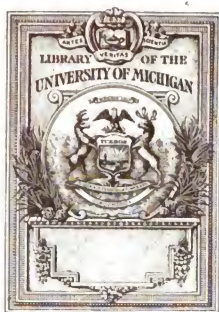

Frederick Edward Warren, Exeter Cathedral

B 7
5143
E 9
1883

THE
LEOFRIC MISSAL

WARREN

London
HENRY FROWDE

OXFORD UNIVERSITY PRESS WAREHOUSE
7 PATERNOSTER ROW

Catholic church. Liturgy and ritual. Incidental

THE LEOFRIC MISSAL

AS USED IN THE

Cathedral of Exeter

DURING THE EPISCOPATE OF ITS FIRST BISHOP

A.D. 1050—1072

TOGETHER WITH SOME ACCOUNT OF

THE RED BOOK OF DERBY, THE MISSAL OF ROBERT OF JUMIÈGES,

AND

A FEW OTHER EARLY MANUSCRIPT SERVICE BOOKS OF THE ENGLISH CHURCH

EDITED, WITH INTRODUCTION AND NOTES

BY

F. E. WARREN, B.D., F.S.A.

RECTOR OF FRENCHAY, GLOUCESTERSHIRE.

AND LATE FELLOW OF ST. JOHN'S COLLEGE, OXFORD

Oxford

AT THE CLARENDON PRESS

1883

[*All rights reserved*]

¹ Dignum judico qui ab Ecclesiasticæ Historiæ studiosis a capite ad calcem perlegatur.

WANLEY, *Thesaurus*, p. 82.

'To the shame of this country, much of what belongs to our ancient ecclesiastical history has been snatched from forgetfulness, and given to the world through the press, not by Englishmen nor by English patronage, but by foreigners, such as those truly great and truly learned ecclesiastics, Mabillon, Martene, Muratori, and the Bollandists. Let us, however, hope that a new and a brighter day may dawn upon England; and while she learns to appreciate her own vast wealth in the remains of her ancient literature, she will hearten forwards all those among her sons who are now ready and wishful to toil upon the national stores, and bring to light these islands' literary riches which still lie hidden in manuscripts.'—ROCK, *The Church of our Fathers*, iii. 1. 191.

PREFACE.

THE object of the publication of this volume is to render generally accessible the text of the Liturgy of the Church of England during the Anglo-Saxon period. The Liturgy of the Anglo-Norman period has been popularized by recent reprints of the Sarum, York, and Hereford Missals. With the Leofric Missal before him, a student will now be able to trace the alterations and modifications which gradually took place in the text of the Canon and in the structure of Masses. The almost entire absence of rubrics from the Leofric, in common with all early Sacramentaries, will unfortunately prevent him from ascertaining how far the peculiar directions of the later Uses as to the position and manual acts of the priest, the sequence of colours, and other ritual details, are of mediæval origin, or a perpetuation of earlier English usage.

In the course of publication the Editor has become indebted to many known, and to some unknown, friends, for much valuable assistance and information. His thanks are especially due to the Delegates of the Clarendon Press for undertaking a publication which would have been too costly for individual enterprise; to the chief Librarians and other members of the Library Staff in the University Libraries of Oxford and Cambridge, the National Library at Paris, and the Public Library at Rouen, for much courtesy and assistance; to Henry Bradshaw, Esq., for help in deciphering faded passages in early Missals belonging to Corpus Christi College, Cambridge, and freely put at the Editor's disposal through the Rev. S. S. Lewis; to Professor Westwood for advice and help in reproducing some of the faded designs in the Kalendar; to J. B. Davidson, Esq. and the Rev. C. W. Boase, for help in the identification of Obits, and of Anglo-Saxon names of places and persons; to E. Bishop, Esq., for help in tracing the history of a lost Leofric Missal; to the Rev. W. C. Bishop, jun., for aid in attempting to discover an ancient Missal of the Church of England, stated to have been at Cologne in the sixteenth century; to Falconer Madan, Esq., Miss Wyndham, and others, for much general assistance in correcting proof sheets, verifying references, etc.

ORDO RERUM QUÆ IN HOC MISSALI CONTINENTUR.

INTRODUCTION	Page	Fol.
C ... Colophon	Page 1	Fol. 1 a.
C ... Manumisiones	1	1 a.
C ... " "	1	1 b.
C ... De episcoporum institutione, et de Leofrico, episcopo Cridionensi, deinde Exoniensi	1	2 a.
C ... Legitimum ieiunium. Missa in Fer. iv.	3	4 a.
C ... " " Fer. vi.	3	4 a.
C ... Sabbato in xii. lectionibus	3	4 b.
C ... Reliquiarum nomina in monasterio Exoniensi	3	6 a.
C ... Missa de S. Michaele...	5	7 b.
C ... Collecta. Manumisiones	5	8 a.
C ... Manumisiones	6	8 b.
C ... Benedictio tintinnabuli. Nomina uiuorum et defunctorum	6	9 a.
A ... Benedictiones variae	6	9 b.
C ... Pactum inter abbatissam et abbatem	8	11 b.
C ... Apologie sacerdotis	8	12 a.
A ... Orationes	8	13 a.
C ... Benedictio pro rege	8	13 b.
C ... Benedictio super regem in tempore synodi	9	14 a.
A ... Preces oblationis	9	14 b.
C ... Benedictio super unum hominem	9	15 b.
C ... Benedictio pro iter agentibus	9	16 a.
A ... Preces	10	16 b.
C ... Missa ad pleniorem postulandam	10	17 a.
C ... Missa pro his qui temptationibus fatigantur aut luxuria seculari	10	18 a.
C ... Missa generalis uiuorum et mortuorum	11	20 a.
C ... Missa pro episcopo	13	21 b.
C ... Missa pro penitentibus	13	23 a.
C ... Missa pro familiaribus	14	24 b.
C ... Missa pro quacunque tribulatione	14	26 a.
C ... Missa pro pace	15	27 a.
C ... Missa pro iter agentibus	16	28 b.
C ... VIII. Id. Dec. Natale S. Nicolai episcopi	17	30 a.
C ... Missa pro inimicis	17	30 b.
C ... Missa pro fidei amico	17	31 a.
C ... In anniuersariam ecclesie missa	18	33 a.
C ... In anniuersario festo ecclesie, benedictio	19	33 b.
C ... Missa primo mane in festiuitate S. Iohannis [Baptiste]	19	34 a.
C ... Missa pro his qui ecclesie Dei presunt	19	34 b.
C ... Missa pro pace	19	34 b.
C ... Missa pro rege in tempore synodi dicenda	19	35 a.
C ... Missa propria pro episcopo	20	35 b.
C ... Missa [B. Egidii abbatis]	20	36 b.
C ... Missa pro regina	20	37 a.
C ... Missa in ecclesia cuiuslibet martyris uel confessoris...	20	37 b.

B ...	Argumentum de bisexto ...	Page 21	Fol. 38 a.
B ...	Computus de singulis mensibus; de regularibus, concurrentibus, epactis ...	22	38 b.
B ...	Kalendarium ...	23	39 a.
B ...	Bedæ ephemeris ...	35	45 a.
B ...	Ephemeris. Ratio septuaginta ...	36	45 b.
B ...	Regulares lunares ...	37	46 a.
B ...	Figura ad feriam cuiusque diei inueniendam ...	38	46 b.
B ...	De regularibus terminis paschæ ...	39	47 a.
B ...	Bedæ ephemeris ...	40	47 b.
B ...	Ephemeris. De signis zodiaci ...	41	48 a.
B ...	Ætas lunæ a kalendis Ianuariis inuenienda. Dimensio trigonaria aequalis quadraturæ ...	42	48 b.
B ...	Imago manus humanæ ...	43	49 a.
B ...	Imago uitæ ...	44	49 b.
B ...	Imago mortis ...	45	50 a.
B ...	Circuli paschales ...	46	50 b.
B ...	Argumentum descriptionis terminorum decennalis cycli ...	47	51 a.
B ...	De terminis lunæ ...	48-9	51 b.
B ...	Circulus quinquagesimus secundus, et quinquagesimus tertius, secundum Dionysium ...	50	53 a.
B ...	De octo transitibus circuli decennalis ...	51	53 b.
B ...	De nominibus septem dierum ebdomadis ...	51	53 b.
B ...	De regularibus vii dierum metricæ compositis ...	51	53 b.
B ...	De regularibus lunæ super kalendas ...	51	53 b.
B ...	De concordia mensium metricæ dictum ...	52	54 a.
B ...	Versus de singulis mensibus ...	52	54 a.
B ...	Argumentum qualiter Aduentum Domini celebrare debes ...	52	54 b.
B ...	Argumentum ad terminum inueniendum iiii die lunæ paschæ ...	52	54 b.
B ...	De concurrentibus ...	52	54 b.
B ...	De epactis ...	52	54 b.
B ...	Mutatio concurrentium, et epactar, et cycli ...	53	54 b.
B ...	De annis ...	53	55 a.
B ...	De seculis ...	53	55 a.
B ...	De celebratione paschæ ...	53	55 a.
B ...	De initio lunæ quadragesimæ ...	54	55 b.
B ...	De luna bona vel mala [ad sanguinem minuendum] ...	54	56 a.
B ...	Argumentum ad inueniendum in quota hora luna accendatur ...	54	56 a.
B ...	Argumentum quot horas luna luceat ...	55	56 b.
B ...	Quot sint ebdomadæ desique a Natiuitate Domini, usque ad initium Quadragesimæ ...	56	57 a.
B ...	De ætate lunæ, et decursu maris ...	57	57 b.
B ...	Horologium ...	58	58 a.
C ...	Orationes dum induitur sacerdos ...	59	58 b.
C ...	Prefatio in XL ...	59	58 b.
C ...	Octabas S. Andreæ Apost. ...	59	59 a.
C ...	Epistola Adels ad L. ...	59	59 a.
C ...	Prefatio communis ...	59	59 b.
C ...	Epistola Pelagii Papæ ...	59	59 b.
A ...	CANON MISSÆ ...	60	60 a.
A ...	IX. Kal. Ian. Vigilia Natiuitatis Christi. De hora uona ...	61	65 a.
A ...	" " " " In nocte ...	63	66 a.
A ...	" " " " Primo mane ...	63	66 b.
A ...	VIII. Kal. Ian. Natiuitatis Christi ...	64	67 b.
A ...	Dominica i. post Natale Domini ...	65	69 a.
A ...	Kal. Ian. Octauis Domini ...	66	69 b.
A ...	Dominica ii. post Natale Domini ...	66	70 b.
A ...	Non. Ian. Vigilia Epiphaniæ ...	66	70 b.
A ...	VIII. Id. Ian. Epiphania Domini ...	67	71 a.
A ...	[Id. Ian.] In Octauis Theophaniæ ...	68	72 b.
A ...	Dominica i. post Epiphaniam Domini ...	68	73 a.
A ...	Dominica ii. post Epiphaniam Domini ...	68	73 b.
A ...	Dominica iii. post Epiphaniam Domini ...	69	73 b.
A ...	Dominica iv. post Epiphaniam Domini ...	69	74 b.

A ...	Dominica v. post Epiphaniam Domini	Page 69	Fol. 75 a.
A ...	Dominica vi. post Epiphaniam [Domini]	70	75 b.
A ...	In uigiliis festivitatum S. Mariæ	70	76 a.
A ...	IV. Non. Feb. Purificatio S. Mariæ	70	76 a.
A ...	VIII. Kal. Apr. Annuntiatio S. Mariæ	71	77 a.
A ...	Dominica in Septagesima	72	78 a.
A ...	Dominica in Sexagesima	72	78 b.
A ...	Dominica in Quinquagesima	73	79 a.
A ...	Feria iv. Caput ieiunii. Ordo agentibus publicam penitentiam	73	79 b.
A ...	Feria iv. [Missæ.]	74	81 a.
A ...	Feria v. ...	74	81 b.
A ...	Feria vi. ...	74	82 a.
A ...	Sabbato ...	75	82 b.
A ...	Dominica. Initium Quadragesimæ	75	82 b.
A ...	Feria ii. ...	76	83 b.
A ...	Feria iii. ...	76	84 b.
A ...	Feria iv. ...	77	85 a.
A ...	Feria v. ...	77	85 b.
A ...	Feria vi. ...	77	86 a.
A ...	Sabbato in xii. Lectionibus	78	86 b.
A ...	Dominica uacat.	79	87 a.
A ...	Feria ii. ...	79	87 b.
A ...	Feria iii. ...	80	88 a.
A ...	Feria iv. ...	80	88 b.
A ...	Feria v. ...	80	89 a.
A ...	Feria vi. ...	81	89 b.
A ...	Sabbato ...	81	90 a.
A ...	Dominica iii.	81	90 b.
A ...	Feria ii. ...	82	91 a.
A ...	Feria iii. ...	82	91 b.
A ...	Feria iv. ...	83	92 a.
A ...	Feria v. ...	83	92 b.
A ...	Feria vi. ...	84	93 a.
A ...	Sabbato ...	84	93 b.
A ...	Dominica iv.	84	94 a.
A ...	Feria ii. ...	85	95 a.
A ...	Feria iii. ...	85	95 b.
A ...	Feria iv. ...	86	96 a.
A ...	Feria v. ...	86	96 b.
A ...	Feria vi. ...	87	97 a.
A ...	Sabbato ...	87	97 b.
A ...	Dominica v. De Passione Domini	87	98 a.
A ...	Feria ii. ...	88	99 a.
A ...	Feria iii. ...	88	99 b.
A ...	Feria iv. ...	89	100 a.
A ...	Feria v. ...	89	100 a.
A ...	Feria vi. ...	89	100 b.
A ...	Sabbato ...	90	101 a.
A ...	Dominica in Palmis. Benedictio palmarum siue florum	90	101 b.
A ...	Feria ii. ...	91	102 a.
A ...	Feria iii. ...	91	103 b.
A ...	Feria iv. ...	92	104 a.
A ...	Feria v. Cena Domini [reconciliatio penitentium]	92	104 b.
A ...	" Benedictio	93	105 b.
A ...	" Statio ad missam	93	106 a.
A ...	Feria vi. Ordo Passionis Domini	94	107 b.
A ...	Sabbato sancto. Benedictio cerei	96	110 a.
A ...	" " xii. Lectiones	97	112 a.
A ...	" " Ad Missam	98	114 b.
A ...	Dominica sancta. [Pasche.]	99	115 b.

A ...	Feria ii. in albis	...	...	...	...	...	...	...	Page 100	Fol. 116 b.
A ...	Feria iii.	...	...	...	...	...	...	...	101	117 b.
A ...	Feria iv.	...	...	...	...	...	...	...	101	118 a.
A ...	Feria v.	...	...	...	...	...	...	...	102	118 b.
A ...	Feria vi.	...	...	...	...	...	...	...	102	119 b.
A ...	Sabbato	...	...	...	...	...	...	...	102	120 a.
A ...	Dominica. Octavis Pasche	...	...	...	...	...	...	...	103	120 b.
A ...	Aliz Oraciones Paschales	...	...	...	...	...	...	...	103	121 b.
A ...	Missa in Pascha annotata	...	...	...	...	...	...	...	105	123 b.
A ...	Dominica i. post octavas Pasche	...	...	...	...	...	...	...	105	124 a.
A ...	Dominica ii. 30 30 30	...	...	...	...	...	...	...	105	124 b.
A ...	Dominica iii. 30 30 30	...	...	...	...	...	...	...	106	124 b.
A ...	Dominica iv. 30 30 30	...	...	...	...	...	...	...	106	125 b.
A ...	Letania maior	...	...	...	...	...	...	...	107	126 a.
A ...	Feria iii.	...	...	...	...	...	...	...	107	127 a.
A ...	Feria iv. Vigilia Ascensionis Domini	...	...	...	...	...	...	...	108	127 b.
A ...	Ascensa Domini	...	...	...	...	...	...	...	109	128 a.
A ...	Dominica post Ascensam Domini	...	...	...	...	...	...	...	109	129 a.
A ...	Sabbato Pentecostes. vi. Lectiones	...	...	...	...	...	...	...	110	129 b.
A ...	Ad Misam	...	...	...	...	...	...	...	110	130 b.
A ...	Dominica Pentecosten	...	...	...	...	...	...	...	111	131 b.
A ...	Feria ii.	...	...	...	...	...	...	...	112	132 b.
A ...	Feria iii.	...	...	...	...	...	...	...	112	133 b.
A ...	Feria iiiii.	...	...	...	...	...	...	...	113	133 b.
A ...	Feria v.	...	...	...	...	...	...	...	113	133 b.
A ...	Feria vi.	...	...	...	...	...	...	...	113	134 a.
A ...	Sabbato in xii. Lectionibus	...	...	...	...	...	...	...	114	134 b.
A ...	Dominica octavis Pentecostes	...	...	...	...	...	...	...	115	136 a.
A ...	Dominica ii. post Pentecosten	...	...	...	...	...	...	...	115	136 b.
A ...	Dominica iii. post Pentecosten	...	...	...	...	...	...	...	116	137 a.
A ...	Dominica iv. post Pentecosten	...	...	...	...	...	...	...	116	137 b.
A ...	Dominica v. post Pentecosten	...	...	...	...	...	...	...	116	138 a.
A ...	Dominica vii. post Pentecosten	...	...	...	...	...	...	...	117	138 b.
A ...	Dominica viii. post Pentecosten	...	...	...	...	...	...	...	117	139 a.
A ...	Dominica viii. post Pentecosten	...	...	...	...	...	...	...	118	139 b.
A ...	Dominica x. post Pentecosten	...	...	...	...	...	...	...	118	140 a.
A ...	Dominica xi. post Pentecosten	...	...	...	...	...	...	...	119	140 b.
A ...	Dominica xii. post Pentecosten	...	...	...	...	...	...	...	119	141 a.
A ...	Dominica xiii. post Pentecosten	...	...	...	...	...	...	...	120	141 b.
A ...	Dominica xiv. post Pentecosten	...	...	...	...	...	...	...	120	142 b.
A ...	Dominica xvi. post Pentecosten	...	...	...	...	...	...	...	121	143 a.
A ...	Dominica xvii. post Pentecosten	...	...	...	...	...	...	...	121	143 b.
A ...	Dominica xviii. post Pentecosten	...	...	...	...	...	...	...	121	144 a.
A ...	Menas septimi. Feria iiiii.	...	...	...	...	...	...	...	122	144 b.
A ...	Feria vi.	...	...	...	...	...	...	...	122	145 a.
A ...	Sabbato in xii. Lectionibus	...	...	...	...	...	...	...	123	145 a.
A ...	Dominica xviii. post Pentecosten	...	...	...	...	...	...	...	123	146 a.
A ...	Dominica xxi. post Pentecosten	...	...	...	...	...	...	...	124	146 b.
A ...	Dominica xxi. post Pentecosten	...	...	...	...	...	...	...	124	147 a.
A ...	Dominica xxii. post Pentecosten	...	...	...	...	...	...	...	125	147 b.
A ...	Dominica xxiii. post Pentecosten	...	...	...	...	...	...	...	125	148 a.
A ...	Dominica xxv. post Pentecosten	...	...	...	...	...	...	...	126	148 b.
A ...	Dominica xxvi. post Pentecosten	...	...	...	...	...	...	...	126	149 a.
A ...	Dominica xxvii. post Pentecosten	...	...	...	...	...	...	...	126	149 a.
A ...	Ebdomada iiii. ante Natale Domini	...	...	...	...	...	...	...	127	150 a.
A ...	Ebdomada iii. ante Natale Domini	...	...	...	...	...	...	...	127	150 b.

A ...	Mensis decimi, Feria iiii. ...	Page 128	Fol. 151 a.
A ...	Feria vi. ...	128	151 b.
A ...	Sabbato in xii. lectionibus ...	128	152 a.
A ...	Dominica nactat ...	129	153 a.
A ...	Alie orationes de Adventu Domini ...	130	154 a.
C ...	Consecratio thimiamatis ...	130	154 b.
C ...	Benedictio ampulle siue ampullarum ...	131	156 b.
C ...	Benedictio anuli ...	131	157 a.
C ...	Benedictio baculi ...	131	157 a.
C ...	Benedictio thuribuli ...	131	157 a.
C ...	Benedictio ad generalem cultum ecclesie ...	131	157 b.

[PROPRIUM DE SANCTIS.]

A ...	VII. Kal. Ian. S. Stephani, ...	131	158 a.
A ...	VI. Kal. Ian. S. Iohannis, Apost. et Euang. ...	132	159 a.
A ...	V. Kal. Ian. SS. Innocentium ...	133	160 a.
A ...	II. Kal. Ian. S. Silvestri, Pape ...	134	161 b.
A ...	XVIII. Kal. Feb. S. Felicis in Fincis ...	134	161 a.
A ...	XVI(II). Kal. Feb. S. Marcelli, Pape ...	134	161 b.
A ...	XV. Kal. Feb. S. Priscæ, Mart. ...	134	162 a.
A ...	XIII. Kal. Feb. SS. Marie et Marthæ ...	135	162 a.
A ...	XIII. Kal. Feb. S. Fabiani, Mart. ...	135	162 b.
A ...	" " S. Sebastiani ...	135	162 b.
A ...	XII. Kal. Feb. S. Agnæ, Mart. ...	135	163 a.
A ...	XI. Kal. Feb. S. Vincentii, Mart. ...	136	163 b.
A ...	X. Kal. Feb. SS. Emerentiani et Macharii, Mart. ...	136	164 a.
A ...	VIII. Kal. Feb. Conversio S. Pauli, Apost. ...	136	164 b.
A ...	V. Kal. Feb. S. Agnæ, secundo ...	137	165 a.
A ...	Non. Feb., S. Agathæ, Mart. ...	137	165 a.
A ...	XVI. Kal. Mar. S. Valentini, Mart. ...	137	165 b.
A ...	XIII. Kal. Mar. S. Iulianæ, Mart. ...	138	166 a.
A ...	VIII. Kal. Mar. Cathedra S. Petri, Apost. ...	138	166 a.
A ...	VI. Kal. Mar. S. Matthiæ, Apost. ...	138	167 a.
A ...	IV. Id. Mar. S. Gregorii, Pape ...	139	167 a.
A ...	XII. Kal. Apr. Depositio S. Benedicti, Abbat. ...	139	167 b.
A ...	XVIII. Kal. Mai. SS. Tyburtii, Valeriani, et Maximi ...	140	168 a.
A ...	VIII. Kal. Mai. S. Georgii, Mart. ...	140	168 b.
A ...	III. Kal. Mai. S. Vitalis, Mart. ...	140	169 a.
A ...	Kal. Mai. SS. Philippi et Iacobi, Apost. ...	140	169 a.
A ...	V. Non. Mai. SS. Alexandri, Euenti, Theodoli, [Mart.] ...	141	169 b.
A ...	Eodem die. Inuentio Sanctæ Crucis ...	141	170 a.
A ...	II. Non. Mai. S. Iohannis, Apost. et Euang. ...	142	170 b.
A ...	VI. Id. Mai. SS. Gordiani et Epimachi, [Mart.] ...	142	171 a.
A ...	III. Id. Mai. SS. Nerei, et Achillei, et Pancratii, Mart. ...	143	171 a.
A ...	XV. Kal. Iun. S. Marci, Euang. ...	143	171 b.
A ...	[III. Id. Mai.] In Dedicatione S. Mariæ ad Martyres ...	143	172 a.
A ...	VIII. Kal. Iun. S. Vrbani, Pape ...	143	172 a.
A ...	Kal. Iun. S. Nicomedis, Mart. ...	143	172 b.
A ...	III. Non. Iun. SS. Marcellini et Petri, Mart. ...	144	172 b.
A ...	V. Id. Iun. SS. Primi et Feliciani, Mart. ...	144	173 a.
A ...	II. Id. Iun. SS. Basilidis, Cyrii, Naboris, et Nazarii, Mart. ...	144	173 b.
A ...	XVII. Kal. Iul. S. Viti pueri, Mart. ...	144	173 b.
A ...	XIII. Kal. Iul. SS. Marci et Marcelliani, Mart. ...	145	174 a.
A ...	XIII. Kal. Iul. SS. Gerasii et Protasii, Mart. ...	145	174 a.
A ...	VIII. Kal. Iul. Vigilia S. Iohannis Baptiste ...	145	174 b.
A ...	III. Kal. Iul. Natiuitas S. Iohannis Baptiste ...	146	175 a.
A ...	VI. Kal. Iul. SS. Iohannis et Pauli, Mart. ...	147	176 b.
A ...	III. Kal. Iul. S. Leonis, Pape ...	147	177 a.
A ...	Eodem die. Vigilia SS. Petri et Pauli, Apost. ...	147	177 a.
A ...	III. Kal. Iul. S. Petri, Apost. ...	148	177 b.

		Page 148	Fol. 178 b.
A	II. Kal. Iul. S. Pauli, Apost.	149	179 a.
A	VI. Non. Iul. SS. Processi et Martiniani, Mart.	149	179 a.
A	[Prid. Non. Iul.] Oceanis Aqostolorum	149	179 b.
A	VI. Id. Iul. SS. VII. Fratrum	149	180 a.
A	V. Id. Iul. Translatio S. Benedicti, Abbatis	150	180 a.
A	VIII. Kal. Aug. S. Jacobi, Apost.	150	180 b.
A	III. Kal. Aug. SS. Simplicii, Faustini, Beatrix, Felici, Mart.	150	181 a.
A	III. Kal. Aug. SS. Abdon et Sennes, Mart.	151	181 a.
A	Kal. Aug. S. Petri ad Vincula	151	181 b.
A	Eodem die. Passio SS. Machabeorum	151	182 a.
A	III. Non. Aug. S. Stephani, Pont.	151	182 a.
A	VIII. Id. Aug. S. Sixti, Episc.	152	182 b.
A	" Benedictio uinæ	152	183 a.
A	Eodem die. SS. Felicissimi et Agapiti, Mart.	152	183 a.
A	VII. Id. Aug. S. Donati, Episc. et Conf.	152	183 b.
A	VI. Id. Aug. S. Cypriani, Mart.	153	183 b.
A	V. Id. Aug. Vigilia S. Laurentii, Mart.	153	184 a.
A	III. Id. Aug. Passio S. Laurentii, Mart.	154	184 b.
A	III. Id. Aug. S. Tylburgii, Mart.	154	185 a.
A	Id. Aug. S. Ypoliti, Mart.	154	185 b.
A	XVIII. Kal. Sep. S. Eusebii, Conf.	154	185 b.
A	Eodem die. Vigilia Assumptionis S. Mariæ	155	186 a.
A	XVIII. Kal. Sep. Assumptio S. Mariæ	155	187 a.
A	XVI. Kal. Sep. Octauis S. Laurentii	156	187 b.
A	XV. Kal. Sep. S. Agapiti, Mart.	156	187 b.
A	XI. Kal. Sep. S. Timothei, Mart.	156	188 a.
A	VIII. Kal. Sep. S. Bartholomæi, Apost.	157	188 b.
A	V. Kal. Sep. S. Hermetis, Apost.	157	189 a.
A	III. Kal. Sep. Decollatio S. Iohannis Baptiste	158	189 b.
A	Eodem die. S. Sabinae, Mart.	158	190 a.
A	III. Kal. Sep. SS. Felici et Adaucti, Mart.	158	190 b.
A	VI. Id. Sep. Natiuitas S. Mariæ	159	190 b.
A	V. Id. Sep. S. Gorgonii, Mart.	159	191 a.
A	III. Id. Sep. SS. Proti et Iacincti, Mart.	159	191 b.
A	XVIII. Kal. Oct. Exaltatio Sanctæ Crucis	159	191 b.
A	Eodem die. SS. Cornelii et Cypriani, Mart.	160	192 a.
A	XVII. Kal. Oct. S. Nicomedis, Mart.	160	192 a.
A	XVI. Kal. Oct. S. Eusebii, Mart.	160	192 b.
A	Eodem die. SS. Lucie et Geminiani, Mart.	161	193 a.
A	XII. Kal. Oct. Vigilia S. Mathei, Apost.	161	193 b.
A	XI. Kal. Oct. S. Mathei, Apost. et Euang.	161	193 b.
A	X. Kal. Oct. SS. Mauricii, Exuperii, Candidi, Victorii, Innocentii, Mart.	162	194 a.
A	V. Kal. Oct. SS. Cosmæ et Damiani, Mart.	162	194 b.
A	III. Kal. Oct. Dedicatio Basilicæ S. Michaelis Archangeli	162	195 a.
A	II. Kal. Oct. S. Hieronimi, Presb. et Conf.	163	195 a.
A	Non. Oct. S. Marci, Papæ	163	196 a.
A	VII. Id. Oct. SS. Dionisii, Rustici, et Eleutherii, Mart.	163	196 b.
A	II. Id. Oct. S. Calixti, Papæ et Mart.	163	196 b.
A	XV. Kal. Nou. S. Lucæ, Euang.	164	197 a.
A	VI. Kal. Nou. Vigilia SS. Simonis et Iudæ, Apost.	164	197 a.
A	V. Kal. Nou. SS. Simonis et Iudæ, Apost.	165	197 b.
A	II. Kal. Nou. Vigilia Omnium Sanctorum	165	198 a.
A	Kal. Nou. Sollemnitatis Omnium Sanctorum	165	198 b.
A	Eodem die. S. Cæsarii, Mart.	166	199 a.
A	VI. Id. Nou. SS. Quattuor Coronatorum	166	199 b.
A	V. Id. Nou. S. Theodori, Mart.	167	200 a.
A	III. Id. Nou. S. Martini, Ep. et Conf.	167	200 a.
A	Eodem die. S. Menne, Mart.	167	201 a.
A	X. Kal. Dec. S. Cecilie, Virg.	167	201 a.
A	VIII. Kal. Dec. S. Clementis, Mart.	167	201 a.

A ...	Eodem die. S. Felicitatis, Mart. ...	Page 167	Fol. 201 a.
A ...	VIII. Kal. Dec. S. Chrisogoni, Mart. ...	168	201 b.
A ...	III. Kal. Dec. S. Saturnini, Mart. ...	168	201 b.
A ...	Eodem die. Vigilia S. Andreæ, Apost. ...	168	202 a.
A ...	II. Kal. Dec. S. Andreæ, Apost. ...	169	202 b.
A ...	Id. Dec. S. Lucæ, Virg. ...	169	203 a.
A ...	XII. Kal. Ian. S. Thomæ, Apost. ...	169	203 b.

[COMMUNE SANCTORUM.]

A ...	Vigilia sine natali unius Apostoli ...	170	204 a.
A ...	Natali plurimorum Apostolorum ...	170	204 b.
A ...	Vigiliis Sanctorum Martirum ...	171	205 a.
A ...	Natali unius Martyris ...	171	205 b.
A ...	Natali plurimorum Martyrum ...	172	206 a.
A ...	Vigiliis Sanctorum Confessorum ...	172	206 b.
A ...	Natali unius Confessoris ...	172	207 a.
A ...	Natali plurimorum Confessorum ...	173	208 a.
A ...	Natali Virginum et Martyrum ...	173	208 b.
A ...	Natali plurimorum Sanctorum communiter ...	174	209 b.
C ...	[Missæ in tribulatione] ...	175	210 b.
C ...	[Apologie Sacerdotis] ...	175	211 a.

[MISSÆ VOTIVÆ.]

A ...	Missæ de Sancta Trinitate ...	176	212 a.
A ...	Missæ de Sancta Sapientia ...	176	212 b.
A ...	Missæ de Sancta Caritate ...	176	213 a.
A ...	Missæ de cordis emundatione per Spiritum Sanctum postulanda ...	177	213 b.
A ...	Missæ ad angelorum suffragia postulanda ...	177	214 a.
A ...	Missæ in honore Sanctæ Crucis ...	178	214 b.
A ...	Missæ in honorem Sanctæ Mariæ ...	178	215 a.
A ...	Missæ in ecclesiis quorum reliquie ibidem continentur ...	178	215 b.
A ...	Missæ cotidiana in honore Omnium Sanctorum ...	179	216 a.
A ...	Missæ ad suffragia Sanctorum postulanda ...	179	216 b.
A ...	Missæ pro regibus ...	179	217 a.
A ...	Missæ cotidiana pro rege ...	179	217 b.
A ...	Missæ pro rege dicenda tempore synodi ...	180	218 a.
A ...	Missæ specialis sacerdotis ...	180	218 b.
A ...	Item alia ...	181	219 b.
A ...	Item alia ...	181	220 b.
A ...	Missæ contra temptationem carnis ...	182	221 b.
A ...	Missæ pro abbate et congregatione ...	182	222 a.
A ...	Missæ pro iter agentibus ...	182	222 b.
A ...	Missæ pro nauigantibus fidelibus ...	183	223 a.
A ...	Missæ pro pace ...	183	223 b.
A ...	Missæ pro peccatis ...	183	224 a.
A ...	Missæ de quacunque tribulatione ...	183	224 b.
A ...	Item alia ...	184	225 a.
A ...	Missæ contra obloquentes ...	184	225 b.
A ...	Missæ in contentione ...	184	226 a.
A ...	Missæ contra iudices male agentes ...	184	226 b.
A ...	Missæ tempore bellorum ...	185	227 a.
A ...	Item alia ...	185	227 b.
A ...	Item alia ...	185	228 a.
A ...	Missæ contra paganos ...	185	228 b.
A ...	Missæ pro petitione lacrimarum ...	186	229 a.
A ...	Missæ monachorum propria ...	186	229 b.
A ...	Missæ in tempore, quod absit, mortalitatis ...	186	230 a.
A ...	Missæ pro peste animalium ...	187	230 b.

A ...	Missæ in sterilitate terre ...	Page 187	Fol. 229 a.
A ...	Missæ ad pluviam postulandam ...	187	229 a.
A ...	Missæ ad poscendam serenitatem ...	188	229 b.
A ...	Missæ ad repellendam tempestatem ...	188	230 a.
A ...	Missæ pro temptationibus ...	188	230 a.
A ...	Missæ pro amico fidei ...	189	231 a.
A ...	Item pro amico ...	189	231 b.
A ...	Item pro amico ...	190	232 b.
A ...	Item pro amico viro ...	190	233 a.
A ...	Missæ pro eo qui sua peccata confitetur ...	190	233 a.
A ...	Missæ pro familiaribus ...	191	233 b.
A ...	Missæ pro omnibus fidelibus viuis ...	191	234 a.
A ...	Missæ pro salute uiuorum uel requie defunctorum ...	191	235 a.
A ...	Item alia missæ generalis ...	192	236 a.
A ...	Item alia [missæ] generalis ...	192	237 a.
A ...	Missæ uiuorum et defunctorum ...	193	237 b.
A ...	Missæ pro infirmis ...	193	238 a.
A ...	Missæ pro reductis sanitate ...	193	238 b.
A ...	Reconciliatio penitentis ad mortem ...	194	238 b.
A ...	Missæ pro infirmo qui proximus est morti ...	194	239 a.
A ...	Missæ super episcopum defunctum ...	194	240 a.
A ...	Missæ pro defuncto sacerdote ...	195	240 b.
A ...	Missæ pro defuncto in ipso die ...	195	241 a.
A ...	Missæ unius defuncti laici ...	196	241 b.
A ...	Missæ pro defuncta femina ...	196	242 a.
A ...	Missæ pro defuncto nuper baptizato ...	196	242 b.
A ...	Missæ pro desiderantibus penitentiam et minime consequentibus ...	196	243 a.
A ...	Missæ in anniuersario unius defuncti ...	197	243 a.
A ...	Missæ plurimorum defunctorum ...	197	243 b.
A ...	Item alia ...	197	244 a.
A ...	Missæ in die depositionis defuncti nel iii. uel vii. uel xxx. uel anniuersaria ...	197	244 b.
A ...	Missæ in cymeteriis ...	198	245 a.
C ...	Benedictio in tempore hostilitatis ...	198	245 b.
A ...	Ordo in agenda mortuorum ...	198	246 a.
A ...	Orationes super defunctum ...	199	246 a.
A ...	Orationes quando inceperint corpus lauare, et in ecclesia, et dum corpus deportatur ad locum sepulture ...	200	247 b.
A ...	Orationes post sepultum corpus ...	201	250 b.
A ...	Commemdatio anime ...	203	252 b.
C ...	Orationes in commemorationibus Sanctorum ...	203	253 b.
C ...	Benedictio ignis, in Purificatione S. Mariæ ...	203	254 a.
C ...	Orationes super cereos, 30 30 ...	203	254 a.
C ...	Benedictiones super cineres ...	204	256 a.
C ...	Benedictiones in die Palmaram ...	205	256 b.
C ...	Litania ...	205	257 a.
C ...	III. Kal. Aug. Prefatio SS. Abdon et Sennen, ...	205	258 a.
C ...	XIII. Kal. Ap. Missæ S. Cuthberti, Pontificis ...	205	258 b.
C ...	Prefatio in Inuentione Sanctæ Crucis ...	206	259 b.
C ...	[VII. Id. Oct.] Missæ SS. Dionisii, Rustici, et Eleutherii ...	206	260 a.
C ...	Prefatio pro defunctis ...	207	261 a.
A ...	Oratio pro familiaribus ...	207	262 a.
A ...	Oratio pro omni populo catholico ...	207	262 a.
A ...	Oratio generalis pro omni populo ...	207	262 b.
A ...	Oratio in agenda mortuorum ...	207	263 b.
C ...	Missæ in laude Sanctorum Omnium ...	208	264 a.
C ...	III. Non. Aug. Inuentio corporis S. Stephani ...	208	264 a.
C ...	Missæ pro peccatoribus ...	208	265 a.
A ...	Litania ...	209	266 a.

C	Benedictio	211	Fol. 267 b.
C	Missæ in Festis S. Mariæ	211	267 b.
A	Oratio Ostiarii	211	268 a.
A	Oratio Lectoris	212	268 b.
A	Oratio Exorcistæ	212	268 b.
A	Oratio Acoliti	212	269 a.
A	Oratio Subdiaconi	212	270 a.
A	Oratio Diaconi	213	271 a.
A	Missæ in ordinatione Presbyteri siue Diaconi	214	272 b.
A, C	Oratio Presbyterum	214	273 a.
C	Orationes in Electione Episcopi	215	276 b.
C	Missæ	216	277 a.
A	Orationes in Ordinatione Episcopi	217	278 a.
A	In dedicatione basilicæ novæ. Orationes et preces	218	281 b.
A	Missæ	219	282 a.
A	Consecratio Altaris	220	284 a.
A	Consecratio Tabule	220	284 b.
A	Consecratio Patenæ	220	285 a.
A	Consecratio Calicis	221	285 a.
A	Consecratio super Patenam et Calicem	221	285 a.
A	Consecratio Corporalis	221	285 b.
A	Consecratio Altaris, et Calicis, et Patenæ, et Corporalis...	221	286 a.
A	Ad manus impositionem	222	286 b.
A	Consecratio Chrismalis	222	287 a.
A	Consecratio Chrismalis in Corona Domini	222	287 b.
A	Exorcismus Olei	223	288 b.
A	Consecratio Ignis et Cere	223	289 b.
A	Benedictio Fontis, Lactis, et Mellis	224	291 a.
A	Benedictio Panis	224	291 a.
A	Benedictio Vux vel Fabæ	224	291 b.
A	Benedictio Pomorum	224	292 a.
A	Benedictio Pomorum et Nucleum	224	292 a.
A	Benedictio ad Fruges novas	224	292 b.
A	Benedictio Vini	224	292 b.
A	Benedictio Crucis	225	292 b.
A	Benedictio super Vasa in loco antiquo reperta	225	293 a.
A	Benedictio Putei	225	293 a.
A	Benedictio super Fontem ubi aliqua negligentia contigerit	225	293 b.
A	Benedictio Domus	225	294 a.
A	Oratio contra Fulgur	226	294 b.
A	Oratio post Mandatum	226	294 b.
A	Oratio ad Agapem pauperum	226	294 b.
A	Oratio ad Capillaturam	226	295 a.
A	Oratio ad Barbas tendendas	226	295 a.
A	Oratio ad Clericum faciendum	226	295 b.
A	Oratio ad Diaconissam faciendam	226	295 b.
A	Benedictio Vestium Viduæ vel Virginis	226	296 a.
A	Benedictio Virginis, ab episcopo dicenda	227	296 a.
A	Item ad velandam Viduam	227	297 b.
A	Oratio ad Abbatem vel Abbatissam faciendam	227	298 a.
A	Oratio pro Coniugandis	228	298 b.
A	Missæ ad Sponsas benedicens	228	298 b.
A	Oratio in Sterilitate Mulierum	229	300 a.
A	Reconciliatio Hereticorum	229	300 a.
A	Oratio super eos qui morticinium comederint	229	300 b.
A	Reconciliatio altaris ubi homicidium perpetratum fuerit	229	300 b.
A	Oratio pro Regnantibus	230	302 a.
A	Oratio super Militantes	230	302 a.
A	Benedictiones super Regem noviter electum	230	302 b.
A	Item super Regem	231	305 a.

	Page	Fol.
A ... Oraciones super Archiepiscopo antequam pallium accipiat ...	232	Fol. 306 a.
A ... Item postquam pallium acceptum fuerit ...	232	306 b.
A ... Oratio super Infernum posentem ...	232	307 b.
A ... Oraciones super eos qui a demonio vexantur ...	232	308 a.
A ... Impositio manuum super Energuminum Catechuminum ...	233	309 a.
A ... Item alia pro parvulo Energumino... ..	233	309 a.
A ... Item super Energumino baptizato ...	233	309 b.
A ... Ad Catechuminum faciendum ...	235	312 b.
A ... Benedictio Salis dandi Catechumino ...	235	313 a.
A ... Oratio post datum Salis ...	235	313 b.
A ... Benedictio Fontis ...	236	314 a.
A ... Ordo Baptismi ...	237	316 a.
A ... Ordo ad ulisandum et unguendum et communicandum Infernum ...	238	319 a.
A ... Oraciones pro peccatis ...	241	324 a.
A ... Oraciones cotidianæ ...	243	326 a.
A ... Oraciones matutinales ...	245	329 a.
A ... Oraciones matutinales seu vespertinales ...	245	329 a.
A ... Oraciones vespertinales ...	246	331 a.
A ... Oraciones cotidianis diebus ad Missam [= Missæ cotidianæ] ...	247	331 b.
A ... Benedictiones in cotidianis diebus ...	248	332 b.
A ... Benedictio super Regem dicenda tempore Synodi ...	249	334 b.
A ... Exorcismus Salis ...	249	334 b.
A ... Benedictio Salis ...	249	335 a.
A ... Exorcismus Aquæ ...	250	335 a.
A ... Benedictio Aquæ ...	250	335 a.
A ... Benedictio Salis et Aquæ ...	250	335 b.
A ... Oratio quando Aqua spargitur ...	250	336 a.
A ... Benedictio ad omnia quæcumque volueris... ..	250	336 a.
C ... Oraciones ...	250	336 a.
C ... Missa de omni celesti virtute ...	251	337 a.
C ... Missa generalis pro Viuis et Defunctis ...	251	338 b.
C ... XI. Kal. Aug. S. Mariæ Magdalene ...	251	339 b.
C ... III. Non. Aug. Inuentio Corporis S. Stephani, Protomartyris... ..	252	340 a.
C ... XI. Kal. Sep. Octava S. Mariæ ad Martyres ...	252	341 a.
C ... XII. Kal. Aug. S. Margarete, Virg. et Mart. ...	253	341 a.
C ... X. Kal. Iul. S. Albani, Sociorumque eius ...	253	342 b.
C ... III. Non. Iul. Translatio S. Martini, Episc. ...	253	343 a.
C ... Dominica xliiii. post Octavas Pentecosten ...	254	344 b.
C ... Præfationes variæ ...	254	345 a.
C ... Sabbato ante Palmas ...	255	346 a.
C ... Dominica vi. in xl. in Ramis Palmarum ...	255	346 a.
C ... In Coma Domini ...	256	349 a.
C ... Feria vi. Parasceves ...	256	351 b.
C ... Præfationes variæ ...	256	354 a.
C ... III. Id. Mai. Dedicatio ecclesiæ S. Mariæ ad Martyres ...	257	355 b.
C ... In Annuario Ecclesiæ ...	257	358 a.
C ... III. Id. Mai. Dedicatio Ecclesiæ ...	257	358 b.
C ... Præfationes variæ ...	257	358 b.
C ... In natale unius Evangeliste ...	257	359 b.
C ... In Vigilia unius Martyris ...	257	359 b.
C ... In natale plurimarum Virginum ...	256	370 a.
C ... Præfationes variæ ...	256	370 b.
C ... Missa propria Pontificis in Ordinatione ipsius ...	256	371 a.
C ... VIII. Kal. Oct. Conceptio S. Iohannis Baptiste ...	257	372 b.
C ... Missa pro Rege vel Regina ...	257	373 a.
C ... In Ordinatione S. Gregorii ...	257	373 b.
C ... VI. Id. Dec. [Conceptio S. Mariæ, Virginis] ...	258	374 b.
C ... Missa pro amico ab adversariis afflictio ...	258	374 b.
C ... Octava S. Martini ...	258	375 a.
C ... Octava S. Andree ...	258	375 a.

C	Natale S. Fidis	...	...	...	...	...	...	...	...	Page 268	Fol. 375 b.
C	S. Petri ad Vincula	...	...	...	...	...	...	...	...	269	376 a.
C	Natale S. Augustini	...	...	...	...	...	...	...	...	269	376 b.
C	XV. Kal. Ian. S. Lazari, Episc. et Mart.	...	...	...	...	...	...	...	...	269	377 a.
C	Manumissiones	...	...	...	...	...	...	...	...	269	377 b.

APPENDIX.

The Red Book of Derby	...	...	...	...	...	...	...	...	...	271
Missal of Robert of Jumieges	...	...	...	...	...	...	...	...	...	275
C. C. C. MS. 270	...	...	...	...	...	...	...	...	...	294
Sidney Sussex Coll. MS. A. 5. 15	...	...	...	...	...	...	...	...	...	302
Cott. MS. Vitell. A. xviii.	...	...	...	...	...	...	...	...	...	303
Digby MS. 39	...	...	...	...	...	...	...	...	...	307
Missale Vetus Anglicanum	...	...	...	...	...	...	...	...	...	308

INDICES.

1	Index of Collects	...	...	...	...	...	...	...	...	313
2	Index of Prefaces	...	...	...	...	...	...	...	...	327
3	Index of Benedictions and Exorcisms	...	...	...	...	...	...	...	...	331
4	Index of Passages of Scripture	...	...	...	...	...	...	...	...	333
5	Index of Subject Matters	...	...	...	...	...	...	...	...	333
6	Index of Proper Names	...	...	...	...	...	...	...	...	336

INTRODUCTION.

CONTENTS.

- § 1. INTRODUCTORY. § 2. Life of Leofric. § 3. Policy of Leofric. § 4. The Leofric Missal. § 5. Accents. § 6. Punctuation. § 7. Forms of Letters. § 8. Abbreviations and Contractions. § 9. Music. § 10. Orthography. § 11. Carelessness of the Scribe.
- § 12. LEOFRIC A, Account of. § 13. List of Gregorian Sacramentaries. § 14. Handwriting of A. § 15. Gatherings, Ruling of A. § 16. Ornamentation of A. § 17. Classes of Festivals in A. § 18. Additions to A. § 19. Rubrics and Titles in A. § 20. Comparison of A with other copies of Gregorian Sacramentary, and with later Missals. § 21. Date of A. § 22. Locality of A. Proofs of its having been written in North-Eastern France.
- § 23. LEOFRIC B, Account of. § 24. Ornamentation of B. § 25. Classification of Festivals, etc., in B. § 26. Other Entries in B. § 27. Centenary and Geographical Tables of Names of Saints in B. § 28. Additions to B. § 29. List of Obits in B. § 30. Omissions in B. § 31. Unusual Entries in B. § 32. Date of B. § 33. Locality of B. Proofs of its connection with the Monastery of Glastonbury, and with the dioceses, firstly of Wells, and then of Crediton.
- § 34. LEOFRIC C, Account of. § 35. Ornamentation of C. § 36. Contents of C. § 37. Date of C. § 38. Locality of C. § 39. Liturgical Offices in C. § 40. Miscellaneous Entries in C. § 41. Manumissions in C. § 42. Historical Statements in C. § 43. List of Relics at Exeter in C. § 44. Letter of Adela in C. § 45. Letter of Pelagius in C.
- § 46. PASCHA ANNOTINUM. § 47. Public Penance. § 48. Communion in both kinds. § 49. Intinction. § 50. Benedictions. § 51. Proper Prefaces.

§ 1. THE MS. volume, now presented for the first time *in extenso*, has long been known to liturgical writers, and has been frequently quoted by them under the title of 'The Leofric Missal.' It is so called from its having been the property of Leofric¹ first bishop of Exeter, and by him presented to Exeter Cathedral. Its liturgical interest lies in the fact that it is one of the only three surviving Missals known to have been used in the English Church during the Anglo-Saxon period, its companion volumes being the Missal of Robert of Jumièges, Archbishop of Canterbury, written in the first half of the eleventh century, and now in the Public Library at Rouen, [MS. Y. 6], and the 'Rede Boke of Darbye,' written in the second half of the eleventh century, now in the Library of Corpus Christi College, Cambridge². [Nasmith's Catalogue, No. 422.]

§ 2. Considerable uncertainty hangs over certain points connected with the life of Leofric. The exact place and date of his birth are unknown. Inett calls him a Burgundian³. Dr. Oliver is a little more circumstantial, and describes him as 'descended from an illustrious family in Burgundy⁴;' but as neither of these writers give any authority for their statements, and as evidence can be produced which is inconsistent with them, the Burgundian theory may be dismissed without further notice. Florence of Worcester calls him 'Britonicus⁵,' a word which has been interpreted to mean 'a Breton,' or native of Brittany, by Mr. Pedler⁶, and Professor Stubbs⁷, and

¹ Leofricus, fol. 1 a; Leouuricus, Bod. MS. 718, fol. 180. b.

² Schillingius gives an account of another English Missal existing in his time (1599) in the Library of St. Pantaleon at Cologne. Biblioth. Eccles. col. 1599, tom. iv. part. iii. p. 145. Some of his extracts have been reprinted on p. 308, q. v.

³ Inett, J., Origines Anglicanæ, ed. 1855, i. 468.

⁴ Oliver, G., History of Exeter, ed. 1821, p. 15. Probably following the earlier authority of Godwin Cat. of Bps. edit. 1616, p. 455.

⁵ In an. 1046.

⁶ Anglo-Saxon Episcopate of Cornwall, p. 47.

⁷ Foundation of Waltham Abbey (or De Inventione Crucis), p. ix.

'an inhabitant of the Cornish portion of the diocese of Crediton,' by Mr. Freeman¹. The latter interpretation seems to be the more probable; yet a person bearing the common Saxon name of Leofric² cannot have been a Celt pure and simple, and 'Britonicus' can only imply that he was born in what was actually or traditionally Celtic ground, or that at least on one side of his family Celtic blood was flowing in his veins. But whatever may have been his birthplace, we know that his youth was spent, and his education received in Lotharingia. By residence he was therefore a foreigner³, and as such he must have come in contact with Edward the Confessor during his enforced absence from England, 1016-42, at the court of his cousin Robert the Devil, Duke of Normandy, who died in 1035, or of his infant cousin William, hereafter to be known as the Conqueror.

When Edward returned to England to assume the Crown in 1042, Leofric probably accompanied him in the capacity in which he is first introduced to us in history as 'priest' or 'private chaplain' to the king⁴. But further honours were soon showered upon him. The estate of Holcombe in Dawlish was conferred upon him⁵. He was made Chancellor to the king⁶. In 1046 the Bishopric of Crediton, which, since the death of Burfwold or Brithwold Bishop of St. Germain's, had comprised the two Sees of Devonshire and Cornwall, and which had become vacant through the death of Living⁷, was offered to and accepted by him. Leofric sat as Bishop of Crediton for four years, but in 1050 he procured the direction of the King, and the sanction of Pope Leo IX, to transfer the headquarters of the See from Crediton to Exeter. The reason given for the change, both in the letter written by Leofric, and borne by his priest Lantbert, to the Pope⁸, and also in the royal charter authorizing the transfer of the See⁹, was the need of greater safety from the attacks of pirates. The enthronization of Leofric in his new cathedral took place with great pomp. The leading nobility and clergy of the realm were present, and formed a brilliant throng through which the Bishop advanced, his right arm being supported by the King and his left arm by Queen Edith¹⁰.

After an Episcopate at Exeter of twenty-two years, Leofric died on Feb. 10, 1072, and was buried in the crypt of the cathedral. The exact site of his grave is no longer known, and no memorial stone marks it, although as late as 1419 there is this entry upon the fabric rolls of the cathedral, 'Pro scriptura lapidis Domini Leofrici, primi ecclesie Exon. Episcopi'. In 1568 a memorial to him was erected under the south tower consisting of an old altar slab of Purbeck marble, with a canopy over it of the same material, with this inscription, 'Leofricus the first

¹ Norman Conquest, ii. 83.

² E.g. Leofric, Earl of Mercia or Coventry, ob. 1057. His grandfather and that person's great-grandfather bore the same name. A duke Leofric and an abbot Leofric witness a charter of Ethelred in 994 (Kemble, Cod. Diploma., no. 686). Many more instances of the name occur in W. de G. Birch's Index List of Saxon Abbots, p. 82. Three persons named Leofric are among the witnesses to manumissions on fol. 8 and on fol. 377 of this Missal.

³ 'Apud Lothariogos altus et doctus.' William of Malmesbury, Gesta Pontif., Rolls Series, lib. ii. § 94, p. 201.

⁴ 'Kynges preost.' Anglo-Saxon Chronicle in an. 1046. 'Capellano suo.' Leofric Missal, fol. 3 a. 'Meo idoneo capellano Leofrico comate nuncupato.' Charter of Edward in an. 1044, printed in Oliver's Lives of Bishops of Exeter, p. 8.

⁵ 'Quoddam rus in villa que ab incolis regionis illius vocatur Doffinc, scilicet .vii. mansos.' Ib. Leofric was confirmed in his possession of this estate by a charter of William the Conqueror, dated 1068. Ib. p. 10.

⁶ 'Regis Cancellarius.' Florence of Worcester in an. 1046.

⁷ The date of the death of Burfwold, and the subsequent union of the dioceses of Cornwall and Devonshire, is uncertain. According to William of Malmesbury the union of the sees took place by the act of Caute, i.e. before 1035 (Gesta Pontif. Ang., lib. ii. § 94); according to Florence of Worcester by permission of Edward the Confessor, who was crowned in 1043. Living also held the bishopric of Worcester, which was given in 1046 to Ealdred.

⁸ 'Ubi ab hostilitatis incursu liber tutius ecclesiastica officia dispoere posset.' Leofric Missal, fol. 3 a.

⁹ 'Quoniam piratici Cornubiensem ac Crydtonensem ecclesias devastare poterant.' Charter printed in H. and S. Councils, i. 694. The genuineness of this charter was doubted by Hides, but is upheld by Mr. Haddan. Ib. 695, note b.

The letter of Pope Leo to King Edward is given in this Missal, fol. 3 b.

¹⁰ H. and S. Councils, i. 692. Leofric Missal, fol. 3 b.

¹¹ Quoted in Oliver's Lives of the Bishops of Exeter, p. 8. Archdeacon Freeman identifies this 'lapis Leofrici' with the sedilia. Architectural History of Exeter Cathedral, p. 40.

byschoppe of Exeter lyeth here.' Some account must be added of Leofric's character and policy. At first sight one would imagine that as a foreigner, at least in education and habits, he would incur a share of the popular odium which attached to the foreign favourites introduced by Edward into high ecclesiastical positions in England. But Edward's foreign appointments can be divided into two classes. In the first place there were cases of the appointment of Frenchmen from Normandy, who were the King's favourites, but objects of hatred to the English people. Conspicuous among this class of nominees were Robert, Abbot of Jumièges, appointed to the See of London in 1044, and translated to the Archiepiscopate of Canterbury in 1051; William, one of the king's Norman chaplains, made Bishop of London in 1051; and Ulf, another Norman chaplain, elevated to the Bishopric of Dorchester in 1049. All of these prelates fled from England for fear of their lives, before the national reaction of feeling which took place in 1052. But there was a second class of foreign appointment, in which the favoured nominees came not from Normandy but from Lotharingia, a term which corresponds geographically to the South Netherlands, or to Belgium, and part of Germany west of the Rhine, and the French and German provinces of Flanders, Picardy, Artois, Alsace, and Lorraine; ecclesiastically, to the province of Cambrai, including the dioceses of St. Omer, Tournay, Arras, Cambrai, Namur; the northern part of the province of Rheims, including the dioceses of Soissons, Amiens, Laon; the province of Trèves, including the dioceses of Trèves, Metz, Verdun, and Toul; the southern part of the province of Mechlin, including the dioceses of Antwerp, Bruges, Ypres, and Ghent; and the western part of the province of Cologne, including the dioceses of Cologne and Liège. This district formed a borderland between France and Germany; in which both languages were spoken, but where German preponderated over French, and the inhabitants of which were more akin than the French to the inhabitants of this country. The appointment of a Lotharingian was therefore by no means the same thing as the appointment of a Norman to any post of honour or emolument in England. Nor were such appointments confined to Edward the Confessor. We may include among the more conspicuous instances of such appointments those of—

(a) Duduc, made Bishop of Wells by Canute, in 1033, whom Florence of Worcester describes as of Lotharingian origin¹, but whom his successor, Gisa, declared to be of Saxon nationality².

(b) Hermann, a Lotharingian, chaplain to King Edward, made Bishop of Ramsbury in 1044.

(c) Leofric, a Lotharingian, chaplain of the King, made Bishop of Crediton in 1046.

Not one of these Lotharingian bishops fled from his See, like their Norman brethren in the Episcopate, in 1052³. But though these bishops were not obnoxious to the inhabitants of their English dioceses on the score of their nationality, their appointment tended to the de-insularization of the English Church, and to its assimilation to the continental Church in the loss of national privileges and in an increased subservience to the Papacy. We are glad to believe the post mortem panegyric, preserved in this Missal, which states that Leofric was most active in teaching, preaching, promoting church restoration, and in fulfilling all the other duties of the Episcopate⁴. His generosity, and his title to be enumerated among the benefactors of the diocese of Exeter, are undoubted. He recovered for St. Peter's Minster much of its alienated property, 'þ land æt Culmstoke, and þ land æt Brancescumbe, and æt Sealcumbe, and þ

¹ 'De Lotharingia oriundus, in an. 1060.'

² 'Natione Saxo.' Camden Society, vol. viii. for 1840, p. 15.

³ There were numerous later appointments of the same kind. In 1060 Gisa, a Lotharingian, and native of the bishopric of Liège, was made Bishop of Wells; and Walter of Lotharingia, chaplain to Queen Edith, was made Bishop of Hereford; Adelhard, a Lotharingian, a native of Liège, was appointed by Earl Harold as Canon and Lecturer in his newly-founded minster at

Waltham. Baldwin, appointed Abbot of Bury St. Edmund's, 1062-5, may have been a Lotharingian, though the balance of evidence seems to be in favour of his French origin. The distinction between Edward's Norman and Lotharingian appointments, first pointed out by Dr. Stubbs in the 'De Inventione Crucis', has been set forth at length in Freeman's *Norman Conquest*, ii. 385-7.

⁴ Fol. 3 a.

land æt sancte Maria circean, and þ land æt Stofordtune, and æt Swearcan wille, and þ land æt Morceshille and Sidefullan hiwisc, and þ land æt Brihtrices stane, and þ land æt Toppeshamme, theah the harold hit mid unlage ut nam, and þ land æt Stoce, and þ land æt Sydebirig, and þ land æt Niwantune, and æt Northtune, and þ land æt Clist the wid hæfde¹. He also enriched the monastery, by endowing it with his own private possessions, namely, land 'æt Bemtune and æt Esttune, and æt Ceommenige, and þ land æt Doffisc, and æt Holacumbe, and æt Suth wuda². He also presented to the cathedral a large quantity of church furniture, ornaments, and vestments; viz. :—

ii b[iscop] roda	two bishop's crosses.
ii mycele gebonede roda, butan oðrum [litlum] silfrenum swur rodum	two great ivory crosses, besides other small silver neck crosses.
ii mycele cristes bec gebonede	two great ivory Christ's books.
iii gebonede scrin	three ivory caskets.
i gebonede altare	one ivory altar.
v silfrene caliceas	five silver chalices.
iiii corporales	four corporals.
i silfren pipe	one silver pipe ³ .
v fulle masse reaf	five full mass vestments.
ii dalmatica	two dalmatics.
iii pistel roccas	three tunics.
iii subel[?]ocmes handla	four subdeacon's handlinen.
iii cantenrappa	three chorister's caps.
iii cantenstafas	three choir staves.
v weallene weofod scetas	five woollen altar covers.
vii of brædeleas	seven carpets.
ii tappeðu	two tapestries.
[iii] berascia	three bearskins.
vii sethþragel	seven seat-covers.
iii ricghragel	three back hangings.
ii wahreft	two wall hangings.
vi mæscne scela	six brass scales.
ii gebonede hærppas	two ivory cups.
iiii hornas	four horns.
ii mycele gebonede candelstican	two great ivory candlesticks.
vi læssan candelstican gebonede	six smaller ivory candlesticks.
i silfren stor cylle mid silfrenum stor sticcan	one silver censer, with silver censer stick.
viii læfas	eight ewers.
ii guðfana	two banners.
[i] merc	one table (?), flag (?).
vi midreca	six coffers (?).
i firdwæn	one military wagon.
j cyste	one chest.
& þær æfter ær buton vii upp hangene bella, & nu thær sind xiii upphangene	six suspended bells, in addition to the seven which previously existed.
xii handbella	twelve handbells.

None of these gifts are now known to be in existence.

And the following list of books :—

ii fulle mæsse bec (1, 2)	two plenary missals.
i collectancum (3)	one collectancum.
ii pistel bec (4, 5)	two epistle-books.
ii fulle sang bec (6, 7)	two complete choral books.
i niht sang (8)	one night choral book.
i ad te leaui (9)	one ad te leuavi ⁴ .

¹ Bodl. MS. Auct. D. 2. 16, fol. 1 a, printed, with a translation, in Dugdale's *Monasticon*, ii. 537.

² Ib. The land at Holcombe and Dawlish had been given to him by King Edward.

³ See § 49.

⁴ Probably an Antiphony, so called from the opening words of the Introit for the first Sunday in Advent.

i tropere (10)	one tropary.
ii salterns (11, 12)	two psalters.
se briddan saltere swa man singð on rome (13)	a third psalter with music as sung at Rome.
ii ymnars (14, 15)	two hymnaries.
i deorwyrðe bletsing boc (16)	one very valuable benedictional.
iii oðre (17, 18, 19)	three other benedictionals.
i englis christes boc (20)	one English Christ's book.
ii sumer ræding bec (21, 22)	two summer reading books.
i winter ræding boc (23)	one winter reading book.
[1] regula canonicorum (24)	one canonical rule.
[1] martyrologium (25)	one martyrology.
i canon on leden (26)	one canon in Latin.
i scrift boc on englis (27)	one Penitential in English.
i full spel boc wintres & sumeres (28)	one complete book of homilies for winter and summer.
[1] boeties boc on englis (29)	one book of Boethius in English.
i mycel englis boc be gehwilecum þingum on leoð- wisn geworht (30)	one great English book on various subjects, composed in verse.

Then, after enumerating five books and one worthless set of mass vestments, which Leofric found at Exeter, the document names the following Latin books presented by him to the cathedral:—

liber pastoralis (31)	the Pastoral of St. Gregory.
liber dialogorum (32)	
libri iiii prophetarum (33, 34, 35, 36)	the .iiii. may be intended to apply to prophetarum.
liber boeti de consolatione (37)	Bodl. Auct. F. i. 15.
isagoge porphirii (38)	} a later hand adds 'de Dialectica' in Exeter MS. 3501, fol. 2 a, line 6, and an erasure follows the entry in the MS. here transcribed.
i passionis (39)	
i liber prosperi (40)	
liber prudenti psicomachie (41)	} (41) (42) (43) now form one volume in the Bodleian Library. Auct. F. iii. 6.
liber prudenti ymnorum (42)	
liber prudenti de martyribus (43)	
liber eschielis prophete (44)	(43) Ex. MS. 3501 adds 'on aure bec.' Auct. F. iii. 6.
cantica canticorum (45)	
liber isaiæ prophete on sundron (46)	the Book of Isaiah by itself.
liber isidori ethimologiarum (47)	
passiones apostolorum (48)	
expositio bede super euangelium iocq (49)	
expositio bede super apocalipsan (50)	
expositio bede super vii epistolas canonicas (51)	
liber isidori de nouo & ueteri testamento (52)	
liber isidori de miraculis christi (53)	
liber oserii (54)	probably a mistake for Liber Orosii.
liber machabeorum (55)	
liber persii (56)	Bodl. Auct. F. i. 15.
sefulnes boc (57)	= Liber Seclulii.
liber aratorii (58)	
diadema monachorum (59)	} a work of Smaragdus, abbot of the Benedictine monas- tery of St. Michael on the Meuse, † 814. The title is erased in Ex. MS. 3501, fol. 2 a.
glose statii (60)	
liber officialia amalarii (61)	= Glossæ Statii.

The list closes with a request that worshippers in Exeter cathedral would pray for the soul of Leofric, and the imprecation of a malediction on any persons who should be concerned in the alienation or removal of his gifts.

¹ Transcribed from Bodl. MS. Auct. D. ii. 16, foll. 1a-1b; an Evangelium given by Leofric to Exeter Cathedral, and pre-

sented by the Dean and Chapter to the Bodleian Library in 1602. It is not one of the volumes in the above list.

Of the above list of sixty-one MSS. only one (30) is still in the Library of the Dean and Chapter of Exeter. It was edited, with translation and notes, by G. B. Thorpe, under the title of 'Codex Exoniensis,' in 1842. Of the remainder, one (3) is in the British Museum (Harl. 2961); three (24), (25), (27) are in C. C. C. (S 12, D 5, L 12, now 190, 196, 190); one (28) is in the Cambridge University Library (GG 111. 28; seven (1), (31), (37), (41), (42), (43), (56), are in the Bodleian Library (MS. 579, 708), Auct. F. i. 15, containing (37) and (56), Auct. F. iii. 6, containing (41), (42), (43). There is an A.S. Book of the Gospels, arranged for Sundays and Festivals of Saints, in the Cambridge University Library, (I. i. 2. 11), which once belonged to Leofric, and may possibly be identified with (20) in the above list.

§ 3. While admiring the assiduity and generosity of the first bishop of Exeter, we must also note his tendency and determination, in common with other foreigners intruded about the same time into English Sees, to Romanize the Church of England. Roman in origin, owing her existence to the forethought of one of the greatest of Popes, and fostered at first by Roman missionaries and bishops, the Church of England had been consistently and loyally Roman in doctrine and practice. Her first liturgical books, as well as vestments and church ornaments, came direct from Rome, being sent by Gregory to Augustine¹. Her archbishops from the very first applied for and wore the pall². But along with a just and ready recognition of her debt to Rome, she had retained, till the reign of Edward the Confessor, certain privileges and notes of autonomy, which are necessary to the independent life of a national Church. For example in the election of bishops. Up to the time of Edward the Church of England kept this matter in her own hands. The mode of election resembled that prevailing in the Anglican rather than in the Roman Church of the present day. The chapter, the witenagemot, and the king all took their part; but the appointment, virtually, and under ordinary circumstances, was a royal one, and it is the king who is most frequently described as giving a bishopric to this or that royal nominee: but in the eleventh century we hear for the first time of bishops going to Rome for consecration or confirmation, and of the Roman court claiming at least a veto on the nomination of the English king³. Or take the question of canonization. In the earlier Anglo-Saxon Church this power was exercised by the provincial bishops and national councils, the first instance of solemn canonization by a pope being that of Ulric, Bishop of Augsburg, by John XV in 993, while the privilege was reserved exclusively to the Roman See by Alexander III in 1170. Thus the two Saxon brothers, priests, and martyrs, Hewald the Swarthy and Hewald the Fair, were canonized by the English Church soon after their death circ. 695⁴. The nativity of St. Gregory, March 12, and the deposition of St. Augustine were fixed by the Council of Clovesho in 747⁵. St. Boniface died in 755, and in the first synod held in the following year his name was enrolled among the saints in the Anglican kalendar⁶. The name

¹ 'Papa Gregorius Augustino episcopo misit . . . que ad cultum erant ac ministerium ecclesie necessaria, vasa videlicet sacra et vestimenta altarium, ornamenta quoque ecclesiarum, et sacerdotalia vel clericalia indumenta, sanctorum etiam apostolorum ac martyrum reliquia, necnon et codices plurimos.' Bede, Hist. Ec. i. 29.

² Ib.

³ Freeman, E. A., Norman Conquest, il. 67. The original authorities are given with great fullness and accuracy. Ib. pp. 571-577.

⁴ 'Inuentia namque eorum corpora, iuxta honorem martyribus condignum, recondita sunt, et dies passionis uel inuentiois eorum, congress illis in locis conuentione celebratur.' Bede, Hist. Ec. v. 10. They are commemorated on Oct. 3 in MS. Vitell. A. xviii.

⁵ 'Canon XVII. Septimo decimo consuetum est precepto, ut dies natalitius beati Papae Gregorii, et dies quoque depositionis, qui est vii. Kal. Iun. Sancti Augustini episcopi atque confessoris, qui genti Anglorum missus a prefato Papa, et patre nostro Gregorio, scientiam fidei, Baptismi sacramentum, et celestis patrie notitiam primus aduulit, ab omnibus, sicut deest, honorifice venerantur. Ita ut uterque dies ab ecclesiasticis et monasterialibus feriaturs habetur nomenque eiusdem beati patris et doctoris nostri Augustini in Litanie: decanatione post sancti Gregorii uocationem semper dicatur.' II. and S. iii. 368.

⁶ 'Unde in generali synodo nostra eius diem natalitii illiusque cohortis cum eo martyribus insignantes statim annua frequentatione sollempniter celebrare.' Epist. Cuthberti ad Lullum. II. and S. iii. 391.

of King Edward († 978) was inserted in the Kalendar on March 18, by a Witenagemot held under Ethelred, A.D. 1008¹. That of St. Dunstan († 988) by a Witenagemot held at Winchester under King Canute, A.D. 1033².

But the claims of Rome to interfere in these and other matters grew apace, and submission to them was secured by the foreigners, in birth or sentiment, who in the eleventh century were selected by Edward the Confessor to fill the chief ecclesiastical posts in England. We can trace such a tendency in the policy of Leofric. He considered the Pope's leave necessary before shifting his See from Crediton to Exeter, and deferentially applied for it³. Considerable alterations had taken place in Roman office books since the time of Charlemagne, and Leofric introduced foreign devotional books into his diocese. Among the Psalters, in the list of books previously quoted, is one arranged according to the Roman mode of chanting⁴. The present Missal, as far as the larger portion of it is concerned, is not English in origin, only in use. It was written in Lotharingia⁵ and was doubtless brought over to England by Leofric on his first arrival on English shores, and then, with considerable English additions, made one of the principal books in use at Exeter cathedral⁶. On transferring his See to Exeter in 1050, he ejected the nuns⁷ who had hitherto occupied the monastery of St. Peter, which was given to him over their heads by the king, and introduced for the first time (virtually) regular canons to undertake the services of the new cathedral⁸. This body is believed to have consisted of twenty-four canons and twenty-four vicars, if, in the absence of contemporary authority, we may trust the assertions of later documents connected with the cathedral. Much later on in his episcopate we are told of his exempting the priory on St. Michael's Mount from episcopal jurisdiction⁹, and ejecting the old body of secular canons from St. Germain's and introducing a body of regular canons in their place. Such at least is the description of his action at St. Germain's in a document written in the thirty-second year of Edward III. and printed by Dugdale¹⁰; but it may be conjectured that Leofric acted at St. Germain's as he did at Exeter, where he introduced and enforced upon his newly-created canons the severe and, as William of Malmesbury terms it, the un-English rule which he brought with him from Lotharingia¹¹. This was the famous rule of Chrodegang, Bishop of Metz, 743-766, which sought to impose almost all the severities of monastic life upon those who submitted to it, although it did not allow them to use the name or to wear the

¹ Thorpe, B. Ancient Laws, ii. 308.

² Ib. p. 370.

³ Lingard, Anglo-Saxon Church, ed. 1858, vol. ii. 356.

⁴ Leofric Missal, fol. 38a.

⁵ Page xxvi.

⁶ The foreign part has been marked as Leofric A, for an account of which see § 12.

⁷ 'Eiectis sanctimonialibus.' Gul. Malm. Gest. Pont. Ang. ii. § 94. Their monastery, according to tradition, occupied the site of the present deanery. Dugdale, Monast. ii. 513. All modern writers, except Mr. Freeman, assert, without making any mention of nuns, that monks were ejected by Leofric. So Dugdale, Monast. ii. 514. Leland speaks of eight monks having their lands taken away and given to twenty prebendaries by grant of King Edward. Itin. iii. 67. Dr. Oliver, following Godwin, adds the further information that the eight displaced monks were transplanted to Westminster (Lives of Bishops of Exeter, p. 7), and Mr. M. E. C. Waleott that it was a Benedictine abbey which was dissolved (English Ministers, 177). There were two monasteries at Exeter, and the inmates of both establishments, monks and nuns, were dismissed by Leofric.

⁸ A twelfth-century charter of Bishop John, 1186-1191, now lost, bore this title: 'Carta Johannis episcopi de communia

debita tantum uiginti quatuor canonicis antiquis.' The following passage is in Bishop Bronescomb's Statutes, April 28, 1268: 'Sicut antiquorum traditione accipimus, et nos ipsi experimento nouimus, a tempore fundacionis ecclesie: Exoniensis certo, uidelicet uiginti quatuor canonicorum numero ecclesia ipsa floruit. Item a tempore ecclesie predicte fuerunt et esse tenentur in ipsa ecclesia uiginti quattuor nicari singulis canonicis attributi.' Quoted in Oliver's Hist. of Exeter, 1821, p. 15.

⁹ Leofric's charter to this effect is printed in Dugdale's Monasticon, vol. vi. part ii. p. 989, from the original documents preserved in St. Michael's Mount in Normandy.

¹⁰ 'Et postea idem Leofricus episcopus fundauit, apud St. Germainum, priorum canonicorum regularium, canonicis secularibus amotis.' Dugdale, Monast. ii. 69.

¹¹ 'Hic Leofricus, electis sanctimonialibus a Sancti Petri Monasterio, episcopatum et canonicos statuit, qui contra morem Anglorum ad fornacem Lotharingorum uno tridinio comederent, uno cubiculo cubitarent. Transmissa est huiusmodi regula ad posterum, quamuis pro luxu temporum nonnulla iam ex parte deciderit, habentque clerici econoniam, ab episcopo duntaxat constitutum, qui eis diutius necessaria uictui, annualim amictui comoda suggerat.' Gul. Malm. Gest. Pont. Ang. ii. § 94.

dress of monks. Indeed the latter was expressly forbidden¹. Otherwise it seems to have differed from a conventual rule, only in nominally allowing, what it practically took away, the right of private property². Equal rations of food and drink were served out daily, and clothing once a year, by an officer appointed for that purpose³. There was a common dinner table, and a common dormitory⁴. They were bound to keep all the canonical hours⁵, and their fasts were severe and long. From Martinmas to Christmas, Nov. 11 to Dec. 25, they might eat no flesh, nor taste anything at all before 3 p.m.⁶ They were not to have wives, and were to avoid all women as far as possible, and unmarried women like snakes⁷. Severe penalties were assigned to trivial offences, and all, except the aged and the exalted in rank, were subject to corporal punishment⁸. It is hardly to be wondered at that William of Malmesbury should describe this system as contrary to the custom of the English, and that, in spite of the personal piety of Leofric, his attempt to plant this foreign rule on an English soil was a failure⁹.

§ 4. Having now described the life, character, and policy of Bishop Leofric, and the phase through which the Church of England was passing in the reign of Edward the Confessor, under his guidance and that of other foreign prelates, we pass on to describe more particularly the service book which he bequeathed to his cathedral, and which therefore has long passed under the name of the Leofric Missal.

In its present condition it is a stout quarto volume, consisting of 378 leaves of vellum, 8in. x 6in., exclusive of six blank modern paper fly-leaves, which belong to the same date as the brown Russian leather binding, which it received from some Oxford book-binder about a century ago. The first of the 378 vellum leaves is blank and is not included in the modern pagination, in Arabic numerals, by which the last folio is numbered 377. This numeration has been retained for the sake of harmony with the numerous references to this MS. in the works of Dr. Rock, Mr. Maskell, and other Liturgical writers.

The volume, in its present form, is of a very complex character¹⁰, and consists of three main and distinct divisions, which, for convenience sake may be designated as Leofric A, B, C.

Leofric A, which forms the bulk of the volume, is a Gregorian Sacramentary, written in Lotharingia early in the tenth century.

Leofric B is an Anglo-Saxon Kalendar with Paschal Tables, etc., written in England circ. A. D. 970.

Leofric C consists of a heterogeneous collection of Masses, Manumissions, historical statements, etc., written in England partly in the tenth, partly in the eleventh centuries.

The complexity of the volume is increased by the confused arrangement of the leaves belonging to these separate parts, and to the occupation of blank leaves or parts of leaves by entries in later handwritings. It is impossible to say when the present dislocation of leaves began, and how far it is due to the Oxford binder; nor is it possible to reproduce exactly the original arrangement, some leaves having been lost, as is evident from the incomplete gatherings and from the abrupt endings of the text on foll. 16 b, 211 b, etc.

¹ 'Ut canonici cucullos monachorum non habeant.' Cap. liii.

² Cap. iv.

³ Cap. xlii.

⁴ Cap. xxiv.

⁵ Cap. xxv.

⁶ 'Prohibe uirgines commorari tecum que de tuo genere non sunt. Nemo inter serpentes et scorpiones securus ingreditur. . . Si cum uiribus femine habitaueris, uiscerum diaboli non deoris. Iamna diaboli, sua iniquitatis, percussus scorpionis, nocturnique genus. . . Inde mando atque remando, ut hospitium canonicorum aut raro aut nunquam mulierum pedes terant,' etc.

Cap. lvi. The whole passage is worth reading.

⁷ 'The younger monks were to be incessantly flogged. 'Eorum latera, ne indurescant, ulgus assidue tundenda sunt.' Cap. lii.

⁸ Page xxv, note 11.

¹⁰ Another example of a compound volume, partly of foreign, partly of English execution, is afforded by MS. Cott. Galba, A, xvii, which consists of a ninth-century German Psalter with a tenth-century English Kalendar prefixed to it, and other additions of a liturgical character.

Introduction.

xxvii

The following table represents the present position of the various parts:—

Folio.	Page.	From	To	Leofric.	Century.
1 a-9 a	1-6	Hunc missalem	Mu*	C	X, XI
9 b-11 b	6-8	Deus, dei filius	pocula christus	A	X
11 b-12 b	8	Dis synt	cunctisque	C	X, XI
13 a-13 b	8	Oremus, fratres	Per euntem	A	X
13 b-14 a	8-9	Benedictio pro rege	et reliqua.	C	XI
14 b-15 b	9	Suscipe	deus. Per.	A	X
15 b-16 a	9-10	Benedictio super unum	dignetur	C	XI
16 b	10	Veni	ut in	A	X
17 a-37 b	10-21	sitientes aenite	donis. Per.	C	XI
38 a-48 a	21-58	Inquirendum est	[ad finem].	B	X
58 b-59 b	59	<i>Ad superhumeralem</i>	pro defunctis	C	XI
60 a-154 a	60-130	Per omnia	percipiat. Per.	A	X
154 b-157 b	130-131	Exorcizo	sempiterna. Per.	C	XI
158 a-210 a	131-174	Da nobis	prestare.	A	X
210 a-211 b	175	Quem laudant	circumstantium	C	XI
212 a-245 b	176-198	Missae de sancta	claritate. Per.	A	X
245 b	198	Benedictio in tempore	Ille uos.	C	XI
246 a-253 a	198-203	Incipit ordo	seculorum. Amen.	A	X
253 b-261 b	203-207	Orationes in	christum dominum.	C	XI
261 a-263 b	207-208	Oratio pro fam	eodem dominum.	A	X
264 a-265 b	208-209	Missae in laude	saluandos. Per.	C	XI
266 a-267 b	209-211	Christe audi	eleyson.	A	X
267 b	211	Benedicat	trinitatem.	C	XI
268 a-273 b	211-215	Ordinatio ostiarii	per septuag.	A	X
274 a-278 b	215-217	Inta uiuorum	israhel.	C	XI
278 b-336 a	217-250	Orationes et	percipiat. Per.	A	X
336 b-377 b	250-269	Præsta, domine	on exan cestre	C	XI

For the different kinds of type employed to distinguish the text of these various parts see the Table of Abbreviated Titles under A, B, C.

It will be necessary, for the sake of clearness, to describe A, B, C, separately, after a short history of the volume as a whole. There can be little doubt that Leofric brought (A) with him from the continent, when, as seems probable, he accompanied Edward the Confessor to England in 1042. He then procured a somewhat more recent Anglo-Saxon Kalendar (B), and in the exercise of that diocesan independence, which has only ceased to exist in modern times, he added to it a selection of Masses (C), one at least of which was probably composed by himself¹. He then presented the compound volume to his new cathedral in his own life-time, if we may infer so much from the employment of the present tense 'dat' in the colophon on fol. 1, compared with the perfect 'dedit' in the colophon of his Persius, which must have been left to the canons after his death². The Leofric Missal is almost certainly one of the two 'fulle messe bec' enumerated among Leofric's gifts on p. xxii. We need not hesitate to interpret the term 'full Mass book', still less the term 'Missalem' in the colophon on the first page, of the Leofric MS. taken as a whole, although those terms would not apply to its parts regarded singly. A is simply an old-fashioned Sacramentary or 'Liber Sacramentorum.' B is only a Kalendar. C is

¹ Missa Propria pro Episcopo, page 20.

² But the Anglo-Saxon word is 'gef' in both cases. The Persius is now in the Bodleian Library. Auct. F. I. 15.

mainly a miscellaneous collection of Masses, with all their component parts sometimes exhibited at length, as in a modern Missal, but too fragmentary in the character and number of such Masses to deserve the name of a Missal by itself.

The whole MS. remained the property of the Dean and Chapter of Exeter till 1602, when, through the influence of their fellow-county-man Sir Thomas Bodley, then engaged in founding the Library which bears his name, it was presented, along with eighty other MSS., to the University of Oxford. A list of those MSS. is contained in the *Registrum Benefactorum* (p. 42), where this Missal is entered simply as '*Missale antiquissimum*.' It will not surely be thought uncomplimentary or ill-natured to express a regret that both Leofric's Missals were not given to the Bodleian Library at that time, for its companion book, the second of the '*ii fulle mæsse bec*' previously mentioned, is temporarily, if not irrecoverably lost.

What has become of it? It was believed once to be in the possession of Mr. Bourscough, Vicar of Totnes, and Archdeacon of Barnstaple, ob. 1709. Among the list of his MSS. at the close of the seventeenth century this entry occurs:—

'7663, 44. *Liturgia antiqua eadem, ut videtur, quam Leofricus Episcopus dedit ecclesie S. Petri Exoniensi.* Bernard's Catalogue, A. D. 1697, p. 233.'

In 1705 Wanley, after a description of the present Missal, adds:—

'Alter autem nunc est peculium Rev. et doctissimi viri D. R. Bourscough, Rectoris ecclesie de Toteness in agro Devonienisi.' (*Thesaurus*, p. 82.)

But there are substantial reasons for supposing that both Bernard and Wanley were mistaken, and that the MS. to which they refer is a *Collectaneum*, now in the British Museum, Harl. MS. 2961. It is certain that the last-named MS. once belonged to Bourscough, from the fact that on the fly-leaf is written, in Wanley's handwriting, '7, May 1715,' which, as appears from his Library Diary, was the day when the MSS. purchased from Bourscough's widow were brought into Lord Oxford's Library, and marked by Wanley with that date to distinguish them from other parcels.

The following considerations make it almost certain that this MS. is the '*Liturgia Antiqua eadem, ut videtur, quam Leofricus*,' etc., of Bernard's Catalogue. That description was probably furnished to Bernard by Bourscough himself, and in its hesitating phraseology, we may detect either a real uncertainty as to the proper way of describing a rather rare form of Liturgical MS., or an antiquary's desire to make a little overmuch of a possession on which he prided himself. Now one and one only such MS. is mentioned in the printed Catalogue as being in Bourscough's possession. One only is also mentioned in a letter, written by Bourscough to Wanley in June 1702, giving notice that he had just sent off from Totnes a parcel containing his Saxon MSS., under care, to Richard King of Exeter, [who had previously been go-between between Wanley and Bourscough, see Harl. MS. 3778. fol. 3], for that antiquary's inspection. In this letter he says:—

'I put a great value upon the old Liturgy, and therefore I desire you not to let it go out of your hands till you return it with the rest.' (Harl. MS. 3778 fol. 3.)

Harl. MS. 2961 contains two rather illegible notes on fol. 1 a, which afford very satisfactory reasons for concluding, both that its original home was Exeter, and that it was one of the MSS. presented by Leofric to his cathedral, while it is known that it afterwards was in Mr. Bourscough's hands before it became the property of Lord Oxford.

The first note runs thus:—

'Hunc librum dedisse ecclesie D. Petri [Exoniensi] apparet ex præfatione sermonis in die Pasche Saxonice et Anglice, procurante M. Parkero archiepiscopo Cantuariensi, Londini editi, ubi extat catalogus librorum a Leofrico datorum, Sedulium et Persium dedit, et Boe[tium de Conso]lacione, Saxonice [etc.] Ibi constat dedisse .i. winter ræding boc cum aliis.'

This proposed identification of Harl. MS. 2961 with the 'winter ræding boc' is erroneous, as that MS. implies the continuance of offices throughout the year.

The second note, at the foot of the same page, is:—

'Nactus sum hunc librum Exoniæ, ego Samuel Canutus in cœmeterio Divi Petri. Extant fragmenta subscriptionis Saxonice] in laceris extremi folii reliquis, quibus opinor testatum fuit Leofricum eundem donasse.'

This 'Canutus' is Dr. Samuel Knott, rector of Combe Raleigh in Devon, 1661–1698, a diligent collector of MSS., which afterwards came into Mr. Bourscough's possession. The torn remains of the last leaf no longer exist, but Leofric's habit of writing an inscription at the beginning or end of his volumes is in favour of the correctness of Dr. Knott's suggestion.

The following is an extract from a letter written by Mr. Robert Bourscough on Dec. 31 [year not stated, and not addressed], Smith MS., No. 25, which is a collection of MS. Letters bequeathed to Thomas Hearne by the Rev. Thomas Smith, D.D., Fellow of Magdalen College, Oxford:—

'... For several years I have not been at Exeter, but I have thoughts of going thither in the spring, and, if I may be permitted to take a catalogue of the MSS. in the Cathedral Library, I shall most willingly communicate it to you, and be glad of the opportunity of serving you. In the preface to a Saxon piece of the abbot Ælfric, concerning the sacrament of the Body and Blood of Christ, published by Archbp. Parker, which I doubt not but you have seen, we are informed that many books of that nature were reserved in the libraries of Worcester, Hereford, and Exeter, from which places divers of them were delivered into the hands of the said archbishop, but that they were restored doth not there appear. ...'

In another letter he says:—

'... I have 2 MSS. Latin Bibles, in both which I find these words: *Tres sunt qui testimonium dant in cælo, Pater, Verbum, et Spiritus Sanctus, et hii tres unum sunt*, etc. Joh. i. 5, 7. And in prologues that are in both those manuscripts the genuine reading is asserted. I have also a MS. Liturgy in which these words occur, and are cited as a part of Scripture: *Tres sunt qui testimonium etc.*, as before. This Liturgy was written about 600 years ago, and as I have good reason to think, this very book was given by Leofric the first bishop of Exeter to the church of S. Peter at Exeter.' Letter to the same. *ib.* No. 28. Undated.

Now this passage (1 Joh. v. 7) does not occur in the Leofric Missal, nor is it likely to have occurred in any missal of the same date as the Leofric Missal, but it does occur in the Collectarium (Harl. MS. 2961) as the chapter for Terce on Trinity Sunday. Fol. 108 b.

The inevitable deduction from all these facts is that the identification of Leofric's second Missal with the Liturgical MS. once in Mr. Bourscough's possession must be abandoned.

We subjoin an account of the principal orthographical peculiarities of the Leofric Missal, appending either the letters A, B, C, or the folio in each case, to enable the reader to ascertain whether they belong to the English or the Lotharingian part of it, and reserving other points, such as the ornamentation, etc., to be described separately hereafter, with that part of the Missal to which they belong.

§ 5. *Accents.* A single accent (´) is employed occasionally and capriciously throughout the volume, most frequently over monosyllables, but occasionally over longer words. The same mark is sometimes used, especially in the canon of the mass (A) and in C, to mark a long syllable, or to show where the accent is to fall, evidently for the sake of priests whose pronunciation could not be trusted. The double accent (ˆ) appears occasionally over a double vowel obft, (B), Ááron (A C).

§ 6. *Punctuation.* The only stop in regular use throughout A and B is the low or middle point (· or ·), but the mark of interrogation (!) puts in a rare appearance, and the following stop (;) appears occasionally, singly, doubled, or trebled, at the end of titles in A, and a solitary semi-

colon (;) makes an appearance at the end of one paragraph in B. The punctuation in C is more varied, and includes the following forms ., | ? | ; | v | n | . : | — | ... | : | r | r | .

§ 7. *Forms of letters.* Besides the ordinary form of a capital Q, this form, with a very much narrowed loop (Q) occurs in C, and (q) occasionally in A.

C for C occurs in B; V is the more usual, but by no means universal form of a capital u. The U shape generally appears in the amalgamated opening capitals of Vere Dignum, which throughout A appear as w, but sometimes in C as V.

Of the smaller letters, the thick stroke of (a) is sometimes elevated very much above the line in C; e, ç, and æ are used interchangeably and indifferently, such forms as annæ (verb imper.) and præcipuæ (adv.) appearing; a more rare form of e (è) occurs very frequently, but in A only; the diphthong oc occurs rarely, as in pœnitentia, which is also written as pœnitentia, pœnitentia, and penitentia; the letter h is eleven times represented by the square breathing (þ) placed over a word, six times in A, five times in C; the middle stroke of n is sometimes elongated to the extent of one or even two inches to fill up a line (foll. 105 b, 110 b); the small v is always written as u, except in the case of abbreviations for versus and virgo; the letter y is dotted; the thorn is represented by both þ and þ (B, C); the English p (w) occurs in B, C, but in the later entries it is written as uu or vv.

The following letters are combined with more or less frequency: c and t by a convex semicircular connecting loop above the line (in C); n and t, by the righthand stroke of the N being combined with the stem of the T, which is raised above the line (N) in A and C; r and t by a raised concave link ft (fol. 31 a).

§ 8. *Abbreviations and Contractions.* Of the abbreviations and contractions in use, the following only seem to deserve special notice as bearing upon the date of the MS.

A = Antiphona ad Introitum, for Introit. (in A and C).

Aeuia = Alleluia (in C). This abbreviation occurs also in Cott. Vesp. A. 1 (7th cent.) fol. 140 b.

R = Responsorium graduale, for Gradual (in A only, Gr. being substituted in C).

If = haitem, for autem, in C (thrice).

ill. as a substitute for a person or persons to be named (in A), N being used indifferently with ill. (in C).

Ø or + = obitus or obiit (in B).

§ 9. *Music.* Musical notes, in the form of neumes, are placed sometimes over the Introit with its Psalm, the Gradual with its Verse, the Offertorium, Communio, and Preface in C. They occur very rarely in A, only in the first fifty leaves, only over a few prefaces in the text, and over marginal catchwords, and they have mostly the appearance of not being prima manu. See foll. 60 a, 110 a.

§ 10. *Orthography.* The following is a list of the orthographical irregularities or peculiarities which occur in the MS. Unless otherwise specified, they may be regarded as being found in A.

a for e: affectus.
æ for a: affectus.
æ for e: æscas, æpulas.
b for p: absorbita, obprobrium.
b for v: octabas, edificabit, saltabit, etc.
c for ch: cyrographum, carismatum, crisogonus, pasca, cristum, cristina (B), cristallum, crisolitus, crissopassus.
c for qu: cotidie, cum, secutus, etc. [passim for quotidie, etc.]
c for s: infectionibus (C).
c for t: dileccio, marcius, pacienter, patientia,

propiciatio, preciosi, saciemur, solacia, spaciis, tristicia (C), uicium.
c omitted: untione.
c inserted: scandalis (C).
cc for c: ciclus (B).
ch for c: archana (C), chana, michi, nichil, sepulchrum.
d for dd: redere (C).
d for t: capud, deliquid, reliquid.
e for i: auctore, oblationes, etc., for auctori, oblationis, etc., a frequent cause of confusion of cases; intellegitur, neglegenter.

e for *æ*: frequent.

e for *æ*: frequent.

f for *ff*: oferentes.

f for *ph*: fantasia, antifona.

ff for *f*: affra (B).

g for *j*: magestas.

h for *g*: benihnus (C).

h omitted: ebreos, exortationibus, gomorreorum, iacinctus, myrra, olocaustum, oris, ortodoxis, rinocerotis, timiamatis, tronis, ymnum, ysopus.

h inserted: abhominatio, berhtinus (B), coherceamus, cuthberhtus (C), daniel, ephyphania, gabriel, iherusalem, israhel, landberhtus (B), michahelis (A, B), malthildæ (B), perhennitatis, samuhel.

h prefixed: habundare, herasmus, herema, heremita, hieremias, hiericho, hostiarius, hrofensis (B), hubertate.

i for *e*: beniuolus, catechuminus, quatinus, saltim. Also in immolari, peccatori, etc., for immolare, peccatore, etc., a frequent cause of confusion of voices and cases.

i for *y*: acolitus, ægiptiacus, azimus, babilone, dionisii, eleison, elemosinam, martir, misterium, paraliticus, sardonix, sicomorum.

i omitted: abiciendos, adiciat, eiciant, maestatas.

k for *c*: kalendæ, kalendarium, kapita (B), karissimi, krysmas (C).

l for *r*: fraglans.

l for *ll*: police, pululet.

m for *mm*: amonitio (C).

n for *nn*: conubium, conectis.

Prepositions in composition do not, as a general rule, undergo assimilation. Hence the following forms of words occur:—

Adrescunt, adfixit, adfligimur, adgrega, adnunciandum, adposita, adprehendat, adpropinquavit, adque, adquisiuit, adscribe, adsisto, adtactus, adtendite, adteritur, adtingere, adtolle.

Conlatio, configatus, conclaudare, competenter, conplacuit, comprehendo, conpunctis, inconprehensibilis.

Inbecillus, inbuendum, inlesa, inlecebris, inlicitis, inlumina, inlustrare, inluxerit, immaculatus, inmensus, inmerito, immitte, immoderantia, immortalis, inmundicias, inmuta, inpendo, inpiger, impli-cemur, inploro, inpositio, inpugnationibus, inradiata, inreprehensibilis, inriga, inrisit.

Obprobrium.

On the other hand, in the case of *ad*, assimilation takes place in the words *amministratio*, *ammonco*.

Prepositions out of composition (and pronouns and conjunctions) are frequently written close to

n inserted: quotiens, totiens.

nn for *n*: rennuas.

o for *u*: iocundos (for jucundos).

æ for *e*: obcedentia, inobediens, obædire.

æ for *æ*: dæmonium.

p for *b*: optineret (A, B).

p for *pp*: apellari, oportunus, oportunitatem, opugnauit, suplicii, supliciter.

p inserted: condempnes, dampno, hiemps, indempnes, sollempnis, sollempnitas.

rr for *r*: kyrrie.

s for *x*: ausilium.

s for *ss*: profesonem (C).

s omitted: puto (after *ex* for *sputo*) and in composition exequimur, extitit, extrui, exuperasti.

s inserted: exsuens.

ss for *s*: commissisti.

t for *c*: aspitiæ, commercium, consotiare, delitiæ, efficiat, effitatur, fallatia, fatiat, fidutiam, mendatio, offitium, profitiat, puditia, sautiati, sotia, spurtitiis.

t for *d*: davitica.

tt for *t*: grabatto.

u for *b*: sauinam, inuocauit, etc., (for inuocabit, etc.), an occasional cause of confusion between futures and perfects.

u for *o*: furtunatus (B), lurica.

u omitted: ungenti.

uu for *u*: euuangelium.

y for *i*: crysmate, cybum, cymiteriis, cyrographum, cpyphania, mynisterium, mynistrum, mysycatur, paradysi, syderibus, symon, syn, syxtus, ymber, ypolitus.

the governed (or following) word; so much so that occasionally absorption and assimilation take place, e.g. *exion* [= *ex syon*], *imperpetuam*, *impreciosis*, *impresenti*, *impresepe*.

§ 11. *Carelessness of the scribes.* Some of the orthographical irregularities in the above list may be merely due to the carelessness of the various writers of this MS., which, though by no means excessive, exhibits itself in the following ways:—

By omission (*a*) of the mark of abbreviation or contraction; of a letter or letters, as 'omnipontia' for 'omnipotentia' (fol. 291 b); of a syllable, as 'esse' for 'præesse' (fol. 34 b); of a word, as 'tribue' (fol. 24 a); of the marginal entries of catchwords in A (fol. 73 b, 74 b, etc.); of the title of a prayer, as *Postcommunio* (fol. 17 b). The title *Collecta* is almost always omitted, but it makes an appearance on fol. 77 a. By insertion (*b*) of a letter, as 'perficiant' for 'perficiat' (fol. 27 a). By repetition (*c*) of a syllable, as 'dis dispensationis' (fol. 15 b); of a word, as 'diebus' (fol. 287 a); of two words, as 'tui fideles' (fol. 27 a); of three words, as 'ut propitiatus absolue' (fol. 24 a). By transposition (*d*) of letters, as 'iugeant' for 'uigeant' (fol. 156 b). By employment (*e*) of a wrong letter, as 'quicquic' for 'quicquid' (fol. 251 b); of a wrong syllable, as 'quinis' for 'zonis' (fol. 277 b); of a wrong word, as 'gregem' for 'reginam' (fol. 373 b); of a wrong numeral, as vii for viii (fol. 44 a); of a wrong title, as on fol. 371 a, where an extract from the Epistle to the Hebrews is entitled 'Lectio ad Romanos.'

Very occasionally the scribe has discovered his own mistake, and marks his discovery by placing a dot or dots beneath the error, on one occasion (fol. 20 a) writing the word 'nota,' which he spells 'tona,' perpendicularly on the margin. The MS. text has been accurately copied, even at the cost of intelligibility, as where (fol. 44 a) the scribe has written 'Maia generoi' for 'Maius Agnerei' (B), but the proper reading has been, in a few of the more important cases, suggested in a footnote.

The preceding remarks apply in the main to the whole volume. It is necessary to describe separately the three clearly marked off portions which constitute the complete Missal.

§ 12. *Leofric A*, which is at once the most ancient and the largest of the component parts of the *Leofric Missal*, occupying 262 out of 377 leaves, is a Gregorian Sacramentary, written in Lotharingia early in the tenth century.

§ 13. In printing another copy of this Sacramentary it may be convenient to prefix a list of those which already exist in type, and to add some notice of other MSS. which have not been printed throughout, but of which partial use has been made in printed editions.

LIST OF PUBLISHED MSS.

<i>Name of Codex.</i>	<i>Date of MS.</i>	<i>Place of MS.</i>	<i>Editor's Name.</i>	<i>Place.</i>	<i>Date.</i>
1. Codex Coloniensis.	IX cent.	Cologne. 'E bibliotheca Hildebaldi Episc.'	Pamelius ¹ .	Cologne.	1571.
2. Codex Vaticanus (J).	IX cent.	The Preface and Scholia contain no account of the MS. Rocca, Opera Omnia, ii. 381, Romæ, 1719.	Angelus a Rocca, Sacrist to Clement VIII., 1592-1605. Several times reprinted.	Rome.	1605 ² , but Preface and Scholia, 1597.

¹ Pamelius also published two other liturgical documents which are too incomplete in the nature and number of their contents to be included in the foregoing list, viz.:-

(a) Codex Grimoldi.	IX cent.	Cologne. E. Bibl. Hildebaldi Episc.: written by an Abbot Grimoldus, probably in the reign of Louis the Pious, 814-40.	Pamelius.	Cologne.	1571.
(b) Codex Alcuini.	IX cent.	This is an arrangement of certain parts of the Gregorian Sacramentary, with additions made to it by Alcuin, ex Bibl. Hildebaldi.	Pamelius.	Cologne.	1571.

² The earliest printed copy of this MS. which I have been able to find is that contained in an edition of the works of Gregory the Great. Paris, 1675.

Introduction.

xxxiii

<i>Name of Codex.</i>	<i>Date of MS.</i>	<i>Place of MS.</i>	<i>Editor's Name.</i>	<i>Place.</i>	<i>Date.</i>
3. Codex S. Eligii.	IX cent.	Erroneously connected with Eligius, Bishop of Noyon, 640-46; formerly in the Monastery of St. Peter at Corbie, in Picardy, now at Paris. Bib. Nat. Lat. 12051.	Menardus. Monach. Ord. S. Benedicti. Migne, Bibl. Pat. Lat. vol. lxxviii.	Paris. Paris. Paris.	1642. 1708. 1847.
4. Codex Vaticanus (II).	IX cent.	aria, Sweden, now in the Vatican Library at Rome.	Muratori.	Venice.	1748.
5. Codex Leofrici.	X cent.	Lotharingia, Exeter, now at Oxford. Bodl. MS. no. 579.	F. E. Warren.	Oxford.	1883.

LIST OF UNPUBLISHED MSS.

<i>Name of Codex.</i>	<i>Date.</i>	<i>Place of MS.</i>	<i>Remarks.</i>
1. Codex Rodradi.	IX cent.	Written by a Priest Rodradus in the Monastery of Corbie in Picardy, about A. D. 853.	Collated by Menard.
2. Codex Rhemensis.	IX cent.	Written by a Priest Lantbert in the Monastery of St. Remigius at Rheims, by the command of Gaudelgaudus.	Collated by Menard.
3. Codex Ratoldi.	X cent.	Written by order of Ratoldus, twenty-eighth Abbot of Corbie, † 986.	Collated by Menard.
4. Codex Regimii Suecici.	X or XI cent.	Written for the Church of St. Cloud (Novigentam), near Paris.	Collated by Menard.
5. Codex Calensis.	XI cent.	Written in the Monastery of Chelles in Normandy.	Collated by Menard.
6. Codex Theodericiensis I.	IX cent.	Written in the Monastery of St. Theoderic near Rheims.	Collated by Menard.
7. Codex Theodericiensis II.	IX cent.	Written in the Monastery of the B.V.M. at Soissons.	Collated by Menard.
8. Codex Orthonobianus.	IX cent.	Written at Paris; once the property of Paul l'etau, Senator; then of Queen Christina; now in the Bibliotheca Orthonobiana at Rome.	Collated and partly published by Muratori, Lit. Rom. Vet.
9. Codex Gemmeticensis, or Missale Roberti, Archiep. Cantuariensis.	XI cent.	Written at Winchester; transferred to Jumièges; now at Rouen. See p. 275.	Collated by Menard and in the present volume.
10. Codex Bodleianus.	IX cent.	Written in France, probably for the Church of Tours; now at Oxford, Bodl. Lib. Anct. D. i. 20.	Written on very fine vellum, with beautifully ornamented capital letters in red and gold. Partly collated in the present volume.

Muratori asserts that nothing is known, and that nothing can be known, about the character of the Roman Liturgy during the first four centuries after Christ¹. As a matter of fact our uncertainty, if not our ignorance, as to its exact nature extends to a much later date². Such phrases as 'the Gregorian Sacramentary,' 'the Gregorian Canon,' etc., in common use among Liturgical writers, lead the ordinary reader into the supposition that we have contemporary evidence about its character and contents, but an inspection of the above list will establish two important points; firstly, that we have no surviving documentary evidence as to the contents of the Gregorian Liturgy earlier than the reign of Charlemagne; secondly, that all the important extant codices, which have been printed or collated, were written north of the Alps, and mostly within the geographical boundaries of France, if we may use that term in the extended sense which it bore in the earlier part of the ninth century³.

An immense number of codices were written at that time by order of Charlemagne, and under the fostering care of Alcuin, foreign copies being introduced into France in large numbers for the purpose of transcription, especially from England, where the Roman Liturgy had been in use since the seventh century.

¹ 'Qualis fuerit quatuor primis ecclesie sæculis Romanæ Ecclesie Liturgia in sacrificio ineffabili frustra queras.' Lit. Rom. Vet. i. 10.

² The Sacramentaries known as those of 'Leo' and 'Gelasius'

are not, as we have them, contemporaneous with those popes. Their probable date is discussed by Muratori, Lit. Rom. Vet. i. ccii-v.

³ Freeman's Historical Geography, map xvii.

The unusual demand was caused by the abolition of the ancient and national Liturgy of France by imperial authority, and by the need of copies of the innovating Roman rite which was to take its place. Leofric A is one of the numerous codices, which in the tenth, as before in the ninth century, were being elaborated in the scriptoria of French monasteries, and which owed their existence to the Romanizing policy of the Carolingian dynasty.

Its publication will throw no fresh light on the character of the ancient Liturgy of France; its interest lies chiefly in its being the first published text of a Liturgy actually in use in an English cathedral before the Conquest.

§ 14. *Handwriting of A.* The MS. is written throughout in a pure Caroline minuscule handwriting, in letters about an eighth of an inch in height. Only one scribe has been employed, but his handwriting exhibits occasional signs of slovenliness towards the close of his work, as if he was wearied with the length of his task.

§ 15. *Gatherings, Ruling of A.* The somewhat coarse dark vellum on which it is written is arranged in twenty gatherings of eight leaves, five of ten leaves, two of twelve leaves, and a few parts of gatherings or single leaves. There are no signatures. The vellum is ruled with a sharp point on one side only. There are twenty-one lines on a page as far as fol. 243 b, after which twenty-three lines begin frequently to make their appearance; the ruled lines, rather more than a quarter of an inch apart, are confined between single horizontal boundary lines across the full length of the page; and double boundary perpendicular lines, drawn from the top horizontal line to the bottom of the page. These perpendicular lines lie three-eighths of an inch apart, and contain the ordinary capital letters between them.

§ 16. *Ornamentation of A.* The *Sursum corda* on fol. 60 a, the first page of the Sacramentary (from 'per omnia' to 'iustum est'), is written in uncial letters a quarter of an inch high. Ten such lines, written alternately in red and black ink, occupy the whole page, with the interstices of the letters filled up with patches of gold, and of red and blue paint.

The next four pages (60 b to 62 a), containing the ordinary Preface and the opening words of the Canon (from 'Vere dignum' to 'cultoribus'), are richly ornamented in the Franco-Saxon style of the end of the ninth and beginning of the tenth centuries.

The first two pages exhibit a broad golden framework, such as is usual in the case of the Eusebian Canons. The arches spring from pillars with foliated bases and capitals. Their groundwork is gold with vermilion outlines, their centres being filled up with light interlaced work on a dark ground. In the centre of fol. 60 b is a large U of similar work, with two large birds' heads as terminations of its lower centre, which is bifurcated upwards; the letters E R E are written above it, and 'Dignum' below it, in a light green oblong framework, all these letters being of considerable size, of gold edged with vermilion.

On fol. 61 a the words of the Preface are written in minuscule gold letters, on nine horizontal panels, once purple, but now nearly black, edged with vermilion, and filling up the centre of the page within the arched frameworks.

Pages 61 b, 62 a exhibit broad square frameworks with smaller squares at the four corners, resembling in their colouring and execution the arches on folios 60 b and 61 a. The centre of fol. 61 b is occupied by a gigantic T, with its stem terminating in two dragons' heads, with red outstretched tongues. A large E in a dark fancy framework is placed on the right-hand side of the stem of the T, and 'igitur' at its base. These letters are large gold uncials edged with vermilion. On fol. 62 a the next words of the Canon are written in gold minuscule letters, on seven dark purple (nearly black) horizontal bands, occupying the centre of the page within the framework.

The only ornamentation in the rest of Leofric A is spent upon initial letters. These, which are written in plain red and black alternately, are about three-eighths of an inch high, at the commence-

ment of separate Collects, and about five-eighths of an inch high at the commencement of separate Masses. Very often the first letter of a proper name in the text (fol. 62 a) or the first letter of a new sentence (fol. 123 a) is written in red, or ornamented with patches of red and green paint. The more dignified festivals are marked by the increased size and more ornamental treatment of the initial letters, and of the opening line or lines. The whole of this ornamentation, especially the gold letters with red outlining, is of unmistakably French execution of the ninth-tenth century.

§ 17. These dignified Festivals or Solemn Days seem to be divided by the scribe into three classes; the first class containing four festivals; the second class twenty-two; and the third class fourteen; total forty.

First class; with a very large initial letter of gold groundwork edged with red and black, elaborately shaped and ornamented, and with the opening two, three, or four lines written in large uncial letters of pure gold.

Dec. 25. Christmas Day (fol. 67 b).
Easter Day (fol. 115 b).

Ascension Day (fol. 128 a).
Whitsun Day (fol. 131 b).

Second class; with a smaller and less elaborate initial letter of plain gold groundwork edged with red, and the opening line written in black rustic capitals ornamented with patches of red and green paint:—

Dec. 24. Vigil of the Nativity (fol. 65 a).
Jan. 6. The Epiphany (fol. 71 a).
Feb. 2. The Purification of the B.V.M. (fol. 76 a).
Fourth Sunday in Lent (fol. 94 a).
Sixth Sunday in Lent (Dominica in palma) fol. 107 a.
Maundy Thursday (fol. 106 a).
Easter Eve (fol. 114 a).
Wednesday within the Octave of Easter (fol. 118 a).
Octave of Easter (fol. 121 a).
Whitsun Eve (fol. 130 b).
Octave of Pentecost (fol. 135 b).

Dec. 26. St. Stephen (158 a)¹.
May 3. Invention of the Cross (fol. 170 a).
June 24. Nativity of St. John Baptist (fol. 175 a).
" 29. St. Peter² (fol. 177 b).
Aug. 15. Assumption of B.V.M. (fol. 186 a).
Sep. 8. Nativity of B.V.M. (fol. 189 b).
" 14. Exaltation of the Cross (fol. 191 a).
" 29. St. Michael, Archangel (fol. 194 a).
Nov. 1. All Saints (fol. 198 a).
" 11. St. Martin (fol. 199 b).
" 30. St. Andrew (fol. 202 b).

Third class; with red initial letter not ornamented with gold, followed by one line of black rustic capitals ornamented with patches of red and green paint:—

March 25. Annunciation of B.V.M.³ (fol. 77 a).
Septuagesima Sunday (fol. 78 a).
First Sunday in Lent (fol. 82 b).
First Sunday in Advent (fol. 149 b).
Dec. 27. St. John the Evangelist (fol. 159 a).
" 28. Holy Innocents (fol. 160 a).
May 1. SS. Philip and James (fol. 169 a).

July 11. Translation of St. Benedict (fol. 180 a).
Aug. 1. St. Peter's Chains (fol. 181 a).
" 10. St. Lawrence (fol. 184 b).
" 24. St. Bartholomew (fol. 187 b).
Sep. 21. St. Matthew (fol. 192 b).
Oct. 28. SS. Simon and Jude (fol. 197 a).
Dec. 21. St. Thomas (fol. 203 b).

If we leave movable feasts out of calculation, we shall find that this list corresponds, generally, with the list of thirty-four festivals which have a capital F prefixed to them in the *kalendar* in *Leofric B*, with the following variations:—

TEN FESTIVALS SPECIALLY RANKED IN *LEOFRIC B*, AND NOT IN *LEOFRIC A*.

Jan. 1. The Circumcision.
Feb. 24. St. Matthias.
Ap. 25. Lætanias maior.
June 30. St. Paul.
Aug. 29. Decoll. of St. John.

March 12. St. Gregory.
" 20. St. Cuthbert.
Ap. 11. St. Guthlac.
May 26. St. Augustine.
Nov. 23. St. Clement.

¹ The first line in large gold uncials probably marks the opening page of the *Proprium Sanctorum*.

² The initial letter here belongs to the first class, and is followed by a line of large black uncials, ornamented with red and green patches, and then by a line of rustic capitals

similarly ornamented. This treatment marks special regard for St. Peter, but does not quite elevate his festival into the first class.

³ The Annunciation is treated without exceptional ornamentation in *Bod.* fol. 57 b.

TWO FESTIVALS SPECIALLY RANKED IN LEOFRIC A, AND NOT IN LEOFRIC B.

July 11. Translation of St. Benedict. | Aug. 1. St. Peter's Chains.

§ 18. *Additions in a later hand to A.* Apart from the somewhat extensive interpolations, of whole pages and passages of Leofric C in Leofric A¹, the following must be noted as not part of the original Sacramentary, but as added or altered by various English scribes after A had been brought by Leofric into this country.

1. The marginal entries of Epistles and Gospels. These have been entered sometimes before, sometimes after, the rest of the catchwords, never in their proper place. Sometimes they are omitted altogether.

2. The marginal entries of the Sequences in the few cases where they occur, as in the *Ferie post Pascha*.

3. The Alleluias placed between the Epistle and Gospel in some of the *Missa* in Easter-Tide.

4. The whole of the marginal entries on fols. 76 a, 77 a, 112 b, 113 a, 123 b, 129 b, 149 a, and from fol. 204 a (inclusive).

5. Certain alterations in the text of the *Benedictio Cerei* on fol. 111 a b.

§ 19. *Rubrics and Titles in A.* There is no *Ordinarium Missæ*², and there are no Rubrics in the Canon of the Mass; nor in the more strictly eucharistic portions of the Sacramentary; but Rubrics of some length and importance are placed to regulate the ceremonial observances of Ash Wednesday, Holy Week, etc., and in the *Agenda Mortuorum*, and other offices which occur at the conclusion of the *Missa* *Votivæ*. They are written in red, very rarely in black, ink. Sometimes they are rather paragraphs giving information than Rubrics, as in the case of the IV. *Coronati* (fol. 198 b).

The titles of *Missa*, and of their constituent parts, are written in rustic capitals, except from fol. 262-278 b (inclusive), where uncial letters are substituted. They are written throughout in red ink.

With regard to their nomenclature, the first Collect is mostly untitled, but the headings 'Ad missam' and 'Collecta' are employed very rarely. 'Secreta' is more frequently used than 'Super oblata'; 'Ad complendum' more frequently than 'Postcommunio'; 'In fractione' as frequently as 'Infra actionem'; but the two latter titles are very apt to get confused, and it may be doubted whether 'In fractione,' both here and elsewhere, is not always due to a clerical error.

§ 20. *Comparison of Leofric A with other copies of the Gregorian Sacramentary, and with later Missals.*

The result of a comparison of Leofric A with other Sacramentaries is that of the 318 Masses which it contains, 264 have been found wholly or partially in the *Codex Vaticanus* published by Muratori, and of the remaining 54 Masses the following 15 have been found in the *Codex S. Eligii*, as published by Menard³.

	Page.		Page.
Thursday after Pentecost	113	St. Bartholomew	156
Twentieth Sunday after Pentecost	124	Vigil of St. Matthew	160
Twenty-second " "	124	St. Matthew	161
Twenty-third " "	125	Vigil of SS. Simon and Jude	164
Twenty-fifth " "	126	SS. Simon and Jude	164
St. Matthias	138	Vigil of All Saints	165
Invention of the Cross	141	All Saints	165
St. James	150		

The following twenty *Missa* have been found in the *Gelasian Sacramentary*, as published by Muratori⁴:—

¹ See Table on page xxvii.

² But there are indications of one in the Office in Dedicatione Basilicæ nouæ on fol. 281 b, where the 'Gloria in Excelsis' is

indicated for use, and not the Creed.

³ Migne, Bib. Pat. Lat. vol. lxxviii.

⁴ A considerable number of Gelasian Collects are introduced

	Page.		Page.
Jan. 1. The Circumcision	66	May 12. SS. Nereus, Achilleus, etc.	142
" 5. Vigil of Epiphany	66	June 12. SS. Ibasides, Cyrinus, etc.	144
" 13. Octave of Epiphany (part)	68	" 15. St. Vitus	144
Saturday after Ash-Wednesday	75	July 29. SS. Simplicius, Faustinus, etc.	150
In Pascha Annotina	105	Aug. 7. St. Donatus	153
Vigil of Ascension	108	" 17. Octave of St. Lawrence	155
Jan. 19. SS. Maria and Martha	114	Sep. 9. St. Gorgonius	158
" 23. SS. Eusebius and Marcellinus	135	" 14. Exaltation of the Cross	159
Feb. 16. St. Juliana	136	In sterilitate terræ	187
		Pro defuncto sacerdote	195

The following nineteen Missæ are of more miscellaneous and (to the editor) mostly unknown origin:—

	Day or Object.	Page.	Source.
	Vigil of Feasts of R.V. M.	70.	
March 12.	St. Gregory (part)	139.	
" 21.	Deposition of St. Benedict	139.	
May 18.	St. Mark, Evang.	143.	
July 11.	Translation of St. Benedict	149.	
Sep. 30.	St. Jerome	162.	
Oct. 9.	SS. Dionysius, Rusticus, etc.	163.	
	For tears	186.	Probably composed by Alcuin.
	Proper of Monks	186.	" " "
	For a living friend	190.	
	For a penitent	190.	
	For all the faithful living	191.	
	For the health of the living or repose of the dead	191.	
	A General Mass	192.	
	For the very sick	194.	
	For the departed on the day of his death	195.	
	For a woman departed	196.	

In points where the arrangement of ancient MSS. varies, or where readings differ, Leofric A follows the Codex Othobonianus (O), generally agreeing with it as against the Codex Vaticanus ii. (V).

The following are among the more important illustrations of such agreements and differences:—

(a) Leofric A contains over 200 proper prefaces, most of which are to be found in O. Here, as in Bod. and E, they are borrowed from a Gallican source. The Roman Sacramentary in its Gregorian form, of which in this respect V is a sample, contained only eight such prefaces¹.

(b) It contains a large number of the triple episcopal benedictions which, according to the custom of the ancient churches of Gaul and Spain, were pronounced by the bishop after the Lord's Prayer and before the Communion. These did not form part of the Roman rite, and are not found in V. Where they are found, as here and in Bod. and E, they are importations from a Gallican source².

(c) The opening words of the Introit and its Psalmus, the Gradual (or Tract) with its Verses, the Offertorium, and the Communion are written 'prima manu' on the margin. Those of the Epistle and Gospel and Sequences were added afterwards. This unusual arrangement is also found in O (but without the Psalmus and Versus), and in Codex Theodericensis, i. Its object is

in an isolated way, as 'Orationes super populum,' in the Sundays after Pentecost, and in the Pontifical Offices which form the latter part of A.

¹ Viz. two for Christmas Day, V, p. 8-10, and one for each of these Festivals: Epiphany (p. 16), Easter (p. 66), Ascension Day (p. 85), Pentecost (p. 89), St. Peter's Day (p. 102), St. Andrew's Day (p. 131). Seventy-two more Prefaces were written

at the close of V, by its Gallican scribe by way of appendix. Murat. Lit. Rom. Vet. ii. 274.

² They were also contained in separate volumes, hence called Benedictionals. Full information on the subject is given in the Introduction to J. Gage's edition of the Benedictional of St. Æthelwold. Scudamore, W. E., Notit. Eucharist., second edition, p. 662.

not obvious. They are the parts of the mass which were sung by the choir, or which were read by the deacon and subdeacon at High Mass, and which were usually contained in the separate volumes known as the Antiphonarium, Epistolarium, and Evangelarium. The priest was not bound then, as now, to repeat them privately, and if he was so bound, the mere catch-words would have been insufficient for the purpose, unless he was endowed with almost superhuman powers of memory. They are possibly handy references to the various volumes in which those parts of the service, which are printed *in extenso* in the modern 'Missale Plenarium,' were then separately contained.

(d) In many important 'variae lectiones,' where the text differs from V, it is found to agree with O, e.g. within the canon, 'Et antistite nostro .*ill.* et omnibus orthodoxis atque catholicæ et apostolicæ fidei cultoribus' (fol. 62 a). 'Pro quibus tibi offerimus vel' (fol. 62 b). Other less important examples will be found on foll. 63 b, 64 ab, 72 a, 107 a, 108 b, 111 ab, 113 b, 118 b, 158 ab, 190 b, 196 a, etc.

A comparison of Leofric A with the Roman and Sarum Missals has been carried out only as far as the 'Missæ Dominicales' and the 'Proprium Sanctorum' are concerned. The minutiae would occupy too much space to print, but the result may be approximately summed up thus:—

Of entire Missæ, one is retained in R only, six are retained in S only, fourteen are represented in neither R nor S.

<i>As Roman Missal.</i>	<i>As Sarum Missal.</i>	<i>As neither.</i>
June 9. SS. Primi et Feliciani.	In vigilia ascensionis. Dom. xxvi. Pentec. Feb. 16. S. Iulianæ. June 1. S. Nicomedis. July 2. SS. Processi et Marti. Nov. 8. IV Coronatorum.	Jan. 23. S. Emerentiani. June 24. S. Ioan. Bapt. (Missæ i). July 11. Trans. S. Benedicti. Aug. 6. S. Sixti. " 7. S. Donati. " 22. S. Timothei. " 28. S. Hermetis. Sep. 9. S. Gorgonii. " 11. S. Proti. " 15. S. Nicomedis (Of. Com. as R.). " 16. S. Lucie. Oct. 7. S. Marci (Of. Com. as R.). " 18. S. Lucæ (Of. as R.). Nov. 24. S. Chrysogoni.

An examination of the constituent portions of the remaining Missæ which occur in Leofric A, as well as in R and S, produces the result that in—

60 cases	Leofric A agrees with R as against S.
115 "	" " " " S R.
203 "	" " differs from both R and S.

§ 21. *Date of Leofric A.*

It is almost superfluous to call attention to the Missa in natale S. Gregorii Papæ (March 12, p. 139); and to the wording of a Collect on p. 229, where St. Gregory's prayers are indirectly besought on behalf of a barren woman, as proving that here, as in other MSS., we have not got the Gregorian Sacramentary in its original condition.

The combined weight of the following considerations, some pointing to a very early, others to a later date, proves that it cannot have been written earlier than the second half of

the ninth century, and points to the soundness of the conclusion, which, chiefly on palæographical considerations, assigns it to the first half of the tenth century¹.

(a) The arrangement of the seven opening 'Missæ Votive' for the seven days of the week, p. 176. The votive Mass 'de Sancta Trinitate' and the six following Masses were compiled by Alcuin († 804) and assigned by him to the different days of the week. There is a slight variation in the wording of their titles and in the order in which they occur in early Missals, as may be seen by the following Table:—

	Alcuini Liber Sacramentorum. Migne, Pat. Lat. c. 446.	A.	Bod.
Die Dom.	De sancta Trinitate.	Id.	Id.
Fer. ii.	Pro peccatis.	De sancta sapientia.	De sapientia.
Fer. iii.	Ad postulanda angelica suffragia.	De sancta caritate.	De postulando dono Spiritus sancti.
Fer. iv.	De sancta sapientia.	De cordis emundatione per Spiritum sanctum postulanda.	Ad postulanda angelica suffragia.
Fer. v.	De caritate.	Ad angelorum suffragia postulanda.	De caritate.
Fer. vi.	De sancta cruce.	In honore sanctæ crucis.	De cruce.
Sab.	De sancta Maria.	In honorem sanctæ Mariæ.	De sancta Maria.

(b) The separate commemoration of the Apostles. Till the eighth century, they were jointly commemorated on June 29, in the West, and on June 30, in the East of Christendom². Hence there is a good deal of uncertainty and variety in the wording, etc. of these Missæ. A trace of this older arrangement might seem to be found in the title written for July 6, 'In octauis Apostolorum' (p. 149), but the Collect refers only to St. Peter and St. Paul.

(c) The presence of the following Octaves and Vigils:—

OCTAVES (6).	VIGILS (14).
Jan. 1. Of Christmas Day.	Dec. 24. Of Christmas Day.
" 13. " the Epiphany.	Jan. 5. " the Epiphany.
" " Easter Day (p. 103).	" the Feasts of St. Mary (p. 70).
" " Pentecost (p. 114).	" Easter Day (p. 98).
July 6. " the Apostles.	" Ascension Day (p. 108).
Aug. 17. " St. Lawrence.	" Pentecost (p. 110).
	June 23. " St. John Baptist.
	" 28. " SS. Peter and Paul.
	Aug. 9. " St. Lawrence.
	" 15. Assumption of the B.V. M.
VIGILS FOR THE COMMON OF SAINTS (3).	Sep. 20. " St. Matthew.
Of one Apostle (p. 170).	Oct. 27. " SS. Simon and Jude.
" Martyrs (p. 171).	" 30. " All Saints.
" Confessors (p. 172).	Nov. 29. " St. Andrew.

The octave of no festival other than Christmas, Easter, and Pentecost was universal in the first eight centuries. The octaves of Saints Days are spoken of as unsettled by Amalarius, † 815³. The vigil of the festival of the Assumption (together with its octave) was ordered to be kept by Leo IV, in 847.

(d) The presence within the canon of the late clause, 'Pro quibus tibi offerimus vel' (p. 60).

(e) The absence of a 'Dominica' or 'Festum Sanctæ Trinitatis', the institution of which is assigned to Alexander III (1159–81).

¹ Professor Westwood says, 'Middle of the ninth or first half of the tenth century.' Facsimiles of the Miniatures, etc. p. 99.

² Smith, W., Dict. of Christ. Antiq. i. 109.

³ De Eccles. Offic. iv. 36.

(f) The absence of all Sequences; the few which do occur having been added by a later hand. Their invention is attributed to Notker, a monk of St. Gall, †911, and they began to make their appearance in Sacramentaries in the tenth century.

(g) The allusion to diptychs in a *Missa Generalis pro uiuis et defunctis*—

'Et animas famulorum famularumque tuarum, omnium uidelicet fidelium catholicorum orthodoxorum, quorum commemorationem agimus, et quorum corpora circum quaque requiescent, uel quorum nomina ante sanctum altare tuum scripta adesse uidentur, electorum tuorum iungere digneris consortio' (p. 192). The phrase is repeated in the following *Secreta*¹.

(h) The retention of certain early forms of nomenclature:—

- i. The title of 'Octauis Domini' instead of 'Circumcisio Domini,' for June 1. The latter title is used in B (p. 23).
- ii. The inverted enumeration of the Sundays in Advent, beginning with *Ebdomada* *iv*, ante natale Domini.
- iii. The title 'Dominica uocat' for the Sunday after the sabbatum in xii. *Lectio* *ibus* (pp. 79, 129).
- iv. 'Pascha Annotina' (p. 105, q. v.).

(i) The Invocation of several eighth-century saints in the Litany on pp. 209–10, the latest of them being St. Opportuna, abbess of Séez in Normandy, †769.

Monastic character of Leofric A. Like other Sacramentaries, Leofric A seems to be monastic in its origin, and to have been written in the scriptorium, and first used at the altar of a Benedictine monastery.

This may be inferred from the '*Missa monachorum propria*' (fol. 227 b), which a later English hand has specialized and appropriated by inserting in the Collect the words—'Et sancto Benedicto confessore tuo,'—and by writing an additional Collect on the margin, in which the name of the same saint is introduced.

There are two festivals connected with St. Benedict's name,—

xii. Kal. Apr. *Deposito* St. Benedicti, Abbatis (p. 139).

v. Id. Iul. *Translatio* St. Benedicti Abbatis (p. 149).

The latter being distinguished as one of the festivals of the third class (p. xxxv.)

There are also a considerable number of monastic saints invoked in the Litany on fol. 266 a, (p. 209).

§ 22. *Locality of Leofric A.* The Roman stations are, as usual, entered, and preserve a proof of its Gregorian or Roman origin. Such stations as 'Ad sanctam mariam trans Tiberim' (p. 80), 'Ad pontem Molbi' (p. 107), 'Ad sanctam mariam maiorem' (p. 128), etc., can only point to one locality. But the copy was written in France and contains many Gallican additions, and exhibits many signs of Gallican influence. The character of the handwriting and of the ornamentation, as already described², would be alone sufficient to establish its non-Anglican origin. An approximation to the French style is said to be occasionally found in tenth-century English documents, as in the Charter of Eadgar for a new minster at Winchester, A.D. 960, but even here the lengthened letters e, f, g, r, s, w, unmistakably betray an English scribe³. In the present MS. a contrast is constantly afforded between the two styles, by the additions of the Epistles and Gospels, and occasionally Sequences, on the margin by a later English hand, and by small alterations, as on fol. 187 b, where quite a different 'r' has been written by an Anglo-Saxon hand over the word 'sacis,' from which it had been accidentally omitted by the original scribe. But, apart

¹ A 'beate predestinationis liber' is mentioned in a *Secreta* on fol. 127 b.

² Page xxxiv.

³ Facsimiles of Charters, part iii. no. 22.

from palæographical considerations, the following indications of French influence or origin are to be noted :—

(a) The numerous Episcopal Benedictions, which are not an original part of the Roman Liturgy.

(b) In the long Litany which occurs on p. 209, the following French saints are invoked; such French saints as St. Hilary and St. Martin, whose names are of too general occurrence in the Kalendars and Litanies of Western countries for any localization to be based upon their presence, are omitted here.

At the end of the list of fifty-four martyrs :—

		<i>Date in Kalendar.</i>	<i>Obit.</i>
Lambertus.	Bishop of Maestricht.	Sep. 17.	† 709.
Ragnulfus (Ranulfus).	Bishop of Artois.	May 27.	† c. 700.
Salvius.	Bishop of Amiens.	Jan. 11.	† c. 615.
Justus.	Martyr in Artois, in the diocese of Arras.	Oct. 18.	Uncertain.

At the end of the list of fifty-one confessors :—

Remigius.	Bishop of Rheims.	Oct. 1.	† c. 532.
Vedastus.	First Bishop of Arras and Cambrai.	Feb. 6.	† c. 540.

(Vedastus is the only name in the Litany which is written in rustic capitals and ornamented with patches of red and green paint. This exceptional treatment of the name points to the volume having been written in a locality where St. Vedast was held in special honour, that is to say, probably in the dioceses of Arras or of Cambrai, dioceses which were held together from the time of St. Vedast, their first bishop, till A. D. 1095¹.)

Audomarus (Omer).	Bishop of Therouanne in Artois.	Sep. 9.	† 670.
Bertinus.	Abbot of St. Omer in Artois.	" 5.	† 709.
Germanus.	Bishop of Paris.	May 28.	† 576.
Medardus.	Bishop of Noyon and Tournai.	June 8.	† 545.
Amandus.	Bishop of Maestricht.	Feb. 6.	† 684.
Audoenus (Ouen).	Bishop of Rouen.	Aug. 24.	† 673.
Philibertus.	Abbot of Jumièges and Noirmoutier.	" 20.	† 687.
Richarius (Rignier).	Abbot of Centule, near Abbeville.	Ap. 26.	† c. 670.
Walaricus (Valery).	Abbot at Luxeuil.	Dec. 12.	† 622.
Furseus (Fourcy).	Abbot at Lagny, near Paris.	Jan. 16.	† c. 653.
Bavo (Alloynus, Aldowin).	Confessor at Ghent.	Oct. 1.	† 654.
Trudo (Trond).	Priest and Confessor in diocese of Liège.	Nov. 23.	† 698.
Fortunatus.	Bishop of Celles.	June 18.	† 575.
Albicus.	Bishop of Angers.	March 1.	† 549.

[Here follow four Saints connected with England :— Bonifacius, Patricius, Cudbertus, Gudlacus.]

Paulinus.	Bishop of Trèves.	Aug. 31.	† 360.
Lupus.	Bishop of Lyons.	Sep. 25.	6th century.
Ursus.	Bishop of Auxerre.	July 30.	6th century.
Modestus.	Bishop of Trèves.	Feb. 24.	† c. 480.
Hucbertus.	Monk at Britanniacum in diocese of Soissons.	May 30.	† 712.
Arnulfus.	Bishop of Metz.	July 18.	† 640.

At the end of the list of twenty-nine virgins and widows :—

Genovefa.	Virgin at Paris.	Jan. 3.	† 512.
Rictrudis.	Widow, Abbess of Marchiennes.	May 12.	† 688.
Aldegundis.	Virgin at Maubeuge in Hainault.	Jan. 30.	† 673.
Radegundis.	Queen of Clothaire, son at Poitiers.	Feb. 11.	† 587.
Opportuna.	Virgin, Abbess at Sées in Normandy.	Ap. 12.	† c. 769.

¹ The name of St. Vedast, though thus conspicuously treated here, does not occur at all in the English Kalendar (B) prefixed to this Sacramentary.

All these saints are connected with the north of France, and most of them with that district of Lotharingia in which Leofric was brought up¹.

(c) The elevation of St. Martin, alone of local saints, into the second class of dignified festivals².

(d) The Mass for the Translation of St. Benedict, on July 11. This Mass does not occur in the present Roman Missal, or in any of the older Roman Sacramentaries. It was the Mass of a popular Gallican Festival, transferred to England probably in the tenth century³.

(e) The Missae for the three Rogation Days between the fifth Sunday after Easter and Ascension Day⁴. The *Lætania maior* was a Roman institution, and kept on April 25. The three Rogation days were a Gallican institution, and would not be part of a Roman Sacramentary except by importation from a foreign source, before their introduction into Rome by Leo III (795-816). Much stress cannot therefore be laid upon their presence in Sacramentaries subsequent to that date⁵.

(f) There is a class of phrases, used in prayers for the chief ruler of the country in which a Missal has been written, which it is dangerous to press too far, unless the emperor or king in question is actually named, which unfortunately is the exception, and not the rule⁶. The following expressions, taken together, indicate that Leofric A was written within the limits of the Roman empire, and probably within the French domains of Charles the Simple (893-929) or Lewis IV (936-954).

(1) 'Suscipe oblationem . . . pro rege nostro et sua venerabili prole' (p. 9).

(2) 'Oremus et pro christianissimo (uel christiano) imperatore nostro .i.iii.' (p. 95).

(3) On p. 97 the original phrase has been carefully erased, and a later hand has substituted 'et archiepiscopo nostro atque rege nostro,' for (probably) 'imperatore nostro.' The alteration seems to have been made after the book had come to England, and the reference may be to King Edward the Confessor and the Archbishop of Canterbury.

(4) On p. 179 the following phrases occur in the original MS., in each case altered by the later English hand in the way here denoted between brackets:—

'Romanum imperium (uel Christianum).'

'Famulis tuis principibus nostris (famulo tuo regi nostro).'

'Famulus tuus .i.iii. (rex noster).'

(5) 'Regem nostrum, cum coniuge et natis eius . . . conservare digneris' (p. 207).

If conjecture may be hazarded, the reference may be to Lewis IV, 954, his wife Gerberga, and his sons Lothaire and Charles.

(6) In the Litany on p. 211: 'Ut reges nostros et exercitum eorum conservare digneris.'

(7) From 'Orationes pro regnantibus':—

'Romanorum regum tibi subditorum protegere principatum' (p. 230).

'Romani regni adesto principibus' (Ib.).

'Romani imperii auxiliare principibus' (Ib.).

¹ Page xx.

² Page xxxv.

³ Martene, de Antiq. Ec. Rit. edit. 1788. iv. 198.

⁴ Pages 107-108.

⁵ The sixteenth canon of the Council of Clovesho, A.D. 747, orders the observance of the *Lætania Maior* on April 25 in England 'iuxta ritum Romanæ Ecclesiæ,' but the observance of the three Rogation Days 'iuxta morem priorum nostrorum.'

H. and S. iii. 368.

⁶ The beautiful Anglo-Saxon Tropyria in the Bodleian Library, MS. 775, can be dated by the prayer for Ethelred; a Missal at Florence (Bibl. Naz. xxvi. 13) by a prayer for the emperor Otho; sometimes a people or country is named, as 'pro imperatore Francorum' (Mss. Lit. Rom. i. 64), 'regem Hibernensium' (Corpus Missal, p. 133), 'regem Anglorum' in Leofric C, p. 205.

(8) 'Ut tuo nomine dirigatur et Romana securitas et deuotio Christiana' (p. 243).

(9) A few of the prayers afford internal evidence of warmer climate than, and a different natural produce from, that of England, e.g. :—

1. The Benedictio uuæ (p. 152).
2. The Benedictio uuæ vel fabæ (p. 224).
3. The Benedictio uini (p. 224).

No. 1, inserted in the Mass on Aug. 6 has got copied from its French original into the Sarum Missal, but can only have originated like 2 and 3 in a vine-growing country.

§ 23. The second part of the Leofric Missal in point of date is an English Kalendar which we designate as Leofric B, and which Leofric, or whoever else brought the Arras-Cambray book (Leofric A) into England, prefixed to it.

The absence of any original connection between the Sacramentary and the Kalendar is shown by the entire change of style of writing and of ornamentation, as well as by the fact that there are seven Masses in the Sacramentary (Leofric A) in connection with festivals not named in the Kalendar, and 147 Saints Days noted in the Kalendar for which there is no corresponding Mass in the Sacramentary.

The Kalendar, which is preceded by two pages, and followed by twenty-seven pages, of elaborate Paschal Tables, Solar and Lunar calculations, etc., is written on a fine vellum in gatherings of eight leaves, not signed. The last gathering wants two leaves, and its three last pages are occupied by miscellaneous matter belonging to Leofric C. There are thirty-four lines on a page, on fine lines ruled from as many extreme marginal prickings. Of the horizontal lines only the topmost and bottommost are ruled across the pages, the rest being confined within a framework formed by at least two, often more, perpendicular lines.

§ 24. *Ornamentation.* On fol. 49 a, a large human hand with outstretched fingers, and with blue clothing on the wrist, is being extended from the clouds. It is labelled 'Dextera Domini,' and various Paschal dates are written along the fingers. It is enclosed within a foliated framework. Two somewhat angular and contorted human figures are skilfully introduced into the lower right and left hand corners, and appear to be reading with astonishment the inscription on the hand.

On fol. 49 b there is an allegorical figure of life, crowned, with a cross as a sceptre in the left hand, and with a scroll depending from both hands, which are extended for its display. This figure is probably intended to represent our Lord as the Prince of Life. Its red and blue drapery, like the dresses of the figures on fol. 49 a, is arranged in fluttering folds, in the style which is peculiarly characteristic of Anglo-Saxon art in the tenth century. Above and on both sides of the figure and on the scroll are verses or numbers connected with the chances of life.

On fol. 50 a there is a representation of Death, or of Satan as the Prince of Death. The figure is nude, save for a shaggy girdle round the loins. A pair of horns spring upwards from the head. The enlarged ears flap like leaves. The hair of the head develops outwards into six dragons, three on the right, three on the left hand side. A pair of wings is fitted to the shoulders. There is hair on the chin and chest. The elbows, knees, fingers, and toes are furnished with claws or spurs. Both hands are extended, displaying a scroll. Above the figure, on both sides of it, on the scroll in its hands, and on the diamond-shaped shield in the left hand lower corner are lines or figures connected with the chances of death, sickness, success in business, etc. The design is borrowed from, and is described as, 'The sphere of Apuleius,' the well-known author of 'The Golden Ass.' This 'sphere,' varying somewhat from its present

form, and now placed among the spurious and not the genuine works of Apuleius, is printed in *Barthii Comment. Lib. ix* (Frankfort, 1624), col. 1404.

On fol. 50 b there are two large circles with excrecent foliated ornamentation, containing Paschal calculations. Within each larger circle there is a smaller circle, and within the upper small circle there is the bust of a monk, or priest, with a shaven crown. It is inscribed 'Dionisius,' and is doubtless meant to represent 'Dionysius Exiguus,' the inventor of the Paschal Cycle of nineteen years, A. D. 525.

On fol. 58 a there is a 'Horology,' being a calculation of the time of day, by the number of feet in the shadow cast by a man's body in the sun. It is arranged in six circles, each consisting of four rings, within an outer framework of four coloured vertical lines.

Light blue, purple, green, and two shades of red are effectively used in these drawings as well as for capital letters, headings, and for distinguishing columns throughout the Kalendar and Tables of Calculation.

§ 25. The arrangement of the Kalendar is elaborate¹. At the top of each month stands a line, in green, purple, blue, or red, recording the sign of the Zodiac. Immediately beneath is a red line stating the number of days of the month and moon, and there is another red line at the bottom of each page recording the division of the twenty-four hours into day and night.

On the left hand side of each page of the Kalendar there are nine perpendicular columns of letters or numbers between parallel lines finely ruled with a hard point. The first column contains the golden number. The second, third, fourth, fifth, and sixth columns contain letters of varying number and arrangement.

Second column. Fourteen letters to O inclusive, with one line intervening.

Third " Ten " K " " two lines "

Fourth " The five vowels " two " "

Fifth " Twenty letters to U " " no line "

¹ But there are no pictures. Kalendar were often embellished with pictorial representations, on their margins, of the seasons and their occupations, of the signs of the Zodiac, of saints, or, in early printed books, of the various stages of human life, e. g. :—

	Sarum MS. 150. X cent.	Cott. Tib. B. V. XI cent.	Les Heures d'Anne de Beaune, A.D. 1507.	Sarum Primer, A.D. 1535.	Cott. Galba. A. xviii. X cent.
January	Capricornus	Ploughing	Snow scene	Nursery	Twelve saints in circular or rectangular frames at the end, in addition to the signs of the Zodiac in circular frames at the beginning of each month.
February	Aquarius	Pruning	Feasting	School	
March	Pisces	Sowing	Wood-chopping	Hunting	
April	Aries	Feasting	Flower-gathering	Courting	
May	Taurus	Lambing	Maying	Married life	
June	Gemini	Mowing	Mowing	Wedding	
July	Cancer	Wood-cutting	Reaping	Married life	
August	Leo	Reaping	Winnowing	Ingathering	
September	Virgo	Feeding pigs	Vintage	Vintage	
October	Libra	Hawking	Sowing	Feasting	
November	Scorpius	Pruning wood	Feeding pigs	Old age	
December	Sagittarius	Threshing	Curing pork	Death	

The following list of early English Kalendar, Paschal Tables, etc. (IX-XI cent.), may be useful: in the British Museum, Cott. Galba. A. XVIII.; Vitell. E. XVIII.; Tib. B. V.; Tib. C. 1; Tib. C. VI.; Julius, A. VI.; Tit. D. XVII.; Calig. A. XV.; Arundel, CLV.; at Oxford, Bodleian MSS. 579; Junius, 27; Junius, 99; Douce, 296; Digby, 65; at Cambridge, C. C. C. MS. 422; at Salisbury, MS. 150; at Rouen, MS. Y. 6.

These letters, entitled 'vocations',¹ have reference to the various Tables which follow the Kalendar². The sixth column gives the seven dominical letters. The seventh and eighth columns give the day of the month according to the Roman calculation. The ninth column contains the capital letters -F-, and -S-, which are prefixed by way of distinction to certain festivals. Each F and S is ornamented with two dots, that on the right hand side being rather higher than that on the left.

-F-, which probably stands for 'Festum' or for 'dies feriatus',³ is prefixed to the following thirty-four festivals⁴ :—

<i>Four Feasts of our Lord.</i>	<i>Sixteen Feasts of New Testament Saints.</i>	<i>Five Feasts of English Saints, or Saints connected with England.</i>
1. Jan. 1. The Circumcision.	11. Feb. 24. St. Matthias.	27. March 12. St. Gregory.
2. " 6. The Epiphany.	12. May 1. SS. Philip and James.	28. " 20. St. Cuthbert.
3. May 3. Invention of the Cross.	13. June 24. St. John Bapt. (Nativ.).	29. " 21. St. Benedict.
4. Dec. 25. Christmas Day.	14. " 29. SS. Peter and Paul.	30. April 11. St. Guthlac.
	15. " 30. St. Paul.	31. May 26. St. Augustine.
	16. July 25. St. James.	
<i>Four Feasts of the B. V. M.</i>	17. Aug. 25. St. Bartholomew.	<i>Three Feasts of Foreign Saints.</i>
5. Feb. 2. The Purification.	18. " 29. St. John Bapt. (Decoll.).	32. Aug. 10. St. Lawrence ⁵ .
6. Mar. 25. The Annunciation.	19. Sept. 21. St. Matthew.	33. Nov. 11. St. Martin ⁶ .
7. Aug. 15. The Assumption.	20. Oct. 28. SS. Simon and Jude.	34. " 23. St. Clement ⁷ .
8. Sep. 8. The Nativity.	21. Nov. 1. All Saints.	
	22. " 30. St. Andrew.	
9. Ap. 25. Lætanía maior [not St. Mark, for whom see May 18].	23. Dec. 21. St. Thomas.	
	24. " 26. St. Stephen.	
	25. " 27. St. John Evang.	
10. Sep. 29. St. Michael.	26. " 28. Holy Innocents.	

These thirty-four Festivals correspond, but not quite exactly, to the three chief classes of Festivals recognized in the Constitutions of Archbishop Lanfranc⁸.

Of the Days we should expect to find among them, the Conversion of St. Paul (Jan. 25), the Exaltation of the Cross (Sept. 14), St. Luke (Oct. 18), will be found in the next list. St. Mark occurs on May 18, without either an -F- or -S- prefixed. St. Barnabas (June 11) is absent.

The letter -S- is prefixed to the following seventy-seven Festivals; neither the principle of selection, nor the meaning of the prefixed -S- is very obvious⁹ :—

¹ Cott. Jul. A. VI. f. 3 a.

² Migus, Bib. Pat. Lat. sc. 755. and 810, etc.; cxxix. 1338. They are connected partly with the name of St. Jerome. D'Achery, *Spicilegium*, ii. 64.

³ The Festivals of SS. Gregory and Augustine were ordered to be kept as 'dies feriati ab ecclesiasticis et monasterialibus' by the Seventeenth Canon of the Council of Clovesho, A.D. 747. H. and S. iii. 368.

⁴ A golden cross is substituted for this F in MS. Cott. Jul. A. vi. (tenth century), a black cross in a Bodleian MS., Digby 63. (ninth century), a red cross in the Sarum Psalter, MS. No. 150 (tenth century).

The more common way of marking the dignity of Festivals in Anglo-Saxon Kalendaris is to write the first class of Feasts in coloured enlarged capitals, uncial or rustic, and the second class in smaller black rustic capitals, as in Bodleian MSS. Junius. 99 (tenth century); Douce, 296 (eleventh century); Rouen MS. Y. 6.

⁵ These three Saints, two Roman and one Gallican, were of more than local repute, and are marked specially in most Anglo-Saxon Kalendaris, and Menologies, and in Ælfric's Homilies, as edited by Thorpe, where, with Gregory, Benedict, The Seven Sleepers, and Alexander, Eventus, and Theodulus, they are the only saints not mentioned in the Bible to whom a Homily is devoted.

⁶ Wilkins' Concilia, i. 341-4. For earlier lists of principal Festivals the reader is referred to a list of 'Festivitates in anno, quæ per omnia venerari debent,' in the Capitularies of Charlemagne, A.D. 809 (Pertz, Mon. Germ. Hist. Legum, i. 162); to the Thirty-sixth Canon of the Council of Mainz, in 813 (Mans, Concil. xiv. 73); and to cap. 46 of Monastic Regulations made under Louis the Pious at Aix-la-Chapelle in 817 (Pertz, *ut supra*, i. 202).

⁷ Such distinctions as 'simplex' or 'semi-duplex' do not seem to have existed in the tenth century.

Introduction.

JANUARY. (10.)	FEBRUARY. (3.)	MARCH. (1.)
3. Genesefa.	5. Agatha.	9. 40 soldiers.
13. Oct. of Epiphany.	14. Valentine and Vitalis.	
14. Felix.	22. Chair of St. Peter.	
16. Marcellus.		
18. Prisca.		
20. Sebastian and Fabian.		
21. Agnes.		
23. Vincent and Anastasius.		
25. Conversion of St. Paul.		
28. Oct. of St. Agnes.		
APRIL. (4.)	MAY. (7.)	JUNE. (8.)
14. Tiburtius, Valerian, Maximus.	6. St. John before the Latin Gate.	2. Marcellinus and Peter.
23. George.	10. Gordian, Epimachus, etc.	9. Primes and Felician.
24. Mellitus.	12. Nereus, Achilleus, Pancratius.	12. Basilides, Cirinus, etc.
28. Vitalis.	13. Dedication of St. Mary's Church.	18. Marcus and Marcellianus.
	14. Victor, Quasius, etc.	19. Gervasia, Protasius, etc.
	19. Potentiana.	23. Etheldreda.
	25. Urbanus and Desiderius.	26. John and Paul.
		28. Fabian, Gordian.
JULY. (7.)	AUGUST. (13.)	SEPTEMBER. (10.)
2. Processus and Martinian.	2. Stephen.	9. Gorgonius and Audomarus.
6. Oct. of the Apostles.	6. Sixtus, Felicitas, etc.	11. Protus and Hyacinthus.
10. Seven sons of St. Felicitas.	8. Cyriacus and Afra.	14. Exaltation of the Cross.
21. Praxedes.	11. Tiburtius.	15. Nicomede.
23. Vincent and Apollinaris.	13. Hippolytus.	16. Lucia, Geminianus, etc.
29. Felix, Simplicius, etc.	14. Eusebius.	20. Privatus.
30. Abdon and Sennen.	17. Oct. of St. Lawrence.	22. Maurice.
	18. Agapitus.	25. Ceolfrith.
	22. Timotheus and Paul.	27. Cosmas and Damian.
	24. Patrick, senior.	30. Jerome.
	28. Hermes and Augustine.	
	30. Felix and Adauctus.	
	31. Aidan.	
OCTOBER. (6.)	NOVEMBER. (5.)	DECEMBER. (3.)
7. Marcus.	8. The four crowned Martyrs.	7. Oct. of St. Andrew.
8. * * *	9. Theodorus.	13. Lucy.
9. Dionysius, Rusticus, Eleutherius.	22. Cecilia.	31. Sylvester.
14. Callixtus.	24. Chrysogonus and Eleutherius.	
18. Luke.*		
27. Gagus.		

§ 26. Besides the Saints' Days, the following entries are to be noticed.

(a) Divisions of the natural year :—

May 24. <i>Æstas oritur.</i>	Jan. 18. Sol in Aquario.	Jul. 18. Sol in Leonem.
Aug. 23. <i>Autumnus oritur, dies sol.</i>	Feb. 15. Sol in Piscis.	Aug. 18. Sol in Virginem.
Nov. 23. <i>Hiemps oritur.</i>	Mar. 18. Sol in Ariete.	Sept. 17. Sol in Libram.
March 25. <i>Æquinoctium.</i>	Ap. 17. Sol in Tauro.	Oct. 18. Sol in Scorpionem.
June 24. <i>Solstitium.</i>	May 18. Sol in Geminos.	Nov. 17. Sol in Sagittario.
Sep. 24. <i>Æquinoctium.</i>	June 17. Sol in Cancro.	Dec. 18. Sol in Capricornu.
Dec. 25. <i>Solstitium.</i>		

(b) 'Claues Terminorum,' and other technical directions as to the length of the seasons, position of 'Epacts,' 'Concurrens,' etc., and points connected with Easter Day :—

Feb. 7. <i>Veni initium habet dies xci.</i>	Feb. 26. <i>Ante ultimos quinque dies Februarii mensis celebrandus est semper Bisextus.</i>
" 8. <i>Ante istum locum non potest esse xl.</i>	Mar. 8. <i>Ultima incensio li. luna initii.</i>
" 24. <i>Et si Bisextilis locus.</i>	

Mar. 22.	Sedes <i>Æpactarum</i> .
" 24.	Concurrentium locus.
Ap. 5.	<i>Infra nunquam ascenditur luna Paschalis Martii.</i>
" 24.	Vitimum Pasche.
May 9.	<i>Ætas habet dies xci.</i>
" 15.	Primum Pentecosten.

Jul. 14.	Dies Caniculares.
" 17.	Orius Caniculæ.
Aug. 7.	Autumni initium, dies xci.
Nov. 2.	v. Embolismus.
" 7.	Hiemps initium habet dies xcii.
Dec. 4.	iii. Embolismus.

It is to be observed that these entries are imperfect and to a certain extent incorrect. Five of the seven Embolismi, required to mark the seven intercalary months in the cycle of nineteen years, are omitted, viz. those numbered i, ii, iii, vi, vii. May 15 is not the first day on which the Feast of Pentecost can fall (= May 10), but the day on which it would fall if Easter fell, as it is represented as falling, on March 27.

(c) The names of four Egyptian months are entered, viz. :—

April 26.	ix. <i>Ægyptiorum mensis, Pascho.</i>	Sep. 28.	ii. <i>Mensis Ægyptiorum, Faoni.</i>
June 25.	xi. <i>Ægyptius mensis, Epichi.</i>	Nov. 27.	liii. <i>Ægyptius mensis, Choeas.</i>

And of one Greek month :—

June 4. *Initium mensis Desii secundum Grecos.*

The 'Dies *Ægyptiaci*' are not noted.

(d) Four Old Testament saints are commemorated :—

June 14.	Heliseus Propheta.	Aug. 1.	Passio Machabeorum.
Jul. 5.	Esaías Propheta.	Dec. 29.	Hierosolimita David magni Regis.

Two events of which there is record in the Old Testament :—

Mar. 17.	Primus dies seculi.	Ap. 29.	Egressio Noe de arca.
----------	---------------------	---------	-----------------------

Three events of which there is record in the New Testament :—

Feb. 15. *Diabolus recessit a Domino.*

(This was an important day to mark in an Anglo-Saxon Kalendar, as it was one of the few days ordered by King Alfred to be observed as holidays by all freemen¹.)

Mar. 27.	Resurrectio Domini.	May 5.	Ascensio Domini.
----------	---------------------	--------	------------------

These entries must not be taken as indicating the date of the occurrence of Easter and Ascension Day in the year in which the Kalendar was written, and so as affording some clue to its date. They are supposed both here, and generally in Western Kalendars, to supply the actual date of the Resurrection, etc., as facts recorded in the Gospel narrative.

(e) Five Octaves are inserted :—

Jan. 13.	Octave of the Epiphany.	Aug. 17.	Octave of St. Lawrence.
" 28.	" St. Agnes.	Dec. 7.	" St. Andrew.
Jul. 6.	" the Apostles.		

(f) And seven Vigils :—

June 23.	Vigil of St. John Baptist.	Oct. 31.	Vigil of All Saints.
" 28.	" SS. Peter and Paul.	Nov. 29.	" St. Andrew.
Sept. 20.	" St. Matthew.	Dec. 24.	" Christmas.
Oct. 27.	" SS. Simon and Jude.		

§ 27. Exclusive of commemorations of persons and events connected with the Old and New Testaments, there are 250 festivals marked in Leofric B commemorating some 340 separate

¹ The other days were St. Gregory, March 12; SS. Peter and Paul, June 29; All Saints', Nov. 1; twelve days at Christmas; seven days before and after Easter; seven days before St. Mary's

Feast in Harvest, = Aug. 15; the four Ember Wednesdays. Thorpe, B., *Ancient Laws*, i. 93.

saints. The greater number of these Festivals are the common property of early Christendom, and commemorate martyrs in the early heathen, especially in the Decian and Diocletian, persecutions. They are of all nationalities, European and Asiatic, although, as might be expected in a Western Kalendary, Western names preponderate.

Nothing would be gained for our present purpose by enumerating those saints, who form the common stock on which all Kalendars are more or less based. It is only when we come to later additions that light is thrown on the real character and nationality of any Kalendar. On arranging the names of the saints according to the centuries in which they died, it is found that, with four exceptions, every saint after A. D. 500 is connected with Great Britain and Ireland or France. These exceptions are St. Benedict (Mar. 21), with his sister St. Scholastica (Feb. 10), veneration for whom naturally passed into England along with the adoption of the Benedictine Rule; St. Gregory (March 12, 30), the pope to whose forethought the English Church owed its first existence; and Anastasius (Jan. 22), an Assyrian martyr of great fame.

SIXTH CENTURY. (13.)

No.	Day in Kalendar.	Name.	Description.	Date.
1.	Jan. 3.	Genevra.	Virgin in France.	† 512.
2.	" 19.	Gildas.	Sapiens, a Briton.	† c. 570.
3.	Feb. 1.	Bridget.	Virgin, Abbess of Kildare.	† 523.
4.	" 10.	Scholastica.	Virgin in Italy.	† 543.
5.	" 11.	Radequindis.	Queen in France.	† 587.
6.	March 21.	Benedict.	Abbot of Monte Cassino.	† 543.
7.	April 2.	Nicetius.	Bishop of Lyons.	† 573.
8.	" 22.	Leo.	Bishop of Sens.	† 540.
9.	May 28.	Germanus.	Bishop of Paris.	† 576.
10.	June 8.	Medardus.	Bishop of Noyon and Tournai.	† 545.
11.	" 30.	Albinus.	Bishop of Angers.	† 549.
12.	July 28.	Samsen.	Bishop of Dol.	† c. 565.
13.	Dec. 15.	Maximus (= Maximinus)	Abbot of Misay.	† 530.

SEVENTH CENTURY. (17.)

1.	Jan. 12.	Benedict (Biscop).	Abbot of Wearmouth.	† 690.
2.	" 22.	Anastasius.	Martyr in Assyria.	† 618.
3.	" 30.	Aldegund.	Virgin, Abbess of Maubeuge.	† 680.
4.	Feb. 6.	Amandus.	Bishop of Maestricht.	† 684.
5.	March 3.	Chad.	Bishop of Lichfield.	† 672.
6.	" 12, 30.	Gregory.	Pope, at Rome.	† 604.
7.	" 30.	Cuthbert.	Bishop of Lindisfarne.	† 685.
8.	April 24.	Mellitus.	Archbishop of Canterbury.	† 644.
9.	May 25.	Desiderius.	Archbishop of Vienne.	† c. 618.
10.	" 26.	Agustine.	Archbishop of Canterbury.	† 604.
11.	June 23.	Etheldreda.	Abbess of Ely.	† 639.
12.	Aug. 31.	Aidan, in Glaston.	Bishop of Lindisfarne.	† 651.
13.	Sep. 9.	Audomarus [Omer].	Bishop of Therouanne.	† 670.
14.	" 19.	Theodore.	Archbishop of Canterbury.	† 690.
15.	Oct. 3.	Leodegarius [Leger].	Bishop of Autun.	† 678.
16.	" 10.	Paulinus.	Bishop of Rochester.	† 644.
17.	" 11.	Ethelburga.	Virgin, Abbess of Barking.	† c. 685.

EIGHTH CENTURY. (6.)

1.	April 11.	Guthlac.	Hermit at Croyland.	† 714.
2.	June 5.	Boniface.	Winfrid, Archbishop of Mainz.	† 755.
3.	Sep. 5.	Bertin.	Abbot of St. Omer.	† 709.
4.	" 17.	Lambert.	Bishop of Maestricht.	† 709.
5.	" 25.	Ceolfrid (in Glaston).	Abbot of Wearmouth.	† 716.
6.	Oct. 12.	Wilfrid.	Bishop of York.	† 709.

It is to be noticed that the latest entry in the Kalendar is in the name of St. Boniface, Archbishop of Mainz, † 755.

If we arrange the Anglican or Celtic and Gallican saints, according to nationality, the lists will stand as follows:—

GREAT BRITAIN AND IRELAND. (20.)

No.	Day in Kalendar.	Name.	Description.	Date.
1.	Jan. 12.	Benedict.	(Bisop), Abbot of Wearmouth.	† 690.
2.	" 29.	Gildas.	Sapiens, British Historian.	† c. 570.
3.	Feb. 1.	Bridget.	Virgin, Abbess of Kildare.	† 523.
4.	March 2.	Chad.	Bisop of (Mercia) Lichfield.	† 672.
5.	" 17.	Patrick.	Apostle of Ireland.	† c. 465.
6.	" 20.	Cuthbert.	Bisop of Lindisfarne.	† 688.
7.	April 11.	Guthlac.	Hermit at Croyland.	† 714.
8.	" 24.	Mellitus.	Archbishop of Canterbury.	† 624.
9.	May 26.	Augustine.	Archbishop of Canterbury.	† 604.
10.	June 5.	Boniface.	Winfrid, Archbishop of Mainz.	† 755.
11.	" 22.	Alban.	Protomartyr of Britain.	† 304.
12.	" 23.	Etheldreda.	Virgin, Queen, Abbess of Ely.	† 729.
13.	" 28.	Samson.	Archbishop of York and afterwards of Dol.	† c. 865.
14.	Aug. 24.	Patrick, senior.	Abbot of Glasbury.	† c. 470.
15.	" 31.	Aidan, in Glaston.	Bisop of Lindisfarne.	† 661.
16.	Sep. 29.	Theodore.	Archbishop of Canterbury.	† 690.
17.	" 25.	Ceolfrid, in Glaston.	Abbot of Wearmouth.	† 716.
18.	Oct. 10.	Paulinus.	Bisop of Rochester.	† 644.
19.	" 11.	Ethelburga.	Virgin, Abbess of Barking.	† c. 685.
20.	" 12.	Wilfrid.	Bisop of York.	† 709.

Three out of this list of twenty names belong to a date before A. D. 500, of which St. Alban (June 22), and St. Patrick (March 17), would be found in other than English Kalendars.

FRANCE AND BELGIUM. (15.)

1.	Jan. 3.	Genoveva.	Virgin at Paris.	† 512.
2.	" 30.	Aldgund.	Virgin at Masbeuge.	† c. 673.
3.	Feb. 6.	Amandus.	Bisop of Maestricht.	† 684.
4.	" 11.	Raegundia.	Queen of Clothaire, Nun at Poitiers.	† 587.
5.	April 2.	Nicetius.	Bisop of Lyons.	† 573.
6.	" 22.	Leo.	Bisop of Sens.	† 540.
7.	May 25.	Desiderius.	Bisop of Vienne.	† c. 618.
8.	" 28.	Germanus.	Bisop of Paris.	† 576.
9.	June 8.	Medarus.	Bisop of Noyon and Tournai.	† 545.
10.	" 30.	Albinus.	Bisop of Angers.	† 540.
11.	Sep. 5.	Bertin.	Abbot of St. Omer.	† 709.
12.	" 9.	Audomarus [Omer].	Bisop of Therouanne.	† 670.
13.	" 17.	Lambert.	Bisop of Maestricht.	† 709.
14.	Oct. 3.	Leodegarius [Leger].	Bisop of Autun.	† 678.
15.	Dec. 15.	Maximus [= Maximinus?]	Abbot of Misy.	† 520.

There are also the following nineteen commemorations of French saints of an earlier date than A. D. 500, many of which would be found in other than French Kalendars:—

May 7, St. Placidus († uncertain); May 8, St. Martin († end of 4th century); June 6, St. Amantius and St. Lelius († uncertain); July 3, Translation of St. Martin of Tours († 397); July 31 and Oct. 1, St. Germanus of Auxerre († 448); Aug. 5, St. Cassian († 4th century); Sep. 4, St. Marcellinus [= Marcellus, † c. 178]; Oct. 9, SS. Dionysius, Eleutherius, Rusticus († 286); Oct. 14, St. Justus († 177); Oct. 25, SS. Crispin, Crispinian († 285); Oct. 31, St. Quentin († 286); Nov. 4, Ordination of St. Martin of Tours († 397); Nov. 12, St. Britius († 443); Nov. 26, St. Amator († c. 270); Dec. 14, St. Lupicinus († c. 287).

¹ This is the Patrick, junior, of the Arras MS. Life of St. Dunstan. Rolls Series, vol. lxiii. p. 10. See Prof. Stubbs, *Introd.* p. lxxviii. a. 3.

§ 28. The following Festivals and Commemorations have been added to the original Kalendar in various later handwritings of the tenth and eleventh centuries:—

<i>Day in Kalendar.</i>	<i>Name.</i>	<i>Description.</i>	<i>Date.</i>
Feb. 13.	S. Eormenhildæ.	Abbess of Ely.	† c. 700.
March 1.	S. Dervi Episc. Conf.	Bishop of St. David's.	† 601.
"	S. Albini Episc. Conf.	Bishop of Angers.	† 549.
" 18.	Sci. Eadwardi Regis et Mart.	King of England.	† 978.
April 19.	S. Ælphagi Archiepisc. et Mart.	Archbishop of Canterbury.	† 1011.
" 28.	Eodem die ordinatus fuit Leofricus Episc.	Consecrated to the See of Crediton.	1046.
"	S. Wynwaloci Confessoris.	Abbot of Landenechum or Tanaracum in Brittany.	6th cent.
"	At the foot of fol. 40 b [April 11] } S. Leonis Pape et Conf.	Bishop of Rome.	† 461.
May 2.	S. Athanasii Episc. et Conf.	Bishop of Alexandria.	† 373.
" 19.	Depositio Dunstani Archiepisc.	Archbishop of Canterbury.	† 988.
July 16.	Eustachii.	Abbot of Luxeuil [usually March 29].	† 625.
"	Minolfi.	= Monulf, Bishop of Maestricht.	† c. 600.
"	Gundulfi.	Bishop of Maestricht.	† c. 700.
"	Seruacii.	Bishop of Maestricht [usually May 13].	† 384.
"	Bertini Conf.	A Belgian Abbot [usually May 29].	Uncertain.
Aug. 1.	Ad vincula S. Petri.	A festival instituted at Rome in the 5th century.	
" 4.	S. Afre Mart.	Martyr at Augsburg in Bavaria.	† 304.
Sep. 1.	S. Egidii Abbatis.	Abbot in Provence.	† 712.
" 4.	Ordinatio beati Gregorii Pape.	Consecration as Bishop of Rome in A.D. 590, commemorated in the original Kalendar on March 30.	
Oct. 6.	S. Fidis Virg. et Mart.	Virgin, Mart. at Agen in Aquitaine.	† 287.
" 13.	S. Giraldi Conf.	Count at Aurillac in Auvergne.	† 909.
" 25.	S. Maglorii Episc.	A Welshman, Bishop of Dol in Brittany.	† c. 586.
Nov. 2.	Bertholomei Translatio.	In 508, by order of the Emperor Anastasius.	
"	S. Eustachii cum sociis.	Martyrs at Rome [usually on Sep. 20].	† 118.
"	Iusti Mart.	Martyr at Trieste.	† 303.
"	S. Erchi Conf.	Bishop of Slane in Ireland.	† 513.
" 6.	S. Melanii Episc. Conf.	{ Bishop of Rennes in France [in Roman Kalendar on Jan. 6]. His relics were at Glastonbury. William of Malmesbury, <i>De Antiq. Glaston. Eccles.</i> , Hearne's edit. p. 29.	† 530.
" 29.	Saturnini Mart.	Bishop of Toulouze.	† c. 250.
Dec. 6.	S. Nicholai.	[Arch.] Bishop of Myra.	4th cent.
" 18.	S. Lazari Episc. et Mart.	Legendary first Bishop of Marseilles.	

There are twenty-eight names of saints in this list. Five of them are connected with the Celtic Church (including Brittany); four with the Anglo-Saxon Church; eleven with the Church of France; and six of the remaining eight are those of saints usually found in early Western Martyrologies, with the Ordination of St. Gregory (Sept. 4), and the Translation of St. Bartholomew (Oct. 25).

§ 29. The following obits are also marked in the Kalendar by various later scribes. They have been identified where possible:—

Jan. 31.	Obiit Ægiffæd.	First Bishop of Exeter.	
Feb. 10.	Obiit Leofricus Episcopus.	'Godo Presbyter' occurs in the Exon. Domesday as tenant T. R. E. (1066) of Bichetone = Rickington in Teignbridge hundred.	† 1072.
" 13.	Obitus Godonis iunonis Presbyteri.	Not identified. See April 3.	
" 16.	Obiit Brihticus Decanus.	Predecessor of Leofric as Bishop of Crediton.	† 1046.
" 19.	Hic obiit Lifingus Episcopus.	Another Living was Bishop of Wells 999-1012.	
April 3.	Hic obiit Byrhtic.	A person of this name is mentioned as manumitting on fol. 8 a b. p. 6. There is much confusion between the names of Byrhtic, Brihtic, Brictric, etc. There does not seem to be any clue for identifying the Byrhtic whose obit is entered here with any of the Brictrics holding land T. R. E.	
June 26.	Obitus Eadrici Sacerdotis.		
Aug. 29.	Obitus Ælfwini Episcopi.	Bishop of Wells.	† 998.

Introduction.

li

<i>Day in Kalendar</i>	<i>Name.</i>	<i>Description.</i>	<i>Date.</i>
Sep. 9.	Obitus Willelmi Senioris Regis.	William the Conqueror.	† 1067.
" 12.	Obitus Segnue.	Not identified.	
" 27.	Obitus Mahthildæ.	Wife of William the Conqueror.	† 1083.
Nov. 2.	Obitus Ælwaldi Monachi.	Not identified.	
" 9.	Obitus Eadulfi Episcopi.	First Bishop of Crediton, 909-934.	† 934.
" 11.	Obitus Landberti piissimi Regis.	King of Italy, Emperor of the Romans.	† 998.
" 22.	Obitus Ordulfi Laici.	Not identified.	
Dec. 16.	Hic obiit Ordulfus.	'Ordulf' or 'Edulf' was the name of the giant son of Earl Ordgar. Dagdale, Baronage, i. 12. He signs from 975-1005. Several persons of this name held land. The signature of an Ordulf Minister occurs at the end of a charter of Ethelred, A. D. 994, Kemble, Cod. Diplom. iii. 278; and again among the witnesses to the charter of Edward the Confessor transferring the see of Crediton to Exeter, A. D. 1050. Dugdale, Monast. ii. 537; H. and S. i. 695.	
" 17.	Hic obiit Ælfwerdus Sacerdos.	Not identified.	

There are also the following obits entered on the margin opposite certain years in the Paschal Tables, on fol. 53 a. p. 50:—

<i>Date.</i>	<i>Name.</i>	<i>Description.</i>
A. D. 976.	Obitus Eadgari Regis.	King of England.
" 979.	Hic interemptus est rex Eadweardus.	King of England.
" 985.	Depositio Adelwoldi Episcopi.	Ethelwold, Bishop of Winchester.
" 988.	Obitus Archiepresulis Dunstani.	Archbishop of Canterbury.
" 990.	Hic Ælhelgar Episcopus obiit.	Archbishop of Canterbury.
" 992.	Obitus Osvvaldi Archiepiscopi.	Archbishop of York.
" 994.	Depositio Sigerici Archiepiscopi.	Siric, Archbishop of Canterbury.

§ 30. *Omissions.* Hardly any two MS. Kalendars of early date are exactly alike, but among the notable omissions in Leofric B are the following:—

	MS. Psalter, No. 1450, at Salisbury. End of tenth century.	Junius 27. Early tenth century.	Junius 99. Eleventh century.	Digby 63. Ninth century.	Douce 196. Eleventh century.	Cott. Galba A. vii. 11. Tenth century.	Cott. Vitell. E. xviii. Eleventh century.	Tit. D. xxviii. c. 1060.	Rosen Missal. Eleventh century.
Omitted in the Leofric Kalendar.									
March 19. St. Joseph.			*				*		*
June 11. St. Barnabas.	*		*	*	*	*	*	*	*
July 22. St. Mary Magdalene.	*		*	*	*	*	*		*
May 26. Ven. Bede † 735.			*				*		
July 2. St. Swithun † 862.	*				*		*	*	*

An asterisk is placed where the name occurs in other MSS.

St. Swithun is usually honoured, as in the Anglo-Saxon Missal at Rouen, with three festivals, July 2, the Deposition; July 15, the Translation; Oct. 30, the Ordination. Bede is mentioned on fol. 54a, but did not early obtain a place in the Kalendar¹. Other names, constantly found in later English Kalendars, are necessarily absent from an early tenth-century MS. like *Leofric B.*, e.g. Nov. 20, Edmund, King and Martyr, † 870; March 18, Edward, King and Martyr, † 978; Aug. 1, St. Ethelwold, Bishop, † 984; May 19, St. Dunstan, Archbishop, † 988; April 19, St. Alphege, Archbishop, † 1012, etc.

There are no local 'Dedicaciones Ecclesiarum' connected with England. The commemoration on May 13 refers to the dedication of the Pantheon at Rome to the B.V.M. by Pope Boniface IV, 608-615.

§ 31. The following features are worthy of separate notice, as connected with the antiquity of the Kalendar:—

Jan. 10. St. Paul the hermit is commemorated here in all the above Kalendars, instead of on Jan. 15, to which date his commemoration has been shifted since the sixteenth century.

April 4. St. Ambrose is commemorated on April 4, the day of his death, in Anglo-Saxon Kalendars, and in the Sarum, York, and Hereford Uses, instead of on Dec. 7, the 'day of his ordination,' as in the Roman Martyrology and Missal.

July 3. St. Martin. This day of his Ordination and Translation is marked in lieu of his Deposition on Nov. 11, in most Anglo-Saxon Kalendars; but in addition to it in Galba, A. xiii; Vitell. E. xviii; Tib. D. xxvii, and in the Uses of Sarum, York, and Hereford. This is not in the present Roman Kalendar.

Sept. 24. Conception of St. John. This festival is frequent in Anglo-Saxon Kalendars, e.g. Jun. 99; Digby, 63; Douce, 296; Galba, A. xviii; Vitell. E. xviii. It does not occur in the later Uses of Sarum, York, Hereford, or in the Roman Missal.

June 3. St. Thomas the Apostle is not commemorated on this day in any of the above MSS. or in later Uses.

June 13. St. Bartholomew. This day is marked as his Nativity in the Martyrology of St. Jerome, but it does not occur in any of the above MSS. or later Uses. His translation is entered against Oct. 25, by a later hand.

July 1. St. Jude. This is the day of his Passion in the Persian Kalendar, but it is not marked in any of the above MSS. or later Uses.

The paucity of Octaves is to be noted, especially the absence of the Octave of the Assumption of the B.V.M. which was instituted by Leo IV, in 847²; also the paucity of Vigils³. Vigils of all Feasts of St. Mary and the Apostles, except SS. Philip and James, were ordered to be observed in England by a Witenagemot held under Ethelred in 1008⁴. They are ordered again in the laws of Edward the Confessor, the Vigils of St. John Baptist, St. Michael, All Saints, and the patron saint being added to the list of names⁵.

Numerous and elaborate tables of calculation precede and follow the Kalendar, which have an astronomical rather than a liturgical importance. Their nature is briefly indicated in the table of contents. A few notes have been appended explaining some of the abbreviations employed in the text. The tables on fols. 53a, 57a, pp. 50, 56, and the obits on fol. 53a, p. 50, are of great use in helping to fix the date of the MS.

§ 32. *Date of Leofric B.* Apart from the character of its palæography, and ornamentation,

¹ This omission tells against William of Malmesbury's statement that Bede's relics were at Glastonbury. *De Antiq. Glas. Eccles.*, Hearne's edit. (Adam de Domerham) p. 29.

² Page xlvii.

³ Thorpe, B., *Ancient Laws*, i. 321.

⁴ Ib. p. 443.

⁵ Ib.

the date of a kalendar must be fixed between the date of the last saint entered *prima manu*, and a date indicated by the character of its later obits. The latest saint commemorated in the original Kalendar is St. Boniface, who died in 755 (June 5). The obits, so far as their dates can be ascertained, cover a period from the death of King Edgar in 976 (p. 50), to the death of William the Conqueror in 1087. The one exception is the obit of Eadulf first Bishop of Crediton, who died in 934 (p. 33); but its insertion may be an afterthought and due to the same hand which inserted the obit of Ælfwin, Bishop of Wells, on p. 30 († 998). A list of other non-contemporaneous additions to the kalendar has been given on p. 1.

The tables for finding the date of Easter Day (p. 50) range from 969–1006, comprising the fifty-second and fifty-third of the Dionysian cycles of nineteen years, acquaintance with which was popularized in England by Bede¹. One or more of these cycles was often appended to a kalendar in its entirety². There is no certain ground for assigning the date of the writing to the first year, but there are reasonable grounds for assigning it to one of the years, and probably to one of the earlier years, in the first cycle.

Another and less usual table on p. 56 gives the number of weeks and days which elapsed between Christmas Day and Ash Wednesday, from A.D. 979 to A.D. 1011.

Taking all these foregoing facts into consideration we may assign the latter part of the tenth century as the date of Leofric B.

§ 33. *Locality of Leofric B.* In addition to the unmistakeably Anglo-Saxon character of its handwriting and ornamentation, the English character of this Kalendar is proved by (a) the saints whom it commemorates³, (b) by the illustrious persons whose obits it records⁴, and (c) by the following entry on p. 53:—

‘Hæc sunt ieiunia quæ sanctus Gregorius genti Anglorum predicare precepit.’

But it can be localized more narrowly, and for this purpose we must confine our attention to the original handwriting and leave out of sight later entries and obits, which were inserted after the kalendar had been taken to Crediton or Exeter.

It certainly was written in the province of Canterbury and not in that of York.

Three Archbishops of Canterbury are commemorated, as such:—

April 24, Mellitus; May 26, Augustine; September 19, Theodore.

Two bishops are commemorated who can claim connection with the See of York; but the first appears expressly, and the second probably, in virtue of connection with a southern See:—October 10, Paulinus, Bishop of Rochester; October 12, Wilfrid, Converter of Sussex.

The connection of Samson (June 28) with York is legendary.

The names of one northern bishop and two northern abbots appear, but the second and third expressly, and the first probably, in connection with a southern monastery, viz.:—

Jan. 12. Benedict, First Abbot of Wearmouth.

Aug. 31. Aidan, Bishop of Lindisfarne, in Glastonia.

Sep. 25. Ceolfrið, Second Abbot of Wearmouth, in Glastonia.

William of Malmesbury, or the author who passes under his name, states that abbot Tica brought the relics of these saints, along with others, to Glastonbury in 704⁵. We have thus, incidentally, a partial tenth-century corroboration of one of the many wonderful stories told in later times about Glastonbury.

Two more northern bishops of wide fame are added:—

March 2. Chad, Bishop of Lichfield.

March 20. Cuthbert, Bishop of Lindisfarne.

The remaining saints connected with the Anglo-Saxon Church are from mid or south England, viz.:—

¹ Inter opera dubia. Migne, Bib. Pat. Lat. x. 843.

² The same cycles occur in Sarum MS. Psalter, No. 150.

³ Page xlix.

⁴ De Antiq. Glaston. Eccles. Hearne's edit. p. 29.

⁵ Pages 1–11.

April 11. Guthlac of Croyland.
June 5. Boniface (Winfrid).

June 23. Etheldreda of Ely.
Oct. 11. Ethelburga of Barking.

The following saints of the Celtic Church are also found :—

1. Jan. 29. Gildas, of Britain.
2. Feb. 1. Bridget, of Ireland.
3. March 17. Patrick, of Ireland.
4. June 22. Alban of Britain.

5. June 28. Samson of Brittany.
6. Aug. 24. Patrick, senior, of Ireland and Glastonbury.
7. " 31. Aidan, of North Britain.

Of this list, tradition says that (1) Gildas lived at Glastonbury¹; (2) St. Bridget visited there²; (3) Patrick was its first abbot³; (4) St. Aidan's relics were translated thither⁴. In addition to which Paulinus, Bishop of Rochester (Oct. 10), is said to have adorned its church⁵.

The evidence tends to the conclusion that the kalendar is to be connected with the monastery of Glastonbury in the diocese of Wells.

There is no localizing connection with any other diocese, and, in the case of several adjoining or neighbouring dioceses, the absence of names indicating such connection almost amounts to a negative proof. It can hardly have belonged to the diocese of Ramsbury without mention of Aldhelm as Abbot of Malmesbury; or to that of Sherborne without mention of Aldhelm as its bishop; or to that of Dorchester without mention of Birinus; or to that of Winchester without mention of St. Swithun; while the references connecting it with the diocese of Crediton are all of later date⁶.

It is impossible to fix the exact date at which it left its first home, to become eventually the property of Leofric, and be bound up with his Arras Sacramentary.

It should be added that among the home bishops whose obits or commemorations have been added by later hands are :—

Fol. 41 a.	Dunstan ⁷ , May 19.	Archbishop of Canterbury.	† 988.
"	Æthelgar ⁸ , page 50.	" "	† 990.
"	Sigeric ⁹ , "	" "	† 994.
Fol. 40 b.	Alphage, Apr. 19.	" "	† 1012.
Fol. 53 a.	Oswald, page 50.	Archbishop of York.	† 992.
"	Æthelwold, "	Bishop of Winchester.	† 985.
Fol. 44 a.	Eadulf, Nov. 9.	Bishop of Crediton.	† 934.
Fol. 40 a.	Lifing ¹⁰ , Mar. 19.	Bishop of Crediton [or Bishop of Wells, † 1012].	† 1046.
Fol. 39 b.	Leofric, Feb. 10.	Bishop of Crediton, afterwards of Exeter.	† 1072.
Fol. 42 b.	Ælfwin, Aug. 29.	Bishop of Wells.	† 998.

And the Celtic bishops :—

Fol. 40 a.	David, Mar. 1.	Bishop of St. David's in Wales.	† 601.
Fol. 43 b.	Maglorius, Oct. 25.	Bishop of Dol in Brittany.	† c. 586.
Fol. 44 a.	Ærchus, Nov. 2.	Bishop of Slane in Ireland.	† 512.

The insertion of this last name is curious. Possibly as a friend of St. Patrick and St. Bridget he had some mythical connection with Glastonbury. The preponderance of French or Lotharingian saints among the continental names of saints in this supplementary list¹¹, suggests that many of the additions are due to Leofric himself or his companions. Three bishops of Maestricht are added on July 16, to a kalendar which already contained the names of two bishops of that See, viz. in the original kalendar :—

Feb. 6. Amandus. Bishop of Maestricht. † 684. | Sep. 17. Lambert. Bishop of Maestricht. † 709.

Among the later entries :—

July 16. Monulf. Bishop of Maestricht. † c. 600. | July 16. Gundulf. Bishop of Maestricht. † c. 700.
July 16. Servacius. Bishop of Maestricht. † 384.

¹ De Antiq. Glaston. Eccles., Hearn's edit. of Adam de Dommerham, p. 18.

² Ib. p. 23. ³ Ib. p. 103. ⁴ Ib. p. 29. ⁵ Ib. p. 28.

⁶ Compare the map in Freeman's Norman Conquest, ii. 83.

⁷ These three Archbishops of Canterbury, and Living, Bishop of Crediton, were monks of Glastonbury, according to William of Malmesbury. De Antiq. Glaston. Eccles., Hearn's edit. pp. 92, 94. ⁸ Page 1.

§ 34. The third part of the Missal consists of a large quantity of miscellaneous material chiefly liturgical, which, for convenience sake, is here grouped together under the title of Leofric C. The greater part of it lies together at the beginning and close of the volume, other portions being scattered up and down the volume in a way already described¹.

It occupies eighty-six leaves of vellum, arranged in gatherings of eight leaves, not signed², for the most part of a finer and whiter skin than that employed in A. In many instances spare pages or parts of pages of A have been covered by collects or benedictions, in one of the later hands (245 b, 276 b), the older writing being in a few instances erased for the purpose (274 a 278 b).

Nearly thirty different writings may be distinguished, most of them of a thoroughly English character, but the partly Lombardic type of letters which appears occasionally may betray one of the foreign attendants of Bishop Leofric³. There are no proofs that any one of them is in the handwriting of Leofric himself; but if we should expect to detect it anywhere, it would be in the case of such a Missa as the 'Missa propria pro episcopo' (p. 20), which, by whomsoever written, can only have been composed and used by a Bishop of Exeter.

§ 35. *Ornamentation.* All titles and rubrics are written in red, the former in small rustic capitals. The initial letters vary from half an inch to an inch in height. On and after fol. 18 a, the first, third, fifth, etc., are light red, the intervening letters being light blue or light green. The same quality and shade of paint may be seen in the other MSS. which were once presented by Leofric to Exeter, and are now in the Bodleian Library⁴. The *Amens* on fol. 33 b are written in red. The last few pages are unfinished, the coloured initial letters ceasing to appear from the bottom of fol. 375 a.

§ 36. *Contents of C.* Masses are provided in C for:—

Fol. 7 b.	† St. Michael.	Sep. 29.	Different from the Mass in A (fol. 194 a).
30 a.	* St. Nicholas.	Dec. 6.	Not in A.
34 a.	† St. John Bapt., primo mane.	June 24.	In A (fol. 175 a).
36 b.	* St. Giles.	Sep. 1.	Not in A.
89 a.	† Oct. of St. Andrew.	Dec. 7.	Not in A.
258 a.	† SS. Aldon and Sennen.	July 30.	Preface only. Not in A.
258 b.	† St. Cuthbert.	March 20.	Not in A.
260 b.	† SS. Dionisius, Rusticus, etc.	Oct. 9.	Different from the Mass in A (fol. 195 a).
264 a.	† All Saints.	Nov. 1.	Different from the Mass in A (fol. 198 a).
340 a.	† Invention of St. Stephen.	Aug. 3 (bis).	Neither of these Masses are in A. They have only one Postcom. in common.
340 b.	St. Mary Magd.	July 23.	Not in A.
339 b.	Oct. of St. Mary ad Martyres.	Aug. 22.	Not in A. The Mass is of the Assumption.
341 a.	† St. Alban.	June 22.	Not in A.
343 b.	† Translation of St. Martin.	July 4.	Not in A.
365 b.	† St. Mary ad Martyres.	May 13.	Different from the Mass in A (fol. 172 a).
372 b.	† Conception of St. John Bapt.	Sep. 24.	Not in A.
373 b.	† Ordination of St. Gregory.	March 29.	Not in A.
374 a.	Conception of St. Mary.	Dec. 8.	Not in A.
375 a.	Oct. of St. Martin.	Nov. 20.	Not in A.
375 a.	† Oct. of St. Andrew.	Dec. 7.	Not in A.
375 b.	* St. Faith.	Oct. 6.	Not in A.
376 a.	* St. Peter ad Vincula.	Aug. 1.	Preface only. Not in A.
376 b.	† St. Augustine [of Hippo].	" 28.	Not in A.
377 a.	St. Lazarus.	Dec. 18.	Not in A.

¹ See the table on p. xxvii.

² Two of the gatherings contain ten leaves, one four leaves (folios 34-37).

³ E.g. folios 267 b, 274 a b, 276 b, 277 a. The marginal entries of Epistles, Gospels, and Sequences in A were added

by a later English hand, and must be included under Leofric C.

⁴ Page xxiii. There are no green initial letters in A and B. They appear in C only, and are said not to have been used before the eleventh century.

Festivals to which a † is prefixed are entered *prima manu* in the *kalendar* (B).

" " " " " *secunda* " "

Those to which no mark is prefixed are not in the *kalendar* at all.

With the single exception of the Mass for St. John the Baptist's Day, which is probably an accidental repetition, the above list is supplementary to *Leofric A*, and includes chiefly feasts of much popularity in England, or a feast like the Conception of St. Mary (Dec. 1), instituted after *Leofric A* was written.

There are also thirty-four Common or Votive Masses, and a large number of isolated Collects, Benedictions, Prefaces, *Apologizæ Sacerdotis*, etc., with full offices and ritual for Palm Sunday, Maundy Thursday, and Good Friday (fols. 346 a-364 a).

§ 37. *Date of Leofric C*. The colophon (fol. 1), entries of manumissions of slaves (pp. 1, 5, 6, 269), statements about the transfer of the see from Crediton, etc. (p. 2), the list of relics (p. 3), the Mass for a bishop (p. 20), connect this part of the volume with Devon and Cornwall, partly before, partly during, the episcopate of *Leofric*, 1050-72, but the document on fol. 2 a was evidently written after his death.

Other general indications of an eleventh-century date, or at least of a later date than that of *A*, may be pointed out.

(a) The use of Sequences, which are introduced on seven occasions:—

Feria .II. in albis.	Cælica resonant, fol. 117 a.
" .III. "	Mater sequentiarum, fol. 117 a ¹ .
" .IV. "	Claris uocibus, fol. 118 a.
" .VI. "	Lira, fol. 119 b.
Sabbato "	Omnes sancti, fol. 120 a.
S. Mariæ Magd.	Scalam ad celos, fol. 339 b.
Cœna Domini.	Audi, iudex, fol. 354 a.

The invention of Sequences is referred to Notker a monk of St. Gall in 880. In the next century they were introduced into England, where their use became so popular that it is a matter of surprise that only seven have found their way into the *Leofric Missal*².

(b) The Masses in *C* assume in many cases the complete form of Masses as contained in a modern Plenary Missal, instead of the limited shape found in *A*, and in older Sacramentaries (pp. 10, 252, etc.).

(c) The Mass for the Conception of the B. V. M., on p. 268, implies a date later than the institution of that festival in 1067³.

(d) The prayers for royalty include the following expressions:—

1. A benediction for a childless king:
'Da de Iumbis eius sobolem regnaturam' (p. 9).
2. A prayer for all estates includes
'Regem nostrum et reginam nostram' (p. 12).
3. A Missa pro Regina occurs on p. 20.

¹ 'Pangamus Creatoris atque Redemptoris. Fer. ii. Paschatis. B. Notkeri tituli Mater. Titulus Mater designat festiuitatem Paschalem, ceterum quasi Matrem et Dominam. Et commemorat ipse Notkerus carmen supra scriptum in Epistola sequentis suis prefixa.' Daniel, H. A. *Thesaur. Hymnol.* v. 52. This same Sequence is described by F. J. Mone as 'mit Neumen und der Melodie Mater.' *Lateinische Hymnen*, i. 206.

² Ninety Sequences are contained in an Anglo-Saxon Tropary written during the reign of Ethelred (978-1016), now in the

Bodleian Library, MS. 775. Surtees Society, vol. ix. p. 283. Dr. Rock quotes a passage from a Paris MS. (without press mark or date), which attributes their invention to Alcuin, †804, and their introduction into the Service to Adrian II, 867-872. (Church of our Fathers, vol. iii, part ii. pp. 22-24.)

³ This Festival did not become general and obligatory till much later. Smith, W. *Dict. of Christian Antiq.* ii. 1144. It occurs in another eleventh-century *kalendar*. Cott. Tit. D. xxvii.

4. The English Litany on p. 205 includes the petition:
 'Ut regem Anglorum et exercitum eius conservare digneris.'
5. The expressions 'regi nostro atque reginæ,' 'rex noster et regina,' etc., occur in a Mass on p. 251.
6. On p. 267 there is a 'Missa pro rege uel pro regina,' in which prayer is offered for 'Regem nostrum famulamque tuam gregem' [=reginam].
- To these we must add the alterations introduced by the eleventh-century English hand into the older text of A, viz. in the 'Missa pro regibus,' on fol. 216 b, where the plural, 'reges,' is throughout changed to the singular, 'rex,' and 'Romanum' into 'Christianum;' and in a 'Missa pro amico' on fol. 231 b, where 'rex noster famulaque tua regina' is twice inserted between the lines.

There is a marked difference between this phraseology and that which has been quoted as occurring in A¹. The mention of a king and queen only, and the implication that they are childless, point to Leofric's great friend and patron Edward the Confessor and his wife Queen Edith.

§ 38. *Locality of Leofric C.* In addition to the indisputable palæographical evidence and to the above allusions to English royalty, a few more evidences of the Anglican character of C may be adduced.

(a) Its list of additional services² includes three Masses connected with the British or English Church,—St. Alban, protomartyr of Britain, † 304; St. Cuthbert, Bishop of Lindisfarne, † 685; and the ordination of St. Gregory (March 29); while strong Gallican influence is still visible in the addition of St. Giles (Sept. 1); the Translation (July 4), and the Octave (Nov. 20), of St. Martin; SS. Dionysius, Rusticus, Eleutherius (Oct. 9), St. Lazarus, legendarily connected with Marseilles (Aug. 18).

(b) The mention of St. Peter and St. Swithun in the next passage appears to point to both Exeter and Winchester:—

'Familiam beatissime Dei genitricis Mariæ, necnon et sancti Petri apostoli, atque sancti Swithuni confessoris Christi . . . custodi' (p. 12).

Another Mass includes expressions which prove that it can only have been used at Exeter, and that it was composed by or for Bishop Leofric himself. They are part of a 'Missa propria pro Episcopo,' on p. 20.

In the Collect:

'Quique me famulum tuum .i.iii. non meis meritis, sed dono tuæ gratiæ, pontificali cathedra Exoniensium sublimasti . . .'

In the Secreta:

' . . . me famulum tuum, quem Exoniensium uoluisti esse antistitem, et populorum, quem instituendum lege preceptorum tuorum mihi commendasti, hac sacri mysterii oblatione a peccatis emunda . . .'

In the Postcommunion:

'Inploro, Domine Deus, ut me famulum tuum quem sancte Exoniensi ecclesiæ precesse uoluisti, et agnos tuos quos tibi ex uniuersali æcclesia specialius electos, mihi nutriendos commisisti . . .'

§ 39. The very full offices for Palm Sunday, Maundy Thursday, and Good Friday, pp. 255-262, are of a foreign stamp. They are of Roman origin, modified perhaps in Lotharingia, and introduced by Leofric into England. The office for blessing palms opens with this statement:

¹ Page xlii.

² Page lv.

'Sabbato ante palmas Dominus Papa elemosinam dat'.¹ The Roman stations are named: 'Ad sanctam Mariam maiorem, Ad Lateranos, etc.'² At the same time there are indications that the Roman Ritual was foreign to and different from the Ritual of the Church for which this part of the Missal was written. Such are the order that seven lamps are to be lit at 11 a.m. on Good Friday, or two altar candles as the *Ordo Romanus* enjoins:—

'... illuminentur lampades vii, uel ut alius ordo precipit, id est, Romanus, illuminentur duæ inde candelæ ad ministerium ad altare ubi officium agitur'.³

The mention that it is the custom of the Roman Church to extinguish all lights between noon and 3 p.m. on Good Friday:—

'Notandum uero est quia in Romana ecclesia extinguitur totus ignis in hac feria, hora sexta, et reaccenditur hora nona'.⁴

The only allusions in the Leofric Missal to ecclesiastical colours are found here in the direction that 'casulæ nigræ' are to be worn on Maundy Thursday⁵, and 'uestes quadragesimales, scilicet planetæ fuscæ', on Good Friday⁶.

Among points worthy of notice is an order for the stealthy removal of a linen cloth from under the Gospel Book on the altar during the recital of the Passion on Good Friday, and for the rending asunder of two linen cloths placed on the altar for that purpose at the words 'Partiti sunt uestimenta'.⁷

§ 40. Besides its liturgical offices Leofric C contains various documents of a miscellaneous character, of some of which it is necessary to give a short description.

§ 41. Anglo-Saxon entries of manumissions of serfs occur on fols. 1 ab, 8 ab, 377 b. Those on fols. 1 ab and 377 b have been printed more than once; the most recent and accurate reprint, together with a translation, being found in Haddan and Stubbs' *Councils and Ecclesiastical Documents*⁸. They are, as to handwriting, of the same date, and may be assigned, on internal evidence, to the reign of Edward the Confessor (1042-66)⁹. Those on fol. 8 ab were printed by Mr. J. B. Davidson as an Appendix to a Paper on Anglo-Saxon Boundaries, read before the Devonshire Association for the Advancement of Science, vol. viii. 1876, p. 417. As that volume is not easily accessible, and as the text as given here (pp. 5-6) has been added to in some points, and differs in others from the readings of Mr. Davidson, a translation is appended:—

(Fol. a). * freed Hunu at Ocmundtun¹⁰ on Midsummer's mass even, for *, at four cross roads in witness of Brown, mass-priest, and of all the priests.

+ Bihrtin freed Hroda at Coryton¹¹ on * * after the mass-day of Pentecost, in * * * priests, and of all the priests of the convent there, and of * priest.

(Fol. 8 b). + These are the names of the men who were freed for Ordgar at Bradstone¹², where he lay sick, that is Cynsie from Liwtun¹³, and Godchild of Lambourn¹⁴, and Leofric of Sourton¹⁵,

¹ Page 255.

² Page 261.

³ Page 261.

⁴ Page 261.

⁵ Page 261. Compare the direction in the *Sarum Missal*, p. 313. There is a certain resemblance between these offices and the *Ordo Romanus* printed by Hittorpius, which cannot be earlier than the time of Charlemagne, and seems to be a compound of various Uses, based upon an older *Ordo*, and drawn up for some French or German cathedral; Dr. Rock says, without giving any reasons, for that of Cologne. *Church of our Fathers*, vol. iii. part ii. p. 87.

⁶ Vol. I. pp. 688-690.

⁷ See the fourth Manumission on page 1, col. 1.

⁸ = Okehampton in the hundred of Lifton in South Devon.

⁹ Page 262.

¹⁰ Page 261.

¹¹ Page 261.

¹² Page 261.

¹³ Coryton, a parish in the hundred of Lifton, near Tavistock in South-west Devon.

¹⁴ Bradstone, a parish in the hundred of Lifton, about eight miles from Tavistock in South-west Devon.

¹⁵ = Lifton, a parish about four miles from Tavistock in South-west Devon.

¹⁶ = Lamerton, a parish in the hundred of Lifton, near Tavistock in South-west Devon, = the town on the Lambourn stream. There is also a hamlet called Lambourn in the parish of Perranzabuloe in Cornwall. The manor of Lambourn, held under Tywarthaile, belonged to the Lambourns as early as the reign of Henry III (Lysons, D. and S., *Magna Britannia*, iii. 260-1).

¹⁷ = Sourton, in the hundred of Lifton in South-west Devon.

Dolawine's son, and Eadsig of Churchford¹, and Ælfgyth of Buckland², and Small of Ocmundtun³, and Wifman of Bradstone⁴, and Byrthæd of Trematon⁵, and Ælfed of Clymeston⁶, in witness of Wynstan the mass-priest, and Wulfie of Lambourn⁷, and of all the priests of the convent there, and Ælfgyth of Sourton⁸. And thereto is witness Cynsic the priest, and Goda the priest, and Ælfric the priest, who wrote this writing. This was done at Borslea⁹ for Ordgar.

+ Eadgifu freed Ælfgyth, the daughter of Birhsie, loaf distributor¹⁰, at Borslea⁹, at four cross roads, in witness of Wynstan the mass-priest, and of Goda the priest, and of Cynstan Goda's son, and of Afa. Birhtric freed Æffa at Coryton¹¹, in witness of Brown the mass-priest, and of Wynstan the priest, and of all the priests of the convent there.

+ Eadgyfu freed Leofrun at Coryton¹¹, for Ordgar, in witness of Brown the mass-priest, and of all the priests of the convent there.

+ Byrthric freed Ribrost and White on midwinter mass-day at Tiwarhel¹² in witness of Prude the mass-priest.

+ Eadgyfu freed Wulfic at four cross roads, three weeks before midsummer, in witness of Byrstan the mass-priest, and of Cynstan, and of the clerk who wrote this.

+ Eadgyfu freed Wulfwunn on midsummer mass-day, in witness of Wulfnoth the mass-priest, and of all the priests of the convent there.

+ Eadgyfu freed Æthelgyfu, Wunchild's wife, at four cross roads on the eve of midsummer mass-day at Bræg¹³, in witness of Brown the mass-priest, and of Wulfnoth the mass-priest, and of all the priests of the convent there.

These entries are important as preserving the names of several otherwise unknown persons and places in Devonshire and Cornwall, some of which have a decidedly Celtic ring about them¹⁴; an allusion to the occupation of steward¹⁵; proof of the existence in Great Britain of a custom, un-evidenced hitherto by any other printed Anglo-Saxon documents, of manumitting serfs at places where four cross roads met. The expression 'on feower wegas' occurs in four places¹⁶. The prevalence of such a custom in England has been inferred by Mr. Kemble¹⁷ from its later use in England, and from its use among continental Teutonic nations, and the entries in the present Missal prove the correctness of his inference. Publicity was secured¹⁸, and freedom was symbolized by the choice of such a locality, and the manumission was entered, in the same way as manumissions made before a high altar, in one of the Service-Books of the nearest cathedral or important abbey church. Nothing is known of the Priest Ælfric who states that these entries are in his handwriting (*sup.* line 5).

¹ No place of this name is now known to exist. It may be Charford in South Brent.

² There are many Bucklands in Devon. This is probably Buckland Monachorum, four miles from Tavistock in the hundred of Koborough.

³ See note 10, p. lviii.

⁴ See note 12, p. lviii.

⁵ Trematon, a manor, village, and castle near Saltash in Cornwall.

⁶ = Stoke Climsland, near Callington, in Cornwall. There is a farm called Climsion half-a-mile from the parish church. D. and S. Lyons, *Magna Brit.* iii. 291. Clinton (Broad Clift) near Exeter belonged to Ordulf. T. R. E., but this is too far off. The place in the text is almost certainly the Climsstone in Cornwall mentioned in Domesday, p. 1.

⁷ See note 14, p. lviii.

⁸ See note 15, p. lviii.

⁹ = Bowleigh, in the parish of Bratton Clovelly in the hundred of Lifton in South-west Devon.

¹⁰ I.e. Steward. The word *berchticus*, for a distributor of *berc* (barley) or *beor* (beer), occurs in 'The Customs of North Curry,' published as an appendix to the Index volume of the Somerset-

shire Archaeological Society in 1876.

¹¹ See note 11, p. lviii.

¹² = Tywarhale, 'the house on the Saltmarsh,' in Perranzabuloe in Cornwall.

¹³ = Bridgerule in Devon and Cornwall, the Brige of Domesday, fol. 114 (4), Exon. p. 383; in the hundred of Black Torrington, adjoining the hundred of Lifton. (*Academy*, Jan. 21, 1882, p. 45.)

¹⁴ E. g. Tiwarhel, Trefmeutun, etc.

¹⁵ *hlaf bryttan*, ('Nos 4').

¹⁶ In Nos. (1), (4), (7), (9).

¹⁷ Saxons in England, 1878, vol. i. p. 221.

¹⁸ *Si qui uelit seruum suum liberum facere . . . ostendat ei liberas suas et portas, et tradat illi liberas arma et gladium. Deinde liber homo efficitur.* Laws attributed to Wulf. Conq. iii. 15. Ancient Laws and Institutes of England, 1840, p. 213. See Leges Henrici I. c. 78, § 1. 'Per omnes terras suas de xxx hominibus numeratis xiii manumissit, quemadmodum eum fors docuit, ut in quadrevie positi pergerent quocumque voluissent.' *Historia Rameiensis*, c. xlix in *Hist. Brit. Scriptores op.* Thos. Gale. Oxon, 1691, p. 407.

We may assign the year 970, with some degree of certainty, as the date of this batch of manumissions, identifying the Ordgar who is mentioned as manumitting in them, with the Ealdorman of Devonshire of that name who died in 971.

Ordgar was not an uncommon name in the tenth and eleventh centuries, but the only other two prominent persons named Ordgar, who might otherwise possibly be the Ordgar named in the text, may be dismissed from consideration for the following reasons. Ordgar, whose floruit was from 900-926, is certainly too early. Ordgar 'minister,' 'miles,' 'nobilis,' who is first mentioned in 1031, and who continues to sign down to 1049, is not known to have been connected with any of the places named in the text, nor were they the property of any of the Ordgars (Orgarus) mentioned more than once in the Exeter Domesday Book as holding land in Devon, Somerset, and Oxon in the time of Edward the Confessor.

On the other hand, there are the following reasons for identifying the Ordgar of the text with the important person variously described as 'Ealdorman', 'Dux Domnanie', 'Comes Domnoniensis', whose daughter Ælfthryth (Elfrida) married, as second wife, King Edgar, and whose gigantic son, Ordulf, 'Dux Cornubiæ', is reported to have once treated the gates of the city of Exeter in the same way as Samson treated those of Gaza¹ :—

(a) Nearly all the places named in the text are situated either in West Devon or in Cornwall, where the territorial influence of Ealdorman Ordgar is known to have lain. The Devonian places are grouped round Tavistock, where Ordgar founded the famous abbey in 951, in which, according to one account, he was buried in 971, and which was completed by his son Ordulf in 981².

(b) According to another tradition, which cannot be traced to a very early source, Ordgar was buried at Trematon Castle in Cornwall, one of the places mentioned here in these manumissions effected for Ordgar³.

(c) The Ordulf whose obit is entered at Dec. 16 in the Leofric kalendar may be the son of this Ordgar. The name of Ordgar's wife has not been recorded. It is just possible that we have it here in 'Eadgyfu.'

(d) These manumissions are entered on an isolated leaf, dislocated from its original position, and in an earlier and more faded handwriting than that of the manumissions at the commencement and close of the volume.

I have not been able to identify the 'Birhtric', or Bryhtric, named as manumitting at Coryton and Tywarnhale. Brictric, or Brictricius, was the name of more than one person mentioned in Domesday as holding land in Devon and Cornwall, T. R. E. The obit of a 'Brihtricus Decanus' will be found on Feb. 16 in the kalendar, and of a Byrhtic on April 3.

On fol. 112 a (p. 8) there is another Anglo-Saxon entry, of which the following is a translation :—

'These are the men who are made sureties between Eadgyfu the abbess and Leofric the abbot, respecting the land at Stocton [=Stoke Canon], Wulfsig, Edwig, and Cytel, and Denise, and Godwin, and Hunwin, and Swete, and Edwig Bow, and Brown the priest, that the abbot should have it for his day, and that after his day [it should go] to the minster.'

The minster mentioned in this passage must undoubtedly be that of Exeter, where we know, on independent grounds, that there was both a monastery and a nunnery, and that property at Stoke belonged to them⁴. It is also evident that this paragraph must have been written before the

¹ Anglo-Saxon Chronicle.

² Florence of Worcester, an. DCCCCLXXI.

³ William of Malmesbury, Gest. Pont. ii. § 95.

⁴ Dugdale, Monast. ii. 489.

⁵ William of Malmesbury, Gest. Pont. ii. § 93.

⁶ Dugdale, Baronage, i. 12.

⁷ Harl. MS. 4021, p. 81. See also Carew's Survey of Cornwall, edit. 1722, p. 111 b. Florence of Worcester states that Ordgar was buried at Exeter. Sub an. 971.

⁸ It had become alienated from the minster and was recovered for it by Leofric. Bodl. Auct. D. ii. 16, fol. 1 a, published with translation in several places, as in Mr. J. B. Davidson's paper

episcopate of Leofric in 1050, who expelled both monks and nuns, and instituted a body of secular canons under strict, almost monastic rule, to serve the cathedral in their place. It is possible that this Abbess Eadgyfu is identical with the lady of that name who is mentioned on fol. 8 b (p. lix) as manumitting over the territory of Ordgar, and who, as his widow, may afterwards have taken the veil.

This part of the Missal, therefore, though partly written in the time of Leofric, must partly have existed before his time, and have been added by him to those remaining portions of MS. which have been already described, and which go to make up the complex volume which we speak of as 'the Leofric Missal.'

On page 6 there is a list of names of persons, living and departed, who were probably specially prayed for in the eleventh century. There is a foreign ring about them, and their insertion may be due to Leofric himself. The list includes the names of two bishops, Madalbertus and Odolghisus. There was a bishop of the former name at Paris, in the middle of the eighth¹, and a bishop Odogarius at Spire in the middle of the tenth, century², but there are not sufficient data for their identification with the persons named in the text.

§ 42. On pp. 1-2 there is a lengthy statement to the effect that in A.D. 905 Pope Formosus wrote to King Edward, complaining of the paucity of bishops in Wessex, and threatening his male-diction unless more sees were created. A synod was consequently held under the presidency of Plegmund, Archbishop of Canterbury, and seven bishops were shortly afterwards consecrated on one day to fill seven sees. The names of the bishops and their sees are given. One incidental allusion to the unruliness of the Cornish church throws light on the state of independence which it possessed before it became thoroughly subject to Anglo-Saxon rule³. Two later MS. copies of this document are in existence⁴, and its substance is repeated by William of Malmesbury⁵, who probably had the Leofric copy before him as he wrote. Its contents have been by common consent (as far as their details go) branded as unhistorical. The anachronism with which it commences is sufficient to discredit it, Pope Formosus having died in 896, five years before the accession of Edward, and nine years before his alleged letter to that king⁶.

This document is closely followed by another, also to be assigned to quite the latter part of the eleventh century, describing the transference of the see of Crediton, including both Devon and Cornwall, by Bishop Leofric and Edward the Confessor, with papal sanction, to Exeter, in A.D. 1050. The letter of Pope Leo IX to the king is given *in extenso*, and is followed by an account of the action taken in consequence; of the enthronization of Leofric at Exeter; of his generosity to the see, and of his death on Feb. 10, 1071-2⁷.

§ 43. On page 3 there is a long list of the relics, mostly given to the monastery of Exeter by Athelstan, at its foundation by that king A.D. 932. A similar, but by no means identical, list of these relics is written in an earlier and an Anglo-Saxon handwriting, at the commencement of an Evangelium once given by Leofric to the cathedral of Exeter, but now in the Bodleian Library [Auct. D. ii. 16 fol. 8 a]. The latter list has been published with a Latin translation by Dugdale [Monasticon, ii. 528]. There is also a later MS. list preserved in the Cathedral Library at Exeter [MS. 2861]. They were collected on the Continent for Athelstan by messengers sent abroad for

on the Early History of Dawlish in the Transactions of the Devonshire Association for the Advancement of Science, etc. 1881.

¹ Gallia Christiana, vii. 29.

² Universal Lexicon, Leipzig 1743, vol. xxxviii. p. 1548.

³ 'Non decretis apostolicis obditebant,' page 2.

⁴ Cott. MS. Cleop. E. 1. fol. 43 b; Regist. Priorat. Eccles. Cantuar. A. fol. 3 b.

⁵ Gest. Regum Angl. lib. ii. § 129; Eng. Hist. Soc. Edit. i. 203.

⁶ Stubbs, W., Registrum Sac. Anglie. p. 13, and Sir Thomas Duffus Hardy's note to the above chapter of Gest. Reg. Angl.

⁷ Printed in H. and S., i. 691-2. The charter of Edward the Confessor transferring the see is also printed there from MS. C. C. C. C. 59, no. 36. There is another early copy of Pope Leo's letter in *fine* MS. Bodl. 718.

that purpose. The list is an appalling one, both in its character and dimensions, and yet we are told that it forms only a third part of the relics possessed by that king.

The following names occur in the list which seem to be the names of obscure French saints, or of Celtic saints, connected chiefly with Brittany and Cornwall:—

Wymarus.	{ Confessor [= Wulmar] þun halgan abbode. Auct. D. ii. 16, fol. 13 a. = Vulmar, a French Abbot, near Boulogne; July 20.	End of 7th cent.
Witualus.	{ Confessor, (not identified).	
Witualoi.	{ Confessor, = Winwaloc, a British Saint, Abbot of Landeveneck in Brittany; March 3.	† 590.
Tulus.	{ Possibly the Cornish St. Tudy.	
Winardus.	{ Confessor, = Vinard, at Langres; Oct. 11.	8th cent.
Conocanus.	{ Confessor, = Bishop of Quimper in Brittany; Oct. 15.	6th cent.
Petrocus.	{ Confessor, = Petrock, Hermit at Padstow in Cornwall.	6th cent.
Wilframus.	{ Bishop, = Wulfram, Bishop of Sens; March 20.	† 741.
Wernocus.	{ Confessor, Perhaps = Gyernocus, a bishop near St. Michael's Mount; commemorated on Dec. 27. William of Worcester, Itinerary, p. 107.	
Quenocquanus.	{ Confessor. Probably the same as Conocanus. <i>vide supra</i> .	
Melanus.	{ Confessor (= St. Meen), a Briton, Abbot in Brittany, friend of St. Samson.	† c. 617.
Withenocus.	{ Confessor, = St. Withneye, a Saint of Padstow in Cornwall. A Saint of this name is mentioned in the Exeter MS. Registers of Bishop Bromwich (Sep. 28, 1415) and Bishop Stafford, i. fol. 213. Nov. 7. William of Worcester's Itinerary, Camb. 1778, p. 108.	
Macotus.	{ Confessor, = Machutus or Malo, Bishop in Brittany.	† c. 650.
Tuduusulus.	{ = Tugual, Abbot of Trequier or Lantriquet in Brittany. June 25.	† 564.
Uisigenocus.	{ Confessor, = Winoc or Winnoc. There were three Celtic Saints of this name. (1) An Abbot of Wormholt in Flanders, who, with his brother Judocon, is said to have been a Briton. (2) A British Bishop, coadjutor of St. Patrick in Ireland. (3) A British saint and pilgrim mentioned by St. Gregory of Tours. Hist. Franc. v. 22.	
Ermelanus.	{ Or Ermilanus, or Hermilanus, = St. Hermiland, Abbot of Hindres, near Nantes in France. May 25.	8th cent.
Mamilla.	{ Virgin. Her relics (ossa) were asserted by William of Malmesbury to be at Glastonbury. De Antig. Glast. Eccles., Hearne's edit. p. 31.	
Morcenna.	{ Virgin, of Morwenstow in Cornwall. July 6.	5th cent.
Satiuola (Sidwell).	{ Virgin. British Princess, martyred near the church of St. Sidwell, Exeter, Dec. 18.	† 740.
Brigida.	{ William of Worcester, Itiner. p. 91.	
	{ Virgin. Probably the Abbess of Kildare.	† 527.

The three following names seem to be those of royal English saints:—

Edunardus.	{ Martyr and King.	† 978.
Alfgiva.	{ Widow of Edmund, at Shaftesbury. A Saint so named is described in Auct. D. ii. 16, fol. 14 a, as 'þære halgan cristen ðinene. Seo wolde daghwamlice hire andettisse don, ær heo into cyrcan eode.'	† 948.
Sigeberga.	{ Virgin, = Sexburga, Queen and Abbess of Ely.	† 699.

§ 44. On page 59 a there is a letter from a certain lady named Adela, who is described as 'Dei famula' to a certain bishop, of whose name only the initial letter L is given. It contains a request for the bishop's prayers, and lays down directions as to prayer for the dead.

Adela, the fourth daughter of William the Conqueror and Maud, after the death of her husband, Stephen, Count of Blois, in 1102, entered the Benedictine monastery of Marsigny (Marcheniacum) in France, where she died in 1137. The decrees of two abbots of this monastery are referred to in the course of the letter, viz. Ricardus, abbot from 1090-1100, and Odolo, abbot 1100-1102. The letter must therefore have been written after 1102 and before 1137, and cannot have been addressed to Leofric, who died in 1072. It has been written on a blank space in a different handwriting from the rest of the volume.

§ 45. On page 59 there is a letter, attributed to Pope Pelagius II, 578-590, fixing the number of Proper Prefaces as nine, for use on the following occasions: Christmas, Lent, Easter,

Ascension, Pentecost, Holy Trinity, Holy Cross, Feasts of Apostles, for the dead. The letter has been printed by most of the mediæval ritualists¹, and has been accepted as genuine by Baronius², Binusius³, etc., but its spurious character has been pointed out by Cardinal Bona⁴, Merati⁵, Labbe and Cossart⁶, etc., and it is now generally believed to be the composition of some unknown person in the tenth or eleventh century.

§ 46. The tripartite character of this MS. has involved so lengthy an introduction, that many points of minor interest which present themselves for remark must be passed over in silence, and the editor must be content to provide others with a wealth of Liturgical material to which reference may be made, or from which information may be drawn, on many points connected with the ancient services of the Church of England.

But it may be permitted, in conclusion, to summarize a few points in the Ritual, Discipline, or form of Liturgy, as represented by the Leofric Missal, which are now obsolete in the Roman, and with one exception⁷, in the Anglican communion.

§ 47. A 'missa in pascha annotina' is inserted between Low Sunday (Die Octavas Paschæ) and the Second Sunday after Easter (Dom. 1 post Oct. Pasch.)⁸.

This 'Pascha annotinum,' kept on or near Low Sunday, denoted the solemn and public renewal of their baptismal vows on the part of those who had been baptized at Easter-tide in the preceding year⁹. From the rubric in the margin it seems to have been a fixed day which might fall in Lent. The rubric is written in the later hand, and shows that the ceremony had not become obsolete in the eleventh century in England¹⁰.

§ 48. An 'ordo agentibus publicam penitentiam' on Ash Wednesday page 73, and an 'ordo ad reconciliandum,' page 92, on Maundy Thursday, exhibit the ritual which accompanied the public exclusion from church of penitents on the first day of Lent, and their formal reconciliation on Thursday in Holy Week¹¹.

§ 49. The practice of communicating people as well as priest, in both kinds, is evidenced by the language which occurs in various collects, e. g.—

'Cuius cælesti mysterio pascimur et potamur'¹².

'Ipsi qui sumimus communionem huius sancti panis et calicis'¹³.

'Cuius carne dum pascimur roboramur, et sanguine dum potamur abluimur'¹⁴.

'Illius agni cibo satiemur et poculo'¹⁵.

'Refecti cibo potuque cælesti'¹⁶.

'Repleti alimonia cælesti et spiritali poculo, etc.'¹⁷.

The consecrated contents of the chalice were generally administered to the people through a metal reed or pipe. The silver pipe mentioned among the donations of Bishop Leofric was probably used for this purpose¹⁸.

¹ E. g. Honorii, Gemma Animæ, cap. cxx. edit. Hittorp. p. 1214.

² Tom. vii. anno 590, p. 966, Moguntinæ, A.D. 1601.

³ Concil. tom. iv. p. 479, edit. 1636.

⁴ Rerum Liturg. lib. ii. cap. x. § iii.

⁵ Commentar. in Rubricas, tom. i. pars i. tit. xii.

⁶ Concil. v. 931.

⁷ Communion in both kinds.

⁸ Page 105.

⁹ 'Romani annotinum Pascha, quasi anniversarium Pascha dicunt, quia antiquitus apud illos qui in priori Pascha baptizati erant, insequenti anno, eadem die, ad ecclesiam convenire, suæque regenerationis anniversarium diem cum oblationibus solemniter celebraverunt.' Microl. de Eccles. Observ. cap. lvi., where a different Epistle is assigned. Further information is given by Ducange *sup* *not*.

¹⁰ Pascha Annotina is entered in the Kalendar of X on April 8. There was a Missa in Pascha Annotina after Domin. in Albis in the ancient English Missal at Cologne. Biblioth. Eccles. iii. p. 174. See p. 308.

¹¹ The ceremonial is fully described by Dr. Rock, Church of our Fathers, vol. iii. part ii. pp. 67, 75. Its restoration is alluded to as a 'thing much to be wished' in the Communion Service in the Anglican Book of Common Prayer.

¹² Postcom. Vig. Nativ. Christi, p. 63.

¹³ Pref. Dom. v. post Epiph. p. 70.

¹⁴ Pref. Fer. iv. post Dom. i. Quadrages. p. 76.

¹⁵ Pref. Dom. xxiv. post Pent. p. 126.

¹⁶ Postcom. S. Iohannis Apost. p. 134 and on p. 137.

¹⁷ Postcom. Inventionis S. Crucis, p. 142.

¹⁸ Page xxi.

An exception to this general rule occurred on Good Friday, when all were bidden to receive the communion, under one kind only, from the consecrated Host which had been reserved from Maundy Thursday¹.

§ 50. Sick or dying people were communicated in both kinds, not separately, but conjointly, by intinction. The priest was ordered to dip the Host in wine, or water, and to administer it with a formula which implied the presence of both kinds². The permission to substitute water for wine is one of a class of objectionable directions sometimes found in mediæval Rituals³, of a date prior to the Council of Constance, which expressly ordered communion in one kind only⁴.

§ 51. The solemn rite of the episcopal benediction pronounced by the Anglo-Saxon bishop in the course of the Canon, immediately after the fraction of the Host, and before the kiss of peace. These Benedictions consisted of three variable clauses, having reference to the festival for which they were provided, and to each of which the people responded 'Amen,' and of two invariable clauses, which, as they are seldom written in full, are given here :—

'Quod ipse prestat dignetur cuius regnum et imperium sine fine permanet in secula seculorum. Amen.'

'Benedictio dei patris, et filii, et spiritus sancti, et pax domini sit semper vobiscum. Resp. Et cum spiritu tuo.'

They were in use on every Sunday and Greater Festival, and were either written in separate volumes, hence called Benedictionals, to be handed to the bishop when the proper time arrived⁵, or they were accumulated together at the commencement or close of the Sacramentary⁶, or they were dispersed, as here, throughout the volume, under the heads of the various Masses to which they belonged⁷.

This episcopal benediction occupied a similar position in the Gallican and Mozarabic Liturgies, and was perpetuated in England by the Sarum Use up to 1549⁸, and in various mediæval French Uses⁹. It never formed part of the Roman Liturgy except where it was borrowed from one of these sources. In the *Leofric Missal*, as in *Bod.*, Benedictions are wanting for the Sundays after Pentecost.

§ 52. Every greater festival, and almost every minor holy day and separate Missa, had its Proper Preface. There are several hundred Prefaces in the present volume; a number which has been reduced to ten in the present Roman, and to five in the present Anglican rite. These Prefaces are sometimes of great beauty, sometimes adorned with well-expressed antithesis, or with quaint conceits of thought, sometimes couched in language which perpetuates the memory of the life or character of a saint. In illustration of these remarks the reader is referred to the Prefaces for the Friday after the Third Sunday in Lent, embodying our Lord's interview with the woman at the well of Samaria (page 84); to that for the invention of the cross (page 141); for the common of virgin martyrs (page 174); for many departed ones (page 197); for St. Cuthbert's day (page 205).

¹ 'Corpus Domini, sine vino consecrato, quod altera die remansit.' Rubric on page 96.

² Page 241. The Rubric is a curious one, ordering the Eucharist to be administered thus to the sick man, daily for a week, and the choir of the church to sing to him daily Matins and Vespers during the same period. Mr. Maskell accidentally misquotes this Rubric in his *Monumenta Ritualia*, substituting 'sine' for 'sine', and edit. vol. i. p. 111. The accident saves him from the difficulty, if not the impossibility, of offering a satisfactory explanation of a most strange form of Eucharist. There is not a single instance of substitution of 'n' for 'u' or 'u' for 'n' in the text of the *Leofric Missal*, except in the case of a proper name on page 29, line 14. Intinction is involved in the

extant 'Ordines communicandi infirmum' of the Celtic Church. See Lit. and Rit. of the Celtic Church, pp. 164, 170, 173, 174.

³ Mabillon, *Mus. It. ii. lviii*; Le Brun, *Explication de la Messe*, i. 568.

⁴ A.D. 1415. 'Quod nullus presbyter sub poena excommunicationis communicet populum sub utraque specie panis et vini.' Massi, Concil. xlvii. 748.

⁵ Two Benedictionals of the Anglo-Saxon Church are in existence, that of St. Ethelwold, the property of the Duke of Devonshire, and that of Robert of Jumieges, MS. no. 27 in the Public Library at Rouen. The former was edited by Mr. John Gage in 1832.

⁶ As in *Bod.*

⁷ As in E.

⁸ S. p. 622.

⁹ De Molcon, *Voyages Liturg.* pp. 59, 76, etc.

There is much beauty also in the language of many of the Benedictions¹, and Collects², etc. An objectionable element is the presence of many and lengthy exorcisms, which have now been wisely removed in part from Roman, and entirely from Anglican offices. They include statements about the possession of inanimate things as well as animate beings by the devil (pp. 233, 235, 257); lengthy enumerations of the various parts of the body, and of the different diseases to which they are subject (pp. 234-5, 257); prayers for delivery from the attacks of monsters, and from the powers of necromancy³.

With this exception, the Leofric Missal is a repertory of ancient and beautiful prayers, applicable for every festival and in almost any emergency, which, it is hoped, may be borrowed for use, or at least may serve for models of composition, whenever, from time to time, devotions for special occasions are put forth by authority in the Church of England⁴.

The orthography of the MS. has been retained throughout, but in the Latin passages the punctuation has been modernized, and capital letters have been introduced after full stops, as well as retained in places where they occur in the MS.

In Anglo-Saxon passages the original punctuation and division of words have been retained. Letters in Italics are represented in the MS. by the sign of abbreviation or contraction. The modern (w) has been substituted for the Anglo-Saxon (þ).

Prepositions, pronouns, and conjunctions, which are frequently written in the MS. close to the following word, have been separated in print, except where a sort of compound word has been produced, as 'impresenti,' etc.

The æ and œ of the diphthongs, which have been printed throughout in combination (æ, œ), are separated in the Latin and combined in the Anglo-Saxon passages of the MS.

The imperfections of the MS. and errors of the scribe have been faithfully retained, as e.g. in the lowest line of p. 23, where the xii and vii are clerical errors for xvi and viii. On p. 46 the numbers within the concentric circles are faithful reproductions of the numbers as they exist in the MS. at present, not of the numbers as they should be, if correctly written or printed. It has not been thought worth while, as a general rule, to call attention to such irregularities in the text⁵.

¹ See the Benediction for a King, pp. 230-1.

² 'Da nobis eorum gloriam sempiternam et proficiendo celebrare, et celebrando proficere, Per.' Coll. for SS. Simon and Jude, p. 164, R. S. See the play on words in the Collect for St. Mellitus in V, p. 297.

³ 'Artes maleficorum, Chaldecorum, augurum et divinorum incantationes' (p. 257).

⁴ Among minor points of interest note the rule about Friday, which is to be observed as a fast, except between Easter and Pentecost, or on the occurrence of a Greater Festival, p. 53.

⁵ Throughout the Appendix, as well as in the case of the Leofric Missal, the proof-sheets have been compared not only with the Editor's transcript, but also with the original MSS.

ABBREVIATED TITLES OF PRINTED BOOKS AND MSS., ETC.

- A. = Leofric A, described in the Introduction, pp. xxiv-xxviii. The text of A has been printed in small pica type with double space between the lines.
- A.S. = Anglo-Saxon.
- B. = Leofric B, described in the Introduction, pp. xxxiii-liv. The text of B has been mainly printed in small pica type with less space between the lines.
- Bod. = Codex Bezae Cantabrigiae. See Introduction, p. xxxiii, no. 10.
- C. = Leofric C, described in the Introduction, p. lv-lxiii. The text of C has been printed in long primer type.
- E. = Codex S. Eligii. See Introduction, p. xxxiii, no. 3.
- Gel. = Gelasian Sacramentary, as published by Muratori, Lit. Rom. Vet. i. 484-791.
- Greg. = Gregorian.
- H. & S. = Haddan and Stubbs, Councils and Ecclesiastical Documents, relating to Great Britain and Ireland. Oxford, 1869.
- L. = Leonian Sacramentary, as published by Muratori, Lit. Rom. Vet. i. 388-483.
- Mart. = Martene de Antiqua Ecclesie Ritibus. Bassani, 1788.
- O. = Codex Othobonianus. See Introduction, p. xxxiii, no. 8.
- Pam. or Pamel. = Codex Coloniensis, edited by Pamelius. See Introduction, p. xxxiii, no. 1.
- R. = Missale Romanum. Mechliniae, MDCCCLXX.
- Reg. Suec. = Codex Regius Suecicus. See p. xxxiii, no. 4.
- S. = Missale Sarisburiense. Burntisland, 1861.
- Sacr. = Sacramentary or Sacramentarium.
- V. = Codex Vaticanus (11), of the Gregorian Sacramentary, as published by Muratori, Lit. Rom. Vet. ii. pp. 1-271. See Introduction, p. xxxiii, no. 4.
- Vol. = Biblia Sacra Vulgata: Editionis Sixti V iussu recognita atque edita.
- X. = Red Book of Derby. C.C.C.C. MS. 422. A Winchester Missal, c. A.D. 1061. See p. 271.
- Y. = C.C.C.C. MS. 270. A Canterbury Missal, written late in the eleventh century. See p. 294.
- Z. = Codex Gemmeticensis or Missal of Robert of Jumièges, early eleventh century. Now in the Public Library at Rouen; olim V 44 bis, nunc V. 6. See p. 273.
- † = obitus or obit.
- * Asterisks denote letters or words erased or otherwise illegible.
- [] Words or letters within square brackets are not in the original text.
- () Words or letters within round brackets have been added to the Text by a later hand. Round brackets in the Index denote a variety of reading.
- γ A small γ affixed to any Collect, etc., denotes that it occurs in the Codex Vaticanus of the Gregorian Sacramentary, as published by Muratori, Lit. Rom. Vet. ii. pp. 1-271.

TABLE OF ABBREVIATIONS

(Chiefly employed in the Appendix, Index, and Notes).

A. = Antiphona [ad Introitum] (in text of A).	Dom. = Dominica.	Ps. = Psalmus.
æ = æternus.	Ep. = Epistola.	q. = quæsumus.
Aensia. = Alleluia (in the text of C).	Ev. = Evangelium.	R. = Responsorium [graduale] (in text of A).
Al. = Alia.	Gr. = Graduale (in C).	s. = semperiternus.
All. = Alleluia.	I. or i. = Iherusa.	Scs. or s. = sanctus.
b. = beatus.	Lec. = Lectio.	Seq. = Sequentia.
Col. = Collecta.	m. = misericordia.	Tr. = Tractus.
Co. = Communio.	n. = noster.	U. or V. = { Vere or Vere (U always in A ;
D. = Dignum (in text of A, C).	o. = omnipotens.	V. = Versus.
d. = deus.	Oct. = Octava.	Vul. = Vulgate.
das. = dominus.	Of. = Offertorium.	Xtus. or x. = Christus.
	p. = pater.	

To which must be added the common abbreviations of the names of months and parts of months, and of numbers, and of certain titles, in the Kalendar and Tables of B, and in the headings in A and C.

ERRATA.

Page 24 col. line 26 for blocus read locus.	Page 278 col. ii. line 16 (after) insert Id. Dec. Nat. S. Lucie Virg.
" 33 " " 9 for XXII read XCII.	" 279 " i. " 51 for Pomonum read Pomorum.
" 253 " ii. " 20 for martium read martinum.	" " " " 53 for ussa read uasa.
" 275 " " 41 for gemmetenjum read gemmetesum.	" " ii. " 6 for defunctis read defuncti.
" 277 " " 11 for XII read XIII.	" 280 " i. " 25 for Grimbaldi read Grimbaldi.
" 278 " i. " 4 for VIII read VIII.	
" " ii. " 6 for XI read X.	

THE
LEOFRIC MISSAL.

MISSALE VETUS LEOFRICI.

Hunc missalem LEOFRICUS episcopus dat ecclesie sancti petri apostoli in exonia ad utilitatem successorum suorum. Si quis illum inde abstulerit, eterne subiaceat maledictioni. FIAT. FIAT. Confirma hoc, deus, quod operatus es in nobis.

Das boc leofric biseop gef *sawcto* petro 7 eallum his æftergengum into exancestre gode mid to þenienne. 7 gif hig ænig man ut abrede hæbbe he godes curs and wræððe ealra halgena¹.

Halwun hoc on execstre freode hægelflæde hire wifman þi hy bocte 7 tilde for hire sawuale crist 7 sðe peter 7 ialle cristes halga him wurðe wrað þe hi hæfre ge þywle. amen.

Her kyð on þisse bec ꝥ ælgyruu gode alysd e hig 7 dunna 7 heora ofspring: æt mangode to .xiii. mancson. 7 æignulf port gerefa and Godric gupa namon ꝥ toll on manlefe ge wittnisse: 7 on leowerdes healt 7 on leowines his broðor 7 on ælfrices maphappes. 7 on sweignis scyldwirtha. 7 hæbbe he godes curs: þe þis æfre un do æon ecnysse. Amen.

Her kyð on ðysse bec ꝥ godwine blaca bohte hine sylfne 7 his wif 7 his ofspring æt willélme hosethe mid .xv. acð. on edmæres gewittnisse *prestes* 7 on ælwes 7 on dunninges 7 on sames 7 on ælmaeres 7 on ealles þæs hundredes on cuic lande. 7 ælfric hasl nam þæt toll for þæs kynges hand 7 hæbbe he godes curs þe hit æfre un do. amen.

Her kyð on ðysse bec ꝥ edwy beorneges sunu lyde byne and his wif and his cyld on edwerdes dæge cynges æt hunewine hega suna ut of toppesham lande² akynstanes ge wittnisse *prestes* and a leofsuma ge wittnisse a wunforda 7 an ælfrices hwita 7 on wycinges bat swegenes 7 on sawines lufa sunu 7 on leofscis 7 on ælfaes

Her kyð on pissere bec ꝥ ediuu sæugeles laf bohte gladu æt colewine wyð healle punde to cepe 7 to tolle 7 ælward port ge refa nam ꝥ toll. 7 þæt to

was ge wittnis leowine leowordes broðor 7 Ælwi blaca 7 Ælwine se cyng 7 land byriht 7 Alca. 7 Sæwerd. 7 hæbbe he godes curs þe þis æfre un do on ecnisse. Amen¹.

Anno illo quo transacti sunt a nativitate domini nostri ihesu christi (anni) dccc. Misit formosus, pontifex apostolicus romanæ ecclesie, in terram anglorum ad regem eadwardum filium alfridi, motus cum magna iracundia ac deuotione, et mandauit ei cum suis omnibus maledictionem contra benedictionem quam beatus papa gregorius per sanctum uirum augustinum genti anglorum antea misit, nisi cum episcopis institisset destitutas parrochias episcoporum secundum antiquam traditionem que tradita est genti anglorum a sede sancti petri; nam per .vii. annos plene destituta est regio ieuuissorum (uel uest saxonum) ab omni episcopo. Quo facto congregauit eadwardus rex synodum senatorum gentis anglorum, in quo presidebat plegmundus archiepiscopus, regi recitans et disputans districta uerba apostolicę legationis, quam misit beatus papa formosus. Tunc sibi rex cum suis, et plegmundus archiepiscopus salubre consilium inueniunt, assentes sibi dominican sententiam, 'Messis quidem multa est, operarii uero pauci.' Singulis(que) tribus ieuuissorum (uel uest saxonum) singulos constituerunt episcopos, et singulis episcopia constituerunt. Et quod dudum duo habuerunt in quinque diuiserunt. Acto illo consilio cum honorificis muneribus plegmundus archiepiscopus romam rediit, apostolicum formosum cum magna humiliate placuit, regis decreta et seniorum regionis enuntiauit, quod et apostolico maxime placuit. Rediens ad patriam (in urbe) dorobernia .vii. episcopos .vii. ecclesiis in uno die ordinauit; Frythestanum ad ecclesiam uentaniensem; Æthelstanum ad ecclesiam coruiniensem; Wærstanum ad ecclesiam scirburnensem; Æthilhelmum ad ecclesiam fontaniensem; Eadulfum ad ecclesiam cridionensem. Insuper addiderunt illi tres uillas in cornubia quorum

¹ Introd. § 1.

² Introd. § 41.

nomina pollun³, celling⁴, landuithan⁵, ut inde singulis annis uisitarent gentem cornubiensem ad exprimentos eorum errores; Nam antea in quantum poterant ueritati resistebant, et non decretis apostolicis obœdiebant; Sed et aliis prouinciis constituit duos, australibus saxonibus uirum idoneum beorneth ordinauit, et mercionibus cœnuulfum ad ciuitatem quę dicitur dorcestæ; hoc hautem totum Sic papa apostolicus in synodis ecclēsie sancti petri conclusit, ut dampnaretur in perpetuum qui hoc salubre mutaret consiliū.

Anno uero⁶ dominicę incarnationis .mill. XLIII. loco .XI. post eduardum predictum, filiū scilicet alfridi regis, imperium totius anglorum regni suscepit eduardus, filiū athelreli regis, die dominico pasce id est .iii. nonas apries cum magno gaudio totius gentis anglicę, in uintonia ciuitate consecratus. Terio autem anno imperii sui, id est, anno .M.XVI. dominicę incarnationis, dedit episcopatum cridionensis ecclēsie atque cornubiensis prouincię capellano suo leofrico, uita moribusque modesto; Qui uir uenerabilis, accepto pontificatus honore, diocesim suam perlustrans populo sibi commissio uerbum dei studiose predicabat, clericos doctrina informabat, Ecclesias uero non paucas construebat, et cetera quę officii sui erant strenue administrabat; Cernens uero utramque prouinciā diocesis suę, id est deuoniam et cornubiā, piratarum barbarica infestatione sepius deuastari, cepit, diuina, ut credimus, inspiratione, diligenter meditari qualiter episcopalem cathedram cridionensis loci ad urbem exonicam transferre posset. Et quia sagaci animo prospexit, hoc absque romanę ecclēsie auctoritate fieri non posse, misso illuc idoneo legato, id est, landberto presbitero suo, ad sanctissimum papam leonem, humiliter postulauit, quatinus, directis paternitatis suę litteris, regem eduardum rogaret, ut de cridionensi uilla ad urbem exoniensem episcopalem sedem transmigrare concederet; ubi ad hostilitatis incursu liber, tutius ecclesiastica officia disponere posset.

Apostolicus uero pontifex, libenter rationabili eius petitioni annuens, huiusmodi literas regi eduardo direxit.

Leo episcopus, seruus seruorum dei, E[duardo] anglorum regi salutem karissimam cum benedictione apostolica. Si bene habes et bene uales, inde non modicas domino ihesu christo referimus gratias, Et hoc

optamus ut ita luculenter possideas regni gubernacula, ut in ęterna maneat tabernacula. Et quia adiuimus te circa dei ecclēsie et ecclēsiasticos uiros studiosum et religiosum esse, inde multum gaudemus, et hoc ammonemus atque benigne rogamus, ut ita in dei opere perseuerare studeas, quatinus regi regum deo placere ualeas, atque cum illo in cęlesti regno permanearis. Notum itaque est nostrę pietati qualiter leofricus episcopus sine ciuitate sedem pontificalem tenet, unde multum miramur, non de illo solo, sed et de omnibus illis episcopis qui talia agunt. Cum uero ad uos nostrum miserimus legatum, de aliis dicemus, nunc autem de nostro fratre iam dicto leofrico precipimus atque rogamus, ut propter domini et nostri amoris causam adiutorium prebeas, ut a cridionensi uilla ad ciuitatem exoniā sedem episcopalem possit mutare. Hęc et alia bona opera ita agere studeas, ut a christo domino ęternum regnum adquirere ualeas. VALE, KARISSIME, SEMPER IN DOMINO⁷.

His⁸ rex litteris cum magna deuotione assensum prebens, ilico dedit predicto episcopo monasterium sancte marie et sancti petri apostoli in ciuitate exonia, ut ibi episcopale solium constitueret. Et post aliquot menses illuc ueniens rex ipse gloriosus, per brachium dextrum episcopum ducens, et nobilissimā regina edgitha per sinistram, in cathedram pontificalem in prefato monasterio constituerunt, presentibus ducibus, multisque anglę proceribus.

Sicque uenerabilis uir leofricus anno dominicę incarnationis .mill. L. indict. iii. cum magna gloria inthronizatus, primus episcopus factus est exoniensis ecclēsie, iussuque regis canonicos ibi constituit. Et quia locus ille terris, libris, omnibusque ornamentis ecclesiasticis pene despoliatus erat; Nam ex .xxvi. terris quas rex religiosus æthelstanus illuc dedit uix una uiliissima remansit, et tres codices, feretrumque reliquiarum; presul ipse de suis propriis multo tempore congregationem paui, et cum maximo studio quantum potuit, locum illum restaurauit et emendauit, datusque illuc tribus proprietatis suę terris augmentauit⁹. Anno autem dominicę incarnationis .M.LXXI. episcopatus uero sui (anno) .xxvi. die .iiii. idus februaris, ex hac erum-nosa uita subtractus, sepultus est in cripta eiusdem ecclēsie, pro cuius animę requie, pie lector, non omittas orare¹⁰.

¹ There is another early copy of this letter at the end of Bodl. MS. 718, in which the bishop's name occurs as Leowricus.

² Here the handwriting is still further diminished in size, and compressed so as to finish the statement on fol. 3 b.

³ The grant is preserved in Bodl. MS. Auct. D. 11. 16. It is printed in Kemble's Cod. Diplom. No. 940.

⁴ Introd. § 42.

¹ Pawton, in the parish of St. Breock.

² Callington.

³ Lawhitton, near Lanneston.

⁴ Here the handwriting is further diminished in size, in order that the whole passage may be finished on fol. 3 b.

Legitimum ieiunium celebratur. Feria iii.¹

Reminiscere miserationum tuarum, domine. *Requiere retro.*

Oratio.

Omnipotens et misericors deus, apta nos tuę propitius uoluntati, quo sicut eius prętereuntes tramitem deuiamus, sic integro tenore dirigamur, ad illius semper ordinem recurrentes. Per.

Alia.

Vt nobis, domine, terrenarum frugum des ubertatem, fac mentes nostras celesti fertilitate fecundas. Per.

Secreta.

Sollemnibus ieiuniis expiandos suo nos, domine, mysterio congruentes hoc sacrum munus efficiat, quia tanto nobis salubrius aderit quanto id deuotius sumpserimus. Per.

Pręfatio.

Qui corporali ieiunio. *Requiere in xl.*

Postcommunio.

Quos ieiunia uotua castigant tua, domine, sacramenta uiuificent, ut terrenis affectibus mitigatis facilius celestia capiamus. Per.

Feria bi.¹

Fiat, domine, quesumus, gratia tua fructuosior nostrę deuotionis affectus; quia tunc nobis proderunt suscepta ieiunia, si tuę sint placita pietati. Per.²

Secreta.

Omnipotens sempiterna deus, qui non sacrificiorum ambitione placaris, sed studio pię deuotionis intendis, da familię tuę spiritum rectum et habere cor mundum, ut fides eorum hec dona tibi conciliet, et humilitas oblata commendet. Per.

Postcommunio.

Annuę, quesumus, omnipotens deus, ut sacramentorum tuorum gesta recolentes et temporali securitate releuamur, et erudiamur legalibus institutis. Per.

Sabbato in xii. lectionibus.¹

Oratio.

Presta³, domine, quesumus, nobis famulis tuis, talesque concede fieri tuę gratię largitate, ut bona tua fiducialiter impetremus, et sine difficultate sumamus. Per.

Alia.

Da nobis, domine, quesumus, regnum tuum iusti-

tiamque semper inquirere, ut quibus indigere nos prospicis clementer facias abundare. Per.

Alia.

Deus, qui nos de presentibus adiumentis esse uetuit sollicitos, tribue, quesumus, ut pie sectando quę tua sunt, uniuersa nobis salutaria condonentur. Per.

Alia.

Deus, qui nos misericordia tua preuenis non penitentes, da nobis affectum maiestatem tuam iugiter deprecandi, ut pietate perpetua supplicibus potiora defendas. Per.

Alia.

Deus, qui nos despicias corde contritos et afflictos miseris, populum tuum ieiunii ad te deuotione clamantem propitiatus exaudi, ut quos humiliauit aduersitas, attollat reparationis tuę prosperitas. Per.

Ad missam.

Deus, qui tribus pueris mitigasti flammam ignium, concede propitius ut nos famulos tuos non exurat flamma uiuorum. Per.²

Secreta.

Domine, deus noster, qui in his potius creaturis, quas ad fragilitatis nostrę presidium condidisti, tuo quoque nomini munera iussisti dicanda constitui, tribue, quesumus, ut et uitę nobis presentis auxilium, et eternitatis efficiant sacramentum. Per.²

Pręfatio.

Qui corporali ieiunio. *Requiere in capite ieiunii.*

Postcommunio.

Sumptum, domine, quesumus, uenerabile sacramentum et presentis uitę subsidio nos foueat et ęterne. Per.¹

Oratio post ymnym trium puerorum.

Deus, cuius adorandę potentia maiestatis flamma seuiens incendii sanctis tribus pueris in splendorem mutata est, animarum ęcclesię tuę similibus adesto remediis, ut de grauioribus mundi huius aduersitatibus propitiatione celesti populus tuus ereptus exulet.¹ Per.¹

[Reliquia].

Hęc³ sunt nomina sanctorum reliquiarum quę habenter in exoniensi monasterio sanctę marię et sancti PETRI apostoli, quarum maximam partem gloriosissimus et uictoriosissimus rex Athelstanus, eiusdem scilicet loci primus constructor, illuc dedit.

De ligno domini.

¹ Gel. pp. 603-4.

² A later hand has written on the margin: *or*/ Presta, domine, quesumus, famulis tuis tales nos fieri tuę gratię largitate ut b.

³ Gel. p. 605. ¹ The rest of fol. 5 b is blank. ² Intro. § 43.

Reliquiæ.

De sepulchro domini.
 De uestimento domini.
 De presepe domini.
 De iordane ubi dominus fuit baptizatus.
 De mucrone et de lancea unde latus domini fuit apertum.
 De monte excelso ubi dominus icinavit.
 De mensa christi in qua ipsemet cenabat.
 De candela quam angelus domini in sepulchro christi irradiavit.
 Item de presepio et de sepulchro domini.
 De uestimento Sanctę marie matris domini, (et de capillis eius).
 De uelamine eiusdem dei genitricis.
 De corpore sancti iohannis baptiste.
 De reliquiis sanctorum innocentium.
 De rubo de quo locutus est dominus moysi.
 De monte oliueti unde dominus ascendit in celum.
 De altari quod ipse dominus benedixit.
 De loco ubi fuit dominus incarnatus.
 De (reliquiis et de) uestimento sancti iohannis baptiste.
 De barba Sancti petri apostoli.
 De capillis eiusdem apostoli.
 Item de uestimento Sancti petri apostoli.
 De collo sancti pauli apostoli et de ueste eius.
 De manna sancti iohannis euangeliste.
 Item De uestimento eiusdem apostoli.
 De baculo Sancti andree apostoli.
 De capite Sancti bartholomei apostoli.
 De Reliquiis sancti iacobi apostoli.

Martyres.

De sanguine Sancti stephani protomartyris et de reliquiis eius.
 Item De capite Sancti stephani martyris.
 De lapide Sancti stephani.
 De sancto uinculo martyris.
 De Sancto uitale martyre.
 De carbone Sancti laurentii martyris (et de reliquiis eius).
 De Sancto sebastiano martyre.
 De Reliquiis Tiburtii et ualeriani martyrum.
 De ossibus Sancti laurentii.
 (Reliquiæ Sancti quirini martyris.)
 Reliquiæ Sancti sebastiani martyris.
 Reliquiæ Sancti crisanti et darii martyrum.
 Reliquiæ Sancti urbani papę martyris.
 Reliquiæ Sancti uitalis martyris.
 Ossa Sancti candidi martyris.
 De capite et Reliquiis Sancti georgii martyris.
 Reliquiæ Sancti apollonaris episcopi et martyris.
 Reliquiæ Sancti quintini martyris.

Reliquiæ.

Reliquiæ Sancti cornelii martyris.
 Reliquiæ Sancti marcelli papę.
 Reliquiæ Sancti petri martyris.
 De capite Sancti ciriaci martyris.
 Reliquiæ Sancti mauricii.
 Reliquiæ Sancti iuliani martyris.
 Reliquiæ Sancti luciani martyris, id est, de corpore eius.
 Reliquiæ Sancti geruasii martyris.
 De capite Sancti christofori martyris.
 De corpore Sancti cononi martyris.
 Ossa Sancti anastasi.
 Reliquiæ Sancti uiti martyris.
 Reliquiæ Sancti nicasii martyris.
 De corpore et de brachio Sancti iuenalis.
 Reliquiæ Sancti tiburtii martyris.
 De sanguine Sancti uisiani.
 Reliquiæ eresii martyris.
 Reliquiæ ciriaci martyris.
 De reliquiis Sanctorum martyrum qui fuerunt in hierusalem martyrizati.
 Ossa cesarii martyris (et de ueste eius).

Confessores.

Reliquiæ Sancti martini confessoris.
 De uirga et de dente Sancti basilii.
 De corpore Sancti euertii episcopi.
 Reliquiæ Sancti medardi episcopi.
 Reliquiæ Sancti audoeni episcopi.
 Ossa Sancti benigni martyris¹.
 Reliquiæ Sancti iusti et Sancti ladii.
 De Sancto eduardo martyre.
 Reliquiæ desiderii martyris.
 Reliquiæ Sancti pancratii martyris.
 Reliquiæ Sancti felici papę.
 (De sancto gordiano martyre.)
 (De reliquiis Sancti oflami consobrini petri apostoli.)
 (Reliquiæ Sancti Augustini.)
 (Reliquiæ Sancti Germani autisiodorensis episcopi.)
 Reliquiæ Sancti petri diaconi.
 Reliquiæ Sancti maurilii.
 Reliquiæ Sancti W[il]l[el]mi confessoris.
 Reliquiæ Wtuali[?] confessoris.
 Reliquiæ crispini confessoris.
 Reliquiæ Sancti siluestri confessoris.
 Reliquiæ Sancti galli episcopi.
 De (reliquiis et) cilicio Sancti Remigii.
 Reliquiæ Sancti lupi episcopi.
 De capillis Sancti (T)uti².

¹ A small 'm' on the margin calls attention to the fact that the next few martyrs are misplaced.

² The first four letters of this word have been erased, and a 'T' substituted by a later hand.

Reliquiæ Sancti odonis episcopi.
 Reliquiæ Winualoi confessoris.
 Reliquiæ Sancti Winardi confessoris.
 De brachio Sancti dioneti episcopi.
 De brachio Sancti ipotemii confessoris.
 Brachium Sancti uennali confessoris.
 (De planeta et tunica et crismali sancti remigii¹).
 (Reliquiæ sancti liudgeri episcopi¹).
 De capite et de brachio Sancti cononani confessoris.
 Reliquiæ Designati.
 De ossibus (et capillis) et de uestimentis sancti petri confessoris.
 Costa Sancti auiti confessoris.
 Reliquiæ sancti remigii.
 De corpore Sancti aniani episcopi.
 De corpore Sancti maximini confessoris.
 De monumento Sancti W[il]frami episcopi.
 (De sancto Wernoco confessore.)
 Reliquiæ Sancti quonoquani confessoris.
 Ossa Sancti melani[i] confessoris.
 De corpore Sancti Withenoci confessoris.
 De corpore Sancti macoti confessoris.
 Reliquiæ Sancti Tuduuuali.
 De digito Sancti hieronimi.
 Reliquiæ Sancti gregorii.
 Reliquiæ Sancti ualeriani.
 Reliquiæ Sancti uigenoci confessoris.
 De sepulchro Sancti Simeonis.
 De laipide Sancti siluini, quem portauit romam tribus uicibus.

De capite Sancti nicolai episcopi.
 Item Reliquiæ Sancti audoeni.
 De capite Sancti benedicti abbatis.
 De uestimento Sancti saluini.
 Reliquiæ Sancti ermelani.
 (Reliquiæ crispini et crispiniani.)

Virgines.

(De sancta elisabeth.)
 De digito Sanctæ mariæ magdalene.
 De sancta cecilia.
 De sancta Agatha uirgine.
 De sancta agnete.
 Reliquiæ Sanctæ praxedis, et Sanctæ Eugeniæ, et felicle.

Costa Sanctæ feliculæ uirginis.
 De capite Sanctæ margarete uirginis.
 De sancta lucia.
 Item De sancta eugenia et de sancta felicle.
 Ossa Sanctæ mamillæ uirginis.
 Reliquiæ Sanctæ Genouefæ uirginis.

¹ Written on the margin.

Ossa sancte balthildis et Sanctæ genouefæ.
 Reliquiæ Sanctæ leonille.
 Reliquiæ Sanctæ morennæ uirginis.
 De Sancta algiua.
 Reliquiæ Sanctæ sigeburgæ uirginis.
 De uelamine Sanctæ Agalhæ uirginis (et dentes eius.)
 Reliquiæ sancte ceciliæ et sancte algiuæ¹.
 (Maxilla Sanctæ Brigide uirginis.)

His exceptis, plurimæ alie ibi habentur sanctorum reliquæ quarum, quia non inuenimus nomina scripta, quæ sint ignoramus².

Deus, cuius claritatis fulgore beatus michael archangelus precellit agminibus angelorum, presta, quesumus, ut sicut ille dono tuo principatum meruit possidere celestem, ita nos eius precibus uiam optineamus eternam. Per.

Missæ de sancto michaeli.

Deus, qui beatum michael archangelum electionis tuæ populis constituisti principem, presta, quesumus, ut quem nobis dedisti salua ducem, contra aduersa omnia tribus defensorum. Per.

Secreta.

Munus nostrum, quesumus, domine, dignantur assumere, quod meritis et intercessionem archangeli tui michaelis sit tibi acceptabile, et nobis propitiabile. Per.

Postcommunio.

Beati archangeli tui michaelis, ut omnium angelorum tribue nos, domine, orationibus foueri, ut quorum memoriam predicamus in terris, eorum sanctis precibus adiuuemur in celis. Per.

Propitiare³ misericors deus, supplicationibus nostris, et familiam tuam perigili protectione custodi, ut qui unigenitum tuum in carne nostri corporis modo natum confitemur, intercessionibus beatorum apostolorum petri et pauli, omniumque eiusdem diuine humaneque christi natiuitatis ministrorum ministrarumque meritis nulla possimus diaboli * * * sociorumque eius * a te co * sed sancti spiritus gratia illuminati contra uitiorum temptationes pugnare(?) ualeamus illesi. Per eundem dominum.

[Manumissiones].

* freode huna æt oemund tunc on mides sumeres messe euen for þon * 7 for þa * * on feower wegas on brunes gewinnesse messe preostes 7 an ealra þæra preosta.

¹ This line has been erased, and the next line written over it by a later hand. ² The next page, fol. 7 a, is a blank page.³ The whole of this page, fol. 8 a. Propitiare—7 on * prester, is very much worn and nearly illegible.

†Birhtric freode broda æt curi tune on sum * * ofer
pentecostenes messe ðaig on * þ * *
preosta * * ealra þara hyred
preosta 7 on * preostes.

†Þys sint þara manna naman ðe man freode for
ordgar æt bradan stane ða he læg on adle. † þ ys cysnif
fram liwtune 7 godcild of lamburnan 7 leofric of
swuran tune dola wines sunu 7 eadseige of cyric forða
7 ælgyf of bōc lande 7 smala of ocmund tune 7 wif-
man of brada stane 7 byrhtfled of uref meū tune 7
ælfled of clymes tune on wynstanes ge wytnysse mæsse
preostes 7 on wulfies æt lamburnan 7 on ealra þara
hired preosta 7 ælgyf of swuran tune 7 þær his to
ge wytnysse cysnif preost 7 goda preost 7 ælfric preost
ðe þis ge wryt wrat þis was æt borslea ge don for
ordgar

† Eadgyfu gefreode ælgyðe birhsies dohtar hlaf bryt-
tan æt borslea on feower wegās on wynstanes gewit-
nisse mæsse preostes 7 on goda preostes 7 on cynstanes
goda suna 7 on afan birhtric gefreode ælfan æt curri-
tune on brunes gewitnisse mæsse preostes 7 on wyn-
stanes preostes 7 and on ealra þara hyred preosta.

† Eadgyfu gefreode leofrune æt curri tune for ordgar
on brunes gewitnisse messe preostes 7 on ealra þara
hyred preosta.

† Byrhtic ge freode ribrost 7 hwite on middes win-
tres mæsse ðæg æt tiwarhel on prudes ge wytnysse
mæsse preost.

† Eadgyfu gefreode wulfric on feower wegās þrim
ucan ær middan sumera on gewitnisse byrhtstanes
mæsse preostes 7 on eynstanes 7 on clericas þe þis
gewrat.

† Eadgyfu ge freode wulfwunne on middes sumeres
mæsse ðæg on wulfnoþes ge wytnysse mæsse preostes
7 on ealra þara hired preosta.

† Eadgyfu gefreode æpelgyfe wuncildes wif on feower
wegās on middes sumeres mæsse æfen æt bræg
on brunes ge wittnisse mæsse preostes 7 on wulfnoþes
mæsse preostes 7 on ealra þara hyred preosta¹.

[Benedictio tintinnabuli].

Omnipotens dominator christe, qui secundum ad-
sumptionem carnis dormiens in nauī, dum aborta
tempestas maria conturbasset, te protinus excitato
inperante dissoluit, tu necessitatibus populi tui be-
nignus succurre, tu hoc tintinnabulum sancti spiritus
rore perfunde, sonitum illius semper fugiat inimicus.
inuitetur ad fidem populus christianus, hostilis terreatur
exercitus, confortetur in domino per eum populus

¹ Introd. § 41.

euocatus, atque, sicut super dauidicam citharam de-
lectatus, desuper descendat spiritus sanctus, ut samuel
crinigerum agnum maciantem in holocaustum tuum,
rex eterni imperii, fragor aurarum turbam repellit ad-
uersantem, ita dum huius uasculi sonitum transit per
nubila, ecclesie conuentum manus seruet angelica
fruges credentium mentes et corpora saluet petitio
sempiterna. Per¹.

Nomina uivorum.

Uthbertus, Bernoz ancilla sua, Becco, Eluric.

Nomina mortuorum.

Madalbertus episcopus, Odolgarius episcopus, Petrus,
presbiter, Leotrid[us?] presbiter, Eleusus presbiter,
Odolbrannus presbiter, Gontran(?), Centulfus, Aldo,
Robertus, Elena, Utberga, Ermengardis, Ildeardis,
Mu² (?)².

Incipiunt benedictiones ad lectorem.

De natalē domini.

Deus, dei filius, qui hodierna die de uirgine
nasci dignatus est, misereatur nostri. Amen.

Deus uerus et homo uerus, natus ex uirgine,
nos benedicat. Amen.

Rex regum, hodie natus, nos custodire dig-
netur. Amen.

Regnans cum patre, natus ex matre christus,
nos benedicat. Amen.

Saluator mundi, natus ex uirgine, nos saluare
dignetur. Amen.

Redemptor humani generis, hodie natus, con-
seruet nos dominus. Amen.

Auctor uitæ, natus ex uirgine, misereatur
nobis dominus. Amen.

Deus pacis et dilectionis, hodie natus, sit cum
omnibus nobis. Amen.

Ipsē nos benedicat in terris, qui hodie nasci
dignatus est ex utero uirginis. Amen.

De asphyphania.

Deus, dei filius, qui hodierna die mundo ap-
parere dignatus est, misereatur nostri. Amen.

De resurrectione.

Deus, dei filius, ab æterna morte nos resus-
citare dignetur. Amen.

Saluator mundi, pro nobis passus, et a morte
resurgens, nos saluare dignetur. Amen.

¹ Surt. Soc. xxvii. 119; Maskell, Mon. Rit. and Ed. i. 188.

² Introd. §. 41.

Deus, dei filius, qui hodie a mortuis resurgere dignatus est, misereatur nostri. Amen.

De ascensione.

Deus, dei filius, qui hodierna die cælos ascendit, misereatur nostri nunc et in secula. Amen.

De pentecostæ.

Deus, dei filius, qui hodierna die discipulis suis sanctum misit spiritum, nostra inlustrare dignetur corda. Amen.

De aduentu domini.

Deus, dei filius, quem uenturum colimus, det nobis ueniam nostrorum delictorum. Amen.

Cotidianis diebus.

Ab omni malo defendat nos dominus. Amen.
A cunctis malis imminetibus liberet nos dominus. Amen.

A morte secunda eripiat nos dominus. Amen.
Diuina maiestas nos tueatur. Amen.

Deus, dei filius, nos benedicere dignetur. Amen.
Diuina gratia nos benedicat. Amen.

De sede sancta sua aspiciat nos dominus. Amen.

Benedictionibus suis repleat nos dominus. Amen.

Creator omnium nos benedicat. Amen.
Custos omnium custodiat nos christus. Amen.

Ipse nos benedicat qui nos creauit. Amen.
Protegat seruos suos omnipotens dominus. Amen.

Spiritus sanctus nostra inlustrare dignetur corda.

Spiritus sanctus aperiat nobis sensum cordis. Amen.

Trinitas sancta nos benedicat.

Saluet et benedicat nos omnipotens dominus. Amen.

In suo sancto seruitio confortet nos dominus.

In sancta religione conseruet nos dominus. Amen.

Deus misereatur nostri, et benedicat nobis. Amen.

Commendationes post nocturnos.

Intercedente pro nobis sancta dei genitrice maria, auxilietur nobis omnipotens dominus. Amen.

Per intercessionem sanctæ dei genetricis mariæ in suo sancto seruitio confortet nos dominus. Amen.

Rex regum, et dominus dominantium, da pacem in diebus nostris, omnipotens dominus. Amen.

Deus omnipotens, sancta trinitas, misereatur nostri, quæ uiuit in secula seculorum. Amen.

De apostolorum.

Intercedentibus pro nobis christi apostolorum meritis, succurrat nobis omnipotens dominus.

De martiribus.

Intercedentibus pro nobis christi martyrum meritis, misereatur nostri omnipotens dominus.

De confessoribus.

Intercedentibus pro nobis christi confessorum meritis, exaudiat nos omnipotens dominus.

De omnibus sanctis.

Omnium sanctorum suorum meritis eruat nos dominus a malis. Amen.

Cunctis pro nobis intercedentibus sanctis saluator mundi misereatur nostri. Amen.

Sanctis intercedentibus, christe, tuorum electis, succurre nobis, omnipotens domine. Amen.

Benedictio ante cibum.

Deus, qui nos ad delicias spiritalis semper inuitas, da benedictionem super dona tua, ut ea quæ in tuo nomine sunt edenda sanctificata percipere mereamur. Per.

Alia.

Benedic, domine, dona tua, quæ de tua largitate sumus sumpturi. Per.

Alia.

Protege nos, domine deus noster, et fragilitati nostræ necessariam prebe substantiam. Per.

Alia.

Refice nos, domine, donis tuis, et opulentia tue largitate sustenta. Per.

Alia.

Tua nos, domine, dona reficiant, et tua gratia consoletur. Per.

Ad cybum benedicendum.

In nomine sanctæ et unicę trinitatis, quod nobis est allatum creator omnium bonorum deus benedicat.

Seruis suis adposita a domino sint benedicta.
Creaturam suam christus filius dei benedicat.
Quod nobis est appositum dei filius benedicat.

Ad potum benedicendum.

Qui mutauit aquam in uina falerna nunc quoque nostra benedicat pocula. Amen.

Omnipotens deus nostra benedicere dignetur pocula. Amen.

Nos deus et nostra benedicat pocula christus.

Dis synt þa men þe synt anburge betwinon eadgyfe
abbedysse 7 leofrice abbode æt þam lande : æt stocune
wulfsige edwig · 7 cytel · 7 denisc · 7 godwine · 7
hunwine · 7 sweta · 7 edwig boga · 7 brun preost · ꝥ
se abbod · hit hebbe his dæg 7 æfter his dæg in to
mynstre¹.

Deus, qui iuste corrigis et clementer ignoscis, et non uis inuenire quod damnes sed potius quod corones, qui etiam peccantium non mortem sed uitam magis desideras, me miserum fragilemque peccatorem sordibus delictorum plenum a tua pietate non repellas, neque respicias ad peccata, et scelera, et immunditias, turpesque cogitationes meas, quibus tuę misericordię dulcedinem merito mihi in multitudinem conuerti peccatorum, sed ad inmensas misericordias tuas quibus gratuito subuenire consuesti; precorque humiliter ut immemor sis peccatorum meorum, et memor misericordiarum tuarum, uota precesque meas clementer suscipias, ubique placita mihi postulare concedas, collegioque sanctorum tuorum qui in hoc ministerio tibi placuerunt me ascisci digneris, atque per eorum exempla facias tibi semper placere, et ad te cum fideli grege tuo peruenire. Per².

Domine ihesu christe, propitius esto mihi peccatori, qui misericordia tua primus indigo, et pro consecratis nostris exorare presumo, quia tu es immortalis, et sine peccato solus, domine deus noster. Tu es benedictus qui benedixisti omnia. Tu es sanctus qui sanctificas omnia. Indulge nobis indignis famulis tuis, quia peccatores sumus et indigni qui presumimus ad sanctum altare tuum inuocare te; quia peccauimus coram te, et coram angelis tuis; sed tribue nobis

indulgentiam delictorum, et confirma sanctam ecclesiam tuam in fide orthodoxa, et doce nos facere uoluntate[m] tuam omnibus diebus nostris. Per.

Beate semper uirginis marie, beatorumque apostolorum ac martyrum, et confessorum, uirginum, et omnium electorum tuorum, et quorum hodie natalicia per uniuersum mundum celebrantur intercessionibus, quesumus, domine, gratia tua nos protege, et famulis ac famulabus tuis, qui in nostris se commendauerunt orationibus, et suas nobis elemosinas donauerunt, necnon et qui nobis de propriis peccatis et criminibus coram tua maiestate confessi fuerunt, seu omnibus benefactoribus nostris, et omnibus inimicis, necnon in tribulatione positis, et consanguineis, cunctisque³.

Oremus, fratres karissimi, domini misericordiam pro fratribus ac sororibus nostris ab oriente usque ad occidentem, ut et illi orent pro nobis unusquisque in diuersis locis. Per christum dominum nostrum.

Oremus etiam pro unitate ecclesiarum, pro infirmis, pro debilibus, pro captiuis, pro penitentibus, pro laborantibus, pro elemosinas facientibus, pro defunctorum spiritibus, et pro his qui non communicant, ut det illis dominus dignam agere penitentiam. Per christum dominum nostrum.

Oremus etiam domini misericordiam pro spiritibus carorum nostrorum pauperum illi. ut eis dominus placidum refrigerium tribuere dignetur, et in locum quietis ac refrigerii sanctorum suorum intercessione eos transferat. Per ihesum christum dominum nostrum.

Offerimus tibi, domine ihesu christe, hanc orationem ab ortu solis usque ad occidentem a dexteram usque ad sinistram, in honorem et gloriam diuinitatis christi et humanitatis; in honorem et gloriam omnium graduum caelestium, michaelem, gabrielem archangelum; in honorem et gloriam patriarcharum, prophetarum, apostolorum, ac martyrum; pro omnibus uirginibus, fidelibus penitentibus; pro omnibus matrimoniis; pro bonis non ualde; pro malis non ualde; pro omnibus merentibus orationem et deprecationem nostram. Per eundem.

Benedictio pro rege.

Benedic, domine, hunc clementissimum regem cum uniuerso populo, sicut benedixisti abraham in milia, isaac in uictoria, iacob in pascua. Amen.

¹ Introd. § 41.

² This and the following prayer occur in the 'Missa a Flacio Illyrico edita,' published by Martene. Lib. I. cap. iv, art. xii, ordo iv. Edit. A.D. 1700. pp. 491, 2.

³ Fol. 12 b. ends abruptly here.

Da ei derore celi benedictionem, et depingue, domine, terrę ubertatem; da ei de inimicis triumphum; de lumbis eius sobolem regnatum. Amen.

Sit in regno illius indeficiens amor in populo; sit pax pergrinis in regno; sit aduenientibus uictoria in transitu. Amen.

Vt ille transiens in seculo, uictoriam inueniat in cęlo, et cum patre clementissimo sine fine mereatur regnare in throno. Amen.

Quod ipse, et cetera.

Benedictio super regem in tempore signi.

Benedicat tibi dominus custodiensque te, sicut te uoluit super populum suum constituere regem, ita et in presenti seculo felicem et aternę felicitatis tribuat esse consortem. Amen.

Clerum ac populum suum quem sua uoluit opulatione et tua sanctione congregari, sua dispensatione et tua administratione per diuturna tempora faciat feliciter gubernari. Amen.

Quatenus diuinis moniis parentes, aduersitalibus omnibus carentes, bonis omnibus exuberantes, tuo ministerio fideli amore obsequentes, et in presenti seculo pacis tranquillitate fruuntur, et tecum aeternorum ciuium consortio potiri mereantur. Amen.

Quod ipse prestare dignetur, cuius regnum, et reliqua.

Suscipe, sancta trinitas, hanc oblationem quam tibi offero in memoriam incarnationis, natiuitatis, passionis, resurrectionis, ascensionis domini nostri ihesu christi, et in honore omnium sanctorum tuorum, qui tibi placuerunt ab initio mundi, et eorum quorum hodie festiuitas celebratur, et quorum hic nomina et reliquię habentur, ut illis proficiat ad honorem, nobis autem ad salutem, ut illi omnes pro nobis intercedere dignentur in cęlis, quorum memoriam facimus in terris¹.

Suscipe, sancta trinitas, hanc oblationem quam tibi offerimus pro rege nostro et sua uenerabili prole, et statu regni nostri, ac pro omni populo christiano et pro his qui nostri memoriam in suis continuis orationibus habent, ut hic ueniam recipiant peccatorum, et in futuro premia consequi mereantur aeterna².

Suscipe, sancta trinitas, hanc oblationem quam tibi offero pro me peccatori miserrimo omnium hominum; pro meis peccatis innumerabilibus, quibus peccavi coram te, in dictis, in factis, in cogita-

tionibus, ut preterita mihi dimittas, et de futuris me custodias; pro sanitate corporis et animę meę; pro gratiarum actione de tuis bonis quibus cotidie utor. Quid retribuam domino pro omnibus quę retribuit mihi? Calicem salutaris accipiam et nomen domini inuocabo. Laudans inuocabo dominum, et ab inimicis meis saluus ero¹.

Suscipe, sancta trinitas, hanc oblationem quam tibi offero pro animabus famulorum, famularumque tuarum .i. ut requiem aeternam dones eis inter sanctos et electos tuos, ut in illorum consortio uita perfruantur aeterna.

Ignosce, domine, quod dum rogare compellor dum per immunda labia nomen sanctum tuum assumo, et inmundorum actuum secreta confiteor; non habeo apud te uerba sine crimine; tu enim conscientię meę uulnera, tu cogitationum mearum occulta nosti, et inmunditias meas tu solus agnoscis, miserere mihi, domine, miserere mihi, ignosce mysterii tui tractanti, nec indignum misericordię tuę iudices quem pro aliis rogare permittis, et in quo testimonium boni operis officium saltem dis dispensationis redere non recuses, saluator mundi, qui cum patre, et spiritu sancto uiuis et regnas deus. Per².

Benedictio super unum hominem.

Benedicat te deus cęli, adiuuet te christus filius dei. Amen.

Corpus tuum in seruitio suo custodire, et dignetur conseruare. Amen.

Mentem tuam illuminet, sensum tuum custodiat, gratiam suam ad profectum animę tuę in te augeat. Amen.

Ab omni malo te liberet et dextera sua te defendat. Amen.

Deus qui sanctis suis semper adiuuat ipse te adiuuare et conseruare dignetur per omnia secula seculorum. Amen. Ille uos.

Benedictio pro iter agentibus.

Exaudi, domine, preces nostras, et iter famuli tui .i. propitius comitare, atque misericordiam tuam sicut ubique es, ita ubique ei largire. Amen.

Quatenus a cunctis aduersitatibus defensos, gratiarum tibi referens actionem tua opulatione sit securus. Amen.

¹ Bod. fol. 206 b.

² It.

¹ Bod. fol. 206 b.

² Bodl. Canonici, MS. 319. fol. 25 b.

Angelum pacis, omnipotens deus, mittere digneris qui in viam rectam comitetur famulum tuum. Amen.

Et cum omni fiducia ac sine ullo impedimento ad desideratum locum perducat, et exinde ad pristinum locum deducat. Amen.

Quod ipse prestare dignetur. *Ut supra.*

Item alia.

Purificet omnipotens deus tui cordis archana, et benedictionis suae tibi tribuat incrementa. Amen.

Ab omnibus vitis presentis periculis exuaris, et uirtutum spiritualium ornamentis induaris. Amen.

Quo illius adiutorio fultus sis ei seruias in terris ut ei coniungi ualeas in caelis. Amen.

Quod ipse prestare dignetur.

Veni, sanctificator omnipotens aeternae deus, benedic sacrificium preparatum tibi; in nomine dei patris, et filii, et spiritus sancti, sit adunatum et benedictum atque sanctificatum hoc sacrificium laudis.

Accipe, sancte pater, hostiam immaculatam, quam tibi deo meo uiuo et uero ego indignus tuus famulus et sacerdos pro aeternae salutis animarum nostrarum suppliciter offero.

Memento, domine, famulorum famularumque tuarum, et omnium in te credentium amicorum carorum propinquorum meorum, et qui me habent in suis orationibus et quibus orationem meam promisi, tu deus omnipotens, illis miserere quorum tu nosti nomina singulorum, et omnium circumstantium quorum tibi fides. *Ut supra.*

Memento etiam, domine, et eorum nomina sanctorum tuorum apostolorum ac martyrum, omniumque sanctorum qui meruerunt pro nomine gloriae tuae coronari, ut in ¹

Missae ad pluviam postulandam.

Antiphona.

Sitientes uenite ad aquas, dicit dominus, et qui non habetis pretium uenite, et edite (bibite) cum letitia.

Psalmus. Adtendite, populus meus.

Terram tuam, domine, quam uidemus nostris iniquitatibus tabescentem celestibus aquis infunde, atque in(r)riga beneficiis gratiae sempiternae. Per dominum.

Deus, in quo uiuimus, mouemur, et sumus, pluviam nobis tribue congruentem, ut presentibus subsidiis sufficienter adiuti, sempiterna fiducialius appetamus. Per dominum. ²

² Fol. 16 b. ends abruptly here.

In temptatione.

Lectio ieremie prophetae¹.

In diebus illis factum est uerbum domini ad hieremiam de sermonibus siccitatis. Luxit iudea, et portus eius corruerunt et obscuratae sunt in terra². Defecerunt oculi eorum, quia non erat herba. Si iniquitates nostrae responderunt³ nobis, domine, fac propter nomen tuum, quoniam multae sunt auersiones nostrae. Tibi peccauimus, expectatio israel, saluator eius in tempore tribulationis.

Graduale. Protector noster, aspice, deus, et respice super seruos tuos.

V. Domine deus uirtutum, exaudi preces seruorum tuorum.

In illo tempore dixit ihesus turbis phariseorum et saduceorum⁴. Cum uideritis nubem orientem ab occasu, statim dicitis, nimbus uenit; et ita fit; et cum austrum flantem dicitis; quia aestus erit; et fit. Hypocrite, faciem celi et terre nostis probare, hoc autem tempus quomodo non probatis⁵? Generatio mala et adultera signum querit, et signum non dabitur ei nisi signum ionae prophetae.

Offertorium. Sperent in te omnes qui nouerunt nomen tuum, domine, quoniam non derelinquis querentes te. Psallite domino qui habitat in sion, quoniam non est oblitus orationes pauperum.

Secreta.

Oblatis, domine, placare muneribus, et oportunitate nobis tribue pluuiae sufficientes auxilium. Per. ⁶

Communio. Ego clamaui quoniam exaudisti me, deus, inclina aurem tuam et exaudi uerba mea.

[Ad complendum.]

Tuere nos, domine, quesumus, tua sancta sumentes, et ab omnibus propitiis absolue peccatis. Per dominum. ⁷

Missae pro his qui temptationibus fatigantur, aut luxuria seculari.

Inclina, domine, aurem tuam ad me et exaudi me. Saluum fac seruum tuum, deus meus, sperantem in te. Miserere mihi, domine, quoniam ad te clamaui tota die.

Psalmus. Letifica animam serui tui.

Oratio.

Omnipotens sempiternae deus, qui ad imaginem tuam

¹ Ier. xiv. 1-8.

² Val. + et.

³ Val. + 3 uerbes.

⁴ Val. responderint.

⁵ Loc. xii. 54-56.

⁶ Val.

om. = Mat. vii. 39.

factum invidia diaboli a paradiso deiectionem unici filii tui domini nostri ihesu christi sanguine redemisti hominem, exaudi me toto corde totaque mente te dominum universorum inuocantem pro me famulo tuo, in te solum defensorem et protectorem uerum deum spem habentem. Mitte mihi auxilium de celis te deprecando, teque inuocando. Da fortitudinem ad inimicum prestandum. Subueni plus ne consensum prebeam illius suggestioni. Non permittas me, domine, amplius temptationibus concuti quam sustinere possum. Da mihi sancti spiritus feruorem, ut aduenientes cognoscam cogitationes, et cognita a me inimicorum insidias temptationesque repellam ut tibi in omnibus diebus uitę meę, placeam. Per.

Lectio epistolę b. pauli apostoli ad romanos¹.

Fratres, scimus quod² lex spiritalis est, ego autem carnalis sum venundatus sub peccato. Quod enim operor non intelligo. Non enim quod uolo bonum hoc ago, sed quod odi³ illud facio. Si autem quod nolo illud facio, consensio legi quoniam bona est. Nunc autem iam non⁴ operor illud, sed quod habitat in me in peccato. Scio enim quia non habitat in me, hoc est in carne mea, bonum. Nam uelle adiacet mihi, perficere autem bonum non inuenio⁵. Condelector enim legi dei secundum interiorem hominem. Uideo autem aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis meę, et captiuantem me in lege peccati, quę est in membris meis. Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore moris huius? Gratia dei per ihesum christum dominum nostrum.

Graduale. Dirigatur oratio mea sicut incensum in conspectu tuo, domine.

V. Eleuatio manum mearum sacrificium uespertinum. Acuia.

V. De profundis clamaui ad te, domine, domine, exaudi uocem meam.

Secundum lucam⁶.

In illo tempore dixit ihesus ad quosdam qui in se confidebant tamquam iusti, et aspernabantur ceteros parabolas istam. Duo homines ascenderunt in templum ut orarent, unus phariseus, et alter publicanus. Phariseus stans hec apud se orabat dicens⁷, deus, gratias ago tibi quia non sum sicut ceteri hominum, raptores, iniusti, adulteri, uelut etiam hic publicanus. Ieiuno bis in sabbato; decimas de omnium quę posideo. Et publicanus a longe stans, nolebat nec oculos ad celum leuare, sed percutiebat pectus suum, dicens, deus, propitijs esto mihi peccatori. Dico au-

tem¹ uobis; descendit hic iustificatus in domum suam ab illo, quia omnis qui se exaltat humiliabitur; et qui se humiliat exaltabitur.

Offertorium. Exaudi, deus, orationem meam.

Secreta.

Hostiam, domine, quam tibi pro me famulo tuo offero clemens suscipere digneris et benedictionem sancti spiritus tui dignanter perfunde mihi seruo tuo, et intercedente pro me sancto michael archangelo tuo, et beata et gloriosa semperque uirgine maria, et beatis apostolis tuis petro et paulo, et omnium ceteris sanctorum, peccatorum meorum omnium indulgentiam tribue, et misericordiam largire mihi famulo tuo; hec petenti pro tua pietate misere, ut dignus efficiar huius seruitutis sacrique mysterii, ut quod te, deus clementissime, deprecor, mihi concedas pro tua pietate propitijs. Per.

Præfatio.

U. D. æterne deus. Qui iustis presto es supplicationibus, misere mihi famulo tuo mala me preterita, cogitationesque temptationum iniquarum confitentis, hostis iniqui suasionis insidiasque procul a me, domine, pro tua pietate repelle, ne consensum prebeam suggerenti, ne superer ab aduersario, ne inobedientis appaream preceptis tuis, dum tibi confiteor deo meo interiora cordis mei in tempore tribulationis, nec in hora exitus animę meę de corpore iudicium contemplationis cum infidelibus recipiam; sed, pius et misericors deus, pro hac pugna, laborumque certamine, fatigatione quoque mentis, coram te gloriam cum sanctis et electis tuis percipiam. Per christum dominum.

Communio. Unam petii a domino.

Ad complendum.

Gratias tibi agimus, omnipotens æterne deus, pro sacramenti huius satietate, preces quoque supplices fundo, ut me famulum tuum ab omni culpa liberum esse concedas, ut¹ qui fideliter² et per corpus et sanguinem domini nostri ihesu christi non sinas me, domine, ad propria mala reuerti, sed ne plusquam sustinere possim permittas me temptari, sed mittere digneris angelum tuum, qui me ab omni malo custodiat, uisitet, et defendat, et in opere bono confirmet, et in operibus mandatorum tuorum deducat. Per.

Missa generalis uiuorum et mortuorum.

Pietate tua quesumus, domine, nostrorum omnium solve uincula delictorum, et intercedente beata maria semper uirgine, omnique cęlesti uirtute; ac beatorum patriarcharum, prophetarum, apostolorum, martyrum, confessorum, uirginum, omniumque sanctorum precibus,

¹ Rom. vii. 14-25. ² Val. quia. ³ Val. + malum. ⁴ Val. + ego.

⁵ Val. + 3 uerba. ⁶ Luc. xlviii. 9-14. ⁷ Val. om.

¹ Val. om.

² Dotted as error.

domnum apostolicum .N. pontifices, abbates, regem nostrum et reginam nostram ac principes nostros, omnesque congregationes illis commissas, et nos famulos tuos, ac locum nostrum, et familiam beatissimę dei genitricis marie, necnon et sancti petri apostoli, atque sancti suuithuni confessoris christi, et omnia loca sanctorum in omni sanctitate custodi; omnesque affinitate et familiaritate nobis coniunctos, et nobis commissos, nobisque seruientes, necnon et omnes christianos a uitii purga, uirtutibus illustra, pacem et sanitatem nobis tribue, hostes uisibiles et inuisibiles remoue, carnalia desideria repelle, aeris commoditatem tribue, iter famulorum famularumque tuarum fidelium in salutis tue prosperitate dispone, nauigantibus fidelibus portum salutis indulge, inimicis nostris ueram ciuitatem et perfectam remissionem largire, nosque ab eorum insidiis potenter eripe, et omnibus fidelibus uiuis et defunctis uitam et requiem eternam concede. Per.

Secreta.

Deus, qui singulari corporis tui hostia totius mundi soluisti delicta, hac oblatione intercessionem omnium sanctorum placatus maculas scelerum nostrorum, omniumque pro quibus hoc sacrificium offerimus absterge, et omnium christianorum¹ uiuorum atque mortuorum peccata dimitte, eisque premia eterna concede. Per.

Præfatio.

U. D. æternæ deus. Et tuam clementiam humiliter implorare ut omnibus sanctis tuis interuenientibus delicta nostra clementer emundes, diesque nostros in tua uoluntate disponas, simulque credentibus in te sanitatem mentis et corporis tribuas, incredulos conuertas, errantes corrigas, discordantibus unitatem pacis largiaris, omnibusque uiuis et defunctis ueniam conferas ut ad interminabilem gloriam peruenire mereantur. Per christum.

Ad complendum.

Sumpta, quesumus, domine, sacramenta omnia crimina nostra detergant, omnemque prauitatem et infirmitatem, seu etiam hostiam rabiem atque subitam mortem, meritis sanctorum omnium a nobis procul depellant, et omnibus fidelibus uiuis et defunctis prosint ad ueniam, pro quorum quarumque tibi sint oblata salute. Per.

Missa pro episcopo.

Inclina, domine, aurem tuam. *U' supra.*

Oratio.

Concede, quesumus, domine, famulo tuo episcopo nostro .N. ut predicando et exercendo quę recta sunt

¹ 'fidelium' is added by a different hand above the line.

exemplo bonorum operum animas suorum instruat subditorum, et eternę remunerationis mercedem a te piissimo pastore percipiat. Per.

Lectio epistolę beati pauli ad hebreos¹.

Frates, omnis pontifex ex hominibus assumptus pro hominibus constituitur in his quę sunt ad deum, ut offerat dona et sacrificia pro peccatis; qui condolere possit his² qui ignorant et errant; quoniam et ipse circumdatus est infirmitate. Et propterea debet quemadmodum pro populo, ita etiam et pro semetipso offerre³ sacrificia⁴; nec quisquam sumit sibi honorem sed qui uocatur a deo tamquam aaron⁵, quemadmodum scriptum est⁶: Tu es sacerdos in eternum, secundum ordinem melchisede.

Graduale. Saluum fac seruum tuum, deus meus, sperantem in te.

V. Auribus percipe, domine, orationem meam. *Aelia.*

V. Uerba mea auribus percipe, domine, intellege clamorem meum.

Secundum matheum⁷.

In illis dixit ihesus discipulis suis; uigilate et orate, quia⁸ nescitis⁹ quando tempus sit. Sicut homo qui peregre proficiscens¹⁰ reliquit domum suam, et dedit seruis suis potestatem cuiuscunque operis, et ianitori precepit uigilare¹¹. Sic ergo uigilate¹². Nescitis enim quando dominus domus ueniat, sero, an media nocte, an gallicantu, an mane, ne cum repente¹³ uenerit¹⁴ inueniat uos dormientes. Quod autem uobis dico, omnibus dico; uigilate.

Offertorium. Domine, exaudi orationem meam, et clamor meus ad te perueniat.

Secreta.

Suscipe, quesumus, clementer, omnipotens deus, nostrę oblationis deuotionem, et per uirtutem huius sacramenti quod tue obtilimus maiestati tuum .N. cum commissio sibi grege a cunctis protege aduersariis. Per.

Præfatio.

U. D. æternæ deus. Qui es iustorum gloria, et misericordia peccatorum, pietatem tuam humiliter prece deposcimus, ut intercedente beata dei genitrice maria, et sanctis apostolis tuis petro et paulo atque andrea, et omnibus sanctis tuis, famulum tuum pontificem nostrum benignum respicias, et pietatis tue custodiam

¹ Heb. v. 1-6.

² Val. lii.

³ Val. + pro peccatis.

⁴ Val. om.

⁵ Val. + sic-te.

⁶ Val. et in alio loco dicit.

⁷ By error for Marc. xiii. 33-37.

⁸ Val. om.

⁹ Val. + enim.

¹⁰ Val. profectus.

¹¹ Val. ut uigilet.

¹² Val. + ergo.

¹³ Val. transpos.

impendas. Quatenus ex toto corde et ex toto corde et ex tota mente tibi deseruiat, et sub tua semper protectione consistat, ut quando el extrema dies uenerit, societatem omnium sanctorum percipiat, cum quibus inenarrabilem gloriam sine fine possideat. Per christum.

Communio. Intellege clamorem meum, intende uocem orationis meae, rex meus et deus meus, quoniam ad te orabo, domine.

Ad complendum.

Deus, qui populo tuo pastores preesse uoluisti, famulum tuum episcopum nostrum. *ill.* quem preesse et prodesse ecclesiae tuae iussisti, da, quesumus, ut incesanter recta monendo et operando subditorum suorum mentes in tui amoris desiderio excites, et secundum te ad utilitatem sui prociectus et aliorum uiuere ualeat. Per.

Missae pro penitentibus.

Misereris omnium, domine, et nihil odisti eorum quae fecisti, dissimulans peccata hominum et parcens illis quia tu es dominus deus noster.

Psalmus. Miserere mei, deus, miserere.

Oratio.

Preces nostras, quesumus, domine, memor humane fragilitatis placatus admitte, et quia infirmitatis nostrae consilii ad impetranda quae poscimus de meritorum qualitate diffidimus, pietatem tuam humiliter imploramus, ut intercessionem sanctae dei genitricis mariae, sanctorumque omnium apostolorum, martyrum, confessorum, uirginum, omniumque electorum tuorum, famulis tuis. *ill.* ac famulabus propitiis indulgentiam culparum, et plenitudinem eternorum largiaris gaudiorum. Per.

Lectio beati iacobi apostoli¹.

Karissimi, confitemini alterutrum peccata uestra, et orate pro inuicem ut saluemini. Multum enim ualet deprecatio iusti assidua. Helias homo erat similis nobis passibilis; et orationem orauit, ut non plueret super terram, et non pluit annos tres et menses sex. Et rursus orauit, et celum dedit pluuiam, et terra dedit fructum suum². Si quis autem³ errauerit ex uobis a ueritate, et conuerterit quis eum, scire debet quoniam qui conuerit fecerit peccatorem ab errore uiae suae, saluabit animam eius a morte, et operit⁴ multitudinem peccatorum.

Graduale. Respice, domine, in testamentum tuum, et animas pauperum tuorum ne obliuiscaris in finem.

V. Exurge, domine, et iudica causam tuam, memor esto obprobrii seruorum tuorum. Aeuia.

V. Qui sanat contritos corde, et alligat contritiones eorum.

Secundum lucam¹.

In illis erant appropinquantes ad ihesum publicani et peccatores ut audirent illum. Et murmurabant pharisaei et scribae dicentes; quia hic peccatores recipit, et manducat cum illis. Et ait ad illos parabolam istam dicens; Quis ex uobis homo qui habet centum oues? et si perdidit unam ex illis, nonne dimittit nonaginta nouem in deserto, et uadit ad illam quae perierit², donec inueniat illam³? Et cum inuenit eam, imponet⁴ in humeros suos gaudens, et ueniens domum conuocat amicos et uicinos, dicens⁵, congratulamini mihi quia inueni ouem meam quae perierat. Dico uobis quod, ita gaudium erit in celo super uno peccatore penitentiam agente, quam super nonaginta nouem iustos⁶ qui non indigent penitentia.

Offertorium. Populum humilem saluum facies, domine, et oculos superbiorum humiliabis, quoniam quis deus praeter te, domine?

Secreta.

Hanc igitur¹, domine, oblationem, quam pro famulis. *ill.* et famulabus tuis tuae pietati offerimus, pius ac propitius suscipe, et omnium peccatorum suorum uincula, quibus propria accusante conscientia miserabiliter instringuntur, intercessionem dei genitricis propitiatus absolue, ut² propitiatus absolue³, ut pro his ueram puramque coram te confessionem et dignam fructuosamque agere ualeant penitentiam, et plenissimam illis⁴ gratuito dono indulgentiam.

Præfatio.

U. D. eterne deus. Et pietatem tuam supplici deuotione exposcere, ut hæc oblatio quam tibi pro famulis et famulabus tuis. *ill.* offerimus sit in oculis tuis semper accepta; et sicut sanctos tuos fides recta prouexit ad coronam, ita eos deuotio perducatur ad ueniam, qualiter hac oblatione placatus a cunctis eos emundes sordibus delictorum, et dices fructu operum bonorum. Per christum.

Communio. Dico uobis gaudium est angelis dei super uno peccatore penitentiam agente.

Ad complendum.

Sacrosancti corporis et sanguinis domini nostri

¹ Luc. xv. 1-7.

² Vul. perierat.

³ Val. eam.

⁴ Vul. imponit.

⁵ Vul. + illis.

⁶ Val. iustis.

This word is underlined by a later hand.

¹¹ Underlined by a later hand.

¹² 'tribue' is written on the margin by a later hand.

¹ Tac. v. 16-20.

² Vul. + fratres mei,

³ Val. om.

⁴ Vul. operiet.

ihesu christi refectione uegetati, supplices te rogamus, omnipotens deus, ut hec salutaria sacramenta famulos tuos et famulas .i. precibus sanctę dei genitricis marię, ab omni uinculo iniquitatis absoluant, et quicquid in eorum mente uitiosum est eorum medicationis dono curetur; fidei quoque, spei, caritatisque gemmis ornatos aternę felicitatis participes efficiant. Per.

Missa pro familiaribus.

Omnia quę fecisti nobis, domine, in uero iudicio fecisti, quia peccauimus tibi et mandatis tuis non obediimus; sed da gloriam nomini tuo, et fac nobiscum secundum multitudinem misericordię tue.

Psalms. Magnus dominus.

Oratio.

Deus, qui caritatis dona per gratiam sancti spiritus tuorum cordibus fidelium infudisti, da famulis et famulas tuis .N. pro quibus tuam deprecamur clementiam salutem mentis et corporis, ut te tota uirtute diligant, et quę tibi placita sunt tota dilectione perficiant. Per.

Lectio libri machabeorum¹.

In diebus illis orationem faciebant sacerdotes, dum offerrent sacrificium pro populo israel, ionatha inchoante, ceteris autem respondentibus, et dicentibus, Beneficiat uobis deus et meminerit testamenti sui, quod ad² abraham et isaac et iacob locutus est³ seruorum suorum fidelium. Et det uobis cor omnibus, ut colatis eum, et faciatis eius uoluntatem⁴. Aderiat cor uestrum in lege sua, et in preceptis suis, et faciat pacem; exaudiat orationem⁵ uestram⁶, et reconcilietur uobis, nec uos deserat in tempore malo dominus⁷ deus uester⁸.

Graduale. Convertere, domine, aliquantulum, et deprecarer super seruos tuos.

V. Domine, refugium factus es nobis a generatione et progenie. Aeuia.

V. Qui timent dominum sperent in eum, adiutor et protector eorum est.

Secundum marcum⁹.

In illo tempore dixit ihesus discipulis suis. Amen dico uobis, quia si quis¹⁰ dixerit huic monti: Tollere et mittere in mare, et non hesitauerit in corde suo, sed crediderit quia quęcumque¹¹ dixerit fiat, fiet ei. Propterea dico uobis, omnia quęcumque orantes petitis credite quia accipietis et ueniet¹² uobis. Et cum

statis¹³ adorationem¹⁴ dimitte si quid habetis aduersus aliquem; ut et pater uester, qui in celis est, dimittat uobis delicta uestra. Quod si uos non dimiseritis, nec pater uester, qui in celis est, dimittet uobis peccata uestra.

Offertorium. Sperent in te omnes qui nouerunt nomen tuum, domine, quoniam non derelinques quęrentes te. Psallite domino qui habitat in syon, quoniam non est obliuis orationem pauperum.

Secreta.

Miserere, quesumus, domine, famulis et famulas tuis .N. pro quibus hoc sacrificium laudis tuę offerimus maiestati, ut per hęc sancta superne beatitudinis gratiam obtineant, et gloriam eterne beatitudinis adquirant. Per.

Præfatio.

U. D. eterne deus. Clementiam tuam pronis mentibus obscantes, ut famulos tuos quos sanctę dilectionis nobis familiaritate coniunxisti, tibi facias toto corde subiectos, ut tuę caritatis spiritu repleti a terrenis mundentur cupiditatibus, et celesti beatitudine te donante digni efficiamur. Per christum.

Communio. Amen, dico uobis quicquid orantes petitis, credite quia accipietis, et fiet uobis.

Ad complementum.

Diuina libantes mysteria, quesumus, domine deus noster, ut hęc salutaria sacramenta illis proficiant ad prosperitatem et pacem, pro quorum quarumque dilectione hęc tuę obtulimus maiestati.

Missa pro quacunque tribulatione.

Salus populi ego sum dicit dominus, de quacunque tribulatione clamauerint ad me exaudiam eos, et ero illorum dominus in perpetuum.

Psalms. Attendite, popule.

Collecta.

Ineffabilem misericordiam tuam nobis, quesumus, omnipotens deus, clementer ostende, ut simul nos a peccatis omnibus exuas, et a pœnis quas pro his meremur eripias. Per.

Lectio libri sapientię.

Miserere nostri, deus omnium, et respice nos, et ostende nobis lucem miserationum tuarum; et immitte timorem tuum super gentes, quę non exquisierunt te, et cognoscant te quia non est deus nisi tu, ut enarrent magnalia tua. Alleluia manum tuam super gentes alienas, ut uideant potentiam tuam. Sicut

¹ Mach. i. 2-5.

² Val. transpos.

³ Val. corde

magno et animo uolenti.

⁴ Val. orationes.

⁵ uestras.

⁶ Val. om.

⁷ Marc. xi. 22-26.

⁸ Val. quicunque.

⁹ Val. quodcumque.

¹⁰ Val. euenient.

¹¹ Val. statim.

¹² Val. ad orandum.

¹³ Eccles.

xxxvi. 1-10.

enim in conspectu eorum glorificatus es in nobis, sic in conspectu nostro glorificaberis¹ in illis², ut cognoscant te sicut et nos cognouimus, quoniam non est deus preter te, domine. Innoua signa et inmuta mirabilia. Clarifica manum et brachium dextrum. Excita furorem, et effunde iram. Extolle³ aduersarium et afflige inimicum. Festiua tempus, et memento finis, ut enarrent mirabilia tua, domine⁴, deus noster⁵.

Graduale. Ad dominum dum tribularer clamaui, et exaudivit me.

V. Domine, libera animam meam a labiis iniquis et a lingua dolosa. *Aeuia.*

V. Multę tribulationes iustorum, et de omnibus his liberavit eos dominus.

Secundum iohannem⁶.

In illo tempore dixit ihesus discipulis suis: Amen⁷, dico uobis, quia plorabitis et flebitis uos, mundus autem gaudebit; uos autem contristabimini, sed tristitia uestra uertetur in gaudium. Mulier cum parit, tristitiam habet, quia uenit hora eius; cum autem pepererit puerum, iam non meminit pressurę, propter gaudium quia natus est homo in mundum. Et uos igitur nunc quidem tristitiam habetis. Iterum autem uidebo uos, et gaudebit cor uestrum, et gaudium uestrum nemo tollet a uobis.

Offertorium. Si ambulauero in medio tribulationis uiuificabis me, domine, et super iram inimicorum meorum extendes nianum tuam, et saluum me fecit dextera tua.

Secreta.

Purificet nos, domine, quesumus, muneris presentis oblatio, et dignos sacra participatione perficiant. *Per.*

Præfatio.

U. D. æterne deus. Qui fragilitatem nostram non solum misericorditer temporalibus bonis consolatoris ut nos ad æterna prouehas, sed etiam ipsis aduersitatibus seculi benignus erudis, ut ad cęlestia regna perducas. *Per christum.*

Communio. Inclina aurem tuam, accelera ut eruas nos.

Ad complendum.

Presta, domine, quesumus, ut terrenis affectibus expiati, ad superni plenitudinem sacramenti, cuius libauimus sancta, tendamus. *Per.*

Missa pro pace.

Da pacem, domine, sustentibus te, ut prophete

tui fideles tui fideles inueniantur; exaudi preces serui tui et plebis tuę israhel.

Psalms. Letatus sum.

Collecta.

Deus, a quo sancta desideria, recta consilia, et iusta sunt opera, da seruis tuis illam quam mundus dare non potest pacem, ut et corda nostra mandatis tuis dedita, et hostium sublata formidine, tempora sint tua protectione tranquilla.

Lectio epistolę b. pauli apostoli ad thessalonicos⁸.

Frates, nolite deficere beneficientes in⁹ christo ihesu domino nostro¹⁰. Si¹¹ quis autem¹² non obaudit uerbo nostro per epistolam, hunc notate, et non commisceamini cum illo ut non¹³ confundat¹⁴. Et nolite quasi inimicum existimare, sed corripite ut fratrem. Ipse autem dominus pacis dei uobis pacem sempiternam in omni loco. Dominus¹⁵ cum omnibus uobis¹⁶. Gratia domini nostri ihesu christi, et¹⁷ caritas dei¹⁸, cum omnibus uobis. Amen.

Graduale. Letatus sum in his quę dicta sunt mihi, in domum domini ibimus.

V. Fiat pax in uirtute tua et habundantia in turribus tuis. *Aeuia.*

V. Qui posuit fines tuos pacem, et adipe frumenti satiat te.

Secundum iohannem¹⁹.

In illo tempore dixit ihesus discipulis suis; pacem²⁰ meam do uobis²¹, pacem²² relinquo uobis²³. Non quomodo mundus dat, ego do uobis. Non turbetur cor uestrum, neque formidet. Audistis quia ego dixi uobis; uado et uenio ad uos. Si diligereis me, gauderetis utique, quia uado ad patrem, quia pater maior me est. Et nunc dixi uobis priusquam fiat, ut cum factum fuerit credatis. Iam non multa loquor uobiscum. Uenit enim princeps mundi huius, et in me non habet quicquam. Sed ut cognoscatur mundus quia diligo patrem; et sicut mandatum dedit mihi pater, sic facio.

Offertorium. Sanctificauit moyses altare domino, offerens super illud holocaustum, et immolans uictimas fecit sacrificium uesperinum in odorem suauitatis domino deo in conspectu filiorum israhel.

Secreta.

Deus, qui credentes in te populos nullis sinis conculci terroribus, dignare preces et hostias dicatę tibi plebis suscipere, ut pax tua pietate concessa christianos fines ab omni hoste faciat esse securos. *Per.*

¹ Val. magnificaberis.

² Val. eis.

³ Val. tolle.

⁴ Val. om.

⁵ Ioan. xvi. 20-22.

⁶ Val. + amen.

⁷ Thess. iii. 13-18.

⁸⁻⁹ Val. om.

¹⁰⁻¹¹ Val. Quod si quis.

¹² Val. om.

¹³ Val. confundatur.

¹⁴ Val. + sit.

¹⁵ Val. salutatio-scribo.

¹⁶⁻¹⁷ Val. om.

¹⁸ Ioan. xiv. 17-31.

¹⁹⁻²⁰ Val. transpono.

Prefatio.

U. D. ÆTERNE DEUS. Cuius potentia æternalis est in filio, et consubstantialis in spiritu sancto, rogamus ergo te, domine, ut pacem quam in angelicam ab æquo prouidisti naturam supplicibus tuis annuus essentialem. Te igitur, regem regum, dominum uniuersorum adoramus in perpetuum, per christum dominum nostrum. Quem laudant angeli, pauescunt archangeli, throni et dominationes, cumque omnis celorum uirtus tibi conuiliat, cum cherubin et seraphin proclamemus una uoce dicentes,

Sanctus, sanctus, sanctus.

Communio. Letabimur in salutari tuo, et in nomine domini dei nostri magnificabimur.

Ad complendum.

Deus, auctor pacis, et amator caritatis quem nosse uiuere, cui seruire regnare est; protege ab omnibus inpugnationibus supplices tuos, ut qui in defensione tua confidimus, nullius hostilitatis arma timeamus. Per.⁷

fissa pro iter agentibus.

Domine, refugium factus es nobis a generatione et progenie a sæculo et in sæculum tu es.

Priusquam montes fierent.

Collecta.

Adesto, domine, supplicationibus nostris, et uiam famuli tui¹ .N. (uel [famu]lorum famularumque tuarum)² omniumque sibi adherentium in salutis tue prosperitate dispone, ut inter omnes uię uel huius uię uarietates tuo semper protegatur (uel protegantur) auxilio. Per.⁷

Lectio libri genesis³.

In diebus illis locutus est dominus ad abraham, dicens; dominus deus celi, qui tulit me de domo patris mei, et e terra natiuitatis meę; qui locutus est mihi et iurauit⁴, dicens, semini tuo dabo terram hanc, ipse mittet angelum suum coram te.

Graduale. Angelis suis deus mandauit de te ut custodiant te in omnibus uis tuis.

V. In manibus portabunt te ne unquam offendas ad lapidem pedem tuum. Acuia.

V. Domine, deus salutis meę, in die clamaui et nocte coram te.

Secundum matheam⁵.

In illo tempore dixit ihesus discipulis suis; cunctes predicare dicentes, quia appropinquabit regnum celorum⁶. In quacunque autem ciuitatem et⁷ castellum intra-

¹ Above the line in a contemporary hand.

² Gen. xxiv. 7.

³ Vul. a. mihi.

⁴ Vul. a. infirmos—suo.

⁵ Vul. aut.

⁶ V. om.

⁷ Mat. x. 7-15.

ueritis, interrogate quis in ea dignus sit, et ibi manete donec exeatis. Intrans autem in domum salutem eam dicentes; pax huic domui, et si quidem fuerit domus¹ digna ueniat² pax uestra super eam; sin³ autem non fuerit digna, pax uestra ad uos reuertetur⁴. Et quicumque non receperit uos, neque audierit sermones uestros, exeuntes foras de domo uel ciuitate, excutite puluerem de pedibus uestri. Amen dico uobis, tolerabilis erit tertię sodomorum et gomorreorum in⁵ die iudicii quam illi ciuitati.

Offertorium. Perfice gressus meos in semitis tuis, ut non moueantur uestigia mea; inclina aurem tuam et exaudi uerba mea; mirifica misericordias tuas qui saluo facis sperantes in te, domine.

Secreta.

Propitiare, domine, supplicationibus nostris, et has oblationes quas tibi offerimus pro famulo tuo (uel famula, famulus tua) .N. omnibusque⁶ secum comitantibus⁷ benignus assume, ut uiam illius (uel uias illorum) precedente gratia tua dirigas, et subsequente comitari digneris, ut de actu atque incolore (uel u)mitate eius (uel eorum) secundum misericordię tue presidia gaudeamus. Per.⁷

Prefatio.

U. D. æterne deus. Cuius immensam misericordiam humillimis precibus imploramus, ut iter famuli tui (famulorum tuorum, famularumque tuarum) cum suis in prosperitate dirigere; eumque (eosque, easque) inter uię uel huius uarietates digneris custodire; quatinus angelorum tuorum presidio fultus, et intercessionem sanctorum munitus (muniti, munitę), a cunctis aduersitatibus tua miseratione defensus (defensi, defensę), protectionis et reuersionis sue felicitate potitus (potiti, potite) et compos (compotes) reddatur iustorum uotorum, et de suorum lætetur (lęentur) remissione peccatorum. Per christum.

Communio. Scapulis suis obumbrabit tibi dominus, et sub pennis eius sperabis, scuto circumdabit te ueritas eius.

Ad complendum.

Deus, qui diligentibus te misericordiam tuam semper impendis, et a seruientibus tibi in nulla es regione longinquus, dirige uiam famuli tui (uel uias famulorum famularumque tuarum) .N. omniumque sibi adherentium in ueritate tua; ut te protectore, te preduce, per iusticię semitas sine offensione gradia(n)tur. Per.⁷

¹ Vul. a. illa.

revertetur ad vos.

² Vul. ueniet.

³-⁵ V. om.

⁶ Vul. si.

⁷ Vul.

VEKE. Ed. bre. natale sancti nicolai episcopi.

Deus, qui beatum nicholaum pontificem tuum innumeris decorasti miraculis; tribue nobis, quesumus, ut eius meritis et precibus a gehenne incendiis liberemur. Per.

Secreta.

Sanctifica, quesumus, domine, oblata munera, quę in sollempnitate sancti antistitis nicolai offeruntur, ut per ea uita nostra inter aduersa ubique dirigatur et prospera. Per.

Postcommunio.

Sacrificia quę sumpsimus, domine, pro sollempnitate sancti pontificis tui nicolai, sempiterna nos protectione confirmet. Per.

Missa pro inimicis.

Deus pacis, caritatisque amator et custos, da omnibus inimicis nostris (uisibilibus) pacem caritatemque ueram; cunctorumque eis remissionem tribue peccatorum; nosque per intercessionem sanctę tuę genitricis marię, sanctique michaelis archangeli, et sanctorum apostolorum petri et pauli, omniumque sanctorum, ab eorum (et inuisibilium) insidiis potenter eripe. Per.

Secreta.

Oblatis, domine, quesumus, placare muneribus, et intercedente beata dei genitrice maria, omnibusque sanctis, nos ab inimicis nostris clementer eripe, eisque indulgentiam tribue delictorum. Per dominum.

Prefatio.

U. D. AETERNE DEUS. Qui pro redemptione ac salute humani generis cruci affixus pro suis orauit inimicis dicens, Pater dimitte illis, non enim sciunt quod faciunt; per ipsum nos, quesumus, omnipotens pater, a cunctis eripe inimicis, eisque ueniam tribue delictorum, et intercedente beata dei genitrice maria, cum omnibus sanctis, eos ad pacis caritatisque concordiam clementer reuoca. Per christum.

Postcommunio.

Hęc nos communio, domine, exuat a delictis, et sanctę dei genitricis marię, sanctique michaelis archangeli, et sanctorum apostolorum petri et pauli, omniumque sanctorum meritis, ab inimicorum (uisibilium et inuisibilium) defendat insidiis. Per.

Alia.

Deus, qui famulis tuis moysi, samuheli, et stephano protomartiri uirtutem patientie dedisti, ut pro suorum

delictis inimicorum exorarent; da nobis, quesumus, sanctę dei genitricis marię, omniumque sanctorum meritis, ut inimicos nostros uerę dilectionis amore diligamus, eorumque pro excessibus tota mentis intentione, preces assiduas in conspectu maiestatis tuę fundamus. Per.

Missa pro Adeli amico.

Inclina, domine, aurem tuam.

Psalmus. Custodi animam meam.

Collecta.

Domine sancte, pater omnipotens, aeternus deus, cui tibi¹ (iusta) accepta sunt uota, supplices deprecamur et exoramus magnam clementiam tuam, ut per intercessionem angelorum, archangelorum, prophetarum, apostolorum, martyrum, confessorum, atque uirginum, omniumque ciuium supernorum, uota famuli tui .N. dignanter accipias (ei) tribuas (ei) et¹ diuitias gratię tuę et ab omnibus periculis eam¹ (eum) liberare digneris. Tuere eam¹ (eum), domine, ac defendas, protegas et confortas¹ (confortes) diebus ac noctibus, horis atque momentis, rex angelorum, preces exaudias, uota suscipias, desiderata confirmes, postulata concedas; des ei auxilium tui presidii, iuxta euangelicam uocem, ut quod precatur obtineat et quod inpretauerat (i) agnoscat. Per.

Lectio libri sapientię.

Beatus uir qui confidit in domino, et erit dominus fiducia eius. Et erit tamquam¹ lignum quod transplantatur super aquas, quod ad humorem mittit radices suos. Et non timebit cum uenerit ęstas¹. Et erit folium eius uiride, et in tempore siccitatis non erit sollicitum, nec aliquando desinit (net) facere fructum. Prauum est cor hominis¹, et inscrutabile. Quis cognoscet illud? Ego, dominus, scrutans cor, et probans renes, qui do unicuique iuxta uiam et iuxta fructum ad inuentum suarum, dicit dominus omnipotens.

Graduale. Dirigatur oratio mea.

U. Eleuatio. Alleluia.

U. Domine, refugium factus es est nobis a generatione et progenie.

Secundum matheum¹.

In illo tempore dixit ihesus discipulis suis; non (pot)est enim¹ arbor bona fructus¹ malos¹ facere,

¹ Underlined. ² Jer. xvii. 7-10. ³ Vul. quasi. ⁴ Vul. arbor. ⁵ Vul. omnium. ⁶ Mat. vii. 18-21. ⁷ Underlined. Vul. om. ⁸ Vul. transpos.

neque arbor mala fructus¹ bonos¹ facere. Omnis arbor que non facit fructum bonum excidetur, et in ignem mittetur. Igitur ex fructibus eorum cognoscetis eos. Non omnis qui dicit mihi, domine, domine, intrabit in regnum celorum, sed qui facit uoluntatem patris mei, qui in celis est, ipse intrabit in regnum celorum.

Offertorium. Domine, conuertere.

Secreta.

Domine ihesu christe, qui per os dauid (locutus es), uouete et reddite domino deo nostro, te, domine, suppliciter imploramus ut famulum tuum .N. per intercessionem sanctę marię matris tuę, domine deus omnipotens, uigilanter eum custodias, et tuearis, et protegas; oblationem quam pro illo tibi offerimus, interueniente sancto michaelē archangelo cum omnibus angelis, atque archangelis, omnibusque sanctis interuenientibus, clementer ac benigniter accedere² (accipere) digneris et accende in cor(de) famuli tui .N. ignem tui amoris ac timoris, et sanctorum patriarcharum exemplis imitatorum facias in bonis operibus testimoniorum firmet² (es) et stabiles² (i) perseueret. Per.

Præfatio.

U. D. æternæ deus. Te laudare, te benedicere, qui das escam omni carni, in quo est salus omnium populorum; cui abel munera obtulit, cui iacob uotum uouit et reddidit, miserere famulo tuo .N. circumda eum sicut³ o² (scuto) et arma³ (is) fidei; salua eum ab inimicis, et a laqueis mortis. Qui es uita sperantium atque auxiliator immitte in eum, quesumus, domine, spiritum sanctum, spiritum sapientię et intellectus, de ore cęli, et de pinguedine terre. Tribue ei hereditatem benedictionis æternę, ut maneat in sensu eius pax uera, et fides firma, caritas non deficiens, humilitatis precipue mansuetudo, et patientia uera, ac proximi dilectio integra. Propitius esto ei, domine, per intercessionem omnium sanctorum tuorum, et euacua ab eo omne malum, cuiusque² (tuisque) eum reple per omnia bona. Tribue in sensu eius quod ele(i)git², et misericors repelle quę odis; et sicut liberasti seruum tuum moysen cum filiis israhel de manu pharaonis regis egypti, ita ut (et) famulum tuum .N. liberare digneris de omnibus uite huius periculis, et ne trahas eum in manus tribulationum et insurgentium in se. Tu es enim deus qui nullum hominum uis perire, sed semper saluare. Per christum.

Communio. Tu, domine, seruabis nos.

Postcommunio.

Deus, qui es initium et finis, protege famulum tuum

.N. pro quo tibi in honore beatę marię genitricis tue, domine, ac sancti archangeli michaelis, omnibusque¹ sanctis¹ tuis¹ (omniumque sanctorum tuorum) uota et munera eius tibi offerimus; ut sub ope dextere tuę ubique protegatur; et mitte auxilium tuum de sancta¹ (o), et de sion tuere eum, domine, et auge ei felicitatis tempora, sicut ezechie² ter quinos annos auxisti ad uitam. Tribue ei, domine, per merita sanctorum martyrum tuorum cosmę et damiani gratiam tuam in cęlis, et dele cyrographum peccatorum suorum. Per.

En anniuersarium attulerit missa.

Terribilis est locus iste.

Psalmus. Quam dilecta.

Collecta.

Deus, qui nobis per singulos annos huius sancti templi tui consecrationis reparas diem, et sacris semper mysteriis representas incolumis; exaudi preces populi tui, et presta ut quisquis hoc templum, beneficia petiturus, ingreditur, cuncta se impetrasse letetur. Per.

In diebus illis uidi ciuitatem sanctam hierusalem².

Graduale. Locus iste a deo factus est.

V. Deus cui adstat. Alleluia.

V. Adorabo.

In illo tempore egressus ihesus perambulabat hiericho³.

Domine deus, in simplicitate cordis mei.

Secreta.

Annue, quesumus, domine, precibus nostris ut quicumque intra templi huius, cuius anniuersarium dedicationis diem celebramus, ambitum continemur, plena tibi atque perfecta corporis et animę deuotione placeamus; ut dum hæc presentia uota reddimus, ad æterna premia, te adiutuam, uenire mereamur. Per.

Communio. Domus mea.

Postcommunio.

Deus, qui ecclesiam tuam sponsam uocare dignatus es, ut quę haberet gratiam (per) fidei deuotionem, haberet etiam ex nomine pietatem; da, ut omnis hæc plebs nomini tuo seruienti huius uocabuli consortio digna esse mereatur, et ecclesia tua in templo cuius anniuersarius dedicationis dies celebratur, tibi collecta, te timeat, te diligat, te sequatur; ut dum iugiter per uestigia tua graditur, ad celestia promissa, te ducente, peruenire mereatur. Per.

¹ Vul. transposuer.

² Underlined.

³ Underlined.

⁴ Apoc. xxi. 2-5.

⁵ Luc. xix. 1-10.

[Ornabitio.]

In anniuersario festis ecclesie.

Deus, fons saluationis, et origo benedictionis, uos in hac domo congregatos cum gaudio iubilationis pro anniuersario festo sue dedicationis, uasa faciat esse benedictionis, omniumque repleat intellectu sacre eruditionis. Amen.

Custodiat in uobis fidei integritatem, spei gubernet longanimitatem, accendat caritatem, donet sobrietatem, firmet castitatem, aeris tribuat salubritatem, omnemque concedat oportunitatem. Amen.

Preces uestras hic et ubique exaudiat, delicta debeat, uirtutes augeat, hostes amoueatur, infirmitates coerceat, et per hec festa anniuersaria uos ad superne ecclesie perducat sollempnia. Amen.

Quod ipse.

Missa primo mane in natiuitate sancti iohannis baptiste.

Iustus ut palma florebit.

Psalmus. Bonum est confiteri.

Collecta.

Concede, quesumus, omnipotens deus, ut qui beati iohannis baptiste sollempnia colimus eius apud te intercessionibus muniamur. Per.

Lectio hieremie prophete¹.

In diebus illis factum est uerbum domini ad me dicens; tu ergo, fili hominis, accinge lumbos tuos et surge.

Graduale. Iustus ut palma.

V. Ad adnuntiandum. Alleluia.

V. Inter natos mulierum.

Secundum lucam².

In illo tempore respondens gabriel dixit ad zachariam.

Offertorium. In uirtute tua.

Secreta.

Munera, domine, oblata sanctifica, et, intercedente beato iohanne baptista, nos per hec a peccatorum nostrorum maculis emunda. Per dominum.

Communio. Posuisti, domine.

Postcommunio.

Presta, quesumus, omnipotens deus, ut qui celestia alimenta percepimus, intercedente beato iohanne baptista, per hec contra omnia aduersa muniamur. Per.

Missa pro his qui ecclesie dei presunt.

Deus, omnium fidelium pastor et rector, famulos tuos (uel ill. episcopum nostrum quem), quos ecclesie tue preesse uoluisti, respice propitius; da eis, quesumus, uerbo et exemplo quibus presunt proficere, ut ad uitam una cum grege sibi credito perueniant (at) sempiternam. Per.

Secreta.

Oblatis, quesumus, domine, placare muneribus, et famulos tuos quos pastores (famulum tuum ill. quem pastorem) ecclesie tuo populo tuo esse uoluisti, assidua protectione gubernare. Per.

Postcommunio.

Hæc nos, quesumus, domine, diuini sacramenti perceptio protegat, et uniuersos famulos tuos quos pastores (famulum tuum ill. quem pastorem) ecclesie tue preesse uoluisti, una cum commisso grege saluet semper et muniat. Per.

Missa pro pace³.

Deus, largitor pacis, et amator caritatis, da seruis tuis ueram cum tua uoluntate concordiam, ut ab omnibus que nos pulsant temptationibus liberemur. Per.

Secreta.

His sacrificiis, domine, quesumus, concede placatus, ut qui propriis oramus absolui delictis, non grauemur æternis (externis). Per.

Postcommunio.

Confirma, domine, quesumus, tuorum corda fidelium, et gratie tue uirtute corrobora, ut in tua sint supplicatione deuoti, et mutua dilectione sinceri. Per.

Missa pro regi in tempore synodi¹ dicenda.

Deus, qui es temporalis uite administrator, æternæ quoque auctor atque largitor, miserere supplici regi nostro .N. in tua protectione et defensione fidenti, ut, per uirtutem brachii tui omnibus sibi aduersantibus superatis, gaudeat se euasisse periculum. Per.

Secreta.

Deus, qui subiectis tibi glorificas potestates, suscipe propitius oblationem nostram, et fideli famulo tuo regi nostro attribue uires, eiusque remitte peccata; et miseratus concede, quatinus qui se dextera tua expetit protegi, nulla possit aduersitate superari. Per.

¹ This differs from the V. Missa pro pace, p. 203.

² A later hand has written 'belli' over this word.

¹ Jer. i. 17.

² Luc. i. 13.

Postcommunio.

Fidelem famulum tuum regem nostrum, quesumus, domine, potentię tue muniat inuicta defensio, ut pio semper tibi existens deuotus affectu et ab infestis liberetur inimicis, et per tuam misericordiam salutem consequatur mentis et corporis. Per.

Missa propria pro episcopo.

Domine, deus omnipotens, qui cęlum syderibus depinxisti, et mundum sanctorum locorum spatiis distinxisti, in quibus precipue nomen tuum sanctum a nobis inuocari, et ad beneficia fidelibus tuis prestanda interpellari uoluisti; quique me famulum tuum .iII. non meis meritis sed dono tuę gratię pontificali cathedra exoniensium sublimasti; presta, quesumus, ut me et omnes oues tuas, quas pabulo doctrine pascendas mihi commissisti, interueniente beato petro apostolo tuo, ab omni aduersitate protegas, et gratię tuę ubertate letifices, pacem et salutem, uitam et requiem eis mecum concedas, tam his qui uersantur in corpore, quam illis qui teguntur in funere; nec eis delicta mea quibus te irritauit officiant, sed preces tibi piissimo domino humiliter fuse eterna eis paradysi gaudia conferant. Per.

Secreta.

Quesumus, omnipotens deus, me famulum tuum, quem exoniensium (em) uoluisti esse antistitem, et populorum, quem instituendum lege preceptorum tuorum mihi commendasti, hac sacri mysterii oblatione a peccatis emunda, et unici filii tui domini nostri ihesu christi corpore et sanguine sanctifica, ut remota omnium hostium perturbatione, beato petro apostolo tuo interueniente, securi perueniamus ad consortia pacis angelicę. Per.

Postcommunio.

Salutaris hostię participatione refectus, misericordiam tuam supplicem inploro, domine deus, ut me famulum tuum quem sancte exoniensi ecclesię preesse uoluisti, et agnos tuos, quos tibi ex uniuersali ecclesia specialius electos mihi nutriendos commisisti; non sinas ullis aduersitatibus fatigari; da nobis, domine, inextinguibilem uerę fidei firmitatem, intercedente beato petro apostolo tuo, perducat nos pariter ad patrię cęlestis hereditatem. Per.

[De s. egidio.]

Kal. Sept. Nemanensi¹ pago, loco qui uocatur uallis flauiana, in prospectu maris, natale sancti egidii

¹ Nizmes.

abbatis et confessoris; apud athenas, grecię urbem, ortus ex patre theodoro, matre uero pelagia. Missa¹.

Pretende nobis, domine, quesumus, misericordiam tuam, et beati egidii abbatis intercessio, cuius nos dedisti patrociniis adiuuari, tribue ut maiestatem tuam exoret pro nobis. Per dominum.

Secreta.

Intercessio, quesumus, domine, beati egidii abbatis munera nostra commendet, nosque eius uenerationis sancta tuę maiestati reddat acceptos. Per.

Prefatio.

U. D. eterne deus. Qui in omnium sanctorum tuorum es protectione laude colendum, maxime in hac die quam beati confessoris tui egidii sacro transitu consecrasti. Da ergo ecclesię tuę de tanto gaudere patrono, et illam sequi pia deuotione doctrinam, qua dilectus tuus tuum gregem pane eruditionis paut, ut adiuuari nos apud misericordiam tuam et exemplis eius sentiamus et meritis. Per christum dominum nostrum.

Postcommunio.

Quesumus, omnipotens deus, ut qui celestia alimenta percepimus, intercedente beato egidio abbate contra omnia aduersa muniamur, et ad ęterna gaudia consequenda spes nobis suppetat et facultas. Per.

Missa pro regina.

Guberna, domine, famulam tuam, et tuis beneficiis semper accumula, ut et presentis uitę subsidiis gaudeat et eterne. Per.

Secreta.

Hęc, domine, quam maiestati tuę offerimus hostia famulę tuę .iII. in sanctorum proficiat augmentum uirtutum; ut quę, tua misericordia, regali dignitate extat gloriosa, actibus etiam morum tibi placitorum clarescat sublimata. Per dominum.

Postcommunio.

Rege, quesumus, domine, famulam tuam .iII. et gratię tuę in ea dona multiplica; ut ab omnibus libera offensis, et temporalibus non destituatur auxiliis, et sempiternis gaudeat institutis. Per.

Missa in ecclesia cuiuslibet martiris uel confessoris.

Propitiare, quesumus, domine, nobis famulis tuis

¹ This differs from the S. Missa, also from the Collects in sixteenth-century French Missals.

per huius sancti martiris tui, uel confessoris .N. qui in presenti requiescit ecclesia, merita gloriosa; ut eius pia intercessione ab omnibus protegamur aduersis. Per.

Secreta.

Suscipiat clementia tua, domine, quesumus, de manibus nostris munus oblatum, et per huius sancti .N. merita ab omnibus nos emundet peccatis. Per.

Postcommunio.

Diuina libantes mysteria que pro huius sancti martiris uel confessoris .N. ueneratione tuę obtulimus maiestati, presta, domine, quesumus, ut per eam ueniam mereamur peccatorum, et celestis gratię reficiamur donis. Per¹.

¹ The rest of this page (fol. 37 b.) is blank.

[DE COMPUTO ECCLESIASTICO.]

Inquirendum est quare dicitur bisexsus. Dicitur bisexsus propter his kalendas nominatas, et ut dii quando opugnauit iosue in terra gabaon orauit ad dominum ut staret sol tribus oris in celo, et per optineret uictoriam. Et ita factum est quasi annis singulis ipsi hore ad crescant. Et in tres annos ad quartam faciunt unum diem. Et ipse dies dicitur bisexsus duos dies ebdomadis contra unum diem, diem mensis, et contra unum diem lune quasi unus dies reputantur, ut est a uerbi gratia .vi. kalendas hodie .vi. kalendas cras, non primus numeratur sed retro exigitur. Bisexsus solaris euentus cui nulla uis est cum tenebris, id est, in luna motus quidam solaris, cui nulla uis est cum tenebris ille diei, id est, cum nocte. Hoc non est facile; nullus enim dies est sine nocte, et aliter cui nulla uis est, hic dies non habet ætatem lunæ, quod non est facile ab eo tempore quod hæc duo luminaria in firmamento

cæli statuta sunt. Nullus dies solis sine de lune fuit, et si intellegitur hoc testimonium, cui nulla uis est cum tenebris, id est, cum luna, nam luna pro tenebris dicitur, dum tenebris presit. Nam hic saltus qui in hoc sole habetur non est in anno .ix. luna bisexsus non perturbat cursum epactarum luna, et est saltus uilum cui nulla uis cum soleris, cui¹ nulla uis cum soleris¹, nulla uis est cum sole; nam bisexi dies in diebus ebdomadis abundat, et in diebus dies mensis in bisexto, ut dicitur .vi^o. kal. hodie et .vi^o. kal. cras ita. Et etas lunæ geminatur, ut dicitur, uerbi causa, secunda hodie, secunda cras. Ob hoc ætas lunæ geminatur ne in marte luna, february inuenitur, nam luna martis .xxx. est, sed tamen ille annus in quo sit bisexsus .ccc.lx.vi. dies habet.

¹⁻⁴ Lined throughout. The whole passage is corrupt.

Regulares.	Ferius.	Con	cur	rentes.	Epactæ.	
Martius.	V	B. I	B. II	B. III	Nulla	I
Aprilis.	I	II	III	IIII	XI	II
Maias.	IIII	IIII	IIII	V	XXII	III
Iunius.	VI	IIII	V	VI	III	IIII
Iulius.	I	B. VI	B. VII		XIIII	V
Agustus.	IIII	VII	I		XXV	VI
September.	VII	I	II		VI	VII
October.	II	II	III		XVII	VIII
November.	V	B. IIII	B. V.		XXVIII	VIIII
December.	VII	V	VI		VIIII	X
Ianuarius.	IIII	VI	VII		XX	XI
Februarius.	IV	VII	I		I	XII
					XII	XIIII

Regulares.	Lunares.			XXIII	XIIII
Ianuarius	[IX] *	Ianuarius	II	IIII	XV
Februarius	[X] *	Februarius	V	XV	XVI
Martius	IX	Martius	V	XXVI	XVII
Aprilis	X	Aprilis	I	VII	XVIII
Maias	XI	Maias	IIII	XVIII	XVIII
Iunius	XII	Iunius	VI		
Iulius	XIII	Iulius	I		
Agustus	XIIII	Agustus	IIII	Continge regulares singulorum mensium et epactas anni cuiusque, et, si XXX ^{ta} fuerint, ipsa est luna super kl. Si amplius XXX ^{ta} , tolle XXX ^{ta} , et quot remanent ipsa est ætas lune.	
September	XVI	September	VII		
October	XVI	October	II		
November	XVIII	November	V		
December	XVIII	December	VII		

De singulis inensibus.

Ianuarius, Agustus, et December .IIII. nonas habent, .XIX. kl. post idus et dies .XXXI. Martius, Maias, Iulius, et October .VI. nonas .XVII. kl. post idus et dies .XXXI. Aprilis, Iunius, September, et November .IIII. nonas habent, .XVIII. kl. post idus et dies .XXX. Februarius uero .IIII. nonas habet, .XVI. kl. post idus et dies .XXVIII. et, si bissextus fuerit, dies .XXIX.

Omnes uero menses octo idus habent.

[IANUARIUS.]

Principium iani sancit tropicus capricornus¹.

Ianuarius habet dies .xxxī, luna .xxx.

III	A	A	A	A	A	KL	.F.	IAN.	<i>Circumcisio domini nostri ihesu christi.</i>
				B	B	IIII	N		Sci. isidori episc. et macharii abbatis.
XI	B			C	C	III	N	.S.	Scæ. genouefc uirginis.
		B	E	D	D	II	N		
XIX	C			E	E		NON		Sci. simeonis.
VIII				F	F	VIII	ID	.F.	<i>Epiphania domini nostri ihesu christi.</i>
	D	C	I	G	G	VII	ID		
XVI				H	A	VI	ID		
V	E			I	B	V	ID		Sci. saturnini, et sci. furtunati.
		D	O	K	C	IIII	ID		Sci. pauli primi heremite.
XIII	F			L	D	III	ID		
II				M	E	II	ID		Deposito sci. benedicti abbatis.
	G	E	U	N	F		IDUS	.S.	Octauas epiphaniæ.
X				O	G	XIX	KL	.S.	FEB. Natale sci. felicitis in pincis.
	H			P	A	XVIII	KL		
XVIII	F	A	Q	B	XVII	KL	.S.		Natale sci. marcelli papæ.
VII	I			R	C	XVI	KL		Deposito sci. antonii monachi.
				S	D	XV	KL	.S.	Scæ. prisce uirginis. <i>Sol in aquario.</i>
XV	K	G	E	T	E	XIIII	KL		Natale scq. mariæ ² et marthæ.
IIII				U	F	XIII	KL	.S.	Scorum. sebastiani, et fabiani mart.
	L			A	G	XII	KL	.S.	Passio scq. agnetis uirginis.
XII	H	I	B	A	XI	KL	.S.		Scorum. uincetii et anastasi.
I	M			C	B	X	KL		
				D	C	VIIII	KL		Sci. babilli episc. et trium puerorum.
IX	N	I	O	E	D	VIII	KL	.S.	Conversio b. pauli apost.
				F	E	VII	KL		Dormitio scq. paule uirginis ³ .
XVII	O			G	F	VI	KL		
VI	A	K	U	H	G	V	KL	.S.	Octauas scæ. agnetis uirginis ⁴ .
				I	A	IIII	KL		Natale sci. gilde sapientis.
XIIII	B			K	B	III	KL		Scæ. aldegundis uirginis.
III	A	A	L	C	II	KL			(Ob. æglæd).

Nox horas .xii. dies habet .vii.

¹ For an explanation of this and similar lines at the top of each month, see Migne, Bib. Pat. Lat. xc. 375. In the MS. they are written in small coloured capitals, as are also the entries represented here in italics, and the line next below each month.

² For Maris.

³ For Vidue.

⁴ Nativitas S. Agnes, late eighth-century Kalendär prefixed to the Evangelium of Charlemagne. Paris, Bib. Nat. MS. Lat. 1993, and in Gel. p. 639.

[FEBRUARIUS.]

Mense nunc in medio sol constat sidere avari.

Februarius habet dies .xxviii. luna .xxiii.

	C		M D	KL	FEBRUAR.	Scæ. brigidæ uirginis.
XI			N E IIII	N	·F.	Purificatio scæ. mariæ.
XIX	D B E		O F III	N		
VIII			P G II	N		
	E		Q A	NON	·S.	Scæ. agathæ uirginis.
XVI	C I		R B VIII	ID		Sci. amandi episc.
V	F		S C VII	ID		<i>Veni initium habet dies .xci.</i>
			T D VI	ID		<i>Ante istum locum non potest esse .xl.</i>
XIII	G D O		V E V	ID		
II			A F IIII	ID		Scæ. scholasticæ uirginis. (Obiit leofricus episc.).
	H		B G III	ID		Pictavis scæ. radegundis uirginis.
X	E U C		A II	ID		Scæ. eulaliæ uirginis.
	I		D B	IDUS		(Scæ. eormenhilde. Obitus godonis iuuenis presb.).
XVIII			E C XVI	KL	·S.	MAR. Scorum. ualentini et uitalis.
VII	K F A		F D XV	KL		<i>Diabolus recessit a domino. Sol in pisce.</i>
			G E XIIII	KL		Scæ. iulianæ uirginis mart. (Obiit brihtricus decanus).
XV	L		H F XIII	KL		
IIII	G E		I G XII	KL		
	M		K A XI	KL		Sci. policroni episc. et mart.
XII			L B X	KL		
I	N H I		M C IX	KL		
			N D VIII	KL	·S.	Cathedra sci. petri in antiochia.
IX	O		O E VII	KL		Sci. policarpi episc.
	A I O		P F VI	KL	·F.	Sci. mathiæ apost. <i>Et si bissextilis blocus.</i>
XVII			Q G V	KL		Sci. donati.
VI	B		R A IIII	KL		<i>Ante ultimos quinque dies februarii</i>
	K U		S B III	KL		<i>mensis celebrandus est semper bissextus.</i>
XIIII	C		T C II	KL		

Nox horas .xliii. dies uero horas .x.

Memento quod anno bissextili luna februarii .xxx. dies computes, ut tamen luna martii dies habeat sicut semper habet, ne paschalis lunæ ratio uacillet.

[MARTIUS.]

Procedunt duplices in martis tempore pisces.

Martius habet dies .xxx. luna .xxx.

III	A	A	A	D	KL	MAR. Sci. donati mart. (et sci. devvi episc. conf.
	D		B	E VI	N	Sci. ceaddę episc. conf. [albini episc. conf.
XI			C	F V	N	
	E	B	E	D G IIII	N	Scorum. .dccc. mart. et sci. adriani.
XIX			E	A III	N	Sci. eusebii.
VIII	F		F	B II	N	Sci. uictoris.
		C	I	G C	NON	Scæ. perpetuæ, et felicitatis.
XVI	G		H	D VIII	ID	<i>Vltima incensio .ii. luna initii.</i>
V			I	E VII	ID	-S. Passio scorum. .xl. militum.
	H	D	O	K F VI	ID	
XIII			L	G V	ID	
II	I		M	A IIII	ID	-F. Depositio sci. gregori papæ.
		E	U	N B III	ID	Sci. cyriaci diaconi.
X	K		O	C II	ID	Natale sci. leonis papæ.
			P	D	IDUS	
XVIII	L	F	A	Q E XVII	KL	APR. Scæ. eugenæ uirginis.
VII			R	F XVI	KL	Sci. patricii episc.
	M		S	G XV	KL	<i>Primus dies seculi. Sol in ariet. (Sci. eadwardi regis</i>
XV	G	E	T	A XIIII	KL	(Hic obiit lifingus episc.) [et mart.)
III	N		U	B XIIII	KL	-F. Depositio sci. cuthberti episc. conf.
			A	C XII	KL	-F. Sci. benedicti abbatis.
XII	O	H	F	B D XI	KL	<i>Sedes apactarum.</i>
I			C	E X	KL	
	A		D	F IX	KL	<i>Concurrentium locus.</i>
IX	I	O	E	G VIII	KL	-F. Annuntiatio scæ. mariæ. Æquinocrium.
	B		F	A VII	KL	
XVII			G	B VI	KL	Resurrectio domini.
VI	C	K	U	H C V	KL	
			I	D IIII	KL	
XIII	D		K	E III	KL	Ordinatio sci. gregori papæ.
III	A	A	L	F II	KL	Sci. domini.

Nox horas .xii. dies uero .xii.

[APRILIS.]

Respicis aprilis aries frīxæ¹ kalendas.

Aprelis habet dies .xxx. luna .xxviii.

	E	M	G	KL	APREL. Sci. quintiniani.
XI		N	A	IIII	N Sci. urbani, niceti.
	F	B	E	O B III	N Sci. pancratii, et theodosiæ uirginis. (Hic obiit byrhtic.)
XIX		P	C	II	N Sci. ambrosii.
VIII	G	Q	D	NON	<i>Infra nunquam accenditur luna pasc. mar.</i>
XVI		C	I	R E VIII	ID
V	H	S	F	VII	ID Sci. timothei, diogenis, et uictoris.
		T	G	VI	ID Sci. successi, maximi, et solutoris.
XIII	I	D	O	U A V	ID Transitus mariæ agiptiacæ.
II		A	B	IIII	ID
	K	B	C	III	ID .F. Sci. guthlaci anachoritæ.
X		E	U	C D II	ID
	L	D	E	IDUS	Scæ. eufemiæ uirginis.
XVIII		E	F	XVIII	KL .S. MAI. Scorum. tiburtii, ualeriani, et maximi.
VII	M	F	A	F G XVII	KL
		G	A	XVI	KL Sci. felicis, luciani, et faustini.
XV	N	H	B	XV	KL Petri, ermogenis. <i>Sol in tauro.</i>
III		G	E	I C XIII	KL
	O	K	D	XIII	KL Sci. gagi et rufi. F (et sci. ælpheagi archiepisc. et mart.
XII	A	L	E	XII	KL [Eodem die ordinatus fuit leofricus episc.]
I		H	I	M F XI	KL Sci. furtunati.
	B	N	G	X	KL Sci. gagi ² papæ, leonis episc.
IX		O	A	IX	KL .S. Natale sci. georgii mart.
	C	I	O	P B VIII	KL .S. Sci. melliti archiepisc. <i>Vltimum pascha.</i>
XVII		Q	C	VII	KL .F. <i>Martiana maior.</i>
VI	D	R	D	VI	KL <i>ix. ægyptiorum mensis pascho.</i>
		K	U	S E V	KL Sci. germani, antonini.
XIII	E	T	F	IIII	KL .S. Sci. uitalis mart. (et sci. wynwalocf conf.)
III		A	A	A G III	KL Egressio noe de arca.
	F	B	A	II	KL Sci. crispini, quirini, et sophiæ mart.

Nox horas .x. dies uero .xiii.

(et F. sci. leonis papæ et conf. ix.)

¹ 'Erlæet,' Cott. MS. Vitell. E. xviii. For the explanation of Phrixæus see Smith, Dict. of Biog. and Mythol. iii. 358.² For Cui.

[MAIUS.]

Maia generoi¹ miratur cornua tauri.

Maia habet dies .xxx. luna .xxx.

XI		C B	KL	MAI. F. Natale apostolorum philippi et iacobi (fratris domini).
	G B E	D C VI	N	Sci. germani, saturnini, et caelestini (athanasii episc. et conf.)
XIX		E D V	N .F.	Inuentio scæ. crucis. Et scorum. euentii, theodoli, et alex- [andri.
VIII	H	F E IIII	N	Ascensio domini.
		C I G F III	N	
XVI	I	H G II	N .S.	Sci. iohannis ante portam latinam
V		I A	NON	Sci. augustini, marcellini, et placidi.
	K D O	K B VIII	ID	Sci. uictoris et martini.
XIII		L C VII	ID	Æstas habet dies .xci.
II	L	M D VI	ID .S.	Scorum. gordiani, epimachi, septimi, et cirilli.
		E U N E V	ID	
X	M	O F IIII	ID .S.	Scorum. nerej, achillei, et pancratii.
		P G III	ID .S.	Dedicatio ecclesiæ scæ. mariæ.
XVIII	N F A	Q A II	ID .S.	Sci. uictoris, quarti, et .cccciii. mart.
VII		R B	IDUS	Primum pentecosten.
	O	S C XVII	KL	IUN. Aquilini, craclei.
XV	A G E	T D XVI	KL	
III		U E XV	KL	Sci. marci euangelistæ ² . Sol in geminos.
	B	A F XIIII	KL .S.	Scæ. potentianæ uirginis (et depositio dunstani archiepisc.)
XII	H I	B G XIII	KL	Sci. basilii, uictorii, et basilissæ.
I	C	C A XII	KL	
		D B XI	KL	Sci. faustini, uenusti, et casti.
IX	D I O	E C X	KL	
		F D IX	KL	Æstas oritur.
XVII	E	G E VIII	KL .S.	Sci. urbani, et desiderii.
VI		K U H F VII	KL .F.	Sci. augustini archiepisc.
	F	I G VI	KL	Sci. aquili, iulii, quintini.
XVIII	A	K A V	KL	Sci. germani episc. et confessoris.
III	G	A L B IIII	KL	
		M C III	KL	Sci. felix papæ.
XI	H B	N D II	KL	Romæ, scæ. petronellæ uirginis.

Nox horas .viii. dies uero .xvi.

¹ For Maia Agnerei.

² St. Mark is also commemorated on this day in a tenth-century kalendar at Salisbury (MS. 150); but in there some confusion with the Marcus and Marcellianus commemorated in the Gelasian and Gregorian Sacramentaries on June 18, or with Marcus 'Eremita' commemorated in the Greek Menæa on June 20¹. The Bollandists quote three other MSS. to prove that the custom of keeping St. Mark's Day on May 18 is peculiar to England. Acta SS. Maii. tom. iv. p. 134.

[IUNIUS.]

Iunius æquatos cœlo uidet ire laconas.

Iunius habet dies .xxx. luna .xxix.

		E	O	E	KL	IUN. S	Sci. nicomedis mart.
XIX	I		P	F	IIII	N .S.	Scorum. marcellini, et petri.
VIII		C	Q	G	III	N	Sci. thomæ apost. et sci. herasmi mart.
XVI	K	I	R	A	II	N	<i>Initium mensis desii secundum grecos.</i>
V			S	B	NON		Sci. bonifatii episc.
	L	D	T	C	VIII	ID	Sci. amanti episc., et luci.
XIII			O	U	D	VII	ID
II	M		A	E	VI	ID	Deposito sci. medardi episc.
		E	B	F	V	ID .S.	Scorum. primi et feliciani.
X	N		U	C	G	IIII	ID
			D	A	III	ID	
XVIII	O	F	E	B	II	ID .S.	Scorum. basilidis, cirini, naboris, et natarii.
VII		A	F	C	IDUS		Bartholomei apost. et feliculæ.
	A		G	D	XVIII	KL	IUL. Helisei prophetæ.
XV		G	H	E	XVII	KL	Sci. uiti, clementis, et crisogoni.
IIII	B		E	I	F	XVI	KL
			K	G	XV	KL	<i>Sol in cancro.</i>
XII	C	H	L	A	XIIII	KL .S.	Scorum. marci et marcelliani.
I		I	M	B	XIII	KL .S.	Scorum. geruasii, protasii, et nazari.
	D		N	C	XII	KL	
IX		I	O	D	XI	KL	
	E		O	P	E	X	KL
XVII			Q	F	IX	KL .S.	Scæ. ætheldryðe uirginis. <i>Vigilia.</i>
VI	F	K	R	G	VIII	KL .F.	Sci. iohannis baptiste. <i>Solstitium.</i>
			U	S	A	VII	KL
							Scæ. lucianæ. <i>xi. ægyptius mensis epichi.</i>
XIIII	G		T	B	VI	KL .S.	Scorum. iohannis et pauli. (Obitus eadrici sacerdotis.)
III		A	A	A	C	V	KL
	H		B	D	IIII	KL .S.	Fabiani, gordiani. <i>Vigilia.</i>
XI			C	E	III	KL .F.	Passio apostolorum petri, et
	I	B	E	D	F	II	KL .F. Pauli, timothei, leonis, et albi confessoris.

Nox horas .vi. dies uero .xviii.

[IULIUS.]

Solstitium ardenti cancri fert iulius austrum.

Iulius habet dies .xxx. luna .xxx.

XIX		E G	KL	IUL.	Sci. gagi episc. et iudæ fratris iacobi.
VIII	K	F A VI	N	·S·	Scorum. processi et martiniani.
	C I	G B V	N		Translatio corporis martini ¹ .
XVI	L	H C IIII	N		
V		I D III	N		Esaïæ prophetæ.
	M D O	K E II	N	·S·	Octauas apostolorum.
XIII		L F	NON		Scæ. marinæ uirginis.
II	N	M G VIII	ID		
	E U	N A VII	ID		
X	O	O B VI	ID	·S·	Scorum. .vii. fratrum filiorum felicitatis.
	A	P C V	ID		Sci. benedicti abbatis.
XVIII	F A	Q D IIII	ID		Sci. uaboris ² , felicis, primitiui.
VII	B	R E III	ID		Sci. serapionis.
		S F II	ID		Sci. donati. <i>Dies caniculares.</i>
XV	C G E	T G	IDUS		Sci. cyriaci, philippi, et florentii.
IIII		U A XVII	KL	AGUS.	Sci. theodosii, macharii, (eustachii, minulfi,
	D	A B XVI	KL		<i>Orius canicula.</i> [gundulfi, seruacii, et bertini, conf.]
XII	H I	B C XV	KL		Scæ. margaretæ. <i>Sol in leonem.</i>
I	E	C D XIII	KL		Sci. sisinni.
		D E XIII	KL		Scæ. sabinæ ³ uirginis.
IX	F I O	E F XII	KL	·S·	Scæ. praxedis mart.
		F G XI	KL		
XVII	G	G A X	KL	·S·	Sci. uincentii et apollinaris.
VI	K U	H B IX	KL		
	H	I C VIII	KL	·F·	<i>Sci. iacobi apostoli.</i>
XIII		K D VII	KL		
III	I A A	L E VI	KL		Sci. felicis, et simeonis monachi.
		M F V	KL		Sci. samsonis.
XI	K	N G IIII	KL	·S·	Sci. felicis, simplici, faustini, et beatrix.
	B E O A	III	KL	·S·	Scorum. abdonis et sennis.
XIX	L	P B II	KL		Sci. germani confessoris.

Nox horas .viii. dies uero .xvi.

¹ This commemoration is usually kept on July 4, which is marked as the Ordinatio S. Martini (instead of the more usual November 11) by Perpetuus, Bishop of Tours, 481-91. Gregor. Tur. Hist. Franc. x. 31.

² For Naboris.

³ For Sabini.

[AUGUSTUS.]

Augustum mensem leo feruidus igne perurit.

Augustus habet dies .xxxi. luna .xxviii.

VIII				Q	C		KL	AGUST.	Passio machabeorum.	(Ad uincula sci. petri.)
XVI	M	C	I	R	D	III	N	.S.	Sci. stephani episc.	
V				S	E	III	N		Inuentio corporis stephani mart.	
		N		T	F	II	N		(Scq. afrq mart.)	
XIII		D	O	U	G		NON		Sci. casiani.	
II		O		A	A	VIII	ID	.S.	Sci. syxti episc. felicissimi, agapiti diaconi.	
		A		B	B	VII	ID		<i>Autumni initium dies .xci.</i>	
X		E	U	C	C	VI	ID	.S.	Sci. cyriaci mart. et scq. affræ.	
		B		D	D	V	ID		<i>Vigilia.</i>	
XVIII				E	E	III	ID	.F.	<i>Sci. laurentii archidiaconi.</i>	
VII	C	F	A	F	F	III	ID	.S.	Sci. tiburtii mart.	
				G	G	II	ID			
XV	D			H	A		IDUS	.S.	Sci. ypoliti mart.	
III		G	E	I	B	XIX	KL	.S.	SEPT. Sci. eusebii presbiteri.	
	E			K	C	XVIII	KL	.F.	<i>Assumptio sctæ marie</i> ¹ .	
XII				L	D	XVII	KL			
I		F	H	I	M	E	XVI	KL	.S.	Octauas sci. laurentii.
				N	F	XV	KL	.S.	Sci. agapiti.	<i>Sol in uirginem.</i>
IX		G		O	G	XIII	KL			
		I	O	P	A	XIII	KL		Sci. ualentini.	
XVII	H			Q	B	XII	KL			
VI				R	C	XI	KL	.S.	Sci. timothei discipuli, et sci. pauli.	
	I	K	U	S	D	X	KL		<i>Autumnus oritur dies .xcii.</i>	
XIII				T	E	IX	KL	.S.	Sci. patricii senioris.	
III	K	A	A	A	F	VIII	KL	.F.	<i>Sci. bartholomæi apostoli</i> (et sci.	*).
				B	G	VII	KL		Sci. habundi.	
XI	L			C	A	VI	KL			
		B	E	D	B	V	KL	.S.	Romæ hermetis, et augustini.	
XIX	M			E	C	III	KL	.F.	<i>Decollatio sci. iohannis baptiste.</i>	(Obitus ælfwini
VIII				F	D	III	KL	.S.	Scorum. felicitis et audacti ² .	[episc.)
	N	C	I	G	E	II	KL	.S.	In glestonia sci. aidani episc.	

Nox horas .x. dies .xliii.

¹ In the Martyrology of Bede this day is marked as the Dormitio B. M. V.; in the early eighth-century *kalendary*, published by Frontó, as her "Passatio." The original Gallican date was Jan. 18 (Greg. Tur. Glor. Mart. I. 9; Lectionar. Luxov. Mabil. de Lit. Gall. II. 118; et Corbeienae Kalendary, Mart. et Durand. Thes. Nov. Anec. III. 1291).

² For Adaueti.

[SEPTEMBER.]

Sidere, uirgo, tuo bachum september opimat.

September habet dies .xxx. luna .xxx.

XVI		H F	KL	SEPT. Sci. prisci mart. (et sci. egidii abbat.)
V	O	I G IIII	N	
		D O K A III	N	(Ordinatio beati gregorii papæ.)
XIII	A	L B II	N	Sci. marcellini episc.
II		M C	NON	Sci. berhtini confessoris.
	B E U	N D VIII	ID	
X		O E VII	ID	
	C	P F VI	ID	·F. <i>Patuitas scæ. mariæ.</i> Et sci. adriani.
XVIII	F A	Q G V	ID	·S. Sci. gorgoni mart. et sci. audomari episc. (Obitus
VII	D	R A IIII	ID	Sci. hilarii papæ. [willelmi senioris regis.]
		S B III	ID	·S. Scorum. protii et iacinthi.
XV	E G E	T C II	ID	(Obitus segiuç.)
IIII		U D	IDUS	
	F	A E XVIII	KL	·S. OCT. Exaltatio scæ. crucis, cornelii, et cipriani.
XII	H I	B F XVII	KL	·S. Sci. nicomedis mart.
I	G	C G XVI	KL	·S. Scorum. lucæ, et geminiani, et eufemiæ.
		D A XV	KL	Sci. landberhti episc. <i>Sol in libram.</i>
IX	H I O	E B XIII	KL	
		F C XII	KL	Theodori archiepisc.
XVII	I	G D XI	KL	·S. Sci. priuati. <i>Vigilia.</i>
VI	K U	H E X	KL	·F. <i>Sci. mathei apostoli et euangelistæ.</i>
	K	I F IX	KL	·S. Sci. mauricii cum sociis suis .vi. milibus .dclxvi.
XIII		K G VIII	KL	
III	L A A	L A VII	KL	Conceptio iohannis. <i>Æquinoctium.</i>
		M B VI	KL	·S. In glestonia sci. ceolfriji abbat.
XI	M	N C V	KL	
	B E O	D V	KL	·S. Scorum. cosme et damiani mart. (Obitus mahthildæ.)
XIX	N	P E IIII	KL	<i>ii. mensis ægyptiorum faoni.</i>
VIII		Q F III	KL	·F. <i>Sci. michaelis archangeli.</i>
	O C I	R G II	KL	·S. Sci. hieronimi præbiteri.

Nox horas .xii. dies uero .xii.

[OCTOBER.]

Æquat et october sementis tempore libram.

October habet dies .xxx. luna .xxix.

XVI	A		S	A		KL	OCT.	Sci. remedii, et germani.
V			T	B	VI	N		Sci. eleutherii, quirilli, primi.
XIII	B	D	O	U	C	V	N	Sci. uictoris, felicis, et leodegari.
II			A	D	IIII	N		
		C		B	E	III	N	Scæ. cristinæ uirginis, et sauinæ.
X		E	U	C	F	II	N	(Scæ. fidis uirg. mart.)
		D		D	G		NON	Sci. marci papæ.
XVIII				E	A	VIII	ID	Scorum. ¹ * *
VII	E	F	A	F	B	VII	ID	Sci. dionisii, rustici, et eleutherii.
				G	C	VI	ID	Sci. paulini hrofensis episc.
XV	F			H	D	V	ID	Scæ. æthelburge uirginis.
IIII		G	E	I	E	IIII	ID	Sci. uuilfrithi episc.
			G	K	F	III	ID	(S. giraldi conf.)
XII				L	G	II	ID	Sci. calesi ² papæ, luciani, et iusti.
I	H	H	I	M	A		IDUS	Sci. furtunati.
				N	B	XVII	KL	NOV. Sci. alexandrini.
IX	I			O	C	XVI	KL	
		I	O	P	D	XV	KL	Sci. luce euangelistæ. <i>Sol in scorpionem.</i>
XVII	K			Q	E	XIIII	KL	Sci. ianuarii, proculi.
VI				R	F	XIII	KL	
	L	K	U	S	G	XII	KL	Sci. hilarionis anachorite.
XIIII				T	A	XI	KL	Sci. philippi, et eusebii.
III	M		A	A	B	X	KL	Sci. seueri, et longini.
		A		B	C	IX	KL	
XI	N			C	D	VIII	KL	Scorum. crispini et crispiniani. (S. maglorii episc.
			E	D	E	VII	KL	[bartholomei translatio.]
XIX	B			E	F	VI	KL	Sci. gagi. <i>Vigilia.</i>
VIII	A			F	G	V	KL	Sci. apostolorum simonis et iudæ.
		I		G	A	IIII	KL	Sci. quinti, et feliciani.
XVI	B	C		H	B	III	KL	Sci. ianuarii.
V			I	C	II	KL		Passio sci. quintini. <i>Vigilia.</i>

Nox horas .xiiii. dies uero .x.

¹ The names are completely erased. The scribe may have begun to write Aidan and Ceolfrið, whose translation is commemorated on this day in a contemporary Anglo-Saxon manuscript (Bodl. Jun. A. 99), but here on Aug. 31, Sep. 25.

² For Callisti.

[NOVEMBER.]

Scorpius hibernum preceps iubet ire nouembrem.

Nouember habet dies .xxx. luna .xxx.

	C	O	K	D	KL	NOV. .F. Sollemnitas omnium sanctorum.	
XIII	D	L	E	IIII	N	(Sci. eustachii cum sociis, et iusti mart. et sci. ærchi	
II	D	M	F	III	N	[conf.] .v. embol. (Obitus ælwoldi monachi.)	
		U	N	G	II	N	Scæ. perpetuæ uirginis.
X	E	E	O	A	NON	Sci. cæsarii, felicis, et uitalis.	
			P	B	VIII	ID	Sci. donati, et adriani. (S. melanii episc. conf.)
XVIII	F	A	Q	C	VII	ID	Hiemps initium habet dies .xxii.
VII	F	R	D	VI	ID	.S.	Scorum. .iiii. coronatorum.
	G	S	E	V	ID	.S.	Sci. theodori mart. (Obitus eadulfi episc.)
XV		E	T	F	IIII	ID	Sci. demetrii.
IIII	H	G	U	G	III	ID	.F. Sci. martini episc. Et mennæ mart. (Obitus land-
			A	A	II	ID	[berti piissimi regis.]
XII	I	I	B	B	IDUS	Sci. britii episc.	
I		H	C	C	XVIII	KL	DEC. Sci. theodosii.
		K	D	D	XVII	KL	Sci. secundi.
IX		O	E	E	XVI	KL	Sci. augustini.
	L	I	F	F	XV	KL	Scæ. teclæ uirginis. Sol in sagittario.
XVII			G	G	XIIII	KL	Passio sci. romani, isici.
VI	M	U	H	A	XIII	KL	
		K	I	B	XII	KL	
XIIII	N	K	C	XI	KL	Sci. gelasii papæ. [(Obitus ordlauri laici.)	
III		A	L	D	X	KL	.S. Scq. ceciliæ uirg. et longini qui latus domini aperuit.
	O	A	M	E	IX	KL	.F. Sci. clementis papæ. Hiemps oritur.
XI			N	F	VIII	KL	.S. Sci. crisogoni et eleutherii.
	A	E	O	G	VII	KL	
XIX	B	P	A	VI	KL	Sci. saturnini, petri, et amatoris.	
VIII	B	Q	B	V	KL	.iiii. ægyptius mensis choeas.	
		I	R	C	IIII	KL	Sci. eusebii.
XVI	C	S	D	III	KL	.S.	Sci. crisanti et darie. Vigilia. (Saturnini mart.)
V		T	E	II	KL	.F.	Sci. andræ apostoli. Et ambrosii episc.

Nox horas .xvi. dies .vii.

[DECEMBER.]

Terminat arcitenens medio sua signa decem̄ber.

December habet dies .xxxī. luna .xxx.

XIII	D	O	U	F	KL	DEC.	Scæ. candidæ, uirginis.
II		E	A	G	IIII	N	
		E	B	A	III	N	Sci. claudii, felicis.
X			U	C	B	II	N
		F	F	D	C	NON	.iiii. embol.
XVIII			E	D	VIII	ID	Sci. delfini, trosimi, et felicis.
VII	G	A	F	E	VII	ID	(Sci. nicholai archiepisc.)
		G	G	F	VI	ID	.S. Octauas sci. andræ apost.
XV	H		H	G	V	ID	Sci. eusebii et successi.
IIII		E	I	A	IIII	ID	
	I	H	K	B	III	ID	Sci. uicturi, et eulaliæ uirginis.
XII			L	C	II	ID	Sci. damasi papæ.
I	K	I	M	D	IDUS	.S.	Scæ. lucæ uirginis, castæ, felicis.
		I	N	E	XIX	KL	IAN. Sci. zosimi et lupicini.
IX	L		O	F	XVIII	KL	Sci. fausti, luci, et maximi.
			O	P	G	XVII	KL
XVII	M	K	Q	A	XVI	KL	Sci. uictoris et uictoriæ. (Hic obiit ordulfus.)
VI			R	B	XV	KL	(Hic obiit ælfwerdus sacerdos.)
	N	U	S	C	XIIII	KL	<i>Sol in capricornu.</i> (Sci. lazari episc. et mart.)
XIIII	A	T	D	XIII	KL		
III	O	A	A	E	XII	KL	.F. Passio sci. thomæ apostoli.
	A	B	F	XI	KL		Scæ. theodosiæ uirginis.
XI	B	C	G	X	KL		Sci. syxti et apollonarī.
	B	E	D	A	IX	KL	<i>Vigilia domini.</i>
XIX		E	B	VIII	KL	.F.	<i>Natiuitas domini. Solstitium.</i>
VIII	C	C	F	C	VII	KL	.F. Sci. stephani primī martiris et leuitæ.
		I	G	D	VI	KL	.F. Sci. iohannis apostoli et euangelistæ.
XVI	D	H	E	V	KL	.F.	Passio scorū. innocentū.
V	D	I	F	IIII	KL		Hierosolimis dauid magni regis.
	E	O	K	G	III	KL	
XIII		L	A	II	KL	.S.	Sci. siluestri papæ.

Nox horas .xviii. dies .vi.

	I	II	III	III	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	XIII	XIII	XV	XVI	XVII	XVIII	XIX	
I	M	A	A	I	S	R	F	P	O	C	M	L	V	T	H	R	Q	E	O	XXX
II	N	B	B	K	T	S	G	Q	P	D	N	M	A	A	I	S	R	F	P	I
III	O	C	C	L	V	T	H	R	Q	E	O	N	B	B	K	T	S	G	Q	II
III	P	D	D	M	A	A	I	S	R	F	P	O	C	C	L	V	T	H	R	III
V	Q	E	E	N	B	B	K	T	S	G	Q	P	D	D	M	A	A	I	S	IV
VI	R	F	F	O	C	C	L	V	T	H	R	Q	E	E	N	B	B	K	T	V
VII	S	G	G	P	D	D	M	A	V	I	S	R	F	F	O	C	C	L	V	VI
VIII	T	H	H	Q	E	E	N	B	A	K	T	S	G	G	P	D	D	M	A	VII
VIII	A	I	I	R	F	F	O	C	B	L	V	T	H	H	Q	E	E	N	B	VIII
X	B	K	K	S	G	G	P	D	C	M	A	A	I	I	R	F	F	O	C	VIII
XI	C	L	L	T	H	H	Q	E	D	N	B	B	K	K	S	G	G	P	D	X
XII	D	M	M	A	I	I	R	F	E	O	C	C	L	L	T	H	H	Q	E	XI
XIII	E	N	N	B	K	K	S	G	F	P	D	D	M	M	A	I	I	R	F	XII
XIII	F	O	O	C	L	L	T	H	G	Q	E	E	N	N	B	K	K	S	G	XIII
XV	G	P	P	D	M	M	A	I	H	R	F	F	O	O	C	L	L	T	H	XIII
XVI	H	Q	Q	E	N	N	B	K	I	S	G	G	P	P	D	M	M	A	I	XV
XVII	I	R	R	F	O	O	C	L	K	T	H	H	Q	Q	E	N	N	B	K	XVI
XVIII	K	S	S	G	P	P	D	M	L	A	I	I	R	R	F	O	O	C	L	XVII
XVIII	L	T	T	H	Q	Q	E	N	M	B	K	K	S	S	G	P	P	D	M	XVIII
XX	M	A	V	I	R	R	F	O	N	C	L	L	T	T	H	Q	Q	E	N	XIX
XXI	N	B	A	K	S	S	G	P	O	D	M	M	A	V	I	R	R	F	O	XX
XXII	O	C	B	L	T	T	H	Q	P	E	N	N	B	A	K	S	S	G	P	XXI
XXIII	P	D	C	M	A	V	I	R	Q	F	O	O	C	B	L	T	T	H	Q	XXII
XXIII	Q	E	D	N	B	A	K	S	R	G	P	P	D	C	M	A	V	I	R	XXIII
XXV	R	F	E	O	C	B	L	T	S	H	Q	Q	E	D	N	B	A	K	S	XXIV
XXVI	S	G	F	P	D	C	M	A	T	I	R	R	F	E	O	C	B	L	T	XXV
XXVII	T	H	G	Q	E	D	N	B	A	K	S	S	G	F	P	D	C	M	V	XXVI
XXVIII	V	I	H	R	F	E	O	C	B	L	T	T	H	G	Q	E	D	N	A	XXVII
XXIX	A	K	I	S	G	F	P	D	C	M	A	V	I	H	R	F	E	O	B	XXVIII
XXX	B	L	K	T	H	G	Q	E	D	N	B	A	K	I	S	G	F	P	C	XXVIII

Dispersa insertio fit in octavo et undecimo et nondecimo anno. In octavo anno in luna kalendarius martiarum et luna kalendas iulias. In undecimo anno luna martii mensis in nondecimo x. anno in kalendas maias fit.

¹ Ogdoas = the first eight years of the Cycle of 19 years. Endecas = the last eleven years of the Cycle of 19 years. Janius, I. G. Historia Cyelli Dionys. p. 107.

	I	II	III	IIII	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	XIII	XIIII	XV	XVI	XVII	XVIII	XIX	
I	C	M	L	V	I	H	R	F	E	O	C	B	L	K	T	H	G	Q	E	I
II	D	N	M	A	K	I	S	G	F	P	D	C	M	L	V	I	H	R	F	II
III	E	O	N	B	L	K	T	H	G	Q	E	D	N	M	A	K	I	S	G	III
IIII	F	P	O	C	M	L	V	I	H	R	F	E	O	N	B	L	K	T	II	IIII
V	G	Q	P	D	N	M	A	K	I	S	G	F	P	O	C	M	L	V	I	V
VI	H	R	Q	E	O	N	B	L	K	T	H	G	Q	P	D	N	M	A	K	VI
VII	I	S	R	F	P	O	C	M	L	V	I	H	R	Q	E	O	N	B	L	VII
VIII	K	T	S	G	Q	P	D	N	M	A	K	I	S	R	F	P	O	C	M	VIII
VIIII	L	V	T	H	R	Q	E	O	N	B	L	K	T	S	G	Q	P	D	N	VIIII
X	M	A	V	I	S	R	F	P	O	C	M	L	V	T	H	R	Q	E	O	X
XI	N	B	A	K	T	S	G	Q	P	D	N	M	A	V	I	S	R	F	P	XI
XII	O	C	B	L	V	T	H	R	Q	E	O	N	B	A	K	T	S	G	Q	XII
XIII	P	D	C	M	A	V	I	S	R	F	P	O	C	B	L	V	T	H	R	XIII
XIIII	Q	E	D	N	B	A	K	T	S	G	Q	P	D	C	M	A	V	I	S	XIIII
XV	R	F	E	O	C	B	L	V	T	H	R	Q	E	D	N	B	A	K	T	XV
XVI	S	G	F	P	D	C	M	A	V	I	S	R	F	E	O	C	B	L	V	XVI
XVII	T	H	G	Q	E	D	N	B	A	K	T	S	G	F	P	D	C	M	A	XVII
XVIII	V	I	H	R	F	E	O	C	B	L	V	T	H	G	Q	E	D	N	B	XVIII
XVIIII	A	K	I	S	G	F	P	D	C	M	A	V	I	H	R	F	E	O	C	XVIIII
XX	B	L	K	T	H	G	Q	E	D	N	B	A	K	I	S	G	F	P	D	XX
XXI	C	M	L	V	I	H	R	F	E	O	C	B	L	K	T	H	G	Q	E	XXI
XXII	D	N	M	A	K	I	S	G	F	P	D	C	M	L	V	I	H	R	F	XXII
XXIII	E	O	N	B	L	K	T	H	G	Q	E	D	N	M	A	K	I	S	G	XXIII
XXIIII	F	P	O	C	M	L	V	I	H	R	F	E	O	N	B	L	K	T	II	XXIIII
XXV	G	Q	P	D	N	M	A	K	I	S	G	F	P	O	C	M	L	V	I	XXV
XXVI	H	R	Q	E	O	N	B	L	K	T	H	G	Q	P	D	N	M	A	K	XXVI
XXVII	I	S	R	F	P	O	C	M	L	V	I	H	R	Q	E	O	N	B	L	XXVII
XXVIII	K	T	S	G	Q	P	D	N	M	A	K	I	S	R	F	P	O	C	M	XXVIII
XXIX	L	V	T	H	R	Q	E	O	N	B		K	T	S	G	Q	P	D	N	XXVIII
								optata.	enducat.											
	I	II	III	IV	V	VI	VII													
Feria I	A	G	F	E	D	C	B													
Feria II	B	A	G	F	E	D	C													
Feria III	C	B	A	G	F	E	D													
Feria IV	D	C	B	A	G	F	E													
Feria V	E	D	C	B	A	G	F													
Feria VI	F	E	D	C	B	A	G													
Feria VII	G	F	E	D	C	B	A													

	JAN.	FEB.	MAR.	APR.	MA.	IV.	IVL.	AG.	SE.	OC.	NO.	DE.	
C	IX	X	IX	X	XI	XII	XIII	XIII	XVI	XVI	XVIII	XVIII	I
C	XX	XXI	XX	XXI	XXII	XXIII	XXIII	XXV	XXVII	XXVII	XXIX	XXIX	II
E	I	II	I	II	III	III	V	VI	VIII	VIII	X	X	III
C	XII	XIII	XII	XIII	XV	XV	XVI	XIX	XIX	XXI	XXI	XXI	III
C	XXIII	XXIII	XXIII	XXIII	XXV	XXVI	XXVII	XXVII	XXX	XXX	II	II	V
E	III	V	III	V	VI	VII	VIII	IX	XI	XI	XIII	XIII	VI
C	XV	XVI	XV	XVI	XVII	XVIII	XIX	XX	XXII	XXII	XXIII	XXIII	VII
E	XXVI	XXVII	XXVI	XXVII	XXVIII	XXIX	XXX	I	III	III	V	V	VIII
C	VII	VIII	VII	VIII	IX	X	XI	XII	XIII	XIII	XVI	XVI	VIII
C	XVIII	XIX	XVIII	XIX	XX	XXI	XXII	XXIII	XXV	XXV	XXVII	XXVII	X
E	XXIX	XXX	XXIX	XXX	I	II	III	III	VI	VI	VIII	VIII	XI
C	X	XI	X	XI	XII	XIII	XIII	XV	XVII	XVII	XIX	XIX	XII
C	XXI	XXII	XXI	XXII	XXIII	XXIII	XXV	XXVI	XXVIII	XXVIII	XXX	XXX	XIII
E	II	III	II	III	III	V	VI	VII	IX	IX	XI	XI	XIII
C	XIII	XIII	XIII	XIII	XV	XVI	XVII	XVIII	XX	XX	XXII	XXII	XV
C	XXIII	XXV	XXIII	XXV	XXVI	XXVII	XXVIII	XXIX	I	I	III	III	XVI
E	V	VI	V	VI	VII	VIII	IX	X	XII	XII	XIII	XIII	XVII
C	XVI	XVII	XVI	XVII	XVIII	XXIX	XX	XXI	XXIII	XXIII	XXV	XXV	XVIII
E	XXVIII	XXVIII	XXVIII	XXVIII	XXIX	XXX	I	II	III	III	VI	VI	XVIII

De ratione saltus lunæ. Memento quod anno nouissimo decemnoualis lunam nouemb. mensis .xxix., propter saltum qui eodem anno inserendus est, computare debes.

On this page C = annus communis, E = annus embolismalis; the numbers arranged under the twelve months represent Regulares Lunares.

		Januarius.	Februarius.	Martius.	Aprilis.	Maius.	Junius.	Julius.	Augustus.	September.	October.	November.	December.	
G F	B	II	V	VI	II	IV	VII	II	V	I	III	VI	I	I
E		IIII	VII	VII	III	V	I	III	VI	II	IIII	VII	II	II
D		V	I	I	IIII	VI	II	IIII	VII	III	V	I	III	III
C		VI	II	II	V	VII	III	V	I	IIII	VII	II	IIII	IIII
BA	B	VII	III	III	VII	II	V	VII	III	VI	I	IIII	VI	V
G		II	V	V	I	III	VI	I	IIII	VII	II	V	VII	VI
F		III	VI	VI	II	IIII	VII	II	V	I	III	VI	I	VII
E		IIII	VII	VII	III	V	I	III	VI	II	IIII	VII	II	VIII
DC	B	V	I	II	V	VII	III	V	I	IIII	VI	II	IIII	VIII
B		VII	III	III	VI	I	IIII	VI	II	V	VII	III	V	X
A		I	IIII	IIII	VII	II	V	VII	III	VI	I	IIII	VI	XI
G		II	V	V	I	III	VI	I	IIII	VII	II	V	VII	XII
FE	B	III	VI	VII	III	V	I	III	VI	II	IIII	VII	II	XIII
D		V	I	I	IIII	VI	II	IIII	VII	III	V	I	III	XIII
C		VI	II	II	V	VII	III	V	I	IIII	VI	II	IIII	XV
B		VII	III	III	VI	I	IIII	VI	II	V	VII	III	V	XVI
AG	B	I	IIII	V	I	III	VI	I	IIII	VII	II	V	VII	XVII
F		III	VI	VI	II	IIII	VII	II	V	I	III	VI	I	XVIII
E		IIII	VII	VII	III	V	I	III	VI	II	IIII	VII	II	XIX
D		V	I	I	IIII	VI	II	IIII	VII	III	V	I	III	XX
CB	B	VI	II	III	VI	I	IIII	VI	II	V	VII	III	V	XXI
A		I	IIII	IIII	VII	II	V	VII	III	VI	I	IIII	VI	XXII
G		II	V	V	I	III	VI	I	IIII	VIII	II	V	VII	XXIII
F		III	VI	VI	II	IIII	VII	II	V	I	III	VI	I	XXIII
ED	B	IIII	VII	I	IIII	VI	II	IIII	VII	III	V	I	III	XXV
C		VI	II	II	V	VII	III	V	I	IIII	VI	II	IIII	XXVI
B		VII	III	III	VI	I	IIII	VI	II	V	VII	III	V	XXVII
A		I	IIII	IIII	VII	II	V	VII	III	VI	I	IIII	VI	XXVIII

In hoc prescripto circulo per .XXVIII. annus solaris cursus singulorum mensium. Qua die kapita kalendarum sunt adunata regularibus feriarum et cooccurrentibus promulgatur.

I	XVI	A			V		O		I	I		E		II	XVI
II	XVII	A			V		O		I	I		E		III	XVII
III	XVIII		A			V		O		I			E	III	XVIII
IIII	XIX	E		A		V		O		I				V	XIX
V	XX		E		A		V		O			I		VI	XX
VI	XXI			E		A		V		O			I	VII	XXI
VII	XXII	I			E		A		V			O		VIII	XXII
VIII	XXIII		I			E		A		V			O	VIII	XXIII
IX	XXIII			I			E		A		V		O	X	XXIII
X	XXV	O		I			E		A		V			XI	XXV
XI	XXVI		O		I			E		A		V		XII	XXVI
XII	XXVII			O		I			E		A		V	XIII	XXVII
XIII	XXVIII	V		O			I			E		A		XIII	XXVIII
XIIII	XXIX		V		O			I			E		A	XV	XXIX
XV	XXX			V		O			I			E		XVI	XXX
		IIIX			IIIX				IIX			XIX			

	I	II	III	IIII	V	VI	VII	VIII	VIII	X	XI	XII	XIII	XIII	XV	XVI	XVII	XVIII	XIX	
Aries	A			N	H	C				K	E				M	G	B			Aprilis
Taurus		K	E				M	G	B			O	I	D				L	F	
Taurus	B			O	I	D				L	F	A			N	H	C			Maias
Gemini		L	F	A			N	H	C				K	E				M	G	
Gemini	C			K	E					M	G	B			O	I	D			Iunius
Cancer		M	G	B			O	I	D				L	F	A			N	H	
Cancer	D			L	F	A				N	H	C				K	E			Iulius
Leo		N	H	C				K	E				M	G	B			O	I	
Leo	E			M	G	B				O	I	D				L	F	A		
Leo		O	I	D			L	F	A				N	H	C				K	Agustus
Virgo	F	A		N	H	C				K	E				M	G	B			
Virgo			K	E			M	G	B			O	I	D				L		September
Libra	G	B			O	I	D			L	F	A				N	H	C		
Libra			L	F	A			N	H	C			K	E				M		October
Scorpius	H	C			K	E				M	G	B			O	I	D			
Scorpius			M	G	B		O	I	D				L	F	A			N		November
Scorpius	I	D			L	F	A			N	N	C				K	E			
Sagittarius			N	H	C				K	E				M	G	B			O	
Sagittarius	K	E			M	G	B			O	I	D				L	F	A		December
Capricornus			O		D			L	F	A			N	H	C					
Capricornus	L	F	A			N	H	C			K	E			M	G	B			Ianuarus
Aquarius			K	E				M	G	B			O	I	D					
Aquarius	M	G	B		O	I	D			L	F	A				N	H	C		Februarius
Piscis			L	F	A			N	H	C				K	E					
Piscis	N	H	C			K	E				M	G	B			O	I	D		Martius
Piscis			M	G	B		O	I	D				L	F	A					
Aries	O	I	D			L	F	A			N	H	C				K	E		
Cursus lunæ per duodecim signa.																				
Litteræ	C	M	A	V	I	R	R	F	E	O	C	B	L	K	I	H	G	Q	E	Per XIX
Primæ	M	A	L	I	S	R	R	P	O	L	H	L	V	T	H	R	Q	E	O	annus.

	A	P	A	T	G	C	L	V	L	S	S	C	
	January	February	March	April	May	June	July	August	September	October	November	December	
I. II.	Aquarius	Pisces	Aries	Taurus	Gemini	Cancer	Leo	Virgo	Libra	Scorpio	Sagittarius	Capricornus	
III. V.	Pisces	Aries	Taurus	Gemini	Cancer	Leo	Virgo	Libra	Scorpio	Sagittarius	Capricornus	Aquarius	S S
VI. VII.	Aries	Taurus	Gemini	Cancer	Leo	Virgo	Libra	Scorpio	Sagittarius	Capricornus	Aquarius	Pisces	
VIII. X.	Taurus	Gemini	Cancer	Leo	Virgo	Libra	Scorpio	Sagittarius	Capricornus	Aquarius	Pisces	Aries	S S
XI. XII.	Gemini	Cancer	Leo	Virgo	Libra	Scorpio	Sagittarius	Capricornus	Aquarius	Pisces	Aries	Taurus	
XIII. XV.	Cancer	Leo	Virgo	Libra	Scorpio	Sagittarius	Capricornus	Aquarius	Pisces	Aries	Taurus	Gemini	S S
XVI. XVII.	Leo	Virgo	Libra	Scorpio	Sagittarius	Capricornus	Aquarius	Pisces	Aries	Taurus	Gemini	Cancer	
XIX. XX.	Virgo	Libra	Scorpio	Sagittarius	Capricornus	Aquarius	Pisces	Aries	Taurus	Gemini	Cancer	Leo	S S
XXI. XXII.	Libra	Scorpio	Sagittarius	Capricornus	Aquarius	Pisces	Aries	Taurus	Gemini	Cancer	Leo	Virgo	
XXIII. XXV.	Scorpio	Sagittarius	Capricornus	Aquarius	Pisces	Aries	Taurus	Gemini	Cancer	Leo	Virgo	Libra	S S
XXVI. XXVII.	Sagittarius	Capricornus	Aquarius	Pisces	Aries	Taurus	Gemini	Cancer	Leo	Virgo	Libra	Scorpio	
XXIX. XXX.	Capricornus	Aquarius	Pisces	Aries	Taurus	Gemini	Cancer	Leo	Virgo	Libra	Scorpio	Sagittarius	S S

Luna	I	II	III	III	V	VII	VIII	VIII	X	XI	XII	XIII	XIII	XV	XVI	XVII	XVIII	XVIII	XX	XXI	XXII	XXIII	XXIII	XXV	XXVI	XXVII	XXVIII	XXIX	XXX	Annus
I	A			K		I			II	XI	XII	G			F			E		D		C		B					I	
XII		A		K		I			H		G				F			E		D		C		B					II	
XXIII			A		K		I		II		G				F			E		D		C		B					III	
III	B		A		K		I		I		H				G			F		E		D		C					III	
XV		B		A		K		I		II		G			F			E		D		C		B					V	
XXII		B		A		K		I		II		G			F			E		D		C		B					VI	
VII	C		B		A		K		I		H				G			F		E		D		C					VII	
XVIII	C		B		A		K		I		H				G			F		E		D		C					VIII	
XXIX		C		B		A		K		I		H			G			F		E		D		C					IX	
X	D		C		B		A		K		I		H		G			F		E		D		C					X	
XXI	D		C		B		A		K		I		H		G			F		E		D		C					XI	
II		D		C		B		A		K		I		H		G			F		E		D		C				XII	
XIII	E		D		C		B		A		K		I		H			G		F		E		D		C			XIII	
XXIII	E		D		C		B		A		K		I		H			G		F		E		D		C			XIII	
V		E		D		C		B		A		K		I		H			G		F		E		D		C		XV	
XVI	F		E		D		C		B		A		K		I		H		G		F		E		D		C		XVI	
XXVII	F		E		D		C		B		A		K		I		H		G		F		E		D		C		XVII	
VIII		F		E		D		C		B		A		K		I		H		G		F		E		D			XVIII	
XIX	G		F		E		D		C		B		A		K		I		H		G		F		E				XIX	
XXX	G		F		E		D		C		B		A		K		I		H		G		F		E				XX	
XI		G		F		E		D		C		B		A		K		I		H		G		F		E			XXI	
XXII	H		G		F		E		D		C		B		A		K		I		H		G		F				XXII	
III		H		G		F		E		D		C		B		A		K		I		H		G		F			XXIII	
XIII		H		G		F		E		D		C		B		A		K		I		H		G		F			XXIII	
XXV	I		H		G		F		E		D		C		B		A		K		I		H		G				XXV	
VI		I		H		G		F		E		D		C		B		A		K		I		H		G			XXVI	
XVII		I		H		G		F		E		D		C		B		A		K		I		H		G			XXVII	
XXVIII	K		I		H		G		F		E		D		C		B		A		K		I		H				XXVIII	
IX		K		I		H		G		F		E		D		C		B		A		K		I		H			XXIX	
XX		K		I		H		G		F		E		D		C		B		A		K		I		H			XXX	
Prima	III	XIII		VI	XVII	IX	I	XII	III	XV	VII	XVIII	X	II	XIII	V	XVI	VIII	XIX	XI									Primus	

Quadragesime.	Medio XLme.	Cena domini.	Pascha.	Octava pasche.	Ascensio domini.	Pentecosten.	Moysicum pasche.
III IIII V	XXIII XXIII XXV	XII XIII XIII	XV XVI XVII	XXV XXVI XXVII	XXV XXVI XXVII	V VI VII	XXIII XXIX XX
VI VII VIII	XXVI XXVII XXVIII	XV XVI XVII	XVIII XIX XX	XXV XXVI XXVII	XXVIII XXIX XXX	VIII VIII X	XXI XXII XXIII
VIII	XXIX XXX	XVIII XIX	XXI XXII	XXVIII	I	XI	XXIII

Collige per numerum quicquid cupis esse probandum.
 Vincit simul nomen feriam lunamque veteri.
 Collectamque una summam pariter irigenos.
 Quod super fuerit notulis discernet uterque.
 Quos retinet vitæ nec non et mortis ima
 Si supra fuerit vivei morietur et in fra.

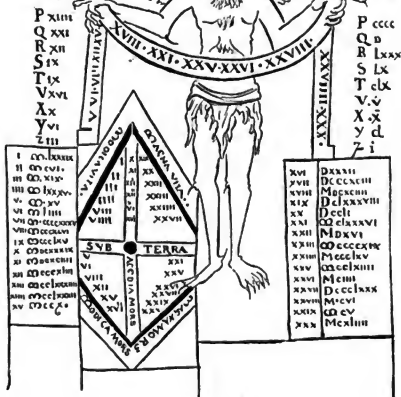
A III
 B III
 C XXVII
 D XXXIII
 E XXV
 F III
 G VII
 H VI
 I XV
 K XVI
 L XXI
 M XXXIII
 N XV
 O IX

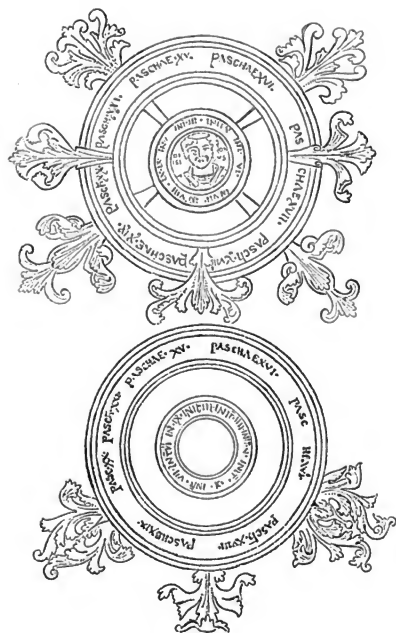

A DCCC.
 B CCC.
 C C.
 D D.
 E CCL.
 F XL.
 G CCCC.
 H CC.
 I I.
 K C.
 L I.
 M I.
 N XC.
 O XL.

SPERA APVLEI PLATONICI DEVITA DE MORTE NEL OGNI MIB NEGOTIUS. EL
 Siquisquid inquirere uolueris sic coputabis potius licetis. ut puta
 denomine egri addis luna qm fuerit die qd cubuerit. & quod est potius
 diu de p. 333 & qd est superatit reuerit ad dngm iolu infra. R. r. p. u. d. e. f. i.
 supiori conuenit para numerus ualid ferit. Si inferiori parre conuenit

nocturnus erit. **RS.** Sic de eom causis re
 nily negotiis aut. **causis re**
 qd. Si dies dñe. **fuene adde**
 xiii. Solane. xviii. **amaris. xv.**
 innercurius. xvi. **suout. xii.**
 innercurius. xvi. **suout. xii.**
 Si dies. **suout. xii.**

	Terminus secundæ lune initii.	Terminus XIIII lune paschalis.	Terminus XX lune rogationum.	Terminus IIIII lune pentecosten.	Terminus X lune LXX me.	
V	VIII kal. mart.	Nonas aprilis.	VI id. mai.	IX kal. iun.	Kal. februar.	I
I	III id. februar.	VIII kal. aprilis.	III kal. mai.	III id. mai.	XII kal. februar.	II
VI	VI non. mart.	Id. aprilis.	XV. kal. iun.	Kal. iun.	V id. februar.	III
II	XI kal. mart.	IIII non. aprilis.	Non. mai.	XII kal. iun.	IIII kal. februar.	IIII
V	VI id. februar.	XI kal. aprilis.	V kal. mai.	VI id. mai.	XV kal. februar.	V
III	III kal. mart.	IIII id. aprilis.	Id. mai.	IIII kal. iun.	VIII. id. februar.	VI
VI	XIIII kal. mart.	III kal. aprilis.	IIII non. mai.	XV kal. iun.	VII kal. februar.	VII
IIII	Non. mart.	XIIII kal. mai.	X kal. iun.	VIII id. iun.	XVI kal. mart.	VIII
VII	VI kal. mart.	VII id. aprilis.	IIII id. mai.	VII kal. iun.	III non. februar.	IX
III	Id. februar.	VI kal. aprilis.	Kal. mai.	Id. mai.	X kal. februar.	X
I	IIII non. mart.	XVII kal. mai.	XIII kal. iun.	III non. iun.	III id. februar.	XI
IIII	IX kal. mart.	II non. aprilis.	VII id. mai.	X kal. iun.	II kal. februar.	XII
VII	IIII id. februar.	XI kal. aprilis.	IIII kal. mai.	IIII id. mai.	XIIII kal. februar.	XIII
V	Kal. mart.	II id. aprilis.	XVI kal. iun.	II kal. iun.	VI id. februar.	XIIII
I	XII kal. mart.	Kal. aprilis.	II non. mai.	XIIII kal. iun.	V kal. februar.	XV
IIII	VII id. februar.	XII kal. aprilis.	VII kal. mai.	VIII id. mai.	XVI kal. februar.	XVI
II	IIII kal. mart.	V id. aprilis.	II id. mai.	V kal. iun.	Non. februar.	XVII
V	XV kal. mart.	IIII kal. aprilis.	V non. mai.	XVI. kal. iun.	VIII kal. februar.	XVIII
III	II non. mart.	XV kal. mai.	XI kal. iun.	Non. iun.	Id. februar.	XIX

His suprapositis regularibus per singulos annos singuli addantur concurrentes. His additis siue conienetis, partire per septem, et quot remanet ipsa est dies secundæ lune initii. Similiter de quarta decima luna paschali, et uigesima luna rogationum, et quarta luna pentecosten, et decima luna septuagesimæ argumentari memento.

Terminus secundæ lunæ initii.

Omnis luna quæ accensa fuerit ab octaua idus februarii usque pridie nonarum martii, dominicus dies qui sequitur illam secundam lunam initium erit quadragesimæ, et si bissextus fuerit uel non.

Terminus quartadecimæ lunæ paschæ.

Omnis luna quæ accensa fuerit ab octaua idus martii usque nonas aprilis, dominicus dies qui sequitur illam quartam decimam lunam dies erit paschæ, et si bissextus fuerit uel non.

Terminus bigesimæ lunæ rogationum.

Omnis luna quæ accensa fuerit ab octaua idus aprilis usque quarta nonarum mai, dominicus dies qui sequitur uigesimam lunam, precedit secundam feriam rogationum, et si bissextus fuerit uel non.

Terminus quartæ lunæ pentecosten.

Omnis luna quæ accensa fuerit a pridie nonarum mai usque tertia nonarum iunii, dominicus dies qui sequitur illam quartam lunam, dies erit pentecosten, et si bissextus fuerit uel non.

Terminus decimæ lunæ septuagesimæ.

Omnis luna quæ accensa fuerit a sexta idus ianuarii usque sextam decimam kalendarum martii, dominicus dies qui sequitur illam decimam lunam dies erit septuagesimæ, et si bissextus fuerit uel non.

Terminus decimæ lunæ septuagesimæ.

Post sextadecima kalendas ianuarii (feb.) in quale datarum lunam decimam inuenieris, ibi fac terminum septuagesimale.

Terminus secundæ lunæ initii.

Post septima idus februarii in quale datarum lunam secundam inuenieris, ibi fac terminum quadragesimale.

Terminus quartadecimæ lunæ paschæ.

Post duodecima kalendas aprilis in quale datarum lunam quartam decimam inuenieris, ibi fac terminum paschale.

Terminus bigesimæ lunæ rogationum.

Post quinta kalendas mai in quale datarum lunam quartam inuenieris, ibi fac terminum rogationale (pentecosten).

Terminus quartæ lunæ pentecosten.

Post sexta kalendas mai in quale datarum lunam uigesimam inuenieris, ibi fac terminum pentecosten (rogationalem).

Terminus decimæ lunæ septuagesimæ.

Vbicumque inuenieris decimam lunam post uigesimam (.XXX.) lunam ianuarii, ibi fac terminum septuagesimæ, in sequenti dominica erit septuagesima.

Terminus secundæ lunæ initii.

Vbicumque inuenieris secundam lunam post .XXIX. lunam februarii, ibi fac terminum initii .XL., et in sequenti dominica erit quadragesima.

Terminus quartadecimæ lunæ paschæ.

Vbicumque inuenieris quartam decimam lunam post .XXX. lunam martii, ibi fac terminum paschæ, et in sequenti dominica erit pascha.

Terminus uigesimæ lunæ rogationum.

Vbicumque inuenieris uigesimam lunam post .XXIX. lunam aprilis, ibi fac terminum rogationum, et sequens dominica precedit secundam feriam rogationum.

Terminus quartæ lunæ pentecosten.

Vbicumque inuenieris quartam lunam post .XXX. lunam mai, ibi fac terminum pentecosten, et in sequenti dominica erit pentecosten, et ita sine errore inuenies.

Terminus secundæ lunæ initii.

I	Octone martis.	kalende quinqve	V
II	Ternos februi.	idibus assin.	I
III	Senas martis.	nonas in senis.	VI
IIII	Vndenas martis.	kalendas binis.	II
V	Senis februi.	idibus quinis	V
VI	Ternis martis.	kalende tribus.	III
VII	Quartilene martis.	kalende senos.	VI
VIII	Nonas martis.	ece quaternos.	IIII
VIIII	Sexas martis.	kalende septem.	VII
X	Idibus februi.	in tribus constant.	III

XI	Quartanas martis.	nonas in assin.	I
XII	Nonas kalendas.	martis in quadris.	IIII
XIII	Quattuor idus.	februi septem.	VII
XIIII	Kalendas martis.	etiam quinos.	V
XV	Duodenas martis.	kalendas in uno.	I
XVI	Septenis februi.	idibus quattuor.	IIII
XVII	Quartane kalende.	martis duabus.	III
XVIII	Quindece martis.	kalende quinis.	V
XIX	Pridie nonas.	martis in ternis.	III

Epistola quomodo postulavit pacomius cum monachis a domino ut ostenderet sibi quomodo deberet celebrari pascha.

Legimus in epistolis grecorum, quod post passionem apostolorum sanctus pacomius abbas in aegypto

cum monachis suis in oratione a domino rogauerunt ut ostenderet eis quomodo pascha deberent celebrare. Et misit dominus angclum suum, et scripsit ad prefatum sanctum pacomium cicclum nona decimalcm in uno philacterio hoc modo¹.

Terminus quarta decima luna pasche.

Non april. ²	I	Nonas aprilis.	Norunt quinos	V	XXVI ²
VIII kal. apr.	II	Octone kalende.	Assin depromunt	I	XV
Idus april.	III	Idus aprilis.	Etiam sexis	VI	XXXIII
IIII non. apr.	IIII	None quartane.	Namque dipondio	II	XXIII
XI kal. apr.	V	Item undene.	Ambiunt quinos	V	XII
IIII id. apr.	VI	Quattuor idus.	Capiunt ternos	III	XXXI
III kal. apr.	VII	Ternae kalende.	Titulant sene	VI	XX
IIII kal. mai.	VIII	Quattuordene.	Cubant in quadris	IV	XXXIX
VII id. apr.	VIIII	Septenos idus.	Septos eligunt	VII	XXVIII
VI kal. apr.	X	D(s)ene kalende.	Sortiuntur ternos	III	XVII
XVII kal. mai.	XI	Denis septenis.	Da nam assim	I	XXXVI
II non. april.	XII	Fridie nonas.	Docte quaterne	IIII	XXV
IX kal. april.	XIII	None kalende.	Namque septenis	VII	XIII
II id. april.	XIIII	Fridie idus.	Panditur quinis	V	XXXIII
Kal. april.	XV	Aprilis kalendas.	Exprimit unus	I	XXII
XII kal. april.	XVI	Duodenas namque.	Docte quaternus	IIII	XI
V id. april.	XVII	Speciem quintam.	Speramus duabus	II	XXX
IIII kal. april.	XVIII	Quartane kalende.	Quinque coniciunt	V	XIX
XV kal. mai.	XIX	Quindene constant.	Tribus adepti	III	XXXVIII

Si quis per regulares .XXVI., uidelicet, terminum cuiusque anni inuenire cupit, sumat septuagesimalem a .VII. id. ian.; quadragesimalem a .V. kal. feb.; pascalem a .V. id. mart.; rogationalem a .XVII. kal. mai.; pentecostes a .III. kal. mai. et ubi ipse numerus terminabitur, ibi absque dubio terminum reperiet.³

¹ A picture of Pachomius receiving this revelation is drawn by an Anglo-Saxon artist in Cotton MS. Calig. A. XV., fol. 122 b. Compare the Sarum tenth-century Psalter, MS. 150. fol. 10 a.

² The last four lines (*Si quis*, etc.) and the extreme right and left columns from 'Non. april.' and 'XXVI.' are added in a slightly later handwriting.

Anni domini.	Indictiones.	Epactæ.	Concurrentes.	Cicli lunares.	Dies XIII lunæ.	Dies pasche.	Luna ipsius [die].
DCCCCLXIX	XII	Nulla	IIII	XVII	Non. aprilis	III id. aprilis	XX
DCCCCLXX	XIII	XI	V	XVIII	VIII id. aprilis	VI kal. aprilis	XVI
DCCCCLXXI	XIIII	XXII	VI	XIX	Idus aprilis	XVI kal. mai	XVII
DCCCCLXXII	XV	II	I	I	III non. aprilis	VII id. aprilis	XIX
DCCCCLXXIII	I	XIIII	II	II	XI kal. aprilis	X kal. aprilis	XV
DCCCCLXXIII	II	XXV	III	III	III id. aprilis	II id. aprilis	XV
DCCCCLXXV	III	VI	IIII	IIII	III kal. aprilis	II non. aprilis	XIX
DCCCCLXXVI	IIII	XVII	VI	V	XIIII kal. mai	IX kal. mai	XIX
DCCCCLXXVII	V	XXVIII	VII	VI	VII id. aprilis	VI id. aprilis	XV
DCCCCLXXVIII	VI	VIIII	I	VII	VI kal. aprilis	II kal. aprilis	XVIII
DCCCCLXXIX	VII	XX	II	VIII	XVII kal. mai	XII kal. mai	XIX
DCCCCLXXX	VIII	I	IIII	VIIII	II non. aprilis	III id. aprilis	XXI
DCCCCLXXXI	IX	XII	V	X	IX kal. aprilis	VI kal. aprilis	XVII
DCCCCLXXXII	X	XXIII	VI	XI	II id. aprilis	XVI kal. mai	XVIII
DCCCCLXXXIII	XI	IIII	VII	XII	Kal. aprilis	VI id. aprilis	XXI
DCCCCLXXXIII	XII	XV	II	XIII	XII kal. aprilis	X kal. aprilis	XVI
DCCCCLXXXV	XIII	XXVI	III	XIIII	V id. aprilis	II id. aprilis	XVII
DCCCCLXXXVI	XIIII	VII	IIII	XV	IIII kal. aprilis	II non. aprilis	XX
DCCCCLXXXVII	XV	XVIII	V	XVI	XV kal. mai	VIII kal. mai	XXI
Anni domini.	Indictiones.	Epactæ.	Concurrentes.	Cicli lunares.	Dies XIII lunæ.	Dies pasche.	Luna ipsius [die].
DCCCCLXXXVIII	I	Nulla	VII	XVII	Non. aprilis	VI id. aprilis	XVI
DCCCCLXXXIX	II	XI	I	XVIII	VIII id. aprilis	II kal. aprilis	XX
DCCCXC	III	XXII	II	XIX	Idus aprilis	II kal. mai	XXI
DCCCXCI	IIII	III	III	I	III non. aprilis	Non. aprilis	XVII
DCCCXCII	V	XIIII	V	II	XI kal. aprilis	VI kal. aprilis	XIX
DCCCXCIII	VI	XXV	VI	III	III id. aprilis	XVI kal. mai	XX
DCCCXCIII	VII	VI	IIII	IIII	III kal. aprilis	Kal. aprilis	XVI
DCCCXCV	VIII	XVII	I	V	XIIII kal. mai	XI kal. aprilis	XVII
DCCCXCVI	IX	XXVIII	II	VI	VII id. aprilis	II id. aprilis	XIX
DCCCXCVII	X	VIIII	III	VII	VI kal. aprilis	V kal. aprilis	XV
DCCCXCVIII	XI	XX	V	VIII	XVII kal. mai	XV kal. mai	XVI
DCCCXCVIII	XII	I	VI	VIIII	II non. aprilis	V id. aprilis	XIX
Mille	XIII	XII	I	X	IX kal. aprilis	II kal. aprilis	XXI
MI	XIIII	XXIII	II	XI	II id. aprilis	Idus aprilis	XV
MII	XV	IIII	III	XII	Kal. aprilis	Non. aprilis	XVIII
MIII	I	XV	IIII	XIII	XII kal. aprilis	V kal. aprilis	XXI
MIIII	II	XXVI	VI	XIIII	V id. aprilis	XVI kal. mai	XXI
MV	III	VII	VII	XV	IIII kal. aprilis	Kal. aprilis	XVII
MVI	IIII	XVIII	I	XVI	XV kal. mai	XI kal. mai	XVIII

Obitus endgari regis.

Hic interemptus est rex eastwardus.

Depositio adelwoldi episcopi.

Obitus archipresulis dunstani.

Hic ælfgar episcopus obiit.

Obitus oswaldi archiepiscopi.

Depositio sigerici archiepiscopi.

The entries on the right-hand margin are in a slightly later handwriting than the text itself. The same two Paschal Cycles of nineteen years are found in Cott. MSS. Jul. A. vi; Tib. B. v; and in a Psalter at Salisbury, MS. No. 150. Introd. §§ 29, 32.

De hiis, transitibus suprascripti circuli decennouenalis.

Linea, christe, tuos prima est quæ continet annos,
 Atque secunda tenet ciclum qui indictio constat,
 Seruauit numeros æpactas tertia cestas,
 Quarta dies numerat septem bissextilis anni,
 Quinta tibi ciclos lunaris computat anni,
 Nam quartas decimas designat sextaque lunas,
 Septima nam paschæ ostendit tempusque diemque,
 Ætatem lunæ monstrat nouissimus ordo.

De nominibus septem dierum ebdomadis.

Prima dies phœbi sacro numine fulget,
 Uendicat et lucens feriam sibi luna secundam,
 Inde dies rutilat iam tertia martis honore,
 Mercurius quartam splendenter possidet altus,
 Ioppiter ecce sequens quintam sibi iure dicabit,
 Concordat ueneris magne cum nomine sextæ,
 Emicat alma dies saturno septima summo.

De regulatibus hiis dierum metricæ compositis.

Ianus et october binis regulantur habenis,
 Ast februus quinis ouat et mars atque nouember,
 Aprilis certe constat et iulius unis,
 Tum maius ternis nitet, augustusque quaternis,
 Iunius et senis solus manifeste metitur,
 September gaudet septenis atque december.

Ianuarius II.
 Februarius v.
 Martius v.
 Aprilis I.
 Maias III.
 Iunius VI.
 Iulius I.
 Augustus IIII.
 September VII.
 October II.
 Nouember v.
 December VII.

De regulatibus lunæ super kalendas.

September semper quinis octimber habenis,
 Sicque nouember ouat septenis atque december,
 Ianus rite nouem sic mars comprehendit eosdem,
 Inde decem februus, regulatur aprilis et isdem,
 Hinc maius comites undenos ordine quarit,
 Iunius exultans duodenas iure retentat,
 Iulius at cesar ter denis testibus instat,
 Quartdenis regularibus at letatur augustus.
 Hos igitur regulares si coniungas æpactas
 Cognosces mensium qua luna etate kalendas
 Quolibet hæc numero ultra sint citraue trigena,
 Altiugo rutilans transcurrit culmine cæli.

September v.
 October v.
 Nouember VII.
 December VII.
 Ianuarius IX.
 Februarius x.
 Martius IX.
 Aprilis x.
 Maias XI.
 Iunius XII.
 Iulius XIII.
 Augustus XIII.
 H 2

De concordia mensium metricè dictum, et a domino hêda compositum, quot mensibus annus, et quot ædomadibus, quotque diebus stare videatur et quod (?) nonis idibus atque kalendis singuli menses numerentur.

Bissena mensium vertigine uoluitur annus,
 Septimanis decies quinis simul atque duabus,
 Tercentenis bisque trigenis quinque diebus,
 Qui ternis gaudet diuisus stare columnis,
 Scilicet idibus et nonis simul atque kalendis,
 Namque quadris constant nonis occurrere menses
 Omnes, excepto marte maio, sequitur quos
 Iulius octember senis solu moderantur,
 Septenis patet hos pariterque flagrare kalendis,
 Octonis pares menses sunt idibus omnes
 Ianus et augustus semper mensisque december
 Voluuntur denis tantum nonisque kalendis,
 At contra currunt bis nonis rite kalendis,
 Iunius, aprilis, september, et ipse november,
 Sedenis februas cito solus ab omnibus errat.
 Bissenis sic iam rotatur mensibus annus
 Per nonas idusque decurrens atque kalendis.

Versus de singulis mensibus.

Primus romanis ordiris, iane, kalendas,
 Februa uicino mense numa instituit;
 Martius antiqui primordia protulit anni;
 Foetiferunt aprillem uendicat alma uenus.
 Maiorum ducens patrum de nomine maius.
 Iunius ætatis proximus est titulo.
 Cæsareo nomine quintilem mensis adauget;
 Augustus nomen cæsareum sequitur.
 Autumnum poma natum septembre uegetas,
 Triticeo octember foenore litat agros.
 Sidera precipitas intempesta november,
 Imbrifer ast mensis tum december adest.

Argumentum qualiter aduentum domini celebrare debet.

Quicumque aduentum domini celebrare desiderat uideat ne ante quinta kalendas decembres, nec post tertia nonas ipsius mensis transcat; sed in his septem diebus, ubicumque dominicus dies aduenit, illic sine dubio et sine errore celebrare ualebit.

Argumentum ad terminum inueniendum xliii^a lune pasche.

Si uis inuenire quotus terminus paschalis sit, tene annum communem et embolismum, quia quando communis annus est, tunc .XI. dies habebis de uno termino ad alium, omittens semper

illum diem in quo terminus illius anni fuerit, precedentemque sumens. Similiter si embolismus fuerit, .XIX. dies ad crescent usque ad alium terminum. Incipiente autem .XIX. in mense aprilis, epactam minime habebis quod recedas de ipsis regularibus .XXXV. uero die mensis aprilis hoc est nonas aprilis habebis terminum.

De concurrentibus.

Si uis inuenire concurrentes, in .IX. kalendas aprilis requirere, et in quali feria .IX. kalendas aprilis euenerint, tot concurrentes habebis eodem anno.

De epactis.

Et qualem lunam in .XI. kalendas aprilis inuenieris, talem epactam habebis eodem anno.

Mutatio concurrentium, et epactas, et ciclus.

Muta concurrentes in kalendas martii;
 Muta æpactas in kalendas septembris;
 Muta cycclum lunæ in kalendas ianuarii;
 Muta probationem termino quadragesimali;
 Muta indictionem in octaua kalendas aprilis.

De annis.

Annus communis habet dies .CCCLIII.
 Annus solaris habet dies .CCCLXV.
 Annus embolismi habet dies .CCCLXXXVI.
 A .vi. idus februarii usque in .v. idus mai tempus uerni est, dies .xci.
 A .vi. idus mai usque in .vii. idus augusti tempus æstatis est, dies sunt .xc.
 A .vi. idus augusti usque in .v. idus nouembris tempus autumnii est, dies .xcii.
 A .v. idus nouembris usque in .v. idus februarii tempus hiems est, dies sunt .xcii.

Hæc sunt ieiunia quæ sanctus gregorius genti anglorum præbicare præcepit.

Quattuor ieiunia sunt legitima quattuor temporum anni, id est, tempore ueris, æstatis, autumnii, et hiemis, et in uno quoque horum ieiunia IIIII feria duæ recitandæ sunt lectiones, .vi. feria una, sabbato .vi. lectiones.

Ieiunium .i. in prima ebdomada quadragesimæ.

Ieiunium secunda in ebdomada pentecosten.

Ieiunium .iii. in plena ebdomada ante autumnale æquinoctium.

Ieiunium .iiii. in integra ebdomada ante natale domini.

Ieiunium in .vi. feria per totum annum, excepto a pascha usque pentecosten, aut si maior festiuitas fuerit¹.

Terminat hic februius cum talia fine peractus.

De celebratione pasche.

Pascha namque celebratur ab .xi. kalendas aprilis usque in .vii. kalendas mai, quod observatur in .vii. ætatibus lunæ, id est, a .xv. usque .xxi. et semper in die dominico celebratur.

Lunæ paschalis ab .vii. idus martii usque in nonas aprilis exordium sumit, cuius .xiiii. luna a .xii. kalendas aprilis usque in .xiiii. kalendas mai inquirenda est sine errore.

Statutum inuenimus in concilio romanorum ut nec ante .xi. kalendas aprilis nec post .vii. kalendas mai pascha debeat fieri.

Est et aliud exemplum de initio primi mensis, ut quota luna fuerit in kalendas ianuarii, tot dies de mense martio in fine computabis, et inuenies procul dubio lunam, et initium primi mensis tantum tres ætates lunæ, hoc est, .xxvi. .xxvii. .xxviii.

Christianorum pascha ab .vi. kalendas aprilis usque in .vii. kalendas mai quocumque dominico de luna uidelicet occurrerit, sanctum pascha modis omnibus celebrabis, etiam si ante .xi. kalendas aprilis luna occurrerit, uel post .vii. kalendas mai, pascha nullatenus celebretur.

¹ Compare the sixteenth canon of the English Council of Ælham: 'Sexte ieiunia ferie ab omnibus magnopere per singulas hebdomadas exerceoda sunt, si tamen in eadem die aliqua festiuitas non euenierit.' *Mansi, Concil. xix. 208.*

De initio lune quadragesimæ.

Luna initio quadragesimæ non potest esse minor quam .III. nec maior quam .X. (IX).

Luna in pascha non potest esse minor quam .xv. nec maior quam .xxi.

Lunæ rogationum non potest esse minor quam .xxi. nec maior quam .xvii.

Luna in pentecosten non potest esse minor quam .v. nec maior quam .xi.

Et quanti dies creuerint in pascha, tanti dies crescunt in quadragesimæ, et in rogationes, uel in pentecosten.

Si luna tertia initio .xl. in pascha quinta decima.

Si luna quarta initio .xl. in pascha sexta decima.

Si luna quinta initio .xl. in pascha septima decima.

Si luna sexta initio .xl. in pascha octaua decima.

Si luna septima initio .xl. in pascha nona decima.

Si luna octaua initio .xl. in pascha uigesima.

Si luna nona initio .xl. in pascha uigesima prima.

Quantos dies ante pridie idus aprilis habueris pascha, tantos dies ante kalendas martii habebis quadragesimam.

Et quantos dies post pridie idus aprilis habueris pascha, tantos dies post kalendas martii habebis quadragesimam.

Et si pridie idus aprilis habueris pascha, in kalendas martias habebis quadragesimam.

Et quantos dies ante kalendas aprilis habueris pascha, tantos dies ante nonas mai habebis rogationem.

Et quantos dies post kalendas aprilis habueris pascha, tantos dies post nonas mai habebis rogationem.

Et si in kalendas aprilis habueris pascha, nonas mai habebis rogationem.

A principio adq usque ad diluuium, anni mille sexcenti quinquaginta sex.

A diluio usque ad abraham, anni .ccxcv.; et fiunt simul anni duarum ætatum mille .dccccxlviii.

Ad abraham usque ad dauid anni .dccccxliiii.; et fiunt simul anni trium ætatum duo millia .dccccxc.

A dauid usque ad circumcisionem domini, anni .ccccclxxiii.; et fiunt anni iiii or ætatum simul tria millia ccclxxiii.

A circumcissione usque ad natiuitatem domini, anni .dlxxx.; et fiunt simul anni quinque ætatum iiii or milia .dcccccli.

A natiuitate domini usque ad aduentum anticristi anni .dccccxcix.

Luna prima bona est.

Luna secunda bona est.

Luna tertia bona est.

Luna quarta bona est.

Luna quinta mala est.

Luna sexta mala est.

Luna septima bona est.

Luna octaua mala est.

Luna nona bona est.

Luna decima bona est.

Luna .xi. bona est.

Luna .xii. mala est.

Luna .xiii. bona est.

Luna .xiiii. bona est.

Luna .xv. mala est.

Luna .xvi. bona est.

Luna .xvii. bona est.

Luna .xviii. mala est.

Luna .xviiii. bona est.

Luna .xx. bona est.

Luna .xxi. mala est.

Luna .xxii. bona est.

Luna .xxiii. bona est.

Luna .xxiiii. bona est.

Luna .xxv. mala est.

Luna .xxvi. mala est.

Luna .xxvii. bona est.

Luna .xxviii. mala est.

Luna .xxix. mala est.

Luna .xxx. mala est.

Argumentum ad inueniendum in quota hora luna accendatur.

Luna ianuarii in media nocte accenditur.

Luna februarii inter mediam noctem et gallicantum accenditur.

Luna martii in media nocte accenditur.
 Luna aprilis in gallicantu accenditur.
 Luna mai prima mane accenditur.
 Luna iunii in tertia hora accenditur.
 Luna iulii in media nocte accenditur.
 Luna augusti in medium diem et nonam accenditur.
 Luna septembris hora nona accenditur.
 Luna octobris inter nonam et uesperam accenditur.
 Luna nouembris in uesperam accenditur.
 Luna decembris inter uesperam et mediam noctem accenditur.

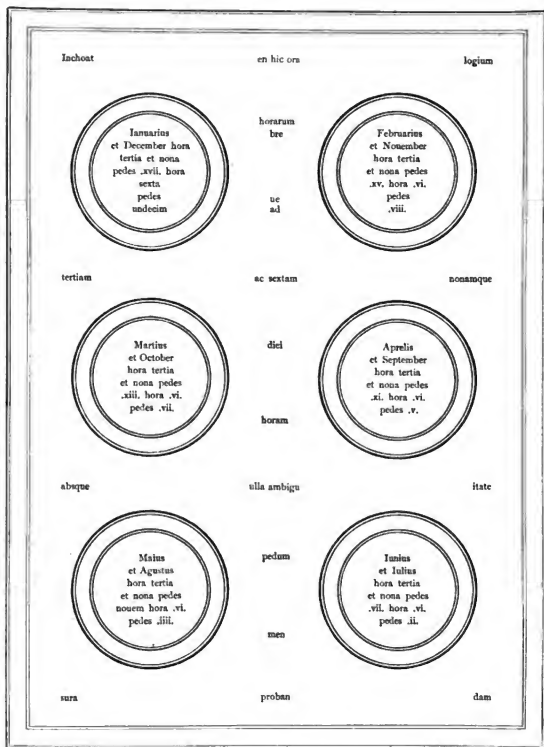
Argumentum quot horas luna luceat.

Luna prima quattuor punctos lucet.
 Luna .IIa. .VIIIo. punctos, id est, horam et .III. punctos.
 Luna .IIIa. duas horas, totidemque punctos.
 Luna .IIII. tres horas et unum punctum.
 Luna .V. quattuor horas lucet.
 Luna .VI. quattuor horas et quattuor punctos.
 Luna .VII. quinque horas et tertia punctos.
 Luna .VIII. sex horas et duos punctos.
 Luna .IX. septem horas et unum punctum.
 Luna .X. decima octo horas lucet.
 Luna .XI. octo horas et quattuor punctos.
 Luna .XII. nouem horas et tertia punctos.
 Luna .XIII. decem horas et duos punctos.
 Luna .XIIII. undecim horas et unum punctum.
 Luna .XV. duodecim horas lucet; id est, .IX. puncti similiter a .XV.
 usque ad .XXXIIIam. ætatem .IIIIor. punctos decrescit cotidie luna.
 Luna .XVI. undecim horas et unum punctum.
 Luna .XVII. decem horas et duos punctos.
 Luna .XVIII. nouem horas et tres punctos.
 Luna .XIX. octo horas et quattuor punctos.
 Luna .XX. octo horas lucet.
 Luna .XXI. septem horas et unum punctum.
 Luna .XXII. sex horas et duos punctos.
 Luna .XXIII. quinque horas et tres punctos.
 Luna .XXIIII. quattuor horas et quattuor punctos.
 Luna .XXV. quattuor horas lucet.
 Luna .XXVI. tres horas et unum punctum.
 Luna .XXVII. duas horas et duos punctos.
 Luna .XXVIII. unam horam et tres punctos.
 Luna .XXIX. quattuor punctos lucet.

E	VII idus martii	ebdomadas	X	et dies	IIII or
C	II kal. martii	ebdomadas	IX	et dies	II
D	Idus februarii	ebdomadas	VII	et dies	I
A	III non. martii	ebdomadas	X	et dies	
G	V kal. martii	ebdomadas	VIII	et dies	VI
E	IIII id. februarii	ebdomadas	VI	et dies	IIII
D	Kal. martii	ebdomadas	IX	et dies	III
C	IX kal. martii	ebdomadas	VIII	et dies	II
B	III id. martii	ebdomadas	XI	et dies	I
G	V kal. martii	ebdomadas	VIII	et dies	VI
F	XIII kal. martii	ebdomadas	VII	et dies	V
E	VII id. martii	ebdomadas	X	et dies	IIII
D	VIII kal. martii	ebdomadas	VIII	et dies	III
B	XVI kal. martii	ebdomadas	VII	et dies	I
A	III non. martii	ebdomadas	X		
G	XII kal. martii	ebdomadas	VII	et dies	VI
F	VI id. martii	ebdomadas	X	et dies	V
D	Kal. martii	ebdomadas	IX	et dies	III
C	XVI kal. martii	ebdomadas	VI	et dies	II
B	II non. martii	ebdomadas	X	et dies	I
A	IIII kal. martii	ebdomadas	IX		
F	XI kal. martii	ebdomadas	VII	et dies	V
E	VI non. martii	ebdomadas	IX	et dies	IIII
D	VIII kal. martii	ebdomadas	VIII	et dies	III
C	XVI kal. martii	ebdomadas	VIII	et dies	II
A	III kal. martii	ebdomadas	X		
G	XII kal. martii	ebdomadas	VII	et dies	VI
F	VI id. martii	ebdomadas	X	et dies	V
E	VII kal. martii	ebdomadas	VIII	et dies	IIII
C	XV kal. martii	ebdomadas	VII	et dies	II
B	II non. martii	ebdomadas	X	et dies	I
A	IIII kal. martii	ebdomadas	IX		
G	III id. februarii	ebdomadas	VI	et dies	VI

I	Incipit ordo lu	L	IIII	A	
II	ne et decursus	L	V	A	
III	maris quando	L	VI	A	
IIII	crescit et decre	L	VII	A	
V	scit; luna ter	L	III	A	L
VI	tia descreuit	L	II	A	
VII	mare usque ad	L	III	A	
VIII	undecimam lu	L	IIII	A	
VIIII	nam; de luna	L	V	A	
X	undecima siue	L	VI	A	
XI	duodecim crescit	L	VII	A	
XII	mare usque in lu	L	VIII	A	M
XIII	nam nona deci	L	I	A	
XIIII	mam. Et inde cre	L	II	A	
XV	scit usque in uige	L	III	A	
XVI	simam, sextam, et de	L	IIII	A	
XVII	hinc crescit usque	L	V	A	
XVIII	in tertiam lunam	L	VI	A	
XVIII	Quinque ac	L	VII	A	
XX	cidunt	L	I	A	L
XXI	unicuique dici,	L	II	A	
XXII	id est, festiui	L	III	A	
XXIII	tas sancti, et	L	IIII	A	
XXIII	dies hebdoma	L	V	A	
XXV	de, et dies	L	VI	A	
XXVI	mensis solis,	L	VII	A	
XXVII	et ætas	L	VIII	A	
XXVIII	lunæ,	L	I	A	M
XXVIII	et cursus	L	II	A	
XXX	maris;	L	III	A	

In this table, in column 3, L = Luna; in column 5, A = Aqua; in column 6, L = Ledon est minor; M = Malina; L = Ledon est major; M = Malina. Omnes cursus maris in Ledones et Malinas, id est, minores et majores ætus, diuiduntur [= neap and spring tides]. Beda, de Nat. Rerum, lib. I. c. 29.

A similar Horologium is depicted in Cott. MS. Tit. D. 27. fol. 12 b.

[Ad sacras bestes induendum.]¹*Ad superhumeralem.*

Virtus summa, deus, cunctorum rector opimus,
Tu benedic nostrum quo nunc ornatur amictum,
Ut serve tibi valeamus corde pudico.

Ad albam.

Uestibus angelicis induti, rex pietatis,
Poscimus libare plium libamen odoris,
Ad citius delenda male contagia mentis.

Ad cingulum.

Scrutator cordis et caste mentis amator,
Tu lumbos præcinge meos, deus intime iudex,
Mortificans prauos in casto corpore mores.

Ad stolam.

Colla iugo subdendo tuo, deus alme sacrator,
Ad cuius dignum pretiosa morte sepulchrum
Uirtus angelica considerat ordine munda.

Ad casulam.

Spes, æterne deus, cunctorum certa, salusque,
Tu memor esto mei toto te corde petentis,
Exequar ut dignus celestis munia uitæ.
Dumque meis manibus trectator mystica uirtus,
Disperat quicquid contraxit ordo ueternus.

Ad manipulum.

Qui super astra sedes, qui regni sceptrata tuearis,
Summus adesto michimet tua iussa sequenti.
Adque leuam capiti complexibus adhibe dextram,
Ut ualeam casta tibi sistere perpetua uita.

**Dominicis diebus in .xl. præfatio usque ad
dominicanam palmarum.**

U. D. JETERNE DEUS, PER CHRISTUM DOMINUM NOS-
TRUM. Qui pro nobis æterno patri adde debitum soluit,
et ueteris piaculi cautionem pio cruore deterat. Per
quem maiestatem.

Orationes scilicet andree apostoli.

Protegit nos, domine, sepius beati andree apostoli
repetita sollempnitas, ut cuius patrocinia sine intermis-
sione recolimus, perpetuam defensionem sentiamus.
Per.

Secreta.

Indulgentiam nobis, domine, quesumus, prebeant hæc

munera largiorem, quæ uenerabilis andree suffragii
offeruntur. Per.

Postcommunio.

Adiuuet ecclesias tuam tibi.

[Epistola adela.]

[E]piscopo gratia dei episcopo Adela, dei famula,
quicquid melius in domino. Opto me fore in tuis
sanctis orationibus, ut tu sis in meis. Idcirco tibi
mando de fraternitate, atque communione sanctorum
omnium, in qua cupio ut sis, sicuti ego. Omnes qui
ea bona intentione menteque utantur, atque ita in fine
sint perseverantes, ut nullo modo ex ipsa sint diffidentes,
absque dubio coheredes fuerint dei regno. Unusquisque
enim fidelis, qui in ea cupit intrare, debet pro uiuis et
defunctis .x. psalteria decantare, et psalmum 'deus
misereatur nostri' cotidie usare, et in feria .ii. missam
pro defunctis, et in .vi. feria missam pro uiuis. Et si
quis ex his fratribus hoc sæculo fuerit functus, missam
cotidie pro eo infra .xxx. dies oportet celebrari. Quod
ex beatissimis patribus, scilicet ricardo atque odolone
est decretum, pro quorum beneficiis deus est declaratus
in magnis miraculis. Uale.

[Præfatio.]

[U]T RE DIGNUM et iustum est, æquum et salutare, nos
tibi semper et ubique gratias agere, domine, sancte
pater, omnipotens æterne deus; per cristum dominum
nostrum, per quem maiestatem laudant tuam angeli,
adorant dominationes, tremunt potestates celi, celorum-
que uirtutes, ac beata seraphin socia exultatione con-
celebrant; cum quibus et nostras uoces ut admitti
iubeas deprecamur, supplici confessione dicentes.

Quem laudant angeli et archangeli, throni et domi-
nationes, cherubin quoque et seraphin, quæ non cessant
clamare iugiter una uoce dicentes.

Epistola petragii pape.

PETAGIUS, SANCTE ROMANÆ ECCLESIE EPISCOPUS, HAS
nouem præfationes tantummodo mandat esse obser-
uandas. Unam in natale domini, 'Quia per incarnati
uerbi.' Aliam in quadragesima, 'Qui corporali ieiunio.'
Tertiam in pascha, 'Te quidem omni tempore.' Quartam
in ascensione domini. Quintam in pentecosten. Sextam
de sancta trinitate. Septimam de sancta cruce. Octauam
de apostolis. Nonam pro defunctis.

¹ These devotions differ from those provided in R. p. lxxi, and
in S. p. 578.

¹ Introd. § 44.

¹ Ib. § 45.

[CANON MISSÆ.]

PER OMNIA SECLA SÆCULORUM.

R. AMEN¹.

DOMINUS VOBISCUM.

R. ET CUM SPIRITU TUO.

SURSUS CORDA.

R. HABEMUS AD DOMINUM².

GRATIAS AGAMUS DOMINO DEO NOSTRO.

R. DIGNUM ET IUSTUM EST.

UERE DIGNVM

et iustum est, æquum et salutare nos tibi semper et ubique gratias agere, domine, sancte pater, omnipotens æterne deus, per christum dominum nostrum, per quem maiestatem tuam laudant angeli, adorant dominationes, tremunt potestates. Cæli cælorumque uirtutes, ac beata seraphin totia exultatione concelebrant. Cum quibus et nostras uoces ut admitti iubeas deprecamur, supplici confessione dicentes:

Sanctus, sanctus, sanctus.

TE IGITVR,

clementissime pater, per ihesum christum, filium tuum, dominum nostrum, supplices rogamus et³ petimus uti accepta habeas⁴ et benedicas, hæc dona, hæc munera, hæc sancta sacrificia⁵ inlibata. In primis que tibi offerimus pro ecclesia tua sancta catholica, quam pacificare, custodire, adunare, et regere digneris toto orbe terrarum una⁶ cum beatissimo⁷ famulo tuo⁸ .iill. et⁹ antistite nostro .iill. et omnibus orthodoxis atque catholicæ et apostolicæ fidei cultoribus⁹.

Memento, domine, famulorum famularumque tuarum¹⁰, illorum et illarum, et omnium circumadstantium¹¹ quorum tibi fides cognita est et

nota deuotio, pro¹ quibus tibi offerimus, uel¹ qui tibi offerunt hoc sacrificium laudis pro se, suisque omnibus, pro redemptione animarum suarum, pro spe salutis et incolumitatis suæ tibi² reddunt uota sua æterno deo uiuo et uero.

Communicantes et memoriam uenerantes in primis gloriosæ semper uirginis mariæ, genitricis³ dei et domini nostri ihesu christi, sed et beatorum apostolorum ac martyrum tuorum, Petri, Pauli, Andreæ, Iacobi, Iohannis, Thomæ, Iacobi, Philippi, Bartholomei, Matthei, Symonis et taddæi⁴, Lini, Cleti, Clementis, Syxti⁵, Cornelii, Cypriani, Laurentii⁶, Chrisogoni, Iohannis et pauli, Cosme et damiani⁷, Et omnium sanctorum tuorum; quorum meritis precibusque concedas ut in omnibus protectionis tuæ muniamur auxilio, per⁸ christum⁹ dominum nostrum⁹.

Hanc igitur oblationem seruitutis nostræ, sed et cunctæ familiæ tuæ, quesumus, domine, ut placatus accipias, Dicsque nostros in tua pace disponas, atque ab æterna damnatione nos eripi, et in electorum tuorum iubeas grege numerari, per christum dominum nostrum¹⁰.

^{1,2} Om. Bod. V. The words are contained in O. X. Y.

³ + que V. ⁴ + eiusdem Z. ⁵ Tathel Bod. ⁶ Xysti Bod.

⁷ + Vincentii X. ⁸ + Hilarii, Martini, Benedicti, Gregorii,

Augustini, Amandi, Cælestini X. A line and a half of proper names have been erased in Y, so completely that the permitted application of a chemical test could not resuscitate a single letter. + Georgii, Benedicti, Martini, Gregori. Z.

⁹ + eundem X. Y. ¹⁰ Om. X. ¹¹ + Suscipe, domine,

hanc oblationem quam tibi offero, ego famulus tuus peccator pro me miserrimo omnium hominum, pro meis peccatis innumerabilibus, quibus peccati coram te in dictis, in factis, et cogitationibus peruersis. Quæro, domine, ut preterita peccata mihi dimittas, et de futuris me custodias, idonèamque per omnia ministrum tuæ uoluntatis usque in finem uitæ meæ perficias. Per christum dominum nostrum.

Hanc igitur oblationem, domine, placatus intende, quam tibi offerimus pro regibus et principibus nostris, pro statu regni francorum, et pro omni populo christiano, pro elemosinariis nostris, et pro his qui nostri memoriam in suis continuis orationibus habent, ut tuo dono hic diuturnam pacem habeant, et in futuro uitam consequantur æternam. Per christum.

Hanc igitur oblationem, domine, clementer suscipe, quam tibi offerimus pro infirmis fratribus et proximis nostris. Quesumus, domine, ut uisites eos in salutari tuo, et cælestis gratiæ concedas illis medicinam. Per christum.

Hanc igitur oblationem, domine, quesumus, placatus intende, quam pro animabus omnium fidelium tuorum tuæ supplices ex-

¹ Variations of reading from the Codex Vaticanus, published by Muratori, Lit. Rom. Vet. tom. ii, etc., are noted below.

² V. p. 2. ³ ac Y. ⁴ insert + Z. ⁵ Om. crosses V.

^{6,7} Una cum famulo tuo Papa nostro .iill. et rege nostro .iill. et antistite nostro .iill. Y.

⁸ Om. Bod. V. ⁹ + Papa nostro Bod. V. Y. ¹⁰ + Papa nostro et rege nostro X. ¹¹ Om. Bod. V.

¹² + Omnis congregatio bestie dei genitricis, semperque uirginis mariæ omniumque propinquorum nostrorum; et quorum elemosinas suscepimus, seu qui nomina super sanctum altare tuum scripta abeant, et qui nobis de propriis criminibus confessi fuerant. X.

¹³ After this word nearly a whole line has been erased in Y.

Quam oblationem tu, deus, in omnibus, quesumus, benedicam¹, adscriptam², ratam³, rationabilem, acceptabilemque facere digneris, ut nobis corpus⁴ et sanguis fiat dilectissimi filii tui domini dei⁵ nostri ihesu christi.

Qui pridie quam pateretur accepit panem in sanctas ac venerabiles manus suas, et⁶ eleuatis oculis in cælum ad te deum patrem suum omnipotentem, tibi gratias agens, bene + dixit⁷, fregit, dedit discipulis suis dicens, Accipite et manducate ex hoc omnes, hoc est enim⁸ corpus meum.

Simili modo posteaquam⁹ cœnatum est, accipiens et hunc præclarum calicem in sanctas ac venerabiles manus suas, item tibi gratias agens benedixit¹⁰, dedit discipulis suis, dicens, Accipite et bibite ex eo omnes, Hic est enim calix sanguinis mei, noui et æterni testamenti, misterium fidei, qui pro uobis et pro multis effundetur in remissionem peccatorum.

Hæc quotienscumque feceritis in mei memoriam facietis. Unde¹¹ et memores¹², domine¹³, nos tui serui, sed et plebs tua sancta¹⁴, christi filii tui domini dei nostri tam beatæ passionis, necnon et ab inferis resurrectionis, sed et in cælis gloriosæ ascensionis, offerimus præclare maiestati tuæ de tuis donis ac datis, hostiam¹⁵ puram, hostiam sanctam, hostiam immaculatam, panem sanctum uitæ æternæ, et calicem salutis perpetuæ. Supra quæ propitio ac sereno uultu respicere digneris, et accepta habere sicuti¹⁶ accepta habere¹⁷ dignatus es munera pueri tui iusti abel, et sacrificium patriarchæ nostri abrahe, et quod tibi obtulit summus sacerdos tuus melchisedech sanctum sacrificium, immaculatam hostiam.

Supplices te rogamus, omnipotens deus, iube hæc perferri per manus sancti¹⁸ angeli tui in sublime altare tuum in conspectu diuinæ maiestatis tuæ, ut quodquot ex hac altaris partici-

patione sacrosanctum filii tui corpus¹ et sanguinem² sumpserimus, omni benedictione cælesti et gratia repleamur, per eundem³ christum⁴.

Memento⁵ etiam, domine, famulorum⁶, famularumque tuarum, illorum et illarum⁷, qui nos præcesserunt cum signo fidei, et dormiunt in somno pacis. Ipsis⁸ et omnibus, domine⁹, in christo quiescentibus¹⁰, locum refrigerii, lucis, et pacis, ut indulgeas, deprecamur, per eundem christum¹¹ + 10.

Nobis quoque peccatoribus famulis tuis, de multitudine miserationum tuarum sperantibus partem aliquam et societatem donare digneris cum tuis sanctis apostolis ac¹² martyribus. Cum iohanne, Stephano, Mathia, Barnaba, Ignatio, Alexandro, Marcellino, Petro, Felicitate, Perpetua, Agatha, Lucia, Agnè¹³, Cecilia, Anastasia¹⁴, et cum omnibus sanctis tuis. Intra

¹ Om. crosses V. Z.

² Om. Bod. V. Z.

³ Dominum nostrum V. Y. Z. + Memento mei, queso, domine, et miserere, licet hæc sancta indigne tibi, sanctæ pater omnipotens eterne deus, meis manibus offeruntur sacrificia qui nec inuocare sanctum ac venerabile nomen tuum dignus sum. Sed quoniam in honore laudis et memoria gloriosissimi dilectique filii tui domini nostri ihesu christi offeruntur sicut incensum in conspectu diuinæ maiestatis tuæ, cum odore suauitatis accendantur. Per christum dominum nostrum. Z.

^{4,5} The whole of this paragraph is omitted in Bod., for which the following is substituted: 'Memento etenim, domine, famulorum famularumque tuarum, et beatissime uirginis marie omniumque sanctorum tuorum intercedentibus meritis, suppliciter quesumus, omnipotens deus, ut famulos ac famulas tuas, quorum elemosinas recipimus, seu qui nobis familiaritate coniuncti sunt, largi misericordia tua protegas, et ab omnibus inepugnabilibus defendas, ut tua protectione ubique saluentur.

⁶ Et animabus famulorum famularumque tuarum, uidelicet omnium orthodoxorum, quorum commemorationem agimus, et quorum corpora hic requiescunt, uel quorum nomina hic in libro uitæ scripta esse uidentur, indulgentiam et remissionem peccatorum tribuas, et in consorcio electorum tuorum habere digneris. Iitis et omnibus in fide catholica quiescentibus locum pacis, refrigerii, et requiei ut indulgeas deprecamur. Per christum dominum nostrum. Bod.

^{7,8} Et eorum nomina Z.

⁹ + domine X. Y. Z.

¹⁰ Om. V. X. Y. Z. ¹¹ Quiescentibus Z. ¹² + Filium tuum dominum nostrum V. + dominum nostrum Y. Z.

¹³ + memento, queso, domine, et miserere mei, licet hæc sancta indigne tibi, sanctæ pater omnipotens eterne deus, meis manibus offerantur sacrificia, qui nec inuocare sanctum ac venerabile nomen tuum dignus sum sed que(m) in honore ac laude, et memoria gloriosissimi dilectique filii tui domini nostri ihesu christi offeruntur, sicut incensum in conspectu diuinæ maiestatis tuæ, cum odore suauitatis accendantur. Per christum. X.

¹⁴ Et Z. ¹⁵ Agnè V. Y; Agna X.

¹⁶ + Eufenia Y; + Atheldrytha, Geretrudis Z.

hibemus pietati, ut per hæc sancta mysteria ab omnibus absolute peccatis, æternæ beatitudinis participes efficiantur. Per christum. Bod.

¹ Om. crosses V.

² Transpote X.

³ Om. crosses V.

⁴ Om. X. Y.

⁵ Om. Z.

⁶ + ac X. Y., om. cross Z.

⁷ Om. Y.

⁸ postquam Bod. Y.

⁹ Om. cross V. Z.

¹⁰ In Bod. V. X. Z. the new paragraph begins here.

¹¹ + sumus V.

¹² + sumus V.

¹³ + eiusdem X. Y. Z.

¹⁴ Om. crosses V.

^{15,16} Om. in original text, but added above the line by an early hand in Bod. X. ¹⁷ Om. Bod. V.

quorum nos consortium non æstimator meriti, sed ueniæ, quesumus, largitor admitte, per christum¹.

Per quem hæc omnia, domine, semper bona creas, sanctificas², uiuificas, benedicas³, et præstas nobis. Per ipsum, Et cum ipso, Et in ipso, Est Tibi deo patri omnipotenti, In unitate spiritus sancti, Omnis honor et gloria, Per omnia sæcula sæculorum. R. Amen.

Oremus.

Præceptis salutaribus moniti, et diuina institutione formati audemus dicere, Pater noster qui es in cælis, sanctificetur nomen tuum, adueniat regnum tuum, fiat uoluntas tua sicut in cælo et in terra. Panem nostrum cotidianum da nobis hodie, et dimitte nobis debita nostra, sicut et nos dimittimus debitoribus nostris, et ne nos inducas in temptationem. R. Sed libera nos a malo⁵.

Libera nos, quesumus, domine, ab omnibus malis preteritis, presentibus, et futuris, et⁶ intercedente beata et gloriosa semper⁷ uirgine, dei genitricæ maria, et beatis⁸ apostolis tuis petro et paulo, atque andrea, et⁹ 10 omnibus sanctis¹¹. Da propitiis pacem in diebus nostris, ut ope misericordiæ tuæ adiuti, et a peccato simus semper liberi, et ab omni perturbatione securi, Per¹² dominum nostrum ihesum christum filium tuum, qui tecum uiuit et regnat deus in unitate spiritus sancti, per omnia sæcula¹³ sæculorum¹⁴. R. Amen¹⁵.

Pax domini sit semper uobiscum.

R. Et cum spiritu tuo.

Agnus dei, qui tollis peccata mundi, misere¹⁶ nobis¹⁷.

¹ + dominum nostrum V. X. Y. ⁹ Om. crosses Bod. V.

² + crosses over benedixit, ipsum, ipso, ipso Z.

³ So Bod. V. X. Y. Z. ⁵ + Amen X. Y. Z. ⁶ Om. V.

⁷ + que X. Y. ⁸ + sanctis X. ⁹ Om. V.

¹⁰ Cum Bod. X. Y. Z. ¹¹ + tuis Z. ¹² + eundem X.

^{13,14} Om. Y. ¹⁵ Om. X. ^{16,17} Om. and + ii X. Y. Z. after which follows in X:—

Coniunctio panis et uini.

Presta nobis, omnipotens deus, ut hæc communicatione sacri corporis et sanguinis tui non ad iudicium sed ad remedium proficiat mentis et corporis. Qui cum patre.

Sanctum corpus tuum et sanguinem nos sum dignus accipere, domine deus meus, et confido in magna misericordia tua, domine, ut des mihi misero peccatori indulgentiam de peccatis meis; etenim corpus tuum et sanguis proficiat ad salutem anime meæ.

EEEE. kal. ianuar. uigilia natiuitatis christi de hora nona¹.

DEUS, QUI NOS REDEMPTIONIS NOSTRÆ annua expectatione lætificas, præsta ut unigenitum tuum, quem redemptorem læti suscepimus, uenientem quoque iudicem securi uideamus, dominum nostrum ihesum christum, filium tuum. Qui tecum.²

Secreta.

Da nobis, quesumus, omnipotens deus, ut sicut adoranda filii tui natalitia præuenimus,

quia pius et misericors es, domine deus meus. Per dominum.

Corpus hoc et sanguis domini nostri ihesu christi custodiat me ad uitam eternam.

Domine ihesu christe, filii dei uisui, qui ex uoluntate patris, cooperante spirita sancto, per mortem tuam mundum uiuificasti, libera me per hoc sacrum corpus et sanguinem tuum ab omnibus iniquitatibus et uniuersis malis meis, et fac me tuis obedi præceptis, et a te nunquam in perpetuum separari. [+ permittas Z.]

Clamantes ad te, dea, dignanter exaudi, ut nos de profundo iniquitatis eripias et ad gaudia sempiterna nos perducas. Per dominum.

Placeat tibi, sancta trinitas, obsequium seruitutis meæ, et presta ut sacrificium quod oculis tue maiestatis indignus optuli tibi sit, acceptabile, mihi que et omnibus pro quibus ille optuli tibi sit, te miserante, propitiabile in uitam eternam. Amen. X.

From the same point where Leodic A. stops there follows in Y:—
Agnus dei, dona nobis pacem.

Hæc sacrosancta commixtio corporis et sanguinis domini nostri ihesu christi fiat omnibus uimentibus salus mentis et corporis, atque ad uitam eternam promerendam preparatio salutaris.

Domine, sancte pater, omnipotens eterne deus, da mihi hoc corpus et sanguinem filii tui domini nostri ihesu christi isti assumere, ut merear per hoc remissionem omnium peccatorum meorum accipere, et spiritu sancto replei, et ab eterna damnatione liberari, et in die iudicii cum sanctis et electis tuis in perpetua requie collocari. Per eundem.

Domine ihesu christe, filii dei uisui, etc., as in X, but omitting the two Coll. 'Clamantes' and 'Placeat'.

The Canon in Z. stops as in Leodic A, but a later hand has added four prayers:—Hæc sacrosancta commixtio corporis, etc., as in X.

Domine, sancte pater o. x. d., da mihi hoc sacrosanctum corpus et sanguinem filii tui domini nostri ihesu christi isti diuine sumere, ut mereamur per hoc remissionem omnium peccatorum nostrorum accipere, et de tuo sancto spirita replei, quia tu es deus solus, et propter te non est alius, cuius regnum et imperium sine fine permanet in sæcula sæculorum. Amen.

Domine, ihesu christe, filii dei uisui, etc., as in X.

Quod ore suspensum mente pura, deuote, capiamus et de munere temporali fiat nobis remedium sempiternum. Amen.

¹ Throughout the MS. the catchwords are written on the margin, which here appear among the notes.

A. Hodie scietis.

Ps. Domini est terra.

R. Hodie scietis.

V. Qui regis.

OF. Tollite portas.

COM. Reuelabitur.

(R. Paulus seruus.

EV. Cum esset desponsata).

sic eius munera capiamus sempiterna gaudentes. Qui tecum uiuit.⁷

Præfatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Cuius hodie faciem in confessione præuenimus, et uoce supplicii exoramus, ut superuenturæ noctis officiis nos ita peruiigiles reddat, ut sinceris mentibus eius percipere mereamur natale uenturum. In quo inuisibilis ex substantia tua uisibilis per carnem apparuit in nostra. Tecumque unus non tempore genitus, non natura inferior, ad nos uenit ex tempore natus. Per quem maiestatem¹.

Benedictio.

Omnipotens deus, qui incarnatione unigeniti sui mundi tenebras effugauit, et eius gloriosa natiuitate hanc sacratissimam noctem inradiat, effuset a uobis tenebras uitiorum, et inradiat corda uestra luce uirtutum. Amen.

Quique eius sacratissimæ natiuitatis gaudium magnum pastoribus ab angelo uoluit nuntiari, ipse super uos benedictionis suæ gratissimam imbrem infundat, atque, ipso pastore, uos ad æternorum gaudiorum pascua æterna perducatur. Amen.

Et qui per eius incarnationem terrena celestibus sociat, internæ pacis et bonæ uoluntatis uos nectare repleat, et celestis militiæ consortes efficiat. Amen.

Quod ipse præstare dignetur cuius regnum et imperium sine fine permanet in sæcula sæculorum. Amen.

Benedictio dei patris, et filii, et spiritus sancti, Et pax domini (*uel* eius) sit semper uobiscum².

R. Et cum spiritu tuo.

Agnus dei.

Ad complendum.

Da nobis, domine, quesumus, unigeniti filii tui recensita natiuitate respirare, cuius celesti mysterio pascimur et potamur. Per eundem.⁷

En nocte³.

Ad sanctam mariam maiorem.

Deus, qui hanc sacratissimam noctem ueri lu-

minis fecisti inlustratione clarescere, da, quesumus, ut cuius lucis mysteria in terra cognouimus, eius quoque gaudiis in cælo perfruamur. Per (*uel* qui tecum).⁷

Secreta.

Accepta tibi sit, domine, quesumus, hodiernæ festiuitatis oblatio, ut tua gratia largiente per hæc sacrosancta commercia in illius inueniamur forma, in quo tecum est nostra substantia. Qui tecum uiuit.⁷

Præfatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Cuius diuinæ natiuitatis potentiam ingenita uirtutis tuæ genuit magnitudo. Quem semper filium, et ante æterna tempora genitum, quia tibi pleno atque perfecto æterni patris nomen non defuit, prædicamus, Et honore, maiestate, atque uirtute æqualem tibi cum sancto spiritu confitemur, et in trino uocabulo unicum credimus maiestatem¹.

Et ideo cum angelis et archangelis, Cum thronis et dominationibus, Cumque omni militia cælestis exercitus, ymnus gloriæ tuæ canimus, sine fine dicentes; Sanctus, sanctus, sanctus.

Infra actionem.

Communicantes, et noctem sacratissimam celebrantes, qua beatæ mariæ intemerata uirginitas huic mundo edidit saluatorem, sed et memoriam uenerantes eiusdem gloriöse semper uirginis mariæ genitricis dei et domini nostri ihesu christi. Sed et beatorum apostolorum.⁷

Ad complendum.

Da nobis, quesumus, domine deus noster, ut qui natiuitatem domini nostri ihesu christi nos frequentare gaudemus, dignis conuersationibus ad eius mercamur pertinere consortium. Qui tecum.⁷

Primo mane.

Ad sanctam anastasiam.

Da, quesumus, omnipotens deus, ut qui beatæ

¹ O. p. 392. Y. fol. 10 b. Z.

² A. Dominus dixit ad me.

P. Quare fremuerunt.

B. Tecum principium.

V. Dixit dominus deus.

AL. Dominus dixit ad me.

³ O. p. 362.

OP. Latetor.

COM. In splendoribus.

(RP. Apparui gratia dei.

EV. Exiit edictum).

¹ O. p. 391. A later hand has written on the margin in the opening words of the present R. Pref. *uel* Quia per incarnationem, which is also that of V. Z.

anastasiæ martyris tuæ sollemnia colimus, eius apud te patrocinia sentiamus. Per.⁷

Alia¹.

Da nobis, quesumus, omnipotens deus, ut qui noua incarnati uerbi tui luce perfundimur, hoc in nostro resplendet opere, quod per fidem fulget in mente. Per eundem dominum.⁷

Secreta.

Accipe, quesumus, domine, munera dignanter oblata, et beatæ anastasiæ suffragantibus meritis, ad nostræ salutis auxilium peruenire concede. Per.⁷

Alia.

Munera nostra, quesumus, domine, natiuitatis hodiernæ mysteriis apta proueniant², ut sicut homo genitus idem refulsit deus, sic nobis hæc terrena substantia conferat quod diuinum est. Per eundem.⁷

Præfatio.

U. D. æternæ [deus]. Qui ut de hoste generis humani maior uictoria duceretur, non solum per uiros uirtutem martyrii, sed de eo etiam per feminas triumphasti. Et ideo.⁷

Alia.

U. D. æternæ deus. Quia nostri saluatoris hodie lux uera processit, quæ clara nobis omnia et intellectu manifestauit et uisu. Et ideo.⁷

Ad complendum.

Satiasti, domine, familiam tuam muneribus sacris, eius, quesumus, semper interuentione nos refoue cuius sollemnia celebramus. Per.⁷

Alia.

Huius nos, domine, sacramenti semper³ natalis instauret, cuius natiuitas singularis humanam reppulit uetustatem. Per eundem.⁷

¹ A. Lux fulgebit.
Ps. Dominus regnabit de-
corem.
B. Benedictus.
V. A domino factum.
AL. Dominus regnauit de-
perueniant V.

corem.
Or. Deus enim formauit.
COM. Exalta filia.
(Rp. Apparuit benignitas.
Ev. Pastores).

² + uouitas V.

III. kal. Ianuar. natiuitas christi.

Statio ad sanctum petrum¹.

CONCEDE, QUESUMUS, OMNIPOTENS DEUS, UT NOS UNIGENITI TUI noua per carnem natiuitas liberet, quos sub peccati iugo uetusta seruitus tenet. Per eundem.⁷

Secreta.

Oblata, domine, munera noua unigeniti tui natiuitate sanctifica, nosque per² hæc² a peccatorum nostrorum maculis emunda. Per eundem.⁷

Præfatio.

U. D. æternæ deus. Quia per incarnati uerbi mysterium, noua mentis nostræ oculis lux tuæ claritatis infulsit, Ut dum uisibiliter deum cognoscimus, per hunc inuisibilem amore rapiamur.³ Et ideo.

Communicantes, ut supra.

Benedictio.

Benedicat uos omnipotens deus, uestramque ad supernam excitet intentionem, qui hunc⁴ sacratissimum diem natiuitate⁴ filii sui fecit esse sollemnem.

Et qui cum, qui panis est angelorum impre-
sepe ecclesiæ cybum fecit esse fidelium ani-
malium, ipse uos et impresenti sæculo degus-
tare faciat æternorum dulcedinem gaudiorum,
et in futuro perducat ad satietatem æternorum
premiurum. Amen.

Quique eius infantiam uilibus uoluit indui
pannis, ipse uos cælestium uestimentorum in-
duat ornamentis. Amen.

Quod ipse præstare⁵.

Ad complendum.

Præsta, quesumus, omnipotens deus, ut natus

¹ A. Puer natus est.
Ps. Cantate domino.
B. Viderunt omnes.
V. Notum fecit.
AL. Dies sanctificatus.

Or. Tui sunt celi.
COM. Viderunt omnes.
(Rp. Multilarium.
Ev. In principio).

² Om. V.

³ *Præfatio.* Cuius diuine natiuitatis potentiam ingenuis uir-
tutis tuæ genuit magnitudo. Quem semper filium et ante
tempora æternæ genitum, quia tibi pleno atque perfecto æterni
patris non defuit prædicant; et honore, maiestate, atque uir-
tute æqualem tibi cum sancto spiritui profitemur, et in trino so-
cubulo unicam credimus maiestatem. Et ideo. Z.

⁴ hæc sanctissimam natiuitatem O.

⁵ O. p. 361.

hodie saluator mundi, sicut diuine nobis generationis est auctor, ita et immortalitatis sit ipse largitor. Qui tecum uiuit.⁷

Ad populum.

Respice nos, misericors deus, et mentibus clementer humanis, nascente christo, summe ueritatis lumen ostende. Per eundem.⁷

Alia oratio.

Largire, quesumus, domine, famulis tuis fidei, spei, et caritatis augmentum, ut qui de natiuitate filii tui domini nostri gloriantur, et aduersa mundi, te gubernante, non sentiant, et quæ temporaliter celebrare desiderant, sine fine percipiant. Per eundem.⁷

Alia.

Deus, qui per beatę marię uirginis partum sine humana concupiscentia procreatum, in filii tui membra uenientis¹, paternis fecisti præiudiciis non teneri; præsta, quesumus, ut huius creaturę nouitate suscepta, uetustatis antiquę contagiis exuamur. Per eundem dominum.⁷

Alia.

Concede nobis, omnipotens deus, ut salutare tuum, noua cælorum luce mirabili, quod ad salutem mundi hodierna festiuitate processit nostris semper innouandis cordibus oriatur. Per eundem.⁷

Alia.

Omnipotens sempiternę deus, qui hunc diem per incarnationem uerbi tui, et partum beatę marię uirginis consecrasti; da populis tuis in hac celebritate consortium, ut qui tua gratia sunt redempti, tua sint adoptione securi. Per dominum.⁷

Alia.

Deus, qui humanę substantię dignitatem et mirabiliter condidisti, et mirabilius reformasti; da nobis, quesumus, eius diuinitatis esse consortes, qui humanitatis nostrę fieri dignatus est particeps. Qui tecum uiuit et regnat deus.⁷

Alia.

Omnipotens sempiternę deus, qui in filii tui domini nostri natiuitate tribuisti totius religionis initium perfectionemque constare, da nobis, que-

sumus, in eius portione censi, in quo totius salutis humanę summa consistit. Qui tecum.⁷

Alia.

Da, quesumus, domine, populo tuo inuolabilem fidei firmitatem, ut qui unigenitum tuum, in tua tecum gloria sempiternum, in ueritate corporis nostri natum de matre uirgine confitentur, et a præsentibus liberentur aduersis, et mansuris gaudiis inferantur. Per eundem.^{1,7}

Dominica i. post natale domini¹.

Deus, qui salutis æternę beatę marię uirginitate fecunda humano generi premia præstitisti, tribuę, quesumus, ut ipsam pro nobis intercedere sentiamus, ex (per) quam meruimus auctorem uite suscipere (dominum). Qui tecum.⁷

Super oblata.

Muneribus nostris, quesumus, domine, precibusque susceptis, et cælestibus nos munda mysteriis, et clementer exaudi. Per.⁷

Præfatio.

U. D. æternę deus. Et sursum cordibus erectis diuinum adorare mysterium, ut quod magno dei munere geritur magnis ecclesię gaudiis celebretur; Quoniam humana conditio, ueteri terrenaque lege cessante, noua celestique substantia mirabiliter restaurata profertur. Per christum.⁷

Postcommunio.

Da nobis, quesumus, domine deus noster, ut qui natiuitatem domini nostri ihesu christi nos frequentare gaudemus, dignis conuersationibus

¹ + *Alia.* Presta q. misericors d. ut ad suscipiendum filii tui singulare mysterium, et mentes credentium preparantur, et non credentium corda subdantur. Per.

Alia. O. s. d. creator humanę reformatoreque naturę, quam unigenitus tuus in utero perpetuę uirginis assumpsit, respice nos propitius, ut filii tui incarnatione suscepti, inter ipsius membra mereamur numerari. Per. Z.

⁷ (EP. Quanto tempore.

EV. Erat ioseph et mater).

A. Dum medium.

PS. Dominus regnauit decorem.

R. Speciosus.

O. p. 193.

V. Eructant.

AL. Dominus regnauit decorem.

OP. Deus enim firmavit. (So S.

om. enim R.)

COM. Tolle puerum.

⁷ uenientes V.

ad eius mereamur pertinere consortium. Per eundem (qui tecum)¹.

Gal. ian. octabas domini².

Ad sanctam mariam.

Deus, qui nobis nati saluatoris diem celebrare concedis octauam; fac, quesumus, nos eius perpetua diuinitate muniri, cuius sumus carnali commercio reparati. Per³ (qui tecum).

Secreta.

Præsta, quesumus, domine, ut per hæc munera quæ domini ihesu christi, archane natiuitatis mysterio gerimus purificate mentis intelligentiam consequamur. Per (eundem)⁴.

Præfatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Cuius hodie circumcisionis diem, et natiuitatis octauam celebrantes, tua, domine, mirabilia ueneramur. Quia quæ peperit et mater et uirgo est. Qui natus est et infans et deus est. Merito cæli locuti sunt, angeli gratulati, pastores lætati, magi mutati⁵, reges turbati, paruuli gloriosa passione coronati. Et ideo cum angelis⁶.

Benedictio.

Omnipotens deus, cuius unigenitus hodierna die ne legem soluere, quam adimplere uenerat, corporalem suscepit circumcisionem, spiritali circumcissione mentes uestras ab omnibus uiciorum incentiuis expurgat, et suam in uos infundat benedictionem. Amen.

Et qui legem per moysen dedit ut per mediatorem nostrum benedictionem daret, exuat uos mortificatione uitiorum, et faciat perseuerare in nouitate uirtutum. Amen.

Quo sic in senarii numeri perfectione in hoc sæculo uiuatis, et in septenario inter beatorum spirituum agmina requiescat, quatinus in oc-

¹ + *Super Populum.* Benedictionem tuam, dñe, populus fidelis accipiat, quæ corpore saluatus ac mente, et gratiam tui semper exhibeat seruitutem, et propitiationis tue beneficia semper inueniat. Per. Z.

² Per natus est, ut supra. | *EV.* Postquam consummati sunt).
(*EV.* Karissime, apparuit gratia.

³ Gel. p. 500. | ⁴ Ib. | ⁵ This is also the corrupt reading of O; Muratori suggests inuitati. | ⁶ O. p. 394.

tauo¹ resurrectione renouatum iubelei remissione ditati ad gaudia sine fine mansura perueniatis. Amen.

Quod ipse².

Ad complendum.

Præsta, quesumus, domine, ut quod saluatoris nostri iterata solemnitate percepimus, perpetue nobis redemptionis conferat medicinam³. Per eundem⁴.

Dominica ii. post natale domini⁵.

Omnipotens sempiternæ deus, dirige actus nostros in beneplacito tuo, ut in nomine dilecti filii tui mereamur bonis operibus habundare. Per eundem (qui tecum)⁷.

Secreta.

Concede, quesumus, domine, ut oculis tuæ maiestatis munus oblatum, et gratiam nobis deuotionis optineat, et effectum beatæ perhennitatis adquirat. Per dominum nostrum⁷.

Præfatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Qui peccato primi parentis hominem, a salutis finibus exultantem, pietatis indulgentia ad ueniam uitamque reuocasti mittendo nobis unigenitum filium tuum dominum et saluatorem nostrum. Per quem maiestatem⁸.

Ad complendum.

Per huius, domine, operationem mysterii, et uitia nostra purgentur, et iusta desideria complentur. Per⁷.

Xen. ian. vigilia epiphaniæ⁹.

Concorda nostra, quesumus, domine, uenturæ festiuitatis splendor inlustret, quo mundi huius te-

¹ A later hand has altered this into 'octaua resurrectionem.'

² O. p. 364.

³ Gel. p. 501.

⁴ + O. s. d. qui tui mensæ participes a diabolica iubei abstinentie consilio, da, quesumus, plebi tuæ, ut gustu mortiferæ profanitatis abiecto, puris mentibus ad repulsa æternæ salutis accedat. Per. Z.

⁵ Dom. i. post oct. Domini Z.

⁶ O. p. 305.

⁷ A. Lux fulgebit.

OF. Letetur.

PS. Dominus regnauit.

COM. Exalta.

B. Benedictus.

(*EF.* Apparuit gratia dei.

V. A Domino factum.

EV. Defuncto herode).

nebris carere ualeamus, et perueniamus ad patriam claritatis aeternae. Per¹.

Secreta.

Tribue, quesumus, domine, ut eum praesentibus immolemus sacrificiis, et sumamus, quem uenturae sollemnitatis pia munera praeloquantur². Per³.

Ad complendum.

Inlumina, quesumus, domine, populum tuum, et splendore gratiae tuae cor eius semper accende, ut saluatoris mundi, stella famulante, manifestata natiuitas mentibus eorum et reueletur semper et crescat. Per (eundem)⁴.

III. Ed. ianu. Epiphania domini⁵.

Ad sanctum petrum.

DEUS, QUI HODIERNA DIE UNIGENITUM tuum gentibus, stella duce, reuelasti; concede propitius ut qui iam te ex fide cognouimus, usque ad contemplandam speciem tuae celsitudinis perducemur. Per eundem⁷.

Secreta.

Ecclesiae tuae, quesumus, domine, dona propitius intueri, quibus non iam aurum, thus, et myrra proferitur, sed quod de eisdem muneribus declaratur, immolatur, et sumitur. Per⁷.

Praefatio.

U. D. aeternae deus. Qui cum unigenitus tuus in substantia nostrae mortalitatis apparuit, in noua nos immortalitatis tuae luce reparauit. Et ideo cum angelis⁶.

¹ Gel. p. 501.

² Ib. p. 502.

³ + *Praefatio*. Te laudare mirabilem deum in omnibus operibus tuis, quibus sacratissima regni tui mysteria reuelasti. Hanc enim festiuitatem dominice apparitionis index perpetua uirginalis stella praecessit; quae natum in terra dominum caeli magis stupentibus nuntiaret; ut manifestandus mundo deus et caelesti denuntiaretur ludicio, et temporaliter processus signorum temporalium ministerio panderetur. Et ideo. Z.

⁴ Gel. p. 502.

⁵ A. Ecce aduenit.

⁶ B. Deus iudicium.

⁷ A. Omnes de Saba.

⁸ V. Surge.

⁹ AL. Uidimus.

¹⁰ *Praefatio*. Quia notam fecisti in populis misericordiam tuam, et salutem tuam cunctis gentibus declarasti, hodiernum eligens diem, in quo ad adorandam ueri regis infantiam excitatos de re-

OP. Reges Tharnis.

COM. Uidimus.

(L. Surge, illuminare.

SV. Cum natus esset ihesus).

Infra actionem.

Communicantes, et diem sacratissimum celebrantes, quo unigenitus tuus, in tua tecum gloria coaeternus, in ueritate carnis nostrae uisibiliter corporalis apparuit. Sed et memoriam⁷.

Benedictio.

Deus, lumen uerum, qui unigenitum suum hodierna die, stella duce, gentibus uoluit reuelare, sua uos dignetur benedictione ditare. Amen.

Quo exemplo magorum mystica domino ihesu christo munera offerentes, spreto antiquo hoste, spretisque contagiis uitiorum, ad aeternam patriam redire ualeatis per uiam uirtutum. Amen.

Detque uobis ueram mentium innocentiam qui super unigenitum suum spiritum sanctum demonstrari uoluit in columbam, aquae uirtute mentes uestrae exerceantur ad intelligenda diuinæ legis archana, qua in chana galilaeae lymphae est in uinum conuersa. Amen.

Quod ipse¹.

Ad complendum.

Praesta, quesumus, omnipotens deus, ut quae sollemni celebramus officio, purificate mentis intelligentia consequamur. Per⁷.

Ad populum.

Deus, inluminator omnium gentium, da populis tuis perpetua pace gaudere, et illud lumen splendidum infunde cordibus nostris, quod trium magorum mentibus aspirasti². Per dominum nostrum³.

Alia oratio.

Omnipotens sempiterna deus, fidelium splendor animarum, qui hanc solemnitatem electionis gentium primitiis consecrasti, imple mundum gloria tua, et subditis tibi populis per luminis tui appare claritatem. Per⁷.

Alia.

Concede nobis, omnipotens deus, ut salutem tuam noua celorum luce mirabili, quod ad salutem mundi hodierna festiuitate processit, nostris semper innouandis cordibus oriatur. Per⁷.

motis partibus magos clarior ceteris sideribus stella perduceret, et caeli ac terrae dominum temporaliter natum radio suae lucis ostenderet. Et ideo. Z.

¹ O. p. 365.

² So O., but inspirati V.

³ For this and the next three Coll. Z. substitutes: Inlumina. dne., q. populum tuum, et splendore gloriae tuae cor eius semper accende, ut saluatorem suum et incessanter agnoscat, et ueraciter adprehendat, ihesum christum dominum nostrum.

Alia.

Da nobis, quesumus, domine, digne celebrare mysterium, quod in nostri saluatoris infantia miraculis coruscantibus declaratur, et corporali-
bus incrementis manifesta designatur humanitas.
Per eundem.⁷

Alia.

Præsta, quesumus, omnipotens deus, ut salu-
toris mundi, stella duce, manifestata natiuitas,
mentibus nostris reueletur semper et crescat.
Per eundem.⁷

In octauis theophania¹.

Deus, cuius unigenitus in substantia nostræ
carnis apparuit, præsta, quesumus, ut per eum
quem similem nobis foris agnouimus, intus re-
formari mereamur. Per eundem (qui tecum).⁷

Secreta.

Hostias tibi, domine, pro nati tui filii apparitione
deferimus, suppliciter exorantes, ut sicut ipse
nostrorum auctor est munerum, ipse sit miseri-
cors et susceptor ihesus christus dominus noster.
Qui tecum.⁸

Ad complendum.

Cælesti lumine, quesumus, domine, semper et
ubique nos præueni, ut mysterium cuius nos
participes esse uoluisti, et puro cernamus intuitu,
et digno percipiamus effectum. Per.⁴

Ad populum.

Inlumina, domine, quesumus, populum tuum,
et splendore gloriæ tuæ cor eius semper accende,
ut saluatorem suum et incessanter agnoscat, et
ueraciter adprehendat. Per.⁵

Dom. i. post epiphaniam domini⁶.

Vota, quesumus, domine, supplicantis populi

¹ This is the Gelasian title, p. 502, and V. p. 159, but this
separate Missa does not occur in either Gel. or V.

² Ecce aduenit, ut supra. (I. Domine, deus meus. EV. Uidit
iohannes).

³ Gel. p. 502.

⁴ Ib. p. 503.

⁵ + Pref. Quia cum unigenitus, etc. add. omis Ad pop. Z.

⁶ A. In exilio throno.

FX. Iubilare deo.

B. Benedictus.

V. Suscipiant.

AL. Iubilare.

OP. Iubilare deo omnis

COM. Fili, quid fecisti?

(EV. Obsecro nos per mise-
ricordiam.

EV. Cum factus esset ihe-
sus).

cælesti pietate prosequere, ut et quæ agenda sunt
uideant, et ad implenda quæ uiderint conualescant.
Per dominum.⁷

Secreta.

Oblatum tibi, domine, sacrificium uiuificet nos
semper et muniat. Per dominum.⁷

Præfatio.

U. D. æterne deus. Quia notam fecisti in
populis misericordiam tuam, et salutare tuum
cunctis gentibus declarasti, Hodiernum eligens
diem, in quo ad adorandam ueri regis infantiam
excitatos de remotis partibus magos, clarior
ceteris sideribus stella perduceret, et cæli ac
terræ dominum, corporaliter natum, radio suæ
lucis ostenderet. Et ideo.¹

Ad complendum.

Supplices te rogamus, omnipotens deus, ut
quos tuis reficis sacramentis, tibi etiam placitis
moribus desuerire concedas. Per dominum nos-
trum.²

Dom. ii. post epiphaniam domini³.

Omnipotens semperne deus, qui cælestia
simul et terrena moderaris, supplicationes populi
tui clementer exaudi, et pacem tuam nostris
concede temporibus. Per dominum nostrum.⁷

Super oblata.

Oblata, domine, munera sanctifica, nosque a
peccatorum nostrorum maculis emunda. Per.⁷

Præfatio.

U. D. æterne deus. Semperque uirtutes et
laudes tuas labiis exultationis effari, qui nobis
ad releuandos istius uitæ labores, diuersa do-
norum tuorum solatia, et munerum salutarium
gaudia contulisti, mittendo nobis ihesum chris-
tum filium tuum dominum nostrum. Per quem
maiestatem.⁴

Ad complendum.

Augeatur in nobis, domine, quesumus, tuæ

¹ O. p. 304. Pref. Quia cum unigenitus, etc. Z.

² Cœlestis, etc., q. familiarum tuam, et benedictionum tuarum
propitius uerbate purifica, ut eruditionibus tuis semper multipli-
cetur et donis. Per. Z.

³ Omnis terra.

⁴ O. p. 304 Z. This is also an Ambrosian Pref. Pamel.
Lit. I. 317; II. 553.

uirtutis operatio, ut diuinis uegetati sacramentis, ad eorum promissa capienda tuo munere preparemur. Per.⁷

Ad populum.

Auxiliare, domine, populo tuo, ut sacrę deuotionis proficiens incrementis, et tuo semper munere gubernetur, et ad redemptionis æternę pertineat, te ducente, consortium. Per.⁷

Dom. iiii. post epiphaniam domini¹.

Omnipotens sempiterne deus, infirmitatem nostram propitius respice, atque ad protegendum nos dexteram tuę maiestatis extende. Per.⁷

Secreta.

Hęc hostia, domine, quesumus, emundet nostra delicta, et sacrificium celebrandum subditorum tibi corpora mentesque sanctificet. Per.⁷

Præfatio.

U. D. æterne deus. Et te in omni tempore conlaudare et benedicere, quia in te uiuimus, mouemur, et sumus. Et² nullum tempus³ nullumque momentum est, quod a beneficiis pietatis tuę uacuum transigamus. Variis etenim sollemnium causis salutarium nobis operum tuorum et munerum memoria, præsentis uitę tempora exornant. Unde et nos uel innouante lætitia præteriti gaudii, uel per manentis boni tempus agnoscentes, indefessas maiestati tuę grates exsoluimus. Per christum⁴.

Ad complendum.

Quos tantis, domine, largiris uti mysteriis, quesumus, ut effectibus eorum ueraciter aptare digneris. Per dominum nostrum.⁷

Ad populum.

Adsit, domine, quesumus, propitiatio tua populo supplicanti, ut quod, te inspirante, expleuit, tua celeri largitate percipiat. Per.⁴

¹ Adorate deum.

A. Omnis terra.
ps. Iubilate deo uniuersa.
v. Misit dominus.
v. Constituentur.
al. Laudate dominum.

or. Iubilate deo uniuersa.
com. Dicit dominus.
(pf. Habentes donationes.
sv. Nuptiæ factæ sunt).

² Om. O. ³ O. p. 296. Qui genus, etc. as in Dom. iv. Z.
⁴ E. p. 48.

Dom. iiii. post epiphaniam domini.

Deus, qui nos in tantis periculis constitutos pro humana scis fragilitate non posse subsistere, da nobis salutem mentis et corporis, ut ea quę pro peccatis nostris patimur, te adiuuante, uincamus. Per dominum nostrum.⁷

Super oblata.

Concede, quesumus, omnipotens deus, ut huius sacrificii munus oblatum fragilitatem nostram ab omni malo purget semper et muniat. Per.⁷

Præfatio.

U. D. æterne deus. Qui genus humanum præuocatione sua in ipsius origine dampnatum, per florem uirginalis uteri reddere dignatus es absolutum. Et hominem quem unicum creaueras per filium tuum deum et hominem recreares; ut diabolus, qui adam in fragili carne deuicarat, conseruata iustitia a deo carne uinceretur assumpta. Per quem¹.

Ad complendum.

Munera tua (nos), deus, a delectationibus terrenis expediant, et celestibus semper instruant alimentis. Per.⁷

Ad populum.

Porridge dexteram tuam, quesumus, domine, plebi tuę, tuam misericordiam postulanti, per quam et errores declinet humanos, et solatia uitę mortalis accipiat, et sempiterna gaudia comprehendat. Per.⁷

Dom. b. post epiphaniam domini².

Familiam tuam, quesumus, domine, continua pietate custodi, ut quę in sola spe gratiæ celestis innititur, tua semper protectione muniatur. Per.⁷

Secreta.

Hostias tibi, domine, placationis offerimus, ut et delicta nostra miseratus absoluas, et nutantia corda tu dirigas. Per dominum.⁷

¹ O. p. 297. Y. fol. 18 b. Et te in omni, etc. as in Dom. iiii. Z. ultet.

² A. Adorate deum.
ps. Dominus regnauit, exultet.

or. Dextera domini.
com. Minuatur.
(pf. Nolite esse prudentes.
sv. Cum descendisset iherusalem).

x. Timebunt gentes.
v. Quoniam edificauit.
al. Dominus regnauit, ex-

Præfatio.

U. D. æternæ deus. Et tibi hanc immolationis hostiam offerre, quæ est salutifera et ineffabile diuinæ gratiæ sacramentum. Quæ offertur a plurimis, et unum corpus christi sancti spiritus infusione perficitur. Singuli accipiunt christum dominum, et in singulis portionibus totus est, nec per singulos minuitur, sed integrum se prebet in singulis. Propterea ipsi qui sumimus communionem huius sancti panis et calicis, unum corpus christi efficitur. Per ipsius itaque maiestatem te supplices exoramus, ut nos ab omnibus emundes contagiis uetustatis, et in nouitate uitæ persecrere concedas. Per christum ¹.

[Ad complendum.]

Quesumus, omnipotens deus, ut illius salutaris capiamus effectum, cuius per hæc mysteria pignus accipimus. Per.⁷

Ad populum.

Adesto, domine, populus tuis in tua protectione confidentibus, et tuæ se dexteræ suppliciter inclinantæ perpetua defensione conserva. Per.⁷

Dom. 61. post epiphaniam.

Conserua populum tuum, deus, et tuo nomini fac deuotum, ut diuinis subiectus officiis, et temporalia uiuenter, et æterna dona percipiat. Per dominum nostrum ihesum christum.⁷

Secreta.

Hæc nos oblatio, deus, mundet, quesumus, et renouet, et gubernet, et protegat. Per dominum.⁷

Præfatio.

U. D. æternæ deus. Ad cuius immensam pertinet gloriam, ut non solum mortalibus tua pietate succurreres, sed de ipsa etiam mortalitate nostra nobis remedium prouideres, et perditos quoque, unde perierant, inde saluares. Per christum ¹.

Ad complendum.

Cælestibus (domine) pasti deliciis, quesumus, ut semper eadem per quæ ueraciter uiuimus appetamus. Per.⁷

¹ O. p. 298. Z.² Id.*Ad populum.*

Adesto, domine, fidelibus tuis, et quibus supplicandi tribuis miseratus affectum concede benignissime consolationis auxilium. Per.⁷

In uigiliis festiuitatum sanctæ mariæ ¹.

Præsta, quesumus, omnipotens deus, ut beatæ mariæ semper uirginis frequentata sollempnitas, et præsentis uitæ remedia conferat, et premia nobis æterna concedat. Per.

Super oblata.

Grata tibi sint, domine, munera, quibus beatæ mariæ semper uirginis superuenientem præuenimus festiuitatem. Per.

Ad complendum.

Da nobis, quesumus, misericors deus, ipsius superueniente festiuitate uetari, cuius integra uirginitate salutis nostræ auctorem suscepimus. Qui tecum.

III. Non. feb. purificatione sanctæ mariæ ¹.*Collecta ad sanctum adrianum.*

Erudi, quesumus, domine, plebem tuam, et quæ extrinsecus annua tribuis deuotione uenerari, interius assequi gratiæ tuæ luce concede. Per dominum.⁷

Statio ad sanctam mariam maiorem.

OMNIPOTENS SEMPITERNE DEUS, MAIESTATEM tuam supplices exoramus, ut sicut unigenitus filius tuus hodierna die cum nostræ carnis substantia in templo est præsentatus, ita nos facias purificatis tibi mentibus præsentari. Per eundem.⁷

Secreta.

Exaudi, domine, preces nostras, et ut digna sint munera quæ oculis tuæ maiestatis offerimus, subsidium nobis tuæ maiestatis impende. Per.⁷

¹ There is no Vigil missa in Gel. or V. or Z.² Placed in the Proprium Sanctorem in Z.

(Suscipimus, deus.
PR. Magnus dominus.
OR. Suscepimus.
V. Sicut audiuimus.
AL. Ave, maria.

PR. Gaude, maria.
OR. Ave, maria.
COM. Responsum.
PR. Ego quasi uisita.
EV. Postquam iudici sunt).

Præfatio.

U. D. æternæ deus. Quia cum unigenitus tuus in substantia nostræ mortalitatis apparuit, in noua nos immortalitatis suæ luce reparauit¹. Et ideo cum angelis².

Benedictio.

Omnipotens deus, qui unigenitum suum hodierna die in assumpta carne in templo uoluit præsentari, benedictionis suæ uos munere fultos bonis operibus faciat exornari. Amen.

Et qui cum, ut legem adimpleret, ministrum uoluit effici legis, mentes uestras instruat legis suæ spiritualibus documentis. Amen.

Quo ei et pro turturibus, castitatis seu caritatis munera offerre ualeatis, et pro pullis columbarum spiritus sancti donis exuberetis. Amen.

Quod ipse præstare dignetur³.

Ad complendum.

Quesumus, domine deus noster, ut sacrosancta mysteria, quæ pro reparationis nostræ munimine contulisti, intercedente beata semper uirgine maria, et præsens nobis remedium esse facias, et futurum. Per dominum nostrum⁴.

Ad populum.

Perfice in nobis, quesumus, domine, gratiam tuam, qui iusti symeonis expectationem implesti, ut sicut ille mortem non uidit, priusquam christum dominum nostrum uidere mereretur, ita et nos uitam obtineamus æternam. Per eundem⁵.

V. E. E. Bal. april. adnuntiatio sanctæ mariæ⁶.

Collecta.

Deus, qui beatæ uirginis utero uerbum tuum,

¹ O. p. 294. This is the Epiph. Pref. (p. 65). A later hand has written over it 'uel Quia per incarnati uerbi mysterium' (as in O. p. 297).

² *Præfatio.* In exultatione præcipue sollempnitatis hodiernæ, in qua coeternus tibi filius tuus unigenitus in nostra natus substantia, a parentibus, legali traditione, deportetur in templum. Idem legis lator et custos, præcipiens et obediens, diues in suo, pauper in nostro, par turturum uel duos pullos columbarum, uix sufficit sacrificio celi terreque possessor. Grandæni symeonis inualidus gestatur in manibus, a quo mundi dominus et rector prædicatur. Accedit etiam oraculum uiduæ testificantis, quoniam decebat ab utroque sexu adnuntiaretur utriusque saluator. Quem laudant angeli, etc. Z.

³ O. p. 305.

⁴ Om. Z.

⁵ Placed in the *Proprium Sanctorum* in Z.

(Op. Rorate, celi.

| V. Celi enarrant.

angelo nuntiante, carnem suscipere uoluisti; præsta supplicibus tuis, ut qui uere eam genitricem dei credimus, eius apud te intercessionibus adiuuemur. Per eundem.

Ad missam.

DEUS, QUI HODIERNA DIE UERBUM TUUM beatæ uirginis alio coadunare uoluisti, fac nos ita conceptionis ipsis sacramenta peragere, ut tibi placere ualeamus. Per eundem⁷.

Secreta.

In mentibus nostris, domine, uere fidei sacramenta confirma, ut qui conceptum de uirgine deum uerum et hominem confitemur, per eius salutare resurrectionis¹ potentiam ad æternam mereamur peruenire lætitiā. Per eundem².

Præfatio.

U. D. æternæ deus. Qui per beatæ mariæ uirginis partum ecclesiæ tuæ tribuisti celebrare mirabile³ mysterium, et inenarrabile sacramentum, in qua manet intacta castitas, pudor integer, firma constantia, Quæ latatur quod uirgo concepit, quod cæli dominum castis portauit uisceribus, quod uirgo edidit partum. O admirandam diuinæ dispensationis operationem, quæ uirum non cognouit et mater est, et post filium uirgo est. Duobus enim gaudia est muneribus. Miratur, quod uirgo peperit, lætatur, quod redemptorem mundi edidit ihesum christum dominum nostrum. Per quem⁴.

Ad complendum.

Gratiam tuam, domine, mentibus nostris infunde, ut qui, angelo nuntiante, christi filii tui incarnationem cognouimus, per passionem eius et crucem, ad resurrectionis gloriam perducamur. Per eundem⁵.

LECT. Locutus est dominus ad achas.

GR. Qui sedes, domine.

TR. Ave, maria.

A. Rorate, celi.

RS. Celi enarrant (uel Qui sedes, domine).

R. Diffusa est.

V. Propter ueritatem (uel

Aue, maria).

¹ Incarnationis S.

EV. Missus est angelus gabriel.

OF. Ave, maria gratia.

COM. Ecce uirgo).

TR. Qui regis.

V. Qui sedes super.

V. Beniamin.

V. Excita, domine.

OF. Ave, maria.

COM. Ecce uirgo.

² Om. O.

³ O. p. 315 Z.

Ad populum.

Protege, domine, famulos tuos subsidii pacis, et beatę marie patrociniis confidentes, a cunctis hostibus redde securos. Per ¹.

Alia.

Beatę et glorioſę ſemperque uirginis dei genitricis marie nos, domine, quesumus, merita proſequantur, et tuam nobis indulgentiam ſemper implorent. Per eundem dominum noſtrum ².

Alia.

Porrige nobis, deus, dexteram tuam, et per interceſſionem beatę et glorioſę ſemperque uirginis marie, auxilium nobis ſuperne uirtutis impende. Per eundem ³.

*Dominica in ſeptuageſima ⁴.**Ad ſanctum laurentium.*

PRÆCES POPULI TUI, QUESUMUS, DOMINE, CLEMENTER exaudi, ut qui iuſte pro peccatis noſtris affligimur, pro tui nominis gloria liberemur. Per dominum noſtrum iheſum chriſtum ⁵.

Super oblata.

Muneribus noſtris, quesumus, domine, precibus ſuſceptis, et cæleſtibus nobis munda myſteriis, et clementer exaudi. Per ⁶.

Præfatio.

U. D. æternę deus. Quia per ea quę conſpicuntur inſtruiſimur quibus modis ad inuiſibilia tendere debeamus. Denique commonemur, anni ducente ſucceſſu, de præteriſtis ad futura, de uetustate in nouitatem uitę transire, Ut terrenis ſuſtentationibus expediti, cæleſtis doni capiamus deſiderabilius ubertatem, Et per eum cybum qui beneficiis prærogatur ⁷ æternis, perueniamus ad

¹ E. p. 52. om. Z.² Ib. p. 53. om. Z.³ Ib. om. Z.⁴ A. Circumdederunt.

ps. Diligam te, domine.

R. Adlatus in opportunitatibus.

V. Quoniam non in finem.

TR. De profundis.

V. Fiant aures.

V. Si iniquitates.

⁵ 'Prorogatur.' But the word has been altered in the text from its original form.

V. Quia apud te.

OF. Bonum eſt conſiteri.

COM. Inluminā faciem.

(RP. Nescitis quod hii qui in ſtadio.

V. Simile eſt regnum cęlorum.)

uictum ſine fine manſurum, iheſum chriſtum dominum noſtrum. Per quem maiestatem tuam ¹.

Ad complendum.

Fideles tui, deus, perpetuo dono (per tua dona) formentur ut eadem et percipiendi requirant, et quærendo ſine fine percipiant. Per dominum ⁷.

Ad populum.

Deus, qui per ineffabilem obſeruantiam ſacramenti famulorum tuorum præparas uoluntates, donis gratiæ tuæ corda noſtra purifica, ut quod ſancta eſt deuotione tractandum, ſinceris mentibus exſequamur. Per ².

*Dominica in ſexageſima ³.**Ad ſanctum paulum.*

Deus, qui conſpicias quia ex nulla noſtra actione confidimus, concede propitiis, ut contra aduerſa omnia doctoris gentium protectione munimur. Per dominum noſtrum.

Secreta.

Oblatum tibi, domine, ſacrificium uiuificet nos ſemper et muniat. Per dominum ⁴.

Præfatio.

U. D. æternę deus. Qui rationabilem creaturam ne temporalibus dedita bonis, ad præmia ſempiterna non tendat, ea diſpenſatione dignariſis erudire, ut nec caſtigacione deficiat, nec proſperitatibus inſoleſcat, ſed hoc potius fiat eiꝯ glorioſa deuotio, quo nullis aduerſitatibus obruta ſuperetur. Per chriſtum dominum noſtrum ⁵.

Ad complendum.

Supplices te rogamus, omnipotens deus, ut quos tuis reficiſis ſacramentis tibi etiam placitis moribus dignanter deſeruire concedas. Per ⁶.

Ad populum.

Rege, quesumus, domine, populum tuum, et

¹ O. p. 299 Z.² Pam. p. 212; Gel. p. 503. om. Z.³ A. Exurge, quare.

PS. Deus, auribus.

R. Sciant gentes.

V. Deus meus, pone.

TR. Commouisti.

V. Sana contritiones.

⁴ O. p. 299.

V. Ut fugiant.

OF. Perfice.

COM. Introibo.

(RP. Libenter ſufferis inſipientes.

EV. Cum turba plurima).

gratiæ tuæ in eo dona multiplica, ut ab omnibus liber offensis, et temporalibus non destituatur auxiliis, et sempiternis gaudeat institutis. Per¹.

Dominica in quinquagesima².

Ad sanctum petrum.

Præces nostras, quesumus, domine, clementer exaudi, atque a peccatorum uinculis absolutos, ab omni nos aduersitate custodi. Per³.

Super oblata.

Hæc hostia, domine, quesumus, emundet nostra delicta, et [ad] sacrificium celebrandum, subditorum tibi corpora mentesque sanctificet. Per dominum⁴.

Præfatio.

U. D. æterne deus. Et maiestatem tuam cernua deuotione exorare, ut modulum terrene fragilitatis aspiciens, non in ira tua pro nostra prauitate nos arguas, sed immensa clementia purifies, erudias, consoleris. Qui cum sine te nihil possumus facere, quod tibi sit placitum, tua nobis gratia sola præstabit, ut salubri conuersatione uiuamus. Per christum dominum⁵.

Ad complendum.

Quesumus, omnipotens deus, ut qui cælestia alimenta percipimus per hæc contra omnia aduersa muniamur. Per dominum⁶.

Ad populum.

De multitudine misericordiæ tuæ, domine, populum tibi proteges confidentem, et corporaliter gubernatum pie mentis affectum tuis muneribus assequendis effice promtorem. Per⁷.

Fr. iiii. Caput ieiunii.

Ad sanctam anastasia.

Ordo agentibus publicam penitentiam⁸.

Suscipis eum iiii. feria mane et cooperis eum

cilicio, oresque pro eo, et inclaudis cum usque in caua domini.

Orationes et preces super penitentem.

Exaudi, domine, preces nostras. et confitentium tibi parce peccatis; ut quos conscientia reatus accusat, indulgentiæ tuæ misericordia absoluat. Per dominum⁹.

Alia.

Præueniat hunc famulum tuum, domine, quesumus, ill. misericordia tua, ut omnes iniquitates eius celeri indulgentia delcantur. Per¹⁰.

Alia.

Adesto, domine, supplicationibus nostris, nec sit ab hoc famulo tuo ill. clementiæ tuæ longinqua misericordia. Sana vulnera, eiusque remitte peccata, ut nullis a te iniquitatibus separatus, tibi semper domino ualeat adherere. Per¹¹.

Alia.

Domine deus noster, qui offensione nostra non uinceris, sed satisfactione placaris; respice, quesumus, ad hunc famulum tuum ill. qui se tibi peccasse graviter confitetur. Tuum est ablutionem criminum dare, et ueniam præstare peccantibus; qui dixisti penitentiam te malle peccatorum quam mortem. Concede ergo, domine, hoc, ut et tibi penitentia excubies celebret, ut, correctis actibus suis, conferri sibi a te sempiterna gaudia gratuletur. Per¹².

Tunc iubeat sacerdos penitentem surgere secum, et, fixis genibus, decantant istos psalmos.

Domine, ne in ira tua¹³. ii.

Benedic, anima mea. i. usque renouabitur sicut aquile iuuentus tua¹⁴.

Miserere mei, deus¹⁵. i.

Deus, in nomine tuo¹⁶.

Quid gloriaris usque uidebunt iusti et timebunt¹⁷.

Deinde kyrrie eleison.

Pater noster.

Ego dixi, Domine, miserere¹⁸.

Conuertere, domine¹⁹.

¹ Gel. p. 504; om. Z.

² A. Esto mihi.

rs. In te, domine.

B. Tu es deus qui facis,

v. Liberasti.

ra. Iubilare.

v. Intrare.

O. p. 300.

Gel. p. 505. Transposed to the end of Z. fol. 195 a.

v. Ipse fecit.

op. Benedictus.

com. Manducauerunt.

(rp. Si linguis hominum

loquar.

rv. Assumpsit ihesus xii.)

⁸ E. p. 55; om. Z.

¹ Gel. p. 504.

² Ib.

³ Z.

⁴ Gel. p.

505 Z. Z. ends here, but adds two Benedictiones Cinerum:

O. s. d. parce metuentibus, etc.; D. qui humilitione flecteris, etc.

⁵ Ps. vi.

⁶ Ps. cii. 1-5.

⁷ Ps. i.

⁸ Ps. liii. 3.

⁹ Ps. li. 1-8.

¹⁰ Ps. xl. 5.

¹¹ Ps. vi. 5.

Fiat misericordia tua¹.
 Inlustra faciem tuam².
 Delicta iuuentutis meae.
 Secundum misericordiam[m] tuam.
 Saluum fac seruum tuum, ill.
 Mitte ei, domine, auxilium.
 Domine, exaudi orationem meam.

Oremus.

Deus, cuius indulgentia nemo non indiget, memento famuli tui ill. et qui lubrica terrenaque corporis fragilitate nudatus in multis deliquit, quesumus, ut des ueniam confidenti, parce supplici, ut qui nostris meritis accusamur, tua miseratione saluemur. Per³.

Et sacerdos benedicat, oret, et dicat :

Omnipotens deus, qui dixit, qui me confessus fuerit coram hominibus, confitebor et ego illum coram patre meo, ille te benedicat et custodiat semper, detque tibi remissionem omnium peccatorum tuorum, et uitam æternam. R. Amen.

Et si homo intellectuosus sit, da ei consilium ut ueniat ad te statuto tempore, aut ad alium sacerdotem in carna domini, ut reconcilietur ab eo; quia quod manens in corpore consecutus non fuerit, hoc est, reconciliationem, exutus carne consequi non poterit.

Feria iiii.⁴

Collecta ad sanctam anastasiam.

Concede nobis, domine, quesumus, præsidia militiæ christianæ sanctis inchoare ieiuniis, ut contra spirituales nequitias pugnaturi, continentie muniamur auxiliis. Per⁵.

Ad missam. Ad sanctam saninam.

Præsta, domine, fidelibus tuis, ut ieiuniorum ueneranda sollempnia et congrua pietate suscipiant, et secunda deuotione percurrant. Per dominum nostrum.⁷

Super oblata.

Fac nos, domine, quesumus, his muneribus offerendis conuenienter aptari, quibus ipsius uenerabilis sacramenti celebramus exordium. Per.⁷

¹ Ps. xxxvii. 22.

⁴ A. Misereris.
 Ps. Miserere. ii.
 B. Miserere.
 V. Misit de celo.

⁵ Ps. xxx. 17.

OF. Exallabo te.
 COM. Qui meditabitur.
 (Lec. Concertimini ad me.
 R. Cum ieiunatis).

⁷ S. p. 132.

Præfatio.

U. D. æterne deus. Qui corporali ieiunio uitia comprimis, mentem eleuas, uirtutem largiris et premia. Per christum dominum¹.

Ad complendum.

Percepta nobis, domine, præbeant sacramenta subsidium, ut et tibi grata sint nostra ieiunia, et nobis proficiant ad medelam. Per.⁷

Ad populum.

Inclinantes se, domine, maiestati tuæ propitiatus intende, ut qui diuino munere sunt refectionibus semper nutrantur auxiliis. Per dominum nostrum.⁷

Feria b.²

Ad sanctum georgium.

Deus, qui culpa offenderis, penitentia placaris, preces populi tui supplicantis propitiatus respice, et flagella tuæ iracundiæ, quæ pro peccatis nostris meremur, auerte. Per.⁷

Secreta.

Sacrificiis præsentibus, domine, quesumus, intende placatus, ut et deuotioni nostræ proficiant et saluti. Per dominum.⁷

Ad complendum.

Cælestis doni benedictione percepta, supplices te, deus omnipotens, deprecamur, ut hoc idem nobis et sacramenti causa sit et salutis. Per.⁷

Ad populum.

Parce, domine, parce populo tuo, ut dignis flagellationibus castigatus in tua miseratione respiret. Per.³

Feria bi.⁴

Ad sanctos iohannem et paulum.

Inchoata ieiunia, quesumus, domine, benigno

¹ O. p. 300.

² A. Dum clamarem.
 Ps. Exaudi orationem.
 B. Facta cogitatum.
 V. Dum clamarem.
 OF. Ad te, domine.

³ Om. Z.

⁴ A. Auidelit dominus.
 V. Exallabo te, domine.
 R. Unam petii.
 V. Ut uideam.
 OF. Domine, uiuifica.

COM. Acceptabis.
 (Lec. Egrotauit enechias.
 R. Cum introisset ihesus
 capharnaum).

COM. Seruite domino.
 (Lec. Clama, ne cesses.
 R. Audistis quia dictum
 est).

faure prosequere, ut observantiam quam corporaliter exhibemus, mentibus etiam sinceris exercere valeamus. Per dominum nostrum.⁷

Secreta.

Sacrificium, domine, observantiæ quadragesimalis¹ offerimus; præsta, quesumus, ut tibi mentes nostras reddat acceptas, et continentie promptioris nobis tribuat facultatem. Per.⁷

Ad complendum.

Tribue nobis, quesumus, omnipotens deus, ut dona cælestia, quæ debito frequentamus obsequio, salutaria nobis iugiter sentiamus. Per.²

Super populum.

Tuere, domine, populum tuum, et ab omnibus peccatis clementer emunda, quia ei nulla nocebit adversitas si nulla dominetur iniquitas. Per dominum nostrum.⁷

Sabbato.³

Adesto, domine, supplicationibus nostris, et concede ut hoc sollemne ieiunium, quod animis corporibusque curandis salubriter institutum est, deuoto seruitio celebremus. Per dominum.⁴

Secreta.

Suscipe, domine, sacrificium cuius te uoluisti dignanter immolatione placari; præsta, quesumus, ut huius operatione mundati, beneplacitum tibi nostræ mentis offeramus affectum. Per dominum nostrum.⁵

Ad complendum.

Cælestis uitæ munere uegetati, quesumus, domine, ut quod est nobis in presenti uita mysterium fiat æternitatis auxilium. Per dominum.⁶

Super populum.

Da populo tuo, quesumus, omnipotens deus,

et æternæ promissionis gaudia quærere, et quæ sita citius inuenire. Per.¹

Dominica. Enitium quadragesimæ.²

Ad sanctum iohannem in lateran.

DEUS, QUI ECCLESIAM TUAM ANNUA quadragesimali obseruatione purificas, præsta familie tuæ, ut quod a te obtinere abstinendo nititur, hoc bonis operibus exsequatur. Per dominum.⁷

Super oblata.

Sacrificium quadragesimalis initii sollempniter immolamus, te, domine, deprecantes, ut cum epularum restrictione carnalium a noxiis quoque uoluptatibus temperemus. Per dominum.⁷

Præfatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Qui continuatis quadraginta diebus et noctibus, hoc ieiunium non esuriens dedicauit. Postea enim esuriit non tam cybuu hominum, quam salutem, Nec æscarum secularium epulas concupiuit, sed animarum desiderauit potius sanctitatem. Cybus namque eius est redemptio populorum, cybus eius est totus bone uoluntatis affectus. Qui nos docuit operari non solum cybum, qui terrenis dapibus apparatus, sed etiam eum, qui diuinarum scripturarum lectione percipitur. Per quem.²

Ad complendum.

Tui nos, domine, sacramenti libatio sancta restauret, et a uetustate purgatos, in mysterii salutaris faciat transire consortium. Per.⁷

Ad populum.³

Adesto, domine, supplicationibus nostris, et in tua misericordia confidentes, ab omni nos aduersitate custodi. Per.⁴

¹ Om. Z.² (LEC. Hortatur uos.

EV. Ductos est ihesus).

A. Inuocauit me.

FS. Qui habitat.

R. Angelis suis.

V. In manibus portabunt.

TR. Qui habitat.

V. Dicet domino.

V. Quoniam ipse liberauit.

V. Scapulis suis.

V. O. p. 300. Z.

V. Scuto circumdedit.

V. A sagitta uolante.

V. Cadent a latere.

V. Quoniam angelis suis.

V. In manibus portabunt.

V. Super aspidem.

V. Quoniam in me sperauit.

or. Scapulis suis.

COM. Scapulis suis.

COM. Scapulis suis.

V. O. p. 300. Z.

⁴ Ad fontes V.⁵ Om. Z.¹ paschalis E.² S. p. 144. Spiritum nobis, dñe, tuæ caritatis infunde, ut quos uno celesti pane satiasi tua facias pietate concordēs. Per. Z. Compare Gel. p. 506.³ A. Dm clamarem.

R. Supra (ui) uidit dñm.

R. Cum sero factum esset).

⁴ Gel. p. 507. Obseruationis prius annua celebritate letantes, q. dñe, p. paschalisbus actionibus inherentes plenius eius affectibus gaudefamus. Per. Z.⁵ Gel. p. 507.

(LEC. Si abstuleris de medio

tul.

R. Cum sero factum esset).

R. Cum sero factum esset).

R. Cum sero factum esset).

R. Cum sero factum esset).

R. Cum sero factum esset).

Benedictio.

Benedicat vobis omnipotens deus, qui quadragenarium numerum in moysi et heliae, necnon et mediatoris nostri ieiunio consecrauit; concedatque vobis ita transigere presentis uite dispensationem, ut accepto a patre familias remunerationis denario, perueniatis ad peccatorum omnium remissionem, et ad gloriosam cum sanctis omnibus resurrectionem. Amen.

Detque vobis spiritualium uirtutum inuicticia arma, quibus exemplo domini deuincere ualcatis antiqui hostis sagacissima temptamenta. Amen.

Qui¹ non in solo pane, sed in omni uerbo quod de ore eius procedit, spiritalem sumentes alimonia per ieiuniorum observationem, et ceterorum bonorum operum exhibitionem percipere mereamini inmarcescibilem glorie coronam. Amen.

Quod ipse prestat².

Ad uesperos³.

Da nobis, quesumus, omnipotens deus, aeterna promissionis gaudia quere, et quesita citius inuenire. Per.⁷

Feria II.⁴

Ad sanctum petrum.

Conuerte nos, deus salutaris noster, et ut nobis ieiunium quadragesimale proficiat mentes nostras caelestibus instruat disciplinis. Per.⁷

Super oblata.

Munera, domine, oblata sanctifica, nosque per hec a peccatorum nostrorum maculis emunda. Per dominum.⁷

Praefatio.

U. D. aeternae deus. Qui das aescam omni carni, et nos non solum carnalibus, sed etiam spiritualibus escis reficis, ut non in solo pane uiuamus, sed in omni uerbo tuo uitalem habeamus alimoniam; Nec tantum epulando, sed etiam ieiunando pascamur, Nam ut dapibus et

poculis corpora, sic ieiuniis et uirtutibus animae saginantur. Magnam in hoc munere salubritatem mentis ac corporis contulisti, quia ieiunium nobis uenerabile dedicasti, ut ad paradysum, de quo non abstinendo cecidimus, ieiunando solemnius redeamus. Per christum¹.

Ad complendum.

Salutaris tui, domine, munere satiati, supplices exoramus, ut cuius letamur gustu, renouemur effectu. Per.⁷

Ad populum.

Absolve, quesumus, domine nostrorum uincula peccatorum, et quicquid pro eis meremur, propitiatus auerte. Per dominum nostrum.⁷

Feria III.⁵

Ad sanctam anastasia.

Respice, domine, familiam tuam, et presta ut apud te mens nostra tuo desiderio fulgeat, quae se carnis maceratione castigat. Per.⁷

Secreta.

Oblatis, domine, quesumus, placare muneribus, et a cunctis nos defende periculis. Per.⁷

Praefatio.

U. D. per christum dominum nostrum. In quo ieiunantium fides additur, spes prouehitur, caritas roboratur. Ipse est enim panis uiuus et uerus, qui substantia aeternitatis, et esca uirtutis est. Uerbum enim tuum, per quod facta sunt omnia non solum humanarum mentium, sed ipse panis est angelorum. Hunc panem ministrare nobis non desinis, et ut eum indesinenter esuriamus hortaris, Cuius carne dum pascimur roboramur, et sanguine dum potamur abluimur. Per quem².

Ad complendum.

Quesumus, omnipotens deus, ut illius salutaris capiamus effectum, cuius per hec mysterium (a) pignus accepimus. Per.⁷

¹ Quo O.² O. p. 366.³ Super populum Z.⁴ A. Sicut oculi seruorum, ps. Ad te leuauit oculos.

COM. Voce mea.

B. Protector noster.

(LEC. Ecce ego ipse requiram.

V. Domine, deus uirtutum. or. Leuauit oculos.

XV. Cum uenerit filius hominis).

⁵ O. p. 300. Z.⁶ A. Domine, refugium.

PS. Priusquam.

B. Dirigatur.

V. Eleuatio.

or. In te sperauit.

⁷ O. p. 301. Z.

COM. Cum inuocarem.

(LEC. Locutus est esaias propheta.

EV. Cum intrasset ihesus iherosolimam).

Super populum.

Ascendant ad te, domine, preces nostræ, et ab ecclesia tua cunctam repelle nequitiam. Per dominum.⁷

Feria iiii.¹

Ad sanctam mariam maiorem.

Preces nostras, quesumus, domine, clementer exaudi, et contra cuncta nobis aduersantia dexteram tuæ maiestatis extende. Per.⁷

Alia.

Deuotionem populi tui, domine, quesumus, benignus intende, ut qui per abstinentiam maccantur in corpore, per fructum boni operis reficiantur in mente. Per dominum nostrum.⁷

Secreta.

Hostias tibi, domine, placationis offerimus, ut et delicta nostra miseratus absoluas, et nutantia corda tu dirigas. Per dominum.⁷

Præfatio.

U. D. æterne deus. Qui in alimentum corporis humanarum frugum copiam producere iussisti, et in alimentum animarum iciunii nobis medicinam indidisti. Te itaque supplices exoramus, ut tibi sit acceptabile iciunium nostrum, et nos a cibis iciunantes, a peccatis absoluas. Per christum.⁸

Ad complendum.

Tui, domine, perceptione sacramenti et a nostris mundemur occultis, et ab hostium liberemur insidiis. Per dominum.⁷

Super populum.

Mentes nostras, quesumus, domine, lumine tuæ claritatis inlustra, ut videre possimus quæ agenda sunt, et quæ recta sunt agere ualeamus. Per dominum.⁷

¹ A. Reminiscere.
 Ps. Ad te, domine, leuauimus.
 B. Tribulationes.
 V. Vide humilitatem.
 Tr. De necessitatibus.
 V. Ad te, domine, leuauimus.
 V. Etenim uniuersi.

² O. p. 301. Z.

OF. Meditabor.
 COM. Intellige.
 (LEC. Dixit dominus ad moysen. Item alia.
 Venit helias.
 EV. Accesserunt ad ihesum scrbg).

Feria b.¹

Ad sanctum laurentium foris murum.

Deuotionem populi tui, quesumus, domine, benignus intende, ut qui per abstinentiam maccantur in corpore, per fructum boni operis reficiantur in mente. Per.⁷

Secreta.

Sacrificia, domine, quesumus, propitius ista nos saluent, quæ medicinalibus sunt instituta iciuniis. Per.⁷

Præfatio.

U. D. æterne deus. Quia competenter atque salubriter religiosa sunt nobis instituta iciunia, ut corporeæ iucunditatis immoderatas coercemus inlecebras, Et terrenæ delectationis insolentia refrenata, purior atque tranquillior appetitus ad cælestia contemplanda mysteria fidelium reddatur animarum. Per christum.²

Ad complendum.

Tuorum nos, domine, largitate donorum, et temporalibus adtolle præsidii, et renoua semper. Per.⁷

Ad populum.

Da, quesumus, domine, populis christianis et quæ profitentur agnoscere, et cælestis munus diligere, quod frequentant. Per.⁷

Feria bi.¹

Ad sanctos apostolos.

Esto ⁴, domine, propitius plebi tuæ, et quam tibi facis esse deuotam, benigno refove miseratus auxilio. Per.⁷

Secreta.

Suscipe, domine, quesumus, nostris oblata seruitiis, et tua propitius dona sanctifica. Per.⁷

¹ A. Confessio.
 Ps. Cantate.
 B. Custodi me.
 V. De uultu tuo.
 OF. Inmittit.

² O. p. 301. Z.

³ A. De necessitatibus.
 Ps. Ad te, domine, leuauimus.
 K. Saluum fac seruum.
 V. Auribus percipe.
 OF. Benedic, anima.
 COM. Erubescant et con-

COM. Panis quem.
 (LEC. Factus est sermo domini.
 E. V. Dicebat ihesus ad eos).

turbetur.
 (LEC. Hec dicit dominus, anima quæ peccauerit.
 [EV.] Erat dies festus iudeorum).

⁴ Adesto Z.

Præfatio.

U. D. æterne deus. Qui ieiunii observatione, et clemosinarum gratissima largitione, nos docuisti nostrorum consequi remedia peccatorum. Unde tuam imploramus clementiam, ut his observationibus, et ceteris bonorum operum exhibitionibus muniti, ea operemur, quibus ad æterna gaudia consequenda, et spes nobis suppetat et facultas. Per christum¹.

Ad complendum.

Per huius, domine, operationem mysterii et iustia nostra purgentur, et iusta desideria implentur. Per dominum².

Super populum.

Exaudi nos, misericors deus, et mentibus nostris gratiæ tuæ lumen ostende. Per³.

*Sabbato in xii. lectionibus¹.**Ad sanctum petrum.*

Populum tuum, domine, quesumus, propitius

¹ O. p. 302. Z.² For the explanation of this term see Migne, Bib. Pat. Lat. lxxviii. 61; Mart. ii. p. 11.

A. Intret oratio.

PS. Domine deus salutis.

R. Lacta cogitatum.

V. Dum clamarem.

R. Ad dominum.

V. Domine, libera.

R. Propitius.

V. Adiuua nos.

R. Protector.

V. Domine deus virtutum.

Benedictus ei.

Benedicite, omnia opera.

Benedicite, celi, domino.

Benedicite, angeli domini.

Ymnus dicite.

Benedicite, aquæ.

Benedicite, omnes virtutes.

Benedicite, sol et luna, domino.

Ymnus dicite.

Benedicite, stellæ celi.

Benedicite, ymber et ros.

Benedicite, omnis spiritus, domino.

Ymnus dicite.

Benedicite, ignis et estus.

Benedicite, noctes et dies.

Benedicite, tenebræ.

Ymnus dicite.

Benedicite, frigus et cauma.

Benedicite, pruina et nives.
Benedicite, fulgura et nubes.

Ymnus dicite.

Benedicat terra domino.

Benedicite, montes et colles.

Benedicite, omnia nascentia.

Ymnus dicite.

Benedicite, maria et flumina.

Benedicite, fontes, domino.

Benedicite, omnia que moventur.

Ymnus dicite.

Benedicite, uolucres celi, domino.

Benedicite, universa pecora.

Benedicite, filii hominum, domino.

Ymnus dicite.

Benedicat israel domino.

Benedicite, sacerdotes domini, domino.

Benedicite, servi domini, domino.

Ymnus dicite.

Benedicite, spiritus et anime iustorum.

Benedicite, sancti et humiles corde.

respice, atque ab eo flagella tuæ iracundiæ clementer auerte. Per dominum².

Alia.

Deus, qui nos in tantis periculis constitutos pro humana scis fragilitate non posse subsistere, da nobis salutem mentis et corporis, ut ea quæ pro peccatis nostris patimur, te adiuvante, vincamus. Per³.

Alia.

Protector noster, aspice, deus, ut qui malorum nostrorum pondere premimur, percepta misericordia, libera tibi mente famulemur. Per.

Alia.

Ad esto, domine, quesumus, supplicationibus nostris, ut esse, te largiente, mereamur et inter prospera humiles, et inter aduersa securi. Per³.

Alia.

Actiones nostras, quesumus, domine, et aspirando præueni, et ad iuuando prosequere, ut cuncta nostra operatio et a te semper incipiat et per te cepta finiatur. Per dominum¹.

Ad missam.

Deus, qui tribus pueris mitigasti flammam ignis, concede propitius ut nos famulos tuos non exurat flamma uitiorum. Per².

Secreta.

Presentibus sacrificiis, domine, ieiunia nostra sanctifica, ut quod obseruantia nostra proficitur extrinsecus, interius operetur. Per dominum².

Præfatio.

U. D. æterne deus. Et tuam iugiter exorare clementiam, ut mentes nostras quas conspicias terrenis affectibus prægrauari medicinalibus tribuas

Ymnus dicite.

Benedicite, ananias, azarias, misael.

Ymnus dicite.

TR. Laudate dominum.

V. Quoniam confirmata.

OF. Domine deus salutis meæ.

COM. Domine deus meus,

in te.

¹ + Preces populi tui q., dnc. clementer exaudi, ut qui iuste pro peccatis nostris affligimur, pro tui nominis gloria misericorditer liberemur. Per.

Alia. Q. o. d. nota humilium respice, atque ad defensionem nostram dexteram tuam maiestatis extende. Per. Z.

ieiunius exonerari, et per afflictionem corporum proueniat nobis robur animarum. Per christum ¹.

Ad complendum.

Sanctificationibus tuis, omnipotens deus, et uitia nostra curetur, et remedia nobis aeterna proueniant. Per⁷

Ad populum.

Ab omni² uos, quesumus, domine, peccatis propitius absolue, ut, percepta uenia peccatorum, liberis tibi mentibus seruamus. Per².

Dominica uacat¹.

Deus, qui conspicias omni nos uirtute destitui, interius exteriusque custodi, ut et ab omnibus aduersitatibus muniamur in corpore, et a prauis cogitationibus mundemur in mente. Per⁷

Secreta.

Sacrificiis, quesumus, domine, presentibus intendere placatus, ut et deuotioni nostrae proficiant et saluti. Per⁷

Prefatio.

U. D. aeternae deus. Et maiestatem tuam suppliciter exorare ut mentibus nostris medicinalis obseruantiae munus infundas, et qui negligentibus etiam subsidium ferre non desinis beneficia prebeas potiora deuotis. Per christum ⁴.

Benedictio.

Omnipotens deus, ieiunii ceterarumque uirtutum dedicator atque amator, sua uos benedictione sanctificet. Amen.

¹ O. p. 304. *Prefatio.* Inluminator et redemptor animarum nostrarum, qui nos per primum adam abstinencie lege uiolata, paradysio eiectos fortioris ieiunii remedio, ad antiquae patris beatitudinem per gratiam reuocasti; nosque pia institutione docuisti, quibus obseruationibus a peccatis omnibus liberemur. Per. Z.

² E. p. 62; om. Z.

³ This term occurs again on fol. 153 a. It is explained in Gavanti. Thes. I. 372.

A. Sperent in te, domine.
rs. Confitebor tibi, domine.
R. Iustus es, domine, et rectus.
v. Gressus meos dirige.
TR. Confitemini domino.
v. Quis loquetur.
v. Beati qui custodiunt.

⁴ O. p. 302. Z.

OF. Domine deus meus, in te speraui.
COM. Custodi me, domine. ut.
(EP. Fratres, rogamus uos et obsecramus.
EV. Egressus ihesus occesisit).

Accendat in uobis pie deuotionis affectum, et prebeat supplicantibus suum benignus auditum. Amen.

Quatenus mentes uestrae, sinceris purgate ieiuniis, bonorum omnium exuberent incrementis. Amen.

Quod ipse ¹.

Ad complendum.

Supplices te rogamus, omnipotens deus, ut quos tuis reficis sacramentis, tibi etiam placitis moribus desuere concedas. Per⁷

Ad populum.

Familiam tuam, quesumus, domine, propitius inlustra, ut beneplacitis inherendo, cuncta quae bona sunt mercatur accipere. Per².

Scitia ii.³

Ad sanctum clementem.

Praesta, quesumus, omnipotens deus, ut familia tua, quae se affligendo carne ab alimentis abstinet, sectando iustitiam a culpa ieiunet. Per⁷

Secreta.

Haec hostia, domine, placationis et laudis tua nos propitiatione dignos efficiat. Per⁷

Prefatio.

Et maiestatem⁴ tuam supplici deuotione deprecere, ut ieiunii nostri oblatione placatus, et peccatorum nobis concedas ueniam, et nos a noxiis liberes insidiis. Per christum ⁴.

Ad complendum.

Haec nos communio, domine, purget a crimine, et caelestis remedii faciat esse consortes. Per dominum⁷

Ad populum.

Ad esto supplicationibus nostris, omnipotens deus, et quibus fidutiam sperande pietatis in-

¹ O. p. 360.

² E. p. 62; om. Z.

³ A. Redime me, domine.

rs. Iudicia me, domine.

R. Adiutor meus.

v. Confundantur.

OF. Benedicam dominum.

⁴ pietatem Z.

COM. Domine dominus uoster.
(LEC. Orauit daniel ad dominum.

EV. Ego uado, et quaeritis me).

⁷ O. p. 302. Z.

dulges, consuecte misericordiae tribue benignus effectum. Per.7

Feria iii.1

Ad sanctam balbinam.

Perfice, quesumus, domine, benignus in nobis obseruantiae sanctae subsidium, ut quae, te auctore, facienda cognouimus, te operante, impleamus. Per.7

Secreta.

Sanctificationem tuam nobis, domine, his mysteriis placatus operare, quae nos et a terrenis purget uitiiis, et ad caelestia dona perducant. Per.7

Praefatio.

U. D. aeternae deus. Qui ob animarum medellam ieiunii deuotione castigari corpora precepisti. Concede, quesumus, ut corda nostra ita pietatis tuae ualeant exercere mandata, ut ad tua mereamur, te opitulante, peruenire promissa. Per.2.

Ad complendum.

Vt sacris, domine, reddamur digni muneribus, fac nos tuis, quesumus, obcedere mandatis. Per.7

Ad populum.

Propitiare, domine, supplicationibus nostris, et animarumstrarum medere languoribus, ut remissione percepta, in tua semper benedictione laetemur. Per dominum.7

Feria iiii.2

Ad sanctam ceciliam.

Populum tuum, domine, propitius respice, et quos ab aëcis carnalibus precipis abstinere, a noxiis quoque uitiiis cessare concede. Per dominum.7

Secreta.

Hostias, domine, quas tibi offerimus, propi-

1 A. Tibi dixit cor.
ps. Dominus illuminatio.
R. Iacta cogitatum.
V. Dum clamarem.
or. Misereere mihi.

2 O. p. 303.

3 A. Ne derelinquas.
ps. Domine, ne in tuo.
R. Saluum fac populum.
V. Ad te, domine, clamaui.
or. Ad te, domine.

COM. Narrabo omnia.
(LEC. Factus est sermo domini.)
EV. Locutus est ihesus).

COM. Iustus dominus.
(LEC. Orauit hester ad dominum.)
EV. Ascendens ihesus hierosolymam).

tius respice, et per haec sancta commercia uincula peccatorum nostrorum absolue. Per.7

Praefatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Per quem humani generis reconciliationem mirabili dispensatione operatus es. Presta, quesumus, ut sancto purificati ieiunio, et tibi toto corde simus subiecti, et inter mundane prauitatis insidias, te miscrante, perseueremus inlesii. Per quem maiestatem1.

Ad complendum.

Sumptis, domine, sacramentis, ad redemptionis aeternae, quesumus, proficiamus augmentum. Per.7

Ad populum.

Deus, innocentiae restitutor et amator, dirige ad te tuorum corda seruorum, ut spiritus tui seruire concepto, et in fide inueniantur stabiles et in opere efficaces. Per dominum nostrum.7

Feria u.2

Ad sanctam mariam trans tiberim.

Praesta nobis, domine, quesumus, auxilium gratiae tuae, ut ieiuniis et orationibus conuenienter intenti, liberemur ab hostibus mentis et corporis. Per.7

Secreta.

Præsenti sacrificio nomini tuo nos, domine, ieiunia dicanda2 sanctificent, ut quod obseruantia nostra proficitur exterius, interius operetur effectum. Per dominum.7

Praefatio.

U. D. aeternae deus. Et tuam cum celebratione ieiunii pietatem deuotis mentibus obsecrare, ut qui peccatis ingruentibus malorum pondere premimur et a peccatis omnibus liberemur, et libera tibi mente famulemur. Per christum4.

1 O. p. 303. Z.

2 A. Deus, in adiutorium.

ps. Auertantur.

R. Propitius.

V. Adiua nos.

3 dicata V.

or. Precatus est.

COM. Qui manducat.

(LEC. Maledictus homo.

EV. Homo quidam erat diues).

4 O. p. 303. Z.

Ad complendum.

Gratia tua nos, quesumus, domine, non derelinquat, quæ nobis opem semper adquirat. Per.⁷

Ad populum.

Adesto, domine, famulis tuis, et perpetuam benignitatem largire poscentibus, ut his qui, te auctore et gubernatore, gloriantur, et congregata restaures, et restaurata conserues. Per.⁷

Feria vi.¹

Ad sanctum uitale.

Da, quesumus, omnipotens deus, ut sacro nos purificante ieiunio, sinceris mentibus, ad sancta uentura facias peruenire. Per dominum.⁷

Secreta.

Hæc in nobis sacrificia, deus, et actione permancant, et operatione firmentur. Per.⁷

Præfatio.

U. D. æterne deus. Qui delinquentes perire non pateris, sed ut ad te conuertantur et uiuant hortaris. Poscimus itaque pietatem tuam, ut a peccatis nostris tuæ scueritatis suspendas uindictam, et nobis optatam misericorditer tribuas ueniam, Nec iniquitatum nostrarum moleste² prouocet ad ultionem, sed ieiunii obseruatio et morum emendatio te flectat ad peccatorum nostrorum remissionem. Per christum³.

Ad complendum.

Fac nos, domine, quesumus, accepto pignore salutis æternæ, sic tendere congruenter, ut ad eam peruenire possimus. Per dominum nostrum.⁷

Super populum.

Da, quesumus, domine, populo tuo salutem mentis et corporis, ut bonis operibus inherendo, tua semper mereatur protectione defendi. Per.⁷

¹ A. Ego autem curo.
Ps. Exaudi, domine, iustitiam.
R. Ad dominum dum.
v. Domine, libera.
Op. Domine, in auxilium.
² molestia te O.

COM. Tu, domine, seruabis.
(Lec. Dixit ioseph fratribus suis.
R. Dixit ihesus discipulis suis et turbis iudeorum, homo quidam).
³ O. p. 303.

Sabbato.

Statio ad sanctos marcellinum et paulum².

Da, quesumus, domine, nostris effectum ieiunii salutarem, ut castigatio carnis assumpta ad nostrarum uegetationem transeat animarum. Per.⁷

Secreta.

His sacrificiis, domine, concede placatus ut qui propriis oramus absolui delictis non grauemur externis. Per.⁷

Præfatio.

U. D. æterne deus. Inluminator et redemptor animarum nostrarum, qui nos per primum adam, abstinentiæ lege uiolata, paradiso eiectos, fortioris ieiunii remedio ad antiquæ patrie beatitudinem per gratiam reuocasti, Nosque pia institutione docuisti, quibus obseruationibus a peccatis omnibus liberemur. Per christum³.

Ad complendum.

Sacramenti tui, domine, diuina libatio penetralia nostri cordis infundat, et sui participes potenter efficiat. Per dominum.⁷

Super populum.

Familiam tuam, quesumus, domine, continua pietate custodi, ut quæ in sola spe gratiæ cælestis innititur, cælesti etiam protectione munia- tur. Per.⁷ (Imploramus.)

Dominica iiii.⁴

Ad sanctum laurentium foris murum.

Quesumus, omnipotens deus, uota humilium

⁴ A. Lex domini inreprehensibilis.

Ps. Cæli enarrant.

R. Bonum est confiteri.

v. Ad alinantiandum.

⁵ Petrum V.

⁶ An Ambrosian Pref. printed in Famel. Liturg. ii. 557. *Præfatio.* Et tuam iugiter exorare clementiam, ut mentes nostras quas conspici terrenis affectibus prægrauari, medicinalibus tribus ieiunio exonerari, et per afflictionem corporum proxiis nobis robur animarum. Per. Z.

⁷ A. Oculi mei.

Ps. Ad te, domine.

R. Exurge, domine.

v. In conuertendo.

Tr. Ad te leuasti.

v. Ecce sicut oculi seruorum.

v. Et sicut oculi ancillæ.

Op. Inluminata.

COM. Oportet te, fili.

(Lec. Dixit rebecca filio suo.

Rv. Homo quidem habuit duos filios).

v. Ita oculi nostri.

v. Miserere.

Op. Iustitiam domini.

COM. Passer inuenit.

(Rv. Erat ihesus eiiciens do-

monium).

respice, atque ad defensionem nostram, dexteram tuam maiestatis extende. Per.⁷

Super oblata.

Hæc hostia, domine, quesumus, mundet nostra delicta, et sacrificium celebrandum tibi corpora mentesque sanctificet. Per dominum.⁷

Præfatio.

U. D. æterne deus. Et te suppliciter exorare ut cum abstinencia corporali mens quoque nostra sensus declinet inlicitos, et quæ terrena delectatione carnalibus epulis abnegamus humanæ voluntatis prauis intentionibus amputemus, Quatenus ad sancta sanctorum fideliter salubriterque capienda, competenti ieiunio ualeamus aptari, tanto nobis certi propensius iugiter adfutura, quanto fuerimus eorum institutionibus gratiores. Per christum dominum nostrum.¹

Benedictio.

Omnipotens deus ieiuniorum uestrorum uic-timas clementer accipiat, et sua uos benedictione dignos efficiat. Amen.

Mentes uestras ita parsimoniæ bono contra uitia muniat, preceptorum suorum doctrinis erudiat, caritatis dono repleat, ut uos in omnibus sibi placere concedat. Amen.

Quatinus præsentis quadragesimæ diebus deuotissime celebratis, ad paschalia festa purificatis cordibus accedere ualeatis. Amen.

Quod ipse præstare.¹

Ad complendum.

Cunctis nos, domine, reatibus et periculis propitiatio absolue, quos tanti mysterii tribus esse participes. Per.⁷

Super populum.

Subiectum tibi populum, quesumus, domine, propitiatio cælestis amplifcet, et tuis semper faciat seruire mandatis. Per.²

Feria ii.⁴

Ad sanctum marcum.

Cordibus nostris, quesumus, domine, gratiam

¹ O. p. 304. Z.

Ps. In deo laudabo.

Ps. Misere mei.

R. Deus uitam meam.

V. Misere mihi.

Op. Exaudi, deus, orationem.

² O. p. 367.

COM. Quis dabit ex.

(LEC. In diebus illis naaman princeps.

EV. Dixerunt pharisei ad ihesum).

³ E. p. 66; am. Z.

COM. Quis dabit ex.

(LEC. In diebus illis naaman princeps.

EV. Dixerunt pharisei ad ihesum).

tuam benignus infunde, ut sicut ab escis carnalibus abstinemus, ita sensus quoque nostros a noxiis retrahamus excessibus. Per.⁷

Secreta.

Munus quod tibi, domine, nostræ seruitutis offerimus, tu salutare nobis perface sacramentum. Per.⁷

Præfatio.

U. D. æterne deus. Et clementiam tuam cum omni supplicatione præcari, ut per hanc ieiuniorum obseruantiam crescat nostræ deuotionis affectus, et nostras actiones religiosus exornet effectus, Quatinus, te auxiliante, et ab humanis semper retrahamur excessibus, et monitis inherere ualeamus, te largiente, cælestibus. Per christum.¹

Postcommunio.

Præsta, quesumus, omnipotens et misericors deus, ut quæ ore contingimus pura mente capiamus. Per.⁷ (Quos ic[unio].)

Ad populum.

Subueniat nobis, domine, misericordia tua, ut ab imminetibus peccatorum nostrorum periculis, te, mereamur, protegente, saluari. Per.² (Gratias tibi.)

Feria iii.³

Ad sanctam potentianam.⁴

Exaudi nos, omnipotens et misericors deus, et continentie salutaris propitius nobis dona concede. Per dominum nostrum.⁷

Secreta.

Per hæc ueniat, quesumus, domine, sacramenta nostræ redemptionis effectus, qui nos et ab humanis semper retrahat excessibus, et ad salutaria cuncta perducat. Per dominum.⁷

Præfatio.

U. D. æterne deus. Qui peccantium non uis animas perire, sed culpas et peccantes non semper continuo iudicas, sed ad penitentiam

¹ O. p. 303. Z.

A. Ego clamaui.

Ps. Conserua me.

R. Ab oculis meis.

V. Si mei non fuerint.

Op. Dextera domini.

⁴ Potentianam V.

² V. om. Z.

COM. Domine, quis habitabit.

(LEC. Mulier quædam clama-

bat.

EV. Respiciens istos disci-

pulos suos).

prouocatos expectas; Auertere, quesumus, a nobis quam meremur iram, et quam optamus super nos effundere clementiam, Ut sacro purificati ieiunio, electorum tuorum adscisci mereamur collegio. Per christum dominum nostrum¹.

Postcommunio.

Sacris, domine, mysteriis expiati, et ueniam consequamur et gratiam. Per.⁷

Super populum.

Tua nos, domine, protectione defende, et ab omni semper iniquitate custodi. Per dominum.⁷ (Concede.)

Feria IIII.

Ad sanctum systum.

Praesta nobis, domine, quesumus, ut salutaribus ieiuniis eruditi, a noxiis quoque uitii abstinentes, propitiationem tuam facilius impetremus. Per.⁷

Secreta.

Suscipe, quesumus, domine, preces populi tui cum oblationibus hostiarum, et tua mysteria celebrantes, ab omnibus nos defende periculis. Per.⁷

Praefatio.

U. D. aeternae deus. Tuamque misericordiam suppliciter exorare, ut ieiuniorum nostrorum sacrosancta mysteria tuae sint pietati semper accepta; Concedasque ut quorum corpora abstinentiae obseruatione macerantur, mentes quoque uirtutibus et caelestibus institutis exornentur. Per christum dominum nostrum³.

Ad complendum.

Sanctificet nos, domine, qua pasti sumus, mensae (a) caelestis, et a cunctis erroribus expiatis, supernis promissionibus reddat acceptos. Per.⁷

Super populum.

Concede, quesumus, omnipotens deus, ut qui

¹ O. p. 304. Z.

² A. Ego autem in domino speraui.
rs. In te, domine, speraui.
a. Misereere mihi.
v. Conturbata sunt.
or. Domine, fac mecum.

³ O. p. 305. Z.

COM. Notas mihi fecisti.
(Lec. Hec dicit dominus deus,
honora patrem.
ev. Accesserunt ad iherusalem
ab hierosolymis).

protectionis tuae gratiam quaerimus, liberati a malis omnibus secura tibi mente seruiamus. Per dominum.⁷ (Deus, qui nos for[masti].)

Feria b.

Ad sanctos cosmam et damianum.

Afflictionem familiae tuae, quesumus, domine, intende placatus, ut indulta uenia peccatorum, de tuis semper beneficiis gloriemur. Per.⁷

Secreta.

Concede, quesumus, omnipotens deus, ut oculis tuae maiestatis munus oblatum et gratiam nobis deuotionis obtineat, et effectum beatae perennitatis adquirat. Per.⁷

Praefatio.

U. D. aeternae deus. Et tuam inmensam clementiam supplici uoto deposcere, ut nos famulos tuos et ieiunii maceratione castigatos, et ceteris bonorum exhibitionibus eruditos, in mandatis tuis facias perscrutare sinceros, et ad paschalia festa peruenire inlassos, Sicque presentibus gaudiis consolemur, quatinus ad aeterna gaudia pertingere mereamur. Per christum³.

Ad complendum.

Sumentes, domine, dona caelestia suppliciter deprecamur ut quae sedula seruitute, donante te, gerimus, dignis sensibus tuo munere capiamus. Per.⁷

Ad populum.

Subiectum tibi populum, quesumus, domine, propitiatio caelestis amplifcet, et tuis semper faciat seruire mandatis. Per dominum nostrum.⁷

¹ A. Salus populi.
rs. Adiudicate.
a. Oculi omnium.
v. Aperis tu.
or. Si ambulauero.

COM. Tu mandasti.
(Lec. In diebus illis factum
est uerbum domini.
ev. Surgens ihesus de syna-
goga).

² Sec. In tuorum, dne., pretiosa morte iustorum sacrificium illud offerimus, de quo martyrium sumpsit omne principium. Per. Z.

³ O. p. 305. Z.

⁴ Ad complendum. Sit nobis, dne., sacramenti tui certa saluatio, quae cum beatorum martyrum tuorum comae et damiani meritis imploratur. Per. Z.

Feria bi.¹*Ad sanctum laurentium in lucin.*

Ieiunia nostra, quesumus, domine, benigno favore prosecrere, ut sicut ab alimentis in corpore, ita uitis ieiunemus in mente. Per dominum.⁷

Secreta.

Respice, domine, propitius ad munera quæ sacramus, ut et tibi grata sint, et nobis salutaria semper existant. Per.⁷

Præfatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Qui ad insinuandum humilitatis suæ mysterium, fatigatus resedit ad puteum; qui a muliere samaritana aquæ sibi petiit porrigi potum, qui in ea creauerat fidei donum, Et ita eius sitire dignatus est fidem, ut dum ab ea aquam peteret, in ea ignem diuini amoris accenderet. Inploramus, itaque, tuam immensam clementiam, ut contempnentes tenebrosam profunditatem uitiorum, et relinquentes noxiarum hydriam cupiditatum, et te, qui fons uitæ et origo bonitatis es, semper sitiamus, et ieiuniorum nostrorum obseruatione tibi placeamus. Per quem.²

Ad complendum.

Huius nos, domine, perceptio sacramenti mundet a crimine, et ad cælestia regna perducatur. Per.⁷

Ad populum.

Præsta, quesumus, omnipotens deus, ut qui in tua protectione confidimus, cuncta nobis aduersantia, te adiuuante, uincamus. Per dominum nostrum.⁷

Sabbato.³*Ad sanctam sinisannam.*

Præsta, quesumus, omnipotens deus, ut qui se

¹ A. Fac mecum, domine.

Ps Inclina, domine.

B. In deo sperauit.

V. Ad te, domine, clamauit.

OF. Intende uoci.

² O. p. 305. Z.³ A. Verba mea auribus.

Ps. Rex meus, et deus meus.

B. Si ambulem.

V. Virga tua.

OF. Gressus meos.

COM. Qui biberit aquam.

(LEC. In diebus illis conuerunt filii israel.

B. Venit ihesus in ciuitatem samariæ).

COM. Nemo te condemnauit.

(LEC. Erat uir in babilone.

B. Perrexit ihesus in montem).

affligendo carne ab alimentis abstinere, sectando iustitiam a culpa ieiunent. Per dominum.⁷

Secreta.

Concede, quesumus, omnipotens deus, ut huius sacrificii munus oblatum fragilitatem nostram ab omni malo purget semper et muniat. Per.⁷

Præfatio.

U. D. æterne deus. Qui ieiunii quadragesimalis obseruatione in moyse et helia dedicasti, et in unigenito filio tuo, legis et prophetarum nostrorumque omnium domino, exornasti. Tuam igitur immensam bonitatem supplices exposcimus, ut quod ille iugi compleuit ieiuniorum continuatione, nos adimplere ualeamus, illius adiuti largissima miseratione, et adimplentes ea quæ precipit, dona percipere mereamur quæ promisit. Per quem maiestatem.¹

Ad complendum.

Quesumus, omnipotens deus, ut inter eius membra numeremur, cuius corpori communicamus et sanguini. Per.⁷

Ad populum.

Pretende, domine, fidelibus tuis dexteram cælestis auxilii, ut et te toto corde perquirant et quæ digne postulant, consequi mereantur. Per.⁷

Dominica iiii.²*Statio ad hierusalem.*

CONCEDE, QUESUMUS, OMNIPOTENS DEUS, ut qui ex merito nostræ actionis affligimur, tuæ gratiæ consolatione respiciamus. Per.⁷

Secreta.

Sacrificiis presentibus, domine, quesumus, intendente placatus, ut et deuotioni nostræ proficiant et saluti. Per.⁷

Præfatio.

U. D. æterne deus. Et te creatorem omnium

¹ O. p. 306. Z.² A. Letare hierusalem.

Ps. Letatus sum.

B. Letatus sum.

V. Fiat pax.

TR. Qui confidit.

V. Montes in.

V. Circuits eius.

OF. Laudate dominum quia.

COM. Hierusalem que.

(B. Scriptum est quoniam abraham.

B. Abiit ihesus trans mare galilee).

de preteritis fructibus glorificare, et de uenturis suppliciter exorare, Ut cum de perceptis non inuenimur ingrati, de percipiendis non iudicemur indigni; Sed exhibita totiens sollemni deuotione ieiunia cum subsidiis corporalibus profectum quoque capiamus animarum. Per christum¹.

Ad complendum.

Da nobis, misericors deus, ut sancta tua quibus incessanter explemur, sinceris tractemus obsequiis, et semper fideli mente sumamus. Per.⁷

Ad populum.

Deus, qui in deserti regione multitudinem populi tua uirtute satiasti, in huius quoque sæculi transeuntis excursu uictum nobis spiritalem, ne deficiamus, impende. Per dominum nostrum.⁷

Benedictio.

Deus, qui uos ad presentium quadragesimalium dierum medietatem dignatus est perducere, ipse uos sua miseratione dignetur benedicere. Amen.

Abstinentiam uestram preteritam acceptet, futuram ita sibi placitam reddat, ut sicut ab illicitis cibis, ita uos etiam a uitiis omnibus abstinere concedat. Amen.

Quo de preteritis et de futuris spiritualium carismatum frugibus ei grates persoluentes ad sanctum pascha peruenire possitis indempnes². Amen.

Quod ipse præstare dignetur³.

Feria III.

Ad sanctos iiii coronatos.

Præsta, quesumus, omnipotens deus, ut observationes sacras annua deuotione recolentes, et corpore tibi placeamus et mente. Per dominum.⁷

Secreta.

Oblatum tibi, domine, sacrificium uiuificet nos semper et muniat. Per dominum.⁷

¹ O. p. 306. Z.

² O. om.

³ O. p. 367.

⁴ A. Deus, in nomine tuo.

Ps. Auribus percipe, domine.

R. Esto mihi in deum.

V. Deus, in te speravi.

OF. Tubiladeo omnis terra.

COM. Ab oculis meis.

(LEC. Venerunt duo mulieres.

EV. Prope erat pascha).

Præfatio.

U. D. æterne deus. Et tuam suppliciter misericordiam implorare ut exercitatio ueneranda ieiunii salutaris nos a peccatorum nostrorum maculis purgatos reddat, et ad supernorum ciuium societatem perducatur; Ut et hic deuotorum actuum sumamus augmentum, et illic æterne beatitudinis percipiamus emolumentum. Per christum¹.

Ad complendum.

Sumptis, domine, salutaribus sacramentis ad redemptionis æterne, quesumus, proficiamus augmentum. Per.⁷

Ad populum.

Deprecationem nostram, quesumus, domine, benignus exaudi, et quibus supplicandi præstas affectum, tribue defensionis auxilium. Per dominum nostrum.⁷

Feria III.

Ad sanctum laurentium in damascum.

Sacre nobis, quesumus, domine, obseruationis ieiunia, et pie conuersationis augmentum, et tuæ propitiationis continuum præstent auxilium. Per.⁷

Secreta.

Hæc hostia, domine, quesumus, emundet nostra delicta, et sacrificium celebrandum subditorum tibi corpora mentesque sanctificet. Per dominum.⁷

Præfatio.

U. D. æterne deus. Per mediatorem dei et hominum iesum christum dominum nostrum, qui, mediante die festo, ascendit in templum docere, qui de cælo descendit, mundum ab ignorantie tenebris liberare. Cuius descensus genus humanum doctrina salutari instruit, mors a perpetua morte redemit, ascensio ad cælestia regna perducit. Per quem te, summe pater, poscimus, ut eius institutione edocti, salutaris parsimonie deuotione purificati, ad tua perue-

¹ O. p. 306. Z.

² A. Exaudi, deus, orationem.

Ps. Contristatus.

R. Exurge, deus, fer.

V. Deus, auribus nostris.

OF. Expectans.

COM. Lertabimur.

(LEC. Locutus est dominus ad moysen.

EV. Iam die festo mediantem).

niamus promissa securi. Per quem maiestatem¹.

Ad complendum.

Huius nos, domine, perceptio sacramenti mundet a crimine, et ad cælestia regna perducat. Per.⁷

Ad populum.

Miserere, domine, populo tuo, et continuis tribulationibus laborantem propitius respirare concede. Per.⁷

Feria III.

Ad sanctum paulum.

Deus, qui et iustis premia meritorum, et peccatoribus per ieiunium ueniam prebes, miserere supplicibus tuis, ut reatus nostri confessio indulgentiam ualeat percipere delictorum. Per.⁷

Alia.

Præsta, quesumus, omnipotens deus, ut quos ieiunia uotiu castigant, ipsa quoque deuotio sancta lætificet, ut, terrenis affectibus mitigatis, facilius cælestia capiamus. Per dominum nostrum.⁷

Secreta.

Supplices, domine, te rogamus, ut his sacrificiis peccata nostra mudentur, quia tunc ueram nobis tribus et mentis et corporis sanitatem. Per.⁷

Præfatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Qui inluminatione suæ fidei tenebras expulit mundi, et genus humanum, quod primæ matris uterus profuderat cæcum, incarnationis suæ mysterio reddidit inluminatum, fecitque filios adoptionis, qui tenebantur uinculis iustæ dampnationis. Per ipsum te petimus ut tales inueniamur in eius iustissima examinatione, quales facti sumus in lauacri salutaris felicissima regeneratione; Ut eius incarnationis medicamine imbuti, sacrosancti lauacri ablutione loti, parsimonie deuotione or-

¹ O. p. 306. Z.

² A. Dum sanctificatus.
PS. Benedicam dominum.
B. Venite, filii, audite.
V. Accordite ad eum.
ITEM. Bestia gens cuius.
V. Uerbo domini cæli.
OF. Benedicite, gentes.

COM. Lulum fecit ex puto.
(L.E.C.I. Sanctificabo nomen meum.
L.E.C. II. Lauamini, mundi esote.
EV. Preteriens ihesus).

nati, ad æterna gaudia perueniamus inlesæ. Per quem¹.

Ad complendum.

Sacramenta quæ sumpsimus, domine deus noster, et spiritalibus nos repleant alimentis, et corporalibus tueantur auxiliis. Per.⁷

Super populum.

Pateant aures misericordie tuæ, domine, precibus supplicantium, et ut petentibus desiderata concedas, fac eos quæ tibi sunt placita postulare. Per.⁷

Feria II.

Ad sanctum siluestrum.

Præsta, quesumus, omnipotens deus, ut quos uotiu ieiunia castigant, ipsa quoque deuotio sancta lætificet, ut terrenis affectibus mitigati, facilius cælestia capiamus. Per dominum nostrum.⁷

Secreta.

Purifica nos, misericors deus, ut ecclesie tuæ preces quæ tibi gratæ sunt, pia munera deferentes, fiant expiatis mentibus gratiores. Per.⁷

Præfatio.

U. D. æterne deus. Cuius bonitas hominem condidit, iustitia damnauit, misericordia redemit, te humiliter exoramus, ut sicut per illicitos appetitus a beata regione decidimus, sic ad æternam patriam per absterentiam redeamus. Sicque moderetur tua miseratione nostra fragilitas, ut et transitoris subsidii nostra sustentetur mortalitas, et per bonorum operum incrementa beata adquiratur immortalitas. Per christum dominum nostrum.²

Ad complendum.

Cælestia dona capientes, quesumus, domine, non ad iudicium peruenire patiaris, quod fidelibus tuis ad remedium prouidisti. Per.⁷

Ad populum.

Populi tui, deus, institutor et rector, peccata

¹ O. p. 307. Z.

² A. Letetur cor.
PS. Confitemini.
B. Respice, domine.
V. Exurge, domine.
OF. Domine, adiuuandum.
³ O. p. 307. Z.

COM. Domine, memorabor.
(L.E.C. Veni, mulier sanamita.
EV. Ibat ihesus).

quibus aduersantur¹ expelle, ut ſemper tibi placitus et tuo munimine ſit ſecurus. Per dominum.⁷

Feſtia ſi.²

Ad ſanctum euſebium.

Deus, qui ineffabilibus mundum renouas ſacramentis, præſta, quesumus, ut eccleſia tua æternis proficiat inſtitutis, et temporalibus non deſtituat auxiliis. Per dominum noſtrum.⁷

Super oblata.

Munera nos, domine, quesumus, oblata purificent, et te nobis iugiter faciant eſſe placatum. Per.⁷

Præfatio.

U. D. per chriſtum dominum noſtrum. Qui eſt dies æternus, lux indeficiens, claritas ſempiterna; Qui ſic ſequaces ſuos in luce præcepit ambulare, ut noctis æternæ ualeant caliginem euadere, et ad lucis patriam feliciter peruenire; Qui per humilitatem aſſumptæ humanitatis lazarum ſcuiſcit, per diuinitatis potentiam uitæ reddidit, genusque humanum quadrifida peccatorum mole obrutum ad uitam reducit. Per quem petimus ieiunij obſeruatione a peccatorum noſtrorum nexibus ſolui, æternæ uitæ felicitati reddi, et ſanctorum cœtibz connumerari. Per quem maiestatem.³

Ad complendum.

Hæc nos, quesumus, domine, participatio ſacramenti, et propriis reatibus indeſinenter expedit, et ab omnibus tuatur aduerſis. Per.⁷

Ad populum.

Da, quesumus, omnipotens deus, ut qui inſirmitatis noſtræ conſcii de tua uirtute confidimus, ſub tua ſemper pietate gaudeamus. Per dominum noſtrum.⁷

¹ Impugnatur V.

² A. Meditatio.

Ps. Cæli enarrant.

R. Bonum eſt confidere.

V. Bonum eſt ſperare.

Of. Populum humilem.

³ O. p. 308. Z.

COM. Uidens dominus ſcietes.

LEC. Egrotant filius mulieris.

EV. Erat quidam languens lazarum).

Sabbato.¹

Ad ſanctum laurentium foris murum.

Fiat, domine, quesumus, per gratiam tuam fructuosus noſtræ deuotionis affectus, quia tunc nobis proderunt ſuſcepta ieiunia, ſi tuæ ſint placita pietati. Per.⁷

Secreta.

Oblationibus, quesumus, domine, placare ſuſceptis, et ad te noſtras etiam rebelles compelle propitius uoluntates. Per dominum.⁷

Præfatio.

U. D. æternæ deus. Miſericordiæ dator, et totius bonitatis auctor, qui ieiuniis, orationibus, et elemosinis peccatorum remedia, et uirtutum omnium tribuis incrementa; Te humiliter deuotione precamur, ut qui ad hæc agenda ſaluberrimam dedisti doctrinam, ad complendum indefessam tribuas efficaciam, Ut obœdienter tua exequentes præcepta, feliciter tua capiamus promissa. Per chriſtum.²

Ad complendum.

Tua nos, quesumus, domine, ſancta purificent, et operationis ſuæ (remedio) perficiant eſſe placatos. Per.⁷

Super populum.

Deus, qui ſperantibus in te miſereri potius eligis quam irasci, da nobis digne flere mala, quæ fecimus, ut tuæ conſolationis gratiam inuenire ualeamus. Per.⁷

Dominica b. de paſſione domini.¹

Ad ſanctum petrum.

Quesumus, omnipotens deus, familiam tuam

¹ A. Sittentes, uenite.

Ps. Adtendite.

R. Tibi, domine, derelictus.

V. Ut quid, domine.

Of. Factus eſt dominus.

² O. p. 308. Z.

³ A. Iuſtica me, deus.

Ps. Emitte lucem.

R. Eripe me, domine.

V. Liberato meus.

LEC. Sepe expugnauerunt.

V. Dicat nunc israel.

V. Etenim non poterunt.

COM. Dominus regit me et.

(LEC. In tempore placito.

EV. Dicebat ihesus turbis

iudeorum, Ego ſum

lux).

V. Prolongauerunt.

OFF. Confitebor tibi.

COM. Hoc corpus quod,

(P. Chriſtus aſſiſtens.

EV. In illo dicebat ihesus

turbis).

propitius respice, ut, te largiente, regatur in corpore, et te servante, custodiatur in mente. Per.⁷

Secreta.

Hæc munera, domine, quesumus, et vincula nostræ prauitatis absoluant, et tuæ nobis misericordiæ dona concilient. Per dominum nostrum.⁷

Præfatio.

U. D. æterne deus. Maiestatem tuam propensius implorantes, ut quanto magis dies salutiferæ festiuitatis accedit, tanto deuotius ad eius digne celebrandum proficiamus paschale mysterium. Per christum dominum nostrum¹.

Benedictio.

Accendat in uobis dominus uim sui amoris, et per ieiuniorum obseruantiam infundat in uobis donum suæ benedictionis. Amen.

Sic ei parsimonie uictimas offeratis, ut contriti ei cordis et humiliati² sacrificio placeatis. Amen.

Quatenus oratio uestra, ieiunii et elemosinæ alis subuecta, ita ad aures uestri conditoris ascendat, ut uos æterne beatitudinis heredes et supernorum ciuium consortes efficiat. Amen.

Quod ipse præstare³.

Ad complendum.

Adesto nobis, domine deus noster, et quos tuis mysteriis recreasti perpetuis defende presidis. Per dominum nostrum.⁷

Super populum⁴.

Da nobis, domine, quesumus, perseuerantem in tua uoluntate famulatum, ut in diebus nostris et merito et numero populus tibi seruiens augeatur. Per dominum.

Feria ii.⁵

Ad sanctum chrisogonum.

Sanctifica, quesumus, domine, nostra ieiunia,

¹ O. p. 308. Z.

² humilitatis O.

³ O. p. 367.

⁴ So E. In Bod. V. this Sup. Pop. is assigned to Fer. iii. Om. Z.

⁵ A. Misere mihi.

Ps. Ab altitudine.

R. Deus, exaudi orationem.

V. Deus, in nomine tuo.

Or. Dumtaxat, conuertere.

COM. Dominus uirtutum ipse.
(I.E.C. Factum est uerbum ad
ionam.

EV. Miserunt principes et
pharisei).

et cunctarum nobis propitius indulgentiam largire culpæ. Per dominum nostrum.⁷

Super oblata.

Concede nobis, domine deus noster, ut hæc hostia salutaris et nostrorum fiat purgatio delictorum, et tuæ propitiatio maiestatis. Per.⁷

Præfatio.

U. D. æterne deus. Te suppliciter exorantes ut sic nostra sanctificentur ieiunia, quo cunctorum nobis peccatorum proueniat indulgentia; Quatinus adpropinquante unigeniti filii tui passione, bonorum operum tibi placere ualeamus exhibitione. Per quem maiestatem¹.

Ad complendum.

Sacramenti tui, domine, quesumus, participatio salutaris, et purificationem nobis prebeat et medelam. Per.⁷

Ad populum.

Da, quesumus, domine, populo tuo salutem mentis et corporis, ut, bonis operibus inherendo, tua semper mereatur protectione defendi. Per.⁷

Feria iii.²

Ad sanctum cyriacum.

Nostra tibi, quesumus, domine, sint accepta ieiunia, quæ nos et expiando gratiæ tuæ dignos efficiant, et ad remedia perducant æterna. Per.⁷

Secreta.

Hostias tibi, domine, deferimus immolandas, quæ temporalem consolationem significant, ut promissa certius non desperemus æterna. Per.⁷

Præfatio.

U. D. æterne deus. Et te deuotis mentibus supplicare, ut nos interius exteriusque restaures, et parsimonia salutari a peccatorum sordibus purges, Et quos inlecebrosis delectationibus non uis inpediri, spiritualium uirtutum facias uigore

¹ O. p. 309. Z.

² A. Expecta dominum.

Ps. Dominus inluminatio.

A. Discerne causam.

V. Emitte lucem.

Or. Sperent in te.

COM. Refine nos (me), deus.
(I.E.C. Congregati sunt babilonii.

EV. Ambulabat ihesus in galileam).

muniri, Et sic in rebus transitoriis foueas, ut perpetuis inherere concedas. Per christum dominum nostrum¹.

Ad complendum.

Da, quesumus, omnipotens deus, ut quæ diuina sunt iugiter exsequentes donis mereamur cælestibus propinquare. Per dominum nostrum.

Ad populum.

Da nobis, domine, quesumus, perseuerantem in tua uoluntate famulatum, ut in diebus nostris et merito et numero populus tibi seruens augeatur. Per.

Feria iiii.²

Ad sanctum marcellinum.

Sanctificato hoc ieiunio, deus, tuorum corda fidelium miserator illustra, et quibus deuotionis præstas affectum, præbe supplicantibus pium benignus audire. Per.

Super oblata.

Annue, miseris deus, ut hostias placationis et laudis sincero tibi deferamus obsequio. Per.

Præfatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Et te supplici deuotione exorare, ut per ieiunia quæ sacris institutis exequimur, a cunctis reatibus emendari mereamur, Tuamque percipere ualeamus propitiationem, qui præparamur ad celebrandam unigeniti filii tui passionem. Per quem³.

Ad complendum.

Cælestis doni benedictione percepta, supplices te, deus omnipotens, deprecamur, ut hoc idem nobis et sacramenti causa sit et salutis. Per.

Ad populum.

Adesto supplicationibus nostris, omnipotens deus, et quibus fidutiam sperande pietatis indulget, consueq̃ misericordiæ tribue benignus effectum. Per.

¹ O. p. 309. Z.

² A. Liberator meus.

Ps. Diligam te, domine.

R. Exaltabo te, domine.

V. Domine deus meus, clamaui.

³ O. p. 309. Z.

OF. Eripe me de inimicis.

COM. Lausbo inter.

(EF. Locutus est dominus ad

moysen.

EV. Facta sunt cœcilia).

Feria b.¹

Ad sanctum apollonarem².

Præsta, quesumus, omnipotens deus, ut dignitas conditionis humanæ per immoderantiam sauciata medicinalis parsimonie studio reformetur. Per.

Secreta³.

Domine deus noster, qui in his potius creaturis, quas ad fragilitatis nostræ subsidium condidisti, tuoque nomini munera iussisti dicanda constitui; tribue, quesumus, ut et uitæ nobis præsentis auxilium, et eternitatis uicem sacramentum. Per dominum.

Præfatio.

U. D. æterne deus. Qui sic nos tribus sollemne tibi deferre ieiunium, ut tuæ indulgentiæ speremus nos percipere subsidium. Sic nos instituit ad celebranda paschalia festa, ut per hæc adquiramus gaudia sempiterna. Per christum.

Ad complendum.

Quod ore sumpsimus, domine, mente capiamus, et de munere temporali fiat nobis remedium sempiternum. Per dominum nostrum.

Super populum.

Esto⁴, quesumus, domine, propitius plebi tuæ, ut quæ tibi non placent respuen[te]s, tuorum potius replea[n]tur delectationibus mandatorum. Per dominum.

Feria bi.⁵

Ad sanctum stephanum.

Cordibus nostris, domine, gratiam tuam benignus infunde, ut peccata nostra castigatione uoluntaria cohibentes, temporaliter potius ma-

¹ A. Omnia que fecisti.

Ps. Magnus dominus.

R. Tollite hostias.

V. Reuelabit.

OF. Super flumina.

² Apollinarem, Bod. V.

³ Hec hostia, dñe., etc. Bod.

⁴ A. Miserrere mihi, domine,

quoniam tribulor.

Ps. In te, domine, speraui.

R. Pacificæ loquebantur.

V. Uidisti, domine, ne silens,

COM. Memento uerbi.

(EF. Orsuet daniel ad dominum, dicens.

EV. Rogabat ihesum quidam).

⁵ O. p. 309. Z. ⁶ Adesto Z.

OF. Benedictus es, domine, et non tradas.

COM. Ne tradideris me.

(LEG. Dixi hieremias.

EV. Collegerunt pontifices).

ceremur, quam suppliciis deputemur æternis. Per.⁷

Secreta.

Præsta nobis, misericors deus, ut digne tuis servire semper altaribus mereamur, et eorum perpetua participatione saluari. Per.⁷

Præfatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Cuius nos misericordia prævenit ut bene agamus; subsequitur ne frustra agamus; accendit intentionem qua ad opera bona peragenda inardescamus; tribuit efficaciam, qua hæc ad perfectum perducere valeamus. Tuam ergo clementiam indefessis uicibus obsecramus, ut nos ieiunii uictimis a peccatis mundatos ad celebrandum unigeniti filii tui domini nostri passionem facias esse deuotos. Per quem¹.

Ad complendum.

Sumpti sacrificii, domine, perpetua nos tuitio non relinquat, et noxia semper a nobis cuncta depellat. Per dominum.⁷

Super populum.

Concede, quesumus, omnipotens deus, ut qui protectionis tuæ gratiam querimus, liberati a malis omnibus, securi tibi mente seruiamus. Per dominum.⁷

Sabbato².

Ad sanctum petrum.

Quando elemosina datur³.

Proficiat, domine, quesumus, plebs tibi dicata piæ deuotionis affectu, ut sacris actionibus erudita quanto maiestati tuæ sit grator, tanto donis potioribus augeatur. Per.⁷

Secreta.

Cunctis nos, domine, quesumus, reatibus et periculis propitiatus absolue, quos tanti mysterii tribuis esse consortes. Per dominum nostrum.⁷

¹ O. p. 310. Z.

² A. Sidentes.

Ps. Ad te eundem.

R. Tibi, domine.

V. Qui quid, domine.

or. Factus est deus.

³ So V. The title is explained by Alcuin, Migne, Bib. Pat. Lat. lxxviii. 76; by Amalarius, De Eccles. Offic. l. 9.

COM. Dominus reget me.

(LEC. Dixerunt impij iudei.

EV. Amen, amen, dico uobis,

nisi mandaueritis).

Præfatio.

U. D. æternæ deus. Cuius nos fides excitat, spes erigit, caritas iungit, cuius miseratio gratuita purificat, quos conscientie reatus accusat. Te igitur cum interno rugitu deprecamur, ut carnalis alimonie refrenatione castigati, ad celebrandum paschale mysterium inueniamur idonei. Per christum dominum nostrum¹.

Ad complendum.

Diuini muneris largitate satiati, quesumus, domine deus noster, ut huius semper participatione uiuamus. Per.⁷

Super populum.

Tueatur, quesumus, domine, dextera tua populum tuum deprecantem, et purificatum dignanter erudiat, ut consolatione presenti ad futura bona proficiat. Per.⁷

Dominica in palmis².

Ad sanctum iohannem in lateran.

Benedictio palmarum sine florum³.

Deus, qui dispersa congregas, et congregata conseruas, qui populis obuiam ihesu ramos portantibus benedixisti, bene+dic etiam hos ramos palmæ et oliuæ, siue et ramos arborum, quos tui famuli ad nominis tui benedictionem deferunt, ut

¹ O. p. 310. Z.

² (EP. Hoc sentite.

PASSIO. Scitis quia).

A. Domine, ne longe facias.

Ps. Deus, deus meus, re-

spice.

R. Temuisti manum.

V. Quam bonus israel.

TRACT. Deus, deus meus,

respice.

V. Longe a salute.

V. Deus meus, clamabo.

V. Tu autem in sancto ha-

bitas.

V. Ad te clamauerunt.

V. Ego autem sum uermis.

V. Omnes qui uidebant.

V. Sperauit in domino.

V. Ipsi uero considerau-

runt.

V. Libera me de ore.

V. Qui timetis dominum.

V. Adiuuamini.

V. Populo qui nascetur.

or. Improperium.

COM. Pater, si non potes.

² Not in Bod. E. V. It occurs in Codd. O; Reg. Suec.; Theod. i. but with a different benediction, 'Deus, cujus filius,' etc., also in Palmel. 'Deus, qui holeriam,' etc.

³ Deus, qui temporibus nos famuli tui per columbam ramum oliuæ uirentibus foliis in ore deferentem post diluuii effusionem pacem hominibus redditam uniuersam uoluit, et qui unigenito tuo duo, nostro ihesu christo hierosolyma properanti pueros ebreorum palmarum obuiam uenientes, laudesque concientes + Z.

omni aduersa ualetudine depulsa, dextera tua protegat quos redemit. Per¹.

Statio ad sanctum iohannem.

OMNIPOTENS SEMPITERNE DEUS, qui humano generi ad imitandum humilitatis exemplum, saluatorem nostrum carnem sumere, et crucem subire fecisti; concede propitius, ut et patientiæ ipsius habere documenta, et resurrectionis consortia mereamur. Per eundem dominum.⁷

Super oblata.

Concede, quesumus, domine, ut oculis tuæ maiestatis munus oblatum et gratiam nobis deuotionis obtineat, et effectum beatæ perhennitatis adquirit. Per dominum nostrum.⁷

Præfatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Per quem nobis indulgentia largitur, et pax per omne seculum predicatur. Traditur cunctis credentibus disciplina, ut sanctificatos nos possit dies uenturus excipere. Et ideo cum angelis².

Ad complendum.

Per huius domine, operationem mysterii, et uitia nostra purgantur, et iusta desideria implentur. Per.⁷

Super populum.

Purifica, quesumus, domine, familiam tuam, et ab omnibus contagiis prauitatis emunda, ut redempta uasa sui domini passione non spiritus inmundus rursus inficiat, sed saluatio sempiterna possideat. Per³.

Benedictio.

Benedicat uobis omnipotens deus, cui et ieiunii maceratione, et presentium dierum obseruatione placere studetis. Amen.

Concedatque uobis ut sicut ei cum ramis palmarum ceterarumque frondium præsentari studuistis, ita cum palma uictoriæ, et fructu bonorum operum, ei post obitum apparere ualeatis. Amen.

Quique unigeniti filii eius passionem puro corde creditis, mente deuota uenerari studetis ad resurrectionis eius⁴ festa, et uestre remunerationis⁵ premia, ipsius fulti munimine ueniatis. Amen⁶.

Quod ipse.

¹ R. S.

² O. p. 52; om. Z.

³ O. p. 310. Z.

⁴ Om. O.

⁵ O. p. 368.

Feria ii.

Ad sanctam praxidem.

Da, quesumus, omnipotens deus, ut qui in tot aduersis ex nostra infirmitate deficiamus, intercedente unigeniti filii tui passione respiremus. Per eundem.⁷

Secreta.

Hæc sacrificia nos, omnipotens deus, potenti uirtute mundatos ad suum faciant puriores uenire principium. Per dominum.⁷

Præfatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Cuius nos humanitas colligit, humilitas erigit, traditio absoluit, pœna redemit, crux saluificat, sanguis emaculat, caro saginat. Per quem te, summe pater, cum ieiuniorum obsequiis obsecramus, ut ad eius celebrandam passionem purificatis mentibus accedamus. Per quem maiestatem².

Ad complendum.

Prebeant nobis, domine, diuinum tua sancta feruorem, quo eorum pariter et actu delectemur et fructu. Per dominum nostrum.⁷

Super populum.

Aduiua nos, deus salutaris noster, et ad beneficia recolenda, quibus nos instaurare dignatus es, tribue uenire gaudentes. Per dominum.⁷

Feria iiii.

Ad sanctam priscam.

Omnipotens sempiternus deus, da nobis ita dominicæ passionis sacramenta peragere, ut indulgentiam percipere mereamur. Per eundem.⁷

¹ A. Iudica, domine, nocentes.

Ps. Effunde frameam.

R. Eauge, domine, et intendes.

V. Effunde frameam.

Or. Eripe me de inimicis.

² O. p. 310. Z.

³ A. Nos autem.

Ps. Deus miseretur.

R. Ego autem dum.

V. Iudica me, domine.

Or. Custodi me, domine.

COM. Aduersum me.

COM. Erubescant et reuerentur.

(I.E.C. Dixit isaias, Dominus deus aperuit mihi.

EV. Ante sex dies pasche).

(I.E.C. Dixit hieremias, Domine, demonstrasti.

EV. Amen, amen, dico nobis.

Uel PASSIO. Erat pascha, quod rectius est).

Secreta.

Sacrificia nos, quesumus, domine, propensius ista restaurant, quæ medicinalibus sunt instituta iciniis. Per.⁷

Præfatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Cuius salutare passionis et gloriosæ resurrectionis dies adpropinquare noscuntur, in quibus et antiqui hostis superbia triumphatur, et nostræ redemptionis mysterium celebratur. Unde poscimus tuam immensam clementiam, ut sicut in eo solo consistit totius nostræ saluationis summa, ita per eum tibi sit ieiuniorum, et actuum nostrorum semper uictima grata. Per quem maiestatem ¹.

Ad complendum.

Sanctificationibus tuis, omnipotens deus, et uitia nostra curentur, et remedia nobis æterna proueniant. Per.⁷

Ad populum.

Tua nos misericordia, deus, et ab omni subreptione uetustatis expurget, et capaces sancte nouitatis efficiat. Per dominum nostrum.⁷

Feria III.

Ad sanctam mariam maiorem.

Præsta, quesumus, omnipotens deus, ut qui nostris excessibus incessanter affligimur, per unigeniti tui passionem liberemur. Qui tecum uiuit.

Alia.

Deus, qui pro nobis filium tuum crucis patibulum subire uoluisti, ut inimici a nobis expelleres potestatem, concede nobis famulis tuis ut resurrectionis gratiam consequamur. Per eundem.⁷

¹ O. p. 311. Z.

² A. In nomine domini omne.
Ps. Domine, exaudi orationem.

B. Ne auertas faciem.

V. Saluum me fac, deus.

TR. Domine, exaudi orationem.

V. Ne auertas faciem.

V. In quacunque die.

V. Quia defecerunt.

V. Tu exurgens, domine,

V. Percussus sum sicut.

OF. Domine, exaudi orationem.

COM. Polum meum cum fleu.

(LEC. Hęc dici dominus deus, Dicite fili syon.

ALIA. Dixit inania, Domine, quis credit.

FASSIO. Appropinquabat).

Secreta.

Purifica nos, misericors deus, et ecclesiæ tuæ preces, quæ tibi gratæ sunt, pia munera deferentes, fiant expiatis mentibus gratiores. Per.⁷

Præfatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Qui innocens pro impiis uoluit pati, et pro sceleratis indebite condemnari; Cuius mors delicta nostra detersit, et resurrectio iustificationem nobis exhibuit. Per quem tuam pietatem supplices exoramus, ut sic nos hodie a peccatis emacules, ut cras uenerabilis cænæ dapibus saties. Hodie acceptes confessionem nostrorum peccaminum, et cras tribuas spiritualium incrementa donorum. Hodie ieiuniorum nostrorum uota suscipias, et cras nos ad sacratissimæ cænæ conuiuium introducas. Per quem ¹.

Ad complendum.

Largire sensibus nostris, omnipotens deus, ut per temporalem filii tui mortem, quam mysteria ueneranda testantur, uitam nobis dedisse perpetuum confidamus. Per eundem dominum.⁷

Ad populum.

Respic, domine, quesumus, super hanc familiam tuam, pro qua dominus noster ihesus christus non dubitauit manibus tradi nocentium, et crucis subire tormentum. Qui tecum.⁷

Feria II. quæ est cena domini².

Præsentatur penitens in gremio ecclesiæ, et prostrato omni corpore in terra, dat orationem sacerdos ad reconciliandum ita.

AN. Cor mundum crea in me, deus; spiritum rectum innoua in uisceribus.

Ps. Miserere mei, deus, et kyrie eleison.

Pater noster.

V. Saluum (os) fac seruum (os) tuum.

Conuertere, domine, aliquantum.

Mittat tibi (uobis) dominus auxilium de sancto.

Inlustra faciem tuam super seruum (os) tuum (os).

¹ O. p. 311. Z.

² This office occurs in V. p. 210. A similar office is found in S. p. 295, R. Pontif. Ordo Rom. Edit. Hittorp. 1624, p. 58.

Uide, domine, humilitatem meam et laborem.
Exaudi me, domine, quoniam benigna est
misericordia.

Ne memineris, domine, iniquitatum.

Adiuua, deus, salutaris noster.

Domine, exaudi orationem.

Oremus¹.

Adesto, domine, supplicationibus nostris, et me
qui etiam misericordia tua primus indigeo, clem-
enter exaudi, et quem non electione meriti, sed
dono gratiae tuae constituisti operis huius minis-
trum, da fiduciam tui muneris exsequendi, et
ipse in nostro ministerio quod tuę pietatis est
operare.⁷

Alia.

Præsta, quesumus, domine, huic famulo (uel
populo, lis) tuo (tuis) .*Ill.* dignum penitentiae
fructum, ut ecclesiae tuę sanctae reconciliatus, a
cuius integritate deuariat (rant) peccando, admis-
sorum reddatur innoxius (xii) ueniam conse-
quendo.⁷

Alia.

Deus, humani generis benignissime conditor,
et misericordissime reformator, qui hominem in-
uidia diaboli ab æternitate deiecit, unici filii
tui sanguine redemisti, uiuifica hunc (hos) fa-
mulum (uel populum, los) tuum (tuos) .*Ill.* quem
(quos) tibi nullatenus mori desideras, et qui non
derelinquis deuium (os) assume correptum (tos).
Moveant pietatem tuam, domine, quesumus, huius
(horum) famuli (uel populi, lorum) tui (orum)
lacrimosa suspiria. Tu eius (eorum) medere
uulneribus; tu facienti (bus) manum porrigere salu-
tarem, ne ecclesia tua aliqua sui corporis portione
uastetur; ne grex tuus detrimentum sustineat;
ne de familie tuę dampno inimicus exultet; ne
renatum (os) lauacro salutari mors secunda pos-
sideat. Tibi ergo, domine, supplices preces
offerimus, tibi fletum cordis effundimus. Tu
parce confitenti (bus), ut sic in hac mortalitate
peccata sua, te adiuvante, defeat (n); qualiter
in tremendi iudicii die sententiam dampna-
tionis euadat (n); et nesciat (n), piissime pater,
quod terret in tenebris, quod stridet in flammis,

atque ab erroris sui uia ad iter reuersus (i) ius-
titiae, nequaquam ultra uulneribus saucietur (n),
sed integrum sit ei (s) atque perpetuum, et quod
gratia contulit et quod misericordia reformauit.
Per eundem.⁷

(Exurge qui dormis, exurge a mortuis, et illu-
minabit te christus).

Benedictio in cena domini. *Fr. b.*

Benedicat uos deus, qui per unigeniti filii sui
passionem uetus pascha in nouum uoluit conuerti,
concedatque uobis ut, expurgato ueteris fermenti
contagio, noua in uobis perseueret comparsio.
Amen.

Et qui ad celebrandam redemptoris nostri
cenam mente deuota conuenistis, æternarum da-
pni uobiscum apulas reportetis. Amen.

Ipsius quoque opitulante clementia mundemini
a sordibus peccatorum, qui ad insinuandum hu-
militatis exemplum, pedes uoluit lauare discipu-
lorum. Amen.

Quod ipse præstare dignetur, cuius regnum et
imperium sine fine fine¹ permanet in sæcula
sæculorum. Amen.²

Fr. b. statim ad missam³.

DEUS, A QUO ET IUDAS REATUS sui penam,
et confessionis suæ latro premium sumpsit; con-
cede (de) nobis tuæ propitiationis effectum, ut sicut
in passione sua ihesus christus dominus noster
diuersa utrique intulit stipendia meritorum, ita
nobis ablato uetustatis errore, resurrectionis suæ
gratiam largiatur. Qui tecum uiuit.⁷

Secreta.

Ipse tibi, quesumus, domine sancte, pater om-
nipotens, æterne deus, sacrificium nostrum reddat
acceptum, qui discipulis suis in sui commemorati-
one hoc fieri hodierna traditione nonstrauit,
ihesus christus dominus noster. Qui tecum uiuit
et regnat.⁷

¹ Dotted.

² A. Nos autem gloriarī.

Ps. Deus miseretur.

Gloria in excelsis.

R. Christus factus est.

V. Propter quod.

OP. Dextera domini.

³ O. p. 368.

COM. Dominus ihesus post-
quam.

(EP. Conuenientibus.

EV. Ante diem festum pas-
che).

¹ The office, transferred to the end of the Missal, begins here
in Z.

Præfatio.

U. D. æterne deus. Et clementiam tuam sup-
pliciter obsecrare, ut spiritalis lauacri baptismo
renouandis creaturam chrismatis in sacramentum
perfectæ salutis, uitæque confirmes, Ut sanctifica-
tione unctionis infusa, corruptione primæ natiui-
tatis obsorta, sanctum uniuscuiusque templum,
acceptabilis uitæ innocens odor redolescat. Ut
secundum constitutionis tuæ sacramentum, regio
et sacerdotali propheticoque honore perfusi, uesti-
mentum incorrupti muneris induantur. Per
christum ¹.

Item ².

U. D. Per christum dominum nostrum. Quem
in hac nocte inter sacras epulas increpantem,
mens sibi conscia traditoris ferre non potuit, sed
apostolorum relicto consortio, sanguinis præ-
tium a iudeis accepit, ut uitam perderet quam distraxit.
Cenauit igitur hodie proditor mortem suam,
et cruentis manibus panem de manu saluatoris
exiturus accepit, ut saginato (um) cybo maior
pœna constringeret ³, quem nec sacri cybi
conlatio a scelere reuocaret. Patitur itaque
dominus noster ihesus christus filius tuus cum
hoste nouissimum participare conuiuium, a quo
se nouerat continuo esse tradendum, Ut exem-
plum innocentie mundo relinqueret, et passionem
suam pro sæculi redemptione suppleret. Pascit
igitur mitis deus imitem iudam, et sustinet
prius crudelem conuiuium, Qui merito laqueo suo
periturus erat, quia de magistri sanguine cogi-
tatur. O dominum per omnia patientem! O
agnum ⁴ inter suas æpulas mitem! Cybum eius
iudas in ore ferebat, et quibus eum traderet per-
secutores aduocabat. Sed filius tuus dominus
noster, tanquam pia hostia, et immolari se tibi
pro nobis pacienter permisit, et peccatum quod
mundus commiserat relaxauit. Per quem ⁵.

Intra actionem.

Communicantes, et diem sacratissimum cele-
brantes, quo dominus noster ihesus christus pro
nobis est ⁶ traditus ⁷. Sed et memoriam uene-
rantes. ⁸

¹ O. p. 311; om. Z.

² contingeret O.

³ The first letter of this word is erased. The reading was
evidently 'magnum,' as in O.

⁴ O. p. 312; Y. fol. 35 b. Z.

⁵ V. p. 312. Z; Y. fol. 35 b.

⁶ So O, traditur V.

Alia.

Hanc igitur oblationem seruitutis nostræ, sed et
cunctæ familie tuæ, quam tibi offerimus ob diem,
in qua dominus noster ihesus christus tradidit
discipulis suis corporis et sanguinis sui mysteria
celebranda, quesumus, domine, ut placatus ac-
cipias. ⁷

Alia.

Qui pridie quam pro nostra omniumque
salute pateretur, hoc est hodie, accepit panem in
sanctas ac uenerabiles manus suas, eleuatis ¹.

Ad complendum.

Refecti uitalibus alimentis, quesumus, domine
deus noster, ut quod tempore mortalitatis nostræ
exequimur, immortalitatis tuæ munere consequa-
mur. Per dominum. ²

Incipit ordo ferri vi. passionis domini.

*Hora nona procedant omnes ad ecclesiam, et egre-
ditur sacerdos e sacrario cum sacris ordinibus
nihil canentibus, et ueniunt ante altare; postulet
pro se orare, dicens, Oremus. Et adnuntiat
diaconus, Flectamus genua. Et post paululum,
Leuate. Et dat orationem hanc.*

Deus, a quo et iudas reatus sui pœnam, et
confessionis suæ latro premium sumpsit, ut
supra ³.

Hac oratione expleta legitur lectio.

Ep. In tribulatione sua mane consurgens.

Sequitur responsorium.

R. Domine, audiui, audiui. *Cum uersibus
suis.*

*Item dicit sacerdos, Oremus. Et diaconus, Flec-
tamus genua. Leuate.*

Deus, qui peccati ueteris hereditariam mortem,
in qua posteritatis genus omne successerat, christi
tui domini nostri passione soluisti, da ut con-
formes eidem facto, sicut imaginem terreni natu-
ræ necessitate portauimus, ita imaginem uni-
geniti filii tui domini nostri ihesu christi celestis
gratiæ sanctificatione portemus. Qui tecum
uiuisti ⁴.

¹ Here the Benedictio chrismatis and Exorcismus olei follow
in Bod. E. V.

² See page 92.

³ E. p. 87. In Sabbato sancto, Gel. p. 559; om. Z.

*Item alia lectio.**Ep.* Dixit dominus ad moysen.*Tract.* Eripe me, domine.*Inde vero legitur passio domini.**Deinde sequuntur orationes sollemnes.*

OREMUS, dilectissimi nobis, pro ecclesia sancta dei, ut eam deus et dominus noster pacificare et custodire dignetur toto terrarum, subiciens ei principatus et potestates, detque nobis quietam et tranquillam uitam degentibus, glorificare deum patrem omnipotentem.¹

Oremus. Flectamus.

Omnipotens sempiterne deus, qui gloriam tuam omnibus in christo gentibus reuelasti, custodi opera misericordiae tuae; ut ecclesia toto orbe diffusa, stabili fide in confessione tui nominis perseueret. Per eundem dominum nostrum ihesum christum filium.²

OREMUS et pro beatissimo papa nostro *illo*. ut deus et dominus noster, qui elegit eum in ordinem episcopatus, saluum atque incolumem custodiat ecclesiae suae sanctae ad regendum populum sanctum dei.³

Oremus. Flectamus.

Omnipotens sempiterne deus, cuius aeterno¹ iudicio uniuersa fundantur; respice propitius ad preces nostras, et electum nobis antistitem tua pietate conserua, ut christiana plebs, quae tali² gubernatur auctore, sub tanto pontifice credulitatis suae meritis augeatur. Per dominum nostrum.³

OREMUS et pro omnibus episcopis, presbiteris, diaconibus, subdiaconibus, acolitibus, exorcistis, lectoribus, hostiariis, confessoribus, uirginibus, uiduis, et pro omni populo sancto dei.⁴

Oremus. Flectamus.

Omnipotens sempiterne deus, cuius spiritu totum corpus ecclesiae sanctificatur et regitur, exaudi nos pro uniuersis ordinibus supplicantes, ut gratiae tuae munere ab omnibus tibi gradibus fideliter¹ seruiatur. Per dominum nostrum ihesum christum.²

OREMUS et pro christianissimo (uel christiano) imperatore³ nostro, ut deus et dominus noster subditas illi faciat omnes barbaras nationes ad nostram perpetuam pacem.⁴

¹ Om. V. Y.² So O. Y. te V.³ Om. V.⁴ Rege S.*Oremus. Flectamus.*

Omnipotens sempiterne deus, in cuius manu sunt omnium potestates, et omnia iura regnorum, respice ad christianum¹ benignus imperium, ut gentes quae in sua feritate confidunt, potentiae tuae dextera comprimantur. Per dominum nostrum.²

OREMUS et pro catecuminis nostris, ut deus et dominus noster adaperiat aures precordiorum ipsorum, ianuamque misericordiae, ut per lauacrum regenerationis accepta remissione omnium peccatorum, et ipsi inueniantur in christo ihesu domino nostro.³

Oremus. Flectamus.

Omnipotens sempiterne deus, qui ecclesiam tuam noua semper prole fecundas, auge fidem et intellectum catecuminis nostris, ut renati fonte baptismatis adoptionis tuae filiis adgenerentur. Per.⁴

OREMUS, dilectissimi nobis, deum patrem omnipotentem, ut cunctis mundum purget erroribus, morbos auferat, famem depellat, aperiat carceres, uincula dissoluat, peregrinantibus reditum, infirmantibus sanitatem, nauigantibus portum salutis indulgeat.⁵

Oremus. Flectamus.

Omnipotens sempiterne deus, mestorum consolatio, laborantium fortitudo, perueniant ad te preces de quacumque tribulatione clamantium, ut omnes sibi in necessitatibus suis misericordiam tuam gaudeant adfuisse. Per.⁶

OREMUS et pro hereticis et schismaticis, ut deus ac dominus noster eruat eos ab erroribus uniuersis, et ad sanctam matrem ecclesiam catholicam atque apostolicam reuocare dignetur.⁷

Oremus. Flectamus.

Omnipotens sempiterne deus, qui saluas omnes, et neminem uis perire, respice ad animas diabolica fraude deceptas, ut, omni heretica prauitate deposita, errantium corda respiscant, et ad ueritatis tuae redeant unitatem. Per dominum nostrum.⁸

OREMUS et pro perfidis iudeis, ut deus et dominus noster auferat uelamen de cordibus eorum, ut et ipsi agnoscant ihesum christum dominum nostrum.⁹

¹ So Bod. O. Y, Romanum V.

Oremus. Hic non flectuntur genua.

Omnipotens sempiterne deus, qui etiam iudicam perfidiam a tua misericordia non repellis, exaudi preces nostras quas pro illius populi obsecratione deferimus, ut agnita ueritatis tue luce, quæ christus est, a suis tenebris eruantur. Per eundem.¹

OREMUS et pro paganis, ut deus omnipotens auferat iniquitatem a cordibus eorum, et, relictis idolis suis, conuertantur ad deum uiuum et uerum, et unicum filium eius iesum christum, deum et dominum nostrum, cum quo uiuit et regnat cum spiritu sancto deus per omnia sæcula sæculorum.²

Oremus.

Omnipotens sempiterne deus, qui non mortem peccatorum, sed uitam semper inquiris, suscipe propitius orationem nostram, et libera eos ab idolorum cultura, et adgrega ecclesiæ tuæ sanctæ, ad laudem et gloriam nominis tui. Per dominum.¹

Istas orationes expletas, ingrediuntur diaconi in sacrario, et procedunt cum corpore domini sine uino consecrato, quod altera die remansit, et ponunt super altare et dicit sacerdos².

Oremus.

Preceptis salutaribus moniti, et diuina institutione formati audemus dicere, Pater noster, ut supra.

Et adorata cruce communicant omnes.

En sabbato sancto.

Benedictio cerei.

EXULTET IAM ANGELICA TURBA, exultent diuina mysteria, et pro tanti regis uictoria tuba intonet salutaris. Gaudet se tellus tantis inradiata fulgoribus, et æterni regis splendore inlustrata totius orbis se sentiat amissis caliginem. Letetur et mater ecclesiæ tanti luminis adornata fulgoribus, et magnis populorum uocibus hæc aula

¹ Z. ends here.

² Post hæc, adorata sancta cruce, et reposita in loco solito, nudant duo sacerdotes induti casulis, deferant super altare corpus domini quod seruatum est. Et mixtis in calice uino et aqua turificet sacerdos altare. Deinde dicit,

Oremus, preceptis salutaribus moniti.

Finisque oratione dominico, dicit sub silentio, Libera nos, quesumus, domine. Atque subiungat, Per omnia sæcula sæculorum. Et nichil plus dicens, mittat in calicem particulam dominici corporis, communicet se ipsum, deinde alius. Y.

resultet. Quapropter, adstantibus uobis, fratres charissimi, ad tam miram sancti huius luminis claritatem, una mecum, quæso, dei omnipotentis misericordiam inuocate. Ut qui me non meis meritis intra leuitarum numerum dignatus est adgregare, luminis sui gratia infundente, caræ huius laudem implere precipiat, Ihesus christus dominus noster, qui uiuit et regnat cum deo patre, in unitate spiritus sancti deus per omnia sæcula sæculorum. Amen.¹

Dominus¹ uobiscum. R. Et cum spiritu tuo¹. Sursum corda. R. Habemus ad dominum.

Gratias¹ agamus domino deo nostro. R. Dignum et iustum est¹.

Vere quia dignum et iustum est, inuisibilem deum omnipotentem, patrem, filiumque eius unigenitum, dominum nostrum iesum christum, cum sancto spiritu, toto cordis ac mentis affectu et uocis ministerio personare. Qui pro nobis æterno patri adæ debitum soluit, et ueteris piaculi cautionem pio cruore detersit. Hæc sunt enim festa paschalia, in quibus uerus ille agnus occiditur, eiusque sanguine postes consecrantur. Hæc nox est in qua primum patres nostros, filios israel eductos de ægypto, quos² postea² mare rubrum sicco uestigio transire fecisti. Hæc igitur nox est quæ peccatorum tenebras columnę inluminatione purgauit. Hæc nox est hodie per uniuersum mundum in christum credentes a uitiiis sæculi segregatos et caligine peccatorum, reddit gratiæ, sociat sanctitati. Hæc nox est in qua destructis uinculis mortis, christus ab inferis uictor ascendit. Nihil enim nobis nasci profuit nisi redimi profuisset. O mira circa nos tuæ pietatis dignatio! O inastimabilis dilectio caritatis, ut seruum redimeres filium tradidisti! O certe necessarium adæ peccatum et nostrum, quod christi morte deletum est! O felix culpa quæ talem ac tantum meruit habere redemptorem! O beata nox, quæ sola meruit scire tempus et horam in qua christus ab inferis resurrexit! Hæc nox est de qua scriptum est, et nox ut dies inluminabitur, et nox inluminatio mea in deliciis meis. Huius igitur sanctificatione noctis fugat scelera, culpas lauat, et reddit innocentiam lapsis et mæstis lætitiæ, Fugat odia, concordiam parat, et curuat imperia. In huius igitur noctis gratia suscipe, pater, incensi huius sacrificium ues-

¹ In red letters.

² So O; om. V.

pertinum. Quod tibi in hac cerei oblatione sollempni per ministrorum manus de operibus apum sacrosanta reddit ecclesia. Sed iam columnę huius preconiā nouimus, quam in honorem dei rutilans ignis + accendit. Qui¹ licet diuisus in partes mutuati luminis detrimenta non nouit. Aliter liquantibus cereis, quas in substantiam pretiosę huius lampadis apes² mater eduxit. Apes³ ceteris q(uę) subiecta sunt homini animantibus antecellit. Quum sit minima corporis paruitate, ingentes animos angusto uersat in pectore, uiribus imbecillis, sed fortis ingenio⁴. O uere beata et mirabilis apes! O uere beata et mirabilis apes², cuius nec sexum masculi uiolant, fetus non quassant, nec filii destruunt castitatem! Sicut sancta concepit uirgo maria, uirgo peperit, et uirgo permansit⁵. O uere beata nox, quę expoliuit ægyptos, ditauit hebreos, nox in quę terrenis cęlestia iunguntur! Oramus te, domine, ut cęreus iste in honorem nominis tui conse+cratus ad noctis huius caliginem destruendam indeficiens perseueret¹, in odorem suauitatis acceptus, supernis luminaribus myscatur. Flammas eius lucifer matutinus inueniat, Ille, inquam, lucifer qui nescit occasum, ille, qui regressus ab inferis humano generi serenus illuxit.⁷

Hic quasi collecta.

Preecamur ergo te, domine, ut nos famulos tuos omnem clerum, et deuotissimum populum, una cum papa nostro, et⁸ archiepiscopo nostro atque rege nostro⁹, quietę temporum concessa, in his paschalibus festis conseruare digneris. Per dominum nostrum.⁷

¹ The original writing has been erased, and this fuller passage substituted in a closer but nearly contemporaneous handwriting.

² So O, apis V.

³ This account of the bee, still longer in V, has been omitted in modern miscals.

⁴ Hęc, explorata temporum uice, cum casitum pruino hiberna posueris, et glaciari senio uerni temporis moderata defereris, statim prodeundi ad laborem cura recedit. Dispensque per agros, libratu paululum penia, crubis suspens insident, pastu more, legere fusclos, honoratis uictualibus suis ad castra remeant; ibique alie, inestimabili arte, cellulas tenaci glutino instrunt: alie liquentia mella stipant; alie uertunt flores in ceram; alie ore natos fingunt; alie collectum e foliis nectar includunt. Apis corporis minima quantitate, ingenio mirabilis naturalis. O uere beata, etc., ut *supra* Z.

⁵ The original text has been erased in order to introduce this reference to the archbishop and king.

Oratio post benedictionem cerei dicenda, antequam legatur prima lectio genesis: In principio.

Deus, qui diuitias misericordię tuę in hac precipuę nocte largiris, propitiare uniuerso ordini sacerdotalis officii, et omnes gradus famulatus nostri, perfecta delictorum remissione sanctifica, ut mynistratos regeneratrici gratię tuę nulli esse obnoxios patiaris offense. Per dominum.⁷

Lectio i.¹ In principio. Sequitur oratio. Oremus.

Deus, qui mirabiliter creasti hominem, et mirabilis redemisti, da nobis, quesumus, contra oblectamina peccati mentis ratione persistere, ut mereamur ad gaudia æterna peruenire. Per.⁷

Lectio ii.² Noe uero. Oremus.

Deus, incommutabilis uirtus, lumen æternum, respice propitius ad totius ecclesię tuę mirabile sacramentum, et opus salutis humanę perpetuę dispositionis effectum tranquillius operare; lotusque mundus experiat et uideat, delecta erigi, inueterata nouari, et per ipsum redire omnia in integrum, a quo sumpsere principium. Per.⁷

Lectio iii.³ Temptauit deus. Oremus.

Deus, fidelium pater summe, qui in toto orbe terrarum promissionis tuę filios diffusā adoptione multiplicas et per paschale sacramentum abraham puerum tuum uniuersarum, sicut iurasti, gentium efficis patrem; da populis tuis digne ad gratiam tuę uocationis intrare. Per.⁷

Lectio iiii.⁴ Factum est. Cum cantico, Cantemus domino.

Deus, cuius antiqua miracula etiam nostris seculis coruscant sentimus, dum quod uni populo a persecutione ægyptia liberando dextere tuę

¹ LEC. I. In principio.

II. COLL. Deus qui mirabi-

² LEC. II. Factum est in uigilia matutina.

TRAC. Cantemus.

TRAC. Vinea.

³ LEC. III. Apprehendit.

TRAC. Vinea.

COLL. Deus, qui nos ad

celebrandum.

⁴ TRAC. Sicut ceterus.

COLL. Omnipotens s. d.

liter creasti hominem

COLL. Deus, cuius antiqua miracula.

LEC. III. Hęc est here-

ditas.

TRAC. Attende, cęlum.

COLL. Deus, qui ecclesiam.

ALIA. Concede, quesumus.

potentia contulisti, id in salutem gentium per aquam regenerationis operaris; præsta, ut et in abrahæ filios, et in israheliticam dignitatem totius mundi transeat plenitudo. Per.⁷

Lectio v. Hac est hereditas. Oremus.

Omnipotens sempiterne deus, multiplica in honorem nominis tui, quod patrum fidei spondidisti, et promissionis filios sacra adoptione dilata, ut quod priores sancti non dubitauerunt futurum, ecclesia tua magna iam ex parte cognoscat impletum. Per.⁷

Lectio vi. Audi, israhel. Oremus.

Deus, qui ecclesiam tuam semper gentium uocatione multiplicas, concede propitius ut quos aqua baptismatis abluis, continua protectione tuearis. Per.⁷

Lectio vii. Facta est super me. Oremus.

Deus, qui nos ad celebrandum paschale sacramentum utriusque testamenti paginis imbuisti, da nobis intelligere misericordiam tuam, ut ex perceptione præsentium munerum firma sit expectatio futurorum. Per dominum nostrum.⁷

Lectio viii. Adprehendent vii mulieres. Cum cantico, Uinea facta¹.

Deus, qui omnibus ecclesiæ tuę filiis sanctorum prophetarum uoce manifestasti in omni loco dominationis tuę, satorem te bonorum seminum, et electorum palmitum esse cultorem; tribue, quesumus, populis tuis, qui et uinearum apud te nomine censentur, et segetum, ut spinarum et tribulorum squalore rescato, digni efficiantur fruge fecunda. Per.⁷

Lectio viiii. Dixit dominus ad moysen².

Omnipotens sempiterne deus, qui in omnium operum tuorum dispensatione es mirabilis; intelligant redempti tui non fuisse excellentius, quod initio factus est mundus, quam quod in fine seculorum pascha nostrum immolatus est christus. Qui tecum.⁷

Lectio x. Factus est sermo domini ad ionam.

Deus, qui diuersitatem omnium gentium in confessione tui nominis adunasti; da nobis et

¹ So O; Domini V.

² So O; Dixit quoque domineus V.

uelle et posse quod precipis, ut populo ad æternitatem uocato, una sit fides mentium et pietas actionum. Per.⁷

Lectio xi. Scripsit moyses. Cum cantico, Adtende celum.

Deus, celsitudo humilium, et fortitudo rectorum, qui per sanctum moysen puerum tuum ita erudire populos tuos sacri carminis tui decantatione uoluisti, ut illa legis iteratio fieret etiam nostra directio; excita in omnem iustificatarum gentium plenitudinem potentiam tuam, et da lætitiā, mitigando terrorem, ut omnium peccatis tua remissione deletis, quod denuntiātum est in ultionem transeat in salutem. Per.⁷

Lectio xii.¹ Nabuchodonosor².

Omnipotens sempiterne deus, spes unica mundi, qui prophetarum tuorum præconio præsentium temporum declarasti mysteria; auge populi tui uota placatus; quia in nullo fidelium, nisi ex tua inspiratione, proueniunt quarumlibet incrementa uirtutum. Per.⁷

Canticum, Sicut ceruus desiderat.

Omnipotens sempiterne deus, respice propitius ad deuotionem populi renascentis, qui sicut ceruus aquarum expetit fontem, et concede propitius ut fidei ipsius sitis, baptismatis mysterio, animam corpusque sanctificet. Per.

Inde uero descendes cum letania ad fontes.

Oratio in sabbato sancto. Ad missam³.

DEUS, QUI HANC SACRATISSIMAM noctem gloria dominica: resurrectionis inlustras, conserua in noua familiæ tuæ progeniæ adoptionis spiritum,

¹ Benedictus es.
Benedicite, omnia opera,
domino.
Benedicite, celi, domino.

Benedicite, angeli domini,
domino.
Ymnus dicite, ut supra.

² The first, fourth, and eighth of these Lectures and Coll. are given in Z, followed by Lect. Hac est hereditas. Coll. Deus, qui ecclesiam tuam semper gentium uocatione multiplicas, concede propitius ut quos aqua baptismatis abluis, continua protectione tuearis, followed by an ordo ad catechumenum faciendum, published by the Surtees Soc. vol. lxiii, p. 131⁴.

³ (I.E.C. Si conuersus fueris.
R.V. Vespere).
A. Letania maior.
Gloria in excelsis.
Al. Confitemini.

TR. Laudate deum.
V. Quoniam confirmata.
In hac nocte nam cantatur offerenda nec
"agnus dei".

quem dedisti, ut corpore et mente renouati puram tibi exhibeant seruitutem. Per.⁷

Super oblata.

Suscipe, domine, quesumus, preces populi tui cum oblationibus hostiarum, ut paschalibus initiatæ mysteriis, ad æternitatis nobis medelam, te operante, proficiant. Per dominum.⁷

Præfatio.

U. D.¹ æquum et salutare. Te quidem omni tempore, sed in hac potissimum nocte gloriosius predicare (cum) pascha nostrum immolatus est christus. Ipse enim uerus est agnus, qui abstulit peccata mundi, qui mortem nostram moriendo destruxit, et uitam resurgendo reparauit. Et ideo cum angelis.²

Infra actionem.

Communicantes, et noctem sacratissimam celebrantes resurrectionis domini nostri ihesu christi secundum carnem. Sed et memoriam uenerantes inprimis gloriose semper uirginis mariæ, genitricis eiusdem dei et domini nostri ihesu christi. Sed et beatorum apostolorum.⁷

Alia.

Hanc igitur oblationem seruitutis nostræ, sed et cunctę familiæ tuæ, quam tibi offerimus pro his quoque, quos regenerare dignatus es ex aqua et spiritu sancto, tribuens eis remissionem omnium peccatorum, Quesumus, domine, ut placatus.⁷

Benedictio.

Deus, qui de ecclesiæ suæ intemerato utero novos populos producons, eam, uirginitate manente, noua semper prole fecundat; fidei, spei, et caritatis uos munere repleat, et suæ in uos benedictionis dona infundat. Amen.

Et qui hanc sacratissimam noctem redemptoris nostri resurrectione uoluit illustrare, mentes uestras, peccatorum tenebris mundatas, uirtutum copiis faciat conuolare. Amen.

Quo eorum, qui modo renati sunt, innocentiam imitari certetis, et uascula mentium uestrarum exemplo presentium luminum illustretis, ut cum bonorum operum lampadibus, ad huius sponsi thalamum, cuius resurrectionem celebratis, cum prudentibus uirginibus intrare possitis. Amen.

Quod ipse prestare.³

¹ + et iustum V.

² V. Z.

³ O. p. 369.

Ad complendum.

Spiritum nobis, domine, tuæ caritatis infunde, ut quos sacramentis paschalibus satiasti, tua facias pietate concordare. Per.⁷

In dominica sancta.¹

Oratio ad missam.

DEVS, QVI HODIERNA DIE PER VNI-
GENITUM TUUM ÆTERNITATIS nobis adi-
tum deuicta morte reserasti, uota nostra, quæ
præueniendo aspiras, etiam adiuuando prosequere. Per eundem.⁷

Secreta.

Suscipe, domine, quesumus, preces populi tui cum oblationibus hostiarum, ut paschalibus initiata mysteriis ad æternitatis nobis medelam, te operante, proficiant. Per.⁷

Præfatio.

U. D. æquum et salutare. Te quidem omni tempore, sed in hac potissimum die gloriosius predicare, quo (uel cum) pascha nostrum immolatus est christus. Ipse enim uerus est agnus, qui abstulit peccata mundi, Qui mortem nostram moriendo destruxit, et uitam resurgendo reparauit. Et ideo.²

In fractione.

Communicantes, et diem sacratissimam celebrantes resurrectionis domini dei nostri ihesu christi secundum carnem. Sed et memoriam uenerantes inprimis gloriose semper uirginis mariæ genitricis eiusdem dei et domini nostri ihesu christi, Sed et beatorum apostolorum.⁷

Alia.

Hanc igitur oblationem seruitutis nostræ, sed et cunctę familiæ tuæ, quam tibi offerimus pro his quoque quos regenerare dignatus es ex aqua et spiritu sancto, tribuens eis remissionem om-

¹ (EP. Exurgate.
EV. Maria magdalene).
A. Resurrexi.
PS. Domine, probasti.
R. Hæc dies.
V. Confitemini.

AL. Pascha nostrum.
V. Epulemur.
OF. Tremuit terra.
V. Notus in iudea.
V. Et factus est.
COM. Pascha nostrum.

² O. Z. end here.

+ cum angelis, uigile fine dicentes V.

nium peccatorum, Quesumus, domine, ut placatus.⁷

Benedictio.

Benedicat uos omnipotens deus, hodierna interveniente paschali sollemnitate, et ab omni miseratus dignetur defendere prauitate. Amen.

Et qui ad æternam uitam in unigeniti sui resurrectione uos reparat, in ipsius aduentu immortalitatis uos gaudiis uestiat. Amen.

Et qui expletis ieiuniorum siue passionis dominicę diebus, paschalis festi gaudia celebratis, ad ea festa, quę non sunt annua, sed continua, ipso opulante, exultantibus animis ueniat. Amen.

Quod ipse præstare dignetur¹.

Ad complendum.

Spiritum nobis, domine, tuę caritatis infunde, ut quos sacramentis paschalibus satiasti tua facias pietate concordēs. Per dominum².

Ad uesperum. Ad sanctum iohannem.

Concede, quesumus, omnipotens deus, ut qui resurrectionis dominicę sollemnia colimus, innovatione tui spiritus a morte animę resurgamus. Per.³

Ad fontes.

Præsta, quesumus, omnipotens deus, ut qui resurrectionis dominicę sollemnia colimus, creptionis nostrę suscipere lætitiā mereamur. Per.⁴

Ad sanctum andream.

Præsta, quesumus, omnipotens deus, ut qui gratiam dominicę resurrectionis agnouimus, ipsi per amorem spiritus a morte animę resurgamus. Per dominum.⁵

¹ O. p. 269.

² + *Benedictio carnis.* Deus uniuersę carnis, deus qui noe et filiis suis de mundis et inmundis animalibus precepta dedisti, quique sicut uolera herbarum humani (o) generi quadrupedia munda edere præcipisti; qui agnum in ægypto moysi et populo tuo in uigilia paschæ comedere præcipisti, in figura domini nostri ihesu christi, cuius sanguinem omnia primogenita tibi de mundo redemiasti, et in nocte illa omne primogenitum in ægyptum percussisti, seruans populum tuum agni sanguine prenotatum; dignare, domine omnipotens, benedicere et sanctificare has carnes, ut quicumque ex populo tuis fidelibus conseruierint, omni benedictione celesti et gratia saturati replentur in nobis. Per quem hæc omnia, domine. Z.

Feria ii. in albas¹.

Ad sanctum petrum.

Deus, qui sollemnitate paschali mundo remedia contulisti, populum tuum, quesumus, cælesti dono proseguere, ut et perfectam libertatem consequi mereatur, et ad uitam proficiat sempiternam. Per.²

Secreta.

Suscipe, quesumus, domine, preces populi tui, cum oblationibus hostiarum, ut paschalibus initiata mysteriis, ad æternitatis nobis medelam, te operante, proficiant. Per dominum.³

Præfatio.

U. D. æquum et salutare. Te quidem omni tempore. Communicantes, et diem sacratissimum celebrantes, ut *supra*. Hanc igitur oblationem seruitutis nostrę, ut *supra*, per totam ebdomadam.

Item alia.

U. D. æterne deus. Et te suppliciter exorare, ut fidelibus tuis dignanter impendas, quo et paschalia capiant sacramenta, et desideranter expectent uentura, Ut in mysteriis quibus renati sunt, permanentes ad nouam uitam, his operantibus, perducantur. Per christum⁴.

Ad complendum.

Impleatur in nobis, quesumus, domine, sacramenti paschalis sancta libatio, nosque de terrenis affectibus ad cæleste transferat institutum. Per.⁵

Ad uesperum.

Concede, quesumus, omnipotens deus, ut qui peccatorum nostrorum pondere premimur, a cunctis malis imminuentibus per hæc paschalia festa liberemur. Per.⁶

Ad fontes.

Concede, quesumus, omnipotens deus, ut festa

¹ A. Introduxit uos dominus.

rs. Confitemini domino.

k. Hec dies quam fecit.

v. Dicat nunc israel.

or. Angelus domini descendit.

com. Surrexit dominus et. (ff. Stans petrus.

rv. Exerant duo ex discipulis.

ss. Celica resonant).

² O. p. 313. Z. A later hand adds on the margin: Sec. Paschales hostias recententes, quesumus, domine, ut quod frequentamus actu comprehendamus effectu. Per. S. p. 367; E. p. 93.

³ Gel. p. 576; E. p. 93.

paschalia, quæ uenerando colimus, etiam uiuendo teneamus. Per.⁷

Ad sanctum andream.

Deus, qui populum tuum de hostis callidi seruitute liberasti, preces eius misericorditer respice, et aduersantes eis tua uirtute prosterne. Per.⁷

Feria iiii.¹

Ad sanctum paulum.

Deus, qui ecclesiam tuam nouo semper fœtu multiplicas, Concede famulis tuis, ut sacramentum uiuendo teneant quod fide perceperunt. Per dominum.⁷

Secreta.

Suscipe, quesumus, domine, fidelium preces cum oblationibus hostiarum, ut per hæc pia deuotionis officia ad cœlestem gloriam transeamus. Per.⁷

Præfatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Qui oblatione sui corporis, remotis sacrificiorum carnalium obseruationibus, se ipsum tibi sacram hostiam, agnumque immaculatum summus sacerdos pro salute nostra immolauit. Per quem.².

Ad complendum.

Concede, quesumus, omnipotens deus, ut paschalis perceptio sacramenti continuo in nostris mentibus perseueret. Per.⁷

Ad uesperos.

Concede, quesumus, omnipotens deus, ut qui paschalis festiuitatis sollempnia colimus, in tua semper sanctificatione uiuamus. Per.⁷

Ad fontes.

Præsta.³, quesumus, omnipotens deus, ut per hæc paschalia festa quæ colimus, deuoti in tua semper laude uiuamus. Per.⁷

¹ A. Aqua sapientie.
ps. Confitemini.
R. Hæc dies.
V. Dicant qui redempti.
AL. Angelus domini.
OF. Intonuit de celo.
² O. p. 313. Z.

COM. Si conuerseritis.
(EP. Surgens paulus.
AL. Surrexit dominus uere.
EV. Stetit ihesus.
Mater sequentiarum).
See Intro. § 37.
³ Bod. omits this Coll.

Ad sanctum andream.

Deus, qui conspicias familiam tuam omni humana uirtute destitui, paschali interueniente festiuitate, tui eam brachii protectione custodi. Per.⁷

Feria iiii.¹

Ad sanctum laurentium foris murum.

DEUS, QUI NOS RESURRECTIONIS DOMINICÆ annua sollempnitate lætificas, concede propitius ut per temporalia festa, quæ agimus, peruenire ad gaudia æterna mereamur. Per.⁷

Super oblata.

Sacrificia, domine, paschalibus gaudiis immolamus, quibus ecclesia mirabiliter et pascitur et nutritur. Per.⁷

Præfatio.

U. D. æternæ deus. Et pietatem tuam indefessis precibus implorare, ut qui paschalis festiuitatis sollempnia colimus in tua semper sanctificatione uiuamus, Quo per temporalis festi obseruationem peruenire mereamur ad æternorum gaudiorum continuationem. Per christum.².

Ad complendum.

Ab omni nos, quesumus, domine, uetustate purgatos sacramenti tui ueneranda perceptio in nouam transferat creaturam. Per dominum.⁷

Ad uesperos.

Præsta, quesumus, omnipotens deus, ut huius paschalis festiuitatis mirabile sacramentum, et temporalem nobis tranquillitatem tribuat, et uitam conferat sempiternam. Per.⁷

Ad fontes.

Deus, qui nos per paschalia festa lætificas, concede propitius ut ea, quæ deuote agimus, te adiuuante, fideliter teneamus. Per.⁷

Ad sanctum andream.

Tribue, quesumus, omnipotens deus, ut illuc tendat christiane deuotionis affectus, quo tecum sit nostra substantia. Per.⁷

¹ A. Venite, benedicite.
ps. Confitemini.
R. Hæc dies quam.
V. Dextera domini.
AL. In die resurrectionis.
² O. p. 314. Z.

OF. Fortis call aperit.
COM. Christus reurgens.
(EP. Aperiens petrus.
EV. Manifestauit se.
seq. Claris uocibus).

Feria 6.¹

Ad apostolos.

Deus, qui diuersitatem gentium in confessionem tui nominis adunasti, da, ut renatis fonte baptismatis una sit fides mentium, et pietas actionum. Per.⁷

Super oblata.

Suscipe, quesumus, domine, munera populorum tuorum propitius, ut confessione tui nominis et baptismo renouati sempiternam beatitudinem consequantur. Per.⁷

Praefatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Qui nos per paschale mysterium edocuit uetustatem uitae relinquere, et in nouitate spiritus ambulare, A quo perpetuae mortis superatur acerbitas, et aeternae uitae fidelibus tribuitur integritas. Per quem.²

Ad complendum.

Exaudi, domine, preces nostras, ut redemptionis nostrae sacrosancta commercia, et uitae nobis conferant praesentis auxilium, et gaudia sempiterna concilient. Per dominum.⁷

Ad uesperos.

Deus, qui nobis ad celebrandum paschale sacramentum liberiores animos praestitisti, doce nos et metuere quod irascaris, et amare quod precipias. Per.⁷

Ad fontes.

Da, quesumus, omnipotens deus, ut ecclesiae tuae suorum firmitate membrorum et noua semper fecunditate laetetur. Per.⁷

Ad sanctum andream.

Multiplica, quesumus, domine, fidem populi tui, ut cuius per te sumpsit initium, per te consequatur augmentum. Per dominum.⁷

¹ (R.P. Angelus domini.
AL. Surrexit altissimus.
EV. Maria stabat).
A. Uictricem manem.
PS. Confitemini domino.
R. Hæc dies.

² O. p. 314. Z.

V. Lapidem quem.
AL. Redemptionem.
OF. In die sollempni.
COM. Populus adquisitionis.
(Iustus ut palma).

Feria 6.¹

Ad sanctam mariam ad martyres.

Omnipotens sempiterna deus, qui paschale sacramentum in reconciliationis humanæ fœdere contulisti; da mentibus nostris ut quod professione celebramus imitemur affectu. Per.⁷

Secreta.

Hostias, quesumus, domine, placatus assume, quas et pro renatorum expiatione peccati deferimus, et pro acceleratione cælestis auxilii. Per.⁷

Praefatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Qui secundum promissionis tue incommutabilem ueritatem, cælestis pontifex factus in æternum, Solus omnium sacerdotum peccati remissione non eguit, sed potius peccatum mundi idem uerus agnus abstersit. Per quem.²

Ad complendum.

Respice, quesumus, domine, populum tuum, et quem æternis dignatus es renouare mysteriis, a temporalibus peccati dignanter absolue. Per.⁷

Ad uesperos.²

Deus, per quem nobis et redemptio uenit et præstatur adoptio, respice in opera misericordie tuæ, ut in christo renatis æterna tribuatur hereditas, et uera libertas. Per eundem.⁷

Ad fontes.

Adesto, quesumus, domine, familie tuæ, et dignanter impende, ut quibus fidei gratiam contulisti, et coronam largiaris æternam. Per.⁷

Sabbato.¹

Ad sanctum iohannem statio.

Concede, quesumus, omnipotens deus, ut qui

¹ A. Eduxit eos dominus.
PS. Adtendite.
R. Hæc dies.
V. Benedictus.
AL. Surrexit altissimus.
OF. Erit uobis.

² O. p. 314. Z.

³ A. Eduxit dominus populum.
PS. Confitemini domino.
AL. Hæc dies quam.
ITEM AL. Laudate, pueri.

COM. Data est mihi.
(R.P. Christus semel.
AL. Crucifixus.
EV. Vnde discipuli.
SEQ. Lira).

⁴ ad hierusalem V.
OF. Benedictus qui uenit.
COM. Omnes qui in christo.
(R.P. Deponentes.
EV. Vaa sabbati.
SEQ. Omnes sancti).

feſta paſchalia uenerando egimus, per hæc contingere ad gaudia æterna mereamur. Per.⁷

Secreta.

Concede, quesumus, domine, ſemper nos per hæc myſteria paſchalia gratulari, ut continua noſtræ reparationis operatio perpetuè nobis fiat cauſa lætitiæ. Per.⁷

Præfatio.

U. D. per chriſtum dominum noſtrum. Per quem ſupplices expoſcimus, ut cuius muneris pignus accepimus, manifeſta dona comprehendere ualeamus, Et quæ nobis fideliter ſperanda contulit paſchale ſacramentum, per reſurrectionis eiſus adtingere mereamur ineffabile miſterium. Per quem¹.

Ad complendum.

Redemptionis noſtræ munere uegetati, quesumus, domine, ut hoc perpetuæ ſalutis auxilium fides ſemper uera proficiat. Per.⁷

Ad ueſperos².

Deus, totius conditor creaturæ, famulos tuos quos fonte renouati baptiſmatiſ, quosque gratiæ tuę plenitudine ſolidasti, in adoptionis ſorte facias dignanter adſcribi. Per.⁷

Ad fontes.

Deus, qui multiplicas eccleſiam tuam in ſobole renaſcentium, fac eam gaudere propitiuſ de ſuorum profectibus filiorum. Per.⁷

Dominica die octabæ paſchæ¹.

PRÆSTA, QUESUMUS, OMNIPOTENS DEUS, ut qui paſchalia feſta peregrimus, hæc, te largiente, moribus et uita teneamus. Per dominum noſtrum.⁷

Super oblata.

Suſcipe munera, quesumus, domine, exultantis eccleſiæ, et cui cauſam tanti gaudiĩ præſtitisti, perpetuum fructum concede lætitiæ. Per.⁷

¹ O. p. 314. Z.

² + ad S. Mariam O. V.; em. Z.

³ So E.; Die dom. poſt albas Bod. O. V.

A. Quasi modo geniti.

accedit.

PS. Exultate deo.

COM. Mitte manum.

AL. Hæc dies.

(RP. Omne datum.

ITEM. Paſcha noſtrum.

EV. Cum eſſet ſero).

OP. Angelus domini de.

Præfatio.

U. D. æterne deus. Et te ſuppliciter obſecrare, ne nos ad illum ſinas redire actum, cui iure dominatur inimicus, Sed in hac potius facias abſolutione perſiſtere, per quam diabolus exſtitit, filio tuo uincente, captiuſ. Et ideo¹.

Benedictio.

Deus, cuius unigenitus hodierna die diſcipulis ſuis, ianuſ clauſiſ, dignatus eſt apparere, ſuæ uoſ benedictioniſ locupletare, et cæleſtiſ uoſ regni ianuſ dignetur aperire. Amen.

Et qui ab eorum pectoribus, ad tactuſ ſui corporiſ, uulnuſ amputauit dubietatiſ, concedat ut per fidem qua eum reſurrexiſſe creditiſ, omnium delictorum maculiſ careatiſ. Amen.

Et qui cum thoma deum et dominum deditiſ, et cernuiſ uocibuſ inuocatiſ; ab eo et in hoc ſeculo a malis omnibuſ tueri, et in futuro ſanctorum coetibuſ adſcendiſ ualeatiſ. Amen.

Quod ipſe præſtare dignetur².

Ad complendum.

Quesumus, domine deus noſter, ut ſacroſancta myſteria, quæ pro reparationiſ noſtræ munimine contuliſti, et præſentiſ nobiſ remediũ eſſe faciaſ et futurum. Per.⁷

Ad ueſperos.

Largire, quesumus, domine fidelibuſ tuiſ indulgentiam placatuſ et pacem, ut pariter ab omnibuſ mudentur offendiſ, et ſecura tibi mente deſeruiant. Per dominum.⁷

Ad fontes.

Deus, qui noſ exultantiſ animiſ paſcha tuum celebrare tribuiſti, fac noſ, quesumus, et temporalibuſ gaudere ſubſidiĩ et æternitatiſ effectibuſ gratulari³. Per.⁷

Incipiunt aliaſ oratiōes paſchaleſ.

Deus, qui omneſ in chriſto renatoſ genuſ regiuſ et ſacerdotale feciſti, da nobiſ et uelle et poſſe quæ precipiſ, ut populo ad æternitatem uocato, una ſit fideſ cordiuſ, et pietatſ actionuſ. Per eundem.⁷

Alia.

Deuſ, qui credenteſ in te fonte baptiſmatiſ

¹ O. p. 315. Z.

² O. p. 370.

³ Om. Z.

innouasti, hanc renatis in christo concede custodiam, ut nullo erroris incurso gratiam tuæ benedictionis amittant. Per eundem.⁷

Alia.

Deus, qui pro salute mundi sacrificium paschale fecisti, propitiare supplicationibus nostris, ut interpellans pro nobis pontifex summus, nos per id quod nostri est similis reconciliet, per id quod tibi est æqualis absoluat, ihesus christus filius tuus. Qui tecum.⁷

Alia.

Deus, qui ad æternam uitam in christi resurrectione nos reparas, erige nos ad consendendum(tem) in dextera tua nostræ salutis auctorem, ut qui propter nos iudicandus aduenit, pro nobis iudicaturus adueniat, ihesus christus filius tuus dominus noster. Qui tecum.⁷

Alia.

Deus, reparator innocentie et amator, dirige ad te tuorum corda seruorum, ut de infidelitatis tenebris liberati, numquam a tuæ ueritatis¹ luce discedant. Per dominum nostrum.⁷

Alia.

Deus, qui credentes in te populos gratiæ tuæ largitate multiplicas, respice propitius ad electionem tuam, ut qui sacramento baptismatis sunt renati, regni cælestis mereantur introitum. Per.⁷

Alia.

Deus, qui ad æternam uitam in christi resurrectione nos reparas, imple pietatis tuæ ineffabile sacramentum, ut cum in maiestate sua saluator noster aduenerit, quos fecisti baptismo regenerari, facias beata immortalitate uestiri. Per eundem.⁷

Alia.

Deus, humani generis conditor et redemptor, da, quesumus, ut reparationis nostræ collata subsidia, te iugiter inspirante, sectemur. Per.⁷

Alia.

Deus, qui nos fecisti hodierna die paschalia festa celebrare, fac nos, quesumus, in cælesti regno gaudere. Per dominum nostrum.⁷

¹ So E; virtutis Bod. V. O.

Alia.

Depelle¹, domine, conscriptum peccati lege cyrographum, quod in nobis paschali mysterio per resurrectionem tui filii euacuasti. Qui tecum.⁷

Alia.

Omnipotens sempiterne deus, qui humanam naturam supra prime originis reparas dignitatem, respice pietatis tuæ ineffabile sacramentum, et quos regenerationis mysterio innouare dignatus es, in his dona tua perpetua gratiæ protectione conserua. Per dominum nostrum.⁷

Alia.

Omnipotens sempiterne deus, deduc nos ad societatem cælestium gaudiorum, ut spiritu sancto renatos regnum tuum facias introire; atque eo perueniat humilitas gregis, quo precessit celsitudo pastoris. Qui tecum.⁷

Alia.

Præsta nobis, omnipotens et misericors deus, ut in resurrectione domini nostri ihesu christi percipiamus ueraciter portionem. Per eundem.⁷

Alia.

Concede, quesumus, omnipotens deus, ut uerem cum suis rationibus hominem deponentes, illius conuersatione uiuamus, ad cuius nos substantiam paschalibus remediis transtulisti. Per eundem.⁷

Alia.

Gaudeat, domine, plebs fidelis, et cum propriæ recolit saluationis exordia, eius promoueat augmentis. Per dominum.⁷

Alia.

Fac, omnipotens deus, ut qui paschalibus remediis innouati, similitudinem terreni parentis euasimus, (ad) formam cælestis transferamus(r) auctoris. Qui tecum.⁷

Alia.

Familiam tuam, quesumus, domine, dextera tua perpetuo circumdet auxilio, ut, paschali interueniente sollemnitate, ab omni prauitate defensa, donis cælestibus prosequatur. Per.⁷

¹ So Bod. O; + quesumus V; Repelle Z.

Sequuntur benedictiones¹.

Benedicat uos omnipotens deus, qui uos gratuita miseratione creauit, et in resurrectione unigeniti sui spem uobis resurgendi concessit. Amen.

Resuscitet² uos de uitiorum sepulchris, qui cum resuscitauit a mortuis. Amen.

Ut cum eo sine fine feliciter uiuatis, quem resurrexisse a mortuis uaciter creditis. Amen.

Quod ipse præstare³.

Item alia.

Deus, qui per resurrectionem unigeniti sui uobis contulit et donum redemptionis, et decus adoptionis, suæ uobis conferat præmia benedictionis. Amen.

Et, quo redimente, percepistis donum perpetuæ libertatis, eo largiente, consortes efficiamini æternæ hereditatis. Amen.

Et cui consurrexistis in baptismo credendo, adiungi mereamini in cælesti regione bene uiuendo. Amen.

Quod ipse præstare dignetur³.

Missæ in pascha annotina⁴.

Deus, per cuius prouidentiam nec preteritorum momenta deficiunt, nec ulla superest expectatio futurorum, tribue permanentem peractæ, quam recolimus, sollempnitatis effectum; ut quod recordatione percurramus, semper in opere teneamus. Per⁵.

Secreta.

Clementiam tuam, domine, suppliciter exoramus ut paschalis muneris sacramentum, quod fide recolimus, et spe desideramus intenti, perpetua dilectione capiamus. Per dominum⁶.

Præfatio.

U. D. æternæ deus. Et redemptionis nostræ festa recolere, quibus humana substantia uinculis preuaricationis exuta, spem resurrectionis per renouatam originis dignitatem assumpsit. Et ideo cum angelis⁷.

¹ Only eight of the above Coll. are given in Z., and no Benedictiones.

² Resurget O.

³ O. p. 370.

⁴ Introd. § 47. (Resurrexit. per totum. Et si in x'ima euenierit. nos autem. per totum. EP. Non cesso gratias agens. EV. Erat homo ex phariseis).

⁵ Gel. p. 579.

⁶ Ib. p. 580.

⁷ O. p. 315.

Ad complendum.

Tua nos, quesumus, domine, quæ sumsimus sancta purificent, et operationis suæ remedio nos perficiant esse placatos. Per dominum¹.

Dominica I. post octauas paschæ².

Deus, qui in filii tui humilitate iacentem mundum erexisti, fidelibus tuis perpetuam lætitiā concede, ut quos perpetuæ mortis eripuisti casibus, gaudiis facias sempiternis perfrui. Per eundem³.

Secreta.

Benedictionem, domine, nobis conferat salutarem sacra semper oblatio, ut quod agit mysterio uirtute perficiat. Per dominum⁴.

Præfatio.

U. D. æternæ deus. Et immensam bonitatem pietatis tuæ humiliter exorare ut ignorantiam nostræ mortalitatis adtendens, ex tua inspiratione nos facias postulare quod rectum est, et tua clementia tribuas impetrare quod poscimus. Per christum⁵.

Ad complendum.

Præsta nobis, omnipotens deus, ut uiuificationis tuæ gratiam consequentes in tuo semper munere gloriemur. Per dominum⁶.

Ad populum.

Concede, misericors deus, ut et deuotus tibi populus semper existat, et de tua clementia quod ei prosit indesinenter optineat. Per dominum⁷.

Dominica II. post octauas paschæ⁸.

Deus, qui errantibus ut in uiam possint redire iustitiæ ueritatis tuæ lumen ostendis; da cunctis qui christiana professione censentur, et illa re-

¹ Gel. p. 580.

² A. Misericordia domini.

PS. Gaudete (exultate), iusti.

AL. Redemptionem.

AL. Surrexit dominus uere.

OF. Deus, deus meus, ad te.

COM. Ego sum pastor.

³ O. p. 315. Z.

⁴ A. Iubilare deo, omnis.

PS. Dicite deo quam.

AL. Lauda, anima.

AL. Angelus domini de-

scendit.

OF. Lauda, anima.

(EP. Christus passus est.

AL. Lauda, anima mea.

AL. Surrexit dominus, et

occurrit.

EV. Ego sum pastor).

⁵ Gel. p. 583; em. Z.

COM. Modicum et non.

(EP. Obsecro nos tamquam

aduena.

AL. Laudate dominum.

AL. Nomen cor nostrum.

EV. Modicum).

spuere quæ huic inimica sunt nomini, et ea quæ sunt apta sectari. Per.⁷

Secreta.

His nobis, domine, mysteriis conferatur, quo terrena desideria mitigantes, discamus amare cælestia. Per dominum nostrum.⁷

Præfatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Qui de uirgine nasci dignatus, per passionem et mortem a perpetua morte nos liberauit, et resurrectione sua nobis uitam contulit. Per quem¹.

Ad complendum.

Sacramenta quæ sumpsimus, quesumus, domine, et spiritalibus nos instruant alimentis, et corporalibus tueantur auxiliis. Per.⁷

Ad populum.

Tibi placitam, deus noster, populo tuo tribue uoluntatem, quia tunc illi prospera cuncta præstabis, cum tuis aptum feceris institutis. Per.².

Dominica iiii. post octauas pasche³.

Deus, qui fidelium mentes unius efficit uoluntatis; da populis tuis id amare quod precipis, id desiderare quod promittis, ut inter mundanas uarietates ibi nostra fixa sint corda, ubi uera sunt gaudia. Per.⁷

Secreta.

Deus, qui nos per huius sacrificii ueneranda commercia, unius summæ diuinitatis participes effecisti; præsta, quesumus, ut sicut tuam cognoscimus ueritatem, sic eam dignis moribus assequamur.⁷

Præfatio.

U. D. æterne deus. Et tui misericordiam muneris postulare, ut tempora quibus post resurrectionem suam dominus noster ihesus christus cum discipulis corporaliter habitauit, Sic, ipso

opitulante, pia deuotione tractemus, quatinus in his omnium uitiorum sordibus carcamus. Per quem¹.

Ad complendum.

Adesto, quesumus, domine deus noster, ut per hæc quæ fideliter sumpsimus et purgemur a uitiiis, et a periculis omnibus exuamur². Per dominum.⁷

Super populum.

Exaudi, domine, quesumus, preces nostras; ut quod tui uerbi sanctificatione promissum est, euangelico ubique compleatur effectu, et plenitudo adoptionis (obteneat) quod predixit testificatio ueritatis. Per dominum nostrum³.

Dominica iiii. post octauas pasche⁴.

Deus, a quo bona cuncta procedunt, largire supplicibus, ut cogitemus, te inspirante, quæ recta sunt, et, te gubernante, eadem faciamus.⁷

Super oblata.

Suscipe, domine, fidelium preces, cum oblationibus hostiarum, ut per hæc piæ deuotionis officia ad cælestem gloriam transeamus. Per.⁷

Præfatio.

U. D. æterne deus. Et maiestatem tuam indefessis precibus exorare, ut mentes nostras bonis operibus semper informes, Quia sic erimus præclari muneris prompta sinceritate cultores, si ad meliora iugiter transcentes paschale mysterium studemus habere perpetuum. Per christum⁵.

Ad complendum.

Tribue nobis, domine, cælestis mensæ uirtutis societatem, et desiderare quæ recta sunt, et desiderata percipere. Per dominum.⁷

Ad populum.

Deus, qui misericordiæ ianuam fidelibus patere

¹ O. p. 316. Z.

² Gel. p. 583; om. Z.

³ A. Cantate domino.

Ps. Saluabit sibi dextera.

AL. Dominus regit, exultet.

AL. In die resurrectionis.

OF. Iubilare deo, uniuersa.

COM. Dum uenerit.

(RP. Omne datum.

AL. Oportebit.

AL. Surrexit dominus noster.

EV. Vado ad eum).

⁴ V. p. 317. Z.

⁵ erratur V.

⁶ Gel. p. 585; om. Z.

⁷ A. Uocem iocunditatis.

Ps. Iubilare deo.

AL. Iubilare deo.

AL. Surrexit altissimes.

OF. Benedicite, gentes.

COM. Cantate domino,

⁸ O. p. 318. Z.

alleluia.

(RP. Extote facies uerbi.

AL. Quia posuit.

AL. Gaudis sunt.

EV. Amen, amen, dico uobis).

uoluisti, respice in nos, et miserere nostri; ut qui uoluntatis tue uiam, donante te, sequimur, a uite numquam semitis deuimur. Per¹.

Missa in lectania maiore.

Ad sanctum laurentium.

Mentem familie tue, quesumus, domine, intercedente beato laurentio martyre tuo, et munere conpunctionis aperi², et largitate pietatis exaudi. Per dominum nostrum.⁷

Ad sanctum ualentinum.

Deus, qui culpas delinquentium districtę feriendo percutis, fletus quoque lugentium non recuses, ut qui pondus tue animaduersione(is) cognouimus, etiam pietatis gratiam sentiamus. Per.⁷

Ad pontem molbi³.

Parce, domine, quesumus, parce populo tuo, et nullis iam patiaris aduersitatibus fatigari, quos precioso filii tui sanguine redemisti. Qui tecum.⁷

Ad crucem.

Deus, qui culpas nostras piis uerberibus percutis, ut a nostris iniquitatibus emundes, da nobis et de uerbere tuo proficere, et de tua citius consolatione gaudere. Per.⁷

In atrio.

Adesto, domine, supplicationibus nostris, et sperantes in tua misericordia, intercedente beato petro apostolo tuo, celestis protege benignus auxilio. Per.⁷

Item alia.

Praesta, quesumus, omnipotens deus, ut ad te toto corde clamantes, intercedente beata⁴ maria semper uirgine⁴, tue pietatis indulgentiam consequamur. Per.⁷

Ad missam⁵.

Praesta, quesumus, omnipotens deus, ut qui in afflictione nostra de tua pietate confidimus, contra aduersa omnia, tua semper protectione muniamur. Per dominum.⁷

¹ Gel. p. 585; om. Z. ² So Bod.; operi V. ³ Olbi Bod.

⁴ Beato Petro apostolo tuo Bod. V.

⁵ A. Exaudiuit.

ps. Diligam te.

AL. Confitemini.

OF. Confitebor domino.

COM. Petite et accipietis.

(ET. Confitemini.

EV. Quis uestrum).

Secreta.

Hæc munera, quesumus, domine, et uincula nostre prauitatis absoluant, et tue nobis misericordie dona concilient. Per dominum nostrum.⁷

Prefatio.

U. D. æterne deus. Et te auctorem et sanctificatorem ieiunii conlaudare, per quod nos liberas a nostrorum debitis peccatorum. Ergo suscipe ieiunantium preces, atque ut nos a malis omnibus propitiatus eripias, iniquitates nostras, quibus merito affligimur, placatus absolue. Per christum¹.

Benedictio.

Omnipotens deus deuotionem uestram dignanter intendat, et suæ uobis benedictionis dona concedat. Amen.

Indulgeat uobis mala omnia, quæ gessistis, et tribuat ueniam quam ab eo deposcitis. Amen. Sicque ieiunii uestri, et precum uota suscipiat, ut a uobis aduersa omnia, quæ peccatorum retributione meremini, auertat, et donum in uobis spiritus paraclyti infundat. Amen.

Quod ipse².

Ad complendum.

Vota nostra, quesumus, domine, pio fauore prosequere, ut dum tua dona in tribulatione percipimus, de consolatione nostra in tuo amore crescamus. Per.⁷

Ad populum³.

Pretende nobis, domine, misericordiam tuam, ut quæ uotis expetimus, conuersatione tibi placita consequamur. Per.⁷

Feſtia iiii.

Ad missam.

Omnipotens et misericors deus, qui peccantium

¹ O. p. 317. Z.

A. Exaudiuit.

ps. Diligam te.

AL. Confitemini.

² O. p. 371.

OF. Confitebor domino.

COM. Petite et accipietis.

³ Alia Bod. O.

For this Mass Z. substitutes two others.

Item in alia die. Clamantium ad te q., dne., preces dignanter exaudi, ut sicut niniuitis in afflictione positos peperisti; ita et nobis in presenti afflictione succurras. Per.

Ser. Quesumus, dne., nostris placare munibus, quoniam tu eadem tribuis ut placaris. Per.

Pref. Et maiestatem tuam, etc., ut supra.

Ad com. Propitiare, dne., iniquitatibus nostris quibus affligi-

non uis animas perire sed culpas, contine quam meremur iram, et quam precamur super nos effunde clementiam; ut de merore in gaudium per tuam misericordiam transferamur. Per¹.

Secreta.

Sacrificia, domine, tibi cum ecclesie precibus immolanda, quesumus, corda nostra purificent, ut et indulgentie tue nobis dona concilient, et contra aduersa prospera sentire perficiant. Per².

Præfatio.

U. D. æterne deus. Et maiestatem tuam suppliciter exorare, ut non nostræ malitiæ, sed indulgentiæ tue preueniat semper affectus, Qui nos a noxiis uoluptatibus indesinenter expedit, et a mundanis cladibus dignanter eripiat. Per christum³.

Ad complendum.

Sit nobis, domine, quesumus, medicina mentis et corporis quod de sancti altaris tui benedictione percipimus, ut nullis aduersitatibus turbemur, qui tanti remedii participatione munimur. Per⁴.

Ad populum.

Omnipotens deus, misericordiam tuam nobis placatus impende, ut qui te contempnendo culpam incurrimus, confitendo ueniam consequamur. Per⁵.

mur, et exorabilis tuis esto supplicibus, ut concessa uenia quam precamur, perpetue misericordie tue munere glorierimur. Per.

Super populum. Exaudi, dñe, gemitum populi tui, nec plus apud te ualeat offensio delinquentium, quam misericordia tua indulta fletibus supplicantium. Per.

En alia bis.

Deus, refugium pauperum, spes humilium, salusque miserorum, supplicationes populi tui clementer exaudi; ut quos iustitia uerberum fecit afflictos, habundantia remediorum faciat consolatos. Per.

Sec. Sacrificiis, dñe, placatus obtemperans, opem tuam nostris temporibus clementer impende. Per.

Præfatio. Ut quia tui est operis si quod tibi placitum est, aut cogitemus, aut agamus. Tu nobis semper et intelligendi quam recta sint, et exequendi tribus facultatem. Per.

Ad com. Paritica, q. dñe, tuorum corda fidelium, ut a terrena cupiditate mundati, et presentis uitæ periculis exstantur, et perpetuis donis firmentur. Per.

Super populum. Miserere iam, q. dñe, intercedente beata et gloriosa semper uirgine dei genitrice maria, populo tuo; et continuis tribulationibus laborantem, ceteri propitiatione lætifica. Per.

¹ Gel. p. 708. ² Ib. ³ O. p. 317. Z. ⁴ Gel. p. 709.

Feria iiii. uigilia ascensionis domini¹.

Præsta, quesumus, omnipotens deus, ut nostræ mentis intentio, quo sollempnitate hodierna gloriosus auctor ingressus est, semper intendat, et quo fide pergit conuersatione perueniat². Per³.

Secreta.

Sacrificium, domine, pro filii tui supplices uenerabili, quam nunc preuenimus ascensione deferimus, præsta, quesumus, ut et nos per ipsum his commerciis sacrosanctis ad celestia consurgamus. Per eundem⁴.

Præfatio.

U. D. æterne deus. Et in hac precipue die, qua ihesus christus, filius tuus, dominus noster, diuini consummato fine mysterii, dispositionis (antiquæ) munus expleuit, ut scilicet et diabolus, celestis operis inimicum, per hominem, quem subiugarat, elideret, et humanam reduceret ad superna dona substantiam. Et ideo⁵.

Ad complendum.

Tribue, quesumus, domine, ut per hæc sacramenta⁶ quæ sumpsimus, illuc tendat nostræ deuotionis affectus, quo tecum est nostra substantia, ihesus christus dominus noster. Qui tecum⁷.

Ad uesperos.

Da, quesumus, omnipotens deus, illuc subsequi tuorum membra fidelium, quo capud nostrum principiumque precessit, ihesus christus dominus noster, qui tecum uiuit et regnat deus⁸.

¹ This Missa is preserved in S. and, with variations, in medieval French missals. R. provides the Missa of the preceding Sunday.

A. Omnes gentes.
rs. Subiecit.
Al. Omnes gentes.
OF. Uiri galilei.

COM. Non uos relinqum.
(L&C. Pater cum essem.
RF. Multitudinis.
EV. Subleuati).

² E. p. 108.

³ Tribue, q. o. d., ut munere festiuitatis hodiernæ, illuc filiorum tuorum dirigatur intentio, quo in tuo unigenito tecum est nostra substantia ihesus christus dñs. noster. Qui tecum uiuit, Z.

⁴ E. p. 108.

⁵ O. p. 319. Z. But this and the next Pref. change places in Z.

⁶ sacra E.

⁷ E. p. 108.

⁸ E. p. 109; om. Z.

En ascensa domini¹.

Ad sanctum petrum.

CONCEDE, QUESUMUS, OMNIPOTENS DEUS, UT QUI HODIERNA DIE UNIGENITUM TUUM redemptorem nostrum ad cælos ascendisse credimus ipsi quoque mente in cælestibus habitemus. Per eundem dominum.

Super oblata.

Suscipe, domine, munera quæ pro filii tui gloriosa ascensione deferimus, et concede propitius, ut a presentibus periculis liberemur, et ad uitam perueniamus æternam. Per eundem.

Prefatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Qui post resurrectionem suam omnibus discipulis suis manifestus apparuit, et ipsis cementibus est eleuatus in cælum, ut nos diuinitatis suæ tribueret esse particeps. Et ideo cum archangelis.

Infra actionem.

Communicantes, et diem sacratissimum celebrantes, quo dominus noster unigenitus filius tuus unitam sibi fragilitatis nostræ substantiam in gloriæ tuæ dextera collocauit. Sed et memoriam.

Benedictio.

Benedicat uos omnipotens deus, cuius unigenitus hodierna die cælorum alta penetrauit, et uobis ubi ille est ascendendi aditum patefecit. Amen.

Concedat uobis propitius, ut sicut post resurrectionem suam discipulis uisus est manifestus, ita in iudicium ueniens uideatur placatus. Amen.

Et qui eum consedere patri in sua maiestate creditis, uobiscum manere usque in finem sæculi secundum suam promissionem sentiat. Amen.

Quod ipse.

Ad complendum.

Præsta nobis, quesumus, omnipotens et mise-

¹ A. Viri galilei.

Ps. Omnes gentes.

AL. Ascendit deus.

AL. Dominus in sinai.

² V. Z. ³ In fractione V.

⁴ O. p. 371.

OF. Ascendit deus.

COM. Psallite domino.

(R. Primum quidam.

R. Recumbentibus).

⁵ So Bod.; patefaciat O.

ricors deus, ut quæ uisibilibus mysteriis sumenda percipimus, inuisibili consequamur effectum. Per.

Alie orationes.

Adesto, domine, supplicationibus nostris, ut sicut humani generis saluatorem consedere tecum in tua maiestate confidimus, ita usque ad consummationem sæculi manere nobiscum, quemadmodum est pollicitus, sentiamus. Qui tecum uiuit.

Deus, cuius filius in alta cælorum potenter ascendens captiuitatem nostram sua uirtute duxit captiuam, tribue, quesumus, ut dona quæ suis participibus contulit, largiatur et nobis ihesus christus dominus noster. Qui tecum.

Dominica post ascensa[m] domini.

Omnipotens sempiternæ deus, fac nos tibi semper et deuotam gerere uoluntatem, et maiestati tuæ sincero corde seruire. Per.

Secreta.

Sacrificia nos, domine, immaculata, purificent, et mentibus nostris superne gratiæ dent uigorem. Per dominum nostrum.

Prefatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Qui generi humano nascendo subuenit, cum per mortem passionis mundum deuicit, per gloriam resurrectionis uitæ æternæ aditum patefecit, et per suam ascensionem ad cælos nobis spem ascendendi donauit. Per quem maiestatem.

Ad complendum.

Repleti, domine, muneribus sacris, da, quesumus, ut in gratiarum semper actione maneamus. Per.

Ad populum.

Erectis sensibus et oculis cordis ad sublimia eleuantis, quesumus, domine, ut quæ in precum uota detulimus, ad impetrandi fiduciam referamus. Per.

¹ A. Exaudi, domine, uocem.

Ps. Dominus illuminatio.

AL. Ascendit deus.

AL. Dominus in sinai.

² O. p. 319. Z.

³ Gel. p. 289; om. Z. + *Ad uesperum*. Deus, uita fidei, gloria humilium, beatitudo iustorum, propitius suscipe supplicium precum, ut anime quæ promissionis tuæ sitiunt, de tua semper abundantia replentur. Per. Z.

OF. Viri galilei.

COM. Pater, cum essem.

(R. Estote prudentes.

R. Cum uenerit).

In sabbato pentecosten¹.

Orationes per singulas lectiones. Antequam ligatur prima lectio.

Oremus.

Da nobis, quesumus, domine, per gratiam spiritus sancti nouam tui paracleti spiritalis obseruantiae disciplinam, ut mentes nostrae², sacro purgatae³ ieiunio, cunctis reddantur eius muneribus aptiores. Per dominum, in unitate eiusdem spiritus sancti, per omnia saecula⁴.

Lectio i. In principio.

Omnipotens, sempiterna deus, indeficiens lumen, qui spiritum tuum sanctum, cum super aquas in mundi creationis exordio ferretur, humanę declarasti salutis auctorem, praesta, quesumus, ut idem spiritus veritatis ecclesię tuę dona multiplicet. Per dominum, in unitate eiusdem spiritus sancti.

Lectio ii. Temptauit deus.

Deus, qui in abrahe famuli tui opere humano generi obediencie exempla praebuisti; concede nobis, et nostrae uoluntatis prauitatem frangere, et tuorum preceptorum rectitudinem in omnibus adimplere. Per.

Lectio iii. Factum est⁵.

Deus, qui primis temporibus impleta miracula noui testamenti luce reserasti, quod mare rubrum forma sacri fontis existeret; et liberata plebs ab aegypto seruitute, christiani populi sacramenta praeferebat; da ut omnes gentes israhelis priuilegium merito fidei consecutae; spiritus tui participatione regenerentur⁶. Per dominum, in unitate eiusdem spiritus sancti.

¹ The arrangement of the following Coll. and Lect. differs from the Greg. and is nearest to the Gel. order. The text of V. is indicated in the more recent marginal handwriting as follows:—

(Lect. i. Temptauit deus.

TR. Cantemus.

LEC. II. Scripsit moyses.

TR. Attende.

COL. Deus, qui nobis per ora.

LEC. III. Apprehendit.

² Nostras Bod. V. ³ Purificantes Bod. V. ⁴ V. p. 89: Gel. p. 597. ⁵ Cantemus domino V. ⁶ regentur Gel.

TR. Vinea.

COLL. Deus, qui nos ad celebrandum.

LEC. III. Audi, israhel.

TR. Sicut ceruus.

COLL. Concede, quesumus).

Lectio iii. Scripsit¹.

Deus, gloriatio fidelium, et uita² iustorum, qui per moysen famulum tuum nos quoque modulationem³ sacri carminis erudisti; in uersis gentibus misericordiae tuae munus operare, tribuendo beatitudinem, auferendo terrorem, ut quod prenuntiatum est ad supplicium in remedium transferatur aeternum. Per.

Lectio v. Adprehendit⁴.

Omnipotens, sempiterna deus, qui per unicum filium tuum ecclesiae tuae demonstrasti te esse cultorem, ut omnem palmitum fructum in eodem christo tuo, qui uera uitis est, efferentem clementer excolens, fructus afferat ampliores, fidelibus tuis, quos uelut uineam ex aegypto per fontem baptismi pertulisti, nullae preualeant spinę peccatorum; ut spiritus tui sanctificatione muniti, perpetua fruge ditentur. Per eundem, in unitate eiusdem spiritus sancti per omnia saecula.

Lectio vi.⁵ Audi, israhel. Oratio.

Deus, qui nobis per prophetarum ora precepisti temporalia relinquere, atque ad aeterna festinare; da famulis tuis ut quae a te iussa cognouimus, implere caelesti inspiratione ualeamus. Per dominum nostrum.

Canticum, Sicut ceruus.

Sequitur oratio.

Concede, quesumus, omnipotens deus, ut qui sollempnitatem doni⁶ spiritus sancti colimus, caelestibus desideriis accensi fontem uitae sitiamus, dominum nostrum ihesum christum, qui tecum et cum eodem spiritu sancto uiuit et regnat deus⁷.

Inde descendes cum latania ad fontes. Orationes ad missam in sabbato⁸.

¹ Attende celum V.

² uita: Gel.

³ modulatione Gel.

⁴ Uinea facta est.

⁵ Only four of these Lectures (ii, iv, v, vi) are given in Z.

⁶ So O; dono Bod. V.

⁷ + o. s. d., qui paschale sacramentum dierum nolasti mysterio contineri, presta ut genium facta dispersio diuisione linguarum, ad unam confessionem tui nominis caelesti munere congregentur.

Per. Z.

⁸ Finita oratione incantatur, etc., Z.

Statio ad lateranensis¹.

PRÆSTA, QUESUMUS, OMNIPOTENS DEUS, UT CLARITATIS TUE super nos splendor effulgeat, et lux tue lucis corda eorum, qui per gratiam tuam renati sunt, sancti spiritus inlustratione confirmet. Per dominum, in unitate eiusdem spiritus sancti, per.⁷

Secreta.

Munera, domine, quesumus, oblata sanctifica, et corda nostra sancti spiritus inlustratione emunda. Per, in unitate eiusdem.⁷

Prefatio.

U. D. æterne deus. Qui sacramentum paschale consummans, quibus per unigeniti tui consortium filios adoptionis esse tribuisti, per sanctum spiritum largiris dona gratiarum, et suis coheredibus redemptoris iam nunc superne pignus hereditatis impendis, Ut tanto (se) certius ad eum confidat esse venturos, quanto se sciant ab eo redemptos, et sancti spiritus infusione dilatos. Et ideo cum angelis².

In fractione³.

Communicantes, et diem sacratissimum pentecosten⁴ preuenientes⁵, quo spiritus sanctus apostolos⁶ plebemque credentium presentia sue maiestatis impleuit⁶. Sed et memoriam.⁷

Alia.

Hanc igitur oblationem seruitutis nostræ, sed et cunctę familię tuę, quam tibi offerimus, pro his quoque quos regenerare dignatus es ex aqua et spiritu sancto, tribuens eis remissionem omnium peccatorum, Quesumus, domine, ut placatus accipias.⁷

Benedictio.

Benedicti vobis omnipotens deus, ob cuius pa-

¹ A. Laterania.

Gloria in excelsis.

AL. Confitemini domino.

TR. Laudate dominum.

V. Quoniam confirmata.

² O. p. 319. Z.

³ This is a rare title. Amongst the MSS in which it occurs are the Missal and Pontifical of Robert of Jumièges at Rouen; and the other English Pontifical there 'Monasterii Lanaletemensis.' It is explained by Mart. Lib. I. c. iv. art. viii. § 18.

⁴ So Bod.; om. O. V.⁵ celebrantes Bod.⁶ So O;

innumeris linguis apparuit Bod. V.

OF. Emitte spiritum.

COM. Ultimo festiuitatis.

(R. F. Factus est cum.

EV. Si diligitis).

raclyti spiritus aduentum mentes uestras ieiunii obseruantia preparatis, et presentem diem sollemnibus laudibus honoratis. Amen.

Instar modo renatorum infantium talem innocentiam habeatis, ut templum sancti spiritus, ipso tribuente, esse possitis. Amen.

Atque idem spiritus sanctus ita uos hodie sua habitatione dignos efficiat, ut cras se uestris mentibus uobiscum perpetim habiturus infundat, et peracto presentis uitæ curriculo, uos ad cælestia regna perducatur. Amen.

Quod ipse prestare dignetur¹.

Ad complendum.

Sancti spiritus, domine, corda nostra mundet infusio, et sui roris intima aspersione secundet. Per eiusdem.⁷

Ad populum.

Presta, quesumus, omnipotens deus, ut spiritus sanctus adueniens maiestatem nobis filii tui manifestando clarificet. Per eiusdem².

*Dominica pentecosten¹.**Statio ad sanctum petrum.*

DEVS, QVI HODIERNA DIE CORDA FIDELIUM SANCTI SPIRITUS INLUSTRATIONE docuisti, da nobis in eodem spiritu recta sapere, et de eius semper consolatione gaudere. Per dominum in unitate eiusdem dei.⁷

Secreta.

Munera, domine, quesumus, oblata sanctifica, et corda nostra sancti spiritus inlustratione emunda. Per eiusdem.⁷

Prefatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Qui ascendens super omnes cælos, sedensque ad dexteram tuam, promissum spiritum sanctum hodierna die in filios adoptionis effudit. Quapropter profusis gaudiis totus in orbe terrarum mundus

¹ O. p. 371.² Gel. p. 600; om. Z.³ A. Spiritus domini repleuit.

PS. Exurgat deus.

AL. Emitte spiritum,

AL. Spiritus domini re-

pleuit.

OF. Confirma hoc.

COM. Factus est repente.

(R. F. Cum compleuerit.

AL. Verbo domini.

AL. Paraclytus.

EV. Si quis diligit).

exultat; Sed et superne uirtutes atque angelicæ potestates ymnium gloriæ tuæ concinunt, sine fine dicentes, Sanctus¹.

In fractione².

Communicantes, et diem sacratissimum pentecosten celebrantes, quo spiritus sanctus apostolis innumeris linguis apparuit. Sed et memoriam.³

Alia.

Hanc igitur oblationem seruitutis nostræ. *Requiere in uigilia.*

Benedictio.

Deus, qui hodierna die discipulorum mentes spiritus paracliti infusione dignatus est inlustrare, faciat uos sua benedictione repleri, et eiusdem spiritus donis exuberare. Amen.

Ille ignis, qui super discipulos apparuit, peccatorum uestrorum sordes expurget, et sui luminis infusione corda uestra perlustret. Amen.

Quique dignatus est diuersitatem linguarum in unius fidei confessione adunare in eadem uos faciat fide perseuerare, et per hanc ab spe in speciem peruenire. Amen.

Quod ipse præstare³.

Ad complendum.

Sancti spiritus, domine, corda nostra mundet infuso, et sui roris aspersione fecundet. Per, in unitate eiusdem.⁷

Ad populum.

Præsta, quesumus, domine, ut a nostris mentibus et carnalibus amoueatur spiritus sanctus affectus, et spiritalia nobis dona potenter infundat. Qui tecum (per dominum nostrum ihesum christum filium tuum¹).

Feria iii.¹

Ad uincula.

Deus, qui apostolis tuis sanctum dedisti spiritum, concede plebi tuæ piæ petitionis affectum, ut quibus dedisti fidem, largiaris et pacem. Per dominum, in unitate eiusdem spiritus sancti.⁷

¹ V. p. 91. Z.

² Gel. p. 601.

³ A. Cibauit eos.

ps. Exultate deo.

AL. Emitte spiritum.

OF. Intonauit.

COM. Spiritus sanctus do-

¹ Page 110, n. 3.

² O. p. 371.

cebit uos.

(ps. Aperiens petrus os.

AL. Emitte spiritum.

EV. Sic deus dilexit).

Secreta.

Propitius, domine, quesumus, hæc dona sanctifica, et hostiæ spiritalis oblatione suscepta, nosmetipsos tibi perferre munus æternum. Per.⁷

Præfatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Qui promissum spiritum paraclitum super discipulos misit, qui principio nascentis ecclesiæ, cunctis gentibus imbuendis et deitatis scientiam inderet, et linguarum diuersitatem in unius fidei confessione sociaret. Per quem maiestatem tuam supplices exoramus, ut cuius celebramus aduentum, eius multimodè gratiæ capiamus effectum. Per quem¹.

Ad complendum.

Adesto, domine, quesumus, populo tuo, et quem mysteriis cælestibus imbuisti, ab hostium furore defende. Per.⁷

Feria iii.²

Ad sanctam anastasiam.

Adsit nobis, domine, quesumus, uirtus spiritus sancti, quæ et corda nostra clementer expurget, et ab omnibus tueatur aduersis. Per. Eiusdem spiritus sancti.⁷

Secreta.

Purificet nos, domine, quesumus, muneris præsentis oblatio, et dignos sacra participatione perficiat. Per.⁷

Præfatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Qui spiritus sancti infusione repleuit corda fidelium, qui sua admirabili operatione, et sui amoris in eis ignem accenderet, et per diuersitatem linguarum gentes in unitate fidei solidaret; cuius dono petimus et inlecebras a nobis excludi uoluptates, et spirituales in nobis extrui plantarique uirtutes. Per quem².

Ad complendum.

Mentes nostras, quesumus, domine, spiritus

¹ O. p. 320. Z.

² A. Accipite incusationem.

ps. Adtendite.

AL. Spiritus domini repl-

uit.

³ O. p. 320. Z.

OF. Portas celi.

COM. Spiritus qui a patre.

(ps. Cum audissent apostoli.

EV. Amen, amen, dico uobis).

sacntus diuinis reparet sacramentis, quia ipse est remissio omnium peccatorum. Per. In unitate eiusdem spiritus sancti. Per.⁷

Feria liii. mensis quarti¹.

Ad sanctam mariam.

Mentes nostras, quesumus, domine, paraclytus qui a te procedit inluminet, et inducat in omnem, sicut tuus promisit filius, ueritatem. Qui tecum. Eiusdem.⁷

Alia.

Præsta, quesumus, omnipotens et misericors deus, ut spiritus sanctus adueniens templum nos gloriæ suæ dignanter habitando perficiat. Per. In unitate eiusdem.⁷

Secreta.

Accipe, quesumus, domine, munus oblatum, et dignanter operare ut quod mysteriis agimus piis affectibus celebremus. Per dominum nostrum.⁷

Prefatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Per quem discipulis spiritus sanctus in terra datur ob dilectionem proximi, et de celo mittitur propter dilectionem tui; Cuius infusione petimus ut in nobis peccatorum sordes exurat, tui amoris ignem nutriat, et nos ad amorem fraternitatis accendat. Per quem.²

Ad complendum.

Sumentes, domine, caelestia sacramenta, quesumus clementiam tuam, ut quod temporaliter gerimus æternis gaudiis consequamur. Per dominum.⁷

Feria b.²

Concede, quesumus, omnipotens deus, ut qui

¹ A. Deus dum egredietur.
Ps. Exurgat deus.
R. Dirigatur.
V. Eleuato manuum.
R. Saluum fac populum.
V. Ad te, domine, clamauit.
Op. Meditabor.
² O. p. 320. Z.

³ There is no Missa for this day in Bod. V. O. Codd. Pam. Reg. Sæc. It is not part of the original Gregor. Sac. Microl. De Ec. A. c. l.

A. Spiritus domini repleuit.
Ps. Exurgat.
Al. Emitte spiritum.
Op. Confirma hoc.

COM. Facem meam.
(I. Ec. Stans petrus.
Al. Emitte.
Ep. Per manus apostolorum.
Al. Spiritus domini.
Ev. Nemo potest).

COM. Factus est.
(Ep. Philippas.
Ev. Conuocatis).

sollemnitate dono spiritus sancti colimus, caelestibus desideris accensi, fontem uitæ sitiāmus, dominum nostrum ihesum christum filium tuum. Qui tecum.¹

Secreta.

Virtute spiritus sancti, domine, munera nostra contingit, ut quod sollemnitate presenti tuo nomini dedicauit, et intelligibile nobis faciat et æternum. Per eiusdem.²

Prefatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Per quem pietatem tuam suppliciter petimus, ut spiritus sanctus corda nostra clementer expurget, et sui luminis irradiatione perlustret. Ut in eo qui gratiarum largitor est, recta sapiamus, et de eius consolatione imperpetuum gaudeamus. Per quem.²

Ad complendum.

Sacris caelestibus, domine, operante sancto spiritu, uitia nostra purgantur, ut muneribus tuis possimus semper aptari. Per. In unitate eiusdem.⁴

Feria bi.²

Ad apostolos.

Da, quesumus, ecclesie tuæ, misericors deus, ut sancto spiritu congregata hostili nullatenus incursione turbetur. Per. In unitate eiusdem.⁷

Secreta.

Sacrificia, domine, tuis oblata conspectibus ignis ille diuinus assumat, qui discipulorum christi tui per sanctum spiritum corda succendit. Per. Eiusdem.⁷

Prefatio.

U. D. æterne deus. Et maiestatem tuam suppliciter exorare, ut spiritus paraclytus ad

¹ Annue, misericors d., ut qui diuina præcepta uiolando a paradysi felicitate decidimus, ad æternæ beatitudinis redeamus accessum, per custodiam mandatorum. Per. Z.

² E. p. 114. Hostias populi tui, q., dñe, miseratus intende, et tu [= ut] tibi reddantur accepta, conscientias nostras sancti spiritus emundet aduentus. Per. Z.

³ O. p. 321. Z.

⁴ A. Repletur os meum.
Ps. In te, domine, speraui.
R. Conuertere, domine.
V. Domine, refugium.
Op. Lauda, anima mea.

⁵ E. p. 114. Z.

COM. Spiritus ubi uult spirat.
(Ep. Aperiens petrus.
Al. Veni, sancte.
Ev. Factum est in me).

nos ueniat, et nos inhabitando, templum sue maiestatis efficiat, quod cum unigenito filio tuo clementi respectu semper digneris inuiscere, et tuæ inhabitationis fulgore imperpetuum perlustrare. Per quem¹.

Ad complendum.

Sumpsimus, domine, sacri dona mysterii, humiliter deprecantes ut quæ in tui commemoratione nos facere precepisti, in nostræ proficiant infirmitatis auxilium. Per.²

Sabbato in xii. Lectiones³.

Ad sanctum petrum.

Mentibus nostris, domine, spiritum sanctum benignus infunde, cuius et sapientia conditi sumus, et providentia gubernamur. Per. In unitate eiusdem.⁴

Alia.

Illo nos igne, quesumus, domine, spiritus sanctus inflamet. quem dominus noster ihesus christus misit in terram, et uoluit uehementer accendi. Qui tecum uiuit et regit deus. Eiusdem.⁵

Alia.

Deus, qui ad animarum medelam ieiunii deuotione castigari corpora precepisti, concede nobis propitius et mente et corpore semper tibi esse deuotos. Per dominum nostrum.⁶

Alia.

Præsta, quesumus, omnipotens deus, ut salutaribus ieiuniis eruditi, ab omnibus etiam uitiiis

¹ O. p. 321.

² A. Caritas dei.

PS. Domine, deus salutis.

K. Iacta cogitationem.

V. Dum clamarem.

R. Ad dominum dum.

V. Domine, libera.

R. Propitias.

V. Adiuua nos.

R. Protector noster.

V. Domine, deus uirtutum.

REN. Benedictus es.

V. Benedicite, omnia opera domini.

V. Benedicite, cæli, domine.

V. Benedicite, angeli domini, domine.

Ymnus dicite, ut supra.

TR. Laudate dominum.

V. Quoniam confirmata.

OP. Domine, deus salutis.

COM. Non uos relinqnam.

(AL. Emitte.

AL. Factus est repente.

AL. Verbo domini.

AL. Spiritus domini.

AL. Veni.

AL. Paraclitis.

EP. Conuenit.

EV. Surgens ihesus).

abstinentes, propiciationem tuam facilius impetremus. Per¹.

Ad missam.

Deus, qui tribus pueris mitigasti flammam ignium, concede propitius, ut nos famulos tuos non exurat flamma uitiorum. Per.²

Secreta.

Vt accepta tibi sint, domine, nostra ieiunia, præsta nobis, quesumus, huius munere sacramenti purificatum tibi pectus offerre. Per dominum nostrum.³

Præfatio.

U. D. æterne deus. Et tuam omnipotentiam deuotis precibus implorare, ut nos spiritus tui lumen infundat, cuius nos sapientia creat, pietas recreat, et providentia gubernat. Qui cum a tua substantia nullo modo sit diuersus, sed tibi et unigenito tuo consubstantialis et coæternus, diuersitate tamen donorum replet tuorum corda fidelium. Per quem maiestatem⁴.

Ad complendum.

Prebeant nobis, domine, diuinum tua sancta feruorem, quo eorum pariter et actu delectemur et fructu. Per dominum nostrum.⁵

Dominica octauis pentecostes⁶.

OMNIPOTENS ET MISERICORS DEUS, ad cuius beatitudinem sempiternam non fragilitate carnis sed alacritate mentis ascenditur; fac nos atria supernæ ciuitatis, et, te inspirante, semper ambire, et tua indulgentia fideliter introire. Per⁷.

Secreta.

Remotis obumbrationibus carnalium uictimarum, spiritalem tibi, summe pater, hostiam supplici seruitute deferimus; quæ miro ineffabile mysterio et immolatur semper, et eadem semper offertur, pariterque et deuotorum munus et remunerantis est premium. Per⁸.

¹ V. + *Alia*. Præsta, q. o. d., sic nos ab æpulis carnalibus abstinere, ut a uitiiis inuicentibus pariter ieiunemus. Per. Z.

² O. p. 321. Z. ³ So E; Die dominico uacat Rod. O. V.

⁴ Gel. p. 606.

⁵ Spiritus domini, ut supra. *Infra abdomadam.*

A. Benedicite deum, cæli.

AL. Benedictus es, domine deus.

OP. Benedictus sis deus.

R. Benedictus es, domine. COM. Benedictus deum cæli.

Prefatio.

U. D. æterne deus. Qui cum unigenito filio tuo et sancto spiritu unus es deus, unus es dominus, non in unius singularitate personæ, sed in unius trinitate substantiæ. Quid enim de tua gloria, reuelante te, credimus, hoc de filio tuo, hoc de spiritu sancto sine differentiæ discretione sentimus; Ut in confessione uere semperneque deitatis, et in personis proprietas, ¹ et in essentia unitas ¹, et in maiestate adoretur æqualitas. Quem laudant angeli ².

Ad complendum.

Lætificet nos, domine, quesumus, sacramenti ueneranda sollempnitas, pariterque mentes nostras et corpora spiritali sanctificatione fecundet, et castis gaudiis semper exerceat. Per ³.

Ad populum.

Ecclesia tua, domine, cælesti gratia repleatur et crescat, atque ab omnibus uitiiis expiata percipiat sempiternæ redemptionis augmentum; ut quod in membris suis copiosa temporum prerogatione ueneratur spiritali capiat largitate donorum. Per ⁴.

Dominica ii. post pentecosten⁵.

Deus, in te sperantium fortitudo, adesto propitius inuocationibus nostris, et quia sine te nihil potest mortalis infirmitas, presta auxilium gratiæ tuæ, ut in exequendis mandatis tuis et uoluntate tibi et actione placeamus. Per ⁶.

Super oblata.

Hostias nostras, domine, tibi (dicatas) placatus assume, et ad perpetuum nobis tribue peruenire subsidium. Per ⁷.

Prefatio.

U. D. æterne deus. Qui ecclesiæ tuę filios

¹⁻³ So E; am. O. ² O. p. 321. Z. ³ Gel. p. 607.
⁴ Ib. Z.

⁵ In Bod. E. V. much of the Proper and Common of saints intertences before the following Sundays after Pentecost which are wanting in Codd. Pamel; Reg. Succ. The present order is found in Z.

A. Domine, in tua misericordia.
ps. Usquequo, domine.
R. Ego dixi, domine.
v. Beatus qui intelligit.

AL. Deus in dextera.
op. Intende uoc.
COM. Narrabo omnia.
(Rf. Deus caritas est.
sv. Homo quidam erat).

sicut non cessas erudire, ita non desinis adiuuare, Ut et scientiam, te miserante, recta faciendi, et possibilitatem capiant exsequendi. Per christum dominum nostrum ¹.

Ad complendum.

Tantis, domine, repleti muneribus præsta, quesumus, ut et salutaria dona capiamus, et a tua numquam laude cessemus. Per dominum nostrum ².

Ad populum.

Fideles tuos, domine, benedictio desiderata confirmet, quæ eos et a tua uoluntate faciat numquam discrepare, et tuis semper indulgeat beneficiis gratulari. Per ³.

Dominica iii. post pentecosten⁴.

Sancti nominis tui, domine, timorem pariter et amorem fac nos habere perpetuum; quia numquam tua gubernatione tua destituis, quos in soliditate tuæ dilectionis instituis. Per ⁵.

Secreta.

Oblatio nos, domine, tuo nomini dicanda purificet, et de die in diem ad cælestis uitæ transferat actionem. Per dominum ⁶.

Prefatio.

U. D. æterne deus. Cuius hoc mirificum opus ac salutare mysterium fuit, ut, perditum dudum atque prostratum, de diabolo et mortis aculeo ad hanc gloriam uocaremur, qua nunc genus electum, sacerdotiumque regale, populus acquisitionis, et gens sancta uocemur. Agentes igitur indefessas gratias, sanctamque munificentiam tuam predicantes, maiestati tuæ hæc sacra deferimus, quæ nobis ipse salutis nostræ auctor christus instituit. Per quem maiestatem tuam ⁷.

Ad complendum.

Sumptis muneribus, domine, quesumus, ut cum frequentatione mysterii crescat nostræ salutis effectus. Per ⁸.

¹ O. p. 322. Z.

² E. p. 175. Z.

³ A. Factus est dominus.

ps. Diligam te.

R. Ad dominum dum tribularer.

v. Domine, libera.

⁴ O. p. 322. Z.

AL. Diligam te, domine.

op. Domine, conuertere.

COM. Cantabo domino.

(Rf. Nolite mirari.

sv. Homo quidam fecit).

Ad populum.

Proficiat, quesumus, domine, plebs tibi dicata piæ deuotionis affectu, ut sacris actionibus erudita, quanto maiestati tuæ sit grator, tanto donis potioribus augeatur. Per¹.

Dominica iiii. post pentecosten².

Deprecationem nostram, quesumus, domine, benignus exaudi, et quibus supplicandi præstas c(uel a)ffectum, tribue defensionis auxilium. Per.³

Secreta.

Munera, domine, oblata sanctifica, ut tui nobis unigeniti corpus et sanguis fiant. Per eundem.⁴

Præfatio.

U. D. æterne deus. Quoniam illa festa remeant⁵, quibus nostræ mortalitatis procuratur immortale commercium, ac temporali uitæ subrogatur æternitas, et de peccati pœna peccata mundantur, Mirisque⁶ modis conficitur de perditione saluatio, ut status conditionis humane, qui per felicitatis insolentiam uenit ad tristitiam, humilis et modestus ad æterna gaudia redeat per merorem. Per christum⁶.

Ad comprehendum.

Hæc nos communio, domine, purget a crimine, et cælestis remedii faciat esse consortes. Per.⁷

Ad populum.

Tempora nostra, quesumus, domine, pio fauore prosequere, et quibus cursum tribulis largiorem, præsta continuum benignum auditum⁸. Per⁷.

¹ Da, q. doe, populo tua salutem mentis et corporis; da, ut relinquat quod nocet, et amare quod saluet; da, ut bonis operibus inherendo, et benedicti a te mereatur, et tua semper uirtute defendi. Z.

² A. Respice in me.
Ps. Ad te, domine, leuavi.
R. Iscta cogitatum.
V. Dum clamarem.
AL. Domine, in uirtute.

³ remanent O. Z.

⁴ O. p. 323.

⁵ E. p. 176. Plebis tua, q. doe, ad te semper corda conuertit, et quam tantis facis patrociniis adiuuari, perpetuis non desinas gubernare presidiiis. Per. Z.

OP. Sperent in te.
COM. Ego et clamaui.
(EF. Humiliamini.
EV. Erant appropinquantes).

⁶ Mirificis O.
⁷ auxilium E.

Dominica b. post pentecosten¹.

Protector in te sperantium, deus, sine quo nihil est ualidum nihil sanctum; multiplica super nos misericordiam tuam, ut, te rectore, te duce, sic transeamus per bona temporalia, ut non amittamus æterna. Per dominum.²

Super oblata.

Respice, domine, munera supplicantis ecclesie, et saluti credentium perpetua sanctificatione sumenda concede. Per dominum nostrum.³

Præfatio.

U. D. æterne deus. Et omnipotentiam tuam iugiter implorare, ut nobis et præsentis uitæ subsidium et æterne tribuas premium sempiternum; Quo sic mutabilia dona capiamus, ut per hæc ad incommutabilia dona peruenire ualeamus; Sic temporalis lætitiæ tempora transeant, ut eis gaudia sempiterna succedant. Per christum⁴.

Ad comprehendum.

Sancta tua nos, domine, sumpta uiuificent, et misericordiae sempiternæ præparent expiatis. Per dominum.⁵

Ad populum.

Propitiare, domine, humilitati nostræ, et respice seruitutem, ut pacis tuæ abundantia tempora nostra cumulentur. Per dominum nostrum.

Dominica bi. post pentecosten¹.

Da nobis, domine, quesumus, ut et mundi cursus propitiis nobis tuo ordine dirigatur, et ecclesia tua tranquilla deuotione lætetur. Per.²

Secreta.

Oblationibus, quesumus, domine, placare sus-

¹ A. Dominus inluminatio.
Ps. Si consistant.
R. Propitius esto.
V. Adieu nos, deus.
AL. In te, domine, speraui.
OP. Inluminia oculos.

² Z.

³ A. Exaudi, domine, uocem.
Ps. Deus inluminatio.
R. Protector noster.
V. Domine deus uirtutum.
AL. Omnes gentes.

COM. Dominus firmamentum.
(EF. Existimo enim quod non sunt.
EV. Estote ergo).

CF. Benedicam domino.
COM. Unam petii.
(EF. Omnes unanimes.
EV. Cum turbe irruerunt).

ceptis, et ad te nostras etiam rebelles compelle propitius uoluntates. Per dominum nostrum.⁷

Præfatio.

U. D. æterne deus. Maiestatem tuam suppliciter deprecantes, ut opem tuam petentibus dignanter impendas, et desiderantibus benignus tribuas profuturam. Per christum¹.

Ad complendum.

Mysteria nos, domine, sancta purificent, et suo munere tueantur. Per dominum nostrum.

Ad populum.

Exaudi nos, deus salutaris noster, et dies nostros in tua pace dispone, ut a cunctis perturbationibus liberati, tranquilla tibi seruitute famulemur. Per².

Dominica vii. post pentecosten⁴.

Deus, qui diligentibus te bona inuisibilia præparasti, infunde cordibus nostris tui amoris effectum⁵, ut te in omnibus et super omnia diligentes, promissiones tuas, quæ omne desiderium superant, consequamur. Per.

Secreta.

Propitiare, domine, supplicationibus nostris, et has oblationes famulorum famularumque tuarum benignus assume, ut quod singuli obtulerunt ad honorem nominis tui, cunctis proficiat ad salutem. Per.⁷

Præfatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Uerum æternumque pontificem, et solum sine peccati macula sacerdotem; Cuius sanguine⁶ fidelium corda mundantur; cuius institutione placationis tibi hostias, non solum pro delictis

¹ O. p. 345. Z.

² tuo V.

³ E. p. 177. Concede, q. dne., populo tuo veniam peccatorum, ut quod meritis non presumit, indulgentiæ tue largitate percipiat. Per. Z.

⁴ A. Dominus fortitudo.
rs. Ad te, domine, clamabo.
R. Convertere.
V. Domine, refugium.
Al. Te decet ymnus.
or. Perfice gressus.

COM. Circumibo et immolabo.
(R. Quicunque baptizati sumus.
EV. Amen, dico vobis, nisi habundauerit).

⁵ affectum V.

⁶ + omnium O.

populi sed etiam pro nostris offensionibus immolamus; Tuam poscentes clementiam, ut omne peccatum quod carnis fragilitate contraximus, ipso summo pro nobis antistite interueniente, solvatur. Per quem¹.

Ad complendum.

Quos cælesti, domine, dono satiasti, præsta, quesumus et a nostris mundemur occultis et ab hostium liberemur insidiis. Per dominum nostrum.⁷

Ad populum.

Deus, qui in sanctis habitas, et pia corda non deseris, libera nos a terrenis desideriis, et cupiditate carnali; ut, nullo in nobis regnante peccato, tibi soli domino liberis mentibus seruiamus. Per².

Dominica viii. post pentecosten³.

Deus uirtutum, cuius est totum quod est optimum; inserere pectoribus nostris amorem tui nominis, et præsta in nobis religionis augmentum, ut quæ sunt bona nutrias, ac pietatis studio quæ sunt nutrita custodias. Per.⁷

Secreta.

Propitiare, domine, supplicationibus nostris, et has populi tui oblationes benignus assume, et ut nullius sit irritum uotum, nullius uacua postulatio, presta ut quod fideliter petimus efficaciter consequamur. Per.⁷

Præfatio.

U. D. æterne deus. Et tibi uouere contriti sacrificium cordis, tibi libere humiliati uictimam pectoris, A quo omne bonum sumimus, omnem iucunditatem haurimus. Precamur itaque ut tibi nostra conscientia famuletur, et ut in te de die in diem meliora proficiat, tuæ gratiæ in temerata subdatur. Nostris nos, quesumus, euacua malis, tuisque reple per omnia bonis, ut

¹ O. p. 345. Z.

² Gel. pp. 658, 667. Tuera, dne., q. familiam tuam, et spiritalibus iustis disciplinis. Per. Z.

³ A. Omnes gentes.

rs. Subiecit populos.

R. Uenite, filii.

V. Accedite ad eum.

Al. Adtendite populi.

or. Sicut in holocaustum.

COM. Inclina aures.

(R. Humanum dico.

EV. Cum multa turba).

percepta gratia, quam nostra non exigunt merita, a cunctis aduersitatibus liberati, in bonis omnibus confirmati, supernis ciuibus mereamur coniungi. Per christum¹.

Ad complendum.

Repleti sumus, domine, muneribus tuis, tribus, quesumus, ut eorum et mundemur effectum, et muniamur auxilio. Per².

Ad populum.

Da nobis, domine, quesumus, ut in tua gratia ueraciter confidentes, et quæ digna sunt postulamus, et iugiter postulata sumamus. Per³.

Dominica viiii. post pentecosten⁴.

Deus, cuius prouidentia in sui dispositione non fallitur, te supplices exoramus ut noxia cuncta submoueas, et omnia nobis profutura concedas. Per dominum nostrum.⁵

Super oblata.

Deus, qui legalium differentiam hostiarum unius sacrificii perfectione sanxisti, accipe sacrificium a deuotis tibi famulis, et pari benedictione, sicut munera abel, sanctifica, ut quod singuli obtulerunt ad maiestatis tuæ honorem, cunctis proficiat ad salutem. Per dominum.⁶

Præfatio.

U. D. æternæ deus. Et tuam misericordiam totis uiribus exorare, ne pro nostra nos iniquitate condempnes, sed pro tua pietate in uiam rectam semper disponas. Nec, sicut meremur, delinquentibus irascaris, sed fragilitati nostræ inuita bonitate subuenias. Per christum dominum nostrum⁷.

Ad complendum.

Tua nos, domine, medicinalis operatio, et a

nostris peruersitatibus clementer expediat, et ad ea quæ recta sunt perducatur. Per⁸.

Ad populum.

Custodi nos, domine, in tuo seruitio constitutos, ut (et) quibus famulatum esse uis sincerum, propitius largire quod præcipis. Per⁹.

Dominica x. post pentecosten¹⁰.

Largire nobis, domine, quesumus, semper spiritum cogitandi quæ recta sunt propitius et agendi, ut qui sine te esse non possumus secundum te uiuere ualeamus. Per dominum nostrum.¹¹

Secreta.

Suscipe munera, quesumus, domine, quæ tibi de tua largitate deferimus, ut hæc sacrosancta mysteria, gratiæ tuæ operante uirtute, presentis uite nos conuersatione sanctificent, et ad gaudia sempiterna perducant. Per¹².

Præfatio.

U. D. æternæ deus. Et tuam misericordiam exorare, ut, te annuente, ualeamus quæ mala sunt declinare, et quæ bona sunt consequenter explere. Et quia nos fecisti ad tua sacramenta pertinere, tu clementer in nobis eorum munus operare. Per christum dominum nostrum¹³.

Ad complendum.

Sit nobis, domine, reparatio mentis et corporis cælestis mysterium, ut cuius exsequimur actionem sentiamus effectum. Per dominum.¹⁴

Ad populum.

Concede, quesumus, omnipotens deus, ut uiam tuam deuota mente currentes, subripientium delictorum laqueos euadamus. Per¹⁵.

¹ O. p. 316. Z.

² F. p. 179. Gubernæ, dñe, q. plebem tuam, et tuis communalis præsidii, ut presentis uitæ subsidio gaudeat et æternæ. Per. Z.

³ (R. Debitoribus sumus.

EV. Adtendite a falsis).

A. Suscepimus, deus.

rs. Magnus dominus.

rs. Esto mihi in deum.

⁴ O. p. 317. Z.

V. Deus, in te speramus.

AL. Exultate deo.

OP. Populum humilem.

COM. Gustate et uidete.

⁵ Gel. p. 688. Familia tua, d. et ad celebranda principia sue redemptionis desideranter occurrat, et eius bona perseueranter adquirat. Per. Z.

⁶ (R. Non sinis concupiscentis.

EV. Homo quidam erat diues).

A. Ecce deus adiunxit.

rs. Deus, in nomine.

⁷ O. p. 317. Z.

R. Domine deus noster.

V. Quoniam eleuata est.

AL. Domine deus salutis.

OP. Iustitie domini.

CO. Primam querite.

⁸ E. p. 180. Z.

Dominica xi. post pentecosten¹.

Patcant aures misericordiae tuę, domine, precibus supplicantium, et ut petentibus desiderata concedas, fac tibi eos, quesumus, placita postulare. Per.⁷

Secreta.

Concede nobis hæc, quesumus, domine, frequentare mysteria, quia quotiens huius hostiæ commemoratio celebratur, opus nostræ redemptionis exercetur. Per.⁷

Prefatio.

U. D. æterne deus. Et tibi debitam servitum per mynisterii huius impletionem persolvere, quia non solum peccantibus veniam tribuis, sed etiam præmia petentibus impertiris, Et quod perpetui malis operibus promeremur magna pietate depellis, ut nos ad tuę reuerentiæ cultum et terrore cogas, et amore perducas. Per christum.²

Ad complendum.

Tui nobis, domine, communio sacramenti et purificationem conferat, et tribuat unitatem. Per.⁷

Ad populum.

Præsta, quesumus, omnipotens et misericors deus, ut inter huius uitę caligines, nec ignorantia fallente mergamur, nec præcipiti studeamus uoluntate peccare; sed qui fidutiam sperandę pietatis indulget, optatę misericordię præsta benignus effectum. Per dominum.³

Dominica xii. post pentecosten⁴.

Deus, qui omnipotentiam tuam parcendo

¹ (Ep. Scitis quoniam cum gentes.

Ev. Cum appropinquasset ihesus hierusalem).

A. Dum clamarem.

ps. Exaudi, deus, oratio.
² O. p. 318. Z.

³ Gal. p. 669. Conserua, q. dne., tuorum corda fidelium, et gratie tue uirtute corroborata, ut et in tua sint supplicatione deo et mutua dilectione sinceri. Per. Z.

⁴ (Ep. Notum uobis factio euangelium.

Ev. Dixit ihesus ad quosdam).

A. Deus, in loco sancto.
ps. Exurgat deus.

nem.

R. Custodi me, domine.

V. De ultu tuo.

Al. Domine, refugium.

OF. Ad te, domine, leuauit.

CO. Acceptabis.

R. In deo sperauit.

V. Ad te, domine, clamabo.

Al. Venite, exultate.

OF. Exaltabo te, domine.

CO. Honora dominum.

maxime et miserando manifestas, multiplica super nos misericordiam tuam, ut ad tua promissa currentes cęlestium bonorum facias esse consortes. Per dominum.⁷

Secreta.

Tibi, domine, sacrificia dicata reddantur, quę sic ad honorem nominis tui deferenda tribuisti, ut eadem remedia fieri nostra prestares. Per dominum.⁷

Prefatio.

U. D. æterne deus. Cuius primum pietatis indicium est, si tibi facias toto corde subiectos, et spiritum in nobis tantę deuotionis infundas, ut propitius largiaris consequenter auxilium. Per christum.¹

Ad complendum.

Quesumus, domine deus noster, ut quos diuinis reparare non desinis sacramentis tuis non destituas benignus auxiliis. Per dominum nostrum.⁷

Ad populum.

Da, quesumus, domine, populo tuo salutem mentis et corporis, ut bonis operibus inherendo tua semper mereatur uirtute defendi. Per.²

Dominica xiii. post pentecosten³.

Omnipotens sempiterne deus, qui abundantia pietatis tuę et merita supplicum excedis et uota, effunde super nos misericordiam tuam, ut dimittas quę conscientia metuit; et adicias quod oratio non præsumit. Per dominum nostrum.⁷

Secreta.

Respice, domine, quesumus, nostram propitius seruitutem, ut quod offerimus sit tibi munus acceptum, sit nostrę fragilitatis subsidium. Per dominum.⁷

¹ O. p. 349. Z.

² Fideles tuos, q. dne., corpore pariter et mente purifica; ut tua inspiratione compuncti, noxiis delectationibus uirtute puruantur; atque ut carum non accipias illecebras, ita semper susuiate pascantur. Per. Z.

³ (Ep. Fiduciam talem.

Ev. Exiens ihesus de finibus tyri).

A. Deus, in adiutorium.

ps. Auctantur.

R. Benedicam dominum.

V. In domino laudabitur.

Al. Quoniam deus magnus deus.

OF. Precatus est moyses.

CO. De fructu operum.

Præfatio.

U. D. æterne deus. Qui nos castigando sanas, et refovendo benignus crudis, Dum magis uis saluos esse correctos, quam perire delectos. Per christum¹.

Ad complendum.

Sentiamus, domine, quesumus, tui perceptionem sacramenti subsidia mentis et corporis, ut in utroque saluati cælestis remedii plenitudine gloriamur. Per.²

Ad populum.

Percipiat, quesumus, domine, populus tuus misericordiam quam deposcit, et quam precatur humiliter indulgentiam consequatur et pacem.³ Per.²

Dominica xliii. post pentecosten⁴.

Omnipotens et misericors deus, de cuius munere uenit ut tibi a fidelibus tuis digne et laudabiliter seruiatur, tribus, quesumus, nobis ad promissiones tuas sine offensione curramus. Per.⁵

Secreta.

Hostias, quesumus, domine, propitius intende, quas sacris altaribus exhibemus, ut nobis indulgentiam largiendo, tuo nomini dent honorem. Per.⁶

Præfatio.

U. D. æterne deus. Quia tu in nostra semper faciens infirmitate uirtutem, ecclesiam tuam inter aduersa crescere tribuisti, ut quum putaretur oppressa, tunc potius præualeret exaltata, Dum simul et experientiam fidei declarat adflictio, et uictoriosissima semper perscuerat, te adiuvante, deuotio. Per christum⁴.

Ad complendum.

uiuificet nos, quesumus, domine, huius participatione sancta mysterii, et pariter nobis expiationem tribuat et munimen. Per dominum.⁷

¹ O. p. 330. Z.² Tuere, dñe, populum tuum, et salutaribus remediis semper adiutum beneficiis attolle continuis et mentis et corporis. Per. Z.³ A. Respice, domine.

ps. Ut quid, deus.

R. Respice, domine.

V. Exurge, domine.

AL. Confitemini.

⁴ O. p. 331. Z.

OF. In te speraui, domine.

CO. Panem de celo.

(RP. Abrahæ dictæ sunt.

RV. Dixit ihesus discipulis).

Ad populum.

Omnipotens sempiternus deus, per quem crepit esse quod non erat, et factum est uisibile quod latebat, stultitiam nostri cordis emunda, et quæ in nobis sunt uitiorum secreta purifica, ut possimus tibi domino pura mente seruire. Per.¹

Dominica xl. post pentecosten².

Omnipotens sempiternus deus, da nobis fidei, spei, et caritatis augmentum, et ut mereamur assequi quod promittis, fac nos amare quod precipis. Per.³

Secreta.

Propitiare, domine, populo tuo, propitiare muneribus, ut hac oblatione placatus, et indulgentiam nobis tribuas, et postulata concedas. Per.⁴

Præfatio.

U. D. æterne deus. Qui nos de donis bonorum temporalium, ad perceptionem prouehis æternorum, et hæc tribuis, et illa largiris, Ut et mansuris iam incipiamus inferi et pretereuntibus non teneri; Tuum est enim quod uiuimus, quia licet peccati uulnere natura nostra sit uitiatæ, tui tamen est operis, ut terreni generati ad cælestia renascamur. Per christum⁵.

Ad complendum.

Sumptis, domine, cælestibus sacramentis, ad redemptionis æternæ, quesumus, proficiamus augmentum. Per.⁶

Ad populum.

Omnipotens sempiternus deus, fac nos tibi semper et deuotam gerere uoluntatem, et maiestati tuæ sincero corde seruire. Per.⁷

¹ Gel. p. 691. Familiam tuam, q, dñe, cælesti protectione circumda, ut te pascente sit libera, te custodiende a malis omnibus sit secunda. Per. Z.² (RP. Spirito ambalate.

RV. Dum iret ihesus in

hierusalem).

A. Protector noster.

ps. Quam amabilis.

³ O. p. 332. Z.⁴ Gel. p. 686. Respice, dñe, propitius plebem tuam, et toto tibi corde subiectam præstidii inuicte pietatis attolle. Per. Z.

R. Bonum est confiteri.

V. Bonum est sperare.

ALL. Paratum cor meum.

OF. Inmittit angelus.

CO. Panis quem ego dederò.

Dominica xli. post pentecosten¹.

Custodi, quesumus, domine, ecclesiam tuam propitiatione perpetua, et quia sine te labitur humana mortalitas, tuis semper auxiliis et abstrahatur a noxiis, et ad salutaria dirigatur. Per.²

Secreta.

Concede nobis, domine, quesumus, ut hæc hostia salutaris et nostrorum fiat purgatio delictorum, et tuæ propitiæ potestatis. Per.

Præfatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Qui æternitate sacerdotii sui omnes tibi seruientes sanctificat sacerdotes, Quoniam mortali carne circumdati ita quotidianis peccatorum remissionibus indigemus, ut non solum pro populo, sed etiam pro nobis eiusdem te pontificis sanguis exoret. Per quem³.

Ad complendum.

Purificent semper et muniat tua sacramenta nos, deus, et ad perpetuæ ducant saluationis effectum. Per.²

Ad populum.

Præsta nobis, misericors deus, ut placationem tuam promptis mentibus exoremus; et peccatorum veniam consequentes noxiis liberemur incursibus. Per.²

Dominica xlii. post pentecosten⁴.

Ecclesiam tuam, domine, miseratio continuata mundet et muniat, et quia sine te non potest

¹ A. Inclina, domine.
PS. Lætifica animam.
B. Bonum est confidere.
V. Ad adiuvandum.
AL. Qui timeant dominum.
² O. p. 333. Z.

³ Gel. p. 518. Da, q. dne, hanc mentem populo tuo, ut qui ad procedandam necessitate concurrat, maiestati tue fiat etiam voluntate devotus. Per. Z.

⁴ A. Misericere mihi, domine, quoniam ad te.
PS. Inclina, domine.
B. Timebunt gentes.
V. Quoniam edificabit.
AL. Laudent deum, omnes.

OF. Expectans expectasi.
CO. Qui manducat.
(EF. Si uisumis spirita.
EV. Nemo potest duobus).

OF. Domine, in auxilium.
CO. Domine, memorabor.
EF. (Obsecro uos ne deficiatis.
EV. Ibat ihesus).

salua consistere, tuo semper munere gubernetur. Per.²

Secreta.

Tua nos, domine, sacramenta custodiant, et contra diabolicos tueantur semper incursus. Per dominum.²

Præfatio.

U. D. æterne deus. Et te incessanter precari, ut qui, te auctore, subsistimus, te dispensante, dirigamur; Non nostris sensibus relinquamur, sed ad tuæ reducti semper tramitem ueritatis hæc studeamus exercere, quæ precipis, ut possimus dona percipere quæ promittis. Per.¹

Ad complendum.

Mentes nostras et corpora possideat, domine, quesumus, doni cælestis operatio, ut non noster sensus in nobis, sed iugiter eius preueniat effectus. Per.²

Super populum.

Da, quesumus, domine, hanc mentem populo tuo, ut quia ad placandum necessitate concurrat, maiestati tuæ fiat etiam uoluntate deuotus. Per.²

Dominica xliii. [post pentecosten]¹.

Absolue, quesumus, domine, tuorum delicta populorum, et a peccatorum nostrorum nexibus, quæ pro nostra fragilitate contraximus, tua benignitate liberemur. Per dominum nostrum.⁴

(*Secreta.* Munda nos, domine).

Secreta.

Pro nostræ seruitutis augmento sacrificium tibi, domine, laudis offerimus, ut quod inmeritis contulisti propitius exsequaris. Per dominum.²

¹ O. p. 334. Z.

² Gel. p. 692. Adesto, dne, supplicationibus nostris, et nihil de sua conscientia presumens ineffabili miseratione succurre, ut quod habet fiduciam meritorum tua conferat largitas inuicta donorum. Per. Z.

³ COL. (Tua uos, domine) so Bod. O. V.

A. Iustus es, domine, et rectum.

PS. Beati immaculati.

B. Unum petii.

V. Ut iudeam uolo.

⁴ E. p. 184.

AL. Dextera domini fecit.

OF. Orui deum meum.

CO. Uouete et reddite.

(EF. Obsecro itaque uos

ego.

EV. Cum intraret ihesus in

domum).

¹ lb.

Praefatio.

U. D. æterne deus. Quia cum laude nostra non egeas, grata tibi tamen est tuorum deuotio famulorum. Nec te augent nostra præconia, sed nobis proficiunt ad salutem. Quoniam sicut fontem uitæ præterire causa moriendi est, sic eodem iugiter redundare, affectus est sine fine uiuendi. Per christum. (Et ideo ¹. COLL. Purifica, domine, quesumus.)

Ad complendum.

Quesumus, omnipotens deus, ut quos diuina tuis participatione gaudere humanis non sinas subiaccere periculis. Per dominum nostrum.⁷

Ad populum.

Quesumus, omnipotens deus, preces nostras respice, et tua super nos uiscera pietatis impende, ut qui ex nostra culpa affligimur, tua pietate misericorditer liberemur. Per.²

Feria iiii. FERIA IIII.³

Ad sanctam mariam maiorem.

Misericordiæ tuæ remediis, quesumus, domine, fragilitas nostra subsistat, ut quæ tuâ conditione adteritur, tuâ clementia reparetur. Per.⁷

Alia.

Præsta, quesumus, domine, familiæ supplicanti, ut dum se a cibis corporalibus abstinent, a uitiiis mente ieiunent. Per dominum nostrum.⁷

Secreta.

Hæc hostia, domine, quesumus, emundet nostra delicta, et [ad] sacrificium celebrandum subditorum tibi corpora mentesque sanctificet. Per dominum.⁷

Praefatio.

U. D. æterne deus. Qui nos ideo collectis

terre fructibus per abstinentiam tibi gratias agere uoluisti, ut ex ipso deuotionis genere nosceremus Non hæc ad exuberantiam corporalem, sed ad fragilitatis sustentationem nos percepisse, ut quod ex his parcius sumeremus egentium proficeret alimentis, Ut et salutaris castigatio mortalitatis insolentiam mitigaret, et pietas largitoris nos tuæ benignitati commendatos efficeret, Sicque donis uteremur transitoriis, ut disceremus inihiare perpetuis. Per christum.¹

Ad complendum.

Sumentes, domine, dona cælestia suppliciter deprecamur, ut quæ sedula seruitute, donante te, gerimus, dignis sensibus tuo munere capiamus.⁷ Per.²

Feria bi. FERIA BI.³

Ad sanctos apostolos.

Præsta, quesumus, omnipotens deus, ut observationes sacras annua deuotione recolentes et corpore tibi placeamus et mente. Per.⁷

Secreta.

Accepta tibi sint, domine, quesumus, nostri dona ieiunii, quæ et expiando nos gratia tua dignos efficiant, et ad sempiterna promissa perducant. Per.⁷

Praefatio.

U. D. æterne deus. Qui iusto pioque moderamine et pro peccatis flagella irrogas, et post flagella ueniam propitiatus condonas, et peccatorum uitam potius nolens quam mortem Non eos ad interitum condempnas, sed ut corrigamur miseratus expectas. Per christum.⁴

Ad complendum.

Quesumus, omnipotens deus, ut de perceptis muneribus gratias exhibentes beneficia potiora sumamus.⁷ Per.⁴

¹ O. p. 336. Z.² Gel. p. 683. Da, q., dnc., populo tuo mentem quæ tibi deuotus existat, et intellectum quæ iuste deprecatur, et propitiationem tuam quæ pie desiderantibus quæ sunt profutura perficiat. Per. Z.

³ A. Exultate deo.
 Ps. Ego enim sum deus.
 B. Dirigatur.
 V. Eleuatio manuum.
 AL. Quis sicut dominus.
 V. Suscitans a terra.
 OF. Meditabor.

CO. Comedite pinguis.
 (LEC. Hoc dicit dominus,
 Ecce dies uenit.
 ALIA. Congregatus est omnis populus.
 RV. Respondens unus).

⁴ O. p. 336. Z.⁵ + Alia. Adesto, dnc., supplicibus tuis, et spem tuam in misericordia collocantes tuere propitius; ut a peccatorum labe mandati in sancta conseruatione permanent. Per. Z.⁶ A. Letetur cor.

Ps. Confitemini domino.
 R. Convertere, domine.
 V. Domine, refugium.
 OF. Benedicam domino.

CO. Aufer a me.

(LEC. Convertere, israel.
 RV. Rogabit ihesum qui-
 dam).

⁷ O. p. 336. Z.⁸ + Super populum. Adhuc, dnc., q., propitiatus tua populo supplicanti, ut quod, te inspirante, fideliter expetit, tua clementer largitate percipiat. Per. Z.

Sabbato in xli. lectionibus¹.*Ad sanctum petrum.*

Omnipotens sempiterne deus, qui per continentiam salutarem et corporibus mederis et mentibus, maiestatem tuam supplices exoramus, ut pia ieiunantium deprecatione placatus, et presentia nobis subsidia prebas et futura. Per.⁷

Alia.

Da nobis, quesumus, omnipotens deus, ut ieiunando tua gratia satiemur, et abstinendo cunctis efficiamur hostibus fortiores. Per dominum.⁷

Alia.

Tuere, quesumus, domine, familiam tuam, ut salutis aeternae remedia, quae te aspirante, requiramus, te largiente, consequamur. Per dominum.⁷

Alia.

Præsta, quesumus, domine, sic nos ab epulis carnalibus abstinere, ut a uitiis irruentibus pariter ieiunemus. Per.⁷

[Alia].

Vt nos, domine, tribuis sollemne tibi deferre ieiunium, sic nobis, quesumus, indulgentiæ præsta subsidium. Per.⁷

Ad missam.

Deus, qui tribus pueris mitigasti flammam ignem, concede propitius ut nos famulos tuos non exurat flamma uitiorum. Per.⁷

Secreta.

Concede, quesumus, omnipotens deus, ut oculis tuæ maiestatis munus oblatum et gratiam nobis deuotionis optineat, et effectum beatæ perennitatis adquirat. Per.⁷

Prefatio.

U. D. æternæ deus. Et tibi sanctificare ieiunium,

- ¹ A. Venite, adoremus.
- Ps. Preoccupemur.
- B. Iacta cogitationem.
- V. Dum clamarem.
- A. Ad dominum dum tribularer.
- V. Domine, libera.
- Tr. Propitius.
- V. Adiuua nos.
- R. Quis sicut dominus.
- V. Suscita nos.

- Benedictus es.
- V. Benedicite, omnia opera, domino.
- V. Benedicite, celi, domino.
- V. Benedicite, angeli domini, domino.
- Ymnus dicite, ut supra.
- Tr. Laudate dominum.
- V. Quoniam confirmet.
- Of. Domine, deus salutis.
- Co. Mense septimo.

nium, quod nos ob ædificationem animarum et castigationem corporum seruari docuisti; quia restrictis corporibus, animæ saginantur. In quo homo noster affligitur exterior dilatatur interior. Memento, quesumus, domine, ieiuniorum nostrorum, et misericordiarum tuarum, quas peccatoribus pie semper ieiunantibus contulisti, et præsta ut non solum a cybis, sed a peccatis omnibus abstinentes, deuotionis tibi ieiunio placeamus. Per christum¹.

Ad complendum.

Percipiant in nobis, (domine), tua sacramenta quod continent, ut quæ nunc specie gerimus rerum ueritate capiamus.⁷ Per.⁷

Dom. xliiii. post pentecosten.²

(COLL. Da, quesumus, domine, populo).

Omnipotens sempiterne deus, misericordiam tuam ostende supplicibus, ut qui de meritum qualitate diffidimus non iudicium tuum sed indulgentiam sentiamus. Per dominum.

Secreta.

Huius te, domine, muneris oblatione placeamus, et perpetuè uitæ participes huius operatione reddamur. Per.⁴

Prefatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Qui uicit diabolum et mundum, hominemque paradiso restituit, et uitæ ianuam credentibus patefecit. Per quem.⁴

Ad complendum.

Cælestis mensæ, quesumus, domine, sacrosancta libatio corda nostra purget semper et pascet. Per.⁴

Ad populum.

Tuere, quesumus, domine, familiam tuam, et

¹ O. p. 336. Z.² + *Super populum.* Suscipe, dñe, preces populi tui supplicantis, et nostra uota ieiuniorum tui perice sacramentum. Per. Z.³ Die dominica vacat V.

A. Da pacem, domine.

Ps. Tollite hostias.

R. Letatus sum.

V. Fial pax.

Al. Qui confidit.

For this Mass Z. substitutes that for Dom. xx. post Pent.

⁴ E. p. 185.⁵ O. p. 337. Z.⁶ E. p. 185.

salutis aeternae remedia quæ, te aspirante, requiramus, te largiente, consequamur. Per dominum nostrum.

Dominica xi. post pentecosten¹.

Fac nos, domine, quesumus, prompta uoluntate subiectos, et ad supplicandum tibi nostras semper excita uoluntates. Per dominum².

Secreta.

Munda nos, domine, sacrificii presentis effectus, et perforce miseratus in nobis ut eius mereamur esse participes. Per³.

Prefatio.

U. D. aeternæ deus. Et tuam maiestatem humiliter implorare, ut ihesus christus filius tuus dominus noster sua nos gratia protegat et conseruet, Et quia sine ipso nihil recte ualeamus efficere, ipsius munere capiamus ut tibi semper placere possimus. Per christum (quem⁴).

Ad complendum.

Purifica, quesumus, domine, mentes nostras benignus, et renoua caelestibus sacramentis, ut consequenter et corporum præsens pariter et futurum capiamus auxilium. Per⁵.

Ad populum.

Tua nos, domine, quesumus, gratia semper præueniat et sequatur, ac bonis operibus iugiter præstet esse intentos. Per⁶.

Dominica xii. post pentecosten⁷.

Da, quesumus, domine, populo tuo diabolica

¹ (COL. Dirigit corda nostra).

A. Salus populi.

PS. Ad iudicite.

R. Dirigitur.

V. Elenatio.

AL. De profundis.

For this Mass Z. substitutes that for Dom. xiii. post Pent.

² E. p. 185. ³ Ib.

⁴ E. p. 186.

⁵ V. Protegat, dne., q., tua dextera populum supplicentem, ut presentem uitam sub tua gubernatione transcurrentes, meretur inuenire perpetuam. Per. Z.

⁶ (COL. Omnipotens et misericors deus, uniuersa).

A. Omnia quæ fecisti.

PS. Magnus dominus.

R. Oculi omnium.

V. Aperis tu manum.

This Mass is given for Dom. xix. post Oct. Pent. in Z.

OF. Si ambulauero.

CO. Tu mandasti.

(R. Renouamini spiritui.

RV. Ascendens ihesus in nauiculam).

AL. Lauda, anima.

OF. Super flumina.

CO. Memento uerbi.

(R. F. Uidete quomodo.

RV. Loquebatur ihesus).

uitare contagia, et te solum dominum pura mente sectari. Per⁷.

Secreta.

Maiestatem tuam, domine, suppliciter deprecamur, ut hæc sancta quæ gerimus, et a præteritis nos delictis exuant et futura. Per⁸.

Prefatio.

U. D. aeternæ deus. Et te suppliciter exorare ut sic nos bonis tuis instruas sempiternis, ut temporalibus quoque consolari digneris; Sic presentibus refoue, ut ad gaudia nos mansura perducas. Per christum dominum nostrum¹.

Ad complendum.

Sanctificationibus tuis, omnipotens deus, et uitia nostra curentur, et remedia nobis aeterna proueniant. Per².

Ad populum.

Custodi nos, omnipotens deus, ut, tua dextera gubernante, nec nostra nobis præualeant nec aliena peccata. Per³.

Dominica xiiii. post pentecosten⁴.

Dirigat corda nostra, domine, quesumus, tuæ miserationis operatio, quia tibi sine te placere non possumus. Per dominum nostrum⁵.

Secreta.

Deus, qui nos per huius sacrificii ueneranda commercia unius summeque diuinitatis participes efficias, præsta, quesumus, ut sicut tuam cognoscimus ueritatem, sic eam dignis mentibus et moribus assequamur. Per dominum nostrum⁶.

Prefatio.

U. D. aeternæ deus. Qui propter ea iure punis errantes et clementer refoues castigatos, ut nos a malis operibus abstrahas, et ad bona faciendi

¹ O. p. 337. Pref. for Dom. xx. in Z.

² Gel. p. 693. Sanctificationibus tuis, o. d., et uita nostra curentur, et remedia nobis aeterna proueniant. Per. Z.

³ (COL. Largire, quesumus,

domine, fidelibus).

A. In uoluntate.

PS. Besti immaculati.

R. Domine, refugium.

V. Priusquam montes.

AL. Qui sanat contritos.

OF. Uir erat in terra.

CO. In salutari tuo.

This is the Mass for Dom. xx. post Oct. Pent. in Z.

⁴ E. p. 186.

⁵ Ib.

conuertat, quia non uis inuenire quod damnes, sed esse potius quod coronet. Per christum ¹.

Ad complendum.

Gratias tibi referimus, domine, sacro munere uegetati, tuam misericordiam deprecantes, ut dignos nos eius participatione perficias. Per ².

[Ad populum].

Tuis, quesumus, domine, adesto supplicibus, et inter mundanę prauitatis insidias fragilitatem nostram sempiterna pietate prosequere. Per ³.

Dominica xliii. post pentecosten ⁴.

Omnipotens et misericors deus, uniuersa nobis aduersantia propitius excludere, ut mente et corpore pariter expediti quę tua sunt liberis mentibus exsequamur. Per.

Secreta.

Hęc munera, domine, quesumus, quę oculis tuę maiestatis offerimus salutaria nobis esse concedere. Per dominum nostrum ⁵.

Præfatio.

U. D. æterne deus. Et nos clementiam tuam suppliciter exorare, ut filius tuus ihesus christus dominus noster, qui se usque in finem sæculi suis promissis fidelibus adfuturum, et presentie corporalis mysteris non deserat quos redemit, et maiestatis suę beneficiis non relinquit. Per quem maiestatem ⁶.

¹ O. p. 338. where the Pref. is much longer, as in Z. :-

Qui cum pro nostris meritis iugiter mereamur affligi, tu tamen iudicium ad correctionem temperas. Non perpetuam exeres ad penam. Iustæ enim corrigis, et clementer ignoscis. In utroque uerax, in utroque misericors. Qui nos ea lege disponis, ut coercendo in æternum perire non sinas, et parando spatium tribus corrigendi. Qui ideo malis presentibus nos flagellas, ut ad bona futura perducas. Ideo bonis temporalibus consolaris, ut de sempiternis facias certiores. Quo te et in prosperis et in aduersis pia semper confessione laudemus, ihesum christum dominum nostrum. Per quem. Z.

² E. p. 187.

³ Gel. p. 518. Gratias tibi referimus, dñe, sacro munere uegetati, tuam misericordiam deprecantes, ut dignos nos eius participatione perficias. Per. Z.

⁴ (COL. Familiam tuam, quesumus, domine).

A. Si iniquitates.

Ps. De profundis.

8. Ecce quam bonum.

v. Sicut unguentum.

This Mass is given for Dom. xlv. post Oct. Pent. in Z.

⁵ Z.

AL. Lauda, hierusalem.

OF. Recordare.

CO. Dico uobis.

(R. Confidimus in domino.

RV. Simile est regnum).

⁶ O. p. 339. Z.

Ad complendum.

Tua nos, domine, medicinalis operatio, et a nostris peruersitatibus clementer expediat, et tuis semper faciat inherere mandatis. Per ¹.

Ad populum.

Da, quesumus, omnipotens deus, sic nos tuam ueniam promereri ut nostros corrigamus excessus, sic fatentibus relaxare delictum ut coherentius in suis uoluptatibus obtinatos ².

Dominica xliii. post pentecosten ³.

Largire, quesumus, domine, fidelibus tuis indulgentiam placatus et pacem, ut pariter ab omnibus mundentur offensis, et secunda tibi mente deseruiant. Per ⁴.

Secreta.

Cælestem nobis prebeant hęc mysteria, quesumus, domine, medicinam, et uitia nostri cordis expurgent. Per ⁵.

Præfatio.

U. D. æterne deus. Maiestatem tuam suppliciter deprecantes, ut expulsis azimis uetustatis, illius agni cibo saciemur et poculo, Qui et nostram imaginem reparauit, et suam nobis gratiam repromisit, ihesus christus dominus noster. Per quem maiestatem ⁶.

Ad complendum.

Vt sacris, domine, reddamus digni muneribus fac nos, quesumus, tuis obœdire mandatis. Per ⁷.

Ad populum.

Delicta nostra, domine, quibus aduersa dominantur absterge, et tua nos ubique miseratione custodi. Per ⁸.

¹ E. p. 187. Z.

² (COL. Deus, refugium nos-

trum.

RP. Imitatores mei.

RV. Abentes pharisei).

A. Dicit dominus, Ego co-

glio.

This Mass is given for Dom. xlv. post Oct. Pent. in Z.

³ E. p. 188.

⁴ Ib.

⁵ V. p. 261, om. Z.

⁶ Gel. p. 694, om. Z.

Ps. Benedixisti, domine.

R. Liberasti nos.

V. In deo laudabimur.

AL. Qui posuisti fines.

OF. De profundis.

CO. Amen, dico uobis.

⁷ O. p. 339. Pref. for Dom.

⁸ V. p. 261, om. Z.

festans plebi tuæ unigeniti tui, et incarnationis mysterium, et aduentum mirabile sacramentum, Ut in uniuersitate nationum constet esse perfectum, quod uatum oraculis fuit ante promissum, percipiantque dignitatem adoptionis quos exornat confessio ueritatis. Per quem¹.

Ad complendum.

Suscipiamus, domine, misericordiam tuam in medio templi tui, et reparationis nostræ uentura sollemnia congruis honoribus præcedamus. Per.⁷

Alia.

Præueniat nos, omnipotens deus, tua gratia semper et subsequatur, ut per aduentum unigeniti tui summo cordis desiderio sustinemus et præsentis uitæ subsidia, et futuræ etiam consequamur. Qui tecum².

Ebdomada iii. ante natale domini³.

Excita, domine, corda nostra ad preparandas unigeniti tui uias, ut per eius aduentum purificationis tibi mentibus seruire mereamur. Qui tecum.

Secreta.

Placare, domine, humilitatis nostræ precibus et hostiis, et ubi nulla suppetunt suffragia meritorum, tuis nobis succurre presidiiis. Per.⁷

Præfatio.

U. D. æternæ deus. Qui tuo inenarrabili munere prestitisti ut natura humana ad similitudinem tui condita, dissimilis per peccatum et mortem effecta, nequaquam in æterna dampnatione periret, Sed unde peccatum mortem contraxerat, inde uitam tua pietas immensa repararet, et antiquæ uirginis facinus noua et intemerata uirgo maria paret, Quæ ab angelo salutata, ab spiritu sancto obumbrata, illum gignere meruit qui cuncta nasci suo nutu concessit. Quæ mira-

batur et corporis integritatem, et conceptus fecunditatem, gaudebatque suum paritura parentem, ihesum christum dominum nostrum. Per quem¹.

Ad complendum.

Repleti cybo spiritalis alimonie supplices te, domine, deprecamur, ut huius participatione mysterii doceas nos terrena despiciere, et amare cælestia. Per dominum nostrum.⁷

Alia.

Præcinge, quesumus, domine deus noster, lumbos mentis nostræ diuina tua uirtute potenter, ut, ueniente domino nostro ihesu christo filio tuo, digni inueniamur æternæ uitæ conuiuio, et uota cælestium dignitatum ab ipso percipere mereamur. Qui tecum².

Ebdomada ii. ante natale domini³.

Aurem tuam, quesumus, domine, precibus nostris accomoda, et mentis nostræ tenebras gratia tuæ uisitacionis inlustra. Per dominum.⁷

Secreta.

Deuotionis nostræ tibi, quesumus, domine, hostia iugiter imoletur, quæ et sacra peragat instituta mysterii, et salutare tuum nobis mirabiliter operetur. Per.⁷

Præfatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Cuius incarnatione salus facta est mundi, et passionē redemptionē procurata est hominis procreati. Ipse nos, quesumus, ad æternum perducat præmium, qui redemit de tenebris infernorum, iustificetque in aduentu secundo qui nos redemit in primo, Quatinus illius nos a malis omnibus defendat sublimitas, cuius nos ad uitam erexit humilitas. Per quem⁴.

Ad complendum.

Inploramus, domine, clementiam tuam, ut hæc

¹ O. p. 343. Z.

² Gel. p. 681. Da, q. dnc., populo tuo spiritum ueritatis et pacis; ut et te per aduentum unigeniti tui tota mente cognoscas, et que tibi sunt placita corde sectetur. Per. Z.

³ A. Populus sion.

rs. Qui regis.

z. Ex sion species.

v. Congregate.

Al. Letatus sum.

of. Deus tu conuertere.

co. Hierusalem, surge.

⁴ O. p. 344. Z.

⁵ A. Gaudent in domino.

rs. Benedixisti, domine.

R. Qui sedes, domine.

v. Qui regis israel.

⁶ O. p. 345. Z.

⁷ Gel. p. 682, em. Z.

v. Excita, domine, poten-

tiam.

of. Benedixisti.

co. Dicite pusillanimis.

diuina subsidia a uitiiis expiatis ad festa uentura nos præparent. Per dominum.⁷

Alia.

Fac nos, quesumus, domine deus noster, peruiques atque sollicitos aduentum expectare christi filii tui domini nostri, ut dum uenerit pulsans, non dormientes peccatis, sed uigilantes et in suis inueniat laudibus exultantes. Qui tecum¹.

Mensis decimi feria iiii.²

Statio ad sanctam mariam maiorem.

Præsta, quesumus, omnipotens deus, ut redemptionis nostræ uentura sollempnitas et præsentis nobis uitæ subsidia conferat, et æternæ beatitudinis premia largiatur. Per.³

Alia.

Festina, quesumus, ne tardaueris, domine, et auxilium nobis supernæ uirtutis impende, ut aduentus tui consolationibus subleuentur qui in tua pietate confidunt. Qui uiuis et regnas cum deo patre.⁴

Secreta.

Accepta tibi sint, domine, nostra ieiunia, quæ et expiando nos tua gratia dignos efficiant, et ad sempiterna perducant. Per dominum.⁵

Præfatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Quem pro salute hominum nasciturum gabriel archangelus nuntiavit, uirgo maria sancti spiritus cooperatione concepit, Ut quod angelica nuntiavit sublimitas uirginæ crederet puritas, ineffabilis perficeret deitas. Illius itaque optamus, te opitulante, cernere faciem sine confusione cuius incarnationis gaudemus sollempnitate, quatinus purificati ieiuniis, cunctis purgati a uitiiis, natalis eius interesse mereamur sollempnibus festis. Per quem⁶.

Ad complendum.

Salutaris tui, domine, munere satiati supplices

¹ Gel. p. 681, om. Z.

² A. Rorate, cæli desperet.

³ Ps. Cæli enarrant.

⁴ R. Tollite portas.

⁵ V. Quis ascendet.

⁶ O. p. 345. Z.

⁷ A. Prope est dominus.

⁸ V. Laudem domini.

⁹ Of. Confortamini.

¹⁰ Co. Ecce uirgo concipiet.

deprecamur, ut cuius lætamur gustu renouemur effectu. Per.⁷

Feria bi.¹

Ad apostolos.

Excita, domine, potentiam tuam et ueni, ut hi qui in tua pietate confidunt ad omni citius aduersitate liberentur. Qui uiuis et regnas.²

Super oblata.

Muneribus nostris, quesumus, domine, precibusque susceptis, et celestibus super nos munda mysteriis, et clementer exaudiat. Per.³

Præfatio.

U. D. æternæ deus. Qui es sanctificator et institutor abstinence, cuius nullus finis nullusque est numerus, Effunde, quesumus, super nos in diebus ieiuniorum nostrorum spiritum gratiæ salutaris, et ab omnibus nos perturbationibus sæculi huius tua defensione conserva, Ut qui unigeniti tui celebramus aduentum, continuum eius sentiamus auxilium. Per quem⁴.

Ad complendum.

Tui nos, domine, sacramenti libatio sancta restauret, et a uetustate purgatos in mysterii salutaris faciat transire consortium. Per.⁵

Sabbato in xii. lectionibus.⁶

Ad sanctum petrum.

Deus, qui conspicis quia ex nostra prauitate adfigimur, concede propitius ut ex tua uisitacione consolemur. Per.⁷

Alia.

Concede, quesumus, omnipotens deus, ut quia sub peccati iugo ex⁸ uetusta seruitute deprimumur, expectata unigeniti filii tui noua natiuitate liberemur. Per eundem.⁹

¹ A. Prope esto, domine.

² V. Beati immaculati.

³ R. Ostende nobis.

⁴ O. p. 346. Z.

⁵ A. Veni, et ostende nobis.

⁶ Ps. Qui regis israel.

⁷ R. A summo celo egressio.

⁸ V. Cæli enarrant.

⁹ R. In sole posuit.

¹⁰ O. om.

¹¹ V. Benedixisti.

¹² Of. Deus, tu conuertens.

¹³ Co. Ecce dominus ueniet.

¹⁴ See p. 78.

¹⁵ V. A summo celo.

¹⁶ R. Domine, deus uirtutum.

¹⁷ V. Excita, domine, potentiam.

¹⁸ R. Excita, domine, potentiam.

¹⁹ V. Qui regis israel.

Alia.

Indignos nos, quesumus, domine, famulos tuos, quos actionis propriæ culpa contristat, unigeniti filii tui nos aduentu lactifica. Per eundem.⁷

Alia¹.

Præsta, quesumus, omnipotens deus, ut filii tui uentura sollemnitas et præsentis nobis uitæ remedia conferat, et premia æterna concedat. Per eundem.⁷

Alia.

Preces populi tui, quesumus, domine, clementer exaudi, ut qui iuste pro peccatis affligimur pietatis tuæ uisitatione consolemur. Per.⁷

Ad missam.

Deus, qui tribus pueris mitigasti flammam ignem, concede propitius ut nos famulos tuos non exurat flamma uitiorum. Per.⁷

Secreta.

Sacrificiis presentibus, quesumus, domine, intendere placatus, ut et deuotioni nostre proficiant et saluti. Per.⁷

Præfatio.

U. D. æterne deus. Qui non solum peccata dimittis sed ipsos etiam iustificas peccatores, Et reis non tantum pœnas relaxas, sed dona largiris et premia. Cuius nos pietatem supplices exoramus, ut qui ieiuniis et uotis sollemnibus natiuitatem unigeniti tui preuenimus, illius dono et presentis uitæ perturbationibus carcamus, et æterna munera capiamus. Per quem.²

Ad complendum.

Quesumus, domine deus noster, ut sacrosancta mysteria, quæ pro reparationis nostræ munimine contulisti, et præsens nobis remedium esse facias et futurum. Per.⁷

Dominica uacat³.

Excita, domine, quesumus, potentiam tuam et

¹ Benedictus es.

v. Benedicite, omnia opera.

v. Benedicite, celi, domino.

v. Benedicite, angeli domini, domino.

Ymnus dicite.

² O. p. 346. Z.

A. Korate, celi demper.

Ps. Cæli enarrant.

A. Prope est dominus.

v. Laudem domini loquetur.

TR. Qui regis israel.

v. Qui sedes super.

v. Benjamin et manasse.

v. Excita, domine, potentiam.

OF. Exulta satia, filia.

CO. Exultauit ut gigas.

³ See p. 79.

AL. Veni, domine, et noli.

OF. Ave, maria, gratia.

CO. Ecce uirgo concipiet.

ueni, et magna nobis uirtute succurre, ut per auxilium gratiæ tuæ quod nostra peccata præpediunt, indulgentia tuæ propitiationis accelaret. Qui uiuis et regnas.⁷

Secreta.

Ecclesiæ tuæ, domine, munera sanctifica, et concede ut per hæc ueneranda mysteria panis cælestis refici mereamur. Per dominum.¹

Præfatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Quem iohannes precessit nascendo, et in desertis heremi predicando, et in fluentis iordanicis baptizando, et ad inferna descendendo. Cuius uenerandæ natiuitatis proximæ uentura sollemnitas ita nos, quesumus, (tibi) placitos reddat, ut cum fructu bonorum operum ad regna cælestia introducat, Ut parando in cordibus uestris uiam domino, fructusque dignos pœnitentiæ faciendo, per predicationem iohannis, obtemperemus monitis nostri saluatoris, Sicque perueniamus per filium sterilis ad filium uirginis, per iohannem hominem magnum ad eundem dominum nostrum hominem deum, Qui sicut uenit ad nos redimendum occultus, ita iustificet quum ad iudicandum uenerit manifestus. Per quem.²

Ad complendum.

Sumptis muneribus, domine, quesumus, ut cum frequentatione mysterii crescat nostræ salutis effectus. Per.⁷

Benedictio ad populum.

Omnipotens deus, cuius unigeniti aduentum et preteritum creditis, et futurum expectatis, eiusdem aduentus uos inlustratione sanctificet, et sua benedictione locupletet. Amen.

In presentis uitæ stadio uos ab omni aduersitate defendat, et se uobis in iudicio placabilem ostendat. Amen.

Quo a cunctis peccatorum contagiis liberati, illius tremendi examinis diem expectetis interriti. Amen.

Quod ipse præstare.³

¹ E. p. 194. Sacrificiis presentibus, doe, placatus intende, ut et deuotioni nostre proficiant et saluti. Per. Z.

² O. p. 346. Z.

³ O. p. 374.

Item alia. De aduentu domini.

Omnipotens deus uos placido vultu respiciat, et in uos suæ benedictionis donum infundat. Amen.

Et qui hos dies incarnatione unigeniti sui fecit sollemnes, a cunctis presentis et futuræ uitæ aduersitatibus uos reddat indempnes. Amen.

Ut qui de aduentu redemptoris nostri secundum carnem deuota mente lætamini, in secundo cum in maiestate uenerit, præmiis uitæ æternæ ditemini. Amen.

Quod ipse præstare¹.

Aliæ orationes de aduentu domini.

Excita, domine, potentiam tuam tuam et ueni, et quod ecclesiæ tuæ promissisti, usque in finem sæculi clementer operare. Qui uiuis et regnas.²

Alia.

Conscientias nostras, quesumus, domine, uisitando purifica, ut ueniens ihesus christus filius tuus dominus noster paratam sibi inueniat mansionem. Qui tecum.³

Alia.

Prope esto, domine, omnibus inuocantibus⁴ te in ueritate, ut in aduentu filii tui domini nostri placitis tibi actibus præsentemur. Per eundem.⁵

Alia.

Concede, quesumus, omnipotens deus, ut magnæ festiuitatis uentura sollemnia prospero celebremus effectu, pariterque reddamus et intenti cælestibus disciplinis, et de nostris temporibus lætiores⁶. Per.⁷

Alia.

Mentes nostras, quesumus, domine, lumine tuæ uisitationis inlumina, ut esse, te largiente, mereamur et inter prospera humiles et inter aduersa securi. Per.⁸

Alia.

Preces populi tui, quesumus, domine, clementer exaudi, ut qui de aduentu unigeniti filii tui secundum carnem lætantur, in secundo, cum uene-

rit in maiestate sua præmium æternæ uitæ percipiat. Per.⁹

Consecratio thymiamatis.

EXORCIZO TE, omnis inmundissime spiritus, omne fantasma inimici, in nomine dei patris omnipotentis, et in ihesu christi filii eius, et spiritus sancti, ut exeat et recedat ab hac specie thymiamatis siue incensi cum omni fallacia ac nequitia uestra, ut sit hæc species sanctificata in nomine domini nostri ihesu christi, ut omnes gestantes, tangentes, odorantes eam, uirtutem et auxilium percipiant spiritus sancti, ita ut non ibidem ubi hæc incensa uel thymiamata fuerint adpropinquare audeatis, nec aduersa inserere presumatis. Adiuro te per nomen et per uirtutem dei patris omnipotentis et ihesu christi filii eius, qui uenturus est in spiritu sancto iudicare uiuos ac mortuos et nos¹ preuicaciter et sæculum per ignem. Amen.²

Æternam ac iustissimam pietatem tuam deprecamur, domine, sanctissime pater, omnipotens æterne deus, ut benedicere digneris hæc thymiamata, uel incensi speciem, ut sit incensum maiestati tuæ in odore suauitatis acceptum. Sit a te hæc species benedicta, sit per inuocationem sancti nominis tui sanctificata, ita ut ubicumque fumus eius peruenerit, extricetur et effugetur ab eo loco omne genus demoniorum, sicut incensum iecoris piscis, quem raphael archangelus tobiam famulum tuum super carbones ponere docuit, cum ascendit ad saræ liberationem. Descendat benedictio super hanc speciem incensi et thymiamatis, sicut in illo de quo dauid propheta tuus cecinit, dicens: 'Dirigatur oratio mea, sicut incensum in conspectu tuo.' Sit hoc incensum nobis odor consolationis, suauitatis et gratiæ, ut fumo isto effugetur omne fantasma mentis et corporis, ut simus, pauli apostoli uoce, 'bonus odor deo in omni loco.' Effugiant a facie huius incensi et thymiamatis omnes incursum demoniorum, sicut puluis a facie uenti, et sicut fumus a facie ignis. Præsta, quesumus, piissime pater, hoc boni odoris incensum ad opus ecclesiæ tuæ, ob causam religionis iugiter permanere, ut mystica nobis significatione spiritualium uirtutum fragrans ostendat odor suauitatem. Tua ergo

¹ Præsta, q. o. d., ut filii tui uenturus sollempnitas et presentis uite nobis remedia conferat, et præmia æterna concedat. Per.

² Quesumus, o. d., preces nostras respice, et tuæ super nos uiscera pietatis impende, ut qui ex nostra culpa affligimur, saluatore nostro adueniente respiciamus. Per.

³ Porrigere nobis, dñe, dexteram tuæ uenerationis, et peccata nostra propitius absolue. Per.

⁴ Deus, qui nostri conspectu semper infirmitate destitit, aduentu tui nos uisitacione custodi. Per. Z.

⁵ Per uos.

⁶ S. p. 335.

¹ O. p. 374.

² expectantibus V.

³ Certiores is written on the margin by a later hand.

petimus, omnipotens deus, immensæ maiestatis dextera hanc creaturam benedicere ex diuersarum rerum commixtione confectam dignare, ut ubicumque fumus aromatum illius afflauerit, in uirtute sancti nominis tui mirabiliter possit omnes immundorum spirituum fantasmatos incursum effugare, omnesque morbos redditâ sanitatē expellere, atque in odore fragrantissimo tibi, domine, perpetua suauitate redolere. Per dominum¹.

Alia.

Domine, deus omnipotens, cui assistunt omnes exercitus angelorum cum tremore, quorum seruitus in uentum et ignem conuertitur, respice de cælo, quesumus, et benedicere dignare propitius hanc creaturam incensi, ut uniuersi morborum languores, odorem ipsius sentientes, effugiant et separentur a plasmate² tuo, et ab omnibus qui in te confidunt quos pretioso sanguine filii tui redemisti, et nunquam lædantur a morsu antiqui serpentis. Per eundem dominum nostrum.

Alia.

Veniat ergo, omnipotens deus, super hoc incensum larga tuæ benedictionis infusio, huiusque thimiamatis confectio, inuisibilis regnator, intende, ut quotienscunque tibi per hoc libatum fuerit, et cœlestis odoris suui commixtione redeat; et in quocunque loco fidelium tuorum aliquid ex huius sanctificationis fuerit misterio deportatum, expulsa omni diabolice fraudis nequitia, uirtus tuæ sanctæ et gloriose maiestatis assistat. Per dominum.

Benedictio ampullæ sive ampullatum.

Domine, deus omnipotens, omnium benedictionum largus infusor, a quo et omnis benedictio procedit; te, quesumus, largiflue miserator, ut super hoc uasculum benedictionum tuarum sanctificationem infundas, in quo ad recreandos nouos sanctæ ecclesiæ tuæ filios exorcizati olei liquorem, tua opulente gratia, infundere disponimus; et presta, clementissime pater, per unigenitum tuum dominum nostrum iesum christum, perque flamen sanctum quod in primordio super aquas ferebatur, ut quicunque ex hac sacrandi olei unctione tacti uel consignandi fuerint benedictionis tuæ præsidio muniantur. Præsentis quoque uitæ prosperitate gaudeant, corpore et animo iugiter in te ualentes iugeant, ac post huius uitæ labentis tempora cum sanctis tuis gaudia adipisci mereantur sempiterna, per filium tuum dominum nostrum, qui uenturus est iudicare uiuos ac mortuos et sæculum per ignem.

¹ S. p. 335.² Lit. of the Celtic Church, p. 168, note 1.

Benedictio anuli.

Creator et conservator humani generis, dator gratiæ spiritalis, largior æternæ salutis, tu, domine, permittite tuam benedictionem super hunc anulum, ut quicunque hoc sacrosanctæ fidei signo insignitus incedat, in uirtute cœlestis defensionis ad æternam uitam tibi proficiat. Per dominum.

Benedictio baculi.

Deus, sine quo nichil potest benedici uel consecrari, hunc baculum benedicere dignare, ut quotienscunque famulus tuus illum gestando et te in corde tenendo per hunc sustentetur, et tuæ benedictionis ubertate repleatur. Per dominum.

Benedictio thuribuli.

Deus, ad cuius sepulchrum cum aromatibus, in specie sanctarum animarum uirtutes sanctorum operum gestantium diluculo mulieres uenisse memorantur, et in cuius conspectu angelus aureum habens thuribulum stetit, et datis incensis de orationibus sanctorum omnium ante thronum domini adoleuisse cœlesti uisione diuulgatur, adesto propitius, et hoc thuribulum cœlesti benedictione perfunde, ut quicunque ex eo thimiamatis, uel thuris fl(r)agr(ant)iam senerint tua donante immensa clementia, odores orationum ante conspectum maiestatis tuæ sanctarum per manus sanctorum emittant angelorum, atque persoluant. Per te, iesu christe, qui cum patre et spiritu sancto.

Benedictio ad generalem cultum ecclesiarum.

Deus, qui diuersa ad tabernaculum fœderis ornamenta in sacerdotalis officium ministerii ore proprio fieri precepisti, te humili prece deprecemur, ut hæc uestimenta et hæc uasa, ad ornatum et ad ministerium sanctæ ecclesiæ tuæ præparata illa benedictione perfundas, qua olim per manus sanctorum sacerdotum utensilia tabernaculi oleo unctionis perfudisti, ut quicunque iam in tua apostolica ecclesiâ his uti fuerint, te miserante, ueniam peccatorum, et gaudia promereantur percipere sempiterna. Per.

Incipit missæ in natalitiis sanctorum.

ELKE. kal. (an. sancti stephani).

DA NOBIS, DOMINE, QUESUMUS, imi-

¹ A. Etenim sederunt.
F. Beati immaculati.
R. Sederunt.
V. Adieu me, domine.
A. Video celos.
OF. In uirtute.

CO. Video celos.
(R. Stephanus plenus.
R. Dixit iesus turbis in
deorum.
OF. Elegerunt).

tari quod colimus, ut discamus et inimicos diligere, quia eius natalitia celebramus qui nouit etiam pro persecutoribus exorare dominum nostrum iesum christum. Qui tecum.⁷

Secreta.

Suscipe, quesumus, domine, munera pro tuorum commemoratione sanctorum, ut quia illos passio gloriosus efficit et innocentes nos deuotio reddat innocuos. Per.⁷

Prefatio.

U. D. æterne deus. Beati stephani leuitæ simul et martyris natalitia recolentes, Qui fidei, qui (et) sacre militiæ, qui dispensationis et castitatis egregiæ, qui predicationis mirabilisque constantiæ, qui confessionis ac patientiæ nobis exempla ueneranda proposuit. Et ideo natiuitatem filii tui merito pre ceteris passionis sue festiuitate prosequitur, cuius gloriæ sempiternæ primus martyr occurrat. Per christum.¹

Ad complendum.

Auxilientur nobis, domine, sumpta mysteria, et, intercedente beato stephano protomartyre tuo, sempiterna protectione confirment. Per.⁷

Alia.

Omnipotens sempiternæ deus, qui primitias martyrum in beati leuitæ stephani sanguine dedicasti, tribue, quesumus, ut pro nobis intercessor existat qui pro suis etiam persecutoribus exorauit dominum nostrum iesum christum filium tuum, qui tecum uiuit.⁷

Alia.

Deus, qui nos unigeniti tui clementer incarnatione redemisti, da nobis patrocinia tuorum continuata sanctorum, quibus capere ualeamus salutaris mysterii portionem. Per eundem.⁷

Benedictio.

Deus, qui beatum stephanum protomartyrem coronauit et confessione fidei et agone martyrii, mentes uestras circumdet et in presenti seculo corona iustitiæ, et in futuro perducit uos ad coronam gloriæ. Amen.

Illius obtentu tribuat uobis dei et proximi caritate semper exuberare, qui hanc studuit etiam inter lapidantium impetus optinere. Amen.

¹ O. p. 291.

Quo eius et exemplo roborati et intercessione muniti ab eo, quem ille a dextris dei uidit tantem, mereamini benedicere. Amen.

Quod ipse prestat cuius regnum et imperium sine fine permanet in sæcula seculorum. Amen. Benedictio.¹

III. kal. ian. Natale sancti iohannis apostoli et euangelistæ.²

ECCLESIAM TUAM, DOMINE, BENIGNUS illustra, ut beati iohannis euangelistæ illuminata doctrinis ad dona perueniat sempiterna. Per.⁷

Secreta.

Suscipe, domine, munera quæ in eius tibi sollempnitatem deferimus, cuius nos confidimus patrocinio liberari. Per.⁷

Prefatio.

U. D. æterne deus. Beati apostoli tui et euangelistæ iohannis natalitia uenerantes³, qui, domini nostri iesu christi filii tui uocatione suscepti⁴, factus ex piscatore discipulus, humane modum dispensationis excedens, ipsam uerbi tui sine initio deitatis(em) pre ceteris et mente conspiceret, et uoce proferret. Quia in principio erat uerbum, et uerbum erat apud deum, et deus erat uerbum. Per quem (uel, Et ideo)⁵.

Benedictio.

Omnipotens deus dignetur uobis per interces-

¹ O. p. 363.

² A. In medio.

rs. Bonum est.

tr. Exiit sermo.

v. Sed si eum uolo.

Al. Hic est discipulus.

³ recensentes Z.

⁴ Z. continet thus:—terrenum respuit palrem, ut posset inuenire caelestem; aletus in regno calorum sedem apostolicam culminis, qui tantum retia carnalia contempserat genitoris. Quæ ab unigenito tuo sic familiariter est dilectus, et immensæ gratiæ numeribus adprobatus, ut eum idem dominus in cruce iam positus uicarius sue matri uirgini filium subrogaret. Quasiom beate genitricis integritati probati delectique discipuli uirginitas deseruiret. Nam et in comæ mystice sacrosancto conuiuio, super ipsum uitæ fontem, æternum scilicet pectus recubuerat saluatoris. De quo perenniter manantia celestis hauriens fluens doctrinæ, tam profundis ac mysticis reuelationibus est imbutus, ut omnem transgrediens creaturam, excelsa mente conspiceret, et euangelicæ uoce proferret quod in principio & ut supra.

⁵ O. p. 292, down to suscepta.

OP. Bonum est.

COM. Exiit sermo.

(RP. Qui timet deum.

EV. Dixit iesus petro, Se-
quere me).

sionem beati iohannis apostoli et euangelistę benedicere, qui per cum archana uerbi sui ecclesie uoluit reuelare. Amen.

Concedat uobis ut quod ille spiritus sancti munere afflatus auribus infudit, eiusdem spiritus dono capere mente ualeatis. Amen.

Quod eius documento de diuinitate nostri redemptoris edocti, et amando quod tradidit, et predicando quod docuit, et exsequendo quod iussit, ad dona peruenire mereamini, quę idem dominus noster ihesus christus repromisit. Amen.

Quod ipse prestare¹.

Ad complendum.

Refecti cibo potuque cęlesti, deus noster, te supplices deprecamur, ut in cuius hęc commemoratione percepimus, eius muniamur et precibus. Per dominum nostrum?

Ad uesperos.

Beati iohannis euangelistę, quesumus, domine, supplicatione placatus, et ueniam nobis tribuę, et remedia sempiterna concede. Per?

Ad fontes.

Sit, quesumus, domine, beatus iohannes euangelista nostrę fragilitatis adiutor, ut pro nobis tibi supplicans copiosius audiatur. Per?

Ad sanctum andream.

Beati euangelistę iohannis, domine, precibus adiuuemur, et quod possibilitas nostra non opinet, eius nobis intercessionem donetur. Per?

Alia.

Deus, qui, per os beati apostoli tui iohannis, uerbi tui nobis archana reserasti: pręsta, quesumus, ut quod ille nostris auribus excellenter infudit, intelligentiā competentis eruditione capiamus. Per?

II. kal. ian. Natale sanctorum innocentium².

DEUS, CUIUS HODIERNA DIE PRECONIUM IN-

¹ O. p. 363.

² A. Ex ore infantum.

P. Domine, dominus noster.

a. Anima nostra.

v. Laqueus contritus.

AL. Si dominica uenerit.

Mirabilis deus.

OF. Acima nostra.

CO. Uox in rama.

(EP. Vidi supra montem

syon.

EV. Angelus domini appa-

ruit).

nocentes martyres non loquendo sed moriendo confessi sunt, omnia in nobis uitiorum mala mortifica, ut fidem tuam quam lingua nostra loquitur etiam moribus uita fateatur. Per?

Super oblata.

Sanctorum tuorum nobis, domine, pia non desit oratio, quę et munera nostra conciliat, et tuam nobis indulgentiam semper optineat. Per?

Pręfatio.

U. D. æternę deus. Et impreciosis moribus paruulorum, quos propter nostri saluatoris infantiam bestiali scuitia herodes funestus occidit, immensa clementiæ tuę dona predicare. In quibus fulget sola magis gratia quam uoluntas, et clara est prius confessio quam loquela, ante passio quam membra idonea passioni. Existunt testes christi qui eius nondum fuerant agnitores. O infinita benignitas! O ineffabilis misericordia! quę pro suo nomine trucidatis meritum glorię perire non patitur, sed proprio cruore perfusis et salus regenerationis adhibetur et imputatur corona martyrii. Et ideo cum angelis¹.

Ad complendum.

Votiu, domine, uota percepimus, quę sanctorum nobis precibus, et presentis uitę, quesumus, pariter et æternę tribuę conferre subsidium. Per?

Benedictio.

Omnipotens deus, pro cuius unigeniti ueneranda infantia infantum innocentum cateruas herodes funesti peremit scuitia, suę uobis benedictionis tribuat dona gratissima. Amen.

Et qui eis concessit, (ut) unicum deum filium eius dominum nostrum non loquendo sed moriendo confiterentur², concedat uobis ut fidem ueram, quam lingua uestra fatetur, etiam mores probi, et uita inculpabilis fateatur. Amen.

Quique eos primum fructum sanctę suę suscepit ecclesię, cum fructu bonorum operum uos faciat peruenire ad gaudia æternę patrię³. Amen.

Quod ipse prestare⁴.

Ad uesperos.

Deus, qui licet sis magnus in magnis, mirabilia

¹ O. p. 292.

² So Bod.; pacis O.

³ So Bod.; profiterentur O.

⁴ O. p. 364.

tamen gloriosius operaris in minimis; da nobis, quesumus, in eorum celebritate gaudere, qui filio tuo domino nostro testimonium prebuerunt etiam non loquentes. Per.⁷

EE. kal. ian. Natale sancti silvestri pape¹.

Da, quesumus, omnipotens deus, ut beati silvestri, confessoris tui atque pontificis, ueneranda sollempnitas et deuotionem nobis augeat et salutem. Per.⁷

Secreta.

Sancti tui nos, quesumus, domine, ubique lætificent, ut dum eorum mente recolimus, patrocinia sentiamus. Per dominum.⁷

Ad complendum.

Praesta, quesumus, omnipotens deus, ut de perceptis muneribus gratias exhibentes, beneficia potiora sumamus. Per.⁷

IIIIII. kal. feb. Sancti felicitis in pincio¹.

Concede, quesumus, omnipotens deus, ut ad meliorem uitam sanctorum tuorum exempla nos prouocent, quatinus quorum sollempnia agimus, etiam actus imitemur. Per dominum.⁷

Secreta.

Hostias tibi, domine, beati felicitis confessoris tui dicatas meritis benignus assume, et ad perpetuum nobis tribue prouenire subsidium. Per.⁷

Prefatio.

U. D. æterne deus. Et confessionem sancti felicitis memorabilem non tacere, qui nec hereticis prauitibus nec sæculi blandimentis a sui status rectitudine potuit inmutari, sed inter utraque discrimina ueritatis assertor firmitatem tuæ fidei non reliquit. Per christum³.

¹ A. Sacerdotes tui.
Ps. Memento, domine.
R. Ecce sacerdos.
V. Non est inuentus.
AL. Inueni dauid.

² A. Oculi mei inuocabantur.
Ps. Noli emulari.
R. Irrauit dominus.
V. Dixit dominus.

³ O. p. 294. Natalem S. Felicitis martyris tui debita festiuitate recolentes, qui apostolici pontificatus dignus in sua ætate successor, et passione fortissimus imitator persecutoris gladium in-trepida cervice suscepit, gaudens pro eo se capite truncari, a quo non possit abscidi. Quem laudant angeli. Z.

OP. Inueni dauid.
CO. Beatus seruus.
(RP. Ecce sacerdos magnus.
EV. Homo quidam peregre).

AL. Disposui testamentum.
OP. Gloria et.
CO. Fossisti, domine.

Ad complendum.

Quesumus, domine, salutaribus repleti myste-riis, ut cuius sollempnia celebramus, eius orationi-bus adiuuemur. Per.⁷

IIII(E). kal. feb. Sancti marcelli pape¹.

Preces populi tui, quesumus, domine, clemen-ter exaudi, ut beati marcelli martyris tui atque pontificis meritis adiuuemur, cuius passione læta-mur. Per.⁷

Secreta.

Suscipe, domine, munera dignanter oblata, et beati marcelli suffragantibus meritis, ad nostræ salutis auxilium prouenire concede. Per.⁷

Prefatio.

U. D. æterne deus. Qui glorificaris in tuo-rum confessione sanctorum, et non solum ex-cel(lent)ioribus premiis martyrum tuorum merita gloriosa prosequeris, sed etiam sacro ministerio competentibus seruitiis exsequentes, gaudium domini sui tribuis benignus intrare. Per christum dominum nostrum².

Ad complendum.

Satiasti, domine, familiam tuam muneribus sacris. Eius, quesumus, semper interuentione nos refove, cuius sollempnia celebramus. Per.⁷

IIII. kal. feb. Natale sanctæ priscæ maritris¹.

Da, quesumus, omnipotens deus, ut qui beatę priscę martyris tuę natalitia colimus et annua sollempnitate lætemur, et tantę fidei proficiamus exemplo. Per dominum nostrum.⁷

Secreta.

Hostia, domine, quesumus, quem in sanctorum tuorum natalitiis recensentes offerimus, et uincula nostræ prauitatis absoluat, et tuę nobis miseri-cordiæ dona conciliet. Per dominum nostrum.⁷

¹ A. Stetit.
Ps. Misericordias.
R. Inueni dauid.
V. Nihil proficiet.
² O. p. 295. Y. f. 74 b. Z.

³ A. Loquebar.
Ps. Beati immaculati.
R. Specie tua.
V. Propter ueritatem.

AL. Gloria.
OP. Ueritas mea.
CO. Domine, quinque.

AL. Diffusa est.
OP. Filie regum.
CO. Feci iudicium.

Ad complendum.

Quesumus, domine, salutaribus repleti mysterioris, ut cuius sollempnia celebramus, eius orationibus adiuuemur. Per.⁷

IIIII. kal. feb. Sanctorum marie et marthæ.

Exaudi, domine, populum tuum cum sanctorum tibi patrocinio supplicentem, ut temporalis nobis uir tribuas pace gaudere, et æternæ subsidium repperire. Per dominum nostrum¹.

Secreta.

Preces, domine, tuorum respice oblationesque fidelium, ut et tibi gratæ sint pro tua(o)rum festiuitate sancta(o)rum, et nobis conferant tuæ propitiæ auxilium. Per.⁷

Ad complendum.

Sancta(o)rum tua(o)rum, domine, intercessionem placatus, præsta, quesumus, ut quæ temporali celebramus actione perpetua saluatione capiamus. Per.⁷

IIIII. kal. feb. Natale sancti fabiani martyris¹.

Infirmatatem nostram respice, omnipotens deus, et quia pondus propriæ actionis grauat, beati fabiani martyris tui atque pontificis intercessio gloriosa nos protegat. Per dominum nostrum.⁷

Secreta.

Hostias tibi, domine, beati fabiani martyris tui dicatas meritis benignus assume, et ad perpetuum nobis tribuere prouenire subsidium. Per dominum.⁷

Ad complendum.

Refecti participatione muneris sacri, quesumus, domine deus noster, ut cuius exsequimur cultum, sentiamus effectum. Per.⁷

Eodem die. Natale sancti sebastiani.

Deus, qui beatum sebastianum martyrem tuum uirtute constantie in passione roborasti,

ex eius nobis imitatione tribuere pro amore tuo prospera mundi despiciere, et nulla eius aduersa formidare. Per dominum nostrum.⁷

Secreta.

Accepta sit in conspectu tuo, domine, nostra deuotio et eius nobis fiat supplicatione salutaris, pro cuius sollempnitate deferatur. Per.⁷

Præfatio.

U. D. æternæ deus. Quoniam martyris beati sebastiani pro confessione nominis tui uenerabilis sanguis effusus simul et tua mirabilia manifestat, Quo perficis in infirmitate uirtutem, et nostris studiis dat profectum, et infirmis apud te prestat auxilium. Per christum¹.

Ad complendum.

Sacro munere satiati supplices te, domine, deprecamur, ut quod debite seruitutis celebramus officio, intercedente beato sebastiano martyre tuo, saluationis tuæ sentiamus augmentum. Per.⁷

IIII. kal. feb. Natale sanctæ agnæ martyris¹.

Omnipotens sempiternæ deus, qui infirma mundi eligis ut fortia quæque confundas, concede propitius ut qui beatæ agnæ martyris tuæ sollempnia colimus, eius apud te patrocinia sentiamus. Per.⁷

Secreta.

Hostias, domine, quas tibi offerimus propitius suscipe, et, intercedente beata agnæ martyre tua, uincula peccatorum nostrorum absolue. Per.⁷

Præfatio.

U. D. æternæ deus. Et diem beatæ agnetis martyrio consecratam sollempniter recenseri, quæ terrenæ generositatis oblectamina despiciens cælestem meruit dignitatem. Societatis humanæ uota contempnens, æterni regis est sociata consortio, et pretiosam mortem, sexus fragilitate calcata, pro christi confessione suscipiens simul est facta conformis et sempiternitatis eius et gloriæ. Per quem².

¹ Gel. p. 677.

² + et Sebastiani Z.
A. Intret.
Ps. Deus, uenerunt.
B. Gloriosus.

³ Ibid.

V. Dextera.
AL. Te martyrum.
OF. Letamini.
CO. Multitudo.

¹ O. p. 298. Z.

A. Me expectauerunt.
Ps. Beati immaculati.
B. Diffusa est.
V. Propter ueritatem.

² O. p. 295. Z.

AL. Specie tua.
OF. Offeruntur.
CO. Quinque prudentes.

Ad complendum.

Refecti cybo potuque cælesti, deus noster, te supplices exoramus, ut in cuius hæc commemoratione percepimus, eius muniamur et precibus. Per.⁷

II. kal. feb. Natale sancti uincentii martiris¹.

Adesto, quesumus, domine, supplicationibus nostris, ut qui ex iniquitate nostra reos nos esse cognoscimus, beati uincentii martyris tui intercessionem liberemur. Per.⁷

Secreta.

Muneribus nostris, quesumus, domine, precibusque susceptis, et cælestibus nos munda mysteriis, et clementer exaudis. Per dominum nostrum.⁷

Præfatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Pro cuius nomine gloriosus leuita uincentius et miles inuictus rapidi hostis insaniam interritus adiit, modestus sustinuit, securus inrisit, Sciens paratus esse ut resisteret, nesciens elatus esse quod uinceret, In utroque domini ac magistri sui uestigia sequens, qui et humilitatis custodiendæ, et de hostibus triumphandi subsequenda exempla monstrauit. Per quem maiestatem tuam².

Ad complendum.

Quesumus, omnipotens deus, ut qui cælestia alimenta percepimus, intercedente beato uincentio martyre tuo, per hæc contra omnia aduersa muniamur. Per.⁷

I. kal. feb. Natale sanctorum emerentiani et macharii martyrum³.

Maiestati tuæ nos, domine, martyrum suppli-

catio beata conciliet, ut qui actibus nostris incesanter offendimus, iustorum precibus expiemur. Per dominum nostrum¹.

Secreta.

Accepta tibi sit, domine, sacratæ plebis oblatio, pro tuorum honore sanctorum, quorum meritis se percepisse in tribulatione cognoscit auxilium. Per.²

Ad complendum.

Martyrum tuorum nos, domine, semper festa lætificent, et quorum celebramus meritum experiamur auxilium. Per.²

IIII. kal. feb. Conuersio sancti pauli apostoli⁴.

Deus, qui uniuersum mundum beati pauli apostoli tui predicatione docuisti, da nobis, quesumus, ut qui eius hodie conuersationem colimus per eius ad te exempla gradiamur. Per.⁵

Secreta.

Apostoli tui pauli, domine, precibus plebis tuæ dona sanctifica, ut quæ tuo tibi grata sunt instituto gratiora fiant patrocinio supplicantis. Per.⁶

Præfatio.

U. D. æterne deus. Et mai(e)statem tuam suppliciter exorare, ut ecclesiam tuam, beati pauli apostoli tui predicatione edoctam, nulla sinas fallacia uiolari. Et sicut in uera religione nihil manere dinoscitur, quod non eius condiderit disciplina, ita ad peragenda ea quæ docuit, eius obtentu fidelibus tribuatur efficacia, sentiatque credentium multitudo eum pro se apud te intercessorem, quem habere cognouit magistrum atque doctorem. Per christum dominum nostrum⁷.

Ad complendum.

Sanctificati⁸, domine, salutari mysterio, que-

¹ A. Letabitur.

ps. Exaudi, deus, orationem.

R. Posuisti.

² O. p. 395. Z.³ A. Salus autem.

ps. Noli emulari.

R. Iustorum.

V. Uisi sunt.

Emerentiani is a mistake for Emerentianæ. Macharius, an Egyptian abbot, is commemorated along with her on this day in another A. S. Kalendar written c. 1031. Cott. Vitell. E. xviii. and in Z.

V. Desiderium.

AL. Bestis uir.

OF. Gloria.

CO. Qui uult.

AL. Exultauit.

OF. Mirabilia.

CO. Iustorum.

⁴ Gel. p. 678.⁵ Ib. p. 678.

Iugiter nos, dñe., sanctorum tuorum uota lætificent, et patrocinia nobis martyrum ipsorum semper festiuitates exhibeant. Per. Z.

⁶ A. Scio cui credidi.

ps. Domine, probasti.

R. Qui operatus est.

V. Gratia dei in me.

AL. Gaudeat, iusti.

⁷ E. p. 44. Z.⁸ Satiasti nos Z; E. p. 44. Z.² Ib. p. 679.

CO. Amen dico uobis quod uos.

OF. Mihi autem nimis.

CO. Amen dico uobis quod uos.

(RP. Saulus adhuc spirans.

EV. Ecce nos reliquimus).

³ O. p. 396 Z.

sumus, ut pro nobis eius non desit oratio, cuius nos donasti patrocinio gubernari. Per dominum nostrum¹.

II. kal. feb. Sanctæ agnæ secundo².

Deus, qui nos annua beatæ agnæ martyris tuæ sollemnitate lætificas, da, quesumus, ut quam ueneramur officio etiam piæ conuersationis sequamur exemplo. Per dominum nostrum.⁷

Secreta.

Super has, quesumus, domine, hostias benedictio copiosa descendat, quæ et sanctificationem nobis clementer operetur, et de martirum nos sollemnitate lætificent.⁷ Per³.

Ad complendum.

Sumpsimus, domine, celebritatis annuæ uotua sacramenta; præsta, quesumus, ut et temporalis nobis uitæ remedia prebeant et æternæ. Per.⁷

Non. feb. Natale sanctæ agathæ martyris⁴.

Deus, qui inter cætera potentiæ tuæ miracula etiam in sexu fragili uictoriam martyrii contulisti; concede propitius, ut cuius natalitia colimus, per eius ad te exempla gradiamur. Per.⁷

Secreta.

Suscipe, domine, munera quæ in beatæ agathæ martyris tuæ sollemnitate lætificas⁵, cuius nos confidimus patrocinio liberari. Per.⁷

¹ + *Ad uesperum.* Præsta populo tuo, dne., q., consolationis auxilium, et diuturnis calamitatibus laborantem, beati apostoli tui pauli intercessionem, a cunctis tribulationibus erue propitius. Per. Z.

² A. Vultum tuum.
Ps. Erectauit.
R. Specie tua.
V. Propter.

Al. Diffusa.
Of. Offeruntur.
Co. Simile est.

³ *Præfatio.* Beatæ agnæ natalicia geminantes. Vere enim huius honorandus est dies, quæ sic terrena generatione processit, ut ad diuinitatis consortium peruenerit. Per. Z.

⁴ (Hic purificationis, sancta marie).
A. Candemus.
Ps. Erectauit.
R. Adiuuabit.
V. Flumina.

Tr. Qui seminant.
V. Eunt.
V. Venientes.
Of. Offeruntur.
Co. Qui me dignatus.

⁵ deferimus V. E.

Præfatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Pro cuius nomine poenarum mortisque contemptum in utroque sexu fidelium cunctis ætatibus contulisti, Ut inter felicium martyrum palmas agathen quoque beatissimam uirginem uictrici patientiæ coronares, Quæ nec minis terita, nec suppliciis superata, de diaboli seuitia triumphauit quia in tuæ deitatis confessione permansit. Et ideo cum angelis¹.

Ad complendum.

Auxilientur nobis, domine, sumpta mysteria, et, intercedente beata agatha martyre tua, sempiterna protectione confirmet. Per.⁷

Alia.

Indulgentiam nobis, domine, beata agatha martyr imploret, quæ tibi grata semper extitit et merito castitatis et tuæ professione uirtutis. Per.⁷

Alia.

Beatæ agathæ martyris tuæ, domine, precibus confidentes, quesumus, clementiam tuam, ut per ea quæ sumpsimus æterna remedia capiamus. Per.⁷

III. kal. mar. Natale sancti ualentini martyris².

Præsta, quesumus, omnipotens deus, ut qui beati ualentini martyris tui natalitia colimus, a cunctis malis imminuentibus eius intercessionem liberemur. Per.⁷

Secreta.

Oblatis, quesumus, domine, placare muneribus, et, intercedente beato ualentino martyre tuo, a cunctis nos defende periculis. Per dominum.⁷

Ad complendum.

Sit nobis, domine, reparatio mentis et corporis cælestis mysterium, ut cuius exsequimur actionem sentiamus effectum. Per.⁷

¹ O. p. 297. Z.

² A. In uirtute.
Ps. Uitam petiit.
R. Beatus uir.
V. Potens in terra.
Tr. Desiderium.

V. Quoniam preuenisti.
V. Posuisti super.
Of. In uirtute.
Co. Magna est.

IIIIII. kal. mar. Natale sanctæ iulianæ martyris¹.

Omnipotens sempiternæ deus, qui infirma mundi eligis ut fortia queque confundas, da nobis in festiuitate sanctæ martyre(is) tuæ iulianę congrua deuotione gaudere, ut et potentiam tuam in eius passione laudemus, et prouisum nobis percipiamus auxilium. Per dominum².

Secreta.

In sanctæ martyre(is) tuæ iulianę passione pretiosa te, domine, mirabilem predicantes munera uotiu deferimus. Præsta, quesumus, ut sicut eius tibi grata sunt merita, sic nostræ seruitutis accepta reddantur officia. Per³.

Ad complendum.

Libantes, domine, mense tuæ beata mysteria, quesumus, ut sanctæ iulianę martyre(is) tuæ interuentionibus temporalem et presentem nobis misericordiam conferant et æternam. Per⁴.

IIIIII. kal. mar. Cathedra sancti petri apostoli⁵.

Deus, qui beato petro apostolo tuo conlatis clauibus regni cælestis animas ligandi atque soluendi pontificium tradidisti, concede ut intercessionis eius auxilio a peccatorum nostrorum nexibus liberemur. Per⁶.

Secreta.

Ecclesiæ tuæ preces et hostias, quesumus, domine, beati petri apostoli commendet oratio, ut quod pro illius gloria celebramus nobis prosit ad ueniam. Per⁷.

Præfatio.

U. D. æternæ deus. Et te laudare mirabilem deum in sanctis tuis, in quibus glorificatus es

uehementer, per quos unigeniti tui sacrum corpus exornas, et in quibus ecclesiæ tuæ fundamenta constituis, Quam in patriarchis fundasti, in prophetis preparasti, in apostolis condidisti. Ex quibus beatum petrum apostolorum principem, ob confessionem unigeniti filii tui, per os eiusdem uerbi confirmatum, in fundamento domus tuæ, mutato nomine, cælestium claustrorum præselem custodemque fecisti, Diuino ei iure concesso, ut quæ statuisset in terris seruantur in cælis. In cuius ueneratione hodierna die maiestati tuę hæc festa persoluimus, et gratiarum ac laudis hostiam immolamus. Per quem maiestatem¹.

Ad complendum.

Lætificet nos, domine, munus oblatum, ut sicut in apostolo tuo petro te mirabilem predicamus, sic per illum tuæ sumamus indulgentiæ largitatem. Per².

IIII. kal. mar. Natale sancti mathie apostoli³.

Deus, qui beatum mathiam apostolorum tuorum collegio sociasti, tribue, quesumus, ut eius interuentione tuæ circa nos pietatis semper uiscera sentiamus. Per⁴.

Secreta.

Deus, qui proditoris apostatę ruinam, ne apostolorum tuorum numerus sacratum perfectione careret, beati mathię electione supplasti, presentia munera sanctifica, et per ea nos gratiæ tuæ uirtute confirma. Per⁵.

Ad complendum.

Præsta, quesumus, omnipotens et misericors deus, ut per hæc sancta quæ sumisimus, interue-

¹ A. Loquebar.

ps. Beati immaculati.

a. Specie tua.

v. Propter ueritatem.

tr. Qui seminant.

² Gel. p. 641. Z.

³ Al. Nunc scio, usque.

a. Statuit ei dominus.

ps. Misericordias.

r. Constitues.

v. Pro patribus.

tr. Beatus uir.

v. Potens in terra.

⁴ E. p. 50.

v. Emtes ibant.

v. Unientes autem.

o. Offeruntur.

co. Diffusa est gratia.

⁵ Ib. Z.

v. Gloria et diuitiis.

o. Constitues.

co. Tu es petrus.

(sp. Petrus apostolus christi

ihesu.)

tr. Tu es petrus.

ev. Venit ihesus in partes.)

⁶ Ib.

¹ O. p. 398. Z.

² A. Mihi autem.

ps. Domine, probasti.

r. Iustus et palma.

v. Ad adiutandum.

tr. Desiderium.

³ E. p. 50.

⁴ Ib. + *Præfatio*. Et te laudare mirabilem d., in beatis apostolis

tuis, in quibus glorificatus es uehementer. Per quos unigeniti tui sacrum corpus colligis, et in quibus ecclesiæ tuæ fundamenta constituis. Unde poscimus clementiam tuam, piissime, o. d., ut intercessionem beati apostoli tui mathie cuius passionis triumphum sollempniter celebramus, mereamur a peccatorum nostrorum nexibus solui et æternæ uitæ felicitati reddi, atque sanctorum tuorum cultibus connumerari. Per. Z.

⁵ E. p. 50.

v. Quoniam preuenisti.

v. Posuisti super.

o. Gloria.

co. Ego uos.

niente beato mathia apostolo tuo, ueniam consequamur et pacem. Per¹.

XXX. id. mar. Natale sancti gregori pape².

Deus, qui animæ famuli tui gregorii æternæ beatitudinis premia contulisti, concede propitius ut qui peccatorum nostrorum pondere premimur, eius apud te precibus subleuemur. Per³.

Secreta.

Annu⁴ nobis, domine, ut, intercedente⁵ beato gregorio pontifice⁶, hæc prosit oblatio, quam immolando totius mundi tribuisti relaxari delicta. Per⁶.

Prefatio.

U. D. æterne deus. Quia sic tribuis ecclesiam tuam sancti gregorii pontificis tui commemoratione gaudere ut eam et illius festiuitate lætifices, et exemplo pie conuersationis exerceas, et uerbo predicationis erudas, grataque tibi supplicatione tuearis. Per⁷.

Ad complendum.

Vt nobis, domine, tua sacrificia dent salutem, beatus confessor tuus gregorius pontifex, quesumus, precator accedat. Per dominum nostrum⁸.

Alia.

Deus, qui beatum gregorium pontificem sanctorum tuorum meritis coæquasti, concede propitius ut qui commemorationis eius festa percolimus, uitæ quoque imitemur exempla. Per⁹.

¹ E. p. 51. + *Ad uesperum*. Percipiat, dne., q. populus tuus, intercedente beato mathia apostolo tuo, misericordiam quam deposcit, et quam precamur humiliter indulgentiam consequamur et pacem. Per. Z.

² A. Sacerdotes dei.
ps. Benedicite.
R. Iurasti dominum.
V. Dixisti dominum.
Tr. Beatus uir.

v. Potens in terra.
v. Gloria et diuitie.
or. Ueritas mea.
co. Fidelis seruus.

³ V. p. 75. Z. V. fol. 83 b.

⁴ E. p. 50. + *Super populum*. Benedic, dne., q. plebem tuam, et beati petri apostoli tui deprecationibus confidentem, tribus consequi defensionis auxilium. Per. Z.

⁵ animæ famuli tui gregori V. V.

⁶ V. fol. 83 b. There is a different Sec. in Bod. E.

⁷ O. p. 199. Z.

⁸ Not in Bod. E. V. V. Z.

⁹ V. p. 75. V. fol. 83 a.

+ *Missæ in Vigilia S. Benedicti.*

Concede, q., dne, alacris animis beati confessoris tui bene-

XXX. kal. april. Depositis sancti benedicti abbatis¹.

Omnipotens sempiterne deus, qui hodierna die carnis eductum ergastulo beatissimum confessorum tuum benedictum subleuasti ad cælum; concede, quesumus, hæc festa tui famulis celebrantibus cunctorum ueniam delictorum, ut qui exultantibus animis eius claritati congaudent ipso apud te interueniente consocietur et meritis².

Secreta.

Oblatis, domine, ob honorem beati confessoris tui benedicti, quesumus, placare muneribus, et ipsius tuis famulis interuentu cunctorum tribus indulgentiam peccatorum. Per dominum nostrum³.

Prefatio.

U. D. æterne deus. Et gloriam tuam profusis precibus exorare, ut qui beati benedicti confessoris tui ueneramur festa, te opulante, eius sanctitatis imitari ualeamus exempla, Et cuius meritis nequaquam possumus coæquare, eius precibus mercamur adiuuari. Per christum⁴.

dicti sollempnia celebrare, cuius diernis decorata uirtutibus tibi uita complacuit. Per.

Sec. Oblata confessoris tui benedicti honore sint tibi, dne., nostra grata libamina, ut nostrarum apud te supplicationum effectum obtineant. Per.

Ad com. Quos cælestibus, dne., recreas alimentis, interueniente beato confessore tuo benedicto, ab uniuersis tuere periculis. Per. Z.

¹ S. p. 725. V. fol. 83 b.

A. Iustus ut palma.

ps. Bonum est.

R. Domine, preuenisti.

V. Uitam petit.

Tr. Desiderium.

V. Quoniam preuenisti.

V. Fossuisti super.

or. Ueritas mea.

co. Amen dico uobis quod

uos qui reliquistis.

² + *Alia*. Omnipotens sempiterne deus, qui radiantibus beati benedicti confessoris tui exemplis arduum tui imitabile facilius iter fecisti; da nobis inoffensia per eius instituta gressibus pergere, ut eiudem in regione uiuentium mereamur gaudiis admisceri. Per. Z.

³ S. p. 726. V. fol. 84 a.

⁴ V. contained a longer and a different Preface, now erased.

Preface in Z. Et te honorandi patris benedicti gloriosam celebrantes sollempnitatem glorificare; in quo hoc triste sæculum deserens, ad cælestis patriæ gaudia migratur æterna. Qui sancti spiritus repletus dono decoratus monachorum gregibus dignus effulcat pastor; et quod sacris admonuit dictionibus sanctis impleuit operibus, ut quam diuinitus inchoauerat oraculis semitam exemplis monstraret lucida; ut gloriosa monachorum plebs, paternam intensam uestigia, ad perpetua loci æternæ premia venire mereatur. Per christum.

Ad complendum.

Perceptis, domine, salutaribus sacramentis, humiliter deprecamur, ut, intercedente beato confessore tuo benedicto, quæ pro illius uenerando agimus obitu nobis proficiat(n)t ad salutem. Per¹.

IIIIII kal. mai. Natale sanctorum tpburtii, ualeriani, et maximi².

Præsta, quesumus, omnipotens deus, ut qui sanctorum tuorum tiburtii, ualeriani, et maximi, sollempnia colimus, eorum etiam uirtutes imitemur. Per³.

Secreta.

Hostia hæc, quesumus, domine, quam in sanctorum tuorum natalitiis recensentes offerimus, et uincula nostræ prauitatis absoluit, et tuæ nobis misericordiæ dona conciliet. Per⁴.

Præfatio.

U. D. æterne deus. Et te in sanctorum martyrum festiuitate laudare, qui semper es laudabilis in tiorum commemoratione sanctorum, et magnæ fidei largiris affectum, et tolerantiam tribus passionum, et antiqui hostis facis superare machinamentum; quo egregii martyres tui ad capiendum supernorum beatitudinem premiorum, nullis impediuntur retinaculis blandimentorum. Per christum⁵.

Ad complendum.

Sacro munere satiati supplices te, domine, deprecamur, ut quod debite seruitutis celebramus officio, intercedentibus sanctis tuis, saluationis tuæ sentiamus augmentum. Per⁶.

IIIIII kal. mai. Natale sancti georgii, martyris⁷.

Deus, qui nos beati georgii martyris tui meritis et intercessionem lætificas, concede propitius, ut

¹ V. fol. 84 b. + *Ad uisum.* Fidelem tuorum, quesumus, domine, uota seruens intende, et interuentu beati benedicti, cuius depositionis celebramus diem, a cunctis nos absolutos rentibus, festis concede interesse perpetuis. Per dominum. Z.

² A. Sancti tui, domine, benedicenti.

Ps. Exaltabo te, deus.

³ O. p. 316. Z.

⁴ A. Protestisti me.

Ps. Exaudi, deus, orationem meam.

AL. Sancti tui, domine.

OF. Letamini.

CO. Gaudete, iusti.

AL. Beatus uir.

OF. Confitebuntur.

CO. Lætabitur iustus.

qui eius beneficia poscimus, dona tuæ gratiæ consequamur. Per dominum nostrum⁸.

Super oblata.

Munera, domine, oblata sanctifica, et, intercedente beato georgio martyre tuo, nos per hæc a peccatorum nostrorum maculis emunda. Per⁹.

Præfatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Pro cuius nomine ueneranda confessione beatus martyr georgius diuersa supplicia sustinuit, et ea deuincens coronam perpetuitatis promeruit. Per quem¹⁰.

Ad complendum.

Supplices te rogamus, omnipotens deus, ut quos tuis reficis sacramentis, intercedente beato georgio martyre tuo, tibi etiam placitis moribus dignanter tribuas deservire. Per¹¹.

IIIIII kal. mai. Natale sancti uitalis martyris¹².

Præsta, quesumus, omnipotens deus, ut, intercedente beato uitale martyre tuo, et a cunctis aduersitatibus liberemur in corpore, et a prauis cogitationibus mundumur in mente. Per dominum¹³.

Secreta.

Accepta sit in conspectu tuo, domine, nostra deuotio, et eius nobis fiat supplicatione salutaris, pro cuius sollempnitate defertur. Per¹⁴.

Ad complendum.

Refecti participatione muneris sacri, quesumus, domine deus noster, ut cuius exsequimur cultum sentiamus effectum. Per¹⁵.

Bal. mai. Apostolorum philippi et iacobi¹⁶.

DEUS, QUI NOS ANNUA APOSTOLORUM TUORUM philippi et iacobi sollempnitatē lætificas, præsta, quesumus, ut quorum gaudemus meritis instruiamur exemplis. Per¹⁷.

¹ O. p. 317. Z.

² A. Protestisti.

Ps. Exaudi, deus, orationem meam.

³ Exclamauerunt.

Ps. Exultate, iusti.

AL. Nimis honorati.

AL. Gaudete, iusti.

OF. Confitebuntur.

AL. Gloria et.

OF. Repleti sumus.

CO. Ego sum iustus.

CO. Tanto tempore.

(Ps. Stabant iusti.

E.V. Non turbet cor uestrum).

Secreta.

Munera, domine, quæ pro apostolorum tuorum philippi et iacobi sollempnitate deferimus propitius suscipe, et mala omnia quæ meremur auerte. Per.⁷

Præfatio.

U. D. nos tibi semper et ubique gratias agere. Qui ecclesiam tuam in apostolica soliditate firmasti, de quorum collegio¹ sunt beatus philippus et iacobus, quorum passionis hodie festum ueniamur, poscentes ut sicut eorum doctrinis institui-
mur, ita exemplis muniamur, et precibus adiuuemur. Per christum².

Ad complendum.

Quesumus, domine, salutaribus repleti mysteriis, ut quorum sollempnia celebramus eorum orationibus adiuuemur. Per.⁷

II. non. mai. Natale sanctorum alexandri, ruentii, et theodoli.

Præsta, quesumus, omnipotens et misericors deus, ut qui sanctorum tuorum alexandri, euentii, et theodoli natalitia colimus, a cunctis malis imminuentibus eorum intercessionibus liberemur. Per.⁷

Secreta.

Super has, quesumus, domine, hostias benedictio copiosa descendat, quæ et sanctificationem nobis clementer operetur, et de martyrum nos sollempnitate lætificent. Per dominum nostrum.⁷

Ad complendum.

Refecti participatione muneris sacri, quesumus, domine deus noster, ut quorum exsequimur cultum sentiamus effectum. Per.⁷

Eodem die. Inuentio sanctæ crucis³.

DEUS, QUI IN PRÆCLARA SALUTIFERE⁴ crucis inuentione passionis tuæ miracula suscitasti, con-

cede ut uitalis ligni pretio, æternæ uitæ suffragia consequamur. Per (qui uiuis)¹.

Secreta.

Sacrificium, domine, quod immolamus placatus intende, ut ab omni nos exuat bellorum nequitia, et per vexillum sanctæ crucis filii tui, ad conterendas potestatis aduersariorum insidias, nos in tuæ protectionis securitate constituat. Per.²

Præfatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Qui per passionem crucis mundum redemit, et antiquæ arboris amarissimum gustum crucis medicamine indulcauit, Mortemque quæ per lignum uetitum uenerat per ligni tropheum deuicit, Ut mirabili suæ pietatis dispensatione, qui per ligni gustum a florigera sede discesseramus per crucis lignum ad paradisi gaudia redeamus. Per quem³.

Benedictio.

Benedicat uobis omnipotens deus, qui per unigeniti sui domini nostri ihesu christi passionem et crucis patibulum genus redemit humanum. Amen.

Concedatque uobis ut cum omnibus sanctis, quæ sit eiusdem crucis, longitudo latitudo, sublimitas et profundum, mente deuota comprehendere possitis. Amen.

Quatinus uosmetipsos abnegando, crucemque gestando, ita in presentis uitæ studio redemptionem nostrum possitis sequi, ut ei inter choros

¹ E. p. 101.

² Ib. Hæc oblatio, dñe, purget ab omnibus, etc., Bod.

³ O. p. 318; Qui salutem humani generis, etc., Bod.

Præfatio in Z. Præcipue in die ista, in qua filii tui unigeniti a iudeis ablitum gloriosum inuentum est tropheum. Qui protoplasti facinus per ligni uetiti gustum humano in genere dirinatam deleuit, ac per idem lignum crucis simul quoque nostra secum christus aditit delicta. Cuius typum uirga tenuit, quæ et separantes æquoris undas, et uiam populo moysi præparauit securam. Per cuius quoque umbram aspera mors populo ligno deducta cucurrit. In quo pendens redemptor factus maledictum ut (a) maledicto nos eriperet legis. Cuius ligni mysterii saluari credimus omnes, ut cum omnibus sanctis comprehendere ualeamus, quæ sit latitudo, longitudo, et sublimitas, et profundum. In quibus gloriatur iustitiæ armis, per quam nobis crucifixus est mundus et nos crucifigimur mundo. Quo signo inimici pellimus tela, cunctaque iacula calliditatis salubriter extradentes expediti compedibus hoc fronte nostra ferimus signum. In cuius tutela confisi collem aggredimur tenuem; per quem de torrente in uia bibit saluator; propter quod multum a terris in dextera tua nostrum subiit caput. Et ideo cum angelis.

¹ consortio O.

² O. p. 318. Z.

³ Not in V.

A. Nos autem gloriamur.

Ps. Deus miseretur.

AL. Sancti tui.

AL. Dicite in gentibus.

⁴ Deus, qui unigeniti pretioso sanguine, etc., Bod.

OP. Dextera.

CO. Nos autem.

EP. Confidimus in nobis.

EV. Erat homo.

angelorum post obitum mereamini adscisci. Amen.

Quod ipse prestare¹.

Ad complendum.

Repleti alimonia caelesti et spiritali poculo recreati, quesumus, omnipotens deus, ut ab hoste maligno defendas, quos per lignum sanctae crucis filii tui, arma(mis) iustitiae pro salute mundi triumphare iussisti. Per eundem².

Alia.

Deus, cui cunctae obediunt creaturae, et omnia uerbo tuo fecisti in sapientia, supplices, quesumus, ineffabilem clementiam tuam, ut quos per lignum sanctae crucis filii tui pio cruore es dignatus redimere, tu qui es lignum uitae paradisi reparator omnibus in te credentibus dira serpentis uenena extinguas, et per gratiam spiritus sancti poculum salutis semper infundas. Per eundem³.

EE. nen. mai. Natale iohannis apostoli et euangelistae⁴.

Deus, qui conspicias quia nos undique mala nostra perturbant, praesta, quesumus, ut beati iohannis apostoli tui intercessio gloriosa nos protegat. Per⁵.

Secreta.

Muneribus nostris, quesumus, domine, precibusque susceptis, et caelestibus nos munda mysteriis et clementer exaudi. Per⁶.

Ad complendum.

Refecti, domine, pane caelesti, ad uitam, quesumus, nutriamur aeternam. Per dominum nostrum ihesum christum⁷.

EE. id. mai. Sanctorum gordiani et epimachi⁸.

Da, quesumus, omnipotens deus, ut qui beatorum martyrum gordiani atque epimachi sollemnia colimus eorum apud te intercessionibus adiuuemur. Per⁹.

¹ O. p. 374.

² E. p. 103 Z. Adesto nobis, dne., etc., Bod.

³ D. qui preclara salutare, etc., Bod.; om. Z.

⁴ Ante portam Bod. E. V.; + Latinæ E. V. Y.

A. Ego autem sicut oliua.

PS. Quid gloriaris.

AL. Iustus ut palma.

A. Sancti tui, domine.

PS. Exurge, deus.

AL. Te martyrum.

OF. Gloria et honos.

CO. Magna est.

OF. Mirabilis.

CO. Testorum animar.

Secreta.

Hostias tibi, domine, beatorum martyrum gordiani atque epimachi dicatas meritis benignus assume, et ad perpetuum nobis tribue prouenire subsidium. Per¹.

Ad complendum.

Quesumus, omnipotens deus, ut qui caelestia alimenta percepimus, intercedentibus sanctis tuis gordiano atque epimacho, per haec contra omnia aduersa muniamur. Per².

EEEE. id. mai. Natale sanctorum¹ nerei, et achillei, et² pancratii³.

Semper nos, domine, martyrum tuorum nerei, et achillei, et⁴ pancratii⁵ foueat, quesumus, beata sollemnitas, et tuo dignos reddat obsequio. Per⁶.

Secreta.

Sanctorum tuorum, domine, nerei et achillei, atque⁷ pancratii⁸, tibi grata confessio et munera nostra commendet, et tuam nobis indulgentiam semper imploret. Per⁹.

Præfatio.

U. D. æterne deus. Quoniam a te constantiam¹ fides, a te uirtutem sumit infirmitas, Et quicquid in persecutionibus sæuum est, quicquid in morte terribile, nominis tui facis confessione superari. Unde benedicimus te, domine, in operibus tuis, teque in sanctorum tuorum nerei, et achillei, atque pancratii profectione laudamus. Per christum².

Ad complendum.

Quesumus, domine, ut beatorum martyrum tuorum, nerei et achillei, atque³ pancratii⁴, deprecationibus sacra sacramenta que sumpsimus ad tuæ nobis proficiant placationis augmentum. Per⁵.

¹⁻² Om. Bod. E. V.

³ A. Ecce oculi domini.

PS. Exultate, iusti.

AL. Exultabant.

An entirely different Missa for St. Pancras only is provided in Bod. E. V.

⁴⁻⁵ Om. Gel.

⁶ Ib.

⁷ O. p. 319. Z.

⁸⁻⁹ Om. Gel.

OF. Confitebuntur.

CO. Gaudete, iusti.

¹ Gel. p. 646. Z.

² conscientiam O.

³ Gel. p. 646.

III. kal. iun. Nalale sancti marti, euangelistæ¹.

Deus, qui beatum marcum euangelistam tuum euangelicæ predicationis gratia sublimasti, tribue, quesumus, eius nos semper et eruditione proficere et oratione defendi. Per².

Secreta.

Beati marci euangelistæ tui sollemnitate tibi munera deferentes, quesumus, domine, ut sicut illum predicatione euangelica fecit gloriosum, ita nos eius intercessio et uerbo et opere reddat acceptos. Per³.

Ad complendum.

Pasti⁴ cibo spiritali(s) alimonie, quesumus, domine deus noster, ut quod mysterio frequentamus, intercedente beato marco euangelista, plena uirtute consequamur⁵.

In dedicatione ecclesie sancte mariæ ad maritres⁶.

Concede, quesumus, omnipotens deus, ad eorum nos gaudia æterna pertingere, de quorum nos uirtute tribus annua sollemnitate gaudere. Per⁷.

Secreta.

Super has, quesumus, domine, hostias bene-

¹ A. Ego autem sicut.
rs. Quid gloriaris.
At. Iustus ut palma.

OF. Gloria et.
CO. Possisti, domine.

St. Mark is commemorated on vii. Kal. Mai. in Z., with a Preface, and a different Sec. and Postcon.

² R. p. 401 S. p. 737.

³ R. S.

Sec. Hanc, dne., q., oblationem pro commemoratione beati marci tibi oblatum benigne contere, et præsta ut nominal tuo ad gloriam, et nobis proficiat ad medelam. Per. Z.

+ *Prefatio.* Et nos te iugiter conlaudare, benedicere, et prædicare, qui per beatum marcum euangelistam atque pontificem meritis cognoscere filii tui incarnationis et diuinitatis mirabile mysterium. Petimus ergo misericordiam tuam, ut, eo annuente, fides nostra operum executione ornetur, et perseverantia fide claudetur. Per. Z.

Ad com. Tribuat nobis, q., dne., continuum tua sancta præsidium, quo beati marci euangelistæ tui præcibus nos ab omnibus semper tueamur aduersis. Per. Z.

⁴ Refecti S.

⁵ A. Terribilis est.
rs. Domine regnauit de-
corum.

B. Locus iste.
V. Deus cui adstat.
At. Adorabo.

⁶ S. p. 738.

OF. Domine deus, in sim-
plicitate.

CO. Domus mea.
(R. Uidi ciuitatem.
R. U. Ingressus ihesus).

dictio copiosa descendat, quæ et sanctificationem nobis clementer operetur, et de martyrum nos sollemnitate lætificet. Per⁷.

Ad complendum.

Supplices te rogamus, omnipotens deus, ut quos tuis reficis sacramentis tibi etiam placitis moribus dignanter deservire concedas. Per⁷.

IIII. kal. iun. Nalale sancti urbani papæ¹.

Da, quesumus, omnipotens deus, ut qui beati urbani martyris tui atque pontificis sollemniam colimus, eius apud te intercessionibus adiuuemur. Per⁷.

Secreta.

Hæc hostia, domine, quesumus, emundet nostra delicta, et [ad] sacrificium celebrandum subditorum tibi corpora mentesque sanctificet. Per⁷.

Ad complendum.

Refecti participatione muneris sacri, quesumus, domine deus noster, ut cuius exsequimur cultum sentiamus effectum. Per⁷.

Kal. iun. Nalale sancti nicomedis martiris¹.

Deus, qui nos beati nicomedis martyris tui meritis et intercessionem lætificas, concede propitius, ut qui eius beneficia poscimus dona tuæ gratiæ consequamur. Per⁷.

Secreta.

Munera, domine, oblata sanctifica, et, intercedente beato nicomede martyre tuo, nos per hæc a peccatorum nostrorum maculis emunda².

Ad complendum.

Supplices te rogamus, omnipotens deus, ut

¹ A. Sacerdotes tui, domine.
rs. Memento.
B. Inueni dauid.
V. Nihil proficiet.

At. Beatus uir.
OF. Ueritas mea.
CO. Fidelis seruus.

² A. Letabitur iustus.
rs. Exaudivi, deus, oratio-
nem.
B. Possisti, domine.

V. Desiderium.
At. Beatus uir.
OF. In uirtute.
CO. Magna est.

+ *Prefatio.* U. D. æterne deus. Et in præsentis festiuitate sancti nicomedis martyris tui confutendo laudis hostias immolare, tuamque immensam pietatem implorare, ut sicut illi dedisti cælestis palmam triumphi, sic, eo suffragante, nobis emundationem, ac æternam concedas peccati; ut in te exultemus in misericordia in quo ille letatur in gloria. Per christum dominum nostrum. Z.

quos tuis reficis sacramentis, intercedente beato nicomede martyre tuo, tibi etiam placitis moribus dignanter tribuas deservire. Per.⁷

IIII. non. iun. Natale sanctorum marcellini et petri¹.

Deus, qui nos annua martyrum tuorum marcellini et petri martyrum tuorum sollempnitate lætificas, præsta, quesumus, ut quorum gaudemus meritis prouocemur exemplis. Per.⁷

Secreta.

Hostia hæc, quesumus, domine, quam in sanctorum tuorum² natalitiis recensentes offerimus, et uincula nostræ prauitatis absoluat, et tuæ nobis misericordiæ dona conciliet. Per dominum nostrum.⁷

Præfatio.

U. D. æterne deus. Apud quem semper est preclara uita sanctorum, quorum nos mors preciosa lætificat et tuctur. Quapropter martyrum tuorum marcellini et petri gloriosa recensentes natalitia, laudes tibi referimus, et magnificentiam tuam supplices exoramus, Ut quorum sumus martyria venerantes, beatitudinis mereamur esse consortes. Per christum³.

Ad complendum.

Sacro munere satiati supplices te, domine, deprecamur ut quod debito seruitutis celebramus officio⁴, saluationis tuæ sentiamus augmentum. Per.⁷

VI. id. iun. Natale sanctorum primi et feliciani⁵.

Fac nos, domine, quesumus, sanctorum tuorum primi et feliciani semper festa sectari, quorum suffragiis protectionis tuæ dona capiamus. Per.⁷

¹ A. Clamauerunt.
rs. Benedicam dominum.
R. Iustorum anime.
V. Uisi sunt oculis.

² Marcellini et Petri Y.

³ O. p. 322. Z.

⁴ Intercedentibus sanctis tuis Marcellino et Petro Y.

⁵ A. Sapientiam sanctorum.

rs. Exultate, iusti.

R. Exultabunt.

V. Castitate domino.

⁶ E. p. 118.

AL. Te martyrum.
OF. Letamini.
CO. Iustorum anime.

AL. Mirabilis.
OF. Mirabilis.
CO. Ego nos elegi.

Secreta.

Fiat, domine, quesumus, hostia sacrandæ placabilis pretiosi celebritate martyrii, quæ et peccata nostra purificet, et tuorum tibi uota conciliet famulorum. Per.¹

Ad complendum.

Quesumus, omnipotens deus, ut sanctorum tuorum celestibus mysteriis celebrata sollempnitas, indulgentiam nobis tuæ propitiationis adquirat. Per.²

II. id. iun. Sanctorum basilidis, cyrini, naboris, et nazarii³.

Sanctorum basilidis, cyrini, naboris, et nazarii, quesumus, domine, natalitia nobis uotua resplicendeant, et quod illis contulit excellentia sempiterna, fructibus nostræ deuotionis ad crescat. Per.⁴

Secreta.

Pro sanctorum basilidis, cyrini, naboris, et nazarii sanguine uenerando, hostias tibi, domine, sollempniter immolamus, tua mirabilia pertractantes, per quæ talis est perfecta uictoria. Per.⁵

Ad complendum.

Semper, domine, sanctorum martyrum basilidis, cyrini, naboris, et nazarii sollempnia celebremus, ut eorum patrocinia iugiter sentiamus. Per.⁶

III. kal. iul. Natale sancti uiti puri⁷.

Da ecclesiæ tuæ, quesumus, domine, sancto uito intercedente, superbi non sapere, sed tibi placita humilitate proficere, ut proterua despiciens, quæcumque matura sunt libera exerceat caritate. Per.⁸

Secreta.

Sicut gloriam diuinæ potentie munera pro

¹ E. p. 118.

² A. Intret in conspectu.

rs. Deus uenerunt.

R. Uindicta, domine.

V. Posuerunt.

³ Gel. p. 647.

⁴ A. Sapientes.

rs. Exultabunt iusti.

R. Exultabunt.

V. Castitate domino.

⁵ Gel. p. 647. Z.

⁶ Ib.

AL. Exultabunt.

OF. Exultabunt.

CO. Posuerunt.

⁷ Ib.

AL. Sancti tui, domine.

OF. Mirabilis.

CO. Iustorum.

sanctis oblata testantur, sic nobis effectum, domine, tuæ saluationis impendant. Per¹.

Ad complendum.

Refecti, domine, benedictione sollemni, quesumus, ut per intercessionem sancti uiti medicina sacramenti et corporibus nostris prosit et mentibus. Per².

IIIIII. kal. iul. Sanctorum marti et marcelliani³.

Præsta, quesumus, omnipotens deus, ut qui sanctorum tuorum marti et marcelliani natalitia colimus a cunctis malis imminuentibus eorum intercessione liberemur. Per dominum nostrum.⁷

Secreta.

Munera, domine, tibi dicata sanctifica, et, intercedentibus beato marco et marcelliano, per eadem nos placatus intende. Per dominum.⁷

Ad complendum.

Salutaris tui, domine, munere satiati supplices exoramus ut⁴ quorum lætamur gustu renouemur effectui. Per⁷.

IIIIII. kal. iul. Natale sanctorum gerasii, et protasii⁵.

Deus, qui nos annua sanctorum tuorum gerasii⁶ et protasii⁶ sollemnitate lætificas, concede propitius ut quorum gaudemus meritis accendamus exemplis. Per dominum.⁷

¹ Gel. p. 648. *Secreta.* Munera tibi, domine, dicata sanctifica, et, intercedente beato uito martyre tuo, per eadem nos placatus intende. Per dominum nostrum. Z.

Præfatio. Beati uiti martyrio gloriantes, cui admirandam gratiam in tenero adhuc corpore, et necdum uirili more maturo, uirtutem fidei et patientie fortitudinem tribuisti; et uiculis persecutoris non cedere constantis puerilis; et inter acerba supplicia nec sensu potuit terri, nec frangi ætate, ut gloriosior fieret et corona martyrii. Et ideo. Z.

² Gel. p. 648.

³ A. Salus autem.

Ps. Noli emulari.

R. Iustorum anime.

V. Uisi sunt oculis.

† Intercedentibus sanctis marco et marcelliano Y.

B. A. Loquetur dominus pa-

cem.

Ps. Benedixisti, domine.

R. Gloriosus deus.

⁴ So E. O; Protasii et gerasii Bod. V.

AL. Iusti epulenter.

OF. Anima nostra.

CO. Amen dico uobis quod

unus ex minimis.

V. Dextera tua.

AL. Te martyrum.

OF. Letamini.

CO. Posuerunt.

Secreta.

Oblatis, quesumus, domine, placare muneribus, et, intercedentibus sanctis tuis¹, a cunctis nos defende periculis. Per⁷.

Præfatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Pro cuius nominis confessione beati martyres gerasius et protasius passi, in cælesti regione æternis perfruuntur gaudiis, et pro eorum sollemni recordatione ecclesia religiosis exultat officiis. Per quem².

Ad complendum.

Hæc nos communio, domine, purget a crimine, et, intercedentibus sanctis tuis, cælestis remedii faciat esse consortes. Per dominum.⁷

IIIIIIII. kal. iul. Vigilia sancti iohannis baptiste³.

Præsta, quesumus, omnipotens deus, ut familia tua per uiam salutis incedat, et beati iohannis præcursoris hortamenta sectando, ad eum quem prædixit secunda perueniat. Per dominum.⁷

Secreta.

Munera, domine, oblata sanctifica, et, intercedente beato iohanne baptista, nos per hæc a peccatorum nostrorum maculis emunda. Per⁷.

Præfatio.

U. D. æterne deus. Exhibentes sollemne ieiunium, quo beati iohannis baptiste natalitia preuenimus. Cuius genitor dum eum dubitat nasciturum, sermonis amisit officium, et, eo nascente, et sermonis usum et prophetie suscepit donum. Cuius genetrix, senio confecta, sterilitate mutata, in eius conceptu non solum sterilitatem amisit, fecunditatem adquisiuit, sed etiam spiritum sanctum, quo matrem domini et saluatoris agnosceret, accepit. Per quem⁴.

Ad complendum.

Beati iohannis baptiste nos, domine, præclara

¹ + Gerasio et protasio Y.

² A. Ne timeas.

Ps. Domine, in uirtute.

R. Fuit homo.

V. Ut testimonium.

OF. Gloria et.

³ O. p. 324; Y. fol. 95 b. Z.

⁴ O. p. 323. Z.

CO. Magna est.

(Læc. Factum est uerbum

domini.

et. Fuit in diebus).

comitetur oratio, et quem uenturum esse prædicti poscat nobis fore placatum. Per.⁷

XXX. kal. iul. Natiuitas sancti iohannis baptiste¹.

In prima missa.

Concede, quesumus, omnipotens deus, ut qui beati iohannis baptiste sollempnia colimus eius apud te intercessione muniamur. Per.⁷

Secreta.

Munera, domine, oblata sanctifica, et, intercedente beato iohanne baptista, nos per hæc a peccatorum nostrorum maculis emunda. Per dominum.⁷

Ad complendum.

Præsta, quesumus, omnipotens deus, ut qui caelestia alimenta percipimus, intercedente beato iohanne baptista, per hæc contra omnia aduersa muniamur. Per.⁷

Statio in die.²

Ad missam.

DEUS, QUI PRAESENTEM DIEM Honorabilem nobis in beati iohannis natiuitate fecisti, da populis tuis spiritalium gratiam gaudiorum, et omnium fidelium mentes dirige in uiam salutis æternæ. Per.⁷

Secreta.

Tua, (domine), muneribus altaria cumulamus, illius natiuitatem honore debito celebrantes, qui saluatorem mundi et cecinit adfuturum, et adesse monstrauit, dominum nostrum iesum christum. Qui tecum.⁷

Prefatio.

U. D. æternæ deus. Et in die festiuitatis hodiernæ qua beatus iohannes exortus est tuam magnificentiam conlaudare. Qui uocem matris domini nondum editus sensit, et adhuc clausus

utero, aduentum salutis humane prophetica exultatione significauit. Qui et genitricis sterilitatem conceptus abstulit, et patris linguam natus absoluit, solusque omnium prophetarum redemptorem mundi, quem prenuntiavit, ostendit. Et ut sacre purificationis effectum aquarum natura conciperet, sanctificandis iordanis fluentis ipsum baptismo baptismatis lauit auctorem. Et ideo¹.

Ad complendum.

Sumat ecclesia tua, deus, beati iohannis baptiste generatione lætitiæ, per quem suæ regenerationis cognouit auctorem dominum nostrum. Qui tecum.⁷

Alia³.

Deus, qui nos concedis beati iohannis baptiste natalitia perfrui, eius nos tribue meritis adiuuari. Per.⁷

Ad uesperos⁴.

Omnipotens sempiternæ deus, da cordibus nostris illam tuarum rectitudinem semitarum, quam beati iohannis baptiste in deserto uox clamantis edocuit. Per.⁷

Alia.

Deus, qui nos annua beati iohannis baptiste sollempnia frequentare concedis, præsta, quesumus, ut et deuotis mentibus eadem celebremus, et eius patrocinio promerente plene capiamus securitatis augmentum. Per.⁷

Alia.

Deus, qui conspicias quia nos undique mala nostra contristant, per precursorem gaudii corda nostra lætifica. Per.⁷

Benedictio.

Benedicti uobis omnipotens deus beati iohannis

¹ O. p. 324; V. fol. 96 b. Z.

² Ad uesperos V.

³ Ad fontes V.

⁴ For these three Coll. Z. substitutes:—

Deus, qui nos beati iohannis baptiste concedis natalicio perfrui, eius nos tribue meritis adiuuari. Per.

Alia. Da, q., o. d., intra sanctæ ecclesiæ uterum constitutos, eo nos spiritu ab iniquitate nostra iustificari, quo beatum iohannem intra viscera matris docuisti. Per.

Alia. O, et misericors d., qui beatum iohannem baptismatua providentia destinasti, ut perfectam plebem christo domino præpararet; da, q., ut familia tua eius intercessione præconis, et a peccatis omnibus exstaret, et ad eum quem prophetaui peruenire mereamur, iesum christum filium tuum dnm. nostrum.

¹ A. Iustus ut palma.

Ps. Bonum est.

B. Iustus ut palma.

V. Ad adnuantiandum.

² Item alia V; Item alia missa O.

A. De uentre.

Ps. Bonum est.

A. Priusquam te.

V. Misit dominus.

(Inter natos).

AL. Ipse peribit.

OF. In uirtute.

CO. Possuisti, domine.

AL. Beatus uir.

OF. Iustus et palma.

CO. Tu puer profeta.

(LBC. Audite, insule.

E.V. Elisabeth impletum est).

baptiste intercessione, cuius hodie natalitia celebratis, concedatque ut cuius sollemnia colitis, patrocinia sentiat. Amen.

Illius obtentu ab omnibus aduersis tueamini, et bonis omnibus perfruamini, qui aduentum redemptoris mundi, necdum natus cognouit, matris sterilitatem nascendo abstulit, patris linguam natus absoluit. Amen.

Quatinus ipsius agni, quem ille digito ostendit, cuius immolatione estis redempti, ita uirtutum lanis uestiri, et innocentiam ualeatis imitari, ut ei in æternæ patriæ felicitate possitis adiungi. Amen.

Quod ipse prestare¹.

VE. kal. iul. Sanctorum iohannis et pauli².

Quesumus, omnipotens deus, ut nos geminata lætitia hodiernæ festiuitatis excipiat, quæ de beatorum iohannis et pauli glorificatione procedit, quos eadem fides et passio uere fecit esse germanos. Per.³

Secreta.

Hostias tibi, domine, sanctorum martyrum iohannis et pauli dicatas meritis benignus assume, et ad perpetuum nobis tribue provenire subsidium. Per.⁴

Prefatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Pro cuius amore gloriosi martyres iohannes et paulus martyrium non sunt cunctati subire, Quos in nascendi lege iunxit germanitas, in gremio matris ecclesiæ fidei unitas, in passionis acerbitate ferenda uniū amoris societas. Per quem nos petimus eorum precibus adiuuari, quorum festa noscitur uenerari. Per quem⁵.

Ad complendum.

Sumpsimus, domine, sanctorum tuorum sollemnia celebrantes, cælestia sacramenta; præsta, quesumus, ut quod temporaliter gerimus, æternis gaudiis consequamur. Per.⁶

EEEE. kal. iul. Natale sancti leonis pape.

Deus, qui beatum leonem pontificem sanctorum

tuorum meritis coæquasti, concede propitius ut qui commemorationis eius festa percolimus, uitæ quoque imitemur exempla. Per.⁷

Secreta.

Annuè, domine, ut, intercedente¹ beato leone pontifice², hæc nobis³ prosit oblatio, quam immolando, totius mundi tribuisti relaxari delicta. Per.

Ad complendum.

Deus, qui animæ famuli tui leonis æternæ beatitudinis premia contulisti, concede propitius ut qui peccatorum nostrorum pondere premimur, eius apud te precibus subleuemur. Per.⁴

Eodem die⁵. Vigilia apostolorum petri, et pauli⁶.

Præsta, quesumus, omnipotens deus, ut nullis nos permittas perturbationibus concuti quos in apostolica confessionis petra solidasti. Per dominum⁷.

Secreta.

Munus populi tui, quesumus, domine, apostolica intercessione sanctifica, nosque a peccatorum nostrorum maculis emunda. Per dominum nostrum⁸.

Prefatio.

U. D. æquum et salutare. Te, domine, suppliciter exorare, ut gregem tuum, pastor æternæ, non deseras, sed per beatos apostolos tuos continua protectione custodias, Ut isdem rectoribus gubernetur, quos operis tui uicarios contulisti preesse pastores. Et ideo⁹.

Ad complendum.

Quos cælesti, domine, alimento satiasti apostolicis intercessionibus ab omni aduersitate custodi. Per dominum.

Ad uigilias.

Deus, qui ecclesiam tuam apostoli tui petri

¹ So Pam.; animæ famuli tui leonis Bod. E. O. V. Z.; intercessioe beati leonis confessoris V.

² Om Bod. E. O. V. Z.

³ A. Dixit dominus petro.

ps. Cgeli enarrant.

B. In omnem terram.

V. Cgeli enarrant.

OF. Mihi autem.

CO. Tu es petrus.

EP. Petrus et iohannes.

EV. Dixit ihesus petro.

⁴ Vigilia S. Petri V.

⁵ This Coll. is found in Reg. Suec. Pam O. V. Z. Deus, qui nobis apostolorum, etc. E. V.

⁶ Munera, dne., tux glorificationis, etc. E.

⁷ O. p. 325. Z.

¹ O. p. 372.

² A. Multe tribulationes.

ps. Benedicam domino.

B. Ecce quam bonum.

V. Sicut unguentum.

³ O. p. 325. Z.

V. Mandavit.

AL. Gaudete.

OF. Gloria buntur.

CO. Etsi coram hominibus.

fide et nomine consecrasti, quique beatum illi paulum ad predicandum gentibus gloriam tuam sociare dignatus es, concede ut omnes, qui ad apostolorum tuorum sollempnia conuenerunt, spiritali remuneratione ditentur. Per.⁷

III. kal. iul. Natale sancti petri apostoli¹.

DEUS, QUI HODIERNAM DIEM APOSTOLORUM TUORUM petri et pauli martyrio consecrasti, da ecclesie tue eorum in omnibus sequi preceptum, per quos religionis sumpsit exordium. Per.⁷

Secreta.

Hostias, quesumus, domine, quas nomini tuo sacrandas offerimus apostolica prosequatur oratio, per quam nos expiari tribuis et defendi. Per dominum.⁷

Præfatio.

U. D. æquum et salutare. Te, domine, suppliciter exorare, ut gregem tuum, pastor æterne, non deseras, sed per beatos apostolos tuos continua protectione custodias, Ut isdem rectoribus gubernetur, quos operis tui uicarios eidem contulisti præesse pastores. Et ideo².

Benedictio.

Benedicat uobis omnipotens deus, qui uos beati petri saluberrima confessione, in ecclesiastica fidei fundauit soliditatem. Amen.

Et quos beati pauli sanctissima instruxit predicatione sua uos tueatur gratissima defensione. Amen.

Quatenus petrus clauē, paulus sermone, utrique intercessionē, ad illam uos certent patriam introducere, ad quam illi, alter cruce, alter gladio, hodierna die peruenērunt. Amen.

Quod ipse præstare dignetur³.

¹ A. Nunc scio uere.
PS Domine, probasti.
A. Constitues.
V. Pro patribus.
AC. Tu es petrus.

² V. Y. fol. 98 b. *Præfatio.* Apud quem cum bestiarum apostolorum continuata festiuitas, triumphique celestis perpetua æterna sit celebritas. Nobis tamen eorum festa annuis recursibus ibrinis frequentare, ut et illorum passioni sit ementio ex nostra deuotione, et nobis auxilium proueniat de eorum sanctissima intercessionē. Per christum. Z.

³ O. p. 373.

OF. Constitues.
CO. Symon iohannis.
(LEC. Misi herodes rex.
RV. Venit ihesus).

Ad complendum.

Quos celesti, domine, alimento satiasti apostolicis intercessionibus ab omni aduersitate custodi. Per.⁷

Ad uesperos.

Omnipotens sempiterne deus, qui ecclesiam tuam in apostolica soliditate fundatam ab infernorum eruis terrore portarum, presta, ut in tua ueritate persistens nulla recipiat consortia perfidorum. Per.⁷

Alia.

Familiam tuam, quesumus, domine, propitius intueri, et apostolicis defende presidiiis, ut eorum precibus gubernetur quibus nititur, te constituyente, principibus. Per dominum nostrum ihesum christum filium.⁷

Alia.

Protege, domine, populum tuum, et apostolorum patrocinio confidentem perpetua defensione conserua. Per.⁷

Alia.

Exaudi nos, deus salutaris noster, et apostolorum tuorum tuere præsidiiis, quorum donasti fideles esse doctrinis. Per.⁷

II. kal. iul. Natale sancti pauli apostoli¹.

Deus, qui multitudinem gentium beati pauli apostoli predicatione docuisti, da nobis, quesumus, ut cuius natalitia colimus eius apud te patrocinia sentiamus. Per.⁷

Secreta.

Ecclesie tue, quesumus, domine, preces et hostias apostolica commendat oratio, ut quod pro illorum gloria celebramus nobis prosit ad ueniam. Per.⁷

Præfatio.

U. D. æterne deus². Et maiestatem tuam suppliciter exorare, ut ecclesiam tuam beati pauli apostoli tui prædicatione edocta nulla sinas

¹ + *Alia.* Deus, qui beato apostolo tuo petro conlatis clauibus regni celestis animas ligandi atque soluendi pontificum tradidisti, concede ut intercessionis eius auxilio, a peccatorum nostrorum nexibus liberemur. Per. Z.

(RV. Notum uobis facio.
RV. Ecce nos reliquimus).
A. Scio eui credidi.
PS. Domine, probasti.
A. Qui operatus.

V. Gustia dei.
A. Gaudete.
OF. Mhi autem.
CO. Amen dico uobis quod
uos qui reliquistis.

² Z. Qui ecclesiam tuam, etc.; erased. Y.

fallatia uiolari. Et sicut nihil in uera religione manere dinoscitur, quod non eius condierit disciplina, ita ad peragenda ea quæ docuit, eius obtentu, tribuatur efficacit. Sentiatque credentium multitudo gentium cum pro se apud te intercessorem quem habere cognouit magistrum atque doctorem. Per (christum) dominum nostrum.

Ad complendum.

Perceptis, domine, sacramentis, beatis apostolis interuenientibus, deprecamur, ut quæ pro illorum celebrata sunt gloria, nobis proficiant ad medellam.

EL. non. iul. Sanctorum processi et martiniani¹.

Deus, qui nos sanctorum tuorum processi et martiniani confessionibus gloriosis circumdas et protegis, da nobis et eorum imitatione proficere et intercessionem gaudere. Per dominum nostrum.

Secreta.

Suscipe, domine, preces et munera, quæ ut tuo sint digna conspectui, sanctorum tuorum precibus adiuuauerim. Per.

Ad complendum.

Corporis sacri et preciosi sanguinis repleti libamine, quesumus, domine deus noster, ut quod pia deuotione gerimus certa rede[m]ptione capiamus. Per.

In octauas apostolorum².

Deus, cuius de(x)tera beatum petrum ambulanti in fluctibus, ne mergeretur, erexit, et coapostolum eius paulum, tertio naufragantem, de profundo pelagi liberauit, exaudi nos propitius, et concede, ut amborum meritis æternitatis gloriam consequamur. Per dominum.

Secreta.

Offerimus tibi, domine, preces et munera, quæ

¹ A. Iudicant sancti gentes.
ps. Exultate, iusti.
a. Exultabunt sancti.
v. Cantate domino.

² A. Sapientiam.
ps. Cæli enarrant.
a. Iustorum animæ.
v. Uisi sunt.

AL. Mirabilis dominus.
OF. Gloriabentur.
CO. Anima nostra.

AL. Sancti tui, domine.
OF. Exultabunt.
CO. Iustorum.

ut tuo sint digna conspectui, apostolorum tuorum poscimus precibus adiuuari. Per.

Ad complendum.

Protege, domine, populum tuum, et apostolorum tuorum patrocinio confidentem perpetua defensione conserua. Per.

EL. ð. iul. Sanctorum bñ. fratrum³.

Præsta, quesumus, omnipotens deus, ut qui gloriosos martyres in tua confessione cognouimus, pios apud te in nostra intercessionem sentiamus. Per.

Secreta.

Sacrificiis presentibus, domine, quesumus, intendere placatus, et intercedentibus sanctis tuis, deuotioni nostræ proficiant et saluti. Per dominum.

Præfatio.

U. D. æternæ deus. Donari nobis suppliciter exorantes ut sicut sancti tui mundum in tua uirtute uicerunt, ita nobis a mundanis erroribus potulent expediri. Per.

Ad complendum.

Quesumus, omnipotens deus, ut illius salutaris capiamus affectum, cuius per hæc mysteria pignus accipimus. Per.

EL. ð. iul. Translatio sancti benedicti abbatis⁴.

INTERCESSIO NOS, QUESUMUS, DOMINE, BEATI BENEDICTI abbatis commendet, ut quod nostris meritis non ualemus eius patrocinio assequamur. Per.

¹ + Præfatio. U. D. æternæ deus. Et maiestatem tuam suppliciter deprecatione exorare, ut beatorum apostolorum tuorum petri et pauli quorum hodie diem octauam celebramus obtento, mereamur tuum obtinere auxilium. Per christum dominum nostrum. Z.

² A. Laudate, pueri.
ps. Sit nomen domini.
a. Anima nostra.
v. Laqueus.

³ O. p. 326. Z.

⁴ S. Y. fol. 101 a. Z.
A. Iustus ut palma.
ps. Bonum est.
a. Domine, preueni.
v. Vitam petiit.

AL. Laudate, pueri.
OF. Anima nostra.
COM. Quicumque fecerit.

⁵ Introd. § 22.

AL. Iustus ut palma.
OF. Ueritas.
CO. Amen dico nobis quod uos qui reliquistis,

Secreta.

Sacris altaribus, domine, hostias superpositas sanctus benedictus, quesumus, in salutem nobis provenire deprecatur. Per dominum nostrum ¹.

Præfatio.

U. D. æternæ deus. Et gloriam tuam profus precibus exorare, ut qui beati benedicti confessoris tui ueneramus festa, te opitulante, eius sanctitatis imitari ualeamus exempla. Et cuius meritis nequaquam possumus cœquari, eius precibus mereamur adiuuari. Per christum ².

Ad complendum.

Protegit nos, domine, cum tui perceptione sacramenti beatus benedictus abba pro nobis intercedendo; ut et conuersationis eius experiamur insignia, et intercessionis ipsius percipiamus suffragia. Per ³.

III. kal. aug. Sancti iacobi apostoli ⁴.

Esto, domine ⁵, plebi tuæ sanctificator et custos, ut apostoli tui iacobi munita presidii et concursatione tibi placeat, et secunda deseruiat. Per ⁶.

Secreta.

Oblationes populi tui, domine, quesumus, beati apostoli tui iacobi passio beata conciliet, et quæ nostris alia non sunt meritis, fiant tibi placita eius deprecatione ⁷.

Præfatio.

U. D. æternæ deus. Quia licet nobis semper salutem operetur diuini celebratio sacramenti, propensius tamen nobis confidimus profuturam, si beati apostoli tui iacobi intercessionibus adiuuemur. Per christum ⁸.

Ad complendum.

Beati apostoli tui iacobi ⁹, quesumus, domine,

¹ O. p. 326. Z.² A. Mihi autem.
Ps. Domine, probasti.³ R. Constitues eos.
V. Pro patribus.⁴ + propitius E.⁵ E. p. 127.⁶ + cuius hostie fecistis corpore et sanguine filii tui nos refecisti E.⁷ Y. Z.AL. Nimis honorati.
OP. Mihi autem.
CO. Ego uos.⁸ S. Y. Z.E. p. 127; Y. fol. 104 b. Z.
O. p. 327; Y. fol. 104 b. Z.

intercessionem, nos adiuua, pro cuius sollemnitate deferimus tua sancta ¹ letantes. Per ².

III. kal. aug. ³ Natale sanctorum simplici, faustini, et beatrix ⁴, atque felix ⁵.

Præsta, quesumus, domine, ut sicut populus christianus martyrum tuorum felix ⁶, simplici, faustini, et beatrix ⁷ temporali sollemnitate congaudet ita perfruatur æterna, et quod uotis celebrat comprehendat effectu. Per ⁸.

Super oblata.

Hostias tibi, domine, pro sanctorum martyrum felix ⁹, simplici, faustini, et beatrix ¹⁰ commemoratione deferimus, suppliciter obsecrans, ut et indulgentiam nobis pariter conferant et salutem. Per ¹¹.

Ad complendum.

Præsta, quesumus, domine, ut sanctorum tuorum felix ¹², simplici, faustini, et beatrix ¹³ celestibus mysteriis celebrata sollemnitas, indulgentiam nobis tuæ propitiationis adquirat. Per dominum ¹⁴.

III. kal. aug. Natale sanctorum abdon et sennes ¹⁵.

Deus, qui sanctis tuis abdon et sennes ad hanc gloriam ueniendi copiosum munus gratie contulisti, da famulis tuis suorum ueniam peccatorum ut sanctorum tuorum intercedentibus meritis ab omnibus mereamur aduersitatibus liberari. Per ¹⁶.

Secreta.

Hæc hostia, domine, quesumus, quam in sanctorum tuorum natalitiis recensentes offerimus, et uincula nostræ prauitatis absoluat, et tuæ

¹ dona E.² A. Sacerdotes eius.

Ps. Memento.

R. Sacerdotes.

V. Illuc producunt.

³ Viaticus Gel.⁴ Y. fol. 104 b; Gel. p. 657.

V. p. 106.

⁵ Gel. p. 657.⁶ A. Intret in conspectu.

Ps. Deus, uenerunt.

R. Gloriosus.

V. Dexterâ tua.

⁷ E. p. 127; Y. fol. 104 b. Z.

AL. Inueni dauid.

OP. Ueritas mea.

CO. Beatus sermo.

⁸ Om. Gel. Y.⁹ Ib.

AL. Mirabilis.

OP. Mirabilis deus.

CO. Posuerunt.

nobis misericordiæ dona conciliet. Per dominum^{1,7}

Ad complendum.

Per huius, domine, operationem mysterii et uitia nostra purgentur, et, intercedentibus sanctis tuis, iusta desideria compleantur. Per.⁷

Gal. aug. Ad sanctum petrum ad uincula².

DEUS, QUI BEATUM PETRUM APOSTOLUM a uinculis absolutum in læsum abire fecisti, nostrorum, quesumus, absolue uincula peccatorum, et omnia mala a nobis propitius excludere. Per.⁷

Secreta.

Oblatum tibi, domine, sacrificium uiuificet nos semper et muniat. Per dominum nostrum^{3,7}

Ad complendum.

Corporis sacri et pretiosi sanguinis repleti libamine, quesumus, domine deus noster, ut quod pia deuotione gerimus, intercedente⁴ beato petro apostolo tuo⁵, certa redemptione capiamus. Per.⁷

Eodem die. Passio sanctorum machabæorum.

Fraterna nos, domine, martyrum tuorum corona lætificet, quæ et fidei nostræ prebeat incitamenta uirtutum, et multiplici nos suffragio consoletur. Per dominum nostrum⁶.

Secreta.

Votua, domine, mysteria sanctorum tuorum sollemnia celebrantes, deuota mente tractamus,

¹ *Prefatio.* Et te laudare mirabilem deum in sanctis tuis, quos ante constitutionem mundi in æternam tibi gloriam preparasti, ut per eos huic mundo ueritatis tue lumen ostenderes. Quos ita spiritus ueritatis armasti, ut formidinem mortis per infortunitatem carnis quincerent. De quorum collegio sunt martyres tui abdon et sennes, qui ecclesiæ tuæ prout sicut rosæ et lilia floruerunt. Quos emigriti tui sanguis in prælio confessionis roseo colore perfudit, et obprobrium passionis niteo lillorum splendore restituit. Per quem. Z.

² A. Nunc scio uere.
rs. Domine, probasti.
R. Constitues.
V. Pro patribus.

³ E. p. 127; Y. provided a Preface here, now erased.

^{4,5} Om. V.

⁶ Pam. p. 322; Y. fol. 106 a.

Al. Te es petrus.
Or. Mihi autem.
Co. Tu es petrus.

quibus nobis et præsidium crescit et gaudium. Per.¹

Prefatio.

U. D. æterne deus. Quia licet in omnium sanctorum tuorum tu sis, domine, protectione mirabilis, in his tamen speciale munus tuum agnoscimus, quos fratres sorte nascendi magnifica præstitisti passione², Ut simul esset et ueneranda gloria genitricis, et florentissima proles ecclesiæ. Et ideo³.

Ad complendum.

Præsta, quesumus, omnipotens deus, ut quorum memoriam sacramenti participatione recolimus, fidem quoque proficiendo sectemur. Per dominum nostrum⁴.

EEEE. non. aug. Natale sancti stephani pontificis⁵.

Deus, qui nos beati stephani martyris tui atque pontificis annua sollemnitate lætificas, concede propitius ut cuius natalitia colimus, de eiusdem etiam protectione gaudamus. Per.⁷

Secreta.

Munera tibi, domine, dicata sanctifica, et, intercedente beato stephano martyre tuo atque pontifice, per eadem nos placatus intende. Per.⁷

Ad complendum.

Hæc nos communio, domine, purget a crimine, et, intercedente beato stephano martyre tuo atque pontifice, cælestis remedii faciat esse consortes.⁷

EEEE. id. aug. Natale sancti syrii episcopi¹.

Deus, qui conspicis quia ex nulla nostra uirtute subsistimus, concede propitius ut, intercessionem

¹ Pam. p. 323. For this Sec. V. substitutes: Accepta sit in conspectu tuo, domine, nostra deuotio, et eorum nobis fiat supplicatio salutaris pro quorum solennitate defertur. Per.

² + germanos O.

³ O. p. 328. Z.

⁴ Pam. p. 323; Y. fol. 106 a.

⁵ A. Iustus ut palma.
rs. Donum est confiteri.
R. Iustus non conturbabitur.

⁶ A. Sacerdotes dei.
rs. Memento.
R. Sacerdotes eius.
V. Illuc producam.

V. Tota die miseretur.
Al. Inueni dauid.
Or. Inueni dauid.
Co. Domine, quinqe.
Al. Te martyrum.
Or. Inueni dauid.
Co. Fidelis sermo.

beati ſyxti martyris tui atque pontificis¹, contra omnia aduerſa muniamur. Per.

Secreta.

Sacrificiis preſentibus, domine, queſumus, intendente placatus, ut deuotioni noſtræ proficiant et ſaluti. Per.⁷

Prefatio.

U. D. æternæ deus. Et² in die feſtiuitatis hodiernæ, qua beatus ſyxtus pariter ſacerdos et martyr deuotum tibi ſanguinem exultanter effudit, Qui ad eandem gloriam promerendam doctrinæ ſuæ filios incitauit, et quos erudiebat hortatu preueniebat exemplo. Per chriſtum³.

Infra actionem⁴.

Intra quorum nos conſortium non æſtimator meriti ſed ueniam, queſumus, largitor admitte. Per chriſtum.⁷

Prefatio unæ.

Benedic, domine, et hos fructus nouos unæ, quos tu, domine, per rorem cæli et inundantiam pluuiarum, et temporum ſerenitate et tranquillitate, ad maturitatem perducere dignatus es; et dedisti ea ad uſus noſtros cum gratiarum actione percipere, in nomine domini noſtri iheſu chriſti, per quem hæc omnia, [domine, ſemper bona creas]⁵.

Ad complendum.

Præſta, queſumus, domine deus noſter, ut cuius nobis feſtiuitate uotiuæ ſunt ſacramenta, eius ſalutaria nobis interceſſione reddantur. Per.⁷

Eodem die. Natale ſanctorum feliciſſimi et agapiti.

Deus, qui nos concedis martyrum tuorum feliciſſimi et agapiti natalitia colere, da nobis in æterna lætitia de eorum ſocietate gaudere. Per.⁷

Secreta.

Munera tibi, domine, noſtræ deuotionis offerimus, quæ et pro tuorum tibi grata ſint honore iuſtorum, et nobis ſalutaria, te miſerante, reddantur. Per.⁷

¹ + throughout feliciſſimi et agapiti. Y.

² + præcipue Z.

³ O. p. 328. Z.

⁴ Benedictio unæ Bod. V. Z. in S. in Feſto Tranſg. Aug. 6. p. 841.

⁵ V. Y. Z. This Ben. occurs again with variations on fol. 291 b.

Ad complendum.

Præſta nobis, domine, queſumus, intercedentibus ſanctis tuis feliciſſimo et agapito, ut quæ ore contingimus pura mente capiamus. Per dominum.⁷

III. id. aug. Natale ſancti donati epiſcopi et confessoris¹.

Deus, tuorum gloria ſacerdotum, præſta, queſumus, ut ſancti confessoris (martyris) et epiſcopi tui donati, cuius feſta gerimus ſentiamus auxilium. Per.²

Secreta.

Præſta, queſumus, domine, ut ſancti confessoris (martyris) tui et epiſcopi donati precibus, quem ad laudem nominis tui dicatis muneribus honoramus, pia nobis deuotionis fructus adreſcat.³

Ad complendum.

Votiuæ, domine, dona, quæ pro beati confessoris et epiſcopi tui donati ſollemnitate percepimus, queſumus, ut eius precibus et preſentis nobis uitæ pariter et æternæ tribuas conferre ſubſidium. Per.⁴

III. id. aug. Natale ſancti cyriaci martiris⁵.

Deus, qui nos annua beati cyriaci martyris tui (ſociorumque eius) ſollemnitate lætificas, concede propitius ut cuius natalitia colimus, uirtutem quoque paſſionis imitemur. Per dominum.⁷

Secreta.

Accepta ſit in conſpectu tuo, domine, noſtra deuotio, et eius (eorum) nobis fiat ſupplicatione ſalutaris, pro cuius (quorum) ſollemnitate defertur. Per.⁷

¹ A. Os iuſti meditabitur.

Ps. Noli emulari.

B. Iuſtus non confundetur.

Cel. p. 659.

² Ib. For this Secret. Y ſubſtitutes: Omnipotens et miſericors deus, qui nos ſacramentorum tuorum, et participes efficias et miniſtros, præſta, ut, intercedente beato martyre tuo atque pontifice donato, eiſdem proficiamus et fidei conſortio et digno ſeruitio. Per.

³ Ib., with verbal variations.

A. Timeſte dominum.

Ps. Benedicam domino.

B. Timeſte dominum.

V. Inquirentes.

V. Totâ die meditatio.

AL. Inueni dauid.

CO. Fidelis ſeruus.

AL. Exultabunt.

OF. Letamini.

CO. Signa eos.

Ad complendum.

Refecti participatione muneris sacri, quesumus, domine deus noster, ut cuius (quorum) exsequimur cultum, sentiamus effectum. Per.⁷

¶ I. id. aug. Vigilia sancti laurentii martyris¹.

Adesto, quesumus, domine, supplicationibus nostris, et, intercessionem beati laurentii martyris tui, perpetuam nobis misericordiam benignus impende. Per.⁷

Secreta.

Hostias, domine, quas tibi offerimus, propitius suscipe, et, intercedente beato laurentio martyre tuo, vincula peccatorum nostrorum absolue. Per.⁷

Prefatio.

U. D. æterne deus. Et deuotis mentibus natalis beati martyris tui laurentii preuenire, qui, leuita simul martyrique uenerandus, et proprio claruit gloriosus officio, et memorandę passionis refulsit martyrio. Per christum².

Ad complendum.

Da, quesumus, domine deus noster, ut sicut beati laurentii martyris tui commemoratione, temporali gratulamur officio, ita perpetuo lætemur aspectu. Per.⁷

¶ III. id. aug. Passio³ sancti laurentii martyris.

In prima missa.

Excita, domine, in ecclesia tua spiritum, cui beatus leuita laurentius seruiuit, ut eodem nos replente, studeamus amare quod amauit, et opere exercere quod docuit. Per.⁴

Secreta.

Sacrificium nostrum tibi, domine, quesumus, beati laurentii precatio sancta conciliet, ut cuius honore sollempniter exhibetur meritis efficiatur acceptum. Per.⁵.

Ad complendum.

Supplices te rogamus, omnipotens deus, ut quos donis celestibus satiasti, intercedente beato laurentio martyre tuo, perpetua protectione custodias. Per.⁷

Statis in die¹.

Ad missam.

DA NOBIS, QUESUMUS, OMNIPOTENS DEUS, uitiorum nostrorum flammam extinguere, qui beato laurentio tribuisti tormentorum suorum incendia superare. Per.⁷

Secreta.

Accipe, quesumus, domine, munera dignanter oblata, et, beati laurentii suffragantibus meritis, ad nostrę salutis auxilium prouenire concede². Per.⁷

Prefatio.

U. D. æterne deus. Et in die sollempnitatis hodiernę, qua beatus laurentius, hostia sancta uiua tibi placens, oblatus est, qui igne accensus tui amoris, constanter ignem sustinuit passionis, et per immanitatem tormentorum peruenit ad societatem ciuium supernorum. Per christum³.

Ad complendum.

Sacro munere satiati, supplices te, domine, deprecamur, ut quod debite seruitutis cęlebramus officio, intercedente beato laurentio martyre tuo, saluationis tuę sentiamus augmentum. Per.⁷

Alia.

Deus, cuius caritatis ardore beatus laurentius edaces incendii flammam, contempto persecutore, deuicit, concede ut omnes, qui martyrii eius merita ueneramur, protectionis tuę auxilio muniamur. Per.⁷

¹ A. Confessio.

PS. Cantate domino.

R. Probasti, domine.

V. Igne me examinasti.

AL. Beatus uir.

OP. Confessio.

CO. Qui mihi ministrat.

(EP. Qui parce seminat.

EV. Amen, amen dico, Nisi

granum).

This second Mass for St. Laurence is omitted in Y.

² Secreta. Sacrificium nostrum tibi, domine, quesumus, beati laurentii sancta precatio conciliet, ut cuius honore sollempniter exhibetur meritis efficiatur acceptum. Per. Z.

³ O. p. 329. Z.

¹ A. Dispersit.

PS. Beatus uir.

A. Dispersit.

V. Potens in terra.

² O. p. 329. Z.

³ Natale Bod. E. O. V.

⁴ For this Coll. Y. substitutes the Coll. of the next Mass.

⁵ V. The Sec. in Z. begins Accipe, q. dne., munera dignanter oblata.

OP. Oratio mea.

CO. Qui uult.

(L.E.C. Confitebor tibi, domine.

EV. Si quis uult post me).

EEE. ð. aug. Natale sancti tyburtii martiris¹.

Beati tyburtii nos, domine, foucant continuata presidia, quia non desinis propitius intueri quos talibus auxiliis concesseris adiuuari. Per.⁷

Secreta.

Adesto, domine, precibus populi tui, adesto muneribus, ut quæ sacris sunt oblata mysteriis tuorum tibi placeant intercessionem sanctorum. Per.⁷

Prefatio.

U. D. æterne deus. Qui dum beati tyburtii martyris merita gloriosa ueneramus, auxilium nobis tuæ propitiationis adfere deprecamur, quoniam credimus nos per eorum intercessionem, qui tibi placere, peccatorum nostrorum ueniam impetrare. Per christum².

Ad complendum.

Sumpsimus, domine, pignus redemptionis æternæ. Sit nobis, quesumus, interueniente beato tyburtio martyre tuo, uitæ presentis auxilium pariter et futuræ. Per.

Ed. aug. Natale sancti gpoliti martiris³.

Da nobis, omnipotens deus, ut beati polyptii martyris tui (sociorumque eius) ueneranda sollemnitas et deuotionem nobis augeat et salutem. Per.⁷

Secreta.

Respice, domine, munera populi tui sanctorum festiuitate uotiuæ, et tuæ testificatio ueritatis nobis proficiat ad salutem. Per dominum nostrum.⁷

Prefatio.

U. D. æterne deus. Et tuam clementiam uobis supplicibus implorare, ut beati ypoliti intercessio peccatorum nostrorum optineat ueniam,

qui per tormenta passionis æternam peruenerit gloriam¹. Per christum².

Ad complendum.

Sacramentorum tuorum communio, domine, communio sumpta nos saluet, et in tuæ ueritatis luce confirmet. Per.⁷

EEEEEE. kal. sept. Natale sancti eusebii confessoris.

Deus, qui nos beati eusebii confessoris tui annua sollemnitate lætificas, concede propitius ut cuius sollemnia colimus per eius exempla ad te gradiamur. Per dominum.⁷

Secreta.

Laudis tuæ hostiam, domine, immolamus in tuorum commemoratione sanctorum quibus nos et presentibus exui malis confidimus et futuris. Per.⁷

Ad complendum.

Refecti cybo potque caelesti, deus noster, te supplices exoramus, ut in cuius hæc commemoratione percepimus, eius muniamur et precibus. Per.⁷

Eodem die. Vigilia assumptionis sanctæ mariæ⁴.

Deus, qui uirginalem aulam beatæ mariæ, in qua habitares, eligere dignatus es, da, quesumus, ut sua nos defensione munitos, incundos faciat suæ interesse festiuitati. Qui uiuis et regnas.⁷

Secreta.

Munera⁵ nostra, domine, apud clementiam tuam dei genitricis commendet⁶ oratio; quam idcirco de presenti sæculo transtulisti, ut pro

¹ ueniam O.

² O p. 330. Z.

³ + *Prefatio.* Et clementiam tuam prois mentibus exorare, ut (per) beati eusebii confessoris intercessionem salutiferam nostris mentibus firmes deuotionem. Concedasque ut sicut te solum credimus auctorem et ueneramus saluatorem, sic in perpetuum eius interuentu habeamus adiutorem. Per christum dominum nostrum, Z.

⁴ (uel, Saluæ sanctæ).

OF. Offerentur.

A. Uultum tuum.

CO. Diffusa est.

PS. Eructauit.

(EP. Ab initio.

R. Diffusa est.

EV. Loquente them).

V. Propter ueritatem.

⁵ Magna est, domine, apud clementiam tuam dei genitricis V. Z.

¹ A. Iustus ut palma.

PS. Bonum est.

R. Os iusti muniabitur.

V. Lex dei eius.

² O. p. 339. Z.

A. Iusti epulentur.

PS. Exurgat.

R. Testorum animæ.

V. Uisi sunt.

AT. Mirabilis.

OF. In uirtute.

CO. Posuisti, domine.

AT. Iusti epulentur.

OF. Anima nostra.

CO. Dico autem uobis.

peccatis nostris apud te fiducialiter intercedat.
Per eundem dominum¹.

Præfatio.

U. D. æterne deus. Et clementiam tuam
pronis mentibus implorare, ut per beatæ mariæ
semper uirginis intercessionem salutiferam in
nostris mentibus firmes deuotionem, concedasque
ut sicut te solum credimus auctorem, et uenera-
mur saluatorem, sic impetuum, eius interuentu,
habeamus adiutorem. Per christum².

Ad complendum.

Concede, quesumus, misericors deus, fragilitati
nostræ presidium, ut qui sanctæ dei genitricis
requiem celebramus, intercessionis eius auxilio, a
nostris iniquitatibus resurgamus. Per eundem³.

III kal. sept. Assumptio sanctæ mariæ dei
genitricis⁴.

VENERANDA NOBIS, DOMINE, HUIUS diei festi-
uitas opem conferat sempiternam; in qua sancta
dei genitrix mortem subit temporalem, nec
tamen mortis nexibus deprimi potuit, quæ filium
tuum dominum nostrum de se genuit incarnatum.
Qui tecum⁵.

Ad missam.

Famulorum tuorum, domine, delictis ignosce,
ut qui placere de actibus nostris non ualemus,
genitricis filii tui domini dei nostri intercessione
saluemur. Qui tecum uiuit.

Secreta.

Intercessio, quesumus, domine, beatæ mariæ
semper uirginis, munera nostra tibi commendat,
nosque tuæ maiestati reddat acceptos. Per⁶.

¹ V. fol. 110 b; Pam. p. 329.

² O. p. 330, but assigned to Nat. S. Eusebii; omitted in Z.

³ V. For this Postcom. V. substitutes: Concede nobis, quesumus, omnipotens deus, ad beatæ mariæ semper uirginis gaudia eterna pertingere, de cuius ueneranda assumptione tribus anima solemnitate gaudere. Per.

⁴ (EV. In omnibus requiem quesui.

EV. Intrauit ihesus).

A. Gaudcamus.

PS. Erectauit.

R. Propter ariditatem.

⁵ Pam. p. 330. Y. Z. substitute this Sec.: Subueniat, domine, plebi tuæ dei genitricis oratio; quam etsi pro conditione carnis migrasse cognoscimus, in celesti gloria apud te pro nobis orare sentiamus. Per eundem.

V. Audi, filia.

(Hodie maria).

AL. Adducentur.

OF. Aue, maria.

CO. Dilexisti iustitiam.

Præfatio.

U. D. æterne deus. Et te in ueneratione
sacrarum uirginum exultantibus animis laudare,
benedicere, et predicare. Inter quas intermerata
dei genitrix uirgo maria, cuius assumptionis diem
celebramus, gloriosa effulsit, quæ et unigenitum
tuum sancti spiritus obumbratione concepit, et
uirginitatis gloria permanente huic mundo lumen
æternum effudit, ihesum christum dominum no-
strum. Per quem¹.

Ad complendum.

Mensæ cælestis participes effecti imploramus
clementiam tuam, domine deus noster, ut qui
festa dei genitricis colimus, a malis imminuentibus
eius intercessionibus liberemur. Per eundem².

Benedictio.

Deus, qui per beatæ mariæ uirginis partum
genus humanum dignatus est redimere, sua uos
dignetur benedictione locupletare. Amen.

Eiusque semper et ubique patrocinia sentiat,
ex cuius intemcrato utero auctorem uitæ men-
uistis suscipere. Amen.

Et qui ad eius celebrandam festiuitatem ho-
dierna die deuotis mentibus conuenistis, spiri-
tualium gaudiorum et æternorum premiorum
uobiscum munera reportetis. Amen.

Quod ipse³.

III kal. sept. Octauis sancti laurentii⁴.

Beati laurentii nos, domine, faciat passio uene-
randæ lætantes, et ut eam sufficienter recolamus
faciat promptiores. Per⁵.

Secreta.

Beati laurentii martyris honorabilem passionem
muneribus nostris, domine, geminatis exsequi-
mur, quæ licet propriis sit memoranda principis
inesiderent tamen permanet gloriosa. Per⁶.

¹ O. p. 330; Y. fol. 111 b. Z.

² V. omits this Coll.

³ O. p. 373.

A. Probasti, domine.

PS. Exaudi, domine.

R. Possidisti, domine.

V. Desiderium.

⁴ Gel. p. 692; Y. fol. 111 b.

AL. Beatus uir.

OF. In uirtute.

CO. Qui uult uenire.

⁵ Ib.

Prefatio.

U. D. æterne deus. Beati laurentii natalitia repentes, cui fidem confessionemque ignis passionis ingestus non abstulit, sed cum, ut magis luceret, accendit; quoniam sicut aurum flammis non uritur sed probatur, sic beatus martyr non consumitur tormentorum incendiis, sed aptatur cælestibus ornamentis. Per christum¹.

Ad complendum.

Sollemne² nobis intercessio beati laurentii martyris, quesumus, domine, præstet auxilium, ut cælestis mense participatio quam sumpimus tribuat ecclesiæ tuæ recensitam lætitiā. Per³.

III. kal. sep. Natale sancti agapiti martiris⁴.

Lætetur ecclesia tua, deus, beati agapiti martyris tui confissa suffragiis, atque eius precibus gloriosis et deuota permaneat, et secunda consistat. Per⁷.

Secreta.

Suscipe, domine, munera quæ in eius tibi sollemnitate deferimus, cuius nos confidimus patrocinio liberari. Per dominum nostrum ihesum christum⁵.

Ad complendum.

Satiasti, domine, familiam tuam muneribus sac(r)is. Eius, quesumus, semper interventione nos refoue cuius sollemnia cælebramus. Per.

III. kal. sep. Sancti timothei martiris⁶.

Auxilium tuum nobis, domine, quesumus, pla-

¹ O. p. 331. Z.⁵ Solemnis Y.² Gel. p. 663; Y. fol. 111 b.⁴ A. Letabitur.

v. Tota die miseretur.

ps. Exaudi, deus, orationem cum deprecor.

Al. Gloria et honor.

r. Iustus non conturbabitur.

Op. In virtute.

r. Iustus non conturbabitur.

Co. Beatus seruus.

³ V. + *Prefatio*. Qui humanum genus de profundo mortis eripiens, captiuitatem nostram ihesu christi filii tui domini nostri passionis soluit. Per quem ita virtus antiqui hostis illius est, ut eius quem ipse superauerat etiam beatum martyrem suum agapitum faceret esse victorem. Qui triumphum in die quem sanguine suo signauit colentes, in tua gloria exultamus. Per christum dominum nostrum. Z.

⁶ A. Salus autem.

Al. Mirabilia.

ps. Noli emulari.

Op. Mirabilia.

r. Exultabunt.

Co. Ego vos elegi.

v. Caritate dei.

catus impende, et intercedente(tibus) beato(is) timotheo martyre tuo (martyribus tuis timotheo et simphoriano) dexteram super nos tuæ propitiationis extende. Per⁷.

Secreta.

Accepta tibi sit, domine, sacrata plebis oblatio, pro tuorum honore sanctorum, quorum se meritis percepisse de tribulatione cognoscit auxilium. Per¹.

Ad complendum.

Diuini muneris largitate satiati, quesumus, domine deus noster, intercedente(tibus) beato(is) timotheo martyre tuo (martyribus tuis timotheo et simphoriano) eius semper participatione uiuamus. Per dominum⁷.

IIII. kal. sep. Passio sancti bartholomei apostoli⁸.

OMNIPOTENS SEMPITERNE DEUS, QUI HUIUS DIEI uenerandam sanctamque lætitiā beati apostoli tui bartholomei festiuitate tribuisti, da ecclesiæ, quesumus, et amare quod credidit, et predicare quod docuit. Per dominum nostrum³.

Secreta.

Beati apostoli tui bartholomei, domine, cuius sollemnia recensemus, quesumus, ut auxilio eius tua beneficia capiamus, pro quo tibi hostias laudis offerimus. Per⁴.

Prefatio.

U. D. æterne deus. Qui ecclesiam tuam sempiterna pietate non deseris, sed per apostolos tuos iugiter erudis, et sine fine custodis. Per christum dominum nostrum⁴.

Ad complendum.

Sumpsimus, domine, pignus salutis æternæ,

¹ V. + *Prefatio*. Tibi enim festa sollemnitas, tibi dies sacra celebratur, quam beati timothei martyris tui sanguis in ueritate tuæ testificatione profusus magnifico nomini tui honore signauit. Per christum.

² A. Mihi autem.

Al. Gaudete.

ps. Domine, probasti.

Op. In omnia terram.

r. Constitues.

Co. Vos qui secuti.

v. Pro patribus.

This Festival is wanting in Bod. O. V.

³ E. p. 134; Y. fol. 113 a.⁴ Ib.⁵ O. p. 331. Z.

celebrantes beati apostoli tui bartholomei uotiuu sollempnia, et perpetua merita uenerantes. Per¹.

II. kal. sep. Natale sancti hermetis martiris².

Deus, qui beatum hermen martyrem tuum uirtute constantie in passione roborasti, ex eius nobis imitatione tribue pro amore tuo prospera mundi despiciere, et nulla eius aduersa formidare. Per⁷.

Secreta.

Sacrificium tibi, domine, laudis offerimus in tuorum commemoratione sanctorum; da, quesumus, ut quod illis contulit gloriam nobis pro sit ad salutem. Per⁷.

Præfatio.

U. D. æterne deus. Quoniam fiducialiter laudis tibi hostias immolamus, quas sancti hermetis martyris tui precibus tibi esse petimus acceptas. Per christum³.

Ad complendum.

Repleti, domine, benedictione cælesti, quesumus clementiam tuam, ut, intercedente beato herme(te) martyre tuo, quæ humiliter gerimus salubriter sentiamus. Per⁷.

IIII. kal. sep. Decollatio sancti iohannis baptiste⁴.

Perpetuis nos, domine, sancti iohannis baptiste tuere præsidii, et quanto fragiliores sumus tanto magis necessariis adtolle suffragiis. Per⁵.

Secreta.

Munera tibi, domine, pro sancti martiris tui iohannis baptiste passione deferimus, qui dum

finitur in terris factus est cælesti sede perpetuus¹. Per².

Præfatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Qui præcursorem filii tui tanto munere ditasti ut pro ueritatis præconio capite plecteretur, et qui christum aqua baptizauerat, ab ipso in spiritu baptizatus, pro eodem proprio sanguine tingeretur. Præco quippe ueritatis, quæ christus est, herodem a fraternali thalamis prohibendo, carceris obscuritati detruditur, ubi solus diuinitatis tuæ lumine frueretur, deinde capitale sententiam subiit, et ad inferna dominum præcursurus descendit, et quem in mundo digito demonstrat, ad inferos preciosa morte precessit. Et ideo³.

Ad complendum.

Beati nos, domine, baptiste et martyri(s) iohannis oratio per hæc sacrificia quæ sumpsimus, et intelligere christi tui mysterium postulet et mereri. Per dominum⁴.

Benedictio.

Deus, qui uos beati iohannis baptiste concedit sollempnia frequentare, tribuat uobis et cadem deuotis mentibus celebrare, et suæ benedictionis dona percipere. Amen.

Et qui pro legis eius præconio carceribus est retrusus in tenebris, intercessione sua a tenebrosorum operum uos liberet incentiuis. Amen.

Et qui (pro) ueritate, quæ deus est, caput non est cunctatus amittere, uos interuentu ad caput uestrum, quod christus est, uos faciat peruenire. Amen.

Quod ipse prestare dignetur⁵.

Eodem die. Natale sanctæ sabine martiris.

Deus, qui inter cetera potentia tuæ miracula, etiam in sexu fragili uictoriam martyrii contulisti, concede propitius ut cuius natalitia colimus, per eius exempla ad te gradiamur⁷. Per⁶.

¹ + quesumus, ut eius obtentu uobis proficiat ad salutem. Per. E. V.

² E. p. 136.

³ O. p. 333; V. fol. 115 a; Z.

⁴ For this Postcom. Y. Z. substitute: Conferat nobis, quesumus, domine, sancti iohannis, etc., as R. p. 485.

⁵ O. p. 374.

⁶ Exaudi nos, deus salutaris noster, ut sicut de beata sabine festiuitate gaudeamus, ita pie deuotionis erudiamur effectus. Per. V. fol. 115 b.

¹ E. p. 134; V. fol. 123 a; + Super Pæp. Protege, domine, populum tuum, etc. apostolorum tuorum patrocinio confidentem perpetua defensione conserua. Per. Z.

² A. Sapientiam.

Ps. Celi enarrant.

R. Iustorum.

V. Uisi sunt oculis.

³ O. p. 332. Z.

⁴ A. Iustus ut palma.

Ps. Bonum est.

R. Posuisti, domine.

V. Desiderium.

⁵ Pam. p. 335. For this Coll. Y. Z. substitute: Sancti iohannis bapt. et mart. tui, domine, quesumus, ueneranda festiuitas salutaris auxilii nobis prestat effectum. Per.

AL. Exultabunt.

OP. Exultabunt.

CO. Ego uos elegi.

AL. Mirabilis].

OP. Iustus ut palma.

CO. M[irabilis].

Secreta.

Hostias tibi, domine, beatæ sabine martyris tuę dicatas meritis benignus assume, et ad perpetuum nobis tribuę prouenire subsidium. Per¹.

Ad complendum.

Diuini muneris largitate satiati, quesumus, domine deus noster, ut, intercedente beata sabina martyre tua, in eius semper participatione uiuamus. Per².

EEE. kal. sep. Sanctorum felicitis et andacti³.

Maiestatem tuam, domine, supplices deprecatur, ut sicut nos iugiter sanctorum tuorum commemoratione letificas, ita (semper) supplicatione defendas. Per⁴.

Secreta.

Hostias, domine, tuę plebis intende, et quas in honore nominis tui deuota mente celebrat proficere sibi sentiat ad salutem. Per⁵.

Ad complendum.

Repleti, domine, muneribus sacris, quesumus, ut, intercedentibus sanctis tuis, in gratiarum tuarum semper actione maneamus. Per⁶.

EE. id. sep. Natiuitas sanctæ mariæ genitricis dei⁷.

SUPPLICATIONEM SERUORUM TUORUM, deus miserator, exaudi, ut qui in natiuitate dei genitricis et uirginis congregamur, eius intercessionibus complacatus, a te de instantibus periculis eruiamur. Per eundem⁸.

¹ O. p. 374. + *Præfatio*. Et in præseni festiuitate sancti martyris tue sabine tibi confitendo laudis hostias immolare, tuamque immensam pietatem implorare, ut sicut illi dedisti celestis palmam triumphi, sic ea suffragante, nobis emendationem ac ueniam concedas peccati, ut in te exultemus misericordia, in quo illa letatur in gloria. Per christum, Z.

² Parificet nos, domine, quesumus, et diuini perceptio sacramenti, et gloriosa deprecatio sanctæ sabine. Per. Y. fol. 115 b.

³ A. Sapientiam.

PS. Exultate, iusti.

B. Gloriosus.

V. Dextera.

⁴ A. Gaudeamus.

PS. Exultauit.

B. Propter ueritatem.

V. Audi, filia.

AL. Adlocut.

AL. Exultabit.

OF. Letamini.

CO. Quod dico uobis.

OF. Ave, maria.

CO. Dilixisti.

(E. Ego quasi uisita.

EV. Liber generationis).

Ad missam.

FAMULIS TUIS, DOMINE, CÆLESTIS GRATIAE munus impertire, ut quibus beatæ uirginis partus extitit salutis exordium, natiuitatis eius uotua sollempnitas pacis tribuat incrementum. Per dominum nostrum.⁹

Secreta.

Vnigeniti tui, domine, nobis succurrat humanitas, ut qui natus de uirgine matris integritatem non minuit sed sacrauit, in natiuitatis eius sollempniis a nostris nos piaculis exuens oblationem nostram sibi faciat acceptam. Qui tecum.¹⁰

Præfatio.

U. D. æterne deus. Et precipue pro meritis beatæ dei genitricis et perpetuæ uirginis mariæ gratia plena(e) tuam omnipotentiam laudare, benedicere, et prædicare. Per quem maiestatem¹¹.

Ad complendum.

Sumpsimus, domine, celebritatis annuæ uotua sacramenta. Præsta, quesumus, ut temporalis nobis uitæ remedia prebeant et æternę. Per¹².

EE. id. sep. Natale sancti gorgonii martyris¹³.

Sanctus, domine, gorgonius sua nos intercessionis letificet, et pia faciat sollempnitate gaudere. Per¹⁴.

Secreta.

Grata tibi sit, domine, nostræ seruitutis oblatio, pro qua sanctus gorgonius martyr interueniat. Per¹⁵.

Ad complendum.

Familiam tuam, deus, suauitas illa contingat et uegetet qua in martyre tuo gurgonio christi tui bono iugiter odore pascatur. Per¹⁶.

⁹ Pam. p. 593: not in Bod. E. O. V.

¹⁰ A. Gloria et honore.

PS. Domine, dominus nos-

ter,

B. Pomisti, domine.

¹¹ Gel. p. 667; V. fol. 117 a.

¹² Ib. + *Præfatio*. Teque in sanctorum tuorum confessionibus laudare in cuius facti sunt uirtute uictores. Quando enim humana fragilitas, uel passionem acquiescenter ferre sufficeret, uel hostis aeris nequitias uinceret, nisi tuae firmitatis subsidium ministraret, et sæus ferentis inimici potenter arma contereret. Per christum, Z.

¹³ Gel. p. 667.

V. Desideriam.

AL. Exultabunt.

OF. Posuisti, domine.

CO. Posuisti, domine.

III. id. sep. Natale sanctorum protii et iacincti martirum¹.

Beati protii nos, domine, et iacincti foueat preciosa confessio, et pia iugiter intercessio² tueatur. Per.³

Secreta.

Pro sanctorum protii et iacincti munera tibi, domine, commemoratione, quæ debemus, exsoluimus. Præsta, quesumus, ut remedium nobis perpetuæ salutis operentur. Per.³

Præfatio.

U. D. æterne deus. Teque in sanctorum tuorum confessionibus laudare in cuius factis sunt uirtute uictores. Quando enim humana fragilitas uel passionem æquanimiter ferre sufficeret, uel hostis aerii nequitias uinceret, nisi tuæ firmitatis subsidium ministrares, et sæua furentis inimici potenter arma contereret? Per christum³.

Ad complectendum.

Vt percepta nos, domine, tua sancta purificent, beati protii et iacincti, quesumus, imploret oratio. Per.³

IIII. kal. oct. Exaltatio sanctæ crucis.

DEUS, QUI NOS HODIERNA DIE exaltatione sanctæ crucis annua sollempnitate lætificas, præsta ut cuius misterium in terra cognouimus, per redemptionis premia consequi mereamur. Per.³

Secreta.

Deuotas, domine, humilitatis nostræ preces et hostias misericordiarum tuarum comitetur⁴ auxilium, et

¹ A. Indicant sancti.
PS. Exultate, iusti.
E. Exultabunt sancti.
V. Cantate domino.

² So O.; intercessio V.

³ Pam. p. 593, in Nat. S. Gorgonii; omitted in Z.

⁴ A. Nos autem gloriamur.

PS. Deus miseretur.

K. Christus factus est.

V. Propter quod deus.

⁵ Gel. p. 667. Deus, qui unigeniti tui dñi. nostri ihesu christi

pretioso sanguine humanum genus redimere dignatus es, concede propitius ut qui ad adorandam uiuificam crucem adueniunt a peccatorum suorum nexibus liberentur. Per. Z. + Alia, Deus, qui [nos] hodierna, etc., ut supra. Z.

⁶ præcedat, Gel. E.

AL. Mirabilis deus.

OP. Gloriantur.

CO. Qui uult uenire.

AL. Sancti tui, domine, benedicant.

OP. Dextera domini.

CO. Nos autem gloriamur.

salutem quam per adam in paradiso ligni clauserat temerata præsumptio ligni rursum fides aperiat. Per.¹

Præfatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Qui crucem ascendit, sanguinem fudit, et omnem mundum a peccato redemit. Ipse est enim agnus dei, ipse qui abstulit peccata mundi. Qui numquam moritur immolatus, et semper uiuit occisus, quem laudant².

Ad complectendum.

Ihesu christi domini nostri corpore³ saginati, per quem crucis est sanctificatum uexillum, quesumus, domine deus noster, ut per⁴ hæc sancta quæ sumpsimus, perennitatis eius gloria, salutis⁴ potiamur effectum. Per.⁵

Ad populum.

Adesto familie tuæ, quesumus, clemens et misericors deus, ut in aduersis et prosperis preces eius exaudias, et nefas aduersariorum per auxilium sanctæ crucis digneris contere, ut portum salutis tuæ ualeant adprehendere. Per.⁶

Eodem die. Natale sanctorum cornelii et cipriani.

Infirmiorem nostram, quesumus, domine, propitius respice, et mala omnia, quæ iuste meremur, sanctorum tuorum cornelii et cipriani intercessionem auerte. Per.⁷

Secreta.

Adesto, domine, supplicationibus nostris quas in sanctorum tuorum commemoratione deferimus, ut qui nostræ iustitiæ fiduciam non habemus,

¹ Gel. p. 667; E. p. 138.

² For this Pref. V. substitutes: Qui beate crucis patibulum, quod erat scelestis ad penam conueritisti redemptionis ad uitam, concede plebem, etc. [transd].

Z. gives this Preface: Vere dignum. Per christum dominum nostrum.

Qui per passionem crucis mundum redemit, et antique arboris amarissimum gustum crucis medicamine indulcuit; mortemque quæ per lignum uictum uenerat per ligni trophæum deicidit; ut mirabili suæ pietatis dispensatione, qui per ligni gustum a florigera sede discesseramus, per crucis lignum ad paradysi gaudia redeamus. Per quem.

³ + et sanguine E.

⁴ sicut adorare meruimus ita perennitatis eius gloriæ saluati. Compare the Sup. Obl. in V. p. 119. Quesumus, o. d., ut quæ diuine tribus. Z.

⁵ E. p. 138.

⁶ Ib.; om. V.

eorum, qui tibi placuerunt precibus¹ adiuuamur. Per.⁷

Ad complendum.

Quesumus, domine, salutaribus reple(t)i mysteriis, ut quorum sollempnia celebramus orationibus adiuuamur. Per.⁷

IIII. kal. oct. Natale sancti nicomedis¹.

Adesto, domine, quesumus, populo tuo, ut beati nicomedis martyris tui merita preclara suscipiens, ad impetrandam misericordiam tuam semper cius patrocinii adiuuetur. Per.⁷

Secreta.

Suscipe, domine, munera propitius oblata, quæ maiestati tuæ beati nicomedis martyris commendet oratio. Per.⁷

Ad complendum.

Purificent nos, domine, quesumus, sacramenta quæ sumpsimus, et, intercedente beato nicomede martyre tuo, a cunctis efficiant uitiis absolutos. Per.⁷

IIII. kal. oct. Natale sanctæ eufemie martyris.

Omnipotens sempiterne deus, qui infirma mundi eligis ut fortia quæque confundas; concede propitius ut qui beatæ eufemie martyris tuæ sollempnia colimus cius apud te patrocinia sentiamus. Per.⁷

Secreta.

Præsta, quesumus, domine deus noster, ut sicut in tuo conspectu mors est pretiosa sancto-

¹ meritis V.

² *Secreta.* Plebis tue, domine, munera benignus intende, quæ maiestati tuæ pro sanctorum cornelii et cipriani martyrum solennitatibus sunt dicanda. Per. V. fol. 119 b.

Pœtem. Satiati sumus, domine, muneribus sacris, quæ tanto nobis uberius credimus profutura, quanto sanctius hæc, meritis intercedentibus martyrum, nos percepisse confidimus. Per. Ib.

Præfatio. U. D. Tuamque in sanctorum tuorum cornelii simul et cipriani festinitate predicare uirtutem; quod diuersis terrarum partibus greges sacro diuino pane pascentes, una eademque die, pari nominis tui confessione coronasti. Per christum. Z.

³ A. Letabitur.

Ps. Exaudi, deus, oratio.

nem.

R. Posuisti, domine.

V. Desiderium.

AL. Gloria.

OF. Gloria et.

CO. Qui uult.

rum, ita eorum merita uenerantium accepta tibi reddatur oblatio. Per.⁷

Ad complendum.

Sanctificet nos, domine, quesumus, tui perceptio sacramenti, et intercessio beatæ eufemie martyris tuæ tibi reddat acceptos. Per.⁷

Eodem die. Sanctorum lucie et geminiani¹.

Præsta, domine, precibus nostris cum exultatione prouectum, ut quorum diem passionis annua deuotione recolimus, etiam fidei constantiam subsequamur. Per dominum nostrum.⁷

Secreta.

Vota populi tui, domine, propitiatus intende, et quorum nos tribus sollempnia celebrare fac gaudere suffragiis. Per dominum nostrum.⁷

Ad complendum.

Exaudi, domine, preces nostras et sanctorum tuorum, quorum festa sollempniter celebramus, continuis foueamur auxiliis. Per.⁷

III. kal. oct. Vigilia sancti mathei apostoli¹.

Da nobis, omnipotens deus, ut beati mathei apostoli tui et euangelistæ, quam preuenimus, ueneranda sollempnitas et deuotionem nobis augeat et salutem. Per.²

Secreta.

Apostolicæ ruentis culmen offerimus sacris mysteriis inuendum. Præsta, domine, quesumus, ut beati mathei apostoli et euangelistæ (suffragiis), cuius natalitia preimus, hæc plebs semper et sua uota deprimat et desiderata percipiat. Per dominum nostrum.⁴

Ad complendum.

Beati mathei apostoli et euangelistæ, quesu-

¹ A. Iusti epulenter.

Ps. Exurgat deus.

R. Iustorum anime.

V. Usui sunt oculis.

² A. Ego autem sicut.

Ps. Quid gloriaris?

R. Iustus ut palma.

³ E. p. 140; Y. fol. 120 b.

AL. Mirabilia.

OF. Letamini.

CO. Iustorum anime.

V. Ad adiutandum.

OF. Gloria et.

CO. Posuisti, domine.

⁴ Ib. with verbal variations.

mus, domine, supplicatione placatus, et ueniam nobis tribue, et remedia sempiterna concede. Per¹.

Ad populum.

Præsta, quesumus, omnipotens deus, ut qui iugiter apostolica defensione munimur, nec succumbamus uitis, nec opprimamur aduersis. Per dominum².

II. kal. oct. Natale sancti mathei apostoli et euangelistæ³.

BEATI MATHEI EUANGELISTÆ, DOMINE, precibus adiuuemur, ut quod possibilitas nostra non obtinet, eius nobis potestate donetur. Per dominum⁴.

Secreta.

Supplicationibus apostolicis beati mathei euangelistæ, quesumus, domine, ecclesie tuæ commendetur oblatio, cuius magnificis predicationibus eruditur. Per⁵.

Præfatio.

U. D. æterne deus. Qui ecclesiam tuam in tuis fidelibus ubique pollentem apostolicis facis constare doctrinis, Præsta, quesumus, ut per quos initium diuinæ cognitionis accepit, per eos usque in finem sæculi capiat regni cælestis augmentum. Per christum⁶.

Ad complementum.

Perceptis, domine, sacramentis, beato matheo apostolo tuo et euangelista interueniente, deprecamur ut quæ pro eius celebrata sunt gloria nobis proficiant ad medelam. Per⁷.

Ad populum.

Sit, domine, quesumus, beatus matheus euangelista nostræ fragilitatis adiutor, ut pro nobis tibi supplicans copiosius audiat. Per⁸.

¹ E. p. 140.

² A. Os iusti meditabitur.
PS. Noli emulari.
B. Beatus uir qui timet.
V. Potens in terra.

³ E. p. 140.

⁴ O. p. 335; Y. fol. 121 a. Z.

⁵ E. p. 140; Y. fol. 121 a.

⁶ Ib.; om. Y.

AL. Iustus ut palma.
OF. Posuisti, domine.
CO. Magna est gloria.

⁷ Ib.

⁸ Ib.; om. Z.

I. kal. oct. Sanctorum mauricii, exuperii, candidi, uictoris, innocentii¹.

Deus, qui es omnium sanctorum tuorum splendor mirabilis, quique hunc diem in honore beatorum mauricii, exsuperii, candidi, uictoris, innocentii, et uitalis, cum sociis eorum, martyrio consecrasti, da ecclesie tuæ de natalitio tante festiuitatis lætari, ut apud misericordiam tuam, exemplis eorum et meritis adiuuemur. Per dominum².

Secreta.

Respice, domine, munera quæ pro sanctorum martyrum tuorum mauricii, exsuperii, candidi, uictoris, innocentii, et uitalis, cum sociis eorum, gloriosa passione deferimus, et præsta ut quorum honore sunt grata, eorum nobis fiant intercessione perpetua. Per³.

Præfatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Quoniam cognoscimus quanta apud te sit preclara uita sanctorum, quorum nos etiam mors pretiosa lætificat et tuetur. Quapropter martyrum tuorum mauricii, exsuperii, candidi, uictoris, innocentii, et uitalis, cum sociis eorum, gloriosa recensentes natalitia, laudes tibi, domine, referimus, supplici confessione, cum angelis et archangelis. Cum tronis et dominationibus⁴.

Ad complementum.

Cælestibus relecti sacramentis et gaudiis, supplices te rogamus, domine, ut quorum gloriamur triumphis, protegamur auxiliis. Per⁵.

II. kal. oct. Natale sanctorum cosme et damiani¹.

Præsta, quesumus, omnipotens deus, ut qui sanctorum tuorum cosmæ et damiani natalitia

¹ A. Intret in conspectu.
PS. Deus, auerent gentes.
B. Gloriosus deus.
V. Dexteræ tuæ.

² V. p. 133 (for St. Andrew). Annee, q. o. d. a nos sanctorum tuorum, mauricii, exuperii, candidi, uictoris, innocentii, et uitalis, cum sociis eorum, lætificet festina sollempnitas, ut quorum suffragiis petimur, natalitiis gloriemur. Per. Z.

³ Z. L. p. 298, with variations.

⁴ Pam. p. 594; Y. fol. 121 b. Z.

⁵ A. Sapientiam sanctorum
PS. Exultate, iusti.
B. Clamauerunt.
V. Iuxta est dominus.

AL. Mirabilis deus.
OF. Letamini.
CO. Posuerunt mortalia.

AL. Iusti epulentur.
OF. Gloriantur.
CO. Posuerunt.

colimus a cunctis malis imminetibus eorum intercessionibus liberemur. Per.

Secreta.

Sanctorum tuorum nobis, domine, pia non desit oratio, quæ et munera nostra conciliet, et tuam nobis indulgentiam semper obtineat. Per.⁷

Præfatio.

U. D. æterne deus. Et clementiam tuam suppliciter exorare, ut cum exultantibus sanctis in cælestis regni cubilibus gaudia nostra coniungas, Et quos uirtutis imitatione non possumus sequi, debite uenerationis contingamus affectu. Per christum¹.

Ad complendum.

Protegat, domine, quesumus, populum tuum et participatio cælestis indulta conuiuii, et de precatio collata sanctorum. Per.⁷

III. kal. oct. Dedicatio² basilicæ³ sancti michaelis archangel⁴.

DEUS, QUI MIRO ORDINE ANGELORUM ministeria hominumque dispensas, concede propitius ut quibus tibi ministrantibus in cælo semper assistitur, ab his in terra nostra uita muniatur. Per dominum.⁷

Super oblata.

Hostias tibi, domine, laudis offerimus, suppliciter deprecantes, ut eadem angelico pro nobis interueniente suffragio et placatus accipias, et ad salutem nostram prouenire concedas. Per.⁷

Præfatio.

U. D. æterne deus. Sancti michaelis archangeli merita predicantes. Quamvis enim nobis sit omnis angelica ueneranda sublimitas, quæ in maiestatis tue consistit conspectu, illa tamen est propensius honoranda, quæ in eius ordinis dignitate cælestis militiæ meruit principatum. Per christum⁴.

¹ O. p. 337. Z.

² A. Benedicite dominum.

PS. Benedicite, anima.

A. Benedicite dominum.

V. Benedicite, anima.

AL. (In conspectu)

Confitebor tibi,

⁴ O. p. 337; Y. fol. 123 b. Z.

^{2,3} In ueneratione Y.

OF. Stetit angelus.

CO. Benedicite.

(EP. Significauit deus.

EV. Accesserunt discipuli ad ihesum).

Ad complendum.

Beati archangeli tui michaelis intercessione suffulti supplices te, domine, deprecamur, ut quos honore prosequimur contingamus et mente. Per.⁷

Ad populum.

Da nobis, omnipotens deus, beati archangeli michaelis cætenus honore proficere, ut cuius in terris gloriam predicamus eius precibus adiuuemur in cælis. Per¹.

Ad uesperos.

Deus, qui per beatissimum archangelum tuum michaellem orationes omnium fidelium suscipere es dignatus, petimus clementiam tuam, et quas in hoc templo pro nostris facinoribus effundimus preces, tu benigne suscipe, et esto propitius. Per².

II. kal. oct. Natale sancti hieronimi presbyteri et confessoris³.

Præsta, quesumus, omnipotens et misericors deus, ut, intercedente beato hieronimo confessore tuo, et a cunctis aduersitatibus liberemur in corpore, et a prauis cogitationibus mundemur in mente. Per.

Secreta.

Muneribus nostris, domine, quesumus, precibusque susceptis, intercedente beato hieronimo confessore tuo, et celestibus nos munda mysteriis et clementer exaudi. Per⁴.

Ad complendum.

Quesumus, domine, salutaribus repleti mysteriis, ut sancti confessoris tui hieronimi, cuius

¹ Pam. p. 343; om. Y.

² + Adesto plebi tue, misericors d., et ut gratiæ tuæ beneficia potiora suscipias, beati michaelis archangel, fac supplicem deprecationibus adueniari. Per. Z.

³ A. Os iusti meditabitur.

PS. Noli emulari.

B. Iurauit dominus.

V. Dixit dominus.

⁴ Gel. p. 623. In consecrat. presbyteri.

+ Pref. U. D. æterne deus. Qui ecclesie tue filios beati hieronimi facis doctrinis imbui, etc. [erased] Y. fol. 123 a.

Postcom. Repleti alimonia celesti, quesumus, domine, ut intercedente beato hieronimo confessore tuo, misericordie tue gratiam consequi mereamur. Per. II.

A different Mass occurs in Y. fol. 125 b, Z. fol. 104 a:

Coll. S. hieronimi nos, dñe., etc.

Ser. Nobis fiat supplicatione, etc.

Postc. Exultat, dñe., populus tuus, etc.

AL. Iustus germinabit.

OF. Veritas mea.

CO. Fidelis seruus.

commemorationem agimus, orationibus adiuuemur. Per.⁷

Non ort. Natale sancti marti papæ.¹

Exaudi, domine, quesumus, preces nostras, et, interueniente beato marco confessore tuo atque pontifice, supplicationes nostras placatus intende. Per.⁷

Secreta.

Accepta tibi sit, domine, sacræ plebis oblatio, pro tuorum honore sanctorum, quorum se meritis de tribulatione percepisse cognoscit auxilium. Per.

Ad complendum.

Da, quesumus, domine, fidelibus populis sanctorum tuorum semper ueneratione letari, et eorum perpetua supplicatione muniri. Per.⁷

III. id. ort. Passio sanctorum dyonisi, rustici, et eleutherii.²

Deus, qui beatum dyonysium martyrem tuum uirtute constantiæ in passione roborasti, quique illi ad predicandam gentibus gloriam tuam, rusticum et eleutherium sociare dignatus es, ex eorum nobis imitatione tribue pro amore tuo prospera mundi despicere, et nulla eius aduersa formidare. Per.³

Secreta.

Salutari sacrificio, domine, populus tuus semper exultat, quo et debitus honor sacris martyribus exhibetur, et sanctificationis tuæ munus adquiritur. Per.⁴

Ad complendum.

Hæc, domine, quæ sumpsimus uotiuia mysteria, festa celebrantes sollempnia, quæ pro beatorum martyrum tuorum, dyonisi, rustici, et eleutherii, gloriosa passione peregrimus, ipsorum nobis, quesumus, fiant intercessione salutaria in quorum natalitiis sunt exultanter impleta. Per.⁵

¹ A. Sacerdotes dei.
ps. Beneficite, omnia.
R. Inueni dauid.
V. Nihil proficiat.

² A. Intret in conspectu.
ps. Deus uenerunt.
R. Gloriosus deus.
V. Dextera tua.

³ R. S. Z.

⁴ Deus, qui hodierna die beatum dyonysium in uirtute constan-

AL. Gloria et honor.
OP. Ueritas mea.
CO. Beatus seruus.

AL. Iusti epulantur.
OP. Mirabilis deus.
CO. Posuerunt.

⁵ I. p. 402; Gel. p. 677.

EE. id. ort. Natale sancti calgri papæ et martiris.¹

Deus, qui nos conspicias ex nostra infirmitate deficere, ad amorem tuum nos misericorditer per sanctorum tuorum exempla restaura. Per.

Secreta.

Mysterio² nobis hæc prosit oblatio, quæ nos et reatibus nostris expediat, et perpetua saluatione confirmet. Per dominum nostrum.³

Ad complendum.

Quesumus, omnipotens deus, ut reatum nostrum munera sacrata purificent, et recte uiuendi nobis operentur effectum. Per.⁷

III. kal. non. Sancti lucæ euangeliste.⁴

Interueniat pro nobis, domine, quesumus, sanctus tuus lucas euangelista, qui crucis mortificationem iugiter in suo corpore pro tui nominis honore portauit. Per.⁵

Secreta.

Donis nos cælestibus da, quesumus, domine, libera mente seruire, ut munera, quæ deferimus, interueniente beato euangelista tua(o) luca, et medelam nobis operentur et gloriam. Per.⁶

tix in passione roborasti, quique illi ad predicandam gentibus gloriam tuam rusticum et eleutherium sociare dignatus es, tribue q. ex eorum imitatione pro amore tuo prospera mundi despicere, et nulla eius aduersa formidare. Per.

Hosia, doe., q., quam in sanctorum martyrum tuorum dyonisi, rustici et eleutherii nataliciis recensentes offerimus et uincula nostræ prauitatis absoluet, et tunc nobis dona misericordiae conciliet. Per.

U. D. eterne deus. Qui sanctorum martyrum tuorum dyonisi, rustici et eleutherii pia certamina ad copiosam perducis uictoriam atque perpetuum eis largiris triumphum, ut et ecclesie tuæ semper sint in exemplum, presta nobis, q., ut per eorum intercessionem, quorum festa celebramus, pietatis tuæ munera capiamus. Per.

Quesumus, o. d., ut qui cælestia alimenta percipimus, intercedentibus sanctis tuis dyoniso, rustico et eleuthero, per hæc contra omnia aduersa muniamur. Per. Z.

¹ A. Iustus non consturbabitur.
ps. Noli emulari.
R. Iustus non consturbabitur.
V. Tota die miseretur.

² mystica Bod. E. O. V. V.
³ A. In medio ecclesie.
ps. bonum est.
R. Iustus ut palma.
V. Ad adiutandum.

⁴ E. p. 144.

AL. Beatus uir qui.
OP. In uirtute tua.
CO. Posuisti, domine.

AL. Iustus germinabit.
OP. Posuisti, domine.
CO. Posuisti, domine.

Præfatio.

U. D. æternæ deus. Et te in sanctorum tuorum meritis gloriosis conlaudare, benedicere, et predicare, Qui eos dimicantes contra antiqui serpentis machinamenta, et proprii corporis blandimenta inexpugnabili uirtute, rex gloriæ, roborasti. Ex quibus beatus lucas euangelista tuus, assumpto scuto fidei, et galea salutis, et gladio spiritus sancti, et uiriliter contra uitiorum hostes pugnavit, et euangelicę nobis dulcedinis fluentia manauit. Unde¹ petimus, domine, inmensam pietatem tuam, ut qui cum tot meritorum donasti prerogatiuis, nos eius et informes exemplis, et adiuues meritis. Per christum dominum nostrum².

Ad complendum.

Præsta, quesumus, omnipotens deus, ut id quod de sancto altari tuo accipimus precibus euangelistę tui lucę sanctificet animas nostras, per quod tui esse possimus. Per³.

Ek. kal. nou. Vigilia apostolorum simonis et iudæ⁴.

Concede, quesumus, omnipotens deus, ut sicut apostolorum tuorum gloriosa natalitia præuenimus, sic ad tua beneficia promerenda maiestatem tuam pro nobis ipsi præueniant. Per dominum⁵.

Secreta.

Muneribus nostris, domine, apostolorum⁶ festa precedimus, humiliter postulantem ut quę conscientię nostrę præpediuntur obstaculis illorum meritis grata reddantur. Per.

Præfatio.

U. D. æternæ deus. Quia tu es mirabilis in omnibus sanctis tuis, quos et nominis tui confessione præclaros, et suscepta pro te fecisti passione gloriosos. Unde sicut illi ieiunando orandoque certauerunt, ut hanc possent obtinere uictoriam, ita nos eorum exemplis informemur, ut ad celebranda presentia⁷ festa idonei in-

ueniamur, et ad æterna percipienda, eorum interuentu, digni iudicemur. Per christum⁸.

Ad complendum.

Sumpto, domine, sacramento, suppliciter deprecamur, ut, intercedentibus beatis apostolis tuis, quod temporaliter gerimus ad uitam capiamus æternam. Per dominum⁹.

Ek. kal. nou. Apostolorum simonis et iudæ¹⁰.

DEUS, QUI NOS PER BEATOS APOSTOLOS TUOS¹¹ simonem et iudam¹², ad agnitionem tui sancti nominis uenire tribuisti, da nobis eorum gloriam sempiternam et proficiendo celebrare et celebrando proficere. Per dominum¹³.

Secreta.

Gloriam, domine, sanctorum apostolorum perpetuam uenerantes, quesumus, ut eam sacris mysteriis expiati dignius celebremus. Per dominum nostrum¹⁴.

Præfatio.

U. D. æternæ deus. Te in tuorum apostolorum glorificantes honore, qui et illis tribuisti beatitudinem sempiternam, Et infirmitati nostrę talia præstitisti suffragia, per quę tua possimus adipisci subsidia et peruenire ad premia repromissa. Per christum¹⁵.

Ad complendum.

Perceptis, domine, sacramentis suppliciter te rogamus, ut, intercedentibus beatis apostolis tuis symone et iudā, quę pro illorum ueneranda gerimus passione nobis proficiant ad medelam. Per¹⁶.

Ad populum.

Exaudi nos, deus salutaris noster, et aposto-

¹ So O; om. V.

² O. p. 338; Y. fol. 127 a. Z.

³ A. Intret in conspectu.

ps. Domine, uenirent.

Undica, domine.

⁵ E. p. 145; Y. fol. 127 b.

⁷ ueniens O.

⁸ E. p. 144.

V. Posuerunt mortalia.

of. Exultabant sancti.

co. Instaurat anime.

¹⁰ + simonis et iudæ E.

¹ O. p. 339. Z.

² A. Mihi autem.

ps. Domine, probasti.

x. Minis honorati.

v. Dinumerabo.

¹⁴ Om. E.

¹⁵ E. p. 145.

¹⁶ O. p. 339; Y. fol. 128 b. Z.

¹⁷ E. p. 145. O. x. d. mundi creator, etc., et rector, qui beatos apostolos tuos nominis tui gloriam consensu elegisti, exaudi populum tuum cum sanctorum tuorum tui patrocinio supplicentem, ut pacis dono proficiat ad fidei et caritatis augmentum. Per. Z.

⁹ E. p. 145; Y. fol. 128 a.

AL. Sancti tui, domine.

of. In omnem terram.

co. Vos qui secuti.

¹¹ Ib.

lorum tuorum nos tuere praesidiis, quorum donasti fideles esse doctrinis. Per¹.

EE. kal. nou. Vigilia omnium sanctorum².

Domine deus noster, multiplica super nos gratiam tuam, et quorum praeuimus gloriosa sollemnia, tribu subsequi in sancta professione letitiam. Per³.

Secreta.

Altare tuum, domine deus, muneribus cumulam oblati, quesumus, ut ad salutem nostram omnium sanctorum tuorum precatione proficiant, quorum sollemnia uentura precurimus. Per⁴.

Praefatio.

U. D. aeternae deus. Reuerentiae tuae dicato ieiunio gratulantes, qua ueneranda omnium sanctorum sollemniam desideratis praeuimus officiis, ut ad eadem celebranda sollempniter preparemus. Per christum⁵.

Ad complendum.

Sacramentis, domine, et gaudiis oblata celebrata expletis, quesumus, ut eorum precibus adiuuemur, quorum recordationibus exhibentur. Per⁶.

Ad uesperos⁷.

Erudi, quesumus, domine, populum tuum spiritualibus instrumentis, et quorum praestas sollemnia praeuire, fac eorum et consideratione deuotum et defensione securum. Per dominum nostrum⁸.

Kal. nou. Sollemnitatis⁹ omnium sanctorum¹⁰.

OMNIPOTENS SEMPTERNE DEUS, qui nos om-

nium sanctorum merita sub una tribuisti celebritate uenerari, quesumus, ut desideratam nobis tuae propitiationis habundantiam, multiplicatis intercessionibus, largiaris. Per¹.

Secreta.

Munera tibi, domine, nostrae deuotionis offerimus, quae et pro tuorum² tibi grata sunt honore iustorum³, et nobis salutaria, te miserante, redantur. Per⁴.

Praefatio.

U. D. aeternae deus. Clementiam tuam suppliciter obsecrantes ut cum exultantibus sanctis in caelestis regni cubilibus gaudia nostra coniungas⁵, Et quos uirtutis imitatione non possumus sequi debite uenerationis contingamus effectu. Per christum⁶.

Ad complendum.

Da, quesumus, domine, fidelibus⁷ omnium sanctorum semper ueneratione laetari, et eorum perpetua supplicatione muniri. Per dominum nostrum⁸.

Ad populum.

Omnipotens sempiternae deus, qui nos omnium sanctorum tuorum multiplici facis celebritate gaudere; concede, quesumus, ut sicut illorum commemoratione temporali gratulamur officio, ita perpetuo laetemur affectu. Per⁹.

Eodem die. Natale sancti casarii martyris.

Collecta ad sanctos cosmam et damianum.

Adesto, domine, martyrum deprecatione sanctorum, et quos pati pro tuo nomine tribuisti, fac tuis fidelibus suffragari. Per¹.

Ad missam.

Deus, qui nos beati casarii martyris tui annua sollempnitate laetificas, concede propitius ut cuius natalitia colimus etiam actiones imitemur. Per².

Secreta.

Hostias tibi, domine, beati casarii martyris

¹ E. p. 146. Z.

² A. Timeat dominum.

RS. Benedicunt domino.

A. Faultabant.

V. Cantate domino.

or. Letamini.

co. Ego nos elegi.

³ E. p. 146. Z.

⁴ Bod. fol. 123 a; Y. fol. 120 a. Z.

⁵ E. p. 146; Y. fol. 120 a. Z.

⁶ E. p. 146.

⁷ A. Gaudeamus omnes in domino.

RS. Exultate, iusti.

A. Timeat dominum.

V. Inquirentes.

(Uox exultat uel).

(I.E.C. Ecce ego iohannes.

EV. Descendens ihesus de monte.

I.E.C. Ponite in cordibus ue-

stris).

⁸ Ib. Z.

⁹ Th. Z.

¹⁰ A. Iusti epulentiur.

OF. Mirabilis deus.

CO. Gaudete, iusti.

(I.E.C. Ecce ego iohannes.

EV. Videns turbas ihesus).

¹ E. p. 146. Z.

² sanctorum E.

³ subiungas E.

⁴ populi E.

⁵ Bod. fol. 124 a. Z.

⁶ canctorum E.

⁷ E. p. 146. Z.

⁸ E. p. 146; Y. fol. 126 a. Z.

⁹ E. p. 147; Y. fol. 129 b. Z.

tui dicatas mentis benignus assume, et ad perpetuum nobis tribus pervenire subsidium. Per.⁷

Ad complendum.

Quesumus, omnipotens deus, ut qui cælestia alimenta percipimus, intercedente beato caesario martyre tuo, per hæc contra omnia adversa muniamur. Per.⁷

III. id. nov. Natale sanctorum quattuor coronatorum¹.

Quattuor² coronatorum nomina hæc sunt, seuerus, seuerianus, victorinus, et car(p)ophorus; quorum dies natalis per incuriam neglectus minime repperiri poterat; ideo statutum est ut in eorum ecclesia, horum quinque sanctorum qui in missa recitantur, illorum etiam natalis celebraretur, ut cum istis eorum quoque memoria pariter fiat³.

Præsta, quesumus, omnipotens deus, ut qui gloriosos martires, claudium, nicostratum, simphorianum, castorium, atque simplicium, fortes in sua confessione cognouimus, pios apud te in nostra intercessione scitiamus. Per.⁷

Secreta.

Benedictio tua, domine, larga descendat, quæ et munera nostra, deprecantibus sanctis tuis, tibi reddat accepta, et nobis sacramentum redemptionis efficiat. Per.⁷

Prefatio.

U. D. æternæ deus. Cælebrantes sanctorum natalitia coronatorum, quia dum tui nominis per eos gloriam frequentamus in nostræ fidei augmento succrescimus. Per christum dominum nostrum⁴.

Ad complendum.

Cælestibus refecti sacramentis et gaudiis supplices te, domine, deprecamur, ut quorum gloriamur triumphis protegamur auxiliis. Per dominum.⁷

¹ A. Intret in conspectu.
PS. Deus, miserent.
R. Undica deus.
V. Posuerunt mortalia.

AL. Mirabilis deus.
OP. Anima nostra.
CO. Posuerunt mortalia.

^{2,3} This passage occurs in E. p. 147; not in Bod. O. V. Y. Z.

⁴ O. p. 340. Z.

V. id. nov. Natale sancti theodori martyris¹.

Deus, qui nos beati theodori martyris tui confessione gloriosa circumdas et protegis, præsta nobis eius imitatione proficere, et oratione fulciri. Per.⁷

Secreta.

Suscipe, domine, fidelium preces cum oblationibus hostiarum, et, intercedente beato theodoro martyre tuo, per hæc pie deuotionis officia ad cælestem gloriam transeamus. Per dominum.⁷

Ad complendum.

Præsta nobis, domine, quesumus, intercedente beato theodoro martyre tuo, ut quæ ore contingimus pura mente capiamus. Per dominum nostrum.⁷

III. id. nov. Natale sancti martini episcopi et confessoris².

DEUS, QUI CONSPICIS QUIA EX NULLA nostra uirtute subsistimus, concede propitius, ut intercessionem beati martini confessoris tui contra omnia adversa muniamur. Per dominum.⁷

Secreta.

Da, misericors deus, ut hæc nos salutaris oblatio et propriis reatibus indesinenter expedit, et ab omnibus tucatur aduersis. Per dominum.⁷

Prefatio.

U. D. æternæ deus. Cuius munere beatus martinus, confessor pariter et sacerdos, et bonorum operum incrementis excreuit, et uariis uirtutum donis exuberavit, et miraculis coruscavit. Qui quod uerbis edocuit, operum exhibitione compleuit, et documento simul et exemplo subditis ad cælestia regna perpendi ducatum præbuit. Unde tuam clementiam petimus, ut eius, qui tibi placuit, exemplis ad bene agendum informemur, meritis muniamur, intercessionibus adiuuemur, qualiter ad cæleste regnum, illo inter-

¹ A. In uirtute tua.
PS. Utam petiit.
R. Domine, presenasti.
V. Utam petiit.

AL. Deatus uir qui timet.
OP. Gloria et honor.
CO. Possuisti, domine.

² A. Statuit ei dominus.
PS. misericordias.
R. Iurauit dominus.
V. Dixit dominus.

AL. Iustus ut palma.
OP. Ueritas mea.
CO. Fidelis seruus.

ueniente, te opulante, peruenire mereamur.
Per christum¹.

Ad complendum.

Præta, quesumus, domine deus noster, ut
quorum festiuitate uotiuua sunt sacramenta, eorum
salutaria nobis intercessione reddantur. Per
dominum nostrum².

Eodem die. Natale sancti menne martyris.

Præta, quesumus, omnipotens deus, ut qui
beati menne martyris tui natalitia colimus, inter-
cessionem eius in tui nominis amore roboremur.
Per.³

Secreta.

Muneribus nostris, quesumus, domine, pre-
cibusque susceptis, et cælestibus nos munda
misteriis et clementer exaudi. Per.⁴

Ad complendum.

Da, quesumus, domine deus noster, ut sicut
tuorum commemoratione sanctorum temporali
gratulamur officio, ita perpetuo lætemur aspectu.
Per.

I. kal. dec. Natale sanctæ ceciliæ uirginis⁵.

Deus, qui nos annua beatæ ceciliæ martyris
tuæ sollempnitate lætificas, da ut quam uene-
ramur officio etiam pia conuersationis sequamur
exemplo. Per dominum.⁶

Secreta.

Hostia hæc, domine, placationis et laudis,
quesumus, ut, interueniente beatæ ceciliæ martyre
tua, nos propitiatione dignos semper efficiat.
Per.⁷

Præfatio.

U. D. æterne deus. Qui perficis in infirmitate
uirtutem, et humani generis inimicum non solum
per uiros sed etiam per feminas uincis. Cuius
munere beatæ ceciliæ, et in uirginitatis proposito

et in confessione fidei roboratur, Ut nec ætatis
lubrico ab intentione mut(aretur), nec blandi-
mentis carnalibus demulce(retur), nec sexus fragi-
litate deterre(retur), nec tormentorum immanitate
uince(retur). Sed seruando corporis ac mentis
integritatem, cum uirginitatis et martyrii palma,
æternam mere(retur) adipisci beatitudinem. Per
christum¹.

Ad complendum.

Satiasti, domine, familiam tuam muneribus
sacris. Eius, quesumus, semper intercessione nos
refoue cuius sollempnia celebramus. Per.²

II. kal. dec. Natale sancti clementis martyris³.

Deus, qui nos annua beati clementis martyris
tui atque pontificis sollempnitate lætificas, con-
cede propitius, ut cuius natalitia colimus, uirtu-
tem quoque passionis imitemur. Per domi-
num.⁴

Secreta.

Munera, domine, oblata sanctifica, et, interce-
dente beato clemente martyre tuo, per hæc nos
a peccatorum nostrorum maculis emunda. Per.⁵

Præfatio.

U. D. æterne deus. Et in hac die⁶ quam
beati clementis passio consecrauit, et nobis ue-
nerabilem exhibuit, Qui apostolica predicatione
imbutus, doctrinis cælestibus educatus, succes-
sionis dignitate conspicuus, et martyrii insignis et
sacerdos refulsit egregius. Per christum⁷.

Ad complendum.

Corporis sacri et preciosi sanguinis repleti
libamine, quesumus, domine deus noster, ut quod
pia deuotione gerimus certa redemptione capia-
mus. Per.⁸

Eodem die. Natale sanctæ felicitatis.

Præta, quesumus, omnipotens deus, ut beatæ
felicitatis martyris tuæ sollempnia recensentes,
meritis ipsius protegamur et precibus. Per.⁹

¹ O. p. 340; Y. fol. 131 a. Z.

² + *Super. pop.* O. s. d. sollempnitatem huius diei intrare, et
ecclesiam tuam intercessione beati martini, confessoris tui atque
pontificis, continua fac celebritate gaudere, omniumque in te cre-
dendum nota perficias. Per. Z.

³ A. Loquehar de.
rs. Beati immaculati.
x. Audi, fili et.
v. Specie tuæ.

Al. Diffusa est gratia.
Op. Offerentur.
Co. Confundantur.

⁴ O. p. 341; Y. fol. 132 b. Z.

⁵ A. Dicit dominus sermones.
rs. Domine, exaudi oratio-
nem.

rs. Ieruit dominus.

⁶ + gloriosus Z.

v. Dixit dominus et non.
A. Dispositi testamentum.
Op. Ueritas mea.
co. Beatus seruus.

⁷ O. p. 342; Y. fol. 133 b. Z.

Secreta.

Vota populi tui propitius intende, et quorum nos tribus sollempnia celebrare fac gaudere suffragia. Per¹.

Ad complendum.

Supplices te rogamus, omnipotens deus, ut intervenientibus sanctis tuis et tua in nobis dona multiplices, et tempora nostra disponas. Per².

IIII. kal. dec. Natale sancti chrysogoni martyris³.

Adesto, domine, supplicationibus nostris, ut qui ex iniquitate nostra reos nos esse cognoscimus, beati chrysogoni martyris tui intercessionem liberemur. Per dominum nostrum.

Secreta.

Oblatis, quesumus, domine, placare muneribus, et, intercedente beato chrysogono martyre tuo, a cunctis nos defende periculis. Per dominum.

Præfatio.

U. D. æterne deus. Qui nos assiduis martyrum passionibus consolaris, et eorum sanguinem triumphalem, quem pro confessione nominis tui infidelibus prebueris fundendum, ad tuorum facis auxilium transire fidelium. Per christum⁴.

Ad complendum.

Tui, domine, perceptione sacramenti, et a nostris mundetur occultis, et ab hostium liberemur insidiis. Per⁵.

III. kal. dec. Natale sancti saturnini martyris.

Deus, qui nos beati saturnini martyris tui concedis natalitia perfrui, eius nos tribus meritis adiuvari. Per dominum nostrum.

Secreta.

Munera, domine, tibi dicata sanctifica, et, in-

¹ This is the *Ad compl.* in Z. *Sec.* Munera tibi, dæc., pro sanctæ felicitatis gloriosa commemoratione deferimus, obsecrantes ut que nobis huius sollempnitatis effectum et confessione dedicavit et sanguine, miserationis quoque continuum imploret auxilium. Per. Z.

² A. Os iusti militabitur.
rs. soli emulari.
a. Iuveni david.
v. nihili proficiet.
O. p. 342. Z.

Al. Gloria et honor.
of. Desiderium.
co. Magna est.

tercedente beato saturnino martyre tuo, per eadem nos placatus intende. Per¹.

Ad complendum.

Sanctificet nos, domine, quesumus, tui perceptio sacramenti, et intercessio sanctorum tibi reddat acceptos. Per².

Eodem die. Vigilia sancti andree apostoli³.

Quesumus, omnipotens deus, ut beatus andreas apostolus tuum pro nobis imploret auxilium, ut a reatibus nostris absoluti a cunctis etiam periculis exuamur. Per⁴.

Secreta.

Sacrandum tibi, domine, munus offerimus, quo beati andree sollempnia recolentes purificationem quoque nostris mentibus imploramus. Per⁵.

Præfatio.

U. D. æterne deus. Et maiestatem tuam suppliciter exorare, ut qui beati andree apostoli festum sollempnibus ieiuniis et devotis preuenimus officiis, illius apud maiestatem et adiuvemur meritis, et instruamur exemplis. Per⁶.

Ad complendum.

Perceptis, domine, sacramentis suppliciter exoramus, ut, intercedente beato andrea apostolo tuo, que pro illius veneranda gerimus passione nobis proficiant ad medelam. Per⁷.

Ad populum.

Exaudi, domine, populum tuum cum sancti apostoli tui patrocinio supplicitem, ut tuo semper auxilio secunda tibi possit devotione seruire. Per dominum nostrum.

¹ *Præfatio.* U. D. Cuius gratia bestium saturninum in sacerdotium elegit, doctrina ad prædicandum erudit, potentia ad perseverandum confirmavit; ut per sacerdotalem infamiam perveniret ad martyrii palmam; docensque subditos prædicando, instruens vivendi exemplo, confirmans patiendo, ut ad te coronandus perveniret, qui periculatorum minas strepitibus superasset. Cuius intercessus nos quoque a nostris mundi delictis, qui tibi placuit tot donorum prerogatiis. Per quem maiestatem. Z.

² Dominus secus mare.
rs. Celi enarrant.
a. Nimis honorati.
v. Dinumerabo.

of. Gloria et honor.
co. Venite post me.
(tr. Benedictio domini.
xv. Stabat iohannes).

³ O. p. 343. Z.

II. kal. dec. Natale sancti andreae apostoli¹.

MAIESTATEM TUAM, DOMINE, SUPPLICES EXORAMUS, ut sicut ecclesie tuę beatus andreas apostolus existit predicator et rector, ita apud te sit pro nobis perpetuus intercessor. Per dominum nostrum.⁷

Secreta.

Sacrificium nostrum tibi, domine, quesumus, beati andreae precatio sancta conciliet, ut cuius honore sollempniter exhibetur meritis efficiatur acceptum. Per.⁷

Prefatio.

U. D. per dominum nostrum. Qui ecclesiam tuam in apostolis tribuisti consistere fundamentis, De quorum collegio beati andreae² sollempnia celebrantes tua, domine, preconia non tacemus. Et ideo³.

Ad complendum.

Sumpsimus, domine, diuina mysteria beati andreae festiuitate letantes, quę tuis sanctis ad gloriam ita nobis, quesumus, ad ueniam prodesset perficias. Per dominum nostrum.⁷

Ad uesperos.

Da nobis, quesumus, domine deus noster, beati apostoli tui andreae intercessionibus subleuari, ut per quos ecclesie tuę superni muneris rudimenta donasti, per eos subsidia perpetuę salutis impendas. Per.⁷

Alia.

Adiuuet ecclesiam tuam tibi, domine, suppli-

¹ A. Mihi autem nimis.

Ps. Domine, probasti.

B. Constitues eos.

V. Pro patribus tuis.

AL. Diligat andream.

OP. Mihi autem nimis.

CO. Dicit andreas.

(RP. Corde creditur.

RV. Ambulans iherus).

² Above this word is written in a smaller hand, 'beatorum apostolorum philippi et iacobi.'

³ *Prefatio.* U. D. eterne deus. Quoniam adest nobis dies magnifici aeternae mysteriorum, quia uenerandus andreas apostolus germanum se gloriosi apostoli tui petri tam predicatione christi tui quam conuersatione monstrauit; ut id quod libera predicatione uoce nec pendens taceret in cruce, auctoremque uite perbeniam tam in hac uita sequi quam in mortis genere meruit imitari: ut cuius precepto terrena in semetipso crucifixerat desideria, eius exemplo ipso patibulo figeretur. Utrique igitur germani picatorum ambo cruce eleuantur ad celum; ut quos in huius uite cursu gratia tua tot uinculis pietatis obtraxerat, hos inmarcescibilis in regnum calorum neceret et corona; Et quibus erat una causa certaminis, una retributio esset et premii. Per christum dominum nostrum. E. O. V. Z.

cando beatus andreas apostolus, et pius inuentor efficiatur qui tui nominis extitit predicator. Per.^{1,7}

Ed. dec. Natale sanctę lucie uirginis¹.

Exaudi nos, deus salutaris noster, ut sicut beatę lucie festiuitate gaudemus, ita pie deuotionis erudiamur affectu. Per.⁷

Secreta.

Accepta tibi sit, domine, sacratę plebis oblatio, pro tuorum honore sanctorum, quorum se meritis percepiisse de tribulatione cognoscit auxilium. Per.⁷

Ad complendum.

Satiasti, domine, familiam tuam muneribus sacris. Eius, quesumus, semper interuentione nos refoue cuius sollempnia celebramus. Per.⁷

III. kal. ian. Natale sancti thome apostoli¹.

DA NOBIS, QUESUMUS, DOMINE, BEATI APOSTOLI TUI thome sollempnitatibus gloriam, ut eius semper et patrocinii subleuamur, et fidem congrua deuotione sectemur. Per.⁴

Secreta.

Debitum, domine, nostrę reddemus seruitutis, suppliciter exorantes, ut suffragiis beati apostoli tui thome in nobis tua munera tuearis, cuius honoranda confessione laudes tibi hostias immolamus. Per.⁴

Prefatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Qui secundum promissionem tuam, domine, ineffabile

¹ Om. Z. + Deus, qui es sanctorum tuorum splendor mirabilis, qui hunc diem beati andreae martyris consecrasti, da ecclesie tue de eius natalicio semper gaudere, ut apud misericordiam tuam exemplis eius protegamur et meritis. Per. Z.

Alia. Exaudi, deus, populum tuum cum sancti apostoli tui andreae patrocinio supplicem, ut tuo semper auxilio secuta tibi possit deuotione seruire. Per. Z.

² A. Dilixisti institiam.

Ps. Eructauit.

B. Dilixisti iustitiam.

V. Propterea unxit.

³ A. Mihi autem nimis.

Ps. Domine, probasti.

B. Constitues.

V. Pro patribus tuis.

⁴ E. p. 132; Y. fol. 137 b.

AL. Diffusa est.

OP. Offerentur.

CO. Diffusa est gratia.

AL. Nimis honorati.

OP. Mihi autem nimis.

CO. Vos qui secuti.

constitutum apostoli tui thomę confessionis superna dispensatione largiris; Ut in ueritate tua fundamine soliditate, nulla mortifere falsitatis iura pręualeant. Per quem maiestatem ¹.

Ad complendum.

Pręsta nobis, quesumus, domine deus noster,

¹ For this Preface V. Z. substitute: U. D. æterne deus. Qui ecclesiam tuam in apostolicis tribuisti consistere fundamentis. De quorum collegio beati thomę solennia celebrantes tua, domine, preconia, non tacemus (fol. 137 b).

per hæc sacrosancta mysteria quę sumpsimus apostoli tui thomę natalitia continua deuotione uenerari, et in eius crebrius honorare principiis. Per dominum.

Ad populum.

Conserua, domine, populum tuum, et quem sanctorum tuorum presidiis non desinis adiuuare perpetuis tribuę gaudere remediis. Per dominum ¹.

¹ E. p. 152; om. Z.

[COMMUNE SANCTORUM]

Missæ in festiuitatibus sanctorum.

En uigilia siue natali unius apostoli ¹.

Quesumus, omnipotens deus, ut beatus .iill. apostolus tuum pro nobis imploret auxilium, ut a nostris reatibus absoluti, a cunctis etiam periculis exuamur. Per.⁷

Secreta.

Sacrandum tibi, domine, munus offerimus, quo beati .iill. apostoli sollempnia recolentes purificationem quoque nostris mentibus imploramus. Per.⁷

Prefatio.

U. D. æterne deus. Et maiestatem tuam suppliciter exorare ut qui beati .iill. apostoli festum sollempnibus ueneramus officiis, illius apud maiestatem tuam et adiuuauerit meritis, et instruauerit exemplis ². Per christum.⁷

Benedictio.

Deus, qui uos in apostolicis tribuit consistere fundamentis, benedicere uobis dignetur beati apostoli sui .iill. intercedentibus meritis. Amen.

¹ (Mihî autem.

KP. Iam non estis.

GR. In omnem terram.

AL. Vos qui secuti.

² In a later hand: *Pref.* Qui ecclesiam tuam in apostolicis.

KV. Hoc est preceptum.

OF. Constitues eos.

CO. Ego uos elegi).

Defendatque uos a cunctis aduersis, apostolicis presidiis, qui uos eorum uoluit ornari et munerari exemplis et documentis. Amen.

Quo per eorum intercessionem perueniatis ad æterne patrię hereditatem, per quorum doctrinam tenetis fidei integritatem. Amen.

Quod ipse prestare dignetur ¹.

Ad complendum.

Perceptis, domine, sacramentis suppliciter exoramus, ut, intercedente beato .iill. apostolo tuo, quę pro illius ueneranda gerimus sollempnitate, nobis proficiant ad medelam. Per.⁷

Ad populum.

Beati .iill. apostoli supplicatione, quesumus, domine, plebs tua benedictione[m] percipiat, ut de eius meritis et fideliter glorietur, et sempiternis ualeat consortis sociata lactari. Per.⁷

En natale plurimorum apostolorum ¹.

Deus, qui nos annua apostolorum tuorum .iill. sollempnitate lactificas, pręsta, quesumus, ut

¹ O. p. 375.

(Mihî autem.

KP. Iam non estis.

GR. Nimis honorati sunt.

AL. In omnem terram.

EV. Facta est contentio.

OF. In omnem terram.

CO. Vos qui secuti).

quorum gaudemus meritis instruiamur exemplis.
Per dominum nostrum.⁷

Secreta.

Munera, domine, quæ pro apostolorum tuorum
ill. sollempnitate deferimus propitius suscipe,
et mala omnia quæ meremur auerte. Per domi-
num.⁷

Prefatio.

U. D. æterne deus. Qui ecclesiam tuam in
tuis fidelibus ubique pollentem apostolicis facis
constare doctrinis, Præsta, quesumus, ut per quos
initium diuinæ cognitionis accepit, per eos usque
in finem sæculi capiat regni celestis augmentum.
Per christum.

Ad complendum.

Quesumus, domine, salutaribus repleti mysteriis
ut quorum sollempnia celebramus, eorum ora-
tionibus adiuuemur. Per.⁷

Ad populum.

Protector in te sperantium, deus, familiam
tuam propitius respice, et per beato[s] apostolos
tuos ill. a cunctis aduersitatibus potentia tua
brachio defende. Per dominum.

In uigiliis sanctorum martirum¹.

Quesumus, omnipotens deus, ut nostra deuotio,
quæ natalitia beati martyris tui ill. antecedit,
patrocinia nobis eius accumulet. Per.²

Secreta.

Magnifica, domine, beati ill. sollempnia re-
censemus, quæ promptis cordibus ambientes, ob-
latas muneribus, et suscipimus et præimus. Per.³

Prefatio.

U. D. æterne deus. Et gloriosi ill. ueneranda
passione præuenire, cuius honorabilis annua
recursione sollempnitas et perpetua semper et
noua est. Quia in conspectu maiestatis tuæ
permanet mors tuorum pretiosa iustorum, et
restaurantur incrementa lætitiæ, cum felicitatis
æternæ recoluntur exordia. Per christum.

¹ (Letabitur iustus.
Ep. Beatus uir qui in sa-
plentia.
or. Iustus non conturbabitur.
² E. p. 163.

Ev. Si quis uult.
or. In uirtute tua.
co. Posuisti, domine).

³ Ib.

Ad complendum.

Sancta tua, (domine), de beati ill. pretiosa
passione (sumpta sollempnitate) quam præimus
nos refouea)nt, quibus et iugiter satiamur, et
semper desideramus expleri. Per.¹

In natali unius martpris².

Præsta, quesumus, omnipotens deus, ut qui
beati ill. martyris tui natalitia colimus, inter-
cessione eius in tui nominis amore roboremur.
Per.⁷

Secreta.

Muneribus nostris, quesumus, domine, preci-
busque susceptis, et celestibus nos munda mys-
teriis, et clementer exaudi. Per.⁷

Prefatio.

U. D. æterne deus. Et impresenti festiuitate
sancti martyris tui ill. tibi³ confitendo, laudis
hostias immolare, tuamque immensam pietatem
implorare, Ut sicut illi dedisti celestis palmam
triumphi, sic, eo suffragante, nobis emundationem
ac ueniam concedas peccati, ut in te exultemus
in misericordia, in quo ille lætatur in gloria. Per
christum.⁷

Benedictio.

Beati martyris sui ill. intercessione uos dominus
benedicat, et ab omni malo defendat. Amen.

Extendat in uos dexteram suæ propitiationis,
qui cum suscepit per supplicia passionis. Amen.
Quo eius in cælo mereamini habere consortium,
cuius deuotis mentibus in terra celebratis trium-
phum. Amen.

Quod ipse prestare.⁴

Ad complendum.

Da nobis, quesumus, domine, deus noster, ut
sicut tuorum commemoratione sanctorum tem-
porali gratulamur officio, ita perpetuo lætemur
aspectu. Per.⁷

¹ E. p. 163.

² (In uirtute tua.

Ep. Carissime, dominus
mihi asilisti.

or. Posuisti.

³ A later hand has written 'nacentini' and 'mitalis' over 'tui'
and 'tibi'.

⁴ O. p. 375.

AL. Beatus uir qui suffert.
Ev. Nisi gramen.
or. Posuisti.
co. Qui uult).

Ad populum.

Adesto, domine, fidelibus tuis, nec eos ullis mentis aut corporis patiaris subiaccere periculis, quos beati martyris tui .iil. munit gloriosa confessio. Per.¹

En natale plurimorum martyrum².

Deus, qui nos concedis sanctorum martyrum tuorum .iil. natalitia colere, da nobis in aeterna beatitudine de eorum societate gaudere. Per.³

Secreta.

Munera tibi, domine, nostrae deuotionis offerimus, quæ et pro tuorum tibi grata sint honore iustorum, et nobis salutaria, te miserante, reddantur. Per.⁴

Præfatio.

U. D. æternæ deus. Qui sanctorum martyrum tuorum pia certamina ad copiosam perducis uictoriam, atque perpetuum eis largiris triumphum, ut ecclesiæ tuæ semper sint in exemplum; Præsta nobis, quesumus, ut per eorum intercessionem, quorum festa celebramus, pietatis tuæ munera capiamus. Per christum dominum.⁵

Benedictio.

Benedicat uobis dominus beatorum martyrum suorum .iil. suffragiis, et liberet ab aduersitatibus cunctis. Amen.

Commendet uos eorum intercessio gloriosa, quorum in conspectu eius est mors preciosa. Amen.

Ut sicut illi per diuersa genera tormentorum cælestis regni sunt sortiti hereditatem, ita uos eorum mereamini consortium, per bonorum operum exhibitionem. Amen.

Quod ipse præstare dignetur.⁶

Ad complendum.

Præsta nobis, domine, quesumus, intercedentibus sanctis tuis .iil. ut quæ ore contingimus pure mente capiamus. Per.⁷

En uigiliis sanctorum confessorum.

Concede nobis, quesumus, omnipotens deus, uenturam beati confessoris tui .iil. sollempnitatem congruo preuenire honore, et uenientem digna celebrare deuotione. Per dominum nostrum.¹

Secreta.

Accepta tibi sit, domine, nostræ deuotionis oblatio, ut ad beati confessoris tui .iil. puriores faciat nos uenire principium.² Per dominum.³

Præfatio.

U. D. æternæ deus. Et te in sanctorum tuorum uirtute laudare, quibus pro meritis suis beatitudinis premia contulisti, Quoniam semper in manu tua sunt, et non tanget illos tormentum mortis, quos, te custodientes, beatitudinis sinus intercludit, ubi perpetua semper exultatione lætantur, ubi etiam beatissimus confessor tuus .iil. sociatus exultat. Petimus ergo ut memor sit miseriarum nostrarum, et de tua misericordia nobis fidentibus impretet beatitudinis suæ consortium.⁴ Per christum.

Ad complendum.

Præsta nobis, æternæ largitor, eius ubique pia protegi oratio(ne), cuius natalitia per hæc sancta quæ sumpsimus uotiuo præuenimus obsequio. Per.

Ad populum.

Benedictionis tuæ gratiam, domine, intercedente beato confessore tuo .iil. suscipiamus, ut cuius preueniendo gloriam celebramus, eius supplicando auxilium sentiamus. Per dominum.

En natale unius confessoris⁵.

Da, quesumus, omnipotens deus, ut beati confessoris tui .iil. ueneranda sollempnitas, et deuotionem nobis augeat et salutem. Per.⁶

Secreta.

Sancti tui nos, quesumus, domine, ubique læti-

¹ L. p. 339.² (Intret in conspectu.

EP. Reddet deus.

GR. Exultabit.

AL. Mirabilis.

³ E. p. 166.

EV. Eleuatis oculis iberus.

OF. Letamini.

CO. Dico autem).

⁴ O. p. 375.⁵ E. p. 167.⁶ E. p. 167.⁷ (Os iusti.

EP. Dilectus deo et homi-

nibus.

GR. Ecce sacerdos.

⁸ festinatus E.⁹ O. p. 348.

AL. Amasit.

EV. •

OF. •

CO. •).

ficient, ut dum eorum merita recolimus, patrocinia sentiamus. Per.⁷

Prefatio.

U. D. aeternae deus. Et in hac die quam transitu sacro beati confessoris tui .ill. consecrasti. Quesumus ergo clementiam tuam, ut des nobis illam sequi doctrinam, quam ille et uerbo docuit et opere compleuit, Quatinus nos adiuuari apud misericordiam tuam, et exemplis eius sentiamus et meritis. Per christum¹.

Benedictio.

Omnipotens dominus det uobis copiam benedictionis, qui beatum .ill. sibi adsumit uirtute confessionis. Amen.

Et qui illum fecit conuolare miraculis uos exornet bonorum operum incrementis. Amen.

Quo eius et exemplis eruditi, et intercessione muniti, cuius depositionis diem celebratis, illi possitis in caelestri regione adiungi. Amen.

Quod ipse prestare².

Ad complendum.

Praesta, quesumus, omnipotens deus, ut de perceptis muneribus gratias exhibentes beneficia potiora sumamus. Per.⁷

Ad populum.

Deus, qui nos sanctorum tuorum temporali tribus commemoratione gaudere, presta, quesumus, ut beato .ill. confessore tuo interueniente, in ea numeremur sorte salutis, in qua illi sunt gratia tua gloriosi. Per.

En natale plurimorum confessorum³.

Deus, qui nos sanctorum tuorum .ill. confessionibus gloriosis circumdas et protegis, da nobis et eorum imitatione proficere, et intercessione gaudere. Per dominum nostrum.⁷

Secreta.

Suscipe, domine, preces et munera quae ut

tuo sint digna conspectui, sanctorum tuorum precibus adiuuemur. [Per.]⁷

Prefatio.

U. D. aeternae deus. Et maiestatem tuam supplici deuotione exorate, ut beatorum confessorum tuorum .ill. quorum hodie festa celebramus, obtentu mereamur tuum obtinere auxilium. Per christum¹.

Benedictio.

Sanctorum confessorum tuorum .ill. meritis uos dominus faciat benedici, et contra aduersa omnia eorum intercessione muniri. Amen.

Eorum uos faciat suffragatio felices quorum festiuitatis diem celebratis ouantes. Amen.

Quo eorum imitantes exempla ad caelestia peruenire possitis promissa. Amen.

Quod ipse prestare².

Ad complendum.

Corporis sacri et preciosi sanguinis repleti libamine, quesumus, domine deus noster, ut quod pia deuotione gerimus intercedentibus sanctis tuis .ill. certa redemptione capiamus. Per.⁷

En natale uirginum et marigrum³.

Deus, qui inter caetera potentiae tuae miracula, etiam in sexu fragili uictoriam martyrii contulisti, concede propitius, ut cuius natalitia colimus, per eius ad te exempla gradiamur. Per.⁷

Alia.

Indulgentiam nobis, domine, beata .ill. martyri imploret, quae tibi grata semper extitit et merito castitatis, et professione uirtutis. Per.⁷

Alia confessoris.

Exaudi nos salutaris noster, ut sicut de beata .ill. festiuitate gaudemus, ita pia deuotionis erudiamur affectu. Per dominum.

Secreta.

Suscipe, domine, munera quae in beata .ill.

¹ O. p. 284.

² (Ite) sancti.
P. Exultabunt iusti.
R. Iusti aeterni.
O. Exultabunt.
A. Iusti epulentur.

³ O. p. 376.

Ev. Misit ihesus .xii. discipulos.
O. Exultabunt.
Co. Ego uos).

¹ O. p. 284.

² (Dilecti) iustitiam.
R. Domine, deus meus.
O. Dilecti.
A. Specie tua.

³ O. p. 376.

Ev. Simile est regnum celorum thesauro.
O. Offerentur minor.
Co. Dilecti).

martyris tuæ sollempnitate deferimus, cuius nos scimus patrocinio liberari. Per.⁷

Præfatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Pro cuius caritatis ardore iste (æ) et omnes sanctæ uirgines, a beata maria exemplum uirginitatis accipientes, presentis sæculi uoluptates ac delitias contempserunt. Quoniam tuo dono actum est, ut postquam uirgo de uirgine prodiit, et sexus fragilis esset fortis, et in quo fuit peccandi facultas, esset uincendi felicitas, Antiquusque hostis qui per antiquam uirginem genus humanum se uicisse gloriabatur, per sanctas nunc uirgines sequaces potius mariæ quam euz, uincatur, et in eo maior eius confusio crescat, quod de eo etiam sexus fragilis iam triumphat. Quapropter immensam pietatem tuam humiliter exposcimus, ut per eorum intercessionem, quæ et sexum uicerunt et seculum, tibi que placuerunt et uirginitatis decore, et passionis suæ uigore, nos mereamur et inuisibilem hostem superare, et unigenito tuo domino nostro adherere. Per quem¹.

Benedictio.

Benedicat uobis dominus, qui beatæ uirgini .iil. concessit et decorem uirginitatis et gloriam passionis. Amen.

Et cuius opitulatione illa meruit et sexus fragilitatem et persequentium rabiem deuincere, uos possitis et uestrorum corporum inlecebras, et antiqui hostis machinamenta superare. Amen.

Quo sicut illa sexu fragili uirile uisa est certamen adire, et post certamen de hostibus triumphare, ita uos in hac mortalitate uiuentes, ualeatis et antiquum hostem deuincere, et ad celestia regna peruenire.

Quod ipse prestare dignetur².

Ad complendum.

Auxilientur nobis, domine, sumpta mysteria, et, intercedente beata .iil. martyre tua, sempiterna protectione conferment. Per³.

Ad populum.

Adsit plebi tuæ, omnipotens deus, beate martyris tuæ .iil. ueneranda festiuitas, ut cuius gaudio honoribus protegatur auxilio. Per.

Item in natale plurimorum sanctorum communiter.

Præsta, domine, quesumus, ut sicut sanctorum tuorum .iil. nos natalitia celebranda non deserunt, ita iugiter suffragiis comitentur. Per.

Alia.

Adesto, domine, populo tuo cum sanctorum tibi patrocinio supplicanti, ut quod propria fiducia non præsumit, suffragantium meritis consequatur. Per dominum nostrum¹.

Secreta.

Hostias tibi, domine, sanctorum tuorum dicatas meritis benignus assume, et ad perpetuum nobis tribue prouenire subsidium. Per².

Præfatio.

U. D. æterne deus. Et te in tuorum honore sanctorum .iil. glorificare, qui et illis pro certaminis constantia tribuisti beatitudinem sempiternam, Et infirmitati nostræ talia præstitisti suffragia, quæ pro eorum meritis possis audire dignanter. Per christum.

Ad complendum.

Magnificantes, domine, elementiam tuam suppliciter exoramus, ut qui nos sanctorum tuorum frequentibus facis natalitiis interesse, perpetuis tribuas gaudere consortiis. [Per]³.

Ad populum.

Da nobis, quesumus, omnipotens deus, in sanctorum tuorum te semper commemoratione laudare, quia refouere curabis quos in honore tuo perseuerare concedis. Per⁴.

Benedictio.

Sanctorum suorum .iil. meritis, uos dominus faciat benedici, et contra aduersa omnia eorum intercessionem muniri. Amen.

Eorum uos faciat suffragatio felices, quorum festiuitatis diem celebratis ouantes. Amen.

Quo eorum imitantes exemplo, ad celestia peruenire possitis promissa. Amen.

Quod ipse prestare⁵.

¹ L. pp. 311, 338; Gel. p. 677.

² Gel. p. 679.

³ Ib.

⁴ L. p. 305.

⁵ The 'Commune Sanctorum' of the original Sacramentary ends here. The two last lines on fol. 310 a, and the whole of the writing on 310 b, 311 a b (Quem laudant . . . circumstantium) are in the later handwriting.

¹ O. p. 349.

² O. p. 376.

³ V. p. 11.

Quem laudant angeli atque archangeli, cherubin quoque et seraphin, quæ non cessant iugiter clamare una voce dicentes.

[*Missæ in tribulatione*].

Deus, qui tribulatos corde sanas, et mestificatos actu lætificas, ad hanc propitiis hostiam dignanter adtende, et quia per eam totius mundi uoluisti relaxari delicta, hanc pro tribulatione nostra clementer assume, cunctaque nostra crimina solue, tribulationem adime, miserias pelle, angustias et pressuras amoue, ut exuti ab omnibus quæ patimur malis, in tuis semper delectemur exultare deliciis.

[*Præfatio*].

U. D. per christum dominum nostrum. Per quem te, immense deus, rogamus, ut supplicationes nostras propitiabili dignatione adtendens, ad hanc nostram orationem quam pro ereptione et releuatione nostra offerimus, benignus respicias. Iam nos, domine, quesumus, placabili uultu intende, et tua singulari misericordia a nobis amoue quod scuitia malorum promittit, quod inimicorum prauitas infert, quod prauorum consiliis alligatur, quod ex iudicio imminet, quod ex sententia pendet, quod conspiratione machinatur, quod accusatione confingitur, quod nostræ merentur iniquitates. Non iustitiam tuam in nostris iniustitiis exerceas, domine, sed potius pietatem tuam in nostris iniquitatibus manifesta. Non nos in persecutione deicias, non in tribulatione relinquis, sed exerce per pietatem, attolle ac rege per misericordiam, quo per te ab inimicorum iaculis tuti, ab omni tribulatione exempti, te deum unum in trinitate consona uoce laudemus, cum angelis et archangelis ita dicentes,

SANCTUS, SANCTUS, SANCTUS.

Præsta, domine, quesumus, ut terrenis affectibus ex-
piati, ad superni plenitudinem sacramenti, cuius libauimus sancta, tendamus. Per dominum¹.

[*Apologia sacerdotis*].

Memento mei, domine, queso, et miserere, et licet hæc sancta indignæ tibi, sancte pater omnipotens, æterne deus, meis manibus offerantur sacrificia qui nec inuocare sanctum ac uenerabile nomen tuum dignus sum; sed quoniam in honore, laude, et memoria gloriosissimi et dilecti filii tui domini nostri ihesu christi offeruntur, sicut incensum in conspectu diuinæ magestatis tue cum odore suauitatis accendatur. Per dominum².

Memento, domine, famulorum, famularumque tuarum, et omnium qui in sublimitate sunt, ut quietam et tranquillam in fide tua uitam agant, et quicumque mihi consanguinitate, uel familiaritate iuncti sunt, et quicumque mihi aliquod caritatis uel pietatis officium impenderunt, et qui mei memoriam in orationibus suis habent, et qui se indignis precibus meis commendauerunt, quibuscunque aliquo obstaculo uel scandalo fui, et quicumque mihi aliquid aduersitatis intulerunt, et omnium congregationum monachorum et canonicorum sanctimonialium quorum nomina et numerum tu solus, deus omnipotens, agnoscis, et omnium circumadstantium³.

¹ V. p. 204.

² Mart. l. p. 197.

³ The Collect breaks off here abruptly at the end of fol. 211 b.

[MISSÆ VOTIVÆ]

Missæ de sancta trinitate¹.

OMNIPOTENS SEMPTERNE DEUS, qui dedisti famulis tuis in confessione vere fidei æternæ trinitatis gloriam agnoscere, et in potentia maiestatis adorare unitatem, quesumus, ut eiusdem fidei firmitate ab omnibus semper muniamur adversis. Per.

Secreta.

Sanctifica, quesumus, domine deus noster, per unigeniti tui virtutem huius oblationis hostiam, et (cooperante spiritu sancto) per eam nosmetipsos tibi perfice munus æternum. Per.

Præfatio.

U. D. æternæ deus. Qui cum unigenito filio tuo et spiritu sancto unus es deus, unus es dominus, Non in unius singularitate personæ, sed in unius trinitatis substantiæ. Quod enim de tua gloria, reuelante te, credimus, hoc de filio tuo, hoc de spiritu sancto sine differentia discretionis sentimus. Ut confessione ueræ sempiternæque deitatis, et in personis proprietatis, et in essentia unitas, et in maiestate adoretur æqualitas. Quem laudant angeli.

Ad complendum.

Proficiat nobis ad salutem corporis et animæ, domine deus, huius sacramenti susceptio, et sempiterna sanctæ trinitatis (eiusdemque indiuidue unitatis) confessio. Per dominum.

Ad populum.

Domine deus, pater omnipotens, (nos) famulos tuæ maiestati subiectos per unicum filium tuum in uirtute sancti spiritus benedic et protege, ut ab omni hoste securi in tua iugiter laude lætentur. Per eundem².

¹ This Mass occurs in Bod. fol. 136 a, in X. and in an eleventh-century hand at the end of O. Murat. Lit. Rom. ii. p. 382; R. p. xlii. S. p. 738^a.

(Benedicta sit sancta.

Benedicamus patri.

Benedictus es, domine.

² X. p. 67.

Benedicite deum celi.

Benedictus es, domine deus.

Benedicimus deum celi).

Missæ de sancta sapientia, quæ christus est¹.

Deus, qui per coeternam tibi sapientiam hominem, cum non esset, condidisti, perditumque misericorditer reformasti; presta, quesumus, ut eadem pectora nostra inspirante (te) tota mente amemus, et ad te toto corde curramus. Per.

Secreta.

Sanctificetur, quesumus, domine, huius nostræ oblationis munus, tua cooperante sapientia, ut tibi placere possit ad laudem, et nobis proficere ad salutem. Per.

Præfatio.

U. D. æternæ deus. Qui tui nominis agnitionem et tuæ potentie gloriam nobis in coeterna tibi sapientia reuelare uoluisti, Ut tuam confidentes maiestatem, et tuis inherentes mandatis, tecum uitam habeamus æternam. Per christum.

Ad complendum.

Infunde, quesumus, domine deus, per hæc sancta quæ sumpsimus tuæ cordibus nostris lumen sapientie, ut te ueraciter agnoscamus, et fideliter diligamus. Per.

Ad populum.

Deus, qui misisti filium tuum et ostendisti creaturæ creatorem, respice propitius super nos famulos tuos et prepara agie sophie² dignam in cordibus nostris habitationem. Per.

Missæ de sancta caritate².

Omnipotens sempiternæ deus, qui iustitiam tuæ legis in cordibus credentium digito tuo scribis, da nobis fidei, spei, et caritatis augmentum, et ut mereamur assequi quod promittis fac nos amare quod precipis. Per dominum.

¹ S. p. 796^a.

² This is an instance of the occasional survival of Greek words in Western Liturgies. The whole of the Gloria in Excelsis in Greek words in Anglo-Saxon letters is found in a Tropary written in the reign of Ethelred II (979-1016). Bodleian MS. 775, fol. 72 a. See Galba A. xviii. *ad finem*, Harl. MS. 5643 fol. 47 b, etc.

² Compiled by Alcuin, S. p. 790^a.

Secreta.

Mitte, domine, quesumus, spiritum sanctum, qui et hæc munera præsentia nostra tuum nobis efficiat sacramentum, et ad hoc percipiendum corda nostra purificet. Per¹.

Præfatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Per quem discipulis spiritus sanctus in terra datur ob dilectionem proximi, et de cælo mittitur propter dilectionem tui. Cuius infusione petimus, ut in nobis peccatorum sordes exurat, tui amoris ignem nutriat, et dilectionem fraternitatis accendat. Per quem maiestatem.

Ad complendum.

Spiritum nobis, domine, tuæ caritatis infunde, ut quos uno cælesti pane satiasti, una facias pietate concordēs. Per.²

Ad populum.

Deus, uita fidelium, gloria humilium et beatitudo iustorum, propitius accipe supplicum preces, ut animæ quæ promissiones tuas sitiunt de tuæ semper caritatis (h)abundantia repleantur. Per.

Missa de cordis emundatione per spiritum sanctum postulanda³.

Deus, cui omne cor patet, et omnis uoluntas loquitur, et nullum latet secretum, purifica per infusionem sancti spiritus cogitationes cordis nostri, ut perfecte te diligere, et digne laudare mereamur. Per. In unitate eiusdem spiritus sancti⁴.

Secreta.

Hæc oblatio, domine deus, cordis nostri maculas emundet, ut sancti spiritus digna efficiatur habitatio. Per⁴.

Præfatio.

U. D. æternæ deus. Qui inspicis cogitationum secreta, et omnis nostræ mentis intentio prouidentie tuæ patescit intuitu. Respice propitius archana cordis nostri cubilia, et sancti spiritus

rore nostras purifica cogitationes, ut tuæ maiestati digna cogitemus et agamus. Per christum dominum nostrum.

Ad complendum.

Sacrificium salutis nostræ tibi offerentes, concede nobis, domine deus, purificatis mentibus sepius tuę pietatis celebrare mysterium. Per¹.

Ad populum.

Concede, quesumus, omnipotens deus, spiritum sanctum nos uotis promereri sedulis, quatinus eius gratia ab omnibus liberemur temptationibus, et peccatorum nostrorum indulgentiam mereamur accipere. Per.²

Ad angelorum suffragia postulanda⁵.

Perpetuum nobis, domine, tuæ miserationis præsta subsidium, quibus et angelica præstitisti suffragia non deesse. Per dominum nostrum⁴.

Secreta.

Hostias tibi, domine, laudis offerimus, suppliciter deprecantes, ut easdem angelico pro nobis interueniente suffragio, et placatus accipias, et ad salutem nostram prouenire concedas. Per.⁷

Præfatio.

U. D. æternæ deus. Quamuis enim illius sublimis angelicę substantiæ sit habitatio semper in cælis, tuorum tamen fidelium presumit affectus, pro tuæ reuerentia potestatis, per hæc piæ deuotionis officia quoddam retinere pignus in terris, adstantium in conspectu tuo fugiter ministrorum. Per christum dominum nostrum.

Ad complendum.

Repleti, domine, benedictione cælesti suppliciter imploramus, ut quod fragili celebramus officio, sanctorum archangelorum omniumque celestium uirtutum nobis prodesse sentiamus auxilio. Per.⁷

¹ L. p. 372.

² Compiled by Aleuin. The title of this Missa in S. is Ad inuocandum gratiam spiritus sancti, p. 787*.

³ O. p. 383; R. S. pp. 579, 787*.

⁴ S. p. 787*.

⁵ S. p. 787*.

⁶ R. Drummond Castle Missal, p. 24.

⁷ Compiled by Aleuin. This Missa is entitled in S. Missa de angelis, S. p. 738*.

⁸ Gel. p. 669; V. p. 386.

Ad populum.

Plebem tuam, domine, perpetua pietate custodi, ut secura semper et necessariis adiuta subsidiis, spiritum timet placitorum pia semper ueneratione lætetur. Per.

Missa in honore sanctæ crucis. Scia hi.¹

Deus, qui unigeniti filii tui precioso sanguine uiuificæ crucis uexillum sanctificari uoluisti; concede, quesumus, eos qui eiusdem sanctæ crucis gaudent honore, tua quoque ubique protectione gaudere. Per².

Secreta.

Hæc oblatio, domine, ab omnibus nos purget offensis, quæ in ara crucis etiam totius mundi tulit offensa. Per dominum nostrum³.

Prefatio.

U. D. æterne deus. Qui salutem humani generis in ligno crucis constituisti. Ut unde mors sortiebatur, inde uita resurgeret, Et qui in ligno uincebat in ligno quoque uinceretur. Per christum⁴.

Ad complendum.

Adesto nobis, domine deus noster, et quos sanctæ crucis lætari facis honore, tuis quoque perpetuis defende presidiiis. Per dominum nostrum⁵.

Ad populum.

Deus, qui unigeniti tui domini nostri ihesu christi precioso sanguine humanum genus redimere dignatus es, concede propitius ut qui ad adorandam uiuificam crucem adueniunt a peccatorum suorum nexibus liberentur. Per.⁶

In honorem sanctæ mariæ.

Concede nobis famulis tuis, quesumus, domine deus, perpetua mentis et corporis prosperitate gaudere, et gloriosa beatæ mariæ semper uirginis intercessionem a presenti liberari tristitia, et futura perfrui lætitia. Per dominum nostrum.⁷

¹ Compiled by Alcuin. Missa de sancta cruce. R. p. li; S. p. 74⁸.

² R. p. 61; S. p. 74⁸.

³ R. p. 22; S. p. 605.

⁴ Compiled by Alcuin.

⁵ R. p. li; S. p. 749⁸.

⁶ R. p. li; S. p. 750⁸.

⁷ R. S. p. 779⁸.

Secreta.

Intercessio, quesumus, domine, beatæ mariæ semper uirginis, munera nostra commend(e)t, nosque in eius ueneratione tuæ maiestati reddat acceptos. Per¹.

Prefatio.

U. D. æterne deus. Humiliter deprecantes ut, intercedente beata maria semper uirgine et omnibus sanctis, ab omnibus peccatis clementer eripias, et a cunctis inimicis misericorditer protegas, et ad gaudia æterna perducas. Per christum.

Ad complendum.

Adesto nobis, domine deus noster, ut quæ fideliter sumpimus et mente et corpore. beate mariæ semper uirginis intercessionem custodiamus. Per².

Ad populum.

Omnipotens sempiternus deus, nos famulos tuos dextera potentie tuæ a cunctis protege periculis, et, beata maria semper uirgine intercedente, fac nos præsentem gaudere prosperitate et futura. Per.

Missa in ecclesia quorum reliquæ ibidem continentur.

Concede, quesumus, omnipotens deus, ut sancta dei genetrix perpetuo uirgo maria, sanctique tui omnes, angeli, archangeli, patriarche, prophete, apostoli, martires, confessores, uirgines, atque omnes sancti quorum reliquæ in ista sancta continentur ecclesia (uel in isto continentur oratorio) nos ubique adiuuent, quatinus hic et ubi quæ³ in illorum presenti suffragio tranquilla pace in tua laude letemur. Per dominum nostrum⁴.

Secreta.

Munera tuæ maiestati oblata, misericors deus, benigno, quesumus, suscipe intuitu, ut eorum nobis precibus fiant salutaria quorum sacratissimè in hac basilica reliquæ sunt recondite. Per⁵.

¹ S. p. 802. ² Compare Drummond Castle Missal, p. 73.

³ = ubique.

⁴ O. p. 386. On the margin of the vellum, alongside this Collect, a later English hand has written—ALIA. Auxilium nobis, quesumus, placatus impende, et, intercedentibus sanctis tuis, quorum in hac presenti ecclesia (uel in hoc presenti oratorio), pretiosa patrocinia colligere curauimus, fac nos ab omni aduersitate liberari, et in æterna lætitia gaudere cum illis. Per.

⁵ O. p. 387.

Ad complendum.

Divina libantes mysteria, quesumus, domine, ut eorum nos ubique intercessio protegat, quorum hic sacra gaudemus praesentia. Per¹.

Ad populum.

Exaudi, domine deus noster, clementer in hac domo tua preces servorum tuorum, quatinus illorum meritis tuam consequamur gratiam, quorum hic patrocinia ueneramur. Per.

Missa cotidiana in honore omnium sanctorum.

Deus, qui nos beatę marie semper uirginis, ac beatorum omnium cęlestium uirtutum, et sanctorum patriarcharum, prophetarum, apostolorum, martyrum, confessorum, uirginum atque omnium simul sanctorum, continua lætifica sollemnitate (*uel* memoria), pręsta, quesumus, ut quos cotidiano ueneramus officio, etiam pie conuersationis sequamur exemplo. Per².

Secreta.

Munera tibi, domine, nostrę deuotionis offerimus, quę et pro tuorum tibi grata sint honore iustorum, et nobis salutaria, te miserante, rec(d)-dantur. Per³.

Ad complendum.

Pręsta nobis, domine, quesumus, intercedentibus omnium sanctorum meritis, ut quę ore contingimus pura mente capiamus. Per⁴.

Ad suffragia sanctorum postulanda⁵.

Concede, quesumus, omnipotens deus, ut intercessio nos sanctę dei genitricis marie, sanctorumque omnium apostolorum, martyrum, confessorum, ac uirginum, et omnium electorum tuorum ubique lætifcet; ut dum eorum merita recolimus, patrocinia sentiamus. Per dominum⁶.

Secreta.

Oblatis, domine, placare muneribus, et intercedentibus omnibus sanctis tuis, a cunctis nos defende periculis⁷.

¹ O. p. 387.² O. p. 384.³ Ib.⁴ Ib.⁵ = Ad poscenda suffragia sanctorum, R. p. lxxviii: De omnibus sanctis per totum annum, S. p. 826^a.⁶ S. p. 827^a.⁷ Ib.*Ad complendum.*

Sumpsimus, domine, sanctorum tuorum sollemnitia (*uel* merita), celebrantes (*uel* recolentes) sacramenta cęlestia; pręsta, quesumus, ut quod temporaliter gerimus, æternis gaudiis consequamur¹.

Missa pro regibus².

Deus, regnorum omnium et christiani maxime protector imperii, da scruiis tuis regibus nostris *ill.* triumphum uirtutis tue scienter excolere, ut qui tua constitutione sunt (est) principes (principes) tuo semper munere sint (sit) potentes (potens). Per dominum³.

Secreta.

Suscipe, domine, preces et hostias ecclesię tuę pro salute famulorum tuorum *ill.* (regis nostri) supplicantis, et in protectione fidelium populorum antiqua brachii tui operare miracula ut, superatis pacis inimicis, secunda tibi seruiat christiana libertas. Per⁴.

In fractione⁵.

Hanc igitur oblationem famuli tui *ill.* quam tibi offerimus ministerio officii sacerdotalis, pro eo quod potestatem imperii conferre dignatus es, propitiis et benignis assume, et exoratus nostra obsecratione concede, ut maiestatis tuę protectione confidens et quo augeatur et regno. Per⁶.

Ad complendum.

Deus, qui ad predicandum æterni regis euangelium romanum (*uel* christianum) imperium preparasti, pretende famulis(o) tuis(o) principibus (regi) nostris (nostro) *ill.* arma cęlestia, ut pax ecclesiarum nulla turbetur tempestate belorum. Per⁷.

Missa cotidiana pro rege.

Quesumus, omnipotens deus, ut famulus tuus (rex noster) *ill.* qui tua miseratione suscepit regni gubernacula, uirtutum etiam omnium percipiat incrementa, quibus decenter ornatus, et uitiorum monstra deuitare, et ad te qui uia,

¹ S. p. 827^a.² So V. Missa pro rege, S. p. 784^a: pro imperatore, R. p. lxxx.³ So O; Infra actionem V.

ueritas, et uita es, gratus ualeat peruenire.
Per.⁷

Secreta.

Munera, domine, quesumus, oblata sanctifica, ut et nobis unigeniti tui corpus et sanguis fiant, et illi regi ad obtinendam animæ corporisque salutem, ad peragendum iniunctum officium, te largiente, usquequaque proficiant. Per.⁷

Ad complendum.

Hæc, domine, oblatio salutaris famulum tuum .ill. ab omnibus tueatur aduersis, quatinus et ecclesiasticę pacis obtineat tranquillitatem, et post istius temporis decursum ad æternam perueniat hereditatem. Per.⁷

Missæ pro rege dicenda tempore sinodis.

Omnipotens sempiterne deus, qui famulum tuum regi fastigio dignatus es sublimare; tribue ei, quesumus, ut ita impresenti collecta multitudine cunctorum in commune salutem disponat, quatinus a tuæ ueritatis tramite non recedat. Per.⁷

Alia.

Deus, qui scis genus humanum nulla sui iuritate posse subsistere, concede propitius ut famulus tuus .ill. quem populo tuo uoluisti preferre, ita tuo fulciatur adiutorio, quatinus quibus potuit præesse ualeat et prodesse. Per.⁷

Alia.

Omnipotens sempiterne deus, cælestium terrestriumque moderator, qui famulum tuum .ill. ad regni fastigium dignatus es prouehere; Concede, quesumus, ut a cunctis aduersitatibus liberatus, et ecclesiasticę pacis dono muniatur, et ad æternæ pacis gaudia, te donante, peruenire mereatur. Per.⁷

Secreta.

Concede, quesumus, omnipotens deus, his salutaribus sacrificiis placatus, ut famulus tuus .ill. ad peragendum regalis dignitatis officium inueniatur semper idoneus, et celestis patrię gaudiis reddatur acceptis(u). Per.⁷

Præfatio.

U. D. æquum et salutare. Qui es fons uitæ, origo luminis, et auctor totius bonitatis, et ma-

iestatem tuam totis uiribus implorare, ut famulo tuo .ill. cui concessisti regendi populi curam, tribuas id secundum tuam uoluntatem exsequendi efficaciam. Et quibus tuo dono imperat, eis tua opitulatione fultus salubriter prosit, Ut pariter ab omnibus uitæ periculis exuti, et uirtutum spiritualium ornamentis induti, fidei spei, caritatisque gemmis ornati, et mundi cursus pacifice eis toto ordine dirigatur, et in sanctis operibus, te auxiliante, perseuerent, beatorumque spirituum coheredes effici mereantur. Per christum¹.

Ad complendum.

Hæc, domine, salutaris sacrificii perceptio famuli tui .ill. peccatorum maculas diluat, et ad regendum secundum tuam uoluntatem populum idoneum reddat, ut hoc salutaris mysterio contra uisibiles et inuisibiles hostes reddatur inuictus, per quod mundus est diuina dispensatione redemptus. Per dominum nostrum.⁷

Alia.

Deus, qui miro ordine uersa disponas, et ineffabiliter gubernas, præsta, quesumus, ut famulus tuus .ill. hæc in præsentī conuentu, et in huius sæculi cursu, te adiuvante, peragat, et agenda decernat, unde tibi in perpetuum placere ualeat. Per.⁷

Missæ specialis sacerdotis.

Omnipotens sempiterne deus, tuæ gratiæ pietatem supplicii deuotione deosco, ut omnium malorum meorum uincula soluas, cunctisque meis criminibus et peccatis clementer ignoscas; et quia me indignum et peccatorem ad ministerium tuum uocare dignatus es, sic me idoneum tibi ministrum efficias, ut sacrificium de manibus meis placide ac benigne suscipias, electorumque sacerdotum me participem facias, et de preceptis tuis in nullo me oberrare permittas. Per.⁷

Alia.

Fac me, queso, omnipotens deus, ita iniustitia indui, ut in sanctorum tuorum merear exultatione lætari; quatinus emundatus ab omnibus sordibus peccatorum, consortium adipiscar tibi placentium sacerdotum, meque tua misericordia a uitii omni-

¹ O. p. 189.

bus exuat, quem reatus proprii conscientie grauat. Per.⁷

Secreta.

Deus, qui te precipis a peccatoribus exorari, tibi que sacrificium contriti cordis offerre, hoc sacrificium quod indignis manibus meis offero, acceptare dignare, et ut ipse tibi hostia et sacrificium esse merear, miseratus concede, quo per ministerii huius exhibitionem peccatorum meorum omnium percipiam remissionem. Per dominum nostrum.⁷

Prefatio.

U. D. æterne deus. Qui, dissimulatis humanæ fragilitatis peccatis, sacerdotii dignitatem concedis indignis, Et non solum peccata dimittis, uerum etiam ipsos peccatores iustificare dignaris; Cuius est muneris ut non existentia suma(n)t exordia, exorta nutrimentum, nutrita fructum, fructuosa perseverandi auxilium. Qui me non existentem creasti, creatum fidei firmitate ditasti, fidelem, quamvis peccatis squalentem, sacerdotii dignitate donasti. Tuam igitur omnipotentiam supplex exposco, ut me a preteritis peccatis emacules, in mundi huius cursu in bonis operibus corroboret, et in perseverantia soliditate confirmes. Sicque me facias tuis altaribus deservire, ut ad eorum, qui tibi placuerunt, sacerdotum consortium ualeam peruenire. Et per eum tibi sit meum acceptabile uotum, qui se tibi obtulit in sacrificium, qui est omnium opifex, et solus sine peccati macula pontifex, ihesus christus dominus noster. Per quem maiestatem tuam.⁷

Ad complendum.

Huius mihi, domine, sacramenti perceptio sit peccatorum remissio, et tuæ pietatis optata propitiatio, ut per hæc, te opitulante, efficiar sacris mysteriis dignus, quæ de tua pietate confisus frequentare presumo indignus. Per.⁷

Item missa sacerdotis specialis.

Deus, fons bonitatis et pietatis origo, qui peccantem non statim iudicas, sed ad penitentiam miseratus expectas, te queso ut facinorum meorum squalores abstergas, et me ad peragendum iniunctum officium dignum efficias, et qui altaris tui ministerium suscepi indignus, perago trepidus, ad id peragendum reddar strenuus, et

inter eos, qui tibi placuerunt, inueniar iustificatus. Per.⁷

Secreta.

Sacrificiis presentibus, queso, domine, oblatio mea expurget facinora, per quod totius mundi uoluisti relaxari peccata, illiusque frequentatione efficiar dignus, quod, ut frequentarem, suscepi indignus. Per.

Prefatio.

U. D. æterne deus. Qui dum libenter nostræ penitudinis satisfactionem suscipis, ipse tuo iudicio quod erramus abscondis, Et preterita peccata nostra dissimulas, et nobis sacerdotii dignitatem concedis. Tuum est enim me ad ministrandum altari tuo dignum efficere, quem ad peragendum id officii indignum dignatus es promovere, Ut preteritorum actuum meorum mala obliuiscens, presentium ordinem in tua uoluntate disponens, futuris custodiam imponens, per eum uitiorum squaloribus expurger, uirtutum nutrimentis exorner, eorum sacerdotum consortio, qui tibi placuerunt, aduneri, quem constat esse uerum summumque pontificem, solumque sine peccati contagio sacerdotem, ihesum christum, dominum nostrum. Per quem.⁷

Ad complendum.

Huius, domine, perceptio sacramenti peccatorum meorum maculas tergat, et ad peragendum iniunctum officium me idoneum reddat. Per.⁷

Item alia missa sacerdotis.

Suppliciter te, deus pater omnipotens, qui es creator omnium rerum deprecor, ut dum me famulum coram omnipotentia maiestatis tuæ grauitur deliquisse confiteor, per intercessionem beatæ mariæ semper uirginis et omnium sanctorum tuorum, manum misericordiæ tuæ mihi porrigas, quatinus dum et ego hanc oblationem ante conspectum tuæ pietatis offerre presumo, quod nequiter admisi clementissime digneris absolueri. Per.¹

Secreta.

Deus misericordiæ, deus pietatis, deus indulgentiæ, peccaminum indulge, queso, et miserere mei, sacrificium quoque quod pietatis tuæ gratia

¹ O. p. 385.

humiliter offero benigniter(e) dignare(eris) suscipere, ut intercedentibus omnibus sanctis tuis, et peccata quæ labentibus uitis contraxi, pius ac propitius, et (ac) miserator(us) indulgeas, et locum penitentię ac flumina lacrimarum concessa, ueniam a te merear accipere delictorum. Per¹.

Præfatio.

U. D. Per christum dominum nostrum. Qui pro amore hominum factus in similitudinem carnis peccati formam serui dominus assumpsit, et in specie uulnerati medicus ambulauit. Hic nobis dominus et magister salutis, aduocatus et iudex, sacerdos et sacrificium. Per hunc te, sancte pater omnipotens, suppliciter deprecor, ut dum reatum conscientię meæ recognosco, quod in preceptis tuis preuicator extiti, et per delictorum facinus in ruinam corruui. Tu me, domine, erigere digneris, quem lapsus peccati prostrauit, inlumina cecum, quem tetræ peccatorum caligines obscurauerunt; solue compeditum quem uincula peccatorum constringunt. Presta per sanctum et gloriosum et adorandum dominum nostrum, ihesum christum filium tuum, quem laudant angeli et non cessant clamare dicentes, Sanctus, sanctus, sanctus.

In fractione.

Hanc igitur oblationem quam tibi offero ego tuus famulus et sacerdos, ob diem in quo me dignatus es ministerio sacro constituere sacerdotem, obsecro, domine, placatus accipias, unde maiestatem tuam supplex exoro, ut quod in me largire dignatus es propitius custodire digneris. Diesque nostros in tua pace.

Ad complendum.

Omnipotens sempiterne deus, ihesu christe domine, propitius esto peccatis meis, per assumptionem corporis et sanguinis tui, et (per) intercessionem (omnium sanctorum tuorum) sancte mariæ et omnium sanctorum tuorum. Tu enim loquens dixisti, Qui manducat meam(b) carnem(a) et bibit meum(b) sanguinem(a) in me manet et ego in eum(o). Ideo supplex te deprecor, ut in me cor mundum creas, et spiritum rectum in uisceribus meis innoues, et spiritum

¹ O. p. 388.

principali me confirmare digneris, et ab omnibus insidiis diaboli atque uiciis emundes, ut gaudiis cælestibus merear esse particeps. Per (qui uiuis).

Missa contra temptationem carnis.

Vre igne sancti spiritus renes meos (nostros), et cor meum (nostrum), domine, ut tibi casto corpore seruiam(us), et mente placeam(us). Per dominum¹.

Secreta.

Muneribus nostris, domine, precibusque susceptis, et celestibus nos munda misteriis et clementer exaudi. Per⁷.

Ad complendum.

Domine, adiutor et protector noster, resforeat caro mea (nostra) uigore puditiæ, et sanctimonie nouitate, ereptamque de manu tartari in resurrectionis gaudium iubeas me presentari. Per².

Pro abbate et congregatione.

Omnipotens sempiterne deus, qui facis mirabilia magna solus, pretende super famulum tuum abbatem ill. et super cunctam congregationem illi commissam spiritum gratiæ salutaris, et ut in ueritate tibi complacent, perpetuum eis rorem tuę benedictionis infunde. Per dominum nostrum.⁷

Secreta.

Hostias, domine, famulorum tuorum placatus intende, et quas in honorem nominis tui deuota mente pro eis celebramus proficere sibi sentiant ad medelam. Per⁷.

Ad complendum.

Quos cælesti recreas munere perpetuo, domine, comitare presidio, et quos fouere non desinis dignos fieri sempiterna redemptione concede. Per⁷.

Missa pro iter agentibus.

Adesto, domine, supplicationibus nostris, et uiam (nostram) famuli tui ill. in salutis tue prosperitate dispone; ut inter omnes uiæ et uitæ

¹ O. p. 387.

² Il.

huius varietates tuo semper protegetur(mur) auxilio. Per.⁷

Secreta.

Propitiare, domine, supplicationibus nostris, et has oblationes quas tibi offerimus pro famulo tuo (nobis) .*ill.* benignus assume; ut uiam (nostram) illius et precedente gratia tua dirigas, et subsequente comitari digneris; ut de actu atque incolumitate eius (nostra) secundum misericordię tuę presidia gaudeamus. Per.⁷

Ad complendum.

Exaudi, domine, preces nostras, et iter (nostrum) famuli tui .*ill.* propitius comitare, atque misericordiam tuam, sicut ubique es, ita et ubique largire; quatinus ab omnibus aduersitatibus tua opulatione defensus(s), iustorum desideriorum potiatur(mur) effectibus. Per.⁷

Missæ pro nauigantibus fidelibus.

Deus, qui transtulisti patres nostros per mare rubrum, et transuexisti per aquam nimiam laudem tui nominis decantantes; supplices deprecamur, ut in hac naui famulos tuos, repulsis aduersitatibus, portu semper obtabili, cursuque tranquillo tuearis. Per dominum.⁷

Secreta.

Suscipe, quesumus, domine, preces famulorum tuorum cum oblationibus hostiarum; et tua mysteria celebrantes ab omnibus defende periculis. Per.⁷

Ad complendum.

Sanctificati diuino misterio maiestatem tuam, domine, suppliciter deprecamur et petimus, ut quos donis facis cælestibus interesse, per lignum sanctæ crucis et a peccatis abstrahas, et a periculis cunctis miseratus eripias. Per.⁷

Missæ pro patr.

Deus, a quo sancta desideria, recta consilia, et iusta sunt opera, da seruis tuis illam quam mundus dare non potest pacem, ut et corda nostra mandatis tuis dedita, et hostium sublata formidine, tempora sint tua protectione tranquilla. Per.⁷

Secreta.

Deus, qui credentes in te populos nullis sinis concuti terroribus, dignare preces et hostias dicatę tibi plebis suscipere; ut pax tua pietate concessa christianorum fines ab omni hoste faciat esse securos. Per dominum nostrum.⁷

Ad complendum.

Deus, auctor pacis et amator, quem nosse uiuere, cui seruire regnare est; protege ab omnibus inpugnationibus supplices tuos, ut qui in defensione tua confidimus, nullius hostilitatis arma timeamus. Per.⁷

Missæ pro peccatis.

Exaudi, quesumus, domine, supplicum preces, et confitentium tibi parce peccatis, ut pariter nobis indulgentiam tribuas benignus et pacem. Per.⁷

Secreta.

Hostias tibi, domine, placationis offerimus, ut et delicta nostra miseratus absoluas, et nutantia corda tu dirigas. Per dominum nostrum.⁷

Ad complendum.

Præsta nobis, æterne saluator, ut percipientes hoc munere ueniam peccatorum deinceps peccata uitemus. Per.⁷

Missæ de quacunque tribulatione¹.

Ineffabilem misericordiam tuam nobis, domine, clementer ostende, ut simul nos et a peccatis exuas, et a pœnis, quas pro his meremur, eripias. Per.⁷

Secreta.

Purificet nos, domine, quesumus, muneris presentis oblatio, et dignos sacra participatione perficiat. Per.⁷

Ad complendum.

Præsta nobis, domine, quesumus, ut terrenis affectibus expiati, ad superni plenitudinem sacramenti, cuius libauimus sancta, tendamus. Per.⁷

¹ (A. Salus populi.
Ps. Attendite, popule.
Gr. Oculi omnium
v. Aperis ta.

ALL. Deus index iustus.
Or. Super flumina.
GO. Amen, dico uobis, quicquid.

Item alia.

Domine deus, qui ad hoc irascaris ut subuenias, ad hoc minaris ut parcas, intercedentibus omnibus sanctis tuis, lapsis manum porrigere, et laborantibus multiplici miseratione succurre, ut qui per te sunt redempti, ad spem uitæ æternæ tuæ moderatione saluentur. Per¹.

Alia.

Deus, qui contritorum non despicis gemitum, et merentium non aspernaris affectum, adesto precibus nostris, quas pietatis tuæ pro tribulatione nostra offerimus, implorantes ut nos clementer suscipias, et solo bonitatis tuæ intuitu tribuas, quatinus quicquid contra nos diabolicę atque humane admoliuntur aduersitates ad nihilum redigas, et consilio misericordiæ tuæ allidas; quo nullis aduersitatibus læsi, sed ab omni tribulatione et angustia liberati, gratias tibi in ecclesia tua referamus læti. Per.

Secreta.

Sacrificia, domine, cum ecclesiæ precibus immolanda, quesumus, corda nostra purificent, et, intercedentibus omnibus sanctis tuis, indulgentiæ tuæ nobis dona concilient, et de aduersis prospera sentire faciant. Per.

Praefatio.

U. D. æternæ deus. Qui fragilitatem nostram non solum misericorditer donis(b) temporalibus(a) consolaris, ut nos ad æterna prouehas, sed etiam ipsis aduersitatibus sæculi benignus erudis, ut ad cælestia regna perducas. Per christum dominum².

Ad complendum.

Quos munere cælesti reficis, domine, intercedentibus omnibus sanctis tuis, diuino tuere presidio, ut tuis misteriiis perfruentes, nullis subdamur aduersis. Per³.

Alia.

Dimitte, domine deus, peccata nostra, et tribue nobis misericordiam tuam, orisque nostri alloquio deprecatu nostram adtende humilitatem, uincula solue, delicta dele, tribulationem inspicere,

aduersitatem repelle, a(e)ffectumque petitionis nostræ iugiter et clementer exaudi. Per.

Missæ contra obloquentes.

Presta, quesumus, domine, ut mentium reproborum non curemus obloquium, sed eadem prauitate calcata, exoramus, ut nec terri nos lacerationibus patiaris iniustus, nec captiosis adulationibus implicari, sed potius amare quæ precipis. [Per.]⁷

Secreta.

Oblatio, domine, tuis aspectibus immolanda, quesumus, ut et nos ab omnibus uitiiis potenter absoluat, et a cunctis defendat inimicis. Per dominum.⁷

Ad complendum.

Presta, domine, quesumus, ut per hæc sancta quæ sumpsimus, dissimulatis lacerationibus improborum, eadem, te gubernante, quæ recta sunt, cautius exsequamur. Per.⁷

Missæ in contentione.

Omnipotens sempiternæ deus, qui superbis resistis, et gratiam præstas humilibus, tribue, quesumus, ut non indignationem tuam prouocemus elati, sed propitiationis tuæ capiamus dona subiecti. Per dominum nostrum.⁷

Secreta.

Ab omni reatu nos, domine, sancta quæ tractamus absoluant, et eadem muniant a totius (ab omni) prauitatis incursu. Per dominum nostrum.⁷

Ad complendum.

Quos refecisti, domine, cælesti mysterio(a), propriis et alienis, quesumus, absolue delictis, ut diuino munere purificatis mentibus perfruamur. Per.⁷

Missæ contra iudices male agentes.

Ecclesiæ tuæ, domine, preces placatus admitte, ut, destructis aduersitatibus uniuersis, securi tibi seruiat libertate. Per.⁷

Secreta.

Protege nos, domine, quesumus, tuis mysteriis

¹ Gel. p. 708.² Z. fol. 191 a.³ Gel. p. 708.

seruientes, ut diuinis rebus et corpore famulemur et mente. Per dominum.⁹

Ad complendum.

Quesumus, domine deus noster, ut quos diuina tuis participatione gaudere, humanis non sinas subiacere periculis. Per.⁹

Missa tempore belli.

Deus, regnorum omnium regumque dominator, qui nos et percutiendo sanas, et ignoscendo conseruas, pretende nobis misericordiam tuam, ut tranquillitate pacis, tua potestate firmata, ad remedia correctionis utamur. Per.

Alia.

Deus, qui conteris bella, et inpuatores in te sperantium potentia tuæ defensionis expugnas, auxiliare implorantibus misericordiam tuam, ut omnium gentium feritate compressa, indefessa te gratiarum actione laudemus. Per.⁹

Secreta.

Sacrificium, domine, quod immolamus intende, ut ab omni nos exuat bellorum nequitia, et in tuæ protectionis securitate constituat. Per.⁹

Ad complendum.

Sacrosancti corporis et sanguinis domini nostri ihesu christi refectione uegetati, supplices te rogamus, omnipotens deus, ut hoc remedio singulari ab omni nos contagione purifies, et a periculorum munias incursione cunctorum. Per.⁹

Item alia missa.

Omnipotens deus, christiani nominis inimicos uirtute, quesumus, tuæ comprime maiestatis, ut populus tuus et fidei integritate lætetur, et temporum tranquillitate semper exultet. Per.⁹

Alia.

Hostium nostrorum, quesumus, domine, elide superbiam, et dexterę tuę uirtute prosterne. Per.⁹

Secreta.

Huius, domine, quesumus, uirtute mysterii, et a nostris mundemur occultis, et ab inimicorum liberemur insidiis. Per.⁹

Ad complendum.

uiuificet nos, domine, quesumus participatio tui sancta mysterii, et pariter nobis expiationem tribuat et munimen. Per.⁹

Item alia missa.

Deus, qui providentia tua caelestia simul et terrena moderaris, propitiare christianorum rebus et regibus, ut omnis hostium fortitudo, te pro nobis pugnante, frangatur. Per.⁹

Alia.

Deus, seruientium tibi fortitudo regnorum, propitius christianorum adesto semper principibus, ut quorum tibi subiecta est humilitas, eorum ubique excellentior sit potestas. Per.⁹

Secreta.

Propitiare, domine, precibus et hostiis famulorum tuorum, et propter nomen tuum christiani nominis defende rectores, ut salus seruientium tibi principum, pax tuorum possit esse populorum. Per.⁹

Ad complendum.

Protege, domine, famulos tuos subsidiis pacis et corporis, et spiritualibus enutrens eos alimentis, a cunctis hostibus redde securos. Per.⁹

Missa contra paganos.

Domine deus, qui ad hoc irascaris ut subuenias, ad hoc minaris ut parcas, lapsis manum porrige, et laborantibus multiplici miseratione succurre, ut gentem paganam, quam pro peccatis nostris super nos cognoscimus preualere, te miserante, sentiamus cessare. Per dominum.

Alia.

Sempiterna trinitas deus, cuius est potentia prosternere fortia et cleuare humilia, in his sacris ceremoniis clementiam tuam suppliciter deprecamur, ut omni ecclesię tuę præstes auxilium; et sicut liberasti filios israhel de manibus ægyptiorum, ita libera populum tuum christianum de oppressione paganorum, et da victoriam seruis tuis, quatinus ecclesię tuę status erigatur in sublime, et perfridi deiciantur in infima, ut christiani gaudeant de hereditate tuā, et in omnibus, tua

protegente dextera, semper catholica gratuletur ecclesia. Per dominum (* * deus noster qui unus in trinitate uiuis et regnas deus per omnia)¹.

Secreta.

Sacri(f)cium, domine, quod immolamus intende, ut ab omni paganorum nos exuat bellorum nequitia, et in tuę protectionis securitate constitut. Per².

Prefatio.

U. D. æterne deus. Sub cuius potestatis arbitrio omnium regnorum continetur potestas, te humiliter deprecamur ut principibus nostris propitius adesse digneris, Ut qui tua expetunt se protectione defendi, omnibus sint hostibus fortes. Per christum dominum nostrum.

Ad complendum.

Quos cælesti, domine, dono satiasti, præsta quesumus, ut a nostris mundemur occultis, et ab hostium liberemur insidiis; et famulis tuis cum omnibus suis fluctuantibus in aduersis prebe suffragium, ne plebs christiana per infidelium discrimen ullum possit habere dispendium, sed, te opitulante, mereatur (b) de (a) tuo (a) gratulari solatio. Per³.

Alia.

Protector noster, aspice, deus, et a paganorum nos defende periculis, ut, omni perturbatione submoti, liberis tibi mentibus seruiamus. Per⁴.

Missæ pro petitione lacrymarum⁵.

Omnipotens mitissime deus, qui sitienti populo fontem aquæ uiuentis de petra produxisti, educ de cordis nostri duritia compunctionis lacrimas, ut peccata nostra plangere ualeamus, remissionemque, te miserante, mereamur accipere. Per⁶.

Alia.

Omnipotens æterne deus, da capiti nostro habundantiam aquę, et oculis nostris fontem lacrymarum, ut peccati macula abluti, ultrices

Monachorum. In mortalitate.

pœnarum flammis fletus ubertate uincamus. Per dominum.

Secreta.

Per has, quesumus, domine, oblationes, ut non tantum oculis nostris lacrimas infundas, sed et cordi nostro nimium (habere) peccatorum luctum tribuas. Per.

Ad complendum.

Corpore et sanguine tuo satiati, quesumus, domine, ut pro nostris semper peccatis, nobis compunctionem cordis, et luctum, fluminaque lacrymarum largiaris, quatenus cælestem in futuro consolationem mereamur. (Qui uiuis)¹.

Missæ monachorum propria².

Familiam huius (sacri) cœnobii, quesumus, domine, intercedente beata maria semper uirgine (et sancto benedicto confessore tuo) et omnibus sanctis, perpetuo gubernare moderamine, ut adsit eis (nobis) et in securitate caute, et inter aspera fortitudo. Per.

Secreta.

Hostias nostras, quesumus, domine, placatus intende, et quas in honorem nominis tui deuota mente pro congregatione ista celebramus, proficere sibi sentiant ad medelam. Per.

Ad complendum.

Suscipe, quesumus, domine, preces nostras, et muro custodię tuę hoc sanctum ouile circumda; ut, omni aduersitate depulsa, sit semper domicilium incolunitatis et pacis. Per.

In tempore quod absit mortalitatis.

Deus, qui non mortem sed penitentiam desideras peccatorum, populum tuum, quesumus, ad te conuertere propitius; ut, dum tibi deuotus extiterit, iracundię tuę flagella ab eo amoueas. Per dominum nostrum³.

¹ S. p. 819^a.

² This Mass was probably compiled by Alcuin, Ep. ad Fuldenses, ed. Froben. i. p. 156. (On the margin, in a later hand), Defende, quesumus, domine, intercedente beato benedicto, ab omni aduersitate congregationem istam, et tibi toto corde prostalam ab hostium tuere propitiis clementer insidiis. Per.

³ Gel. p. 712. See also V. p. 269.

¹ S. p. 824^a.

² Gel. pp. 646, 728; V. p. 201.

³ S. p. 825^a; comp. Gel. p. 687.

⁴ This Missa appears to have been composed by Alcuin, Ep. ad Fuldenses, ed. Froben. i. p. 256.

⁵ S. p. 819^a; R. p. lxixiv.

Alia.

Populum tuum, quesumus, omnipotens deus, ab ira tua ad te confugientem paterna recipe pietate; ut qui tuæ maiestatis flagella formidant de tua mereantur(b) semper(a) uenia gratulari. Per¹.

Secreta.

Subueniat nobis, quesumus, domine, sacrificii presentis operatio, quæ nos et ab erroribus uniuersis potenter absoluet, et a totius eripiat perditionis incursum. Per².

Præfatio.

U. D. æterne deus. Te toto corde suppliciter exorantes, ut preteritorum concedas ueniam delictorum, et ab omni mortalitatis incursum continua nos miseratione protegas. Quia tunc defensionem tuam non diffidimus adfuturam, cum a nobis ea quibus te offendimus dignanter expuleris. Per christum.

Ad complendum.

Tuere nos, quesumus, domine, tua sancta sumentes, et ab omni propitius iniquitate defende. Per³.

Alia.

Aures tuæ pietatis, quesumus, domine, precibus nostris inclina, ut qui peccatorum nostrorum flagellis percutimur, miserationis tuæ gratia libermur. Per⁷.

Alia.

Memor esto, domine, fragilitatis humanæ, et qui iuste uerberas peccatores, parce propitius afflicti. Per⁷.

Missæ pro peste animalium.

Deus, qui laboribus hominum etiam de mutis animalibus solatia subrogasti, supplices te rogamus, ut sine quibus non altit humana conditio, nostris facias usibus non perire. Per⁷.

Secreta.

Sacrificii, domine, placatus oblati opem tuam nostris temporibus clementer impende. Per⁷.

Præfatio.

U. D. æterne deus. Qui ideo malis presentibus nos flagellas, ut ad bona futura perducas, Ideo bonis temporalibus consolaris, ut sempiternis efficias certiores, Quo te et in prosperis et in aduersis pia semper confessione laudemus. Per christum¹.

Ad complendum.

Benedictionem tuam, domine, populus fidelis accipiat, qua corpore saluatus ac mente, congruam tibi exhibeat seruitutem, et propitiationis tuæ beneficia semper inueniat. Per⁷.

Alia.

Auerte, quesumus, domine, a fidelibus tuis cunctos miseratus errores, et seuitium morborum depelle pernitiem, ut quos merito flagellas deuos, foueas tua miseratione correctos. Per⁷.

Missæ in sterilitate terræ.

Da nobis, quesumus, domine, piæ supplicationis effectum, et pestilentiam famemque propitius auerte; ut mortalium corda cognoscant, et te indignante, talia flagella prodire, et, te miserante, cessare. Per².

Secreta.

Deus, qui humani generis utramque substantiam presentium munerum et alimento uegetas, et renouas sacramento; tribue, quesumus, ut eorum et corporibus nostris subsidium non desit et mentibus. Per².

Ad complendum.

Guberna, quesumus, domine, et temporalibus adiumentis quos dignaris æternis informare mysteriis. Per⁴.

Missæ ad pluuiam postulandam.

Deus, in quo uiuimus, mouemur, et sumus, pluuiam nobis tribue congruentem, ut presentibus subsidiis sufficienter adiuti, sempiterna fiducialius appetamus. Per⁷.

Secreta.

Oblatis, domine, placare muneribus, et oportu-

¹ Gel. p. 712.² Ib.³ Gel. p. 216.⁴ O. p. 354; Z. fol. 192 b.⁵ Gel. p. 715.⁶ Ib.⁷ Ib.

num nobis tribue pluuiæ sufficientis auxilium.
Per.⁷

Ad complendum.

Tuere nos, domine, quesumus, tua sancta
sumentes, et ab omnibus propitius absolue pec-
catis. Per dominum.⁷

Alia.

Delicta fragilitatis nostræ, domine, quesumus,
miseratus absolue, et aquarum subsidia prebe
cælestium, quibus terrena conditio uegetata sub-
sistat. Per.⁷

Missa ad poscendam serenitatem.

Ad te nos, domine, clamantes clementer exaudi,
et aeris serenitatem nobis tribue supplicantes;
ut qui pro peccatis nostris iuste affligimur, miseri-
cordia tua preueniente, clementiam sentiamus.
Per.⁷

Secreta.

Præueniat nos, quesumus, domine, gratia tua
semper et subsequatur, et has oblationes quas
pro peccatis nostris nomini tuo consecrandas
deferimus, benignus assume; ut per interces-
sionem sanctorum tuorum cunctis nobis pro-
ficiant ad salutem. Per.⁷

Ad complendum.

Plebs tua, domine, capiat sacrę benedictionis
augmentum, et copiosis beneficiorum tuorum
subleuetur auxiliis, quæ tantis intercessionum de-
precationibus adiuuatur. Per dominum.⁷

Alia.

Domine deus, qui in mysterio aquarum salutis
tuæ nobis sacramenta sanxisti; exaudi orationem
populi tui, et iube terrores inundantium cessare
pluuiarum, flagellumque huius elementi ad effec-
tum tui conuertere mysterii, ut qui se regeneranti-
bus aquis gaudent renatos, gaudeant, his casti-
gantibus, esse correctos. Per.⁷

Missa ad repellendam tempestatem.

Deus, qui omnium (rerum) tibi seruientium
naturam per ipsos motus aeris ad cultum tuæ
maiestatis instituis; tranquillitatem nobis miseri-
cordiæ tuæ remotis largire terroribus; ut cuius
iram expauimus, clementiam sentiamus. Per.⁷

Secreta.

Offerimus, domine, laudes et munera, pro con-
cessis beneficiis gratias referentes, et pro conce-
dendis semper suppliciter deprecantes. Per.⁷

Ad complendum.

Omnipotens sempiternus deus, qui nos et casti-
gando sanas, et ignoscendo conseruas; presta
supplicibus tuis, ut et tranquillitatis huius optatę
consolationis lateatur, ut dono tuę pietatis sem-
per utamur. Per.⁷

Missa pro temptationibus.

*Cordium, inimicorum inuisibilium, et cogitationi-
bus immundis.*

(A. exaudi, deus, orationem, et ne deus).

Omnipotens mitissime deus, respice propitius
preces nostras, et libera cor nostrum de malarum
temptatione cogitationum, ut sancti spiritus dig-
num fieri habitaculum mereamur. Per.¹

Lectio ad corinthios².

Frates, qui se existimat stare uideat ne cadat.
Temptatio uos non adprehendat, nisi humana.
Fidelis autem deus est, qui non patietur uos
temptari super id quod potestis, sed faciet³ cum
temptatione etiam⁴ prouentum, ut possitis sus-
tinere.

(Gr. Ad dominum).

(Al. In te, domine).

Secundum marcum⁵.

In illo tempore dixit ihesus discipulis suis,
Habete fidem dei. Amen dico uobis, Quia si⁶
quis⁶ dixerit huic monti, Tollere et mittere in
mare, et non hesitauerit in corde suo, sed credi-
diderit quia quodcumque dixerit fiet⁷, fiet ei.
Propterea dico uobis, Omnia quæcumque orantes
petitis, credite quia accipietis, et uenient⁸ uobis.
Et cum stabitis ad orationem⁹, dimittite si quid
habetis aduersus aliquem, Ut et pater uester, qui
in celis est, dimittat uobis delicta¹⁰ uestra.
(Of. Deus, uiuifica).

¹ O. p. 203.

² Vul. + etiam.

³ Marc. xi. 22-25.

⁴ Vul. fiat.

⁵ Vul. orandum.

⁶ 1 Cor. x. 12, 13.

⁷ Vul. om.

⁸ Vul. quicumque.

⁹ Vul. euenient.

¹⁰ Vul. peccata.

Secreta.

Has tibi, domine deus, offerimus oblationes pro salute nostra; quatinus animam nostram sancti spiritus gratia inluminare digneris. Per. In unitate eiusdem¹.

Prefatio.

U. D. æterne deus. Humiliter tuam deprecantes clementiam, ut gratiani sancti spiritus animæ nostræ clementer infundere digneris, ut te perfecte diligere et digne laudare mereamur. Per christum.

(Dico uobis, Gaudete).

Ad complendum.

Per hoc, quesumus, domine, sacrificium quod tuæ obtulimus pietati, ab omnibus inmundis temptationibus (cogitationibus) cor nostrum emundes. Per dominum nostrum².

Alia.

Deus, qui inluminas omnem hominem uenientem in hunc mundum, inlumina, (quesumus), cor nostrum gratiæ tuæ splendore, ut digna maiestati tuæ cogitare, et diligere mereamur. Per³.

Missæ pro amico fideli.

Deus, qui iustificas impium, et non uis mortem peccatorum, maiestatem tuam suppliciter deprecamur, ut famulum(a) tuum(a) .iil. de tua misericordia confidentem, cælesti protegas benignus auxilio, et assidua protectione conserues, ut tibi iugiter famuletur, et nullis temptationibus a te separetur. Per⁴.

Secreta.

Huius, domine, quesumus, uirtute mysterii et a propriis nos munda delictis, et famulum(a) tuum(a) .iil. ab omnibus absolue peccatis. Per⁵.

Prefatio.

U. D. æterne deus. Et pietatem tuam supplici deuotione exposcere, ut hæc oblatio, quam tibi pro famulo(a) tuo(a) .iil. offerimus, sit in oculis tuis semper accepta. Et sicut sanctos tuos fides recta prouexit ad coronam, ita eum(a) deuotio perducatur ad ueniam; Qualiter hac oblatione

placatus(a) a cunctis eum(a) emundes sordibus delictorum, et dites fructu operum bonorum. Per¹.

In fractione².

Hanc igitur oblationem, quam tibi offerimus pro famulo(a) tuo(a) .iil. ut omnium peccatorum suorum ueniam consequi mereatur, quesumus, domine, placatus accipias; et miserationis tuæ largitate concedas ut fiat ei ad ueniam delictorum et actuum emendationem, ut et hic ualeat bene uiuere, et ad æternam beatitudinem felicitate peruenire. Diesque nostros³.

Ad complendum.

* Purificent nos, domine, quesumus, sacramenta quæ sumpsimus, et famulum(a) tuum(a) .iil. ab omni culpa liberum(a) esse concede; ut qui(x) conscientiæ reatu constringitur, cælestis remedii plenitudine gloriatur. Per⁴.

Item pro amico.

Omnipotens sempiternæ deus, miserere famulo tuo (regi nostro) .iil. (famuleque tuæ regine) et dirige eum (eos) secundum tuam clementiam in uiam salutis æternæ; ut, te donante, tibi placita cupia(n)t et tota uirtute perficia(n)t. Per⁵.

Secreta.

Proficiat, quesumus, domine, hæc oblatio, quam tuæ supplices offerimus maiestati, ad salutem famuli tui .iil. ut tua prouidentia eius uita inter aduersa et prospera ubique dirigatur. Per⁶.

Prefatio.

U. D. æterne deus. Cuius omnipotentia deprecanda est, misericordia exoranda, pietas amplectanda; Cuius maiestatem humili prece deprecamus, ut famulo tuo .iil. intercedente beato .iil. remissionem peccatorum tribuas, eiusque uiam in uoluntate tua dirigas, eumque a cunctis malis eripias; Quatinus a cunctis aduersitatibus liberatus, in omnibus bonis confirmatus, et ad bonorum desideriorum uota perueniat, et quæ iuste postulat, te largiente, percipiat. Per christum⁷.

¹ O. p. 203.

² Ib.

³ O. p. 204.

⁴ O. p. 352; Z. fol. 189 b.

⁵ O. p. 351.

⁶ Infra actionem V.

In fractione.

Hanc igitur oblationem quam tibi offerimus pro peccatis atque offensionibus famuli tui .*ill.* ut consequi mereatur remissionem omnium peccatorum, Quesumus, domine.

Ad complendum.

Sumentes, domine, perpetua sacramenta salutis, tuam deprecamur clementiam, ut per ea famulum tuum .*ill.* (regem nostrum famulamque tuam reginam) ab omni aduersitate protegas. Per.⁷

Alia.

Famulum tuum, quesumus, domine, tua semper protectione custodi, ut libera tibi mente deseruiat, et, te protegente, a malis omnibus sit securus. Per.⁷

Item pro amico.

Adesto, domine, supplicationibus nostris, et hanc famuli tui oblationem benignus assume; ut qui auxilium tuæ miserationis implorat, et sanctificationis gratiam percipiat, et quæ piæ precatur obtineat. Per.⁷

Secreta.

Grata tibi sit, domine, hæc oblatio famuli tui .*ill.* quam tibi offerimus in honorem beati martyris tui .*ill.* Quesumus ut eidem proficiat ad salutem. Per dominum.⁷

Præfatio.

U. D. æterne deus. Qui es iustorum gloria, et misericordia peccatorum. Pietatem tuam humili prece deposcimus, ut famulum tuum .*ill.* benignus respicias, et pietatis tuæ custodiam impendas, Ut ex toto corde et ex tota mente deseruiat tibi, et sub tua semper protectione consistat; Ut quando ei extrema dies uenerit, societatem sanctorum percipiat, cum quibus inenarrabilem gloriam sine fine possideat. Per christum.

Ad complendum.

Huius, domine, quesumus, uirtute mysterii et propriis mundemur occultis, et famulum tuum .*ill.* ab omnibus absolue peccatis. Per.⁷

Item pro amico uiuo.

Exaudi, quesumus, omnipotens deus, preces

nostras, quas in conspectu pietatis tuæ effundere presumimus, suppliciter deprecantes ut famulum tuum .*ill.* in tua misericordia confidentem benedicas, et omnia eius eorum(b) peccata(a) dimittas, tuaque eum(eos) protectione conserua, ut possi(n)t tibi dignus(i) fieri, et ad æternam beatitudinem ualea(n)t peruenire. Per.

Secreta.

Suscipe, clementissime pater, hostias placationis et laudis, quas ego peccator(b) et indignus(a) tuus famulus tibi offerre presumo ad honorem et gloriam nominis tui, pro incolumitate famuli tui .*ill.* ut omnium delictorum suorum ueniam consequi mereatur. Per.

Ad complendum.

Da, quesumus, domine, famulo tuo .*ill.* remissionem omnium peccatorum; et præsta, ut tuo semper munere gubernetur, et ad gaudia æternæ redemptionis, te ducente, peruenire mereatur. Per.

Alia.

Conserua, quesumus, domine, famulum tuum .*ill.* et tuo nomini fac deuotum, ut diuinis subiectus officii, et temporalia uiriliter, et æterna dona percipiat. [Per].

Missæ pro eo qui suâ peccata confitetur.

Omnipotens sempiternæ deus, famulo tuo .*ill.* tibi confitenti pro tua pietate peccata relaxa, ut non plus ei noceat conscientia reatus ad poenam, quam indulgentia tuæ pietatis ad ueniam. Per.

Secreta.

Præsta, quesumus, omnipotens et misericors deus, ut hæc salutaris oblatio famulum tuum .*ill.* et propriis reatibus indesinenter expediat, et ab omnibus tueatur aduersis. Per dominum.

Præfatio.

U. D. æterne deus. Maiestatem tuam suppliciter deprecantes ut famulum tuum .*ill.* ab omnibus peccatis clementer eripias, et a cunctis protegas benignus inimicis. Per christum dominum nostrum.

Ad complendum.

Omnipotens et misericors deus, qui omnem animam penitentem et confitentem magis uis

emendare quam perdere, respice propitius super hunc famulum tuum .*ill.* et per hæc sacramenta quæ sumpsimus auerte ab eo iram indignationis tuæ, et dimitte ei omnia peccata sua. Per dominum.

Item pro familiaribus missa.

Deus, qui caritatis dona per gratiam sancti spiritus tuorum cordibus fidelium infudisti; da famulis et famulabus tuis .*ill.* pro quibus tuam deprecamur clementiam, salutem mentis et corporis, ut te tota uirtute diligant, et quæ tibi placita sunt tota delectione perficiant. Per.⁷

Secreta.

Miserere, domine deus, famulis et famulabus tuis .*ill.* pro quibus hoc sacrificium laudis tuæ offerimus maiestati, ut per hæc sancta supernæ beatitudinis gratiam optineant et gloriam æternæ beatitudinis adquirant. Per.⁷

Prefatio.

U. D. æternæ deus. Clementiam tuam pronis mentibus obsecrantes, ut famulos tuos quos sanctæ dilectionis nobis familiaritate coniunxisti, tibi facias toto corde seruire subiectos, Ut tuæ caritatis spiritu repleti, a terrenis mundentur cupiditatibus, et cælesti beatitudine, te donante, digni efficiantur. Per christum¹.

Ad complendum.

Diuina libantes mysteria, quesumus, domine, ut hæc salutaria sacramenta illis proficiant ad prosperitatem et pacem, pro quorum dilectione hæc tuæ obtulimus maiestati. Per.⁷

Missa pro omnibus fidelibus uiuis.

Pretende, domine, fidelibus tuis omnibus episcopis, presbyteris, monachis, canonicis, siue regibus et gubernatoribus, atque consanguineis nostris, et his qui se in nostris commendauerunt orationibus, et suas nobis largiti sunt elemosinas, seu etiam ceteris fidelibus utriusque sexus, dexteram cælestis auxilii, ut te toto corde perquirant, et quæ digne postulant consequi mereantur. Per.²

Secreta.

Propitiare, domine, supplicationibus nostris, et

has oblationes quas tibi pro incolomitate omnium episcoporum, presbyterorum, abbatum, monachorum, canonicorum, siue gubernatorum, atque consanguineorum nostrorum, et eorum qui se in nostris commendauerunt orationibus, et suas nobis largiti sunt elemosinas, seu etiam ceterorum utrorumque sexuum fidelium, offerunt benignus assume, ut nullius sit irritum uotum, nullius uacua postulatio; prestaque ut quod fideliter petimus efficaciter consequamur. Per¹.

Prefatio.

U. D. æternæ deus. Propitiare supplicationibus nostris, et miserere fidelibus famulis et famulabus tuis, omnibus episcopis, presbyteris, abbatibus, monachis, canonicis, siue regibus et gubernatoribus, atque consanguineis meis, et his qui se in nostris commendauerunt orationibus, et suas nobis largiti sunt elemosinas, seu etiam ceteris fidelibus utriusque sexus, Ut cunctis eorum sceleribus amputatis, ita sint, domine, tuæ miserationis defensione protecti, ut in observatione mandatorum tuorum mereantur esse perfecti; Quatinus et in hac uita uiuersis facinoribus carcant, et ad conspectum gloriæ tuæ quandoque sine confusione perueniant. Per christum.

Ad complendum.

Da famulis et famulabus tuis, quesumus, domine, omnibus episcopis, presbyteris, abbatibus, monachis, canonicis, siue regibus et gubernatoribus, atque consanguineis nostris, et his qui se in nostris commendauerunt orationibus, et suas nobis largiti sunt elemosinas, seu etiam ceteris fidelibus utriusque sexus, in tua fide et sinceritate constantiam, ut in caritate diuina firmati nullis temptationibus ab eius integritate uellantur. Per.

Missa pro salute uiuorum uel requie defunctorum.

Sanctæ dei genitricis mariæ, ac beatorum apostolorum, martyrum, confessorum, uirginum, atque omnium sanctorum tuorum, quesumus, omnipotens deus, me famulum tuum (.N.) intercessionibus protege, pariterque mihi familiaritate atque consanguinitate coniunctos; et omnem

¹ O. p. 352; Z. fol. 190 b.

² This is an extension of Coll. in V. pp. 43, 52.

¹ Collects resembling this occur in Gel. p. 763, V. p. 324.

populum christianum ab omni prauitate defende; commissos etiam mihi ad regendum custodi; et animabus famulorum famularumque tuarum .ill., uel cunctorum(que) fidelium defunctorum requiem tribue benignus sempiternam, et sanctorum tuorum cętibus consociare digneris propitius. Per.

Secreta.

Oblatione(i)s huius, domine, placare muneribus et, intercedentibus sanctis tuis omnibus, (me famulum tuum et) omnem populum christianum a cunctis defende periculis; et animabus famulorum (famularumque) tuarum (.ill.) cunctorum(que) fidelium per hac sancta sacrificia remissionem omnium tribue peccatorum. Per.

Prefatio.

U. D. aeternae deus. Et tuam clementiam profusis precibus imploramus, ut intercedente beata et gloriosa semper uirgine dei genitricę maria, et omnibus sanctis tuis, cunctorum peccatorum meorum ueniam consequi merear. Et quos mihi cura regiminis sociasti, ac familiaritate et consanguinitate iunxisti, et omni(em) populo(um) christiano(um), angelorum, omniumque sanctorum tuorum tuere presidiis; Et animabus(s) famulorum (famularumque) tuarum .ill. cunctorum(que) fidelium defunctorum, ut in pacis ac lucis regione constituas, deprecamur. Per christum.

Infra actionem.

Hanc igitur oblationem quam tibi pro me famulo tuo atque grege mihi commisso, et propinquitate uel familiaritate coniunctos(i), ac pro salute cunctum(i) populum(i) christianum(i) suppliciter immolamus, quesumus, domine, benignus accipias, et tua pietate concedas, ut illis proficiat huius pietatis affectus, et animas(ę) famulorum (famularumque) tuarum .ill. uel omnium(que) fidelium defunctorum impetrent beatitudinem sempiternam. Diesque.

Ad complendum.

Purificet me famulum tuum, quesumus, domine, diuini sacramenti libatio, et gloriosa sanctę dei genitricis marię, et omnium sanctorum tuorum oratio, et gregi mihi commisso, ac familiaritate et consanguinitate iunctis, et omni populo christiano misericordiam tuam ubique pretende, et

animabus famulorum (famularumque) tuorum(a) .ill. et cunctorum(que) fidelium defunctorum, remissionem omnium tribue peccatorum. Per.

Item alia missa generalis.

Sanctorum tuorum intercessionibus, quesumus, domine, et nos protege, et famulis et famulabus tuis, quorum commemorationem agimus, uel quorum elemosinas suscepimus, seu etiam (his) qui nobis familiaritate uel consanguinitate iuncti sunt, misericordiam tuam ubique pretende; ut ab omnibus inpugnationibus defensi tua opitulatione saluentur; et animas famulorum famularumque tuarum, omnium, uidelicet, fidelium catholicorum orthodoxorum, quorum commemorationem agimus, et quorum corpora circumquaque requiescunt, uel quorum nomina ante sanctum altare tuum scripta adesse uidentur, electorum tuorum iungere digneris consortio. Per.7

Secreta.

Propitiare, domine, supplicationibus nostris, et has oblationes quas pro incolumitate famulorum famularumque tuarum, et pro animabus omnium fidelium catholicorum orthodoxorum, et quorum nomina ante sanctum altare tuum scripta adesse uidentur, nomini tuo consecrandas esse deferimus benignus assume, ut sacrificii presentis oblatio ad refrigerium animarum eorum, te miscrante, perueniat. Per dominum nostrum.7

Ad complendum.

Purificet nos, quesumus, domine, et diuini sacramenti perceptio, et gloriosa sanctorum tuorum oratio, et animabus famulorum famularumque tuarum quorum commemorationem agimus, remissionem cunctorum tribue peccatorum. Per.7

Item alia generalis.

Pietate tua, quesumus, domine deus, nostrorum solue uincula delictorum, et, intercedente beata dei genitricę maria, et omnibus sanctis tuis, nos famulos tuos et cunctum populum catholicum in omni sanctitate custodi; omnesque consanguinitate ac familiaritate, uel confessione et oratione nobis iunctos, a uitis omnibus purga, uirtutibus inlustra, pacem nobis tribue, hostes remoue, pes-

tem repelle, inimicis caritatem largire, et omnibus fidelibus uiuis et defunctis in terra uiuentium uitam concede. Per dominum nostrum.

Secreta.

Deus, qui singulari corporis tui hostia totius mundi soluisti delicta, hac oblatione placatus maculas scelerum nostrorum absterge, et omnium christianorum uiuorum et defunctorum peccata dimitte, eisque premia eterna concede. Per.

Ad complendum.

Sumpta sacramenta, quesumus, domine, crimina nostra detergant, omnemque prauitatem et hosticam inpugnationem uisibilem et inuisibilem, meritis sanctorum omnium procul repellant, et omnibus fidelibus uiuis et defunctis prosint ad ueniam, pro quorum quarumque tibi sunt oblata salute. Per.

Missa uiuorum et defunctorum.

Omnipotens sempiterne deus, qui uiuorum dominaris simul et mortuorum, omniumque misereris, quos tuos fide et opere futuros esse p̄noscis; te suppliciter exoramus, ut pro quibus effundere preces decreuimus, quoque uel p̄sens adhuc s̄culum in carne retinet, uel futurum iam exutos corpore suscepit, pietatis tuæ clementia delictorum suorum omnium ueniam, et gaudia consequi mereantur æterna. Per dominum.

Secreta.

Deus, cui soli cognitus est numerus electorum in superna felicitate locandus, tribue, quesumus, ut uniuersorum quos in oratione commendatos suscepimus, uel omnium fidelium, nomina beatę predestinationis liber adscripta retineat. Per.

Ad complendum.

Purificent nos, quesumus, omnipotens et misericors deus, sacramenta quę sumpsimus, et pręsta ut hoc tuum sacramentum non sit nobis reatus ad p̄nam, sed intercessio salutaris ad ueniam; sit ablutio scelerum, fortitudo fragilium; sit contra mundi pericula firmamentum; sit uiuorum atque mortuorum fidelium remissio omnium peccatorum. Per.

Missa pro infirmis.

Omnipotens sempiterne deus, salus æterna credentium, exaudi nos pro famulis(o) tuis(o). ill. pro quibus (quo) misericordiæ tuæ imploramus auxilium, ut reddita sibi sanitate, gratiarum tibi in ecclesia tua referant(at) actionem. Per dominum.

Secreta.

Deus, cuius nutibus uitæ nostrę momenta decurrunt, suscipe preces et hostias famulorum famularumque tuarum, pro quibus (quo) misericordiam tuam ægrotantibus(ti) imploramus; ut de quorum (cuius) periculo metuitimus, de eorum (eius) salute lætemur. Per.

Præfatio.

U. D. æterne deus. Qui famulos tuos ideo corporaliter uerberas, ut mente proficiant, Potenter ostendens quod sit pietatis tuæ præclara saluatio, dum pręstas ut operetur nobis etiam ipsa infirmitas salutem. Per christum dominum nostrum.

Ad complendum.

Deus infirmitatis humanę singulare p̄sidium, auxilii tui super infirmos(um) nostros(um) ostende uirtutem; ut ope misericordiæ tuæ adiuti (tus) ecclesię tuę sanctæ representari mereantur (atur). Per.

Alia.

Omnipotens sempiterne deus, qui egritudines et animarum depellis et corporum, auxilii tui super infirmos(um) nostros(um) ostende uirtutem, ut ope misericordiæ tuæ ad omnia pietatis tuæ reparentur(re) officia. Per.

Pro reducta sanitate.

Oratio.

Domine sancte, pater omnipotens, æterne deus, qui benedictionis tuę gratiam egris infundendo corporibus facturam tuam multiplici pietate custodis; ad inuocationem nominis tui benignus assiste, et hunc famulum tuum ill. liberatum

¹ On the margin, in a later hand—

A. Inclina, domine, aurem.

Ps. Letifica animam.

Gr. Misere mihi, domine.

V. Conturbata sunt.

² O. p. 351.

AL. Qui sanat contritum.

Or. Misere mihi, domine.

Co. Redime me, deus.

³ Gel. p. 736.

egritudine, et sanitate donatum dextera tua erigas, uirtute confirmes, potestate tucaris, ecclesie tue sanctisque altaribus tuis, cum omni desiderata prosperitate restituas. Per.⁷

Reconciliatio penitentis ad mortem.

Deus misericors, deus clemens, qui secundum multitudinem miserationum tuarum peccata penitentium deles, et preteritorum criminum culpas uenia remissionis euacuas; respice super hunc famulum tuum, et remissionem sibi omnium peccatorum suorum tota cordis confessione poscentem deprecatus exaudi. Renoua in eo, piissime pater, quicquid terrena fragilitate corruptum, uel quicquid diabolica fraude uiolatum est, et in unitate corporis ecclesie tue membrorum perfecta remissione restituat. Misere, domine, gemituum, misere lacrimarum, et non habentem fiduciam, nisi in tua misericordia, ad sacramentum reconciliationis admitte. Per.⁷

Alia.

Maiestatem tuam, domine, supplices deprecamur, ut huic famulo tuo longo squalore penitentiae macerato miserationis tue ueniam largiri digneris, ut, nuptiali ueste recepta, ad regalem mensam, unde electus fuerat, mereatur introire. Per.⁷

Missa pro infirmo qui proximus est morti¹.

Omnipotens sempiternus deus, conservator animarum, qui quos diligis corripis, et quos recipis pie ad emendationem coherces, te inuocamus, domine, ut medelam tuam conferre digneris in animam famuli tui, qui in corpore patitur membrorum debilitationem, uim laboris, stimulos infirmitatum. Da ei, domine, gratiam tuam, ut in hora exitus sui de corpore, absque peccati macula tibi datori proprio per manus sanctorum angelorum representari mereatur eius anima. Per dominum nostrum.

Secreta.

Adesto, domine, pro tua pietate, supplicationibus nostris, et suscipe hostiam, quam tibi offerimus pro famulo tuo .ill. iacentem in grabatto, salutem non corporis sed animæ suæ petenti.

Præsta, omnipotens deus, indulgentiam omnium iniquitatum suarum, propter immensam misericordiam tuam, et per intercessionem omnium sanctorum tuorum; ut per hoc quod sustinet flagellum a sanctis angelis tuis suscepta peruenire mereatur ad tue gloriæ regnum. Per.

In fractione.

Hanc igitur oblationem quam tibi offerimus, domine, pro famulo tuo .ill. ut des ei celeste desiderium in hora exitus corporis sui et spiritum refrigerii, Quesumus, domine, ut placatus accipias.

Ad complendum.

Gratias agimus, domine, multiplicibus largitibus tuis, ex quibus animas in te sperantium, satiare consuesti. Nam fide tua pietate precamur ut miserere digneris famulo tuo .ill. ne preualeat aduersus eum aduersarius in hora exitus sui de corpore sed transitum habere mereatur ad uitam. Per.

Missa super episcopum defunctum¹.

Da nobis, domine, ut anima famuli tui et sacerdotis tui episcopi .ill. quam de hoc sæculo educens laborioso certamine sanctorum tuorum cæti tribuas esse consortem. Per.⁷

Secreta.

Annuè nobis, domine, ut anime famuli et sacerdotis tui .ill. episcopi hæc prosit oblatio, quam immolando totius mundi tribuisti relaxari delicta. Per.⁷

In fractione.

Hanc igitur oblationem quam tibi offerimus pro commemoratione depositioni(s) anime famuli et sacerdotis tui .ill. episcopi quesumus, domine, ut placatus accipias, et quem in corpore constitutum gubernaculo apostolicæ sedis præse uoluisti, in electorum tuorum numero constitue sacerdotum. Diesque nostros.⁷

Alia.

Memento etiam, domine, famulorum famularumque tuarum .ill. qui nos precesserunt cum signo fidei et dormiunt in somnum pacis. Istitis et omnibus, domine, in christo quiescentibus

¹ S. p. 639: Tournay Missal, edit. 1540.

¹ Super diptica O. V.

locum refrigerii, lucis, et pacis indulgentiam deprecamur. Per christum dominum nostrum.⁷

Ad complendum.

His sacrificiis, quesumus, omnipotens deus, purgata anima et spiritu famuli tui .*ill.* episcopi ad indulgentiam et refrigerium sempiternum pervenire mereatur. Per.⁷

Alia.

Inclina, domine, aurem tuam ad preces nostras, quibus misericordiam tuam supplices deprecamur, ut animam famuli tui .*ill.* episcopi et sacerdotis tui quam de hoc sæculo migrare iussisti, in pacis ac lucis regione constituas, et sanctorum tuorum iubeas esse consortem. Per.⁷

Missæ pro defuncto sacerdote.

Deus, qui inter apostolicos sacerdotes famulum tuum .*ill.* pontificali fecisti dignitate censi, præsta, quesumus, ut quorum uicem ad horam gessit in terris, eorum quoque consortio lætetur in cælis. Per.¹

Secreta.

Suscipe, quesumus, domine, pro anima famuli tui et sacerdotis tui .*ill.* quas offerimus hostias, ut cui pontificale meritum donasti, dones et premium. Per.²

In fractione.

Hanc igitur oblationem quam tibi offerimus pro devotione famuli et sacerdotis tui .*ill.* quesumus, domine, placatus intende, pro quo maiestati tuæ supplices preces fundimus, ut eum in numero tibi placentium censi facias sacerdotum. Diesque nostros.³

Ad complendum.

Propitiare, domine, supplicationibus nostris, et animam famuli et sacerdotis tui .*ill.* in uiuorum regione æternis gaudiis iubeas sociari. Per.⁴

Alia.

Preces nostras, quesumus, domine, quas in depositione famuli tui .*ill.* deferimus, propitiatus exaudi, ut qui nomini tuo mysterium defendit, perpetuo sanctorum societate lætetur. Per.⁵

Missæ pro defuncto in ipsa die.

Deus, cui proprium est misereri semper et parcere, te supplices deprecamur pro anima famuli tui .*ill.* quem hodie ex hoc sæculo migrare iussisti, ut non tradas eum in manus inimici, nec obliuiscaris in finem, sed iube eam a sanctis angelis suscipi, et ad patriam paradeysi perducere, ut dum in te sperauit et credidit, non poenas inferni sustineat, sed gaudia æterna possideat. Per dominum.

Secreta.

Propitiare, domine, quesumus, animæ famuli tui .*ill.* pro qua hostias placationis tibi immolamus, maiestatem tuam suppliciter deprecantes, ut per hæc pia placationis officia, pervenire mereatur ad requiem sempiternam. Per.¹

Præfatio.

V[ere dignum], æterne deus. Cui non pereunt moriendo corpora nostra sed mutantur in melius, et timoris tui observatione defunctis locus perpetuus acquiritur. Quapropter tibi, piissime pater, supplices fundimus preces, et maiestatem tuam deuotis mentibus exoramus, ut anima famuli tui .*ill.* peccatorum uinculis absoluta, transitum mereatur habere ad uitam. Per christum dominum nostrum.²

In fractione.

Hanc igitur oblationem, quam tibi offerimus pro anima famuli tui .*ill.* quesumus, domine, ut placatus accipias, humili prece deposcentes, ut quicquid in ea reatus conscientie accusat miserationis tuæ pietas absoluat; quia si reatus debite misericordie tuæ benignitas non relaxat, nullus a culpa liber existat. Diesque nostros.

Ad complendum.

Præsta, quesumus, domine, ut anima famuli tui .*ill.* his purgata sacrificiis indulgentiam pariter et requiem capiat sempiternam. Per.

Alia.

Annuce nobis, domine, ut anima famuli tui .*ill.* remissionem, quam semper obtulit, mereatur accipere peccatorum. Per.⁷

¹ S. p. 87a. Compare L. p. 454, Gel. p. 752.

² Gel. p. 752.

³ Ib.

⁴ Ib.

⁵ Ib.

⁶ Compare Coll. in Gel. p. 786, V. p. 219.

⁷ Z. fol. 215 b.

Missa unius defuncti laici.

Omnipotens sempiterne deus, cui nunquam sine spe misericordiæ supplicatur, propitiare animæ famuli tui .*ill.* ut qui de hac uita in tui nominis confessione discessit, sanctorum tuorum numero facias adgregari. Per.⁷

Secreta.

Propitiare, domine, quesumus, animæ famuli tui .*ill.* pro qua tibi hostias placationis offerimus, et quia in hac luce in fide mansit catholica, in futura uita ei retributio condonetur. Per.⁷

In fractione.

Hanc igitur oblationem quam tibi pro requiæ animæ famuli tui .*ill.* offerimus, quesumus, domine, ut placatus accipias, et tua pietate concedas, ut mortalitatis nexibus absoluta, inter fideles tuos mereatur habere portionem. Diesque nostros in tua.⁷

Ad complendum.

Praesta, quesumus, omnipotens deus, ut anima famuli tui .*ill.* ab angelis lucis susceptam in preparatis habitaculis deduci facias beatorum. Per.⁷

Missa pro defuncta femina.

Quesumus, domine, pro tua pietate miserere animæ famulæ tuæ .*ill.* et a contagiis mortalitatis exuta, in æterne saluationis partem restituat. Per.¹

Secreta.

His sacrificiis, domine, animæ famulæ tuæ .*ill.* a peccatis omnibus exuatur, sine quibus a culpa nemo liber existit; ut per hæc pia placationis officia perpetuam misericordiam consequatur. Per.²

Ad complendum.

Inueniat, quesumus, domine, anima famulæ tuæ .*ill.* lucis æternæ consortium, cuius perpetua misericordia consecuta est sacramentum. Per.³

Missa pro defuncto nupre baptizato.

Deus, qui ad caeleste regnum non nisi renatis per aquam et spiritum sanctum pandis introitum,

multiplica super animam famuli tui .*ill.* misericordiam tuam; ut cui donasti caelestem et incontaminatum transitum post baptismi sacramentum, da ei æternorum plenitudinem gaudiorum. Per dominum nostrum.⁷

Secreta.

Propitiare supplicationibus nostris pro anima famuli tui .*ill.* pro qua tibi offerimus sacrificium laudis, ut eam sanctorum tuorum consortio sociare digneris. Per.⁷

Ad complendum.

Propitiare, domine, animæ famuli tui .*ill.* ut quem in fine istius uitæ regenerationis fonte mundasti, ad caelestis regni beatitudinem facias peruenire. Per.⁷

Missa pro desiderantibus penitentiam et minime consequentibus.

Si quis penitentiam petens dum sacerdos uenit fuerit officium linguae priuatus, constitutum est, ut si idonea testimonia hoc dixerunt, et ipse per motus aliquos satisfacit, sacerdos impleat omnia circa penitentem, sicut mos est.

Ad missam.

Omnipotens et misericors deus, in cuius humana conditio potestate consistit, animam famuli tui .*ill.* quesumus, ab omnibus absolue peccatis; et penitentiae fructum, quem uoluntas eius obtulit; præuentus conditione mortalitatis non perdat. Per.⁷

Secreta.

Satisfaciat tibi, domine, quesumus, pro anima famuli tui .*ill.* sacrificii presentis oblatio, et peccatorum ueniam quam quesuiuit inueniat; et quod officio lingue implere non potuit, desideratæ penitentiae compensatione perficiat.¹ Per.⁷

Ad complendum.

Deus, a quo speratur humani corporis omne quod bonum est; tribue per hæc sancta, quesumus, ut sicut animæ famuli tui .*illius.* penitentiae uelle donasti, sic indulgentiam tribue miseratus optatam. Per.⁷

¹ S. p. 876.² Ib. Comp. V. p. 281.³ Ib.¹ percipiat V.

Missæ in anniversario unius defuncti.

Præsta, domine, quesumus, ut anima famuli tui .*ill.* cuius anniversarium depositionis diem celebramus, his purgata sacrificiis (omnium purgata contagiis peccatorum), indulgentiam pariter et requiem capiat sempiternam. Per.⁷

Secreta.

Propitiare, domine, supplicationibus nostris pro anima et spiritu famuli tui .*ill.* cuius hodie annua dies agitur, pro qua tibi offerimus sacrificium laudis, ut eam sanctorum tuorum consociare¹ digneris. Per.⁷

In fractione².

Hanc igitur oblationem, domine, quam tibi offerimus pro anima famuli tui .*ill.* cuius hodie annua dies agitur, quesumus, placatus intende eamque mortalitatis nexibus absolutam inter tuos fideles ministros habere perpetuam iubeas portionem. Quesumus, domine, ut.⁷

Ad complendum.

Suscipe, domine, preces nostras pro anima famuli tui .*ill.* ut si quæ maculæ de terrenis contagiis adhererunt, remissionis tuæ misericordia deleantur. Per.⁷

Missæ plurimorum defunctorum.

Propitiare, quesumus, domine, animabus famulorum famularumque tuarum misericordia sempiterna; ut mortalibus nexibus expedite, lux eas æterna possideat. Per.⁷

Secreta.

Hostias tibi, domine, humili placatione deferimus, ut animæ famulorum famularumque tuarum per hæc placationis officia tuam misericordiam consequantur. Per.⁷

Præfatio.

U. D. æternæ deus. Et maiestatem tuam deuotis mentibus exoramus, ut animæ famulorum famularumque, quorum diem commemorationis celebramus, mortis uinculis absolutæ, transitum merea(n)tur ad uitam, et in ouium tibi placita-

rum benedictione, æternum numerentur ad regnum. Per christum.⁷

Hanc, igitur, oblationem, quam tibi pro requiæ animarum famulorum famularumque tuarum offerimus, quesumus, domine, propitiis intueri; et concede ut mo(r)tuis prosit ad ueniam, quod cunctis uiuentibus preparare dignatus ad medellam. Diesque nostros.

Ad complendum.

Inueniant, quesumus, domine, animæ famulorum famularumque tuarum illorum et illarum, omniumque in christo quiescentium, lucis æternæ consortium, qui in hac luce positi tuum consecuti sunt sacramentum. Per.⁷

Item alia [missæ].

Fidelium, deus, omnium conditor et redemptor, animabus famulorum famularumque tuarum remissionem cunctorum tribue peccatorum; ut indulgentiam, quam semper obtauerunt, piis supplicationibus consequantur. Per.⁷

Secreta.

Hostias, quesumus, domine, quas tibi pro animabus famulorum famularumque tuarum offerimus, propitiatus intende; ut quibus fidei christiane meritum contulisti, dones et premium. Per.⁷

Ad complendum.

Animabus, quesumus, domine, famulorum famularumque tuarum .*ill.* oratio proficiat supplicantium; ut eas et a peccatis exuas, et tuæ rede[m]ptionis facias esse participes. Per.⁷

Alia.

Animabus, quesumus, domine, famulorum famularumque illorum et illarum misericordiam concede perpetuam; ut eis proficiat in æternum, quod in te sperauerunt et crediderunt. Per.⁷

Missæ in die depositionis defuncti, uel .iij. uel .iij. uel .xix. uel anniversaria.

Adesto, quesumus, domine, pro anima famuli tui .*ill.* cuius in depositione sua officium commemorationis impendimus; ut si qua cum secularis macula inhæsit, aut uicium mundiale in-

¹ consortio sociare V.² Infra actionem O. V.

fecit, dono tuæ pietatis indulgeas et extergas. Per¹.

Alia.

Quesumus, domine, ut famulo tuo *ill.* cuius *iii.(um) vii.(um) xxx.(um)* uel anniuersarium obitum sui diem commemoramus sanctorum atque electorum largire consortium, et rorem misericordiæ tuæ perennem infunde. Per dominum².

Secreta.

Adesto, domine, supplicationibus nostris, et hanc oblationem, quam tibi offerimus ob diem depositionis *iii.(tii) vii.(mi) xxx.(mi)* uel anniuersarii, pro anima famuli tui *ill.* placatus ac benignus assume. Per³.

Præfatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Per quem salus mundi, per quem uita hominum, per quem resurrectio mortuorum, per ipsum te, domine, suppliciter deprecamur ut anima famuli tui *ill.* cuius diem *ill.* celebramus, indulgentiam largiri digneris perpetuam, atque contagiis mortalitatis exutam in æterne saluationis partem restituas. Cum angelis et archangelis⁴.

In fractione.

Hanc igitur oblationem, quam tibi offerimus, domine, pro anima famuli tui *ill.*, cuius depositionis diem *iii.(um) vii.(um) xxx.(um)* uel anniuersarium celebramus, quo, deposito corpore, animam tibi creatori reddidit quam dedisti; pro quo petimus diuinam clementiam tuam, ut mortis uinculis absolutus transire mereatur ad uitam. Diesque nostros.

Ad complendum.

Omnipotens sempiternus deus, collocare digneris corpus et animam et spiritum famuli tui *ill.* cuius depositionis *iii.(um) vii.(um) xxx.(um)* uel anniuersarium diem celebramus, in sinibus abrahæ, isaac, et iacob, ut cum dies agnitionis uenerit, inter sanctos et electos tuos eum resuscitari precipias. Per⁵.

Missa in cimiteriis.

Deus, cuius miseratione animæ fidelium requi-

escunt, famulis tuis *illis et illas.* uel omnibus hic in christo quiescentibus, da propitius ueniam peccatorum, ut a cunctis reatibus absoluti sine fine latentur. Per eundem⁷.

Secreta.

Pro animabus famulorum tuorum *illorum et illarum.* et hic omnium catholicorum dormientium, hostiam, domine, suscipe benignus oblatam, ut hoc sacrificio singulari uinculis horrende mortis exutæ uitam mereantur æternam. Per⁷.

Ad complendum.

Deus, fidelium lumen animarum, adesto supplicationibus nostris, et da famulis et famulabus tuis *illis et illas.* uel quorum corpora hic requiescunt, refrigerii sedem, quietis beatitudinem, luminis claritatem. Per⁷.

Benedictio in tempore hostilitatis¹.

Populi tui, quesumus, domine, propitiare peccatis, et totius hostilitatis a nobis errores auerte. Amen.

Omnisque populus in tua deuotione semper exultet, et in tuis laudibus perseueret, et tibi domino subdito famulatu deseruiat. Amen.

Tua potentia contere uirtutem inimicorum eius, et delicta nostra quorum nobis causa dominanter emunda. Amen.

Cum mentibus nostris infuderis puritatem, et pacem ubique in patria largiaris. Elide omnium aduersariorum nostrorum superbiam, et uirtute dextræ tuæ prosperne hostium uirtutem. Amen.

Fidelem hunc populum potentie tuæ muniat inuicta defensio, et ab inferis liberetur inimicis, et in tua gratia semper perseueret in omnibus bonis. Amen. Ille nos.

Incipit ordo in agenda mortuorum.

Mox autem ut eum uiderint ad exitum propinquare, communicandus est de sacrificio sancto, etiamsi comedisset ipsa die, quia communio erit ei defensor et adiutor in resurrectione iustorum, et ipsa eum resuscitabit. Post communionem perceptam legende sunt passionis dominica ante corpus infirmi, seu a presbyteris, seu a diaconibus, quousque egredietur anima de corpore. Primitus

¹ E. p. 217.

² Ib.

³ Ib.

⁴ Ib.; Z. fol. 218 b.

⁵ E. p. 217.

¹ This Benediction is not part of the original Sacramentary, but has been inserted on a blank space by a later Anglo-Saxon scribe.

enim ut anima de corpore egressa fuerit, ponatur supercilicium, et canantur vii. psalmi penitentiales, et agenda est letania, prout tempus fuerit. Finitis autem sanctorum nominibus, mox incipitur :

R. Subuenite, sancti dei; occurrite, angeli domini.

S. Requiem aeternam.

Sequitur antiphona.

AN. Suscipiat te christus, qui uocauit te, et in sinu abrahe angeli deducant te.

[Ps.] In exitu israel.

Sequuntur et alii psalmi usque

Ad dominum cum tribularer.

Orationes suprà defunctum.

Pio recordationis affectu, fratres karissimi, commemorationem facimus cari nostri .iill. quem dominus de tentationibus huius seculi assumpsit; obsecrantes misericordiam dei nostri, ut ipse ei tribuere dignetur placidam et quietam mansionem; et remittat omnes lubricę temeritatis offensas, ut concessa uenia plenę indulgentię, quicquid in hoc seculo proprio reatu deliquit, totum ineffabili pietate ac benignitate sua deleat et abstergat. Quod ipse prestare dignetur, qui cum patre et spiritu sancto uiuit et regnat deus per.⁹

Suscipe, domine, animam serui tui .iill. ad te reuertentem de ægypti partibus et proficiscentem ad te. Emitte angelos tuos sanctos obuam ei, et uiam iustitię demonstra ei. Aperi ei portas iustitię, et repelle ab ea omnes principes tenebrarum. Agnosce, domine, creaturam tuam non ex diis alienis creatam, sed a te deo uiuo et uero, quia non est alius deus præter te, domine, et non est secundum opera tua. Lætifica, domine, animam serui tui .iill. Ne memineris iniquitatum eius antiquarum et ebrietatum, quas suscitauit furor mali desiderii. Licet enim peccauerit, tamen patrem et filium et spiritum sanctum non negauit, sed credidit, et zelum dei habuit, et deum, qui omnia fecit, adorauit. Per.¹.

Alia.

Tu nobis auxilium prestare digneris; tu opem, tu misericordiam largiaris, et spiritum etiam

famuli tui cari nostri .iill. uinculis corporalibus liberatum in pace sanctorum recipias, ut hic locum pœnalem et gehennę ignem flammę tartari in regione uiuentium euadat. Qui regnas cum patre et spiritu sancto per omnia sæcula sæculorum?.

Alia.

Suscipe, domine, animam serui tui .iill. quam de ergastulo huius sæculi uocare dignatus es, et libera eam de principibus tenebrarum, et de locis pœnarum, ut absoluta omnium uinculo peccatorum, quietis ac lucis æternę beatitudine perfruat, et inter sanctos et electos tuos in resurrectionis gloria resuscitari mereatur. Per.⁹

Alia.

Non intres in iudicium cum seruo tuo, domine, .iill. quoniam nullus apud te iustificabitur homo, nisi per te omnium peccatorum tribuatur remissio; non ergo eum tua, quesumus, iudicialis sententia premat, quem tibi uera supplicatio fidei christianę commendat; sed, gratia tua illi succurrente, mereatur euadere iudicium ultionis, qui dum uiueret insignitus est signaculo trinitatis. Per.⁹

Alia.

Fac, quesumus, domine, hanc cum seruo tuo .iill. misericordiam, ut factorum suorum in pœnis non recipiat uicem, qui tuam in uotis tenuit uoluntatem; ut sicut cum hic uera fides iunxit fidelium turmis, ita cum illic tua miseratio societ angelicis choris. Per.⁹

Alia.

Inclina, domine, aurem tuam ad preces nostras, quibus misericordiam tuam supplices deprecamur, ut animam famuli tui .iill. quem de hoc seculo migrare iussisti in pacis ac lucis regione constituas, et sanctorum tuorum iubeas esse consortem. Per.⁹

Alia.

Absolue, domine, animam famuli tui .iill. ab omni uinculo delictorum, ut in resurrectionis gloria inter sanctos tuos resuscitatus respiret. Per.⁹

Alia.

Annue uobis, domine, ut anima famuli tui .iill. remissionem quam semper optauit mereatur percipere peccatorum. Per.⁹

¹ Gel. p. 748.

⁹ Gel. p. 748.

Orationes quando inciperint corpus lauare.

Suscipe, domine, animam serui tui .*ill.* reuer-
tementem ad te; ueste cælesti induc eam, et laua
eam sancto fonte uitę æternę; ut inter gaudentes
gaudeat, et inter sapientes sapiat, et inter mar-
tyres conseat, et inter patriarchas proficiat, et
inter prophetas et apostolos christum sequi stu-
deat, et inter angelos et archangelos claritatem
dei preuideat, et inter paradysi rutilos lapides
gaudium possideat, et notitia[m] mysteriorum
dei agnoscat; et inter cherubin et seraphin clari-
tatem dei inueniat, et inter uiginti et quattuor
seniores cantica canticorum audiat, et inter lau-
uantes stolas in fonte luminis lauet uestem, et
inter pulsantes pulsans portas apertas cælestis
hierusalem repperiat, et inter uidentes deum facie
ad faciem uideat, et inter cantantes canticum
nouum cantet, et inter audientes auditum cæles-
tem audiat. Per¹.

Alia.

Deus, qui iustis supplicationibus semper presto
es, qui pia uota dignaris intrueri, da famulo tuo
.ill. cuius depositionis die officia peragimus, cum
sanctis et electis beati muneris portionem. Per².

Alia.

Deus, uitę dator, et humanorum corporum re-
parator, qui te a peccatoribus exorari uoluisti;
exaudi preces quas, speciali deuotione, pro anima
famuli tui .ill. tibi lacrimabiliter fundimus; ut
liberare eum ab inferorum cruciatibus, et collocare
inter agmina sanctorum tuorum digneris; ueste
quoque cælesti, et stola immortalitatis indui, et
paradysi amenitate confoueri iubeas. Per ihesum
christum dominum nostrum.

*Et post lauauationem corporis deferatur in ecclesiam
cum antiphonis et responsoriis, et cum adpro-
pinquauerint ecclesie cantent psalmum.*

Miserere mihi, deus.

Kyrie eleison.

Pater noster.

Non intres in iudicium.

Credo uidere bonum.

A porta inferi.

Requiescat in pace. Amen.

Oremus.

Suscipe, domine, seruum tuum .ill. in bonum ha-

¹ Gel. p. 748.

bitaculum æternum, et da ei requiem et regnum,
id est, hierusalem cælestem; et in sinibus patriar-
charum nostrorum, id est, abrahę, isaac et iacob
collocare digneris; et partem habeat in prima
resurrectione; et inter surgentes surgat, et inter
suscipientes corpora in die resurrectionis corpus
suum suscipiat, et cum benedictis ad dexteram
patris uenientibus ueniat, et inter possidentes
uitam æternam possideat. Per¹.

Alia.

Deus, qui humanarum animarum æternus
amator es, animam famuli tui .ill. quam uera,
dum in corpore maneret, tenuit fides, ab omni
cruciatu inferorum redde extorrem, ut segregata
ab infernalibus claustris, sanctorum mereatur
adunari consortiis. Per².

*In ecclesia autem requiescat corpus defuncti, quo-
usque pro eius anima missa celebretur, et offe-
ratur ab omnibus quibus uisum fuerit. Post
missam autem stat sacerdos iuxta feretrum, ubi
corpus est, et dicat orationem hanc:*

Oremus.

Omnipotentis dei misericordiam deprecemur,
cuius iudicio aut nascimur aut finimur, ut spiritum
fratris nostri .ill. quem domini pietas de incolatu
huius mundi transire precepit, requies æterna
suscipiat, et cum beata resurrectione representet,
et in sinibus abrahę, isaac, et iacob collocare dig-
netur. Per³.

Sequitur responsorium.

R. Subuenite, sancti dei; occurrite, angeli do-
mini; suscipientes animam eius, offerentes eam in
conspectu altissimi.

V. Requiem æternam dona ei, domine, et lux
perpetua luceat ei.

Offerentes.

Et tres uices dices:

Kyrie eleison.

Oremus.

Deum iudicem universitatis, deum cælestium
et terrestrium et infernorum, deprecemur pro
spiritu cari nostri .ill. ut cum dominus in requiem
collocare dignetur, et in parte primę resurrec-
tionis resuscitat. Per³.

¹ S. Mannal. p. 60.

² Gel. p. 750.

³ Gel. p. 749.

Sequitur alterum responsorium.

Heu mihi, domine, quia peccaui nimis in uita mea. Quid faciam miser? Ubi fugiam nisi ad te, deus meus? Miserere mei, dum ueneris in nouissimo die.

V. Anima mea turbata est ualde, sed tu, domine, succurre ei, dum ueneris.

Et iii. kyrie.

Oremus.

Deus, qui uniuersorum es creator et conditor, qui cum sis tuorum beatitudo sanctorum, presta nobis petentibus, ut spiritum fratris nostri .iil. a corporis nexibus absolutum in prima resurrectione facias presentari. *Per*¹.

Et sic leuatur corpus de ecclesia, et deportetur usque ad locum sepulture cum antiphona.

An. Aprite mihi portas iustitiæ, et ingressus in eas confitebor domino. Hac porta domini, iusti intrabunt per eam.

Ps. Confitemini domino.

Oremus.

Te, domine, sancte pater, omnipotens æterne deus, supplices deprecamur, pro spiritu famuli tui .iil. quem ab originibus huius sæculi ad te accersiri precepisti; ut digneris, domine, dare ei locum lucidum, locum refrigerii et quietis. Liceat ei transire portas infernorum et pœnas tenebrarum, maneatque in mansionibus sanctorum, et in luce sancta, quæ olim abrahæ promisisti et semini eius. Nullam læsionem sentiat spiritus eius, sed cum magnus ille dies resurrectionis ac remunerationis aduenerit, resuscitare eum digneris, domine, una cum sanctis ac fidelibus tuis. Deleas ei delicta atque peccata usque in nouissimum quadrantem, tecumque immortalitatis uitam et regnum consequatur æternum. *Per*².

Alia An. Ingrediar³ in locum tabernaculi, et admirabilis, usque ad domum dei.

Ps. Sicut ceruus desiderat.

*Sequitur oratio.**Oremus.*

Diri uulneris nouitate percusi, et quodammodo cordibus sautiati, misericordiam tuam, mundi redemptor, flebilibus uocibus imploramus, ut

cari nostri animam propriam ad te datorem reuertentem blande leuiterque suscipias; ut si qua ex carnali contagione contraxit maculam tu, deus, inolita bonitate clementer deleas, piæ indulgeas, obliuioni imperpetuum tradas; atque eandem laudem tibi cum ceteris reddituram, et ad corpus quandoque reuersuram sanctorum tuorum cœtibus adgregari precipias. *Per*¹.

Et ponitur in sepulchro.

An. Hæc requies mea in seculum seculi; hic habitabo, quoniam elegi eam.

Ps. Memento, domine, dauid.

Oratio.

Oremus, fratres carissimi, deum omnipotentem pro spiritu cari nostri .iil. quem dominus de laqueo huius sæculi liberare dignatus est, cuius corpusculum hodie sepulture traditur, ut eum domini pietas inter sanctos et electos suos, id est, in sinu abrahæ, isaac, et iacob, collocare dignetur, et partem habeat in prima resurrectione, quam facturus es, deprecantibus nobis. *Per*².

Sequitur antiphona.

De terra plasmasti me, et carne induisti me, redemptor meus, domine, resuscita me in nouissimo die.

Ps. Domine, probasti.

Oremus.

Opus misericordiæ tuæ est, pater omnipotens, æterne deus, rogari pro aliis, qui pro nobis non sufficimus. Suscipe, domine, animam famuli tui .iil. reuertentem ad te; adsit ei angelus testamenti tui michael; libera eam, domine, de principibus tenebrarum, et de locis pœnarum; ne famulus tuus .iil. prime natiuitatis uel ignorantie confundatur erroribus; agnoscat a tuis, et misericordia bonitatis tuæ ad locum refrigerii et quietis in sinu transferatur abrahæ. *Per*.

Orationes post sepultum corpus.

Debitum humani corporis sepeliendi officium fidelium more complentes, deum cui omnia uiuunt fideliter deprecemur, ut hoc corpus cari nostri .iil. a nobis in infirmitate sepultum, in uirtute

¹ Gel. p. 750.

² Ib. p. 749.

³ Transibo V.

¹ Gel. p. 747.

et ordine sanctorum resuscitet; et eius spiritum cum sanctis ac fidelibus iubeat aggregari; cuique in iudicio misericordiam tribuat; quemque morte redemptum, debitis solum, patri reconciliatum, boni pastoris humeris reportatum, spiritu sancto protectum, in comitatu æterni regis perenni gaudio, et sanctorum consortio perfrui concedatur. Qui cum patre et spiritu sancto uiuisset et regnas deus per omnia secula¹.

Alia.

Omnipotens sempiterne deus, qui humano corpori a te ipso animam inspirare dignatus es, dum, te iubente, pulvis pulueri rursum redditur, tu imaginem tuam una cum sanctis et electis tuis æternis sedibus precipias sociari. Per².

Alia.

Deus, apud quem mortuorum spiritus uiuunt, et in quo electorum anime, deposito carnis onere felicitate lætantur; præsta supplicantibus nobis, ut anima famuli tui .iill. quæ temporali per corpus uisionis huius luminis caruit usu, æternæ illius (lucis) solatio potiatur. Non eum tormentum mortis adtingat; non dolor horrende uisionis afficiat; non pœnalis timor excruciet; non reorum proxima catena constringat, sed, concessa sibi delictorum omnium uenia, optata quietis consequatur gaudia repromissa. Per³.

Alia.

Obsecramus misericordiam tuam, omnipotens æternæ deus, qui hominem ad imaginem tuam creare dignatus es, ut spiritum et animam famuli tui .iill. quem hodierna die rebus humanis eximi et ad te accessiri iussisti, blande et misericorditer suscipias. Non ei dominantur umbræ mortis; non tegat eum clausus et caligo tenebrarum; sed exutus omnium criminum labe, in sinu abrahe collocatus, locum lucis et refrigerii se adeptum esse gaudeat, ut cum dies iudicii aduenerit, cum sanctis et electis tuis eum resuscitari iubeas. Per⁴.

Alia.

Deus, cui soli competit medicinam præstare post mortem, præsta, quesumus, ut anima famuli tui .iill. terrenis exuta contagii, in tue redemptionis parte numeretur. Per dominum⁵.

¹ V. p. 217; Gel. p. 751.

L. p. 452; Gel. p. 758 (with variation).

² Gel. p. 751.

Alia.

Deus, cui omnia uiuunt, et cui non pereunt moriendo corpora nostra, sed mutantur in melius, te supplices deprecamur ut (et) quicquid anima famuli tui .iill. uitiorum tueque uoluntati contrarium, fallente diabolo et propria iniquitate atque fragilitate, contraxit, tu pius et misericors abluere indulgendo, eamque suscipi iubeas per manus sanctorum angelorum tuorum deducendam in sinu patriarcharum tuorum abraham, scilicet, amici tui, et isaac electi tui, atque iacob dilecti tui; quo aufugit dolor, atque tristitia, et suspirium; fidelium quoque animæ felici iocunditate lætantur; et in nouissimo magni iudicii die inter sanctos et electos tuos eam facias perpetuæ gloriæ percipere portionem, quam oculus non uidit, et auris non audiuit, et in cor hominis non ascendit quæ preparasti diligentibus te. Per⁶.

Alia.

Temeritatis quidem est, domine, ut homo hominem, mortalis mortalem, cinis cinerem tibi domino d[e]o nostro audeat commendare. Sed quia terra suscipit terram, et pulvis conuertitur in puluerem, donec omnis caro in suam redigatur originem, inde tuam, deus, piissime pater, lacrimabiliter quesumus pietatem, ut huius famuli tui animam quam de huius mundi uoragine cenulenta ducis ad patriam, abrahe amici tui sinu recipias, et refrigerii rore perfundas. Sit ab æstuantis gehennæ truci incendio segregata, et beata requies, te donante, coniuncta. Et si quæ illi sunt, domine, digne cruciatibus culpe, tu eas gratia mitissime lenitatis indulge; nec peccati recipiat uitæ, sed indulgentiæ tuæ piæ sentiat bonitatem. Cumque, finito mundi termino, supernum cunctis inluserit regnum, nouus homo sanctorum cætui adgregatus omnium, cum electis tuis resurgat in parte dextera coronandus. Per⁷.

Tunc rogat sacerdos pro eo orare.

Pater noster.

Requiem æternam.

Anima eius in bonis, domine¹.

Ne tradas bestiis animam².

In memoria eterna³.

Conuertere, anima mea⁴.

¹ Ps. xxiv. 13.

² Ps. lxxiii. 19.

³ Ps. cxi. 7.

⁴ Ps. cxiv. 7.

Exurge, domine, in requiem tuam¹.
Non intres in iudicium².
Redimet dominus animas³.
A porta inferi eripe.
Requiescat in pace. Amen.

Oremus.

Partem beate resurrectionis obtineat, uitamque æternam habere mereatur in cælis, per te, christe ihesu, qui cum patre et spiritu sancto uiuis et regnas deus per omnia sæcula sæculorum. Amen⁴.

Miscere mei, deus.

Sequitur oratio.

Absolute, quesumus, domine, animam famuli tui *ill.* ab omni uinculo delictorum, et in resurrectionis gloria inter sanctos tuos resuscitatus respiret. Per.⁵

*Finit.**Commendatio animæ.*

Tibi, domine, commendamus animam famuli tui *ill.* ut defuncto seculo tibi uiuat, et si qua per fragilitatem mundane conuersationis peccata admisit, tu uenia misericordissime pietatis absterge. Per.⁶

Alia.

Misericordiam tuam, domine, sancte pater, omnipotens æterne deus, pietatis affectu rogare pro aliis cogimur, qui pro nostris supplicare peccatis nequaquam sufficimus, tamen de tua confisi gratuita pietate, et inolita bonitate, clementiam tuam deprecamur, ut animam serui tui ad te reuertentem *ill.* cum pietate suscipias.

Adsit ei angelus testamenti tui michael, et per manus sanctorum angelorum tuorum inter sanctos et electos tuos, in sinibus abrahe, isaac, et iacob, patriarcharum tuorum, eam collocare digneris; Quatinus liberata de principibus tenebrarum et de locis poenarum, nullis iam prime natiuitatis, uel ignorantie, aut proprie iniquitatis seu fragilitatis confundatur erroribus, sed potius agnoscatur a tuis, et sanctę beatitudinis requie perfruatur. Atque cum magni iudicii dies aduenierit, inter sanctos et electos tuos resuscitatus, gloria manifestate contemplationis tuę perpetuo satietur. Per.⁷

¹ Ps. cxxxi. 8.² Ps. cxlii. 2.³ Ps. xxxiii. 23.⁴ York Man. p. 57.⁵ Ib. p. 55.*Alia.*

Commendamus tibi, domine, animam fratris nostri *ill.* precamurque ut propter quam ad terram tuam pietate descendens, patriarcharum tuorum [sinibus] insinuare non rennens, miserere qui uiuis et regnas in secula seculorum. Amen¹.

Orationes in commemorationibus sanctorum².

Deus, qui sanctorum nobis intercessione succurris, da, quesumus, ut eorum exultemus meritis, et patrocinio protegamur. Per.

Protegat ecclesiam tuam, deus, oratio ueneranda sanctorum, et cui frequentiam deuotionis impendit, perpetuum poscat redemptionis effectum. Per.

Benedictio tua deus impleat corda fidelium, talesque perficiat qui martyrum tuorum honorificis passionibus, et remedia salutis æterne, solem³ patrocinantibus, assequamur. Per.

Deus, quem omnia opera benedicunt, quem cæli conglorificant, angelorum multitudo conlaudat, quesumus te, ut sicut tres pueros de camino ignis incendii non solum inlitos sed etiam in tuis laudibus conlaudantes liberasti; ita nos peccatorum nexibus absolutos, uelut de uoragine ignis eripias, ut dum te deum patrem benedictione laudamus, criminum flammam operumque carnalium incendia superantes, hymnum tibi debitum iuro meritique⁴ reddamus. Per dominum.

Benedictio ignis. In purificatione sanctę matris⁵.

Domine, sancte pater, omnipotens æterne deus, benedicere et sanctificare digneris ignem istum quod nos indigni suscepimus per inuocationem unigeniti filii tui ihesu christi, quem hodie in templo representatum iustum simeonem diu expectantem in ulnas suscepisse nouimus, et salutare tuum ante faciem omnium populorum esse lumen scilicet gentibus, et gloriam plebi tua israel propheticis spiritu docuisti; quesumus, domine, benedicere digneris lumen istud, et omnibus eum manibus gestantibus, per uerum lumen tuę maiestatis concede, ut te agnoscens per uiam uirtutum ad te ualeant peruenire. Per.

Oratio super ceros. En purificatione sanctę matris.

Domine ihesu christe, qui inluminas omnem homi-

¹ Gel. p. 751.² This page, a blank side of a leaf of Leofric A, has been covered with Collects in later handwritings, and is to be considered as part of Leofric C.³ Perhaps for sanctis.⁴ Perhaps for iure meritoque.⁵ Foll. 254 n.—261 b are intercalated leaves, not part of the original sacramentary, and covered with Collects, etc., in various English handwritings, of the eleventh century.

nem uenientem in hunc mundum, effunde benedictionem tuam super hos cereos, et sanctifica eos lumine gratiæ tuæ; et concede propitiis ut sicut luminaria igne uisibili accensa nocturnas depellant tenebras, ita corda nostra inuisibili igne, id est, sancti spiritus splendoribus inlustra, ut omni uitiorum cecitate careant, et, purgato mentis oculo, ea cernere semper possimus quæ tibi sunt placita, et nostre salutis utilia, quatinus per huius seculi caliginosa discrimina ad lucem indeficientem peruenire mereamur. Per te, christe ihesu¹.

Alia.

Omnipotens sempiternæ deus, qui moysen famulum tuum purissimum olei liquorem, ad luminaria ante conspectum tuum iugiter concinnenda præparare iussisti; benedictionis tuæ gratiam super hos cereos benib(g)nus infunde, quatinus sic administrent lumen exterius, ut, te donante lumen, spiritus tui nostris non desit mentibus interior. Per.

Alia.

Domine deus, creator celi et terræ, rex regum et dominus dominantium, exaudi nos indignos famulos tuos clamantes ad te et orantes ad te; precamur, itaque, te, domine, sancte pater, omnipotens æternæ deus, quoniam ex nihilo creasti, et iussu tuo per opera apum hunc liquorem ad perfectionem cerei euenire fecisti; et qui hodiernam die petitionem (iusti) symeonis implesti: te humiliter deprecamur ut has candelas ad usum hominum et animarum, siue in terra, siue in aquis, per inuocationem sanctissimi nominis tui, et per intercessionem sanctæ marie genitricis tuæ, cuius hodiæ festa percolimus, per precesque omnium sanctorum tuorum benedicere et sanctificare digneris; ut hæc plebs tua illas (honorifice) in manibus portans, cantando teque laudando tueatur; uocesque illorum de cælo sancto tuo exaudias, et de sede maiestatis tuæ propitiis sis omnibus clamantibus ad te, quos redemisti pretioso sanguine tuo. Qui².

Hic peractis canitur antiphona ad stationem sanctæ marie.

Aue, gratia plena, dei genetrix, uirgo.

Quam sequatur oratio.

Quesumus, omnipotens deus, tua nos protectione, et castimoniam mentibus nostris atque corporibus, intercedente beata maria, propitiatus indulge, ut uenienti sponso filio tuo unigenito, accensis lampadibus nostris, dignum prestemus occursum. Per.

¹ R. p. 382.

² R. p. 381; S. p. 698, commencing differently.

Sequatur antiphona hæc,

Adorna thalamum tuum, sion, et suscipe regem.

Quam sequatur oratio.

Domine ihesu christe, qui hodierna die in nostræ carnis substantia inter homines apparsens, a parentibus in templo es presentatus, quem symeon, uenerabilis senex, lumine spiritus sancti irradiatus, agnouit, suscepit, et benedixit, presta propitiis, ut eiusdem spiritus sancti gratia inluminati atque edocti te ueraciter agnouis(sca)mus et fideliter diligamus. Per¹.

Sequatur antiphona. Postquam recitatur subsequens oratio.

(Responsum. Accepit symeon.)

Perfice in nobis, quesumus, domine, gratiam tuam, qui iust(e) symeonis expectationem implesti, ut sicut ille mortem non uidit, priusquam christum dominum uidere mereretur, ita et nos uitam optineamus æternam. Per.

Hic finitis, accensis luminariibus materialibus, in cordibus nostris amore christi ardentes, in obuiam christo uero sponso accensis uenturi sperantes, uerum lumen, a quo inluminamur confidentes, ternis trino anti(p)honiis collectivis laudato, et in sinibus ecclesiæ fidelium accepto congratulantes, misse sollempnia donec finiuntur expectemus.

Benedictio super cineres.

Deus, qui non mortem sed penitentiam desideras peccatorum, fragilitatem conditionis humane benignissime respice, et hos cineres, quos causa proferenda humilitatis, atque promerendæ ueniæ capitibus nostris imponi decernis(m) benedicere pro tua pietate digneris, ut qui nos cineres esse uoluisti, et ob prauitates(i) nostræ meriti in puluerem reuersuros creasti, peccatorum ueniam et premia nobis repromissa petentibus misericorditer concedas. Per².

Item alia.

Omnipotens sempiternæ deus, parce metuentibus, propitiare supplicibus, et mittere digneris sanctum angelum tuum de cælis, qui benedicat, et sanctificet cineres istos, ut sint remedium salubre omnibus nomen tuum humiliter implorantibus; ac semetipsos pro conscientia delictorum suorum accusantibus, atque ante conspectum diuinæ clementiæ tuæ facinora sua deplorantibus, uel³ serenissimam(que) pietatem tuam

¹ R. p. 382.

² R. p. 49; S. p. 133.

³ Erase d by the later hand which has added 'que.'

supplicaciter obnixque flagita(n)tibus; presta, quesumus, per invocationem sanctissimi nominis tui, ut quicumque eos super se asperserint, pro redemptione peccatorum, corporis sanitatem et animę tutelam percipiant. Per¹.

Benedictio in die palmarum.

Deus, cuius filius pro salute generis humani de celo descendit ad terras, et, adpropinquante hora passionis suę, hierosolimam in asino venire et a turbis rex appellari ac laudari uoluit, benedicere dignetur hos palmarum ceterarumque frondium ramos; ut omnes qui eos laturi sunt ita benedictionis eius dono repleantur, quatinus et in hoc seculo hostis antiqui tentamenta superare, et in futuro cum palma uictorie, et fructu bonorum operum, ei ualeant apparere. Per eundem².

Alia.

Petimus, sanctę pater, omnipotens æternę deus, ut respicere digneris super hanc creaturam oliuę, quam ex ligni materia proderi iussisti; quam columba rediens ad arcam proprio protulit ore; et benedicere et sanctificare digneris; ut quicumque ex ea acceperint accipiant protectionem animę et corporis, fiatque, domine, nostre salutis remedium tuę gratię sacramentum. Per³.

[Litania].

Christe, audi nos.	[S]ancta maria.	[S]ancta maria.
[S]ancta maria.	[S]ancte gabriel.	[S]ancte raphael.
[S]ancte michael.	[S]ancte iacobe.	[S]ancte iohan-
		[nes.

Sancte petre.	Sancte laurenti.	Omnes sancti.
Sancte paule.	Sancte martine.	Propitius esto.
Sancte andrea.	Omnes sancti.	Parce nobis, do-
		[mine.

Sancte stephane.	Ab omni malo, libera nos.
Sancte hilari.	Per crucem tuam, libera nos.
Omnes sancti.	Peccatores, te rogamus, audi nos.

Vt pacem nobis dones, te rogamus, audi nos.

Vt domum apostolicum nostrum in sancta religione conservare digneris, te rogamus, audi nos.

Vt ecclesiam tuam immaculatam custodire digneris.

Vt regem anglorum et exercitum eius conservare digneris.

Vt eis uitam et sanitatem atque uictoriam dones, te rogamus.

Vt sanitatem nobis dones, te rogamus, audi nos.

Vt pluuiam nobis dones, te rogamus, audi nos.

Vt aeris temperiam bonam nobis dones, te rogamus.

Ut fructum terre nobis dones, te rogamus.

Fili dei, te rogamus, audi nos.

Agne dei, qui tollis peccata mundi, parce nobis, domine.

Agne dei, qui tollis peccata mundi, dona nobis pacem.

Agne dei, qui tollis peccata mundi, miserere nobis.

Christe, audi nos.

Kyrie eleison, iiii. Christe eleison, iiii.

Deus, celi terreque dominator, qui das escam omni carni, et imple omne animal benedictione, benedicet et sanctifica hanc creaturam carnis, ut nobis dona tua sumentibus animę corporisque sanitatem propitius concedas. Per dominum.

EEE. kal. aug. Natus sanctorum abdon et sennen⁴.

[Prefatio].

U. D. æternę deus. Et te laudare mirabilem deum in sanctis tuis, quos ante constitutionem mundi in æternam tibi gloriam preparasti, ut per eos huic mundo veritatis tuę lumen ostenderes. Quos ita spiritu ueritatis armasti, ut formidinem mortis per infirmitatem carnis euincerent. De quorum collegio sunt martyres tui abdon et sennes, qui in ecclesię tuę prato, sicut rosę et lilia floruerunt. Quos unigeniti tui sanguis in prælio confessionis roseo colore perfudit, et ob premium passionis nixuo liliorum splendore uestiuit. Per quem⁵.

EEEE. kal. aprilis. In natale sancti cuthberti pontificis.

Omnipotens sempiternę deus, qui meritis sancti cuthberti pontificis tui semper es et ubique mirabilis; quesumus clementiam tuam, ut sicut ei eminentem gloriam contulisti, sic ad consequendam misericordiam tuam eius nos facias precibus adadiuuari⁶. Per⁷.

Secreta.

Hęc tibi, quesumus, domine, beati cuthberti pontificis tui intercessione nunc grata reddatur oblatio, et per eam gloriosam nostrum famulatum purifica. Per⁸.

Prefatio.

U. D. æternę deus. Cuius misericordia inestimabilis, sapientia inaccessibilis mirabiliter erit in sanctorum meritis. Quibus igitur diffusis in fide

¹ The Missa for these saints occurs without a Preface in A on fol. 181 a.

² O. p. 327.

³ A line has been drawn through the first two letters of this word.

⁴ V. fol. 83 a.

⁵ Ib.

⁶ R. p. 48.

⁷ S. p. 256.

⁸ R. p. 127.

saluatoris ihesu christi coruscantibus diuine religionis plebs apulis doctrine uariis depasta ad sinum matris confluit ecclesie. Licet enim alii suppliciis coronati, alii studio pie conuersationis munerati, ceteri quoque acquisitione talentorum a patre familias ditati tamen paritem gerentes militiam unico filio tuo domino cum glorię triumpho adstant. Quorum numero beati cuthberhti presulis decorem sanctitatis festa recolentes, tibi, domine, fauore uirtutum magnifico iocundemur. Eius, itaque, facibus geminę caritatis mentem sic dignatus es inflammare, et faciundam sermonis nectare superno mellire, ut diuersarum terminos gentium, exemplis et documentis in tui famulatus obsequium prepararet, ubique copiam adquisiti talenti fidelis seruus afferret. In pueritia quidem spiritali uaticinio ad presulatus officium meruit inuitari¹, qui postmodum multimodis miraculorum iudiciis sinu ocea(ni) anglos fidei dominicę cultu roborauit².

Et ideo cum angelis.

Postcommunio.

Deus, qui nos sanctorum tuorum temporalis tribus commemoratione gaudere; presta, quesumus, ut, beato cuthberhti interueniente, in ea numeremur sorte salutis, in qua illi cuncta sunt gratia tua gloriosa. Per³.

Alia.

Conserua, domine, populum tuum sub umbra protectionis tuę, per inuocationem nominis sancti et summi pontificis tui cuthberhti; ut illius adiucemur exemplis, et nos esse participes regni mereamur cęlestis. Per.

Item.

Deus, qui sanctorum tuorum libenter suscipis uota, intercedente beato cuthberhto, familiam tuam miserationis tuę dextera semper et ubique protegat. Per.

[In inuentione sanctę crucis].

Prefatio⁴.

U. D. per christum dominum nostrum. Precipue in die ista in qua filii tui unigeniti a iudeis lignum crucis a(b)scunditum gloriosum inuentum est (lignum) triumphum. Qui protoplasti facinus, quod per ligni uetiti gustum humano generi deriuatum est, per idem lignum crucis simul quoque nostram secum christus ad(f)ixit delicta dedi(c)it. Cuius typum

uirga tenuit in separatis aquarum undis, et uiam populo moysi (duce) preparauit securam. Per cuius quoque umbram aspera mors populis ligni deducta cucurrit; in quo pendens redemptor noster (sanctus pro nobis) ut maledictum (ut nos a maledicio) eriperet (legis) per lignum crucis. Cuius ligni mysteriis saluari credimus omnes, ut cum omnibus sanctis comprehendere ualeamus, quę sit latitudo, longitudo, sublimitas et profundum. In quibus gradiamur iusticie armis, per quem nobis crucifixus est mundus, et nos crucifigamur mundo. Quo signo inimici pellimus tela, cunctaque iacula calliditatis salubriter trucidantes, expediti compedibus, hoc fronte nostra ferimus (signum). Huius utela confisi callem adgredimur tenuem; per quod de torrente in uia bibit saluator; propter quod multum (exaltatum) a terris in dextera tua nostrum saluabit (subiit) caput. Et ideo.

[Natale sanctorum dionysii, rustici, et eleutherii¹].

Presta, quesumus, omnipotens deus, ut sicut deuotissime christianus populus tuus ad sanctorum martirum tuorum, dionysii, rustici, et eleutherii temporalem sollempnitatem concurrat, ita perstruatur eterna, et quod uotis amantissime celebrat, pio comprehendat affectu. Per dominum.

[*Alia*].

Annua martirum tuorum, domine, dionysii, rustici, et eleutherii festa recolimus, maiestatem tuam suppliciter deprecantes, ut cum temporalibus incrementis eterne prosperitatis capiamus augmentum. Per dominum.

[*Secreta*].

Oblata tibi, domine, munera populi tui pro tuorum honore sanctorum martirum, dionysii, rustici, et eleutherii suscipe propitius, quesumus, et eorum nobis intercessionem sanctifica. Per dominum.

[*Prefatio*].

U. D. eterne deus. Et innumeras laudes diuini dare uirtutibus, et gloriosis preconiis insignia preferre miracula, Qui in diuinitatis presentia gloriosissimum martirum, dionysii, rustici, et eleutherii, fidei ornamenta prospexit; cuius forti(tu)dine² roborati, aduersus seuisissimi ac rabidi hostis conflagrationes dimicauerunt; et pro dei nomine forti congressionem lucantes, agonis sui certamine desudarunt; Qui futura cogitauerunt, presentia contemperunt. Horum quo-

¹ This miracle is recorded in Bedę, Vit. S. Cuthberti, cap. i.

² There is a different Preface in Y.

³ Y. fol. 83 b.

⁴ A different Preface is given in the Missa on fol. 170 a.

¹ A different Missa for these saints is given on fol. 195 a and in Y.

² A mutilated leaf, about half of it being cut away.

que dominus ihesus christus insignia triumphorum trophea reservauit; Quibus remunerationis sue palmas uincitibus tribuit, et uirentibus paradysi floribus suos milites coronauit. Et eodem cum.

[*Postcommunio*].

Sumptis, domine, sacramentis, quesumus, ut intercedentibus beatis martyribus tuis, dionisio, rustico, et eleutherio, ad redemptionis eterne proficiamus augmentum. Per dominum.

Oratio pro familiaris.

Deus incomprehensibilis et inenarrabilis, qui pro peccatoribus saluandis in mundum uenisti; propitius esto famulis tuis, beniuolis omnibus, et benefactoribus, atque consanguineis nostris; seu et his qui se nostris manibus uel orationibus commendauerunt, uel qui nobis elemosinarum suarum reditus erogauerunt; succurre eis ubique, et manum protectionis tue porrigere, ut auxilio misericordie tue malis omnibus exuti, et in hoc corpore tibi perfecte deseruiant, et semper itaque recompensationis participes existant. Per dominum nostrum.

Oratio pro omni populo catholico.

Domine deus, rex celi et terrae, per quem omnia creata subsistunt et gubernantur, exaudi preces nostras, et regem nostrum, cum coniuge, et natis eius, et cum uniuersa ecclesia fidelium tuorum sue etiam infidelium protegere et conseruare digneris. Da ei pacem et salutem continuum; da omnibus fidelibus tuis in fide recta et opere bono persistere; infidelibus autem ad te deum uerum salubriter conuerti, et tibi in gremio electorum perpetuo famulari. Per dominum nostrum.

Oratio generalis pro omni populo.

Domine deus omnipotens, exaudi me propitius, et exaudi, quesumus, preces omnium famulorum ac fidelium tuorum, et conserua in bono opere uiamque rectitudinis ac pacis omnes reges et principes terrae, duces et iudices, episcopos et presbiteros, omnemque clerum ecclesiae cum

[*Prefatio*].

[Uere dignum], eterne deus. Qui nobis in christo, unigenito filio, domino nostro spem beate resurrectionis concessisti, presta, quesumus, ut animae, pro quibus hoc sacrificium redemptionis nostrae tuae offerimus maiestati, ad beatam resurrectionis requiem, te miserante, cum sanctis tuis peruenire mereantur. Per christum dominum.

caterua omnium monachorum, congregationes sanctarum uirginum, monachorum, et continentium, coniugatorum omnium christianorum, puerorum et puellarum¹, omniumque delinquentium lapsus ad bonum reflecte opus; egentium quoque, uiduarum, pauperum, et debiliu angustias et miseria respice, et tuam eis misericordiam et consolationem impende; et de oppressione maiorum et omnium iuquorum defende, et ad tui nominis agnitionem et fidei ueritatem omnem populum christianum digneris perducere, et in bono opere cum tranquillitate temporum, et hubertate fructuum, uel sanitate corporum, tua gratia gubernante, usque in finem perseuerare concede, et omnium fratrum nostrorum sororumque nostrarum animas, quorum nomina tu scis¹, domine deus, qui nos in dominica parte cum signo fidei precesserunt, indultis culparum erroribus, in augmentum eterne ecclesiae caelesti regno, ad laudem et gloriam nominis tui nos sociare digneris. Qui in trinitate perfecta uiuis et dominaris et regnas deus per infinita saecula saeculorum. Amen¹.

Oratio in agenda mortuorum.

Oremus domini misericordiam pro spiritibus defunctorum et defunctorum, quorum et quarum nomina commendata sunt nobis, et pro illis, sacras hostias immolamus; et pro spiritibus alio-

¹ The comprehensiveness of this and the following Prayer, the tenderness of its expressions, the presence of the phrases 'pueri et puellae', 'quorum nomina tu scis', 'paginæ sanctae', 'pauare', mark them as of Gallican rather than of Roman origin. See *Lit. and Rit. of Celtic Church*, pp. 233, 240, 258, 265.

rum et aliarum, quorum et quarum munera accipimus; et pro animabus defunctorum nostrorum fidelium utriusque sexus, qui et quæ de nostra cognitione specialiter exorti et exortæ sunt; et pro spiritibus omnium quorum et quarum corpuscula in tumulis huius ecclesiæ sepulta sunt, si illorum et illarum omnium nomina inter cetera specialiter a nobis non recitantur, te tamen obsecramus ut illis omnibus sit indulgentia tuæ miserationis, domine, sicut tu uis et sicut tu scis. Parce et miserece quasi in sanctis paginis¹

¹ *Lit. and Rit. of Celtic Church*, p. 257, note 41.

memoraliter in cælis nominarentur. Ita tibi pro illis offerimus in terris si animo almitatis tuæ non displicuerit in cælis, quorum et quarum tibi fides cognita est et nota deuotio, et pro spiritibus sanctorum et sanctorum omnium qui et quæ in hac die annua festiuitate de hac luce feliciter migraverunt ad christum, et pro spiritibus cunctorum et cunctorum pausantium¹, qui et quæ nos in dominica pace precesserunt ab adam usque in hodiernum diem². Per eundem dominum.

¹ *Lit. and Rit. of Celtic Church*, p. 264, note 140.

² This phrase occurs in the Stowe Missal, ib. p. 240.

Missæ in laude sanctorum omnium.

Deus, inenarrabilis gloriæ et pietatis immense, qui sanctos tuos ante mundi constitutionem in æternam tibi gloriam preparasti, suscipe propitiis preces et munera quæ in honore et ueneratione beate dei genitricis mariæ, et beatorum apostolorum, martyrum, confessorum, ac uirginum, omniumque electorum tuorum in conspectu pietatis tuæ humiliter deferimus, et presta, ut apud magnæ tuam, et remissionem peccatorum, et beatitudinis suæ nobis impetrent consortium. Per.

Super oblata.

Munera, domine, que pro omnium sanctorum tuorum ueneratione, tibi deuote deferimus, propitiis suscipe; et illorum suffragantibus meritis, per hæc a peccatorum nostrorum maculis emunda. Per.

Post communionem.

Sacro munere satiaui, supplices te, domine, deprecatur, ut quod debet seruitiis celebramus officio, intercedentibus omnibus sanctis tuis, saluationis tuæ sentiamus augmentum. Per dominum.

III. non. aug. Inuentio corporis sancti stephani¹.

Deus, qui sanctum corpus protomartyris stephani tuis fidelibus ad suffragia reuolare dignatus es; da nobis, per eius intercessionem nostrorum peccaminum

¹ (A. Iustus ut palma.
Ps. Bonum est confiteri.
Gr. Iustus non conturbabitur.

V. Tota die miseretur.
Al. Iustus germinabit.
Or. Desiderium anime.
Co. Posuisti, domine, in capite.

remissionem, et in tuo sancto seruitio iugem persequerantiam. Per.

Serctio.

Sume, omnipotens deus, benigne has oblationes, et concede pro meritis beati protomartyris stephani, ut nostra delicta absoluant, et perpetuam felicitatem nobis adquirant. Per.

Prefatio.

V[er]e d[ignu]m, æterne deus. Beati leuitæ stephani sacri corporis inuentionem celebrantes. Precamur ergo omnipotentiam tuam, ut, ipsius suffragantibus meritis, nos ab omnibus uitiorum sordibus emacules, et uirtutibus cunctis adornes. Per christum dominum nostrum.

Ad complendum.

Sacrificia tua, domine, quesumus, corda nostra purificent; et, intercedente sancto leuita stephano, remedia nobis optineant sempiterna. Per.

Alia.

Da, quesumus, domine, hanc presenti familie tue gratiam, ut que beati martyris tui et leuitæ stephani inuentionem annuo ueneratur obsequio, eo suffragante, te misericordem inuenire mereatur in celo. Per dominum.

[Missæ pro peccatoribus].

[A.] Domine, refugium factus es nobis a generatione et progenie, a seculo in seculum tu es.

[Ps.] Priusquam fierent montes.

Omnipotens sempiternæ deus, una maiestas et una deitas, qui in trinitate permanes, et in unitate semper

consistis; presta, quesumus, ut qui peccatorum nostrorum pondere premimur celerem indulgentiam consequi mereamur. Per.

*Ad romanos*¹.

[O] altitudo diu(i)arum sapientiæ et scientiæ dei, quam incomprehensibilia² sunt iudicia eius, (et inuestigabiles uie eius). Quis enim cognouit sensum domini? aut quis consiliarius eius fuit? aut quis prior dedit illi, et retribuetur ei? Quoniam ex ipso, et per ipsum, et in ipso sunt omnia. Ipsi gloria in secula seculorum³.

[Gr.] Dirigatur oratio mea sicut incensum in conspectu tuo.

[V.] Eleuatio manuum mearum sacrificium uestperitum.

[Al.] Iubilare deo omnis terra, seruite domino in letitia.

*[Secundum marcum*⁴].

In illo tempore uenit ad ihesum leprosus deprecans eum et genuflexo dixit: Si uis, potes me mundare. Ihesus autem misertus eius extendit manum suam et tetigens eum ait illi: Volo, mundare. Et cum dixisset, statim discessit ab eo lepra, et mundatus est.

¹ Rom. xi. 33-36.

² incomprehensibilia Vul.

³ Om. Vul. i. Amen. Vul.

⁴ Marc. i. 40-42.

⁵ Om. Vul.

[O.] In te speraui, domine, dixi, Tu es deus meus, in manibus tuis tempora mea.

[Secreta].

[O]blationes nostras, quesumus, domine, propitiatus intende, quas in honore nominis tui consecrandas deferimus, ut et maculas(i) peccatorum nostrorum, quæ neglegenter gessimus, te propitiante, ueniam consequi mereamur. Per.

[Prefatio].

[Uere dignum], æterne deus. Qui solus habes immortalitatem, et lucem habitas inaccessibilem. Cumque omnem altitudinem throno tuæ dominationis excedis, super humilia tamen corda maiestas (tua) requiescit; Te humiliter deprecamur, ut in nostris habitare digneris cordibus, actusque nostros preuenire, adiuuando subsequi. Per christum.

[Com.] Intellege clamorem meum; intende uoci orationis meæ. • meus et deus meus, quoniam ad te orabo, domine.

[Postcommunio].

[P]receptis, domine, sacramentis, tua nos non deserat pietas, quia in confessione sanctæ trinitatis nos credimus esse saluandos. Per.

[Litania].

CHRISTE, AUDI NOS¹.

Christe, audi nos.

CHRISTE, AUDI NOS.

Sancta maria,

Sancte michael,

Sancte gabriel,

Sancte raphael,

Sancte iohannes,

Sancte petre,

Sancte paule,

Sancte andrea,

Sancte iacobe,

Sancte iohannes,

Sancte thoma,

Sancte iacobe,

Sancte philippe,

Sancte bartholomee,

Sancte mattheæ,

Sancte symon,

Sancte tathdeç,

Sancte mathia,

Sancte marce,

Sancte luca,

Sancte barnaba,

SANCTE STEPHANE,

Sancte line,

Sancte clete,

ora. Sancte clemens,

Sancte syxte,

Sancte corneli,

Sancte cipriane,

Sancte laurenti,

Sancte ypolite,

Sancte romane,

Sancte cosmas,

ora. Sancte damiane,

ora. Sancte fabiane,

Sancte sebastiane,

Sancte audifax,

ora. Sancte abacuc,

Sancte valentine,

¹ For the many French saints invoked in this Litany, see Introd. § 22. The order of Invocation was thus arranged by Alcuin, on the supposed authority of St. Jerome:—Angeli, Archangeli, Virtutes, Potestates, Principes, Dominationes, Throni, Cherubim, Seraphim, Patriarchæ, Prophetæ, Apostoli, Martyres,

Confessores, Episcopi, Presbyteri, Diaconi, Omnes Sancti, Ecclesiastici, Anchoritæ, Monachi, Virgines, Viduæ, Sapientes, et omnes Sancti qui nos processerunt ab Adam usque in hodiernum diem. Migne, Bib. Pat. Lat. c. 591.

Sancte uitalis,	ora.	Sancte eusebi,	ora.	Sancte lupe,	
Sancte georgi,		Sancte benedictē,		Sancte urse,	
Sancte cyriace,		Sancte gregori,		Sancte modeste,	
Sancte pancrati,	ora.	Sancte antoni,	ora.	Sancte hucberte.	ora.
Sancte alexander,	ora.	Sancte hilarion,		Sancte arnullē,	
Sancte euenti,		Sancte basili,		SANCTA FELICITAS,	
Sancte theodole,		Sancte machari,		Sancta perpetua,	
Sancte gordiane,		Sancte effrem,	ora.	Sancta petronella,	
Sancte epimachi,	ora.	Sancte pemen,		Sancta anastasia,	ora.
Sancte urbane,		Sancte arseni,		Sancta agathes,	
Sancte nicomedis		Sancte pior,		Sancta agnes,	
Sancte basilidis,		Sancte moyses,		Sancta cecilia,	
Sancte nazari,	ora.	Sancte donate,	ora.	Sancta lucia,	ora.
Sancte uincenti,		Sancte remigi,		Sancta iuliana,	ora.
Sancte geruasi,		SANCTE MEDASTE,		Sancta eufemia,	
Sancte protasi,	ora.	Sancte audomare,		Sancta praxedis,	
Sancte iuliane,		Sancte bertine,		Sancta potentiana,	
Sancte felicissime,		Sancte germane,	ora.	Sancta sabina,	ora.
Sancte agapite,		Sancte medarde,		Sancta cristina,	
Sancte caliste,	ora.	Sancte amande,		Sancta theodora,	
Sancte felix,		Sancte audoene,		Sancta fausta,	
Sancte audacte,		Sancte filiberte,		Sancta martha,	ora.
Sancte prote,		Sancte richari,	ora.	Sancta columba,	
Sancte iacincte,	ora.	Sancte uualarice,		Sancta iustina,	
Sancte dionisi cum sociis tuis,		Sancte fursec,	ora.	Sancta scholastica,	ora.
Sancte quintine,		Sancte bauo,		Sancta paula,	
Sancte firmine,	ora.	Sancte trudo,		Sancta brigida,	
Sancte crispine,	ora.	Sancte fortunate,		Sancta eusebia,	
Sancte crispiniane,		Sancte albine,		Sancta genouefa,	
Sancte maurici, cum sociis,		Sancte bonefaci,	ora.	Sancta rictrudis,	
Sancte christophore,		Sancte patrici,		Sancta aldegundis,	
Sancte georgi,		Sancte cudberte,		Sancta radegundis,	
Sancte luciane, cum sociis,		Sancte gudlace,		Sancta victoria,	ora.
Sancte lantberte,		Sancte pauline,	ora.	Sancta oportuna,	
Sancte ragnulle,					
Sancte salui,	ora.				
Sancte iuste,					
SANCTE SILVESTER					
Sancte marcelle,		Omnes sancti, orate pro nobis, <i>ter.</i>			
Sancte leo,	ora.	Propitius esto, parce nobis, domine.			
Sancte athanasi,		Propitius esto, libera nos, domine.			
Sancte hilari,		A peccatis nostris libera nos, domine.			
Sancte martine,		A morbo malo libera nos, domine.			
Sancte brici,	ora.	A peste, et clade, et fame libera.			
Sancte ambrosi,		Ab insidiis diaboli libera nos.			
Sancte hieronime,		A uariis languoribus libera.			
Sancte augustine,		Ab omni malo libera nos, domine			
Sancte maximine,		PECCATORES TE ROGAMUS, AUDI NOS.			
Sancte pauline,		Ut pacem nobis dones te rogamus.			
		Ut iram tuam a populo tuo auferre digneris.			

Ut reges nostros et exercitum eorum conseruare digneris, te rogamus.
 Ut eis uitam, et sanitatem, atque uictoriam dones, te rogamus.
 Ut episcopum nostrum, cum omni plebe sibi commisso conseruare digneris, te.
 Ut paganorum scuitiam comprimere digneris, te, rogamus, audi.
 Ut aeris temperiem nobis dones, te.
 Ut fructum terrę nobis dones, te rogamus.
 Ut remissionem peccatorum nostrorum nobis tribuere digneris, te rogamus, audi nos.
 Ut nos exaudire digneris, te rogamus, audi.
 Filli dei, te rogamus, audi nos, *Ar.*
 Agnus dei, qui tollis, parce nobis, domine.
 Agnus dei, qui tollis, parce, dona nobis pacem.
 Agnus dei, qui tollis peccata, miserere nobis.
 Christe, audi nos. Christe, audi nos. Christe, audi nos.
 Kyrie, eleyson. Christe, eleyson. Kyrie, eleyson ¹.

¹ The rest of this page, originally blank, has been covered with the Benediction, and Office for the Blessed Virgin Mary by later scribes, the latter being written in a very small clear hand, ac-

companied with musical notation; the former in larger Lombardic characters.

[*Benedictio*].

Benedicat uos deus omni benedictione celesti, sanctosque et puros efficiat in conspectu suo; superabundent in uos diuitiæ gloriæ eius; uerbo ueritatis instruat; euangelio salutis erudiat, omniumque sanctorum caritate locupletet. Per.

[*In Festis B. M. V.*]

A. Salue, sancta parens, enixa puerpera regem, qui celum terramque regit in secula seculorum.

Pr. Pre gaudium matris habens cum uirginitatis honore,

Nec primam similem uisa es nec habere sequentem.

R. Benedicta et uenerabilis es, uirgo maria, que sine tactu pudoris inuenta es mater saluatoris.

V. Virgo, dei genitrix, quem totus non capit orbis, In tua se clausit uiscera factus homo. Alleluia.

Aue, maria, gratia plena, dominus tecum, benedicta tu in mulieribus.

Off. Felix namque es sacra uirgo maria, et omni laude dignissima, quia ex te ortus est sol iustitię, christus deus noster. Alleluia.

Com. Alma dei genitrix, succurre precantibus cunctis, nos quoque una precamur supplices ut tuis precibus adiuti laudemus trinitatem.

Ordinatio ostiarii¹.

Ostiarius cum ordinatur, postquam ab archidiacono instructus fuerit, qualiter in domo dei debeat conuersari, ad suggestionem archidiaconi tradat ei episcopus claves de altari, dicens:

(+) Sic age, quasi redditurus deo rationem pro his rebus que istis clauibus recluduntur.

Et tradat ei archidiaconus ostium ecclesie.

Prefatio ostiarii.

Deum patrem omnipotentem suppliciter de-

precamur, ut hunc (hos) famulum(los) suum(os) illi, benedicere dignetur, quem (quos) in officium ostiarii eligere dignatus est, ut sit ei (eis) fidelissima cura in diebus ac noctibus, ad distinctionem horarum, ad inuocandum nomen domini¹. Per.

Benedictio eiusdem.

Domine, sancte pater, omnipotens æterne deus, benedicere digneris hunc (hos) famulum(los) tuum(os) ostiarium(os), ut inter ianitores ecclesię paret(ent) obsequia, et inter electos tuos partem merea(n)tur habere mercedis². Per.

¹ This and the following Offices agree very closely, but not verbatim, with the forms provided in the Pontifical of Egbert. Surv. Soc. xxvii. p. 11.

¹ Gel. p. 621.

² Ib.

Ordinatio lectoris¹.

Lector, cum ordinatur, facit de illo episcopus uerbum ad plebem, indicans eius fidem ac uiam atque ingenium; post hæc, expectante populo, tradat ei codicem de quo lecturus est dicens:

(+) Accipe, et esto uerbi dei relator, habiturus si fideliter impleueris officium, partem cum his qui uerbum dei ministrauerint¹.

Præfatio lectoris.

Eligit te (uos) fratres tui (uestri) ut sis (sitis) lector(res) in domo dei tui (uestri), et agnoscas (catis) officium tuum (uestrum) ut impleas(at) illud. Potens est enim deus ut augeat tibi (uobis) gratiam². Per.

Benedictio eiusdem.

Domine, sancte pater, omnipotens æternæ deus, benedicere digneris famulum(los) tuum(os) hunc (hos) *ill.* in officio lectoris; ut assiduitate lectionum distinctus(ti) atque ornatus(ti) curis modulis, spiritali deuotione, gratia lingua resonet ecclesiæ. Per dominum nostrum³.

Ordinatio exorcistæ⁴.

Exorcista, cum ordinatur, accipiat de manu episcopi libellum, in quo scripti sunt exorcismi, dicente sibi episcopo:

(+) Accipe, et commenda memoriæ, et habere potestatem imponendi manum super energumini, siue baptizatum, siue catichumini.

Præfatio exorcistæ.

Deum, patrem omnipotentem supplices deprecamur, ut hunc (hos) famulum(los) tuum(os) *ill.* benedicere dignetur in officium exorcistæ; ut sit (sint) spiritalis(les) imperator(res) ad abiciendos demones de corporibus obsessis cum omni nequitia eorum multiformi⁵. Per.

Benedictio eiusdem.

Domine, sancte pater, omnipotens æternæ deus, benedicere digneris hunc (hos) famulum(los) tuum(os) *ill.* in officio exorcistæ, ut per imposi-

tionis manu et oris officium cum(os) eligere digneris; et imperium habeat(ant) spirituum inmundorum coercedo, et probabilis(ili) sit (sint) medicus(ci) ecclesiæ, gratia curationum uirtute confirmatus(ti)¹. Per eundem.

Ordinatio acoliti².

Acolitus, cum ordinatur, primum ab episcopo doceatur qualiter in officio suo agere debeat; sed ab archidiacono accipiat cerosferarium cum cerce, ut sciat se ad accendenda ecclesiæ luminaria mancipari. Accipiat et urceolum uacuum ad fundendum uinum in eucharistia corporis christi³.

Præfatio acoliti.

Omnipotens sempiternæ deus, fons lucis et origo bonitatis, qui per ihesum christum filium tuum, lumen uerum, mundum inluminasti, eiusque passionis mysterio redemisti, benedicere digneris hunc (hos) famulum(los) tuum(os) *ill.* quem (quos) in acoliti officium consecramus, poscentes tuam clementiam, ut eius (eorum) lumen et mentem scientia inlustres, et pietatis tuæ rore inriges, ut ita percipere ministerium, te auxiliante, peragat(gant) qualiter ad æternam remunerationem peruenire mereat(an)tur. Per eundem.

Benedictio acoliti.

Domine, sancte pater, omnipotens æternæ deus, qui per ihesum christum filium tuum in hunc mundum lumen claritatis misisti, et in cruce passionis suæ triumphum sanguinem et aquam ex latere pro genere humano dignatus es fundere, et per apostolos tuos in hoc seculo lumen gratiæ spiritalis misisti; ita benedicere digneris hunc (hos) famulum(los) tuum(os) *ill.* in officio acoliti, ut [ad] accendendum claritatis ecclesiæ tuæ, et ad suggerendum uinum et aquam, ad conficiendum sanguinis tui [mysterium] in offerendo eucharistia[m] sanctis altaribus tuis subministret(trent). Accende, domine, eius (eorum) mentem et corda ad amoris tui cælestis, et gratiæ miserationis tuæ uirtute confirma. Per.

¹ Pontif. Egb. p. 12.² Gel. p. 621.³ Ib.⁴ Pontif. Egb. p. 13.⁵ Gel. p. 621.¹ Gel. p. 622.² Pontif. Egb. p. 13.³ Gel. p. 630; but although the rubric occurs, the *Præfatio* and *Benedictio* are omitted.

Ordinatio subdiaconi¹.

Subdiaconus, cum ordinatur, quia manus impositionum non accipit, patenam de manu episcopi accipiat uacuum, et calicem uacuum. De manu archidiaconi accipiat urceolum cum aqua manili ac manutergium, et dicat²:

(+) Uide cuius ministerium tibi traditur; et ideo, si usque nunc fuisti tardus ad ecclesiam, amodo debes esse assiduus; si usque nunc somnolentus, amodo uigil; si usque nunc ebriosus, amodo sobrius, si usque nunc inhonestus, amodo cautus. Oblationes quæ ueniunt in altari panes propositionis appellantur. De ipsis oblationibus tantum debet in altari poni quantum populo possit sufficere, ne aliquid putridum in sacro remaneat. Palle uero quæ sunt in substratio in alio uase debent lauari, in alio corporales palle. Ubi palle corporales lauate fuerint, nullum linteamen ibidem aliud lauari debet; ipsa aqua in baptisterio debet uergi. Ideo te amoneo, tu talem te exhibe, ut deo placere possis.

Et tradat ei calicem et patenam.

Præfatio subdiaconi.

Oremus deum ac dominum nostrum, ut super seruum(uos) suum(os) ill. quem (quos) ad subdiaconatus officium uocare dignatus es, infundat benedictionem et gratiam suam; ut in conspectu suo fideliter seruiens(tes) prædestinata sanctis premiâ consequatur(quantum), auxiliante domino nostro ihesu christo, qui cum eo uiuit et regnat deus³. Per.

Benedictio eiusdem.

Domine, sancte pater, omnipotens æterne deus, benedicere digneris famulum(los) tuum(os) hunc (hos) quem (quos) ad subdiaconatus officium eligere dignatus es; ut eum(os) sacro tuo sancto strenuum(os) sollicitumque(osque) cælesti militiæ instituas; et sanctis altaribus fideliter subministret(trent), et requiescat super eum(os) spiritus sapientiæ et intellectus, spiritus consilii et fortitudinis, spiritus scientiæ et pietatis. Repleas eum(os) spiritu timoris tui, et eum ministerio diuino confirmes, ut obediens(tes) factus(ti) atque dicto parens(tes) tuam gratiam consequatur(quantum)⁴. Per.

¹ Pontif. Egb. p. 14.

² Gel. p. 620.

³ Gel. p. 622.

⁴ Gel. p. 622, followed by the unction of the hands, which is here omitted.

*Ad ordinandum diaconum¹.**Oratio.*

Oremus, dilectissimi, deum patrem omnipotentem ut super hunc (hos) famulum(os) suum(os), quem(os) in sacrum ordinem dignatur assumere benedictionis suæ gratiam clementer effundat; eique (eisque) donum consecrationis indulgeat, per quod eum(os) ad premiâ æternâ perducatur, auxiliante domino nostro ihesu christo, qui cum eo uiuit et regnat deus². Per.

Alia.

Exaudi, domine, preces nostras et super hunc (hos) famulum(os) tuum(os) spiritum tuæ benedictionis emitte; ut cælesti munere diutius(que) et tuæ gratiam possit maiestatis acquirere, et bene uiuendi aliis exemplum præbere³. Per.

Alia.

Deus, qui es conlator sacrorum magnificus dignitatum; quesumus ut hunc(os) famulum(os) tuum(os) quem(os) ad officium leuitarum uocare dignaris, altaris sancti mynisterium tribuas sufficienter implere, cunctisque donis gratiæ redundantem, et fiduciam sibi tuæ maiestatis acquirere, et aliis præbere facias perfectæ deuotionis exemplum. Per.

Consecratio.

Adesto, quesumus, omnipotens deus, bonorum dator, ordinum distributor, officiorumque dispositor, qui in te manens innouas omnia, et cuncta disponens per uerbum, uirtutem, sapientiamque tuam, ihesum christum, filium tuum, dominum nostrum, sempiterna prouidentia præparas, et singulis quibusque temporibus aptanda dispensas; cuius corpus, ecclesiam tuam, cælestium gratiarum uarietate distinctam suorumque discretionem membrorum per legem mirabilem totius compagis unitatem in augmentum templi tui crescere dilatarique largiris, sacri muneris seruitutem trinis gradibus ministrorum nomini tuo ministrare constituens; electis ab initio leui filijs, qui mysticis operationibus domus tuæ fidelibus excubijs permanentes, hereditatem benedictionis æternæ sorte perpetua possiderent, super hunc (hos) quoque famulum(los) tuum(os), quesumus,

¹ Pontif. Egb. p. 19.

² Ib.

³ Ib.

placatus intende, quem (quos) tuis sacriis seruiturum(ros) in officium diaconii suppliciter dedicamus. Et nos quidem tamquam homines diuini sensus et summe rationis ignari, huius (horum) uitam, quantum possumus, æstimamus. Te autem, domine, ea quæ nobis sunt ignota non transeunt. Te occulta non fallunt. Tu cognitor secretorum. Tu scrutator es cordium. Tu eius (eorum) uitam celestis poteris examinari iudicio, quo semper præuales et amissa purgare, et ea quæ sunt agenda concedere. Emitte in eum (eis), domine, quesumus, spiritum sanctum, quo in opus ministerii fideliter exsequendi, septiformis gratiæ munere roboretur(en) in instar illorum, quos in exordio nascentis ecclesiæ apostoli tui adiutores sibi et comites addiderunt. Abundet in eo (eis) totius forma uirtutis, auctoritas modesta, pudor constans, innocentie puritas, et spiritalis obseruatio discipline. In moribus eius (eorum) precepta tua fulgcant, et suæ castitatis exemplo imitationem sanctam plebs adquirit; et bonum conscientie testimonium proferens (tes) in christo firmus(mi) et stabilis(les) perseueret(rent), dignisque successibus de inferiori gradu per gratiam tuam potiora capere mereatur (an)¹. Per dominum.

Missa in ordinatione presbyteri siue diaconi.

Exaudi, domine, supplicum preces, et deuoto tibi pectore famulantes perpetua defensione custodi; ut nullis perturbationibus impediti, liberam seruitutem tuis semper exhibeantur officiis². Per.

Super oblata.

Omnium nostrorum, quesumus, domine, hostias propitius intueri; ut et quod actum est per obsequium deputatum, et fidelium uota populorum tua potius propitiatio firmetur. Per.

Prefatio.

U. D. æterne deus. Suppliciter deprecantes, ut nostram pariter et illius quem per tui muneris largitatem sacre familiæ subrogamus antistitem, uel presbyterum, siue diaconem, bene tibi placitam perficias seruitutem. Per christum.

¹ Pontif. Egb. p. 19; L. p. 423; Gel. p. 518.

² L. p. 412; Gel. p. 517.

In fractione.

Hanc igitur oblationem, quam tibi offerimus, domine, pro famulo tuo ill. quem ad pontificalem, uel presbyterii, siue diaconii gradum promouere dignatus es, quesumus, domine, ut placatus accipias, et quæ ei diuino munere contulisti in eo propitius tua dona custodi. Per christum.

Ad complendum.

Da nobis, quesumus, omnipotens deus, boni operis incrementa percipere, et quem tempore prouehis sacris mysteriis effice promptiorem. Per.

Super populum.

Totum corpus ecclesiæ tuæ, quesumus, domine, sic benedictio suppliciter implorata disponat, ut et superiorum firmitate membrorum subiecta congaudeat, et subditorum sinceritate summa lætetur. Per.

Oratio ad ordinandum presbyterum.

Oremus, dilectissimi, deum patrem omnipotentem, ut super hunc (hos) famulum(os) suum (os) quem(os) ad presbyteri munus eligit, cælestia dona multiplicet, et quæ eius dignatione suscipit (piunt) eius exsequatur(an) auxilio. Per¹.

Alia.

Exaudi nos, deus salutaris noster, et super hunc(os) famulum(os) tuum(os) benedictionem sancti spiritus et gratiæ sacerdotalis effunde uirtutem; ut quem(os) tuæ pietatis aspectibus offerimus consecrandum(os) perpetua muneris tui largitate prosequaris². Per.

Consecratio.

Domine, sancte pater, omnipotens æterne deus, honorum omnium auctor, et distributor omnium dignitatum, per quem proficiunt uniuersa, per quem cuncta firmanur, amplificatis semper in melius naturæ rationabilis incrementis, per ordinem congrua ratione dispositum. Unde et sacerdotales gradus, atque officia leuitarum sacramentis mysticis instituta creuerunt, ut cum pontifices summos regendis populis præfices, ad eorum societatis et operis adiumentum, se-

¹ Pontif. Egb. p. 21; Pontif. Rom. p. 48; L. p. 424; Gel. p. 513.

² Ib.

quantis ordinis viros, et secundę dignitatis eligeres. Sic in heremo per septuaginta annorum prudentium mentem moysi spiritum propagasti, quibus ille adiutoribus usus in populo innumeras multitudes facile gubernavit. Sic in eleazoro et itamar filiis aaron, paternę plenitudinis habundantiam transfudisti, ut ad hostias salutes et frequentioris officii sacramenta ministerium sufficeret sacerdotum. Hac providentia, domine, apostolis filii tui doctores fidei comites addidisti quibus illi orbem totum secundis predicatoribus impleverunt. Quapropter infirmitati quoque nostrę, domine, quesumus, hæc adiumenta largire, qui quanto magis fragiliores sumus, tanto his pluribus indigemus. Da, quesumus, omnipotens pater, in hunc famulum tuum presbyterii dignitatem, in noua in uisceribus eius spiritum sanctitatis; acceptum a te, deus, secundi meriti munus obtineat, censuramque morum exemplo suę conuersationis insinuet. Sit probus cooperator ordinis nostri, et luceat in eo totius forma iustitię, ut bonam rationem dispensationis sibi creditę redditurus æternę beatitudinis premia consequatur¹. Per dominum.

Consecrentur manus istę per istam unctionem et nostram benedictionem, ut quęcumque benedixerint benedicta sint, et quęcumque sanctificauerint sanctificentur. Per².

[Collecta].

Commune votum permaneat, communis oratio prosequatur; ut hic (*uel hi*) totius ecclesię prece qui in diaconatus ministerio preparatur(n), et leuiticę benedictionis(+) spirituali conuersatione prefulgens (*uel tes*) per gratiam sanctificationis luceat(n). Per dominum.

[Benedictio].³

Domine, sanctę spei, fidei, gratię, profectuum munerator, qui celestibus et terrenis ministeriis angelorum ubique dispositus, per omnia elementa voluntatis tuę diffusid affectum, hunc (*uel hos*) quoque famulum(os) tuum(os) illi, speciali affectu tueri digneris; ut tuis obsequiis expeditus (*uel ti*) sanctis altaribus minister (*uel tri*) purus (*uel ri*) clarescat(n), et indulgentia prioris gradus eorum, quos apostoli tui in septenario numero, beato stephano ducente, spiritu sancto auctore, elegerant, dignus (*uel i*) existat(n) et uirtutibus uniuersis,

quibus te seruire oportet, instructus(ti) polleat(n). Per dominum.

[Benedictio ad stolas uel planetas].

Deus, inuicte uirtutis triumphator, et omnium rerum creator ac sanctificator, intende propitius preces nostras, et has stolas siue planetas leuiticę ac sacerdotalis glorię ministris tuis fruendas tuo proprio ore bene dicere, ac sanctificare, consecrareque digneris, omnesque eis utentes, tuisque mysteriis a nobis indignis consecratis uel consecrandis aptos, et tibi in eis deuote et amabiliter seruientes gratos efficere tibi concedas, et nunc et per infinita secula seculorum⁴. Amen.

[Oratio post stolam impositam].

In nomine sanctę trinitatis et unicę diuinitatis, accipe stolam quam tibi dominus per humilitatis nostrę famulatum, seu et per manus nostras accipiendam preparauit, per quam scias sarcinam domini dei tui ceruicibus tuis impositam, et ad humilitatem adque amministrationem te esse conexum, et per quam te cognoscant fratres tui ministri dei esse ordinatum, ut qui in diaconatus ministerio es constitutus, leuiticę benedictionis ordine clarescas, et spiritali conuersatione prefulgens gratia sanctificationis luceas; sed et in christo ihesu firmus et stabilis perseueres, quatenus hoc quod per hanc stolam significatur, in die districti iudicii ante tribunal domini sine macula representare ualeas, ipso auxiliante, cui est honor et gloria⁵.

Oratio in electione episcopi.

Oremus, fratres, ut deus et dominus noster ihesus christus nos et electum nostrum gratia spiritus sancti inlustrare dignetur. Qui uiuit et regnat. Amen.

Amonitio episcopi.

Hęc sollicita mente et studio uigilanti conserua, et tibi commissis nota facere cura, ut unanimes uno ore collaudetis deum de suis erga uos beneficiis exhibendis, (cui) est honor et gloria per omnia.

Oratio post professionem.

Memor(sis) sponsionis, et desponsationis ecclesiasticę, et dilectionis domini dei tui, in die qua assecutus es hunc honorem. Cæue ne obliuiscaris illius.

Hic dandus est anulus⁶.

Accipe ergo anulum discretionis et honoris, fidei

¹ This leaf (fol. 274 a, b) is palimpsest, the Collect from this point being re-written in an English hand.

² Pontif. Egb. p. 21; Pontif. Rom. p. 48.

³ Pontif. Egb. p. 24; Gel. p. 62. The greater part of this page is blank, the older hand having been erased beyond recovery.

⁴ This Collecta and Benedictio belong to the Office 'Ad Ordinandum Diaconum.' Pontif. Egb. p. 20; Gel. p. 526.

⁵ Pontif. Egb. p. 16.

⁶ Ib. p. 17.

⁷ The formula accompanying the bestowal of the ring and the staff in the present Roman Pontifical are very different.

signum, ut quæ signanda sunt signes, et quæ aperienda sunt prodas, quæ liganda sunt liges, quæ soluenda sunt soluas, atque credentibus per fidem baptismatis, lapsis autem sed penitentibus, per ministerium reconciliationis ianuam regni celestis aperias. Cunctis uero de thesauro dominico noua et uetera proferas ad eternam salutem, omnibus consulas gratia domini nostri ihesu christi, cui cum patre et spiritu sancto est honor et gloria in secula seculorum.

Hic dandus est baculus.

Accipe baculum, sacri regiminis signum, ut inbecilles consolides, titubantes confirmes, prauos corrigas, rectos dirigas in uiam salutis æternæ, habesque potestatem erigendi dignos et corrigendi indignos, cooperante domino nostro ihesu christo, (qui) cum patre in unitate spiritus sancti, cui est (honor) et imperium per omnia secula seculorum. Amen.

Nunc inchoandum est introitum.

Elegi(t) te dominus sibi sacerdotem magnum, et aperiens thesaurum suum obtinui habundare te faciat in omnibus bonis.

Pr. Exaudiat te.

R. Mittat tibi.

R. Memor sit dominus omnis sacrifici tui, etolococaustum tuum pingue fiat.

V. Mittat tibi auxilium de sancto, et de sion [tue]atur te.

Trac. Desiderium.

Of. Memor sit dominus omnis sacrifici tui, etolococaustum tuum pingue fiat. Aeuia. Alleluia.

V. Letificabimur in salutaris tuo, et in nomine domini dei magnificabimur.

Mittat tibi auxilium de sancto, et de sion tueatur te.

Com. Unguentum in capite, quod descendit in barbam, in barbam aaron, quod descendit in oram uestimenti eius. Mandauit dominus benedictionem in sæculum.

R. Ecce quam bonum.

Item.

Sicut fui cum moyse, ita ero tecum, dicit dominus, confortare populum meum, neque timeas. Ecce dominus deus tuus ante te est, et non te derelinquet.

Pr. Exaudiat te.

R. Mittat.

R. Mittat tibi dominus auxilium de sancto, et de sion tueatur te.

V. Exaudiat te dominus in die tribulationis, protega, te nomen dei iacob.

Alleluia. Disposui.

V. Veritas.

Com. Letabimur.

Alleluia. Statuit ei.

R. Domine, per.

V. Vitam.

Of. Gloria et honore.

Com. Beatus seruus.

Benedixit te hodie deus, et unxit te oleo letitiæ pre consoribus tuis.

Item. Memor esto nominis domini dei tui.

Pr. Deus deorum.

R. Immola deo sacrificium laudis, et redde altissimo uota tua.

V. Congregate.

R. Desiderium.

Of. Benedic, anima.

Pr. Euntes predicate euangelium regni, gratis accepistis, gratis date.

Pr. Nolite possidere aurum, neque argentum, neque pecuniam in quibus uobis uestri.

Alium. Congregate illi sanctos eius qui ordinauerunt testamentum eius super sacrificia, et adnuntiabunt cæli iustitiam eius quia deus tuus ego sum.

Pr. Deus deorum.

R. Immola deo.

V. Congregate. Alleluia.

V. Disposuit.

Of. Benedic, anima.

Com. Messis quidem multa, operarii autem pauci, rogate dominum messis ut ciciat operarios in messum suam.

Pr. Ut supra.

V. Misit ihesus discipulos suos binos ante faciem suam in omnem ciuitatem et locum quo erat ipse uenturus, et dicebat illis.

Com. Messis quidem.

[Epistola]¹.

Karissimi, fidelis sermo, si quis episcopatum desiderat bonum opus desiderat. Oportet ergo episcopum irreprehensibilem esse, Unius uxoris uirum, Sobrium, prudentem, pudicum², ornatum³, hospitem, doctorem, Non uinolentum, non percussorem, sed modestum, non litigiosum, non cupidum, Sæ domui bene prepositum, filios habentem subditos, cum omni castitate. Si quis

¹ 1 Tim. iii. 1-7.

² trans. Vul.

autem domui suæ preesse nescit, quomodo ecclesiae dei diligenter habeat? Non neophitum, ne in superbiam elatus in iudicium incidat diaboli. Oportet autem illum et testimonium habere bonum ab his qui foris sunt, Ut doctrinam¹ dei nostri ornet in omnibus².

[*Euangelium*]³.

In illo tempore facta est contentio inter discipulos quis eorum uideretur esse maior. Dixit haec eis ihesus: Reges gentium dominantur eorum, et qui potestatem habent super eos benefici uocantur, uos autem non sic; Sed qui maior est in uobis fiat sicut iunior⁴. Et qui precessor est sit sicut minister⁵. Quis enim⁶ maior est? qui recumbit an qui ministrat? In⁷ gentibus quidem⁸ qui recumbit; in uobis haec non sic, sed qui ministrat. Ego haec in medio uestrum sum sicut qui ministrat. Uos autem estis qui permansistis mecum in temptationibus meis. Et ego dispono uobis sicut disposuit mihi pater meus regnum, ut edatis et bibatis super mensam meam in regno meo et sed(e)atis super thronos duodecim⁹ iudicantes duodecim tribus israhel.

Orationes et preces in ordinatione episcopi.

Oremus, dilectissimi nobis, ut huic (his) uiro (ris) ad utilitatem ecclesiae prouehendo(os) benignitas omnipotentis dei gratiae suae tribuat largitatem¹⁰. Per dominum nostrum.

Alia.

Adesto supplicationibus nostris, omnipotens deus, et quod humilitatis nostrae gerendum est ministerio, tuæ uirtutis impleatur effectus¹¹. Per.

Alia.

Propitiare, domine, supplicationibus nostris, et inclina super hunc(hos) famulum(los) tuum(os) .ill. cornu gratiae sacerdotalis, benedictionis tuae in eo(os) uirtutem effunde¹². Per.

Consecratio.

Pater sancte, omnipotens deus, qui per dominum

nostrum ihesum christum, ab initio cuncta formasti et postmodum in fine temporum, secundum pollicitationem quam abraham patriarcha noster acceperat, ecclesiam quoque sanctorum congregatione fundasti, ordinatis rebus per quas legibus a te datis discipline religio regeretur; presta, ut hic (huius) famulus(tui) tuus (tui) sit (sint) ministeris cunctisque fideliter gestis officiis dignus (ni), ut antiquitus instituta possit(sint) sacramentorum mysteria celebrare. Per te in summum ad quod assumitur(muntur) sacerdotium consecre(ren)tur. Sit super eundem (eosdem) benedictio tua licet manus nostrae sit. Precipe, domine, huic (his) pascere oues tuas, ac tribue ut commissi gregis custodia sollicitus(tui) pastor(es) inuigilet(lent). Spiritus huic (his) sanctus tuus caelestium carismatum diuisor adstet, ut sicut ille electus gentium doctor instituit, sit (sint) iustitia non indigens(tes), benignitate pollens, (tes) hospitalitate diffusus(sit), seruet(uent) in exhortationibus alacritatem, in persecutionibus fidem, in caritate patientiam, in ueritate constantiam, in heresibus ac uiciis omnibus odium sciat (ant) in aemulationibus nesciat(ant), in iudiciis gratus(sos) esse non sinas, et tamen gratum (os) esse concedas. Postremo omnia a te largiter discat(cant) quae salubriter tuos doceat(ant). Sacerdotium ipsum opus esse existimet(ment) non dignitatem. Proficiant ei honoris augmenta, etiam ad incrementa meritum, ut per haec sicut apud nos nunc adsciscitur(untur) in sacerdotium, ita apud te postea adsciscatur(antur) in regnum. Per.

Item alia consecratio.

Deus honorum omnium, deus omnium dignitatum, quae glorie tuae sacris famulantur ordinibus, deus qui moysen famulum tuum secreta familiaritatis affectu, inter cetera caelestis documenta culturae, de habitu quoque indumenti sacerdotalis instituens electum aaron, mystico amictu uestiri inter sacra iussisti, ut intelligentiae sensum de exemplis priorum caperet securitatem posteritas, ne eruditio doctrine tuae ulli deesset aetati, cum et apud ueteres reuerentiam ipsa significationum species obtineret, et apud nos certiora essent experimenta rerum quam enigmata figurarum. Illius namque sacerdotii anterioris habitus nostrae mentis ornatus est, et ponti-

f f

¹ non in opprobrium incidet et laqueum diaboli Val.

² Luc. xxii. 24-30.

³ minor Val.

⁴ Om. Val.

⁵ Om. Val.

⁶ lb.

⁷ ministrator nam Val.

⁸ nonne Val.

⁹ Postif. Egb. p. 1.

¹⁰ lb.

ficalem gloriam non iam nobis honor commendat uestium, sed splendor animarum, quia et illa quæ tunc carnalibus blandiebantur obtutibus, ea potius quæ in ipsis erant intelligenda poscebant. Et idcirco huic (his) famulo(lis) tuo(is) quem (quos) ad summi sacerdotii ministerium elegisti, hanc, quesumus, domine, gratiam largiaris, ut quicquid illa uelamina in fulgore auri, in nitore gemmarum, in multimodi operis uarietate signabant, hoc in eius (eorum) moribus actibusque clarescat(cant). Comple in sacerdote(tibus) tuo (is) mysterii tui summam, et ornamentis totius glorificationis instructum(tos) cælestis unguenti flore sanctifica¹. Hoc, domine, copiose in eius (eorum) caput influat, hoc in oris subiecta decurrat, hoc in totius corporis extrema descendat, ut tui spiritus uirtus et interiora eius (eorum) repleat, et exteriora circumtegit. Abundet in eo (eis) constantia fidei, puritas dilectionis, sinceritas pacis, sint speciosi munere tuo pedes eius (eorum) ad euangelizandam pacem, ad euangelizandum bona tua. Da ei (eis), domine, ministerium reconciliationis in uerbis, et factis, et uirtutibus, et signis, et prodigiis. Sit sermo (nis) eius (eorum) predicatio non in persuadibilibus humane sapientiæ uerbis, sed in ostensione spiritus et uirtutis. Da ei (eis), domine, clauis regni cælorum. Utatur(tan) nec gloriatur(en) potestate quam tuis in ædificationem et non in destructionem. Quodcumque ligauerit(rint) super terram, sit ligatum et in cælis, et quodcumque soluerit(rint) super terram, sit solutum et in cælis. Quorum detinuerit(rint) peccata, detenta sint, et quorum dimiserit(rint) tu dimittas. Qui benedixerit ei (eis) sit benedictus, et qui maledixerit ei (eis) maledictionibus repleatur. Sit (sint) fidelis(li) seruus(ui) et prudens(tes) quem(os) constituas, domine, super familiam tuam ut det (dent) illis cybum in tempore necessario; ut exhibeat(ant) omnem hominem perfectum. Sit (sint) sollicitudine impiger(gri). Sit (sint) spiritu feruens(tes). Oderit(int) superbiam. Diligat(ant) ueritatem, nec eam unquam deserat(rant) aut lassitudine aut timore superatus(ti). Non ponat lucem tenebras, nec tenebras lucem. Non dicat(cant) malum bonum, nec bonum malum. Sit (sint) sapienti-

bus et insipientibus debitor(res), in fructum de profectu omnium consequatur(quant). Tribuas ei (eis), domine, cathedram episcopalem ad regendum ecclesiam tuam et plebem uniuersam. Sis ei (eis) auctoritas; sis ei (eis) firmitas; sis ei (eis) potestas. Multiplices super eum (eos) benedictionem et gratiam tuam, ut ad exorandam misericordiam tuam tuo munere semper idoneus (nei) tua gratia possit(sint) esse deuotus(ti). Per¹.

Super oblata.

Suscipe, domine, quesumus, munera quæ tibi offerimus pro famulo(lis) tuo(is) .ill. et propitius in eodem(is) tua dona custodi. Per dominum nostrum².

Infra actionem.

Hanc igitur oblationem quam tibi offerimus, domine, pro famulo(lis) tuo(is) .ill. quem(os) ad pontificalem gloriam promouere dignatus es, quesumus, domine, ut placatus accipias, ut quod diuino munere consecutus(ti) est (sunt) tua in eo (eis) protectione firmetur. Per christum³.

Ad complendum.

Adesto, misericors deus, ut quod actum est nostræ seruitutis officio tua benedictione firmetur. Per⁴.

Ad populum.

Ecclesiam tuam, domine, benignus inluma, ut et gregis tui proficiat ubique successus, et grati fiant nomini tuo, te gubernante, pastores. Per⁵.

Orationes et preces in dedicatione basilicæ nouæ.

Primum agatur letania ante fores ecclesie.

Sequitur oratio.

Oremus.

Domum tuam, domine, quesumus, clementer ingredi, et in tuorum corda fidelium perpetuum constitue mansionem, ut cuius ædificatione subsistit, huius fiat habitatio preclara. Per⁷.

¹ Pontif. Egb. p. 2; L. p. 422; Gel. p. 625.

² Pontif. Egb. p. 5; L. p. 421; Gel. p. 626.

³ Pontif. Egb. p. 5.

⁴ L. p. 421.

⁵ L. p. 424.

⁶ Pontif. Egb. p. 31, where the order and ritual of consecration are very different.

⁷ In margine, manu recentiore : *Hic ponendum oleum super caput.*

Sequitur antiphona. Tolle portas, principes, uestras.

Ps. Domini est terra.

Deinde benedictio fontis. Postea antiphona.

An. Asperges me, domine, ysoopo, et munda-
bor; lauabis me et super niuem dealbabor.

Ps. Miserere mei, deus.

*Ecclesia quoque aspergatur ter intus, foras
semel, altareque lauatur, ac cornua altaris sor-
sum deorsumque linientur chrismate sancto, di-
cente episcopo,*

Pax tibi.

Respondente clero.

Et cum spiritu tuo.

Et super illum thymiama, diciturque antiphona.

Altaria tua, domine.

Ps. Beati qui habitant.

*Angulosque ecclesiæ et postes ostium eadem unctione
liniuntur. Sequitur antiphona.*

Unxit te dominus oleo lætitiæ.

*Postea pontifex sollemnibus uestibus induitur, pro-
cedens ad missam.*

Ad introitum antiphona.

An. Terribilis est locus.

Ps. Dominus regnauit, decorem.

Gloria in excelsis deo.

Ad missam.

Deus, qui sacrandorum tibi auctor es munus,
effunde super hanc orationis domum benedic-
tionem tuam, ut ab omnibus hic inuocantibus
nomen tuum, defensionis auxilium sentiatur.
Per¹.

Alia.

Deus qui ex omni cooptatione sanctorum
æternum tibi condidit habitaculum; da edificationi
tuæ incrementa cælestia, ut quorum hic reliquias
pio amore amplectimur, eorum semper meritis
adiuamur. Per².

Et reliquæ tenentur in manibus.

Lectio de apostolo sequitur. Responsorium.

R. Locus iste a deo factus.

V. Deus, cui adstat angelorum.

Al. Adorabo ad templum sanctum.

*Postea Euangelium. Et oratione super oblata
facta per Amen, dicitur alta uoce;*

¹ Gel. p. 614; V. p. 241.

² Ib.

Oremus.

Deus, sanctificationum omnipotens dominator,
cuius pietas sine fine sentitur; Deus, qui cælestia
simul et terrena complecteris, seruans misericor-
diam tuam populo tuo ambulanti ante con-
spectum gloriæ tuæ; exaudi preces seruorum
tuorum, ut sint oculi tui aperti super domum
istam die ac nocte; Hancque basilicam in honore
sancti tui ill. sacris mysteriis institutam, clem-
entissimus dedica, miserator inlustra, proprio
splendore clarifica, omnemque hominem ueni-
entem adorare in hoc loco placatus admitte,
propitius dignare respicere, et propter nomen
tuum magnum, manu forti et brachio excelso in
hoc habitaculo supplicantes libens protege, dig-
nanter exaudi, æterna defensione conserva ut
semper felices, semperque tua religione lætantes,
constanter in sanctæ trinitatis fide catholica per-
seuerent. Per¹.

Hac oratione finita offeruntur oblationes.

Off. Domine deus, in simplicitate.

V. Fecit salomon.

Super oblata.

Deus uirtutum cælestium, qui in omni loco
dominationis tuæ totus assistis et totus operaris
accepta sacrificium nomini tuo benignus obla-
tum; et huius domus, cuius es fundator, esto pro-
tector. Nulla hic fidelium nobis nequitia con-
trariæ potestatis obsistat, ut uirtute sancti
spiritus fiat hic semper seruientium tibi deuota
libertas. Per.

Alia.

Altare tuum, domine, sacrificiis cælestibus in-
choandum reuerenter aptamus. Concede, que-
sumus, ut et grata semper oculis tuæ maiestatis
apparent, et salutaria fieri populis christianis
beatus ille martyr, cuius tibi dicantur honore,
optineat. Per dominum nostrum.

Alia.

Apostolicę reuerentię culmen offerimus sacris
mysteriis imbuendum. Præsta, quesumus, do-
mine, ut beati illius suffragiis hæc plebs tua
semper et sua uota deprimat, et desiderata
percipiat. Per dominum².

Præfatio.

U. D. æterne deus. Per quem te supplices

¹ Gel. p. 609.

² Gel. p. 675, with variations.

deprecatur, ut altare hoc sanctis usibus præparatum caelesti dedicatione sanctifices, ut sicut melchisedech sacerdotis præcipui oblationem dignatione mirabili suscepisti, ita imposita nouo huic munera altari semper accepta ferre digneris; Ut populus tuus in hac ecclesiae domo sancta conueniens per hæc pura libamina caelesti sanctificatione saluatus, animarum quoque suarum salutem perpetuam consequatur. Per christum.

Alia.

U. D. æternæ deus. Obsecrantes ut hæc atria tuis initianda sacramentis propitius semper aspicias, et implorantibus opem tuam misericors largiaris; præcipue, cum huius basilicæ præsul adscitus uenerabilis andreas oblator existat, Qui beati petri principis apostolicæ dignitatis, et felicitis uitæ primordiis et caelestis honore collegii et magnifico permanet fine germanus. Per christum.

Alia.

U. D. æternæ deus. Tu etenim, domine, non solum maiestati tuæ fabricari sacraria dicarique tribuisti, sed sanctorum quoque largitus es meritis applicari, Ut et diuini nominis inchoationem præberet ueneranda constructio, et supplicantium uotis digna patrocinia non deessent. Per christum.

Infra actionem.

Hanc quoque oblationem seruitutis nostræ et cunctæ familie tuæ, sed et famuli tui *ill.* quam tibi offerimus hodierna die consec(rationis) sancti loci huius celebrantes in honore sanctorum martyrum tuorum *illorum.* petimus, domine, placatus accipias. Diesque nostros.

Postcommunio.

Omnipotens sempiternæ deus, effunde super hunc locum gratiam tuam, et omnibus in te sperantibus auxilii tui munus ostende, ut hic et sacramentorum uirtus, et uotorum optineatur effectus. Per dominum nostrum.

Super populum.

Deus, qui de uiuis et electis lapidibus æternum maiestati tuæ condidit habitaculum, auxiliare populo supplicanti; ut quod ecclesiae tuæ cor-

Consecrationes.

poralibus proficit spaciis, spiritalibus amplificetur augmentis. Per.¹

Consecratio altaris.

Deus omnipotens, sub cuius inuocatione altarium in honorem sancti *ill.* consecramus, clemens et propitius preces nostræ humilitatis exaudi; et præsta ut in hac mensa sint tibi libamina accepta, sint grata, sint pingua et spiritus sancti tui rore perfusa, ut omni tempore in hoc loco supplicantis tibi familie tuæ anxietates releues, egritudines cures, preces exaudias, uota suscipias, desiderata confirmes, postulata concedas. Per dominum.

Alia.

Dei patris omnipotentis misericordiam, dilectissimi fratres, deprecemur, ut hoc altarium sacrificiis spiritalibus consecrandum, uocis nostræ exorandus officio, præsentī benedictione sanctificet, ut in eo semper oblationes famulorum suorum studio suæ deuotionis impositas benedicere et sanctificare dignetur, et spiritali placatus incenso, precanti familie suæ propitius exauditor adsistat¹. Per.

Alia.

Deus sanctificationum, omnipotens dominator, cuius pietas sine fine sentitur, effunde super hoc altare gratiam tuæ benedictionis, ut ab omnibus hic inuocantibus te auxilium tuæ misericordiæ sentiantur. Per dominum².

Consecratio tabule.

Omnipotentem deum et dominum nostrum uotis exultantibus deprecemur, ut qui per omnem mundum fidem sparsit, ecclesiam congregauit, quam lapis excisus de monte sine manibus angulari compage solidauit, hanc quoque tabulam serenius inlustret, eamque impetu æterni fluminis irrigatam ita diuersis per membra charismatibus locupletet, ut super illam admirandam filii sui hostiam ipse benedicat impositam, ipse suscipiat consecratam. Per³.

Consecratio patenæ.

Consecramus et sanctificamus hanc patenam ad

¹ Gel. p. 610; Pontif. Egb. p. 40.

² Gel. p. 610.

³ Pontif. Egb. p. 41.

conficiendum in ea corpus domini nostri ihesu christi patientis crucem pro salute nostra omnium, qui uiuis et regnas in secula seculorum¹.

Alia.

Consecrare et sanctificare digneris, domine, patenam hanc, per istam unctionem et nostram benedictionem, in christo ihesu domino nostro, qui uiuit et regnat per omnia secula seculorum².

Consecratio calicis.

Oremus, dilectissimi fratres, ut dominus deus noster calicem suum in ministerio consecrandum cælestis gratiæ inspiratione sanctificet, ut ad humanam benedictionem plenitudinem diuini fauoris accommodet. Per³.

Alia.

Dignare, domine, calicem istum in usum ministerii tui pia famuli tui deuotione formatum ea sanctificatione perfundere, qua melchisedech famuli tui sacramento calicem perfudisti, et quod arte uel metallo effici non potest altaribus tuis dignum fiat ad omnia tua benedictione preciosum. Per⁴.

Consecratio super patenam et calicem.

Dominum deum, cæli et terræ conditorem, dilectissimi, supplicamus ut hoc mysterium quod manus hominum ad gloriam et laudem tuo nomini fabricauit, tu pius ac clemens aspicere et consecrare digneris. Per.

Alia.

Deus, benedictionis indultor, qui ministerium quod salomon in templo hierusalem destinauit, per sacerdotes tuos benedicere dignatus es, supplicamus per bonum et benedictum dominum nostrum ihesum christum filium tuum, ut hæc sacrificii mysterii uasa, quæ in tuo nomine fabricata sunt ad imolandum, benedicere tua pietate digneris. Per.

Consecratio corporalis.

Domine, sancte pater, omnipotens æterne deus,

misericordiam tuam supplices deprecamur, ut sicut ab initio hominibus utilia et necessaria creasti, quemadmodum uestimenta pontificalia sacerdotibus ac leuitis, ornamentaque et linteamina famulo tuo moysi quadraginta diebus doquisti, quæ sibi omnia etiam maria texuit, et fecit in usum mynisterii tabernaculi tui foderis, sanctificare, domine, et benedicere digneris hoc linteamen in usum altaris tui ad tegendum uelandumque corpus et sanguinem filii tui domini nostri ihesu christi. Per¹.

Alia.

Domine, sancte pater, omnipotens æterne deus, misericordiam tuam supplices deprecamur, ut hoc linteamen super altare tuum impositum, in spiritale consecrandum officium, presenti benedictione sanctifices, et in eo, seu super illud, oblationem famulorum tuorum studio purificationis impositum benedicere digneris, et spiritali placatus incenso precantis familie tuæ promptus exauditor existas. Per.

Consecratio altaris, et calicis, et patenæ, et corporalis.

Dignare, domine deus omnipotens, rex regum, et dominus dominantium, sacerdos omnium, pontifex uniuersorum, per quem una cum patre sanctoque spiritu facta sunt uniuersa, christe ihesu, benedicere, consecrare, et sanctificare uasa hæc cum altario, linteaminibus, ceterisque uasis; et quemadmodum sanctificasti officia tabernaculi testimonii olim, cum arca, oraculo, cherubin, ansulis, uellis, columnis, candelabro, altaribus, argenteis basibus, tabulis deauratis, holocaustis, hostiis, ac sacrum altare cum æneis uasis, tentoriis, funibus, oleo unctionis, et ceteris aliis in figura nostri per manus sanctorum sanctificasti sacerdotum; ita nunc manens in æternum, summe sacerdos sacerdotum secundum ordinem melchisedech, ut diximus, patenam hanc, et calicem hunc, et omnia instrumenta altaris huius ecclesiæ seu basilicæ, quæ inter nostras palmas habentur, corde precamur, benedicas, purifices, consecres, et consummes, quibus inter nos et æternam unitatem in supremo meatu sine fine constare credimus. Per.

¹ Gel. p. 611; V. p. 185; Pontif. Egb. p. 47.

² Ib.

³ Ib.; not in V.

⁴ Gel. p. 612; V. p. 186; Pontif. Egb. p. 48.

¹ Pontif. Egb. p. 43.

Ad manus impositionem.

Omnipotens sempiternus deus, qui regenerare dignatus es hunc(os) famulum(os) tuum(os) ex aqua et spiritu sancto, quique dedisti ei(is) remissionem omnium peccatorum. Tu, domine, immitte in eum(is) septiformem spiritum tuum sanctum paracletum de cælis. Das ei(is) spiritum sapientiæ, et intellectus, spiritum consilii et fortitudinis, spiritum scientiæ et pietatis. Adimple eum(os) spiritu timoris dei et domini nostri ihesu christi, et consigna eum(os) signo sanctæ crucis tuæ propitius in uitam æternam. Per eundem dominum nostrum ihesum christum filium tuum, cum quo uiuis et regnas, deus per omnia sæcula seculorum. Amen.

Accipe signum crucis chrismate salutis in christo ihesu in uitam æternam. Amen.

Ecce sic benedicetur omnis homo qui timet dominum. Benedicat tibi (uos) dominus exion, et uideas(tis) quæ bona sunt in hierusalem omnibus diebus diebus uitæ tuæ (uestre). Amen.

Consecratio chrismalis.

Oremus, fratres carissimi, ut deus omnipotens hoc ministerium¹ filii sui domini nostri ihesu christi gerulum benedictione sanctificationis tutamine defensionis et donationis implere dignetur, orantibus nobis. Per eundem².

Alia.

Omnipotens sancta trinitas, deus, manibus nostris opem tuæ benedictionis infunde, ut per nostram benedictionem, hoc uasculum sanctificetur, et corporis christi nouum sepulchrum spiritus sancti gratia perficiatur. Per³.

Jeria b. Cæna domini.

Conficitur chrisma in ultimo ad missam, antequam dicatur, Per quem hec omnia, domine, semper bona creas. Leuantur duæ ampullæ, quas offerunt populi, et benedicit tam dominus papa quam omnes presbyteri.

Benedictio.

Emitte, domine, spiritum sanctum tuum para-

clitum de cælis in hanc pinguedinem oliuæ, quam de uiridi ligno producere dignatus es ad refectionem corporis. Ut tua sancta benedictione sit omni ungenti tangenti tutamentum mentis et corporis, ad euacuandos omnes dolores, omnesque infirmitates, omnem ægritudinem corporis, unde unxisti sacerdotes, reges, prophetas, et martyres chrisma tuum perfectum, domine, a te benedictum. In nomine domini nostri ihesu christi. Per quem hæc omnia, domine¹.

Incipit benedictio chrismatis principalis.

Sursum corda.

R. Habemus ad dominum.

Gratias agamus domino deo nostro.

R. Dignum et iustum est.

U. D. æterne deus. Qui in principio inter cetera bonitatis et pietatis tuæ munera terram producere fructifera ligna iussisti, Inter quæ huius pinguiissimi liquoris ministræ oleæ nascerentur quarum fructus sacro chrismati deseruiet. Nam et dauid prophetico spiritu gratiæ tuæ sacramenta prænoscentes, uultus nostros in oleo exhilarandos esse cantauit, Et cum mundi crimina diluio quondam expiarentur effuso, similitudinem diuini muneris futuri columba demonstrans per oliuæ ramum pacem terris redditam nuntiavit, quod in nouissimis temporibus manifestus est effectibus declaratum, cum baptismatis aquis omnium criminum commissa delentibus hæc olei unctio uultus nostros iocundos efficit ac serenos; Inde etiam moysi famulo tuo mandatum dedisti, ut aaron fratrem suum, prius aqua lotum, per infusionem huius unguenti constitueret sacerdotem. Accessit ad hoc amplior honor cum filius tuus ihesus christus dominus noster lauari a iohanne undis iordanicis exegisset, ut spiritu sancto in columbæ similitudine desuper misso, unigenitum tuum, in quo tibi optime complacisset testimonio subsequente uocis ostenderes, Et hoc illud esse manifestissime comprobare, quod eum oleo lætitiæ præ consortibus suis unguendum dauid propheta cecinisset.

Te igitur deprecamur, domine, sancte pater, omnipotens æterne deus, per eundem ihesum christum filium tuum dominum nostrum, ut huius creaturæ pinguedinem sanctificare tua benedictione

¹ + corporis Gel.

² Pontif. Egb. p. 48; Gel. p. 612.

³ Pontif. Egb. p. 48; Gel. p. 613.

¹ Gel. p. 555; V. p. 55.

digneris, et sancti spiritus ei ammiscere uirtutem, cooperante potentia christi tui, a cuius sancto nomine chrisma nomen accepit, Unde unxisti sacerdotes, reges, prophetas, et martyres, ut sit his qui renati fuerint ex aqua et spiritu sancto chrisma salutis, eosque æternæ uitæ participes et cælestis gloriæ facias esse consortes. Per eundem dominum nostrum ihesum christum¹.

Exorcismus olei.

Deus, qui uirtute sancti spiritus tui imbecillarum mentium rudimenta confirmas, te oramus, domine, ut uenturi ad beate regenerationis laucrum tribus per unctionem istius creature purificationem mentis et corporis, ut si quæ illis aduersantium spirituum inhære reliquæ, ad tactum sanctificati olei huius abscedant, Nullus spiritalibus nequitibus locus, nulla refugis uirtutibus sit facultas, Nulla insidiantibus malis latendi licentia relinquatur, sed uenientibus ad fidem seruis tuis et sancti spiritus tui operatione mundandis, sit unctionis huius preparatio utilis ad salutem, quam etiam cælestis regenerationis natiuitate in sacramento sunt baptismatis adepturi. Per dominum nostrum ihesum christum, qui uenturus est iudicare uiuos et mortuos, et sæculum, per ignem. Amen.²

Consecratio ignis et terræ.

Domine, sancte pater, omnipotens æterne deus, in nomine tuo et filii tui ihesu christi domini nostri, bene + dicimus hunc ignem cum + cæra et omnibus eius alimoniis; sanctificamusque et signo crucis christi filii dei uiui altissimi signamus intus uel foris. Accensusque quæ noceant non incendat, sed omnia ad usus hominum necessaria urat uel caleseat siue inluminet; et quæ ex hoc igne fuerint conflata siue calefacta sint bene + dicta et omni humanæ salutis utilia, ut non cum nadab et abiud ignem tibi offerentibus alienum incendamus; sed cum aaron pontifice et eius filiis eleazaro et ithamaro hostias tibi pacificas, sancti spiritus igne assatas, immolari ualeamus, et semper tui spiritus sancti igne uitæ nostra exure, cordaque luce scientiæ tuæ inlumina, et animas nostras calore fidei clarifica. Per.

¹ Gel. p. 256; V. p. 55.

Alia.

Exultet iam angelica turba cælorum; exultent diuina mysteria; et pro tanti regis uictoria tuba intonet salutaris. Gaudeat se tellus inradiata fulgoribus, et æterni regis splendore lustrata totius orbis se sentiat amisisse caliginem. Lætetur et mater ecclesia, tanti luminis adornata fulgoribus, et magnis populorum uocibus hac aula resultet. Quapropter astantibus nobis, fratres karissimi, ad tam miram sancti huius luminis claritatem, una mecum dei omnipotentis queso misericordiam inuocate, Ut qui me non meis meritis intra sacerdotum numerum dignatus est adgregare luminis sui gratia infundente cerei huius laudem implere perficiat. Per dominum nostrum ihesum christum filium tuum qui tecum uiuit et regnat, deus in unitate spiritus sancti, per.³

Alia.

Domine, sancte pater, omnipotens æterne deus, exaudi nos, lumen indeficiens. Tu es enim, domine deus noster, conditor omnium luminum. Benedic, domine, et hoc lumen, et hanc ceram, quod a te incensum, sanctificatumque ac benedictum est. Tu qui inluminasti omnem mundum, ab eo lumine accendamus, et inluminemur igne claritatis tuæ. Tu es ignis qui famulo tuo moysi in rubo apparuisti. Tu es columna ignis qui populum israhel in nocte defendebas et inluminabas. Tu enim tres pueros de fornace ignis liberasti, domine, cum filio tuo ihesu christo et sancto spiritu tuo, qui in igne super apostolos singulos die pentacosten, et post tempus super corneliū, cum omni domo sua, tibi primum ex gentibus credentem de cælo descendisti, ut sicut eos omnes consecrasti et inluminasti, ita sensus nostros cordaque et animas nostras in hac paschali sollempnitate et omni uitæ nostræ tempore inluminare igne spiritus sancti digneris, ut ad uitam æternam peruenire mereamur in cælis. Per eundem dominum⁴.

Alia.

Oramus te, domine deus noster, ut careus iste in honorem nominis tui consecratus ad noctis huius caliginem destruendam indeficiens perseueret. In odorem suauitatis acceptus supernis

³ R. p. 171; S. p. 335.

luminaribus misceatur. Flammas eius lucifer matutinus inueniat, Ille, inquam, lucifer qui nescit occasum, Ille qui regressus ab inferis humano generi serenus inluxit.

Alia.

Precamur ergo te, domine, ut nos famulos tuos, omnem clerum et deuotissimum populum, una cum beatissimo papa nostro .i.iii. quiete temporum concessa, in his paschalibus gaudiis conseruare digneris. Per dominum nostrum.

Benedictio fontis, lactis, et mellis.

Benedic, domine, et has creaturas fontis, lactis, et mellis, et pota famulos tuos de hoc fonte perenni, qui es spiritus ueritatis, et enutri eos de hoc melle et lacte; Tu enim, domine, promisti patribus nostris, abrahe, isaac, et iacob, dicens: Introducam uos in terram reponissionis, terram fluentem lac et mel. Coniunge, domine, famulos tuos spiritui sancto, sicut coniunctum est hoc lac et mel in christo ihesu domino nostro, per quem, omnia, domine ¹.

Benedictio panis.

Benedico te, creatura panis, in nomine patris et filii, et spiritus sancti, per uirtutem dominicę passionis et resurrectionis a mortuis, ut sanctificata uerbi dei benedictionem assumas aduersus omnes nequitiis spirituales, et uniuersas ualitudines infirmitatesque membrorum, ut quicumque te sumpserint, sis eis in tutelam mentis et corporis, in honorem domini nostri ihesu christi, qui est benedictus in sæcula sæculorum. Amen.

Alia.

Benedic, domine, hanc creaturam nouam panis, sicut benedixisti quinque panes in deserto quinque millibus hominum saturatis (ndis) ut sit dominis eiusdem abundans in annum alimentum, gustantesque ex eo accipiant tam corporis quam animę sanitatem. Qui uiuis et regnas cum deo patre ².

Benedictio uux uel fabæ.

Benedic, domine, hos fructus nouos uux uel

¹ L. p. 318.

² V. p. 229, with variations.

fabę, quos tu, domine, per rorem cęli, et inundantiam pluuiarum, et tempora serena atque tranquilla, ad maturitatem perducere dignatus es ad percipiendum nobis cum gratiarum actione, in nomine domini nostri ihesu christi, qui est benedictus ¹.

Benedictio pomorum.

Te deprecamur, omnipotens deus, ut benedicas hunc fructum nouum pomorum, ut qui esu interdictę arboris letalis pomi in protoparente iuste funeris sententia multati sumus, per inlustrationem unici filii tui redemptoris, dei ac domini nostri ihesu christi, et spiritus sancti benedictionem, sanctificata omnia atque benedicta, depulsis atque abiectis uetusti hostis atque primi facinoris incentoris insidiis, salubriter ex huius diei anniuersaria sollempnitate diuersis terę edendis germinibus fruamur. Per dominum nostrum ².

Benedictio pomorum et nucleum.

Sanctifica, domine, poma, et nucas, nucleosque, et omnes fructus tam arborum quam herbarum, qui tuo imperio usum omnibus animantibus prebent, per te, ihesu christe, qui uiuis et regnas in sæcula sæculorum.

Benedictio ad fruges nouos.

Domine, sancte pater, omnipotens æterne deus, qui cælum, et terram, mare, et omnia creasti; te supplices quesumus, ut hunc fructum nouum benedicere et sanctificare digneris et multiplicare habundanter offerentibus tibi, et impleas eorum cellaria cum fortitudine frumenti et uini, ut latantes in eis referant tibi deo omnipotenti laudes et gratias. Per.

Benedictio uini.

Domine, omnipotens christe, qui ex quinque panibus et duobus piscibus quinque millia hominum satiasti, et in chana galileę ex aqua uinum fecisti, qui es uitis uera; multiplica super seruos tuos misericordiam pietatis tuę, quemadmodum fecisti cum patribus nostris in tua misericordia sperantibus; et benedicere et sanctificare digne-

¹ See fol. 182 b.

² Col. p. 747.

ris hanc creaturam uini, quam ad substantiam seruorum tuorum tribuisti; ut ubicunque ex hac creatura fustum fuerit, uel a quolibet potatum, diuine benedictionis tuæ opulenta repleatur, ut accipientibus ex eo cum gratiarum actione sanctificetur in uisceribus eorum. Qui cum patre et spiritu sancto.

Benedictio crucis.

Rogamus te, domine, sancte pater, omnipotens æterne deus, ut digneris benedicere hoc lignum crucis tuæ, ut sit remedium salutare generi humano, sit soliditas fidei, profectus bonorum operum, redemptio animarum, protectio ac tutela contra seua iacula inimicorum. Per.

Alia.

Benedic, domine, hanc crucem tuam, ex qua eripuisti mundum a po(tes)tate dæmonum, et superasti passionem tuam suggestorem peccati, qui gaudebat preuaricatione primi hominis; tristis enim dimisit per lignum crucis tuæ quos seductos habuit per lignum uetutum. Per.

An. Ecce lignum crucis in quo salus mundi pendit. Venite, adoremus.

Ps. Deus, miserere.

Alia.

Omnipotens sempiterne deus, qui per lignum perditio mundo lignum redemptionis tuam crucem prædestinasti; quesumus, ut benedicere digneris hoc lignum similitudine crucis tuæ signatum, et præpara in eo tuis fidelibus uirtutem, inimicis autem obstaculum, et augendum nomini tuo credentium chorum uirtute cælesti. Per.

Benedictio super uasa in loco antiquo reperia.

Omnipotens sempiterne deus, inserte te officiis nostris, ut hæc uascula arte fabricata gentiliū, sublimitatis tuæ potentia ita emundare digneris, ut omni inmunditia depulsa, sint fidelibus tuis tempore pacis atque tranquillitatis utenda. Per.¹

Benedictio putei.

Deprecamur, domine, clementiam pietatis tuæ, ut aquam putei huius cælesti benedictione sanctifices, et ad communem uitam concedas salubrem, et ita ex eo fugare digneris omnem diabolicam

temptationis incursum, ut quicumque ex eo abhinc hauserit biberitue, uel in qui(bus)libet necessariis usibus hausta aqua usus fuerit, totius uirtutis ac sanitatis dulcedine perfruatur, ut tibi sanctificatori et saluatori omnium domino gratias agere mereatur. Per.¹

Benedictio super fontem ubi aliqua negligentia contigerit.

Domine, sancte pater, omnipotens æterne deus, qui per inuisibilitatis tuæ potentiam has aquas ex nihilo conditas in huius materiæ formam uisibilis prebuiisti, atque ex abditis inuestigabilibus concauam per abyssi magnitudinem largitatis tuæ gratia humanis usibus fluente fontibus influxisti, te tui famuli supplices exoramus, uti has aquas quas negligentia polluit, sancti spiritus tui gratia ad munditiam reuocet, atque purificet, et spiritus callidi hostis abscedat, ac deinceps sanctificatas familie tuę potabiles tribuas, ut et potantium mudent corpora, cordaque sanctificent. Per.

Alia.

Deus, qui ad hoc in iordanis alueum sanctificaturus (aquas) descendisti, ut a te munditiam potius caperent quam mundarent, dum ad tactum sacri corporis sanctificasti lauacrum; has aquas influente gratia spiritus tui sancti, digneris ad munditiam reuocare per donum, qui in chana galilee initio (signo)rum tuorum ostenso uirtutis (tuę) mysterio aquas mutare dignatus es in uinum, et sicut eliseus amaras orando mutauit aquas in latices, ita ad preces fidelium tuorum clementer abstergas ab his aquis pollutionis originem. Per.

Benedictio domus.

Adesto, domine, supplicationibus nostris, et hanc domum serenis oculis tuę pietatis inlustra; descendat, quesumus, super habitantes in ea gratiæ tuę larga benedictio, ut in his manufactis habitaculis cum salubritate manentes, ipsi tuum semper sint habitaculum. Per.¹

Alia.

Exaudi nos, domine, sancte pater, omnipotens æterne deus, ut si qua sunt aduersa, si qua con-

¹ Gel. p. 737: V. p. 227.

traria, in hac domo famuli tui .*ill.* auctoritate maiestatis tuæ pellantur. Per¹.

Oratio contra fulgura.

Primum spargatur aqua benedicta. Sequitur oratio.

Omnipotens sempiterne deus, parce metuentibus, et propitiare supplicibus, ut post noxios ignes nubium et uim procellarum, in materiam transeat laudis comminatio potestatis. Per².

Oratio post mandatum.

Adesto, domine, officio nostræ seruitutis, quia tu pedes lauare dignatus es tuorum discipulorum, opera manuum tuarum ne despicias, quæ nobis retinenda mandasti, et sicut hic exteriora abluntur inquinamenta, sic a te omnium nostrorum purgentur peccata. Quod ipse prestare dignetur.

Oratio ad agapem pauperum.

Da, quesumus, domine, famulo tuo .*ill.* sperata suffragia obtinere, ut qui tuos pauperes uel tuas ecclesias munerauit, sanctorum omnium simul, et beati laurentii martyris tui mereatur consortia, cuius est exempla secutus. Per dominum nostrum.

Oratio ad capillaturam.

Omnipotens sempiterne deus, respice propitius super hunc famulum tuum .*ill.* quem ad nouam tondensi gratiam uocare dignatus es, tribuens ei remissionem omnium peccatorum, adque (ad) cælestium donorum peruenire consortium. Per³.

Oratio ad barbas tendendas.

Deus, cuius spiritu creatura omnis incrementis adulta congaudet, exaudi preces nostras super hunc famulum tuum .*ill.* iuuenilis ætatis decore lætantem, et primis auspitiis adtondendum; exaudi, domine, ut in omnibus protectionis tuæ auxilio munitus cælestem benedictionem accipiat et presentis uitæ presidiis gaudeat et æternæ. Per⁴.

¹ Gel. p. 737; V. p. 327.

² Gel. p. 741; V. p. 327.

Oratio ad clericum faciendum.

Oremus, dilectissimi fratres, dominum nostrum ihesum christum pro hoc famulo tuo .*ill.* qui ad deponendam comam capitis sui pro eius amore festinat; ut donet ei spiritum sanctum, qui habitum religionis in eo perpetuum conseruet, et a mundi impedimento uel sæculari desiderio cor eius defendat; ut sicut immutatur in uultu, ita manus dextera eius ei uirtutis tribuat incrementa, et ab omni cecitate humana oculis eius aperiat, et lumen ei æternæ gratiæ concedat. Per⁵.

Alia.

Adesto, domine, supplicationibus nostris, et hunc famulum tuum .*ill.* benedicere dignare, cui in tuo sancto nomine habitum religionis sacræ imponimus; ut, te largiente, et deuotus in ecclesia persistere, et uitam æternam mereatur percipere. Per⁶.

Dum tondis, dicis antiphonam.

An. Tu es, domine, qui restitues mihi hereditatem meam.⁷

Ps. Dominus pars hereditatis meæ et calicis mei. Tu es deus. Et gloria.⁷

An. Hæc est generatio querentium dominum, querentium faciem dei iacob¹.

Ps. Domini est terra. Et gloria.

Oratio.

Praesta, omnipotens deus, huic famulo tuo .*ill.* cuius hodie capitis comam pro diuino amore deposuimus, ut in tua dilectione perpetuo maneat, et eum sine macula in sempiternum custodias. Per⁷.

Oratio ad diaconissam faciendam.

Exaudi, domine, preces nostras, et super hanc famulam tuam .*ill.* spiritum tuæ benedictionis emitte, ut cælesti munere ditata et tuæ gratiam possit maiestatis acquirere, et bene uiuendi aliis exemplum præbere. Per⁸.

Benedictio uestium uiduæ uel uirginis.

Deus, qui, uestimentum salutare et indumentum æternæ iocunditatis tuis fidelibus promisiisti;

⁵ O. p. 183.

clementiam tuam suppliciter exoramus, ut hæc indumenta humilitatem cordis et contemptum mundi significantia quibus famula tua *.ill.* sancto uisibiliter informanda est proposito, propitius benedicas, et beatæ castitatis habitum, quem, te inspirante, suscepit, te protegente, custodiat. Per.⁷

Alia.

Deus, bonarum uirtutum et omnium benedictionum largus infusor, exaudi preces nostras, et hanc uestem quam famula tua *.ill.* pro conservando castitatis signo se ad operiendam exposcit, benedicere et sanctificare digneris. Per.⁷

Benedictio uirginis ab episcopo dicenda.

Respice, domine, propitius super hanc famulam tuam *.ill.* ut sanctæ uirginitatis propositum, quod, te inspirante, suscepit, te gubernante, custodiat. Per.⁷

Quando sacrum uelamen accipit dicendum est.

Accipe, puella, sanctum pallium, quod perferas sine macula ante tribunal domini nostri ihesu christi¹.

R. Amen.

Consecratio.

Te inuocamus, domine, sancte pater, omnipotens æterne deus, super hanc famulam tuam *.ill.* quæ tibi uult servire pura mente mundoque corde, ut eam sociare digneris inter illa centum quadraginta quattuor milia infantum qui uirgines permanserunt, et se cum mulieribus non coinquinauerunt, in quorum ore dolus inuentus non est; ita et hanc famulam tuam facias permanere immaculatam usque ad finem. Per immaculatam dominum nostrum ihesum christum, cum quo uiuis et regnas deus per omnia secula seculorum².

Alia.

Deus, castorum corporum benignus inhabitator et incorruptarum amator animarum; qui humanam substantiam in primis hominibus diabolica fraude uitiatam ita in uerbo tuo, per quod omnia facta sunt, reparas, ut eam non solum ad primæ originis innocentiam reuocas, sed etiam ad experientiam quorundam bonorum quæ in nouo

seculo sunt habenda perducas, et obstrictos adhuc conditione mortalium, iam ad similitudinem prouehis angelorum; respice, domine, super hanc famulam tuam *.ill.* quæ tibi deuotionem suam offert, a quo et ipsa idem uotum sumpsit. Sit in ea, domine, per donum spiritus tui cor prudens, modestia sapiens, benignitas, grauitas, lenitas, casta libertas; ferueat in caritate, et nihil extra te diligit, laudabiliterque uiuat, et laudari non appetat; te timeat, tibi amore seruiat; tu ei honor, tu gaudium; tu in merore solatium; tu in ambiguitate consilium, tu in iniuria defensio, in tribulatione patientia, in paupertate abundantia, in ieiunio cibus, in infirmitate medicina. Per te quem diligere super omnia appetit, quod est professa custodiat, ut et hostem antiquum deuincat, et uitiorum squalores expuret; quatinus centesimi fructus dono uirginitatis decorari, uirtutumque lampadibus exornari, et electarum tuarum uirginum consortio, te donante, mereatur uniri. Per¹.

Item ad uelandum uiduam.

Consolare, domine, hanc famulam tuam *.ill.* uiduitatis merore constrictam, sicut consolare dignatus es saraptenam uiduam per heliam prophetam; concede ei pudicitiae fructum, ut antiquarum non meminerit uoluptatum; nesciat etiam incentiua desideria, ut soli tibi subdat proprium collum, quo possit pro laboribus tantis sexagesimum granum percipere, munus delectabile sanctitatis. Per².

Alia.

Deus, castitatis amator, et continentiae conseruator, supplicationem nostram benignus exaudi, et hanc famulam tuam (*.ill.*) propitius intueri, ut quæ pro timore tuo continentiae pudicitiam uouit, tuo auxilio, conseruetur, utque (ut) sexagesimum fructum continentie, et uitam æternam, te largiente, percipiat. Per³.

Oratio ad abbatem uel abbatissam faciendam.

Concede, quesumus, omnipotens deus, et famulum(am) tuum(am) *.illum uel illam.* quem ad

¹ Lit. and Rit. of Celtic Church, p. 23.

² Gcl. p. 631.

³ Compare Gcl. p. 629.

⁴ Gcl. p. 726.

⁵ Ib. 623.

regimen animarum eligimus, gratiæ tuæ dono prosequere, ut, te largiente, cum ipsa tibi nostra electione placeamus. Per.⁷

Alia.

Deus, institutor cunctorum, qui per moysen famulum tuum ad gubernandas ecclesias prepositos instituisti; tibi preces supplices fundimus, teque deuotis mentibus exoramus ut hunc(anc) famulum(am) tuum(am) *illum uel illam*, quem hodie electio famulorum(arum) tuorum(arum) abbatem uel abbatissam ouium tuarum esse instituit, clementer respicias, pietatis tuæ misericordia inlustres; sicque regat subditos, quasi commendatos non proprios, quatinus, te opitulante, apostolicis iugiter doctrinis fultos, simul cum ipsis lætus(ta) portas paradysi introeat, atque, te donante, mereatur audire; euge bone serue et fidelis! quia super pauca fuisti fidelis, supra multa te constituam, intra in gaudium domini tui. Quod ipse præstare digneris, qui uiuis et regnas in secula seculorum.

Oratio pro coniugandis.

Exaudi nos, domine, sancte pater, omnipotens æterne deus, et institutis tuis, quibus propagationem humani generis ordinasti, benignus assiste, ut quod, te auctore, iungitur, te auxiliante, seruetur. Per.

Item ad sponsas benedicendas.

Exaudi nos, omnipotens et misericors deus, ut quod nostro ministratur officio tua benedictione potius implatur. Per¹.

Secreta.

Suscipe, domine, quesumus, pro sacra conubii lege munus oblatum, ut cuius largitor es operis esto et dispositor. Per dominum nostrum².

Præfatio.

U. D., æquum et salutare, [æterne deus.] Qui fœdera nuptiarum blando concordiae iugo, et insolubili pacis uniculo nexuisti; ut multiplicandis adoptionum filiis sanctorum conubiorum

fœcunditas pudica seruaretur. Tua enim, domine, prouidentia, tua gratia ineffabilibus modis utrumque dispensatur; ut quod generatio ad mundi e(di)dit ornatum, regeneratio ad ecclesiæ perducatur augmentum. Et ideo.⁷

In fractione.

Hanc igitur oblationem famulorum tuorum, quam tibi offerimus pro famula tua *ill.* quam perducere dignatus es ad statum mensuræ et ad diem nuptiarum, pro qua maiestati tuæ fundimus supplices preces, ut eam propitius cum uiro suo copulare digneris, Quesumus, domine, ut placatus.⁷

Antequam dicatur, Pax domini, dic orationem istam.

Propitiare, domine, supplicationibus nostris, et institutis tuis, quibus propagationem humani generis ordinasti, benignus assiste, ut quod, te auctore, iungitur, te auxiliante, seruetur. Per.⁷

Benedictio.

Deus, qui potestate uirtutis tuæ de nihilo cuncta fecisti, qui dispositis uniuersitatis exordiis, homini ad imaginem dei facto ideo inseparabile mulieris adiutorium condidisti, ut femine corpori de uirili dares carne principium, docens quod ex uno placuisset institui numquam liceret disiungi. Deus, qui tam excellenti mysterio coniugalem copulam consecrasti, ut christi et ecclesiæ sacramentum presignaret in fœdere nuptiarum. Deus, per quem mulier iungitur uiro, et societas principaliter ordinata ea benedictione donatur, quæ sola nec per originalis peccati penam, nec per diluuii est ablata sententiam, respice propitius super hanc famulam tuam (*ill.*) quæ, maritali iungenda consortio, tua se expedit protectione muniri. Sit in ea iugum dilectionis et pacis, fidelis et casta nubat in christo, imitatrixque sanctarum permaneat feminarum. Sit amabilis, ut rachel, uiro, sapiens, ut rebecca, longæua et fidelis, ut sara; Nihil in ea ex actibus suis ille auctor preuocationis usurpet; nexa fidei mandatis(que) permaneat Uni thoro iuncta; contactus illicitos fugiat; muniat infirmitatem suam robore disciplinæ. Sit uerecund(i)a grauis, pudore uenerabilis, doctrinis cælestibus erudita. Sit fœcunda in sobole, sit probata et innocens, et

¹ Gel. p. 723; V. p. 244.

² L. p. 446; V. p. 244.

ad beatorum requiem atque ad caelestia regna perueniat, et uideat filios filiorum suorum usque in tertiam et quartam progeniem, et ad optatam perueniat senectutem. Per.⁷

Pax domini sit semper uobiscum.

Ad complendum.

Quesumus, omnipotens deus, instituta prouidentie tuae pio amore comitare, ut quos legitima societate coniectis, longeuam pace custodias. Per.⁷

Oratio in sterilitate mulierum.

Deus, qui, anxietatem steriliū pie respiciens, in eis fecunditatem etiam in sua desperatione mirabiliter operaris; concede propitius ut famula tua .*ill.* de percipienda sobole quod per se non ualet serui tui gregorii mereatur precibus optinere. Per.¹

Alia.

Omnipotens sempiterne deus, qui maternum effectum nec in ipsa sacra semper uirgine maria, quae redemptorem nostrum genuit, denegasti; Concede propitius, ut eiusdem dei genetrix(cis) precibus famula tua .*ill.* genetrix (b) esse (a) mereatur. Per.²

Reconciliatio hereticorum.

Domine deus omnipotens, pater domini nostri ihesu christi, qui dignatus es hunc famulum tuum .*ill.* ab errore et mendatio hereticę prauitatis erueri, et ad ecclesiam tuam sanctam catholicam perducere. Tu, domine, spiritum tuum paracletum in eum emittere dignare, spiritum sapientiæ et intellectus, spiritum consilii et uirtutis, spiritum scientiæ et pietatis; et adimple eum, domine, spiritu timoris tui, ut in nomine domini nostri ihesu christi signo crucis signetur in uitam æternam. Per eundem dominum nostrum ihesum christum filium tuum, qui uiuit et regnat deus semper una cum spiritu sancto, per omnia secula seculorum.³

Signat te dominus signo crucis in uitam æternam in consignatione fidei. Amen. [P]ax tecum. [E]t cum spiritu tuo.

¹ Gel. p. 725.

² Ib. 726.

³ This Collect occurs in Gel. p. 607, where it is entitled 'Benedictio super eos qui de Ariana ad catholicam redeunt unitatem.' In the Gel. text the words 'hereseos Arianae' are substituted for 'heretici prauitatis.'

Oratio super eos qui morticinium comederint.

Deus, qui hominem ad imaginem tuam condidit in id reparas quod creasti, respice propitius super hos famulos tuos .*ill.* et quicquid eorum ignorantia ac necessitate hostili et diabolica fraude subreptum est, indulgentia tuæ pietatis ignoscat et absoluat, ut altaribus sacris recepta ueritatis tuæ communione redda(n)tur. Per.¹

Reconciliatio altaris ubi homicidium perpetratum fuit.

Deum indultorem criminum, deum sordium mundatorem, deum qui mundum originalibus peccatis depressum aduentus sui nitore purificauit, fratres carissimi, supplices deprecemur, ut contra diaboli furentis insidias fortis nobis pugna consistat, et si quid eius uires et calliditates cotidianis insectationibus in nobis maculatum corruptumue fuerit, efficiatur caelestis miseratione purgatum quod fuerat ipsius diaboli fraude pollutum, quia sicut illius est solidum perfectumque quassare, ita auctoris nostri est lapsa restituere, nutantia stabilire. Per.

Alia.

Deus, cuius bonitas et misericordia non habuit principium, ita tamen (quoque) non habet finem; qui pietate tua eligis in nobis magis restituere perdita quam percutere peritura; si quid etiam negligentia polluit, aut ira commisit, aut ebrietas stimulauit, aut libido subripuit sustines, ut ante purifices per gratiam quam percutias per furorem, ne operis tui prodigus plastes uidearis, eligis potius erigere iacentia quam punire dampnanda; te supplices deprecemur, ut huius tabernaculi receptacula placatus accipias, et altare tuum quod insectantis est inimici fraude pollutum per infusionem gratiæ caelestis purifices, purificatumque possideas, ac sic in posterum omnis nequitia spiritalis eliminetur, extingaturque antiqui serpentis inuidia, ut cum fraudibus suis diaboli turba pellatur. Efferat secum maculam quam (in)gessit, et perennibus quandoque supplicibus deputandus, operum suorum secum semina colligat peritura. Nihil postmodum noceat preteriti

¹ Gel. p. 609.

culpa contagii; nihil sit quod maneat inimici fraude pollutum; quandoquidem per spiritus est infusionem purgatum, resurgat ecclesie tuę pura simplicitas; et candor innocentie, hactenus maculata, dum recipit gratiam, reuertatur ad gloriam; ut populorum ista turba conueniens, dum petitiones ingerit, uotorum sentiat obtinuisse suffragia. Per.

Oratio pro regnantibus.

Omnipotens et misericors deus, cuius regnum regnum est omnium sæculorum, supplicationes regum clementer exaudi, et romanorum regum tibi subditum protege principatum; ut in tua uirtute fidentes, et tibi placeant et super omnia regna præcellant. Per.

Alia.

Omnipotens sempiternę deus qui regni omnibus æterno dominaris imperio; inclina ad preces humilitatis nostrę aures misericordię tuę, et romani regni adesto principibus, ut, tranquillitate concessa, tua sint semper uirtute uictores. Per.

Alia.

Deus, in te sperantium salus et tibi seruientium fortitudo, suscipe propitius preces nostras, et romani imperii auxiliare principibus; ut tua protectione muniti, omnibus sint hostibus fortiores. Per.

Oratio super militantes.

Deus, perpetuitatis auctor, dux uirtutum omnium, cunctorumque hostium uictor, benedic hos famulos tuos tibi sua capita inclinant; effunde super eos gratiam firmam, et in militia in qua probati consistunt, proluxa sanitate et prosperitate eos conserua, et ubicunque uel pro quibuscunque auxilium tuum inuocauerint, cito adsis, protegas, et defendas. Per.

Benedictiones super regem nouiter electum.

Te inuocamus, domine, sancte pater, omnipotens æternę deus, ut hunc famulum tuum *ill.* quem tuę diuinę dispensationis prouidentia in primordio plasmatum¹, usque ad hunc presentem diem iuuenili flore lætante crescere concessisti, cum tuę pietatis dono ditatum plenumque ueri-

Benedictiones.

tatis gratia de die in diem coram deo et hominibus ad meliora semper proficere facias, ut summi regiminis solium, gratia superna largiente, gaudens suscipias, et misericordię tuę muro ab hostium aduersitate undique munitis, plebem sibi commissam, cum pace propitiationis, et uirtute uictorię, felicitate regere mereatur. Per.

Alia.

In diebus eius oriatur omnibus æquitas et iustitia, amicis adiutorum, inimicis obstaculum, humilibus solatium, eleuatis correptio, diuitibus doctrina, pauperibus pietas, peregrinis auxilium, propriis in patria pax et securitas. Unumquemque secundum suam mensuram moderate gubernans, se ipsum sedulus discat, ut tua irrigatus compunctione toti populo tibi placita prebere uitę possit exempla, et per uiam ueritatis cum grege sibi subdito gradiens, opes fragiles abundanter adquirat. Simul et salutem non solum corporum sed etiam cordium a te concessam cunctis accipiat. Sicque in te cogitatum animi consiliumque omne componens, plebis gubernaculum cum pace simul et sapientia semper inuenire uideatur; teque auxiliante, presentis uitę prolixitatem percipiat, et per temporalia bona usque ad summam senectutem perueniat, priusque fragilitatis finem perfectum ab omnibus uitiorum uinculis tuę pietatis largitate liberatus, et infinite prosperitatis premia perpetua, angelorumque æterna commercia consequatur. Per.

Alia.

Deus, electorum fortitudo, et humilium celsitudo, qui in primordio per effusionem diluuii crimina mundi castigare uoluisti, et per columbam ramum oliuę portantem pacem terris redditam demonstrasti, iterumque aaron famulum tuum per unctionem olei sacerdotem sanxisti, et postea per huius unguenti infusionem ad regendum populum israheliticum sacerdotes, reges, et prophetas perfecisti, uultumque ecclesię in oleo exhilarandum per prophetiam famuli tui uocem dauid esse predixisti; ita, quesumus, omnipotens pater, et per huius creaturę pinguedinem, hunc serum tuum sanctificare tuę benedictione digneris, eumque in similitudinem columbę pacem simplicitatis populo sibi subdito prestare, et exemplum aaron in dei seruitio diligenter imitari, regumque uestigia in consiliis scientię et acqui-

¹ Lit. and Rit. of Celtic Church, p. 168, n. 1.

tate iudicii semper assequi, uultumque hilaritatis per hanc olei unctionem tuamque benedictionem, te adiuvante, commissę plebi paratum habere facias. Per.

Benedictio.

Benedic, domine, hunc presulem principem, qui regna regum omnium a sæculo moderaris. Amen.

Et tali cum benedictione glorifica, ut dauidica teneat sublimitate sceptrum salutis, et sanctificatus protinus reperperiat meritum. Amen.

Da ei a tuo spiramine cum mansuetudine ita regere populum, sicut salomonem fecisti regnum obtinere pacificum. Amen.

Tibi semper cum timore sit subditus, tibi que militet cum quiete; sit tuo clypeo protectus cum proceribus, et ubique maneat sine fine victor. Amen.

Sis ei contra facies inimicorum lurica, in adversis galea, in prosperis patientia, in protectione clypeum sempiternum. Amen.

Uiat inter gentium cateras magnanimus; sit in iudiciis æquitas singularis. Amen.

Locupletet eum tua predita dextera, frugalem contineat patriam, et suis liberis tribuat profutura. Amen.

Da ei proximitatem uitę per tempora, et in diebus eius oriatur iustitia. Amen.

A te robustum teneat regiminis solium, ut cum iucunditate et iustitia æterno gloriatur in regno. Amen.

Et præsta ut gentes illi teneant fidem, proceres sui habeant pacem diligent caritatem. Amen.

Tu eius menti benignus inlabere, ut amore te timeat et timore diligit. Amen.

Tu ei honor sis, tu gaudium, tu gaudium, tu uoluntas, tu in merore solatium, in ambiguitate consilium, in itinere consolator. Amen.

Tu in iniuriis defensor, in tribulatione patientia, in egritudine medicina. Amen.

In te habeat omne consilium, per tuam discat commissa sapientiam regni gubernacula moderari, ut semper felix, semper a te gaudens, de tuis mereatur beneficiis gratulari, et æternis ualeat commerciis copulari. Amen.

Ut quem tu nobis hodie tua misericordia iocundum presentare dignatus es, tua facias multorum annorum curriculis protectione securum. Amen.

Et ita populus iste pulchrum coalitus benedictione æternitatis, ut semper maneat tripudians in pace victores. Amen.

Quod ipse præstare digneris, qui cum æterno patre, simul cum spiritu sancto, uiuis et regnas deus, per omnia secula sæculorum. Amen¹.

Item super regem.

Omnipotens deus, det + tibi de rore cæli et de pinguedine terrę abundantiam frumenti et uini et olei, et seruiant tibi populi, et adorent te tribus; esto dominus fratrum tuorum, et incuruentur ante te filii matris tue, et qui bene + dixerit tibi benedictionibus replicatur, et deus erit adiutor tuus. Omnipotens bene + dicat tibi bene + dictionibus cæli desuper, bene + dictionibus abyssi iacentis deorsum, bene + dictionibus uberum et uulvę; bene + dictiones patrum antiquorum confortatę sint super te².

Alia.

Benedic, domine, fortitudinem principis nostri, et opera manuum illius suscipe, et benedictione tua terra eius repleatur, de bonis fructuum cæli, et rore, atque subiacente abyso, de bonis fructuum solis ac lunę, de uertice antiquorum montium, de bonis æternorum collium, et de frugibus terrę et plenitudine eius. Bene + dictio illius qui apparuit in rubo ueniat super caput .ill. et plenus erit benedictione domini in filiis, et tingat in oleo pedem suum. Cornua rinocerotis cornua eius, in ipsis utilitabit gentes usque ad terminos terrę, quia ascensor cæli auxiliator eius³. Per.

Tunc dicat omnis populus cum episcopo .iii. uicibus.

Uiat rex .ill. in sempiternum. R. Amen.

Et confirmabitur cum benedictione omni populo in solio regni, et osculant principes, in sempiternum dicentes,

Amen, Amen, Amen.

Deus, perpetuitatis auctor, dux uirtutum omnium, cunctorumque hostium victor, bene + dic hunc famulum tuum .ill. tibi suum caput inclinanti; effunde super eum gratiam firmam, et in militia in qua probatus consistit, prolixa sanitate, et prospera felicitate cum conserua; ut ubicunque

¹ Pontif. Egh. p. 102.

² Ib. 103.

³ Ib.

uel pro quibuscunque auxilium tuum inuocauerit, cito adsis, protegas, et defendas¹. Per.

Rectitudo regis est nouiter ordinati, et in solium sublimati, populo tria precepta sibi subdito precipere:

Inprimis, ut ecclesia dei et omnis populus christianus ueram pacem seruent in omnipotenti deo. R. Amen.

Aliud est, ut rapacitates et omnes iniquitates omnibus gradibus interdicat. R. Amen.

Tertium est, ut in omnibus iudiciis æquitatem et misericordiam precipiat, ut per hoc nobis indulgeat misericordiam suam clemens et misericors deus. Amen.

Orationes quæ dicendæ sunt super archiepiscopo antiquam pallium accipit.

Deus, omnipotens pater, qui non propriis suffragantibus meritis, sed sola ineffabili gratiæ tuæ largitate istum famulum tuum .ill. populo tuo præsepe iussisti; tribue per gratiam spiritus sancti tui digne tibi persolvere ministerium sacerdotalis officii, et ecclesiasticis conuenienter seruire ministeriis, plebemque commissam ad gloriam tui nominis, te in omnibus protegente, gubernare concede. Per dominum nostrum.

Alia.

Deus, innocentiae restitutor et amator, dirige hunc famulum tuum .ill. spiritus tui feruore, ut in fide inueniatur stabilis, et in operibus suis efficax. In lumina cum lumine sapientiæ; munda eum et sanctifica; da ei consilium rectum, doctrinam sanctam; et qui eum inter summos sacerdotes uoluisti numerare, concede ut quod humano ore eum uoluisti uocari, hoc in conspectu tuo per gratiam tuæ pietatis possit fieri; ut cum electis tuis æternæ uitæ beatitudinem percipere mereatur.

Sequitur oratio postquam acceptum fuerit.

Domine, sancte pater, omnipotens æterne deus, rex regum, et dominus dominantium, clementiam tuam humiliter exoramus, necnon et unigeniti filii tui domini nostri ihesu christi, qui, omnes æterno pontificatu supereminens, solus sine macula sacerdotale ministerium impleuit, simulque sancti spiritus, cuius septiformi gratia celesti

uirtute cuncta sanctificas; ut hunc famulum tuum .ill. diuinæ prouidentiae gratia largiente, a minoribus usque ad maiora per gradus ascendente superne pietatis tuæ gremio gratanter suscipias; et quia nobis indignis, quos sedis apostolicæ summeque ministros seruitutis non exigentibus meritis, sed dono clementiæ tuæ constituisti, salutaribus indumentis ad sacri altaris officium foras uestitus impresenti appareat, ab omnibus criminum contagiis castigatus, perpetua spiritus tui sanctificatione intus impleri mereatur; uiuique fontis fluentibus irrigatum uirtutum fructibus crescere, et coram omnibus clarescere concedas, ut eius uita aliis possit exempla prebere. Sit ei honor pallei, ornamentum animæ, et unde aduenit fastigium uisibile, inde florescat amor inuisibilis. Tua diuina potentia eum corroboret. Tui filii uirtus uiscera eius secundet. Tui spiritus gratia interiora eius impleat. Per te firmitatem fidei catholicæ non solum sibiomet seruandi sed etiam alios docendi causa conseruet. Per te cathedræ episcopalis et ecclesiæ uersualis scutum non solum a spiritalibus, sed etiam a corporalibus huius sæculi aduersitatibus habere mereatur. Per te apostolicæ dignitatis in cælis et in terris soluendi et ligandi non solum corpora sed et animas, diuina ditatus gratia, dominium suscipiat, ut ita dignis successibus deuote degens, ad destinata sanctis premia perueniens, æternam accipiat beatitudinem. Per.

Oratio super infirmum penitentem.

Precor, domine, clementiam tuam, ut huic famulo tuo peccata sua et facinora confitenti donare ueniam, et preteritorum criminum culpas relaxare digneris, qui humeris tuis ouem perditam reduxisti, qui publicani confessione placatus es, tu etiam, domine, in huius famuli tui precibus benignus aspira; ut in flebili confessione persistens, pietatem tuam celeriter, et indifficiliter exoret, ac sacris altaribus (et) ministeriis restitutus, æternæ uitæ premia consequatur. Per¹.

Orationes super eos qui a demonio uerantur.

Omnipotens sempiterne deus, pater domini nostri ihesu christi, te supplices exoramus, im-

¹ Pontif. Egb. p. 103.

¹ Gel. p. 508, with variations.

pera diabolo, qui hunc famulum tuum .*ill.* detinet, ut ab eo recedat, et extinguatur per impositionem manuum nostrarum, quas nos ponimus carnales per inuocationem tui nominis, et pro meritis beatorum angelorum tuorum et patriarcharum, et prophetarum, et apostolorum, et martyrum, et confessorum, et uirginum, atque omnium sanctorum tuorum. Libera eum qui credit in uerum liberatorem dominum nostrum iesum christum, ut expurgatus ab omni labe iniquitatis, maiestati tue pura mente descriuat, consecutus gratiam spiritus sancti, qui cum patre et filio uiuit et regnat per omnia secula seculorum. Amen.

Alia.

Medelam tuam deprecor, domine, sancte pater, omnipotens æterne deus, qui subuenis in periculis, qui temperas flagella dum uerberas; te ergo, domine, supplices deprecamur, ut hunc famulum tuum .*ill.* eruas ab hac uexatione diaboli; ut non preualeat inimicus usque ad animæ temptationem. Sicut in iob terminum ei pone; ne inimicus de anima istius, sine remedio tue saluationis, incipiat triumphare. Defende, domine, exitum mortis, et spacium uitæ: extende, et releua ab hostis maligni temptationibus et figuris phantasmatum famulum tuum, quem creasti ad imaginem tuam, et redemisti pretio magno sancti sanguinis filii tui. In cuius uirtute precipio tibi, quicumque es, inmundæ spiritus, ut ex eas et recedas ab hoc famulo dei. Disrump, domine, per maiestatis tue imperium omnes laqueos satanæ quibus est conligatus, et auxilii tui ostende uirtutem et opus misericordiæ tue; ut fugatis infirmitatibus, sana mente, et uiribus sensibusque renouatis, nomen sanctum tuum, instaure sanitate, protinus benedicat. Per¹.

Alia.

Vnguo te de oleo sanctificato, ut salueris in nomine patris, et filii, et spiritus sancti in secula seculorum. Amen.

Enpositio manuum super energuminum caticumum.

Omnipotens sempiternæ deus, a cuius facie celi distillant, montes sicut cera liquescunt, terra

tremuit, cui patent abissi, quem infernus pauescit, quem omnis irarum motus aspiens humiliatur; te supplex deprecor, dominator domine, ut inuocatione nominis tui ab huius famuli tui uexatione inimicus confusus abscedat; ut ab eius possessione anima liberata ad auctorem suæ salutis recurat, liberatoremque suum, diabolico factore depulso, et odore suauissimo spiritus sancti percepto, sequatur. Per¹.

Item alia pro paruulo energumino.

Domine, sancte pater, omnipotens æterne deus, uirtutem tuam totis exoro gemitibus pro hoc famulo tuo .*ill.* a diabolo oppresso, qui etiam indignis inter pressuras donas presidium; exurge pro huius infantia debellata, et noli diu retinere uindictam; nec ante conspectum tuum ueniant parentum delicta, qui nec pro filio patrem, nec pro patre promisti filium iudicare; auxiliare, quesumus, inimici furore uexato, ne sine baptismo facias eius animam a diabolo possideri; sed potius tenera ætas, maligni oppressionibus liberata, tibi referat gratias sempiternas. Per².

Item super energumino baptizato.

Deus angelorum, deus archangelorum, deus prophetarum, deus apostolorum, deus martyrum, deus confessorum, deus uirginum, deus pater domini nostri iesu christi, inuoco sanctum nomen tuum, ac preclare maiestatis tue clementiam supplex exoro, ut mihi auxilium prestare digneris aduersus hunc nequissimum spiritum, ut, ubicumque latet, audito nomine tuo, uelociter exeat uel recedat. Ipse tibi imperat, diabole, qui de supernis caelorum in inferiora terræ dimergi precepit; ipse tibi imperat, qui retrorsum redire precepit. Audi ergo et time, satanas, uictus et prostratus; abscede in nomine domini nostri iesu christi. Tu ergo, iniquissime satanas, inimicus fidei, (hostis) generis humani, mortis raptor, iustitiæ declinator, malorum radix, fomes uitiorum, seductor hominum, perditor gentium, incitator inuidiæ, origo auaritiæ, causa discordiæ, excitator dolorum, magister dæmonum, Quid stas et resistis, cum scis eum tuas perdere uires?

¹ V. p. 236, much varied.² Gel. p. 597; V. p. 237.

illum metue qui in isaac immolatus est, in ioseph uenundatus, in agno occisus, in homine crucifixus, deinde triumphator. Recede in nomine patris, et filii, et spiritus sancti, et da locum spiritui sancto per hoc signum crucis christi domini nostri. Qui cum patre et spiritu sancto uiuit et regnat.⁷

Alia.

Deus, conditor et defensor generis humani, qui hominem ad imaginem et similitudinem tuam formasti, respice super famulum tuum hunc, qui dolis inuidi serpentis appetitur; quem uetus aduersarius et hostis antiquus atre formidinis horrore circumuolat, et sensum mentis humane stupore defigit, terrore conturbat, et metu trepidi terroris exagitat. Repelle, domine, uirtutem diaboli, fallacesque eius insidias amoue procul. Impius temptator aufugiat. Sit nominis tui signo famulus tuus .ill. et animo tutus et corpore. Tu pectoris huius interna custodias. Tu uiscera regas. Tu corda confirmes. In anima eius aduersariæ potestatis temptamenta uanescent. Da ad hanc inuocationem nominis tui gratiam, ut qui huc usque terrebat terribus abeat, et uictus abscedat, tibi que possit hic seruus tuus, corde confirmato et mente sincera, debitum prebere famulatum. Per.⁷

Alia.

Domine, sancte pater, omnipotens æterne deus, osanna in excelsis. Pater domini nostri ihesu christi, qui illum refugam tyrannum gehennę deputasti, qui unigenitum tuum in hunc mundum misisti, ut illum rugientem leonem contereret; uelociter adtende, accelera, ut eripias hominem ad imaginem et similitudinem tuam creatum a ruina et dęmonio meridiano. Da, domine, terrorem tuum super bestiam quę exterminauit uincam tuam. Da fidutiam seruis tuis contra nequissimum draconem fortiter stare, nec contemptam sperantes in te, et dicat sicut in pharaone iam dixit, Deum non noui, nec israhel dimitto. Urguat illum, domine, dextera tua potens discedere a famulo tuo .ill. ne diutius presumat captiuum tenere hominem, quem tu ad imaginem tuam dignatus es facere. Adiuro ergo te, serpens antique, per iudicem uiuorum et mortuorum, per factorem mundi, per eum qui habet potestatem mittere in gehennam, ut ab hoc famulo dei, qui ad ecclesię pręsepia concurrit,

cum metu et ex(er)citu furoris tui festinus discedas. Adiuro te non mea infirmitate, sed in uirtute spiritus sancti, ut desinas ab hoc famulo dei, quem omnipotens deus ad imaginem suam fecit. Cæde, cæde, non mihi, sed ministeris christi. Illius enim te perurguet potestas, qui te affigens crucis suę subregauit imperio. Illius enim brachium contemiscere, qui, deictis gemitibus inferni, animas ad lucem perduxit. Sit tibi terror corpus hominis. Sit tibi formido imago dei. Nec desistas nec moreris discedere ab homine, quoniam complacuit christo ut in homine habitaret. Et ne me infirmum contempnendum putes, dum me peccatorem nimis esse cognoscis. Imperat tibi dominus; imperat tibi maiestas christi; imperat tibi deus pater; imperat tibi filius et spiritus sanctus; imperat tibi apostolorum fides, sancti petri et pauli, et ceterorum apostolorum. Imperat tibi indulgentia confessorum. Imperat tibi martyrum sanguis. Imperat tibi sacramentum crucis. Imperat tibi mysterium uirtus. Exi, transgressor. Exi, seductor, plene omni dolo et fallatia, ueritatis inimice, innocentium persecutor. Da locum, durissime. Da locum, impiissime. Da locum christo, in quo nihil inuenisti de operibus tuis, qui te expoliavit, qui regnum tuum destruxit, qui te uictum ligauit, et uasa tua dirupit, qui te proiecit in tenebras, ubi tibi cum ministris tuis erit preparatus interitus. Sed quid tunc truculente recogitas? quid temerarie retractas? reus omnipotenti deo, cuius statuta transgressus es; reus filio eius ihesu christo, quem temptare ausus es, et crucifigere pręsumpsisti; reus humano generi, cui mors tuis persuasionibus uenit. Adiuro, ergo, te, draco nequissime, in nomine agni immaculati, qui ambulauit super aspidem, et basiliscum, qui conculcavit leonem et draconem, ut discedas ab homine, discedas ab ecclesia dei. Contemiscere et effuge, inuocato nomine domini illius quem inferi tremunt; cui uirtutes cælorum, et potestates, et dominationes subiectę sunt; quem cherubin et seraphin indefessis uocibus laudant. Imperat tibi uerbum caro factum. Imperat tibi natus ex uirgine. Imperat tibi ihesus nazarenus, qui te, cum discipulos eius contempneres, elisum et prostratum exire iussit ab homine; quo presente, cum te ab homine seperasset, nec porcorum gregem presumebas contingere. Recede,

ergo, nunc, adiuratus in nomine eius, ab homine quem ipse plasmauit. Durum tibi est christo uelle resistere. Durum tibi est contra stimulum calcitrare, quia quanto tardius exis, tanto tibi supplicium maius crescit; quoniam non hominem contempnis, sed illum, qui dominator uiuorum et mortuorum est. Qui uenturus est iudicare uiuos et mortuos et seculum per ignem. Amen.⁷

Alia.

Domine, sancte pater, omnipotens æterne deus, per impositionem scripture huius et gustum aque, expelle diabolum ab homine isto, de capite, de capillis, de uertice, de cerebro, de fronte, de oculis, de auribus, de naribus, de ore, de lingua, de sublingua, de guttore, de collo, de corpore toto, de omnibus membris, de compaginibus membrorum suorum, intus et foris, de ossibus, de uenis, de neruis, de sanguine, de sensu, de cogitationibus, de omni conuersatione, et operetur in te uirtus christi, in eo qui pro te passus est, ut uitam æternam merearis. Per¹.

Ordo super electos. Ad cathecumenum faciendum.

Omnipotens sempiterne deus, pater domini nostri ihesu christi, respicere dignare super hunc (hos) famulum(los) tuum(os), uel famulam(las), tuam(as) quem (quos) uel quam (quas) ad rudimenta fidei uocare dignatus es; omnem cecitatem cordis ab eo (eis) uel ab ea (cas) expelle; disrumpe omnes laqueos satanæ quibus fuerat (rant) conligatus(i). Aperi ei (eis), domine ianuam pietatis tuæ; ut signo sapientiæ tuæ imbutus(ti) uel imbuta(tæ) omnium cupiditatum factoribus careat(ant), et ad suauem odorem preceptorum tuorum lætus(ti) uel læta(tæ) tibi in ecclesia tua deserviat(ant); et proficiat(ant) de die in diem, ut idoneus(nei) uel idonea(næ) efficiatur(antur) accedere ad gratiam baptismi tui percepta medicina. Per eundem².

Alia.

Preces nostras, quesumus, domine, clementer

¹ This Collect is found among the 'oraciones contra demoniacum,' in a tenth-century Codex in the Library of Vienna, published by Gerbertus, Mon. Vet. Lit. Aleman. ii. 132; and in the Stowe Missal; Lit. and Rit. of the Celtic Church, p. 207. A still more exhaustive enumeration of the parts of the body occurs in the Lorica of Gildas, Stokes, W., Irish Glosses, Dublin, 1860, p. 133, and in Collects printed by Gerbertus, *ut supra*, pp. 137, 136.

² Gel. p. 533.

exaudi, et hunc (hos) electum(tos) tuum(os) uel electam(tas) tuam(as) crucis dominice, cuius impressione eum (eos) uel eam(as) signamus, uirtute custodi; ut magnitudinis gloria rudimenta seruans(antes) per custodia mandatorum tuorum, ad regenerationis gloriam peruenire mereatur (antur). Per¹.

Alia.

Deus, qui humani generis ita es conditor ut sis etiam reformator, propitiare populis adoptitiis, et nouo testamento sobolem noue prolis adscribe, ut filios promissionis quod non potuerunt assequi per naturam, gaudeant se percipisse per gratiam. Per¹.

Benedictio salis dandum cathecumenum.

Exorcizo te, creatura salis, in nomine dei patris omnipotentis, et in caritate domini nostri ihesu christi, et in uirtute spiritus sancti. Exorcizo te per deum uiuum, et per deum uerum, qui te ad tutelam humani generis procreauit, et populo uenienti ad credulitatem per seruos suos consecrari precepit, ut in nomine sanctæ trinitatis efficiaris salutare sacramentum, ad effugandum inimicum. Proinde rogamus te, domine deus noster, ut hanc creaturam salis, quem tu, domine, sanctificando sanctifices, benedicens benedicas, ut fiat omnibus accipientibus perfecta medicina permanens in uisceribus eorum. In nomine domini nostri ihesu christi, qui uenturus est iudicare uiuos et mortuos et seculum per ignem. Amen³.

Hac oratione expleta, accipiat sacerdos de eodem sale, et ponat in ore infantis, dicens:

Accipe salem sapientiæ propitius in uitam æternam⁴.

Oratio post datum salis.

Deus patrum nostrorum, deus uniuersæ conditor, ueritas, te supplices exoramus, ut hunc (hos) famulum(los) tuum(os), uel famulam(las) tuam(as) respicere digneris propitius, et hoc primum pabulum salis gustantem non diutius esurire permittas, quominus cybo expleatur(antur)

¹ Gel. p. 533.

² Ib.

³ Ib. 534.

⁴ Ib.

cælesti; quatinus sit (sint) semper, domine, spiritu seruiens(tes), spe gaudens(tes), tuo semper nomini seruiens(tes). Perduc eum(os) uel eam(as) ad noue regenerationis lauacrum, ut cum fidelibus tuis promissionum tuarum premia consequi mereatur(antur). Per¹.

Benedictio fontis.

Omnipotens sempiterne deus, adesto magne pietatis tuæ mysteriis; adesto sacramentis, et ad creandos novos populos, quos tibi fons baptismatis parturit, spiritum adoptionis emitte, ut quod humilitatis nostræ gerendum est mynisterio, tuæ uirtutis impleatur effectus. Per².

Alia.

Adsit, domine, huic lauacro tuæ uirtutis operatio, et abolendis uitiis conferendisque sacramentis tuæ regenerationis impleatur effectus. Per dominum nostrum³.

Alia.

Deus, qui inuisibili potentia sacramentorum tuorum mirabiliter operaris effectum, et licet nos tantis mysteriis exsequendis simus indigni, tu tamen gratiæ tuæ dona non deserens etiam ad nostras preces aures tuæ pietatis inclinas⁴.

Deus, cuius spiritus super aquas inter ipsa mundi primordia ferebatur, ut iam tunc uirtutem sanctificationis aquarum natura conciperet⁵.

Deus, qui nocentis mundi crimina per aquas abluens, regenerationis speciem in ipsa diluuii effusione signasti, ut unius eiusdemque elementi ministerio, et finis esset uitis et origo uirtutibus, respice in faciem ecclesiæ tuæ, et multiplica in ea regenerationes tuas; qui gratiæ tuæ affluentis impetu lactificas ciuitatem tuam, fontemque baptismatis aperis toto orbe terrarum gentibus innouandis, ut tuæ maiestatis imperio sumat unigeniti tui gratiam de spiritu sancto; qui hanc aquam regenerandis hominibus preparatam archana sui luminis ammixtione fecundet; ut sanctificatione concepta ab immaculato diuini fontis utero, in nouam renata creaturam progenies cælestis emergat. Et quos aut sexus in corpore aut ætas discernit in tempore, omnes

in unam pariat gratia mater infantiam. Procul, ergo, hinc, iubente te, domine, omnis spiritus immundus abscedat. Procul tota nequitia diabolicæ fraudis abstat. Nihil hic loci habeat contrariæ uirtutis ammixtio. Non insidiando circumuolet, non latendo subripiat, non inficiendo corrumpat. Sit hæc sancta et innocens creatura libera ab omni impugnationis incursu, et totius nequitie purgata discessu. Sit fons uiuus, aqua regenerans, unda purificans, ut omnes hoc lauacro salutifero diluendi, operante in eis spiritu sancto, perfecte purgationis indulgentiam consequantur¹.

Vnde benedico te, creatura aqua, per deum uiuum, per deum sanctum, qui te in principio uerbo separauit ab arida, cuius spiritus super te ferebatur, qui te de paradiso manare, et in quattuor fluminibus totam terram rigare precepit; qui te in deserto amaram, suauitate indita, fecit esse potabilem, et sitiienti populo de petra produxit. Benedico te per iesum christum, filium eius unicum, dominum nostrum, qui te in chana galilææ signo admirabili sua potentia conuertit in uinum; Qui pedibus super te ambulauit, et a iohanne in iordane in te baptizatus est; qui te una cum sanguine suo de latere suo produxit; et discipulis suis iussit, ut credentes baptizarentur in te, dicens: Ite, docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine patris, et filii, et spiritus sancti².

Hæc nobis præcepta seruantibus tu, deus omnipotens, clemens adesto. Tu benignus aspira; tu has simplices aquas tuo ore benedicto, ut preter naturalem emundationem, quam lauandis possint adhibere corporibus, sint etiam purificatis mentibus efficaces³.

Hic ponas cererum in fontem.

Descendat in ha(n)c plenitudinem fontis uirtus spiritus tui,

et insuffla ter in aqua,

et totam huius aquæ substantiam regenerandi fecundet effectus. Hic omnium peccatorum maculæ deleantur. Hic natura ad imaginem tuam condita, et ad honorem sui reformata principii, cunctis uetustatis squaloribus emundetur; ut omnis homo hoc sacramentum regenerationis in-

¹ Gel. p. 534.² Gel. p. 568; V. p. 63.³ Ib.⁴ Ib.⁵ Ib.¹ Gel. p. 568.² Ib.³ Ib.

gressus, in vere innocentiae nouam infantiam renascatur. Per dominum nostrum ihesum christum filium tuum, qui uenturus est iudicare uiuos et mortuos et seculum per ignem. Amen¹.

Post hæc accipies chrisma cum uasculo, et fundes in cruce super aquam, dicens:

In nomine patris, et filii, et spiritus sancti, sanctificetur, et se(cun)detur fons iste.

Et aspergis super adstantes. Qui autem uoluerit accipiat de ipsa aqua, et asperget ubicumque necesse fuerit. Et tunc primum inquires nomen hominis, ita dicendo:

Int. Quid uocaris?

R. Ita.

Int. Abrenuntias satanæ?

R. Abrenuntio.

Int. Et omnibus operibus eius?

R. Abrenuntio.

Int. Et omnibus pompis eius?

R. Abrenuntio.

Et tunc suffla in faciem eius, et dicis:

Accipe spiritum sanctum.

Deinde fac crucem cum pollice in fronte, et in pectore eius, dicendo ita:

Accipe signum crucis tam in fronte quam in corde; sume fidem caelestium preceptorum dei².

Deinde dicis orationes has:

Oremus.

Rogamus te, domine, sancte pater, omnipotens æterne deus, miserere famulo(los) tuo(os), uel famule(las) tuæ(as), quem (quos) uel quam (quas) uocare ad rudimenta fidei dignatus es. Omnem cecitatem cordis ab eo (eis) uel ab ea (eas) expelle. Disrump omnes laqueos satanæ quibus fuerat(ant) conligatus(ti). Aperi ei(is), domine, ianuam ueritatis tuæ; ut signo sapientiæ tuæ imbutus(ti) uel induta(te) omnium cupiditatum fœtoribus careant(at), atque suauis odore preceptorum tuorum lætus tibi in ecclesia tua deserviat(ant), et proficiat de die in diem, ut idoneus efficiatur promissæ gratiæ tuæ, in nomine patris, et filii, et spiritus sancti, in sæcula sæculorum. Amen.

Alia.

Domine, sancte pater, omnipotens æterne

deus, pater domini nostri ihesu christi, cuius antiquitas sine initio, æternitas sine fine est; deus, omnium rerum creator, et ipse non genitus, Deus inuisibilis et omnia uidens, deus incomprehensibilis et omnia comprehendens, inuoco nomen sanctum tuum super opera manuum tuarum, ut hoc plasma³ quod in conspectu diuinæ maiestatis tuæ ad spem immortalitatis aspirare dignatus es, per uirtutem sacramentorum caelestium omnibus inimici letalibus insidiis exuatur. Tu enim hominem ad imaginem tuam facere dignatus es, in cuius faciem insufflasti spiritum uitæ,

suffla,

et factus est homo in animam uiuentem, sic itaque hunc (hos) famulum(los) tuum(os) .ill. uel famulam(las) tuam(as), quesumus, domine, constituas in spiritu uiuificante, ut cognoscat te deum uiuum, te deum uerum et unigenitum filium tuum ihesum christum quem misisti, et spiritum sanctum. Signum quoque salutare, quod in eum(os) uel eam(as) nunc conferre dignatus es, custodias usque in finem, ut integer (gri) uel integra(græ), et purus(ri) uel pura(ræ) perducatur(cantur) ad lauacrum aque regenerationis, data ei(is) remissione omnium peccatorum. Per.

Deinde pones salem in ore infantum dicendo ita:

Accipe salem sapientiæ propitiatus⁴ in uitam æternam⁵. Pax tibi. Amen.

Oremus.

Spes omnium finium terræ et in mari longe, qui sanctos montes tuos preparasti in uirtute tua, et accingeris potentia, qua in te sperantem defensare digneris, deprecationem nostram clementer exaudi, et hunc(his) catechumini(nis) tuum(is) crucis dominice, cuius impressione signatus(ti) est (sunt) uirtute custodi, ut agnitionis tuæ rudimenta seruans(uantes), per custodiam mandatorum tuorum, ad regenerationis gloriam peruenire mereatur(antur), seruaturus(ri) per te quicquid, te largiente, percepit(perint). Per.

Nec te latet, satanas, imminere tibi pœnas, imminere tibi tormenta, diem iudicii, diem supplicii sempiterni, diem qui uenturus est uelut clibanus ardens; in quo tibi atque angelis tuis

¹ Gel. p. 568.

² Ib. 593.

³ p. 230, n. 1.

⁴ So O; em. V.

⁵ V. p. 153.

sempiternus est preparatus interitus; et ideo pro tua nequitia, dampnate atque dampnande, da honorem deo uiuo, da honorem ihesu christo filio eius; da honorem spiritui sancto paracrito. In cuius uirtute precipio tibi, quicumque es, inmunde spiritus, ut ex eas et recedas ab hoc (his) famulo(lis) dei, uel ab hac (his) famula (labus) dei, quem (quos) uel quam (quas) hodie deus et dominus noster ihesus christus ad suam sanctam gratiam et benedictionem uocare dignatus est; ut fiat eius templum per aquam regenerationis in remissionem omnium peccatorum. In nomine domini nostri ihesu christi, qui iudicatorum est uiuos et mortuos et seculum per ignem¹. Amen.

Deinde tanges ei naves et aures de sputo et dices:

Effeta, quod est, adaperire, in odorem suauitatis. Tu autem effugare, diabole, adpropinquabit enim iudicium dei².

Postea tanges ei pectus de oleo exorcizato et dices:

Exi, inmunde spiritus.

Deinde inter scapulas:

Da locum spiritui sancto.

Et interrogat presbiter nomen, dicendo ita:

Int. Quid uocaris?

R. Ita.

Int. Credis in deum patrem omnipotentem?

R. Credo.

Int. Credis et in ihesum christum, filium eius unicum, dominum nostrum?

R. Credo.

Int. Credis et in spiritum sanctum, sanctam ecclesiam catholicam, remissionem peccatorum, carnis resurrectionem?

R. Credo.

Et accipiet presbiter eos a parentibus eorum, et baptizantur primi masculi, deinde femine, sub trina mersione, sanctam trinitatem semel inuocando, ita dicendo:

Int. Vis baptizari?

R. Volo.

Deinde dicit: Et ego baptizo te. Nomina illi. In nomine patris, et mergit semel, et filii, et mergit iterum, et spiritus sancti, et mergit tertio.

¹ Gel. p. 563; V. pp. 61, 156.

² Ib.

Visitatio Infirmorum.

Ut autem surrexerint a fonte, facit presbiter signum crucis de chrismo cum police in uertice eius, dicens hanc orationem:

Deus omnipotens, pater domini nostri ihesu christi, qui te regenerauit ex aqua et spiritu sancto, quique dedit tibi remissionem omnium peccatorum, ipse te linit ill.

et unguet presbiter caput ipsius de chrismo, dicens,

ipse te linit chrismate salutis in christo ihesu, in uitam æternam¹. R. Amen.

Tunc posito chrismali in capite baptizati, dicit sacerdos:

Accipe uestem candidam, puram, et immaculatam, quam perferas ante tribunal domini nostri ihesu christi in uitam æternam². R. Amen.

Deinde communicetur a presbitero, ita dicendo:

Omnipotens sempiternus deus, qui regenerasti famulum tuum, uel famulam tuam, ex aqua et spiritu sancto, quique dedisti ei remissionem omnium peccatorum, tribue ei continuum sanitatem, ad agnoscendam unitatis tuæ ueritatem. Per³.

Incipit ordo ad uisitandum et unguendum infirmum.

Primitus audiat sacerdos confessionem infirmi, et oret pro illo, et benedicat eum, dicens:

Oratio.

Omnipotens deus, qui dixit, Qui me confessus fuerit coram hominibus, confitebor et ego cum coram patre nico qui in cælis est, ipse te benedicat et custodiat semper, detque tibi remissionem omnium peccatorum, et uitam æternam.

Et hortetur ei, ut declinet a malo et faciat bonum, et per penitentiam indicatam reconcilietur. Deinde si peccata criminalia habuerit, episcopus aut presbiter dicat super eum orationes ad dandam penitentiam:

Exaudi, domine, preces nostras. Require Fer. iiii caput ieiunii.

Si autem episcopus adfuerit, imponat capiti manum, siue sacerdoti[s], siue cuiuscumque infirmi,

¹ Gel. p. 570; V. p. 65.

² Compare Gel. p. 556.

³ R. Rit. p. 30.

ad reconciliandum. Alioquin presbiter reconcilians presbitero manum superponere non debet; ceteris uero infirmis superponat capiti manum, dicens orationem ad reconciliandum:

Adesto, domine, supplicationibus nostris. Requie Fer. v. in cena domini.

Deinde canendi sunt .vii. psalms penitenciales, cum letania:

Domine, ne in ira tua .i.

Beati quorum.

Domine, ne in ira tua .ii.

Miserere .i.

Domine, exaudi .i.

De profundis.

Domine, exaudi .ii.

Inchoante autem letania, dicat sacerdos:

Parce, domine, parce famulo tuo .ill. quem redemisti, christe, sanguine tuo. Ne in aeternam irascaris ei. Amen.

Tribus uicibus. Sequitur letania et preces.

Pater noster.

Saluum fac seruum tuum.

Dominus conseruet eum.

Dominus opem ferat illi super lectum.

Dominus custodiat te ab omni.

Dominus custodiat introitum.

Angelis suis mandauit.

Perfice gressus illius in semitis.

Domine auerte faciem tuam a peccatis illius, et omnes iniquitates eius dele.

Esto ei, domine, turris fortitudinis.

Conuertere, domine, aliquando.

Nihil proficiet inimicus in eum.

Mitte ei, domine, auxilium.

Domine, exaudi.

Miserere mei, deus .i.

Sequitur oratio.

Omnipotens deus, qui in nomine unigeniti sui misit spiritum sanctum secundum promissionem suam discipulis suis, effundat super te spiritum paraclitum septiformem de cælis; repleatque te spiritu timoris sui, spiritu scientiæ et pietatis, spiritu consilii et fortitudinis, spiritu sapientiæ et intellectus, qui excoquat omnem rubiginem peccatorum tuorum, ut nullas iam preteritæ iniquitatis uel fragilitatis confundaris erroribus; sed inducat in omnem, sicut idem promisit filius,

ueritatem scientiæ; custodiatque te a totius prauitate nequitiae, et mundane conversationis, seu carnalis immunditiæ contagione, ac mentis impuræ affectu, et omnium inimicorum uisibilium et inuisibilium scilicet infestationibus uel incursu, perducatque te ad gratiam et gloriam regni sui, cuius uirtus et imperium permanet in secula seculorum. Amen.

Alia.

Omnipotens mitissime deus, respice propitius preces nostras, et libera cor famuli tui .ill. de malarum temptatione cogitationum, ut sancti spiritus dignum fieri habitaculum inueniatur. Per.

Deinde spargit aquam benedictam super illum, et super domum eius, dicens hanc orationem:

Exaudi nos, domine, sancte pater, omnipotens æterne deus, et mittere dignare sanctum angelum tuum de cælis, qui custodiat, foueat, protegat, uisitet, et defendat omnes habitantes in hoc habitaculo. Per.

Sequitur epistola. Tristatur aliquis uestrum.

Et euangelium. In illo tempore intrauit ihesus capharnaum.

Oratio.

Omnipotens deus, qui per os beati apostoli tui iacobi hunc ministerium infirmis hominibus facere precepisti; conserua famulo tuo .ill. tuarum dona uirtutum, et concede ut medelam tuam non solum in corpore sed etiam in anima sentiat. Per.

Alia.

Domine deus, qui per apostolum tuum locutus es: Infirmatur quis in uobis, inducat presbiteros ecclesiæ, et orent super eum, unguentes eum oleo sancto in nomine domini, et oratio fidei saluabit infirmum, et alleuabit eum dominus, et si in peccatis sit dimittentur ei. Cura, quesumus, redemptor noster, gratia spiritus sancti languores istius infirmi, et eius sana uulnera, ac dimitte peccata, atque dolores cunctos cordis et corporis expelle ab eo, et plenam ei interius exteriusque sanitatem misericorditer redde, ut ope misericordię tuę restitutus et sanatus, ad pristinam pietatis tuæ reparetur officia. Per.

Alia.

Oremus dominum nostrum ihesum christum, et cum omni supplicatione rogemus, ut hunc fa-

mulum suum *ill.* per angelum sanctum suum uisitare, (+) lætificare, (+) et (+) confortare dignetur, qui uiuit et regnat in secula seculorum. Amen.

Et sic perunguant singuli sacerdotes infirmum de oleo sanctificato, facientes crucem in collum, et guttur, et pectus, et inter scapulas, et per quinque sensus corporeos, et in supercilia oculorum, et in nares intus et foris, et in narium summitatem siue interius, et in labia exterius, id est de foris, Ut macule, quæ per quinque sensus mentis et corporis fragilitate carnis aliquando inhaeserunt, hac medicina spiritali, et domini misericordia pellantur. Sequitur unctio.

Oratio.

Per istam unctionem et domini benedictionem mundentur ab omni sorde et contagione peccati ac sanctificentur manus et os, cor quoque, tactus, uidelicet sensus, uisus, auditus, et gustus, totumque corpus et anima tua, ut idoneus efficiaris ad uocandum in nomine eiusdem domini dei nostri. Reddat tibi dominus lætitiæ salutaris sui, et spiritu principali te confirmet. Sanctum quoque spiritum innouet in uisceribus tuis, et ne auferat illum a te; sed benedictio dei patris, et filii, et spiritus sancti descendat super te, quæ copiose super te defluat, et in extrema corporis tui descendat. Interius exteriusque te repleat atque circumdet, ac sit semper tecum, nunc et in secula seculorum. Amen.

Et sic denique unguatur egrotus, primitus, ad aurem eius dextram, et in fronte, et ad aurem sinistram, dicentibus singulis sacerdotibus ita:

In nomine patris, et filii, et spiritus sancti, accipe sanitatem mentis et corporis.

Sequitur benedictio.

Benedicat te deus pater; sanet te filius; illuminet te spiritus sanctus, corpus tuum custodiat; animam tuam saluet, cor tuum inradiet, sensum tuum dirigat, et ad supernam uitam te perducatur. Qui uiuit.

Ad oculos. Alia.

Vnguo oculos tuos de oleo sanctificato, ut quicquid illicito usu deliquisti, huius unctione olei expiatur. Per.

Deinde in utraque scapula.

Vnguo has scapulas de oleo sacro, ut ex

omni parte spiritali protectione munitis iacula diabolica uiriliter contempnere, ac procul possis eum robore superni iuauaminis repellere. Per.

Ad nares. Alia.

Vnguo nares has de oleo sacro, ut quicquid noxæ contractum est odorato superfluo, ista medicatione sanetur. Per.

Ad labia. Alia.

Vnguo labia ista consecrati olei medicamento, ut quicquid otiosa uel etiam criminosa peccasti locutione, diuina clementia miserante, expurgetur unctione hac. Per.

Deinde in pectore et retro.

Vnguo pectus tuum de oleo sacro, ut hac unctione protectus fortiter stare ualeas aduersus aërias cateruas. Per.

Ad manus unguendum.

Vnguo has manus de oleo sacro, ut quicquid illicito uel noxio opere peregerunt hac unctione euacuetur. Per.

Deinde in uerticem.

Vnguo caput tuum oleo sanctificato, in nomine patris et filii et spiritus sancti, ut more militis uncti preparatus ad luctum aërias possis superare cateruas. Per.

Ad pedes unguendum.

Vnguo pedes hos de oleo benedicto, ut quicquid superfluo uel nocuo incessu commiserint, ista abolet perunctio. Per.

Uinctus autem infirmus, dicantur hæ orationes singule a singulis sacerdotibus.

Domine, ihesu christe, qui es saluatio et redemptio nostra, qui es uera salus et medicina, a quo omnis sanitas et medicamentum uenit, qui apostoli tui uoce nos instruis, ut languidos olei liquore tangentes tuæ postulemus misericordiam pietatis; respice propitius super hunc famulum tuum *ill.* ab illa mirabili summitate cælorum; et quem languor curuat ad exitum, et uirium defectio iam pertrahit ad occasum, medela tuæ gratiæ saluti restituat castigatum. Extingue in eo, domine, libidinum, febriumque, et dolorum stimulos, ac uitiorum obtege cruciatus(u) aegri-

tudines et cupiditatum tormenta dissolue; superbie inflationem tumoremque compesce; ulcera et putredines uitiorum euacua; uiscerum interna cordiumque ac medullarum et cogitationum sana discrimina; conscientiarum atque plagarum obducito cicatrices; physicis typicisque adesto periculis; ueteres immensasque remoue passiones; opera carnis ac sanguinis materiamque compone; ac delictorum illi ueniam propitiatus adtribuë; sicque illum tua iugiter custodiat pietas, ut nec ad correctionem aliquando sanitas, nec ad perditionem, te auxiliante, nunc perducatur infirmitas. Fiatque illi hæc olei sacra perunctio concita morbi presentis expulsio, et peccatorum omnium optata remissio, per te, christe ihesu saluator, et redemptor noster, et domine, qui cum patre et spiritu sancto uiuis per.

Alia.

Propitiatur dominus cunctis iniquitatibus huius infirmi .*ill.* et sanat omnes languores illius, redimatque de interitu perpetuæ mortis uitam eius; et corroboret ac satiet in bonis omnibus desiderium ipsius, qui solus in trinitate unus deus uiuit.

Alia.

Deus, qui facturæ tuæ pio semper dominaris affectu, inclina aurem tuam supplicationibus nostris; et famulum tuum .*ill.* ex aduersa ualitudine corporis laborantem placatus respice, et uisita in salutari tuo, ac cælestis gratie presta medicinam¹. Per.

Alia.

Deus, qui humano generi, et salutis remedium et uitæ æternæ numera contulisti, conse(r)ua famulo tuo .*ill.* tuarum dona uirtutum et concede ut medelam tuam non solum in corpore, sed etiam in anima sentiat. Per dominum nostrum.

Alia.

Virtutum cælestium deus, qui ab humanis corporibus omnem languorem, et omnem infirmitatem precepti tui potestate depellis; adesto propitiis huic famulo tuo .*ill.* ut, fugatis infirmitatibus et uiribus receptis, nomen sanctum tuum, instaurata protinus sanitate, benedicat. Per.

Alia.

Respice, domine, famulum tuum .*ill.* in infirmi-

tate sui corporis laborantem, et animam refoue quam creasti; ut castigationibus emendata continuo sentiat se tua medicina saluatum. Per.⁷

Alia.

Deus, qui famulo tuo ezechiel ter quinos annos ad uitam donasti, ita et famulum tuum .*ill.* a lecto egritudinis tua potentia erigat ad salutem. Per.⁷

Alia.

Domine, sancte pater, omnipotens æternæ deus, qui fragilitatem conditionis nostræ, infusa uirtutis tuæ dignatione, confirmas, ut salutaribus remediis pietatis tuæ corpora nostra et membra uegetentur, super hunc famulum tuum .*ill.* propitiatus intende, ut omni necessitate corporeæ infirmitatis exclusa, gratia in eo pristina sanitatis perfecte reparetur. Per.⁷

Hic communicetur infirmus, et ponat sacrificium in uino siue aqua, dicens¹:

Fiat commixtio et consecratio corporis et sanguinis domini nostri ihesu christi nobis et omnibus accipientibus in remissionem omnium peccatorum, et uitam æternam. Amen.

Et sic faciant ill per viupm dies, si necessitas fuerit, tam de communione quam et de alio officio. Debent etiam ex ministris sancti dei ecclesie infirmis cum summa reuerentia per singulos dies decantare uesperos et matutinas.

Oratio.

Deus, miserator omnium in te credentium, exaudi preces nostras, et super infirmantem famulum tuum .*ill.* cælestem infunde medicinam. Per.

Incipiunt orationes pro peccatis.

Exaudi, quesumus, domine, gemitum populi supplicantis, et qui de meritorum qualitate diffidimus non iudicium sed misericordiam consequi mereamur. Per.⁷

Alia.

Succurre, quesumus, domine, populo supplicenti, et opem tuam tribue benignus infirmis, ut sincera tibi mente deuoti et presentis uitæ remediis gaudeant et futuræ. Per dominum nostrum.⁷

¹ Gel. p. 735; V. p. 211.

¹ Introd. § 50.

Alia.

Exaudi quesumus, domine, supplicum preces, et confitentium tibi parce peccatis, ut pariter nobis indulgentiam tribuas et pacem. Per.⁷

Alia.

Deus, qui iuste irasceris et clementer ignoscis, afflicti populi lacrimas respice, et iram tuæ indignationis quam iuste meremur auerte. Per.⁷

Alia.

Conserua, quesumus, domine, populum tuum, et ab omnibus quas meremur aduersitatibus redde securum, ut, tranquillitate percepta, deuota tibi mente deseruiat. Per dominum nostrum.⁷

Alia.

Afflictionem familiæ tuæ, quesumus, domine, intende placatus, ut, indulta uenia peccatorum, de tuis semper ueniis gloriemur. Per dominum.⁷

Alia.

Præsta populo tuo, domine, quesumus consolationis auxilium; ut diuturnis calamitatibus laborantem propitius respirare concedere. Per dominum nostrum.⁷

Alia.

Ab omnibus nos, quesumus, domine, peccatis propitiatus absolue, ut, percepta uenia peccatorum, liberis tibi mentibus seruiamus. Per dominum nostrum.⁷

Alia.

Quesumus, omnipotens deus, ut qui nostris fatigamur offensis, et merito nostræ iniquitatis affligimur, pietatis tuæ gratiam consequi mereamur. Per.⁷

Alia.

Deus, cui proprium est misereri semper et parcere, suscipe deprecationem nostram, et quos delictorum catena constringit, misratio tuæ pietatis absoluat. Per.⁷

Alia.

Exaudi, domine, populum tuum tota tibi mente subiectum; ut corpore et mente protectus quod pæ credit tua gratia consequatur. Per.⁷

Alia.

Subiectum tibi, domine, populum propitiatio

celestis amplifcet, et tuis semper faciat seruire mandatis. Per.⁷

[Alia].

Purifica, quesumus, domine, tuorum corda fidelium; ut a terrena cupiditate mundati et presentis uitæ periculis exuantur, et perpetuis donis firmantur. Per.⁷

Alia.

Clamantium ad te, quesumus, domine, preces dignanter exaudi, ut sicut niniuitis in afflictione positus pepercisti, ita nobis in presenti tribulatione succurre. Per.⁷

Alia.

Miserere iam, quesumus, domine populo tuo, et continuis tribulationibus laborantem celeri propitiatione lætifica. Per.⁷

[Alia].

Auxiliare, domine, querentibus misericordiam tuam, et da ueniam confitentibus, parce supplicibus; ut qui nostris meritis flagellamur, tua miseratione saluemur. Per dominum.⁷

Alia.

Præsta, quesumus, omnipotens deus, ut qui iram tuæ indignationis agnouimus misericordiæ tuæ indulgentiam consequamur. Per.⁷

Alia.

Tribulationem nostram, quesumus, domine, propitius respice; et iram tuæ indignationis quam iuste meremur propitiatus auerte. Per.⁷

Alia.

Quesumus, omnipotens deus, afflicti populi lacrimas respice, et iram tuæ indignationis auerte, ut qui reatum nostræ infirmitatis agnoscimus tua consolatione liberemur. Per.⁷

[Alia].

Præsta, quesumus, omnipotens deus, ut quos offensa nostræ per flagella cognoscimus tuæ consolationis gratiam sentiamus. Per.⁷

Alia.

Ne despicias, omnipotens deus, populum tuum in afflictione clamantem; sed propter gloriam nominis tui tribulantibus(tis) succurre placatus. Per.⁷

Alia.

Exaudi, domine, gemitum populi tui, nec plus apud te valeat offensio delinquentium, quam misericordia tua indulta fletibus supplicantium. Per.⁷

[Alia].

Omnipotens (deus) misericordiam tuam in nobis placatus impende; ut qui te contempnendo culpam incurrimus, confitendo ueniam consequamur. Per.⁷

Alia.

Deus, refugium pauperum, spes humilium, salusque miserorum, supplicationes populi tui clementer exaudi; ut quos iustitia uerberum fecit afflictos, abundantia remedium faciat consolatos. Per.⁷

Alia.

Moueat pietatem tuam, quesumus, domine, subiecte tibi plebis affectus, et misericordiam supplicatio fidelis obtineat, ut quod meritis non presumit, indulgentiæ largitate percipiat. Per dominum.⁷

Alia.

Aures tuæ pietatis, quesumus, domine, precibus nostris inclina, ut qui peccatorum nostrorum flagellis percutimur, miserationis tuæ gratia liberemur. Per.⁷

Alia.

Memor esto, quesumus, domine, fragilitatis humane, et qui iustę uerberas peccatores, parce propitius afflictis. Per.⁷

Alia.

Auerte, quesumus, domine, iram tuam propitius a nobis; et facinora nostra quibus indignationem tuam prouocamus expelle. [Per].⁷

Encipiunt orationes cotidiane.

Deus, qui conspicias omni nos uirtute destitui, interius exteriusque custodi; ut et ab omnibus aduersitatibus muniamur in corpore et a prauis cogitationibus mundemur in mente. Per.⁷

Alia.

Subueniat nobis, quesumus, domine, misericordia tua, ut ab imminetibus peccatorum nostrorum periculis te mereamur protegente saluari. Per.⁷

Alia.

Adesto supplicationibus nostris, omnipotens deus, et quibus fidutiam sperande pietatis indulges consue te misericordiæ tribue benignus effectum. Per.⁷

Alia.

Vox clamantis ecclesiæ ad aures, domine, quesumus, tue pietatis ascendat, ut percepta uenia peccatorum, te fiat operante deuota, te protegente, segura. Per.⁷

Alia.

Propitiare, domine, supplicationibus nostris, et animarumstrarum medere languoribus; ut remissione percepta, in tua semper benedictione lætemur. Per.⁷

Alia.

Ecclesiæ tuę uoces, quesumus, domine, placatus admitte; ut, destructis aduersitatibus cunctis, segura tibi seruiat libertate. Per.⁷

Alia.

Nostris, domine, quesumus, propitiare temporibus, ut tuo nomine dirigatur et romana securitas, et deuotio christiana. Per.⁷

Alia.

Largire, quesumus, domine, fidelibus tuis indulgentiam placatus et pacem; ut pariter ab omnibus mudentur offensis, et segura tibi mente deseruiant. Per.⁷

[Alia].

Gaudeat, domine, quesumus, plebs tua beneficiis imperatis; et cui fidutiam sperande pietatis indulges, optate misericordiæ presta benignus effectum. Per.⁷

Alia.

Fideles tuos, domine, quesumus, corpore pariter et mente purifica; ut tua inspiratione conpuncti noxias delectationes uitare preualeant. Per.⁷

Alia.

Dies nostros, quesumus, domine, placatus intende, pariterque nos et a peccatis absolute propitius, et a cunctis eripe benignus aduersis. Per.⁷

Alia.

Da, quesumus, domine, populo tuo salutem mentis et corporis; ut bonis operibus inherendo, tua semper mereatur uirtute defendi. Per dominum.⁷

Alia.

Proficiat, domine, quesumus, plebs tibi dicata pię deuotionis affectu, ut sacris actionibus erudita, quanto maiestati tuę sit gratior, tanto donis potioribus augeatur. Per.7

Alia.

Respice, domine, propitiis plebem tuam, et toto tibi corde subiectam, presidii inuictę pietatis adtolle. Per.7

Alia.

Libera, domine, quesumus, a peccatis et hostibus tibi populum supplicantem; ut in sancta conuersatione uiuentes nullis afficiantur aduersis. Per.7

Alia.

Quesumus, omnipotens deus, ne nos tua misericordia derelinquat, quę et errores nostros semper amoueat, et noxia cuncta depellat. Per dominum.7

Alia.

Tuere, domine, populum tuum, et salutaribus presidiis semper adiutum, beneficiis adtolle continuis et mentis et corporis. Per.7

Alia.

Protector in te sperantium, deus, salua populum tuum, ut a peccatis liber et ab hoste securus in tua semper gratia perseueret. Per.7

Alia.

Conserua, quesumus, domine, populum tuum, et quem salutaribus presidiis non desinis adiuuare, perpetuis tribuę gaudere beneficiis et mentis et corporis. Per.7

[Alia].

Adesto, domine, populis tuis in tua uirtute fidentibus, et tuę dextere suppliciter inclinantes perpetua defensione conserua. Per.7

Alia.

Presta, quesumus, omnipotens deus, ut semper rationabilia meditantes, quę tibi sunt placita, et dictis exsequamur et factis. Per.7

Alia.

Benedictionem tuam, domine, populus fidelis accipiat, qua corpore saluatus ac mente, et gratiam tibi semper exhibeat seruitutem, et promotionis tuę beneficia semper inueniat. Per.7

Alia.

Familiam tuam, domine, dextera tua perpetuo circumdet auxilio, ut ab omni prauitate defensa donis cęlestibus prosequatur. Per.7

Alia.

Gaudeat, domine, quesumus, populus tuus semper benedictione confusus; ut temporalibus beneficiis adiuuetur et erudiatur æternis. Per.7

Alia.

Presta, quesumus, omnipotens deus, ut inter innumeros uite presentis errores tuo semper moderamine dirigamur. Per.7

Alia.

Concede, quesumus, omnipotens deus, ut uiam tuam deuota mente currentes, subripientium delictorum laqueos euadamus. Per.7

Alia.

Da populo tuo, quesumus, domine, spiritum ueritatis et pacis, ut et te tota mente cognoscat, et quę tibi sunt placita toto corde sectetur. Per.7

Alia.

Omnipotens sempiternus deus, qui cęlestia simul et terrena moderaris, supplicationes populi tui clementer exaudi, et pacem tuam nostris concede temporibus. [Per.7]

Alia.

Adesto, domine, supplicationibus nostris, et in tua confidentes, ab omni nos aduersitate custodi. Per dominum.7

Alia.

Da, quesumus, omnipotens deus, ut qui infirmitatis nostrę conscii de tua uirtute confidimus sub tua semper pietate gaudeamus. Per.7

Alia.

Familiam tuam, quesumus, domine, cęlesti protectione circumda; ut, te parcente, sit libera, te custodiente, a malis omnibus sit secura. Per.7

Alia.

Preces populi tui, quesumus, domine, clementer exaudi, ut qui in sola spe gratię cęlestis innititur, cęlesti etiam protectione muniatur. Per.7

Alia.

Fac nos, quesumus, domine, domine deus noster, in tua deuotione gaudere, quia perpetua est et plena felicitas si bonorum omnium seruiamus auctore. Per.⁷

Alia.

Exaudi nos, deus salutaris noster, et dies nostros in tua pace dispone, ut a cunctis perturbationibus liberati tranquilla tibi seruitute famulemur. Per.⁷

Alia.

Percipiat, domine, quesumus, populus tuus misericordiam quam deposcit, et quam precatur humiliter indulgentiam consequatur et pacem. Per.⁷

Alia.

Concede, quesumus, domine, populo tuo ueniam peccatorum, et quod meritis non presumit indulgentiæ tuę celeri largitate percipiat. Per.⁷

Alia.

Pretende nobis, domine, misericordiam tuam, ut quę uotis expetimus conuersatione tibi placita consequamur. Per.⁷

Orationes matutinales.

Inlumina, domine, quesumus, in te tuorum corda seruorum, ut tuo semper munimine et tuo auxilio protegatur. Per dominum nostrum.⁷

Alia.

Inlumina, domine, quesumus, tenebras nostras, et totius noctis insidias tu repellere propitius. Per.⁷

Alia.

Tua nos, domine, ueritas semper inluminet, et ab omni prauitate defendat. Per.⁷

Alia.

Salua nos, omnipotens deus, et lucem nobis concede perpetuam. Per.⁷

Alia.

Deus, qui diem discernis a nocte, actus nostros a tenebrarum distingue caligine, ut semper quę sancta sunt meditates in tua iugiter luce uiuamus. Per.⁷

Alia.

Quesumus, domine deus noster, dici molestias noctis quietæ sustenta; ut, necessaria temporum

uicissitudine succedente, nostra reficiatur infirmitas. Per.⁷

Alia.

Adesto, domine, precibus nostris, et die noctue nos protege, ut, quibuslibet alternationibus temporum, tua semper incommutabilitate firmemur. Per.⁷

Alia.

Exaudi nos deus, salutaris noster, et mentibus nostris gratiæ tuæ lumen ostende. Per.⁷

Incipiunt orationes matutinales seu uespertinales.

Vox nostra te, domine, semper deprecetur, et ad aures tuæ pietatis ascendat. Per.⁷

Alia.

Presta, quesumus, omnipotens deus, ut liberis tibi mentibus seruiamus. Per.⁷

Alia.

Vt tuam, domine, misericordiam consequamur, fac nos tibi tota corde esse deuotos. Per.⁷

Alia.

Suscipe, domine, preces nostras, et clamantium ad te pia corde propitius intende. Per.⁷

Alia.

Cunctas, domine, semper a nobis iniquitates repelle; ut ad uiam salutis æternæ secura mente curramus. Per.⁷

Alia.

Redemptor noster, aspice, deus, et tibi nos iugiter seruire concede. Per dominum.⁷

[Alia].

Deus, cæli terreque dominator, auxilium nobis tuę defensionis benignus impende. Per.⁷

Alia.

Purificet nos indulgentia tua, deus, et ab omni semper iniquitate custodi. Per.⁷

Alia.

A cunctis iniquitatibus nostris exue nos, domine, et in tua fac pace gaudere. Per.⁷

Alia.

Vincula, domine, humane prauitatis abrumpe,

et ad confitendum nomen tuum libera mente curramus. Per.⁷

Alia.

Tua nos, domine, quesumus gratia benedicat, et ad uitam perducat aeternam. Per.⁷

Alia.

Vide, domine, infirmitates nostras, et celeri nobis pietate succurre. Per.⁷

Alia.

Fac nos, domine, quesumus, mala nostra toto corde respuere, ut bona tua capere ualeamus. Per.⁷

Alia.

Delicta nostra, domine, quibus aduersa dominantur absterge, et tua nos ubique miseratione custodi. Per.⁷

Alia.

Absolue, quesumus, domine, nostrorum uincula peccatorum, et quicquid pro eis meremur, propitiatus auerte. Per.⁷

Alia.

Clamantes ad te, deus, dignanter exaudi, ut nos de profundo iniquitatis eripias, et ad gaudia aeterna perducas. Per.⁷

Alia.

Ascendant ad te, domine, preces nostræ, et ab ecclesia tua cunctam repelle nequitiam. Per.⁷

Alia.

Concede nobis, domine, ueniam delictorum, et eos qui nos impugnare moliantur expugna. Per.⁷

Alia.

Respice nos, misericors, deus, et nomini tuo perface ueraciter obsequentes. Per.⁷

Alia.

Tuere nos, superne moderator, et fragilitatem nostram tuis defende presidiiis. Per.⁷

Alia.

Aufer a nobis, quesumus, domine, nostras prauitates, ut non indignationem tuam, sed indulgentiam sentiamus. Per.⁷

Alia.

Vt a nostris excessibus, domine, temperemus, tua nos precepta concede iugiter operare. Per.⁷

Alia.

Oculi nostri ad te, domine, semper intendant, ut auxilium tuum et misericordiam sentiamus. Per.⁷

Alia.

Porrigere nobis, deus, dexteram tuam, et auxilium nobis superne uirtutis impende. Per.⁷

Alia.

Exaudi nos, domine deus noster, et ecclesiam tuam inter mundi turbines fluctuantem, clementi gubernatione operare. Per.⁷

Alia.

Intende, quesumus, domine, supplices tuos, et pariter nobis indulgentiam tribue benignus et gaudium. Per.⁷

Alia.

Respice nos, omnipotens et misericors deus, et ab omnibus tribulationibus propitiatus absolue. Per.⁷

Alia.

Iniquitates nostras ne respicias, omnipotens deus, sed sola nobis misericordia tua prosit indignis. Per.⁷

Alia.

Fac nos, domine deus noster, tuis obedire mandatis, quia tunc nobis prospera cuncta proueniunt, si te totius uite sequamur auctorem. Per.⁷

Orationes uespertinales.

Omnipotens sempiterne deus, uespere et mane et meridie maiestatem tuam suppliciter deprecamur, ut, expulsis de cordibus nostris peccatorum tenebris, ad ueram lucem, quæ christus est, nos facias peruenire. Per.¹

Alia.

Exaudi, domine, famulos tuos uespertina nomini tuo uota reddentes; et quos per singula diei momenta seruasti noctis quiete custodire dignare. Per.

¹ Gel. p. 745.

Alia.

Tuus est dies, domine, et tua est nox, concede solum iustitiæ permanere in cordibus nostris, ad repellendas tenebras cogitationum iniquarum. Per.¹

Alia.

Oramus te, domine deus noster, ut sicut per gratiam tuam læti duximus diem istum securi, sic noctem in tuo nomine transigamus. Per dominum.

Alia.

Propitiare, domine, vespertinis supplicationibus nostris; et fac nos sine ullo reatu matutinis tibi laudibus præsentari. Per dominum nostrum.²

Alia.

Deus, qui diem discernis a nocte, actus nostros a tenebrarum distingue caligine, ut semper quæ sancta sunt meditantur in tua iugiter luce uiuamus. Per.³

Incipiunt orationes cotidianis diebus ad missam.

Perpetua, quesumus, domine, pace custodi quos in te sperare donasti. Per dominum.⁴

Secreta.

Adesto nobis, quesumus, domine, et preces nostras benignus exaudi, ut quod fiducia non habet meritum placatio obtineat hostiarum. Per.⁵

Ad complendum.

Mysteria nos sancta, domine, et spiritalibus expleant alimentis, et corporalibus tueantur auxiliis. Per.⁶

Item alia [missa].

Exaudi nos, misericors deus, et continentie salutaris propitius nobis dona concede. Per.⁷

Secreta.

Hostias tibi⁸, domine, suscipe placatus oblatas, quæ te sanctificando nobis efficiantur salutare. Per.⁹

Ad complendum.

Sancta tua nos, domine, quesumus, et a pec-

¹ Gel. p. 745.

² Gel. p. 744; V. p. 259.

³ Ib.

⁴ + quesumus, V.

catis exeant, et cælestis uitæ uigore confirmet. Per dominum.⁷

Item alia [missa].

Quesumus, omnipotens deus, ut plebs tibi toto corde deserviens, et beneficia tua iugiter mereatur et pacem. Per.⁸

Secreta.

Suscipe, quesumus, domine, hostiam redemptionis humane, et salutem nobis mentis et corporis operare placatus. Per.⁹

Ad complendum.

Da, quesumus, omnipotens deus, ut mysteriorum uirtute satiati, uita nostra firmetur. Per.¹⁰

Item alia [missa].

Rege nostras, quesumus, domine, propitius uoluntates, ut nec propriis iniquitatibus implicemur, nec subdamur alienis. Per.¹¹

Secreta.

Tua sacramenta nos, deus, circumtegant et reformat, simulque nobis temporale remedium conferant et æternum. Per.¹²

Ad complendum.

Tua sancta nobis, omnipotens deus, quæ sumpsimus, et indulgentiam prebeant, et auxilium perpetuæ defensionis impendant. Per.¹³

Item alia [missa].

Comprime, quesumus, domine, noxios semper incursus, et salutarem temporibus nostris propitius da quietem. Per.¹⁴

Secreta.

In tuo conspectu, domine, quesumus, talia nostra sint munera, quæ et placere te ualeant, et nos tibi placere perficiant. Per.¹⁵

Ad complendum.

Cotidiani, quesumus, domine, munere sacramenti perpetue nobis tribue salutis augmentum. Per.¹⁶

Item alia [missa].

Ab omnibus nos defende, quesumus, domine, semper aduersis, et continuis tuere presidiiis. Per.⁷

Secreta.

Offerimus, tibi, domine, munera que dedisti, ut et creationis tue circa mortalitatem nostram testificetur auxilium, et remedium nobis immortalitatis operentur. Per.⁷

Ad complendum.

Quod ore sumpsimus, domine, mente capiamus, et de munere temporali fiat nobis remedium sempiternum. Per.⁷

Ad populum.

Conseruent nos, quesumus, domine, munera tua, et aeternam uitam tribuant nobis deprecanti-bus. Per.⁷

Benedictiones in cœdianis diebus.

Benedicat uobis dominus, et custodiat uos. Amen.

Inluminet faciem suam super uos, et misereatur uestri. Amen.

Conuertat uultum suum ad uos, et donet uobis pacem. Amen.

Quod ipse prestare dignetur, cuius regnum et imperium sine fine permanet in secula seculorum. Amen.

Benedictio dei, patris, et filii, et spiritus sancti. Et pax domini sit semper uobiscum. R. Et cum.

Item alia.

Omnipotens deus sua uos clementia benedicat, et sensum in uobis sapientię salutaris infundat. Amen.

Catholicę fidei uos documentis enutriet, et in sanctis operibus perseuerabiles reddat. Amen. Gressus uestros ab errore conuertat, et uiam uobis pacis et caritatis ostendat. Amen.

Quod ipse prestare.

Item alia.

Inclinat dominus aurem suam ad preces uestre humilitatis, et det uobis gratiam suę benedictionis, et premium sempiternę salutis. Amen.

Semper et ubique dominum propitium habeatis, et in eius laudibus exultetis. Amen.

Omnium peccatorum uestrorum uincula soluat, et ad gloriam sempiternam peruenire uos faciat. Amen.

Quod ipse prestare.

Item alia.

Multiplacet in uobis dominus copiam suę benedictionis, et confirmet uos in spe regni cęlestis. Amen.

Actus uestros corrigat, uitam emendet, mores componat, et uos ad cęlestis paradysi hereditatem perducatur. Amen.

Talique intentione repleti ualeatis, qua ei in perpetuum placeatis. Amen.

Quod ipse.

Item alia.

Deuotionem uestram dominus dignanter intendat, et suę uobis benedictionis dona concedat. Amen.

Talique uos in presenti sæculo subsidio muniat, ut paradysi uos in futuro habitatores efficiat. Amen.

Sicque corda uestra sanctificando benedicat, et benedicendo sanctificet, ut uobiscum, immo in uobis, eum iugiter habitare delectet. Amen.

Quod ipse prestare.

Item alia.

Det uobis dominus munus sue benedictionis, et repleat uos spiritu ueritatis et pacis. Amen.

Quatinus sic per uiam salutis tota mente curatis, ut subripientium delictorum laqueos salubriter euadatis. Amen.

Sicque efficiamini in eius supplicatione deuoti, et in mutua dilectione sinceri ad cęleste regnum peruenire possitis securi. Amen.

Quod ipse.

Alia.

Concedat uobis omnipotens deus munus suę benedictionis, qui uestre est conscius infirmitatis. Amen.

Et qui uobis tribuit supplicandi affectum, tribuat consolationis auxilium. Amen.

Vt ab eo et presentis et futurę uitę subsidium capiat, cuius uos bonitate creatos esse creditis. Amen.

Quod ipse.

Alia.

Omnipotens deus cælesti uos protectione circumdet, et suę benedictionis dono locupletet. Amen.

Concedatque uobis ut qui in sola spe gratię cęlestis innitimini, cęlesti etiam protectione muniamini. Amen.

Quatinus et in presenti seculo mortalis uite solatia capiat, et sempiternę gaudia comprehendere ualeatis. Amen.

Quod ipse.

Item alia.

Omnipotens deus dextere suę perpetuo circumdet auxilio, et benedictionum suarum repleat dono. Amen.

Ab omni uos prauitate defendat, et donis cęlestibus exuberare concedat. Amen.

Quo corpore mundati ac mente talem ei exhibeatis seruitutem, per quem suam consequi ualeatis propitiationem. Amen.

Quod ipse prestare.

Alia benedictio.

Purificet omnipotens deus uestrorum cordium archana, et benedictionis suę uobis tribuat incrementa. Amen.

Ab omnibus uite presentis periculis exuamini, et uirtutum spiritalium ornamentis induamini. Amen.

Quo illius adiutorio fulti, sic ei seruiatis in terris, ut ei coniungi ualeatis in celis.

Quod ipse.

Alia.

Omnipotens deus uniuersa a uobis aduersantia excludat, et suę uos benedictionis dona propitius infundat. Amen.

Corda uestra efficiat sacris intenta doctrinis, quo possitis repleri beneficiis sempiternis. Amen.

Quatinus exsequenda intelligentes, et inter aduersa mundi inueniamini indempnes, et beatorum spirituum efficiamini coheredes. Amen.

Quod ipse prestare.

Item alia.

Omnipotens deus dies uestros in sua pace disponat, et suę uobis benedictionis dona concedat. Amen.

Ab omnibus uos perturbationibus liberet, et

mentes uestras in sua pacis tranquillitate consolidet. Amen.

Quatinus fidei, spci, et caritatis gemmis ornati, et presentem uitam transigatis inlæsi, et ad æternam perueniatis securi. Amen.

Quod ipse prestare.

Benedictio super regem dicenda tempore sinobis.

Benedicat tibi dominus, custodiensque te, sicut te uoluit super populum suum constituere regem, ita et in presenti seculo felicem, et æternę felicitatis tribuat esse consortem. Amen.

Clerum ac populum quem sua uoluit opitulatione tua sanctione congregari, sua dispensatione et tua administratione per diuturna tempora faciat feliciter gubernari. Amen.

Quatenus diuinis monitis parentes, aduersitatibus omnibus carentes, bonis omnibus exuberantes, tuo ministerio fideli amore obsequentes, et in presenti seculo pacis tranquillitate fruantur, et tecum æternorum ciuium consortio potiri mereantur. Amen.

Quod ipse prestare.

Exorcismus salis.

Exorcizo te, creatura salis, per deum uiuum, per deum uerum, per deum sanctum, per deum qui te per heliseum prophetam in aquam mitti iussit, ut sanaretur sterilitas aque; ut efficiaris sal exorcizatum in salutem credentium, et sis omnibus te sumentibus sanitas animę et corporis, et effugiat atque discedat ab eo loco quo aspersus fueris omnis fantasia et nequitia, uel uersutia diabolicę fraudis, omnisque spiritus immundus adiuratus per eum, qui uenturus est iudicare uiuos et mortuos et sæculum per ignem.⁷

Benedictio salis.

Inmensam clementiam tuam, omnipotens æterne deus, humiliter imploramus, ut hanc creaturam salis, quam in usum generis humani tribuisti, benedicere et sanctificare tua pietate digneris; ut sit omnibus sumentibus salus mentis et corporis; et quicquid (ex) eo tactum uel respersum fuerit careat omni immunditia omniq; in pugnatione spiritalis nequitia. Per.⁷

K k

Exorcismus aque.

Exorcizo te, creatura aque, in nomine dei patris omnipotentis, et in nomine ihesu christi filii eius domini nostri, ut fias aqua exorcizata ad effugandam omnem potestatem inimici; et ipsum inimicum eradicare et explantare cum angelis suis apostaticis, per uirtutem domini nostri ihesu christi. Qui uiuit.

Benedictio aque.

Deus, qui ad salutem humani generis maxima queque sacramenta in aquarum substantia condidisti, adesto inuocationibus nostris, et elemento huic multimodis purificationibus preparato uirtutem tue benedictionis effunde, ut creatura mysterii tui tibi seruiens ad abiciendos demones morbosque pellendos diuine gratie sumat effectum; Ut quicquid in domibus uel in locis fidelium hæc unda respersit, careat inmunditia, liberetur a noxa. Non illic resideat spiritus pestilens, non aura corrumpens, discedant omnes insidie latentis inimici; Et si quid est quod incolumitati habitantium inuidet aut quieti, aspersione huius aque effugiat; ut salubritas per inuocationem tui nominis expetita ab omnibus sit inpugnationibus defensa. Per.

Hic mittatur sal in aqua. Benedictio pariter.

Deus, inuictæ uirtutis auctor, et inseparabilis imperii rex, ac semper magnificus triumphator,

¹ A later hand has written 'u' over 'e' and added strokes or accents over some of the vowels on this page.

[Oratio].

Præsta, domine, tuum salubre remedium super hanc creaturam salis et aque, ut ubicunque intercesserit et animæ et corporis proficiat sanitatem. Amen.

[Oratio].

Præsta, quesumus, domine, per hanc creaturam aspersions sanitatem mentis, integritatem corporis, tutelam salutis, securitatem spei, corroboracionem fidei, hic et in æterna sæcula. Amen.

[Orationes].

Descendat, quesumus, domine deus noster, spiritus sanctus tuus super hoc altare, qui et populi tui dona

qui aduersæ dominationis uires reprimis; qui inimici rugientis scutium superas; qui hostiles nequitias potens expugnas; te, domine, trementes et supplices deprecamur ac petimus, ut hanc creaturam salis et aque dignanter accipias, benignus industres, pietatis tue more sanctifices; ut ubicunque fuerit aspersa, per inuocationem tui sancti nominis, omnis infestatio inmundi spiritus abiciatur, terrorque uenenosi serpentis procul pellatur, et presentia sancti spiritus nobis misericordiam tuam poscentibus ubique adessee dignetur. Per dominum.

Oratio quando aqua spargitur.

Exaudi nos, domine, sancte pater, omnipotens æterne deus, et mittere dignare angelum tuum sanctum de cælis, qui custodiat, foueat, protegat, uisitet, et defendat omnes habitantes in hoc habitaculo. Per.

Benedictio ad omnia quæcunque uolueris.

Benedic, domine, creaturam istam illi. ut sit remedium salutare generi humano, et præsta, per inuocationem nominis tui, ut quicumque ex ea sumpserit anime tutelam et corporis sanitatem percipiat. Per.

¹ The original Sacramentary ends here; the next two prayers are written in one of the later English hands on a blank space at the bottom of fol. 336 a. The Collects on fol. 336 b, as well as the rest of the Missal, are due to some of the later hands which have written the various parts of Leofric C.

sanctificet, et sumentium corda dignanter emundet. Per dominum nostrum.

Deus, qui inuisibiliter omnia continet, et tamen pro salute generis humanis signa tue potentie uisibiliter ostendis, templum hoc potentie tue inhabitationis inlustra, ut omnes qui huc deprecaturi conueniunt, ex quacunque tribulatione ad te clamauerint, consolationis tue beneficia consequantur. Per.

Deus qui dixisti, domus mea domus orationis uocabitur, domum istam gentium spiritibus contaminatam mundare et sanctificare digneris, ut omnium preces et uota hoc in loco ad te clamantium exaudias et benigne perferas. Per.

Percipientes, domine, munera salutis æternæ, te supplices exoramus ut templum hoc a barbarorum inquinamentis emundatum tua benedictione maneat sanctificatum, et pectora nostra ab omni sorde uitiorum alienata tibi que deuota semper existant. Per.

Missa de omni celesti uirtute.

Sanctæ dei genitricis mariæ, ac beatorum celestium uirtutum, sanctorum quoque patriarcharum, prophetarum, apostolorum, martyrum, confessorum, uirginum, omniumque simul sanctorum, quesumus, omnipotens deus, meritis ac precibus placatus tribue nobis misericordiam tuam, et da regi nostro atque reginæ necnon episcopo nostro (antistiti nostro) populoque tuo, inuiolabilem fidei firmitatem et pacem; repelle a nobis hostem, famem, et pestem; da nobis in tua uirtute constantiam et fortitudinem; inmitte hostibus nostris formidinem, et in ualitudinem retribue omnibus nobis bona facientibus uite æternæ beatitudinem. Da inimicis nostris et persequentibus nos recognitionem et indulgentiam. Concede defunctis nostris, et omnibus in christo quiescentibus, remissionem omnium peccatorum, et requiem sempiternam. Per.

Secreta.

In conspectu maiestatis tuæ, quesumus, omnipotens deus, intercedente sancta (beata) dei genitrice maria et omnibus sanctis tuis, oblationes nostræ et preces acceptabiles ascendant, et tua propitiacione ueniam nobis et pacem tribue; hostem, et famem, ac pestem a nobis repelle; fidem, spem, et caritatem nobis largire; defensione tua nos semper circumtege; hostium nostrorum superbiam et uirtutem contene; omnibus nobis bona facientibus gratiæ tuæ habundantiam retribue; discordantes ad pacis bonum conuerte; defunctis nostris requiem concede; et omnibus fidelibus tuis uitam sempiternam largire. Per.

Præfatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Quo moriente, illuminata sunt tartara; quo resurgente sanctorum est multitudo gauisa, quo ascendente angelorum exultauit cæterua. Oramus ergo te, domine deus noster, ut, intercedentibus sanctis tuis, per ipsum peccatorum nostrorum abluas culpas, quo non in die manifestationis sue secundum malefacta nostra restituit, sed mitis appareat in iudicio quibus propitiatur in mundo, et ipsius tecumur brachio, de cuius maiestate omnes amici tui speciem gloriantur in celo; eorumque fruamur lucidis aspectibus, quorum deuoti solacia poscimus. Per quem maiestatem.

Postcommunio.

Per huius sacramenti mysterium atque uirtutem, quesumus, domine deus noster omnipotens, beata maria semper uirgine, et omnibus sanctis tuis intercedentibus, uitiorum nostrorum macule deleantur, et preces nostræ in conspectu maiestatis tuæ acceptabiles inueniantur. Rex noster et regina, nec non episcopus noster (antistites nostri) populusque tuus a peccatis et hostibus liberentur, et fidei rectitudine roborentur; hostium nostrorum superbia et fortitudo proterantur; pestilentie et fames procul pellantur; bona nobis facientes gratiæ tuæ abundantia repleantur; discordantes ad fraternam pacem reuocentur; defuncti nostri requiem consequantur; et omnes fideles tui, domine, uitam perpetuam adipisci mereantur. Per dominum.

Missa generalis pro uiuis et defunctis.

Pietate tua, quesumus, domine, nostrorum solue uincula peccatorum, et, intercedente beata maria cum omnibus sanctis tuis, papam nostrum, regemque nostrum et reginam nostram, et episcopos nostros uel ablates nostros, una cum omnibus congregationibus et familiis sibi commissis in omni sanctitate custodi; omnesque affinitate ac familiaritate nobis iunctos, seu omnes christianos, a uitiis purga, uirtutibus illustra; pacem et salutem nobis tribue; carnalia desideria repelle; hostes uisibiles et inuisibiles remoue; aeris temperiem indulge; fruges terræ concede; inimicis nostris ueram caritatem largire, et omnibus fidelibus uiuis et defunctis uitam pariter et requiem æternam concede. Per.

Secreta.

Deus, qui singulari corporis tui hostia totius mundi soluisti delicta, hac oblatione placatus maculas scelorum nostrorum absterge; et omnium christianorum fideliū uiuorum atque mortuorum peccata dimitte, eisque premia æterna concede. Per.

Postcommunio.

Sumpta, domine, sacramenta, quesumus, omnia crimina nostra detergant, omnemque prauitatem et infirmitatem, seu etiam hosticam iracundiam atque subitam mortem, meritis sanctorum omnium a nobis procul repellant, et omnibus fidelibus uiuis et defunctis prosint ad ueniam, pro quorum quarumque tibi sunt oblata salute. Per.

II. kal. aug. Sæ. mariæ magdalene.¹

Gaudeamus omnes in domino diem festum cele-

¹ To the end of the Gospel this Missa agrees with that in the S. Missal; from the sequence onwards it differs from S. as it does throughout from R. Another Missa occurs in Y.

brantes sub honore marie magdalene, de cuius conuer-
sione gaudent angeli et conlaudant filium dei.

Ps. Eructauit.

Collecta.

Largire nobis, clementissime pater, quo sicut beata
maria magdalene dominum deum super omnia dili-
gendo, suorum ueniam obtinuit peccaminum; ita pro
nobis apud misericordiam tuam sempiternam, impetret
beatitudinem. *Per.*

Epistola.

Mulierem fortem.

Gr. Adiuuabit eam deus. Alleluia.

V. Optimam partem elegit sibi maria que non
auferetur ab ea in eternum.

Sequentia. Scalam ad celos.

Euangelium.

Rogabat ihesum quidam phariseus usque, quoniam
dilexit multum.

Off. Diffusa est gratia.

Secreta.

Offerimus, domine, preces et hostias, in honore
sancte marie magdalene gaudentes; presta, quesumus,
ut et conuenienter hec agere, et remedium sempi-
ternum ualeamus adquirere. *Per.*

Communio. Dilexisti iustitiam.

Postcommunio.

Deus, qui nos per unigenitum tuum, beate marie
magdalene dilectione multa peccatorum remissionem
sanctificasti, concede ut pietatis eius conpunctione et
deuotione habere premia mereamur. *Per dominum.*

Sancificet nos, domine, et muniat, intercedente
beata maria magdalena, diuini muneris libatio, et
celestium uirtutum coheredes faciat. *Per.*

Missa. Inuentio corporis sancti stephani
protomartyris.

Etenim sederunt.

Ps. Beati immaculati.

Collecta.

Deus, qui ad celebrandum nobis honorabile pre-
sentis diei festum, in beati martyris et leuite tui stephani
inuentione tribuisti; te suppliciter exoramus, ut, ipso
intercedente, mereamur in celestibus inueniri. *Per.*

Epistola.

Nemo militans deo.

Gr. Sederunt principes.

U. Adiua me. Alleluia.

U. Video celos apertos.

Euangelium.

Dicebat ihesus turbis phariseorum et principibus
iudeorum: Ue uobis qui edificatis monumenta pro-
phetarum.

Off. In uirtute tua, domine.

Secreta.

Sacrificium tibi, domine, fidelium tuorum uotis
oblatum serenius admitte; ut quod dilecto martyri tuo
hodiernam inuentiois sue contulit gloriam, nobis ad
redemptionem prosit eternam. *Per dominum.*

Præfatio.

U. D. æterne deus. Et in presenti festiuitate hostiam
tibi immolare sollempnem, qua pretiosi martyris ac
leuite stephani inuentio purifica, donum mundo spiri-
tali cumulatur et gaudium. Quia enim te pura dilec-
tione sequi non distulit, tu hanc illi gratiam remunera-
tionis impendis, ut et inaccessibilem se adipisci martyrii
palmam, et ipsius obtentu populum tuum celestem
introduci letetur ad gloriam. *Per christum.*

Communio. Video celos apertos.

Postcommunio.

Epularum tuarum alimento saginati te humiliter ro-
gamus, domine deus noster, ut beati martyris tui ste-
phani meritis ubique nos adiuues, cuius hodie reuela-
tionis sollempnia celebramus. *Per.*

Alia.

Da, quesumus, domine, hanc presenti familiæ tuę
gratiam, ut qui beati martyris tui et leuite stephani in-
uentio annuo ueneratur obsequio, eo suffragante,
te misericordem inueniri mereatur in cælo. *Per domi-
num.*

II. kal. sep. Octaua sanctæ marie ad martyres.

Concede, quesumus, omnipotens deus, ad beatę
marie, semper uirginis, gaudia eterna pertingere, de
cuius nos ueneranda assumptione tribus annua sol-
lemnitate gaudere. *Per.*

Secreta.

Subueniat, domine, plebi tuę dei genitricis oratio,
quam etsi pro conditione carnis migrasse cognosci-
mus, in cælesti gloria apud te pro nobis orare sen-
tiamus. *Per.*

Postcommunio.

Famulorum tuorum, quesumus, domine, delictis
ignosce. *Require ut supra.*

Item alia.

Adiuuet nos, quesumus, domine, beatę marię semper virginis intercessio ueneranda, et a cunctis periculis absolutos in tua faciat pace gaudere. Per.

[III. kal. aug. S. margareta virg. et mart.]

[D]eus, qui beatam uirginem margaretam ad cęlos per martyrii palmam peruenire fecisti, concede propitius ut sicut illa, te adiuvante, tyrannicam meruit seuitiam triumphare; ita nos, ipsa intercedente, uisibilibus et inuisibilibus hostium insidias ualeamus superare¹. Per.

[Secreta].

[H]ęc uictima, domine, quesumus, pro beate uirginis margaretę martyrio oblata, et mentium nobis sanctitatem et corporum optineat sanctitatem². Per.

Pro cuius nomine penarum *require* de S. Agatha.

[Postcommunio].

[P]urificet nos, domine, quesumus, diuina sacramenta quę sumpsimus, et, beata intercedente uirgine martyreque tua margareta, ad presentis uite prosperitatem, et futurę beatitudinem sempiternam nobis ea prouenire concedas. Per³.

I. kal. iul. Missa de sancto albano sociisque eius.

Presta, quesumus, omnipotens deus, qui sanctum albanum martyrem tuum, et eius socios eadem tempestate compassos martyrio coronasti, ut quemadmodum deuotam ipsorum passionis agimus memoriam, ita eorum sublimia apud te sentiamus patrocinia. Per dominum⁴.

Secreta.

Hęc hostia salutaris, quesumus, domine, quam in sancti albani martyris tui sociorumque eius ueneranda commemoratione tuę maiestati suppliciter offerimus, et ligamina nostrę prauitatis absoluit, et tuę nobis misericordię carismata tribuat. Per⁵.

Prefatio.

U. D. ęterne deus. Apud quem semper est presens et preclara sanctorum omnium uita, quorum nos mors preciosa et almę beatitudinis ianua letificat, et a cunctis aduersitatibus defendat. Quapropter laudabilis es in

tuorum, commemoratione sanctorum et in magnę fidei affectu, et in tolerantia passionum, qua beatum albanum sociosque eius omne antiqui hostis superare fecisti machinamentum, quo ad capiendam egregię martyrii beatitudinem cum supernis ciuibus, nullis impediti reuinculis, te suffragante, peruenire potuerunt. Et ideo¹.

Postcommunio.

Quesumus, omnipotens et misericors deus, ut quos in sanctorum tuorum ueneranda memoria de tuis sacris donis satiasti, per hec indulgentiam tuę propitiationis consequi mereamur. Per dominum².

Alia.

Omnipotens sempiternę deus, presta nobis propitius sanctorum martirum tuorum albani sociorumque eius glorioso triumpho solidę fidei nos protegi, et eorum tolerantię passione proficere, et intercessionibus gaudere. Per.

IIII. non. iul. Translatio sancti martini episcopi.

Deus, qui populo tuo ęternę salutis beatum martirum ministrum concessisti, presta, quesumus, ut quem doctorem uite habuimus in terris, intercessorem semper habere mereamur in celis. Per³.

Lectio epistolę beati pauli apostoli ad cęreos⁴.

Fratres, omnis pontifex ex hominibus assumptus pro hominibus constituitur in his⁵ quę sunt ad deum, ut offerat dona et sacrificia pro peccatis. Qui condolere possit his⁶ qui ignorant et errant, quoniam et ipse circumdatus est infirmitate. Et propterea debet, quemadmodum pro populo, ita etiam et pro semetipso offerre pro peccatis. Nec quisquam sumit sibi honorem, sed qui uocatus a deo tamquam aaron, quemadmodum⁷ scriptum est⁸. Tu es sacerdos in ęternum secundum ordinem melchisedech.

Secundum lucam⁹.

In illo tempore dixit ihesus discipulis suis: Nolite timere, pusillus grex, quia complacuit patri uestro dare uobis regnum. Uendite quę possidetis, et date elemosinam. Facite uobis sacculos qui non uetrescant, thesaurum non deficientem in cęlis, quo fur non appropriabit¹⁰, neque tinea corrumpit. Ubi enim thesaurus uester est, ibi et cor uestrum erit.

¹ S. p. 815.

² S. p. 816.

³ The rest of this page and the whole of fol. 347 a are blank.

⁴ Z. fol. 3 a. There is a different Mass for St. Alban in Y.

⁵ Z. fol. 3 a.

¹ Z. fol. 3 a.

² Z. fol. 3 b.

³ S. p. 800.

⁴ Heb. v. 1-6.

⁵ Iis Vul.

⁶ Iis Vul.

⁷⁻⁸ sic . . . dicit Vul.

⁹ Luc. xii. 32-34.

¹⁰ appropriat Vul.

Secreta.

Omnipotens sempiterna deus, munera tuę maiestati oblata per intercessionem beati martini confessoris tui atque pontificis ad perpetuam fac nobis proficere salutem. Per.

Prefatio.

U. D. æterne deus. Qui mundum per sanctos doctores ad uerę fidei agnitionem illuminasti; De quorum societate beatus martinus excellentius enituit, uirtutum meritis copiosius effulsit; signorum titulus clarius eluxit; et totius pietatis populo tuo magister emicuit; Alios cęlestis doctrine uerbis erudiuit; alios religiosę uitę exemplis roborauit; Ab omni quoque infirmitatis molestia multos sanauit; quosdam uero a demoniacis spiritibus liberauit; Alios quoque morte preceptos sacris orationibus resuscitauit, omnibus odor uitę factus ad salutem; ut omnes ad ęternę beatitudinis gloriam euocaret. Per christum dominum.

Postcommunione.

Sacramenta salutis nostrę suscipientes concede, quesumus, misericors deus, ut beati martini nos ubique oratio adiuuet; in cuius ueneratione hęc tuę optulimus maiestati. Per.

Alia.

Cęlesti benedictione, omnipotens pater, populum tuum sanctifica, et beati martini confessoris tui atque pontificis festiuitate gaudentem, per intercessionem eiusdem protectoris nostri, fac nos in ęterna cum sanctis tuis gloria gaudere. Per.

Dominica IXXXX. post octabas pentecosten¹.

Excita, domine, quesumus, tuorum fidelium uoluntates, ut diuini operis fructum propensius exequentes, pietatis tuę remedia maiora percipiant. Per.

Secreta.

[P]ropitius esto, domine, supplicationibus nostris, et populi tui oblationibus precibusque susceptis, omnium nostrorum ad te corda conuerte; ut a terrenis cupiditatibus liberi ad cęlestia desideria transeamus. Per.

Prefatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Per quem sanctum et benedictum nomen maiestatis tuę ubique ueneratur, adoratur, predicatur et colitur, Qui est origo salutis, uia uirtutis, et tue propitiatio maiestatis. Per quem.

¹ A different Missa for this Sunday has been provided on p. 126.

Prælationes.

Postcommunio.

[C]oncede nobis, domine, quesumus, ut sacramenti quod sumpsimus quicquid in nostra mente uitiosum est ipsius medicationis dono curatur. Per.

II. kal. ian. Vigilia natalis domini.

Statio ad sanctam mariam.

Prefatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Cuius hodie faciem in confessione preuenimus. *Require retro.*

In primo gallicantu. Statio ad sanctam mariam.

Prefatio.

V. D. ęterne deus. Quia per incarnati uerbi mysterium noua mentis nostrę oculis lux tuę claritatis infulsit; Ut dum uisibiliter deum cognoscimus per hunc in inuisibilem amorem rapiamur. Et ideo.

In crepusculo lucis. Statio ad sanctam anastasiam.

Prefatio.

U. D. ęterne deus. Qui nostri saluatoris hodie lux uera processit. *Require.*

III. kal. ian. In die natalis domini.

Statio ad sanctum petrum apostolum.

Prefatio.

Quia per incarnati uerbi mysterium. *Ut supra.*

Dominica prima post natale domini.

V. D. ęterne deus. Quia per incarnati uerbi. *Ut supra, usque ad purificationem sanctę marię.*

II. kal. ian. Circumcisio domini.

Statio ad sanctam mariam.

Prefatio.

Quia per incarnati.

III. id. ian. Epiphania domini.

Statio ad sanctum petrum apostolum.

Prefatio.

U. D. ęterne deus. Quia cum unigenitus tuus in substantia nostrę mortalitatis apparuit, in nouam nos immortalitatis suę lucem reperauit. Et ideo.

En octauis epiphaniæ domini.

Præfatio.

Quia cum unigenitus. *Ut supra.*

Scia EEEE. En capite ieiunii.

Statio ad sanctam sabnam.

Præfatio.

V. D. æternæ deus. Qui corporali ieiunio uitia comprimis, mentem eleuas, uirtutem largiris et premia. Per christum dominum nostrum.

Dominica prima in xl.

Statio ad lateranos.

Præfatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Qui pro nobis æterno patri adq̃ debitum soluit, et ueteris piaculi cautionem pio cruore detersit. Per.

Scia ii.

Statio ad uincula sancti petri.

Præfatio.

Qui corporali. *Ut supra.*

Dominica ii. in xl.

Præfatio.

V. D. per christum dominum nostrum. Qui pro nobis æterno patri.

Ut supra usque in dominicam palmarum, dominicis tantum.

En ebdomada iiii. xl. me. Scit. iiii.

Statio ad sanctum petrum.

Præfatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Qui illuminatione suæ fidei tenebras expulit mundi. *Requirere retro.*

Sabbato ante palmas. Dominus papa elemosinam dat. Sabbatum uarat. Dominica in palmis¹.

LECTIO libri exodi².

In diebus illis uenerunt filii israel in helym, ubi erant

duodecim fontes aquarum et septuaginta palme, et castra metati sunt iuxta aquas. Profectique sunt de helym, et uenit omnis multitudo filiorum israel in desertum syn, quod est inter helym et synai, quindodecimo die mensis secundi postquam egressi sunt de terra egypti. Et murmurauit omnis congregatio filiorum israel contra moysen et aaron in solitudine, Dixeruntque ad¹ eos filii israel²: Utinam mortui essemus per manum domini in terra egypti, quando sedebamus super ollas carniū, et comedeuamus panem in saturitate! cur induxistis nos in desertum istud, ut occideretis omnem multitudinem fame? Dixit autem dominus ad moysen: Ecce ego pluam uobis panes de cælo. Egredietur populus et colligat que sufficiant³ per singulos dies, ut temptem eum utrum ambulet in lege mea an non. Die autem sexta parent quod inferant, et sit duplum quam colligere solebant per singulos dies. Dixeruntque moyses et aaron ad omnes filios israel: Uespere sciatis quod dominus eduxerit uos de terra egypti, et mane uidebitis gloriam domini⁴. Audiui enim murmur uestrum contra dominum. Nos uero quid sumus quia mussitastis contra nos? Et ait moyses, Dabit uobis dominus uespere carnes edere, et mane panes in saturitate; eo quod audierit murmuraciones uestras, quibus murmurati estis contra eum. Nos enim quid sumus? Nec contra nos est murmur uestrum, sed contra dominum. Dixitque moyses ad aaron: Dic uniuersę congregationi filiorum israel, Accedite coram domino; audiuit enim murmur uestrum. Cumque loqueretur aaron ad omnem cætum filiorum israel, respexerunt ad solitudinem, et ecce gloria domini apparuit in nube.

Deinde mittatur incensum in turibulum, et procedat archydiaconus, et legatur euangelium.

Secundum iohannem⁴.

In illo tempore. Turba multa que conuenerat ad diem festum usque ecce mundus totus post eum abdi. *Requirere in euangelio ii feriꝝ maioris hebdomadę.*

Deinde accedat episcopus et benedicat ramos ita dicendo:
Dominus uobiscum. Oremus.

Deus, cuius filius pro salute generis humani de cælo descendit. *Requirere.*

Alia oratio.

Deus, qui temporibus nocte famuli tui per columbam ramum oliuę uidentibus foliis in ore deferentem, post diluuii effusionem pacem hominibus redditam nuntiare

¹ Pamelius infers from this title, which occurs in the Gregorian Sacramentary, which he edited, that the following office is not Gregorian. The meaning of it is explained by Alcuin, Lib. de Div. Off. p. 245: Amalaricus, de Eccles. lib. i. c. 9. p. 321, edit. Hittorp., Paris, 1624.
² Ex. xv. 27-xvi. 10.

¹⁻² filii israel ad eos Vul.

³ sufficiunt Vul.

⁴ The R. Lection ends here. S. continues as here.

⁴ Ioan. xii. 12-19.

uoluisti, et qui unigenito tuo domino nostro hierosolimam properanti pueros ebreorum cum ramis palmarum obuiam uenientes, laudesque concinentes osanna concrepare uoluisti; benedicere et sanctificare dignare hos palmarum diuersarumque frondum ramos, ut accipientes eos in manibus nostris, cum palma uictorie et fructu bonorum operum tibi placere ualeamus, atque ad resurrectionis gloriam, te largiente, peruenire mereamur. Per eundem.

Item alia.

Deus, qui hierusalem ueniens rex appellari et a pueris adorari uoluisti, benedicere dignare has frondes diuersarum arborum; et presta ut sicut eas asoris in amore nominis tui ferimus; ita etiam intrinsecus in aula pectoris nostri feruore dilectionis tue inardescamus, saluator mundi, qui cum patre et spiritu sancto uiuis ¹.

Sequitur alia oratio.

Omnipotens sempiternus deus, flos mundi, odor suauitatis, et origo nascentium, qui omnia legis et prophetarum oracula in filii tui domini nostri ihesu christi humilitate declarasti, cui etiam uenienti hierosolimam deuotam laudibus hodierna die obuiam fecisti turbam procedere, respice propitius ad debitam populi tui seruitutem, et huius creature nouitatem tua uirtute sanctifica; ut sicut tunc prioris populi gratus tibi extitit deuotionis affectus, ita nos quoque in ueritate confessionis sanctissimi nominis eius hec eadem peruoluta anni tempore frequentantes, purificatis sensibus dignum tibi referamus obsequium; ut uelut florum uarietate piis uernantes stullis, sarcina carnis deposita, cum odore bonorum operum in celesti hierusalem eidem filio tuo domino nostro ihesu christo ualeamus occurrere. Qui tecum uiuit.

Deinde spargentur rami palmarum cum aqua benedicta, et turibulentur cum incenso et thimiamale; et diuidantur, primo clero, deinde populo. Et interim incipiat cantor hanc antiphonam, et iterum incipiat aliam.

Pueri hebreorum tollentes.

Ant. Pueri hebreorum uestimentis.

Ant. Osanna filio dauid.

Finita antiphona pergant ad processionem cum candelis et turibulis.

Antiphona ad processionem.

Cum appropinquaret.

Ant. Cum audisset populus.

Ant. Ante sex dies sollempnitatis pasche.

Item alia ant. Occurrunt turbe.

¹ Corpus Missal, p. 186.

Tunc episcopus siue presbiter faciat sermonem de sancta cruce, et incipiat antiphonam:

Aue, rex noster.

Et omnes prosternant se ad terram. Finita antiphona, cantor incipit:

R. In die qua inuocauit te, domine.

Cum uersu. Et si necesse sit, contenti de responsorio ii. aut iii. Finitis responsoriis, procedant pueri duo aut tres, et cantent hos uersiculos.

Gloria, laus, et honor.

Israel es tu rex.

Cetus in excelsis.

Tunc portetur crux in antea, et cum introierint ecclesiam, sequente clero ac populo, dicat cantor:

R. Ingrediente domino. *Cum uersu.*

Ex ore infantium.

Finito responsorio, incipiat prior hanc antiphonam et chorus similiter.

Collegerunt.

Antiphona finita, duo fratres cantant uersum,

Unus autem ex ipsis.

Tunc episcopus pergat, et stet in medio ecclesie, et dicat hanc collectam:

Deus, qui dispersa congregas. *Require.*

Dominica vi. in xl. hoc est in ramis palmarum.

Statio ad sanctum iohannem in lateran.

Prefatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Per quem nobis indulgentia largitur. *Require.*

Feetia v. hoc est in cena domini.

Statio ad sanctum petrum apostolum.

Ante missam uero faciant mandatum cum peregrinis et hospitibus.

Deus, a quo et iudas.

Ipsa tibi.

Secreta.

Prefatio.

V. D. per christum dominum nostrum. Quem in hac nocte inter sacras epulas increpantem mens sibi conscia traditoris ferre non potuit. *Require.*

Infra actionem.

Communicantes. *Require.*

Item in fractione.

Hanc igitur. *Require.*

Qui pridie quam pro nostra omnium salute pateretur, hoc est, hodie, accepit panem in sanctas ac venerabiles manus suas, eleuatis oculis in cælum ad te deum patrem suum. *Et ita per ordinem uique* Per quem hæc omnia.

Tunc offerantur pontifici oleum de ampullis quas offerunt populi, unguendos tam infirmos quam euergminos. Et in ultimo, antequam dicatur, Per quem hæc omnia, exorciset et benedicat illud, tam ipse quam omnes presbiteri qui assumi, ita ut tantum possit a circumstantibus audiri.

Exorcismus olei.

Exorcizo te, immundissime spiritus, omnisque incursio satanæ, et omne fantasma, in nomine patris, et filii, et spiritus sancti, ut recedas ab hoc oleo, ut possit effici unctio spiritalis, ad corroborandum templum dei uiui; ut in eo possit spiritus sanctus habitare, per nomen dei patris omnipotentis, et per nomen dilectissimi filii eius, domini nostri ihesu christi. *Et non peragatur conclusio.*

Benedictio eiusdem olei.

Emitte, domine, spiritum tuum paraclytum de cælis in hanc pinguedinem oliuæ, quam de uiridi ligno producere dignatus es ad refectionem mentis et corporis; ut tua sancta benedictio sit omni tangenti hoc unguentum salubrem cælestis medicinæ tutamen mentis et corporis, ad euacuandos omnes dolores, omnesque infirmitates, omnemque egritudinem mentis et corporis; unde unxisti sacerdotes, reges, prophetas et martyres. Krysmā (uel carysmā) tuum sit perfectum, domine, nobis a te benedictum, permanens in uisceribus nostris, in nomine domini nostri ihesu christi.

Item benedictio eiusdem olei, ad omnem languorem, quocunque tempore, et nulla in huius olei benedictione conclusio dicatur, antequam subinfirretur, Per quem hæc.

In tuo nomine, deus pater omnipotens, et ihesu christi filii tui domini nostri signo, et in uirtute spiritus sancti, hanc creaturam olei exorcizamus, simulque sanctificamus, quia ita benignus dominus per suos apostolos declarare dignatus est, dicens: Si quis infirmatur in uobis, inducat presbiteros, et orent super eum, unguentes eum oleo in nomine domini, et oratio fidei saluabit infirmum; et si in peccatis sit, dimittentur ei.

Et iterum per ipsam omnia possibilia esse credentibus docuisti, et ut cunctum seculum eius claritate saluaret, sic per eundem locutus es dicens: Petite et dabitur uobis; querite et inuenietis; pulsate et aperietur uobis. Quapropter, domine, tua ineffabili bonitate comperta submissis precibus, credentes nullum alium deum nisi te, domine, qui diues es in misericordia, celeriterque subuenis, te peritissimum medicum imploramus, ut, apertis cælis, spiritus sancti uelocitate decedat, uirtutis tuæ medicinam in hoc oleum propitius infundas. Descendat super hoc oleum potentie tuæ donum; descendat claritas et origo uirtutum; descendat benignitas et puritas sanitatis. Exorcizetur crux christi uexillo. Benedicatur dextera maiestatis tuæ; et corroboretur filii tui domini nostri signaculo. Presto sint, domine, angeli et archangeli, et omnis militia cælestis. Assit apostolorum ac martyrum, et fidelium sacerdotum, uel etiam aliorum seruatorum tuorum dignissima oratio; sub quorum presentia dum in tuo nomine, domine, pater intense, hoc unguentum compositionis atque permixtionis dederimus, liniendis corporibus, infirmis continuo peragratu uisceribus eorum omnem euomant uiolentiam fellis. Prosit, pater misericordiarum, febribus, et dissenteria laborantibus. Prosit paralyticis, cæcis, et claudis, simulque uexaticis. Quartana, tertiana, et cotidiana excutiat frigora. Mutorum ora resoluat; arentia membra reficiat; dementia mentis ad scientiam reuocet, dolorem capitis, oculorum infirmitatem, manuum, pedum, brachiorum, pectorum, simulque et intestinorum atque omnium membrorum, tam extrinsecus quam intrinsecus, et medullarum dolorem expellat; somnum quietis infundat, et salutem conferat sanitatis. Si qua uero maligna uel uenerosa nascentia in corporibus quorumcumque fuerint generata, tactus huius unguenti omnes radices eorum arefaciat sationes. Morsus uero bestiarum, canum rabiem, scorpionum, serpentum, uiperarum, atque omnium monstruosorum leniat dolores; et superinducta sanitate plagarum sopiat cicatrices. Impetum quoque demonum, uel incursiones immundorum spirituum, atque legionum malignarum uexationes, umbras, et impugnationes, et infestationes, artes quoque maleficorum, chakleorum, augurum, et diuinorum incantationes, et uenena promiscua, quæ spirituum immundorum uirtute nefanda et exercitatione diabolica faciunt, iubeas, domine, per hanc inuocationem tuam ab imis uisceribus eorum omnia expelli, ut exiens inimicus de corporibus famulorum, famularumque tuarum omnium, confusus et excruciatu, et nullam in eis maculam relinquens, a tuis sanctis angelis constringatur; et in inferno sicut eum expectat digna sententia gehennæ ignibus mancipetur; nec ultra ad eos

habeat ingrediendi locum, sed saluti famuli tui ab his omnibus malis referant honori tuo laudes in perpetuum sempiternas, et sciant quia tu es deus, inseparabilis trinitas, regnans in secula. Per christum dominum nostrum.

Et tunc dicatur,

Per quem hæc omnia, domine, semper bona creas + sanctificas + uiuificas + benedicas, et nobis famulis tuis largiter prestas, ad augmentum fidei et remissionem omnium peccatorum, [e] est tibi deo patri omnipotenti, ex ipso, et per ipsum, et in ipso omnis honor, uirtus, laus, gloria, imperium, perpetuitas, et potestas.

Tunc dicatur alit,

Per omnia secula seculorum. Amen.

Oremus.

Ipsius preceptum est, domine, quod agimus, in cuius nunc presentia postulamus, da sacrificio auctorem suum, ut impleatur fides rei in sublimitate mysterii; ut sicut ueritatem celestis mysterii exequimur, sic ueritatem dominici corporis et sanguinis hauriamus, per eundem dominum nostrum dicentes:

Pater noster, qui es in celis. *Et cetera.*

Et oleum reportetur et in loco suo conseruetur. Missa uero ordine suo agatur usque dum benedictiones episcopales soluatur.

Benedictio in cena domini.

Benedicat uos deus, qui per unigeniti sui passionem uetus pascha in nouum uoluit conuerti; concedatque uobis, ut, expurgato ueteris fermenti contagio, noua in uobis perseueret conspersio.

Et qui ad celebrandam redemptoris nostri cenam mente deuota conuenistis, æternarum dapium uobiscum epulas reportetis.

Ipsiusque opulante clementia, mundemini a sordibus peccatorum, qui ad insinuandum humilitatis exemplum pedes uoluit lauare discipulorum.

Quod ipse prestare dignetur, cuius regnum.

Benedictio dei patris, et filii, et spiritus sancti descendat super uos.

Et statim dicat,

Et pax domini sit semper uobiscum.

Tunc communicet solus pontifex ante altare, et diaconus offerat ei calicem, et non frangat oblatus, nisi eam solam unde ille communicat illo tantum die. Postquam communicauerit episcopus, ponat diaconus calicem super

Consecratio chrismatis.

altare. Deinde acceptam a subdiacono patenam ponat iuxta calicem de latere sinistro; et statim a duobus subdiaconibus utrimque cooperiatur de sindone munda, quam prius preparauerant in ora altaris e regione pontificis, post corporalem expansam. Tunc dominus episcopus uadat ad sedem suam cum diaconibus, et expectet.

Ordo de consecratione principalis chrismatis.

Expectante uero in sede sua pontifice, ueniant ad sacramentum .xii. presbiteri, et ceteri clerici, quantum opus sit ad deferendum cum omni decore oleum crismale, ac oleum catechuminum et neophitorum, usque in ecclesiam ante episcopum. Sint enim idem presbiteri parati, et cum eis ceteri clerici casulis et sollempnibus uestimentis. Tunc duo acolyti accipientes illas duas ampullas, quæ ad crisma et ad oleum catechuminum consecrari debent, inuolutas cum sindonibus de albo serico, ita ut uideri possint a medio. Tenent in brachio sinistro, protectis sindonibus super scapulam sinistram, ita ut pertingant ad scapulam dextram; quatinus possint dependentia retineri. Et procedant, et ordinent se illi presbiteri et predicti clerici rite et ordinabiliter, ita ut primum ambulet duo acolyti cum candidabris et ardentibus cereis. Deinde portentur due cruces; et inter illas medium crismale oleum. Post eas portentur duo turibula cum incenso; et inter illa medium oleum catechuminum. Deinde portetur euangelium, ut impleatur omne bonum. Postea sequantur, bini et bini, illi .xii. presbiteri, testes et cooperatores eiusdem sacrosancti crismalis mysterii. Tunc uero subsequantur quæri in laudem eiusdem mysterii concinentes hos uersus ad hoc congruentes:

Audi, iudex mortuorum, una spes mortalium;

Audi, uoces proferentium donum pacis pregium.

O redemptor, sume carmen temet concinentium.

Arbor sæta oliuorum hoc sacramentum protulit,

Fert hoc prona presens turba saluatori seculi.

O redemptor!

Stans ad aram immo supplex infulatus pontifex,

Debitum persoluit om[n]i[n]e consecrato crismate.

O redemptor!

Consecrare tu dignare rex perennis glorie

Hoc olium, signum nouum, iura contra demonum.

O redemptor!

Vt notetur sexus omnis unctione crismatis,

Et medetur sauciata dignitatis gloria.

O redemptor!

Lota mente, sacro fonte afulgantur crimina,

Uncta fronte sacrosancta influunt carismata.

O redemptor!

Corde natus ex parentis, alium implens uirginis,
Presta lucem, claude mortem chrismatis consor-
tibus.

O redemptor!

Sit dies hæc festa nobis seculorum seculis,
Sit sacra digna laude, nec senescat tempore.

O redemptor!!

*Veniens autem eodem ordine in chorum, et stan-
tibus ad orientem uertis, uersibusque finitis, interea
ordinem se lectores, hostiarii, acoliti, et subdiaconi,
et stent in ordine suo secundum eos gradus ubi ascen-
ditur ad altare; ita ut subdiaconus sit sextus in
eminentiore loco, et iuxta cum archidiacono qui legebat
euangelium, ita inuolutam ampullam suscipientes per
ordinem ut ascendant. Et dum peruenit ad archi-
diaconum, ille perferat eam ita inuolutam una cum
sindone ante pontificem. Interim autem unus sub-
diaconus deferat uasculum cum balsamo alii diacono,
et ille pontifici ante altare. Tunc ordinentur circa
episcopum hinc et hinc eadem candelabra, et cruces, et
turibula atque euangelium, nec non et predicti .xii.
presbiteri, testes et adiutores eiusdem mysterii; ita ut
diaconi post dorsum episcopi stent; presbiteri uero
a dextris et a sinistris; cruces uero et cetera utrinque
inter illos media. His ita statutis, conuertat se epi-
scopus, cui ille præcepit, tam ad clerum quam ad
populum, et faciat sermonem de consecratione chrismatis
congruentem. Tunc conuertat se ad orientem, et intrat
in consecrationem principalis chrismatis, archidiacono
tenente ipsum ampullam in sinistro brachio inuolutam
sindone, ut supra diximus. Et primo misceat bal-
samum cum oleo, dicens:*

Hæc commixtio liquorum fiat omnibus perunctis
propitiatio, et custodia salutaris, in secula seculorum.
Amen.

Sequitur super utrumque balsami et olei.

Oremus dominum nostrum omnipotentem, qui in-
comprehensibilem unigeniti filii sibi que cœterni diui-
nitatem mirabili dispositione uerę humanitati insepara-
biliter coniunxit; et gratia cooperante sancti spiritus,
oleo exultationis per participibus suis liniuit; ut homo
fraude diaboli perditus, gemina et singulari constans
materie perenni redderetur de qua excederat hereditati;
quatinus hos diuersis creaturarum speciebus liquores
creatos sancti trinitatis perfectione bene + dicat, ben-
edicendo sancti + fice, concedatque ut simul permixti
unum fiant; et quicumque exterius inde perunctus

fuerit ita interius liniatur, quo omnibus sordibus cor-
poralis materię carens se participem regni cœlestis
effici gratuletur. Per eundem dominum nostrum.

*Deinde, antequam benedicatur, halat ter super ipsam
ampullam, et dicat lenta uoce exorcismum chrismatis
olei.*

Exorcismus olei.

Exorcizo te, creatura olei, per deum patrem om-
nipotentem, qui fecit cœlum, et terram, mare, et omnia
quę in eis sunt; ut omnis uirtus aduersarii, omnisque
exercitus diaboli, omnisque incursio, et omne fantasma
satane eradicetur et effugetur a te, et fiat omnibus qui
ex te unguendi sunt in adoptionem filiorum per spi-
ritum spiritum, in nomine dei patris omnipotentis, et in
caritate ihesu christi filii eius domini nostri, qui
cum eo uiuit et regnat deus in unitate eiusdem spiritus
sancti.

Tunc dicat alta uoce,

Per omnia secula seculorum.

Dominus uobiscum.

Sursum corda.

Gratias agamus domino deo nostro.

Præfatio.

U. D. equum et salutare, nos tibi semper et ubi-
que gratias agere, domine, sancte pater, omnipotens
eternus deus. Qui in principio inter cetera bonitatis
et pietatis tuę munera terram producere fructifera
ligna iussisti; in ter que huius pinguisissimi liquoris
ministrę oleę nasceretur, quarum fructus sacro ka-
rismati (uel cris) deseruiet. Nam et dauid, pro-
pheticus spiritu gratię tuę sacramenta prenoscent,
uultus nostros in oleo exhilarandos esse cantauit.
Et cum mundi crimina diluio quondam expiantur
effuso, similitudinem futuri muneris columba demon-
strans, per oliuę ramum pacem terris reddidit nun-
tiauit. Quod in nouissimis temporibus manifestis est
effectibus declaratum, cum, baptismatis aquis omnium
criminum commissa delentibus, hæc olei unctio uultus
nostros iocundos efficit ac serenos. Inde etiam moysi
famulo tuo mandatum dedisti, ut aaron fratrem suum,
prius aqua lotum, per infusionem huius unguenti con-
stitueret sacerdotem. Accessit ad hoc amplior honor,
cum filius tuus ihesus christus dominus noster lauauit
se a iohanne undis iordanicis exegisset; ut spiritu
sancto in columbę similitudine desuper misso, uni-
genitum tuum, in quo tibi optime placuisset, testi-
monio subsequens uocis ostenderes, et hoc illud esse
manifestissime comprobares, quod cum oleo legitę
pre consortibus suis unguendum dauid propheta ce-
cinnisset. Te igitur deprecamur, domine, sancte pater,

¹ Sarum Gradual, edit. 1527, fol. xcv. It is printed among
'Hymni diuini cir. sæc. x-xiii. conditi,' in Daniel's (H. A.)
Thesaurus Hymnologica, tom. 1. p. 237, no. ccxvii. Its origin is
traced, ib. iv. 157.

omnipotens æterne deus, per eundem ihesum christum filium tuum dominum nostrum, ut huius creaturę pinguedinem sanctificare tua benedictione digneris, et sancti spiritus ei admiscere uirtutem, cooperante potentia christi tui; a cuius sancto nomine crisma nomen accepit. Unde unxisti sacerdotes, reges, prophetas, et martyres, ut spiritualis lauacri baptismo renouandis creaturam chrismatis in sacramentum perfectę salutis uiteque confirmes; ut sanctificatione unctionis infusa, corruptione primę nativitatis absorta, sanctum uniuscuiusque templum acceptabilis uite innocens odore redolescat, ut secundum constitutionis tuę sacramentum regio, et sacerdotali, propheticoque honore perfusi, uestimento incorrupti muneris induantur, ut sit his qui renati fuerint ex aqua et spiritu sancto crisma salutis et sanctificationis, eosque æternę uite participes, et cęlestis glorię facias esse consortes. Per eundem.

Oratio ad consummandam chrismatis benedictionem.

Oremus.

Dominator, domine deus, rex unctus, auctor unguenti, speciosus forma, speciosior unctione, sacrorum ipse tuus, ipse omnium consecrator; qui unguentum de potestate sanctificas, potestatem consecras de unguento; de unguento fecisti crisma, de crismate nomen quod est super omne nomen; ut in nomine isto sit regalis unctio christianis. In tuo ergo nomine fiat hæc creatura iam crisma, et habeatur ut crisma, forma crucis, signum frontis, sacri titulus bellatoris, ut hoc crismate mulceatur auditus, purificetur uisus, odoratus suauescat, soporetur (uel sap-) gustus, tactus in trinitate solidus sit; ut talibus stipendiis domini milites decorati, atque ambrosio rore madidi, inperanti seruiant non suadenti, et signati hoc crismate sancto, signiferi esse mereantur cęlestes; per te, ihesu christe, saluator mundi, qui uiuis et regnas deus per omnia secula seculorum. Amen.

Finita benedictione, dominus episcopus salutat crisma nudum, et ministri qui iuxta eum sunt. Et ita iterum per ordinem descendat sicut ascendit. Et tenente ampullam acolio, deferatur omnibus cooperta ad salutandum per ordinem, ut a nemine nuda uideatur. Hoc facto summo honore procuretur, usque dum altera ampulla ascendat; et iterum descendat, ut ambę honorifice ad locum suum redeant.

Incipit exorcismus olei quo unguendi sunt catechumini. Descendente autem ampulla cum crismate, statim altera cum oleo catechuminorum cooperta ascendat sicut prior ante episcopum; et halat in ipsam ter, sicut in priore, sed facili, ordine quo supra delatam. Et in primis

faciat ei exorcismum, et benedicat eam, quasi lectionem legeris.

Exorcismus olei catechuminorum.

Exorcizo te, creatura olei, in nomine dei patris omnipotentis, et in nomine ihesu christi, et spiritus sancti, ut in hac inuocatione trinę potestatis atque unius uirtute deitatis, omnis nequissima uirtus aduersarii, omnis inueterata malitia diaboli, omnis uiolenta cursio, omne confusum et cęcum fantasma eradicetur, et effugetur, et discedat a creatura huius olei ad utilitatem hominum constituta; ut fiat hæc unctio diuinis sacramentis purificata in adoptionem carnis et spiritus eis qui ex eo ungi debent in remissionem omnium peccatorum; ut efficiantur eorum corpora ad omnem gratiam spiritalem accipiendam sanctificata. Per eundem dominum nostrum ihesum christum filium eius, qui uenturus est.

Dominus uobiscum.

Et cum spiritu tuo.

Oremus.

Deus, incrementorum omnium et profectuum spiritualium remunerator, qui uirtute sancti spiritus tui inbecillarum mentium rudimenta confirmas, te oramus, domine, ut uenturis ad beatę regenerationis lauacrum tribuas per unctionem huius creaturę purgationem mentis et corporis; ut si quę illis aduersantium spiritum inherere maculę ad tactum sanctificati olei huius abscedant. Nullus spiritualibus nequitiis locus; nulla refugia uirtutibus sit facultas; nulla insidiantibus malis latendi licentia relinquatur; sed uenientibus ad fidem seruis tuis, et sancti spiritus tui operatione mundandis, sit unctionis huius preparatio utilis ad salutem, quam etiam cęlestis regenerationis natalitate in sacramento sunt baptismatis adepturi. Per dominum nostrum ihesum christum filium tuum, qui uenturus est.

Tunc dominus episcopus, et qui iuxta eum sunt, saluant eam; et descendat per ordinem sicut et altera, et deferatur omnibus ad salutandum. His ita peractis eodem ordine et decore quo ascenderant in ecclesiam redeant ambę ampullę ad sacrarium. Tunc pontifex lauet manus, et diaconi uadant ad altare, et discooperiant sancta. Et pontifex uniens ad altare diuisas oblatas ad frangendum, et communicet populus omnis ordine suo; et sumat de ipsis oblatas integras ad seruandum usque mane dici parasceus de quibus communicant absque sanguine domini. Sanguis uero eadem die penitus consumatur, et sola dicit: Agnus dei, qui tollis, absque osculo; et communionem. Dominus ihesus, cum psalmo et Gloria Patri. Fractis autem oblatis communicent presbiteri primo, postea

diaconi, et ceteri omnes, et ita perficiatur missa pleniter ordine suo.

Postcommunio.

Refecti uitalibus alimentis.

Alia.

Concede, quesumus, domine, ut perceptum noui testamenti mysterium et corpore sentiamus et mente. Per.

Et pontifex descendat in sarrarium, mandans presbiteris quid uoluerit. Tunc crisma nouum cum ueteri miscatur, si quid residuum sit. Similiter et oleum, et ita diuidatur per presbiteros, et finita sunt ista. Ad usperum in cona non dicitur Deus in adiutorium, sed dicitur antiphona Calicem salutaris, cum psalmo Credidi propter. Ant. Cum his qui oderunt pacem. Psalms. Ad dominum cum tribularet. Ant. Ab hominibus. Ps. Eripe. Ant. Custodi me. Ps. Domine, clamaui. Ant. Considerabam. Ps. Uoce mea. Statim sequitur ant. Cnantibus autem. Ps. Magnificat et Kyrie eleyson, ut supra, et preces.

Oratio ad usperum.

Deus, cuius cernam sacratissimum ueneramus, ut ea digni inueniamur, munda nos, quesumus, a sordibus peccatorum, qui, ad insinuandum humilitatis exemplum, pedes tuorum hodie lauare dignatus es discipulorum. Qui cum patre et spiritu sancto uiuis.

Cum autem scola dicit primam antiphonam, Calicem salutaris, statim duo acolyti parati cum nigris casulis incipient expoliare altaria usque dum finitur uspera. Postea tollantur. A uspera autem huius diei nuda sint altaria usque in mane sabbati. Expletis omnibus procedit dominus episcopus cum omni aialritate cum presbiteris et clero, si uult ante cibum, uel post cibum, ad locum ubi mandatum perficere uult. Sintque ibi parati processores; acolyti duo cum candelabris duobus, tertius turibulum portans, quartus cum thimiamatrio, et subdiaconus euangelium ferens, et diaconus imponat euangelium: Ante diem festum usque non est seruus maior domino suo.

Feria sexta parasceus, quæ et sexta sabbati dicitur, missa non cantatur, sed neque in sabbato sancto donec ad nigritas noctis. In ipso autem die, hoc est, feria .vi. hora quinta, deportetur lumen, ut supra, ab archidiacono seu preposito, et illuminentur lampades .xii. ut alius ordo precipit, id est, romanus, illuminantur duæ inde candelæ ad ministerium ad altare ubi officium agitur. Conueniunt omnes uero ecclesiastici nec non et laici, et procedat dominus episcopus, uel qui uicem illius tenuerit, in ecclesia statuta infra urbem, non tamen

in maiorem ecclesiam, ubi mos est salutiferam crucem salutare, et preparant se presbiteri et archidiaconus, et diaconi, uel ceteri, quantum opus est, ad ministrandum domno episcopo ad missam, cum cantoribus et reliquis ministris, uestibus quadragesimalibus induti, scilicet planctis fuscis, non nudis pedibus. Non enim licet presbiterum, diaconum, uel acolytum ad altare ministrare per nudos pedes. Procedentes de sacratio usque ad altare, absque ullo cantu, prostrato omni corpore in terram diutius, oratione completa atque osculato altari, uadunt ad sedem pontificis more solito; et militur paruum lintheum super altare nudum de sub euangelio. Ante euangelium uero non portentur candelæ uel incensum. Et dum ueniens pontifex de sacratio processerit ante altare ad orandum super oratorium, sicut mos est, statim ut surrexerit cum silentio ascendat ad sedem. Quo sedente, statim ut annuit archidiaconus subdiacono, subdiaconus ascendat ad legendum, et legitur prima lectio in ore, In tribulatione sua mane. Et post lectionem cantatur canticum, Domine, audiui. Et dicit pontifex, Oremus. Et diaconus, Flectamus genua, statim Leuate, et dicit orationem, Deus a quo et iudas. Sequitur altera lectio in exodo, Dixit dominus ad moysen. Sequitur tractus, Eripe me, domine. Quo finito, legitur absque salutatione passio, ubi non dicitur passio, sed tantum, In illo tempore egressus ihesus. Nec incensum ibi portitur. Hac expleta statim duo diaconi nudant altare sindone quæ prius fuerat sub euangelio posita in modum furantis. Aliqui uero, antequam ligatur passio domini, preparant sindones duas sibi coherentes; et in eo uersu ubi legitur. Partiti sunt uerimenta. Scindunt hinc inde ipsas sindones decurper altare in modum furantis, et secum auferunt. Tunc uenit pontifex ante altare, siue, ut in alio ordine legitur, transit in dexteram partem ecclesie, infra thronum, et dicit, Oremus. Et diaconus, Flectamus genua. Et oral diutissime. Et diaconus, Leuate, et dicit orationes sollemnes ad hierusalem, Oremus, dulcissimi nobis, deum patrem. In primis pro ecclesia sancta dei, et ceteras per ordinem, sicut in libro sacramentorum continetur, sicut supra in quarta feria, pronuntiante diacono, Flectamus genua, nisi pro iudeis tantum non flectatur genua. Subdiaconi stant retro altari, et ibi sicut ceteri flectentes genua, non tamen longa uerentes altari. Quas ut finierit, omnes facite exant foras. Notandum uero est quia in romana ecclesia extinguuntur totus ignis in hac feria, hora sexta, et reaccenditur hora nona. Presbiteri uero ecclesiarum, siue de urbe, seu de suburbanis, uadunt per ecclesias suas, ut hoc ordine, hora nona, cuncta usque ad usperam faciant, hoc tantum mutantes, ut ubi pontifex meminit apostolo-

licum, ipsi nominant episcopum suum. Ad vesperum tam in ecclesia ubi pontifex dicit orationes, quam et in ceteris ecclesiis presbiterorum, post orationes preparatur crux ante altare, interposito spatio inter ipsam et altare, sustentata hinc inde a duobus acolitibus, posito ante eam oratorio. In cuius laude dicitur cum versibus, Agyos, agyos. Popule meus. Venit pontifex solus et adoratum desculatur crucem. Deinde presbiteri, et diaconi, et ceteri per ordinem, deinde populus. Pontifex vero redit in sedem suam usque dum omnes saluent crucem. Nam saluante pontifice crucem vel populo, canitur semper antiphona, Ecce lignum crucis, cum psalmo, Beati immaculati. Item, Crucem tuam adoramus. Ps. Deus misceretur. Ant. Dum fabricator mundi, cum versibus Crux fidelis.

In sabbato sancto pasce.

Præfatio.

U. D. equum et salutare. Te quidem omni tempore sed in hac potissimum nocte. *Require.*

In die sancto pasche.

Statio ad sanctam mariam maiorem.

Præfatio.

V. D. equum et salutare. Te quidem omni tempore sed in hoc potissimum die. *Per illos xii. dies, et deinceps cotidie usque ascensionem domini.*

In vigilia ascensionis domini.

Præfatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Qui post resurrectionem suam omnibus discipulis. *Require.*

In ascensione domini.

Statio ad sanctum petrum.

Præfatio.

Qui post resurrectionem suam. *Ut supra.*

Dominica i. post ascensionem domini.

Præfatio.

Qui post resurrectionem suam et Communicantes et Hanc igitur dicenda sunt sicut in ascensione domini usque in vigiliam pentecostes.

In sabbato sancto pentecosten.

Legantur lectiones iiii. et lectio libri dicatur.

In ipsa vigilia. Statio ad lateranos.

Præfatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Qui ascendens super omnes cælos. *Require.*

In die sancto pentecosten.

Statio ad sanctum petrum.

Præfatio.

V. D. per christum dominum nostrum. Qui ascendens super omnes cælos. *Ut super, per vii. dies.*

Dominica iii. post octavas pentecosten.

Præfatio.

U. D. eterne deus. Qui cum unigenito filio tuo et spiritu sancto unus es deus. *Require retro de sancta trinitate.*

Dominica i. de adventu domini.

Statio ad sanctum petrum apostolum.

Præfatio.

U. D. eterne deus. Qui per beatam mariam virginis partum ecclesie tue tribuisti celebrare. *Require in annuntiatione sancte mariæ.*

III. kal. ian. Natale sancti stephani protomartiris.

Præfatio.

Vere dignum, eterne deus. Quia per incarnati uerbi mysterium. *Require.*

III. kal. feb. Conuersio sancti pauli.

Præfatio.

U. D. eterne deus. Qui ecclesiam tuam in apostolicis tribuisti consistere fundamentis; de quorum collegio beati pauli apostoli tui sollemnia celebrantes tua, domine, preconia non tacemus. Et ideo.

In purificatione sanctæ mariæ.

Præfatio.

U. D. eterne deus. Quia per incarnati uerbi. *Require.*

XXXX. kal. mar. Cathedra sancti petri.

Præfatio.

V. D. equum et salutare. Te, domine, suppliciter exorare. *Require in natale apostolorum petri et pauli.*

XI. kal. mar. Sancti matthæ apostoli.

Præfatio.

U. D. eterne deus. Qui ecclesiam tuam in apostolicis. *Ut supra.*

XXXX. kal. apr. Annuntiatio sanctæ mariæ.

Præfatio.

V. D. eterne deus. Qui per beatæ mariæ uirginis partum. *Require.*

Kal. mai. Apostolorum philippi et iacobi.

Præfatio.

U. D. eterne deus. Qui ecclesiam tuam in apostolicis tribuisti consistere fundamentis; de quorum collegio beatorum apostolorum tuorum philippi et iacobi sollempnia celebrantes tua, domine, preconiis non taceamus. Et ideo.

VI. non. mai. Euerctio sanctæ crucis.

Præfatio.

V. D. per christum dominum nostrum. Qui per passionem crucis mundum redemit. *Require.*

XXX. idus mai. Dedicatio ecclesiæ sanctæ mariæ ad martyres.

Deus, qui inuisibiliter omnia continet, et tamen pro salute generis humani signa tuę potentię uisibiliter ostendis, templum hoc potentia tuę inhabitationis illustra; ut omnes qui huc deprecatur conueniunt, ex quacumque tribulatione ad te clamauerint, consolationis tuę beneficia consequantur. Per dominum.

Lectio libri apocalypsis iohannis apostoli¹.

In diebus illis uenit angelus et locutus est mecum dicens: Ueni², ostendam tibi sponsam, uxorem agni. Et sustulit me in spiritu in montem magnum et altum, et ostendit mihi ciuitatem sanctam hierusalem descen-

dentem de cęlo³, habentem claritatem dei. Lumen eius simile lapidi pretioso tamquam lapidis⁴ iaspidis, sicut cristallum. Et habebat murum magnum et altum, habens .xii. portas⁵ et in portis angulos duodecim; et nomina inscripta, quę sunt nomina .xii. tribuum filiorum israel. Ab oriente portę tres; ab aquilone portę tres; ab austro portę tres; ab occasu portę tres. Et murus ciuitatis habens fundamenta .xii.(cim) et⁶ ipsi .xii.(cim) nomina apostolorum et⁷ agni. Et qui loquebatur mecum habebat mensuram arundinem auream, ut metiretur ciuitatem, et portam eius, et murum. Et ciuitas in quadro posita est, et longitudo eius tanta est quanta et latitudo. Et mensus est ciuitatem; de arundine⁸ per stadia .xii. milia. Longitudo, et latitudo, et altitudo equalia sunt; et mensus est muros⁹ eius centum xliii¹⁰ cubitorum, mensura hominis quę est angeli. Et erat structura¹¹ eius ex lapide iaspide. Ipsa uero ciuitas auro¹² mundo¹³ simile uitro mundo¹⁴. Fundamenta muri ciuitatis omni lapide pretioso ornata. Fundamentum primum iaspidis¹⁵, secundum sap(h)irus, tertium calcedonius, quartum smaragdus, quintum sardonius, sextum sardius, septimum c(h)risolitus, octauum berillus, nonum topazius, decimum c(h)risopassus, undecimum iacinthus, duodecimum am(h)istus. Et duodecim portę xii.(cim) margaritę sunt per singulas, et singulę portę erant ex singulis margaritis. Et plateę ciuitatis auro¹⁶ mundo¹⁷ tamquam uitrum perlucidum, et templum non uidi in ea. Dominus enim deus omnipotens templum illius est et agnus. Et ciuitas non eget sole neque luna, ut luceant in ea; nam claritas dei illuminauit eam, et lucerna eius est agnus. Et ambulabunt gentes per¹⁸ lumen¹⁹ eius, et reges terrę afferent gloriam suam et honorem in illam. Et portę eius non clauduntur per diem²⁰, nox enim non erit illic. Et afferent gloriam et honorem gentium in illam. Nec²¹ intrabit in illam aliquid coinquinatum, et²² faciens abominationem²³ et mendacium, nisi qui scripti sunt in libro uitę et²⁴ agni.

Sequentia sancti euangelii secundum lucam²⁵.

In illo tempore ingressus ihesus perambulabat

¹ + a deo Val.

²⁻³ habentem portas duodecim.

⁴ + in Val.

⁵ + aurea Val.

⁶ + muri Val.

⁷ + Et Val.

⁸ aurum Val.

⁹ in Val.

¹⁰ non Val.

¹¹⁻¹⁷ aut abominationem faciens Val.

¹⁸ Om. Val.

² lapidi Val.

³ Om. Val.

⁴ murum Val.

⁵⁻⁶ aurum mundum Val.

⁷ iaspis Val.

⁸ mundum Val.

⁹ lumine Val.

¹⁰ Luc. xix. 1-10.

¹ Apoc. xxi. 9-27.

² + et Val.

hiericho. Et ecce uir nomine zacheus, et hic erat¹ princeps¹ publicanorum, et ipse diues. Et querebat ihesum² uidere², quis esset, et non poterat pre turba, quia statura pusillus erat. Et precurrens ascendit in arborem sicomorum ut uideret illum, quia inde erat transiturus. Et cum uenisset ad locum, suspiciens ihesus uidit illum, et dixit ad eum: Zachee, festinans descende, quia hodie in domo tua oportet me manere. Et festinans descendit, et excepit illum gaudens. Et cum uiderent omnes, murmurabant, dicentes quod ad hominem peccatorem diuertisset. Stans autem zacheus dixit ad ihesum³: Ecce dimidium bonorum meorum, domine, do pauperibus, et si quid aliquem defraudaui, reddo quadruplum. Et⁴ ait ihesus ad eum, Quia hodie salus domui huic facta est, eo quod et ipse filius sit abrahe. Venit enim filius hominis querere et saluum facere quod perierat.

Sacra.

Annue, quesumus, domine, precibus nostris, ut quicumque intra templi huius, cuius hodie dedicationis diem celebramus, ambitum continentur, plena tibi atque perfecta corporis et animę deuotione placeant; ut dum presentia uota reddimus, ad ęterna premia, te adiuvante, peruenire mereamur. Per dominum.

Præfatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Cuius uirtus magna, pietas copiosa. Respice de cęlo, et uide et uisita domum istam, ut quicumque in ea nomini tuo supplicauerit libenter exaudias, et satisficientibus clementer ignoscas. Per quem.

Postcommunio.

Quesumus, omnipotens deus, ut hoc in loco quem nomini tuo indigni consecrauimus, cunctis petentibus aures tuę pietatis accommodes. Per.

Super populum.

Copiosa beneficia, quesumus, domine, populus christianus assequatur, ut qui in honore sanctorum sacrandis tibi luminibus deuotus occurrit, et uitę subsidia presentis accipiat, et gratiam sempiternę redemptionis inueniat. Per.

In anniuersario ecclesię.

Deus, qui nobis per singulos annos. *Require.*

^{1,2} *trans. Val.*
³ *dominus Val.*

^{1,2} *trans. Val.*
³ *Om. Val.*

*Prælationes.**Sacra.*

Omnipotens sempiternus deus, templum hoc.

Præfatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Cuius uirtus magna.

Postcommunio.

Deus, qui ecclesiam tuam sponsam vocare.

III. id. mai. Dedicatio ecclesię ad martires.

Concede, quesumus, omnipotens deus, ad eorum nos gaudia ęterna perungere, de quorum nos uirtute tribus annua sollempnitate gaudere. Per.

Sacra.

Super has, quesumus, hostias, domine, benedictio copiosa descendat, quę et sanctificationem nobis clementer operetur, et de martyrum nos sollempnitate letificet. Per.

Postcommunio.

Supplices te rogamus, omnipotens deus, ut quos tuis reficis sacramentis, tibi etiam placitis moribus dignanter deseruire concedas. Per.

*II. kal. iul. Vigilia sancti iohannis baptiste.**Præfatio.*

U. D. ęterne deus. Exhibentes sollempne ieiunium. *Require.*

*III. kal. iul. Natale sancti iohannis baptiste.**Præfatio.*

V. D. ęterne deus. Et in die festiuitatis.

*III. kal. iul. Apostolorum petri et pauli.**Præfatio.*

U. D. ęquum et salutare. Te, domine, suppliciter exorare. *Require.*

*III. kal. aug. Sancti iacobi apostoli.**Præfatio.*

V. D. ęterne deus. Qui ecclesiam tuam sempiterna pietate non deseris, sed per apostolos tuos iugiter erudis, et sine fine custodis. Per christum dominum nostrum.

IIII. id. aug. Sancti laurentii martiris.

Præfatio.

V. D. eterne deus. Et in die sollemnitatis hodiernę.
Require.

IIIIII. kal. sep. Assumptio sanctę marie.

Præfatio.

U. D. eterne deus. Et te in ueneratione sacrarum
uirginum. *Require.*

IIIIII. kal. sep. Sancti bartholomei.

Præfatio.

V. D. eterne deus. Qui ecclesiam tuam sempiterna
pietate. *Ut supra.*

IIIIII. kal. sep. Decollatio sancti iohannis baptiste.

Præfatio.

U. D. eterne deus. Qui precursorem filii tui. *Re-*
quire.

III. id. sep. Natale sanctę marie.

Præfatio.

U. D. equum et salutare. Nos tibi in omnium sanc-
torum tuorum profectu. *Require.*

II. kal. oct. Sancti mathei apostoli.

Præfatio.

V. D. eterne deus. Qui ecclesiam tuam in aposto-
licis. *Ut supra.*

IIII. kal. oct. Dedicatio ecclesie sancti michahelis.

Præfatio.

V. D. eterne deus. Sancti michahelis archangeli
merita. *Require.*

II. kal. nou. Vigilia omnium sanctorum.

Præfatio.

U. D. eterne deus. Reuerentię tuę dicato ieiunio.
Require.

III. kal. nou. Festum omnium sanctorum.

Præfatio.

V. D. eterne deus. Clementiam tuam suppliciter
obsecrantes. *Require.*

II. kal. dec. Sancti andree apostoli.

Præfatio.

U. D. eterne deus. Qui ecclesiam tuam in aposto-
licis. *Require.*

IIII. kal. ian. Sancti thome apostoli.

Præfatio.

V. D. eterne deus. Qui ecclesiam tuam in aposto-
licis. *Require.*

In natale unius apostoli.

Præfatio.

U. D. eterne deus. Qui ecclesiam tuam in aposto-
licis. *Require.*

In natale unius euangeliste.

Ad missam.

Magnificet te, domine, sancti tui euangeliste .*N.*
beata sollemnitatis, per quam illi gloriam sempiternam,
et opem nobis ineffabili prudentia contulisti. Per
dominum.

Secreta.

Ad altaria tua, domine, ueneranda cum hostiis laudis
accedimus; fac, quesumus, ut et indulgentiam nobis
obtineant et fauorem. Per dominum.

Præfatio.

V. D. eterne deus. Qui ecclesiam tuam sempiterna
pietate non deseris, sed per euangelistam tuum .*N.*
iugiter erudis, et sine fine custodis. Et ideo.

Postcommunio.

Sacramentis, domine, et gaudiis optata celebritate
expletis, quesumus, ut eius precibus adiuuemur, cuius
recreationibus exhentur. Per.

In uigilia unius martiris.

[Ad] missam.

Quesumus, omnipotens deus, ut nostra deuotio, quę
natalicia beati .*N.* martyris antecędit, patrocinia nobis
eius accumulet. Per.

Secreta.

Magnifica, domine, beati .*N.* sollemnia recensemus,
quę promptis cordibus ambientes, oblati muneribus,
et suscipimus et preimus. Per.

M m

Postcommunio.

Sancta tua, domine, de beati .N. martyris pretiosa passione, quam preimus, nos refoucant, quibus et iugiter satiamur et semper desideramus expleri. Per.

En natale plurimarum virginum missa.

Porrigere nobis, quesumus, domine, dexteram tuam, et per interventionem sacrarum virginum tuarum .N. auxilium nobis supernæ uirtutis impende. Per.

Secreta.

Suscipe, domine, preces et munera, quæ ut accepta tuo sint conspectui, sanctorum tuarum .N. precibus adiuuemur. Per.

Præfatio.

U. D. eterne deus. Qui ut de hoste generis humani maior victoria duceretur, non solum per uiros antiquum hostem exuperasti, sed de eo etiam per feminas triumphasti. Et ideo.

Postcommunio.

Satiasti, domine, familiam tuam muneribus sacris; earum, quesumus, semper interventione nos refoue, quarum memoriam celebramus. Per.

*De sancta trinitate.**Præfatio.*

V. D. eterne deus. Qui cum unigenito. *Require.*

*Feria ii. Pro peccatis.**Præfatio.*

U. D. eterne deus. Suppliciter implorantes ut nos ab omnibus peccatis clementer eripias, et a cunctis protegas benignus inimicis. Per christum dominum nostrum.

*Feria iii. Ad suffragia angelorum.**Præfatio.*

V. D. eterne deus. Quamuis enim illius sublimis. *Require.*

*Feria bi. De sancta cruce.**Præfatio.*

U. D. eterne deus. Qui salutem humani generis. *Require.*

*Sabbato de sancta maria.**Præfatio.*

V. D. eterne deus. Et precipue pro meritis beatorum

dei genitricis et perpetuæ uirginis gratia plene, tuam omnipotentiam laudare, benedicere, et predicare. Per christum dominum nostrum.

*Pro fidelibus defunctis.**Præfatio.*

U. D. per christum dominum nostrum. Per quem salus mundi. *Require.*

Alia præfatio.

V. D. eterne deus. Qui nobis in christo unigenito filio tuo domino nostro. *Require retro.*

Missæ propria pontificis in ordinatione ipsius.

Fac mecum, domine.

Psalmus. Inclina, domine. *Require.*

Collecta.

Deus, qui digne tibi seruientium nos (me peccatorem) imitari desideras famulatum; da nobis (mihî) caritatis tuæ flamma ardere succensos(um); ut antistitum decus priorum, qui tibi placuerunt, mereamur(r) consortia (decus et consortium) obtinere. Per dominum.

Lectio ad romanos¹.

Frates, omnis pontifex ex hominibus assumptus pro hominibus constituitur in his quæ sunt ad deum; ut offerat dona et sacrificia pro peccatis. Qui condolere possit his qui ignorant et errant, quoniam et ipse circumdatus est infirmitate. Et propterea debet, quemadmodum pro populo et pro semetipso offerre sacrificia². Nec quisquam sumit sibi honorem, sed qui vocatur a deo, tamquam aaron, quemadmodum³ scriptum est⁴: Tu es sacerdos in eternum, secundum ordinem melchisedech.

Gradale. In deo sperauit cor meum.

V. Ad te, domine, clamabo. Alleluia.

U. In te, domine, speraui.

Secundum marcum⁵.

In illo tempore circuibat ihesus castella in circuitu docens; et conuocauit⁶ duodecim, et cepit eos mittere binos, et dabat illis potestatem spirituum immundorum. Et precepit eis ne quid tollerent in uia, nisi uirgam tantum; non peram, non panem, neque in zona æs, sed calciaos scandalis, et ne induerentur duabus

¹ Heb. v. 1-6.

² sic . . . dicit Val.

³ pro peccatis Val.

⁴ Marc. vi. 6-13.

⁵ uocauit Val.

tunicis. Et dicebat eis : Quocumque introieritis in domum, illic manete donec exatis inde. Et qui non receperint uos, nec audierint uos, exeuntes inde, excutite puluerem de pedibus uestris in testimonium illis. Et exeuntes predicabant ut penitentiam agerent, et demonia multa eiciebant, et ungebant oleo multos egrotos, et sanabantur¹.

Offertorium. Intende uoci orationis mee. *Require.*

Aufer a nobis (me), domine, spiritum superbie cui resistis, ut sacrificia nostra (mei peccatoris) tibi sint (semper) accepta. Per.

Communio. Ego clamaui quoniam exaudisti me.

Postcommunio.

Corporis sacri et pretioso sanguinis repleti libamine, quesumus, domine deus noster, ut grati tuę munus (gratie tuo munere), quod nobis inmeritis contulisti, intercedentibus sanctis tuis, propitius muniendo custodias. Per.

Alia.

Deus, mundi creator et rector, ad humilitatis meę preces placatus intende ; et me famulum tuum, quem, nullis suffragantibus meritis, sed immensa largitate clementię tuę celestibus mysteriis seruire tribuisti, dignum sacris altaribus fac ministrum, ut quod mea celebranda deponitur tua sanctificatione firmetur. Per.

ELKE. kal. oct. Conceptio sancti iohannis baptiste.

Ne timeas, zacharia.

Psalms. Domine, in uirtute tua.

Collecta.

Deus, qui hodierna die sanctum iohannem preconem ueritatis angelico concipiendum (nasciturum) ministerio preuidisti ; concede nobis famulis tuis, ut qui eius insignia ueneramus, ipsius meritis et ab instantibus inimicorum insidiis erui, et ad uiam ueri luminis sine errore peruenire mereamur. Per.

Epistola.

Factum est uerbum domini.

Gradale. Fuit homo.

U. Ut testimonium. Alleluia. Inter natos mulierum.

Euangelium.

Fuit in diebus herodis regis.

Offertorium. Iustus ut palma.

¹ sanabant Val.

Secreta.

Munera, domine, altari tuo superposita dextera potentię tuę admittat, quę hodie concipiendum sanctum iohannem angelico prenuntiavit oraculo. Per.

Communio. Tu, puer, propheta.

Ad complendum.

Figure salutis eterne uegetati, supplices te rogamus, omnipotens deus, ut, intercedente sancto iohanne baptista, cuius hodie conceptionis diem celebramus, per hoc capiamus plene securitatis augmentum. Per.

Ad uesperum.

Omnipotens sempiternę deus, qui unigeniti precursorem filii tui sanctum iohannem hodierna die nasciturum angelico oraculo declarasti, concede familię tuę pię effectum deuotionis ; ut quę eius annua recolit festa presentis uitę assequatur pacis incrementa, futureque beatitudinis gaudia. Per.

Missæ pro rege uel pro regina.

Omnipotens sempiternę deus, misericordiam tuam suppliciter exoramus, ut famulum tuum regem nostrum, famulamque tuam gregem quoque (reginam cum suis omnibus) et familiam illis commissam magne pietatis tue protectione custodias, et ab omnibus mundi huius periculis sempiterna prouisione tuearis, ut gratie tue munere defensi donis semper celestibus locundentur. Per.

Secreta.

Munera hæc, quesumus, domine, dignanter suscipiens sanctifica, et famulo tuo (regi nostro famuleque tue regine), suisque omnibus perfice profutura. Per.

Postcommunio.

Sumptis, domine, celestibus sacramentis, quesumus clementiam tuam, ut famulum tuum cum suis omnibus respicere digneris ; pietatisque tuę donis ab omnibus purgati peccatis a cunctis imminuentibus periculis tueantur. Per.

En ordinatione sancti gregorii.

Deus, mundi auctor et conditor, qui hodiernę festiuitatis diem beati .N. sacerdotii electione consecrasti, presta populo tuo, ut cuius annua celebritate deuotio resultat obsequiis, eius suffragiis tuę pietatis consequatur auxilium. Per.

Secreta.

Beati sacerdotis et confessoris tui .N., domine, pre-

cibus adiueum, pro cuius sollempnitate (offerimus) munera (nostra) tua sancta letantes. Per.

Ad complendum.

Sacramenta salutis nostrę suscipientes concede, quesumus, misericors deus, ut beati .N. nos ubique oratio adiuet, in cuius ueneratione hæc tuę optulimus maiestati.

ELK. d. decembris. [Conceptio s. marie uirginis].

Deus, qui beatę marię uirginis conceptionem angelico uaticinio parentibus predixisti, presta huic presenti familię tuę eius presidii muniri, cuius conceptionis sacra solemnia congrua frequentatione ueneratur. Per.

Secreta.

Sanctifica, domine, muneris oblati libamina, et beatę dei genitricis saluberrima interuentione nobis salutaria fore concede. Per.

Ad complendum.

Repleti uitalibus alimoniis, et diuinis refecti mysteriis, supplices rogamus, omnipotens deus, beatę marię semper uirginis, cuius uenerandam colimus conceptionem, pia interuentione a squalorum erui inmanium dominatione. Per.

Missa pro amico ab aduersariis afflicto.

Omnipotens sempiternus deus, exaudi nos, et miserrere (mei) famulo tuo (illius), quoniam tribulatur(or); et, intercedente beata dei genitrice maria omnibusque sanctis tuis, libera eum (me), et eripe de manibus inimicorum eius (meorum), et a persequentibus eum (me); et presta, quesumus, secundum magnam misericordiam tuam, ut qui te inuocat(co) non confundatur(dar), sed tua magis semper protectione muniat(ur) (muniri merear). Per.

Secreta.

Hęc (mihi) nobis communio, domine, ad purificationem, et, intercedente beata semper uirgine maria omnibusque sanctis, inimicis (meis) famuli tui (illius) prosit ad emendationem, ut et illi ad caritatem fraternam redeant, et cor (meum) famuli tui de consolatione tua gaudeat. Per.

Postcommunio.

Presta, quesumus, omnipotens deus, ut qui malis (mei) famuli tui (illius) et casibus contrariis gratulantur, beata dei genitrice maria intercedente, cordibus erubes-

cant, et uolubus reuereantur, simulque uicti retrorsum conuertantur; illeque (egoque famulus tuus) tuo auxilio in oculis illorum sic consoletur(lari merear) ut de misericordię tuę dono gratuletur(lari ueniam). Per.

Ortabas sancti martini.

Collecta.

Concede, quesumus, omnipotens deus, ut beati martini confessoris tui atque pontificis frequentata sollempnitas ad perpetuam populo tuo proficiat salutem, et quem sepius ueneramur in terris semper habeamus patronum in celis. Per.

Secreta.

Hęc oblatio, domine, quesumus, quam iterata sancti confessoris tui martini festiuitate tue maiestati offerimus, nobis prosit ad indulgentiam, ut per eam a nostris liberemur peccatis, et sacris altaribus astare digni efficiamur. Per.

Postcommunio.

Sacramenta, domine, quesumus, que sumpsimus, beato martino confessore tuo intercedente, ab omni nos aduersitate defendant, et perpetua prosperitate tibi deo soli seruire concedant. Per.

[Ortabas sancti andree].

[P]rotergat nos, domine, sepius beati andree apostoli repetita sollempnitas, ut cuius patrocinia sine intermissione recolimus, perpetuam defensionem sentiamus. Per.

[Secreta].

[I]ndulgentiam nobis, quesumus, domine, prebeant hæc munera largiorem, quę tibi uenerabilis andree suffragiis offeruntur. Per.

[Postcommunio].

[A]diuet familiam tuam tibi, domine, supplicando beatus andreas apostolus, et pius interuentor efficiatur, qui tui nominis extitit predicator. Per.

[Natale sanctę fidis].

[D]eus, qui presentem diem beatę fidis uirginis martyris facis esse solemnem, presta ecclesię tuę, ut cuius meritis gloriatur, eius precibus adiuetur. Per.

[Secreta].

[S]uscipe, domine, preces et hostias meritis beatę fidis uirginis et martyris tibi dicatas; et concede ut

eius nobis fiant supplicatione salutare, cuius sunt ueneratione sollemnes. Per.

[Postcommunio].

[Q]uos refecisti, domine, celesti conuiuio, beatę fidis uirginis et martyris iuuante patrocinio, supernorum ciuium fac dignos collegio. Per.

[Sancti petri ad uincula].

[Prefatio].

[U. D.] eternę deus. Celebrantes beati petri apostoli uinculorum resolutionem, qua eum de manu herodis, et de omni expectatione plebis iudeę mirabiliter liberasti. Qui idcirco uinculis mancipari non potuit peccatorum, quia eum non onorauerant uincula delictorum. Quem iure angelus de tenebris produxit carceribus, quia iustum fuit tenebris non includi claustrorum presulem supernorum, aduersus quem porte non preualent infernorum. Qui tam libenter gubernandi et ad celos intrinittendi nobis dignetur cura impendere, sicut clementer nos sibi commendauit qui sanguinis sui pretio mundum liberauit. Per quem maiestatem.

[Natale sancti augustini].

[D]eus, qui beatum augustinum ecclesie tuę in exponendis scripturę sanctę mysteriis doctorem optimum et electum antistitem prouidisti; da nobis, quesumus, eius semper doctrina instrui et oratione fulciri. Per¹.

[Secreta].

[S]ancti augustini confessoris tui nobis, domine, pia non desit oratio; quę et manera nostra tibi conciliet, et tuam nobis indulgentiam semper optineat. Per¹.

[Prefatio].

[U. D.] eterne deus. Qui beatum augustinum confessorem tuum et scientię documentis replesti, et uirtutum ornamentis ditasti; quem ita multimodo genere pietatis inuisti, ut ipse tibi et ara, et sacrificium, et sacerdos esset, et templum. Per christum.

¹ Y. fol. 114 b. S. For this Collect Y. substitutes:—Adesto supplicationibus nostris, omnipotens deus, et quibus, etc., as R. p. 481. Different Masses are given in Z. fol. 116 a; MS. C. C. C. 270, fol. 92 b.

² Y. R. S.

[Postcommunio].

[U]t nobis, domine, tua sacrificia dent salutem, beatus confessor tuus et pontifex augustinus, quesumus, precatore accedat. Per¹.

[III. kal. ian. Sancti lazari episcopi et martyris].

[D]eus, qui per unigenitum (filium) tuum beatum lazaram quadriduanum mortuum resuscitasti a monumento; erige nos propitiis de tumulis peccatorum, ut mereamur adipisci consortium electorum tuorum. Per eundem.

[Secreta].

[P]reces nostras, domine, clementer exaudi, et sancti lazari martyris tui atque pontificis, qui famulo tuo digne meruit famulari, intercedentibus meritis, mereamur presentis et futurę uitę perfrui gaudiis. Per.

[Postcommunio].

[Q]uesumus immensam clementiam tuam, omnipotens et misericors deus, ut beati lazari martyris tui atque pontificis intercessione, et a morte liberemur quadrifida, et uita perfruamur ęterna. Per.

Deus² pacis et dileccionis maneat semper cum omnibus uobis. Tu autem, domine, miserere nostri.

Aangelus³.

Her cyð on þisse bec þ þ bñhtmæ æt holacumbe hæfð geboht hine 7 ælfigu his wif 7 hira cild, 7 hira ofspring æt rogere derindig to twam pundum æfre to freole . on dudmannes gewitnesse preostes on exan cestre . on leofwines preostes on hwita stane 7 on ælf-gæres port gerefa 7 ælfwærdes portgerefa þe þ toll namon for þæs cynges hand 7 leofwerdes his broðor 7 edwines leofede suna 7 oteres dyrlinges suna . 7 ælf-gæres ælfrices suna . 7 blakemanes 7 leofices sæwines suna 7 dunstanes sæwines suna . 7 randolfes . 7 alboldes . 7 smewines on holacumbe . 7 æglwærdes ælfrices suna . 7 ælfmærc cynges suna 7 ælfriges mid þam berde 7 edwine leofices suna 7 edwine edmæres suna . 7 edric on hrenna hricge 7 on ealles þæs hundrides gewitnisse on holacumbe . 7 hæbbe he cristes curs 7 sancta marian 7 sanctus petrus þe þis æfre und . 7 on ealles þæs hundrides gewitnisse on exan cestre⁴.

¹ Y. R.

² Added by a much later hand.

³ Introd. § 41.

APPENDIX.

THE RED BOOK OF DERBY.

MS. C. C. C. C. No. 422.

THIS MS. Missal derives its name from the colophon on its last page, which runs as follows:—

'The rede boke of darbye in the peake of darbyshire.

This booke was sumtime had in such reverence in darbyshire, that it was comonlie beleved that whosoever should sweare untruely upon this booke should run madd.'

Another entry in Archbishop Parker's handwriting says:—

'This booke was given by Richard Hendesley, Esquier, to M. Cant.'

It now forms part of the Parker collection of MSS. in the library of Corpus Christi College, Cambridge, No. 422, olim S. 16.

It is written on 293 leaves of dark vellum, $7\frac{1}{2} \times 5$ inches, and is in a fair state of preservation, with the exception that many of the titles, and almost all the vernacular rubrics, are illegible from the decomposition and decolorization of the red ink in which they are written.

It hardly deserves the name of a Missal, for the 'Proprium de Tempore' and 'Proprium de Sanctis' are wanting, and the kalendar and canon of the mass (without rubrics) are followed by a voluminous 'Commune Sanctorum,' Missæ Votivæ, certain Manual Offices, and a limited 'Commune Sanctorum' of the offices in the Breviary.

Date and Locality. It must have been written in or shortly after A.D. 1061, at which date its table of paschal calculations commences; and from the prominence in the kalendar and elsewhere of saints connected with the South of England, and especially with the diocese

of Winchester, we may conclude that it was written in some monastery in that diocese. The name of St. Grimbald, abbot of the New Minster, is written in capital letters on p. 378. He is also commemorated in the kalendar, in capital letters, on July 8.

Ornamentation. The stem of the opening letter (P) of the 'Per omnia sæcula,' p. 51) extends down the full length of the page, with double zoomorphic terminations at the top of the stem, and a single beast's head at the end of its loop. On p. 52 two angels holding ornamental wands support a 'vesica piscis,' within which is a representation of our Lord with a book in his left hand, and the right hand elevated in the attitude of blessing, surrounded by the words 'Vere dignum et iustum est.' It is probably meant as a picture of the Ascension, as in the case of a very similar drawing in an Anglo-Saxon Psalter in the Cambridge University Library (F.f. i. 23, f. 332 a). On p. 53 there is a representation of the Crucifixion. The feet of our Lord have been obliterated by kissing. A weeping female figure (St. Mary the Virgin) stands on the left hand pointing to the figure on the cross; above it, on the right, the hand of the Father is pointing from the clouds; on the left, a dove, as representing the Third Person of the Trinity, is flying downwards with a circular chaplet in its beak. Both drawings are roughly executed in green, with red outlines. The folded and fluttering drapery, and the pointed feet and fingers are characteristic of tenth to eleventh century Anglo-Saxon art.

The following saints connected with the Celtic or Anglo-Saxon Church are commemorated in the kalendar:—

<i>Date.</i>	<i>Name.</i>
January 8.	S. Wulfstan Scribunensis Episc.
" 9.	Translatio S. Iudoci, Conf.
" 29.	S. Gildæ, sapientis.
February 3.	S. Warburhe, Virg.
" 13.	S. Eormenhildæ, Virg.
" -.	S. Eadwardi Reg. et Mart.
" 18.	(Translatio S. Eadwardi Reg. et Mart.)

<i>Description.</i>	<i>Date A. D.</i>
Bishop of Sherborne.	†983.
Royal Anchorite in Brittany.	†c. 668.
Abbot in Brittany.	6th cent.
Abbess. Patroness of Chester.	†699.
Queen. Abbess of Ely.	†c. 700.
King of England.	†978.

<i>Date.</i>	<i>Name.</i>	<i>Description.</i>	<i>Date A. D.</i>
March	2. S. Deuul.	Abp. of Menesvia and Patron of Wales.	7444.
"	3. S. Ceadda, Episc.	Bishop of Lichfield.	7573.
"	17. S. Patrick, Episc.	Bishop. Apostle of Ireland.	7464.
"	18. S. Eaduncarh, Reg. et Mart.	King of England. Translated to Shaftesbury June 30, 982.	7978.
"	20. S. CUTHBERT, Episc.	Bishop of Lindisfarne.	7587.
April	11. S. Guthlac, Presb.	Hermit of Croyland.	7714.
"	19. S. Ælfeschi, Mart. et Archiep.	Abp. of Canterbury and Martyr.	71012.
"	24. S. Mellit, Archiep.	Abp. of Canterbury.	7624.
"	28. S. Erkenwoldi, Episc.	Bishop of London.	7693.
May	18. S. Ælfgar, Reg.	Wife of Edmund the Magnificent.	7971.
→ "	19. S. DUNSTAN, Episc.	Abp. of Canterbury.	7968.
"	20. S. Æthelbriht, Reg. et Mart.	King of the East Angles.	7792.
"	26. S. Aldhelm, Episc.	Bishop of Sherborne.	7709.
"	26. S. Augustini, Episc.	First Archbishop of Canterbury.	7605.
"	S. Bede, Presb.	Monk and Doctor.	7734.
June	4. S. Petroci, Conf.	Abbot, first of Padstow, then of Bodmin.	7c. 564.
"	5. S. Bonefacii, Archiep.	[Winfrith] Abp. of Mainz.	7755.
"	13. (Hic hobiit Simundus clericus).		
"	17. S. Botellf, Abb.	Abbot of Boston.	7555.
"	22. S. Albani, Mart.	Protomartyr of Britain.	7303.
"	23. S. Ætheldryg, Virg.	Queen, and Abbess of Ely.	7679.
July	2. S. Sualthani, Episc.	Bishop of Winchester.	7862.
"	6. S. Sexburga, Virg.	Abbess of Ely	7c. 700.
"	7. S. Ælfburgh.	Queen of Ina, King of the West Saxons.	7740.
"	8. S. Wiltburga.	V. dr. of Anna, King of the East Angles.	7743.
"	8. S. GRIMALDI, Conf.	Abbot of the New Minster at Winchester.	7902.
"	14. S. Mydrisæ.	Abbess of Minster in Thanet.	7c. 700.
"	15. S. Swifani Translatio.	Bishop of Winchester.	7862.
"	17. S. Kenelm, Mart.	Royal boy-martyr at Wynchelcombe in Gloucestershire.	7819.
"	18. (S. Eadwardi, Reg.)	King of England.	7979.
"	29. S. Samsonis, Episc.	Bishop of York.	7265.
"	29. S. Olaus.	Martyr.	71030.
August	1. S. Aþelwoldi.	Bishop of Winchester.	7944.
"	5. S. Oswald, Reg. et Mart.	King of Northumbria and Martyr.	7622.
"	12. S. Eadwoldi Anachoritz, Trans.	{ At Cerne in Dorsetshire; brother of S. Edmund, K. and M., usually commemorated Nov. 28, and his Translation on Aug. 29.	7871.
"	31. S. Aidani.	1st Bishop of Lindisfarne.	7651.
"	S. Cuthburh.	Foundress and first Abbess of Wimbourne.	7727.
September	4. S. Birini Translatio.	Translation to Winchester.	(7) 685.
"	S. Cuthberhti Translatio.	Translation to Durham.	c. 995.
"	10. S. Aþelwoldi, Episc. Trans.	Bishop of Winchester.	7984.
"	16. S. Eadgythe.	Dr. of King Edgar, nun at Wilton.	7984.
October	10. S. Paulini, Episc.	Bp. of York, then of Rochester.	7644.
"	11. S. Ælfburgh, Virg.	Abbess of Barking.	7th century.
"	12. S. Wilfridi, Episc.	Bishop of York.	7709.
"	S. Neoti, Presb.	Hermit confessor in Cornwall. His Deposition occurs on July 31.	7c. 877.
"	21. S. Hic ordinatus fuit Dunstanus, Arch.		
November	20. S. Eadmundi, Reg. et Mart.	King of the East Angles.	7870.
December	3. S. Birini, Episc.	1st Bishop of Dorchester.	7650.

The following English saints are invoked in the Litany in the ordo Baptismi (p. 378): at the end of the list of martyrs, SS. Oswald, Kenelm, Alban, Eadmund, Eadward, Alphege; at the end of the list of confessors, SS. Birinus, Swithun, Dunstan, Iudoc, GRIMALD; at the end of the list of virgins, SS. Ætheldritha, Sexburga, Eormenhilda, Eadburga, Ælfgiva, Eadgitha; and in another and shorter Litany in the Ordo visitandi et ugendu infirmu (p. 403), in the list of confessors, SS. Birinus, Augustine, Swithun, Æthel-

wold, Cuthbert, Iudoc, Columbanus; in the list of virgins, Ætheldritha, Eadburga, Eadgitha. There is a daily mass of St. Swithun (p. 137); a votive mass of St. Olave (p. 162); and St. Swithun, together with St. Benedict and St. Martin, is named in each of the three prayers in the priests' private mass (p. 164).

The following Misse, etc., are not found in the Leofric Missal, and seem to be of sufficient interest for transcription:—

Missa de sancta trinitate cotidianis diebus¹.

Omnipotens sempiterne deus, trina maiestas, et una deitas, qui in trinitate permanes, et in unitate semper consistis, presta, quesumus, ut qui peccatorum nostrorum pondere pregrauamur celerem indulgentiam consequi mereamur. Per.

Secreta.

Oblationes nostras, quesumus, domine, propitiatus intende, quas in honore sancte trinitatis nomini tuo consecrandas deferimus, ut maculas peccatorum nostrorum quas neglegenter digessimus, te propitiantem, delere mereamur. Per.

Præfatio.

U. D. æterne deus. Cuius est una diuinitas, æterna magestas, et inseparabilis natura, trina persona, et indiuidua substantia. In qua consistit futura uita beata et sempiterna; in qua certa securitas, secunda tranquillitas, tranquilla iocunditas, iocunda felicitas, summa maiestas, felix eternitas, eterna felicitas, summa maiestas, et indefectiva potestas. Ex qua nullus peccator assumitur, et beatus eicitur nullus. Deus pius et uerus, deus et beatus et iustus, quem unum substantialiter confitemur, trinum personaliter cognoscimus, patrem, et filium, et spiritum sanctum. Deitas enim sic recipit substantie unitatem ut distinctionem personis non perdat. Unitas triplex, inconfusa coniunctio, unitas inefabilis, trinitas inseparabilis, perfecta, inenerrabilis. Non tres tamen dii sunt. Deus uerus unus est, fidelis et fortis, omnia ubique continens, alia, ima, et media, celestia, terrestria. Et ideo, etc.

Postcommunio.

Perceptis, domine, sacramentis, nos non deserat pietas, qua in confessione sancte trinitatis nos credimus esse saluandos. Per.

Missa in memoriam saluatoris domini nostri².

Corda nostra, quesumus, sanctus splendor tue incarnationis, natiuitatis, passionis, resurrectionis, ascensionis, et aduentus spiritus sancti nos clementi respectu illustret, quo mundi huius tenebris carere ualeamus, et ipsi docente, perueniamus ad patriam claritatis eternam. Per.

Secreta.

In mentibus nostris, quesumus, domine, uere fidei sacramenta confirma, ut qui conceptum de uirgine

deum et hominem firmiter confitemur, per eiusdem salutifere incarnationis, natiuitatis, passionis, resurrectionis, ascensionis, et aduentus sancti spiritus potentiam, ad eternam mereamur perueniri letitiam. Per.

Postcommunio.

Presta, quesumus, omnipotens pater, ut qui filii tui domini nostri ihesu christi incarnationis, natiuitatis, passionis, (resurrectionis), ascensionis, et aduentus spiritus sancti memoriam debita uenerationis laude colimus, ipsi per eiusdem spiritus sancti gratiam a morte anime resurgamus, et in tua semper sanctificatione uiuamus. Per.

Missa cotidiana de sancto suuithuna³.

Statuit ei dominus testamentum pacis, et principem fecit eum, ut sit illi sacerdotis dignitas in eternum.

Psal. Misericordias domini.

Collecta.

Deus, qui multis ostendisti mirabilibus sanctum suuithunum pontificem tibi esse pretiosum, ipsius nobis presta suffragia, et concede ut non ad penas inferni sed ad coronam deulemur celestem, qui huius patroni nos committimus patrocinii. Per.

Lectio libri sapientie.

Ecce sacerdos magnus—in odore suauitatis.

Grad. Turauit dominus, et non penitebit eum, Tu es sacerdos in eternum secundum ordinem melchisedech.

V. Dixit dominus, dominus domino meo, Sede ad dextris meis.

Alleluia. Amauit eum dominus, et ornauit eum, stolam glorie induit eum.

Secundum mathæum.

In illis. Dixit ihesus discipulis suis parabolam hanc: Homo quidam peregre . . . gaudium domini tui.

Offertorium. Inueni dauid seruum meum, oleo sancto meo unxi eum, manus enim mea auxiliabitur, et brachium meum confortabit eum.

Secreta.

Super hanc hostiam, quesumus, domine, in tua descendat benedictio, nosque a peccatis emundet sancti suuithuni antistitis interuentio, et cotidie crescere adiuuet, et in tuo sancto seruitio. Per.

Præfatio.

V. D. æterne deus. Et misericordie tuę medicinę

¹ Page 67.² Page 129.³ Page 137.

uulnera nostra committere, qui te animarum medicum clementissimum esse, et nos ex nostro nichil preter quod fragile et debile est habere agnoscimus. Unde te humillime petimus, ut sanctum swiðhunum tibi pontificem pretiosum, et in miraculis gloriosum pro nobis facias exorare; cuius confidimus nos posse merita saluare. Memento quam suffragia sumus, et tanto amplius nos adiueat tua misericordia, quanto amplius nostra cotidie crescit miseria. Et quia magis tibi placet ut peccatoris salui fiant quam pereant, ne perimtas nos amplius perire, sed fac de uia iniquitatis nostrę ad iustitiam tuam redire, et dignare nos suscipere, et in brachiis misericordię tuę custodire. Et dum nobis hæc defecerit, angelum regnum tuum iube nos perducere ad illud gloriosum regnum, quod fidelibus omnibus promissisti. Per christum.

Communio. Fidelis seruus et prudens quem constituit dominus super familiam suam, ut det illis in tempore trici mensura.

Postcommunio.

Deus, qui ad decorem ecclesię tuę sanctum swiðhunum presulem miraculis fecisti glorianter rutilare; ipsius pro meritis nobis peccatorum deus remissio, et totius bonę uoluntatis infusio; nosque post hanc uitam suscipiat paradisus, ubi nos regnum æternum tuus comparauit sanguis pretiosus. Per.

XXX. kal. agus. Sancti olaui regis et martiris¹.

Deus, regum corona et martirum uictoria, annue nos beati olaui ac martiris apud te pia experiri patrocinia, ut per tuam quam in eius glorificamus passionem magnificentiā coronam uite diligentiū te percipiamus percipiamus repromissam. Per.

Secræta.

Inscrutabilem secreti tui uirtutem trepidi imploramus, omnipotens pater, has electas ad sanctam sacrificium creaturas in corpus et sanguinem christi tui de celo sanctifices, et interuentum sancti olaui regis ac martiris nobis in salutem uite et animę prouenire concedas. Per.

Postcommunio.

Vitalis hostię uerbi caro facti delicta refocillati per ipsum, et per suffragia sanctissimi olaui regis ac martiris tui, omnipotentis deus, obsecramus reconciliari, ut presentis uite commoda perfrui, et eterne digni abeamus participari. Per.

The two following Masses have been transcribed,

because the saints named in the body of the Collects, St. Alphege, St. Dunstan, St. Swithun, assist in localizing the MS. to the province of Canterbury and diocese of Winchester:—

Propria missa sacerdotis¹.

Suscipe, domine, uota laborum eorum, et sana interiora uulnere eorum secundum magnam misericordiam tuam, et interueniente beate dei genitricis marię merito, sanctique petri principis apostolorum, necnon et tuorum benedicti, martini, swiðhuni confessorum, omniumque sanctorum suffragio, michi et famulis tuis sacerdotibus presta remissionem peccatorum, et electis tuis nos coniunge in regno celorum. Amen.

Secræta.

Hęc oblatio, domine, interueniente beate dei genitricis marię merito, sanctique petri principis apostolorum, necnon et tuorum benedicti, martini, swiðhuni confessorum, omniumque sanctorum suffragio, ad perpetuam mihi proficiat indulgentiam; et sacerdotibus pro quibus interuenio sufficientiam. Per.

Profatio.

U. D. æterne deus. Qui semper paratus es tribuere quod ipse iubes, petre. Unde deprecor ut, interueniente beate dei genitricis marię merito, sanctique petri principis apostolorum, necnon et tuorum benedicti, martini, swiðhuni confessorum, omniumque sanctorum suffragio, gratia tua me in omnibus protegat, et in uia tua semper dirigat, et famulis tuis sacerdotibus huius et eterne uite prospera multiplicet. Per quem.

Postcommunio.

Cælestis mense refectio, domine, interueniente beate dei genitricis marię merito, sanctique petri principis apostolorum, necnon et tuorum benedicti, martini, swiðhuni confessorum, omniumque sanctorum suffragio, eternam michi conferat sanitatem, et misericordia tua sacerdotum tuorum piam in omnibus, quęro, corroboret uoluntatem. Per.

Missæ uotua pro amico uiuenti².

Ant. Iustus es, domine. Rcl.

Inmensam et indebitam, omnipotens deus, pietatem tuam humiliter imploramus ut famulum tuum .N. interuentu sancte dei genitricis semperque uirginis marię, et sancti dunstani, et sancti ælfeachi, necnon et sancti

¹ Page 162.

¹ Page 164.

² Page 166.

swiðhuni, adque omnium sanctorum, a peccatis omnibus propitiatus absolvas, atque a cunctis reatis clementer emundes, tuaque miseratione ab omni iniquitate custodias, et bonis operibus iugiter intentum a beate immortalitatis prestes eam partem. Per.

Epistola.

In die illa defertur. *Rel.*

Secundum iohannem.

In illis. Dixit ihesus discipulis suis, Amen, amen dico vobis, Quicumque dixerit monti . . . peccata uestra.

Secreta.

Miserere, quesumus, clementissime deus, famulo tuo .N. pro quo hoc sacrificium laudis offerimus maiestati, et precibus beatę marie semperque uirginis, et sancti dunstani, ac sancti swiðhuni, necnon et sancti ælfeachi, atque omnium sanctorum, omnes iniquitates eius indulgentię tuę propitiationis dele, et quod deuota mente pro peccaminum eius absolutione gerimus proficere sibi sentiat ad medelam. Per.

Præfatio.

V. D. æterne deus. Et pietatem tuam supplici deuotione exposcere, ut hæc oblati quam tibi pro famulo tuo .N. intercedente sancta dei genitricis semperque uirgine maria, et sancto dunstano, ac sancto swiðhuno, necnon et sancto ælfeago, atque omnium sanctorum offerimus, sit in oculis tuis semper acceptabilis, sicut sanctos suos fides recta peruexit ad coronam, ita eum deuotio perducatur ad ueniam, qualiter hanc oblationem placatus a cunctis eum emundes sordibus delictorum, et diuites fructum operum bonorum. Per christum.

Postcommunio.

Diuina libantes misteria, quesumus, domine, ut hæc salutaria sacramenta famulo tuo .N. ad corporis et mentis medelam proficiant, cumque a uitiiis expurgent, de periculis omnibus exuant, et per intercessionem sancte dei genitricis semperque uirginis marie, et sancti dunstani, ac sancti swiðhuni, necnon et sancti ælfeagi, adque omnium sanctorum in tua faciant proficere dilectione, et letare protectione, et in tua pace semper assistere mereatur. Per.

Creed in the Ordo Baptismi¹ :—

Credo in unum deum, patrem omnipotentem, factorem celi et terre, uisibilem hominum² et inuisibilem, et in unum dominum ihesum christum filium dei unigenitum, ex patre natum ante omnia secula, deum de

deo, lumen de lumine, deum uerum de deo uero, genitum non factum, consubstantialiæ patri, per quem omnia facta sunt. Qui propter nos homines et propter nostram salutem descendit de celis³, et incarnatus est de spiritu sancto et maria uirgine, et homo factus est, crucifixus etiam pro nobis sub pontio pilato, passus et sepultus est, et resurrexit tertia die secundum scripturas, et ascendit ad celos⁴, sedet ad dexteram patris, et iterum uenturus est cum gloria iudicare uiuos ac⁵ mortuos, cuius regni non erit finis. Et in spiritum sanctum, dominum et uiuificantem, qui ex patre filioque procedit, qui cum patre et filio simul adoratur et cum-glorificatur⁶, qui locutus est per prophetas, et unam sanctam catholicam⁷ et apostolicam ecclesiam. Confiteor unum baptismum in remissionem peccatorum, et expecta resurrectionem mortuorum, et uitam futuri seculi. Amen.

MISSAL OF ROBERT OF JUMIÈGES.

A MS. in the Public Library at Rouen. Catalogue of MSS. 1874. p. 45. No. 14. Press mark formerly §§ bis, now Y. 6.

This magnificent Missal consists at present of 228 leaves of fine white vellum, 13½ inches x 9, which are, with the exception of the worn tops of a few leaves, in a complete state of preservation. It is in a substantial modern binding of brown leather, with the title 'Missale Roberti Cantuar. Archiepiscopi' impressed on the back. It was once the property of Robert, prior of the Benedictine monastery of St. Ouen at Rouen, afterwards, 1037, abbot of Jumièges, in the neighbourhood of Rouen, whom Edward the Confessor advanced, first to the See of London in 1044, and secondly to that of Canterbury in 1051.

According to the colophon on the recto of the last leaf, which seems to have been written by Robert himself, the volume, having been acquired in England, was given by him as a present to the abbey of Jumièges, while he was still bishop of London. It runs as follows :—

Notum sit omnibus tam presentibus quam futuris per succedentia tempora fidelibus, quod ego Rotbertus, abba gemmete[n]sum prius, postmodum uero sanctę londoniorum sedis presul factus, dederim librum hunc SANCTE MARIE⁷ in hoc michi comisso monachorum

¹ celi Y.

² in Y.

³ celum Y.

⁴ et Y.

⁵ conglorificatur Y.

⁶ Y breaks off here abruptly, the remainder of the Creed having been erased.

⁷ Cum per Gemmeticum [Robertus] reuerteretur, defunctus ibique sepultus est in ecclesia S. Marie, quam ipse præcipuo et

¹ Page 375. This Creed also occurs at the commencement of Y. (fol. 6 a.)

² Evidently for omnium.

SANCTI PETRI cœnobio, ad honorem sanctorum quorum hic mentio agitur, et ob memoriale mei, ut hic in perpetuum habeatur. Quem si qui ui uel dolo seu quoquo modo isti loco subtraxerit, animę suę propter quod fecerit detrimentum patiat, atque de libro uiuentium deleatur, et eum iustus non scribatur.¹

To which is added at a later time, and with a different pen and ink:—

'Et seuerissima excommunicatione dampnetur, qui uel unum de palliis que dedi isti loco subtraxerit, siue illa ornamenta, candelabra argentea, seu aurum de tabula. Amen.'²

The monks of Jumigès probably considered the Missal more ornamental than useful. With its many commemorations of Anglo-Saxon saints and its Anglo-Saxon rubrics it was a Missale secundum usum ecclesię 'Anglicanę,' not 'Gallicanę,' and it bears no traces of having been in actual use. Treasured firstly in the Library of the abbey of Jumigès, and since the dissolution of that monastery in 1791, in the Public Library at Rouen, it has escaped the wear and tear which usually mark service-books of so great antiquity.

This Missal has been somewhat hastily and unreasonably christened 'The Book of St. Guthlac,' because a mass for that saint is written prima manu on fol. 1 a, followed by masses for the English saints Edward, Botulf, Alban, and Kencelm; but St. Guthlac's name is not ornamented in any way in the calendar (April 11), nor is there any exceptional ornamentation for his mass.³

There are no rubrics in the canon of the mass nor in that part of the volume which may be described as the Missal Proper; but there are frequent rubrical directions in the manual and pontifical offices at the close of the volume, those for the 'ordo uisitandi et unguendi infirmum' being in Anglo-Saxon, the rest in Latin. There

are no episcopal Benedictions¹, but almost every Sunday, Holy Day, and Votive Mass has a proper Preface. The Roman stations are only marked for the three masses on Christmas Day. Statio (1) Ad S. Mariam Maiorem, (2) Ad S. Anastasiam, (3) Ad S. Petrum.

The contents of the volume are as follows:—

- 1 a. iii. Id. Ap. Nat. S. Guthlaci.
- " " S. Eaduearcti Regis.
- 1 b. Item alia.
- 2 b. xv. Kal. Iul. Nat. S. Botulfi.
- 3 a. x. Kal. Iul. Nat. S. Albani.
- 3 b. xvi. Kal. Aug. Nat. S. Kencelmi.
- 4 b. 5 a. [blank].
- 5 b. De diebus mensium.
- 6 a. Kalendarium.
- 12 a-24 b. Tabule Paschales.
- 25 b. Canon Missee.
- 31 a. ix. Kal. Ian. Vigilia Natalis Domini.
- " viii. Kal. Ian. Natale Domini Ad S. Mariam Maiorem.
- 31 b. " " Mane prima Ad. Anastasiam.
- 32 b. " " Ad. S. Petrum (1).
- 34 b. Kal. Ian. Octauas Domini.
- 35 a. Dominica i. post Natale Domini.
- 35 b. " i. post Octauas Domini.
- 36 a. In Vigilia Theophanie.
- 37 b. viii. Id. Ian. Epiphania Domini (1).
- 38 a. In Octauas Theophanie.
- " Dominica l. post Theophania.
- 38 b. " ii. " "
- 39 a. " iii. " "
- " " iiii. " "
- 39 b. " v. " "
- 40 a. " vi. " "
- 40 b. " In Septuagesima.
- 41 a. " in Sexagesima.
- " in Quinquagesima.
- 41 b. Benedictio Cinerum.
- 42 a. Feria iv. v. vi. Sabbato.
- 43 a. Dominica i. in Quadragesima (2).
- 43 b. Feria ii. iii. iv. v. vi.
- 45 b. Sabbato in xii. Lectionibus.
- 46 a. Dominica nact.
- 46 b. Feria ii. iii. iiii. v. vi. Sabbato.
- 48 b. Dominica iiii. in Quadragesima.
- " Feria ii. iii. iiii. v. vi. Sabbato.
- 51 a. Dominica iiii. in Quadragesima.
- 51 b. Feria ii. iii. iiii. v. vi. Sabbato.
- 54 a. Die Dominica de Passione Domini.
- 54 b. Feria ii. iii. iiii. v. vi. Sabbato.
- 56 b. Benedictio Palmarum.
- 57 a. [Missa in Dominica Palmarum] (1).
- 57 b. Feria ii. iii. iiii.
- 58 b. In Cena Domini.
- 59 b. Feria vi. In Parasene.
- 61 a. Sabbato. Benedictio Cerei (2).
- 63 a. Orationes in Sabbato Sancto Pasche.
- 63 b. Incipit ordo ad catechizandum faciendum.
- 69 a. Ordo ad baptizandum infirmum.

sumptuose opere construxerat, Gul. Malms. De Gestis Reg. Ang. ii. 15; De Gestis Pontif. i. 1. Robert fled from England in 1052, and died at Jumigès.

¹ There was another Archbishop Robert, of Rouen, (son of Richard the Fearless, Duke of the Normans.) He died in 1037, and cannot have been the owner and donor of the Missal, in face of the evidence of the colophon, and of the English character of the Missal itself. The question as to which Archbishop Robert was the donor of the English Benedictional in the same Library has been treated as rather more open to argument, Académie de Rouen, 1812. p. 164; but a glance at its contents and ornamentation will suffice to convince that the Benedictional is English, not French, that it was executed in the same scriptorium as the Missal, and that it was the gift of Robert, Archbishop of Canterbury.

² Dr. Dibdin is responsible for this name. Bibliog. Tour. edit. 1821. vol. i. p. 165.

³ These have been published with a translation by Dr. Henderson for the Surtees Society, vol. lxiii. pp. xxvii. 180* - 186*.

¹ These Benedictions are to be found in the twin MS. Benedictional, at Rouen.

73 a. In Sabbato Sancto. Nocte ad Missam (2).
 73 b. Dominica Sanctæ Resurrectionis (1).
 74 a. Feria ii. iiii. v. vi. Sabbato in altis.
 77 a. Dominica Octavis Pasche.
 77 b. Alie Orationes Paschales.
 78 a. Dominica i. ii. iiii. post Octavas Pasche.
 79 a. vii. Kal. Mai. Lætaniam maiorem.
 79 b. Ad Missam.
 80 a. Item in alia die. In alia die.
 80 b. In Vigilia Ascensionis Domini.
 81 b. [Ascensio Domini].
 83 a. Dominica post Ascensum Domini.
 " In Vigilia Pentecosten.
 85 a. Ad Missam [In die Pentecosten] (1).
 85 b. Feria ii. iiii. Mensis iiii. Feria iiii. v. vi.
 8 a. Sabbato in xii. Lectionibus.
 87 b. Dominica Octavas Pentecosten.
 88 a. Dominica i. ii. iiii. v. vi. vii. viii. xii. xiii. xiiii. xv. xvi. xvii. post Octavas Pentecosten.
 95 a. Mensis vii. Feria iiii.
 95 b. Feria Sexta.
 " Sabbato in xii. Lectionibus.
 96 b. Dominica xviii. xlviii. xx. xxi. xxii. xxiii. xxiv. post Octavas Pentecosten.
 99 a. Dominica i. ii. iiii. de Adventu Domini.
 100 a. Mensis a Feria iiii.
 100 b. Feria vi.
 101 a. Sabbato in xii. Lectionibus.
 101 b. Dominica uacat.
 102 a. Alie Orationes de Adventu Domini.
 102 b. Incipiunt orationes pro peccatis.
 103 a. Cotidianis diebus.
 103 b. Nocturnales; matutinales.
 104 a. Orationes vespertinales.

PROPRIUM DE SANCTIS INCIPIT.

105 a. vii. Kal. Ian. Nat. S. Stephani Mart. (2).
 " vi. " " " S. Iohannis Euang. (2).
 106 a. v. " " " Innocentium (2).
 106 b. ii. " " " Silvestri Episc.
 " iiii. Non. " " S. Genovefe Virg.
 107 a. " " " [S. Basilii Conf.].
 107 b. Id. Ian. Depositio Hilarii Episc.
 108 a. xix. Kal. Feb. Nat. S. Felicii Conf.
 " xviii. " " " S. Mauri Abbatis.
 108 b. xvii. " " " Marcelli Mart.
 109 a. xvi. " " " Depositio Antonii.
 109 b. xv. " " " Nat. S. Priscæ Virg.
 " xiiii. " " " SS. Mariz et Marthe.
 110 a. xiii. " " " Nat. SS. Fabiani et Sebastiani.
 110 b. xii. " " " S. Agne Virg.
 " xi. " " " Vincentii Mart.
 111 a. x. " " " SS. Emerentiani et Mach[arii].
 " viii. " " " Conuersio S. Pauli.
 111 b. Eodem die. S. Proiecti.
 112 a. v. Kal. Feb. Nat. S. Agne Virg.
 112 b. " " " " Brigide Virg.
 " " " " Benedictio Ignis.
 114 a. iv. " " [In die Purificationis B. M. V.] (1).
 114 b. " " " " Nat. S. Agathe.
 115 a. viii. Id. Feb. " " Vedasti Conf.

115 b. iiii. Id. Feb. Nat. S. Scolasticæ.
 116 a. Eodem die. " S. Soleris Virg.
 " " " " SS. Zoticæ cum socia.
 " Id. Feb. " S. Eormenhildæ Virg.
 117 a. xvi. Kal. Mar. " S. Valeriani Mart.
 " xiii. " " " Julianæ Virg.
 117 b. viii. " " " Cathedra S. Petri (2).
 118 a. vi. " " " Nat. S. Mathis Apost. (2).
 118 b. " Non. Mar. " SS. Perpetuæ et Felicitatiæ.
 " iiii. Id. Mar. " S. Gregorii Papæ (2).
 119 a. xii. Kal. Apr. Depositio S. Cuthberti Episc. (2).
 119 b. " " " Vigilia S. Benedicti Abb. (2).
 120 a. xii. " " " Depositio " " " (2).
 120 b. viii. " " " Annuntiatio S. Mariz (2).
 121 a. iiii. Id. " " Nat. S. Leonis Papæ.
 121 b. Id. Apr. " " Eufemie Virg.
 " xviii. Kal. Mai. " SS. Tiburtii, Valeriani, et Maximi.
 122 a. ix. " " " S. Georgii Mart.
 122 b. vii. " " " Marci Euang.
 " iiii. " " " Vitalis Mart.
 123 a. Kal. Mai. Apostolorum Philippi et Iacobi (2).
 " v. Non. " " Nat. SS. Alexandri cum Sociis.
 123 b. Eodem die. " " Nat. S. Iouenalis Episc.
 " " " " Inuentio S. Crucis (2).
 124 b. ii. Non. Mai. Nat. S. Iohannis Apost. et Euang.
 " vi. Non. [Id. f] " SS. Gordiani et Epimachi.
 " iiii. Id. " " Nerei, Achillei, et Pancratii.
 125 a. iiii. Id. " " Deductio S. Mariz.
 " xiiii. Kal. Jun. Nat. S. Dunstani Archiep. (2).
 126 a. viii. " " " Vrbani Mart.
 " vii. " " " Augustini Episc. (2).
 126 b. Kal. Iul. Deductio S. Nicomedis.
 127 a. iiii. Non. Jun. Nat. SS. Marcellini et Petri.
 " v. Id. " " " Primi et Feliciani.
 127 b. iiii. " " " S. Barnabe Apost.
 " ii. " " " SS. Basilidis, Cyriani, Naboris, et
 128 a. xvii. Kal. Iul. " S. Viti Mart. [Nazarii].
 128 b. xiiii. " " " SS. Marci et Marcelliani.
 " xiii. " " " Geruasii et Protasii.
 " ix. " " " S. Etheldrythæ Virg. (2).
 129 b. Eodem die. Vigiliis S. Iohannis Bapt.
 130 a. viii. Kal. Iul. Natiuitas " " [ii. Missæ] (2).
 131 a. vi. " " " Nat. SS. Iohannis et Pauli.
 131 b. iiii. " " " S. Leonis Papæ.
 " Eodem die. Vigilia S. Petri Apost.
 132 a. [iii. Kal. Iul. Nat. S. " "] (1).
 134 a. ii. " " " " Pauli Apost. (2).
 " vi. Non. " " SS. Processi et Martiniani.
 134 b. iiii. " " " Translatio S. Martini Episc.
 " [ii. " "] In Octauas Apostolorum.
 135 a. vi. Id. " " Nat. Septem Fratrum.
 135 b. v. " " " S. Benedicti Abb. (2).
 " Id. Iul. Translatio S. Swithuni Episc.
 136 a. xii. Kal. Aug. Nat. S. Praxedis Virg.
 136 b. x. " " " S. Apollonaris Mart.
 " viii. " " " Iacobi Apost. (2).
 137 a. v. Kal. Aug. Nat. S. Pantaleonis Mart.
 137 b. iiii. " " " Felicis Mart.
 " Eodem die. " SS. Simplicii, Faustini, et Beatrice.
 " iii. Kal. Aug. " " Abdon et Sennen.
 138 a. Kal. Aug. Ad vincula S. Petri Apostoli (2).
 138 b. Eodem die. vii. Fratrum cum Matre.
 " " " S. Athelwoldi Episc. (2).

184 b.	Item alia.
185 a.	Missa pro amico vel amica.
185 b.	" Rege et Regina vel filiis eorum.
186 a.	" " Congregatione.
186 b.	" Contra inimicum temptationem inuisibilium.
	" temptationem carnia.
187 a.	" pro petitione lacrimarum.
187 b.	[Alia].
188 a.	Missa pro iter agentibus.
188 b.	" fratribus in via dirigendis.
189 a.	" pluribus amicis.
190 a.	" nauigantibus.
"	" familiaribus.
190 b.	" omnibus ordinibus.
191 a.	" quacunque tribulatione.
"	" pace.
171 b.	Ad pluiam postulandam.
192 a.	" poscendam seruilitatem.
"	" de mortalitate hominum.
192 b.	" pro peste animalium.
193 a.	" in tempore belli.
"	" contra obsequentes.
193 b.	" iudices male agentes.
"	" paganos.
194 a.	" in contentionibus.
"	" pro concordia fratrum.
"	" fame ac pestilentia.
194 b.	Ad sponsas benedicendas.
195 a.	Oratio super presentem confitemtem peccata sua.
	Feria iiii. In capite ieiunii.
195 b.	Oratio ad reconciliandum penitentem. Feria quinta. In Cena Domini.
196 a.	Ad reconciliatio[nem] penitentis ad mortem.
196 b.	Ad clericum faciendum.
197 a.	Beneficetio destinum Virginis uel Vidue.
197 b.	Consecratio Virginis.
	Missa eiusdem Vidue.
198 a.	Beneficetio Vidue que fuerit castitatem profess.
	Missa eiusdem Vidue.
198 b.	Oratio ad Mandatum.
	Beneficetio salis et aque[e].
199 a.	Beneficetio aque.
	Orationes post aspersionem aque.
200 a.	Orationes in Dormitorio, in Refectorio, in Scriptorio, in Cuiquina, in Lantario, in Cellario, in Domo Infirmorum, in Caminata, in Hospitali, in Arca, in Granario, in Pistrino.
201 b.	Orationes ad portas templi.
202 a.	Beneficetio lactis et mellis.
	aque.
202 b.	Beneficetiones Panis, Incensi, Arborum, Pomorum.
203 a.	Beneficetio ad omnia que toleris.
"	" super fontem ubi aliqua negligentia contingerit.
"	Oratio super uasa in locis antiquis reperta.
"	Beneficetio seminis.
203 b.	Incipit Probatio Nouitiorum.
207 a.	" Missa pro infirmis.

- 207 a. Ordo unisani et ungendi infirmum.
212 b. Incipit Missa pro infirmis.
213 b. Incipiunt orationes in agenda mortuorum.
215 b. Orationes Missales [" .. "].
216 b. [Orations] post celebrationem Missae.
218 b. [Missas] in die depositionis defuncti, iii. vii. xxx.
219 a. Missas pro Episcopo defuncto.
 .. Sacerdote.
219 b. Item alia.
220 a. Item alia.
 Missa pro Monacho defuncto.
220 b. Missa unus defuncti. Item alia.
221 a. Specialis pro defunctis sacerdotibus.
 pro femina defuncta.
221 b. in die depositionis defuncti,
222 a. per omniū animas fidelium defunctorum.
222 b. Alia. Item alia. Item alia.
223 b. Missa pro uiuis atque defunctis. Alia. Item alia. Item
 alia. Alia.
- 226 a. Sacerdotibus.

Ornamentation. In the above list, Festivals of the first rank (1) have one or more pictorial representations of the events of the day, occupying a whole page, and the opening line or lines written in golden uncial surrounded by a magnificent foliated border. At coll. 57a, 114a, 174a the pictures have been torn out. Festivals of the second rank (2) are distinguished by the opening line being written in large uncial golden letters. The Festivals entered in gold in the Kalendar do not correspond exactly to these classes.

The illuminations in this volume have been described in detail in Professor Westwood's work on 'The Miniatures and Ornaments of Anglo-Saxon and Irish MSS.', to which the reader is referred for further information¹. The capital letters throughout the volume are written in gold, the opening initial letter of each Mass being about one inch, and subsequent initial letters about three-eighths of an inch, in height.

A comparison of these illuminations with those of the Benedictionals of *Æthelgar* (at Rouen) and of *St. Æthelwold* (at Chatsworth) proves that the Missal must have been written at about the same time and in the same monastery, that of the New Minster at Winchester. That abbey was founded by Edward the Elder in 903, and dedicated, as was the Abbey of Jumièges, to St. Mary the Virgin and St. Peter, who was accounted its patron, and whose name and festivals are treated in this Missal with the highest possible embellishment.

The following Celtic and Anglo-Saxon Saints are commemorated in the Kalendar. Those which have an asterisk prefixed are written in golden letters.

Missal of Robert of Jumièges.

<i>Date.</i>	<i>Name.</i>	<i>Description.</i>	<i>Date, A.D.</i>
Feb. 1.	Brigide Virg. [Collect on fol. 112 b].	Abbess of Killare.	†523.
" 8.	Cuthmanni Conf.	{ English Confessor at Stenning, in Sussex, or Cornish " in Normandy.	Uncertain.
" 13.	*Eadmundi Regis Translatio ¹ . [Erased].	King of East Anglia, usually commemorated on Nov. 20.	†870.
" "	Eormenhilde Virg. [Mass on fol. 116 a].	Queen of Wulfhere, third Abbess of Ely.	†c. 700.
" 28.	Oswaldi Archiepisc.	Archbishop of York.	†992.
March 2.	Ceadde Episc.	Bishop of Lichfield.	†672.
" 17.	Uitburge Virg.	{ Dr. of King Anna, nun at East Dereham, translated to Ely, c. 943.	†743.
" "	Patricii Episc.	Apostle of Ireland.	†465.
" 18.	*Eusebii Regis.	King of England.	†978.
April 11. ²	Guthlac Conf. [Mass on fol. 121 a].	Hermit at Croyland.	†714.
" 24.	Uuifridi.	His translation from Ripon to Canterbury.	957.
" 30.	Ercmenoldi Episc.	Bishop of London.	†693.
May 7.	Iohannis Episc. in Beuerlisco.	Archbishop of York.	†721.
" 18.	*Ælfgyfe Regine.	Queen of Edmund, nun at Shaftesbury.	†971.
" 26.	*Augustini Depositio [Mass on fol. 126 a].	Archbishop of Canterbury.	†604.
June 4.	Petoci Conf.	Hermit at Padstow in Cornwall.	6th cent.
" 5.	Bonefati Episc.	Of Crediton, bishop of Mainz.	†755.
" 15.	Eadburge Virg.	Virgin at Winchester.	†680.
" 17.	Botulf Conf. [Mass on fol. 2 b].	Abbot of Boston.	†655.
" 22.	*Alban Mart. [Mass on fol. 3].	Protomartyr of England.	†103.
" 23.	*Ætheltrythe Virg. [Mass on fol. 128 b].	Queen, Abbess of Ely.	†629.
July 2.	Sunithuni Episc. Depositio.	Bishop of Winchester.	†862.
" 6.	Seaburge Virg.	{ Dr. of Anna, widow of Ercmenbert King of Kent, found dress of Minster, second Abbess of Ely.	†699.
" 8.	Grimbaldi Sacerd.	{ First Abbot of Newminster, at Winchester, dying in the year the Church was consecrated.	†903.
" "	Obitus Eadgari Regis.	King of England.	†976.
" 13.	Mildrythe Virg.	{ Of royal family in Kent, Abbess of Minster. Her relics were translated to Canterbury.	†c. 700.
" 15.	{ Sunithuni Episc. Translatio. [Mass on fol. 135 b].	{ See July 2. His relics were translated into the Cathedral.	971.
" 17.	Kenelmi Mart. [Mass on fol. 3 b].	Boy King and Mart. in Mercia.	†819.
" 28.	Samsonis Episc.	A Welshman, Bp. of Dol.	†c. 465.
Aug. 5.	Oswaldi Regis et Mart. [Mass on fol. 140 a].	In Northumbria.	†642.
Sep. 4.	Byrini Episc. Translatio.	Translation to Winchester.	700.
" "	Cuthberti "	Translation to Durham.	995.
Oct. 10.	Ætheltrythe Virg. [Mass on fol. 128 b].	Translation of her relics into a marble mausoleum.	695.
" 30.	Suethuni Episc. Ordinatio.	See July 2.	†852.
Dec. 3.	Byrini Episc. Depositio [Mass on fol. 166 a].	First Bp. of Dorchester.	†650.
" 13.	Iudoci Conf.	Royal Anchorite in Brittany.	†c. 668.
" 29.	{ Tiblos. Sometimes commemorated on March 6, or Dec. 13.	{ Virgin Anchoress near Peterborough.	7th cent.

The following English Saints, who are not commemorated in the Kalendar, have Masses assigned to them in the Proprium Sanctorum of the Missal:—

<i>Date.</i>	<i>Name.</i>	<i>Description.</i>	<i>Date, A.D.</i>
March 20.	Cuthberti Episc. Depositio	Bishop of Lindisfarne	†687.
May 19.	Dunstan Archiep.	Archbishop of Canterbury	†988.
Aug. 1.	Athelwoldi Episc. [Depositio]	Bishop of Winchester.	†984.
Sep. 13.	Athelwoldi Episc. Translatio.	This took place during the episcopate of his successor Elfege ³ .	984-1005.

It is to be observed that there are three festivals of St. Swithun, Bishop of Winchester, marked in the Kalendar: his Deposition on July 2; his Translation on July 15; his Ordination on Oct. 30. There are Masses for two festivals of St. Æthelwold, Bishop of Winchester; for his Deposition on Aug. 1, and his Translation on Sep. 13. There are two commemorations in the Kalendar of St. Birinus, Bishop of

¹ Migoe, Bib. Pat. Lat. cxxxix. p. 516. cap. xiv. His mass is assigned to xii. Kal. Dec.

² There is a 'Borontius Monachus' commemorated on April 1, whose nationality, etc. I have been unable to discover.

³ Migoe, Bib. Pat. Lat. cxxxvii. p. 103. cap. xliii.

Dorchester, out of which see that of Winchester was carved in 705; his Translation on Sep. 4, and his Deposition on Dec. 3.

The following names of English Saints occur in other parts of the Missal:—

Within the Canon (fol. 29 a) added along with St. Gertrude to the list of Saints, which now closes with the name of Anastasia.

Name.	Description.	Date, A.D.
Ætheldrytha	Abbess of Ely	†679.

Invoked in the Litany in the 'Ordo visitandi infirmum' (fol. 208 a).

Towards the close of the list of Confessors:—

Name.	Description.	Date, A.D.
Cuthberhtus	Bishop of Lindisfarne	†687.
Guthlacus	Hermi at Croyland	†714.

At the close of the list of Virgins:—

Name.	Description.	Date, A.D.
Ætheldryth	See above.	
Sexburh	See p. 280 July 6.	
Uuithth	See p. 280 Mar. 17.	
Eormenild	Abbess of Ely	†c. 700.
Cynesuith	Abbess of Caistor or Dormund- caster, near Peterborough	7th century.
Cyneburh	Virgin, sister of Cynesuith	7th century.
Timla	Virgin, cousin of Cynesuith	7th century.

These names of Saints, together with the Anglo-Saxon character of the illuminations and of the handwriting, and the vernacular rubrics, establish the English origin and execution of the Missal, and point to Winchester as the place where it was written.

Monastic character. There is abundant internal evidence, apart from the colophon, that the Missal was written in or for a monastery; and that the monastery belonged to the Benedictine order and was dedicated to St. Peter.

There are masses 'Pro abbate eiusque congregatione' (fol. 180 b); 'In monasterio monachorum' (fol. 181 b); 'Pro fratribus in via dirigendis' (fol. 188 b); 'Pro monacho defuncto' (fol. 220 a). There are Collects for use in the various rooms of the monastery. 'In Dormitorio' (fol. 200 a); 'In Refectorio' (Ib.); 'In Scriptorio' (Ib.); 'In Coquina' (fol. 200 b); 'In Lapidario' (Ib.); 'In Cellario' (Ib.); 'In Domo Infirmitum' (Ib.); 'In Caminata' (fol. 201 a); 'In Hospitali' (Ib.); 'In Area' (Ib.); 'In Granario' (Ib.); 'In Pistrino' (fol. 202 a).

The abbot is referred to, in rubrics, as the chief dignitary; e.g.

'In Vigilia Pentecosten' fol. 83 b):—

'Finita oratione inchoantur letanie septene ad introitum ante altare. Postea descendat abbas cum scho'a canente

letanias quinas ad fontes benedicendos. Sequatur Oratio et Prefatio. His expletis redeunt ad altare cum letania terna. Quo finito, dicat sacerdos, Gloria in excelsis.'

The ceremonial for the admission of novices is described in the following Rubric which occurs at the commencement of the office for their reception (fol. 203 b):—

'Cum autem nouitius nouitorum regulæ examinatione iam bene probatus fuerit, egrediatur de ea pariterque cum suo magistro ueniant in capitulo. Ipse uero nouitius, ut sibi traditum fuerat, prosternat ante pedes abbatis, residentibus fratribus cunctis et deposcat se sociare(i) sanctæ congregationi. Si autem sibi concessum fuerit, oculus festinet et osculetur pedes abbatis. Deinde in conspectu omnium fratrum, flexis genibus, et inclinato capite, uertat se ante et retro. Tunc ueniat ante abbatem, et stet ante eum, et multimodam gratiarum actionem ei uel congregationis suppliciter reddat. Abbas uero iubet sibi scribere professionem; aut certe si non scilicet scribere, alius ab eo rogatus scribat qui scilicet. Iamque cum hora tertia decantata fuerit uel letania, præsentem abbatem, et cunctos adstantibus fratribus, ipse nouitius secum gestans cartulam ueniat ante altare, eleuataque uoce dicat,

Ego, fratres, deo datus, promitto stabilitatem meam, et conversionem morum meorum, et obsequentiam secundum regulam sancti benedicti abbatis, coram deo et sanctis eius, in præsentia domini N. abbatis.

Mox ipse manu sua eam super altare ponat, statimque ante ipso altare inclinatus, uertat se ante et retro tribus uicibus, et dicat hunc uersum:

Suscipe me, domine, secundum eloquium tuum, et uiuam, et ne confundas me ab expectatione mea.

Et flectat genua tribus uicibus. Quem uersum omnis congregatio respondeat. Deinde toto corpore prostratus in pavimento iaceat cum gemitu et conuulsione cordis. Tunc abbas accipiat stola, et codex, et aqua benedicta, dicatque,

Kyrie eleison, etc.'

St. Benedict is twice commemorated in the Calendar. On March 21, in golden uncials, among the festivals of the first class, and on Dec. 4, in black minuscules, among the ordinary festivals. His name is introduced in the clause 'Communicantes,' etc. within the Canon, after 'Cosme et Damiani,' along with SS. George, Martin, and Gregory. There are four masses in his honour,

March 20, Vigilia S. Benedicti Abbatis (fol. 119 b),
March 21, Depositio S. " " (fol. 120 a),
July 11, Natale S. " " (fol. 135 b),

these festivals being distinguished by the large gold uncials of the opening limes; and there is a 'Missa de S. Benedicto Abbate' among the Votive Masses (fol. 179 b).

The intercession of S. Benedict is also invoked in the Collect of the Missa in Monasterio Monachorum (fol. 181 a).

The Mass for St. Peter's Day is among the richly ornamented Masses of the highest class. St. Peter and St. Andrew being the only Saints whose Masses are ornamented in this exceptional way. The other festivals of St. Peter, viz. Cathedra S. Petri (Feb. 22), Ad vincula S. Petri (Aug. 1) are marked as Feasts of the second class by the opening line being written in golden uncials.

Date of the MS. The Paschal Tables (ff. 15 b-18 a) are arranged in periods of sixteen years, and not in the usual Dionysian cycles of nineteen years. They range from A.D. 1000-1095, and it is reasonably inferred that the Missal was written during the earlier portion of that period.

The latest festivals in the volume are those of St. Dunstan, archbishop of Canterbury, † 988, and of the Translation of St. Cuthbert to Durham, which took place in 995.

There is no mention of St. Alphege, who was martyred in 1012, and whose name became very speedily inserted in the Church's Kalendars. The Missal was probably therefore written before or very soon after that Saint's death in 1012, and certainly before its presentation to the Abbey of Jumièges, by Abbot Robert when he was Bishop of London. The character of the handwriting and the style of illumination are consonant with the assignment of the first half of the eleventh century, as the period within which the Missal must have been written.

The following Masses of English Saints are contained in this MS., which are not in the Leofric Missal:—

III. 10. apr. Nat. s. guthlaci¹.

[Fol. 1 a]. Adiuua nos, domine, deprecatione sanctorum tuorum; et præcipue huius beati famuli tui guthlaci, presbiteri atque anachorite intercessione, quæsumus, ab omni aduersitate protege, cuius hodie sollempnitatem(is) diem cum lætitia spiritali ueneramus, ut quorum festa gerimus sentiamus auxilium. Per.

[*Secreta*].

Respice, domine, propitius super hæc munera, quæ pro omnium sanctorum tuorum, et specialiter pro

beati guthlaci presbiteri atque anachorite, cuius hodie ueneranda est festiuitas, commemoratione deferimus, et pro nostris offensioibus immolamus. Per.

Præfatio.

U. D. æterne deus. Teque maxime hodie in huius beati famuli tui guthlaci, presbiteri et anachorite, natalicia uenerari, et in tuorum omnium te glorificare honore sanctorum in sempiternum; quia infirmitati nostræ talium tuorum filium præstidisti suffragia, ut eorum intercessionibus nostri misereri digneris. Per christum.

Postcommunio.

Deus, fidelium remunerator animarum, præsta ut beati guthlaci, presbiteri atque anachorite, cuius uenerandam celebramus sollempnitatem, præcibus indulgentiam consequamur. Per dominum.

[*Passio eadueardi regis anglorum*¹].

Deus, qui beatum eadueardum regem anglorum iniustæ occisum piæ iustificas, et miris signis mundanis declaras, concede propitius ut eius apud te precibus subleuemur, cuius diem passionis deuote celebramus. Per.

Secreta.

Munera nostra, quesumus, domine, in honore sancti eadueardi martyris tui oblata clementi respectu intueri, et ipsis nos mente purifica, quibus tibi debitum exhibemus famulatum. Per.

Præfatio.

U. D. æterne deus. Qui sanctos tuos semper misericordia et subsequeris, qui electum eadueardum misericorditer præuenisti, cum regali culmine caste se ageret, et clementer subsecutus es, cum innocenter necaretur; quem ab impiis priuatum scepro terreno pius ditasti cælesti, cuius interuentu poscimus ut dones nobis terrena despiciere et amare cælestia. Per christum.

Ad complendum.

Purifica nos, domine, quesumus, sumpto mysterio, interueniente beato eadueardo martyre tuo, et fac nos tibi sincera mente seruire. Per.

Alia.

Deus, qui beati eadueardi martyris tui meritis merderis languentium turmis, eius præcata, quesumus, nostras conscientias a noxia ualitudine sanare dignare. Per dominum nostrum.

¹ Fol. 1 a.

¹ Fol. 1 a.

Eten alia¹.

Deus, æternæ triumphator imperii, familiam tuam propitius respice, martyrium regis celebrantem eadueardi, et præsta ut sicut munere illum glorificare dignaris cælesti, ita nos, eius obtento, felicitati facias dignanter adscribi. Per.

Secrda.

Intuere, quesumus, æternæ deus, ad nostræ humilitatis hostiam, ubi² in honore tui martyris ac regis eadueardi oblatam; quem tibi sacram oblationem mirabili dispensatione efficere uoluisti; et concede nobis illius præcibus ita innocenter uiuere, ut ad æternam mereamur gaudia peruenire. Per dominum.

Præfatio.

U. D. æternæ deus. Qui es omnium corona sanctorum, quique concedis triumphum, et inseparabile diuinitatis perpetuæ largiris consortium; semperque admirandis uirtutum præconiis martyrum tuorum merita prosequeris, nostris quoque tua magnalia manifestans temporibus. Unde tuam ineffabilem exposcimus diuinitatem, ut qui beatum martyrem tuum ac regem eadueardum munere martyrii insigniter coronasti, nos eius intercessionem a peccatis omnibus facias absolui, et cælestibus gaudiis grauer adiungi. Per christum.

Ad complendum.

Sancta tua nos, domine, sumpta purificent, et beato martyre tuo ac rege eadueardo intercedente, ad perpetuæ beatitudinis consortium perducant. Per dominum.

Ad uesperas.

Tuere, quesumus, domine, familiam tuam, et sacris semper attolle præsidii, sanctique martyris tui ac regis eadueardi interuentione, quem moderna tempestate humanæ notitiæ intimare uoluisti, a peccatorum omnium periculis expeditam æternæ felicitatis redde consortem. Per.

Alia.

Deus, qui nobilissimum regem eadueardum necis interitu contentibilissime martyrizari permisisti, quo eum sublimiter ad regnum perduceres cælestæ; præsta, quesumus, ut eiusdem sancti martyris suffragantibus meritis, a cunctis muniamur aduersis. Per dominum nostrum ihesum christum.

III kal. iul. Natale sancti botulfi.³

Deus, omnium regnorum gubernator et rector, qui

familis tuis annuam beati botulfi abbatis largiris festam, nostrorum, quesumus, dele cicatrices uulnerum, cælestisque patriæ donis refice sempiternis. Per dominum.

Secrda.

Munus tibi a deuotis oblatum famulis, æternæ conditor rerum, dignanter respice, et meritis illud benedictione sanctifica, nobisque ad cunctorum ueniam peccaminum, et ad cælestis augmentum perficiat gaudia. Per dominum nostrum.

Præfatio.

U. D. æternæ deus. Qui omne genus humanum callida dyri serpentis fraude seductum, et primi parentis consensu a cælestis amenitate paradysi deiectum, misericorditer unicum reformasti per filium. Qui ideo est de intacta conceptus uirgine, ut nos a cunctorum ablueret criminum sorde; atque idcirco mortis dignatus est suscipere poenam, quatenus nos ad æthereum perducere regnum. Pro cuius dilectione beatus botulfus, cuncta deserens ima, cælestia promeruit regna. Pro cuius obtentum te, domine, humilissimis obsecramus uocibus, quatenus nos post metam cosmi cælestibus iubeas sociari cælibus. Per christum.

Ad complendum.

Cælestibus pasti dapibus supplices te rogamus, omnipotens deus, quatenus per gloriosa almi patris botulfi merita æternis nos iubeas sociari gaudiis. Per dominum.

I kal. iul. Sancti albani martyris¹.

As in Leofric C. p. 253.

III kal. aug. Natale sancti kornelii².

Omnipotens et misericors deus, qui nobis præclaram huius diei lætitiā pro beati kornelii martyris tui sollempnitate tribuisti, intende serenus uota fidelis populi, et concede ut cuius hodie festa percolimus eius semper meritis et præcibus subleuemur. Per.

[Secrda].

Præsentibus, domine, quæsumus, intende muneribus, et patrocinante beato kornelmo martyre tuo, cuius sollempnia uenerando recensemus, fidelibus salutis indulgentiam conferant, et æternitatis præmia dignanter adquirant. Per dominum.

Præfatio.

U. D. æternæ deus. Qui sanctorum tuorum patro-

¹ Fol. 1 b.

² = tibi.

³ Fol. 2 b.

¹ Fol. 3 a.

² Fol. 3 b.

cinia tecum ita in æterna claritatis tue gloria præparasti, ut in eis existens mirabilis diffusio huic mundo tue ostendas ueritatis. Ex quorum collegio beatissime testis tuus kœnelmus in æcclesiæ stabilitate agone[m] martyrii decoratus perfloruit, demumque innocentie præmium captans, laureatus cælestis capitoli celsitudinem optinere promeruit. In cuius sollempnitatis triumpho, annua piæ deuotionis nostræ uota recensentes, consonas maiestati tue persoluimus laudes, quatinus illius præcibus cælestia munera capiamus, iunctique sanctorum cœtibus in perpetuum conletemur. Per christum.

Ad complendum.

Percipiat, quesumus, domine, plebs tua beati martyris tui kœnelmi natalicia celebrando cum exultatione lætiam; et quam cælestis mense refecisti edulio, æternitatis tue facias abscondito consortio. Per.

Alia.

Tribue, clemens et misericors deus, in beati testis tui kœnelmi festiuitate fidelibus populis opem salutis æternæ; nosque famulos tuos peragilli custodi protectione, ut qui te totis sensibus constemur, nulla inimici fraude capiamur. Per dominum.

Cal. frb. Nat. s. brigidæ uirginis¹.

Cælorum atque terrarum conditor et gubernator, omnipotens deus, præcanti populo tuo succurre pietati, et præsta ut qui honore sanctæ brigidæ præsentem diei huius gerimus sollempnitatem, per ipsius suffragia perenni gloria potiamur. Per dominum nostrum.

Fb. frb. Nat. s. eormenhildæ uirginis².

Omnipotens incomprehensibilis deus, adesto piis, quesumus, æcclesiæ tue præcibus, quas in hac celebritate sacræ uirginis eormenhildæ defert maiestati tue; per cuius interuentum exquoque nostrorum rubiginem uitiorum, et auge puritatem uirtutum, nobisque præbe cælestem iugis gloriæ sempiternitatem. Per.

Secreta.

Suscipe, quesumus, clementissime [deus], munia præsentis hostiæ, et per eius merita, cuius annuam celebramus sollempnitatem, largire nobis utriusque lucis prosperitatem. Per.

Præfatio.

U. D. æterne deus. Potissimum in hac die qua transitum sanctæ celebramus eormenhildæ, debitas et condignas maiestati tue gratias ymnidica uoce per-

solvere. Qui ideo catholicæ conuocationi uirile robur in sexu femineo tribuisti, quatinus non solum per fortissimos et insuperabiles uiros, uerum etiam per feminas uirginesque sacras, karitate unigeniti tui armatas, de antiqui hostis ruina triumphares. Huius tyrannidem olim dominus noster ihesus christus sua morte destruxit, et omnes in se credentes fide et opere de dyra uoragine baratri liberauit. Pro cuius amore sancta uirgo, cuius diem agimus festum, huius uitæ caducum contempsit gaudium, et cælestis patriæ summum consecuta est præmium. Per cuius obtentum te, quesumus, domine, qui trinus et uerus permanes deus, ut, depulsis sordibus, mereamur tecum æquali cælitus cum sanctis angelorum legionibus. Et ideo cum angelis.

Ad complendum.

Refecti sacro participatione spiritalis mense maiestatem tuam deprecamur, omnipotens domine, quatinus per gloriosam ac uenerabilem eormenhildam uirginem, cuius cælestem recolimus natiuitatem, concedas nobis omnem præsentis uite oportunitatem, et superne claritatis portionem. Per dominum.

IIII. kal. ap. Depositio s. cuthberti episcopi³.

Oratio and Secreta as in Leofric C. p. 205.

Præfatio.

U. D. æterne deus. In quo ita uirtus antiqui hostis elisa est, ut eius quem ipse superauerat beatum cuthbertum et inter ceteros tales fecit esse uictorem. Cuius acrias potestates gloriæ tue protectionis multiplici prostrauit militia, unde et merito magnifica singulorum floruit sanctitate. Quam sanitatem morbis restituit multorum, suumque nobis mirabile reliquid exemplum. Ideo etiam in illo speciale gratiæ tue munus agnoscimus, qui apostolici pontificatus dignus in sua ætate successor, et in actu imitator extitit, fidelissimus dispensator æcclesiæ; et alumpnus acceptus sacerdos refulsit egregius et insignis. Per christum.

Potcom. as in Sidney Sussex MS. A. 5. 15. p. 302.

Ad uesperum.

Deus, qui sanctorum tuorum libenter suscipis uoluntates, intercedente beato cuthberto, familiam toam, quesumus, domine, miserationis tue dextera semper et ubique protege. Per dominum nostrum.

Quesumus, omnipotens deus, ut plebs tua toto tibi corde deseruiens, beato cuthberto confessore tuo atque pontifice interueniente, et beneficia iugiter mereamur et pacem. Per.

¹ Fol. 112 b.

² Fol. 116 a.

³ Fol. 119 a.

IIIIII. kal. iun. Nat. s. dunstani archiepiscopi¹.

Deus, cuius eximia dulcedo beatum dunstanum pontificem gloriosæ exornauit, concede clementer, quesumus, astanti familie, ut greg deuotus sequatur quo caput eximium præcessit. Per dominum nostrum.

Alia.

Omnipotens sempiterne deus, qui hodiernæ diei sollempnia sacrosanctissimi pontificis tui dunstani obitu festiue exhilaras, da, quesumus, ut tanto patronis præsidii foueamur in aruis de cuius societate cælestes ciues exultant in astris. Per dominum.

Secreta.

Libamina, summe deus, præsentie superis benedicto sedibus, quæ tuo antistite dunstano exorante pro nobis, præsentis uitæ tranquillitatem percipiamus et gloriam promissæ hereditatis. Per dominum.

Præfatio.

U. D. Gratias agere, uota soluere, munera consecrare, domine, sancte pater, omnipotens æternæ deus. Qui beatum dunstanum confessorem tuum prælegisti tibi sacratæ confessionis antistitem, ingenti lumine coruscantem, morum lenitate polloquentem, fidei feruore flagrantem, eloqui fonte redundantem. Cui quæ sit gloriatio, ostendit concursus ad tumulum, purificatio incursorum, medela languentium, mirandarum signa uirtutum. Qui etsi hic naturaliter fecit finem per transitum, illic uiuunt pontificis merita post sepulchrum, ubi præsentia saluatoris est ihesu christi domini nostri. Per quem.

Ad complendum.

Sollempni sedulo diuinitus roborati tuæ pietatis oramus clementiam, domine deus, ut sanctus dunstanus pontifex pro nobis exoret in cælo, cuius sumus in terris ad bene agendum erudio² exemplo. Per dominum nostrum.

Ad uesperos.

Deus, fidelium remunerator animarum, præsta, quesumus, ut beati dunstani confessoris tui atque pontificis, cuius uenerandam celebramus festiuitatem, eius præcibus indulgentiam consequamur. Per.

Alia.

Deus, qui nos beati dunstani confessoris tui atque pontificis annua sollempnitate laetificas; concede propitius, ut cuius natalicia colimus, de eiusdem etiam protectione gaudeamus. Per dominum.

¹ Fol. 125 a. See p. 298. A different Mass occurs in MS. C. C. C. 270. fol. 91 a.

² = eruditio

IIII. kal. iun. Nat. s. augustini episcopi¹.

Deus, qui nos deuota beati augustini confessoris tui atque pontificis instantia ad agnitionem tui sancti nominis uocare dignatus es, concede propitius ut cuius sollempnia colimus, etiam patrocinia sentiamus. Per.

Secreta.

Hostias, domine, laudis tuis altaribus adhibemus, quas eius tibi patrocinio credimus commendandas, cuius nos uoluisti uotis ad tuæ pietatis peruenire notitiam. Per.

Præfatio.

U. D. æternæ deus. Diemque natalicium beati pontificis confessorisque tui augustini omni deuotione uenerari; suppliciter obsecrans ut ipsum nos apud tuam clementiam sentiamus habere patronum, quem tua gratia largiente, meruimus æternæ salutis suscipere ministrum. Per christum.

Ad complendum.

Beati augusti[ni] confessoris tui atque pontificis, domine, præcibus confidentes, quesumus clementiam tuam, ut per ea quæ sumpsimus æterna remedia capiamus. Per.

II. kal. iul. Nat. s. ætheldrythæ uirginis².

Deus, ineffabilis rerum conditor uniuersarum, qui famulis tuis annuam hodiernæ festiuitatis letitiam in ueneranda alme uirginis tuæ præcluis ætheldrythæ tribuisti commemoratione, quesumus, ut eadem interueniente, uitiorum incentiua quæcumq; nocua superare, et ad te summum bonum qui uera lux es callis ac pietas diuinitus peruenire. Per.

Alia.

Omnipotens præcluisse deus, auctor uirtutis, et amator uirginitatis, qui beatam ætheldrytham hodierna die dignatus es ad cæli gaudia deducere, suppliciter tuam imploramus clementiam, ut cuius sacram sollempnitatem cælebramus in aruis, de eiusdem patrocinii gaudeamus in astris. Per dominum.

Secreta.

Domine deus cunctipotens, totius mundanæ molis mirificus opifex, suscipe deprecationes seruorum tuorum cum muneribus hostiarum, que in sacratissima cælebritate famulæ tuæ ætheldrythæ tibi deferimus; et concede ut per hæc diuina sacramenta cunctos car-

¹ Fol. 126 a. Different Masses are given in Leofric C. fol. 276 b.; MS. C. C. C. 270. fol. 91 b. See p. 298.

² Fol. 128 b.

nales actus ualeamus exuere, atque omnium incrementa uirtutum percipere. Per.

Præfatio.

U. D. æterne deus. Qui omne genus humanum caliditatis antiqui serpentis seductum, et consensu primi parentis deprauatum, ob idque ab amenitate paradysi expulsum, mirabiliter reformasti per unigenitum. Qui ideo dignatus es nasci de intemerata uirgine ut nos purgaret ab uniuersæ sordis contagione; atque idcirco uoluit mortis subire periculum, quatinus destrueret nostræ necis imperium. Pro cuius dilectione, beata uirgo ætheldrytha contempnit gaudia mundana, et lucrata est cælestia regna. Quæ duorum spretis regum thalamis, copula perpetuæ castitatis, ac desiderio gloriæ perhennis, unigenito tuo domino ihesu christo meruit sociari. Cuius misericordiam humiliter deprecamur, ut eiusdem uirginis intercessionibus, fragilis uitæ expulsi criminibus, cælestis patriæ hereditatem sumere mereamur. Per quem.

Ad complendum.

Cælestibus satiati sacramentis, clementissime deus, tuam deposcimus munificentiam, ut per interuentum sanctæ uirginis ætheldrythæ, æternæ beatitudinis beneficia poscimus capere largiora. Per.

Ad uesperos.

Protege, quesumus, benignissime deus, famulos tuæ ditioni sincera deuotione subditos; et per gloriosa sanctæ uirginis merita, cuius annuam celebramus festum, dignare propria nobis laxare crimina, et, neuo facinorum expulso, ad illam cælestis patriæ reuocare beatitudinem, unde existendi traximus originem. Per.

Ed. iul. Translatio s. suuithuni episcopi¹.

Deus, qui iubar ætherium antistitem suuithunum moderna temporum dignatus es mundo reuelare, suppliciter tuam imploramus omnipotentiam, quatinus per gloriosa ipsius sancti merita, quem facis coruscare signis miraculorum, præbeas nobis te supplicanibus famulis omnium incrementa uirtutum, et sempiternæ felicitatis tripudium. Per.

Secreta.

Munus quod tibi offerimus, domine, quesumus, grante suscipe, et suffragante beati confessoris tui suuithuni atque pontificis intercessionem, omnes nostrorum nexus peccaminum soluat, ac lucrum sempiternitatis nobis adquirat. Per.

¹ Fol. 135 b.

Ad complendum.

Deus, qui per sanctum confessorem tuum antistitem suuithunum mederis languoribus infirmorum, concede nobis tuum iuuamen per eius implorantes interuentionem præsentis uitæ fungi salubritate, et ciuium supernorum societate. Per dominum nostrum.

Eodem die [= kal. aug.] S. æthelwuldi episcopi¹.

Deus, qui in preclari sideris sancti pontificis æthelwuldi episcopi inlustratione nouam populis anglorum tribuisti lucem hodierna die clarescere, tuam suppliciter imploramus clementiam, ut cuius magisterio totius religionis documenta cognouimus, illius et exemplis informemur, et patrocinii adiuuemur. Per dominum.

Alia.

Deus, qui hodiernam diem beati confessoris tui æthelwuldi episcopi transitum nobis honorabilem dedicasti, concede populus tui cuius eruditione cælestis uitæ gaudia consequamur. Per².

Secreta.

Oblata seruitutis nostræ munera tibi, domine, quesumus, annua sancti patris nostri æthelwuldi episcopi sollempnitas commendet accepta; ut eius pia supplicatione muniti cunctorum nostrorum remissionem peccaminum, et beatitudinis sempiternæ mereamur obtinere consortium. Per dominum nostrum³.

Præfatio.

U. D. æterne deus. Quoniam adest nobis iocunda et uotiuæ præsentis diei lætitia; quam apostolici culminis honore sublimem, roseoque martyrii cruore sollempnem, gloriosi pontificis æthelwuldi moderna cælebritate consecrasti; et spem nobis tante fiduciæ contulisti, ut nos paternis eius suffragiis, et a peccatorum nostrorum nexibus soluas, et ad regna cælestia perducas. Et ideo.

Ad complendum.

Refectos, domine, uitalis alimonie sacramentis, sancti confessoris tui æthelwuldi episcopi gloriosa nos intercessionem protege, et ad æternum cælestis mense conuiuium peruenire concede. Per⁴.

Ad uesperum.

Gregem tuum, pastor æternæ, conserua, et pii suf-

¹ Fol. 128 b. This Mass, and that on p. 287, Id. Sep., are printed 'ex MS. Codice Utiensii peruetusto in Migne, Bib. Pat. Lat. cxxvii, p. 103.'

² MS. Vitell. A. xviii. See p. 306.

fragoris atheluoldi patris nostri defensione gubernata, ut cuius benivolentia prouocante, superni amoris dulcedine pascimur, eius interuentu patrocinante, et a temporalis uitæ perturbacionibus eruiamur, et mansuris supernorum ciuium gaudiis inseramur. Per dominum nostrum.

Ed. aug. Nat. s. osuualdi regis¹.

Omnipotens sempiterne deus, qui huius dici locundam beatamque lætitiā in sancti serui tui osuualdi sollempnitate consecrasti, da cordibus nostris tui timoris karitatisque augmentum, ut cuius in terris sancti sanguinis effusione cælebramus, illius in cælo conlata patrocinia mentibus sentiamus. Per dominum².

Secreta.

Hæc, domine, quesumus, munera, quæ in beati osuualdi commemoratione tuæ maiestati offerimus, benignus assume. Per dominum nostrum.

Præfatio.

U. D. æterne deus. Et præcipue pro meritis dilecti tui osuualdi tibi confitendo immolare laudis hostiam, qui semetipsum tibi fecit hostiam uitam; cui cum carnalis generositatem parentis coronæ adiungerentur ornamenta regalis, spiritalis tamen ad tactus incentiuo uitæ domum suam super euangelicæ petræ fundamenta constituit; coronam quæ de lapide sine manibus exciso de monte capiti suo bene uiuendo inponi optauit. Præcamur ergo clementiam tuam, ut per hæc sacra quæ oculis tuæ maiestatis in eius commemoratione deferimus, eius optentu uitiorum squaloribus careamus. Per christum dominum nostrum.

Ad complendum.

Præsta, quesumus, omnipotens deus, ut quod nostra conscientia non præsumit, eius qui tibi fideliter seruiuit interueniente auxilio consequi mereamur. Per dominum.

Ed. sep. Translatio s. atheluoldi episcopi¹.

Deus, qui nobis sanctum pontificem atheluoldum salutis æternæ doctorem tribuisti, concede propitius ut cuius annua translationis sollempnia colimus, eius semper meritis adiuuemur et præcibus. Per

Secreta.

Sacrificium nostrum tibi, domine, quesumus, sancti

patris nostri atheluoldi episcopi commendet oratio; ut nobis, eo suffragante, fiat maiestatis tuæ propitiatio, et a peccatorum nostrorum exoptata remissio. Per dominum nostrum.

Præfatio.

U. D. æterne deus. Utinam beati pontificis atheluoldi translationem pia ueneratione cælebrantes, ut quæ cernua deuotione exorantes, ut ipsum nos apud clementiam tuam sentiamus habere patronum, quem tua gratia largiente salutis æternæ meruimus suscipere magistrum. Per christum dominum nostrum.

Ad complendum.

Vt hæc nos communio, domine, tibi dignos efficiat, beatus pater noster atheluoldus suffragio, quesumus, pia intercessionis obtineat. Per dominum nostrum.

III. kal. dec. S. radmundi regis¹.

Coll., Sec., Pref., Postom. as in MS. C.C.C.C. 270. fol. 132 a. p. 301.

IIII. non. dec. Deposito s. byrini episcopi².

Omnipotens sempiterne deus, qui nos pia deuotione beati byrini confessoris tui atque pastoris nostri in hoc sacratissimum ouile congregasti; concede, quesumus, ut cum eodem pastore nostro ad cælestis uitæ gaudia peruenire mereamur. Per dominum nostrum.

Secreta.

Sit tibi, domine, nostræ deuotionis oblatio acceptabilis, ut beato byrino confessore tuo intercedente, utrumque et tuæ placeat maiestati, et nostræ proficiat saluti. Per dominum.

Præfatio.

U. D. æterne deus. Qui beatum byrinum confessorem tuum nobis doctorem donare dignatus es; per quem a tenebris ignorantie liberati æternæ lucis filii fieri meruimus. Qui quod ore docuit exemplo monstrauit. Cuius uita moribus effulsit egregiis, atque miraculis illuxit, quæ etiam antiquis libris leguntur inscripta, etiam noua cotidie iterantur in facto. Cuius præsentis patrocinio gaudentes, tuam super nos prædicamus gratiam abundanter effusam. Per christum dominum nostrum.

Ad complendum.

Mysteriis relecti, domine deus, quesumus, ut beati byrini confessoris tui ubique intercessione hæc tunc obtinamus maiestati. Per dominum.

¹ Fol. 140 a.

² S. p. 840.

³ Fol. 150 a. See p. 286, note 1.

⁴ Fol. 161 b.

⁵ Fol. 166 a.

The following Proper Prefaces occur for Festivals for which no Mass is provided, or in Masses where the Preface is different or wanting, in the Leofric Missal:—

XXX. non. ian. S. genouefa uirginis¹.

U. D. eterne deus. Beate genouefa natalicia recolentes. Vere enim huius honorandus est dies, quæ sic terrena generatione processit, ut ad diuinitatis consortium perueniret. Per christum.

S. basilii confessoris².

U. D. eterne deus. Et in hac præcipue die, quam transitu sacro beati confessoris tui basilii consecrasti. Quæsumus ergo clementiam tuam, ut des nobis illam sequi doctrinam, quam ille et uerbo docuit et opere compleuit, Quatinus nos adiuuari apud misericordiam tuam et exemplis eius sentiamus et meritis. Per christum.

XXXX. kal. feb. Nat. s. mauri abbatis³.

U. D. eterne deus. Cuius ineffabilis pietas beatissimum maurum, leuitam atque abbatem, prouexit ad cæli gloriam; quoniam sanctissimæ magistri sui benedicti scilicet enituit sectator, in omnibus cooperatur assiduus, ut cum eo et sanctis omnibus in cæli curia mereatur fieri adheleat. Per christum.

Quædam die [= XXX. kal. feb.] S. proiceti⁴.

U. D. eterne deus. Et tuam misericordiam deprecari, ut mentibus nostris, beati martyris tui proiceti repetita sollempnitate, spiritalis lætitiæ tribuas iugiter suauitatem; Concedasque nobis, ut uenerando passionis eius triumphum, obtentu illius et peccatorum remissionem, et sanctorum mereamur adipisci consortium. Per christum dominum nostrum.

XXXX. id. feb. Nat. s. uedasti confessoris⁵.

U. D. eterne deus. Cuius munere beatus uedastus, confessor et sacerdos, et bonorum operum incrementis excreuit, et uariis uirtutum donis exuberauit, et miraculis coruscavit. Qui quod uerbis edocuit operum exhibitione compleuit, Et documento simul et exemplo subditis ad cælestia regna pergendi ducatum præbuit. Unde tuam clementiam petimus, ut eius qui tibi placuit exemplis ad bene agendum informemur, meritis munimur, intercessionibus adiuuemur; Qualiter ad cælestem regnum, illo interueniente, te opitulante, peruenire mereamur. Per christum.

¹ Fol. 106 b.

² Fol. 107 a.

³ Fol. 108 b.

⁴ Fol. 111 b.

⁵ Fol. 115 a.

Fb. ap. Nat. s. eufemie uirginis¹.

U. D. eterne deus. Et in hac sollempnitate tibi laudis hostias immolare, quæ beate eufemie martyris tue passionem uenerando recolimus, et tui nominis gloriam debitis præconiis magnificamus. Per christum dominum nostrum.

XXX. id. iun. Nat. s. barnabe apostoli².

U. D. eterne deus. Cuius clementia æcclesiam sanguine suo redemptam semper dignetur gubernare. Atque sancti barnabe apostoli suffragiis corroborare. Præstetque ut nunquam patiatur ruinam, quæ apostolicis doctrinis se gloriatur fundatam. Per quem.

XXXX. non. iul. Translatio s. martini episcopi³.

U. D. eterne deus. Utinam beati pontificis martini translationem pia deuotione celebrantes, teque cernua deuotione exorantes, ut ipsum nos apud clementiam tuam sentiamus habere patronum, quem, tua gratia largiente, salutis eterne meruimus suscipere magistrum. Per christum dominum nostrum.

XXX. kal. aug. Nat. s. praxedis uirginis⁴.

U. D. eterne deus. Beate praxedis natalicia geminantes. Vere enim honoranda est dies, quæ sic terrena generatione processit, ut ad diuinitatis consortio perueniret. Per christum.

F. kal. aug. Nat. s. pantaleonis martyris⁵.

U. D. per . . . nostrum. Persoluentes iubilationis et munera sacantes expiationem ineffabilem gratiam miramur; quæ tam excellenti protectione beatum præmuniuit pantaleonem, ut ei non solum rebellans seculi peruersitas quicquam formidabile inferre [non] ualebat, sed se uictam in martyre potius ingemisceret, cum probare[!] extinguere quem lux

¹ Fol. 121 b.

² Fol. 127 b. The other parts of this Mass are subjoined:—

Coll. Æcclesiam tuam, dñe, in omni prosperitate custodi, et beati barnabe apostoli suffultam patrocinia, aspernia dignam exhibe gaudiis. Per dominum nostrum.

Scr. Oblationis nostræ munus tua, dñe, et beneficat et suscipiat dextera, et supplicante sancto barnaba apostolo, acceptabile holocaustum nos tibi præpara. Per christum dominum nostrum.

Ad compl. Quod de altari tuo, dñe, sumimus semper nobis proficiat, et supplicante sancto apostolo barnaba, ante thronum gloriæ tue gaudere faciat. Per dominum.

Ad uesp. Deus, qui uniuersum orbem apostoli imbuedam commendasti, fac nos beati barnabe apostoli tui commendari suffragiis, et proximis sociari perpetui. Per dominum nostrum.

³ Fol. 134 b.

⁴ Fol. 136 a.

⁵ Fol. 137 a.

ueritatis sua uestiuit claritate. Qui cuius calicem passionis pro titulo confessionis bibeat in tormentis, nunc eiusdem perhenni societate exultat in cælis. Per quem.

IIII. kal. sep. S. magni martiris¹.

U. D. æterne deus. Qui beato martyri tuo uirtutem in confessione pugnantem et gloriam in passione uincenti contulisti. Qui summum illud unigeniti tui nomen coram regibus et potestatibus huius sæculi uoce libera protestans, præciosum tibi sanguinem gloriosa morte fuderat. Per christum dominum nostrum.

Eodem die [= II. kal. sep.]. Nat. s. symphoriani martiris².

U. D. æterne deus. Et gloriosi symphoriani martyris pia certamina uenerando celebrare, cuius honorabilis annua recursione sollempnitas, et perpetua semper et noua est, quia in conspectu tua maiestatis permanet coram tuorum præciosus sanctorum, et restaurantur incrementa lætitie, cum felicitate æternæ recoluntur exordia. Per christum.

IIII. kal. sep. Nat. s. audoeni episcopi³.

U. D. æterne deus. Et tuam omnipotentiam incensabiliter predicare, immensamque unigeniti tui maiestatem piis uocibus conlaudare. Qui ecclesiam tuam ita bonitatis tuæ moderamine fouere non desinis, ut quorum primo, te providente, informari meruit exemplo, eorum etiam perpetuo merearis defendi. Siquidem sanctissimus confessor pariterque sacerdos tuus audoenus, unus horum munero et merito præfulgens, cooperante gratia spiritus sancti, plebi tuæ pius extitit prædicator et rector. Cuius benignus præcibus tuam promereri clementiam confidentes, debita ueneratione hunc diem transitus sui celebramus; in quo stola sempiternæ iucunditatis indui, et corona inmarcescibilis meruit decorari. Et ideo.

III. kal. sep. Nat. s. rufi martiris⁴.

U. D. æterne deus. Quoniam supplicationibus nostris misericordiam tuam confisiliis adiuturam, quam beati rufi poscimus interuentionibus et confessione præstas. Per christum.

Eodem die [= b. kal. sep.]. S. augustini confessoris⁵.

U. D. æterne deus. Qui beatum augustinum confessorem tuum et scientie documentis replesti, et uirtutum ornamentis ditasti. Quem ita multimodo genere pietatis imbuisti, ut ipse tibi et ara et sacrificium et

sacerdos esset et templum. Per christum dominum nostrum.

Kal. sep. Nat. s. priati martiris⁶.

U. D. æterne deus. Qui sic tribus ecclesiam tuam sanctorum commemoratione proficere, ut eam semper illorum et festiuitate lætifices, et exemplo piæ conuersationis exerceas, grataque tibi supplicatione tuearis. Per christum dominum nostrum.

Kal. oct. Nat. ss. remigii, germani, uedasti, bauonis⁷.

U. D. æterne deus. Qui sanctorum tuorum germani, remigii, uedasti, et bauonis hodierna geminasti nobis in confessione lætitiā. Qui pariter sacerdotes egregii quod prædicauerunt ore operibus compleuerunt, et peruenerunt ad gloriam sempiternam. Per christum dominum nostrum.

Eodem die [= II. kal. nou.] S. iusti martiris⁸.

U. D. æterne deus. Beati iusti martyrio gloriantes cui admirandam gratiam in tenero adhuc corpore, et necdum uirili more maturo uirtutum fidei, et patientie fortitudinem tribuisti, sæuitiæ persecutoris non cederet conscientia puerilis. Et inter acerba supplicia nec sensu potuit terreri nec frangi ætate, ut gloriosior fieret corona martyrii. Et ideo.

IIII. non. nou. Nat. s. eustachii martiris⁹.

U. D. Per... nostrum. Quem beatus eustachius mirabiliter meruit agnoscere, et agnitus usque ad consumptionem uite fideliter diligere. Cuius uita in magnis tribulationibus extitit examinata, sicut examinatur argentum. Qui ut adhuc probator redderetur auro, quod per ignem probatur, nobilissimum cum mobilissimis sociis sustinuit martyrium. Quorum meritis tibi nobis portio lucis æternæ tribuatur, ubi ipsi sine fine sicut sol in conspectu tuo fulgebunt. Per quem.

The mass for St. Leger is appended. It is a survival of the ancient Liturgy of Gaul, and occurs with its Proper Preface, etc., in the 'Missale Gothicum,' No. LXV., where the present Secreta is the Coll. post nomina, and the present Ad complendum is the Coll. ad pacem.

II. non. oct. Nat. S. leodegarii episcopi¹⁰.

Summe omnipotens per istius qui uitam beati antistitis tui leodegarii martyris per deus sæculi erumpnas transire iussisti, cuius annua festa deuota mente celebra-

¹ Fol. 145 a.

² Fol. 145 b.

³ Fol. 146 a.

⁴ Fol. 147 a.

⁵ Fol. 147 b.

⁶ Fol. 149 a.

⁷ Fol. 154 a.

⁸ Fol. 156 b.

⁹ Fol. 159 b.

¹⁰ Fol. 154 b.

mus; quesumus, ut per eius intercessionem, plebem tuæ clementiæ famulantem ita in præsentis foueas, ut ad cælestia regna perducas. Per dominum.

Alia.

Deus, qui beatum martyrem tuum leodegarium in agone probasti, et probatum in dolore suscepisti; quem hodierna die in cælestibus gaudiis recipere dignatus es; præsta nobis famulis tuis, ut qui gloriam non meremur, indulgentiam peccatorum, ipso interveniente, adipisci mereamur. Per.

Secreta.

Auditis nominibus offerentium, fratres karissimi, domini maiestatem depræcamur, ut qui uitam sui antistitis leodegarii transtulit ad coronam, per interuentum sanctorum patriarcharum, prophetarum, apostolorum, et martyrum, anachoritarum, et uirgum, omniumque sanctorum concedere dignetur, ut sacrificii præsentis oblatio, quæ offertur, uiuentibus emendationem, et defunctis remissionem obtineat peccatorum; et quorum nomina in recitatione patefacta sunt in cælestibus paginis conscribanur. Per.

Ad complendum.

Pacem tuam, domine, nostris illabere pectoribus, quia beatum martyrem tuum leodegarium in hoc sæculo commorantem per pacis studium hodie cælestis aula suscepit; nobis quoque peccatoribus pacis uinculum, et karitatis studium, eius meritis suffragantibus, largiri iubeas in æuum. Per.

En natale unius apostoli¹.

U. D. æterne deus. Qui æcclesiam tuam in apostolicis fundamentis consistere tribuisti, de quorum collegio beati illi apostoli tui sollempnia celebrantes tua, domine, præconia non tacemus. Et ideo cum angelis.

En uigilia plurimorum apostolorum².

U. D. æterne deus. Quia tu es mirabilis in omnibus sanctis tuis, quos et nominis tui confessione præclaros, et suscepta pro te fecisti passione gloriosos. Unde sicut illi ieiunando orandoque certauerunt ut hanc posset obtinere uictoriam, ita eorum nos exemplis informemur, ut ad celebranda præsentia festa idonei inueniamur, et ad æterna percipienda eorum interuentu digni iudicemur. Per christum.

En nat. plurimorum apostolorum³.

U. D. æterne deus. Qui æcclesiam tuam in apostolica soliditate firmasti; de quorum consortio sunt beati apostoli tui illi, quorum passionis diem festum cæle-

bramus; poscentes ut sicut eorum doctrinis instruimur, ita exemplis muniamur et præcibus adiuuemur. Per christum.

En natale euangelistarum⁴.

U. D. æterne deus. Qui æcclesiam tuam sempiterna pietate non deseres, per euangelistæ tui doctrinam iugiter eam erudit et protegis. Et ideo.

En natale unius confessoris⁵.

U. D. æterne deus. Et gloriam tuam, domine, profusis præcibus exorare, ut sancti illi confessoris tui patrocinio nos adiuuent, debita nomine tuo seruitute placeamus. Per christum.

En uigilia plurimorum confessorum⁶.

U. D. æterne deus. Sanctorum confessorum tuorum, domine, sollempnitatem praueniens; Concede propitius ut qui donis tuis ita exultant gloriosi, apud te pro nostris existant nominibus idonei interuatores. Per christum.

En uigilia unius uirginis⁷.

U. D. æterne deus. Et beate martyris tuæ illi natalicia præueniendo laudare, benedicere, et prædicare. Quam tanto munere sublimasti, ut ei conferres et uirginitatis coronam, et martyrii palmam. Sicque uirtute fidei et decore pudicitia polleteret, ut cælestia regna uirgo pariter et martyr intraret. Per christum.

En natale unius uirginis⁸.

U. D. æterne deus. Beate illi natalicia recolentes; Vere enim huius honorandus est dies, quæ sic terrena generatione processit, ut ad diuinitatis consortium perueniret. Per christum.

En anniuersario dedicationis basilicæ⁹.

U. D. æterne deus. Pro annua dedicatione tabernaculi huius honorem tibi gratiasque ferre, per christum dominum nostrum. Cuius uirtus magna, pietas copiosa. Respice, quesumus, de cælo, et uide et uisita domum istam; ut si quis in eo nomini tuo supplicatus fuerit, libenter exaudias; et satisfaciendis clementer ignoscas. Hic tibi sacerdotes tui sacrificium laudis offerant. Hic fidelis populus uota persoluat. Hic peccatorum honora deponantur. Hic fides sancta stabilietur. Hic ipse inter bonum malumque discernas, cum causam interpellatus iudicaueris, quam non ignoras. Hic pietas absoluta redeat. Hinc iniquitas emendata.

¹ Fol. 167 b.

² Fol. 168 a.

³ Fol. 168 b.

⁴ Fol. 168 b.

⁵ Fol. 171 a.

⁶ Fol. 170 a.

⁷ Fol. 171 b.

⁸ Fol. 170 b.

⁹ Fol. 172 a.

discedat. Inueniat apud te, (domine), locum uenie, quicumque satisfaciens huc aduenit, et conscio dolore uictus, altaria tua ruius suarum elauerit lacrimarum. Hic si quando populus tuus tristic mestusque conuenerit, adquiesce, rogare, et rogatus indulge. Et ideo.

In ordinatione presbiteri¹.

U. D. æterne deus. Qui dissimulatis peccatis humane fragilitatis nobis indignis sacerdotalem confers dignitatem. Da nobis, quesumus, ut ad sacrosancta mysteria, immolando sacrificia, cum beneplacitis mentibus facias introire. Quia tu solus sine operibus iustificas peccatores. Tu gratiam præstas benignus ingratis. Tu ea quæ retro sunt obliuisci concedis, et ad priora promissa mysteria clementissima gubernatione perducis. Et ideo.

Pro peccatis. Feria ii.²

U. D. æterne deus. Suppliciter te implorantes, ut nos ab omnibus peccatis clementer eripias, et a cunctis protegas benignus inimici. Per christum.

De sancta karitate³.

U. D. æterne deus. Et omnipotentiam tuam iugiter implorare, ut in commemoratione omnium sanctorum tuorum, eorum suffragantibus meritis, et præsentis uitæ nobis subsidium, et æternæ tribuas præmium sempiternum. Quo sic mutabilia bona capiamus, ut per hæc ad incommutabilia dona peruenire ualeamus. Sic temporalis lætitiæ tempora transeant, ut eis gaudia sempiterna succedant. Per.

De sancta maria, sabbato⁴.

U. D. æterne deus. Licet enim castitas uirginalis tibi sit ualde amabilis, tamen illa omni laude extat dignissima, quæ non desinit esse uirgo, postquam saluatorem protulit huic mundo. Non sunt namque cæteræ mulieres eatenus insignes, quia nulla earum postquam genuit, lucra uirginitatis possedit. Huius igitur genitricis tuæ precibus adiuuemur, cuius commemoratione lætamur. Credimus namque eam nobis impetrare posse salutem quæ genuit regem atque sacerdotem, iesum christum dominum nostrum. Quem laudant.

Alia⁵.

U. D. æterne deus. Et te in ueneratione sacrarum uirginum exultantibus animis laudare, benedicere, et

prædicare. Inter quas intemerata dei genitrix uirgo maria gloriosa effulsit. Quæ et unigenitum tuum sancti spiritus obumbratione concepit, et uirginitatis gloria permanente, huic mundo æternum lumen effudit iesum christum dominum nostrum. Per quem.

[De sanctis] quorum reliquie in ecclesia conduntur⁶.

U. D. æterne deus. Pia deuotione tuam laudantes clementiam, qui sanctis tuis talem contulisti gloriam; ut pro tui amore nominis, tota despicerent terrena, et amarent cælestia. Unde et pro eorum ueneratione in loco reliquiarum illorum, hæc sacramenta salutis nostræ tuæ offerimus pietati, ut tantis pro nobis intercedentibus patronis dextera potentie tuæ nobis ubique protegat et regat. Per christum.

Pro abbate eiusque congregatione⁷.

U. D. æterne deus. Clementiam tuam pronis mentibus obsecramus, ut famulos tuos tibi facias toto corde subiectos; ut tuæ caritatis spiritu repleti a terrenis mudentur cupiditatibus, et cælesti beatitudine, te donante, digni efficiantur. Per christum.

Pro druto⁸.

U. D. æterne deus. Qui es iustorum gloria et misericordia peccatorum, pietatem tuam humili præce deposcimus, ut famulum tuum .N. benignus respicias, et pietatis tuæ custodias impendas, Ut ex toto corde et ex tota mente tibi seruiat, et sub tua semper protectione consistat, ut quando ei extrema dies aduenerit, societatem omnium sanctorum percipiat, cum quibus inenarrabilem gloriam sine fine percipiat. Per christum dominum nostrum.

Alia⁹.

U. D. æterne deus. Maiestatem tuam suppliciter deprecantes, ut famulum tuum .N. ab omnibus peccatis clementer eripias, et a cunctis protegas benignus inimici. Per christum dominum nostrum.

Pro amico uel amica¹⁰.

U. D. æterne deus. Implorantes tuæ maiestatis misericordiam, ut famulæ tuæ .N. ueniam suorum largiri digneris peccatorum; ut ab omnibus inimici uinculis liberata, tuis toto corde inheret mandatis, et, te solum dominum semper tota uirtute diligat, et ad tuæ quandoque beatitudinis uisionem peruenire mereatur. Per christum.

¹ Fol. 173 a.

² Fol. 175 b.

³ Fol. 176 b.

⁴ Fol. 177 b.

⁵ Fol. 178 b.

⁶ Fol. 179 a.

⁷ Fol. 181 a.

⁸ Fol. 183 b. See p. 190.

⁹ Fol. 184 b.

¹⁰ Fol. 185 a.

Pro rege et regina vel filiis eorum¹.

U. D. æterne deus. Maiestatem tuam suppliciter exorantes, ut ab ecclesia tua quicquid est noxium tu repellas, et quicquid eidem salutare est largiaris; Nosque humilitatem tribus rationabilem custodire per gratiam tuam clementer impendis. Et regi nostro .N. et reginæ .N. cum filiis, uel populo christiano, ab operibus iniquis dignanter expedis; Et nec propriorum feriri patiaris excessu, nec alienis impietatibus præbere consensum. Sed mores nostros ea moderatione componas, ut tam in nobis quam in aliis, quæ iusta sunt seruemus, et ad æterna gaudia peruenire mereamur. Per christum.

Contra inimicorum temptationem inuisibilem².

U. D. æterne deus. Humiliter tuam depræcantes clementiam, ut gratiam sancti spiritus animabus nostris clementer infundere digneris, ut te perfecte diligere, et diigne laudare mereamur. Per christum.

Contra temptationem carnis³.

U. D. æterne deus. Salua nos ex ore leonis sauisimi, qui rugiens circuit de unitate ecclesiæ tuæ quem deuoret. Sed tu, fortissime leo, de tribu iuda, contemere contrariam suæ uirtutis nequitiam, nosque ab ignitis eius in pugnationibus liberatus, corpore conserua et mente purifica. Per quem.

Pro petitione lacrimarum⁴.

U. D. æterne deus. Audientes diuini sermonis sonum dolentem. Beati qui lugent nunc, quoniam ipsi consolabuntur. Multum nostra flere peccata desideramus, sed non possunt oculi nostri lypidei, et propter cordis nostri duritiam lacrimare non ualeamus. Ideo rogamus te, domine, ut fontem duritiæ cordis nostri, primum per penitentiam emolles et postmodum per donum gratiæ tuæ, flammam lacrimarum nostris oculis largitor infunde. Per.

Alia⁵.

U. D. æterne deus. Qui beatum petrum apostolum pietatis respexit intuitu, ut trine negationis peccatum amarissimis dilueret lacrimis, per infusionem sancti spiritus pro peccatorum nostrorum pondere, lacrimas nobis elice penitentia, Ut amare desileamus quæ iulque gessimus, quatenus fructuosus in conspectu pietatis tuæ nostræ petitionis perueniat affectus; Atque per eum nobis unciam sperare liceat, qui traditus est pro delictis

nostris, ut redimeret nos in sanguine suo, christus saluator noster. Quem laudant.

Pro iter agentibus⁶.

U. D. æterne deus. Cuius immensam misericordiam humillimis præcibus imploramus, ut iter famuli tui cum suis (in) prosperitate dirigere, eumque inter uiæ et uitæ huius uarietates digneris custodire; Quatinus angelorum tuorum prasidio fultus, intercessionem sanctorum munitus, a concis aduersitatibus tua miseratione defensus, protectionis et reuersionis suæ felicitate poti[tus], et compos reddatur iustorum uotorum, et de suorum lætetur remissione peccatorum. Per christum.

Pro fratribus in uia dirigendis⁷.

U. D. æterne deus. Qui properante iacob sub felicitatis commoda itinera direxisti, quique uiæ cursum coram sollicitudinemque dignatus es gerere; necnon et tobix famulo tuo angelum tuum ducem præuium prestitisti. Quapropter omnipotentiam tuam, domine, humiliter imploramus, ut ita protectionem famulorum tuorum, cum suorum omnibus, dirigere, eosque in itinere custodire digneris, quatinus angelorum tuorum prasidio fulti, comitatu quoque sanctorum muniti, Nul-lum periculum spatia terræ, aut per iuga montium, angusta uallium, uadaque fluminum, uenena serpentum uel inipetum bestiarum incurunt; sed sub tuo nomine ab omnibus malis defensi, ad locum destinatum perueniant, et oportuno tempore iterato repetito ad propria cuerti, et suffragii tui mereatur adiisci. Per christum.

Pro pace⁸.

U. D. æterne deus. Sub cuius potestatis arbitrio omnium regnorum conuictur potestas, te humiliter depræcamur, ut principibus nostris propitius adesse digneris; ut qui tua expectant se protectione defendi omnibus sint hostibus fortiores. Per christum.

Ab pluuiam postulandam⁹.

U. D. æterne deus. Obsecrantes misericordiam tuam, ut æquales agri fecundis lmbribus iringerent; Quibus æstuum intimentur ardores, siue ingentium morborum extinguatur accensio. Atque ut hæc, te largiente, mereamur, peccata quæ nobis aduersantur relaxa; Qui pluis super iustos et iniustos etiam nostris offensionibus relaxatis, expecta[t] nubium munera largiaris; Quibus et salus nobis et alimenta præstentur. Per christum.

¹ Fol. 182. b.² Fol. 186. b.³ Ib.⁴ Fol. 187. a.⁵ Fol. 187. b.⁶ Fol. 188. a.⁷ Fol. 188. b.⁸ Fol. 191. b.⁹ Ib.

*In tempore belli*¹.

U. D. æterne deus. Qui subiectas tibi glorificas potestates, suscipe, quesumus, propitiis preces nostras, et vires adde principibus nostris; ut qui se dextera tua expetunt protegi nulla possint aduersitate superari. Fidelem quoque populum tuum potentie tue muniat inuita defensio; ut pio tibi semper deuotus affectu, et ab infestis liberetur inimicis, et in tua iugiter gratia perseueret. Per christum.

*Pro episcopo defuncto*².

U. D. æterne deus. In cuius aduentu cum geminam iusseris sistere plebem, iubeas famulum tuum .iij. a numero discerni malorum. Quem tribuas pœne æternæ euadere flammam, et iuste potius adipisci præmia uitæ; induique iubeas, deuicta morte, uigorem, semper inextinctam habere luminis auram. Dignare perpetuam præclaro in corpore uitam, ubi nox nullas suas defendat atra tenebras. Securus de salute placidis lætetur in choris, semper uicturus, semperque in luce futurus. Per quem.

*Pro sacerdote defuncto*³.

U. D. æterne deus. Quoniam, quamuis humano generi mortis inlata conditio pectora nostra contristet, tamen clementie tue dono, spe futuræ immortalitatis erigimur; Ac memores salutis æternæ, non timemus lucis huius sustinere iaciuram. Quoniam beneficio gratiæ tuæ, fidelibus uita non tollitur sed mutatur, Atque animæ corporeo ergastulo liberatæ horrent mor-

talia dum immortalia consequuntur. Unde, quesumus, ut famulus tuus .iij. beatorum tabernaculis constitutus, euasisse se carnales gloriæ angustias, diemque iudicii cum fiducia uoto gratulationis expectet. Per christum.

*Alia*⁴.

U. D. æterne deus. Tibi igitur præces supplices fundimus, et maiestatem tuam deuotis mentibus exoramus, ut anima famuli tui .iij. sacerdotis, mortis uinculis omnibus absoluta, transitum mereatur habere ad uitam, et in obuium tibi placentium benedictione æternum numeretur ad regnum. Per christum.

*Pro omnium animas fidelium defunctorum*⁵.

U. D. æterne deus. Qui nobis in christo unigenito filio tuo domino nostro spem beatæ resurrectionis concessisti; presta, quesumus, ut animæ pro quibus hoc sacrificium redemptionis nostræ tuæ offerimus maiestati, ad beatæ resurrectionis requiem, te miserante cum sanctis tuis, peruenire mereantur. Per christum.

*Pro sacerdotibus*⁶.

U. D. æterne deus. Clementiam tuam pronis mentibus obsecramus, ut tuos nos famulos sacerdotes, quos sanctæ dilectionis nobis familiaritate coniunxisti, tibi facias toto corde subiectos, ut interueniente beatissimo apostolo tuo petro, tuæ karitatis spiritu repleti, a terrenis mundetur cupiditatibus, et cælesti beatitudine te donante, digni efficiamur. Per christum.

¹ Fol. 192 a.² Fol. 219 a.³ Fol. 219 b.⁴ Fol. 220 a.⁵ Fol. 222 a.⁶ Nearly as Leofric A, p. 197.⁷ Fol. 227 a.

C. C. C. MS. 270.

THIS beautifully written early English Missal, which may be assigned to the late eleventh or early twelfth century, consists of 197 leaves of fine white vellum, $10\frac{1}{2} \times 6\frac{1}{2}$ in. There is no kalendar. St. Alphege, archbishop of Canterbury, $\dagger 1012$, is the latest saint for whom a mass is provided; but there is a mass for the translation of numerous archbishops of Canterbury which took place in 1091. In its present condition it opens with several *Apologiæ Sacerdotis*, the *Gloria in Excelsis*, and *Nicene Creed*. Then follow the 'Proprium de Tempore,' commencing with the masses for the Wednesday and Friday after the third Sunday in Advent; the canon inserted between the services of Holy Saturday and Easter Day (fol. 42 a); the 'Proprium Sanctorum' commencing with St. Silvester (fol. 71 b) and ending with St. Thomas (fol. 137 b); a *Dedicatio Ecclesiæ* (fol. 138 a); the *Commune Sanctorum* (fol. 138 b); numerous votive masses, commencing with a *Missæ de Sancta Trinitate* (fol. 143 b).

The many Proper Prefaces, which this missal originally contained, have been mostly erased¹; and the introit, gradual, epistle, gospel, offertory, communion, or their catchwords, generally substituted by a later hand in their place. There are no illuminations, but the first leaf of the canon has been torn out. The initial letters throughout the MS. are of great delicacy and beauty. Every other initial is red, the intervening ones being blue, green, or purple. Very highly ornamented and enlarged initials distinguish the chief festivals. In the highest class three or more colours are employed, with fancy scrollwork of green, red, and purple, filling up their centres, followed by one, two, or three lines of text written in uncial letters of purple, blue, green, or red. The following festivals are thus treated:—

Christmas Day.	St. Silvester ² .
The Epiphany.	St. Augustine of Canterbury.
Easter Day.	SS. Peter and Paul.
Ascension Day.	St. Mildred.
Pentecost.	Assumption of B. V. M.

A secondary class of masses is marked off by enlarged initial letters, in which one colour only is em-

ployed, or by somewhat smaller initial letters, which are executed in two colours. The following is a list of the masses so treated:—

Vigil of Christmas.
St. Stephen.
St. John Evan.
Holy Innocents.
Fourth Sunday in Lent.
Palm Sunday.
Easter Eve.
Low Sunday.
Vigil of the Ascension.
Monday after Easter Day.
Fourth Sunday after Easter.
Fifth " " "
Vigil of Pentecost.
Most of the Sundays after Pentecost.
Missæ de Sancta Trinitate, and one or two more of the Missæ Communes and Votivæ.
Vigil of St. Augustine.
Vigil of the Assumption.
Dedication of a Church.
Invention of the Cross.
Exaltation of the Cross.

Jan. 25.	St. Laurence. Conversion of St. Paul.
Feb. 2.	Purification of B. V. M.
" 20.	Translation of St. Mildred.
" 22.	St. Peter's Chair.
" 24.	St. Mathias.
" "	St. Leotherdus.
March 12.	St. Gregory the Great.
" 20.	St. Cuthbert.
" 21.	St. Benedict.
" 25.	Annunciation of B. V. M.
May 1.	SS. Philip and James.
" 19.	St. Dunstan.
" 24.	St. John Baptist.
" 30.	St. Paul.
July 4.	Translation of St. Martin.
" 11.	" " St. Benedict.

¹ The erasure of these Prefaces is not always complete, and it was found possible to recover a good deal of their wording by the application of hydro-phosphate of ammonia, the use of which was kindly permitted by the Librarian.

² Only as commencing the *Proprium Sanctorum*.

July 15. St. Deusededit.
 " 22. St. Mary Magdalen.
 " 25. St. James.
 Aug. 1. St. Peter's Chains.
 " 24. St. Bartholomew.
 " 29. Decollation of St. John Baptist.
 Sept. 6 or 13. Translation of St. Augustine.
 " 8. Nativity of B. V. M.

Sept. 19. St. Theodore.
 " 30. St. Honorius.
 Oct. 9. St. Denis.
 " 28. SS. Simon and Jude.
 " " St. Justus.
 Nov. 1. All Saints.
 " 22. St. Cecilia.
 " 30. St. Andrew.

The following is a list of the British and English saints for whom masses are provided:—

Fol.	Name.	Description.	Date.
78 b.	Laurence.	Archbishop of Canterbury.	†619.
83 a.	Cuthbert.	Bishop of Lindisfarne.	†687.
86 a.	Mellitus.	Archbishop of Canterbury.	†624.
90 b.	Mildred (Translation) ¹ .	Abbess of Minster in Kent.	741-758.
91 a.	Dunstan.	Archbishop of Canterbury.	†988.
92 a.	Angusline (with Vigil).	Archbishop of Canterbury.	†604.
95 a.	Alban.	Protomartyr of England.	†304.
101 b.	Mildred (Deposition).	Abbess of Minster, in Kent.	† c. 700.
102 b.	Deusededit.	Archbishop of Canterbury.	†664.
117 b.	Augustin.		
	Laurentii.		
	Melliti.		
	Iusti.		
	Honori.		
	Deusededit.		
	Theodori.		
	Ceterorumque Sanctorum.		
120 a.	Theodore.	Archbishop of Canterbury.	†620.
123 b.	Honorius.	Archbishop of Canterbury.	†653.
127 a.	De SS. Virginibus XI.	{ St. Ursula and her eleven [thousand] companion. A Celtic legend.	
130 b.	Iustus.	Archbishop of Canterbury.	†527.
132 a.	Edmund.	King of the East Angles.	†870.
171 b.	Alphage.	Archbishop of Canterbury.	†1012.

The above list points convincingly to the county of Kent, and to the city of Canterbury, as the home of this Missal. The numerous commemorations of archbishops of that see, the two festivals of St. Mildred, her translation on Feb. 20, her deposition on July 13; the appointment of a vigil to the festival of St. Augustine of Canterbury; the elevation of the two festivals of the deposition of St. Augustine and of St. Mildred into the highest rank of festivals, point to that county and that cathedral where those saints would be held in exceptional veneration.

The following prayers and masses occur in Y, which are not found in the Leofric Missal:—

[*Apologia sacerdotii*]².

Suscipere digneris confessionem meam, sancta TRINITAS, domine deus omnipotens, unica uera et sempiterna spes salutis meae, quam ego peccator effundo in conspectu pietatis tuae. Confiteor quia pec-

caui in gula, in ebrietate, in libidine, in luxuria, in immunditia, in tristitia, in accidia, in somnolentia, in ira, in cupiditate, in inuidia, in malitia, in odio, in detractatione, in mendacio, in periurio, in uana gloria, in leuitate ac superbia, in concupiscentia, in auaritia, in negligentia, in cogitatione iniqua et immunda, in locutione praua et uana, in operatione peruersa, in fornicatione, et in pollutione mentis et corporis, in delectatione et consensu iniquo et iniusto, et in omnibus uitiiis et iniquitatibus ac immunditiis reus et culpabilis factus sum plusquam possum corde cogitare, uel ore dicere, uel estimatione pensare. Sed tu, deus, qui non uis mortem peccatoris, sed ut conuertatur ad te et uiuat, qui iustificas impios et uiuificas mortuos, tu iustifica et resuscita me, per tuam magnam misericordiam et sempiternam gratiam. Amen.

Deus misericordiae, et immense ueritatis aeternae, clementiam tuam suppliciter deprecor ut mihi concedere digneris, pro tua ineffabili clementia, ueniam innumerabilium meorum peccatorum, quibus ego miser

¹ Hardy, T. D. Descriptive Catalogue, etc., Rolls Ser. 26 a, vol. i. Pt. I. p. 378.

² Acta Sanctorum (May 26), vi. 411-430.

³ Fol. 2 a.

peccaui, quibus nequiter offendi, pro quibus iram tuam grauitur merui, in quibus me reum et culpabilem feci, in quibus uitam meam peridi, in quibus animam meam et corpus meum et omnes sensus meos contaminaui. Misericors et miserator domine deus, miserere mei, quatinus, te miserante, in hac uita purgatus et illuminatus, ad eterne saluationis tue et benedictionis participationem pertingam, per tuam magnam misericordiam et sempiternam gratiam.

Clementissime deus, qui non mortem sed penitentiam desideras peccatorum, me miserum fragillissimumque ac peccatorem non repellas a tua pietate, neque proicias ne a facie tua et a tuo saucto conspectu, neque aspicias ad scelera mea grauissima et innumerabilia, et immunditias sordidas, turpissimasque cogitationes meas, quibus omnibus ego miser peccaui, quibus nequiter offendi, quibus animam meam et corpus meum, et omnes sensus meos contaminaui ab infantia mea usque nunc, coram te et coram angelis tuis; sed tua misericordia, piissime deus, me ab omnibus peccatis meis clementer et dignanter purificante, fac, queso, per infusionem tue pietatis et gratie me tibi offerre sacrificium tibi acceptabile et nobis salutare. Per dominum et deum nostrum, qui tecum uiuit.

Item oratio¹.

Piissime deus, qui es immortalis, solus, omnipotens, et eternus, esto propitius mihi peccatori; et indulge mihi quod ego miserrimus et indignissimus presumo ad tuum sanctum altare accedere, et tuum sanctissimum et gloriosissimum et adorandum nomen inuocare. Ego enim peccaui grauitur. Reum me et culpabilem feci innumerabiliter ab infantia mea usque nunc, coram te, et coram angelis tuis. Sed tu, piissime deus, qui non uis mortem peccatoris, sed ut conuertatur ad te et uiuat, tribue mihi indulgentiam omnium delictorum meorum, et confirma me in tua sancta et catholica fide, et fac me facere uoluntatem tuam omnibus diebus uite mee, et in beneplacito tuo fac me semper permanere; quia tu dignatus es peccatores ad tuam misericordiam uocare, et ad te uenientibus dignatus es piissimam indulgentiam et sempiternam gratiam tuam conferre; quia tu es creator omnium et dominus, tibi est omnis honor et gloria. Per iesum christum unicum filium tuum, qui tecum.

Alia².

Clementissime deus, qui omnium occulorum et cognitorum conscientie mee uulnera grauissima et

innumerabilia nosti, ignosce mihi peccatori quod ego indignus presumo ad tuum sanctum altare accedere, et per mea immundissima labia nomen sanctum tuum et gloriosum inuocare; parce, domine, mihi peccatori, pudendorum actuum meorum secreta permescenti, indulge confitenti, miserere supplicanti; et per tuam magnam misericordiam et immensam gratiam, obsecro te, da mihi ueniam de peccatis meis preteritis, et custodiam de presentibus et futuris. Per iesum christum unicum filium tuum, qui tecum uiuit, etc.

Oratio ad personam patris³.

Domine deus omnipotens, eterne et ineffabilis, quem trinum in unitate et unum in trinitate confitemur. Te solum adoro, te laudo, teque glorifico, tue misericordie gratias refero, qui, me exutum noctis perfidia et erroris, participem fieri tribuisti gratie tue. Perfice, queso, domine, ceptum in me opus misericordie tue. Loqui et agere que placita sunt tibi et gratuita me ubique pietate tua custodi; facque me indignum et miserum quandoque ad tuam peruenire uisionem, qui unus in trinitate perfecta uiuis et regnas deus per omnia secula.

Oratio ad personam filii.

Domine iesu christe, rex uirginum, integritatis amator, muni cor meum ab omnibus sagittis et insidiis inimici, et extingue in me omne incendium libidinis; ac da ueram humilitatem, et tranquillitatem patientie michi peccatori. Accende in me, domine, ignem tui amoris in corde meo; et succende mentem meam tue caritatis stimulus, ut odio habens omnem uiam iniquitatis, possim cunctis diebus uite mee in bonis operibus perseuerare, et in hora exitus mei ad tuam misericordiam peruenire. Qui cum deo patre et spiritu sancto uiuis et regnas.

Oratio ad spiritum sanctum.

Spiritus sancte, deus omnipotens, ex utroque patre et filio procedens, lux uera illuminans omnem hominem uenientem in hunc mundum, illumina, queso, cecitatem cordis mei, et accende in me lignum ardoris tui; et dona mihi fidem rectam, spem certam, caritatem perfectam et reliquas sanctas uirtutes, per quas intelligam te timere, te amare, ac tua melliflua karissima mercedem percipere, ut cum mihi dies extrema euenierit, angeli pacis me suscipiant, et de potestate malignorum spirituum eripiant, atque in requie beatorum et electorum tuorum collocent, annuente patre et filio, qui in te spiritu sancto unus deus uiuit et regnat per omnia.

¹ Fol. 3 b.

² Fol. 4 a.

³ Fol. 4 b.

Among the few Prefaces which have escaped erasure, in addition to those which are to be found in the present Roman Missal, or which occur in the Masses printed hereafter, pp. 297-302, are the following:—

Dominica ante aduentum domini¹.

V. D. per christum. Cuius petimus primi aduentus mysterium ita nos facias dignis laudibus et officiis celebrare, presentemque uitam inculpabilem ducere, ut secundum ualeamus interitui expectare. Per quem maiestatem.

De sancto cuthberto episcopo².

V. D. æterne deus. Beati antistitis CUTHBERTI merita recolentes, quem in ecclesia tua doctrinis et exemplis pollentem, et unigeniti tui testigia sequentem pro nobis apud tuam maiestatem existere petimus intercessorem, quatinus nos eius adiungas consortio, ubi in regnum cæleste, cum filio tuo in die hodierna ipsam glorianter transtulisti³. Et ideo.

Sancti uuandregisili abbatis⁴.

Prefatio.

V. D. æterne deus. Et in omni loco ac tempore omnipotentem tuam gloriam celebrare, propter quod pietatis officio in commemoratione beati UUANDREGISILI confessoris tui atque abbatis sacrificium tibi laudis offerimus, et magnificientiam tuam in mortificatione ipsius adoramus. Ipse enim tuis fidelibus inherendo mandatis sic tibi toto nisu ac mentis affectu meruit famulari, hoc tua in omnibus operante uirtute, ut nullis illecebris corporis, nulla promissione blandimentorum fallacium tuo ignitus spiritu uinceretur. Quo ita eum omni genere pietatis imbueras, ut ipse tibi et ara, et sacrificium, et sacerdos esset, et templum. Per christum.

Sanctorum remigii et germani⁵.

Prefatio.

V. D. æterne deus. Quoniam sanctorum quoque REMIGII atque GERMANI episcoporum in hodierna die geminasti nobis confessione legitimum; qui pariter sacerdotes egregii quod predicauerunt ore operibus compleuerunt ad gloriam. Per christum dominum.

Sancte uis uirginis et martiris⁶.

U. D. per christum. Sponsum uirginum, et uirginitatis auctorem, regem martyrum et cælestis militie ducem, qui nascendo de uirgine, singulare decus concessit uirginibus; resurgens ab inferis uictorie signum condonauit martyribus. Hanc igitur geminam gratiam beata fines ut esset uirgo et martyr ab ipso domino ihesu christo promeruit. Et ideo.

Sancti bionisii episcopi⁷.

Prefatio.

V. D. æterne deus. Qui sanctorum martyrum diuinis, rusticis, et eleutherii pia certamina ad copiosam perducis uictoriam, atque perpetuam eis largiris triumphum, ut ecclesie tue semper sint in exemplum; presta nobis, quesumus, ut per eorum intercessionem, quorum festa celebramus, pietatis tue munera capiamus. Per christum dominum⁸.

The following Masses of English saints, chiefly Archbishops of Canterbury, occur:—

De sancto laurentio pontifice⁹.

Deus, qui beatum LAURENTIUM archiepiscopum populo tuo predicatorem salutis eterne misisti; tribue, quesumus, ut qui eius hodie solennia celebramus, ipsius meritis et precibus a peccatorum nostrorum nexibus absolui mereamur. Per.

Secreta.

Munera que tue deferimus maiestati, quesumus, domine, grater assumere, et intercessionem sancti LAURENTII archiepiscopi, tribue nos salutari redemptione gaudere. Per.

Prefatio.

[Erased].

Postcommunio.

Hæc nos, domine, communio salutaris ab omni, quesumus, aduersitate custodiat, et, beato archiepiscopo LAURENTIO intercedente, ad gaudia eterna perducatur. Per.

In festiuitate sancti melliti archiepiscopi¹⁰.

Letificet nos, quesumus, mellita beati MELLITI ponti-

¹ Fol. 71 a.

² Fol. 83 a.

³ Different Prefaces are given in Leofric C, p. 205, and in Sidney Sussex Coll. MS, p. 302.

⁴ Fol. 103 a.

⁵ Fol. 124 a.

⁶ Fol. 125 a.

⁷ Fol. 125 b.

⁸ The escape of these few Prefaces seems to be due to the destroyer having become tired of scraping, or having turned over two leaves at a time.

⁹ Fol. 78 b.

¹⁰ Fol. 86 a.

ficis oratio, cuius festa celebrantes melliflua tuę gratię repleat dulcedo. Per dominum.

Secreto.

Suscipe, quesumus, domine, hæc salutaria libamina, quę tibi sancti confessoris tui MELLITI intercessio efficiat placabilia. Per.

Preſatio.

[Erased].

Postcommunio.

Sumpta, quesumus, omnipotens deus, vitalis menſę sacramenta sint nobis per almiſui confessoris tui MELLITI ſuffragia ſuper mel et fauim in ſempiternum dulcia. Per dominum.

En translatione sanctę milderthę uirginis¹.

Oratio.

Deus, amator castitatis, quem tota deuotione beata uirgo MILDRETHA dilexit in terra, concede, quesumus, ut eius sanctis intercedentibus meritis, te ſemper hic et in cęum mereamur habere propitium. Qui cum deo.

Secreto.

Placabilis atque acceptabilis fiat tibi, omnipotens deus, hæc hostia quam tibi familia tua grater offerit in laude MYLDRETHę uirginis, quę ſuis ſacris meritis a cunctis nos emundet uitiiſ. Per.

Preſatio.

V. D. et ſalutare : tuam magnificentiam [erased].

Postcommunio.

Sancta myſteria, nos, quesumus, domine, et ſacra-tiſſimę uirginis MYLDRETHę interceſſio ueneranda a cunctis defendat periculis, et ad gloriam perducat ſempiternę felicitatiſ. Per.

De ſancto dunſtano archiepiſcopo².

Oratio.

Deus, qui hodierna die beatum DUNSTANUM archiepiſcolum ac confeſſorem tuum in regnum ęternę beatitudiniſ uoluisti assumere, concede familię tuę ut, ipſiſ adiuuantibus meritiſ, ſanctorum tuorum mereamur adunari conſortiſ. Per.

Secreto.

Suscipe, quesumus, domine, munera ſupplicantis

familię, quę tibi in feſtiuitate preſuliſ almi deferimus DUNSTANI ; ut eiſ patrocinia uenerando adiuti defendi mereamur ab omnium inimicorum inſidiſ. Per dominum¹.

Preſatio.

V. D. ęternę deus. Qui ſanctum confeſſorem preſulemque tuum DUNSTANUM pro tue reuerentia maietaſti doctorem piſſimum condonaſti populis anglenſiſ. Tuam igitur diuinam poſcimus clementiam [erased].

Postcommunio.

Quesumus, domine, diuino ſaturati libamine, ut, ſancto confeſſore tuo DUNSTANO intercedentę, preſentiſ nobiſ uitę preſidium, et ęternę tribuaſ repperire lęti-tiam. Per.

En uigilia feſtiuitatiſ ſancti auguſtini anglorum apoſtoli¹.

Oratio.

Concede nobiſ, quesumus, omnipotens deus, uen-tu-ram beati AUGUSTINI confessoris tui atque pontificiſ ſolemnitatem congruo preuenire honore, et uenientem digna celebrare deuotione. Per.

Secreto.

Sacrandum tibi, domine, munus offerimus quo beati AUGUSTINI antiſtiſtiſ ſolennia preuenimus, cuiſ preci-buſ remiſſionem peccatorum imploramus. Per.

Postcommunio.

Quesumus, domine, ſalutaribuſ repleti ſacramentiſ, ut beati AUGUSTINI confessoris tui atque pontificiſ, cuiſ ſolennia preuenimus, orationibuſ adiuuamur. Per.

En die².

Ant. Gaudeamus omneſ.

Deus, qui noſ ueneranda feſtiuitatiſ hodiernę ſolen-nia in honore beati AUGUSTINI anglorum apoſtoli cele-brare feciſti ; concede propitiuſ eiſ noſ apud te patrocinio ſemper adiuuari, cuiſ ſancta predicatione cognoui-muſ auctorem ſaluſtiſ eternę, dominum noſ-trum.

Secreto.

In hac triumphali ſancti patriſ noſtri AUGUSTINI ſolennitate, hanc hoſtiām, benigniſſime domine, ſerena clementia ſuſcipe, quę illi proficiat ad gloriam, et nobiſ proſit ad ueniam. Per.

¹ Fol. 90 b.

² Fol. 91 a. A different Maſſ is given in Z, p. 285.

¹ With verbal variationſ in S.

² Fol. 92 a.

³ Fol. 92 b.

Prehatio.

U. D. æternæ deus. Te deprecantes ut beati AUGUSTINI [erased].

Postcommunio.

Hęc, domine, uiuifica sacramenta ita nos pascant in sancti AUGUSTINI anglorum apostoli solennitate, ut cum ipso pastore in tua semper uiuamus claritate. Per.

*De sancto albano¹.**Oratio.*

Deus, qui gentem anglorum primitiuo SANCTI ALBANI martyrio consecrasti, tribue nobis, quesumus, ut cuius annuo gratulamur officio, eius continuo protegamur auxilio. Per.

Secreta.

Sicut in beati ALBANI primi anglorum martyris ueneratione etc. [as S].

Prehatio.

V. D. æternæ deus. Qui beatum albanum hodierna die martyrii gloria coronasti, eiusque sancti sanguinis effusione ecclesiam anglorum [erased].

Postcommunio.

Vt tua nos, domine, sacramenta purgent a crimine, etc. [as S].

*In festiuitate sanctę mildrethę uirginis².**Ant. Dilexisti³.*

Deus, qui nos annua beatę MILDRETHę uirginis tuę solennitate letificas, concede propitius ut eius adiuuemur meritis, cuius castitatis irradiamur exemplis. Per dominum nostrum ihesum christum⁴.

Secreta.

Hostiam, quesumus, domine, qua te nobis, placari decreuisti, benignus respice, et beatę MILDRETHę uirginis tuę precibus exoratus, ad nostrę salutis effectum prouenire concede. Per dominum nostrum.

Prehatio.

[Erased].

Postcommunio.

Immortalis alimonie sacramenta, domine, suscipientes, suppliciter imploramus, ut, intercessione beatę

MILDRETHę uirginis tuę, et uirtutum proficiamus incrementis, et continuę protectionis tuę muniamur suffragiis. Per.

In festo sancti deusdedit archiepiscopi¹.

Deus, qui nos beati DEUSDEDIT archiepiscopi tui solennia celebrare concedis eius, quesumus, semper meritis intercessionibus adiuuemur. Per.

Secreta.

Hostias, domine, quas in honore sancti DEUSDEDIT confessoris tui atque pontificis tibi deferimus, benignus intende, et eas, illo intercedente, benedictione spiritali sanctifica. Per.

Postcommunio.

Refecti, domine, muneribus sacris, quesumus, ut, intercedente beato DEUSDEDIT confessore tuo atque pontifice, per hęc contra omnia aduersa muniamur. Per.

*Sanctę marię magdalene².**Oratio.*

Sacratissimam, domine, beatę MARIE magdalene quę celos subit celebritatem recensentes, supplices imploramus clementiam tuam, ut qui eius deuotionis recolimus insignia, ipsius mereamur compotes effici glorię. Per.

Secreta.

Salutaris hostię munus diuinis sacrandum mysteriis, beata MARIA magdalena patrocinante, nostrorum, quesumus, domine, exurat rubiginem peccatorum, ut illius compunctionis gratiam et pietatis opera consequi mereamur. Per.

Postcommunio.

Prębeat nobis, domine, beatę MARIE magdalene salutiferam imitatio sanctam doctrinam, quatinus illius partis consortes esse mereamur, quę non auferiur ab ea. Per.

En translatione sancti augustini anglorum apostoli, sociorumque archiepiscopi laurentii, melliti, iusti, honorii, deusdedit, theodori, retrorumque sanctorum³.

Presta, quesumus, omnipotens deus, ut sicut hodierna sanctorum AUGUSTINI sociorumque eius translatione

¹ Fol. 95 a. There is a different Mass for St. Alban in Leofric C, p. 253.

² Fol. 101 b.

³ This Ant. and Coll. have been written secunda manu over the older Coll., which has been erased.

¹ Fol. 103 b.

² Fol. 103 b. A different Missa occurs in Leofric C, p. 251.

³ Fol. 117 b.

illustratur, ita apud te in æterno tantorum patronorum splendore letemur. Per dominum nostrum ihesum.

Secreta.

In hac, domine, sanctorum tuorum AUGUSTINI suorumque consortium translatione splendida, ipsorum, quesumus, patrocinio complacent tuę pietati hæc sancta libamina. Per dominum nostrum.

Prephatio.

U. D. æterne deus. Et in hac beati patris AUGUSTINI suorumque collegarum predictorum translatione te mirabilem in tuis sanctis collaudare, quoniam animas non solum æterna gloria coronas, sed et corporales cineres salutifera gratia uiuificas, et luce futurę resurrectionis illustras, ipsorum, quesumus, nos collegio beatifica quorum celebramus beatifica festa. Per christum dominum nostrum.

Postcommunio.

In ueneratione sancti patris AUGUSTINI beatorumque eius sociorum, quesumus, omnipotens deus, ut tantis patronis nos iungant hæc sancta quę sumpsimus. Per.

Sancti theodori archiepiscopi¹.

Deus, qui ecclesiam tuam apostolicis uoluisti constare doctrinis, concede propitiis, ut intercessione beati THEODORI confessoris tui atque pontificis, et uirtutum semper proficiat incrementis, et sempiternis foueatur auxiliis. Per.

Secreta.

Accepta sit in conspectu tuo, domine, hæc oblatio, et eius nobis fiat supplicatione salutaris, pro cuius solennitate deferatur. Per.

Prephatio.

[Erased] . . inherere mandatis et cum eo gaudis perfrui sempiternis. Per christum.

Postcommunio.

Sumptis, domine, cęlestibus sacramentis, concede propitiis, ut intercessione beati THEODORI confessoris tui atque pontificis ab omnibus semper protegamur aduersis. Per.

De sancto honorio archiepiscopo².

Sancti nos, domine, honoris confessoris tui atque pontificis natalicia uotua letificent, et suę nos beneficiis intercessionis attollant. Per.

Secreta.

Offerimus tibi, domine, preces et munera in honorem

sancti antistitis tui honoris gaudentes; præsta, quesumus, ut et conuenienter hæc agere, et remedium sempiternum ualeamus adquirere. Per.

Prephatio.

V. D. æterne deus. Et tuam clementiam pronis mentibus exorare, ut beati archipresulis honoris meritis, tribuas nobis æternę beatitudinis consortium, et mereamur cum eo interesse cęlestibus choris angelorum. Per christum dominum.

Postcommunio.

Quesumus, omnipotens deus, ut per hæc sacrosancta mysteria quę sumpsimus, intercedente beato honorio confessore tuo atque pontifice, peccatorum omnium ueniam consequi mereamur. Per.

De sanctis uirginibus xi.¹

Deus, qui nobis sanctam huius diei solennitatem in ueneratione beatarum uirginum martyrumque tuarum concessisti, adesto familię tue precibus; et da ut quarum hodie festa celebramus, earum meritis et intercessionibus adiuuemur. Per.

Secreta.

Pręsentia munera, quesumus, domine, serena pietate intueri, ut sancti spiritus perfundantur benedictione, et in nostris cordibus eam dilectionem confirmet, per quam sancte uirgines et martyres tuę omnia corporis tormenta deuicerunt. Per.

Postcommunio.

Sumpsimus, domine, sanctarum uirginum martyrumque tuarum solennitate sacramenta cęlestia, quarum suffragiis, quesumus, largiaris ut quod temporaliter gerimus æternis gaudiis consequamur. Per.

In festo sancti iusti archiepiscopi².

Oratio.

Statuit ei.

Da nobis, quesumus, domine, beati IUSTI confessoris tui atque pontificis semper adiuuari meritis, ut mereamur cum eo consortes fieri regni cęlestis. Per.

Secreta.

Intercessio, quesumus, domine, beati antistitis tui IUSTI hæc tibi commendet munera, pro cuius sunt commemoratione oblata. Per.

¹ Fol. 120 a.

² Fol. 127 b.

¹ Fol. 127 a.

² Fol. 130 b.

Prepatio.

V. D. æterne deus. Et ad tuam gloriam sancti IUSTI antistitis tui solemniter celebrare, qui quoniam tibi fideliter deseruiuit in terris, nunc tecum gloriosus exultat in cælis, cuius quesumus, precibus tua (nos) semper preueniat misericordia, et ad tibi beneplacita agenda gratia subsequatur. Per christum.

Postcommunio.

Sumpta sacramenta, quesumus, domine, nos a peccatis omnibus absoluit, et beati IUSTI confessoris tui atque pontificis suffragia ad paradysi nos perducat gaudia. Per.

*De sancto EDMUNDO¹.**Oratio.*

Deus ineffabilis misericordie, qui beatissimum regem EDMUNDUM tribuisti pro tuo nomine inimicum moriendo vincere, concede propitius familie tue, ut, eo interveniente, mereatur in se antiqui hostis incitamenta superando extinguere. Per.

Secreta.

Sacrificium deuotionis nostre, quesumus, omnipotens deus, clementer respice, et, intercedente beato EDMUNDO, rege et martyre tuo, per hoc nobis salutem mentis et corporis benignus impende. Per.

Prepatio.

V. D. æterne deus. Cuius clementia etiam regibus conceditur martyrii palma; sicque, rex regum omnipotens, disponis merita humilium, ut tuo munere coronentur hic et in perpetuum. Per christum.

Postcommunio.

Sint tibi, omnipotens deus, grata nostre seruitutis obsequia, et hæc sancta, quæ sumpsimus, intercedente beato EDMUNDO rege et martyre tuo, prosint nobis ad capeſcenda premia uite perpetue. Per.

The following Masses occurring among the Missæ Votivæ throw light on the origin and locality of the MS. :—

Missæ in commemoratione sanctorum quorum reliquie in presenti requiescunt ecclesiæ².

Propitiare, quesumus, domine, nobis famulis tuis per sancti AUGUSTINI confessoris tui atque pontificis necnon et ceterorum omnium sanctorum quorum reli-

quie in presenti continentur) ecclesia merita gloriosa, ut eorum piis intercessionibus, ab omnibus semper protegamur aduersis. Per.

Secreta.

Suscipiat clementia tua, domine, quesumus, de manibus nostris munus oblatum, quod per sancti AUGUSTINI confessoris tui atque pontificis (necnon ceterorum omnium sanctorum quorum reliquie in presenti continentur ecclesia) sacras orationes ab omnibus nos emundet peccatis. Per.

Postcommunio.

Diuina libantes mysteria quæ pro sancti AUGUSTINI confessoris tui atque pontificis necnon et ceterorum omnium sanctorum quorum reliquie in presenti continentur ecclesia) ueneratione tue obtulimus maiestati; presta, domine, quesumus, ut per ea uniam mereamur peccatorum, et cælestis gratiæ reficiamur. Per.

[Missæ] pro uiuis et mortuis³.

Sanctorum tuorum intercessionibus, quesumus, domine, et nos protege, et famulis et famulabus tuis quorum commemorationem agimus, uel quorum elemosinas recepimus, seu etiam his qui nobis familiaritate iuncti sunt, misericordiam tuam ubique pretende; ut ab omnibus impugnationibus defensi, tua opulutione saluentur, et animas famulorum famularumque tuarum, omnium, uidelicet, fidelium catholicorum orthodoxorum, quorum commemorationem agimus, et quorum corpora in hoc monasterio, uel in cunctis cimiteriis fidelium requiescunt, uel quorum nomina super sanctum altare tuum scripta adesse uidentur, electorum tuorum iungere digneris consortio. Per.

Secreta.

Propitiare, domine, supplicationibus nostris, et has oblationes, quas pro incoluitate famulorum famularumque tuarum et pro animabus omnium fidelium catholicorum orthodoxorum, quorum commemorationem agimus, et quorum nomina super sanctum altare tuum scripta adesse uidentur, nomini tuo consecrandas deferimus, benignus assume; ut sacrificii presentis oblatio ad refrigerium animarum eorum, te miscante, perueniat. Per.

Postcommunio.

Purificet nos, quesumus, domine, et diuini sacramenti perceptio, et gloriosa sanctorum tuorum oratio; et animabus famulorum famularumque tuarum, quorum commemorationem agimus, remissionem cunctorum tribue peccatorum. Per.

¹ Fol. 132 a.² Fol. 152 a.³ Fol. 170 b.

De sancto alfege archiepiscopo¹.*Oratio.*

Deus, qui beatum archipresulem ALFEGUM die hodierna dira passione occubentem perennem transtulisti ad gloriam, presta, quesumus, ut illius adiuuemur orationibus, qui tui nominis predicator extitit gloriosus. Per.

Secreta.

Mensis sacris, quesumus, domine, hostiam sacrare digneris impositam, ut interuentu archipresulis et meritis (martiris) ALFEGI, uitę nobis prospera presentis, et gaudium futurę beatitudinis adquirat. Per.

Prepatio.

V. D. eternę [deus]. Qui beato archipresuli et martyri tuo ALFEGO in passione crudeli constantiam talem condonasti, ut nec territis aufugeret, sed carnicum rabiem in te roboratus inuictus deuiceret. Hinc, ergo, tuam supplices precamur clementiam, ut nos ab emulorum cunctorum nequitia defendas, et in tua misericordia ad regni celestis amena perducas. Per christum.

Postcommunio.

Sumptis, domine, muneribus sacris, intercedente beato archipresule ac martyre tuo ALFEGO, a cunctis aduersitatibus eruamur, et gaudiis mansuris inseramur. Per.

SIDNEY SUSSEX COLLEGE MS. A. 5. 15.

THE following Mass of St. Cuthbert occurs at the close of a short eleventh-century Pontifical, written on fourteen leaves of coarse vellum, entitled 'Liber Sancti Cuthberti,' and bound up along with a later MS. Bestiary, in the Library of Sidney Sussex College, Cambridge, A. 5. 15:—

[De sancto cuthberto].

[S]anctus, domine, cuthberhtus, sacerdos et pontifex, cuius hodiernam celebramus festiuitatem, sua nos intercessionem letificet, et pia semper in te faciat sollempnitatem gaudere. Per dominum.

[Secreta].

[H]ęc tibi, domine, quesumus, beati cuthberhtu sacerda(o)tis precibus grata reddatur oblatio, et pro ea gloriosa nostrum famulatum purificet. Per dominum².

[Prepatio].

[Uere dignum, eterne deus.] In hac die migrationis ad christum sanctissimi sacerdotis cuthberhtu, qui in primo continentissime et castissime conversatione(i)s monachorum in actuali uita exemplum sanctis factus, et postmodum multis annis theoricam in deserto secutus est uitam, solo eternitatis dei amore pastus, et postea inuitus, non sua uoluntate, sed dei prouidentia, ad[que] ecclesiarum consilio, in episcopatus electus est gradum. Qui semper uiriliter et fortiter contra carnem, et sanguinem, et aeris huius principes pugnauerat, cum galea spei salutis, et lorica iustitię, et cum scuto fidei,

et gladio uerbi diuini uictoriam capiens; a dextris et sinistris protectus dei miles hostium cuneos superabat, et multa per eum dominus mirabilia fecit, et obitum suum diebus plurimis predicabat. Regi et episcopo gubernationem plebis commendabat, et ad desertum sanctum properabat, et spiritum suum, cum celesti sancto et euangelico cetui, deo patri omnipotenti emiserat. Te, domine, ergo, deprecamur, per intercessionem sancti cuthberhtu episcopi, ad portum felicitatis, et ad celestia eius regna peruenire mereamur; cui adstant innumerabiles angelorum et archangelorum chori, et dicunt:—Sanctus.

[Postcommunio].

[D]eus, qui nos sanctorum tuorum temporalis tribus(i) commemoratione gaudere, presta, quesumus, ut, beato cuthberhtu interueniente, in ea numerum sorte salutis, in qua illi sunt gratia tua gloriosi. Per.

The following lines in reference to St. Nicholas are appended in a different, but very early, handwriting, with musical notes, in the form of neumes:—

O pastor eterne! O clemens et bone custos! qui dum deuotis gregis preces attenderas, uoce lapsa de celo, presuli sanctissimo, dignum episcopatu nicholaum ostendisti tuum famulum! Adoremus regem seculorum, in quo uiuit nicholaus, honor sacerdotum.

Nobilissimus siquidem natalibus ortus uelud lucifer nicholaus emicuit. Postquam domi puerilem decursit etatem, cunctis mundi huius sptis oblectationibus, christi se iugo subiciens, documentis sanctis sum prebuit auditum.

¹ Fol. 171 b.

² This *Sec.* occurs in Leofric C. p. 205, with verbal variations.

COTT. MS. VITELL. A. XVIII.

THIS MS., consisting of 238 leaves of vellum, 8½ in. x 5½, is a late eleventh-century English Missal, with an early eleventh-century English Kalendar prefixed to it. The margins of the Kalendar, which is written by a different hand and on larger leaves of vellum, have been very much cut away, for the purpose of binding it in one volume with the Missal. There are no rubrics. The textual and rubrical modifications of St. Osmund which differentiate the later Sarum Missals have not yet been incorporated.

The present contents of the volume are:—

- 1-9 a. Kalendarium.
- 9 b. Oratio.
- 10 a. Missa de Sancta Katerina.
- 10 b. Sursum corda et Prefatio.
- 12 a. Canon Missæ, the first leaf having been torn away probably for the sake of its illumination.
- 16 b-74 a. Proprium de Tempore.
- 74 b-148 a. Proprium Sanctorum.
- 148 b-155 a. Commune Sanctorum.
- 155 b-198 b. Missæ Votive.
- 199 a-222 b. Benedictiones Episcopales.
- 223 a-226 a. Ordo in cœna Domini ad reconciliandos penitentes.
- 229 a-238 b. Exorcismi et Benedictiones Variæ.

The following Masses for Saints connected with the Celtic or Anglo-Saxon Church, occur in this MS.:—

EEEE. id. mar. Nat. s. gregorii papa¹.

[Collecta].

Deus, qui animæ famuli tui gregorii, etc., [as R. S].

Secreta.

Annué nobis, quesumus, domine, ut animæ famuli tui gregorii hæc prosit oblatio, quam immolando totius mundi tribuisti relaxari delicta. Per².

Postcommunio.

Deus, qui beatum gregorium pontificem sanctorum tuorum meritis coquasti, etc., [as R].

IIIE. kal. apríl. Nat. s. patricii ep.³

Domine, deus omnipotens, qui nobis sanctorum

¹ Fol. 83 b.

² This has been changed in R. S. to a request for St. Gregory's prayers.

³ Fol. 83 b. For another Mass for St. Patrick see Lit. and Rit. of Celtic Church, p. 270.

intercessione succurris, da, quesumus, ut sancti patricii confessoris tui atque pontificis et exultemus meritis, et patrocinio gaudeamus. Per dominum nostrum ihesum christum filium tuum.

Secreta.

Quesumus, benedictionis auctor et sanctificationis dator, quesumus, ut hoc sacrificium benedicere et sanctificare digneris, et interpellante beato pontifice patricio, nobis famulis tuis remissionem tribue peccatorum. Per.

Postcommunio.

Presta, quesumus, domine, ut sacramenti tui participatione uegetati, sancti pontificis patricii precibus adiuuemur. Per.

II. kal. ap. Passio s. raduuardi regis et mart.

[As S.]

IIIE. kal. ap. Depositio s. cuthberti ep.¹

Omnipotens sempiternus deus, qui in meritis sancti cuthberti pontificis tui semper es et ubique mirabilis, quesumus clementiam tuam, ut sicut ei eminentem gloriam contulisti, sic ad consequendam misericordiam tuam eius nos facias precibus aduari. Per.

Secreta.

Hostias tibi, domine, pro commemoratione sancti cuthberti confessoris tui atque pontificis offerimus, suppliciter deprecantes, ut sicut illi tribuisti sacre fidei claritatem, sic nobis indulgentiam largiaris et pacem. Per dominum.

Postcommunio.

Sumentes, domine, gaudia sempiterna participatione sacramenti, presta, quesumus, ut beati cuthberti confessoris tui atque pontificis, cuius natalicia colimus, precibus adiuuemur et meritis. Per dominum nostrum.

III. id. ap. Nat. s. guthlaci anachorite².

Deus, qui nos beati guthlaci confessoris tui annua sollempnitate letificas, concede propitius, ut sicut ille per ardua solitarie uitę instituta ad tuę uisionis gaudia peruenit, ita ipsius intercessione ad eadem peruenire mereamur. Per.

¹ Fol. 85 a.

² Fol. 87 a.

Secreta.

Da nobis, quesumus, domine, semper hæc tibi vota gratanter persolvere, quibus sancti confessoris tui guthlaci depositionem recolimus, et presta ut in eius laude semper tuam gloriam predicemus. Per.

Postcommunio.

Protector in te sperantium deus, familiam tuam propitius respice, et per hæc sancta quæ sumpsimus, interveniente beato guthlaco confessore tuo, a cunctis eam adversitatibus potentæ tuæ brachio defende. Per.

IIIII. kal. mai. Nat. s. alfeachi
archiepiscopi¹.

Deus, electorum corona pontificum, et gloriosa uictoria certantium, qui beatum alfeagum summi sacerdotii dignitate et martyrii palma decorasti, concede propitius ita nos apud te eius intercessionibus adiuvari, ut ei in æterna beatitudine possimus adunari. Per.

Secreta.

Sacrificium tibi, domine, placationis et laudis offerimus, suppliciter exorantes ut beati alfeagi martyris tui continua nos adiuvent suffragia, cuius annua celebramus suffragia. Per dominum nostrum.

Postcommunio.

Presta nobis, quesumus, domine deus noster, ut sacramenti tui participatione vegetati, gloriosi pontificis et venerandi martyris tui alfeagi precibus adiuuemur. Per.

IIIIII. kal. iun. Nat. s. dunstani
episcopi².

Deus, qui eximium ueritatis tuæ preconem beatum pontificem dunstanum sanctorum tuorum meritis æquale gloriosis ostendis miraculis, presta, quesumus, ut quem nobis in terra donasti doctorem in cælo facias habere intercessorem. Per dominum nostrum.

Secreta.

Hoc munus testimonium uiuificæ passionis filii tui, domine, pro commemoratione summi sacerdotis tui dunstani tibi oblatum tua benedictione eius meritis nobis ad gustum salutis æternæ sanctifica. Per dominum nostrum.

¹ Fol. 88 b. Different Masses for St. Alphege will be found in S, p. 735; Y, p. 302.

² Fol. 94 b. Different Masses for St. Dunstan will be found in S, p. 750; Z, p. 284; Y, p. 298.

Postcommunio.

Sacramenta quæ indigni sumpsimus, domine, nobis mentis et corporis fiant remedia, et sancti pontificis tui dunstani intercessio nos ad gaudia perducat cælestia. Per.

IIIII. kal. iun. Nat. s. aldelmi episcopi¹.

Deus, qui hodierna die sanctum pontificem aldelmum, etc. [as S].

Secreta.

Pro eius tibi precibus, domine, nostra, quesumus, grata reddatur oblatio, pro cuius est festiuitate immolata. Per.

Postcom. [as S].

IIIII. kal. iun. Nat. s. agustini archiepiscopi².

Deus, qui beatum agustinum pontificem primum doctorem, etc. [as S].

Secreta.

Oblatio hæc, quesumus, domine, tibi placeat, et intercessio sancti pontificis agustini nos tibi dignos exhibeat. Per.

Postcommunio.

Salutarem nobis edidit hodierna die beatus agustinus episcopus et confessor in tua, domine, uirtute letitiam; presta, quesumus, ut confessionis eius insignia predicando, eius intercessione tibi placita gloriemur. Per.

Non. kal. iun. Nat. s. bonifacii ep. et mart.³

Deus, qui multitudinem populorum beati bonifacii martyris atque pontificis, sociorumque eius eobani atque adalarii, instantia ad agnitionem tui sancti nominis uocare dignatus es, concede propitius ut quorum sollempnia colimus, etiam patrocinia sentiamus. Per.

Secreta.

Accepta sit, quesumus, in conspectu tuo, domine, nostræ humilitatis oblatio, et sancti martyris tui bonifacii atque sacerdotis, sociorumque eius, fiat supplicatione salutaris, pro quorum sollempnitate tuæ maiestati deferatur. Per.

Postcommunio.

Supplices te rogamus, omnipotens deus, ut interveniente sancto bonifacio martyre tuo atque pontifice, sociisque eius, in quorum festiuitate hæc cælestia sumpsimus sacramenta, et tua in nobis semper dona

¹ Fol. 95 b.

² Ib. Other Masses occur in Z, p. 285; Y, p. 298.

³ Fol. 97 a. A different Mass occurs in S, p. 759.

multiplices, et uitam nostram ab omni aduersitate defendas. Per.

IX. kal. iul. S. eadburge¹.

Deus, qui hodierna die beatam sanctę uirginis tuę eadburge animam cęlorum regnum penetrare fecisti, concede propitiis eius nos interuentu a peccatorum nostrorum nexibus solui, et ab omni aduersitate defendi. Per.

Secreta.

Munera tue pietati dicanda, quesumus, domine, meritis beatę uirginis tuę eadburge placatus intende; et eius salutaribus nos attolle suffragiis, et defende presidiis. Per.

Postcommunio.

Sancta tua, domine, percipientes tuam deuote misericordiam exoramus, ut beatę et sanctę eadburge uirginis intercessionem muniti, sempiterna mereamur felicitate epulari. Per.

X. kal. iul. Nat. s. albanı mart.²

Deus, qui sanctum albanum martyrii corona decorare uoluisti, presta, quesumus, ut quemadmodum deuotam ipsius passionis agimus memoriam, eius sublimitia apud te patrocinia sentiamus. Per dominum nostrum.

Secreta.

Hec hostia salutaris, quam in sancti albanı martyris tui ueneranda commemoratione tuę maiestati suppliciter offerimus, quesumus, domine, ut ligamina nostre prauitatis absoluat, et tuę nobis misericordie carismata tribuat. Per.

Postcommunio.

Quesumus, omnipotens deus, ut quos in sancti tui albanı ueneranda memoria de tuis sacris donis satiasti, per hęc indulgentiam nos propitiationis tuę consequi mereamur. Per.

IX. kal. iul. Nat. s. arthelbrithę uirg.³

Omnipotens sempiterna deus, auctor uirtutis et amator uirginitatis, qui beatam ældryðam hodierna die dignatus es ad cęli gaudia deducere, suppliciter tuam imploramus clementiam, ut cuius sacram sollem-

nitatem celebramus in terris, de eiusdem patrocinii gaudeamus in cęlis. Per.

Sec. [as in Z, p. 285].

Postcom. [as in Z, p. 286].

IX. non. iul. Deposito s. suuithuni¹.

Deus, qui presentis annuæ sollemnitis gaudia in sancti confessoris tui atque antistitis suuithuni commemoratione populis tuis hodierna die tribuisti, da nobis ad illam peruenire beatitudinem, quam ipse percipit cuius olimpicam celebramus natiuitatem.

Secreta.

Suscipe, deus clementissime, munus quod tibi, etc. [as S, p. 779].

Postcommunio.

Sanctificet nos, quesumus, domine deus, huius sacri percepto sacramenti, et gloriosa sancti intercessio suuithuni angelorum cętibz faciat aggregari. Per.

III. id. iul. Nat. s. grimbaldi presb.²

Deus, qui dilecti confessoris tui et sacerdotis merita grimbaldi miraculorum gloria fecisti clarescere, presta ut qui sacratissime illius depositionis celebramus festiuitatem, cum eo in cęlis perennem consequamur societatem. Per.

Secreta.

Hec tibi hostia, quesumus, domine, sit acceptabilis, et pro nobis tuus intercedat grimbaldi confessor uenerabilis. Per.

Postcommunio.

Sumpta sacrosancta communio, beato interueniente grimbaldi, hoc in nobis, domine, operetur, ut in fide inueniamur stabiles, et in moribus concordēs, et in bono proposito efficaces. Per.

Id. iul. Translatio s. suuithuni ep.³

Deus, qui beatum antistitem suuithunum miraculis et uirtutibus dignatus es mundo reuelare, suppliciter tuam imploramus omnipotentiam, quatinus per gloriosa ipsius sancti merita, quem facis coruscare signis miraculorum, prebeas nobis te supplicantibus famulis omnium incrementa uirtutum, et sempiternę felicitatis tripudium.

Sec. [as in Z, p. 286].

Postcom. [as in Z, p. 286].

¹ Fol. 100 a.

² Fol. 101 b. A different Mass occurs in S. Y, p. 298.

³ Fol. 102 a. A different Mass occurs in S, p. 777; a different Collect in Z, p. 285.

¹ Fol. 106 b.

² Fol. 107 b.

³ Fol. 108 b. A different Mass is given in S, p. 809; a different Collect in Z, p. 286.

KK. kal. sep. Depositio s. aidani ep.¹

Deus, qui sanctorum tuorum meritis ecclesias tuam toto orbe diffusam decorasti, presta, quesumus, ut intercessionem bea-
tissimi pontificis tui aidani, in sorte iustorum tua optanda pietate censeamur. Per dominum.

Secreta.

Oblata, domine, quę tibi offerimus, pię devotionis intentu, in honore sanctissimi aidani episcopi, tua preclara clementia sanctificet, et purificatos nos ea percipere tua faciat gratia in omnibus ubique laudanda. Per.

Postcommunio.

Satiatis, domine, munerum tuorum donis auxilium gratię tuę rogatus impende, et auribus tuę pietatis nostras miserando preces benignus exaudi, ut meritis sancti presulis aidani et intercessionem adiuti, in electorum tuorum numero ęterna in ęcula censeamur. Per.

KK. non. sep. Translatio s. cuthberhti ep.¹

Protegat nos, domine, quesumus, beati cuthberhti confessoris tui atque pontificis commemoratio salutaris, ut eius patrocinia sine intermissione recolentes, perpetuam defensionem seniamus. Per.

Secreta.

Accepta tibi sint, domine, nostrę oblationis libamina, quę tibi commendat sancti cuthberhti confessoris atque pontificis continua merita. Per dominum.

Postcommunio.

Deus, qui sanctorum tuorum libenter suscipis vota, intercedente beato cuthberhto confessore tuo atque pontifice, familiam tuam, quesumus, domine, miserationis tuę dextera semper et ubique protege. Per.

[Eodem die.] Translatio s. hyrini².

Deus, qui uos ueneranda festiuitatis hodiernę sollempnia in beati confessoris tui atque pontificis translatione hyrini celebrare fecisti, concede propitius eius nos apud te patrocinio semper adiuuari, cuius sancta predicatione cognouimus auctorem salutis ęternę. Per dominum nostrum ihesum christum filium tuum.

Secreta.

Munera quę tuę defecimus maiestati, quesumus, do-

¹ Fol. 116 b.

² Fol. 117 b. A different Mass is given in S, p. 893.

³ Fol. 118 a.

mine, gratanter assume, et intercessionem beati hyrini, tribue nos in ęterna lętitia gaudere. Per dominum.

Postcommunio.

Hęc nos communio, domine, salutaris, et ab omni, quesumus, aduersitate custodiat, et beato birino intercedente, cuius annua translationis festa recolimus, sempiternę felicitatis gaudia nobis adquirat. Per.

KKKK. id. sep. Translatio s. atheluoldi episc.¹

Coll. [as in Z, p. 287].

Sec. [as in Z, p. 287].

Postcom. [deest].

Nat. s. atheluoldi ep.²

Deus, qui hodiernam diem in beati atheluoldi episcopi transitu nobis honorabilem dedicasti, concede propitius, ut cuius eruditione ueritatis tuę luce perfundimur, eius intercessionem ęlestis uitę gaudia consequamur. Per dominum.

Secreta.

Oblata seruitutis nostrę munera tibi, domine, quesumus, annua sancti atheluoldi episcopi sollempnitas commendat accepta, ut eius pia supplicatione muniti, cunctorum nostrorum remissionem peccatorum, et beatitudinis sempiternę mereamur obtinere consortium. Per.

Postcommunio.

Refectos, domine, uitalis alimonię sacramentis, sancti confessoris tui atheluoldi atque pontificis gloriosa intercessionem nos protege, et ad ęternum ęlestis mensę conuiuium peruenire mereamur concede. Per.

Non. ag. Passio osualdi regis et mart.³

Omnipotens sempiternę deus, qui donasti beato osualdo regi gloriam terrenę potestatis in diuinum conuertere amorem, da nobis, quesumus, eius intercessionem, in tui nominis amore iugiter permanere. Per.

Secreta.

Benedictio tua, domine, quesumus, larga descendat,

¹ Fol. 119 b. The next leaf to 119 b. has been torn out.

² Fol. 122 a. Nearly the same Mass occurs in Z, p. 286, where the present Collect occurs as an alternative Collect, in a less correct form.

³ Fol. 123 a. Different Masses occur in S, p. 840; Z, p. 287.

que et munera nostra, deprecante sancto osuualdo, tibi reddat acceptas, et nobis ea sacramentum redemptionis efficiat. Per dominum nostrum.

Postcommunio.

Supplices te rogamus, omnipotens deus, ut quos celestibus donis satiasti, intercedente beato osuualdo martyre tuo, perpetua protectione custodias. Per.

Nat. s. uuillibrordi¹.

Deus, fidelium remunerator animarum, presta ut,

beati uuillibrordi confessoris tui et pontificis intercessionem, populus tuus fidelis indulgentiam suorum peccatorum consequi mereatur, cuius uenerandam hodierna die celebramus festiuitatem. Per.

Secreta.

Oblata, domine, que tibi offerimus in honore sancti uuillibrordi confessoris tui atque pontificis, tua preclara clementia sanctificet, et ea percipere tua gratia nos purificatos efficiat. Per.

Postcommunio [deest].

DIGBY MS. 39.

The following Masses, for festivals of St. Birinus are written in a small twelfth-century MS., which once belonged to the Abbey of Abingdon, and is now in the Bodleian Library. It contains a few lives of Saints, chiefly English:—

EE. non. sept. Translatio s. birini episcopi².

Familiam tuam, domine, beati byrini episcopi translationem celebrantem tua circumda misericordia; (ut) et secuta tibi decessit, et eius suffragiis uera apprehendat gaudia. Per.

Secreta.

Munus tibi, domine, oblatum, sancto intercedente byrino, libenter suscipe, et offerentium uota clementer exaudi. Per.

¹ Fol. 139 a.

² Fol. 66 a. The following account of the Translation of St. Birinus is taken from the same MS, fol. 73 a:—

Donauerant autem supradicti reges beato BIRINO ciuitatem que dorkinga uocatur, ad faciendam in ibi sedem episcopalem. Sublimatus igitur in sede beatus antistes, parat ecclesias, altaria ponit, simulachra dissipat, fana subuertit, etc. . . . (fol. 74 a). In eadem autem ciuitate ubi, deo donante, pontificatus ministerium gerebat, corpus eius sepultum est, ubi etiam per multos requieuit annos, usque ad tempus beati patris nostri HERDUF, qui quintus ei in episcopatu successit. Qui bono zelo ductus, indigne ferens tantam tamque pretiosam margaritam loci uilitate fuscari, deo annuente, transtulit illud in (fol. 74 b) Wentam ciuitatem et in ecclesia beatorum apostolorum petri et pauli honorifice tumulauit.

Hedda was fifth bishop of Dorchester (676-701). The MS. goes on to record a still further translation of St. Birinus' body by St. Ethelwold, bishop of Winchester, 963-984, to a grave close by the high altar of that cathedral.

Prefatio.

U. D. eterne deus. Cuius misericordiam exoramus, ut qui sancti episcopi BYRINI translationem celebramus tibi mereamur fideliter deseruire, sique in presenti foueri, ut post carnis debitum eius nos facias glorie admisceri. Per.

Ad complendum.

Sacramenta tua, domine, que indigni percipimus et crimina nostra detergant, et sancto intercedente BYRINO ab omni malo nos defendat[n]. Per.

EEE. non. decemb. Depositis s. byrini episcopi.

Presta, quesumus, omnipotens deus, ut sicut deuotissime, beati byrini confessoris tui atque pontificis annua depositionis sollempnia ueneramus, sic per ipsum misericordiam tuam hic et in celo consequamur. Per.

Secreta.

Humilitatis nostre libamina sancti byrini tibi, domine, commendat suffragia, cuius depositionis (celebramus) sollempnia. Per dominum.

Prefatio.

U. D. eterne deus. Deprecantes ut beatus confessor birinus ante thronum glorie tue nobis obineat quatinus ipsius societate perfruamur in celis, cuius sancte depositionis festa celebramus in terris. Per christum.

Postcommunio.

Satiati, domine, munusibus sacris te quesumus, ut beati birini intercessionem a cunctis semper liberemur aduersis. Per.

MISSALE VETUS ANGLICANUM.

In the year 1599 Schultingius published an exposition of the Missal and Breviary under the title of 'Bibliothecæ ecclesiasticæ seu commentariorum sacrorum de expositione et illustratione Missalis et Breviarii Tomi Quatuor, opere studio et industria D. Cornelii Schultingii Steinwichi. Coloniae Agrippinae, Anno. D. MDCXIX.'

In Tom. iii. p. 45 he printed some extracts from an ancient MS. English Missal then in the Library of St. Pantaleon at Cologne. It is there no longer. That library was plundered in 1794, when part was burnt, part was lost, part was scattered, and all endeavours to identify this MS., or to find any trace of it since the sixteenth century, have been in vain.

Schultingius claims an extreme antiquity for it, but as he gives only the most general description of its style and ornamentation, it is impossible, on palaeographical grounds, to come to any exact conclusion as to its date, which cannot however, for other reasons, have been earlier than the ninth century.

He proves its English character by the following entries in the Kalendar:—

Non. Iun. S. Bonifacii, et Sotorum eius (rubeis litteris), †755.

Non. Iul. S. Willibaldi, episcopi (†790).

viii. Id. Nou. Depositio S. Willibrordi (†738).

Among the numerous Collects, etc., which he transcribes at length, as differing from those in the Missals of Rome and Cologne, the following only have a certain or possible connection with England:—

De s. cutberti.

Collecta.

Omnipotens sempiterna deus, qui in meritis [as in Leofric C. p. 205].

Super oblata.

Hæc tibi, domine, quesumus, beati cutberti [as in Leofric C. p. 205].

Ad com.

Deus, qui nos sanctorum tuorum [as in Leofric C. p. 206].

Oratio.

Deus, qui sanctorum tuorum libenter [as in Leofric C. p. 206].

¹ If it was an English Kalendar, it must surely have contained commemorations of other English saints than those mentioned by Schultingius. But his whole account of the volume is meagre and unsatisfactory.

² Page 169.

In pascha annotina.

Coll., *Super obl.*, *Ad com.*, as in Leofric A, p. 105, but with the following alternative forms of *Collecta* and of *Ad complendum*:—

Deus, qui renatis fonte baptismatis delictorum indulgentiam tribuisti, præsta miseris ut recolentibus huius natiuitatis insignia plenam adoptionis gratiam largiaris. Per dominum nostrum.

Populus tuus, quesumus, domine, renouata semper exultet anime iuuentute, ut qui antea peccatorum ueternorum in mortis uenerat senium lætetur in pristinam se gloriam restitutum. Per.

De s. gregorii.

Præfatio.

Te, omnipotens deus, in omnium martyrum triumphis laudare, quoniam tuis donis atque muneribus beati martyris gregorii passionem hodierna solennitate ueneramur, qui pro confessione iesu christi filii tui diuersa supplicia sustinuit, et ea deuincens coronam perpetuitatis promeruit.

De s. bonifacii.

Præfatio.

Cuius gratia beatum bonifatium in pontificatum elegit, doctrina ad prædicandum erudit, potentia ad perseuerandum confirmauit, ut per sacerdotalem infulam perueniret ad martyrii palmam, docensque subditos prædicando, instruens uiuendi exemplo, confirmans patiendo, ut ad te coronandus perueniret, qui persecutorum minas intrepidas superasset. Cuius interuentu nos, quesumus, a nostris mundet delictis qui tibi placuit tot donorum prærogatiis, etc.

¹ Page 174.

² Page 178.

³ Page 179. This is the only portion of the offices for St. Boniface which Schultingius thought it at first worth while to describe, but he adds the following information: 'Officium de S. Bonifacio Anglo ponitur pulchre deauratis fere litteris in hoc Missali una cum Officio de Vigilia. In Præfatione Vigiliæ S. Bonifacii et socii eius dicuntur "Angliæ et inferioris Germaniæ æternæ salutis ministri" unde colligitur Anglicanum hoc esse Missale... Totum Officium de Vigilia et Festo S. Bonifacii præstantissimum et elegantissimum... Habet etiam Officium de Octaua. Obserua in hoc Officio singularia officia de S. Gregorio i. de S. Bonifacio cum Vigiliis, que indicant hoc Missale esse Benedictinum et Anglicanum' (p. 179). Later on (p. 200) he transcribes some additional Prayers in connection with St. Boniface.

De s. wigberto.

'Deinceps officium habetur de S. Wigberto, confesore, qui cum Bonifacio, Willibrordo, et sociis ex Anglia uenerat, ut intelligas esse Anglicanum¹.'

Vigilia s. bonifacii martyris¹.

[Collecta].

Concede nobis, quesumus, omnipotens deus, uenturam bonifacii martyris tui ac pontificis et sociorum eius solennitatem congruo praeuenire honore, et uenientem digna celebrare deuotione. Per.

Super oblata.

Hostias, domine, altaribus tuis adhibemus, quas eorum tibi patrocinii credimus commendandas, quorum nos uoluisti uotis ad tuam peruenire notitiam. Per.

Præfatio.

Et uenientem natalem beati bonifacii pontificis ac sociorum eius debita seruitute præueniri, suppliciter obsecrantes ut ipsos apud tuam clementiam sentiamus nos habere patronos, quos tua gratia largiente, meruius æternæ salutis suscipere ministros. Per.

Ad complendum.

Beati bonifacii martyris tui atque pontificis, domine, precibus confidentes, quesumus clementiam tuam, ut per ea quæ sumpsimus remedia æterna capiamus. Per.

Super populum.

Præsta, quesumus, domine, æterne largitor, eorum nos ubique pia protegi oratione, quorum natalitia per hæc sancta quæ sumpsimus uotio præuenimus officio. Per¹.

En die sancti bonifacii¹.

[Collecta].

Deus, qui multitudinem populorum beati bonifacii pontificis atque martyris tui instantia ad agnitionem tui sancti nominis uocare dignatus es, concede propitius ut cuius solennia colimus etiam patrocinia sentiamus. Per.

Super oblata.

Accepta sit in conspectu tuo, domine, nostræ humilitatis oblatio, et sancti martyris atque pontificis boni-

ficii fiat supplicatione salutaris pro cuius solennitate tuæ maiestati deferatur. Per.

Ad complendum.

Supplices te rogamus, omnipotens deus, ut, sancto bonifacio intercedente martyre tuo atque pontifice, in cuius festiuitate hæc cælestia sumpsimus sacramenta, et tua in nobis dona semper multiplices, et uitam nostram ab omni aduersitate defendas. Per.

Super populum.

Super populum tuum, quesumus, domine, interueniente beato bonifacio martyre tuo atque pontifice, benedictio copiosa descendat, indulgentia ueniat, consolatio tribuatur, fides nostra succrescat, redemptio sempiterna firmetur. Per.

De s. albano¹.

Ad complendum.

Aduent nos, quesumus, domine deus noster, sumpta mysteria, et, intercedente beato albano martyre tuo, perpetua nos protectione custodiant. Per¹.

Vigilia s. hyliani¹.

[Collecta].

Deus, qui sanctorum martyrum tuorum kiliani et sociorum eius mentibus uirtute[m] constantie in passione aspirasti, concede propitius ut sicuti illi, deuicto persecutore, coronari a te meruerunt, ita nos eorum interuentione tua semper protectione defendi, et ad æternæ beatitudinis gaudia peruenire mereamur. Per.

Super oblata.

Offerimus tibi, domine, sanctorum tuorum kiliani et sociorum eius natalitia recolentes solenne sacrificium, suppliciter implorantes ut, iisdem intercedentibus, nobis ad augmentum salutis æternæ peruenire concedas. Per.

Ad complendum.

Cælesti participatione, domine, recreati suppliciter exoramus, ut sicuti sanctorum kyliani et sociorum eius festa celebrare gaudemus, ita eorum suffragantibus meritis nobis salutare fiat sacramentum. Per.

Natali s. kiliani¹.

Præfatio.

Cui sanctis tuis kyliano et sociis eius tantam con-

¹ No part of this Office is transcribed.

² Page 200.

³ Ib.

⁴ Page 201.

⁵ Ib.

ferre dignatus es constantiam ut, fide firma, spe certa roborasti, ac filio tuo testimonium præbentes ad palmam martyrii uictores gloriosi, christo duce, peruenire meruerunt. Per.

Ordinatione s. bonifacii archiepiscopi¹.

[*Collecta*].

Omnipotens et misericors deus, fidelium lumen animarum, adesto uotis solennitatis hodiernæ, et ecclesiæ tuæ gaudiis, de beati bonifacii gloriosa pontificatus ordinatione conceptis, benignus aspira, ut corda nostra ipsius doctrina igniantur, et apud misericordiam tuam eius iuuemur precibus cuius gaudemus exemplis. Per.

Super oblata.

Magnifica, domine, beati bonifacii ordinationis solennia recensentes, quæ promptis mentibus ambientes oblati muneribus petimus, et celestibus nos munda mysteriis clementer audiri. Per.

¹ Page 202.

Ad complendum.

Præsta, quesumus, omnipotens deus, ut id quod de sancto altari tuo accepimus precibus beati bonifacii, cuius ordinationis annum celebrantes sanctificet animas nostras, per quod tuti esse possimus. Per.

Missæ pro congregatione s. bonifacii¹.

[*Collecta*].

Deus, pater omnipotens, uerus pastor fidelium animarum, concede famulis tuis in hoc præsentî monasterio sancti bonifacii martyris tui sub regula beati benedicti constitutis in tuo amore caritatem et pacem, ut quibus in unum congregatis iudicata aut indicta est communio facultatum, sit etiam, te miserante, sancta coniunctio animorum. Per².

¹ Page 190.

² This Collect proves that this Missal once belonged to a Benedictine monastery of St. Boniface.

INDICES.

L

INDEX OF COLLECTS, ETC.

A cunctis iniquitatibus *a.* exue nos dne. et, 245.
 Ab omni nos q. dne. uetustate purgatos, 101.
 Ab omni reatu nos doe. s. que tractamus absoluant, 184.
 Ab omnibus nos defende q. dne. semper aduersis, 248.
 Ab omnibus nos q. dne. peccatis propitius absolue, 79. 242.
 Absolue dne. animam famuli tui *ill.* ab omni, 199.
 Absolue q. dne. animam famuli tui ab omni, 203.
 Absolue q. dne. a. vincula peccatorum, et quicquid, 75. 246.
 Absolue q. dne. tuorum delicta populo, et a, 111.
 Accepta sit in conspectu tuo dne. hac oblatio et, 200.
 Accepta sit in conspectu tuo dne. nostra deuotio et, 135. 146. 151. 152.
 Accepta sit (q.) in conspectu tuo dne. a. humilitatis, 304. 309.
 Accepta tibi sint dne. a. ieiunia que et expiando, 118.
 Accepta tibi sint dne. a. oblationis libamina, que tibi, 306.
 Accepta tibi sint dne. q. a. dona ieiuniorum, 122.
 Accepta tibi sint dne. a. deuotionis oblatio, ut ad, 172.
 Accepta tibi sint dne. q. hodieque festiuitatis oblatio, 61.
 Accepta tibi sint dne. a. sacrate plebis oblatio pro, 136. 146. 169.
 Accepta tibi sint dne. sacre plebis oblatio, pro, 163.
 Accipe et commenda memorie, et habe potestatem, 212.
 Accipe et esto uerbi dei relator, habiturus si fideliter, 211.
 Accipe q. dne. munera dignanter oblata, 64. 153.
 Accipe q. dne. munus oblatum et dignanter, 113.
 Accipe salem sapientie propitius in uitam, 235. 237.
 Accipe, sancte pater, hostiam immaculatam quam, 10.
 Accipe signum crucis tam in fronte quam in corde, 237.
 Accipe uentem candidam puram et immaculatam, 218.
 Actiones a. q. dne. et aspirando preuei, 78.
 Ad altaria tua dne. ueneranda cum hostiis laudis, 165.
 Ad te uos dne. clamantes clementer exaudi et, 188.
 Adesto dne. famulis tuis et perpetuum, 81.
 Adesto dne. fidelibus tuis et quibus, 70.
 Adesto dne. fidelibus tuis nec uis uentis aut corporis, 172.
 Adesto dne. martyrum deprecationi s. et quos peti, 165.
 Adesto dne. officio a. seruutis qui tu pedes lauare, 226.
 Adesto dne. populi tui in tua protectione, 70.
 Adesto dne. populi tui in tua uirtute, 244.
 Adesto dne. populo tuo cum s. tibi petrocinio, 174.
 Adesto dne. precibus a. et die nocteque nos protege, 245.
 Adesto dne. precibus populi tui adesto muneribus, 134.
 Adesto dne. pro tua pietate supplicationibus a. et, 194.
 Adesto dne. propitiis plebi tue et quam, 72.
 Adesto dne. q. populo tuo et quem mysteria, 111.
 Adesto dne. q. populo tuo ut b. zicomedis martyris, 160.
 Adesto dne. supplicationibus a. et concede, 75.

Adesto dne. supplicationibus a. et hanc famuli tui, 100.
 Adesto dne. supplicationibus a. et hanc oblationem quam, 198.
 Adesto dne. supplicationibus a. et in tu, 74. 244.
 Adesto dne. supplicationibus a. et me, 93. 139.
 Adesto dne. supplicationibus a. et nihil de, 121.
 Adesto dne. supplicationibus a. et sperantes, 107.
 Adesto dne. supplicationibus a. et uiam famuli tui, 16. 182.
 Adesto dne. supplicationibus a. nec sit ab, 72.
 Adesto dne. supplicationibus a. qua in s. tuorum, 169.
 Adesto dne. q. supplicationibus a. ut esse, 72.
 Adesto dne. supplicationibus a. ut qui ex iniquitate, 135. 168.
 Adesto dne. supplicationibus a. ut sicut humani, 109.
 Adesto dne. supplicibus tuis et spem tuam, 112.
 Adesto familie tue q. clemens et misericors d., 159.
 Adesto misericors d. ut quod actum est a. seruutis, 218.
 Adesto nobis dne. d. a. et quos s. crucis letari facis, 178.
 Adesto nobis dne. d. a. et quos tuis mysteriis, 88.
 Adesto nobis dne. d. a. ut que fideliter sumpimus, 178.
 Adesto nobis dne. q. dne. et preces a. benignas exaudi, 247.
 Adesto plebi tue m. d. et ut gratie tue beneficia, 162.
 Adesto q. dne. d. a. ut per hac que fideliter, 106.
 Adesto q. dne. familie tue et dignanter, 102.
 Adesto q. dne. pro anima famuli tui *ill.* cuius in, 197.
 Adesto q. dne. propitiis plebi tue ut, 89.
 Adesto q. dne. supplicationibus a. et intercessionem, 153.
 Adesto supplicationibus a. o. d. et quibus fiduciam, 79. 89. 241.
 Adesto supplicationibus a. o. d. et quod humilitatis, 217.
 Adiuua nos d. salutaris a. et ad, 91.
 Adiuua nos dne. deprecatione s. tuorum et precipue, 282.
 Adiuuent uos q. dne. d. a. interueniente b. bonifatio, 209.
 Adiuuet ecclesiam tuam tibi dne. supplicando b., 59. 169.
 Adiuuet familiam tuam dne. supplicando b. andreas, 268.
 Adiuuet nos q. dne. b. marie semper uirginis intercessio, 253.
 Adist dne. q. propitiis tua populo supplicanti, 69. 122.
 Adist nobis dne. q. uirtus spiritus s. que et, 112.
 Adist plebi tue o. d. b. martyris tue *ill.* ueneranda, 174.
 Afflictione familie tue q. dne. intende placatus, 82. 242.
 Altare tuum dne. d. muneribus cumulatus oblatis, 165.
 Altare tuum dne. sacrificiis celestibus inchoandum, 219.
 Animabus q. dne. famulorum famularumque illorum et, 197.
 Animabus q. dne. famulorum famularumque tuarum, 197.
 Anue dne. ut martyrum tuorum dne. diuinitas natus et, 206.
 Anue dne. ut anime famuli tui leonis, 147.
 Anue dne. ut intercedente b. leone pontifice hac, 147.
 Anue dne. ut intercessione b. leonis pontificis, 147.
 Anue m. d. ut hostias placationis, 89.

Anne m. d. ut que divina precepta, 113.
 Anne nobis dne. ut intercedere b. gregorio pontifice, 139.
 Anne nobis dne. ut anima famuli tui illi remissionem, 195, 199.
 Anne nobis dne. ut anime famuli et sacerdotis, 194.
 Anne vobis q. dne. ut anime famuli tui gregorii, 303.
 Anne q. dne. precibus a. ut quicumque intra, 18, 264.
 Anne q. o. d. et nos s. tuorum maurici experii, 161.
 Anne q. o. s. d. et sacramentorum tuorum gesta, 3.
 Apostoli tui pauli dne. precibus plebis tue, 136.
 Apostolicę reuerentie culmen offerimus s. mysteria, 160, 219.
 Ascendant ad te dne. preces a. et ab ecclesia, 77, 746.
 Audi index mortuorum una spes mortalium, 238.
 Auditis nominibus effrentiam fratres karissimi dñi, 290.
 Auerte q. dne. fidelibus tuis cunctos miseratus, 187.
 Auerte q. dne. iram tuam propitius in nobis, 243.
 Aufer a nobis dne. spiritum superbie qui resistis, 267.
 Aufer a nobis q. dne. a. prauitates ut non, 246.
 Augestur in nobis dne. q. tue uirtutis, 68.
 Aurem tuam q. dne. precibus a. accomoda et, 117.
 Aures tue pietatis q. dne. precibus a. inclina, 187, 243.
 Auxiliare dne. populo tuo ut sacre deuotionis, 69.
 Auxiliare dne. querentibus misericordiam tuam, 242.
 Auxilium nobis dne. sumpta impende et, 132, 137, 174.
 Auxilium nobis dne. placatus impende et intercedentibus, 178.
 Auxilium tuum nobis dne. q. placatus impende et, 136.

Beate agathe martyris tue dne. precibus confidentes, 137.
 Beate et gloriosę semper uirginis d. genitricis, 72.
 Beate semper uirginis marie beatorumque, 8.
 Beati apostoli tui bartholomei dne. cuius sollempnia, 146.
 Beati apostoli tui iacobi q. dne. intercessione, 150.
 Beati archangeli tui michaelis et omnium, 5.
 Beati archangeli tui michaelis intercessione suffulti, 163.
 Beati augustini confessoris tui atque pontificis dne., 284.
 Beati bonifacii martyris tui atque pontificis dne., 209.
 Beati euangeliste iohannis dne. precibus, 133.
 Beati illi apostoli supplicatione q. dne. plebs tua, 170.
 Beati iohannis baptiste uos dne. preclara comitetur, 146.
 Beati iohannis euangeliste q. dne. supplicatione, 133.
 Beati laurentii martyris honorabilem passionem muneribus, 155.
 Beati laurentii nos dne. faciat passio ueneranda, 155.
 Beati marci euangeliste tui sollempnitati tibi, 143.
 Beati mathei apostoli et euangeliste q. d. supplicatione, 160.
 Beati mathei euangeliste dne. precibus adiuuamur, 161.
 Beati nos dne. baptiste et martyris tui iohannis, 157.
 Beati proti nos dne. et iacobi foveat preces, 159.
 Beati sacerdotis et confessoris tui N. dne. precibus adiuuamur, 268.
 Beati tyburtii uos dne. foueat continuata, 154.
 Benedic dne. q. plebem tuam et b. petri apostoli, 139.
 Benedictio tua d. Implet corda fidelium talesque, 203.
 Benedictio tua dne. larga descendat que et munera, 166.
 Benedictio tua dne. q. larga descendat que et, 306.
 Benedictionem dne. nobis conferat salutarem, 105.
 Benedictionem tuam dne. populus fidelis accipiat, 187.
 Benedictionis tue gratiam dne. intercedente b. confessore, 172.

Celestem nobis prebeant hæc mysteria q. dne., 135.
 Celesti benedictione o. p. populum tuum sanctifica, 254.
 Celesti lumine q. dne. semper et ubique, 68.
 Celesti participatione dne. recreati suppliciter exoramus, 309.
 Celestia dona capientes q. dne. non ad iudicium, 86.
 Celestibus dne. pasti deliciis q. ut semper, 70.
 Celestibus pasti dapibus te rogamus o. d. quatenus, 283.

Celestibus refectionis sacramentis et gaudiis supplices, 89, 101, 166.
 Celestibus satiati sacramentis clementissime d. tuam, 286.
 Celestis doni benedictione precepta supplices, 74.
 Celestis mensę refectio dne. interueniente b. dei, 274.
 Celestis uite munere uegetati q. dne. ut, 78.
 Celorum atque terrarum conditor et gubernator o., 284.
 Clamantes ad te d. dignanter exaudi ut nos, 246.
 Clamantium ad te q. dne. preces dignanter exaudi, 107, 243.
 Clementiam tuam dne. suppliciter exoramus ut paschalis, 105.
 Clementissime d. qui non mortem sed penitentiam, 296.
 Clementissime d. qui omnium occultatum et cognitum, 296.
 Colla iugo subdendo tuo d. alme sacrorum, 69.
 Commendamus tibi dne. animam fratris tui illi, 263.
 Comprime q. dne. noxios semper incursum et, 247.
 Concede m. d. ut et deuotos tibi, 105.
 Concede nobis dne. d. a. ut hæc hostia salutaris, 88.
 Concede nobis dne. q. presidii militie christianę, 74.
 Concede nobis dne. q. ut hæc hostia salutaris, 131.
 Concede uobis dne. q. ut sacramenti quod suspensum, 254.
 Concede uobis dne. ueniam delictorum et eos qui, 246.
 Concede nobis famulis tuis q. dne. perpetua merita, 178.
 Concede nobis hæc q. dne. frequentare mysteria, 119.
 Concede nobis o. d. ut salutare tuum, 63, 67.
 Concede nobis q. o. d. ad b. marie semper uirginis, 155.
 Concede nobis q. o. d. uenturam b. augustini confessoris, 298.
 Concede nobis q. o. d. uenturam b. confessoris tui illi, 172.
 Concede nobis q. o. d. uenturam bonifacii martyris, 209.
 Concede q. dne. alacris animis b. confessoris tui benedicti, 139.
 Concede q. dne. famulo tuo episcopo a. N., 12, 21.
 Concede q. dne. populo tuo ueniam peccatorum, 117, 245.
 Concede q. dne. semper nos per hæc mysteria, 103.
 Concede q. dne. ut oculis tue maiestatis, 66, 91.
 Concede q. dne. ut perceptum noui testamenti, 161.
 Concede q. m. d. fragilitati a. presidium ut, 154.
 Concede q. o. d. ad b. marie semper uirginis, 282.
 Concede q. o. d. ad eorum nos gaudiis æterna pertingere, 143, 264.
 Concede q. o. d. et famulum(am) tuum(am) illi quem ad, 227.
 Concede q. o. d. his sacrificiis salutaribus placatus, 180.
 Concede q. o. d. spiritum s. nos uotis promereri scilicet, 177.
 Concede q. o. d. ut ad meliorem uiam, 124.
 Concede q. o. d. ut b. martini confessoris tui atque pontificis, 268.
 Concede q. o. d. ut festa paschalia que, 100.
 Concede q. o. d. ut huius sacrificii munus, 69, 84.
 Concede q. o. d. ut intercessio nos s. dei genitricis, 179.
 Concede q. o. d. ut magnę festiuitatis, 180.
 Concede q. o. d. ut nos unigeniti tui uos per, 64.
 Concede q. o. d. ut tui oculis tue maiestatis, 82, 123.
 Concede q. o. d. ut paschalis perceptio, 101.
 Concede q. o. d. ut qui b. iohannis baptiste, 19, 146.
 Concede q. o. d. ut qui ex merito nostre, 82.
 Concede q. o. d. ut qui festa paschalia uenerando, 102.
 Concede q. o. d. ut qui hodierna die unigeniti, 109.
 Concede q. o. d. ut qui paschalis festiuitatis, 101.
 Concede q. o. d. ut qui peccatorum a. ponderare, 100.
 Concede q. o. d. ut qui protectionis tue, 83, 90.
 Concede q. o. d. ut qui resurrectionis dominice, 100.
 Concede q. o. d. ut qui sollempnitatem dono, 110, 113.
 Concede q. o. d. ut s. dei genitricis perpetua uirgo, 178.
 Concede q. u. d. ut sicut apostolorum tuorum, 164.
 Concede q. o. d. ut quis sub peccati iugo, 128.
 Concede q. o. d. ut ueterum cum suis rationibus, 104.
 Concede q. o. d. ut uiam tuam deuota mente, 118, 244.

Conferat nobis q. dne s. iohannis solemnitatis ut et. 167.
 Confirma dne. q. tuorum corda fidelium et gratia. 19.
 Conscientias a. q. dne. visitando purifica ut. 130.
 Conserua dne. populum tuum et quem sa. tuorum presidis. 170.
 Conserua dne. populum tuum sub umbra protectionis. 206.
 Conserua populum tuum d. et tuo. 70.
 Conserua q. dne. famulum tuum ill. et tuo. 190.
 Conserua q. dne. populum tuum et ab omnibus. 242.
 Conserua q. dne. populum tuum et quem salutaribus. 244.
 Conserua q. dne. tuorum corda fidelium et. 119.
 Conseruet nos q. dne. munera tua et aeterna. 248.
 Conuertere uos d. salutaris a. et ut uobis. 76.
 Copiosa beneficia q. dne. populus christianus assequatur. 264.
 Corda a. q. s. splendor tue incarnationis. 273.
 Corda a. q. dne. uenture festiuitatis. 66.
 Cordibus a. dne. gratiam tuam benignus. 82. 89.
 Corpore et sanguine tuo satiati q. dne. ut pro u. 186.
 Corporis sacri et pretiosi sanguinis repleti libamine. 149. 161.
167. 173. 267.
 Cunctas dne. semper a uobis iniquitates repelle. 246.
 Cunctis nos dne. reatibus et periculis propitius. 83. 90.
 Custodi uos dne. in tuo seruitio constitutos. 118.
 Custodi nos o. d. ut tua dextera gubernante. 124.
 Custodi q. dne. ecclesiam tuam propitiatione. 121.
 Da ecclesie tue q. dne. s. uita intercedente. 144.
 Da famulis et famulas tuis q. dne. omnibus. 191.
 Da misericors d. et hac(nos) salutaris oblatio et propriis. 126. 166.
 Da nobis dne. q. imitari quod culmus ut. 121.
 Da nobis dne. q. persequerentur in tua uoluntate. 88. 89.
 Da nobis dne. q. regnum tuum instaurare. 2.
 Da nobis dne. q. unigeniti tui. 61.
 Da nobis dne. ut anima famuli tui et sacerdotis tui. 194.
 Da nobis dne. q. ut mundi cursus pacifice. 116.
 Da nobis dne. q. ut in tua gratia uersarier. 118.
 Da nobis m. d. ut sancta tua quibus incessanter. 85.
 Da nobis o. d. b. archangel michaelis ceteris. 162.
 Da nobis o. d. ut b. hippolyti martyris tui. 154.
 Da nobis o. d. ut b. mathei apostoli tui et. 160.
 Da nobis q. dne. b. apostoli tui thome solemnitatibus. 169.
 Da nobis q. dne. b. iusti confessoris tui atque. 200.
 Da nobis q. dne. d. a. b. apostoli tui andree. 169.
 Da nobis q. dne. d. a. ut qui natiuitatem. 63. 61.
 Da nobis q. dne. d. a. ut sicut tuorum commemoratione. 171.
 Da nobis q. dne. digne celebrare mysterium. 68.
 Da nobis q. dne. per gratiam spiritus a. uonam. 110.
 Da nobis q. dne. pie supplicationis effectum et. 187.
 Da nobis q. dne. semper hanc tibi nota grantar. 204.
 Da nobis q. misericors d. ipsius superueniente. 70.
 Da nobis q. o. d. aeterna promissionis. 76.
 Da nobis q. o. d. huiusmodi incrementa percipere et. 214.
 Da nobis q. o. d. in sa. tuorum te semper commemoratione. 174.
 Da nobis q. o. d. ultiorum a. flammis. 143.
 Da nobis q. o. d. ut ieiunando tua gratia. 123.
 Da nobis q. o. d. ut qui uota incarnati. 64.
 Da nobis q. o. d. ut sicut adoranda. 62.
 Da populo tuo q. dne. spiritum ueritatis et. 244.
 Da populo tuo q. o. d. et aeternae promissionis. 75.
 Da q. dne. d. a. ut sicut b. laurentii martyris. 163.
 Da q. dne. d. a. ut sicut tuorum commemoratione sa. 167.
 Da q. dne. famulo tuo ill. remissionem omnium. 190.
 Da q. dne. famulo tuo ill. sperata uisitaria obtinere. 226.
 Da q. dne. fidelibus populi omnium sa. semper. 165.

Da q. dne. fidelibus populi sa. tuorum semper. 163.
 Da q. dne. hanc mentem populo tuo ut qui ad. 121.
 Da q. dne. hanc praesenti familie tue gratiam. 208. 251.
 Da q. dne. illuc subsequi tuorum membra. 108.
 Da q. dne. a. effectum ieiunii salutare. 81.
 Da q. dne. populi christianis et que. 77.
 Da q. dne. populo tuo diabolica uitare. 124.
 Da q. dne. populo tuo inuolubilem fidei. 66.
 Da q. dne. populo tuo mentem qua tibi. 123. 123.
 Da q. dne. populo tuo salutem mentis et corporis. 81. 88. 116.
119. 243.
 Da q. dne. populo tuo spiritum ueritatis et. 127.
 Da q. ecclesiae tue m. d. ut s. 113.
 Da q. o. d. sic nos tuam ueniam promereri. 125.
 Da q. o. d. ut b. confessoris tui ill. ueneranda solemnitatis. 172.
 Da q. o. d. ut ecclesiae tua suorum firmitate. 102.
 Da q. o. d. ut mysterium uirtute satiati. 247.
 Da q. o. d. ut que diuina sunt iugiter. 89.
 Da q. o. d. ut qui beate anastasiae. 63.
 Da q. o. d. ut qui b. priscie martyris tue. 124.
 Da q. o. d. ut b. syluestri confessoris tui. 124.
 Da q. o. d. ut qui b. urbane martyris tui. 143.
 Da q. o. d. ut qui b. martyrum gordiani atque. 142.
 Da q. o. d. ut qui in tot aduersis. 91.
 Da q. o. d. ut qui infirmitatis uostre consilii. 87. 244.
 Da q. o. d. ut sacro nos purificante. 84.
 De multitudine misericordie tue dne. populum. 72.
 Debitum dne. nostre reddemus seruitutis suppliciter. 169.
 Debitum humani corporis sepeliendi officium fidelium. 201.
 Defende q. dne. intercedente b. benedicti ob omni. 186.
 Delicta fragilitatis q. dne. q. miseris absolue. 188.
 Delicta a. dne. quibus aduersa dominantur absterge. 125. 246.
 Depelle dne. conscriptum peccati lege cyrographum. 104.
 Deprecationem a. q. dne. benignis exaudi et quibus. 82. 116.
 Deum indultorem criminum d. sordium mandatorum. 229.
 Deum iudicem ueritatis d. celestium et terrestrium. 209.
 Deuotas dne. humilitatis a. preces et hostias misericordie. 192.
 Deputationem populi tui dne. q. benignus. 77.
 Denotionis a. tibi q. dne. hostia iugiter. 127.
 Deus a quo bona cuncta procedunt largire. 106.
 Deus a quo et iudas reatus sui pomam. 93. 94.
 Deus a quo s. desideria recta consilia et iusta sunt. 15. 183.
 Deus a quo speratur humani corporis omne quod. 196.
 Deus aeternae triumphator imperii famulum tuum. 283.
 Deus amator castitatis quem tota deuotione uirgo. 298.
 Deus apud quem mortuorum spiritus uiuunt et in quo. 202.
 Deus auctor pacis et amator (caritatis) quem uoues. 166. 183.
 Deus celi terreque dominator auxilium nobis. 246.
 Deus celatudo humilium et fortitudo rectorum. 98.
 Deus cui cunctis obediunt creaturae et omnia. 142.
 Deus cui omne cor patet et omnis uoluntas loquitur. 177.
 Deus cui omnia uiuunt et cui non preant moriendo. 202.
 Deus cui proprium est miseri semper et parcere. 196. 242.
 Deus cui soli cognitus est numerus electorum in. 193.
 Deus cui soli competit medicinarum prestare post mortem. 202.
 Deus culus adorandae potentia maiestatis flamma. 2.
 Deus cuius antiqua miracula etiam a. seculis. 97.
 Deus cuius bonitas et misericordia nos habuit principium. 229.
 Deus cuius cernam sacratissimum ueneramur ut. 261.
 Deus cuius caritatis ardore b. laurentius edaces. 163.
 Deus cuius claritatis fulgore b. michael. 2.
 Deus cuius dextera b. petrum ambulante in. 149.
 Deus cuius eximia dulcedo b. dunstanum pontificem. 285.

Deus cuius filius in alta caelorum potenter, 109.
 Deus cuius filius pro salute generis humani de, 255.
 Deus cuius hodierna die praecolum innocentes, 133.
 Deus cuius indulgentia nemo non indiget, 74.
 Deus cuius miseratione animae fidelium requiescent, 198.
 Deus cuius subitus ubi a momenta decurrant, 103.
 Deus cuius providentia in sui dispositione uon, 118.
 Deus cuius spiritus creatura omnia incrementa, 226.
 Deus cuius augustinus in substantia nostrae, 68.
 Deus electorum coram pontificum et gloriosa victoria, 304.
 Deus fidelium lumen animarum adesto supplicationibus, 198.
 Deus fidelium pater summe qui in toto, 97.
 Deus fidelium remunerator animarum praesta ut, 283, 285, 307.
 Deus fons bonitatis et pietatis origo qui peccantem, 181.
 Deus gloriose fidelium et uita iustorum qui, 110.
 Deus humani generis benignissime conditor, 93.
 Deus humani generis conditor et redemptor da, 104.
 Deus illuminator omnium gentium da, 67.
 Deus in quo uisum mouerunt et sumes pluuia, 10, 187.
 Deus in te sperantium fortitudo adesto propitius, 115.
 Deus in te sperantium salus et uita seruientium, 230.
 Deus incommutabilis uirtus lumen aeternum, 97.
 Deus incomprehensibilis et inenarrabilis qui pro peccatoribus, 207.
 Deus ineffabilis misericordiae qui beatissimum regem, 301.
 Deus ineffabilis rerum conditor uisumque, 285.
 Deus inenarrabilis glorie et pietatis immensus qui, 208.
 Deus infirmitatis humane singulari praesidio, 193.
 Deus innocentiae restitutor et amator dirige, 80, 212.
 Deus institutor cunctorum qui per moysen famulum, 128.
 Deus largitor pacis et amator caritatis da seruis, 19.
 Deus miserator omnium in te credentium exaudi, 241.
 Deus misericordiae d. pietatis d. indulgentiae peccaminum, 181.
 Deus misericordiae et immense ueritatis aeternae, 205.
 Deus misericors d. clemens qui secundum multitudinem, 194.
 Deus mundi auctor et conditor qui hodiernae festiuitatis, 167.
 Deus mundi creator et rector ad humilitatis mem, 267.
 Deus o. p. dei n. l. x. qui te regenerauit ex aqua, 238.
 Deus o. p. qui non propriis suffragantibus meritis sed, 232.
 Deus omnium fidelium et rector famulos, 19.
 Deus omnium regnum gubernator et rector qui, 283.
 Deus pacis caritatisque amator et custos da omnibus, 17.
 Deus p. o. uerus pastor fidelium animarum concede, 210.
 Deus per cuius providentiam nec preteritum, 104.
 Deus per quem nobis et redemptio uenit et, 102.
 Deus quem omnia opera benedicunt quem celi, 202.
 Deus qui animarum medelam leuisti, 114.
 Deus qui ad aeternam uitam in christi resurrectione, 104.
 Deus qui ad caeleste regnum uon uis renatis per, 196.
 Deus qui ad celebrandum nobis honorabile praesentis, 253.
 Deus qui ad decorem ecclesiae tuae s. uisum, 274.
 Deus qui ad praedicandum aeterni regis euangelium, 179.
 Deus qui animae famuli tui gregori aeternae, 139, 203.
 Deus qui animae famuli tui leonis aeternae, 147.
 Deus qui anxietatem sterilitis pie respiciens in, 229.
 Deus qui apostolis tuis s. dedit spiritum, 112.
 Deus qui b. mariae uirginis conceptionem angelico uaticinio, 268.
 Deus qui beatae uirginis utero uerbum, 71.
 Deus qui beatam uirginem margaretam ad caelos per martyrii, 253.
 Deus qui beati edwardi martyris tui meritis mederi, 289.
 Deus qui beato petro apostolo tuo conlatis clauibus, 138, 148.
 Deus qui b. antistitem swithunum miraculis et, 206.
 Deus qui b. archiepiscopum alfgium die hodierna, 302.

Deus qui b. augustinum ecclesiae tuae in expositis, 169.
 Deus qui b. augustinum pontificem primum doctorem, 204.
 Deus qui b. dicysium martyrem tuam uirtute, 163.
 Deus qui b. edwardum regem anglorum uirtute, 122.
 Deus qui b. gregorium pontificem sanctorum tuorum, 139, 203.
 Deus qui b. hermen martyrem tuam uirtute constantem, 157.
 Deus qui b. laurentium archiepiscopum populo tuo, 297.
 Deus qui b. leonem pontificem s. tuorum meritis, 147.
 Deus qui b. marcum euangelistam tuum euangelice, 143.
 Deus qui b. martyrem tuum leodegari in agone, 292.
 Deus qui b. mathem apostolorum tuorum collegio, 138.
 Deus qui b. michaelen archangelum electionis, 4.
 Deus qui b. nicholaum pontificem tuum, 17.
 Deus qui b. petrum apostolum a uinculis absolutum, 151.
 Deus qui b. sebastianum martyrem tuum, 135.
 Deus qui caritatis dona per gratiam s. spiritus, 14, 191.
 Deus qui conspicias familiam tuam omni humana, 101.
 Deus qui conspicias omni uirtute destitui, 79, 243.
 Deus qui conspicias quia ex n. prauitate, 128.
 Deus qui conspicias quia ex nulla nostra actione, 72.
 Deus qui conspicias quia ex nulla n. uirtute, 141, 166.
 Deus qui conspicias quia nos undique mala n., 143, 146.
 Deus qui conteris bella, et impugnatore nos imitari, 266.
 Deus qui contritorum non despicias genitum et, 184.
 Deus qui credentes in te fons baptismatis, 103.
 Deus qui credentes in te populos gratie tuae, 104.
 Deus qui credentes in te populos nullis uinis concuti, 15, 183.
 Deus qui culpa offenderis poenitentia placaris, 74.
 Deus qui culpas delinquentium disticte, 107.
 Deus qui culpas n. plis uerbis percussit, 107.
 Deus qui de uinis et ecclesiis lapidibus ac. maiestati, 220.
 Deus qui diem discernis a nocte actus n., 47, 248.
 Deus qui digne tibi seruientium nos imitari, 266.
 Deus qui dilecti confessoris tui et sacerdotis merita, 205.
 Deus qui diligentibus te bona inuicibilis, 117.
 Deus qui diligentibus te misericordiam tuam semper, 16.
 Deus qui discernat gentium in confessionem, 102.
 Deus qui discernat omnium gentium in, 95.
 Deus qui diuitias misericordiae tuae in, 97.
 Deus qui dixisti domus mea domus orationis, 250.
 Deus qui ecclesiam tuam annis quadragesimali, 17.
 Deus qui ecclesiam tuam apostoli tui petri, 148.
 Deus qui ecclesiam tuam apostolicis uoluntati constare, 200.
 Deus qui ecclesiam tuam nouo semper fete, 101.
 Deus qui ecclesiam tuam semper gentium uocatione, 98.
 Deus qui ecclesiam tuam sponsum uocare, 18, 264.
 Deus qui errantibus ut in uiam posuit, 105.
 Deus qui es initium et finis protege, 18.
 Deus qui es (omnium) s. tuorum splendor mirabilis, 161, 169.
 Deus qui es temporalis uita administrator, 19.
 Deus qui et iusti premia meritorum et, 86.
 Deus qui ex omni cooptione s. ac. tibi condis, 219.
 Deus qui eximium ueritatis tuae praecorum b., 304.
 Deus qui facit tuum pio semper domini affectu, 241.
 Deus qui famula tua moysi, samueli, et stephano, 17.
 Deus qui famulo tuo ezechie tui quinos annos, 241.
 Deus qui fidelium mentes unius efficit, 106.
 Deus qui gentem anglorum primitiuo s. alban, 299.
 Deus qui hanc sacratissimam noctem ueri luminis, 63.
 Deus qui hiernsaem ueniens rex appellari et a, 245.
 Deus qui hodierna die b. danstanum archiepiscopum, 298.
 Deus qui hodierna die b. dionysium in uirtute, 162.

Deus qui hodierna die b. s. virginis tue eadburge, 305.
 Deus qui hodierna die corda fidelium s., 111.
 Deus qui hodierna die per unigenitum tuum, 99.
 Deus qui hodierna die s. iohannis preconem veritatis, 257.
 Deus qui hodierna die s. pontificem aldelmum, 304.
 Deus qui hodierna die verbum tuum, 71.
 Deus qui hodierna die unigenitum tuum, 67.
 Deus qui hodiernam diem apostolorum tuorum, 148.
 Deus qui hodiernam diem b. confessoris tui ethelwoldi, 286.
 Deus qui hodiernam diem in b. athelwoldi episcopi, 306.
 Deus qui hominem ad imaginem tuam condidit, 119.
 Deus qui humanæ substantiæ dignitatem, 65.
 Deus qui humanarum animarum æternus amator es, 200.
 Deus qui homini generis utramque substantiam, 187.
 Deus qui humano generi et salutis remedium, 241.
 Deus qui illuminas omnem hominem nescientem, 189.
 Deus qui in abrahe famulii opere humano, 110.
 Deus qui in deserti regione multitudinem, 82.
 Deus qui in fili tui humilitate iacetem, 108.
 Deus qui in preclara salutaris crucis inventionem, 141.
 Deus qui in preclara sidera s. pontificis athelwoldi, 286.
 Deus qui in s. habitis et pia corda nos, 117.
 Deus qui ineffabiles mundum renouans sacramentis, 87.
 Deus qui inter apostolicos sacerdotum famulum tuum, 152.
 Deus qui inter cetera potentie tue miracula, 137, 152, 173.
 Deus qui inuisibiliter omnia continet et tamen, 245, 263.
 Deus qui iubar ætherium antistitem suum tuum, 286.
 Deus qui iuste corrigis et clementer ignoscis, 8.
 Deus qui iuste irascis et clementer ignoscis, 242.
 Deus qui iustificas impios et non uis mortem, 189.
 Deus qui iustus supplicationibus semper prestat es, 200.
 Deus qui laboribus hominum etiam de mutis, 187.
 Deus qui legum differenciam hostiarum unius, 118.
 Deus qui licet sis magnus in magnis mirabilia, 132.
 Deus qui mirabiliter creasti hominem et, 97.
 Deus qui miro ordine angelorum ministeria hominibusque, 162.
 Deus qui miro ordine universa disponas et ineffabiliter, 180.
 Deus qui misericorditer ianuam fidelibus, 106.
 Deus qui misisti filium tuum et ostendisti creaturæ, 176.
 Deus qui multiplicas ecclesias tuam in sobole, 103.
 Deus qui multis ostendisti mirabilia s. suum tuum, 272.
 Deus qui multitudinem gentium b. pauli apostoli, 148.
 Deus qui multitudinem populorum b. bonifacii, 304, 309.
 Deus qui nobilissimum regem educuisti de secis, 283.
 Deus qui nobis ad celebrandum paschale sacramentum, 102.
 Deus qui nobis nati saluatoris diem, 66.
 Deus qui nobis per prophetarum ora precepisti, 110.
 Deus qui nobis per singulos annos huius s. templi, 18.
 Deus qui nobis s. huius diei sollemnitate in, 200.
 Deus qui nobis s. pontificem athelwoldum salutis æternæ, 287.
 Deus qui nos mortem sed penitentiam desideras peccatorum, 186.
 Deus qui nos ad celebrandum paschale, 98.
 Deus qui nos annus apostolorum tuorum ill. sollemnitate, 170.
 Deus qui nos annus apostolorum tuorum philippi et, 140.
 Deus qui nos annus b. agne martyris tue sollemnitate, 137.
 Deus qui nos annus b. cesarii martyris tui annus sollemnitate, 164.
 Deus qui nos annus b. cecilie martyris tue sollemnitate, 167.
 Deus qui nos annus b. clementis martyris tui atque, 167.
 Deus qui nos annus b. cyriaci martyris tui, 151.
 Deus qui nos annus b. iohannis baptiste sollemnitate, 146.
 Deus qui nos annus b. mildrethæ virginis tue, 292.
 Deus qui nos annus b. marcellini, 144.
 Deus qui nos annus s. tuorum geruasii et protasii, 149.

Deus qui nos b. dededit archipresulis tui, 299.
 Deus qui nos b. dunstani confessoris tui atque pontificis, 285.
 Deus qui nos b. eusebii confessoris tui annus, 144.
 Deus qui nos b. guthlaci confessoris tui annus, 202.
 Deus qui nos b. marie semper virginis ac beatorum, 179.
 Deus qui nos b. martyris tui meritis et intercessione, 140.
 Deus qui nos b. nicomedis martyris tui meritis, 143.
 Deus qui nos b. saturni martyris tui concessis, 168.
 Deus qui nos b. stephani martyris tui atque, 181.
 Deus qui nos b. theodori martyris tui confessione, 166.
 Deus qui nos concessis b. iohannis baptiste natalicia, 146.
 Deus qui nos concessis martyrum tuorum felicitatem, 142.
 Deus qui nos concessis s. martyrum tuorum ill. natalicia, 172.
 Deus qui nos conspicis ex a. infirmitate desecare, 162.
 Deus qui nos de presentibus adiuuentis esse, 2.
 Deus qui nos despicias corde contritos et, 1.
 Deus qui nos deuota b. augustini confessoris tui, 288.
 Deus qui nos exultantibus animis pascha, 102.
 Deus qui nos fecisti hodierna die paschalis, 104.
 Deus qui nos hodierna die exaltatione s. crucis, 149.
 Deus qui nos in tanti periculi constituit, 69, 78.
 Deus qui nos misericordia tua preuenis nos, 1.
 Deus qui nos omnes in christo renatos geris, 102.
 Deus qui nos per b. apostolos tuos sinimone et, 164.
 Deus qui nos per huius sacrificii ueneranda, 106, 124.
 Deus qui nos per paschalis festa letificas concedere, 101.
 Deus qui nos per unigenitum tuum b. marie magd., 252.
 Deus qui nos redemptionis a. anna expectatione, 62.
 Deus qui nos regendo conseruas parendo iusticias, 146.
 Deus qui nos resurrectionis dominice annus, 101.
 Deus qui nos s. tuorum ill. confessionibus gloriosis, 172.
 Deus qui nos s. tuorum processi et martiniani, 149.
 Deus qui nos s. tuorum temporali tribus commemoratione, 172, 206, 209.
 Deus qui nos ueneranda festiuitatis hodiernæ sollemnitate, 298, 306.
 Deus qui nos unigenitum tui clementer incarnatione, 132.
 Deus qui nostri conspicis semper infirmitate, 180.
 Deus qui omnibus ecclesiis tue filiis sanctorum, 98.
 Deus qui omnipotentiam tuam parendo maxime, 119.
 Deus qui omnium rerum tibi seruientium naturam, 182.
 Deus qui peccatis æteris hereditariam mortem, 94.
 Deus qui per b. marie virginis partum sine, 66.
 Deus qui per beatissimum archangelum tuum michaellem, 162.
 Deus qui per coeternam tibi æspicientem hominem cum nos, 176.
 Deus qui per ineffabilem obseruantiam sacramenti, 72.
 Deus qui per os b. apostoli tui iohannis, 132.
 Deus qui per s. confessorum tuorum antistitem suum tuum, 286.
 Deus qui per unigenitum filium tuum b. lazarum, 269.
 Deus qui populo tuo æternæ salutis b. martinum, 232.
 Deus qui populo tuo pastores præsece uoluit, 12, 22.
 Deus qui populum tuum de hostia calidii, 101.
 Deus qui presentem diem b. filis virginis marie, 268.
 Deus qui presentem diem honorabilem nobis in b. iohannis, 146.
 Deus qui presentis ænnæ sollemnitate gaudia, 202.
 Deus qui primis temporibus impleta miracula, 110.
 Deus qui pro nobis filium tuum crucis, 92.
 Deus qui pro salute mundi sacrificium paschale, 104.
 Deus qui proditor apostatæ rubianum ne, 138.
 Deus qui providentia tua celestia simul et terrena, 165.
 Deus qui renatis fonte baptismatis delictorum indulgentiam, 308.
 Deus qui sacrandorum tibi actor es miserum effunde, 219.
 Deus qui salutis æternæ b. marie virginis, 65.
 Deus qui s. albanum martyrii corona decorare, 202.

Deus qui s. corpus protomartyris stephani tuis fidelibus. 208.
 Deus qui s. tuis abdon et sennen ad hanc. 150.
 Deus qui s. martyrum tuorum kiliani et sociorum. 309.
 Deus qui s. nobis intercessione succurras da q. ut. 203.
 Deus qui s. tuorum liberet suscipis voluntates. 284.
 Deus qui s. tuorum liberet suscipis uota intercedere. 306, 306.
 Deus qui s. tuorum meritis ecclesiam tuam toto. 306.
 Deus qui scis genus humanum nulla sui uirtute. 180.
 Deus qui singulari corporis tui hostia totius mundi soluisti. 12.
193, 251.
 Deus qui solennitate paschali mundo remedia. 100.
 Deus qui sperantibus in te misereri potius. 87.
 Deus qui subiectas tibi glorificas potestates suscipe. 10.
 Deus qui te precipis a peccatoribus exorari tibi. 181.
 Deus qui temporibus nos famuli tui per columbam. 255.
 Deus qui transiisti patres n. per mare rubrum et. 181.
 Deus qui tribulationes corde sanas et multiplicatos acta. 175.
 Deus qui tribus pueris mitigasti flammam. 75, 114, 123, 139.
 Deus qui uirginalem salum b. marie in qua. 164.
 Deus qui unigeniti filii tui pretioso sanguine uiuificas. 178.
 Deus qui unigeniti tui dñi. n. x. pretioso sanguine. 159, 178.
 Deus qui unigeniti pretioso sanguine. 141.
 Deus qui uniuersorum es creator et conditor qui cum sis. 201.
 Deus qui uniuersum mundum b. pauli apostoli. 136.
 Deus refugium a. et uirtutum aditu pñs ecclesie tue. 126.
 Deus refugium pauperum spes humilium saluque. 105, 243.
 Deus regnum omnium et christianis maxime protector. 179.
 Deus regnum omnium regumque dominator qui nos et. 185.
 Deus regum corona et martium uictoria amne nos. 274.
 Deus reparator innocentie et amator dirigis ad. 104.
 Deus seruientium tibi fortitudo regnum propitius christianorum. 185.
 Deus totius conditor creature famulos tuos. 103.
 Deus tuorum gloria sacerdotum presta q. ut s. 153.
 Deus uirtutum celestium qui in omni loco. 219.
 Deus uirtutum cuius est totum quod est. 177.
 Deus uita fidelium gloria humilium et beatorum. 109, 177.
 Deus uita dator et humanorum corporum reparator. 202.
 Dies n. q. dne. placatus intende pariterque nos. 243.
 Dimitte dne. d. peccata n. et tribue nobis misericordiam. 184.
 Ieri uulceris nouitate perculsi et quodammodo cordibus. 201.
 Dirigat corda n. dne. q. tue misericordie. 124.
 Diuina libantes mysteria que pro huius sancti. 20.
 Diuina libantes mysteria que pro s. augustini. 301.
 Diuina libantes mysteria q. dne. ut eorum nos ubique. 179.
 Diuina libantes mysteria q. dne. ut hanc salutaris. 14, 191, 274.
 Diuini muneris largitate satiati q. dne. 110, 90, 166, 188.
 Domine adiutor et protector n. refloreat caro mea. 181.
 Domine d. cunctipotens totius mundane molis. 184.
 Domine d. n. multiplicis super nos gratiam tuam. 166.
 Domine d. n. qui in his potius creaturis. 89.
 Domine d. n. qui offensione nostra non. 73.
 Domine d. n. exaudi me propitius et exaudi q. preces. 307.
 Domine d. p. o. nos famulos tue maiestati subiectos. 176.
 Domine d. qui ad hoc inuocasti ut subuenias ad. 184, 184.
 Domine d. o. qui celum sideribus depinxisti. 20.
 Domine d. o. qui nobis s. intercessione succurras. 303.
 Domine d. o. qui in mysterio aquarum salutis tue. 188.
 Domine d. qui per apostolum tuum locutus es. 239.
 Domine d. rex celi et terre per quem omnia creata. 207.
 Domine l. x. propitius esto mihi peccatori. 8.
 Domine l. x. qui es saluator et redemptio n. qui. 240.
 Domine l. x. qui hodierna die in a. carnis substantia. 204.

Domine l. x. qui per os dauid locutus es nouete. 18.
 Domine s. p. o. m. d. qui iusta accepta sunt uota. 17.
 Domine s. p. o. m. d. qui benedictionis tue. 193.
 Domine s. p. o. m. d. qui fragilitatem conditionis n. 241.
 Domine s. p. o. m. d. rex regum et dñs. dominantium. 232.
 Domum tuam dne. q. clementer ingredere et in tuorum. 218.
 Donis nos celestibus nos q. dne. libera mente. 163.
 Ecclesia tua dne. celesti gratia repleatur et. 111.
 Ecclesie tue dne. munera sanctifica et concede. 129.
 Ecclesie tue dne. preces placatus admittit ut. 184.
 Ecclesie tue preces et hostias q. dne. b. petri apostoli. 118.
 Ecclesie tue q. dne. dona propitius intue. 67.
 Ecclesie tue q. dne. preces et hostias apostolica. 148.
 Ecclesie tue uoces q. dne. placatus admittit. 243.
 Ecclesiam tuam dne. benignis illumina ut b. gregis. 218.
 Ecclesiam tuam dne. miseratio continenda mundet. 121.
 Epularum tuarum alimento saginati te humiliter. 237.
 Erectis sensibus et oculis corda ad sublimia. 109.
 Erudi q. dne. plebem tuam et que extrinsecus. 70.
 Erudi q. dne. populum tuum spiritualibus instrumentis. 165.
 Eto dne. propitius plebi tue et quam. 77.
 Eto dne. [propitius] plebi tue sanctificator et custos. 150.
 Eto q. dne. propitius plebi tue ut quam. 92.
 Exaudi dne. d. n. clementer in hac deuoto tua preces. 179.
 Exaudi dne. famulos tuos uespertina nominis tua. 246.
 Exaudi dne. gemitum populi tui nec plus apud te. 108, 243.
 Exaudi dne. populum tuum cum s. apostoli tui andree. 169.
 Exaudi dne. populum tuum cum s. apostoli tui patrocini. 168.
 Exaudi dne. populum tuum cum s. tibi. 185.
 Exaudi dne. populum tuum tota tibi mente. 242.
 Exaudi dne. preces n. et confitentium tibi. 73, 238.
 Exaudi dne. preces n. et iter famuli tui. 111, propitius, 183.
 Exaudi dne. preces n. et s. tuorum quorum festa. 160.
 Exaudi dne. preces n. et super hanc famulam tuam. 226.
 Exaudi dne. preces n. ut redemptiois n. 102.
 Exaudi dne. preces n. ut interueniente b. marco. 161.
 Exaudi dne. q. preces n. ut quod tui uerbi. 106.
 Exaudi dne. q. preces n. et interueniente b. marco. 161.
 Exaudi dne. q. preces n. ut redemptiois n. 102.
 Exaudi dne. supplicium preces et deuote tui pectore. 214.
 Exaudi nos d. salutaris n. et apostolorum tuorum. 148, 164.
 Exaudi nos d. salutaris n. et dies n. in tua pace. 117, 245.
 Exaudi nos d. salutaris n. et mentibus n. gratias. 245.
 Exaudi nos d. salutaris n. ut sicut b. lucie festiuitate. 169.
 Exaudi nos d. salutaris n. ut sicut de b. illi. 172.
 Exaudi nos d. salutaris n. ut sicut de b. sabina. 167.
 Exaudi nos dne. d. n. et ecclesiam tuam inter mundi. 246.
 Exaudi nos dne. s. p. o. m. d. et instituti tuis quibus. 238.
 Exaudi nos misericors d. et continentiar salutaris. 247.
 Exaudi nos m. d. et uentibus n. 78.
 Exaudi nos o. m. d. et continentiar. 82.
 Exaudi nos o. m. d. et quod n. ministratur. 228.
 Exaudi q. dne. gemitum populi supplicantis et. 241.
 Exaudi q. dne. supplicium preces et confitentium tibi. 183, 247.
 Exaudi q. o. d. preces n. quas in conspectu pietatis. 190.
 Excita dne. corda n. ad preparandas unigeniti. 127.
 Excita dne. in ecclesia tua spiritum qui b. leuita. 153.
 Excita dne. q. potentiam tuam ueni ut. 126, 188, 129, 139.
 Excita dne. q. tuorum fidelium uoluntates ut. 126, 244.
 Fac me queso o. d. ita instituta indui ut in. 180.
 Fac nos dne. d. n. te obsequere mandatis quia. 246.

Fac nos dne. q. his muneribus offerendis. 74.
 Fac nos dne. q. mala a. toto corde respice. 126.
 Fac nos dne. q. prompta voluntate subiectos. 134.
 Fac nos dne. q. s. tuorum primi et feliciani. 144.
 Fac nos q. dne. accepto pignore salutis. 81.
 Fac nos q. dne. d. a. persequat ut sollicitos. 138.
 Fac nos q. dne. dne. d. a. in tua desolatione. 245.
 Fac o. d. ut qui paschalis remedia. 104.
 Fac q. dne. hanc cum seruo tuo. ill. misericordiam. 199.
 Familia tua d. et ad celebranda principia. 138.
 Familiam huius (sacer) cenobii q. dne. intercedente. 186.
 Familiam tuam d. suavit illa contingat et agetur. 158.
 Familiam tuam q. dne. celesti protectione circumda. 307.
 Familiam tuam q. dne. dextera tua perpetuo circumdet. 244.
 Familiam tuam q. dne. celesti protectione circumda. 130. 244.
 Familiam tuam q. dne. continua pietate custodi. 69. 81. 136.
 Familiam tuam q. dne. dextera tua perpetuo. 104.
 Familiam tuam q. dne. propitius illustra. 79.
 Familiam tuam q. dne. propitius intue et. 148.
 Famulis tuis dne. celestia gratie manus impertire. 168.
 Famulorum tuorum dne. delictis ignosce ut qui. 168.
 Famulum tuum q. dne. tua semper protectione. 190.
 Festina q. ne tardaveris dne. et auxilium. 138.
 Fiat commixtio et conseruatio corporis et sanguinis. 241.
 Fiat dne. q. gratia tua fructuosior. 3.
 Fiat dne. q. hostia sacra placabilis pretiosi. 144.
 Fiat dne. q. pro gratiam tuam fructuosius. 87.
 Fidelem famulum tuum regem a. q. dne. 20.
 Fideles tui dne. perpetuo donec formentur. 72.
 Fideles tuos dne. beneficio desiderata. 116.
 Fideles tuos q. dne. corpe pariter et mente. 119. 243.
 Fidelium d. omnium conditor et redemptor. 107.
 Fidelium tuorum q. dne. nota serenus intende et. 140.
 Fraterna nos dne. martyrum tuorum corona. 181.
 Gaudet dne. plebs fideles ut cum proprio. 104.
 Gaudet dne. q. plebs tua beneficiis imperialis. 243.
 Gaudet dne. q. populus tuus semper benedictione. 244.
 Gloriam dne. ss. apostolorum perpetuum uenerantes. 164.
 Grata tibi sint dne. muneris quibus b. m. 70.
 Grata tibi sit dne. hanc oblatio famuli tui. ill. 190.
 Grata tibi sit dne. a. seruatus oblatio pro qua a. 158.
 Grata tua nos q. dne. nos derelinquit quo. 81.
 Gratiam tuam dne. mentibus a. infunde. 71.
 Gratias agimus dne. multiplicibus largitibus tuis. 194.
 Gratias tibi agimus o. a. d. pro sacramenti. 11. 20.
 Gratias tibi referimus dne. sacro munere. 124.
 Gregem tuum pastor eterne conserua et pii suffragatoris. 286.
 Guberni dne. famulum tuum et tuis beneficiis semper. 20.
 Guberni dne. q. plebem tuam et tuis cunctis. 118.
 Guberni q. dne. et temporalibus adiumentis quos. 187.
 Hec dne. oblatio salutaris famulum tuum. ill. 180.
 Hec dne. que sumptuosa uotum mysteria festa. 163.
 Hec dne. q. munera que in b. usuali commemoratione. 287.
 Hec dne. quam maiestati tue offerimus hostia. 20.
 Hec dne. salutaris sacrificii perceptio famuli tui. ill. 180.
 Hec dne. uiuifica sacramenta ita nos pascant in. 299.
 Hec hostia dne. placentiis et laudis tua. 79.
 Hec hostia dne. q. emundet a. delicta et sacrificium. 69. 73. 86.
 Hec hostia dne. q. a. emundet delicta et. 122. 143.
 Hec hostia dne. q. quam in ss. tuorum natalitia. 180.
 Hec hostia q. dne. mundet a. delicta. 82.

Hec hostia salutaris q. dne. quam in s. alban. 253. 205.
 Hec in nobis sacrificia d. et actione. 81.
 Hec munera q. dne. et vincula a. prauitatis. 88. 107.
 Hec munera dne. q. que oculis tuis maiestatis. 124.
 Hec nobis communitio dne. ad purgationem et intercedente. 268.
 Hec nos communitio dne. exuat a. delictis. 172.
 Hec nos communitio dne. purget a. crimine et celestis. 79. 116. 181.
 Hec nos communitio dne. purget a. crimine et intercedente. 181.
 Hec nos communitio dne. purget a. crimine et intercedentibus. 186.
 Hec nos communitio dne. salutaris (et) ab omni. 297. 206.
 Hec nos oblatio d. mundet q. et renouet. 70.
 Hec nos q. dne. participatio sacramenti et. 81.
 Hec nos q. dne. diuini sacramenti perceptio. 19.
 Hec nos q. dne. participatio sacramenti et. 19.
 Hec oblatio dne. ab omnibus nos purget offensis quos. 178.
 Hec oblatio dne. d. cordis a. maculas emundet ut. 177.
 Hec oblatio dne. interueniente b. d. genitricis marie. 274.
 Hec oblatio dne. purget ab omnibus. 141.
 Hec oblatio dne. q. quam iterata s. confessoris tui martini. 268.
 Hec sacra nos dne. potenti uirtute mundatos. 126.
 Hec sacrificia nos o. d. potenti uirtute. 91.
 Hec tibi dne. q. b. cuthberti sacerdotis precibus. 303.
 Hec tibi hostia q. dne. sit acceptabilis et pro nobis. 305.
 Hec tibi q. dne. beati cuthberti pontificis. 305.
 Hec uictima dne. q. pro b. virginis margarete. 183.
 Hanc dne. q. oblationem pro commemoratione b. marie. 143.
 Hanc igitur dne. oblationem quam pro famulis. ill. et famulabus. 13.
 Has tibi dne. d. offerimus oblationes pro salute a. 189.
 His nobis dne. mysteris conseruato quo terrenis. 106.
 His sacrificiis dne. anime famule tue. ill. a. 196.
 His sacrificiis dne. concede placatus ut qui. 19. 81.
 His sacrificiis q. o. d. purgata anima et spiritu. 195.
 Hoc manus testimonium uiuifice passionis filii tui. 304.
 Hostia dne. q. quam in ss. tuorum natalitia. 134.
 Hostia dne. q. in ss. martyrum tuorum diouitii. 163.
 Hostia hanc dne. placationis et laudis q. ut interueniente. 167.
 Hostia hanc q. dne. quam in ss. tuorum natalitia. 140. 144.
 Hostiam dne. quam tibi pro me famulo tuo. 11. 19.
 Hostiam q. dne. que te nobis placari decreuisti. 299.
 Hostias dne. altaribus tuis adhibemus quas. 309.
 Hostias dne. famulorum tuorum placatus intende. 182.
 Hostias dne. laudis tuis altaribus adhibemus quas. 285.
 Hostias dne. quas in honore s. deusditi confessoris. 299.
 Hostias dne. quas tibi offerimus propitius respice. 80.
 Hostias dne. quas tibi offerimus propitius suscipe. 126. 133.
 Hostias dne. tue plebis intende et quas in. 158.
 Hostias a. dne. tibi (dicatas) placatus assume. 116.
 Hostias a. q. dne. placatus intende et quas in honorem. 186.
 Hostias populi tui q. dne. miseratus intende. 113.
 Hostias q. dne. placatus assume quas. 102.
 Hostias q. dne. propitius intende quas sacra. 120.
 Hostias q. dne. quas nomini tuo sacrasdas. 148.
 Hostias q. dne. quas tibi pro animabus famulorum. 197.
 Hostias tibi dne. b. cesarii martyris tui dicatas. 164.
 Hostias tibi dne. b. fabiani martyris tui. 136.
 Hostias tibi dne. b. felici confessoris tui. 134.
 Hostias tibi dne. b. martyrum gordiani atque. 143.
 Hostias tibi dne. b. sabine martyris tue dicatas. 168.
 Hostias tibi dne. deferimus immolandas. 88.
 Hostias tibi dne. humili placentione deferimus ut. 197.
 Hostias tibi dne. laudis offerimus suppliciter deprecantes ut. 169.
 177.
 Hostias tibi dne. placentione offerimus ut. 69. 77. 183.
 Hostias tibi dne. pro commemoratione s. cuthberti. 303.

Hostias tibi dne. pro nati tui filii, 68.
 Hostias tibi dne. pro ss. tuorum martyrum felices, 150.
 Hostias tibi dne. ss. martyrum tuorum iohannis et, 147.
 Hostias tibi dne. ss. tuorum dicatas meritis benignus, 174.
 Hostias tibi dne. suscipe placatus oblatas quas, 247.
 Hostium n. q. dne. elide superbiem et dexteris, 186.
 Huius dne. perceptio sacramenti peccatorum meorum, 181.
 Huius dne. q. virtute mysterii et a. mundemur, 186.
 Huius dne. q. virtute mysterii et a. propriis nos, 189.
 Huius dne. q. virtute mysterii et propriis mundemur, 190.
 Huius mihi dne. sacramenti perceptio sit peccatorum, 181.
 Huius nos dne. perceptio sacramenti mundet a., 84, 86.
 Huius nos dne. sacramenti semper natalis iustaret, 64.
 Huius te dne. muneris oblatione placeamus, 124.
 Humilitatis n. libamina s. birini tibi dne., 307.
 Ieiunia nostra q. dne. benigno favore prosequere, 84.
 Ignosce dne. quod dum rogare compellor dum, 9.
 Iesu christi dni. a. corpore et sanguine saginati, 159.
 Ille nos igne q. dne. spiritus s. inflammet, 114.
 Illumina dne. q. in te tuorum corda servorum, 245.
 Illumina dne. q. tenebris n. et tuis noctis, 248.
 Illumina q. dne. populum tuum et, 62, 68.
 Immensum et inestimabilem o. d. pietatem tuam, 274.
 Immortalis alimonie sacramenta dne. sapientibus suppliciter, 299.
 Immortalitatis alimoniam consequi q. dne. ut, 126.
 Implentur in nobis q. dne. sacramenti paschalis, 100.
 Imploramus dne. clementiam tuam et hac diuina, 127.
 In conspectu maiestatis tue q. o. intercedente, 151.
 In hac dne. ss. tuorum augustini domoque consortium, 300.
 In hac triumphali s. patris n. augustini sollemnitate, 308.
 In mentibus n. q. dne. vere fidei sacramenta, 71, 273.
 In sancte martyris tue iuliane passione pretiosa, 138.
 In tuo conspectu dne. q. talia s. sint munera, 247.
 In veneratione s. patris augustini beatorumque eius, 300.
 Inebriata ieiunia q. dne. benigno favore, 74.
 Inclina dne. aurem tuam ad preces n. quibus, 195, 199.
 Inclinantes se dne. maiestati tue, 74.
 Indignos nos q. dne. famulos tuos quos, 120.
 Indulgentiam nobis dne. b. agatha martyri imploret, 137.
 Indulgentiam nobis dne. b. ill. martyri imploret, 173.
 Indulgentiam nobis q. dne. prebeant hac munera, 57, 268.
 Ineffabilem misericordiam tuam nobis dne. clementer, 14, 183.
 Infirmatam n. q. dne. proptius respice et mala, 159.
 Infirmatam n. respice o. d. et quia pondus, 135.
 Infunde q. dne. d. pro hac as que suspensus tuus, 176.
 Iniquitates n. respicias o. d. sed sola nobis, 246.
 Inscrutabilem secreti tui virtutem trepidi imploramus, 274.
 Intende q. dne. supplices tuos et pariter nobis, 246.
 Intercessio nos q. dne. b. benedicti abbatis, 140.
 Intercessio q. dne. b. marie semper virginis munera n., 155, 178.
 Intercessio q. dne. b. antistitis tui iusti hac tibi, 300.
 Intercessio q. dne. b. egidii abbatis, 30.
 Interueniat pro nobis dne. q. s. tuus lucas euangelista, 163.
 Intere q. e. d. ad n. humilitatis hostiam, 283.
 Inueniant q. dne. animas famulorum famularumque, 197.
 Inueniat q. dne. animas famule tue ill. lucis, 196.
 Ipse tibi q. dne. s. p. o. x. d. sacrificium, 93.
 Ipsius preceptum est dne. quod agimus in cuius, 258.
 Iugiter nos dne. ss. tuorum nota laticinct, 146.
 Letetur ecclesia tua d. b. agapiti martyris tui, 166.
 Laticinct nos dne. munus oblatum ut sicut in apostolo, 138.

Laticinct nos d. q. sacramenti veneranda sollemnitas, 116.
 Laticinct nos q. mellita b. melliti pontificis, 297.
 Largire nobis dne. q. semper spiritum cogitandi, 118.
 Largire nobis clementissime p. quo sicut beata maria magd., 252.
 Largire q. dne. famulis tuis fidei, 66.
 Largire q. dne. fidelibus tuis indulgentiam placatus, 103, 125, 243.
 Largire sensibus n. o. d. et per temporalem, 92.
 Laudis tue hostiam dne. immolamus in tuorum, 154.
 Libamina summe d. presentia superis benedictio, 285.
 Libantes dne. mense tue b. mysteria q. ut s. iuliane, 138.
 Libera dne. q. a peccatis et hostia tibi populum, 244.
 Magna est dne. apud clementiam tuam dei, 164.
 Magnifica dne. b. bonifati ordinationis sollemnitas, 310.
 Magnifica dne. b. ill. sollemnitas recememus quas, 171, 265.
 Magnificantes dne. clementiam tuam suppliciter exoramus, 174.
 Magnificet te dne. s. tui euangeliste N. b. sollemnitas, 265.
 Maiestatem tuam dne. supplices deprecamur ut huic, 194.
 Maiestatem tuam dne. supplices deprecamur ut sicut, 125, 169.
 Maiestatem tuam dne. suppliciter deprecamur, 124.
 Maiestati tui nos dne. martyrum supplicatio, 146.
 Martyrum tuorum nos dne. semper festa laticinct, 146.
 Memento dne. famulorum famularumque tuorum et, 10, 176.
 Memento etiam dne. et eorum nomina ss. tuorum, 10.
 Memento mei dne. queso et miserere et licet hoc, 175.
 Memor esto dne. fragilitati humane et qui, 187, 243.
 Mense celestis participes effecti imploramus clementiam, 155.
 Mensis sacris q. dne. hostiam sacre digniter impositam, 302.
 Mentem familiis tue q. dne. intercedente b., 107.
 Mentes n. et corpora possident dne. q. domi, 121.
 Mentes n. q. dne. lumine tue claritatis, 72.
 Mentes n. q. dne. lumine tue visitationis, 130.
 Mentes n. q. dne. paracytus qui s. te procedi, 113.
 Mentes n. q. dne. spiritus a. diuini reparat, 122.
 Mentibus n. dne. spiritum s. benignus, 114.
 Miserere dne. d. famulis et famulas tuis ill., 191.
 Miserere dne. populo tuo et continuis, 86.
 Miserere iam q. dne. intercedente b. et gloriois, 108.
 Miserere iam q. dne. populo tuo et continuis, 142.
 Miserere q. dne. famulis et famulas tuis N., 21.
 Miserere q. o. d. famulo tuo N. pro quo hoc, 276.
 Misericordie tue remedii q. dne. fragilitas n., 122.
 Misericordiam tuam dne. s. p. o. x. d. pietatis effectus, 303.
 Mitte dne. q. spiritum s. qui et hac munera presentia, 177.
 Mouet pietatem tuam q. dne. subiecta tibi plebis, 243.
 Multiplica q. dne. fidem populi tui ut cuius, 102.
 Munda nos dne. sacrificii presentis effectus, 124.
 Munera dne. altari tuo superposita dextera potentie, 267.
 Munera dne. oblata sanctifica et intercedente b., 19, 140, 143, 145, 146, 167.
 Munera dne. oblata sanctifica nosque per, 76.
 Munera dne. oblata sanctifica ut tui nobis, 116.
 Munera dne. que pro apostolorum tuorum philippi et, 141.
 Munera dne. que pro omnibus ss. tuorum veneratione, 305.
 Munera dne. q. oblata sanctifica et corda n., 111.
 Munera dne. tibi dicata sanctifica et intercedente, 168.
 Munera dne. tibi dicata sanctifica et intercedentibus, 145.
 Munera dne. q. oblata sanctifica et nobis, 180.
 Munera hoc q. dne. dignanter suscipiens sanctifica, 267.
 Munera nos dne. q. oblata purificent et te, 87.
 Munera n. dne. apud clementiam tuam d. genitricis, 184.
 Munera n. q. dne. in honore s. eduardi martyris, 182.
 Munera n. q. dne. natalitatis bodicene mysterii, 64.

Munera que pro apostolorum tuorum *ill.* sollempnitate, 171.
 Munera quæ tui deferimus maiestati q. dnc., 297.
 Munera tibi dnc. dicata sanctifica et intercedente, 161.
 Munera tibi dnc. *a.* deuotionis offerimus que, 162, 165, 172, 179.
 Munera tibi dnc. pro s. felicitati gloriosæ commemoratione, 168.
 Munera tibi dnc. pro s. martyris tui iohannis baptiste, 167.
 Munera tua nos d. a delectationibus terrenis, 69.
 Munera tue maiestati oblata misericors d. benigno, 178.
 Munera tue pietatis dicata q. dnc. meritis b., 208.
 Muneribus *a.* dnc. apostolorum festa procedimus, 164.
 Muneribus *a.* q. dnc. precibusque susceptis et, 65, 72, 128, 136, 140, 167, 171, 182.
 Muneribus *a.* dnc. q. precibusque susceptis intercedente, 162.
 Munus *a.* q. dnc. dignanter assume quod meritis, 2.
 Munus populi tui dnc. apostolica intercessionem, 147.
 Munus quod tibi dnc. nostræ seruitutis offerimus, 82.
 Munus quod tibi offerimus dnc. q. gratanter, 286.
 Munus tibi a deuotis oblatum famulis eternæ, 283.
 Munus tibi dnc. oblatum s. intercedente birino, 207.
 Myseria nos dnc. s. purificant et tuo, 117.
 Myseria nos s. dnc. et spiritalibus explant, 247.
 Myseriis reſecti dnc. q. ut b. byrini confessoris, 287.
 Mystica nobis hæc proſit oblatio que nos et, 161.

Ne despicias o. d. populum tuum in afflictione, 242.
 Non intres in iudicium cum seruo tuo dnc. *ill.*, 199.
 Nostra tibi q. dnc. sint accepta ieiunia, 88.
 Nostra dnc. q. propitiare temporibus ut tuo, 243.

O ineffabili rerum conditor universalis qui, 285.
 O pastor æternæ o. clemens et bone custos qui, 202.
 Oblata confessoris tui benedicti honore sint tibi dnc., 139.
 Oblata dnc. munera noua unigeniti, 64.
 Oblata dnc. munera sanctifica nosque a peccatorum, 68.
 Oblata dnc. que tibi offerimus in honore s. uulfridi, 307.
 Oblata dnc. que tibi offerimus pie deuotionis, 306.
 Oblata ſeruitutis *a.* munera tibi dnc. q. annua s., 285, 306.
 Oblata tibi dnc. munera populi tui pro tuorum, 206.
 Oblatio dnc. tuis aspectibus immolanda q. ut et, 184.
 Oblatio hæc q. dnc. tibi placeat et intercessio s., 104.
 Oblatio nos dnc. tuo nomini dicanda purificet, 114.
 Oblationes *a.* q. dnc. propitius intende quas in, 209, 273.
 Oblationes populi tui dnc. q. b. apostoli tui, 160.
 Oblationibus q. dnc. placare susceptis et ad te, 87, 116.
 Oblationibus huius dnc. placare muneribus et intercedentibus, 192.
 Oblatis dnc. ob honorem b. confessoris tui benedicti, 139.
 Oblatis dnc. placare muneribus et intercedentibus, 179.
 Oblatis dnc. placare muneribus et opportuno, 10, 187.
 Oblatis dnc. q. placare muneribus et a, 76.
 Oblatis q. dnc. placare muneribus et intercedente b., 137, 168.
 Oblatis q. dnc. placare muneribus et intercedentibus, 142.
 Oblatis q. dnc. placare muneribus et famulos, 19.
 Oblatis tibi dnc. sacrificium immolandum et intercedente, 17.
 Obsecrans misericordiam tuam o. *a.* d. qui hominem, 202.
 Observationis prius annis celebratæ letantes, 75.
 Oculi *a.* ad te dnc. semper intendit ut auxilium, 246.
 Offerimus dnc. laudes et munera pro concessis beneficiis, 188.
 Offerimus dnc. preces et hostias in honore s. marie magd., 242.
 Offerimus tibi dnc. s. hanc orationem, 8.
 Offerimus tibi dnc. munera que dediſti ut et, 248.
 Offerimus tibi dnc. preces et munera in honorem s., 209.
 Offerimus tibi dnc. preces et munera que ut tuo, 149.

Offerimus tibi dnc. sa. tuorum kiliani et sociorum eius, 209.
 Omnipotens *a.* d. da capiti *a.* abundantiam aquæ, 186.
 Omnipotens d. christiani nominis inimicos uirtute, 184.
 Omnipotens d. misericordiam tuam (in) nobis placatus, 108, 241.
 Omnipotens d. qui per os b. apostoli tui iacobi hunc, 239.
 Omnipotens dominator *x.* qui secundum adſumptionem, 6.
 Omnipotens et m. d. ad apta nos tue propitius, 114.
 Omnipotens et m. d. ad apta nos tue propitius, 114.
 Omnipotens et m. d. cuius regnum regum est, 230.
 Omnipotens et m. d. de cuius munere uenit, 120.
 Omnipotens et m. d. fidelium lumen animarum, 210.
 Omnipotens et m. d. in cuius humana conditio, 196.
 Omnipotens et m. d. qui nobis preclaram huius, 282.
 Omnipotens et m. d. qui nos sacramentorum tuorum, 182.
 Omnipotens et m. d. qui omnem animam, 190.
 Omnipotens et m. d. qui peccatum nos, 107.
 Omnipotens et m. d. uisueris nobis adueniant, 125.
 Omnipotens incomprehensibilis d. adepto piis q. ecclesiam, 284.
 Omnipotens mitissime d. qui aſtenti populo fontem, 186.
 Omnipotens mitissime d. respice propitius pecces *a.*, 188.
 Omnipotens preclariſſime d. auctor uirtutis et amator, 285.
 Omnipotens s. d. auctor uirtutis et amator uirginitatis, 205.
 Omnipotens s. d. celestium terrestriumque moderator, 182.
 Omnipotens s. d. collocare dignare corpus et animam, 198.
 Omnipotens s. d. conseruator animarum qui quos, 194.
 Omnipotens s. d. cui nunquam sine spe misericordie, 196.
 Omnipotens s. d. cuius æterni iudicio, 95.
 Omnipotens s. d. cuius spiritus totum corpus, 95.
 Omnipotens s. d. da cordibus *a.* illam tuorum, 146.
 Omnipotens s. d. da nobis fidei spei et caritatis, 120.
 Omnipotens s. d. da nobis ita dominicæ, 91.
 Omnipotens s. d. deduc nos ad societatem, 194.
 Omnipotens s. d. dirige actus nostros in beneplacitum, 66.
 Omnipotens s. d. effunde super hunc locum gratiam, 220.
 Omnipotens s. d. exaudi nos et miserere famulo tuo, 268.
 Omnipotens s. d. fac nos tibi semper et deuotum, 109, 120.
 Omnipotens s. d. famulo tuo *ill.* tibi confenti, 190.
 Omnipotens s. d. fidelium splendor animarum, 67.
 Omnipotens s. d. flos mundi ordo sanctitatis et, 246.
 Omnipotens s. d. i. *x.* dnc. propitius esto peccatis, 182.
 Omnipotens s. d. in cuius manu sunt omnium, 95.
 Omnipotens s. d. indeficiens lumen qui, 110.
 Omnipotens s. d. infirmicem *a.* propitius, 69.
 Omnipotens s. d. marstorum consolatior laborantium, 94.
 Omnipotens s. d. maiestatem tuam supplices exoramus, 70.
 Omnipotens s. d. miserere famulo tuo (regi *a.*) *ill.* et, 189.
 Omnipotens s. d. misericordiam tuam ostende, 133.
 Omnipotens s. d. misericordiam tuam suppliciter exoramus, 267.
 Omnipotens s. d. multiplica in honorem omnia, 98.
 Omnipotens s. d. mundi creator et rector qui b., 164.
 Omnipotens s. d. munera tue maiestati oblata per, 244.
 Omnipotens s. d. nos famulos tuos dextera potentis, 178.
 Omnipotens s. d. parce metuentibus et propitiare, 226.
 Omnipotens s. d. per quem cepit esse quod non erat, 120.
 Omnipotens s. d. presta nobis propitius s. martyrum, 244.
 Omnipotens s. d. qui abundantia pietatis, 119.
 Omnipotens s. d. qui ad imaginem tuam factum, 10, 18.
 Omnipotens s. d. qui egritudinis et animarum depellis, 192.
 Omnipotens s. d. qui celestia simul et terrena, 68, 244.
 Omnipotens s. d. qui donasti b. consualdo regi, 106.
 Omnipotens s. d. qui ecclesiam tuam in apostolica, 148.
 Omnipotens s. d. qui ecclesiam tuam noua, 95.
 Omnipotens s. d. qui etiam iudaicam perſidiam, 96.

T t

Præsta nobis dñe. q. intercedente b. theodoro, 166.
 Præsta nobis dñe. q. intercedentibus omnium sã., 179.
 Præsta nobis dñe. q. intercedentibus sã. tuis, 163, 173, 179.
 Præsta nobis dñe. q. ut salutaribus ieiuniis, 93.
 Præsta nobis dñe. q. ut terrenis affectibus explati, 153.
 Præsta nobis m. d. ut digite tuis servare, 90.
 Præsta nobis m. d. ut placationem tuam promptis, 131.
 Præsta nobis o. et m. d. ut vivificationis tue, 104.
 Præsta nobis o. et m. d. ut in resurrectione, 104.
 Præsta nobis q. dñe. d. a. per hæc sacrosancta mysteria, 170.
 Præsta nobis q. dñe. d. a. ut sacramenti tui, 304.
 Præsta nobis q. o. et m. d. ut que visibilibus mysteriis, 109.
 Præsta o. d. huic famulo tuo *ill.* cuius hodie capitis, 136.
 Præsta populo tuo dñe. q. consolationis auxilium, 242.
 Præsta q. dñe. m. largitor eorum non ubique, 209.
 Præsta q. dñe. d. a. ut cuius nobis festivitatis, 143.
 Præsta q. dñe. d. a. ut quorum festivitate totius sunt, 167.
 Præsta q. dñe. d. a. ut sicut in tuo conspectu mori, 160.
 Præsta q. dñe. d. a. ut supplicanti ut dum sc, 122.
 Præsta q. dñe. huic famulo tuo *ill.* 93.
 Præsta q. dñe. sic nos ab epulis carnalibus, 133.
 Præsta q. dñe. ut a. mentibus et carnalibus, 112.
 Præsta q. dñe. ut anima famuli tui *ill.* his purgata, 105.
 Præsta q. dñe. ut mentium reprobarum non curemus, 184.
 Præsta q. dñe. ut per hæc munera, 66.
 Præsta q. dñe. ut quod salutaris a., 66.
 Præsta q. dñe. ut sacramenti tui participatione, 303.
 Præsta q. dñe. ut s. confessoris (martyris) tui et, 143.
 Præsta q. dñe. ut s. tuorum felicitis simpliciter, 160.
 Præsta q. dñe. ut sicut populus christianus martyrum, 150.
 Præsta q. dñe. ut sicut s. tuorum *ill.* nos natalitia, 174.
 Præsta q. dñe. ut terrenis affectibus explati ad, 175.
 Præsta q. o. d. qui s. albanum martyrem tuum et, 253.
 Præsta q. o. d. sic nos ab epulis carnalibus, 134.
 Præsta q. o. d. ut ad te toto corde, 107.
 Præsta q. o. d. ut anima famuli tui *ill.* ab angelis, 106.
 Præsta q. o. d. ut b. marie virginis, 70.
 Præsta q. o. d. ut b. felicitatis martyris tue, 167.
 Præsta q. o. d. ut claritatis tue super nos, 111.
 Præsta q. o. d. ut de perceptis numeribus gratias, 134, 173.
 Præsta q. o. d. ut dignitas conditiones, 89.
 Præsta q. o. d. ut familia tua per viam salutis, 146.
 Præsta q. o. d. ut familia tua que se, 70.
 Præsta q. o. d. ut filli tui centura sollempnis, 130.
 Præsta q. o. d. ut huius paschalis festivitatis, 101.
 Præsta q. o. d. ut id quod de a. altari tuo accipimus, 154, 210.
 Præsta q. o. d. ut inter innumerum alia, 244.
 Præsta q. o. d. ut intercedente b. nitale martyre, 160.
 Præsta q. o. d. ut liberis tui mentibus servamus, 246.
 Præsta q. o. d. ut natus hodie saluator mundi, 64.
 Præsta q. o. d. ut n. mentis intentio, 108.
 Præsta q. o. d. ut nullis nos permittas perturbationibus, 147.
 Præsta q. o. d. ut observationes sacras annos, 86, 122.
 Præsta q. o. d. ut per hæc paschalis festa, 101.
 Præsta q. o. d. ut que sollempni celebramus, 67.
 Præsta q. o. d. ut qui b. *ill.* martyris tui natalitia, 171.
 Præsta q. o. d. ut qui b. valentinis martyris tui, 127.
 Præsta q. o. d. ut qui celestia alimenta percipimus, 19, 146.
 Præsta q. o. d. ut qui filii dai. a. l. x., 273.
 Præsta q. o. d. ut qui gloriosus martyris claudium, 166.
 Præsta q. o. d. ut qui gloriosus martyres in, 149.
 Præsta q. o. d. ut qui gloriam dominicam, 100.
 Præsta q. o. d. ut qui in afflictione a., 101.

Præsta q. o. d. ut qui in tua protectione, 84.
 Præsta q. o. d. ut qui iram tue indignationis, 242.
 Præsta q. o. d. ut qui iugiter apostolica defensione, 151.
 Præsta q. o. d. ut qui malis famuli tui et casibus, 258.
 Præsta q. o. d. ut qui a. excoisibus, 92.
 Præsta q. o. d. ut qui paschalis festa peregrinus, 103.
 Præsta q. o. d. ut qui resurrectionis dominicæ, 100.
 Præsta q. o. d. ut qui s. tuorum comite et damiani, 161.
 Præsta q. o. d. ut qui s. tuorum marci et, 143.
 Præsta q. o. d. ut qui s. tuorum tiberii, 140.
 Præsta q. o. d. ut qui se affligendo carui, 84.
 Præsta q. o. d. ut quod a. conscientia nos pressumit, 287.
 Præsta q. o. d. ut quorum memoriam sacramenti, 151.
 Præsta q. o. d. ut quos offensu a. per flagella, 144.
 Præsta q. o. d. ut quos notitia ieiunii castigant, 86.
 Præsta q. o. d. ut redemptionis a. ventura, 128.
 Præsta q. o. d. ut saluatoris mundi, 68.
 Præsta q. o. d. ut salutaribus ieiuniis eruditi, 114.
 Præsta q. o. d. ut semper rationalibus meditantibus, 244.
 Præsta q. o. d. ut sicut devotissime b. birini, 307.
 Præsta q. o. d. ut sicut devotissime christianus populus, 206.
 Præsta q. o. d. ut sicut hodierna s. angustini, 299.
 Præsta q. o. d. ut spiritus s. adveniens, 111.
 Præsta q. o. et m. d. ut hæc salutaris oblatio, 190.
 Præsta q. o. et m. d. ut inter preces, 119.
 Præsta q. o. et m. d. ut intercedente b., 163.
 Præsta q. o. et m. d. ut per hæc sancta que sumpimus, 138.
 Præsta q. o. et m. d. ut que ore, 82.
 Præsta q. o. et m. d. ut qui s. tuorum alexandri, 141.
 Præsta q. o. et m. d. ut spiritus s. adveniens, 113.
 Præstende dñe. fidelibus tuis dexteram celestis, 84.
 Præstende dñe. fidelibus tuis omnibus episcopis, 191.
 Præstende nobis dñe. misericordiam tuam et bestii, 10.
 Præstende nobis dñe. q. misericordiam tuam ut que, 107, 245.
 Præveniat hunc famulum tuum dñe., 73.
 Præveniat nos o. d. tua gratia semper et subsequatur, 127.
 Præveniat nos q. dñe. gratia tua semper et, 188.
 Preces dñe. tuorum respice oblationesque fidelium, 136.
 Preces a. q. dñe. clementer exaudi atque, 72.
 Preces a. q. dñe. clementer exaudi et contra, 72.
 Preces a. q. dñe. placatus admitte et quia infirmitatis, 131.
 Preces a. q. dñe. quas in depositione famuli tui *ill.*, 198.
 Preces populi tui q. dñe. clementer exaudi, 73, 75, 129, 130, 134, 244, 259.
 Precor dñe. clementiam tuam ut huic famulo tuo, 232.
 Pro animabus famulorum tuorum *ill.* et *ill.*, et hic, 108.
 Pro eis tibi precibus dñe. a. q. grata reddatur, 204.
 Pro a. servituti augmento sacrificium tibi, 131.
 Pro s. basilidis cyrini naboris et asazii, 144.
 Pro s. protii et iacinti munera tibi dñe. commemoratione, 159.
 Proficiat dñe. q. plebs tibi dicata p̄m, 90, 244.
 Proficiat nobis ad salutem corporis et anime dñe. d. huius, 176.
 Proficiat q. dñe. hæc oblatio quam tue supplices, 189.
 Proficiat q. dñe. plebs tibi dicata p̄m devotionis, 116.
 Prope esto dñe. omnibus invocantibus te in, 130.
 Propitiare dñe. anime famuli tui *ill.* ut quem in fine, 106.
 Propitiare dñe. humilitati a. et respice, 116.
 Propitiare dñe. iniquitatibus a. quibus affligimur, 107.
 Propitiare dñe. populo tuo propitiare numeribus, 120.
 Propitiare dñe. precibus et hostiis famulorum tuorum, 183.
 Propitiare dñe. q. anime famuli tui *ill.* pro qua, 196, 198.
 Propitiare dñe. supplicationibus a. et animam famuli, 194.
 Propitiare dñe. supplicationibus a. et animarum, 80, 243.

Propitiare dñe. supplicationibus n. et has, 16, 117, 183, 191, 192, 301.
 Propitiare dñe. supplicationibus n. et has populi, 117.
 Propitiare dñe. supplicationibus n. et institutis, 228.
 Propitiare dñe. supplicationibus n. pro anima et spiritu, 197.
 Propitiare dñe. uespertinis supplicationibus n. et fac, 247.
 Propitiare m. d. supplicationibus n. et familiam tuam, 5.
 Propitiare q. dñe. animabus famulorum famularumque, 197.
 Propitiare q. dñe. uobis famulis tuis per huius a., 20.
 Propitiare q. dñe. uobis famulis tuis per s. augustini, 301.
 Propitiare supplicationibus n. pro anima famuli, 196.
 Propitiatur dñs. cunctis iniquitatibus huius infirmi, 241.
 Propitius dñe. q. hæc dona sanctifica, 112.
 Propitius esto dñe. supplicationibus n. et populi, 254.
 Protector in te sperantium d. familiam tuam propitius, 171, 201.
 Protector in te sperantium d. salua populum tuum, 244.
 Protector in te sperantium d. sine quo uixit, 126.
 Protector n. aspice d. et a peccatorum nos defende, 186.
 Protector n. aspice d. ut qui malorum n. 75.
 Protegat dñe. q. populum tuum et participatio, 162.
 Protegat dñe. q. tua dextera populum supplicentem, 124.
 Protegat ecclesiam tuam d. oratio ueneranda sc. et, 203.
 Protegat nos dñe. cum tui perceptione sacramenti, 160.
 Protegat nos dñe. q. b. cuthberti confessoris tui atque, 306.
 Protegat nos dñe. arxipis b. andree apostoli repetita, 69, 168.
 Protegat dñe. famulos tuos subsidia pacis et, 72, 185.
 Protegat dñe. populum tuum apostolorum tuorum, 157.
 Protegat dñe. populum tuum et apostolorum, 148, 149.
 Protegat dñe. q. tuis mysteriis seruientes ut diuini, 184.
 Protegat q. benignissime d. famulos tuos ditione, 286.
 Purifica nos dñe. q. sumpto mysterio interueniente, 287.
 Purifica nos m. d. et ecclesie tue preces, 92.
 Purifica nos m. d. ut ecclesie tue preces, 86.
 Purifica q. dñe. familiam tuam et ab, 91.
 Purifica q. dñe. mentes n. benignis et, 124.
 Purifica q. dñe. tuorum corda fidelium ut a., 108, 242.
 Purificent nos dñe. q. diuina sacramenta quæ, 233.
 Purificent nos dñe. q. sacramenta que sumpsimus, 160, 189.
 Purificent nos q. o. et misericordis d. sacramenta quæ, 193.
 Purificent semper et muniant tua sacramenta nos, 121.
 Purificent me famulum q. dñe. diuini sacramenti libatio, 192.
 Purificent nos dñe. q. et diuini perceptio sacramenti, 158.
 Purificent nos dñe. q. muneri presentia oblatio, 156, 113, 183.
 Purificent nos indulgentia tua d. et ab omni, 245.
 Purificent nos q. dñe. et diuini sacramenti perceptio, 192, 301.

Quæsumus benedictionis auctor et sanctificationis, 303.
 Quæsumus dñe. d. a. diel molestias coitis, 246.
 Quæsumus dñe. d. n. ut quos diuini tribus, 185.
 Quæsumus dñe. d. n. ut quos diuini, 110.
 Quæsumus dñe. pro tua pietate misere animæ, 196.
 Quæsumus dñe. q. ut sacrosancta mysteria quæ, 71, 102, 139.
 Quæsumus dñe. diuino saturati illamine et a. confessoris, 298.
 Quæsumus dñe. n. placare muneribus quoniam, 107.
 Quæsumus dñe. salutaribus repleti mysteriis, 134, 135, 141, 160, 162, 172.
 Quæsumus dñe. salutaribus repleti sacramentis ut b., 298.
 Quæsumus dñe. ut b. martyrum tuorum neci et, 142.
 Quæsumus dñe. ut famulo tuo *Jll.* cuius iiii(um) vii(um), 198.
 Quæsumus immensam clementiam tuam o. et misericordis, 269.
 Quæsumus o. d. afflictis populi lacrimis respice, 243.
 Quæsumus o. d. familiam tuam propitius, 87.
 Quæsumus o. d. me famulum tuum quem excois(em), 20.
 Quæsumus o. d. instituta providentia tua pio, 238.

Quæsumus o. d. ne nos tua misericordia derelinquat, 246.
 Quæsumus o. d. preces n. respice et tua(e) super nos, 123, 120.
 Quæsumus o. d. tua nos protectione et castimoniam, 204.
 Quæsumus o. d. uota humiliter respice atque, 78, 81.
 Quæsumus o. d. ut b. (*Jll.*) andreas apostolus tuum, 168, 170.
 Quæsumus o. d. ut de perceptis muneribus, 122.
 Quæsumus o. d. ut famulus tuus *Jll.* qui tua, 179.
 Quæsumus o. d. ut hoc in loco quem uoxiui tuo, 264.
 Quæsumus o. d. ut illius salutaris capamus, 76, 149.
 Quæsumus o. d. ut qui celestia alimenta percipimus, 20, 72, 136, 147, 162, 166.
 Quæsumus o. d. ut inter eius membra numeremur, 84.
 Quæsumus o. d. ut nos geminata letitia hodie, 147.
 Quæsumus o. d. ut n. deuotio que natalitia b., 121, 262.
 Quæsumus o. d. ut per hæc sacrosancta mysteria, 200.
 Quæsumus o. d. ut plect tu tota tibi corde descruis, 247, 284.
 Quæsumus o. d. ut qui a. fatigamur offensis, 222.
 Quæsumus o. d. ut rectum n. manera sacra, 163.
 Quæsumus o. d. ut a. tuorum celestibus mysteriis, 144.
 Quæsumus o. d. ut quos diuini tribus participatione, 122.
 Quæsumus o. d. ut quos in s. tui albanis ueneranda, 202.
 Quæsumus o. et m. d. ut quos in s. tuorum ueneranda, 233.
 Qui super astra sedes qui regni sceptra, 29.
 Quod ore sumpsimus dñe. mente capimus, 69, 248.
 Quos celesti dñe. alimento satiasti apostolicis, 147, 148.
 Quos celesti dñe. dono satiasti praxia, 9, 117, 186.
 Quos celesti dñe. recreas munere perpetuo dñe. comitare, 182.
 Quos celestibus dñe. recreas alimentis interueniente, 139.
 Quos ieiunia uotia castigant tua dñe. sacramenta, 2.
 Quos munere celesti reficis dñe. intercedentibus, 184.
 Quos refecti dñe. celesti conuiuio b. fidei uirginis, 269.
 Quos refecti dñe. celesti mysterio propriis et alienis, 184.
 Quos tantis dñe. largiris uti mysteriis, 69.
 Quotidiani q. dñe. munere sacramenti perpetui, 247.

Redemptionis n. munere uegetati q. dñe. ut hoc, 103.
 Redemptor n. aspice d. et tibi nos iugiter, 246.
 Refecti cibo potuque celesti d. n. te supplices, 133, 136, 144.
 Refecti cibo spirituali alimonie q. dñe. d. n. ut quod, 142.
 Refecti dñe. benedictione sollempni q. ut per intercessionem, 145.
 Refecti dñe. muneribus sacris q. ut intercedente, 209.
 Refecti dñe. pane celesti ad uitam q. utriusque, 142.
 Refecti participatione muneris sacri q. dñe. d. n. ut, 136, 140, 141, 143, 153.
 Refecti sacra participatione spiritualis mensæ maiestatem, 284.
 Refecti uitalibus alimentis q. dñe. d. n. 85, 24.
 Refectos dñe. uitalis alimonie sacramenta a. confessoris, 286, 306.
 Rege n. q. dñe. propitius uoluntates ut sec, 247.
 Rege q. dñe. famulum tuum *Jll.* et gratias, 20.
 Rege q. dñe. populum tuum et gratias tua, 72.
 Remotis oblationibus carnalium uictuarum, 114.
 Repelle dñe. conscriptum peccati lege cyrographum, 104.
 Repleti alimonia celesti et spiritali populo recreati, 142.
 Repleti alimonia celesti q. dñe. ut intercedente, 162.
 Repleti cibo spirituali alimonie supplices, 127.
 Repleti dñe. benedictione celesti q. clementiam tuam, 157.
 Repleti dñe. benedictione celesti suppliciter imploramus, 172.
 Repleti dñe. muneribus sacris d. q. ut in, 109.
 Repleti dñe. muneribus sacris q. ut intercedentibus n., 158.
 Repleti sumus dñe. muneribus tuis tribus q. 118.
 Repleti uitalibus alimonis et diuini refecti mysteriis, 268.
 Respic dñe. familiam tuam et prexata ut, 76.
 Respic dñe. famulum tuum *Jll.* in infirmitate sui, 241.

Respicere dñe. munera populi tui s. festiuitate, 154.
 Respicere dñe. munera que pro s. martyrum tuorum,
 Respicere dñe. munera supplicantis ecclesie, 116.
 Respicere dñe. propitius ad munera que sacramus, 84.
 Respicere dñe. propitius plebem tuam et toto, 120, 244.
 Respicere dñe. propitius super hanc munera que pro, 282.
 Respicere dñe. q. a. propitius seruitutem, 119.
 Respicere dñe. q. super hanc familiam tuam, 92.
 Respicere nos misericos d. et nomen, 66.
 Respicere nos misericors d. et ueniam tu perferre, 246.
 Respicere nos o. et m. d. et ab omnibus tribulationibus, 246.
 Respicere q. dñe. populum tuum et quem, 102.

Sacrae uobis q. dñe. obseruationis icinia et pie, 86.
 Sacramenta dñe. q. que sumpsimus b. martino confessore, 268.
 Sacramenta que indigni sumus dñe. uobis mentis, 304.
 Sacramenta que sumus dñe. (d. n.) et, 86, 106.
 Sacramenta salutis a. suscipientes concede q., 244, 268.
 Sacramenta tua dñe. que indigni percipimus et, 207.
 Sacramenti tui dñe. diuina libetio pœtalia, 81.
 Sacramenti tui dñe. q. participatio salutaris, 88.
 Sacramentis dñe. et gaudiis oblata celebratæ expletis, 166, 266.
 Sacramentorum tuorum comunio dñe. sumpta, 164.
 Sacrandum tibi dñe. munus offerimus quo b., 168, 170, 298.
 Sacratissimum dñe. b. marie magdalene qua celos, 290.
 Sacrificia dñe. cum ecclesiis precibus immolanda q., 184.
 Sacrificia dñe. paschalis gaudiis immolamus, 101.
 Sacrificia dñe. q. propitius tui nos saluent, 27.
 Sacrificia dñe. tibi cum ecclesiis precibus, 108.
 Sacrificia dñe. tuis oblata conspectibus, 113.
 Sacrificia uos dñe. immaculata purificent et, 109.
 Sacrificia nos q. dñe. propitius lata, 92.
 Sacrificia que sumus dñe. pro sollempnitate s. pontificis, 17.
 Sacrificia tua dñe. corda a. purificent et, 208.
 Sacrificia dñe. placatus oblata opem tuam a., 168, 187.
 Sacrificiis presentibus dñe. q. intendit placatus, 74, 79, 84, 120, 140, 152.

Sacrificiis presentibus queso dñe. oblatio mea, 181.
 Sacrificium deuotionis a. q. o. d. clementer respice et, 301.
 Sacrificium dñe. obseruatæ quadragesimalis, 78.
 Sacrificium dñe. pro fili tui supplices, 108.
 Sacrificium dñe. quod immolamus intende ut ab omni, 184, 186.
 Sacrificium dñe. quod immolamus placatus intende, 141.
 Sacrificium a. tibi dñe. q. b. andree precatio s., 160.
 Sacrificium a. tibi dñe. q. b. laurentii s. precatio, 153.
 Sacrificium a. tibi dñe. q. s. patris a. athelnuoldi, 287.
 Sacrificium quadragesimalis initii sollempniter, 78.
 Sacrificium salutis a. tibi offerentes concede nobis dñe. d., 177.
 Sacrificium tibi dñe. fidelium tuorum uotis oblatum, 242.
 Sacrificium tibi dñe. laudis offerimus in tuorum, 157.
 Sacrificium tibi dñe. placentiis et laudis offerimus, 304.
 Sacris altaribus dñe. hostias superpositas s. benedictus, 120.
 Sacris celestibus dñe. operante spiritu s., 113.
 Sacris dñe. mysteriis expati et ueniam, 82.
 Sacro munere satiat supplices te dñe. deprecamur, 125, 140, 144, 182, 208.

Sacrosancti corporis et sanguinis dñi. n. i. x. refectione, 13, 185.
 Salua nos o. d. et lucem nobis concede, 245.
 Salutare nobis edidit hodierna dñe. b. augustinus, 204.
 Salutari sacrificio dñe. populus tuus semper exultat, 153.
 Salutaris tui dñe. munere satiat supplices, 75, 138.
 Salutaris hostie munus diuinis sacrandum mysteriis, 200.
 Salutaris hostie participatione refectus misericordiam, 20.

Salutaris tui dñe. munere satiat supplices exoramus, 148.
 Sancta mysteria nos q. dñe. et sacramentalis uirginis, 298.
 Sancta tua (dñe.) d. b. (ill.) pretiosa passione (sumpta), 171, 266.
 Sancti tua dñe. percipientes tuam deuote misericordiam, 305.
 Sancta tua nos dñe. q. et a peccatis exauat, 247.
 Sancta tua uos dñe. sumpta purificent et b., 183.
 Sancta tua nos dñe. sumpta uiuificent et, 116.
 Sancte dei genitricis marie ac celestium, 246.
 Sancte dei genitricis marie ac b. apostolorum martyrum, 191.
 Sanctarum tuarum dñe. intercessionis placatus, 135.
 Sancti augustini confessoris tui nobis dñe. pia uon, 260.
 Sancti iohannis baptiste et martyris tui dñe. q., 157.
 Sancti uos tui dñe. timorem pariter, 115.
 Sancti uos dñe. honoris confessoris tui atque pontificis, 300.
 Sancti spiritus dñe. corda a. mundet infusio, 111, 112.
 Sancti tui nos q. dñe. ubique latificet ut, 134, 172.
 Sanctifica dñe. muneris oblata libamina et b. dei genitricis, 268.
 Sanctifica q. dñe. d. a. per unigenitum tui uirtutem tuas, 176.
 Sanctifica q. dñe. a. ieiunia et cunctarum, 88.
 Sanctifica q. dñe. oblata munera que in sollempnitate, 17.
 Sanctificati diuino mysterio maiestatem tuam dñe., 182.
 Sanctificati dñe. saluari mysterio q. ut pro, 126.
 Sanctificationem tuam nobis dñe. his mysteriis, 80.
 Sanctificationibus tuis o. d. et uita a., 70, 92, 124.
 Sanctificatio hoc ieiunio d. tuorum corda, 80.
 Sanctificet uos dñe. et uiuam intercede b., 252.
 Sanctificet nos dñe. qua passi sumus memas, 83.
 Sanctificet nos dñe. q. tui percepto sacramenti et, 160, 168.
 Sanctificet nos q. dñe. d. huius sacri perceptio, 205.
 Sanctificetur q. dñe. huius a. oblationis munus tua, 176.
 Sanctis intercedentibus s. tuorum electis succurre, 7.
 Sanctorum basilidis cyrini aboris et nazarii q. dñe., 144.
 Sanctorum tuorum dñe. intercessionis placatus, 135.
 Sanctorum tuorum dñe. neri et achillei atque, 142.
 Sanctorum tuorum intercessionibus q. dñe. et nos proteges, 192, 301.
 Sanctorum tuorum nobis dñe. pia nos desit oratio, 133, 162.
 Sanctus dñe. euthbertus sacerdos et pontifex cuius, 301.
 Sanctus dñe. gorgonius sua nos intercessione latificet, 148.
 Satiasti dñe. familiam tuam muneribus sacris, 64, 134, 156, 167, 169, 266.
 Satiasti nos dñe. saluari mysterio q., 136.
 Satiati dñe. muneribus sacris te q. ut b. birini, 307.
 Satiati sumus dñe. muneribus s. que tanto nobis, 160.
 Satiatis dñe. munerum tuorum donis auxiliis, 206.
 Satisfaciat tibi dñe. q. pro anima famuli tui ill., 196.
 Scrutator cordis et castæ mentis amator, 59.
 Semper dñe. s. martyrum basilidis cyrini, 144.
 Semper nos dñe. martyrum tuorum neri et achillei, 142.
 Sempternis trinitas d. cuius est potentia prostrare, 184.
 Sempternus dñe. q. tui perceptionem sacramenti, 120.
 Sicut in a. albanii primi anglorum martyris ueneratione, 299.
 Sicut tibi o. d. grata a. seruitutis obsequia et hinc, 301.
 Sit dñe. q. b. mathæe euangelista a. fragilitatis, 161.
 Sit nobis dñe. q. medicina mentis et corporis, 108.
 Sit nobis dñe. reparatio mentis et corporis celeste, 118, 127.
 Sit q. dñe. b. iohannes euangelista, 123.
 Sit tibi dñe. a. deuotionis oblatio acceptabilis ut b., 287.
 Sollemne nobis intercessio b. laurentii martyris q. dñe., 156.
 Sollemni sedulo diuinis roboretur tæ pietatis, 286.
 Sollemnitatibus iciniis explandis suo uos dñe., 2.
 Spes æternæ uite cunctorum certa saluæque, 80.
 Spes omnium finium terre et in mari longe qui, 227.
 Spiritum nobis dñe. tue caritatis infunde, 74, 99, 100, 172.

Subiectum tibi populum q. dne. propitiatio, 8a, 83, 243.
 Subueniat dne. plebi tue del. genitricis oratio, 145, 252.
 Subueniat nobis q. dne. misericordia tua ut, 81, 243.
 Subueniat nobis q. dne. sacrificii presentis operatio, 187.
 Succurre q. dne. populo supplicanti et opem tuam, 241.
 Sumat ecclesia tua d. b. iohannis baptista, 146.
 Sume o. d. benigne has oblationes et concede pro meritis, 208.
 Sementes dne. celestia sacramenta q. clementiam, 113.
 Sementes dne. dona celestia suppliciter, 83, 122.
 Sementes dne. gaudia sempiterna participatione sacramenti, 201.
 Sementes dne. perpetua sacramenta salutis tuam, 190.
 Summe o. d. qui uitam b. antistitis tui, 189.
 Sumpsimus dne. celebritatis annue totius sacramenta, 137, 158.
 Sumpsimus dne. diuina mysteria b. andree festiuitate, 169.
 Sumpsimus dne. pignus redemptionis eterne, 164.
 Sumpsimus dne. pignus salutis eterne celebrantes b., 166.
 Sumpsimus dne. sacramentum uirginum martyrumque tuorum, 200.
 Sumpsimus dne. sacri dona mysteriorum humiliter, 114, 146.
 Sumpsimus dne. sacra tuorum sollempnia celebrantes, 147, 170.
 Sumpta (q. dne.) sacramenta omnia crimina, 12, 21, 251.
 Sumpta q. o. d. uitae mense sacramenta sint, 208.
 Sumpta sacramenta q. dne. crimina a. detergant omnemque, 193.
 Sumpta sacramenta q. dne. nos a peccatis omnibus, 201.
 Sumpta sacrosancta communio b. interueniente, 205.
 Sumpti sacrificii dne. perpetua nos tutio, 90.
 Sumptis dne. celestibus sacramentis ad redemptionis, 120.
 Sumptis dne. celestibus sacramentis concede propitius ut, 200.
 Sumptis dne. numeribus sacramentis q. clementiam, 267.
 Sumptis dne. numeribus sacris, interueniente b. archiepiscopo, 202.
 Sumptis dne. sacramentis ad redemptionis, 8a.
 Sumptis dne. sacramentis q. ut intercedentibus b., 207.
 Sumptis dne. salutaribus sacramentis ad, 82.
 Sumptis numeribus dne. q. ut cum frequentatione, 114, 129.
 Sumptis dne. sacramentis suppliciter deprecamur ut, 154.
 Sumptum dne. q. uenerabile sacramentum et presentis, 2.
 Super hanc hostiam q. dne. in tua descendat, 272.
 Super has q. (hostias dne.) benedictio copiosa, 137, 141, 143, 164.
 Super populum tuum q. dne. interueniente b. bonifacio, 209.
 Supplicationem serorum tuorum d. miserator exaudi, 158.
 Supplicationibus apostolicis b. mathi euangelista, 161.
 Supplices dne. te rogamus ut his sacrificiis, 86.
 Supplices te rogamus o. d. ut interueniente s. bonifacio, 204.
 Supplices te rogamus o. d. ut interuenientibus ss., 168.
 Supplices te rogamus o. d. ut quos donis, 153, 207.
 Supplices te rogamus o. d. ut quos tuos, 68, 72, 79, 140, 143, 264.
 Supplices te rogamus o. d. ut s. bonifacio intercedente, 209.
 Suppliciter te d. p. o. qui es creator omnium, 181.
 Supplice clementissime pater hostias placationis et, 190.
 Suscipe dne. animam serui tui illi. quam de ergastulo, 199.
 Suscipe dne. animam serui tui illi. (reuerentem ad te), 199, 200.
 Suscipe clementissime d. munus quod tibi, 204.
 Suscipe dne. fidelium preces cum oblationibus, 106, 166.
 Suscipe dne. munera dignanter oblata et b., 124.
 Suscipe dne. munera propitius oblata que maiestas, 160.
 Suscipe dne. munera que in b. (agathe) martyris tue, 137, 173.
 Suscipe dne. munera que in eis tibi sollempnitatem, 133, 156.
 Suscipe dne. munera que pro filiis tuis gloriosa, 109.
 Suscipe dne. preces et hostias ecclesie tue pro, 179.
 Suscipe dne. preces et hostias meritis b. fidei uirginis, 168.
 Suscipe dne. preces et munera que ut, 149, 173, 266.
 Suscipe dne. preces a. et clamantem ad te pia, 246.
 Suscipe dne. preces a. pro anima famuli tui illi. ut a., 197.
 Suscipe dne. preces i. opali tui supplicantis, 132.

Suscipe dne. propitius hostias quibus et te placari, 146.
 Suscipe dne. q. munera que tibi offerimus pro famulo, 118.
 Suscipe dne. q. nostris oblata seruitutis et, 72.
 Suscipe dne. q. preces populi tui cum, 69, 100.
 Suscipe dne. q. pro sacri conuili lege munus, 128.
 Suscipe dne. sacrificium cuius te uoluit, 72.
 Suscipe dne. seruum tuum illi. in bonum habitaculum, 200.
 Suscipe dne. uota laborum eorum et sana interiora, 174.
 Suscipe munera q. dne. exultant ecclesiam, 191.
 Suscipe munera q. dne. que tibi de tua, 118.
 Suscipe q. clementer o. d. nostre oblationis, 12, 22.
 Suscipe q. clementissime d. munia presentis hostias, 184.
 Suscipe q. dne. fidelium preces cum oblationibus, 101.
 Suscipe q. dne. hac salutaris libamina que tibi, 298.
 Suscipe q. dne. hostiam redemptionis humane, 247.
 Suscipe q. dne. munera populorum tuorum, 102.
 Suscipe q. dne. munera pro tuorum commemoratione, 112.
 Suscipe q. dne. munera supplicanum familie que tibi, 298.
 Suscipe q. dne. preces famularum tuorum cum, 183.
 Suscipe q. dne. preces a. et muro custodit tue, 186.
 Suscipe q. dne. preces populi tui cum, 82.
 Suscipe q. dne. pro anima famuli tui et sacerdotis, 196.
 Suscipe s. trinitas hac oblationem quam tibi, 9.
 Suscipere digneris confessionem meam s. trinitas dne., 295.
 Suscipiamus dne. misericordiam tuam in medio, 127.
 Suscipiat clementia tue dne. q. de. manibus, 20, 201.
 Tantis dne. repleti numeribus presta q. ut et, 116.
 Te dne. s. p. o. x. d. supplices deprecamur pro spiritu, 201.
 Temeatitas quidem est dne. ut homo hominem, 202.
 Tempora a. q. dne. pio fauore prosequere et quibus, 116.
 Terram tuam dne. quam uidemus a. iniquitatibus, 10, 17.
 Tibi dne. commendamus animam famuli tui illi. ut, 203.
 Tibi dne. sacrificia dicata reddantur quam, 119.
 Tibi placitum d. a. populo tuo tribue solamen, 106.
 Totum corpus ecclesie tue q. dne. sic benedictio, 214.
 Tribus nobis q. dne. continuum tua s. premissio, 143.
 Tribus clemens et m. d. in b. testis tui kemelini, 284.
 Tribus nobis dne. celestis mense uirtutis, 106.
 Tribus nobis q. o. d. ut dona celestia que, 72.
 Tribus q. dne. ut cum presentibus immolemus, 67.
 Tribus q. dne. ut per hac sacramenta que, 108.
 Tribus q. o. d. ut illos tendat christianis, 101.
 Tribus q. o. d. ut munere festiuitatis hodiecum, 108.
 Tribulationem a. q. dne. propitius respice et iram, 242.
 Tu nobis auxilium prestare digneris tu opem tu, 199.
 Tua dne. numeribus altaria cumulumus illius, 146.
 Tua nos dne. medicinalis operatio et a. b., 118, 126.
 Tua nos dne. protectione defende et ab, 81.
 Tua nos dne. q. gratia benedict et ad uitam, 246.
 Tua nos dne. q. gratia semper preueniat, 124.
 Tua nos dne. sacramenta custodiant et contra, 121.
 Tua nos dne. ueritas semper illuminet et, 246.
 Tua nos misericordia d. et ab omni, 92.
 Tua nos q. dne. que sumptibus sancta, 106.
 Tua nos q. dne. sancta purificant et operationis, 87.
 Tua sacramenta nos d. circumtegent et, 247.
 Tuam sancta uobis o. d. que sumptibus et, 247.
 Tuam q. dne. dextera tua populum, 90.
 Tuere dne. populum tuum et ab omnibus, 72.
 Tuere dne. populum tuum et salutaribus, 189, 244.
 Tuere dne. q. famulum tuum et spiritalibus, 117.
 Tuere nos (dne. q.) tua s. sumentes et ab, 10, 187, 188.

Terre nos superne moderator et fragilitatem n., 246.
 Terre q. dñe. familiam tuam et sacris semper, 282.
 Terre q. dñe. familiam tuam (st) salutis, 123.
 Tui dñe. perceptione sacramenti et a nostra, 77, 168.
 Tui nobis dñe. communio sacramenti et, 119.
 Tui nos dñe. sacramenti libatio sancta restauret, 75, 128.
 Tuis dñe. q. adeo supplicibus et inter mundana, 125.
 Tuorum nos dñe. largitate donorum et, 77.
 Tuis est dies dñe. et tuis est nox concede, 247.
 Veneranda nobis dñe. huius diei festiuitas opem, 155.
 Veni sanctificator o. æ. d. benedic sacrificium, 10.
 Vestibus angelicis induti rex, 59.
 Vide dñe. infirmitates n. et celeri nobis, 246.
 Vincula dñe. humane prauitatis abrupte, 246.
 Virtute spiritus s. dñe. munera n. continge, 113.
 Virtutum caelestium d. qui ab humanis corporibus, 241.
 Virtus summa deus cunctorum, 50.
 Vitalis hostie verba caro facti delicta refocellati, 174.
 Visificet nos dñe. q. participatio tu. s. mysterii et, 185.
 Visificet nos q. dñe. huius participatio s., 120.
 Vaguo oculis scapulas [etc.] de oleo sacro, 240.

Vaguo te de oleo sanctificato ut salueris in nomine, 233.
 Vnigeniti tui dñe. nobis succurrat humanitas ut, 248.
 Vota n. q. dñe. pio fauore prosequere ut, 197.
 Vota populi tui dñe. propitius intende et quorum, 160.
 Vota populi tui propitius intende et quorum nos, 168.
 Vota q. dñe. supplicantis populi celestis, 68.
 Votina dñe. dona que pro b. confessoris episcopi, 152.
 Votina dñe. mysteria s. tuorum sollempnia, 141.
 Votina dñe. vota percipimus que sanctorum, 133.
 Vox clamantis ecclesie ad aures dñe. q. tuas, 241.
 Vox n. te dñe. semper deprecatur et ad aures, 245.
 Vre igne s. spiritus renos meos et cor meum dñe., 182.
 Vt a n. excessibus dñe. temperemus tua nos precepta, 246.
 Vt accepta tibi sint dñe. n. ieiunia presta, 114.
 Vt hæc nos communio dñe. tibi dignos efficiat b., 287.
 Vt nobis dñe. terrenarum frugum des, 2.
 Vt nobis dñe. tua sacrificia dent salutem b. confessor, 139, 269.
 Vt nos dñe. tibi sollempnia tibi deferat, 123.
 Vt precepta nos dñe. tua s. purificent b. proxi et, 159.
 Vt sacris dñe. reddamus digni muneribus, 80, 155.
 Vt tua nos dñe. sacramenta purgent a criminibus, 299.
 Vt tuam dñe. misericordiam consequamur fac nos tibi, 245.

II.

INDEX OF PREFACES.

N.B.—All the following Prefaces are introduced either by the words 'æterne deus' or by the words 'per christum dominum nostrum.'

Ad cuius immensam pertinet gloriam ut non, 70.
 Apud quem cum b. apostolorum continuata festiuitas, 148.
 Apud quem semper est preclara uita s. quorum, 144.
 Apud quem semper est præsens et preclara s. omnium, 253.
 Audientes diuini sermonis sonum dicentem beati, 297.
 Beate genouisse natalitia recolentes vere enim huius, 288.
 Beate illi natalitia recolentes vere enim huius, 290.
 Beate praxedis natalicia gementes vere enim, 288.
 Beati antistitis cuthberti merita recolentes quem in, 297.
 Beati apostoli tui et euangeliste iohannis, 132.
 Beati iusti martyrio gloriantes cui admirandam gratiam, 289.
 Beati laurentii natalicia repetentes cui fidem, 146.
 Beati leuitæ stephani sacri corporis inuentionem, 208.
 Beati stephani leuitæ simul et martyris, 132.
 Beati uiti martyrio gloriantes cui admirandam, 145.
 Celebrantes petri apostoli uiscalorum resolutionem, 269.
 Celebrantes sanctorum natalitia coronatorum qui dum, 166.
 Clementiam tuam prouis mentibus obsecramus ut famulas, 291.

Clementiam tuam prouis mentibus obsecrantes ut famulas, 14.
 Clementiam tuam prouis mentibus obsecrantes ut famulum, 191.
 Clementiam tuam prouis mentibus obsecrantes ut tuos, 293.
 Clementiam tuam suppliciter obsecrantes ut cum exultantibus, 168, 265.
 Cui non pereunt moriendo corpora n. sed mutantur in melius, 194.
 Cui proprium est ac singulare quod bonus es, 126.
 Cuius bonitas hominem condidit iustitia, 86.
 Cuius clementia ecclesiam sanguine suo redemptam, 288.
 Cuius clementia etiam regibus conceditur martyrii palma, 201.
 Cuius diuine natiuitatis potentiam ingenita uirtute, 63, 64.
 Cuius est una diuinitas s. maiestas et inseparabilis, 272.
 Cuius gratia b. bonificum in pontificatum elegit, 208.
 Cuius gratia b. saturninum in sacerdotium elegit, 168.
 Cuius hoc mirificum opus ac salutare mysterium, 112.
 Cuius hodie circumcisions diem et natiuitatis, 66.
 Cuius hodie faciem in confessione preuenimus, 63, 254.
 Cuius immensam misericordiam humillimis precibus imploramus, 16, 292.
 Cuius incarnatione salus facta est mundi, 197.

- Cuius ineffabilis pietas beatissimum maurum leuitauit, 285.
 Cuius misericordia inestimabilis sapientia inaccessibilis, 205.
 Cuius misericordiam exoramus ut qui s. episcopo birini, 207.
 Cuius munere b. martinus confessor pariter et sacerdos, 166.
 Cuius munere b. uelastus confessor et sacerdos et, 288.
 Cuius nos fides excitat spes erigit, 90.
 Cuius nos humilitas colligit humilitas erigit, 91.
 Cuius nos misericordia preuenit ut bene, 92.
 Cuius omnipotentia deprecanda est misericordia, 189.
 Cuius petimus primi aduentus mysterium ita nos facias, 297.
 Cuius potentis aternalis est in filio, 16.
 Cuius primam pietatis indicium est, 119.
 Cuius salutaris passionis et gloriosae resurrectionis, 93.
 Cuius uirtus magna pietas copiosa respice de celo, 264.
- Deprecantes ut b. confessor birinus ante thronum gloriæ, 207.
 Diemque natalicium b. pontificis confessorisque tui, 284.
- Et ad tuam gloriam s. iusti antistitis tui solemnitate, 201.
 Et beate martyris tue *ill.* natalitia praesentando, 290.
 Et clementiam tuam cum omni supplicatione, 81.
 Et clementiam tuam pronis mentibus exorare ut per b., 154.
155.
 Et clementiam tuam suppliciter exorare ut cum, 163.
 Et clementiam tuam suppliciter exorare, 94.
 Et confessionem s. felices confessoris memorabilem, 134.
 Et deuotis mentibus natali b. mart. tui laurentii, 162.
 Et diem b. agnetis martyrio consecratam, 135.
 Et gloriam tuam dñe. profusis precibus exorare ut s., 290.
 Et gloriam tuam profusis precibus exorare ut qui b. benedicti, 139.
150.
 Et gloriosi *ill.* ueneranda passione praecurire cuius, 171.
 Et gloriosi symphoriani martyris pia certamina, 289.
 Et immensam bonitatem pietatis tue, 105.
 Et innumeras laudes diuini dare uirtutibus et, 206.
 Et in die festiuitatis hodiernæ qua b. iohannes, 146.
264.
 Et in die festiuitatis hodiernæ qua b. sicutus, 151.
 Et in die sollempnitatis hodiernæ qua b. laurentius, 152.
265.
 Et in hac beati patris augustini suorumque collegarum, 200.
 Et in hac die quam b. clementis passio consecrauit, 167.
 Et in hac die quam transitu sacro b. confessoris tui, 173.
 Et in hac praecipue die qua *illius*, 108.
 Et in hac praecipue die quam transitu sacro b., 288.
 Et in hac sollempnitate tibi laudis hostias immolare, 288.
 Et in omni loco ac tempore omnipotentie tue gloriam, 297.
 Et in praesenti festiuitate s. martyris tui sabini, 148.
 Et in praesenti festiuitate s. martyris tui *ill.* tibi, 171.
 Et in praesenti festiuitate s. nicomedie, 143.
 Et in pretiosis mortibus parulorum quos, 132.
 Et maiestatem tuam cernis deuotione exorare, 72.
 Et maiestatem tuam deuotis mentibus exoramus ut animæ, 197.
 Et maiestatem tuam ineffabilis precibus exorare, 106.
 Et maiestatem tuam supplicii deuotione exorare ut b. (confessorum), 172.
 Et maiestatem tuam suppliciter exorare ut ecclesiam, 136.
145.
 Et maiestatem tuam suppliciter deuotione exorare ut mentibus, 79.
 Et maiestatem tuam suppliciter exorare ut non a., 108.
 Et maiestatem tuam suppliciter exorare ut b. *ill.*, 170.
 Et maiestatem tuam suppliciter exorare ut spiritus, 112.
 Et misericordiae tue medicine uulnera a. committere, 272.
 Et nos clementiam tuam suppliciter exorare ut, 135.
 Et nos te iugiter conlaudare benedicere, 143.
 Et omnipotentiam tuam iugiter implorare ut in, 291.
- Et omnipotentiam tuam iugiter implorare ut nobis, 116.
 Et pietatem tuam ineffabilis precibus implorare, 101.
 Et pietatem tuam supplicii deuotione exposcere ut hanc, 13.
189.
275.
 Et praecipue pro meritis b. genitricis et perpetuae, 128.
 Et praecipue pro meritis b. d. genitricis mariae, 166.
 Et praecipue pro meritis dilecti tui consualii tibi, 187.
 Et redemptionis nostrae facti recolere, 124.
 Et sursum cordibus erectis diuinum adorare, 64.
 Et te auctorem et sanctificatorem icunium, 107.
 Et te creatorem omnium de praeteritis, 84.
 Et te deuotis mentibus supplicare, 84.
 Et te honorandi patris benedicti gloriosam, 129.
 Et te in omni tempore conlaudare et, 62.
 Et te in ss. martyrum festiuitate laudare qui, 140.
 Et te in ss. tuorum meritis gloria conlaudare, 164.
 Et te in ss. tuorum uirtute laudare quibus, 172.
 Et te in tuorum honore sanctorum *ill.* glorificare qui et, 174.
 Et te in ueneratione sacrarum uirginum exultantibus, 153.
265.
291.
 Et te incessanter precari ut qui te auctore, 121.
 Et te laudare mirabilem d. in ss. apostolis tuis, 138.
 Et te laudare mirabilem d. in ss. tuis in, 138.
 Et te laudare mirabilem d. in ss. tuis quos ante, 204.
 Et te supplicii deuotione exorare, 88.
 Et te suppliciter exorare ut cum abstinentia, 82.
 Et te suppliciter exorare ut fidelibus tuis, 100.
 Et te suppliciter exorare ut sic nos bonis tuis, 124.
 Et te suppliciter exorare ne nos ad, 103.
 Et tibi debitam seruitutem per ministerii, 119.
 Et tibi hanc immolationis hostiam, 70.
 Et tibi laudes debitas pio honore deferre et, 126.
 Et tibi sanctificare ieiunium quod eos et, 123.
 Et tibi uocare contriti sacrificium cordis, 123.
 Et tuam clementiam humiliter implorare, 12.
 Et tuam clementiam profusis precibus imploramus et, 192.
 Et tuam clementiam pronis mentibus exorare ut b. archipresulis, 300.
 Et tuam clementiam uocibus supplicis implorare ut b., 154.
 Et tuam cum celebratione icunium, 80.
 Et tuam immensam clementiam supplicii uoto, 82.
 Et tuam iugiter exorare clementiam, 78.
81.
 Et tuam maiestatem humiliter implorare ut i. xtus, 124.
 Et tuam misericordiam deprecari ut mentibus a., 288.
 Et tuam misericordiam exorare ut te annuente, 118.
 Et tuam misericordiam totis uiribus exorare, 118.
 Et tuam omnipotentiam deuotis precibus implorare, 114.
 Et tuam omnipotentiam incessabiliter praedicare immensamque, 289.
 Et tuam suppliciter misericordiam, 86.
 Et toi misericordiam muneri postulare, 106.
 Et uenientem natalem b. bonifacii pontificis ac sociorum, 209.
 Exhibentes sollempne ieiunium quo b. iohannis bapt., 145.
264.
- Gratias agere nota soluere munera consecrare dñe., 286.
- Humiliter deprecantes ut intercedente b. maria semper, 178.
 Humiliter tuam deprecantes clementiam ut gratiam a., 189.
292.
- Illuminator et redemptor animarum, 79.
81.
 Implorantes tue maiestatis misericordiam ut, 291.
 In cuius aduentu cum gemitu iusseris sistere, 292.
 In hac die migrationis ad x. sanctissimi sacerdotis, 202.
 In quo ita uirtus antiqui hostis elisa est ut, 284.

- Qui (cui) sanctis tuis kylliano et soclis eius tantam, 309.
 Qui sanctorum martyrum dionysii rustici et cleutherii, 163, 297.
 Qui sanctorum martyrum tuorum pia certamina ad copiosam, 172.
 Qui sanctorum tuorum germani remigii uedasti et hautionis, 289.
 Qui sanctorum tuorum patrocinia tecum ita in aeterna, 283.
 Qui sanctos tuos semper misericordia et subsequeris, 281.
 Qui sanctum confessorum presulemque tuum dunstanum pro, 298.
 Qui secundum promissionis tue incommutabilem ueritatem, 101.
 Qui secundum promissionem tuam dne. ineffabile, 169.
 Qui semper paratus es tribuere quod ipse iubes, 274.
 Qui sic nos tribuis sollempne tibi deferre, 89.
 Qui sic tribuis ecclesiam tuam s. commemoratione proficere, 289.
 Qui solus habes immortalitatem et lucem habitas, 209.
 Qui spiritus s. infusione repleuit corda, 112.
 Qui subiectas tibi glorificas potestates sumpice q. propitiis, 293.
 Qui tui nominis agnitionem et tue potestatis, 176.
 Qui tuo inenarrabili munere praestitisti ut, 117.
 Qui sicut diabolum et mundum hominesque, 132.
 Qui ut de hoste generis humani maior victoria, 64, 266.
 Quia competeret atque salubriter, 77.
 Quia cum laude a. non egras gratia tibi, 122.
 Quia cum enigenis tuus in substantia, 67, 71.
 Quia licet in omnium s. tuorum tu sis dne. protectione, 151.
 Quia licet nobis semper salutem operetur diuini, 159.
 Quia nostri saluatoris hodie lux, 64, 254.
 Quia notam fecisti in populis misericordiam, 67, 68.
 Quia per ea que conspiciuntur instruiamus, 71.
 Quia per incarnati uerbi mysterium noua, 64.
 Quia sic tribuis ecclesiam tuam s. gregori, 139.
 Quia tu es mirabilis in omnibus s. tuis quo et, 164, 299.
 Quia tu in a. semper faciens infirmitate, 120.
 Quo moriente illuminata sunt tartara quo resurgente, 251.
 Quoniam a te constantiam fides a te uirtutem, 147.
 Quoniam adest nobis dies magnifici notitia mysterii, 169.
 Quoniam adest nobis locunda et notitia praesentis, 286.
 Quoniam cognoscimus quanta apud te sit preclara uita, 161.
 Quoniam fidalialiter laudis tibi hostias immolamus, 157.
 Quoniam illa festa remanet quibus a. mortalitatis, 116.
 Quoniam martyris b. sebastiani pro, 116.
 Quoniam quamuis humano generi mortis iulata conditio, 291.
 Quoniam sanctorum quoque remigii atque germani, 297.
 Quoniam supplicationibus a. misericordiam tuam confidimus, 289.
 Reuerentiae tue dicato icinio gratulantes que ueneranda, 165, 268.
 Salua nos ex ore leousis seussimi qui rugiens circuit, 292.
 Sancti michaelis archangeli merita predicantes, 161, 264.
 Sanctorum confessorum tuorum dne. sollempnitatem, 290.
 Semperque uirtutes et laudes tuas labis, 68.
 Sponsam uirginem et uirginitatis auctorem regem martyrum, 297.
 Sub cuius potestatis arbitrio omnium regnorum, 186, 292.
 Suppliciter implorantes ut nos ab omnibus peccatis, 266.
 Suppliciter te implorantes ut et delicta a. miseritis, 291.
 Te deprecantes ut beati augustini [crased], 299.
 Te dne. suppliciter exorare ut gregem tuum pastor, 147, 148, 163, 264.
 Te in tuorum apostolorum glorificantes honore qui et illis, 164.
 Te laudare mirabilem deum in omnibus, 67.
 Te laudare te benedicere qui das escam, 18.
 Teque in s. tuorum confessionibus laudare in cuius, 153, 159.
 Teque maxime hodie in huius b. famuli tui guthlaci, 282.
 Te quidem omni tempore sed in hac potissimum nocte, 99, 262.
 Te suppliciter exorantes ut sic nostra, 88.
 Te toto corde suppliciter exorantes ut praetitorum, 187.
 Tibi enim festa sollempnitatis tibi dies sacra celebratur, 156.
 Tibi igitur preces supplices fundimus et maiestatem tuam, 292.
 Te etenim dne. non solum maiestati tue fabricari, 220.
 Tuam magnificentiam, etc. [crased], 298.
 Tuamque in s. tuorum corneli simul et cypriani, 160.
 Tuamque misericordiam suppliciter exorare, 83.
 Verum aeternumque pontificem et solum sine, 117.
 Votum b. pontificis athelwoldi translationem, 287.
 Votum b. pontificis martini translationem pia, 288.
 Vt quia tui est operis si quod tibi placitum, 108.

III.

INDEX OF BENEDICTIONS AND EXORCISMS.

Ab omni malo defendat vos dñs. Amen, 7.
 Ab omni malo te liberet et dextera, 9.
 Accendat in nobis dñe. vim sui amoris, 88.
 Adesto dñe. supplicationibus a. et hanc domum serenis, 225.
 Adesto dñe. supplicationibus a. et hanc famulum tuum, 225.
 Adesto q. o. d. bonorum dator ordium distributor, 213.
 Adsit dñe. huic lauscor tue virtutis operatio et, 246.
 Eternam ac iustissimam pietatem tuam, 130.
 Auctor nitæ natus ex virgine misceatur, 6.
 Beati martiris sui .i.lli. Intercessione vos, 171.
 Benedic dñe. creaturam istam .i.lli. ut sit remedium, 260.
 Benedic dñe. dona tua que de tua largitate, 7.
 Benedic dñe. et has creaturas fontis lactis et, 224.
 Benedic dñe. et hos fructus nouos auz, 152.
 Benedic dñe. fortitudinem principis a. et opera, 231.
 Benedic dñe. huic creaturam nouam panis sicut, 224.
 Benedic dñe. huic crucem tuam ex qua eripisti, 225.
 Benedic dñe. hos fructus nouos uux uel fabæ, 224.
 Benedic dñe. huic clementissimum regem cum, 8.
 Benedic dñe. huic presulem principem qui regna, 231.
 Benedicat te d. cadi adiuuet te x, 9.
 Benedicat te d. p. sanet te filius illummet te spiritus, 240.
 Benedicat tibi dñs. custodisque te sicut te, 9, 249.
 Benedicat vobis dñs. b. martyrum suorum, 172.
 Benedicat vobis dñs. et custodiat vos, 248.
 Benedicat vobis dñs. qui b. virginis .i.lli. concessit, 174.
 Benedicat vobis o. d. b. iohannis bapt., 146.
 Benedicat vobis o. d. cui et ieiunii maceratione, 91.
 Benedicat vobis o. d. qui per unigeniti, 141.
 Benedicat vobis o. d. qui quadragenarium, 76.
 Benedicat vobis o. d. qui vos b. petri, 148.
 Benedicat vos d. omni benedictione celesti sanctosque, 111.
 Benedicat vos d. qui per unigeniti sui passionem, 93, 258.
 Benedicat vos o. d. cuius unigenitus hodierna, 109.
 Benedicat vos o. d. hodierna interueniente, 100.
 Benedicat vos o. d. ob cuius paralyti, 111.
 Benedicat vos o. d. vestramque ad supernam, 64.
 Benedicat vos, o. d. qui vos gratuletur, 104.
 Benedico te creatura panis in nomine patris et, 224.

Commune notum permanet communis oratio prosequatur, 115.
 Concedat vobis u. d. munus sue benedictionis, 248.
 Concede q. o. d. et famulum(um) tuum(am) quem ad regimen, 227.
 Consecramus et sanctificamus hanc patenam ad, 220.
 Consecrare et sanctificare dignetur dñe. patenam hanc, 221.
 Consecraret manus iste per istam unctionem et, 215.
 Consolare dñe. hanc famulam tuam .i.lli. uiduitatis merore, 227.
 Corpus tuum in seruitio suo custodie et, 9.
 Creator et conservator humani generis, 131.
 Creaturam suam x. filius d. benedicat, 8.
 Cunctis pro nobis intercedentibus ss. saluator, 7.

Dei p. o. misericordiam dilectissimi fratres deprecemur, 220.
 Deprecemur dñe. clementiam pietatis tue ut, 224.
 Det vobis dñs. munus sue benedictionis et repleat, 248.
 Drum patrem o. suppliciter deprecemur ut hanc famulum, 111, 212.
 Deuotionem vestram dñs. dignanter intendat et, 248.
 Deus ad cuius sepulchrum cum aromatibus, 131.
 Deus angelorum d. archangelorum. d. prophetarum. d., 222.
 Deus benedictionis indulget qui ministerium quod salomon, 222.
 Deus bonarum virtutum et omnium benedictionum largus, 225.
 Deus cæli terræque dominator qui das escam omni, 204.
 Deus castitatis amator et continentie conservator, 227.
 Deus castorum corporum benignus inhabitator et, 227.
 Deus conditor et defensor generis humani qui hominem, 224.
 Deus cuius filius pro salute generis humani de, 204.
 Deus cuius unigenitus hodierna die discipuli, 192.
 Deus dei filius ab æterna morte nos, 6.
 Deus dei filius quem venturum colimus det, 7.
 Deus dei filius qui hodie a mortuis resurgere, 6.
 Deus dei filius qui hodierna die cælos ascendit, 7.
 Deus d. filius qui hodierna die de virgine, 6.
 Deus dei filius qui hodierna die discipula suis, 7.
 Deus dei filius qui hodierna die mundo, 6, 10.
 Deus electorum fortitudo et humilium celsitudo, 220.
 Deus saluatoris et origo benedictionis, 19.
 Deus honorum omnium d. omnium dignitatum que, 217.
 Deus incrementorum omnium et profectuum spiritualium, 260.
 Deus institutor cunctorum qui per moysen famulum, 229.
 Deus inuictis uirtutis auctor et insuperabilis, 260.
 Deus inuictæ uirtutis triumphator et omnium rerum, 215.
 Deus lumen uerum qui unigenitum suum hodierna, 57.
 Deus omnipotens s. trinitas misceatur nostri que, 7.
 Deus omnipotens sub cuius inuocatione aliarum in, 220.
 Deus pacis et dilectionis hodie natus sit cum, 6.
 Deus pacis et dilectionis maneat semper cum, 269.
 Deus p. a. d. universe conditor ueritas te supplices, 225.
 Deus perpetuitatis auctor dux uirtutum omnium, 220, 221.
 Deus qui ad hoc in iordanis alueum sanctificauit, 224.
 Deus qui ad presentium quadragesimalium, 84.
 Deus qui ad salutem humani generis maxima queque, 220.
 Deus qui b. stephanum protomartyrem coronauit, 132.
 Deus qui de ecclesie sue interuentu utero, 99.
 Deus qui dispersa congregas et congregata, 90.
 Deus qui diuersa ad tabernaculum foderis, 121.
 Deus qui ex conditor sacrorum magnificus dignitatem, 212.
 Deus qui hodierna die discipulorum mentes, 122.
 Deus qui humani generis ita ex conditor ut sis etiam, 224.
 Deus qui inuisibili potentia sacramentorum tuorum, 216.
 Deus qui nos mortem sed pœnitentiam desideras, 204.
 Deus qui nos ad delicias spirituales semper, 7.
 Deus qui per b. marie uirginis partum genus, 122.
 Deus qui potestate uirtutis tue de nihilo cuncta fecisti, 228.
 Deus qui resurrectionem unigeniti sui nobis contulit, 102.

U u 2

Deus qui ss. suis semper adiutus ipse te, 9.
 Deus qui temporibus nos famuli tui, 92.
 Deus qui vestimentum salutis et indumentum æternæ, 126.
 Deus qui virtute s. spiritus tui imbecillorum mentium, 121.
 Deus qui vos b. iohannis bapt. concessit, 152.
 Deus qui vos in apostolicis tribuit consistere, 170.
 Teus sanctificationum o. dominator cuius pietas sine, 120.
 Deus sine quo nihil potest benedicti vel, 131.
 Deus verus et homo verus natus ex virgine nos, 6.
 Dignare dñe. calicem istum in usum ministerii tui, 121.
 Dignare dñe. d. o. rex regum et dñs. dominantium, 121.
 Dominator dñe. d. rex unctus auctor angustis, 160.
 Domine d. creator celi et terre rex regum et dñs., 204.
 Domine d. o. cui assistunt omnes exercitus, 131.
 Domine d. o. omnium benedictionum largus, 131.
 Domine d. o. p. dñi. u. i. x. qui dignatus es hunc famulum, 220.
 Domine i. x. qui illuminas omnem hominem venientem, 201.
 Domine o. x. qui es quinque panibus et duobus piscibus, 224.
 Domine sancte xpi fidei gratie profectum munerator, 216.
 Domine s. p. o. æ. d. benedicere digneris famulum, 213.
 Domine s. p. o. æ. d. benedicere et sanctificare digneris, 203.
 Domine s. p. o. æ. d. exaudi nos lumen indeficiens, 223.
 Domine s. p. o. æ. d. honorum omnium auctor et distributor, 214.
 Domine s. p. o. æ. d. in nomine tuo et filii tui, 223.
 Domine s. p. o. æ. d. misericordiam tuam supplices, 221.
 Domine s. p. o. æ. d. osanna in excelsis pater dñi. n., 224.
 Domine s. p. o. æ. d. p. dñi. u. i. x. cuius antiquitas, 227.
 Domine s. p. o. æ. d. per impositionem scripturæ huius, 226.
 Domine s. p. o. æ. d. qui celum et terram mare, 224.
 Domine s. p. o. æ. d. qui per l. x. filium tuum in, 213.
 Domine s. p. o. æ. d. qui per inuisibilitatis tux, 226.
 Domine s. p. o. æ. d. virtutum tuam totis exoro, 223.
 Dominum d. celi et terre condiforem dilectissimi, 221.

Ecce sic benedicetur omnis homo qui timet, 222.
 Eligant te fratres tui ut sis lector in domo dei, 222.
 Emitte dñe. spiritum s. tuum paracletum de celis in, 222, 227, 252.
 Ephphata quod est aperire in odorem suavitatis tu, 228.
 Exaudi dñe. preces n. et iter famuli tui, 227.
 Exaudi dñe. preces n. et iter famuli tui, 227.
 Exaudi nos d. salutaris n. et super hunc famulum, 214.
 Exaudi nos dñe. s. p. o. æ. d. et mittere dignare, 220, 220.
 Exaudi nos dñe. s. p. o. æ. d. ut si qua sunt adversa, 223.
 Exorcizo te creatura aque in nomine d. p. o., 260.
 Exorcizo te creatura olei in nomine d. p. o. et in, 260.
 Exorcizo te creatura olei per d. p. o. qui fecit calicem, 260.
 Exorcizo te creatura salis in nomine d. p. o. et in, 226.
 Exorcizo te creatura salis per deum aium per, 249.
 Exorcizo te immundissimus spiritus omniæ incurso, 227.
 Exorcizo te omnis immundissimus spiritus, 230.
 Exultet iam angelica turba celorum exultant, 223.
 Exultet iam angelica turba exultant divina, 260.

Hæc commixtio liquorum fiat omnibus percutit, 260.

Immensam clementiam tuam o. æ. d. humiliter, 249.
 In diebus eius oriator omnibus æquitas et iustitia, 230.
 In nomine s. et unice trinitatis quod, 8.
 In nomine s. trinitatis et unice divinitatis accipe, 216.
 In tuo nomine d. p. o. et l. x. filii tui dñi. n., 257.
 Inclinet dñs. aurem suam ad preces vestras, 248.
 Intercedente pro nobis s. d. genitrice marie auxilietur, 2.
 Intercedentibus pro nobis s. apostolorum meritis, 7.

Intercedentibus pro nobis s. confessorum meritis, 7.
 Intercedentibus pro nobis s. martyrum meritis, 7.
 Ipse nos benedixit in terra qui hodie nasci, 6, 9.

Medalam tuam deprecor dñe. s. p. o. æ. d. qui subvenis, 231.
 Mentem tuam illumine sensum tuum custodiat, 9.
 Multiplicet in nobis dñs. copiam sue benedictionis, 248.

Nec te latet satanas imminere tibi potas imminere tibi, 237.
 Nos d. et nostra benedixit pocula xus., 8.

Omnipotens deus celesti nos protectione circumdet, 240.
 Omnipotens d. cuius unigeniti adventum, 120.
 Omnipotens d. cuius unigeniti hodierna die ac, 66.
 Omnipotens d. det tibi de rore celi et de pinguedine, 231.
 Omnipotens d. devotionem nostram dignanter intendat, 107.
 Omnipotens d. dextere sue perpetuo circumdet, 240.
 Omnipotens d. dies vestros in sua pace disponat, 249.
 Omnipotens d. dignetur vobis per intercessionem, 132.
 Omnipotens d. icani ceterarumque uirtutum, 79.
 Omnipotens d. ieiuniorum vestrorum victimas, 82.
 Omnipotens d. nostra benedicere dignetur, 8.
 Omnipotens d. pro cuius unigeniti veneranda, 133.
 Omnipotens d. qui dixit qui me confusus, 74, 238.
 Omnipotens d. qui la nomine unigeniti sui misit, 230.
 Omnipotens d. qui incarnatione unigeniti sui mundi, 63.
 Omnipotens d. qui unigenitum suum hodierna, 21.
 Omnipotens d. sua nos clementer benedixit et, 248.
 Omnipotens d. universa a nobis adversantia, 249.
 Omnipotens d. vos placido vultu respiciat, 220.
 Omnipotens dominator x. qui secundum assumptionem, 6.
 Omnipotens dominus det vobis copiam benedictionis, 122.
 Omnipotens mississime d. respice propitius preces n. et, 239.
 Omnipotens sancta trinitas manibus n. opem tue, 222.
 Omnipotens s. d. a cuius facie celi distillant, 233.
 Omnipotens s. d. adesto magne pietatis tue, 236.
 Omnipotens s. d. fons lucis et origo bonitatis qui, 212.
 Omnipotens s. d. inserere te officiis n. et hoc uascula, 225.
 Omnipotens s. d. parce meiuentibus propitiare, 204.
 Omnipotens s. d. p. dñi. u. i. x. respicere dignare super, 235.
 Omnipotens s. d. p. dñi. u. i. x. te supplices exoramus, 233.
 Omnipotens s. d. qui moysen famulum tuum, 204.
 Omnipotens s. d. qui per ligum perdit mundo, 226.
 Omnipotens s. d. qui regenerare dignatus es hunc, 222.
 Omnipotentem d. et dam. n. notis exultantibus deprecemur, 220.
 Omnia ss. suorum meritis erant nos dñs., 7.
 Oramus te dñe. d. u. ut cæceris iste in honorem, 223.
 Oremus d. ac. dñm. n. ut super seruum suum, 213.
 Oremus dilectissimi d. p. o. et super hunc famulum, 213, 214.
 Oremus dilectissimi fratres dñm. u. i. x. pro hoc famulo, 226.
 Oremus dilectissimi fratres et dñs. d. calicem suum, 221.
 Oremus dñm. n. o. qui incomprehensibilis unigeniti, 220.
 Oremus fratres carissimi d. o. hoc ministerium, 222.
 Oremus fratres et d. et dñs. d. l. x. nos et electum, 216.

Pater sancte o. d. qui per dñm. u. i. x. ab initio, 217.
 Per intercessionem sanctæ dei genitricis la suo, 7.
 Per istam unionem et dñi. benedictionem mundetur ab, 240.
 Petimus s. p. o. æ. d. ut respicere digneris super, 204.
 Populi tui q. dñe. propitiare peccatis et totius, 198.
 Precamur ergo te dñe. ut nos famulos tuos omnes, 224.
 Preces n. q. dñe. clementer exaudi et hunc electum, 236.
 Propitiare dñe. supplicationibus n. et inclinato super, 217.

Protege doe. d. n. et fragilitati n. necessarium, 7.
 Purificet o. d. tui cordis arcana et benedictionis, 10.
 Purificet o. d. uestrorum cordium arcana et, 249.

Qui mutauit aquam in uina faleria, 8.
 Quod nobis est appositum d. filius benedicat, 8.

Redemptor humani generis hodie natus conseruet, 6.
 Refice nos doe, donis tuis et opulentiæ tue, 7.
 Regnans cum patre natus ex matre x. uos, 6.
 Respice doe. propitius super hanc famulam tuam ill., 227.
 Rex regum et dominus dominantium da pacem, 7.
 Rex regum hodie natus nos custodire dignetur, 6.
 Rogamus te doe. s. p. o. x. d. miserere famulo tuo, 227.
 Rogamus te doe. s. p. o. x. d. ut digneris benedicere, 225.

Saluator mundi natus ex uirgine nos saluare, 6.
 Saluator mundi pro nobis passus et a morte, 6.
 Sanctifica doe. poma et nucis nucleosque et, 224.
 Sanctorum confessorum suorum ill. meritis uos, 173.
 Seruis suis apposita a dno. sint benedicta, 8.
 Signat te doe. signo crucis in ultimam eternam in, 229.
 Spes omnium finium terre et in mari longe qui es., 237.

Te deprecamur o. d. ut benedicas hunc fructum, 224.
 Te inuocamus doe. s. p. o. x. d. super hanc famulam, 227.
 Te inuocamus doe. s. p. o. x. d. ut hunc famulum, 220.
 Tua nos doe. dona reficiat et tua, 7.

Veniat ergo o. d. super hoc incensum, 131.

IV.

INDEX OF PASSAGES OF SCRIPTURE.

	PAGE		PAGE		PAGE
GEN. xxiv. 7	16	MARC. xi. 22-25	188	IOAN. xvi. 20-23	15
EXOD. xv. 27-xvi. 10	255	MARC. xi. 22-26	14	ROM. vii. 14-25	11
ECCLES. xxxvi. 1-10	10	MARC. xiii. 33-37	12	ROM. xi. 33-36	229
IER. xiv. 1-8	14	LUC. xii. 32-34	253	1 COR. x. 12-13	188
IER. xvii. 7-10	17	LUC. xii. 54-56	11	2 THESS. iii. 13-18	15
2 MAC. i. 2-5	14	LUC. xv. 1-7	13	1 TIM. iii. 1-7	216
MAT. vii. 18-21	17	LUC. xviii. 9-14	11	HEB. v. 1-6	253, 266
MAT. x. 7-15	16	LUC. xix. 1-10	18, 263	IAC. v. 16-20	13
MARC. i. 40-42	209	LUC. xxii. 24-30	217	APOC. xxi. 2-5	18
MARC. vi. 6-13	266	IOAN. xiv. 27-31	15	APOC. xxi. 9-27	263

V.

INDEX OF SUBJECT MATTERS.

Abbate missa pro, 182.
 Abbatis uel abbatisse consecratio, 227.
 Abbreviations, xxx.
 Accents, use of, xxix.
 Acolyti ordinatio, 212.
 Ad te leuauit, xxii.
 Adoration of the cross. *See* Crucis.
 Agspem oratio ad, 226.
 Agenda mortuorum, 198, 207. *See* De-functis.

Alba, 59.
 All Saints, feast of, xxv, xxvi, xxix.
 xlv, xlvii, lii, lv, 165, 263, 266.
 Altaris consecratio, 220, 221.
 Altaris reconciliatio, 229.
 Amico missa pro, 189, 190, 268, 274, 291.
 Ampulla, 257, 258, 259, 260.
 Ampulla benedictio, 131.
 Angelorum suffragia ad postulanda missa, 177.

Anglo-Saxon Church, independence of, xxiv.
 Animalium pro peste missa, 187.
 Anniversario ecclesie missa, 18: benedictio, 19.
 Annotina pascha, xxxvii, xl, lxiii, 105, 308.
 Anni benedictio, 131.
 Aulus, 215.
 Apis simulatio, 97.
 Apologia sacerdotis, 175, 293, 296.

Apostolicus, 261.
 Aque benedictio, 260.
 Aque exorcismus, 260.
 Aquemantal, 213.
 Archidiaconus, 213, 212, 255, 259, 261.
 Archiepiscopus orationes super, 232.
 Asperio, 219, 216, 217, 239, 260, 266.
 Assumption, feast of the, xxxiv, xlv, 155.
 Athleta (adtheleta), 288.
 Baculi benedictio, 131.
 Baculus, 216.
 Balsamum, 259.
 Baptismi ordo, 216.
 Barbas toodendas oratio ad, 226.
 Barron woman, prayers for a, xxxviii, 239.
 Basilice dedicatio, 218, 290.
 Be the, simile of, 97.
 Belli missa in tempore, 185, 293.
 Benedictio acolyti, 212.
 Benedictio ad generalem cultum ecclesie, 131.
 Benedictio ampullas, 131.
 Benedictio anuli, 131.
 Benedictio aque, 260.
 Benedictio baculi, 131.
 Benedictio camis, 100.
 Benedictio cerei, 96.
 Benedictio cerorum, 203, 204.
 Benedictio cinerum, 204.
 Benedictio crucis, 224.
 Benedictio diaconi, 214.
 Benedictio domus, 226.
 Benedictio exorcista, 213.
 Benedictio fabae, 224.
 Benedictio fontis, 224, 225, 236.
 Benedictio frugum, 224.
 Benedictio generalis, 260.
 Benedictio hominis, 2.
 Benedictio ignis, 224.
 Benedictio in anniversario ecclesie, 19.
 Benedictio lactis, 224.
 Benedictio lectoris, 212.
 Benedictio onctum, 224.
 Benedictio olei, 257.
 Benedictio ostiarii, 211.
 Benedictio palmarem, 90, 205, 255.
 Benedictio panis, 224.
 Benedictio pomorum, 224.
 Benedictio pro iter agentibus, 9.
 Benedictio puti, 224.
 Benedictio ramorum, 256.
 Benedictio regis, 5, 240.
 Benedictio regis in tempore synodi, 9.
 Benedictio regis noviter electi, 230.
 Benedictio salis, 235, 240.
 Benedictio spousarum, 229.
 Benedictio stolarum, 214.
 Benedictio subdiaconi, 213.
 Benedictio thuribuli, 131.
 Benedictio thymamatis, 131.
 Benedictio tintinnabuli, 6.

Benedictio nasorum, 225.
 Benedictio vestium, 226.
 Benedictio vultus, 227.
 Benedictio vini, 214, 224.
 Benedictio virgulis, 227.
 Benedictio omni, xliii, 153, 224.
 Benedictionals, lxiv.
 Benedictiones quotidianas, 248.
 Benedictiones quoties, 6.
 Benedictiones, xxviii, xli, lxiv.
 Bishop, consecration of certain, lxi, 1, 2.
 Bishop, election of, xxiv.
 Bisextas dies, 21.
 Bodleian Library, MSS. in, xxiii, xxviii.
 Book of Derby, The Red, xix, 271.
 Book of St. Cuthbert, 202.
 Book of St. Guthlac, 276.
 Calice consecratio, 221.
 Calix, 248.
 Campana. *See* Tintinnabulum.
 Candela, 261.
 Candelabrum, 256, 258, 259, 261.
 Canon missae, 60.
 Canonization, mode of, xxiv.
 Capitulum oratio ad, 226.
 Caritate de s. missa, 176, 291.
 Carnis benedictio, 100.
 Casula, lxvii, 29, 258, 261.
 Catechumeni faciendum ordo ad, 232;
 orationes super, 233.
 Cerei ardentis, 288.
 Cerei(orum) benedictio, 96, 203.
 Ceroferarius, 212.
 Chrima, 219, 228, 258, 259, 260, 261.
 Chismalis, 5, 238, 258.
 Chismatis consecratio, 222, 259, 260.
 Cinerum benedictio, 204.
 Cingulum, 59.
 Circumcisio, feast of the, xl, 23, 66.
 Clericum faciendum oratio ad, 226.
 Comitis missa in, 108.
 Corna domini, lxvii, 92, 222, 258.
 Colophon, 1.
 Colours ecclesiastical, lxviii, 261.
 Commemoratio sanctorum, 222.
 Commendatio anime, 201.
 Commune sanctorum, 170.
 Communio infirmorum, 241.
 Communio immediately after baptism, 238.
 Communion in both kinds, lxliii; in water, lxiv, 241.
 Communio in one kind, lxiv, 96, 260.
 Communion of the sick, lxiv, 241.
 Computus ecclesiasticus, 22, 35-38.
 Coofitentibus peccata missa pro, 190.
 Coniugandis oratio pro, 228.
 Consecratio abbatis uel abbatisse, 227.
 Consecratio altaris, 220, 221.
 Consecratio calicis, 221.
 Consecratio chismalis, 222.
 Consecratio chismatis, 259, 260.

Consecratio corporalis, 221.
 Consecratio ignis et cerei, 223.
 Consecratio patens, 220; et calicis, 221.
 Consecratio tabule, 220.
 Contentione missa in, 184.
 Contractions, xxx.
 Cordis emundatione de missa, 177.
 Corporalis, 228.
 Corporalis consecratio, 221.
 Corpus Christi College, Cambridge, missal, 294.
 Creed, form of, 275.
 Crismalis. *See* Chismalis.
 Crucis adoratio, 96, 261, 262.
 Crucis benedictio, 228.
 Crucis exaltatio, xxxv, xxxvii, xlv, 21, 259.
 Crucis inventio, xxv, xxvii, xlv, 27, 141, 205, 263.
 Crucis missa in honore s., 178.
 Crucis processio, 246, 258, 259.
 Crucis signum, 227.
 Cultus ecclesie benedictio, 131.
 Dean = Decanus.
 Decanus, 1, lx, 24.
 Dedicatio basilice, 218.
 Dedicatio ecclesie, 261, 264.
 Defunctis et viuis missa pro, 191, 192, 193, 301.
 Defunctis missa pro, 195, 196, 197.
 Defunctis orationes pro, 198, 199, 200, 201, 202, 207, 203. *See* Mortuis.
 Denderantibus penitentiam missa pro, 196.
 Devoto pre. pro, 291.
 Diaconi benedictio, 214.
 Diaconi ordinatio, 213.
 Diaconissa, 226.
 Digby MS., 207.
 Dominica uacat, xxviii, 79, 129.
 Domus, 42, 258.
 Domus apostolicus, 205.
 Domus papa, 255.
 Domus benedictio, 226.
 Ecclesia. *See* Basilica.
 Ecclesia uel reliquie continentur missa 178.
 Egbert's Pontifical, 211.
 Egyptian days, xxv; months, 48.
 Election of bishops, xxiv.
 Eleemosyna quando datur, 90.
 Ember Days, lxvii, 53.
 Eneurginio baptizato oratio super, 232.
 Eneurginio calicem oratio super, 232.
 Eneurginio parulo oratio super, 232.
 Episcopatum constitutio, 1.
 Episcopi ordinatio, 216, 217.
 Episcopo defuncto missa pro, 204, 293.
 Episcopo missa pro, 12.
 Episcopo missa propria pro, 20.
 Exorcismus aque, 240.

Exorcismus olei, 222, 257, 259, 260.
 Exorcismus salis, 249.
 Exorcizae ordinatio, 212.
 Falsae benedictio, 224.
 Familiaribus missa pro, 14, 191; oratio pro, 207.
 Fasts, list of, 51.
 Feretrum, 200.
 Festivals, classes of, xxxv, xlv, 279, 294.
 Fidei amico missa pro, 17.
 Fidelibus missa pro, 191.
 Filii personam oratio ad, 296.
 Florum benedictio, 90.
 Foetis benedictio, 224, 225, 226.
 Fractio, 111.
 Fratribus in via dirigendis pro, 292.
 Frugum benedictio, 224.
 Friday, lav, 53.
 Fulgura contra oratio, 226.
 Gallican Liturgy, trace of, 207, 289.
 Gelasian Sacramentary, xxvii.
 Good Friday, lvii, lviii, lvi, 94, 261.
 Greek smooth, xlv; words, 175.
 Gregorian Sacramentaries, xxxii, xxvii, xxviii.
 Hereticorum reconciliatio, 229.
 Hominis benedictio, 9.
 Horologium, xlv, 58.
 Ignis benedictio, 202.
 Ignis et cere consecratio, 222.
 Immersion at baptism, 228.
 Impositio manuum, 222, 228.
 In fractione. *See* Fractio.
 Incensum, 255, 256, 258, 261.
 Infirmis missa pro, 192, 194.
 Infirmitatem penitentem oratio super, 222.
 Inimici missa pro, 17.
 Intinction, lxiv, 241.
 Iter agentibus missa pro, 16, 182, 192.
 Iter agentium benedictio, 9.
 Iudices male agentes missa contra, 184.
 Kalendarium, xlili, 23.
 Kalendars, list of, xlv.
 Kalendaris, ornamentation of, xlv.
 Keys of the Church, 211.
 Kiss. *See* Osculum.
 Lacrymarum missa pro petitione, 186, 292.
 Lactis benedictio, 224.
 Lactaria maior, xlii, xlv.
 Lampades vii, 261.
 Lector, 259.
 Lectoria ordinatio, 212.
 Lectoria Missal, complex structure of, xxvi; a lost copy of, xxviii.
 Letter of Adela, lxii, 59; of Leo, lxi, 2; of Pelagius, lxii, 59.

Letters, forms of, xxx.
 Liber. *See* Book.
 Liber sacramentorum, 261.
 Lights, ceremonial use of, 204, 262.
 Litany, xli, lvii, 202, 209.
 Luminaria, 204, 212.
 Mandatum, 226, 261.
 Mandatum oratio post, 226.
 Manipulus, 69.
 Manumissiones, lviii-lx, 1, 5, 6, 269.
 Manutergium, 212.
 Martyris uel confessoria cuiuslibet missa, 20.
 Matutinales orationes, 245.
 Maundy Thursday. *See* Cena Domini.
 Militantes oratio super, 220.
 Missa pro his qui ecclesiae praesunt, 19.
 Missae octinae, 176.
 Missal of Robert of Jumieges, xix, 275.
 Missale vetus Anglicanum, 208.
 Monachorum missa, 186, 210.
 Monastic character of missal, xl.
 Monastic rule, xxv.
 Monks, form for admission of, 281.
 Mortalitatē tempore missa, 186.
 Morts et uis missa pro, 191, 192, 193, 201. *See* Defunctis.
 Musical notes, xxx.
 Naufragantibus missa pro, 182.
 Nomina uiuorum et mortuorum, 6.
 Nucleum benedictio, 224.
 Obits, 1, 50.
 Oblationes, 210.
 Obloquens missa contra, 184.
 Octavae domini, xl, 66.
 Octaves, xxxix, xlvii, lii.
 Olei benedictio, 217.
 Olei exorcismus, 222, 257, 259, 260.
 Oleum catechumenorum, 258.
 Oleum exorcizatum, 228.
 Oleum neophytorum, 228.
 Omni populo catholico oratio pro, 207.
 Omnia sanctorum festum. *See* Alii Sancti.
 Oratio super eos qui a demonio vexantur, 222.
 Oratio super eos qui morticinum comederint, 229.
 Orationes, 206; quotidianae, 242, 247.
 Ordinatio acoliti, 212.
 Ordinatio diaconi, 212.
 Ordinatio (electio) episcopi, 215, 217.
 Ordinatio exorcistae, 212.
 Ordinatio lectoris, 212.
 Ordinatio ostiarii, 211.
 Ordinatio presbyteri, 214, 291.
 Ordinatio subdiaconi, 212.
 Ordo Romanus, lviii, 261.
 Ornamentation, xxiv, xliii, lv.
 Orthography, xxxi.
 Osculum, 260.

Ostiarii ordinatio, 211.
 Ostiarius, 229.
 Pace missa pro, 15, 183, 292.
 Paganos missa contra, 185.
 Pallium, 222.
 Palm Sunday, lvii, 90.
 Palmarum benedictio, 90, 206, 255.
 Panis benedictio, 224.
 Pascha annotata, xxvii, xl, lxiii, 105, 208.
 Paschal tables, xlv, liii, 50, 282.
 Pastoral staff. *See* Baculus.
 Patena, 218.
 Patene consecratio, 220; et calicis, 221; traditio, 212.
 Parris personam oratio ad, 296.
 Peccatis confitentibus missa pro, 190.
 Peccatis missa pro, 182, 291.
 Peccatis orationes pro, 241.
 Peccatoribus missa pro, 208.
 Planetas, lviii, 2, 261.
 Pluvium postulationem missa ad, 10, 182, 292.
 Penitentium oratio, lxiii, 72.
 Penitentium missa pro, 12; oratio pro, 222.
 Penitentium reconciliatio, lxiii, 92.
 Pomorum benedictio, 224.
 Pontificis missa propria, 266.
 Prefatio uux, 122.
 Preces uarie, 8.
 Prefaces, xxvii, lxii, lxiv, 59.
 Presbyteri ordinatio, 214, 291.
 Proprium de tempore, 62.
 Punctuation, mode of, xxix.
 Putei benedictio, 225.
 Quadragesimalis vestes, lviii, 264.
 Quotidianae orationes, 242, 247.
 Ramorum benedictio, 225.
 Reconciliatio altaris, 222.
 Reconciliatio hereticorum, 229.
 Reconciliatio penitentium, 92, 194.
 Red Book of Derby, xix, 271.
 Reddita sanitae missa pro, 192.
 Regis missa pro, 179, 267, 291.
 Regis missa pro in tempore synodi, 19, 180.
 Regibus missa pro, 179.
 Regina missa pro, 20, 267; prefatio pro, 292.
 Regis benedictio, 8, 249.
 Regis nouiter electi benedictio, 220.
 Regnantibus oratio pro, 220.
 Relics, lxi, 2, 178, 219, 291, 301.
 Reservation of the blessed sacrament, 96.
 Rogation days, xlii.
 Roman claims, growth of, xxv.
 Roman Liturgy, uncertainty as to early form of, xxxii.
 Roman stations, xl, lviii, 276.
 Romana ecclesia, xlii, 261.

Romanus ordo, lviii, 261.
Rubrics, xxxv.

Sabbatum in xii. lectionibus, 78, 114, 123, 128.

Sacerdote defuncto missa pro, 196, 292.

Sacerdotibus pref. pro, 293.

Sacerdotis apologus, 176, 296, 296.

Sacerdotis missa, 180, 181, 274.

Sacramentarius, list of Gregorian, xxxii.

Sacramentum, 261.

Sacrificium, 241.

Saints' Days, li, lii.

Sal, 227, 280.

Salis benedictio, 236, 249.

Salis exorcismus, 248.

Saluatoris domini a. missa, 273.

Sanctorum ad suffragia postulanda, 179.

Sanctorum omnium missa in honore, 179.

Sanitate reddita missa pro, 193.

Sarum Use, xxxviii, liiv, 302.

Schultingii missale, vii, 308.

Sequences, xxxvi, xl, lv, lvi.

Serenitate missa pro, 188.

Sericum album, 258.

Sermo, 246, 269.

Sidney Sussex Coll. MS. A, 6, 5, 16, 302.

Sindon, 248, 259, 261.

Sphere of Apuleius, xliii, 48.

Spiritus a. oratio ad, 296.

Sponsarium benedictio, 229.

Sputum, 238.

Stations, Roman, xl, lviii, 276.

Sterilitate mulierum oratio in, 229.

Sterilitate terre missa in, 187.

Stola, 50.

Stolarum benedictio, 216.

Subdiaconi, 265, 269, 261.

Subdiaconi ordinatio, 213.

Suffragio, 217.

Superhumeralis, 59.

Tabule consecratio, 220.

Tempestatem missa contra, 188.

Tempore hostilitatis benedictio, 198.

Temptationem carnis missa contra, 182.

292.

Temptationibus missa in, 188.

Temptatis missa pro, 10.

Thuribuli benedictio, 111.

Thuribulum, 255, 256, 258, 259.

Thymiama, 266.

Thymiatium, 261.

Thymiamatis benedictio, 111.

Tintinnabuli benedictio, 6.

Tribulatione missa in, 178.

Tribulatione missa pro quacumque, 181.

Trinitate de s. missa, xxxix, 126, 273.

Trinitatis a. festum, xxxix.

Vasorum benedictio, 226.

Vespertinales orationes, 246.

Vestes quadragesimales, 261.

Vestes sollemnes, 219.

Vestimenta sollemnia, 258.

Vesting, prayers at, 59.

Vestium benedictio, 226.

Vidue benedictio, 227.

Vigils, xxxix, xlvii, lii.

Vini benedictio, xliii, 224.

Virginis benedictio, 227.

Visitandi infirmum ordo, 258.

Vivis vel defunctis missa pro, 191, 192.

193, 301.

Vivorum et mortuorum missa generalis,

11.

Vinctio baptizandi, 238; infirmi, 249.

Vigendi infirmum ordo, 240.

Vireoles, 222.

Use of Sarum, xxxviii, liiv, 302.

Vux prefatio, xliii, 112.

Vux vel falax benedictio, xliii, 224.

Zodiac, signs of the, xlv, xlvii, 40, 41.

VI.

INDEX OF PROPER NAMES.

Abacuc, s. 209.

Abdon, s. xlv, lv, 29, 180, 205, 277.

Abundus. See Habundus.

Achilleus, s. xxxvii, xlv, 27, 242.

Adam, 209.

Adactus = Audactus.

Adela, lxi, 49.

Adelhard, xxi.

Adelwoldus = Ethelwoldus.

Adrian II, lvi.

Adrianus, s. [Mar. 4] 25.

Adrianus, s. [Sep. 8] 21, 278.

Adrianus, s. [Nov. 6] 33.

Aetha, lix, 6.

Egilward, 269.

Egilsed, l, 23.

Egyptus, 49.

Eignulf, l.

Filgryn, l.

Filfenchus = Alphage.

Elfger, 269.

Elfgifu, 269.

Elfgius, s. 272, 280.

Elfgya = Elfgius.

Elgyth, lix, 6.

Elled (Elled), lix, 6.

Elmar, 269.

Elric (i), xlix, xlv.

Elric (ii), l.

Elric (iii), l.

Elric (iv), l.

Elric (v), lix, 6.

Elric (vi), 269.

Elfaie (i), l.

Elfaie (ii), 269.

Elfaig, 269.

Elfthryth, lx.

Elfward, 269.

Elfwerdus, 34.

Elfwinnus, ep., l, liii, liv, 30.

Elmar, l.

Elphegus = Alphage.

Ælwi, l.

Ælwine, l.

Ælwoldus, li, 33.

Ælward, l.

Ætham, 13.

Æthas, s. l, li, 33.

Æthelbrihtus, s. 172.

Æthelburga, s. xlviii, xlix, liv, 22, 272.

Ætheldreda, s. xxxiv, xlv, xlviii, xlix, liv,

28, 61, 272, 277, 280, 281, 285, 286.

Ætheldritha = Ætheldreda.

Ætheldrythia = Ætheldreda.

Æthelgar, li, liv, 40, 279.

Æthelgyfu, lix, 6.

Æthelred, xxv, xlii, lii, liv.

Æthelstanus, ep., l.

Æthelstanus, rex, lxi, 2, 3.

Æthelwoldus, s. xxxvii, li, lii, liv, lixiv,

40, 223, 277, 278, 279, 280, 286, 287,

306, 307.

Æthelhelmus, ep., l.

fa, lix, **6**.
Afira, S., **30**.
Afra, S., xlvj, **1**, **20**.
Agapitus, S., xlvj, **30** (bis), **183**, **186**, **210**, **218**.
Agatha, S., xlvj, **5**, **24**, **61**, **137**, **210**, **277**.
Agathes = Agatha.
Agen, **1**.
Aga = Agnes.
Agnes, S., xlvj, xlvij, **5**, **23**, **61**, **138**, **137**, **210**, **277**.
Agustinus = Augustinus.
Aidan, S., xlvj, xlvij, xlix, liij, liv, **30**, **32**, **272**, **306**.
Alban, S., xlvj, lii, lv, lvij, **28**, **263**, **273**, **276**, **280**, **283**, **295**, **299**, **305**, **309**.
Albinus, S. (Mar. 1) xli, xlvij, xlix, **1**, **25**, **210**.
Albinus, S. (Iun. 30), **28**.
Alboid, **269**.
Alca, **1**.
Alcain, xxxij, xxxij, xxxix, lvi, **200**.
Aldequind, S., xli, xlvij, xlix, **23**, **210**.
Ald(h)elmus, S., liv, **273**, **204**.
Aldo, **6**.
Aldowin, S., xlii.
Alexander, S., xlv, **27**, **61**, **141**, **210**, **277**.
Alexander III, pope, xxiv, xxxix.
Alexandria, **1**.
Alexandrina, S., **32**.
Alfegus = Alphege.
Alfgius, S., liii, **5**.
Alfmar, **260**.
Alfred, king, xlvij, **1**, **2**.
Alfridus = Alfred.
Alfridus, **269**.
Allopnus, S., xli.
Alphey, S., xli, l, lii, liv, **26**, **272**, **274**, **275**, **282**, **294**, **296**, **302**, **304**.
Amalaricus, xxii, xlii.
Amarius, S., xli, xlvij, xlix, liv, **24**, **60**, **210**.
Anastatus, S., xlix, **28**.
Anator, S., xlix, **33**.
Ambrosius, S., lii, **26**, **33**, **210**.
Amicus, xli.
Anastasia, S., **61**, **210**.
Anastasia, S. (1), xlvj, xlvij, **4**, **23**.
Anastasia, (ii), **1**.
Andrew, S., xxv, xxvii, xxx, xlv, xlvj, xlvj, lv, **4**, **13**, **33**, **34**, **50**, **60**, **168**, **169**, **205**, **209**, **265**, **266**, **275**, **284**.
Angelus a Rocca, xxvii.
Angers, xli, xlvij, xlix, **1**.
Anglica gens, **2**.
Anglorum apostolus, **208**, **209**.
Anglorum exercitus, **208**.
Anglorum gens, liii, **1**, **5**; mox, xxv.
Anglorum populus, **286**.
Anglorum regnum, **2**.
Anglorum rex, lvij, **205**.
Anglorum terra, **1**.
Anianus, S., **5**, **278**.

Anna. 272, 280.
Anianus. *See* Anianus.
Antichristus, 54.
Antiochia, 14.
Antoninus, S., 16.
Antonius, S., 23, 210, 277.
Apollinaris, S. xlvj, 29, 277.
Ap(p)ollonarius, S., 4, 34.
Apuleius, S., 278.
Apuleius Platonius, xliij, xlv, 45.
Aquilinus, S., 27.
Aquilus, S., 27.
Arator, xxiii.
Arnulfus, S. xli, 210.
Arras, al.
Arsenius, S., 210.
Aston, Bampton, Oxon. = Estun.
Athanasius, S., xxviii, l, 27, 210.
Atheletanus. *See* Æthelstanus.
Aethelwoldus = Æthelwoldus.
Atheneo, az.
Auctus, 278.
Audactus, S. xlvj, 30, 148, 210, 278.
Audiſas, S., 209.
Audoenus, S. xli, 4, 5, 210, 275, 278, 280.
Audomarus, S. xli, xlvj, xlviii, xlix, 21, 210, 278.
Augsberg, xxiv, l.
Augustine, S., of Canterbury [ii.], xxiv, xxv, xlv, xlviii, xlix, liii, t. 4, 17, 60, 212, 280, 285, 294, 295, 298, 299, 301, 304.
Augustine, S., of Hippo [ii.], xlvj, lv, 20, 210, 269, 278, 280.
Augustinus [iii.], 27.
Augustinus, S. [iv.], 23.
Aultra, S., 5.
Aurillac, l.
Australis-Saxones, 2.
Autun, xlviii, alx.
Auzerre, al, xlix.

Babillos, S., 23.
Baldwin, abbot, xxi.
Balthildis, 6.
Bampton, 6.
Barking, xlvij, xlix, lv, 277.
Barhamston, S. xlvj, t. 60, 61, 290, 277, 288.
Bartholomaeus, S., xxxv, xxv, al, xlv, l, lii, 4, 28, 30, 148, 60, 160, 290, 265, 278.
Basiliens, S., xxvii, xlv, 28, 148, 210, 277.
Basilia, S., 27.
Basilia, S., 4, 210, 277, 288.
Basilius, S., 27.
Bathildis = Balthildis.
Bauo, S., xli, 210, 278, 289.
Beatriz, S., 29, 150, 177.
Becco, 6.
Bede, Ven., xxiii, xli, li, lii, liii, 42, 47, 272.
Bemton, xxvii.

Benedict [Biscop], xli, xlviii, xlix, liii, 1, 2, 23, 29.
Benignus, S. 4.
Boorneg. 1.
Boornesh. 2.
Bertinus = Bertinus.
Bemor. 6.
Bertinus, S. [I.], xli, xlviii, xlix, 31, 210.
Bertinus, S. [ii.], 1, 39.
Bichetone = seq.
Bickington, 1.
Birhsie, lix, 6.
Birhtic, I, lviii, lix, lx, 6, 26.
Briuan, S., liv, 273, 278, 280, 287, 306, 307.
Blaca, 1.
Blakeman, 269.
Bocland, 6. See Buckland.
Bodley, Sir Thomas, xxvii.
Bodmin, 272.
Boetius, xxiii, xxviii.
Boga, lx, 8.
Boniface, S., xxiv, xli, xlviii, xlix, liii, liv, 18, 28, 119, 273, 280, 304, 308, 309, 310.
Boniface IV, lii.
Borontius, 280.
Borsles, lix, 6.
Bostun, 273, 280.
Botulfus, S., 272, 276, 280, 283.
Boursough, archdeacon, xxviii, 1.
Bow. See Boga.
Bowsleigh, lix.
Bradstan, 6.
Bradstone, lviii, lix.
Bræg, lix, 6.
Brancoscum, xxi.
Bratton Clovelly, xlvii.
Briccius, S., 110.
Bricric, 1, 16.
Bridgerule, lix.
Bridget, S., xlviii, xlix, liv, liii, 5, 24, 210, 277, 280, 284.
Brige, lix.
Brigida = Bridget.
Brithmar, xxii.
Brithricstan, xxi.
Brithricus, 1, 1, 24.
Britannicum, xli.
Britius, S., xlix, 32.
Brithwold, bishop, xx.
Brittany, xix, lxii, 271.
Brixton = Brithricstan.
Broad Clist, lix.
Brodu, so Mr. Davidson for Hroda, p. 6, line 1.
Bronescobud, bp., xxv, lixi.
Brown = Brun.
Brun, lviii, lix, lx, 5, 6, 8.
Buckland Monachorum, lix.
Brithwold = Brithwold.
Bury St Edmund's, xxi.
Byrsted, lix, 6.

- Byrhtstan, lix, 6.
 Byrhtic = Birltric.
 Byrinas = Birinus.
- Cælestinus, S., 27.
 Ceilling, 2.
 Casarius, S., 4, 33, 165, 278.
 Caistor, 281.
 Caius. *See* Gagos.
 Calistus, Callestus, Calistus, Calyxus.
See Callistus.
 Callington = Ceilling.
 Callitus, aliv, 25, 163, 210, 278.
 Cambray, xlii.
 Canfida, S., 34.
 Candidus, S., 4, 161.
 Canterbury, xlviii, xlix, 1, li, liii, liv, lxi, 1, 277, 280, 295.
 Canute, king, xx, xxi, xxv.
 Canutus = Knott.
 Carphorus, S., 166.
 Cassian, S. (Cassianus), alix, 30.
 Casta, S., 34.
 Castus, S., 27.
 Caurentinus, S., 60.
 Cædla, S., xlviii, xlix, liii, 25, 272, 280.
 Cecilia, S., aliv, 5, 33, 61, 167, 210, 278, 295.
 Cella, xli.
 Centule, xli.
 Centulfus, 6.
 Ceolfrith, S., xlv, xlviii, xlix, liii, 31, 32.
 Ceomening, xxii.
 Cerne, 272.
 Cesarius. *See* Cesarius.
 Chad. *See* Ceadda.
 Chaldei, king, 287.
 Charford, lix.
 Charlemagne, xxxiii, xlv.
 Charles the Simple, xlii.
 Charles (ii.), xlii.
 Chatworth, 279.
 Chelles, xxxiii.
 Chester, 271.
 Chimney, Oxon = Ceomening.
 Choesa, livi, 32.
 Christina, queen, xxxiii.
 Christoph(orus), S., 4, 210.
 Chrodegang, xxv.
 Chrysanthus, S., 4, 32.
 Chrysogonus, S. (Iun. 15), 28.
 Chrysogonna, S. (Nov. 24), xxxviii, xlv, 31, 60, 168, 278.
 Churchford, lix.
 Ciprianus. *See* Cyprrianus.
 Ciriacus. *See* Cyriacus.
 Cirillus. *See* Cyrillus.
 Cirinus. *See* Cyrenus.
 Claudius, S., 34.
 Clemens, S. (Iun. 15), 28.
 Clemens, S., xxxv, xlv, 33, 60, 167, 209, 278.
 Cletus, S., 60, 209.
- Climson, lix.
 Climestone, lix.
 Clist, xxii, lix.
 Cliston, lix.
 Clovesho, xxiv, xlii, xlv.
 Clymestun, lix, 6.
 Cœnulfus, p., 2.
 Colewine, 1.
 Cologne, xix, xxxii, lviii, 208.
 Columba, S., 210.
 Colombanus, S., 272.
 Combe Raleigh, xlix.
 Conocanus, S., liii, 5.
 Cononius, S., 4.
 Corbie, xxxiii.
 Corentinus. *See* Caurentinus.
 Cornelius, S., 4, 31, 60, 159, 209, 278.
 Cornubia. *See* Cornwall.
 Cornlaniensis ecclesia, xx; gens, 2; provincia, 2.
 Cornwall, xx, lviii, lix, lx, lxi, liii, 1, 2, 272, 280.
 Corulensis ecclesia, 1.
 Coryton, lviii, lix, lx. *See* Caritun.
 Cosmas, S., xlv, 31, 60, 161, 209, 278.
 Crediton, xx, xxi, xxv, 1, li, liii, liv, lvi, lxi, 1, 2.
 Cridlonensis ecclesia, locus, uilla, uillula.
See Crediton.
 Crisautus = Chrysanthus.
 Crisogonus. *See* Chrysogonus.
 Crispinianus, S., xlix, 5, 32, 210.
 Crispinus, S. (Ap. 30), 26.
 Crispinus, S. (Oct. 25), alix, 4, 5, 32, 210.
 Cristina, S., 32, 210.
 Croyland, xlviii, xlix, lii, 272, 280, 281.
 Crydtonensis Ecclesia, xx. *See* Crediton.
 Cuthbertus, Cuthbertus = Cuthbert.
 Coicland, 1.
 Culmstok, xli.
 Curibus, Curritun, 6. *See* Coryton.
 Cuthbert, archbp. (i.), xlix.
 Cuthbert, S. (ii.), xxxv, xli, xlv, xlviii, xlix, lii, lii, 271, 284, 205, 210, 272, 277, 280, 281, 284, 294, 295, 297, 299, 303, 306, 308.
 Cuthberga, S., 272.
 Cuthmannus, S., 280.
 Cyneburh, S., 281.
 Cynewith, S., 281.
 Cyng, 259.
 Cysic, lviii, lix, 6.
 Cynstan, lix, 6.
 Cyrrianus, S., 31, 60, 159, 209, 278.
 Cyriacus, S. (Mar. 13), 25.
 Cyriacus, S. (Iul. 15), 29.
 Cyriacus, S. (Aug. 8), xlv, 4, 30, 142, 210, 278.
 Cynicford, 6.
 Cyrillus, S., 27.
 Cyrius, S., xxxvii, xlv, 28, 144, 277.
 Cytel, xlviii, 8.
- Damasus, S., 34.
 Damiatus, S., xlv, 31, 60, 161, 209, 278.
 Danatus, 278 = Donatus.
 Daria, S., 4, 33.
 David, rex, xlv, 34.
 David, S., 1, lii, 25, 272.
 Davidson, J. B., lviii, lxi.
 Dawlish. *See* Doffice.
 Deffinus, S., 34.
 Demetrius, S., 23.
 Denis = Dionysius.
 Denise, lx, 8.
 Derinding, 269.
 Desiderius, S., xlv, xlviii, xlix, 4, 27.
 Designatus, S., 3.
 Desius, xlvii, 28.
 Deuconia = seq.
 Devonshire, xx, lix, lx, lxi, 2.
 Deuadedit, S., 295, 299.
 Deus or Dervus. *See* David.
 Diogenes, S., 26.
 Dionetia, S., 5.
 Dionysius Exiguus, xlv, 46.
 Dionysius, S., xxxvii, xlv, xlix, lv, liii, 32, 163, 206, 207, 210, 278, 285, 297.
 Doffice, xx, xxi.
 Dol, xlviii, xlv, 1, lii, 280.
 Dolawine, lix, 6.
 Dominus, S., 26.
 Donatus, S. (Feb. 25), 24.
 Donatus, S. (Mar. 1), 25.
 Donatus, S. (July 14), 29.
 Donatus, S. (Aug. 7), xxxvii, xxxviii, 112, 210, 277.
 Donatus, S. (Nov. 6), 32.
 Dorceaster = seq.
 Dorchester (Oxon), xxi, lii, 2, 272, 280, 281, 307.
 Dorkynga = Dorchester.
 Dormundceaster, 281.
 Dorebernia, 1. *See* Canterbury.
 Duclenas, 269.
 Dudes, bp., xxi.
 Dunsia, 4.
 Dunsing, 1.
 Dunstan, S. (i.), xlv, 1, li, lii, lii, 27, 50, 272, 274, 275, 277, 280, 285, 286, 294, 295, 299, 304.
 Dunstan (ii.), 259.
 Durham, 272, 280.
 Dyonisiaus. *See* Dionysius.
 Dyriling, 259.
- Eadburga, S., 272, 280, 294.
 Eadgarus, rex, li, lii, 40, 272.
 Eadgi yfus, lix, lx, lxi, 6, 8.
 Eadgitha, S., 272.
 Eadgitha, regina, xx, lvii, 2.
 Eadmundus, S. (i.), lii, 272, 278, 280, 287, 295.
 Eadmundus (ii.) rex, 272, 280.
 Eadricus, 1, 28.
 Eadrig, lix, 6.

Eadeulfus, li, liii, liv, 1, 32.
 Eadward the Elder, 279.
 Eadwardus, S., xiv, 1, li, lii, liii, 4, 25,
60, 271, 272, 276, 280, 282, 283, 284.
 Eadwardus, rex, xiv, li, liii, 1, 2.
 Eadeulfus, S., 272.
 Ealdred, xx.
 East Dereham, 280.
 Edgar. *See* Eadgarus.
 Edith (Edgitha). *See* Eadgitha.
 Edianu, 1.
 Edmer, 1, 269.
 Edmund. *See* Eadmundus.
 Edric, 269.
 Edulf—Ordhulf, li.
 Edward. *See* Eadwardus.
 Edwine [*Edi*], 269.
 Edwig (i.), ix, 8.
 Edwig (ii.), ix, 8.
 Edwy, 1.
 Effrem. *See* Ephrem.
 Egidius, S., 1 lv, liii, 20, 31.
 Elena, 6.
 Eleneu, 6.
 Elphege. *See* Alphege.
 Eleutherius, S. [Oct. 1], 32.
 Eleutherius [Oct. 9], xlv, xlix, lvii, 12,
163, 206, 207.
 Eleutherius, S. [Nov. 24], xlv, 33.
 Elfrida—Ælfhryth.
 Eligius, S., xxxiii, xxxvi.
 Elisabeth, S., 2.
 Eluric, 6.
 Ely, xlviii, xlix, 1 lv, liii, 271, 272, 280,
281.
 Emerentiana, S., 126.
 Emerentianus, xxxvii, xxxviii, 136, 277.
 Eormenhilda, S., 124, 271, 272, 277, 280,
281, 284.
 Ephrem, S., 210.
 Epilchi, xlviii, 28.
 Epimachus, S., xlv, 27, 142, 210, 277.
 Eraculus. *See* Heraculus.
 Ercombert, 280.
 Eresius, S., 4.
 Erkenwoldus, S., 222, 280.
 Ermelanu, S., liii, 2.
 Ermenegardis, 6.
 Ermogenes, S., 26.
 Esaias, xlvii, 29.
 Eastun, xxii.
 Ethelburga. *See* Æthelburga.
 Etheldreda, Ætheldrytha. *See* Ætheldreda.
 Ethelred. *See* Æthelred.
 Ethelwold. *See* Æthelwold.
 Euentius, S., xlv, 27, 141, 210.
 Eufemia, S. [Apr. 13], 26, 288.
 Eufemia, S. [Sep. 16], 31, 61, 160, 210, 278.
 Eugenius, S., 2, 24.
 Eulalia, S. [Feb. 12], 24.
 Eulelia, S. [Dec. 10], 34.
 Euphemia—Eufemia.
 Eusebia, S., 210.

Eusebius, S. [Mar. 1], 25.
 Eusebius, S. [Aug. 14], xlv, 20, 144, 210,
272.
 Eusebius, S. [Oct. 22], 32.
 Eusebius, S. [Nov. 25], 31.
 Eusebius, S. [Dec. 6], 34.
 Eustachius, S. [Jul. 16], 1, 29.
 Eustachius, S. [Nov. 2], 1, 33, 278, 289.
 Eutritus, S., 4.
 Exancestre—Exeter.
 Excefcetre—Exeter.
 Exeter, xxi, xxxiii, xxiv, xxv, xxviii, xxix, 1,
 liv, lv, lvii, lx, lxi, liii, 1, 3, 269.
 Exonia ciuitas—Exeter.
 Exonica urbs—Exeter.
 Exoniense monasterium, xxv, 2, 3.
 Exoniensis ecclesia, lvii, 2, 20; minster,
 xxi, lx; mynstre, 8; urbs, 2.
 Exoniensium antistes, lvii, 20; cathedral,
 lvii, 2, 20.
 Exuperius, S., 164.
 Fabianus, S. [Jan. 20], xlv, 23, 138, 209.
 Fabianus, S. [Jun. 20], 28.
 Faith. *See* Fides.
 Falerna uina, 8.
 Faoni, xlvii, 31.
 Fausta, S., 210.
 Faustinus, S. [Apr. 16], 26.
 Faustinus, S. [May 22], 27.
 Faustinus, S. [Jul. 29], xxxvii, 20, 150, 277.
 Faustus, S., 34.
 Felicianus, S. [Jun. 9], xxxviii, xlv, 28,
144.
 Felicianus, S. [Oct. 29], 32.
 Felicitissimus, S., xlv, 20, 162, 210, 278.
 Felicitas, S. [Mar. 7], 26, 61, 277.
 Felicitas, S. [Jul. 10], xlv, 29.
 Felicitas, S. [Nov. 24], 167, 210, 278.
 Fellicula, S., 2, 28.
 Felix, S. [Jan. 14], xlv, 23, 134, 277.
 Felix, S. [Apr. 16], 26.
 Felix, S. [May 20], 27.
 Felix, S. [Jul. 12], 29.
 Felix, S. [Jul. 22], 29.
 Felix, S. [Jul. 29], xlv, 20, 160, 277.
 Felix, S. [Aug. 30], xlv, 20, 168, 278.
 Felix, S. [Oct. 3], 32.
 Felix, S. [Nov. 4], 33.
 Felix, S. [Dec. 1], 34.
 Felix, S. [Dec. 2], 34.
 Felix, S. [Dec. 13], 34.
 Felix, S., 4, 210.
 Fides, S., 1 lv, 31, 210, 268, 297.
 Filibertus. *See* Philibertus.
 Firminus, S., 210.
 Flacius Illyricus, 8.
 Flauiana uallis, 20.
 Florence, of Worcester, xix, xx, xxi, lx.
 Florentius, S., 20.
 Fontanensis ecclesia, 1.
 Formosus, pope, lxi, 1.
 Fortunatus, S. [Jan. 9], 32.

Fortunatus [Ap. 11], 26.
 Fortunatus, S. [Jun. 18], xli, 210.
 Fortunatus, S. [Oct. 15], 32.
 Fourey—Furseus.
 Franchorum regum, 60.
 Frythostanu, 1.
 Funeus, S., xli, 210.
 Furtunatus. *See* Fortunatus.
 Gabriel, S., 202, 209.
 Gagus, S. [Apr. 19], 26.
 Gagus, S. [Apr. 22], 26.
 Gagus, S. [Jul. 1], 29.
 Gagus, S. [Oct. 27], xlv, 32.
 Galus, S., 4.
 Gamalielis, S., 278.
 Gaudelgradus, xxxiii.
 Gelasius, xxxiii, 32.
 Germanianus, S., xlv, 21, 160.
 Genouefa (Geneveva), S., xli, xlv, xlviii,
 xlix, 4, 23, 210, 277, 283.
 Georgius, S., xlv, 4, 26, 60, 140, 210, 277,
281, 308.
 Gerberga, xlii.
 Germanus, S. [Apr. 27], 26.
 Germanus, S. [May 2], 27.
 Germanus, S. [May 2], xli, xlviii, xlix, 27.
 Germanus, S. [Jul. 31, Oct. 1], xlix, 4, 29,
31, 278, 289, 297.
 Germanus, S., 210.
 Gertrudis, S., 61, 281.
 Geruasius, S., xlv, 4, 28, 145, 210, 277.
 Ghent, xli.
 Gildas, S., xlviii, xlix, liv, 23, 238, 271.
 Giles. *See* Egidius.
 Giraldu, S., 13.
 Gisa, bp., xxi.
 Glada, 1.
 Glastonia—seq.
 Glastonbury, xlviii, xlix, 1 lii, liii, liv, liii,
30, 31.
 Goda, lix, 6.
 Godcild, lviii, 6.
 Gode, 1.
 Godo, 1, 24.
 Godric, 1.
 Godwin, six, xxv.
 Godwino, lx, 1, 2.
 Gontran, 6.
 Gordanus, S. [May 10], xlv, 4, 27, 142,
210, 277.
 Gordianus, S. [Jun. 18], xlv, 28.
 Gorgonius, S., xxxvii, xxxviii, xlv, 31, 168,
278.
 Grecia, 20.
 Gregory, S., xliii, xxiv, xxv, xxxvii, xxxviii,
 xl, xlv, xlvii, xlviii, 1 liii, lv, lvii, 1, 5, 26,
31, 53, 60, 130, 210, 229, 267, 277, 281,
294, 303.
 Grimbold, S., 272, 278, 280, 304, 308.
 Grimoldus, xxxii.
 Gulacius. *See* Guthlac.
 Gulielmus. *See* William.

Gundulfus, S., l, liv, 29.
Gupa, L.
Guthlac, S., xxxv, xli, xlv, xlviii, xlix, liv, 26, 210, 272, 276, 280, 283, 302.
Gyermoc = Wernocus.

Habakkuk. *See* Abacac.
Habundus, S., 20.
Hagellad, L.
Halwan, L.
Harold, xxi.
Hasl, L.
Hesla, L.
Hearne, T., xix.
Heble, 207.
Heg, L.
Heliscus, xlvii, 28.
Heraclius, S., 27.
Herasmus, S., 28.
Hereford, xxi.
Hermann, bp., xxi.
Hermes, S., xxxviii, xlv, 267, 278.
Hermilant, Hermiland. *See* Ernelanus.
Hewald, the two, xxiv.
Hieronymus, S., xxxvii, xlv, li, 31, 162, 209, 210, 278.
Hiersalem. martyrs in, 4.
Hig, L.
Hilarion, S., 32, 210.
Hilarius, S., xli, 31, 60, 206, 210, 277.
Hildebaldus, ep., xxxii.
Hindres, lxii.
Hippolytus, S., xlv, 30, 144, 209, 278.
Hittorpius, lviii.
Hoce, L.
Holacumb, xx, xxii, 269.
Honorius, S., 294, 299, 300.
Hoseth, L.
Hrennariieg, 269.
Hroda, lviii, 6. *See* Hroda.
Hucbertus, S., xli, 210.
Huna, lviii, 5.
Huwine, lx, i, 8.
Hwita, L, 6.
Hwitan, 269.
Hyacinthus. *See* Iacintus.

Iacintus, S., xlv, 31, 169, 210, 278.
Iacobus, S. [May 1], xxxv, xlv, lii, 27, 60, 240, 290, 293, 277, 294.
Iaculus, S. [Jul. 22], xxxvi, xlv, 4, 29, 60, 180, 204, 209, 294, 277, 295.
Iames = Iacobus.
Iannarius, S. [184], 32.
Ierome, Ieronimus. *See* Hieronymus.
Iemsi, L.
Ignatius, S., 61.
Ildardis, 6.
Innocentius, SS., xxxv, xlv, 4, 36, 133, 272.
Innocentius, S., 161.
Iohannes, S. [Jun. 26], xlv, 28, 60, 147, 277.

Iohannes, Bpt. S., 61, 209; [Conc. Sep. 24], lii, lv, 31, 267; [Decoll., Aug. 29], xxxv, xlv, 20, 147, 266, 294; [Nativ., Jun. 24], xxxv, xxxviii, xlv, lv, 19, 28, 146, 264, 277, 294; [Relics of], 4; [Vigil, Jun. 23], xxxix, xlvii, lii, 145, 264, 277.
Iohannes Beuerlac, S., 280.
Iohannes, ep., xvv.
Iohannes, eung., S., xxxv, xlv, 4, 34, 60, 132, 206, 290, 277, 294; Ante Port. Lat., xlv, 27, 142.
Iohannes XV., pope, xxiv.
Ioseph, S., li.
Ipotemius, S., 5.
Iscus, S., 33.
Isidorus [1], xxi.
Isidorus, S. [ii.], 21.
Iulias, S., xxxv, xxxvi, xxxix, xlv, xlvii, lii, 29, 12, 164, 278, 4, 5.
Iudocus, lxii, 271, 272, 280.
Iuliana, S., xxxvii, xxxviii, xli, 24, 138, 210, 277.
Iulianus, S., 4, 210.
Iulius, S., 27.
Iuniges, xxxlii, xli, 275, 279.
Iustina, S., 210.
Iustus, S. [Oct. 14], l, 10, 278.
Iustus, S. [Oct. 18], xli, 210.
Iustus, S. [Oct. 28], 206, 209, 300.
Iustus, S. [Nov. 2], l, 133.
Iustus, S., 4.
Iunenalis, S., 4, 277.

Katerina, S., 302.
Kenelm, S., 272, 276, 280, 283, 284.
Kent, 296.
Kildare, xxxviii, xlviii, xlix, l, lxii, 280.
Kilianus, S., 209.
King [1], *See* Cyng.
King [ii.], xxvii.
Knott, Rev. S., xix.
Kornelmus. *See* Kenelm.
Kyllianus. *See* Kilianus.
Kynstan, L.

Ladius, S., 4.
Lagry, xli.
Lambertus, S., xli, xlviii, xlix, liv, 31, 210.
Lambour, lviii, lix = seq.
Lamburne, 6.
Lamerton, lviii.
Lambertus. *See* Lambertus.
Landbertus, presbyter, xx, 2.
Landbertus, rex, li, 33.
Landhyrht, L.
Landenechum, l, lxii.
Landevence = Landenechum.
Landuithan, 4.
Lanfranc, archbp., xlv.
Langres, lxii.
Lantbert, xxxii.
Lantbertus, S., 210.

Lantriquet, lxii.
Laurentius, S. [Jan. 26 of Canterbury], 294, 295, 297, 299.
Laurentius, S. [Aug. 10 of Rome], xxxv, xxxix, xlv, 4, 29, 60, 134, 205, 209, 264, 278.
Laurentius, S., octave of [Aug. 17], xxxvii, xxxix, xlv, xlvii, 20, 144, 278.
Lawhitton = Landuithan.
Lawrence = Laurentius.
Lazara, S., l, lv, lvii, 24, 269.
Leger = Leodegarius.
Leo, S. [Mar. 14 of Rome], xxxiii, l, 26, 210.
Leo, S. [Apr. 22 of Sens], xlviii, xlix, 26.
Leo, S. [Jun. 28], 147, 277.
Leo, S. [Jun. 30], 28.
Leo III, xlii.
Leo IV, lii.
Leo IX, xx, lxi, 2.
Leodegarius, S., xlviii, xlix, 22, 278, 289, 290. *See* Liudgerius.
Leofed, 269.
Leofric (Leofric) [1], bp., character of, xxi; books of, xxi, xlviii; gifts of, xxi; life of, xix, xx; mass of, lv, 290; mention of, lvi, lvii, lxii, 1, 2; obit of, l, lv, 24; ordination of, l, 26; policy of, xxv. [Leofricus] [ii.], 29.
Leofric, abbot [iii.], lx, 8.
Leofric [iv.], lviii, 6.
Leofric [v.], 269 (82).
Leofrum, lix, 6.
Leofric, L.
Leoforus, L.
Leofward, 269.
Leofwine, 269.
Leonilla, S., 5.
Leofricus, 6.
Leofricus, S., 294.
Leoucuricus, xix, 2.
Leowend, L.
Leowine, L.
Leoword, L.
Lewis the Pious, xlv.
Lewis IV, xlii.
Lichfield, xlviii, xlix, lii, 272, 280.
Liege, xli.
Lifungus, ep. [i.] xx, l, lv, 32.
Lifungus, ep. [ii.], l, lv.
Lifton, lvii.
Lindisfarne, xlviii, xlix, liii, lvii, 272, 280, 281, 296.
Linus, S., 60, 209.
Liudgerius, S., 4.
Living. *See* Lifungus.
Liwtan, lviii, 6.
London, xxi, 272, 276, 280, 282.
Longinus, S. [Oct. 22], 32.
Longinus, S. [Nov. 27], 33.
Lothaire, xlii.
Lotharinga, S., xx, xxi, xxv.
Louis. *See* Lewis.

- Lucas, S., xxxviii, xlv, 32, 163, 164, 209, 278.
 Lucia, S. [Sept. 16], xxxviii, xlv, 31, 160, 278.
 Lucia, S. [Dec. 13], xlv, 3, 24, 61, 169, 210.
 Luciana, S., 28.
 Lucianus, S. [Ap. 16], 26.
 Lucianus, S. [Oct. 14], 32.
 Lucianus, S., 4, 210.
 Lucius, S. [Jan. 6], xlix, 28.
 Lucius, S. [Dec. 14], 24.
 Lufa, 1.
 Lupicinus, S., xlix, 24.
 Lupus, S., xli, 4, 210.
 Luxeul, xli, 1.
 Lyons, xli, xlviii, xlix.
 Machabei, SS., xlvii, 20, 161.
 Macharius, S. [Jan. 21], 32.
 Macharius, S. [Jan. 23], xxxvii, 136, 277.
 Macharius, S. [Jul. 16], 29.
 Macharius, S., 210.
 Machutus = Macotus.
 Macutus, S., lxii, 6.
 Madalbertus, lxi, 6.
 Maestricht, xli, xlviii, xlix, 1, liv.
 Maglorius, S., 1, liv, 32.
 Magnus, S., 278, 289.
 Mahthilda (Maud), li, lxii, 11.
 Mainz, xlviii, xlix, 272, 280.
 Malmesbury, liv.
 Maio = Macotus.
 Mamilia, S., lxii, 6.
 Mangod, 1.
 Manlef, 1.
 Maphap, 1.
 Marcellianus, S., xlv, 28, 145, 277.
 Marcellinus, S. [May 21], 27.
 Marcellinus, S. [Jun. 21], xlv, 28, 63, 144, 277.
 Marcellinus, S. [Sept. 4], xlix, 21.
 Marcellus, S., xlv, xlix, 4, 24, 134, 210, 277, 278.
 Marchenlacum, lxii.
 Marchiennes, xli.
 Marcus, S. [Ap. 25], 209, 277.
 Marcus, S. [May 18], xxxvii, 27, 142.
 Marcus, S. [Jan. 18], xlv, 28, 145, 277.
 Marcus, S. [Oct. 7], xxxviii, xlv, 13, 163, 278.
 Margaretta, S., 5, 29, 253.
 Maria, S. [Purif. Feb. 2], xxxv, xlv, 24, 70, 203, 204, 262, 294.
 Maria, S. [Annun. Mar. 25], xxxv, xlv, 25, 71, 263, 277, 294.
 Marie, S. [Eccles. dedicat., May 13], xlv, lv, 27, 143, 163, 264, 277; octave of, 282.
 Maria, S. [Assumption, Aug. 15], xxxv, xxxix, xlv, xlvii, li, lv, 20, 264, 155, 265, 278, 294.
 Maria, S. [Ad martyres, Oct., Aug. 22], lv, 265.
 Maria, S. [Nativ. Sep. 8], xxxv, xlv, 31, 155, 265, 278, 294.
 Maria, S. [Conception, Dec. 8], lv, lvi, 268.
 Maria, S., sabbato de, xxxix, 178, 266, 291.
 Maria, S., xxxvii, xxxix, 4, 205, 209, 211 (et imp.).
 Maria, S., Egyptica, 26.
 Maria et Martha, SS., xxxvii, 23, 135, 277.
 Maria Magd., S., li, lv, 5, 251, 295, 299.
 Maria S. Cice. See S. Mary Church.
 Marina, S., 29.
 Maria. See Maria et Martha.
 Mark. See Marcus.
 Marcellus, 1.
 Marshall = Moreschill (?).
 Marsigny, lxii.
 Martha, S., xxxvii, 23, 135, 210, 277.
 Martinianus, S., xxxvii, xlv, 29, 149, 277.
 Martinus, S. [May 8], xlix, 27.
 Martinus, S. [Translatio, Jul. 1], li, lv, 29, 253, 277, 288, 294.
 Martinus, S. [Depos. Nov. 11], xxxv, xlv, 23, 166, 278; octave of, lv, lvii, 268.
 Martinus, S., xli, xlii, 4, 60, 295, 210, 271, 274, 281.
 Maskell, W., xxvi, lxiv.
 Matthew, St., xxv, xxxvi, xxxix, xlv, xlvii, 21, 60, 160, 161, 209, 264, 278.
 Matthias, S., xxxv, xxxvi, xlv, 24, 61, 138, 200, 263, 277, 294.
 Maubeuge, xli, xlviii, xlix.
 Maud. See Mahthilda.
 Mauricius, S., xlv, 4, 32, 161, 210, 278.
 Maurilius, S., 4.
 Maurus, S., 277, 288.
 Maximinus, S., 5, 210.
 Maximus, S. [Ap. 8], 26.
 Maximus, S. [Ap. 14], xlv, 26, 140, 277.
 Maximus, S. [Dec. 18], xlviii, xlix, 24.
 Medardus, S., xli, xlviii, xlix, 4, 28, 210.
 Meen = seq.
 Melanius, S. [i.], 1, 33.
 Melanius, S. [ii.], lxii, 6.
 Mellitus, S., xlv, xlviii, xlix, lii, lav, 26, 273, 295, 297, 299.
 Memoratus, xxxiii.
 Menevia = St. David's.
 Mennas, S., 33, 167, 278.
 Merciones, 2.
 Metz, xxv, xli.
 Michael, S., xxxv, xlv, lii, liv, lv, 5, 31, 162, 205, 209, 265, 278.
 Mildred, S., 272, 280, 294, 295, 298, 299.
 Mildretha, Mildritha. See Mildred.
 Minster, 272, 280, 295.
 Minulfus, S., 1, liv, 29.
 Missy, xlviii, xlix.
 Modestus, S., xli, 210.
 Monte Casino, xviii.
 Monulfus. See Minulfus.
 Moreschill, xxii. See Marshall, Morehard.
 Morehard = Moreschill (?).
 Morenna, S., lxii, 5.
 Morwenston, lxii.
 Moyses [i.], 4.
 Moyses, S. [ii.], 210.
 Mutorio, xxxiii.
 Mylthria. See Mildred.
 Myra, 1.
 Nabor, S. [Jan. 12], 28, 144, 277.
 Nabor, S. [Jul. 12], 29.
 Natarius, S., 28.
 Nazarius, S., 26, 144, 210, 277.
 Nemanensis pagus, 20.
 Neotus, S., 272.
 Nereus, S., xxxvii, xlv, 27, 142.
 Newminster, 271, 272, 279, 280.
 Newton. See Niwantun.
 Nicasius, S., 4.
 Nicietus, S., xlviii, xlix, 26.
 Nicholaus, S., 1, lv, 5, 12, 14, 278, 302.
 Nicomedes, S. [Jan. 1], xxxviii, 28, 143, 210.
 Nicomedes, S. [Jul. 1], 277.
 Nicomedes, S. [Sep. 15], xlv, 31, 160, 278.
 Nismes, 20.
 Niwantun, xxii.
 Noe, xlvii, 26.
 Noirmoutier, xli.
 Northtun, xli.
 Norton = Northtun.
 Notker, xli, lvi.
 Norwintun, xxxiii.
 Noyon, xxix, xxxiii, xxxvi, xxxvii, xli, xlviii, xlix.
 Ocmundtun, lviii, lix, 5, 6.
 Odo, S., 5.
 Ologarius, lxi.
 Odolobramus, 6.
 Odolagarius, lxi, 6.
 Odolo, lxi, 29.
 Ofannes, S., 4.
 Okhampton. See Ocmundtun.
 Olafus, S., 272, 274.
 Oliver, G., xx, xx.
 Omer = Adomarus.
 Opportus, S., xli, xli, 210.
 Ordig, li, lviii, lix, lx, lxi, 6.
 Ordlaus, li, 33.
 Ordulfus, li, 34.
 Orgarus = Ordgar.
 Orosius, xxi.
 Oserius, xxiii.
 Oswald, S., archbp., li, liv, 50.
 Oswald, S., rex, 272, 278, 280, 287, 306.
 Oter, 260.
 Owen. See Audomarus.
 Oxford, Lord, xxvii.
 Oxford, MSS. at, xxiii, xxvii, xxxiii.
 Pachomius, S., 49.
 Padstow, lxii, 273, 280.

- Famelius, xxxii.
 Pancratius, S. [Ap. 31], 4, 86, 210.
 Pancratius, S. [May 13], xlvii, 27, 142, 277.
 Pantaleon, S., xix, 277, 288, 208.
 Paris, xxxiii, xli, xlviii, xlix, lxi.
 Pascho, xlvii, 26.
 Patricius, S. [Mar. 17], xli, xlix, liv, liii, 16, 210, 272, 280, 292.
 Patricius, senior, S. [Aug. 24], xlii, xlv, xlv, liv, 20.
 Patricius, junior, S., xlix.
 Paula, S., 22, 210.
 Pauliana, S. [Aug. 11], xli, 210 [sic].
 Paulinus, S. [Oct. 10], xlviii, xlix, liii, liv, 12, 272.
 Paulus, S. [Jan. 25, Jun. 29, 30], xxxv, xlv, xlvii, 4, 23, 28, 60, 136, 147, 148, 202, 209, 262, 264, 277, 294.
 Paulus, S. [Jan. 10], lii, 23.
 Paulus, S. [Jun. 26], xlv, 28, 60, 147.
 Paulus, S. [Aug. 22], xlv, 30.
 Pawton = Pollton.
 Pelagia, 20.
 Pelagius II, xlii, 89.
 Pemen, S., 210.
 Perpetua, S. [Mar. 7], 25, 61, 210.
 Perpetua, S. [Nov. 4], 33, 277.
 Perranzabuloe, lviii, lix.
 Persius, xxiii, xxvii, xxviii.
 Petau, xxxiii.
 Peterborough, 280, 281.
 Petrocus, S., lxi, 5, 272, 280.
 Petronilla, S., 27, 210.
 Petrus, S., ap. [Ad vincula, Aug. 1], xxxv, xxxvi, xl, 1, iv, 30, 141, 260, 284, 295.
 Petrus, S., ap. [Cathedra, Feb. 21], xlv, 24, 135, 263, 272, 284, 294.
 Petrus, S., ap. [Jun. 29], xxxv, xxxvii, xxxix, xlv, xlvii, 25, 147, 148, 264, 277, 284.
 Petrus, S., ap., lviii, 2, 3, 4, 17, 60, 205, 209, 224.
 Petrus, S. [Ap. 17], 26.
 Petrus, S. [Jun. 2], xlv, 25, 61, 144, 277.
 Petrus, S. [Nov. 26], 31.
 Petrus, diacon., 4.
 Petrus, mart., 4.
 Petrus, presb., 6.
 Philbertus, S., xli, 210.
 Philippus, S. [May 1], xxxv, xlv, lii, 27, 60, 140, 209, 263, 294.
 Philippus, S. [Jul. 15], 29.
 Philippus, S. [Oct. 22], 12.
 Fior, S., 210.
 Placilus, S., xlix, 27.
 Plegmund, archbp., lxi, 1.
 Poitiers, xli, xlix, 24.
 Policarpus, S., 24.
 Polliconus, S., 24.
 Pollton, 2.
 Porphirina, xxiii.
 Potestiana, S., xlv, 27, 210.
 Praxedes, S., xlv, 5, 29, 210, 288.
 Primitivus, S., 29.
 Primus, S. [Jun. 9], xxxvii, xlv, 28, 144.
 Primus, S. [Oct. 2], 32.
 Prisca, S., xlv, 13, 134, 277.
 Priscus, S., 11, 280.
 Prinatius, S., xlv, 21.
 Processus, S., xxviii, xlv, 29, 140.
 Proculus, S., 12.
 Proiectus, S., 277, 288.
 Prosper, xxiii.
 Protais, S., xlv, 28, 145, 210, 277.
 Protus, S., xxxviii, xlv, 21, 159, 210, 278.
 Prude, lix, 6.
 Prudentius, xxiii.
 Quadraginta milites, SS., xlv, 25.
 Quadringenti quattuor martyres, SS., 27.
 Quartus, S., xlv, 27.
 Quattuor coronati, SS., xxxviii, xlv, 33, 166, 278.
 Quick. *See* Cuicland.
 Quimper, lxi.
 Quintinianus, S., 26.
 Quintinus, S. [May 27], 27.
 Quintinus, S. [Oct. 31], 12.
 Quintus, S., 4, 210.
 Quintus, S., 12.
 Quirillus, S., 12.
 Quirinus, S., 4, 16.
 Quoquoquas, S., lxi, 5.
 Radegundis, S., xli, xlviii, xlix, 24, 210.
 Ragnulfus, S., xli, 210.
 Ramsbury, xxi, liv.
 Randolf, 269.
 Ranulfus = Ragnulfus.
 Raphael, S., 205, 209.
 Ratoldus, xxxiii.
 Remedius, S., 12.
 Remigius, S., xli, 4, 5, 210, 278, 280, 297.
 Rennes, 1.
 Renridge. *See* Hrenahric.
 Rheims, xxxiii, xli.
 Ribwort, lix, 6.
 Ricardus, lxi, 29.
 Richarius, S., xli, 210.
 Rictrudis, S., xli, 210.
 Rippon, 280.
 Riquier = Richarius.
 Robert of Jumigues, archbp. of Canter-
 bury, xxi, xxxiii, lxv, 272.
 Robert, archbp. of Rouen, 276.
 Robert, duke, xx.
 Rogger, 260.
 Rochester, xlviii, xlix, liii, liv, 272.
 Rock, Dr., iv, xxvi, lvi, lviii, liiii.
 Rodrades, xxxiii.
 Romana ecclesia, lviii, 1, 2, 59.
 Romana securitas, xliii, 243.
 Romani reges, xli, 230.
 Romanum imperium, xlii, 179, 210.
 Romanum regnum, xlii, 230.
 Romanus ordo, lviii, 261.
 Romanus, S., 33, 209.
 Rome, xxiii, xxvii, xxxiii, xl, xlviii, 1, lii, 2, 27.
 Robertus, 6, 272. *See* Robert.
 Rouen, xxxiii, xli, lxv, 275, 276, 279.
 Rufus, S., 26, 275, 280.
 Rufinus, S., xxxvii, xlv, xlv, lv, lvii, 13, 164, 206, 297.
 Sabina, S., 157, 210, 278.
 Sabina, S., 2.
 Sarnet, 1.
 Serungel, 1.
 Serwerd, 1.
 Sewine, 1, 269.
 St. Breock, 2.
 St. Cloud, xxxiii.
 St. David's, 1, liv, 272.
 St. Gall, xl, lvi.
 St. Germain's, xx, xxv.
 St. Mary Church (S. Maria Circe), xxii.
 St. Michael's Mount, xxv, lxii.
 St. Michael on the Meuse, xxxii.
 St. Omer, xli, xlviii, xlix.
 Salcombe = Sealtcomb.
 Salinus, S., 4.
 Salinus, S., xli, 210.
 Samson, S., xlviii, xlix, liii, liv, lxii, 29, 272, 280.
 Satiwola, S., lxi; on p. 5, col. 2, after line 2, read 'Reliquie sancti satiole uir-
 gilis'.
 Saturninus, S. [Jan. 9], 22.
 Saturninus, S. [May 2], 27.
 Saturninus, S. [Nov. 26], 33.
 Saturninus, S. [Nov. 29], 1, 33, 168, 278.
 Saulin, S., 22.
 Satones, 1, 2.
 Scholastica, S., lviii, 24, 210, 277.
 Schultingius, xli, 208.
 Scirlumensis ecclesia, 1.
 Sealtcomb, xxi.
 Seastians, S., xlv, 4, 23, 135, 209, 277.
 Secundus, S., 23.
 Sedulius, xlvii, xxviii.
 Séer, xl, xli.
 Segius, li, 11.
 Sennen, S., xlv, lv, 29, 160, 208, 277.
 Sens, xlviii, xlix, xli.
 Septem fratres, 29, 149, 277.
 Septimus, S., 27.
 Serapion, S., 20.
 Sernactus, S., 1, liv, 29.
 Seven Brethren, the. *See* Septem.
 Seven Sleepers, the, xlv.
 Severianus, S., 166.
 Seuerus, S., 13, 166.
 Sexburga, S., liii, 5, 272, 280, 281.
 Shaftesbury, lxi, 272, 180.
 Sherborne, liv, 271, 272.
 Sidbury = Sydeburh.
 Sidefull(an) hwise, xxii.

- Sidwell. *See* Satisola.
 Sidwell's S. Huish = Sidefull(an) huish.
 Sieburga = Seburga.
 Sigerius, archiep., li, liv, 50.
 Siluester, S. xlv, 4, 24, 124, 180, 277, 294.
 Silvanus, S. 5.
 Simeon, S. [Jan. 8], 23.
 Simeon, S. [Jul. 27], 29.
 Simeon, S. 5.
 Simon, S., xxx, xxxvi, xxxix, xlv, xlvii, 12, 60, 164, 209, 278, 298.
 Simplicius, S., xxxvii, xlv, 29, 150, 277.
 Simundus, 272.
 Siric = Sigerius.
 Siscunus, S. 22.
 Sixtus, S. [Aug. 6], xxxviii, xlv, 30, 60, 151, 209, 278.
 Sixtus, S. [Dec. 21], 34.
 Slane, l, liv.
 Smala (Small), lix, 6.
 Smaragdus, xciii.
 Smevint, 269.
 Smith, Rev. T., xxix.
 Solutor, S. 26.
 Sophia, S. 26.
 Sotheris, S. 277.
 Sourton, lviii, lix. *See* Swur(an)ton.
 Southwood = Suthwudu.
 Sparkwell = Swearc(an) will.
 Spires, lxi.
 Statius, xciii.
 Staverton = Stofordtun.
 Stenning, 280.
 Stephanus, S. [Aug. 2], xlv, 30, 141, 278.
 Stephanus, S. [Aug. 4, Invention], lv, 30, 205, 242, 278.
 Stephanus, S. [Dec. 26], xxxv, xlv, 4, 24, 61, 131, 265, 209, 262, 277, 294.
 Stephen, count, lxi.
 Stoc, xcii.
 Stocto(o)n, ix, 8.
 Stofordtun, xcii.
 Stoke = Stoc.
 Stoke Canon. *See* Stocton.
 Stoke Climland, lix.
 Successus, S. [Ap. 8], 26.
 Successus, S. [Dec. 8], 34.
 Suthwudu, xcii.
 Swearc(a) will, xcii.
 Sweign, l.
 Sweta, 8.
 Swithun, S., li, lii, liv, lvii, 12, 272, 273, 274, 275, 277, 280, 285, 305.
 Swur(an)ton, 6.
 Sydeburh, xcii.
 Sylvester. *See* Siluester.
 Symon. *See* Simon.
 Symphorianus, S. 278, 289.
 Syxtus. *See* Sixtus.
- Tadeus, S. (Tatheus, Tathdeus), 60, 209. *See* Indas.
 Tavistock, lviii, lix, lx.
- Tauracum, l.
 Tecla, S. 33.
 Theoderic, S., xxxiii.
 Theodolus, S., xlv, 27, 141, 210.
 Theodora, S. 210.
 Theodorus, S. [Sep. 19], xlviii, xlix, liii, 31, 298, 299, 300.
 Theodorus, S. [Nov. 9], xlv, 33, 166, 278.
 Theodorus, 20.
 Theodosia, S. [Ap. 1], 26.
 Theodosia, S. [Dec. 22], 34.
 Theodosia, S. [Jul. 16], 29.
 Theodosia, S. [Nov. 12], 29.
 Theodolus. *See* Theodorus.
 Theroanne, xli, xlviii, xlix.
 Thomas, S. [Jan. 3, Dec. 21], xxv, xlv, lii, 28, 34, 60, 160, 209, 264, 278.
 Tibba, S., 280.
 Tiburtius, S. [Ap. 14], xlv, 26, 140, 277.
 Tiburtius, S. [Aug. 11], xlv, 30, 154, 278.
 Tiburtius, S., 4.
 Tica, liii.
 Timba, S., 281.
 Timotheus, S. [Ap. 2], 26.
 Timotheus, S. [Jan. 30], 28.
 Timotheus, S. [Aug. 22], xxxviii, xlv, 30, 166, 278.
 Tiwarhel, lviii, lix, lx, 6.
 Toppesham, xcii, l.
 Toulouse, l.
 Tournai, xli, xlviii, xlix.
 Tours, xciii.
 Trefmeuton, lix, 6.
 Treguier, lxi.
 Trematon, lix, lx.
 Trèves, xli.
 Trieste, l.
 Trood. *See* Trudo.
 Trossinus, S., 24.
 Trode, S., xli, 210.
 Tudurwalus, S. liii, 4.
 Tudy. *See* Tetus.
 Tudual = Tudurwalus.
 Tutus, S. liii, 4.
 Tyburtius. *See* Tiburtius.
 Tywamahle. *See* Tiwarhel.
- Vabor = Nabor, 29.
 Valentinus, S. [Feb. 14], xlv, 24, 137, 209, 277.
 Valentinus, S. [Aug. 20], 20.
 Valerianus, S. [Ap. 14], xlv, 4, 26, 140, 277.
 Valerianus, S. [ii.], 5.
 Valery = Valaricus.
 Vedastus, S. [Feb. 6], xli, 210, 277, 288.
 Vedastus, S. [Oct. 1], 278, 289.
 Venustus, S., 22.
 Victor, S. [Mar. 6], 24.
 Victor [Ap. 2], 26.
 Victor, S. [May 8], 27.
 Victor, S. [May 14], xlv, 27.
 Victor, S. [Sep. 22], 161.
- Victor, S. [Oct. 11], 27.
 Victor, S. [Dec. 16], 34.
 Victoria, S., 24, 210.
 Victorinus, S., 166.
 Victorius, S., 27.
 Vitarus, S., 24.
 Vienne, xlviii, xlix.
 Vinardus = Winardus.
 Vincentius, S. [Jan. 22], xlv, 23, 136, 277.
 Vincentius, S. [Jul. 23], xlv, 29.
 Vincentius, S., 4, 60, 210.
 Vitalis, S. [Feb. 14], xlv, 24.
 Vitalis, S. [Ap. 18], xlv, 26, 140.
 Vitalis, S. [Nov. 6], 33.
 Vitalis, S., 4, 210, 277.
 Vitus, S., xxxvii, 4, 26, 144, 277.
 Vitiannus, S., 4.
 Vlf, bp., xxi.
 Vlic, xxi.
 Vudecim uirgines, 295, 300.
 Vrbanus, S. [Ap. 21], 26.
 Vrbanus, S. [May 21], xlv, 27, 143, 277.
 Vrbanus, S., 4, 210.
 Vrsula, S., 295. *See* 300.
 Vrsus, S., xli, 210.
 Vtherga, 6.
 Vthertus, 6.
 Uandragisilus. *See* Wandragisilus.
 Uennalus. *See* Wennalus.
 Uuigenocus. *See* Wigencus or Winocus.
 Uuillfridus, Uuillfrithus. *See* Willfridus.
 Uuillibordus = Willibordus.
 Uuithurga, Uuithburg. *See* Witburga.
 Vulmar = Walmarus.
- Wierbaruhe, 271.
 Wiertanus, l.
 Walaricus, S., xlv, 210.
 Walter, bp., xxi.
 Waltham, xxi.
 Wandragisilus, S., 297.
 Wearmouth, xlviii, xlix, liii.
 Wells, xli, liii, lix, liv.
 Wennalus, S., 27.
 Westa cluista, 80.
 Wentaniensis ecclesia, l.
 Werburgh, S. *See* Warbaruhe.
 Wernocus, S. liii, 5.
 Westminster, xxv.
 West Saxones, l.
 White, lix. *See* Hwita.
 Whitston. *See* Hwitstan.
 Wit, xxi.
 Wifman, lix, 6.
 Wigbertus, S., 209.
 Wigencus, S. liii, 5.
 Witburga. *See* Witburga.
 Willfrid, S. xlviii, xlix, liii, 12, 272, 280.
 Willfridus. *See* Willfrid.
 Willelm, l.
 Willelmus, rex, xli, liii, 11.
 William, bp., xxi.

- William of Malmesbury, xx, xxv, xxvi, lxiii, lxii.
 William of Worcester, lxii.
 Willibaldus, S., 308.
 Willibrordus, S., 307, 308, 309.
 Wilton, 172.
 Wimbourne, 272.
 Winardus, S., lxii, 6.
 Winchester, xxv, xxxiii, xl, li, liv, lvii, 271, 272, 279, 280, 281, 307.
 Winfrid = Boniface.
 Winoc. *See* Wigenocus.
 Winocus. *See* Wigenocus.
 Wintonia ciuitas, 2.
 Winwalocus, S., i, lxii, 5, 26.
 Winwalocus. *See* Winwalocus.
- Witburge, S., 272, 280, 281.
 Withenocus, S., lxii, 6.
 Withenye. *See* Withenocus.
 W[il]twalus, S., lxii, 4.
 Wonford = Winford.
 Worcester, xx.
 Wormholt, lxii.
 Wulfhere, 280.
 Wulfnoth, lix, 6.
 W[il]framus, S., lxii, 6.
 Wulfric, lix, 6.
 Wulfsc, lix, 6.
 Wulfsig, lx, 8.
 Wulfstan, S., 271.
 Wulfstan, lix, 6.
 Walmarus, S., lxii, 4.
- Wuncild, xxxix, 6.
 Wunford, 1.
 Wycing, 1.
 Wynchelcomb, 272.
 Wynstan, lix, 6.
 Wynwalocus. *See* Winwalocus.
- Xystus. *See* Sixtus.
- York, xlviii, xlix, li, liii, liv, 272, 280.
 Ypolitus, Yppolytus. *See* Hippolytus.
- Zosimus, S., 34.
 Zoticus, S., 277.

THE END.

AUG 2 2 1918

